E. 10. T. A.

E. 10 t. A

AVREVM

REPERTORIVM DE TESTIBVS

IN MATERIIS CIVILIBVS ET CRIMINALIBVS TITVLORVM

Ordine digestum & ordinatum.

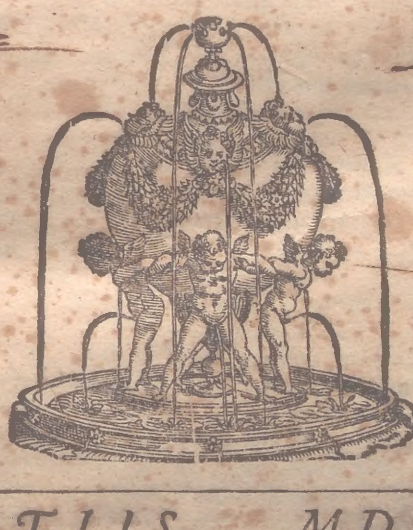
A D. Io. Maria Monticello de Bobio Iurisc. Clariß.

Omnibus in foro versantibus apprime necessarium.

Nunc primum in lucem editum.

Accessit eiusdem praxis criminalis regulis xx. congesta legentibus non iniucunda, cum materiam locorumque insignium Indice locupletissimo.

CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS, MDLXXXV.

INDEX TITVLORVM REPERTORII

In materia Testium in Ciuilibus.

FINIS.

ALIA DE TESTIBVS.

Cogi

An compellantur omnes isti.

Re-

Quid

Puni-

FINIS.

INDEX TITVLORVM REPERTORII

In materia Testium in Criminalib.

Ne-

FINIS.

REPERTORIVM GENERALE

IN MATERIIS CIVILIBVS TESTIVM per ordinem titulorum Digestum & ordinatum.

A D. Ioanne Maria Monticello de Bobio Iurisconsulto Clarissimo.

Testis Verbum, quid significet, & quid à testimonio differat.

Testimonium est omne id, quod ex aliqua re extrema sumitur ad facien. fidem. Archi. 3. q. 9. c. testes, num. 1. col. 4.

Testes unde dicantur, & quæ consideranda sint in teste. But. c. forus. num 25. de uerb. signifi. lib. 5.

Testis iuditialis ĩ quo differre dicat ab extraiudiciali, Albe. de Ros. ff. de iur. & fact. igno. l. regula. n. 24.

Testimonia duobus modis iudiciaria dicuntur, Nell. tract. de testi. nu. 10. tom. 12. Cor. C. de hæred. testi. l. quoniam, nu. 40.

Testes quidam sunt testamentarii, & quidã instrumẽtarii, & qdã sũt testes sine aliqua cõfessione uel scriptura, Bal. in rub. C. de fid. ist

Testes aut sunt necessarii in scriptura, aut supranumerarii, & quid si alter deficit, Capi. deci. 19. nu. 8.

Duplex est testis, uidelicet, superior, s. Deus 11. q. 3. inter uerba, ubi dicitur. Ecce in Cœlo testis meus, & 22. q. 1. c. si peccatum, Bal. l. falsam, ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. num. 10.

Testis est interior, uidelicet, conscientia. 11. q. 3. c. inter uerba, ubi dicitur, gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ, & c. custodi.

Testis est exterior, scilicet, proximus, de consec. dis. 1. c. iubemus. 11. q. 3. non sunt. 12. q. 1. nolo.

Testimonium Deitatis, in quo nobis Deus pater dedit, Butr. capit. 1. nu. 12. de sũma trin. & fid. cath.

Apostoli uerbo & opere sunt testes Christi in Hierusalem, & in omni iudea. 11. q. 3. c. existimant, in fi.

Testem pro accusatore accipi. Bellem. c. hec imago, nu. 15. 3 q. 5.

Testes quare rei uocentur. Rebuf. tract. de liter. oblig. art. j. num. 12. tom. 1.

Testes Sinodales qui, & de eorum Officio. Varia.

Testium sinodalium quod sit offm. Butr. c. ꝑterea, nu. 5. de test. cog.
Testes sinodales sinodis deputari debẽt, ut in singulo anno inuestigẽt ea, quæ corrigẽda sunt. Paui. trac. de uisita. q. 5. par. 1. nu. 8. tom. 9.
Testes sinodales in capitulo Monachorum legi debent, vt inuestigẽt ea, quæ correctione digna sunt, Henri. Bott. tract. de sinod. n. 59.
Testes plures sinodales usque ad septem per singulos Episcopatus statui possunt. Paui. tract. de uisita. nu. 20. uel 21.
Testium sinodalium officium per annum durat. Henr. Bott. tracta. de sinod. nu. 62.
Testes sinodales de quo loco, & quales esse debeant. Anch. c. sicut. de accus. nume. 8. & 9. Butr. c. sicut olim. num. 3. de accus. Prag. Basilien. colum. 1.
Testes sinodales Ep̄atus esse debent Paui. tract. de uisita. nu. 10.
Testes sinodales extra sinodum constitui possunt, Henri. Bott. tracta. de sinod. Episco. par. 3. num. 60. tom. 2.
Testes sinodales an debeãt esse iurati, But. & Soc. c. olĩ, nu. 6. de accu.
Testes sinodales in principio sui officii iurare debent, & sub qua forma iurare debeant. Henri. Bott. tract. de sinod. nu. 63. & 64.
Testes sinodales quam potestatem habeant. Henri. Bott. tract. de sinod. num. 65.
Testibus sinodalibus an credatur, Henri. Bott. tractat. de sinod. nu. 68. & 69.
Testes sinodales an teneãtur denunciare qualitates aggrauãtes factũ. Bal. c. præterea. n. 8. de testib. cog.
Testes sinodales neminem citare possunt. Henri. Bott. tracta. de sinod. num. 65.
Testis sinodalis re denũciata admittitur tanquam talis, Anch. c. in omni. de testi. num. 2.
Testis sinodalis si errat. incontinenti se corrigere potest. Butr. tract. de testi. num. 25. tom. 13.
Testes sinodales subscribere se non debent. Henri. Bot. tract. de sino. num. 7.
Testes sinodales si non probant, qđ denunciant, pęna falsi puniri debent. Henri. Bott. tract. de sinod. num. 70.
Testes sinodales debent computari in dioces. Ancha. c. præterea, nu. 1. de testi. cog. & num. 2.
Testis sinodalis, qui semel retulit suum testimonium nõ cogitur super eo testificari, nec iurare nisi nouus articulus emergat. Anch. c. pręterea, de testi. cogen. nu. 3. & ibi Imol. num. 2. & 6. post But. & Ioan. de Anchar. ibidem.
Testes sinodales non nisi in subsidiũ cogi, id tamen sine iuramento fit. Bellen. c. præterea, de testib. cog. num. 1. & 4.

Testes sacramentarij, & irregulares, prolati, certi.

Testes sacramẽtales qui, & quare sic uocentur. Aluar. Rub. de his qui

Testis an ueniat appellatione instrumentorum, uel documentorum.

Testes & instrumenta an parem habeant Vim.

Imo.

Imol.conf.67.nu.2.& ff.de aqua. plu.arcen.l.1.nu.25.Cuma. ff.de aqua plu.arcẽ.l. si cui aqua, §.idẽ Labeo,nu.10.Barb.c.si diligenti, de foro competenti,nu. 18.Ioan. Mona.trac.de defens.iur.§.post. nu.2.tom 13.item super 3.consti. Neapol. quę incipit Pig. num.2. Dec.in l.si quis asserat, C.de man dat.in prin,num.25.Bertran.par. 2.consi.1.num.129.& par.3.conf. 487.nu.7.& par.2.conf.132.nu. 8.Ias.l.imperatores,ff.de re iudi. nu.10.& 30.Soc.iun.consi.40.n. 6.uol.2.Tiraq.de retract.num.2. Bert.uerb.testis appellatione,nu. 2.Imo.de procur.c. alia quidem, nu.5.Lud.Rom.conf. 305.nu.9. Alex.uol.7.consi.107.nu.2. Cor. conf.266.nu.3.uol.4.Ber.par.1. conf.269.num.3.

Testes in effectu probationis tãtum ualent,quantum instrumenta,sed in modo probandi differunt,Bar. l.1.§.idem Labeo,ff. de aqua plu. arcen.num.1.

Testis & notarius æquiparantur,Vital.tracta.clausula.Cla.de errore notarii,num.14.

Testibus potiores sunt libri censuales,l.census, ff.de proba.

Testibus qñq; minus creditur, quã scripturæ,l. census,ff.de proba.

Testibus qñque plus creditur, quã instrumẽto,gl.l. illicitas, §.ueritas,ff.de offic.præsid. Io. And.in no.c.3.loco,col.2.circa med.uer si.3.loco,de proba.Paris.conf.3. nu.15.uol.3.Butr.c.3.loco,nu.1. de probat.& ibi Anch. nu.1. & 4. & Bellem.num.2.

Testes quot requirãtur,ut instrumẽto parificẽtur,Sal.C.de fid.instr. l.in exercendis,nu.2.testes habẽt uim scripturæ,l.testiũ,& ibi Bal. C.de testi,nu.3.Cor.conf.34.nu. 6.uol.1.Affl.dec.398.nu. 2.

Testium probatio,quando est clara ęquiparatur literis Episcopi sicut publico instrumento,Bellem.cõsilio 10.uer.circa secundum.

Testes an omnia poßint probare, & de testium securitate.

Testes an omnia possint probare idem uerb.probatio per testes.

Testes producti ad locũ,alterius foro non pñt conueniri pro debito añ cõtracto,nec pro reprę saliis,sed in suo foro,sic.l.2.§.legatis,& ibi Bar.not.2.ff.de iud. Fulg.ff.de iu di.l.si subicient, §. legatis, nu.2.

Testimonii cã ueniens ad ciuitatẽ dẽt habere saluum cõductũ Hip. l.3.§.fi.nu.2.ff.ad l.Cor.de sicar.

Testes an capiantur pro debitis, uel represaliis.Ber.uerb.testium productio,nu.29.

Testes non debent incarcerari.Alb. de Ros.C.de testi.l.si qñ.num.2.

Testes quibus casibus non sint necessarij.

Testimonium ualde dicitur necessarium,Sali.C.de Epi.& cler.l.sed index, num.1.

Testes an semper necessarii sint, in extrauagan.de iudi.

Testes

Testes qui esse possunt.

ctos.4.q.3.c. testes,§.1.Bar.cōsi. 229.nu.38.Ioan.Igneus,l.si serui appell.nu.103.ad sillan.

Testes debent esse omnino tales, ut cōtra illos nil possit opponi. Cur. iun.consi.122.nu.5.par.2.

Testes nō nisi idonei recipiuntur de despon.impub.c. attestationes.

Testes debent esse sine omni macula & suspicione Arch.2.q.7.c.testes nu.1.Ioan.Monac.in c.cupiētes. nu.88.de elect.

Testis qualitas perpendenda.Alcia. l.bene est,ff.si cer.pet.nu.31.

Testes debent esse discreti, Affli.de cis.27.nu.4. Quòd illi precipue recipiendi sunt in testes, de quibus pręsumitur, quòd ueritatem facti magis sciant.35.q.6.c.1.But. c.dilecto,n.28.de off. Arch.Imo. de off.deleg c.cum R.canonicus num.9.

Testes debent esse tales, quibus suæ ueritatis assistat, & fides sacra. specul. de offi.omni iudi. §. postremo,uerb.6.quærendum est.

Testes inculpati & legales omnimodam faciunt probationem. Chasan.consi.36.nu.1.

Testes ex rigore litigatorum.Fed.de feud.lib.3.tit.5.§.si tres, num.1. Aluar.de pac.tenen.§.si tres.n.2

Testes illi,ubi res gerit adesse, alias ex forma legis municipalis actū nullius esse momenti.Gofre.ff.de iur.Codicil.l.sepis.nu.67.68.69.

Testes debent esse idonei,& fideles. Anch.in c.1.de testi.nu.2.

Testes si nō sunt idonei periit totū negocium,Pan.in c. cum T.& A. nu.19.de re iud.

Testem non oportet esse peritum in iure,gl,insti.de inutil.stipul. §.si scriptum. Alex.l.stip.§.hoc quoque.de uerb.obli.

Testis ualidus quot debet habere requisita.Alber. de Ros.l.1.C.de testi.super rub.nu.2.

Testium qualitates,quæ sint, Baue. in tract.de ultimo fin.iur.nume. 244.tomo 1.

Testes omni excep.maiores esse debent.Berthac.in uerb. testes, qui esse possint,nu.9.

Testes æquiparantur iudicibus ordinariis, & non delegatis. Ias.ff. de re iud.l.inter pares, nu.5. & 6.

Testem testimonium ferre dignitatis est Io. And.in Nouell. de hær. c.accusatus,nu.11.gl.c.accusatus §.licet.de hæret.lib.6.Archi.22. q.5.c.paruuli,nu.1.col.1.& nu.2 col.1.spec.tit.de testi.§.1.nu.29 Alber.de Rosa.tract.de testi.par. 1.§.consequenter,nu.9.tom.13. Bal.l.2.ff.de senat.num.3.

Testem officiū publicum habere gl. l.sed & si quis,ff.si quis om.c.testa. Alber. de Ros.ff. de testi.l. si quis cautionib.§.si quis municipalis,nu.2.Alber.de Rosa.in tractat.de testib.par.1.c.9.nu.3.to. 13.Bal.rub.de testi. cogen.num. 2.Imo.de testi.cogen.c.1.Ias.ff.si quis cautio,l.non exigimus, §. si quis municipalis,num.4.Rom.ff. quēadmodū testa.l. sed & si quis. nu.3.Cur.tract.de testi.num.31.

Imo.de testi.& attest.c.licet.n.5.

Testificandi officium est de iure ciuili Lud.Rom.de test.l.si filiusfamilias,§.eum, qui,nu.4.

Testes possunt esse omnes in dubio, nisi reperiantur prohibiti.l.1.ff. de test.spec.de testi.§.nunc uidẽdum.uerb.quod de muto,Dec.cõsil.163.col.3.in fi.Alber.de Ros. ff.de test.l.testimoniũ,nu.1.Bar. in authẽ.de testi.8.not.sub nu.2. Nel.de S.Gemin. in tract. de testib.nu.1.to.13.car.96.& Marc. Blan.in tract.de indi.nu.319.to. 15.Barb.in c.cum R.canonicus, num.19.de offic.delega.Iser.super 3.constitutione Neapol. quæ incipit,Humanitatem,nu.21.Io. Igneus,l.2.§. hoc autem, nu.32. par.1.ad Sill.Mill.in uerb. testis, nu.96.consi.84.nu.10.uol.2.Soci.iun.consi.135.nu.23.uol.2.& consi.189.nu.32.uol.2.

Pater, & filius, & duo fratres in eadẽ causa testes esse pñt.4.q.3.§.testes.§.sequ.col.2.& testes etiam ex diuersis rõnibus esse pñt.Abb. c.forus,de uerb.signifi.Card.cle. 1.oppositio.2.de elect.

Testimonium non uitiatur pp admixtionem testium inhabiliũ cũ habilibus.Imo.de senten.& re iudi.c.cum T.& A.nu.13.

Testificari potest cui promissum est testificari posse & con. Io. Ign.l. 3.§.ignoscitur, nu. 58. par.1.ad Sil.& nu.32.

Testes idonei produci possunt in accessorio,qui in principali,de test. c.cum causam.

Testis esse põt quandoque cui non permittitur testm̃ facere.Io.Ign. l.3.§.si qs,sub,n.6.par.1.ad Sil.

Testis non necessariò tenetur intelligentiam habere sermonis, quo partes vsæ fuerũt, Ign.l.3.§.ignoscitur,nu.54.par.1.ad Sill.

Testis intestabilis,qui cõmuni opinione reputatur testabilis, quando admittatur.Nell.de S.Gem.in tract.de test.ibi nu.24.

Testis potest esse contra me,qui iurauit pro me, licet non deposuerit.Ber.uerb.testes,qui possint esse,num.103.

Testis esse potest,qui a iudicio &c. Bellam.c.dilecto,de offi.archid. nu.2.Nell. de S. Gem.in tract.de testib.nu.2.tom.13.

Testis esse potest contra me etiam qui in alia causa con. me testificatus est.Specul.de testib.§.1.uer. item;qui in alia causa.Inn.c. cum P. de accus. dicit contrarium in causa criminali.

Testes pñt esse oẽs, qui possunt accusare,nisi qui accusat de iniuria sibi, uel suis illata, in qua cã non potest esse testis.Inno. ca.cum P. de accus.4.q.4. c.3.Hipo.consil. 22.nu.30.uol.1.Butr.c.cum sua, nu.6.qui matr.accus.poss.

Testificari potest q̃nque qui non potest accusare,Alber.de Ros.ff. de iur.fis.l.deferre,num.4.

Testes qui esse possunt.

Testes qui esse non pñt.l.testium.§.

lege

lege Iulia. ff. de test. Albe. da Ros. in trac. de test. par. 1. §. consequenter. nu. 1. to. 13. & C, de test. super rubr. nu. 1. Butr. c. cũ litis. nu. 14. de testib. Z: ba. consi. 25. nu. 1. & seq. Az. in sum. auth. de testib. Nepos de Montalb. in trac. de excep. art. 19. nu. 34. to. 13. Bart. tract. de test. in uerb. circa materiam, Bellen. c. quòd verò. 3. q. 5.

Testes, qui pro alio nõ possunt testificari dicuntur sui. Bert. uerb. testes, qui esse poss. nu. 109.

A

Abbas.

TEstis Abbas an posit esse, uide in uerb. testis prælatus.

Accusatus de Crimine.

Testis esse põt accusatus de aliquo crimine, uel pendente exceptione criminis contra eum, exceptis aliquib. criminib. no. ĩ c. fi. de testib. spec. de test. §. 1. uer. 13. qđ pẽdet.

Testis esse non potest in causa criminali accsatus de crimine penden. accusationis. Butri. nu. 10. nisi in exceptis, nu. 7. & quę dicantur crimina excepta. c. fi. nu. 1. de test.

Testis esse non põt accusatus uel de crimine cõuictus accusatione pẽdente. Nep. de Montalb. in tract. de excep. art. 19. nu. 131. tom. 13. Car. 57. Io. Monac. in tra. defens. iuris. §. qm̃. nu. 4. tom. 13. car. 36. Feder. de sen. in tract. de test. nu. 16. to. 13. car. 57. Alber. de Ros. in tract. de test. par. 1. §. expedita. nu. 34. to. 13.

Testis ut repellat̃ à testimonio, uel ab accusatione, an requirat̃, ꝙ sit cõdẽnatus, & cõuictus. Barb. cõs. 11. nu. 5. uol. 4. Feli. cons. 36. nu. 8. Imo. c. testimoniũ. nu. 14. de test.

Testis accusatus de falso, an interim debeat supersederi in causa principali, Franc. c. super eo. de appel. el 1. col. 2.

Testis esse non potest accusatus. Bellem. c. de prima. 4. q. 1.

Testis non condemnatus, an poterit adhiberi ad proban. uerum esse, quod continetur in instrumento. Aret. rub. de fals. nu. 27.

Testibus duobus contra me existentibus si procuraui, ut unus accusaretur, mihi non proderit. Bar. l. 2. num. 6. C. de test. Idem si alterum percusi, ibidem.

Accusator.

Testis esse nõ põt accusator ipse super accusatione spec. de testib. §. 1. uersic. idem quòd est ipse testis, Nel. de Sant. Gemi. in tra. de test. nu. 20. car. 97. & Stepha. Aufre. in trac. de test. num. 5. to. 13. reliqua uide ĩ uer. testes sup matrimonio.

Testis, & accusator repellitur non propter finẽ peccati uitandi, sed propter finem quæstus pecuniæ. Butr. c. significante nu. 1. qui matri. accus. poss.

producentis, distingue, Aut dixit se amicum producentis, ut alium communiter, & tunc non dicitur probata amicitia repellēs testem. Alex.cons.4.nu.9.uol. 6. Aut simpliciter dicit se amicum, & tunc Alex.est sibi cōtrarius. Quia cōsi. 78. uol.1.dicit, quòd propterea non repellitur, & cons.93.nu.13. dicit contrarium; pro hoc facit cons.eiusdem, 186.nu.1.uol.7.

Testis amicus non censetur idoneus Fulgos.cons.184.post prin.1.col. Feli. in cap.quoties.nu.7. de test. uers.not.Quintò, Io.Igne.§.non alias.nu.141.par.2.ad Sill.

Testis amicus pōt esse pro amico, & familia curiæ ꝓ Iudice suo. Ang. ff.de vsu.& fruct.& cau.& omnibus access.§.sciendum. nu.1.

Testis propter amicitiam non repellitur, nisi sit immoderata, Felin.c. placuit.de test.nu.3. Butr.c. accedens. num.26. ut lit.non contest. lib.2.par.1.Gram.uoto.22.nu.9.

Testis, si adeo amicus ꝓducentis fuerit, ꝙ cū aduersario producentis odiositas oriaт̄, an testis idoneus sit.Barb.in c.exparte Decani.nu. 91.de rescript.

Testis nō redditur inhabilis ad testificandum ꝑ amicitiam producē tis illum.Corn.cons.nu.8. uol.4.

Testis amicus, licèt sit bonæ uitę, & famæ, propterea non uidetur integer testis. Alex.cōs.654.nu.8. uol.5.Barbat. cons.45.nu.2.uer. istud non obstat, & nu.5.uol.1.

Testis an esse posit, qui amicus inimici est. Franc.Curt.in tracta.de test.nu.65. Alber.de Ros.in tra. de testib. par.1. §.superest. nu.2. & 9.to.13.Nel.in tract.de testib. nu.5.to.13.Steph.Aufrer. trac.de testib.nu.10.to.13.

Testis instrumenti, uel scripturæ nū quàm ꝑ amicitiā repellunт̄, licèt aliàs pro amico testes esse nō possint.Porc. §.ī testib.n.3.de testa.

Angarij.

Testes Angarij, perengarii non probant pro Domino ipsorum. Grā. cons.18.nu.18.in ciuili.

Testes non possunt esse in causa feudali Angarij, & peregarij. Afflic. c.1.§.angarię, quæ sint regalia.

Apostata.

Testes esse non possunt apostatātes, à fide 2.q.7.c. non potest. col.3.

Testis an esse posit apostata à religione, & dic, ꝙ nō. Tum quia apostata est periurus nam regulares iuramento astricti sunt ad obedientiam, & religionem. & dicuntur periuri, quia sine licentia, & propterea eis non creditur tanquàm periuris; tum quia Apostata est ipso iure excommunicatus. c. 2.ne clerici, uel monachi.lib.6.

Arbiter.

Testis an esse posit iudex, uel arbiter sup his, q̄ coram eis acta sunt. Nep.de Montalb.tract.de excep. nu.

nu.74. Alber.de Rof.trac.de test. par.1.§.expedita.num.2.q.10.12. & 16.to.13. Steph.Auf.trac.de testib.nu.11.tom.13.& nu.59.Bagarot,trac.de reprob.nu.7.Cuman. consil.7.post prin.5.col.& consi. 137.post medium.

Testes idonei sũt iudices,arbiter, & arbitratores ad impugnationem actus Corn.con.73.nu.4.uol.1.

Testi arbitro,uel arbitratori an credatur de causa compromissi corã eo agitata. Butr.c.cum à nobis. nu.15.de testib.Imol.de arbitr.c. non sine iniuria.nu.8.Corn.consil.38.nu.12.uol.3.

Testificari possunt arbitri de actis coram se,sed an de actis à se possint testificari? Bal.de elec.c.cum dilecti.nu.2.de test.

An & quando arbitrator testificari possit in causa reductionis & ei credatur,& sit unicus tantum.Zabarel.consf.140.nu.8.& 11.

Arbitrator.

Testis coram se licèt arbiter esse nõ possit, tamẽ potest arbitrator.Io. Bap.Pet.tract.de arbi.c.12.li.11. nu.1.to.12.

Testis an, & quando arbitrator esse possit, Alber.de Rof.rrac.de testib. nu.17. Fulgos.consi.147. in prin.Mill.in uerb.testis.nu.47.

Artem scenicam exercentes.

Testes an esse possint artis ludricæ cũ in scenam prodeuntes, Steph. Auf.in trac. de testi. nu.11.

Ascriptitius.

Testis esse potest ascriptitius.Spec. de test.§.1.uer.qui si de ascriptis.

Ascendentes pro descendentibus vel è contra.

Testamentum pro faciunt ascendentes, uel descendentes pro se uel contra se. Pau.de Castr.l.parentes.nu.1. C.de testa.

Testes,an testimoniũ dicere ualeant ascendentes, pro descendentibus in infinitum,ut puta pater pro filio,& auus pro nepote.Porc.in §. hoc loco.nu.2.de grad.cogna.

Assessor.

Testis esse non potest assessor in causa,in qua assessor fuit. Steph.Auf. tract.de test.nu.11.to.13.

Item nec ille,qui iudex,uel assessor, vel aduocatus fuerit in eadem causa 2.q.6.c.stauendum.

Testis an possit esse arbiter, iudex, uel assessor,Capel.Tholo.q.142.

Auxiliator criminosi.

Testis an esse possit auxiliator criminosi, & an cogatur.Inn.c.qualiter.il picolo. de accus.

B

Bannitus.

TEstis banuitus põt testificari de iure ciuili;quia bannum non irrogat infamiam, Fely.c.super eo.

el

el 1.de testi.nu.4. & c.postulasti. de fo.comp.nu.9.& idē.ēt de iure canonico.Barb.cōs.3.co.2.uo.2.

Testes non possunt esse banniti in loco, de quo habent bannum, sed extra locum, sic Bal.l.1.col.10.C.de hæred.inst.& l.in exercendis col. pen.C.de fide instr.

Bastardus.

Testis bastardus an esse posit, uide in uerbo, testis spurius, & quòd non posit, uide per Ruin.consil. 36.nu.7.uol.4.

Blasfemi.

Testis Blasfemator repellitur à testimonio.Gram.in uoto 22.nu.5.& melius in 6.& dec.11.nu.12.& latè per Dec.cōs.163.nu.10.ubi declarat, quis in proposito dicatur.

Birruarius.

Testis an sit Birruarius. Bertach. uer.testes, qui esse posint.nu.64. Porc.in §.test.nu.9. de testa.

C

Canonicus pro canonico, vel capitulo.

Testis an esse posit canonicus ꝓ aliquo canonico. Alber.de Rosa. tract.de test.par.1. §.expedita. nu.40.To.3.Steph.Aufr.tract.de test. nu.13.To.13.Butr.c.insinuāte.num.16.de offi.deleg. Imo. de test. & attesta.cap.cum Nuncius. nu.3. Lamber.de iurepa.ar.12.q. 10.par.2.lib.2.nu.2.

Testis potest esse canonicus contra beneficiandum in ecclesia secundum canonicatus, quod uerificet oppositionem capituli contra dictum beneficiandum. Arch.14.q. 2.c.super.nu.3.col.3.

Testis an posit esse canonicus in causa capituli sui.Fulgos.C.de testibus l.parentes.nu.4.

Testis non potest esse canonicus regularis sine superioris licentia. Steph.Aufr.in trac.de test.nu.13.

Carceratus.

Testis an esse posit, qui pro crimine caceratus est. Alber.de Rosa.in tra.de test.par.1. §.superest.nu.18. To.2. Steph.Aufr.tra.de test.nu. 5.To.13.Feder.Schen.in trac.de test.nu.12. To.13.

Testes carcerati ꝓ delictis nihil probant cum sint infames, si delictum est tale, quod per sententiam infamaret. Gram.decis.74.nu.19.

Testimoniū ferre an posit in carcere detentus, qui innocēs sit Fulg. ff.de testi.l.testiū. §.l.Iulia. nu.2.

Testis esse nō potest carceratus, itē nec qui cum bestijs pugnauit palam quæstum faciēs.Spec.de test. §.1.uer.qui accusatus.Inn.c.cum P.de accus.

Testis pōt esse in testamento ad pias causas detentus in carceribus pro maleficio. Bald.in repet.l.habeat. C.de sacros.eccl.nu.42.

Cecus.

Cecus.

Testis an esse posſit, qui cecus eſt. Alber. de Roſ. in tract. de teſtib. nu.19. Steph. Auf. in tract. de teſtib.nu.16.to.13.

Teſtis non poteſt eſſe cecus. Corn. conſ.18.nu.5.uol.2.

Cecus teſtis eſſe non poteſt regulariter.Bertach.in uer.teſtes, qui eſſe poſ.nu.46.

Teſtis nunquid cecus eſſe poſsit ſuper alicuius uerbis illius uocem cognitam haben. Barba. in c.ſignificaſti.num.61.Fel.c.cum cauſam. de teſti.nu.35.uer.6.not.Hipp.in rub.C.de prob.nu.332.

Teſtimonium ceci in matrimonium prohibendo, & adulterio probando admittitur. Igneus l.1. §. hoc autem.nu.40.par.1.ad ſill.

Teſtis effectus cecus, an de his deponere ualeat, quæ antequàm cecus efficeretur uiderit. Porc.§ poſsũt autem.nu.8. de teſta.

Teſtis eſſe non poteſt cecus in teſtamento.Cor.conſ.200.nu.9.

Cedens pro ceſsionario.

Teſtis an eſſe poſsit cedens iura ſua proceſsionario. Alber.de Roſ. in tract.de teſtib.num.20. Nel.de S. Gem.in trac.de teſt.nu.33.to.13. Steph.Auf.in trac.de teſti.nu.17. to.13. Panorm. c.inſuper. nu.13. de teſti. Bert. in uerb. teſtes, qui eſſe poſſ. nu.57.

Chriſtianus contra iudæum.

Teſtis contra Iudæum Chriſtianus admittitur. Io.And.in nouel.c.iudæi.colu.3.circa medium. uer.iudæi.de teſti.Spec.de teſt.§.1. uer. ſed nunquid ortodoxus. c. iudæi. & ibi Abb. de teſti. Imo. de teſti. clem.1.nu.7.

Teſtis eſſe poteſt Chriſtianus contra iudęum de facto, ſed non de iure.But.c.iudæi.nu.1.de teſtib.

Clericus.

Teſtis eſſe poteſt clericus in cauſa eccleſiaſtica, & religioſus in cauſa eccleſiæ ſuæ, de teſti. c.cum nũtius.col.3. Bert.in uer. teſtes, qui eſſe poſſunt. nu.37.

clericus Teſtis eſſe nõ poteſt in cauſa inter laicos, niſi de conſenſu epiſcopi. But. in c. cum nuncius. nu.5. de ſti.

Teſtimonium clerici coram iudice ſeculari ſine licentia ſui ſuperioris an ualeat.Gui.Pap.q.65.nu.1. Cor. conſ.135.nu.7.uol.1.

Teſtis licet clericus eſſe non poſsit coram iudice ſeculari ſine ſui ſuperioris licentia, eſſe tamen poteſt teſtis.Ripa,nu.45.

Teſtimonium iuratum factum per clericum etiam ſine licentia ſui prælati tenet. But.c.1.num.30.de iuram.calum.

Teſtis clericus an poſsit deponere corã iudice laico ſine licentia ſui epiſcopi, & an ualeat depoſitio ſi de facto deponeret. Fel.c.cum nũcius.de teſti.nu.3.uer.extra gl.

Teſtis in cauſa eccleſiæ ſuæ clericus

esse potest. Nel.de S.Gem.in tra. de testi.nu.22. Steph. Aufr.ibid. num.13.

Testes esse possunt omnes clerici rectores ecclesiarum.Diocesum cōtra episcopos. Bert. in uer.testes, qui esse possunt.nu.179.

Quòd clericus non debet esse testis contra laicum in causa criminali, sed in ciuili.11.q.1. ca. testamentum.14.q.2.c.& super.

Cohabitans.

Testis insimul cohabitans, & uiuens insimul cum alio non est idoneus testis pro illo. Paris. cons.59. nu. 24.uol.4. Barbat. cons.3. nu.26. uolum.2.

Testis an esse posit unus pro alio, si plures sint in eadem domo habitantes. Nell. in trac. de testib.nu. 5.tom.13.

Testis non repellitur quilibet cohabitans,nisi sit continuus, uel causæ cuiuslibet inimicitiæ,nisi sit capitalis. Butr. c.repellantur. nu.5. de accus.

Collator beneficij.

Testis esse potest collator beneficij. glo.in c.1. de testib. §.j. in uer.testimonium,ubi loquitur de inuestitore fundi,qui inducitur in testem ab inuestito. Contrarium tñ uidetur in collatoribus beneficiorum propter interesse quod hñt, ratione cuius possunt causæ assistere,Rot.decis.281.in antiq.quę maxime procedit cum inducetur in testem ad probandum in præiudicium impetrantis apostolici. Rota decis.22.in nou.

Testis idoneus non uidetur collator beneficij pro illo, cui beneficium contulit. Steph. Aufr. in tract.de testi. nu.19.

Testis collator beneficij esse potest. Bert. in uerbo collator beneficii. nu.12.gl.prag.tit.de colla. tom.8. col.4.in fi.

Colonus pro Domino.

Testis colonus esse non potest pro D.Alb.de Ros.l.etiam.C.de testi.

Testis colonus an repellatur a testimonio.Soc.iu.cons.135.nu.6. uolu.2.& cōs.146.n.11. & 12.uol.j.

Compatriota.

Testis compatriota, an suspectus censeatur. Fran.Cur.in tra.de testi. nu.65.

Testis compatriota an sit minus idoneus.Bert.par.1.cons.220.nu.12.

Compater.

Testis an compater esse posit. Ias. §.pęnales.nu.68. ins.de act. Cor. cons.61. nu.14. uol.3. Ias.ibi dicit de comm. opin.esse, quòd possit esse testis.Rui.cons.81.nu.19. uol.3.Aimo cons.169.nu.1.& 2. ubi dicitur, quod est omni exceptione maior.

Testis an esse posit cōpater in causa

sa filioli,& è conuerso. Cur.tract. de testi.nu.63.to.3.Steph.Aufre. tract.de testi.nu.76 tom.13.Paris de Put.trac. de sindic.§.suspicio. nu.10.to.14. & Berta. in uer.testes,qui esse possunt.nu.60.Quòd in causa compatris.Nel.trac.de testib.num.35.to.13.

Concubina.

Testis an sit concubina. Bald. in l. etiam ad fi.C.de testi.Bal.c.in literis.num.3.de testi.

Testis an esse posit concubina.Alb. de Ros.in tract.de testi.nu.2. Stepha.Aufr.tract.de testi.nu.21. to. 13.Ang.ff.ad senat.consul.Sileia. l.si pater.§.si uir.nu.3.

Concubinarius.

Testis habens concubinam an repelli posit. Barb.c.ad hoc.nu.28.ut lit.non contes.

Testis concubinarius pro cõcubina siue Amasia põt esse. Ange. l.si pater.§.si uir.in fi.ff.ad sill.cõtrariũ tenet Bal.c.in literis.n.3. de testi.

Testis esse non potest cõcubinarius manifestus, nec incestuosus. Spe. de testi. §.j.uer.itẽ ꝙ est concubinarius.Abb.in c.testimonium.de testi.Steph.Aufr.in tract.de testi. num.22.

Testis habens uxorem concubinam repellitur:quia infamis.Bal.l.2.C. de secun.nupt.Alex.in l.j.in fi.ff. de his,q not.infa.in addit.ad Bar. Rui.cons.5.nu.10.in fi.uol.3.

Conductor.

Testis an esse posit conductor pro dño, uel colonus qñ est qõ possessionis.Fulg.cons.141.in prin.

Confessor.

Testis non potest esse confessor etiã si dicat se scire pro certo,quia sibi in cõfessione pænitentiali quis reuelauit.Not.in cap.sacerdos.& ibi Abb.de off.ordin.

Confratres eiusdem ecclesiæ.

Testes possunt esse cõfratres eiusdẽ ecclesiæ pro præsidente in aliqua particulari dignitate ecclesię, & quis põt in testẽ admitti, qui non admittitur in diem But. c.dilecto. nu. 29. de off.Archid.lib.j.par.2.

Consanguineus.

Testes an ẽe posint cõsanguinei pro cõsanguineis.Steph.Aufr.in trac. de test.n.25.to.13.Bal.cõs.10.par. 3.nu.4. Bal.cõs.405.nu.2. uol.2.

Testes consanguineos ꝓducens non creditur pro eo. Imol.consil.106. nu.3. & Berta. uer.testes qui esse poss.nu.56.

Testis consanguineus an probet in criminalibus in uerb.testes in criminalibus.

Testis consanguineus an probet iniuriã consanguinei. uide in uerb. testes super iniuria.

Testes consanguinei an probent in causa matrimoniali, uide in uerb. testes in causa matrimoniali.

Testes consanguinei an probent cõsanguinitatem, uide in verb. testes super consanguinitate.

Testes consanguinei, & affines suspecti. Alex. cons. 133. nu. 8. lib. 1.

Testes consanguinei affines non repelluntur in ciuilib. causis. Gram. cons. 101. num. 2. in ciuil.

Testes esse possunt transuersales. Cor. cons. 196. vol. 1. in prin.

Testis licet quis esse non possit pro uxore fratris uiuẽtis, tamen secus est si efficiatur vidua, quia cessat tunc affinitas. Hipp. l. etiam si redditibus. nu. 11. ff. de quæst.

Testis esse potest pro vxore fratris vidua, secus si frater uiuit. glos. ad l. cui eorum. de his, qui notan. infam.

Testis esse potest, qui attinet parum, vel minus parti, quia inter parum, & nil non differt. Corn. cons. 63. nu. 4. vol. 1.

Testes consanguinei tertij, aut quarti gradus esse possunt. Corn. cons. 51. num. 9. uol. 1.

Testes esse consanguinei vsq; ad quẽ gradum inter se non possint. Alb. de Ros. in tract. de substit. nu. 6.

Quid de collateralibus ibidem.

Testis consanguineus affinis. Ias. l. admonendi. C. de iureiur. col. 24.

Testis nõ accusator ratione consanguinitatis, ubi est utrique consanguineus, vel quia aduocatus ubi vtriq; fuit, vel alterius dum tamen non sit in causa in qua testificantur. Butr. c. postremò. nu. 11. de appel. lib. 2. par. 2.

Itẽ nec cõsanguinei, nec propinqui nisi cum contra se ipsos mutuò testificari voluerũt. 3. q. 5. c. j. col. 3.

Consanguinitas nõ repellit testẽ, cũ est in gradu tranuersali. Angel. cons. 194. uisis processibus. Paris cons. 81. nu. 25. Hippo. cons. 133. Gram. decis. 34. nu. 20. Aimo consi. 2. nu. 9. Quod ego credo verum circa repulsionem in totum, non ut diminuatur de fide, procedit in causa non ardua. Sali. l. parentes. C. de testib.

Testis quid iuris si aliqualiter est cõsanguineus utriusque partis Bal. de appell. rela. & rec. c. postremo. num. 2.

Testes idonei an sint pro se inuicem consanguinei ascendentes, descendentes, seu collaterales, Ang. insti. de grad. §. hoc loco. num. 1.

Testes consanguinei in contradictorio iudicio minus creditur, sed in non contradictorio magis. Nell. tract. de testi. nu. 8.

Testes consanguinei quandoq; a testimonio in totum non repelluntur Cor. cons. 59. nu. 22. uol. j.

Testes de una parentela non possunt testificari pro cõsorte offenso de eadem parentela siue casata. Mill. uerb. testis. nu. 64.

Testes consanguinei repelluntur vsque ad quartum gradum inclusiuè, qđ intellige de quarto gradu secundũ ius ciuile. Sali. l. parentes.

C. de

C.de testi.Soc.cons.11.nu.8.vol. 1.& intellige in causa graui, quoniam aliàs admittuntur, ut per Salic.ubi supra, alibi tamen enumerat gradus usque ad septimum in materia testium. glos. l. si fęmina ad turpil.sed ubi legatur de complexione, & ibi per Ang.& Albe.

Testis consanguineus, uel famulus, vel alius, qui repelleretur potest admitti de consensu. Spec.de testi.§.1.uerb.quid si aduersus. Ludo.sing.verb.testis.Fel.c.cum obstat.de accus.col.3.

Testis etiam non obiectatus,qui ex actis apparet, quòd est consanguineus partis producentis non probat,& potest ipsum iudex ex officio repellere, in cuius consideratione est quanta fides sit testib.adhibenda. But.c.cum dilectus.nu. 33.de consuet. lib.1.par.1.

Consobrinus, uel patruelis est idoneus testis.Bald.cons.188.par.4. nu.1. & taliter probat, ut deferatur iuramētum in supplementum plenæ probationis.

Testes consanguinei non dñr omni exceptione maiores. Dec.consil. 310.nu.3. Soc.iun. consil.12. nu. 10.uol. 12.

Testis consanguineus probat si sit uir sanctæ uitæ.Fely.c.cum appareat.de accus.nu.6, & 7.uers.modo aduerte,idē si sit doctor. Rui. cons.92.col.2. vol.1.

Consindicus.

Testis an esse posit consindicus in causa mota per alium cōsidicum Capel.Tholos.q.18. & ibidem de tutore, & curatore,& proxeneta.

Consos pro consorte.

Testis idoneus non est consors, pro iniuria illata consorti. Ange.ff.ad l.Iul.de adul.l.miles.§.socer.nu. 4.par.2.

Testis an esse posit cōsors ꝓ cōsorte.Steph.Aufr.trac.de testi.n.26.

Conspirator.

Testis esse nō potest, qui cōspirator est.Nep.de Montalb.in trac.de except.nu.24.Io.Monac. in trac.de defens.iuris. Nell.tracta.de testi. nu.6.to.13. & Steph.Aufr.de testi.eod.tract.nu.27. to.13.

Testes conspiratores non probant contra inquisitum, & inhabilitantur ad testificādum solo respectu illius, contra quem conspiratum est.Butr.c.cum I. nu.16. de sent. & re iudi.lib.2.par.2.

Testibus non credi contra illos,aduersus quos conspirauerant Bellem.c.cum I.& A.de senten.& re iudic.nu.11.

Testis cōspirator esse potest ad probandum cōspirationem,Bert.ver. testes,qui esse possunt. num.79.

Ad testimonium non recipiuntur cōspiratores tamen possunt iurare de ueritate dicenda. Bellem. de sent. & re iudi. c.cum I.& A. col. 4.c.suborta.col.3.

Item contra simoniacum non recipiuntur conspiratores de simo.c. per tuas.col.4.

Conuersus in causa monasterij.

Testis an esse possit cõuersus in causa sui monasterij. Steph.Aufr.tracta.de testi. nu.28. Imo. de testi. & attesta.c.tuis qõnibus.nu.j. Butri.c.at si.§.fi.nu.7. de iureiur.

Corruptus.

Testes quatuor modis corrũpi possunt.Alber.de Rosa.ff.ad l.Iul.de adul.§.quæritur.nu.4.

Testis prece corruptus reprobatur. Sali. C.de testi.l.si quis testibus. nu.17.Affli.c.j.si de inuesti.inter dom. & uas.lis oria.11.not.

Testis, qui pecuniam recepit,ut falsus repellitr.Sali. C.si ex fals.instr. l.falsum.nu.3. Berta.in uerb. testes,qui esse possunt.nu.21. Bal.super feu.c.j.si de inuesti.in.do.n.7.

Testificari precio an dicatur, qui in despectat cõmodũ sine pactione ꝑuenit,Bal.c.placuit. n.j.de testi.

Testis qui recepit pecuniam, & dixit bonum testimonium, dicitur falsus testis. Aff.de feu.c.j.siue de inuestit.inter dom. & vasal.lis oria. 11.not.

Testis corruptus etiam si uerũ dicat non probat Feli.cons. 50.num.4.

Testis corruptus uel periurus nõ admittitur.Ioan.Andr.in nouel.c.sicut nobis.col.4.circa prin.uer.sicut nobis. de testi. Zabar. c.sicut. de testi.nu.j.col.3.Bal.c.sicut nobis.nu.j.de testi. Anch.c.sicut nobis.de testi.nu.j.& 5. But.c.sicut. num.j.de testib.lib.2.par.2.

Testis si probet corruptus non probat.But.c.licet.nu.42. de probat. lib.2.par.2.Feder.Schen.tract.de testi.nu.17.to.13.Steph.Aufr.tracta.de testi.nu.30.to.13.

Testis fides corruptione sicut periurio uulneratur.Bero.q.58.nu.4.

Corruptio testium sola sufficit ad retractationem sententiæ. Panor.c. licèt.nu.4.de probat.

Testis dictum propter corruptionẽ testis est nullũ sicut sententia,nec confessione partium hoc potest remitti.Bar.in auth.at qui semel. C.de prob.nu.27.

Testes corruptos non obiectatos an iudex possit ex officio repellere. But.c.significante.n.50.qui matr. accus.poss.lib.4.

Testis dicitur corruptus si accepit pecuniam, ut ueritatem dicat,Fel. cons. 48.nu.10.

Testis corruptus ne testimonium testificetur, & illi creditur contra omnes,secus ut falsum dicat. Bero.q.58.nu.5.

Testis qui accepit pecuniam ad deponendum probat in præiudiciũ eius,a quo pecuniam accepit.Nel. tract.de testib.nu.202.Dec.de testi.c.placuit.nu.4.Ias. ff.de ferijs. l.j.nu.21. Bero.q.58.nu.6.Gram. uot.11. nu.10.

Testi corrupto ne dicat veritatẽ creditur

ditur, Bald. c.j.col.2.si inter dom. & vasallos. Affl. de feud.c.j.si de inuestit. inter dom. & uasal. lis oria. 11.not.

Testis esse pōt, qui recepit pecuniā, ne parti faueret. Specu.de testi.§.2.uer.quid si recepit. Steph. Aufr. tract.de testi.nu.79. secus si ob testimonium dicendum pecuniam accepisset. Steph. ibi.

Creditor in causa debitoris.

Testis in causa sui debitoris an quis esse possit. Fran. Cur. tract. de testi.nu. 14.to.13. Nell.tract.de testi.nu.34.to.13.

Testis creditor in causa sui debitoris esse potest. Barb.in c. super literis.nu.234.cum seq. & Barb. idem in c. cum super.nu.62.

Testis potest esse creditor in causa sui debitoris. Ang.ff. de procur.l. non solum.§.quæritur.n.2.par.j.

Testis pōt esse creditor in causa debitoris sui cum alio, licèt creditor habeat interesse in consequentiā. Ang. post But. l.non solū.§.quęritur.de procur. Alex.cōs. 78.vol.j.

Criminosus.

Testes obtentu criminis a testimonio repelluntur. de testib. c.super eo.& c.j.de testib.& 2.q.7.de testi.3.q.5.constituimus. Anch.c.j. de except.nu.j. Io. And.in Nouel. c.cum I.& A.col.4.circa princip. uers.fides posset.de sent.& re iud.

Testis esse non potest damnatus ob crimen famosum. l.ob crimen. in prin. ff.de testi. Spec.de testi.§.1. uer. item quòd fuit ob crimen, Alex. cons.25.nu.10.lib.4.

Testis qua macula sui corporis possit a testificando repelli. Butr.c.j. nu.8. de iureiur.

Testis pro manifesta macula a testimonio repellitur, & de qua macula. Dec. de except.c.1.nu.3.

Testis criminosus perseuerans in crimine repellitur a testimonio. Feli. ca.testimoniū.de testi.nu.j. Spec. de testi.§.j.uer.item quòd crimē.

estis criminosus non admittitur in criminalibus. Hippol.consil.22. num.3.uol.j. Anch.c.super eo.de testi. num.2.

Testis non pōt esse criminosus, si crimen est probatū, licet nō sit damnatus de iure canonico, & quid de iure ciuili. Bap. de sancto Blas. trac.de cōtrad.iur.cōtradictione 159.tom.j. Alber.de Ros.in tract. de testib.par.j.§.cōsequenter.nu. 1.tom.13. Nel.tracta.de testi.nu. 15.to.13.& Steph. Aufr.tracta.de testi. nu.29. to.13. Ioan. Andr.in Nouel.c.super eo.col.4. circa medium.uers.super eo.de testi.Ang. ff.de his, qui no.infam.l.Athletas. §.calumniator.nu.2. Belle.c.denique.de excep.nu.j. & 5. Prosd.tracta.de differ.inter ius canonicum & ciuile.nu.64. Pau.de Cas.& l.si pręceperit.nu.j.ff.de lib.& posth. Fel.c.super eo.el 1.de testib. nu.j. & c.testimonium.nu.9. Gram.decis.34.num.29. Soc.iun.cons.88.

nu.

nu.11. uol.2. Parif.conf.83. num. 88. uol. 1.

Teftes non funt idonei, qui propter delictũ affecti funt iniuria. Parif. conf.152.nu.10.uol.4. ut funt cõ fanguinei, & affines offenfi.

Teftium ad dicta reprobanda an fufficiat dicere, quòd fint criminofi. Io.Andr. in Nouel. c.licet. col.1. circa princ.uerf.fed non ne ob dicta. de probat.

Teftem criminis obiecti confeffum, & conuictum, an fufficiat. Belle.c. teftium.de tefti. & attefta. nu.29.

Teftis repellitur ex crimine nũc probato, etiam de eo, qui nõ fuit aliàs condemnatus, ubi perfeuerat in crimine. Butr.c.fuper eo.nu.1.de tefti.lib.2. par.2.

Teftis quare repellatur pp crimen, ex quo de crimine eft iam cõdemnatus, & quid fi crimen eft probatum per uiam exceptionis. Butr.c. conftitutus.nu.11.de purg.cano.

Teftes quando de uniuerfitate omnes criminofi funt, an pofsit contra alium teftificari. Rom.ff.folu. matr.l.cum mulier. nu.105.

Teftis criminofus an probet etiam contra infamatum. Butr.c.cum l. nu.77. de fent. & re iudi.

Teftis quantuncunq; fit toleratus, fi tamen inhabilitas eius probatur, poteft a teftimonio repelli. Dec. de except.c.1.nu.1.

Teftis fi fuit toleratus, tamen con.eũ poteft obijci exceptio criminis. Panor.c.nihil.nu.15.de elec.Feli. c.fuper eo.de tefti.nu.1.col.1.

Teftis, cui opponitur crimen, fi de eo crimine conftet, quamuis non fit publicũ, repellitur a teftificando Feli.c.tefti.de tefti.nu.1.

Teftes criminofos effe tempore iuramenti, vel defpofitionis, fi pars fciuerit, an in pofterum opponendi uiæ prçclufæ fint. Alber. de Rofa. tract.de tefti.pat.1. §.confequenter. nu.31.to.13.

Teftes refpectu criminum qualiter repellantur. Odofred.tract.de ordi.iudi.nu.50.to.12.

Teftes fi reprobãtur propter crimẽ, debet exprimi locus & tempus cõmifi criminis, ficut quãdo quis accufator, & fi pars non fpecificauit exceptiones quando opponit, an poterit fpecificare in probando teftib. c.præfentiũ. nu.j. de tefti.

Teftis emendatus de crimine eft homo integer. Barb.conf.40.col.2. uolum.3.

Teftis criminofus, qui agit pçnitentiã fui criminis, nõ repellitur a teftimonio. Pano.c.j.6.14.15.nu.2. de excep.Fel.c.tefti.de teft.uerf. & intellige & c.j. de excep. nu.3.

Teftis fi conueniatur de crimine nõ tamen no. præfumitur emẽdatus. Gram.conf.50.nu.6. ubi aliud in oppofitum probatur in ciuil.

Teftis femel conuictus, de crimine, ubi præcefsit accufatio, etiã fi fit emendatus repellitur. Feli.c.teftimonium.de tefti.4.conclu.femel conuictus, nu.24.

Teftis effe nõ poteft, qui de crimine non fuit emendatus. Butr.c.tefti. num,

num.1.de testib.

Testis criminosus emendatus de crimine quomodo productus in causa ciuili non reprobetur. Butr.ca. testimonium. nu. 19. de testi.

Testis criminosus etiam de crimine emendatus repellitur à testificando quatuor casibus. Butr. c.testimo.nu.14.de testi. Prosdo.in tracta.de differen. inter ius canonicum & ciuile, nu.7.tom.1. Alber. de Ros.tract.de testi.nu.2.

Testis criminosus quomodo non admittatur in causa criminali, si de crimine agitur criminaliter, licèt uideatur posse admitti, si agitur ciuiliter, & an hoc procedat si sit emendatus de crimine. Butr. c.per tuas.num.9.de Simo.Feli.c.testimonium.de testi.

Testis esse nō potest, qui perseuerat in crimine etiam ciuiliter, emēdatus uerò nō in famis admittitur in ciuilibus & criminalibus mota ciuiliter. Butr.c.testimonium.nu.1.

Testis à testimonio repellitur perseuerans in crimine et ciuiliter, emendatus uerò infamis admittitur in ciuilibbus, & criminalib. ciuiliter mota, secus in periuro Io. And.in Nouell.c.de testi.col.4.c.mediū, uers. perseuerans. de testi.

A potestate testificandi an repellatur in distinctè emēdatus de quocūq; delicto. But.c.testium.de testib. nu.5. Alex.cons.152. nu.9.lib.5.

Testem emēdatum repelli, & quomodo accipi debeat. Belle.c.testimonium.de testi.& attestation.n.24. declara, & nu.27.& 34.

Testis de crimine, damnatus in ciuili, & criminali, quando admittatur. Corn. consi.21.par.3.

Testis an repellatur ratione cuiuslibet delicti, aut criminis. Butr.c.testimonium, nu.4.de testi.

Testi potest obiici crimen etiam quod infamet. Imo. de off.deleg.c. cum P.canonicus. num.14.

Testimoniū criminosi neie opponēte ualet. Anch. c.testim. de testi. nu.3.Feli.c.testim.de testi.nume. 2.Gemi.c.1.de Iudi.in 6. nume. 78.Berta. in uerb. testes, qui esse poss.num.31.

Testes criminosi & infames admittū tur in crimine læsæ maiestatis, & crimine simoniæ. Fallit si malo Zelo producantur ad testificandum. Butr.c.licet Heli.num.8.de simo. Panor.d.c.licet Heli. nu.10.

Testes nō possunt repelli tanquam criminosi post sententiam uel cōclusionem in causa. Panor.in c.1.6.14. & 15.num.3.de excep.

Testes criminosi admittūtur ad probandam simoniam & non ad proban.adminicula.Barb. Clem.causam.nu.11.de elect.

Testes criminosi admittuntur in crimine hęresis, faciunt tamen probationem semiplenam, nisi aliis adminiculis iuuētur, & an procedat ubi sunt de crimine emendati. But.c.per tuas nu.6.de simo.

Testis etiā de iure canonico propter crimē aliquo casu excusabile à testificando nō repellitur. Bero.c.nō

sine

sine multa. de arbi. nu. 54.

Testis criminosi, seu de crimine dãnati dictum, ut probet, quid requiratur, si producatur in causa ciuili uel criminali, Corn. consi. 21. num. 2. uolu. 3.

Testibus in criminosis, quæ requirantur ad ualiditatem eorundem dicti, ubi deponunt super crimine hæresis uel simonię. Butr. c. per tuas. nu. 2. de simo.

Testis licèt criminosus Zelum iustitię habere potest, & ꝑ hoc de iure certis in casibus admittitur. Io. Andr. in Nouel. de testib. c. præsentium. nume. 15.

Testis si post datum testimonium efficiatur criminosus, seruus, infamis, uel hereticus nil officit. specu. trac. de testi. §. 5. num. 27.

Testis criminosus an posit esse testis ĩ testõ ad pias causas. Bal. l. habeat. C. de sacros. eccl. nu. 38.

Testis instrumentarius ualet, qui est descriptus in instrumento, quãuis ut criminosus, dummodo occulte sit criminosus, ẽt si appareat postea inhabilis respectu criminis. Feli. c. super eo. de testi. nu. 1. el. 2.

Testis criminosi, si examinetur cum aliis testibus fide dignis, dictum sustentatur. Fel. c. testimoniũ, de testi. nume. 5.

Testes criminosi probant, si alia adminicula suffragantur. Anch. c. ꝑ tuas. el. 1. de simo. nu. 4.

Testimon. criminosum licet nõ ualeat ꝙ ad plenam fidem, ualet tamẽ ꝙ ad aliqualem. Anch. c. per tuas. el. 1. de simon. num. 7.

Testis si fuit de crimine condẽnatus, & appellauit, & iterũ uellet deponere, postea deseruit appellationẽ ualet eius testimoniũ. Fely. c. super eo. el. 1. de testi. num. 3.

Testis an esse posit condemnatus ex causa famosa penden. appellatione in d. causa. Bal. in addi. ad specul. de tasti. uerb. lata sententia.

Testis condẽnatus iudicio infamante si appellauit: & penden. appellatione an ualeat testim. sentẽtia cõfirmata. Fulgos. ff. de his qui not. infam. l. furti. num. 4.

A testificando non repellitur quis ꝑꝑ crimen cõmissum, uel peccatum fraude testimonii promulgandi. Butr. c. inquisitiouis, nume. 23. de accus.

Testis criminosus in dubio pręsumitur emendatus. Alex. consil. 149. num. 5. uol. 5.

Criminis Particeps, uel socius.

Testis esse non potest eiusdem criminis socius. l. repetita. in sũmario. ff. de fid. instr. & de rest. spol. c. ueniens. col. 2. Arch. 15. q. 4. c. Nemini. nu. 1. col. 2. But. c. præterea, n. 5. de testi. Cin. C. de tosti. l. quoniã. nu. 2. & an idem sit in aliis. num. 4. Bal. consi. 383. par. 5. num. 4. Alex. consi. 159. num. 8. lib. 6. Soci. l. si socius. si cert. pet. Fulgos. cõs. 136. in fi. 2. col. Ang. C. de testi. l. quoniam. nu. 1. & 4. & idem nu. 3.

Excipitur contra testem, ꝙ est socius criminis, seu eodem crimine irreti-

irretitus.spec. lib.1.de testi. §.1. num.37.

Testis non dicitur idoneus socius criminis.Corn.cons.112.nu.5.uol. 3.& cons.58.nu.4.uol.1.& cons. 94.num.5.uol.3. & Bert.verb.testes,qui esse poss.nu.39.

Testis idoneus non est socius rixæ. Gram.decis.25.nu.1.

Item nec complices in crimine,quando illud de se confitentur.15.q.3. cap.ult.4.q.9.testes.§.seq.col.2. Bar.q.58.nu.2.

Testis faciens se participem criminis est infamis. Gram.decis.40.num. 16.Corn.cons.324.nu.3.uol.3.

Testis idoneus an,& quando dicitur particeps criminis in probando crimine Corn.cōs.241.nu.3.uol. 4.Nep.de Montalb.n.38.39.car. 25. & Io.Monac. nu.6. & Feder. Schen. tract.de test.nu.37. to.13.

Testis esse potest in delicto particeps delicti ad proban. semiplenè, & quare hoc permittatur.But.c.quoniam nu.4.de test.

Testis socius criminis falsæ monetæ admittitur,Martin.Laud.trac.de Monet.nu.11.to.6.

Testis nō potest esse socius criminis ad probationem, sed ad præsumptionem.de test.c.sicut nobis.

Testis socius criminis probat contra socium in criminibus occultis. Gram.uoto.3.nu.3

Testis socius criminis si aliàs sit infamis nō admittitur contra socium eiusdem criminis, & in criminib. exceptis.Hipol.consil.74.nu.23. volum. primo.

Testis pōt esse socius criminis,quando agit̄ de hæresi uel lęsa maiestate.Butr.c.ueniens.num.8.de test.

Testis quando appellat̄ particeps criminis. Rui.cōs.158.vol.5.nu.15.

Testis esse non potest ille, contra quem opponitur crimen, quòd causam contingit. Steph.Auf.tra. de testi.nu.92.

Testes criminosi, & participes delicti admittuntur in testes in defectum probationis. Feli.in c.fi.de test.num.4.

Testes criminis participes faciunt indicium. Alex.cons.120.li.7.nu.3.

Testis idoneus non est etiam quò ad solum indicium is, qui particeps delicti fuit. Rui.consil.7.uol.5. num.14.

Excipere contra testem,quòd sit particeps criminis, quando debeamus.Barto.in l.quoniam.in 2.lectu.C.de test.

Exceptio cōtra socium criminis accusantem, uel testificantem qualiter opponatur. Bert.in uerb.exceptio.uer.124. & versi.exceptio criminis.nu.3.

Exceptio cōtra socium criminis accusantem, uel testificantem qualiter formetur.Bert.in uerb.excep. qualiter opponatur.num.20.& in uer.exceptio, cōtra testem.nu.7.

Corpore vitiatus.

Testes contra Clericum esse non possūt corpore vitiati, qui promoueri ad sacra sūt ꝓhibiti.Ber.Verb. testes qui esse poss.nu.55.

Correus.

Teſtis Correus in cauſa Correi eſſe poteſt. Barb. c. ſuper literis. n. 153. cum ſeq.

Teſtis eſſe Correus an poſsit. Berta. in uer. teſtes, qui eſſe poſſ. nu. 58.

Teſtis Correus an eſſe poſsit in cauſa Correi. Barb. in c. tertio loco. nu. 21. de proba.

Cubicularius in cauſa Domini.

Teſtes nunquid cubicularij eſſe ualeāt Dominorum, & nunquid eos accuſare, uel denunciare valeant, & nunquid Monacus eum, cuius cubicularius eſt, ſine Abbatis licētia accuſare ualeat. Luc. de Pe. in rub. nu. 3. de præpoſ. eccl. li. 12.

D

Damnatus furti.

TEſtis eſſe non poteſt damnatus furti bonorum de dolo malo nipactus. Steph. Aufr. tract. de teſti. num. 3.

Damnatus qui fuit in iudicio.

Teſtis eſſe non poteſt ob crimen famoſum damnatus. Steph. Aufr. tracta. de teſti. nu. 23. & 22.

Teſtis eſſe poteſt condemnatus de crimine famoſo appellatione per eum interpoſita pendente. Steph. aufr. tract. de teſti. num. 24.

Teſtis condemnatus, qui appellauit, & interim tulit teſtimonium, & poſtea deſeruit appellationem, an teſtimonium ſit ualidum. Bald. c. ſuper eo, nu. 3. de teſtib.

Debitor pro creditore, vel fideiuſſore.

Teſtis poteſt eſse debitor pro creditore. Soc. iu. conſ. 135. num. 12. uol. 2. & 3. & ratio quia non reperitur prohibitus.

Teſtis eſſe non poteſt debitor pro fideiuſſore. Beragot. nu. 35. to. 13.

Denunciator contra denunciantem.

In teſtes quando admittantur denūciatores contra denūciatum. But. c. licet Heli. nu. 23. de ſimo.

Delegans in cauſa delegata.

Teſtis non poteſt eſſe delegans in cauſa delegata, ſpec. de teſti. §. 1. uer. quid ſi iudex.

Dignitate ob turpitudinem priuatus.

Teſtis eſſe non pōt, qui eſt remotus a dignitate propter turpitudinem ſuam. ſpec. de teſti. §. 1. uerſ. item excipitur, qui eſt remotus. Steph. in trac. de teſti. nu. 31.

Diſcipulus pro Magiſtro.

Teſtis non eſt omni exceptione maior, qui fuit diſcipulus, uel eſt alicuius. Cum. conſ. 155. poſt med. 2. colum.

Doctor in cauſa ſcholaris.

Teſtis eſſe pōt in cauſa ſcholaris doctor.

ctor. Bald.l.nemini. C.de aduoc. diuers.Iudi.Alex.l.de mora.ff.de iur.fisc.

Domestici.

Testes domestici qui sint, qui causæ domesticitatis testes esse non possunt. Alber. de Rosa.trac.de test. par.1. §.superest. nu.1.to.13. Bal. l.etiam.C.de test.Sali. ff.de test.l. testes.num.1.Bert.trac. de Episc. num.93.

Testis domesticus dr̄ uxor pro marito, & cōcubina pro cōcubinario, & tales repelluntur à testimonio Ang.ff.si quis cautio. & si quis.§. illud sciendum.nu.4. par.1.

Testes domestici dicuntur nedū hi, quibus imperari potest, uerum & hi quoque qui de domo sunt producentis. Io.Igne.l.1.§.serui appell.nu.124.ad Sill.

Testis domesticus regulariter nō admittitur. Berta.tract.de Episc.§. nunc.nu.92.to.1.Nepos tract.de except.ar.19.nu.2.to.13.Io.Monac.tra. de defens.iur. §.quia.nu. 1.to.13.Schen.tra.de testi.nu.25. to.13.Alber.de Ros.trac.de testi. par.1.§.superest.nu.22.& 24.to. 13.Nell.trac.de test.nu.11.to.13. Steph.Aufr.tra.de test. nu.34.to. 13.& Baragot.tracta.de reproba. testium,nu.24.to.13.

Testes domestici non sunt idonei. But.num.7.& qui dicantur domestici But.c.in literis.nu.1.de test. gl.§.illud.l.sed & si.ff.si quis cautio.Cin.C.de test.l.etiam.nu.1.& qui sint domestici, quorum testimonium reprobatur,num.2.& 5. Ang.de Perus.cōsi.1.nu.2. Anch. c.filij.de hær.nu.4.in 6.Imo.cōs. 105.nu.3. Bar.consi.3.col.3.uol. 3.& consi.6.nu.30.ibidem, Fulgos.consi.200. post mediū.2.col. Fel.c.literis. de testib.nu.5.Paris. cōs.104.nu.159.vol.1.Bert.uerb. testes qui esse poss.nu.66.

Testis non idoneus est super offensa uni de domo facta, Fran.Cur. trac.de test. nu. 105.to.13.

Testes domestici quo pacto esse ualeant: Az.in sum.C.de test.nu.22. Cuma.ff.de acqu.hær.l.cū quidā. §.ꝙ dicit.nu.8. Bert.uerb.testes, qui esse poss.nu.26.Aluarot. rub. si de inuestit.Vasall.c.quis. nu.2. Curt.Iun.cons.158.nu.15.par.2. Soci.Iun.cons.158.nu.15. par.2. Soci.Iun.cons.153.num.7.vol.2. Schen.trac.de testi. nu.28.to.13.

Testimonia domestica nō sūt admittēda.Cur.Iun.cōs.168.n.2.par.2.

Testes domestici in duobus casibus in criminalibus admittuntur. Alber.de Ros.trac.de test.part.1.§. superest.nu.22.to.3.

Testis domestici, seu seruitoris depositio nullum facit indicium cōtra dominum.Gram.uot.6.nu.19.

Testi domestico creditur, si ipsius dicto nihil sit, quod obijciatur. Ang.Perus.consi.1.nu.3.

Testis domesticus pōt testificari ꝓ domestico,ubi commodum, & incommodum est admixtum.Lambert.

bert. de iurepa. art. 6. q. 1. princ. 1. par. li. 1. nu. 25.

Testis domesticus utriusque partis accipi posśit. Alber. de Rosa. trac. de testi. nu. 25.

Testes de cap. si sint domestici an recipiantur ad probã. tractatum, & eius oppositum. Bal. c. 3. loco, nu. 7. de testi.

Testis domesticus, si partim pro, & con. dixerit, nunquid repellendus veniat in parte. Porc. §. in testibus. nu. 10. de test.

Testes esse possunt domestici, & familiares ad proban. æxtimationem rerum ablatarum. Stepha. Auf. trac. de test. nu. 87. to. 13.

Probari potest per testes domesticos, & familiares, quòd quis habuerit in domo massaritias, & supellectilia. Bar. l. lex, quæ tutores. nu. 3. C. de admi. tuto.

Testificari permittuntur domestici de his, quæ fiunt secretè in domo. Alex. cõs. 77. nu. 4. li. 7. Cor. cõs. 340. nu. 19. uol. 1. & cons. 81. num. 12. uol. 4 & consi. 171. nu. 4. uol. 2. Paris. cons. 54. nu. 81. uol. 4.

Testes an esse posśint illi de domo, in qua unus de domo occiditur. Nell. tract. de test. nu. 15.

Probantur ea, quæ sunt in domo per familiares, & domesticos. Bal. l. lex q̃ tutores. nu. 1. C. de admi. tut.

Testes domestici admittunt̃ in reb. quę geruntur intra nauem, uel domum. Bal. l. quoties. C. de naufra. num 1. lib. 10. Roma. ff. de acqui. hæred. l. cum quidam. §. quòd dicit. num. 12.

Testes de domo sunt idonei ad probandum secreta patrimonii. Bal. l. fi. §. licentia. C. de iur. delib.

Testis domesticus multa honestate præditus quandoque admittitur. Amod. de Cast. tract. de syndicat. nu. 194. to. 14. Rui. uol. 1. consil. 92. nu. 3. Hippol. cons. 1. nu. 80. & cons. 127. nu. 18. uol. 2. & idem in practica. §. principium. nu. 10. & in l. unius. §. ad quæstio. ff. de quæstio. num. 11.

Testes de domo aduersarij in feudis produci possunt. Caccialup. tract. de feu. art. 6. nu. 38. to. 13.

Testes domestici in probãdo defensionem admittuntur Decius consil. 469. nu. 7.

Testes an esse posśint domesticorũ familiares. Alb. de Ros. trac. de testi. par. 1. §. superest. nu. 13. to. 13.

Testis partis domesticus repelli põt non tamẽ domestici domesticus, secus in domesticis alicuius uxorem detinentis. Barbat. c. accedẽs. el 2. nu. 4. ut lit. non contesta.

Quòd testis domesticus admittatur in causa ecclesiastica. 14. q. 2. super col. 3.

Testes contra Episcopum esse posśunt quondam domestici, & familiares expulsi propter crimina eorum, vel carceratur ab eo, vel cum eo litigauit. Oldra. cons. 165. Quęritur si testes. Steph. Aufr. trac. de testib. nu. 47. to. 13.

Testis an esse posśit. q̃ desijt esse domesticus, item agnatus, cognatus, coniux,

coniux, socer, & vasallus remissi uè. Io. And. in nouell. c. in literis. col. 1. circa medium. uer. in gl. 2. de test b.

Testimonium eius, qui domesticus fuit, sed nunc non est, an ualeat. Sali. C. de testib. l. etiam nume 4. Ange. cons. 4. nu. 16. Hippol. l. 1. §. ité nuncio. nu. 1. ff. de quæstio. & in l. etiam si redditibus. nu. 10. eod. ti. & l. unius. §. seruo cum ul tro. nu. 10. eo. tit.

Testimonium domestici pro domestico an admittatur, in antiquis, & quid contra domesticum. Aimo par. 4. sect. . . . num. 26. de antiq temp. par. 4 ut supra. nu. 13.

Testimonium domesticorum cõtra domesticos quo casu etiam in nõ antiquis, an tamen onus probãdi ei admittatur. Aimo. par. 1. sec. uiso de fama. nu. 15. tract. de antiq. tempo.

Testis an esse posit domesticus, si ueritas aliter haberi non posit. Alb. de Ros. tract. de testi. nu. 23. Imo. de proba. c. 3. loco. nu. 4. Panor. c. fi. nu. 9. quod metus causa.

Probatio, quæ verisimiliter fieri nõ potest per alios, quàm per domesticos, statur domesticis. Gemi. cons. 154. nu. 10. Franc. Por. tra. de inuent. c. 3. nu. 5. to. 11.

Testimonium domesticorum cõtra domesticos. requiri in subsidium quomodo. Aimo par. 2. uiso de forma. nu. 18. de antiq. temp.

Testes instrumentarii possunt esse domestici. Berta. uerb. testes instrum. in fin.

Testes domestici admittũtur ad purgationem probandam. Igneus in repet. l. necessarios. §. non alios. nu. 241. ad sill.

Testis domesticus scienter, uel ignoranter admissus, an postea repelli posit. Alber. de Rosa. tracta. de test. nu. 21.

Testis domesticus ad hoc ut repellatur, quo nam pacto articulari debeat. Barba. c. causam, quæ. nu. 10. de offi. deleg.

Testis an pro me esse posit domesticus tempore contractus, si demũ domesticus esse desinat. Nell. tra. de testi. nu. 11. to. 13. Bart. l. 1. §. si seruus. ff. de quæstio. n. 3. Hippol. l. 1. §. si seruus. ff. de quæstio. n. 8.

Dominus pro subdito.

Testis dominus pro subdito esse non potest. Bart. & Floria. in l. idonei. ff. de test. & in l. lege. ff. de test.

Testis esse potest dominus pro subdito, uel familiari suo. Steph. Aufr. tract. de test. nu. 38. to. 13.

Donans pro donatario.

Testis an esse posit donans super rei donatæ controuersia. Alb. de Rosa. trac. de test. nu. 39. to. 13. But. c. insuper. nu. 7. de testib. & ibi Ab. nu. 13. & Pau. de Cast. l. omnibus. nu. 2. C. de test.

Testis an sit donator. Ber. uer. testes, qui esse poss. nu. 67.

Dotem, qui dedit, vel promisit.

An ille qui dedit, vel promisit dotẽ, sit testis idoneus. Bald. consi. 461. par. 4. nu. 3.

E

Ebrius.

Testis ebrius non probat. Dec. de test. c. placuit. nu. 8.

Emphyteuta.

Testis quãdo posit esse emphyteuta pro domino. Alber. de Ros. tra. de test. nu. 12. & §. expedita. nu. 21.

Episcopus.

Testis eps an in cã suæ ecclesię posit esse. vide in uerb. testis plãtus.

Excommunicatus.

Testis esse non potest, qui excõicatus est. Nep. de Montalb. tract. de excomm. art. 19. nu. 22. to. 13. Io. Mon. tra. de defens. iuris. §. queritur. nu. 3. to. 13. Alber. de Ros. tra. de testib. par. 1. §. consequẽter. nu. 20. to. 13. Nell. tra. de testi. nu. 20. to. 13. Steph. Aufr. tract. de testib. nu. 41. to. 13. limita nisi essemus in causa hæresis. Franc. Bonci. tra. de lamijs. nu. 48. to. 15. But. c. ueniẽs. num. 6. de testib. & in c. in præsentia. nu. 6. sen. excomm. Fel. c. cum tu. de testi. nu. 21.

Excipitur contra testem, quòd est excommunicatus. Spec. lib. 1. de testib. §. 1. nu. 31.

Testis fuit excommunicatus sub cõditione, quæ pẽdente est inductus in testem, an ualeat eius testimonium si postea conditio euenit. Francus. cap. præterea. de appell. uers. 2. quæritur.

Testes excõicatos qñ iudex absoluit, si per alios testes ueritas haberi non possit. Io. And. in nouell. c. ueniens. col. 3. circa prin. uers. qđ iudex. de testi. Fel. c. ad opprimendum. de offic. ordi. & c. ueniens. de testi. el 2. nu. 33. uer. in glos. si.

Testes excommunicati absolui possunt ad cautelam donec testimonium perhibeat ueritati. Bald. c. ueniens. el 2. nu. 2. de testi.

Testem excommunicatum non potest iudex delegatus absoluere ad cautelam, ut ferat testimonium. Feli. c. ueniens. de test. nu. 31.

Testis excommunicatus post iuramentum: si absoluatur ante depositionem an probat. Io. An. regula factum legitimè, in mercu. in 6.

Testis quomodo potest dici sufficiẽter probare licet sit excommmicatus, tamẽ ad cautelam testimonii absolutus, & deinde in excõmunicationis sentẽtiam reincidat. But. c. ueniens, nu. 13. de testi.

Testis ad repellendũ non sufficit, pbare ꝙ excõmunicatus fuerit expressa ẽt in excõmunicatione criminis causa, ex quo sit absolutus, nisi

nisi tale expressum sit. in sententia quod ipso facto infamat. Io.And. in nouel.c.testimonium.col.2.circa si.ver.& ideo melius. de testib. Alber.de Ros.de testi. super rub. nu.4.But.c.testimonium.num.11. de testi. Alber.de Ros.par.4. statuti.q.72.nu.6.

Testis, qui omni anno non confitetur nec Eucharistiam summit, an sit idoneus testis, & concluditur q sit.Soc.iu.cons.32.n.25.& seq. & num.32.uol.2. Paris.cons.58. nu.83.uol.4. Io.de Ana. c. si quis presbiter.dist.31.

Testis in instrumento descriptus si sit excommunicatus: an reddat instrumentum nullum.spec.ti.de instru.ędi.§.9.nu. 17.Fel.c.ueniens 2.nu.38.de testi.

Testis excommunicati, uel infamis examinatio est retardanda.Hip. in practica.§.ult.nu.18.

Testium excommunicatio potest opponi post terminum datum ad opponen. Berta. ver. testium in pugna.nu.130.

Testis repulsus a testimonio ratione excommunicationis, an illa probata in aliis debeat uitiari. Butr.c.2. §.1 nu.54.de ord.cogni.

Exceptio contra testem excōicatū, uel infamem qualiter formetur. Ber. in uer.exceptio. uer.9.

Executor testamenti.

Executores testamēti an sint idonei testes. Bal.cons.221.par.3. nu.3. reliqua uide supra in uer. testes in testamento.

F

Fachini.

Testificari an possint fachini ex portatione.Barb.cons.77.col.3. & 4.uolum.3.

Falliti.

Testes possunt esse falliti, & infames super ipsis, quæ gesta sunt, licet alias repellantur. Soc.iu.cons.61. nu.16.uol.2.

Testis fallitus in criminalibus contra accusatum non admittitur, sed in ciuilib.sic.Soc.iu. cons.61.nu. 14.uol.2.

Testes falliti quò ad proban. innocētiam inculpati, i. ad proban.factū, ex quo resultet innocentia admittuntur.Soc.iu.cons.61.nu.15.vo. 2. & similiter testes domestici, & factores. ibidem.

Falsarius.

Testis esse non potest falsarius. Tindar.trac.de testib.c.13.nu.12.Paris.cons.13.nu.84.uol.3.Soc.iun. cons.40.nu.11.uol.2.& nu.10. & cons.10.nu.23.uol.2.

Testis deponens falsum fide dignus nō est, siue sciens, siue ignarus dixerit, Soc.iun.cons.4.nu.14.uol. 2.siue in diuersa, siue in eadē examinatione falsum fuerit. ibidem.

Testes repelluntur, si unus pro alio falsa testimonia ferat. Baragot. tract.de testib. nu.50.

Testis falsum perhibens in coheren-

tijs.

Testis

Testis dictum partim uerum, & partim falsum deponẽtis non ualet, nec princeps per rescriptum facere potest illud ualere. Oldra. cons. 37. nu. 1. cum sequen.

Testem, qui in parte dixit uerum, & falsum, an princeps possit facere, ꝙ credatur. Afflic. de feu. c. 1. de controu. inuesti. Alber. de Rosa. trac. de testi. nu. 27.

Testis si scienter adheret aliquam falsitatem dicto suo, dũmodo illud, quod adheret non tangat, naturã illius negocii principalis, super quo deponit, dictum eius ualebit. Gram. decis. 43. Butr. c. cum causam, nu. 23. de testi.

Testis deponẽs falsum in uno capit: an sit falsus in omnibus. Alber. de Ros. C. de transa. l. si ex falsis. n. 5. ff. de testi. l. qui falsum. num. 3. ff. adl. Corn. de fals. l. eos. qui. nu. 4. & C. de test. super rub. nu. 8. Aret. sub rub. de fals. nu. 26. in tract. de malef. nume. 22. Barba. consi. 77. col. 3. uol. 3. Bert. par. 2. cons. 184. nu. 13. & seq. Io. Igne. l. 3. §. si quis tab. nu. 138. par. 1. & nu. 141. ad Sill. Prob. in Ioan. Monac. c. Romana. nu. 10. de testi. Alberi. de Ros. 2. ff. no. fol. 254. col. 2. Bert. uerb. testium punitio. 390.

Testis affinis affinitate, qua ipsũ nõ repelleret, licet neget affinitatem, propter hoc dictum nõ annullabitur, nec punietur pęna falsi. Hipo. consi. 37. nume. 6. uol. 1. consi. 61. nu. 68. & consi. 70. nu. 4. 10. & 11 uolu. 1. Alber. de Ros. l. cum eiusdem. nu. 1. ff. de ædil. edic. Bart. l. Quintus Mutius. nu. 1. ff. de aur. et arg. lega. Bal. in l. si ex falsis. nu. 15. C. de trãsact. Paul. de Castr. in l. ex falsis. nu. 13. C. de transac.

Si testis negat illud, & dicat falsũ sũ per eo, quòd si confessus esset, id, nõ repelleretur, ualet eius dictũ. Hipol. singul. 16. in fin. communis cons.

Testis si deponat aliquid non uerum per errorem, an, & quãdo ei creditur in articulis. Franc. Aret. cons. 71. nume. 1. Rui. consi. 54. uol. 4. num. 5. Soci. Iun. consi. 41. nu. 9. uolu. 2.

Testis errans in uno capitulo probat in aliis. l. nec exemplũ. C. de fals. Bald. in l. si ex falsis, in fin. C. de transact.

Testis si in aliquo falsum dixit, in aliquo eius dicto credendum nõ est. Quomodo intelligatur hęc regula. Soci. Iun. consi. 41. nume. 2. & 13. uolu. 2. Alberi. de Rosa. tracta. de testi. nu. 26. Bal. consi. 44. in 4. par. num. 5.

Testis falsitas suphis, quæ extranea sunt à negatio principali eius dictũ super negotio principali nõ uitiatur. Soci. Iun. cons. 100. nume. 24. uol. 2. Aret. cõs. 60. nu. 3. Alex. consi. 98. nu. 19. lib. 1. Corn. cõsi. 149. nu. 18. uol. 2. Dec. consi. 163. col. 6. Rui. consi. 36. nu. 3. uol. 4. consi. 41. nu. 2. uol. 4. Neil. tracta. de testib. nu. 64.

Tistis ẽt quòd sciẽter addat aliquam falsitatem dicto suo, quę non tan-

gat ſubſtantiam negocij principalis, tamen eius dictũ ualet. Gram. conſ.46.nu.4.in ciuil.

Teſtis iurans in omnibus dicere ueritatem mentiendo ſuper ueſte non probat, Franc.Cur.tract.de teſti. nu.18.to.13.

Teſtis falſarij depoſitio non ualet ſi non muta. effectus facti, de qua agitur. ſpec.de teſti. uerb.teſtis.

Teſtis non repellitur falſitate dicti, quãdo reſpicit circũſtantias, quæ non attingunt negocium principale, quia ſup illis deponit iuratus. Corn.conſi.298. uolu. 1. Gram. deciſ.43.num.7.

Teſtis nõ reputatur falſus, qui termino aliquo impropriè utitur, Ioan. Igne.l.j. §. domini appel.num. 9. part.1.ad.Sill.

Teſtis non dr̃ falſum deponere quando dictum ſuum poteſt aliqua uerificari interpretatione.Bal. conſ. 323.par.4.num.20.

Teſtis accuſati de falſo atteſtationi acquieuit ſi non proteſtatur, Guliel.de cu.l.j.§. de fer.

Teſtium dictum non facit, qui reprobantur ſi falſitas tangit negocium principale.Gram.deciſ.66.nu.17.

Teſtis ſi opponitur exceptio falſitatis, quid fieri debeat, Berta.uerb. teſtium punitio, num.60.

Teſtis de falſo punitus repellitur ab accuſando ſpecul. de accuſ.uerb. item propter ſuſpicionem.

Teſtis ſi in uno teſtimonio aliquid adijciat totum eius dictum corrumpitur.But.trac.de teſti.nu.67.

Familiaris.

Teſtes non ſunt idonei, quos de familia ſua actor producit. Ioan. And. in Nouell.c.in literis. col.1. circa prin.uerſ.in literis.de teſti. 3.q.5. col.3.c.j.& ca.accuſatores, col.1. Anch.c.in literis. de teſti.num.1. Bar.conſ.3.incipit,quęrit. Hipol. conſ.40.nu.21.uol.1.

Teſtis familiaris accuſatoris repellitur a teſtimonio.Hipol.conſi.33. nu.4. uol.1.

Teſtis familiaris an, & qñ eſſe poſsit. Alber.de Roſ.tracta.de teſti.par. 1.§.ſupereſt.nu.13.to.13. Nell.tracta.de teſti. nu. 11. to.13. Ang.ff. de vſu.l.ſciendum.num.3. par.2. Bald.conſ.152.nnm.2.par.5.Mill. uerb.teſtis. nu.63.

Teſtes familiares repelluntur a teſtimonio regulariter, quod tamen fallit in duobus caſibus.Hipol. ſingul.5.incipit regula eſt.

Teſtem fam. reijciendum an domeſticum eſſe oporteat.Bell.c. in literis.de teſti. & atteſta.nu.5.

Et quid ſi deſiit eſſe familiaris dolo, vel bona fide.ibid.nu.7. & quid ſi redijt. ibid.nu.8.

Teſtificari an poſsint Iuuenes mercatores pro dominis in negotio pertinente ad fundicum.Ange. C.de teſti.l.quoniam.nu.5.

Teſtes ſi non ſunt ulterius familiares deponunt de eo, quod uiderunt in familiaritate. Panor.c.in literis.nu.6.de teſti.

Teſtes an eſſe poſsint familiares debito-

bitores potestatis in sindicatu precipuè cōtra eum. Paris de Put. tracta. de sindi. num. 1. & 5. Alber. de Rosa. tract. de testi. par. 1. §. superest. nu. 14. to. 13. Steph. Aufr. tracta. de testi. nu. 2.

Testis frater familiaris an pro domino esse posit. Barb. c. insinuante. nu. 21. de off. del.

Probatio quando fieri posit per domesticos familiares. Bar. l. consensu. nu. 1. C. de diuor.

Testes in factis domesticis, familiares esse possunt. Paris de Put. trac. de sindi. §. testis. nu. 3. to. 14. Pau. Gril. trac. de relaxa. carce. q. 3. nu. 3. to. 15. Lamb. de iurepat. art. 12. q. 10. prin. par. 2. lib. 2. nu. 4.

Testes familiares in alijs causis a matrimonialib. repellendi sunt. Mil. uer. testis. nu. 95.

Testes familiares, & cubicularij ad innocentiam probandam esse possunt Paris de Put. in tract. de sindi. nu. 3. §. testetur. nu. 49.

Indicium testis familiaris facit. Fran. Brun. tract. de indic. & tortur. nu. 12. uide Marc. Blanc. tract. de indi. nu. 365. tom. 15.

Faciles.

Testes faciles faciliter mentiuntur. l. testium, & ibi Bal. 1. not. C. de testi. excipitur contra testem, quod est leuis opinionis. Spec. li. 2. de test. §. 1. nu. 28.

Excipitur contra testē, quòd non est probatę vitę, vel opinionis, nec est bonę conuersationis, Spec. lib. 2. de test. §. j. num. 84.

Famulus.

Testis an & quando posit esse famulus pro domino. Barb. cons. 6. nu. 31. Corn. cons. 160. nu. 12. uol. 3. Porc. §. in testib. nu. 8. de testam. Steph. Aufr. trac. de testi. num. 43. Berta. uerb. testes, qui esse poss. numero 66.

Testis non potest esse famulus, qui producitur ad probandum, quòd ipse lib. reportauit. Steph. Aufr. tract. de testi. nu. 48.

Testes pro dominis honestis famuli esse possunt puta Episcoporū, Abbatum, & similium. Barba. c. insinuante. num. 6. de off. deleg.

Testes non possunt esse contra Episcopum famuli per eum pp flagitia expulsi. Alber. de Ros. tract. de testi. par. j. §. superest. n. 29. to. 13.

Famulus tutoris potest esse testis in causa pupilli. Bal. cons. 464. par. 1. num. 4.

Testes Episcoporum, & Abbatum famuli an pro ipsis Episcopis & Abbatibus esse posint. Barb. c. imperator, nu. 15. de iur. cal. Bal. consil. 444. par. 1. nu. 4.

An institor negociorum gestorum, vel famulus alicuius apothecæ sit idoneus testis, & an eius scripturę sit adhibenda fides. Paris. consil. 50. par. 2. num. 1.

Testis olim famulus, uel amicus, aut cōmensalis est idoneus. Cor. con

fil. 120. num. 4. uolum. 3.

Teſtis an, & qñ poſsit eſſe famulus ēt expulſus. Barb. conſ. 25. nu. 3. vol. 4. Mill. uerb. teſtis. nu. 79. Cum. ff. de leg. 2. l. Lucius. §. Lucius. nu. 1.

Actor, uel reus probare uolens per ſuum famulum quid facere debet. Alex. conſ. 5. nu. 8.

Fœmina.

Teſtis pōt eſſe mulier. l. ex eo. ff. de teſtib. Ang. ff. de teſta. qui teſta. fa ce. poſ. l. qui teſtan. §. mulier. n. 1.

Teſtis in quib. caſib. poſsit eſſe mulier, tam de iure canonico, quàm ciuili, Feder. Schen. in tract. de teſti. nu. 38. to. 13. Butr. tract. de teſti. nu. 30. to. 13.

Teſtis pōt eſſe fœmina, vel laicus ad probandum impedimētum electi tam laici, quàm clerici, cui regulariter ex defectu bigantię opponit. But. c. cum literis. num. i. de teſti.

Teſtes poſſunt eſſe fęminę & laici ad probandum veritatem electionis, ut clerici, ſeu infamati. eod. tit. de teſti. c. quando aliquid. col. 4.

Tęſtis an mulier in cauſa ciuili ardua eſſe poſsit. Barb. c. edoceri. nume. 37. de reſcript.

Teſtimonium fęminæ non eſt ita ualidum ſicut uirorum. Panor. c. forus eſt. num. 3. de verb. ſign.

Teſtimoniū periuri repellitur. Petr. Rebuf. trac. de priuil. ſcol. priuil. 106. nu. 26. to. 5.

Teſtes ſi ex aliqua cauſa nō poſſunt eſſe fęminæ, tamen illæ admittuntur, quando in illo caſu alij non reperiuntur, Panor. c. inter. nu. 7. de purga. cano.

Teſtis fœmina an eſſe poſsit. — In cauſa matrimoniali. In teſtamentis. In codicillis. In cauſa feudali. In crimine lęſę maieſta. In cauſa criminali. — Vide in verbo teſtes in cauſa matrimoniali.

Frater.

Frater in cauſa fratris an teſtis eſſe poſsit. Nepos trac. de excep. artic. 19. nu. 26. to. 13. Io. Monac. tracta. de defenſ. iur. §. quia. ſub nu. 4. to. 13. Feder. Schen. tract. de teſti. nume. 30. to. 13. Alber. de Roſ. tract. de teſt. par. 1. nume. 9. 10. 11. & 12. tom. 13. Steph. Aufr. tract. de teſti. nu. 6. to. 13. Bal. cōſ. 10. par. 5. num. 4. & uide ſupra in uerb. amicus. Pau. de Caſ. l. parentes. nu. 2. C. de teſti. Barb. cōſ. 25. nu. 3. vol. 4. & in c. inſinuante. nu. 13. de off. del. Por. § in teſti. nu. 6. de teſta. Hipp. l. 1. §. ad quæſtionem. nu. 6. ff. de quæſt.

Teſtis licet poſsit eſſe frater ꝓ fratre in ciuilibus, tamen ſi cohabitat cū fra-

fratre non poterit per ipsos testificari, Gram.cons.41.nu.13.in ciui. vide latè per Abb.& Feli.in.c.literas.col.2.de præsumpt.ubi ponit regulam,& limitationes.

Testis frater pro fratre,& contra fratrem in causa ciuili admittitur, secus in causa criminali. Alb. de Rosa.trac.de testi.nu.5. reliqua uide in uerb. testes in causa criminali.

Testimonium fratris pro fratre, uxoris pro marito est legitimũ, si non opponatur a patre. Rip.ff.de dam. infect.l.4.§.hoc autem iudicium. num.14.

Testis pro vxore fratris fratre esse potest. Nell.tract.de testib.num.25. to.13.

Testis non potest esse frater pro uxore fratris uiuentis, secus si sit uidua. Ang.ff.de postu.l.cui eorum. §.affinitatis. nu.1.

Testis fratri de peculio testanti nec uxorē ducenti esse non pōt, Fede. Schen.tract.de testi.nu. 20.& 22.

Testis potest esse frater pro fratre in instrumento.Steph.Aufr.trac.de testi.nu.25.Fely.c.literas. de præsumpt.nu.7.

Frater religiosus potest esse testis ꝓ fratre, Hipp.sing.273.col.2.

Testis si uellet esse frater contra fratrem, an admittatur. Alber.de Rosa.tract.de testi.nu.5.

Frater adu. fratrem uolens testimonium ferre potest. Feder. Schen. trac.de testi. nu.32.

Testimonium fratris licet aliquantulum diminuatur, pro fratre tñ probat.Gram.cons.29.nu.3. in ciuil.

Testis in quo possit esse frater pro fratre.Butr.c.insinuante.nu.14.de off. deleg.

Fratres minores, & mendicantes.

Testes fratres minores esse possunt. Alber.de Ros. trac.de testib. nu. 16.uide Steph.Aufr.trac. de testi. nu.13.to.13.Papien.in forma iuramenti testis.nu.8.

Testis potest esse frater minorũ, cuius ecclesiæ aliquid donatũ est, si de donatiõe qõ sit Step.Auf.trac. de testi. nu.91. secus si esset facta donatio, in qua singuli de contentu utilitatē perciperent. ibidem.

Testes an fratres esse poterint in causa sua, si testator ipsis campanā legauerit.Barb.c.tertio loco.nu.16. de prob.& an in testō esse possint, vide in uerb.testis in testamento.

Fideiussor.

Fideiussor iudicatum solui & cõsors litis non potest esse testis in aliqua causa. Bald.cons.201.par.4.nu.2. Mill.uerb. testis.nu.59.

Testis in causa principali an fideiussor esse possit,& quid ꝓ alio fideiussore. Alber.de Ros.tract.de testi.nu.23. Nell.trac.de testib.nu. 33.to.13. Steph. Aufr.trac.de testi.nu.45.to.13. Bagarot. tract.de reprob.testi.num.35.to.13.

Fide inter creditorem, & debitorē. Nell.ibidem Berta.uer.testes, qui

esse

esse.poss.num.93.

Testis creditor, & fideiussor an in consequentiam pro reo esse poterint. Barb.c.tertio loco.num.19. cum seq.de prob.

Fideicommissarius vniuersalis.

Testis esse non pōt fideicōmissarius uniuersalis in vel pro testamento. Aufr.trac.de testi.nu.46.to.13.

Filius pro patre.

Testimonium pro se,uel contra. nō ferunt inuicem parentes & liberi. Ang.C.de testi.l.parentes.num.1. Gram.decis.48.nu.13.

Testes contra parentes an filij incestuosi esse posint. Albe.de Rosa. trac.de testi.par.1.nu.2.

Testis filius in causa patris esse non pōt,licèt posit esse iudex,vel arbiter, & quę sit ratio dr̄iæ. Alber.de Ros. ff.de arbi.l.quinetiam.nu.3.

Testis in testamento nunquid emancipatus filius esse ualeat.Porc.c.in testib.num.3.de testa.

Testis an esse posit in causa patris filius adoptiuus.Albe.de Ros.trac. de testib.nu.7. Quid in filio emā- cipato. Alber. de Ros.ibid. nu.6.

H

Hæreticus.

TEstis esse nō potest Hęreticus, Federicus Schen.tract.de testi.num.18. to.13. Alber.de Ros. §.consequenter.par.1.nu.3.tom. 13.Steph.Aufre.tract.de testi.nn. 50.tom.13.

Testis esse non potest dubius in fide catholica.glos.c.1. in fi.uerb.credendum.de hæret. & ibi doct.

Testes admittuntur hæretici inopia probationum.Feder.lib.1.ti.10.§. 1.Item domestici familiares.

Testis esse non potest infidelis, hæreticus, nec Iudæus, nec Paganus etiam in exceptis.Butr.c.1.nu.2. de testi.

Testis esse non potest, qui de hæresi publicè pęnitentiam fecit. Steph. Aufr.tract.de testi.nu.8. Spec.de testib.§.j. uer.quid de portantib. crucem.

Testis an esse posit, qui hæreticus fuit Steph. Aufre. tract. de testib. num.50.

Quod Hæreticus pro Christiano potest etiam testificari, & contra hæreticum,sed non contra Christianus.nu.34.q.3.c.miramur.§.seq. colum. 4.

Hemafroditus.

Testis esse Hemafroditus nō potest. Nell.trac.de testi.nu.20.uide Stepha.Aufr.trac.de testib.num.49. & Butr. tracta. de testi. nume. 7. tom.13.

Quòd utrum Hemafroditus posit esse testis, qualitas incalescentis sexus declarabit, 4.q.3.ca.testes. uers. item Hemafroditus.

Ho-

Homicidium.

Testis an esse possit q homicida est, Steph.Aufr.tracta.de testi.nu.50. Nell.trac.de testi.n.17.to.13.Berta.uer.testes, qui esse pos.nu.131.

I

Ignotus.

Testis debet esse notus iudici, & parti. Bar.l.testiũ.§.ideo. nu.2.ff.de testi. Belle.c.canonici. nu.1.3.q.5.

Testis debet esse notus iudici per inquisitionem antefactam a uicinis. Bar.l.3.§.1.ff.de testib.

Testis in iudicium deductus an dẽat iudici, & partib. esse incognitus: Lud.Rom.ff.si ex noxa.causa.aga. l.si quis eũ.nu.7. Anch.cons.415. nu.j.Bar.l.testiũ.nu.7. ff.de testi.

Testis potest esse ignotus partib. litigantibus, nisi in inuentario. Spec. de testi. §.2. uer.item ꝙ non nouit,& seq. Docto.in c.causam.de testi. Ang. in anth.de testam. §.si vero ignoti.in fi.

Testes debent esse noti ab illo, contra quem producuntur. But.trac. de testi.nu.35.

Impubes.

Testis impubes, uide in verbo testis minor annis.

Infamis.

Testes debent esse absq; infamiæ suspitione, & macula.de excep.c.1. Baragot.trac.de reprobat.nu.79. tom.13.

Testis repellitur a testimonio pp notã infamiæ.Bal.c.testimoniũ.nu.1. de test.2.q.7.c.testes.3.q.5.c.similiter. & c.seq.6.q.3.c.qui crimen. 22.q.5.c.si quis conuictus.Anch. ca.præterea. de testi.cogen.Paui. tracta. de uisita.q.5.par.2.nu.57. to.3.Paris de Put.tract.de re mil. lib.7. §.quia.num.3.tom.5.Nep. tract.de excep.art.19.num.8.11. tom.13.Ioan.Monac.trac.de defens.iuris.§.quia.num.2.tom.13. Steph.Aufrer.tract.de testi.num. 54.tom.13. Baragot.tract. de reprobat.test.nu.6.tom.13.& Marc. Blan.tracta.de indi. nu.352.tom. 15.Iser. c.j.§.j.nu.3.lib.7.tit.de not.feud.Aret.rub.de testi.& qui repelluntur a testimonio. nu.70. tract.de malef. Corn.cons.42.nu. 1.vol.1.& cons.270.num.4.col.2. Ias.l.prætor ait.§.cogentur.num. 30.ff.de eden. Hipp.cons.24.nu. 22.& cons.101.nu.19.uol.2.Aret. ver.qui uiden.nu.1. usque ad nu. 16.tract.de malef.

Testis infamis qñ a testamento repellatur uel non.Ioan.And.in nouel. c.præterea.col.3.circa fi.uers.infamiam,& per totũ.de testib.cog. Belle.c.testimonium.de testib. & attesta.num.1.Belle.c.ex parte.de testi.& attesta.nu.22.

Testis an indistinctè repellatur a testificando rõne infamię, siue sit iuris aut facti.Butr.c.7.nu.1. de except.Ange. ff.ad l.iul.maiest.l.famosi.

moli.nu.3. But.c.testimoniũ.nu. 13.de testi..Nepos trac.de excep. nu.12.Alber.de Ros.trac.de [illegible] par.1. §.consequenter nu.6 [illegible] 13.Nell.tract.de testi.nu.19.20— 13.Luc.de Pen.l.infamia.nu.5.de decur.lib.10. Bertr.par.3. consil. 268.nu.8. Berta. uerb.testes, qui esse pos. nu. 5. & quid de infamia facti. Dec.cons.123.col.1.

Testes infames infamia facti, an repellantur à testamento in causa ciuili.Capel.tholos.q.113.Panor.c. fi.nu.1.de testi. Soc.iun.cons.32. nu.31.uol.2.Feli.c.licet.de prob. nu.18.Hipp.sing.109.

Testis infamis infamia facti a testo non repellitur,sed ei minus creditur.Fallit vt per Soc.reg.513.Feli. c.testimonium.de test.nu.12.Nepos trac.de except.num.14.

Testis infamis infamia facti in subsidium admittitur, etiam ubi aliàs non admitteretur. Soc.iun.cons. 61.num.18.uol.2.

Testis infamis infamia facti non admittitur ad testimonium in causa matrimoniali.Berta. verb. testes, qui esse pos.nu. 16.

Testis non põt esse,qui est infamis infamia facti. Ang. ff.de his,qui no. infam.l.prætoris.num.4.But.c.licèt.nu.37.de prob.Soc.iun.cons. 88.nu.10. & 15.vol.2. Feli.c.testimonium.de testi.nu. 8.Ias.ff.de iureiur.l.admonendi. in repet. numero 244.

Testes infamis infamia facti non censetur esse integer testis, Ias. ff.de [illegible] §. [illegible] n.2.

T[illegible] repellatur infa[illegible] super [illegible] 12.de te[illegible] Fely.c.testimonium.de testib. num.26.

T[illegible] in causa criminali non repellitur infamia facti pendente appellatione,[illegible] de testi.

Testis [illegible] ad famam restitutus.But.c.testimonium.nu. 12.de testi.Feli.c.cum Ioannes.de fid.instr.num.11.

Testes infames, an possit probare maleficium.Imol.ff.de donat.l.filiusfamilias.nu.10.

Testis infamis infamia facti in criminalibus repellitur. fallit, quando testis testificatur cum tormentis, quia tunc ualet. Feli.cons.36.nu. 9.Cor.cons.42.nu.1.uol.j.

Testes infames nõ admittuntur sine tortura, nisi in casibus, in quibus specialiter inductum est,ut admittantur ad testimonium.Hipp.consil.102.nu.18. vol.2. & cons. 102. nu.15. & cons.109.nu. 14. uol.2.

Testis infamis non repellitur,nisi habeatur pro tali.Alex.cons.24.nu. 37.lib.2.Ang. C.de testa.& quemadmodum testa. ord. testes.nu.3. Soc.iun.cons.32.nu.33.uol.2.

Testi si obijcitur infamia, nõ est sufficiens obiectus, nisi addatur causa infamię,Ludo.Rom.cons.290. num.3.

Testes infames an probent, si non opponatur.Fel. c.testimonium.de testi.num.16.

Te-

Testis nõ potest esse infamis, uel aliter inhabilis, contra quem in alia causa non sit oppositum. Spec. de test. §. spe, ver. sed quid si ꝓduxi.

Testis infamis in crimine enormi testificari potest. Io. Monac. trac. de defens. iur. §. quia. nu. 3. to. 13.

Testis potest esse infamis de his, quę in postribulo committuntur. Bauer. tracta. de mora. part. 3. nume. 3. tom. 16.

Testis infamis quando possit esse testis in testamento. Fel. c. testimonium. de testib. nu. 15.

Testis infamis quando habetur pro non infami potest esse testis gl. l. cum lex. in fi. ff. de testa. Alex. consil. 138. nu. 2. uol. 1.

Testis potest esse infamis, quãdo veritas aliter haberi non potest. Paris de Put. trac. de sindi. §. qui semel. nu. 3. to. 14.

Testis esse potest contra producentem is, quis productus fuit pro producente, licèt infamis, uel periurus, nisi causa de nouo emerserit. Bertach. uerb. testes, qui esse poss. nu. 99.

Testis inhabilis, & aliàs infamis, si de facto ꝓprio attestatũ facit semi plenã probationẽ. Dec. cõs. 373. num. 3. Tiraq. de retract. num. 48.

Testis quando possit esse infamis in testamento. Bar. l. cum lege. nu. 2. ff. de testa.

Testes infames non admittuntur cõtra testem infamem. Bal. l. cum mulier. ff. solut. matr. nu. 6. Ang. C. de inoffi. testa. l. in arenam. nu. 2.

Testis fides nõ minuitur ex superuenienti infamia. Ruin. cons. 15. uol. 5. nu. 6. de testib. c. præterea. col. 4. Cyn. C. de testi. l. si quis. nu. 10.

Testis de crimine siue publico siue priuato damnatus, an & quando infamis dicatur. Io. And. in nouell. c. testimonium. circa fi. uer. de crimine. de test.

Testis infamis ex quo condemnatus ad mortem & ex inquisitione non est idoneus. Rui. consil. 34. uol. 4. num. 2.

Testis non dicitur infamis condemnatus ratione contumaciæ per statutum. Corn. cons. 196. uol. 1.

Testis infamis an indicium faciat. Marc. Blan. tract. de indi. nu. 152. to. 15. & Fran. Cur. trac. de testib. nu. 15. to. 13.

Testes esse uti infames non possunt, qui sub nomine furti iniuriarum, raptorum, de dolo malo, & fraude pactus est. Steph. Aufr. trac. de testib. nu. 24.

Exceptio infamiæ contra testem opposita an tollatur replicatione. Bar. in l. cum mulier. num. 8. ff. solut. matrim.

Testis esse non potest ignominiæ causa ab exercitu remissus. Steph. Aufr. tract. de testib. nu. 86.

Testes non infamat, neque repellit delictum citra condemnationem. Cur. cons. 196. nu. [illegible] l. 1.

Exceptio contra testem infamiæ an opponatur per infamem Berta. in uerb. exceptio contra testem. nu.

Testis infamis an à iudice sit repellendus,

dus, an qn̄ & debeat Iudex de cōditione testis inquirere. Rebuf. in tract. de reprobat. nu. 10. tom. 13. Aret. l. à teste. ff. de test. nu. 3. & 4. ubi dicit, quòd potest quis, ut testis signare testamentum annulo. Fel. c. cum I. & A. de re Iudi. nu. 2.

Exceptio infamiæ cōtra testem, quā debeat habere conclusionē. Alb. de test. §. vidēdū est. nu. 6. to. 15. Bart. in l. causam legis. nu. 3. ff. de testa. Alex. in l. 1. C. de testa. nu. 2.

Excipiens cōtra testē, ꝙ est infamis, dēt addere causam quare sit infamis, Bar. in l. 1. nu. 7. C. de testa. q ita communiter habet, & reputat Roma. in l. testes serui. nu. 9. C. de testa. & quibus mod. testam. ord.

Infidelis.

Testis non potest esse infidelis. But. c. 1. nu. 3. de heret. 2. q. 7. c. non potest. col. 3.

Testes Iudęi, & pagani, ẜm cōmunē opinionem, & in casibus exceptis, esse non possunt. Io. And. in Nouell. c. placuit. col. 3. circa fin. uersic. in glos. penult. de testi.

Inimicus.

Testis esse nō potest inimicus in causa sui inimici, Nepos tract. de except. nu. 18. Io. Monac. de defens. iur. §. quia. num. 3. tom. 13. Feder. Schen. trac. de testi. nu. 40. to. 13. uide Franc. Cur. trac. de testi. nu. 102. to. 13. Steph. Aufr. trac. de testibus, nu. 56. to. 13. Amodeus de Castell. tract. de sindi. nu. 140. to. 14. Roui. in tract. de accus. nu. 23. tom. 11. 2. q. 1. in princ. circa medium. Barto. §. si quis uerò. de testib. nu. 2. Barba. consil. 88. nu. 6. uol. 4. & quando præsumitur reconciliatio. ibidem num. 8. uol. 4. Hipol. consil. 18. nu. 28. & 32. primo uol. Bert. in uerb. testes, qui esse poss. nu. 20.

Testis an repellitur ob inimicitiam superuenientem facto ipsius contra quem producitur. Alber. de Ros. tract. de test. par. 3. num. 18. Specul. rubr. de dona. inter uir. & uxor. col. 4. Hipol. l. 1. §. cum quis latrones. nu. 15. ff. de quæstio.

Testis inimicus etiam in extremis laborans suscepto corpore Christi non pōt examinari ad perpetuam rei memoriam. Bald. §. Vasalli. de pa. Cōstan. Hipol. l. 1. §. præterea. nu. 7. ff. de quæstio. Bertran. part. 2. consi. 131. nu. 9. par. 3. consi. 15. nu. 5. & cons. 211. nu. 3.

Testis esse non potest, qui cum inimicis moratur. Nepos trac. de except. nu. 2. & 27. Steph. Aufr. trac. de test. num. 20. tom. 13. & Marc. Blanc. trac. de Indi. nu. 164. to. 15. Bert. uerb. testes, qui esse possunt. num. 130.

Testis an repellatur à testificando eo quòd cum inimico meo conuersatur. Butr. cap. cum oporteat, nu. 29. de accus. li. 5. Albe. de Ros. tract. de test. nu. 6.

Testis repellitur à testificādo cōtra ali-

aliquem ex inimicitia orta de nouo. Feli. c. fi. de testi. Com. consil. 142. nu. 3.

Testis si tempore test. sit inimicus, tempore uero depositionis amicus ultima qualitas attenditur. Rui. cons. 188. nu. 15.

Testis causans inimicitias, ut suspectus repellitur. But. c. veniens. el 2. num. 5. de sponsal. & matri. Ias. C. de his, quibus ut indigni. l. sororem. nu. 6.

Testis esse non põt de inimicitia capitali suspectus. Alber. de Rosa. trac. de test. nu. 4. quid de inimico reconciliato? idem eod. trac. de testibus. nu. 3. tom. 13. Steph. Aufr. tract. de test. nu. 56. to. 13.

Testis licèt dicat non habere inimicitiá, si tamen subest causa inimicitiæ repellitur, & non ualet. Hipol. cons. 20. nu. 33. & nu. 20. uol. 1. Barb. c. accedens. el 2. nu. 16. vt lit. non contest. Hipol. singul. 178. incipit inimicus. & singul. 273. incipit notissimis.

Testis licèt dicat nullá habere inimicitiam contra quẽ deposuit, repellitur si subest causa inimicitię. Hipol. l. 1. §. pręterea. nu. 4. ff. de quęstio & sing. 177. incipit inimicus.

Testis inimicus vtriusque partis an admittatur. Hipol. l. 1. §. cum quis latrones. nu. 12. ff. de quæstio.

Quòd propter inimicitias põt quis repellere testes contra se, quos admisit pro se aliàs non. 4. q. 3. testes, §. sequenti, uer. si quis col. 2.

Testes inimici non admittuntur, ẽt in crimine læsæ maiestatis, nec hæresis. Gram. uoto. 3. nu. 30. & 31.

Testificans contra aliquem in causa criminali præsumitur inimicus. Albe. de Ros. ff. de test. l. produci. nu. 2. Bart. l. post legatum. §. is uerò. n. 2. ff. de his, qui. ut indi. But. c. fraternitatis, nu. 20. de testibus, & c. meminimus. num. 3. & 10. de accus. & ibi Anch. nu. 7. & c. 1. de accus. nu. 2. Paris de Puteo tra. de sindi. §. suspicio. Blan. tra. de indi. nu. 52. to. 15.

Testis in causa criminali adductus contra aliquem uelut inimicus, repellitur ubi se ingerit nõ citatus ad testificandum. Butr. c. cum P. nu. 3. de accus. Panor. c. meminimus. nu. 8. de accus. Blan. tract. de indi. num. 154. & 155. Barb. c. iurauit. nu. 28. de proba. Hipol. consi. 19. num. 23. & consi. 29. num. 22. volum. 1.

Testis, qui perhibuit testimonium contra aliquẽ in causa criminali, non prohibetur perhibere cõtra eundem in alia causa. Panor. cap. cũ. P. Manconella. n. 14. de accus.

Testis nõ præsumitur suspectus, aut inimicus ex iterata depositione. Panor. c. fraternitatis. n. 2. de test.

Testes qui reprobantur in ciuili, an sint reprobati in criminali. Bal. in l. si. quis ad se. num. 9. C. de uia publica, uel priuata. nu. 9.

Testis esse non potest, qui litẽ criminalem habet contra eum, contra quem in testem producitur. Step. Aufr. tract. de testi. nu. 64.

Quid si causam pecuniariam habet. Steph. Aufr. ibidem Spe. tit. de testib. §. 1. uersic. item, quòd habet causam. Butr. & Abb. c. 1. de iudi. Alex. l. 3. de test. Fulgos. C. de test. aucten. si testis. nu. 3.

Testis habens causam contra illum, contra quem producitur, an sit ad mittendus, Spe. ti. de test. §. 1. nu. 74. Butr. c. 1. num. 7. de iudi. Mill. verb. testis. nu. 43. Aret. sub rubr. de testi. & qui repelluntur à testimonio. nu. 2. & Feli. c. cum super. de offi. deleg. nu. 3. & per Feli. c. 1. nu. 2. de iudi.

Testis ad hoc, ut propter iniuriam iure communi aliquis repellatur, de capit. inimicitia intelligitur. Barb. c. accedens. el. 2. num. 15. ut lit. non contest. de simon. c. licèt Hely. col. 3. Ias. C. de his, qui ut indign. l. hæreditas. nu. 4. Barb. c. cum. M. nu. 15. de constit.

Testis ut repellatur à testificando ratione inimicitiæ, qualis exigatur inimicitia. Butri. c. per tuas; nu. 3. de simon. Alber. de Ros. tract. de test. par. 1. §. superest. num. 3. tom. 13. Corn. cons. 101. nu. 24. uol. 2. Fulgos. cons. 189. col. ultima Bertran. par. 2. cons. 19. nu. 12.

Testi inimico vltra inimicitiam capitalem quanta sit fides adhibenda relinquitur arbitrio iudicantis. Abb. c. inquisitionis. §. tertii. nu. 11. de accus.

Testis inimicus ex leui inimicitia nõ repellitur. Gram. decis. 34. nu. 27. & 26. Bart. l. 1. nu. 5. ff. de his quibus, ut indigni. num. 5.

Testem si quis vult repellere propter inimicitiam, non sufficit probare inimicitiam in genere, sed debet probari in specie qualitas eius. Ias. C. de testa. l. 1. nu. 9.

Testis ut dicatur inimicus alicuius, sufficit offensam factam esse inter eos. Specul. rubr. de donat. inter vir. & vxorem.

Testis ad hoc ut tanquam inimicus repelli possit, requiritur ꝓbatio euidens, & manifesta inimicitiæ. Grã. decis. 34. nu. 24. & decis. 86.

Exceptio inimiciç si opponatur contra testem, talis exceptio nihil prodest, nec sufficit probare inimicitiam in genere, sed oportet eam probare in specie. Ias. de leg. 1. l. Titiæ textores. nu. 11. Gram. decis. 86. nu. 5.

Testes an possit produci per Episcopum incarceratos per ipsum Episcopum ad ferendum testimoniũ pro, uel contra eum. Butr. c. cum oporteat. nu. 31. de accus. Amod. de Castell. tract. de sindi. nu. 190. tom. 14.

Testis non repellitur à testimonio contra eũ, qui ipsum studiosè percussit, & accusauit, ut ipsum excluderet. Gloss. uerb. à pupillorũ. §. item in instit. de excus. tuto. Steph. Aufr. tract. de testi. num. 8. tom. 13. Ber. uerb. testes, qui esse poss. nu. 44. Barba. c. ad hoc num. 37. & idem in c. insinuãte. nu. 31.

Testis contra non põt esse accusatus à me ad cautelam, ut tanquam socius

cius

cius criminis repellatur. Bar. l. 1. §. cum aliquis. de quæstion. & l. quoniam. C. de testibus, Bal. authen. si quando. col. vlt. C. de testibus.

Testis, qui contraxit amicitiam cum inimico meo, vel iam cōtraxerat, non est inimicus meus, adeo quòd à testimonio repellatur, licèt de fide detrahatur. Dec. l. consilii. §. socij. ff. de regu. iur. nu. 4. Cin. C. de testibus l. si quis. nu. 11.

Testis inimicus esse non potest, tamen si fuerit admissus, & non fuit oppositum ualet. Gom. c. si uerò. de iudi. nu. 16.

Testem suum inimicum pars producens non potest ipsum repulsare. Afflic. c. 1. si lis, inter Dom. & Vasall. oriatur.

Testimoniū an ualeat, si facta est recōciliatio post dictū testimoniū, & quid de pteritis inimicitijs reconciliatione secuta. Barto. §. si quis uerò. in auth. de test. ibi. quærit gl. super uerb. non adsit. nu. 4.

Testis dum allegatur, quòd est inimicus capitalis debet in eius receptione supersedere. Gram. decis. 86. nu. 2. Paul. de Castr. nu. 2. 6. & 7. C. de testa.

Exceptio inimicitiæ capitalis impedit examinationem testis nō aliæ, quia reseruantur. Bart. in l. 1. §. si quis dicam. nu. 2. ff. de quæstio.

An testis, qui est inimicus graui inimicitia faciat indicium ad torturam. Bal. conf. 138. par. 3. nu. 1.

Inuestitor in causa feudi.

Testis inuestitor esse nō potest in cā feudi. Bal. c. si duo. de pace tenen.

Ioculator.

Testis an posit esse Ioculator, & si recipiatur, an dicatur ualere. Vi t. de testib. nu. 28.

Iudex.

Testificari an posit Iudex, uel arbiter de gestis coram eo. Ang. C. de recep. arbit. l. ne in arbitris. nu. 4. Bal. c. quoniam contra falsam, nu. 65. de proba. Imo. de arbit. c. non sine iniuria. uersic. in contrarium facit nu. 20. Gemi. tra. de testi. nu. 31. to. 13. Ber. verb. testes, qui esse poss. nu. 24.

Testis deponens super ualiditate suę sententiæ non est idoneus. Alex. cons. 70. nu. 2. li. 3. Hipol. singul. 197. incipit ad hoc &c.

Testis nō potest esse iudex coram se de gestis, de quibus iudicauit, quādo potest aliquod commodum, uel honorem, seu verecundiam sibi impingi, nisi in subsidium. But. c. cum dilecti. nu. 43. de elect.

Testificari potest iudex de actis coram eo, & per eum factis, licèt nō scriptis, & maximè in causa appellationis. Mill. uerb. testis. nu. 48.

Quòd licèt simplici uerbo Iudicis creden. sit, tamen non pot esse testis, si ab ipso appellat in cā appellationis. 2. q. 6. c. statuendū col. 2.

Testificari quando potest iudex ad declarationem suę sententię. Iser. c. 1. §. 1. nu. 44. in addi. lib. 3. tit. de prohib. alie. per Feder.

Testis

Testis potest esse Iudex pro parte, ꝑ qua sentētiam iustè tulit, & quod ubi agit ad suam, quam tulit, c.2. num.13. de arbit. lib.1. par.2.

Testis & iudex in eadem causa esse non potest. Bero.c. ex literis tuis. de proba. num.59.4.q.4.c. nullus vnquam.

Testis, qui impetratus est Iudex ab eo contra quem erat depositurus, ut non posit in causa deponere; potest peti, ut detur alius Iudex. Bar.l.1.§.si seruus. ff. de quæstio. nu.4. Spec. de test. §.1. uer. quid si impetres. de testib. c. dilecto filio. col.4. Berta. uerb. testes, qui esse possunt. nu.153.

Testem debere summatim probare, quòd Iudex habeat notitiam de meritis causę, an sit necessarium. Bal. c. dilecto. num.5. de testibus.

Testis si impetretur in iudicem delegatum, potest peti delegationem reuocari, nisi delegatus iuret de causa nil scire. Berta. uerb. testes, qui esse poss. nu.173.

Testis an esse posit in causa, quam subdelegauit. Steph. Aufr. trac. de testi. nu.33.

Testis uel accusator de domo iudicis nō admittitur. Alb. de Ros. ff. de testib. l. testes. nu.1.4.q.4. cap. contra. Anch. c.1. de offi. iudi. nu.3. Imo. de offic. iudi. c. ex literis. nu.8. Steph. Aufr. trac. de test. nu.44. tom.13.

Testem iudicem remotum propter officiū testificandi per me tñ impetratum, an posit obiicere. But. c. dilecto. nu.6. de test. li.2. par.2.

Iudæus.

Testis non pōt esse Iudæus, uel alius infidelis contra Christianum. Nepos trac. de except. nu.53. Io. Monac. tra. de defens. iur. §. quia. nu.8. to.13. Alber. de Ros. tra. de test. par.1. §. consequenter. nu.5. tom.13. Nell. tract. de test. nu.20. tom.13. Steph. Auf. trac. de test. nu.58. to.13. & Paris de Put. trac. de sindic. §. qui. nu.1. to.14. & c. Iudæi. de test. Io. And. in nouell. c. Iudęi. col.3. circa medium, uer. quærit hic Hostien. cum uer. sequen. de iude. Hippol. sing.41. Bertac. in uerb. testes, qui esse poss. nu.7.

Iudæus non potest esse testis contra Christianum, etiam si efficiatur Christianus. Hippol. sing.273. incipit notissimum.

Testes Iudæi contra Christianum licèt non sint idonei testes supplendum tamen ex aliis præsumptionibus. Aimo. consi.73. nu.18.

Testis in quibus casibus Iudæus, Hęreticis, uel alius infidelis esse ualeat. & in quibus minimè. Porc. §. imperatoriam. nume.5. de iustit. & iur.

Testis Iudæus an admittatur contra Iudæum, uel infidelis contra infidelem. Zabarel. de testi. cle.1. nu.29. Ang. ff. sol. matr. l. cum mulier. nu.6.

Testibus duobus fidelibus, & honestis, & non minus Iudæus aliquid probare potest, Io. And. in nouell.

c. li-

c.licèt. col.4. cir.med.uer.licèt, de testib.

L

Laborator.

Laboratores an possint esse testes. Bald.cons.293.part.3.nu.9. uide suprà in uerbo colonus.

Laicus contra clericum.

Testis an sit laicus contra clericum. c.de cætero. de testibus. Hippol. cons.41.nu.2.uol.1.Feli.c.inquisitionis. §.ad petitionem. de accus. nu.6.uer.& subdit.

Testis non põt esse laicus contra clericũ in causa criminali. de testib. c.de cętero.Nepos trac. de excep. nu.78. Albe. de Ros.trac.de test. §.videndũ.nu.17. to.13.& Steph. Aufr.trac.de test.nu.61.Butr.c. cum non.nu.25.de iud.Fel.c.de-cætero.de test.nu.4.Bert.in uerb. testes, qui esse poss.num.133.

Testis nõ potest esse laicus in causa criminali contra clericum accusatum pro sua, uel suorum iniuria. Io.An. in nouell.c.de cętero col. 4.circa med.uerb.decætero.de testi.& ibi Butr.nu.1.

Testificari possũt laici cõtra clericũ infamatum.Imol.c.cum nõ ab homine.nu.7.Mill.uerb.testis.n.46.

Testis etiam uilis admittitur laicus contra clericum in causa criminali in casibus exceptis.But.c.decęter o.num.3.de testibus.

Testes non admittuntur laici contra clericos criminaliter accusatos, fallit si ciuiliter. But.c.cum literis. nu.17.de testib.

Testis esse non potest laicus in causa electionis, & clericus, licet sint extra collegium ecclesiæ.Butr.c. cum olim.nu.7. de dolo, & cõtu.

Testis laicus licèt contra clericũ non põt examinari, si tñ examinatus sit, indiciũ ad torturam facit, Frã. Brun.tra. de indi. & tortu.nu.23.

Legatarius in testamento.

Testis idoneus an & quando etiam legatarius in testamento ex quo habet legatum. Panor.c.insuper.nu. 9.de testi.

Reliqua uide in uerb.testis in testõ.

Lenones.

Testes esse non possunt lenones. Stepha.Auf.tract.de test.nu.63. limita ut per Pari.de Put. trac.de sindi.§.supplicio.nu.3.to.14.

Testes leonones non admittuntur, cum sint criminis participes. Io. An.in nouell.c.præterea.col.1.in princ.uer.dicit Host.de test.

Leprosus.

Testis esse potest, qui leprosus est. Steph.Aufr.trac.de testi.num.62. Berta.in uerb.testes, qui esse poss. num.9.

Libertus.

Testis

Teſtis libertus contra patronum nõ admittitur. l. libertorum. C. de teſtib. Spec. de teſtib. §. 1. 12. q. 2. c. Epiſcopus, qui mancipium. §. vlt. 4. q. 3. §. teſtes. §. ſeq. uerſ. item patroni, & uer. item liberi. AZO. in ſum. C. de teſt. nu. 21. Nepos trac. de excep. art. 19. nu. 4. to. 13. Monac. trac. de defenſ. iur. §. quia. nu. 6. to. 13. Nel. trac. de teſtib. nu. 12. to. 13. Stepha. Aufr. tract. de teſti. nu. 54. to. 13. Fulgoſ. C. de teſtib. l. liberorum. nu. 1.

Teſtificari pro eccleſia non poſſunt liberti nolentes. But. c. 3. num. 14. de ſer. non ord. li. 1. par. 2.

Teſtis poteſt eſſe libertus contra libertum in cauſa pia. Bal. l. 1. C. de ſacroſ. eccleſ.

Teſtis libertus an poſsit eſſe in teſtamento ad pias cauſas. Bald. l. habent. C. de ſacroſ. eccleſ. nu. 41.

Litigioſus.

Teſtes litigioſi eſſe non poſſunt. 3. q. 5. c. ſuſpectos. & c. ſeq.

Litis particeps.

Teſtis eſſe non poteſt particeps litis Bal. l. dictantibus. C. de teſta.

Teſtis eſſe non poteſt particeps litis quia ratione affectionis dicitur habere ſimilem cauſam. Gram. conſ. 41. nu. 5. in ciuil.

Locans operas cum periculo vitæ.

Locans operas pro colligẽdis fructibus ex arbore alto, vel pro capiendis auibus ex turri altiſsima cũ uitæ diſcrimine eſt infamis, & ideo non eſt idoneus teſtis. Alber. l. 1. §. idem ſenatus. ff. poſtulando. Ange. tamen in d. l. 2. §. uertices tenet quòd non ſit infamis, ſed quòd non ſit integer teſtis.

Luſor.

Teſtes luſores, blaſphematores nõ probant. Gram. deciſ. 2. num. 1. & idem uoto 22. num. 3. & 4. & per Dec. conſ. 163. nu. 10. ubi latè declarat, quis dicatur luſor in materia, de qua agitur, & per Aimo. conſil. 169. num. 5. & aliquid per Anch. conſ. 227. nu. 5.

M

Malæ vitæ & famæ.

Teſtis eſſe non poteſt, qui eſt malæ vitæ & famæ. Spe. de teſtib. §. 1. uer. item quòd non eſt probatę. Bal. c. ſup eo. nu. 1. de teſti. Steph. Aufre. trac. de teſt. num. 65. Alex. conſ. 81. num. 13. li. 3. Gram. uoto 34. nu. 8. & uoto 22. nu. 9. Gram. deciſ. 2. num. 3. Bero. c. licèt cauſam. de probat. nu. 44.

Teſtis ſi tempore iuramenti erat bonæ famę, ſed tpe depoſitionis erat malæ famæ, an depoſitio ſit ualida. Bal. c. ſuper eo. nu. 2. de teſtib.

Teſtis ſi bene uixit à tribus annis retro licèt ꝑ prius malè uixerit, pręſumitẽ emẽdatus, & ſi mali mores præterijſſent præſumuntur purgati, ſi ꝑ triennium proceſsit in bonis operibus. Grammat. conſi. 50. num.

num.7.in ciuil.

Mandatarius.

Testis mandatarius deponens de mã dato sibi facto licèt sit idoneus in illud, intelligendũ est in causis licitis in ciuilibus, in quibus licitè mandatum acceptatum erit secus erit in criminalib. Grã. decis.28.

Mandatarius criminis põt esse testis contra mandantem super crimine ad instructionem nõ ad probationem si acceptasset, sed si non acceptauit põt esse testis ad torturam. Blan.in l.1.§.diuus.Antonius col. 3.in prin. vers.in auth.ff.de q̃stio.

Mater in causa filij.

Testis an esse posit mater in causa filij, & contra.Nell.tra.de test.nu. 7.to.13.Alb.de Rosa.trac.de test. par.1.nu.7.to.13. Steph.Aufr.tra. de test.num.66.tom.13.& nu.77. Paul.de Cast.l.qui testamento.§. quicunque.nu.5.ff.de testa.Porc. §.in test.nu.7.de testa.Barb.cons. 25.nu.71.uol.4.

Testis matris testimonium est suspectum, ubi filia petit in virum aliquem se maiorem.Io.And.in nouel.c.super eo.col.3.cir.fi.uer.super eo.de test.

Reliqua uide in uerb.testes super matrimonio.

Testimonium matris, an in probatione ætatis minoris admittatur. Alber.de Ros.ff.de probat. l.etiam. num.1.

Testimonium matris quandoq; probat Salomonius signo B.fol.15.

Magister pro Discipulo.

Testis an posit esse magister pro discipulo.Nell.tract.de test.nu.25. uide suprà uerb.testis doctor pro discipulo.

Maritus pro vxore.

Testis non põt esse maritus pro vxore, nec è contra.Alb.de Ros.trac. de testi.par.1. §.super eo.nu.1.to. 13. Steph.Aufr.tra.de test.nu.98. to.13. Bagarot.trac.de reprobat. test.n.25.to.13.Ang.ff.ad senatus cõsul.silla.l.si pater. §.si uir.n.2.

Mediator.

Testis mediator an sit idoneus, uide uerb.testis proxeneta.

Mendax.

Testis esse potest solitus dicere mẽdacium.Ab.c.testimonium.nu.3. de test.Spe.de test. §.1.uerb.item quòd aliquid de suo. num.87.ubi Spec.loquitur de admiscente mendaciũ ueritati in ipso examine, distinguẽdo, aut.in substitutionib. aut non.per Anch.cons.227.n.5.

Mentecaptus.

Testis esse non põt qui mentecaptus esset.Steph.Auf.tra.de test.nu.65.

Mercenarius.

Testis an esse possit clericus mercenarius, ascriptitius & colon. Albe. de Ros. trac. de testi. par. 1. §. supe test. nu. 11. to. 13. & Steph. Aufre. trac. de test. num. 21. to. 13. Ber. in uerb. testes, qui esse poss. nu. 65.

Testis esse non potest, qui mercenarius est, quia domesticus est. Steph. Auf. trac. de testi. nu. 68. tom. 13. Gram. cõs. 165. nu. 4. in ciuil.

Meretrix.

Testis esse non potest meretrix. Nepos tract. de excep. art. 19. nu. 10. to. 13. Fed. Schen. trac. de testib. nu. 17. to. 13. Vital. cle. testibus. nu. 28. de testibus.

Testis esse non potest meretrix contra simoniacum. Butr. c. tanta. nu. 9. de simo.

Minor annis.

Testis cuius ætatis esse debeat. Fran. de præscrip. c. 1. nu. 16. in 6. Albe. de Ros. tract. de testi. par. 1. §. uiden. nu. 11. to. 13. & Nell. tract. de test. nu. 21. to. 13.

Testis in causa criminali minor 20. annis esse non potest. Fed. Schen. trac. de test. nu. 14. tom. 13. Bagarot. trac. de reprobat. testium. ibidem, & Ioan. Oldradop. tracta. de usucap. ibidem, & Fran. Brun. tracta. de indi. & tortura. q. 2. part. 1. nu. 17. tom. 15.

Testes masculi debẽt esse annorum 14. & fœminę 12. in causa ciuili. Soc. iun. cons. 29. nu. 14. uol. 2.

Testis esse non potest, qu impubes est. Nepos tract. de excep. arti. 19. nu. 18. tom. 13. Io. Monac. trac. de defens. iuris. §. quia. nu. 5. tom. 13. Steph. Aufr. trac. de testib. nu. 57. to. 13. Franc. Brun. in trac. de indi. & tortura. q. 4. par. 2. nu. 17. to. 15. & Math. Blanc. trac. de indi. & tortura. nu. 346. to. 15. 4. q. 3. testis & §. seq. col. 2. Bagarot. tract. de reproba. testium. nu. 16. to. 13. & Oldendo. tra. de usucap. & præscrip. §. prius ætatis. nu. 8. tom. 16. Imo. de testi. & attesta. c. licèt uniuersis. num. 3.

Testis esse nõ potest impubes etiam si à parte non opponatur. Paris de Put. trac. de sindi. §. qui semel. nu. 1. tom. 14.

Testis an possit esse pupillus. gl. l. inuiti. ff. de testib. Nell. trac. de test. nu. 21. to. 13. Dec. l. 2. §. item impuberes. de reg. iur. num. 9. Berta. in uer. testes qui esse poss. num. 147. Barb. c. iurauit. nu. 71. de probat.

Testis an esse possit probando initium possessionis intratæ tempore suæ pupillaris ætatis Bald. cap. cum a nobis. nu. 9. de præscript.

Testes an esse possint, qui in confinio ætatis adultæ. Bald. c. in nomine domini. nu. 16. de testib. Bert. par. 3. cons. 47. nu. 1. Barb. c. qualiter. de indi. nu. 30.

Testis esse non potest, qui infans est. Steph. Aufr. trac. de testib. nu. 55. tom. 13. Gram. decis. 40. num. 15. Bert. in uerb. testes, qui esse poss. num. 89.

Testis

Testis in criminalibus esse potest pupillus proximus pubertati, & non proximos in crimine læsæ maiestatis. Bert. in uer. testes qui esse poss. num. 86.

Testis an esse posit, q. est in cõfinio ætatis adult. & dic quòd non. Bal. c. in nomine domini. n. 15. de test.

Monacus.

testis non potest esse monacus nec quilibet sub obedientia constitutus. Nepos tract. de excep. nu. 32. Io. Monac. trac. de defens. iur. nu. 6. Alber. de Ros. tracta. de test. §. uidendum. nu. 15. Nell. tract. de testib. nu. 22. to. 13. & Steph. Aufr. trac. de test. to. 13. nu. 13. in cõtrarium uide Feli. post Abbatẽ in c. cũ inuitus. nu. 3. de testib. & uide Franc. Are. cons. 159. nu. 9. & seq.

testes esse possunt monacus, uel canonicus regularis, Abbas & prior Bagarot. in trac. de reprobat. test. nu. 8. to. 13. Quod intellige si coram suo iudice deponant ad c. 1. de iur. calum. nu. 21. Maria. Soc. c. fi. de iura. col. 1. nu. 29.

testes an esse posint monaci, uel fratres regulares. Mill. uer. testis. nu. 65. Bertac. in uerb. testes qui esse poss. nu. 85.

testis monacus sine superioris licentia non iurat neque testificatur. Franc. Cur. tract. de test. nu. 96.

testes possunt monaci contra proprium Abbatem in causa criminali. Butr. c. licèt heli. nume. 6. de simo lib. quinto.

Muliebria paßus.

testis non potest esse mulier, quæ nubit in uirum, nec uir, qui ne fœminam nubit. Steph. Aufr. trac. de testibus nu. 7. tom. 13.

Murator.

Muratores, qui ascendunt cacumina, & tecta ędificiorũ nõ sunt infames, eis tñ non adhibetur integra fides. Ang. l. 1. §. bestijs. ff. de postul. & faciant ibi no t. per Alber. qui tenet, q. in totum repellantur.

Mutus.

testis esse non potest, qui mutus est. Lau. Silu. trac. de feud. recogni. q. 56. nu. 2. to. 7. Nell. tract. de testi. nu. 28. to. 13. Steph. Aufr. trac. de test. nu. 21. to. 13. Ber. uerb. testes, qui esse poss. nu. 102.

N

Negociorum gestor.

TEstis an esse posit negociorum gestor, uel procurator pro domino suo. Bagarot. tra. de proba. testium. nu. 36. to. 13. & Nell. tracta. de testib. nu. 31. tom. 13.

Notarius.

testis in alia instantia an notarius esse posit. Albe. de Ros. tra. de test. nu. 8. Ang. Perus. cons. 40. num. 3.

testis non põt esse notarius ad probanda

banda acta communia, seu gesta, Fulgos. cons. 143. in med. 3. col.

Testimonium notarii non ualet, nisi de his, quæ tunc fiunt, qñ est rogatus de instrumento. Hippol. l. 1. §. si quis dicatur. nu. 4. ff. de questio.

Testificari potest notarius, & testes inscripti in instrumento pro adiuuando instrumentum, & pro confirmatione & declaratione contentorum in eo. Imol. de fi. inst. c. cum Ioannes. nu. 8.

Nuncius.

Testis esse potest nuncius ad citationes. Alber. de Ros. tract. de test. §. videndum, nu. 2.

Nutrix.

Testis esse potest nutrix super ætate alumni, & probat si dicat, scio, quia nutriui. Steph. Aufre. tract. de test. nu. 73.

Testis nutrix regulariter esse non potest. Ferret. cons. 88. nu. 2.

Nutritor.

Testis esse non potest nutritor pro tempore, quo nutriuit, sed postea sic in causa alumni sui. Stepha. Aufr. in trac. de testi. nu. 73. Bert. uerb. testes qui esse poss. nu. 61.

O

Odiosus.

Testis non admittitur ad testificandum pro odio priuato secus ꝑ publico. Butri. c. quoties. nu. 8. de testi. li. 2. par. 2. & ibi Feli. nu. 5.

Operarij.

Testes esse non possunt operarij, qa loco domesticorum sunt. Stepha. Aufr. trac. de testib. nu. 14. uol. 13.

P

Papa.

Testis põt esse Papa in cã ecclesię, & de illa iudicare. But. c. cũ venissent. nu. 10. de iud. li. 2. par. 1.

Pactus de quota litis.

Testis faciens pactum de quota litis repellitur a testimonio. Gram. decis. 74. nu. 16.

Pater pro filio.

Testimonio patris & filii, an credatur, uel unus, uel duo dicantur testes. Arch. 20. q. 3. c. patris. nu. 5. col. 4. Luc. de Pen. l. cum filijs. nu. 9. de duc. lib. 10.

Testis pater pro filio in tribus, uel quatuor esse non põt. Io. Monac. tract. de defens. iur. §. quia. nu. 4. to. 13. Alber. de Ros. tract. de test. par. 1. nu. 3. to. 13. & Steph. Aufr. tract. de testibus nu. 72. to. 13.

Testis esse non potest pater cõtra filium nec e contra uolentes, nec inuiti. Nell. trac. de excep. ar. 19. nu. 24 tom. 13. Ioan. Monac. tract. de defens. iur. §. quia, nu. 4. tom. 13. Feder. Schen. tract. de test. nu. 19.

&

& 21.to.13. nu.23.Alber.de Rof. trac.de test.par.1.nu.1.& 6.to.13. Nell.trac.de testi.tom.13. Steph. Aufr.trac.testi.nu.77. to.13.But. trac.de test.nu.5.to.13.4.q.3.c.te stes.in uer.Item conditam, col.2. Cin.C. de testib.l.parentes,nu.1. & 2.Præpos.c.videtur, nu.5. qui matr.accus.poss. Corn.cons.222. nu.5. uol.1.

Testes parentes pro liberis, & liberi pro parentibus esse non possunt fallit,ut per Soci.regula 506.

Testis pater in testamento filii militis an esse posit.Azo.in sum.C.de testib.nu.18.

Testis idoneus est pater filio milite militante ad ualiditatem actus cu iusque, Angel.2.infortia.ff.de testa.& qui testam.fac.poss.l.qui testa.§.quicunque,nu.3.

Testis esse non potest pater pro filio uxorem ducente, Feder. Schen. trac.de testib.nu.20.& 22.to.13.

Testis pōt esse pater pro filio, quando dictum suum concordat cum dicto aliorum Hipol. l.de minore.§.torměta.nu.10.ff.de questio.

Testis admittitur pater pro filio parte non opponente, Aimo. consil. 150.nu.2.

Testimonium patris contra filium uerum præsumitur & non è con. Sali.C.de inoffi.testā.l.liberi,n.1.

Testis esse potest pater pro filio in causa religionis.Nell.tract.de testi.num.27.

Testis esse potest pater filio emancipato.But.tra.de test.inu.6.to,13.

Testis esse potest paterfamilias inter domesticos,Bert.uerb.testes,qui esse poss.nu.169.

An frater, & pater accusatoris sint idonei testes ad inquirendum. Bal.cons.427.part.5.nu.7.

Pater spiritualis.

Testis an esse posit pater spiritualis in causa filii spiritualis. Alber.de Ros. tra.de test.par.1.nu.8.to.13. Steph. Aufr.trac.de test.num.76. to.13.& uide supra in uerb.testis confessor.& quid de nutritio.Alber.de Ros.ibidem.

Pares in causa feudi.

Testes pares in causa feudi, uide in uerb.testes super feudo.

Patronus præsentans pro præsentato.

Testis non potest esse patronus presentans circa merita,uel demerita presentati.Lamber.12.q.10.prin. 2.par.li.2.nu.7.

Testes an posint esse in probando iuspatronatus,uel quasi possesionem ipsius patroni compatroni, uel consanguinei, & familiaris pro præsentato, uel præsentante. Lamber.ar.12.q.10.prin.2.part. li.2.nu.1.& 6.

Pauper.

Testis an,& quando posit esse, qui pauper est. Alber.de Ros.trac.de testi.part.1.§.expedita,nu.14.to. 13.Nell.tracta.de testib.num.30.

Steph.

Steph.Aufr.tracta.de testi.nu.78. tom.13.Baragot.tracta. de reprobat.testium. nu.16. tom.13. Ioan. Monac.tract.de defens. iur. nu.8. Bal.c.si qui testium nu.5. de testi. Ludo. Roma. consi. 382. num.5. Ias.ff.qui satisda. cog.l.fideiussor num.4. Hipol.in practica. §.principium num.9. & in l.j.§. ad quæstionem num.9.ff.de questio.& in l.j.§.fi.num.13.Paris. consi. 159. nu.18.uol.4.

Testis pauper non potest admitti ad testimonium ferendum.Panor.c. quanto, nu.2. de usur. 4.q.3. testes.§.sequentes.col.2.Corn.cõs. 105.nu.7.uol.3.

Testis pauper quis dicatur. Alexan. cons.15.nu.3.li.3.Fran.Aret.cõs. 13.nu.16.Barb.consi.80. num.13. uol.2.Rui.cons.149.nu.34. uolu. 5.Soci.Iun.consi.189. nume. 10. uol.2.

Testis qui non habet tantũ in facultate,quantum ualet causa dicitur pauper,& ideo sibi non creditur. Ludo.Roma.solut.matr.l.si constante.nu.5.Ias.ff.qui satisda.cogant.l.j.nu.3. & nu.135. Calcan. consi.9.num.4. Hipol. consi. 28. nu. 21.uol.1.

Testis esse non potest, qui in bonis. 50.non habet.Nepos tract. de except.artic.19.nu.56. tom.13.

Testis idoneitas uersatur in fide, & non in diuitijs.Soc.Iun.cons.189. nu.35.uol.2.Gram.consi. 50. nu. 22.in ciuil.

Testis pauper aliàs honestus nõ reijcitur à testimonio in cã ciuili.But. c si qui.nu.8. de testi.lib.2. par.2. Alex.cons.149.nu.9.lib.5.Feli.c. si qui testium de testi. nu.7. Soci. Iun.consi. 189. nume.33. & 36. uolu.2.

Testis pauper si non probatur bonę uitę repellitur à testimonio. Grã. uoto.22.nu.8.

Testis pauper an possit in causis criminalib. testificari, & an probet Alex.consi.19.nu.2.lib.7.

Peccato mortali Innodatus.

Testis an esse possit in peccato mortali existens.Alber.de Ros.tracta. de testi.nu.10.Nel.tracta.de testibus nume.18.to.13. Steph. Aufre. tract.de testi.nu.79.tom.13. trac. de proba. testium. nu.76. to. 13. Barba. consi.11. nume.6. uolu.4. Panor.c.illa quotidiana,nume. 5. de elect.

Testis ꝓ quolibet peccato mortali repellendus est à testimonio, specu. tit.de testi.§.j.nu.25. Rui.consi. 106.num.6.uol.5.Berta.uerb. testes qui esse poss.nu.84. Panor. c. j.nu.2. de purga.cano.

Testes in peccato mortali existẽtes, ut probent prius pœnitentiã agere debent. Baragot. tracta. de testib.nume.77.

Pensionarius.

Testis esse Pensionarius non potest. Alber. de Rosa. tracta.de testib. par.4.num.4.

Periurus.

Testes

Testes periuri non admittūtur de testibus.c.sicut nobis.col.1.& c.licèt.col.j.Belle.c.ipsi apostoli.nu.9.2.q.7.Nepos.tracta. de except. articū.19.num.10.tom.13.Alber. de Rosa. tractat. de testib. part.1. §.consequenter,nu.14.& 15.tom. 13.Tindar.tracta.de testi.part.1. c.12.num.4. tom. 13.nu.22. c.7. Steph.Aufr.tracta.de testi.nu.81. tom.13.Corn.consi.324.num.5. uol.3.consi.152.uol.4.Rui.conf. 158.nu.4.uol.5. Hipol. consi.31. nu.28. consi.40.num.23.uolu.1. Bertr.par.2.conf.19.nu.14.Berta. uerb.testes qui esse poss. nu.39.

Testis non pōt esse periurus, uel aliàs criminosus maximè in causa criminali.But.c.cum oporteat.nu.7. de accus.lib.5.

Testi periuro nō creditur nisi in tortura Aimo.consil.6. num.48.Rui. consi.146.nu.2.uol.5.

Testis testimonio ferendo Papa dispensari posit, ut periurus, uel alius immortali peccato constitutus nō repelleretur Io.And.in Nouel.c. testimoniū, col.4. circa medium uerb.omnem, de testi.

Testis debet esse non suspectus ad dirigendum.c. in literis de testi.

Testes criminosi si admittātur ad aliquam probationem non comprehenduntur periuri, nisi de eis fiat specialis mentio Panor.c.per tuas. el j.num.11.de simo.

Testis dicitur periurus deponens falsum etiam super articulo impertinenti,etiam si deponat per uerbū credo.Aimo.consi.6.nu.19.

Testis periurus in uno ex plurib.capituli repellitur in omnibus.Soc. consi.355.num.9.uol.2.& consi. 156.nu.9. uol.1. Prob. in Ioan. Monac.c. accusatus, nu.1.de heret.Probus in Ioan.Monac.c.Roman.nu.10.de testi.Alex.conf.44. num.7.lib.2.& consi.183.num.3. lib.7.

Obijci an possit contra testem, ꝙ in alia causa fuit conuictus de periurio.Bal.c.ex parte Adæ.nu.8.de testi.Corn.conf.232.nu.6. uol.j. Fulgos.conf.173.in prin.3.col.

Testis ratione periurij ꝑpetuò repellitur, si uerò deponat in causa tertij,quoad effectum testimonij nō reputatur peruersus,licèt semper sit periurus But.c.2.§.j.num.57. de ordi.cogni.lib.2. parte prima.

Testis,qui fuit semel periurus nō poterit testificari ēt emendatus,Fel. c.testimonium, de testib. uers.3. conclusio.nu.17.

Testis periurus post peractā pęnitentiam admittitur in testem. Ias.ff. de eden.l.Prætor ait.§.etiam is.nume.5.

Testis periurus probatus infamis est. Bellem.ca. cum dilectus.de ordi. cogni. num. 31. Ang.ff. de his qui not.infam.l.Lucius.§. nil præponitur.num.2.par.2.

Prælatus in causa suæ Ecclesiæ.

Testis in causa suę ecclesię. Abb.uel alius Prælatus esse non pōt. Seph. Aufr.tracta.de testi.num.1.& 85.

Soci.

Soc. Fallen.regula.519.

Testis idoneus an sit Prælatus unius Ecclesiæ, quę non habet collegiũ, sed solus habet administrationẽ. Panor.c.in super.nu.5. de testib.

Testis esse potest prælatus in causa suæ ecclesię.spe.de leg. §.superest uidere uerbum, quid si Prælatus. 14.q.2.super.col.2.Io.An. in Nouel.c.insuper.col.3.cir.med.uer. insuper, de testib.& ibi But.nu.1. Alb.de Ros.tract.de testi.nu.35. Bellem.c.cum uenissent, de Iudi. nu.1.& 2.spe.de testi.§.1.de iur. calum.& §.3. Butr.c. cum inter. nu.29.de sen.& re iudic.li.2. par. 2.Imo.c.cum uenissent num.4.& idem de testibus, & attesta.c.insuper.nu.2. Bar.in c.cum super nu. 59.cum duobus seq. de offi.delega.Mill.in uerb.testes. nu.44.

Testis in causa ecclesiæ Prælatus pro ea agens an esse possit.Alb.de Rosa trac.de testibus.par.1.§.expedita.nu.28.to.13.Nell.trac.de testib.nu.14.to.13.Steph.Auf.trac. de testi.nu.40.tom.13. Panor. c. insuper. nu.6. de testi.Mill.uerb. testis, nu.113.Ber.uerb.testes qui esse poss.nu.15.Panor.in c. insuper.nu.7.de test.

Testis esse potest Prælatus in contractu facto ad dignitatem suæ ecclesiæ.But.c.cum inter.nu.4. de sen. & re iudi.& ibi Imo.nu.4. Archi. 14.quæst.2. capit.super. nume.2. colum.2.

Testis esse potest consanguineus prælati in causa ecclesiæ.Butr.c.1. nu.3.de transac.lib.1.par.2

Presbiter.

In conficiendis instrumentis secularium presbyteri nõ debent ferre testimonium nisi de mandato Episcopi. 14.q.2.super infer.col.3.

Inhabilis ad sacerdotiũ contra sacerdotem nõ potest testificari in criminali.2.q.7. ipsi Apostoli.col.3.

Quod Episcopus nec presbiter nisi in causa aliter sciri non poterit adducatur in testem, quia ex hoc sacerdotium dehonestatur.11.q.1. testimonium. col.2.

Priuignus.

An priuignus possit esse testis. Bald. cons.352.par.5.nu.2.

Procurator.

Testis non potest esse actor, & procurator in eadem causa de test.c. insuper.col.2. Fulgos.consil.143. in med.3.col.& consi.174. col.2. & cons.142.post prin.Nepos tra. de except.arti.19.nu.75.tom.13. Feder.Schen.trac.de testi.nu.35. tom.13. Steph.Aufr.tract.de test. num.7. num.13. & nu.83. Alber. de Rosa.in l.deferre.num.2.ff.de iur.fisci. Zabarel.in c. insuper.de testi.nu.2.col.1.Ioan.de Imol.de testi.& attesta.c.insuper. num.1. Fulgos.in l.quoniam liberi. nu.3. de test.Gemi.c.Romana.nu.3.de te-

testibus & attesta. Bero. in c. ex literis tuis, de probat. num. 59. Paris. consi. 53. num. 18. uol. 4. Lud. cap. 50. num. 11.

Testis an esse posit ꝓcurator in cã qui procurauit. Butr. c. cum à nobis. nu. 13. de testi. lib. 2. par. 2. Bal. consi. 455. par. 1. nu. 6. Pan. c. insuper. nu. 8. de testib. Nell. tract. de testibus. num. 31. tom. 13. Luc. de Pen. l. quicunque. nu. 9. de fun. patri. lib. 11. Pau. de Cast. l. omnibus. num. 3. Cuman. consil. 137. in medio Cyn. in l. quoniam. nu. 5. de testib. Alb. de Rosa in l. omnib. nume. 4. C. de testib. Bal. in auth. sed nouo iure. num. 5. si cer. pet. & de testib. ca. insuper statuimus. nu. 8. Cuma. consil. 162. post prin. Guid. Papæ q. 45. num. 1. Fel. in c. cum à nobis de testib. num. 18. Paris. consil. 7. num. 108. 3. uol. 4. Bertrand. consil. 168. num. 4. par. 3.

Testis procurator esse non põt si incepit cãm ꝓsequi aliàs sic Bertac. in verb. testes qui esse poss. nu. 49.

Testis potest esse procurator, & aduocatus in causa, in qua procurauit, uel aduocauit de iure ciuili. Bartol. consi. 223. incipit. An aduocatus. num. 1. & seq.

Testis non põt esse procurator licèt deposuerit officium procuratoris Mill. verb. testis, num. 5. & quid in causa appellationis, ibidem. n. 51.

Testes an posint esse procuratores constituti in cã domini. Quorum unus est ad unam causam, & alter ad aliam, & alter ad alterius cãm admittitur, etiam in causa in qua ipse fuit cõstitutus, ubi constitutionem non acceptauit Butr. in c. insuper. nu. 4. de test. lib. 2. par. 2.

Procurator si est datus ad unum articulum causæ tantum an poterit in aliis articulis ipsius causæ esse testis. Gemin. cap. Romana. num. 8. de testib. & attesta.

Testis non potest esse procurator in uno articulo in quo procurator non fuit Alberic. de Ros. tractat. de testib. num. 6.

Testis potest esse procurator in causa in qua procurator nõ fuit. Alb. de Ros. tract. de testib. num. 7. ibi.

Procuratorem rei sibi non mandatæ testem esse Belle. in ca. insuper statuimus, de testib. & attesta.

Testis non potest esse in causa proprietatis, qui in causa possessionis procurator fuit. Alb. de Ros. trac. de testi. nu. 8. Dec. c. super. nu. 15. de test. Ripa in l. generaliter. § . nihil commune, de acquir. poss. nu. 18. Rep. fol. 313. nu. 9. uol. 5.

Testes licèt non posint esse procurator, & sollicitator, tamen clericus procurator potest esse testis. Belle. decis. 605.

Testis potest esse consanguineus procuratoris, Fel. c. cum à nobis. num. 19. de testibus.

An qui fuit procurator unus ex agentibus illo mortuo posit esse testis in causa principali. Bal. consi. 152. par. 2. num. 2.

Procurator, qui acceptauit ad effectũ substituendi tm̃ nõ debet exa-

H mina-

minari in causa, nec poni debet ad partē Perug. Decis.64. fol.181.

Prodigus.

Testis non potest esse prodigus, cui bonis interdictum est vti. Steph. Aufr. tract. de testib. num.81. Alber. de Ros. tract. de testib. num. 18. tom. 13.

Proditor.

Testis esse non potest, qui est proditor. Mart. Land. tract. de princ. q. 14. tom. 14.

Pro se ipso.

Nullus est idoneus testis in cā propria, 15. q.3. sanè, in fi. col.3.4. q.1. testes pro se, post mediū. col.2. Cyn. C. de testib. l. ab oībus. nu.1. & quæ dicatur cā propria. num.2. c.36. nu.13. tom.2. Nepos tract. de except. artic.19. num.40. tom.13. Io. Monac. tract. de defens. iur. §. post. nume.1. tom.13. Fed. Schen. tract. de testib. & ibi quæ dicatꝰ cā propria. nu.36. tom.13. Steph. Aufr. tract. de testi. nu.48. tom.13. & nu.44. Baragot. trac. de reprob. testi. num.31. tom.13. Bal. c. in oī negocio. nu.10. de testi. Frāc. Aret. cons.142. nu.22. Lud. Rom. cons. 382. nu.2. Corn. consil.215. nu.5. vol.1. Ias. l. sanus mente. nu.4. C. de transact. par.1. Hipol. consi.6. nu.6. & consi.12. nu.4. uol.1. & cons. 29. nu.25. eod. uol. & consi.102. nu.1. vol.2. & cons.103. nu.46. vol.2. Afflic. decis.400. nu.71. Socin. Iun. cons.89. num.16. Berta. uerb. testes, qui esse poss. num.42. Cotta. fol.251. in Memor.

Testificari in re propria, quibus modis, quis dicatur. Bald. l. dictantibus. num.41. C. de testib.

Testificari nō potest Rex, siue Princeps in causa propria Decis. cons. 410. num.10. Paris. cons.15. nu.4. volum.2.

Papa an posit esse testis in causa propria. Felin. c. cum uenissent de Iud. num.9.

Testis non pōt esse is, qui sentit commodum, uel interesse in cā. Arch. 14. q.2. c. de eo aut. & in c. pater. nu.1. col.2. Bald. consi.10. num.5. par.5. Franc. Curt. tract. de testib. num.85. tom.13. Baragot. tract. de reprobat. testib. num.39. tom.13. Alex. consi.45. num.2. lib.2. Soc. consil.47. num.45. uol.4. Barba. consil.77. uol.3. Corn. consi.140. vol.2. & consi.241. num.2. uol.4. & consi.201. nu.10. uol.3. & cons. 145. num.1. vol.4. Hipol. consil.2. nu.45. vol.1. Calcan. cons.5. nu.11. Bertran. part.3. consi.314. nu.9. & par.2. cons.118. nu.3. Gram. decis. 505. nu.12. & consil.41. num.4. in ciuil. Aimo consil.99. nu.2. Soc. Iun. cons.135. nu.31. col.2. Berta. verb. testes qui esse poss. nu.48.

Testis sperans aliquod commodum non dicitur integer. Paris. consil. 13. num.79. uol.3.

Testificari potest quis in causa propria. Imol. consi.58. nu.2. Barb. c. super literis. nu.232. cum seq.

Te-

Testis in causa propria quatuor modis quis esse potest. Albe. de Ros. trac. de testi. par.j. §. expedita. nume.29. tom.13.

Testis in causa propria quis potest esse duob. concurrentib. hic ex expressis Butr. c. super eo, nu.3. de his, qui met causa li.1. par.2.

Testis quando in facto proprio deponit non dicitur idoneus, fallit, ut per Soc. regula.515.

Testis in re ꝓpria, an qs esse ualeat, pro habẽtib. interesse. Az. in summa. C. de test. nu.16. Dec. l. qui iuris. ff. de iurisdi. omni. Iudi. nu.2. Gemi. c. mediatores. nu.9. de test. & attest. Ias. l. sed si hac. §. manumittatur. ff. de in ius uocan. nu.9. Bellam. c. te nobis. de ele. Sali. C. de test. l. omnibus nu.1. & ff. de testi. l. nullus. nu.1. Corn. consi.61. nu.10. uol.3. Barba. c. tertio loco. nu.18. de probat.

Testis sentiens commodum, etiam in consequentiam testificari non potest. Nell. tract. de test. nu.105. Tom.13. Feli. c. insuper. de testibus num.24.

Testis non admittitur, qui principaliter pro se deponit, secus si principaliter pro alio secundariò pro se. l. dictantibus. C. de testa. & l. in patræ. ff. eo. ubi doct. & l. ob carmen. cum gl. de test. Bal. cõs.293. nu.11. par.3. & consil. 10. num.3. par.3. Ias. C. de test. l. dictantibus num.4. & ff. de reb. cred. l. si quis nec causam. nu.12. Alex. consi.78. nu.2. li.1. & cons.172. nu.2. lib.2. Rui. cons.106. vol.5.

Testis in sua causa censetur is, cuius iuramento ad sui fauorem statur. Bero. rubr. de prob. nu.25. Vital. tract. claus. ca. ostenta an, possit num.13. Fel. cap. in de testi. uers. secundo modo. num.5.

Testis esse potest quis in contractu super re, in qua ius habet. Alber. de Ros.2. infor. super rubrica. l. 2. num.2.

Pro teste habetur principalis persona in causa denũciationis, uel correctionis. c. in oĩ negocio. col.1.

Testi deponenti de facto proprio non rñdetur nisi in fauorem alterius. Ruin. cons.105. vol.4. nu.4.

Testis ad suum commodum connexitatis ratione, quo casu aliquis esse poterit. Barb. c. iurauit. nu.52. de probat.

Testis idoneus non est, qui tenetur de euictione. Alex. cons.200. nume.6. lib.2.

Testis licèt quis non potest esse in re sua propria, tamen potest testificari in re cõi, ut uniuersa. But. c. 3. nu.6. de præben. & digni. lib.3.

Testificari an possit unus pro alio in re communi. Bald. l. omnib. C. de testi. nu.2. & ibi Sal. nu.5.

Testificari contra se quis potest, & ei creditur in sui præiudicium. Archid. ff. de accus. l. postquàm. nu.1. 14. q.2. §.1. col.2.

Testis qũo qs esse possit in his, quæ tendunt ad exonerationẽ peccati, ut non tangentia incommodum sed commodum eius principalis,

vt non iudicatur testificari in cau sa propria. But. in c. in omni nego cio. nu. 1. de testib. li. 2. par. 2.

Testificãdi credulitate inter tertios licet quædam infamia priuet, quẽ tamen ad commodum proprium non priuat, ubi a iure permittitur nisi delicta sint enormia, & manifesta. Butr. c. 1. nu. 10. de purg. cano. lib. primo.

Testis quis potest esse etiam in causa sua, & hoc quando ex depositione sua non est reportaturus cõmodum. Fel. c. in omni. de testi. nu. 4. uerb. in gl. ibi restringitur.

Testis sufficiens est principalis persona uno sibi adito. de testib. c. in omni negocio. col. 1.

Proprium factum.

Testificanti de proprio facto inter alios creditur quãdo quò ad alios nil est affectionatus ad factũ. But. c. inquisitionem. nu. 18. de elect. li. 1. par. 1. Aimo cons. 99. num. 6. Paris. cons. 104. nu. 80. uol. 1. Ay. cons. 2. nu. 9. & cons. 73. nu. 30. & uide quæ posui in uer. testis impugnatur, quia unicus.

Testis deponens de mandato sibi facto probat. Ruin. conf. 59. uol. 1. nu. 6. Gram. uoto 11. nu. 1. Hipp. in practica. §. diligenter. nu. 38.

Testis potest deponere de facto suo ẽt negatiue, qñ de ipso facto non agitur ad commodum, uel incommodum. Mill. uer. testis. num. 26.

Testis infamis, uel uilis persona põt esse testis de facto suo cõtra aliũ. Paul. l. 2. §. si absens. ff. si ex noxal. caus. ag. l. quæro. §. fi. de ædil. edi. Ias. ff. de acq. hæred. l. nec is. num. 11. & in l. 1. in 1. lect. nu. 66. C. de summa trinit. & fide cath.

Testes qui in causa deposuerunt possunt attestari de modo, & forma iuramenti ei præstiti in actu testificandi. Butr. c. cum dilecti. nu. 8. de accus. lib. 1.

Proxeneta.

Proxeneta dicitur duobus modis, & quando possit esse testis. Bal. consil. 370. nu. 2. par. 4.

Testis esse non potest proxeneta in negocio per nos gesto. auth. de testi. §. quoniam uerò. ca. mediatores & ibi gl. in uer. ciuiliter de testi. in 6. But. c. cum dilecti. nu. 42. de elec. li. 1. par. 1. Io. And. in nouell. de testib. c. mediatores. nu. 2. Panor. c. insuper. nu. 11. de testi. in crimine simonię. c. mediatores. de testi. in 6. item fallit quando ueritas aliter haberi non potest. gl. c. cum dilecti. de elec. & ibi Butr. nu. 40. & nu. 12.

Testis proxeneta ab una parte tantũ prodoctus non est idoneus, maxime quando tractat de se exonerãdo. Rui. uol. 4. cons. 76. nu. 1.

Testis potest esse proxeneta etiã pro una parte tantum inductus, & probat, ut quilibet alius testis. Bertr. cons. 225. uol. 3. late per Soc. iun. cons. 31. nu. 19. uol. 2. Sali. l. omnibus. col. fi. C. de testib. Cum uerò utraque parte nolente admittitur

plene

plenè probat, ut ibi per Soc. qui contrarium consuluit. consil.12. nu.17.uol.2.

Testis nũquid proxeneta esse ualeat, Azo.in sum.rub.de test.nu.8.Ludo. Roman. cons.382.nu. 4. Fulgos.consi.174. in fin.2.col.Corn. cons.33.nu.27.uol.2.& cons.81. nu.2.uol.3. Cæpol.trac.de simula.contra.nu.186.Tom.9. Nepos trac.de excep.ar.19.nu.61.To.13. Franc.Curt.trac.de testib. nu.89. To.13.Alber.de Ros.trac. de test. par.1.§.expedita.nu.18. Tom.13. Steph.Aufr.tra.de test.nu.67.To. 13.Amod. de Castell. tracta.de sindi.nu.187.To.14.Bert.uer.testes, qui esse poss.nu.71. per Bertran. cons.225.uol.3.

Testis proxeneta potest esse in causa matrimonij. cons.34.nu.4.uol.4.

Testis esse potest mediator in cõtractu, cuius fuit mediator ad publicandum, & solennizandum scripturã licèt esse testis in causa non posit. Butr.c.ex literis. de transac.lib.1.par.2.

Testes licèt esse non posit proxeneta uel alia persona priuata, tamen aliquando potest compelli ad testificandum. Butr.c. dilectorum. nu.4. de testib.cogen.li.2. par.2.

R

Raptor.

TEstis esse non potest raptor.Stepha.Aufr.tracta.de testi.nu.48.

Redemptor litis.

Testis esse non potest litis redemptor, & litigator continuus. Stepha.Auf. trac.de test. nu.85.

Religiosus.

Testis potest esse religiosus in causa sui monasterij. Fulg.consil.105. col.3. de test.c.insuper.colum.1. Corn.cons.196.nu. 1.uol.1.

Testi religioso in causa propria, uel sui monasterii nõ plenè creditur: Ias.uol.1.cõs.124.incipit factum sic se habet, eximius quondam.

Testes in causa esse non possunt religiosi constituti ad agendum uel respondendum pro monasterio. Bero.in cap.ex literis tuis. de probat.nu.56.

Testes possunt esse religiosi dum tamen iurent de licentia superioris. Bal.l.quoniam liberi. C.de test.& etiam sine licentia, ut per Fel. in c.cum nuncius.nu.3.de test.

Rixosus.

Testis si rixosus, & inimicus fuerit ualde contra ipsum præsumitur. Cæpol.cons.1.nu.15.

Rusticus.

Testes rustici, & uillani repelluntur à testimonio contra barones. Gram.decis.204.nu.5.Afflic.c.si quis hominem de pac.tenẽ.nu.7.

Sacer-

S

Sacerdos de auditis in confeßione.

IN testem an poßit produci sacerdos, qui confeßionem audiuit. But. c. omnis. nu. 45. de pœn. li. 5.

Testimoniũ sacerdotis probat sacerdotis confeßionem & pęnitentiã ei per sacerdotem iniunctam, sed non probat satisfactionem pœnitentiæ. Mill. uerb. testis. nu. 56.

Seruus.

Testes serui à testimonio repellunt. Az. in sum. C. de test. nu. 10. Cyn. C. de test. l. quoniam. nu. 1. Bar. §. si verò dicat. auth. de testi. Sed ad quantã probationẽ admittitur seruus cũ tormentis uide ibi. §. si uerò dicatur. nu. 2. & 3. Salic. C. de test. l. qm̃ liberi. n. 1. Nepos trac. de exce. ar. 19. nu. 39. to. 13. Steph. Aufre. trac. de test. nu. 88. To. 13. Bagarot. tract. de reprob. test. nu. 7. To. 13. Afflic. c. de notis feud. Dec. l. oĩb. offic. nu. 9. de reg. iur.

Testimonium seruus perhibere potest nisi iudex ex officio eum repellat. Fulgos. C. de testibus. l. si quis testibus nu. 4.

Testes serui an admittãtur aliquo casu ad ꝓbãdũ inuestiturã. Iser. c. 1. §. quod aũt. nu. 2. li. 3. de no. feud.

Testis in testimonio adhibitus an poßit esse seruus. Imo. sup infor. ff. de test. ordi. l. ad testium. nu. 2. Reliqua uide in uerbo testis in testamento.

Testis in quibus admittitur seruus contra dominum. Arch. 12. q. 2. c. quæstionem. nu. 3. Butr. c. tanta. nu. 2. de simo. lib. 5. 4. q. 2. testes. col. 3. Gram. uoto 3. nu. 1.

Testis in quibus casibus seruus esse poßit. Alber. de Ros. trac. de test. par. 1. §. uidendum. nu. 1. Tom. 13.

Testis esse põt seruus liber effectus de his, quæ in seruitutem uidit, Nepos tract. de excep. nu. 31. Monac. tra. de defens. iur. §. quia. nu. 5. Tom. 13. Nell. trac. de test. To. 13. nu. 23.

Testes esse poßunt serui in probationis defectum. Bagarot. tract. de reprobat. test. nu. 11. To. 13. & 4. q. 3. testes. §. sequitur, ante fi. col. 2.

Testis an esse poßit seruus qui pro libero habetur, Alber. de Ros. tra. de test. nu. 3. & nu. 9. Spe. de test. §. 1. uerb. quid de testibus li. 6. & uersi. qđ si improbari poßunt per seruos, quæ domini agunt, quando agitur inter uirum, & uxorem. Abb. c. in literis. nu. 2. de testibus.

Seruitor.

Testis an esse poßit seruitor contra dominũ Capel. tholos. q. 4. quod sic uide in uerb. testis famulus.

Similem causam habens.

Testis esse non debet in causa consimili, qui causam hẽt consimilem. de testib. c. personarum. Io. An. in nouel.

nouel.c.cām.col.2.circa fi.ver. 1. gl.de iud.But.c.personas.nu.1.de testib.lib.2.part.2.Spec.de testib. §.j.ver. item ꝙ in alijs.Nell.tract. de testib. nu.218. Nepos tract.de excep.nu.80.Alb.deRos.tract.de testib.§.expedita.nu.1.Frāc.cōs. 82.nu.1.Ang.Aret.rub. de test.& qui repelluntur à testimonio. nu. 16.vol.j.Lamb.art.12.q.10.prin.2. part.lib.2.num.5. Alex.cons.102. num. 3.lib.1.& consil.45.num.2. lib.2.Corn. cons.170.nu.12. uol. 3.Feli. c.personas. de testib.nu. 1. Steph.Aufr.trac. de testib.nu.88. Hippol.consil.29. num.22. uol.1. Gram.cōs.41.nu.12.idem si haberet consimilem litem. nu.3. in ciuil.Mill.uerb.testis.nu.53.Berta. in verb.testes, qui esse poss.nu.81.

Sindicus.

Testis an esse posit sinducus procurator, uel alius administrator eorum officio durante, uel finito. Fulgos.cons.174. col.2.

Socer pro Genero.

Testis non potest esse pro genero,& non è cōuerso.Nepos tract.de except.art.19.nu.55.to.13. Monac. tract. de defens.iur. §.quia. nu.8. to.13. Stepha.Aufr.tract. de testi. nu.89. to.13.Ang. ff.ad senatusc. Sillan.l.si pater.§.si uir. n.1. Cor. consi.170. num.13.uol.3. Bertach.uerb.testes qui esse poss. n.75.

Testis socer esse nō repetitur prohibitus.Alex.cons.56.num.7. uol.2.

Socius.

Testis quando possit esse socius in causa consocij sui. Nepos tracta. de except. nu.27. Io.Monac.tracta.de defens.iur. §.quia. num.4. to.13. Pet.de Vbal. tract.de duobus fratribus par. 10.nu.83. to.8. Albe.de Ros. tract.de testi. par.1. §.expedita.nu.32.tom.13.Steph. Aufre.tract.de testib.nu.79.tom. 13.Bagarot.tract. de reprobat.testib.num.34.& 40.tom.13. Bal.de offi.delegat.cap.cum B.cano.nume.2. Butr. c.insuper. num.8. de testibus lib.2.& ibi Abb. num.14.

Socius pro socio testificat̄ si emolumentū ad ipsum nō spectat. Nell. tract. de testibus num.10. tom.13. Berta.uerb.testes qui esse pos.nu. 41.Porc.§.legatarijs, n.3.de testi.

Testis quando possit esse socius pro parte alterius socii.Alber.de Rosa. tracta. de testibus par.1. §. superest.num.10.tom.13.

Quid in sociis omnium bonor.ibid.

Testem omnium bonorum socium non admitti. Bellem. c.qm̄ aliqua de testib.& attesta.nu.4. Amplia, ut nu.6. & 7. ibidem in sociis rei certæ aduersum. num.5. & quomodo intelligendum. ibi. num.8.

Testis non potest esse socius pro socio in causa, in qua est societas inter eos. Angel. ff.si quis cautio. l.si duo.num.2. par.1.

Testis

Testis in causa criminali socius itineris esse potest. Petr. de Vbald. tracta. de duobus fratri. par. 10. numero 83. tom. 8.

Testis esse non potest socius muneris, & muneris etiam in delicto simoniæ licèt agatur de delicto, uel crimine ciuiliter. Butr. c. ueniens. num. 1. de testib. lib. 2. par. 2.

Testis an esse posit socius contractus. Butr. c. quoniam. num. 9. de testib. lib. 2. par. 2.

Testis an esse posit socius socii. ste. Aufr. tract. de testib. nu. 89. to. 13.

Testis socius non est integer testis. Ripa. l. admonendi. num. 180. ff. de iureiuran.

Stipulatus pro eo cui stipulatus fuit.

Testis an esse posit qui stipulatus est pro alio. Alex. consi. 13. uol. i.

Solicitator.

Testes idonei nõ sunt solicitatores, vel alii prætẽdentes cõmodũ Ful. cons. 219. in fi. 3. col. Barb. consil. 75. nu. 6. uol. 4. Pan. c. insuper, nu. 15. de testi. Gram. decis. 73. nu. 20 Bertach. uerb. testes, qui esse poss. nu. 91. Alb. de Ros. tract. de testib. par. j. §. expedita. n. 1. to. 13. Steph. Aufr. tract. de testib. nu. 83. to. 13.

Testis non repellitur ex eo quòd solicitator si non habet salarium à domino, nec propter lites, nisi sint de omnibus uel de maiori parte. Alex. consi. 78. num. 6. lib. 7.

Spurius.

Testis si est spurius nõ facit semiplenam probationem adeò ꝙ posit deferri iuramẽtum illi, qui examinauit per se illũ testem spuriũ Hipol. sing. 273. incipit Notissimũ.

Testis spurius, qui aliàs est bonæ conditionis, & famæ probat sicut alius testis. Hipol. singul. 273. incipit notissimum.

Testis spurius effectus religiosus probat plenè. Hipol. sing. 273. incipit notissimum.

Testis spurius non probat. in consil. 36. num. 14. uol. 4.

Status quæstionem patiens.

Testis esse nõ põt, cui fuit mota qõ stat. Alb. de Ros. 2. C. f. 26. col. 2.

Subornator testium.

Testiũ subornatio est crimen simile crimini de falso. Bero. q. 58. nu. i.

Substitutus pro substituente.

Testis esse non potest substitutus pro eo, cuius loco est substitutus. Bartol. l. lege Iulia. §. de testam. Cin. in l. Iul. C. eod. tit.

Suffraganeus pro Metropolitano.

Testis esse potest suffraganeus pro Metropolitano. Abb. post glo. c. accedens, ut lit. non contest.

Superior de crimine subditi.

Testis esse non potest superior de crimine subditi.Bert.uerb.testes, qui esse poss. num.167.

Surdus.

Testimonium surdi, & muti per scripturam latum quando accipiatur. Io.Igneus.l.3.§.ignoscitur.num. 44.par.1.ad silla.

Testis nõ potest esse surdus de his, q̃ auditu percipiũtur in alijs secus. Steph.Aufre.tract.de test. nu.88.

Testis esse non potest surdus, & surdaster. Bert. uerb.testes, qui esse poss.nu.47.

Suspiciosus.

Testis suspiciosus nullam fidẽ facit. Bellem.c.sane.de iur.iur.num.71. Spe.de tes.§.1.uer.Item quod est contra eum, Imo.cons.102.nu.9. & idem.de excep.c.deniq;.nu.3.

Testes quando reddantur suspecti in dictis suis, & quibus ex causis. Dec.de proba.c.licèt.nu.7.& qualiter & quando singularitas admittitur, uel reprobatur ibidem.

Testis suspectus in uno creditur suspectus in omnibus. Paris.cons. 88.nu.82.vol.3. Corn. consi.261. nu.7.uol.1.

Testis bonæ famæ licèt aliàs suspectus admittitur. Barbat.consil.3. nu.28.uol.2.

Suspensus.

Testis suspensus cui ingressus ecclesię interdicitur à testimonio non repellitur.Soc.iun.consil.32.nu. 29.uol.2. quod non est simpliciter verum, ut concludit Feli. cap. olim.nu.1. de accus.

Testis suspensus non dicitur infamis saltim infamia iuris. Soc.iun. cons.32.nu.30.uol.2.

T

Testificationem habens.

TEstis esse non potest qui testificationem non habet. Imol.super infor.ff.de testa.ordi. l.is cui bonis.num.30.

Tutor.

Testis in causa pupilli an, & quando tutor esse posit, Albe.de Ros.tracta.de test.nu.24.Nell.tract.de testi.nu.34.to.13.Steph.Aufr.trac. de testib.nu.94. to.13.Bagarot. tract.de testi.nu.36.to.13.Capel. tholos.q.24.& ibi quid de prælato & procuratore, & solicitatore Ang.ff.de testa.& qui testam.fac. poss.l.qui testamento.nu.4.

Testis tutor in testamento esse põt, uel in causa pupilli non tñ agnita per ipsum uel actorem suum. Berta.uerb.testes, qui esse poss.n.80.

V

Vagabundus.

TEstis non est idoneus vagabundus. Archid.16.q.1.cap.monachi.

chi.nu.1.col.1.

Vasallus uel subditus in causa Dominorum.

Testis an esse possit uasallus pro domino, uel contra dominorum. Alb.de Ros.trac.de test.par. 1. §. superest nu. 11.to.13. Nell.tra.de test.nu, 12.to.13. Steph.Auf.trac. de test.nu.95.to.13. Alber.Rosa. tract.de test.par.1.§.superest.nu. 16.Nell.tract. de testi. num.11.to. 13.Bald.consi.468.nu.7.par.3.& idem cons.420.nu.7.par.1.& cõs. 210.nu.2.part.5.& in l.omnes.C. de testib.nu.2, Fulgos.ff.de test.l. idonei.nu.1.Bald.cons.445.part. 5. nu.10. Panor.c.insuper. nu.6. de test.Ang.2.infor.ff.de testa.& qui testam.face.poss. l.quoniam testi.§.quæcunque.nu.4. Isern.c. 1.nu.13.tit.si de inuesti.inter dominum & vasal.lis oria.li.1. Barb. c.accedens.nu. 66.ut lite non cõtestata Fede.de feud.par.3.2.ti.§. similiter.nu.1. Afflic.de feud.c.1. si de inuestit.inter Dom.& uasal. lis oria.no.8.Afflict.c.1.§.si mulier de consuet.rec.feud.& decis. 265.nu.86.Mil.uerb.testes.num. 54.& 114.

Testes non uidentur idonei, quibus potest imperari. 4.q.3. testes. §. seq.ante med.col.2.c.1. de elec.l. 2.C.de test. Steph.Aufr.tract.de testib.nu.53.to.13. Albe.de Ros. ff.de testi.l.idonei.nu.1. Fulgos. C.de testib.l.eos testes.nu.1.Fed. Schen.tract.de testi.nu.39.to.13. Nell.trac.de testi.nu.34.

Testis esse nequit subditus in causa sui superioris.Corn.cons.124.nu. 7.uol.1. Abb.cap.accedens.ut lit. non contest.& ibi gl.Dec. consil. 94.nu.1. & seq.

Et alijs quibusdam modis dicta testium impugnantur ibidem.Rui. cons.53.uol.4.nu.6.ubi dicit, testem subditum domini uiolenti non esse idoneum, si uerò dominus non sit uiolentus licèt testis admittatur, tamen nõ est integer.

Testis non recusatur subditus in causa domini, Panor.c.2.nu.2.ut litẽ non contesta. Steph.Aufr.trac.de testi.nu.36.

Testis potest esse vasallus contra dominum in causa feudi. Bert.uerb. testes, qui esse poss. nu.94.

Testimonium si vasallus contra dominum tulerit in causa capitali an perdat feudum.Iser.cap.1.§.sed & qui.nu.7.li.3.ti.quæ sit prima causa benefic.amitti. Affli.c.1. §. sed & qui delator, quæ sit prima causa benef. amitten. Ias.l.sed & si hac.ff.de in ius uocan.nu.41.

Testis cui ratione dominicæ potestatis imperari potest in causa matrimonii dissoluendi admittitur. Alber.de Ros.tract.de testi. nu.22.

Venditor in causa emptoris.

Testis non põt esse uenditor pro emptore, nec debitor pro creditore, procurator pro domino, hæres ꝑ hærede, legatarius ꝑ hærede, fideiussor

iussor pro domino nec è contra habens similem causam cum litigante. Ang.ff.de appell. l.ab executione. §.alio condemnato. nu. 2.par.2. Alber.de Rosa.ff.de testi. l.nullus.nu.2. Ludo.Rom.consi. 382.nu.1. Gram.decis.77. nu.6.

Testis super lite rei uenditæ, an uenditor esse possit. Alb.de Ros.tra. de test. §.expedita.num.17.Baragot.tract.de reprobat.test.nu.34. tom.13.

Quid econuerso. Baragot. ibidem. But.c.insuper.nu.6.de test.& ibi Abb.num.10. & Imo.num.4. Ang. C.de test.l.omnibus,nu.1.Capel. tholos.q.94.

Testis potest esse uenditor in causa emptoris, quando de euictione non tenetur. Steph.Aufr.tract.de test.num.95.

Idem in donatore ibidem Fulgos.C. de test.l.omnibus.nu.1.Ber.uerb. testes qui esse poss.nu.30.

Testis potest esse uenditor de finib. quoniam par. affectionis causa. Io.And. in Nouell.c. insuper col. 1.circa.prin.uer.ad id, de test.Stepha.Aufr.trac.de test.nu.91.Ber. uerb.testes,qui esse poss.

Testis an esse possit is,à quo rem habui,Spec.de procur. §.fin.uersic. suam not.quòd sic.

Vicinus pro vicino.

Testis uicinus potest esse, præualet aliis:Bert.in uerb.testes, qui esse poss.nu.35

Testis an esse possit uicinus in causa criminali contra uicinum. Alber. de Ros.tract.de test.nu.40.

Vilis

Testis uilis non admittitur.Alber.de Ros.tract.de testi.par.1.§.superest.nu.14.& C.de testi.l.testium. nu.3.Bart.in auth.de testibus ibi no.5.nu.3.Fulg.C.de testib.l.testium,nu.2. Soci.Iun.consil.183. num.40. uol.2. Berta.uerb.testes quot,quales.nu.12.

Testis persona uilis quando testificari possit.Alber.de Ros. trac.de testib.§.post,num.10.Panor.c.cum in tua.nu.7.de sponsal. Ber.uerb. testes quot, & quales.num.28.& uerb.testium impugnatio. nu.93. & uerb.qui testes esse poss.n.125.

Testes nobiles,vel viles dicuntur arbitrio iudicis. Bertac.uerb.testes quot,& quales.nu.78.

Testes uiles, seu infames in causa graui testificari non possunt. Gram. decis.2.nu.4.

Testis uilis, & non fide dignus non debet recipi in causa criminali. Bal.c.ad nostram. n.1.de probat.

Testes uiles quo casu in inquisitione recipiantur Spe.ti. de inquis.§.1. nu.20.

Testes viles contra valde diffamatum admittuntur.Paris de Puteo trac. de sind. §.qui semel.nu.6. to.18. & §.an testes.nu.2.

Testes uiles admittuntur quando nobiliores haberi nō possunt.Paris.

de Put. trac. de ſind. §. an teſtetur num. 36.

Teſtes uiles ſi inſtrumento adhibean. inſtrumentum non uitiatur Io. de Graſ. in trac. de ſubſtantia procur. nu. 5.

Teſtibus vilis conditionis tanta fides non adhibetur quanta aliis, Franc. Brun. tract. de indi. & tortur. q. 4. par. 2. nu. 8. to. 15. & Bon. de Curt. de nobil. par. 5. num. 37. tom. 15.

Teſtes uiles, & notati non ſunt abſq; quæſtione admittendi. Ioan. Igne. l. 1. §. ſerui. appell. num. 99. part. 1. ad ſillan.

Teſtis uilis non torquetur niſi trib. concurrentibus, Io. Igne. l. 1. §. ſerui. app. nume. 77. part. 1. ad ſillan. Bar. l. 1. §. idem Cornelio. ff. quęſtio, num. 2. Paris. conſil. 151. nu. 17. uol. 4.

Vir pro vxore.

Teſtis vir pro vxore, vel econtra niſi in his, in quibus domeſtica fides non eſt ſuſpecta. Ber. uerb. teſtes, qui eſſe poſſunt, nu. 59.

Virago.

Teſtis Virago eſſe poteſt ſi de bona fama apparet, ſpecul. de teſti. §. 1. uerb. ſed quid de Vxore.

Vitioſus.

Teſtis quilibet, qui ſit uitioſus à teſtimonio repellitur Soc. Iun. conſil. 88. nu. 13. uol. 2. limita niſi in criminalibus ibidem.

Vniuerſitatis teſtes in cauſa vniuerſitatis.

Teſtes de vniuerſitate an ſint idonei pro vniuerſitate. Bart. l. idonei. ff. de teſti. nu. Bar. §. cogitandum, in auth. de teſt. num. 3. Bal d. l. parentes, num. 4. C. de teſt. & c. cum ueniſſent, nu. 12. de conſti. & conſil. 438. par. 1. nu. 3. & conſi. 481. par. 1. num. 3. & conſi. 391. part. 1. nu. 1. & conſ. 443. par. 5. nu. 1. & conſ. 445. num. 9. & conſil. 165. part. 2. nu. 1. Albe. de Roſ. ff. de rer. diuiſ. l. in tantum. §. uniuerſitatis, nu. 3. Panor. c. inſuper, nu. 2. de teſti. & c. 1. nu. 4. de procur. Pau. de Caſt. conſ. 362. uol. 2. nu. 1. Franc. Cur. tract. de teſt. nu. 11. 12. & 13. Albe. de Roſ. tract. de teſti. part. 1. §. expedita, num. 36. & 37. 39. tom. 13. Nell. tract. de teſti. num. 91. tom. 13. Butr. tracta. de teſtib. num. 60. tom. 13. Baragot. trac. de reprob. teſti. num. 33. tom. 13. & Paris de Puteo trac. de ſindi. §. vniuerſitas. nu. 1. tom. 14. & an eis fides danda ſit. Franc. Curt. trac. de teſt. num. 12. Cuman. conſil. 69. per totum. Fulgoſ. conſ. 174. prin. 3. col. & ff. de rer. diuiſ. l. in tantum §. uniuerſitatis, num. 2. Ang. de teſti. l. omnibus, num. 2. & ff. de iuſti. & iur. l. iur. oper. §. huius ſtudij, numer. 5. parte 1. & ff. de rer. diuiſ. in

in tantum.§.uniuersitatis, num.i. par.1.& ff.quod cuiusque uniuersitatis nomine. l.si municipia.nu. 2.par.1.& inst.de rer.diuis.§.uniuer. Ludo. Roma. ff.de in ius vocan.l.in ius.§.prostituto, num.5. Imol.de test.& attesta.c.cum nuntius,nu.3.Corn.consi.342.col.2. & consi.47.col.3.num.7. Barba. cons.51.nu.1.uol.2.& c.tertio loco,nu.15.de proba.Lucas de pen. l.1.in filiis,nu.8.lib.10.de curio, & l.1.in filiis,nu.4.decurio.li.10. Afflic.decis.400. num.1. Dec.de proba. c.3.loco, nu.10. Porcius in §.uniuersitatis, num.3. de rer. diuis.Hipol.l.1.§.seruum munici pum,nu.1.cum plur.seq.ff.de quęstio.Rui.cons.157.uol.3.nu.10. & cons.97.uol.4.Paris.cons.104. nu.135.uol.1.& cons.138.nu.38. vol.4.Gram.cōs.77.nu.1.in ciuil. Mill.in uerb.testes,nu.112.uel.de aliquo de uniuersitate.

Testimonium quilibet potest proferre in cā vniuersitatis nisi causa respiciat commodum singulorū de vniuersitate. Fulgos.ff.de in ius vocan.l.in ius uocare.§.qui manu mittitur,nu.1.But.c.cū Manc.nu. 3.de test.li.2.par.2.Cor.cōs.200. nu.3.uol.1.& cons.123.nu.6.uol. 1.Feli.c.insuper,de test.nu.4.Ias. ff.de reb.credi. l.si quis nec causam,nu.13.& ff.de in ius uocan.l. in ius uocan. §.patronum. lib.2. num.7.Dec.de test.c.insuper,nu. 7.& consi.343.num.4.Capic,decis.152.num.4.Bert.uerb.testes, qui esse possunt, num.39.

Testis licèt sit de collegio, vel de uniuersitate est tamen idoneus in causa collegij,uel uniuersitatis dū tamen particulare non sentiat interesse. Corn.consil.220.num.1. uol.3.& cons.261.num.6. uol.1. Ias. C.de iudi.l.quoties,num.30. Paris.cons.92.uol.4. num.3.

Testes de uniuersitate admittuntur principaliter non in defectum. Domi. de testi.c.insuper,num.8.

Testes integri sunt singuli de vniuersitate in causa vniuersitatis.Alex. cons.45.nu.23.li.4.

Testes de uniuersitate licèt admittātur in causa uniuersitatis, tamen eis non plenè creditur,Gram.consil.22.nu.2.in ciuil.

Testes de vniuersitate in causa criminali pro alio testificari non possunt. Alber.de Ros.tract.de test. nu.38.Panor.c.insuper,nu.3. de test.Hipol.l.1.§.seruum municip. nu.4.cum plur.seq.ff.de quęstio.

Testes possunt esse illi de uniuersitate in causa criminali,quæ uertitur contra illos,qui sunt de uniuersitate illa Panor.c.insuper,nu.4.de testibus.

Clerici,vel alii religiosi an,& quando posint esse testes in causa uniuersitatum.Zabarel.uerb.Monachus,& cons.130. in fi. nu.10.

Testes de uniuersitate non admittuntur in causa uniuersitatis, in qua tractatur de eorū cōmodo particulari.

cantur in causa capit.Bal.c.tertio loco nu.5.de probat.

Tstes possunt esse in subsidium singuli de capit. in factis per capitulum, etiam ad capituli commodum super eo, qui referunt se non fecisse,aut videantur in causa propria deponere,secus vbi alij testes inueniuntur.Butr.c.3.num.5. de proba.li.2.par.2.

Tetis,qui est de cap.licet idoneus in causa cap.posit esse,si tamen integer dicitur plenè probat. Corn. cons.261.nu.6.uol.1.

Testis potest esse clericus de ecclesia in causa ecclesiæ. Butri.c.cum nuntius, nu.2.de testi.li.2.par.2. Imo. de test.& attesta.cap.nuper. num.1. Butr.c.& si §.fi.num.7.de iureiuran.libr.2.part.2.& cap.3. num.6.de præben.& digni.lib.3. Imo.de præben.& digni.c.oratio num.3.

Testificari an posit beneficiatus contra ecclesiam in qua est beneficiatus.Imo.de postul,c.cum sacerdos,nu.14.

Vsurarius.

Testis esse non potest, qui usurarius est Steph.Aufre.tract. de testibus num.44.& Bagarot.tract.de testi. nu.7.to.13.Bert.uerb.testes, qui esse poss.nu.146.

Testis si opponatur,quòd est usurarius cognitio ad quem mitti debet.Barbat.c.uerum. de for.compe.nu.37.

Testis in testimonio an usurarius esse posit.Laur.de Rodul.trac.de usur.par.2.§.sed quæro.num.22. tom.9.

Testis si est vsurarius non facit semiplenam probationem, adeo quòd posit deferri iuramentum in supplementum ei, qui illum produxit.Hippol.singul.273.incipit notisimum.

Exceptio contra testem, qui est usurarius manifestus qualiter probetur.Bal.l.1.nu.14. C.de testa.

Vxor pro marito.

Testis non potest ese uxor in causa mariti,& contra quia sunt una voluntas.Angel.2.infor.ff.solut.matrim.l.si mulier.§.si maritus. nu. 7.Cum.cons.81.post prin.Gram. decis.74.nu.19.

Testis an ese posit uxor contra maritum,& contra.Alber.de Ros.tracta.de testi.par.1.§.superest.nu. 1.to.13.Porc.§.in testibus.nu.8. de testibus.

Vxor fratris.

Testis an posit ese uxor fratris mei. Alexand.consil.19.uolum.primo. colum.2.

Testimoniũ Titij & eius uxoris æqui-

pa-

parantur. Hippolit. l. prima. §. præterea. numero vigesimo. ff. de quæstio.

Vxores duas, qui vno tempore accepit.

Testis esse non potest qui eodem tempore binas nuptias contraxit Stepha. Aufrer. tract. de testibus, numero 23.

FINIS.

TERMINATA MATERIA De Testibus

IN SPECIE QVI ESSE POSSINT, ET QVI ESSE NON POSSINT.

NVNC PROCEDITVR CIRCA ALIAS eorundem testium materias. &c.

TESTES INHABILES AN, ET QVANDO Admittantur, & probent.

TESTES inhabiles recipiuntur in subsidium ne veritas pereat quando habiles haberi non possunt. Ant. Nice. tract. de concordan. glos. num. 280. to. 1. Alb. de Ros. ff. de testibus. l. serui responsio. nu. 1. & C. de præcibus offer. imper. l. licet. nu. 3. Bal. in c. venerabilis. nu. 3. de testi. cogen. Imo. de elec. par. 1. c. cum. dilecto. nu. 16. Panor. c. cum. I. & fi. nu. 23. de re iudi. & c. 2. nu. 11. de arbitr. Alex. l. ex liberis. ff. de quæstio. & cons. 64. nu. 1. li. 1. Franc. de re iudi. c. cum ab uno. nu. 3. & c. 1. nu. 5. de testi. in 6. Corn. cons. 63. nu. 3. uol. 3. & consil. 127. uol. 1. not. Ias. l. cunctos populos. nu. 50. C. de sum. trin. Istud limita duobus, & omnes limi. multum singulariter & nu. 51. par. j. Hippo. l. diuus pius. nu. 7. ff. de quæstio. Hip. consil. 5. nu. 10. & consil. 31. nu. 33. & cons. 22. nu. 12. uol. j. & cons. 127. nu. 7. vol. 2. Io. Igne. l. 1. §. serui. appel. nu. 92. par. 1. ad silla. Marc. Blanc. in tract. de indi. nu. 353. to. 15. Feder. de feud. lib. 1. titu. 2. nu. 2. Soc. iun. cons. 61. nu. 17. uol. 2. Bertac. uerb. testes qui esse poss. nu. 174. & quando dicatur quod alij testes haberi non possunt declarat idem Ias. d. l. cunctos populos, in rep. nu. 51. & seq.

Testimonium inhabilium quibus causis admittatur in subsidium. Ioan. Igne. l. 1. §. serui appell. numero 220. par. 1. ad sillan. Bellem. cap. ex parte. de testibus & attesta. nume. 27. & 28. Barba. consil. 77. colum. 2. uolum. 3. Ruin. uol. 4. cons. 130. num. 9. & cons. 120.

vol.5.nu.8.Parif.conf.55.nu.45. volu.4. Aim.par.j.fec. vifo de fama.nu.19.Mil.verb.teftis.nu.97.

Teftes inducere nullos aut inhabiles æquiparantur.Ifer.fuper 3.cõfti.Neapol.quę incipit pefsimam, & horrendam.nu.2.ca.j.§.facramenta.de confuet.rec.feud.

Teftes minus idonei admittuntur quando ex natura negotij non poteft haberi alia probatio, Panor. c.cũ dilecti.nu.12.de elect.Alex. conf.148.nu.6.lib.5.& conf.152. nu.11.& 12.lib.5.Fel.c.tertio loco.de prob.nu.7. & c.veniens.de tefti.nu.30.Gram.conf.50.num. 14. in ciuil.

Teftes aliàs minus idonei & inhabiles, qui aliàs non admitterentur tunc. Tamen in his quæ communiter accidunt fiunt clam & fecretè haberentur pro idoneis.Gram.decif.34.nu.35.Alex.conf.212.nu. 7.uol.2.

Teftes aliqui inhabiles de crimine occulto de quo ueritas facile cognofcitur admittuntur.Io.Igne.l. j.§.farui appell.nu.108.part.1.ad fillan.

Teftes de iure neceffarii quando nõ reperiuntur,tunc quales reperiũtur,idonei reputantur.Anchar.c. cum in ueritate, de purga. cano. nu.8.& ibi Abb.nu.2.

Probationis facultas ne anguftetur. admittuntur hæretici domeftici, & familiares & canonici . Schen. ti.10.§.j.num.1.

Teftes minus idonei admittuntur in his quæ fiunt in domo.Rui.confi. 158.num.12.uol.5.

Teftis non admittitur pro aliquo, fi deponat pro & contra admittitur.Bald.l.etiam.col.vlt.uerf.fed reuoco in dubium. C.de tefti.& ibi Salic. & doct.

Teftis etiam tractans de proprio honere uel vituperio admittitur.vbi alia probatio haberi non poteft, vt iudex, proxeneta & procurator.Ant. c.cũ dilecti.nu.2.& feq. de elect.Quod intellige ad aliquã probationem non ad plenã.Alex. conf.64.num.j.vol.j. Hipp.fing. 73. Ant.de Butr. conf.24.

Teftis inhabilis admittitur quando aliter ueritas haberi non poteft hoc procedit quò ad tertias perfonas fecus eft quando deponit fuper eo quod ipfe facit. Hippol. conf.102.nu.7. uol.2.

Teftis prohibitus per me teftificari, fi producatur unde & probetur per me probat. l.fi quis teftib. & l.parentes. per Bald. C.de teftib.

Teftes non integri non admittuntur pro eo qui habet pro fe præfumptiones ex re inter alios acta,Guiliel.de Cun.& Alex.in l.fi duo.in prin. de iureiur. Hipp.conf.113. nu.34.uol.2. & fing.343. incipit uerifimilitudo. & fing.451. incipit decreto.

Teftes de iure nõ admittendi in caufa innocentiæ admitti poffunt. Paul.Gril.trac. de relaxa. carcer. q.3.nu.1.& nu. 2.to.15.Hippol. conf.126. nu.80.uol.2.

Teftes

Testes laici & fœminę admittuntur ad probandum impedimentum. Collect. Io. And. in nouel. c. cum literis. col. 2. circa medium. uer. tam literis. de testi.

Testis inhabilis an admittatur ubi aliàs actus potest sine testibus expediri. Ang. 1. infor. de testa. & qui testa. fac. poss. in l. qui testamento. §. per contrarium. nu. 2.

Testi non idoneo creditur quando deponit uerissima. Aimo consil. 35. num. 7.

Testi non idoneo creditur cum tortura. Feli. cons. 36. num. 9. uide in prin. in uerb. testis infamis.

Testis cui aliàs nõ crederetur quandoque creditur quando ratio suspicionis cessat. Alex. consil. 90. num. 21. lib. 6.

Testi non idoneo creditur ubi pro eius domino est aliqua præsumptio alia. l. si duo patroni. in prin. nu. 7. ff. de iureiur. Aimo cons. 6. num. 66.

Testes minus idonei admittuntur in causa inquisitionis. Imo. de sent. & re iud. c. cum I. & A. nu. 10.

Testes aliàs inhabiles ubi lex admittit ex natura negocij censentur omni exceptione maiores. Dec. cons. 342. nu. 3. verb. & ista conclusio. & in c. tertio loco. sub nu. 1. in vlt. not. de prob.

Testis etiam inhabilis & non rite potest recipi ad informationem iudicis de fama alicuius Bal. in Margarita uerb. iudex. Marc. Blanc. tract. de indi. nu. 322.

Testes qui non probant possunt produci si faciant præsumptionem. Bal. in Margarita. uerb. testis. col. 2. & c. præsentium. de testib. n. 6.

Testes aliquando admittuntur propter criminis enormitatẽ q aliàs non admitterentur, Gemin. c. mediatores. nu. 3. de testi. & attesta.

Testes non idonei & aliàs a iure reprobati admittuntur in crimine hæresis. Gandi. tract. de testi. q. 13. nu. 10. to. 15.

Testificari quibuslibet licèt indistinctè in crimine lęsæ maiestatis. Bellem. 4. q. 2. par. 5.

Testis minus legitimus in odiosa exceptione admittitur, de testibus. c. cum literis. colum. 3.

Testibus inhabilibus quòd stetur an partes possint conueniri. Affl. c. 1. de controu. feud.

Testes instrumentarij esse possunt etiam inhabiles. Aim. cons. 86. nume. 10. probatio per testes idoneos & non idoneos valet, Bert. uerb. probatio per testes. uers. 13. vol. 1. c. cum I. & A. de re iud.

Testis inhabilis põt de consensu partium ualidari seu habilitari. Hippo. sing. 92. incipit licèt Bert. uer. testes qui esse pos. nu. 96. post Ange. de Aret. de testi. §. 1. & in auth. de trien. & semiss. & §. quid. sępe in fi. Hipp. l. 1. §. ad quęstionem. num. 14. ff. de quæstio. & in rub. de prob. c. 1. nu. 177. Bertac. uerb. testes qui esse pos. nu. 20.

Testes contra se produci patiens nil excipiens seu protestans. uidetur

consentire in his quæ suo consensu seu domesticitatis. Spec.c.per tuas.de don.inter uir.& ux.col 4.

Testis quando repellitur a testimonio propter meum fauorem possum eius fidem probare fauori meo renunciando. Soc.iun.cons. 146.num.14.

Testis inhabilitas pōt, vel tacitè remitti. Alex.cons. 122.nu.8.lib.2.

Testis censetur approbatus per producentem unde eius dicto contra eum stari debet. Soc.iun.consil. 69.nu.11.& cons.178.nu.33.vol. 2.Mill.uerb.test.nu.75.& consi. 159.nu.21. col.2.

Testis ab utraque parte productus & approbatus an stetur, Dec.consi. 536. num.11.

Testis dum uocatur ad testimonium eo ipso approbatus videtur per eū qui fecit uocari & debet examinari.Gram.decis.34. num.12.

Testes qui fuerunt producti contra eū qui passus est produci non excipiendo an intelligatur consentire.Bal.l.si quis. C.de testib.

Testes a me semel productos non solum in eadem causa sed ēt in alijs & non solū in persona cōtra quā ipsos primo produxi modo cōtra me eosdem producat sed ēt quæcunq; alia, ex quo ipsos semel approbaui ipsos de cętero reprobare non possum.Io.And.c.cū uenerabilis.col.2. circa prin. vers.sed & hoc notandū.de excep.Spec.ti. de testib.§.1.nu.68. Card.c.cum uenerabilis.de excep.c.cum olim. de censi.Corn.cons.90.nu.2.uol. 2.Mill.uerb.testes.nu.76.Gram. decis.34.nu.13.

Testes producens an possit eos repellere si ab alio tertio in alia causa contra se producantur. Alber.de Ros.C.de testib.l.si quis.nu.1.

Testes approbans in una causa potest illos in alia reprobare.Abb.c. præsentium. nu.8.de testib.

Testiū personas qui approbauit in uno capitulo an compellatur approbare in alio.Bal.c.de testi.nu. 2.de testi. & c.cum dilecti.nu.15. de consuet.Butr.c. cum olim.nu. 18.de censib. lib.3.

Testes contra se productos semel admittens eorum testimonio utens. an possit eos postea repellere.Alber.de Ros.C. de testi.l.si quis testib.nu.3.Spec.tit.de testib.§.10. n.8.Sal.C.de testi.l.si quis testib. nu.4.5.& 8.Archi.4.q.2.& 3.c.si quis.nu.1.col.1.Anch.c.uenerabilis, de excep.nu.19.Bellem.c.præsentium.de testi.& attesta.nu.24. & 25.Abb.c.presentium.nu.6.de testib.Boer.q.245.nu.2.par.2.

Testes producēs si eis nō est vsus an possit eos postea repellere.Alb.de Ros. C.de testib. l.si quis testi.nu. 2.Cin.C. de testib.l.si quis.nu.6.

Testem productū licèt eo usum non sit non repelli, & quid si pro utroque litigatorum dicat & rursus producatur,Bellem.c.testium.de testi.& attesta.nu.5.& 8.

Testibus usus quando quis dicatur, Bar.l.si quis testi. C.de testi.n.2.

Te-

Testes semel approbans reprobare nõ põt Alb.de Ros. trac.de testi. §.expedita.nu.27.par.j.Bal.c.õs. 150.par.3.nu.2.Card. clem.j.ad fi.de testi. clem.cum uenerabilis. de excep.& ibi Fel.But.c.præsen tium,nu.8. de testib. lib.2.par.2. Abb.c.de testib.num.4.de testi. Cor.cõs.90.n.35.uol.2.Ias.ff.de eden.l.j.§.editiones.nu.15. Paris. cõs.87.nu.12.uol.3.& cõs.53.nu. 4.uol.4.Paris.cõs.83.nu.30.uol. j.Aim.cons.100.nu.13.

Testem quẽ quis inducit pro se tenetur recipere contra se.Specul.tit. de testi.§.10.nu.6.Tindar.tract. de testib.par.3.cap.j.num.8.tom. 13.Fulgos.C.de testib.l.si quis testibus. nume.1.& 2. Hippol. l.3. nu.6.C.ad legem Corneliam de sicar.Gram.decis.34.nu.2.Soc.iu. cons.146.num.16.

testiũ dicta possunt reprobari per illum qui ipsos produxit,quia censetur personas ipsorũ approbare & non dicta. Ab.c. causam.nu.2. de re iudi.Abb.in c.intimasti.nu. 6.de appell. Pau.l.2.C.de lit.contesta. Fel.c.causam.de re iudi.nu. j.& c.pręsentium.de testib.nu.7. Afflic.c.j.§.inter pares.de legi. Corrad.Capic. decis.62.num.6.

Testium per me productorum dicta quomodo possum reprobare, licèt nequeam instrumentum.But. c.cum uenerabilis.nu.19.de excep.lib.2.par.2.

Testis rogatus quantumcunq; aliàs inhabilis idoneus semper est.Alb. de Ros.tracta.de testi.nu.10.

Testes si sint rogati ab utraq; parte an possit eis opponi inhabilitas, falsitas uel nullitas.Bal.c.in nomine nu.3.de testib.Fel.c.ueniens. el.1.de testib.nu.25.Betr.par.2. cons.358.nu.2.Bertac.uerb. testes quot & quales.nu.88.

Testib. qui utitur pro se cogitur recipere in se similes & eiusdem cõditiones Ancha.c.iude. de testib. nu.3.faciunt tradita per Ias.post alios.l.j.in princ.ff.quod quisque iur.& Rui. cons.241.nu. 6.uol.5.

Testem contra me productũ si eius dispositionem per me factã accептem non possum postea si contra me producatur eius personam impugnare,Mill.uerb. testis. nu.77.

Testes producti an & quo casu possint reuocari. Alber.de Ros.ff.de procur.l.aut si affirmantem.nu.2.

Testes producens contra eorum personas opponere non potest, nisi causa de nouo emerserit, Nel.tracta.de testi.nu.57.

Testis esse potest contra me quẽ cõtra partem aduersam pro me produxi. Steph.Aufr.tracta.de testi. nu.82.Quid si semel reprobaui testem in iudicio, et fuit pronuntiatis inhabilis, an eius personam in alio iudicio approbare possim. Stephan.Auf.ibidem.

An alius in alia causa possit ipsũ cõtra me producere, & quid si tunc contra eius personam obiiciam ꝙ sit suspectus, Paul. de Castr. l.si quis.C.de testib.nu.7.

Testis

Teſtis ab auctore productus ſi depoſuerit pro utraq; parte, & deinde iterato producitur cõtra reũ, nunquid poterit eum reprobare, Ci. C. de teſtib. l. ſi quis. nu. 7. 8. & 9.

Teſtes quos produxi non poſſum reprobare ſi in cauſa eadem deponunt contra me, Bald. conſil. 293. par. 3. num. 10.

Teſtẽ ſi reprobaſti quem produxi contra te & fuit repulsus, ſi poſtea uelis eundem contra me producere an potero reprobare. Pau. l. ſi quis. nu. 7. 8. & 9. C. de teſti. & ibi Sali. num. 7.

Teſtem a me productum refello certis cauſis Bellem. ca. præſentium. de teſtib. & atteſta. nu. 11. amplia. nu. 13. limita. ut nu. 12.

Teſtes ſi cõtra aliquẽ producantur in uno articulo & non opponit, ſi poſtea ſuper alio producuntur opponit, an poſsit Imol. c. præſentium. de teſti. & atteſta. nu. 5.

Teſtes producens ſuper uno articulo quomodo poteſt illos poſtea reprobare. Butr. c. de te. nu. 8. de teſti. lib. 2. par. 2.

Teſtes ſi ab una parte producantur ſuper peremptoria & pars aduerſa putat eos iurare & interrogari ſuper principali non poterit pars petere illos poſtea reprobare. Imo. de teſti. & atteſta. c. de teſti. nu. 9.

Teſtes producens ſolum deponẽtes aliquid contra ſeipſum non ſolũ, de credulitate ſed etiam de ſcientia & affirmatione, põt ne eos reprobare adhibita in contrarium probatione, modo id ignoranter fecerit. Aim. par. 4. ſect. ſed enim. nu. 4. tract. de antiq. temp.

Teſtis deponens an uideatur eo ipſo illos approbare, Aim. par. 4. ſect ſed enim. num. 15. tracta. de antiquita. tempo.

Teſtes non ſunt reprobandi in cauſa ſummaria, neq; circa perſonam, neque circa dicta, Feli. c. ueniens, de teſtib. nu. 28. Affli. deciſ. 351. nume. 6. Mill. uerb. teſtes. nu. 93. Aretin. conſil. 61.

Teſtium receptio reprobatoria, nõ admittitur in ſumm. iud. ad legitima perſonã Capic. deciſ. 55. n. 5.

Teſtes inhabiles admittuntur in iudicio coram arbitro. Aret. conſi. 61. in cauſa illarum.

Teſtes in iudicio inſtitutionis, an poſsint reprobari cum ſimus in cauſa ſummaria, Lamber. artic. 1. q. 11. prin. 2. par. lib. 2. num. 1.

Teſtiũ repulſa uel impugnatio ſcripturarum an competat in iudicio ſummario Capic. deciſ. 55. nu. 2. Rebuf. de ſent. excom. art. 1. num. 6. tom. 1.

Teſtes inhabiles ſi admittantur, poteſt appellari. Berta. uerb. teſtes. qui eſſe poſſ. num. 17.

Teſtes reprobari ad infinitatem euitandum an admittantur. Soc. l. 1. C. de ſenten. quæ pro eo quod intereſt. num. 19.

Teſtes ſupernumerarii repulſi ſunt admittendi ſi numerarii admiſsi non probauerunt. Bal. in Margarita uerb. atteſtantes.

Testis qualiter dicatur deponere in subsidium, Rip. num. 21.

Testis habilis tempore actus celebrati si fiat inhabilis sine culpa sua probat. Berta. verb. testes qui esse pos. num. 22.

Testes aliàs inhabiles si in aliquo casu admittantur non faciunt plenam probationem, nisi addantur alia adminicula. Pano. c. per tuas. el j. nu. 4. & 5. de simo.

Probatio si est facta sub pęna, & facta sit per testes qui sint reprobati probans nõ cadit in pęnam Hippol. cons. 444. incipit statutum.

Testibus suspectis & inhabilibus an in casibus quib. admittendi fides sine quæstione adhibeatur fundis. trac. de heret. nu. 15. Hipp. singu. 109. nu. 15. uol. 2.

Probans per testes qui postea sint reproban. præsumitur habere iustã causam litigandi. Bal. l. 1. nu. 8. de aduo. diuers. iudi. super. 1.

Testis qui patitur plures defectus non admittitur etiam quando aliter ueritas haberi non potest, Hipol. cons. 102. nu. 12. uol. 2. & singu. 385. incipit dicit quidam.

Probatio per testes etiam infames excusat à calumnia, spec. de calum. uers. fin. & ibi Bal. uers. 1.

Quomodo intelligatur illa regula, ꝙ ubi testes haberi non possunt idonei admittantur inhabiles ut ueritas habeatur, Hipp. sing. 73. incipit plures.

Cui incumbat onus probãdi ꝙ per alios testes probari nõ posit nisi per illos quos adducit, Panor. c. super eo. nu. 4. de testib. cogen.

Testes inhabiles ut admittantur necesse est probare ꝙ aliter ueritas haberi non possit, Hip. cons. 41. nu. 6. & cons. 80. nu. 62. uolum. 3.

Probationem testium qui examinari non debebant nullam esse, Fulgos. C. de quæstio. l. pridem. nu. 1. par. 2.

Testis examinatus qui non debuit examinari qualem fidem faciat & præiudicinm. Alb. de Ros. trac. de testi. nu. 16. Nell. tracta. de testib. nu. 212. to. 13. Paris de Put. tract. de sind. §. etiam nu. 4. to. 14. & §. an testes. nu. 1. & §. an testetur, nu. 24. & 34. Fran. Brun. tract. de indi. & tortu. par. 1. num. 11. to. 15. Aret. l. certi condictio. nu. 19. Ange. l. pridem. nu. 2. C. de quæstio. Paris. cons. 58. nu. 82. uol. 4. Iser. §. j. nu. 5. & seq. tit. qui testes sint necessarij. l. 3.

Testis semel admissus, qui non debuit admitti, si cõtra eũ fuit oppositi, & oppositio, quid si fuerit reseruata. Paris. cõs. 58. n. 54. uol. 4.

Numerus & dignitas Testium defectus supplens.

Testium numerus supplet quod in fide deficit. l. testium. §. idem. ff. de testib. Alexan. consil. 47. num. 1. lib. 2. Anan. consil. 52. nume. 4. Castren. cons. 37. num. 2. Hippol. cons. 109. nu. 5. uol. 2. & cons. 113. num.

num.33.uol.2.& singul. 477.incipit in testibus,&c. quod tamen limita in criminalibus,ut ibi & rubri.C.de proba. nu.312. Paris de Put.tracta.de sindi.num.47.Rui. consi.94.uol.1.nu.2.& cons.106. uol.5 nu. 16.& cons.149.uol.5. nu.1.Socin.Iun.cons.73.num.15. uol.2.& consi.86. nu.10. col.2.& cons.29.nu.19.uol.2. Gram.cōs. 66.num.43.& consi.107.nu.21.in ciuil.Lambert.artic.6.q j.princ.i. part.lib.1.nu.24.Alex.consi.144. num.6.lib.5.

Testium defectū supplet numerus. Gram.consi.50.num.13. in ciuil.

Probatio adiuuaē ex numero testiū. Aim.par.i.sect. quid in libro officialium.num.17.de antiqui.temp.

Testes domistici si essent tres nō probāt ubi duo integri ꝓbarent, Ias. ff de eden.l.pretor ait.§. cogētur nume.4.Bertran.part.2.cōs.358.

Testium numerus an suppleat fidē illorū si omnes sint infames Bero. in c.licet eum,de proba. num.47. post Deci.ibi nu.8.

Testes domestici duo & unus inimicus non faciunt semiplenā probationem.Rui.cons.133. num.6.& Anch.cons.246. nu.7.

Testes duo inhabiles nō cōiungun tur ut faciant saltem semiplenam probationem. Alex.cons.128.nume.2.Ideo non est locus iuramento in supplementum.

Testes duo nō omni exceptione maiores habentur loco unius,Probi. in Io.Monac.c.1.nume.3.de test. Calcan. cons.110.nu.5.& 6.

Testes amici licèt nō faciāt integrā fidem uel ꝓbationē,tamen si tres amici producti sint, satis ubi integri duo sufficiunt.

Tunc propter maiorem numerū suppletur defectus resultans ex amicitia alternante non autem in amicitia repellente prorsus, Franc. uer.testes tracta.de testi.nu.6.

Testes duo amici qui propter amicitiam non faciunt integram fidem, ubi duo requiruntur, si sunt tres suppellitur per illū tertiū etiā si sit amicus,defectus amicitiæ omnium,Fel.cons 36.num. 11.Dec. c.licet causam, nu.8.de prob. ubi distinguit inter causas graues uel criminales & dicit numerum non supplere,aut in leuioribus,& supplere.

Testium numerus in causis ciuilib. supplet quod deficit in fide,secus in criminalibus Hipp. in prac. §. expedita. num.82.

Testium numerus ꝙ suppleat non habet locum in causa ciuili ardua nec in criminali,Hip.consil.109. num.6. uolum.2.

Testium defectum non supplet numerus in causa graui.Gram.deci. 11.nu.3.Rui.cōs.149.nu.31.vol. 5. & Fel.c.licet.num.2.de testib.

Testium numerus non supplet quando defectus ꝓcedit a causa illicita, Corn.cons.333. col.7.uol.1. post Bal.c.ad nostram de probat.

Testium numerus non supplet defectum quando testes sunt omnino inha-

inhabiles, Aimo part.1.sect.quid in li.officialium, num.19.de antiquit.temp.

Testium numerus supplet quando defectus uersatur circa personas, secus quãdo defectus est, in dicto testis Ruy.cõs.149.nu.36.uol.5.

Testis unius fides corroboratur per socios ualde idoneos, Alex.cons. 56.nu.12.li.2.Soc.consi.130.nu. 4.& cons.194. nu.2. uol.2.& consil.53.nu.1.uol.4.Soc.Iun.consi. 29.nu.17.uol.2.& cons.32.num. 34.uol.2.Ruyn.cons.120.uol.4. num.6. Aimo.consil.76.num.27. Fran.Curt.trac.de test.nu.1.Ang. ff.de eden.l.si quis ex argentariis. §.cogentur, num.6.par.1.

Testes plures si producti fuerunt inter quos quidam domesticus fuerit aliorum habilitate repelli non debet, Bar.c.iurauit, nu.41.de probat.& iu trac.de prȩstan.Card.q. 2.nu.28.to.2.& Petr.Rebuf.tracta.de priuil.schol.priuil.106.nu. 27.tom.5.Ias.ff.de eden.l.prætor ait §.cogenter.nu.7.

Testes infames si non habent contestes fide dignos nil eis de fide detrahetur, Soc.Iun.cons.32. num. 35.uol.2.Bero.c.licet causam, de probat.nu.44.

In testibus suspitio affinitatis per non aliorum affinitatem purgatur Franc.Curt.tract.de test.nu.5.

Probationibus si quid deest fidei propter consanguinitatem, uel unius affinitatem, aut duorũ suppletur propter excessiuum numerum testium, Corn.cons.172.nu. 22.uolum.2.

Testis vnius diminutio quomodo suppletur per alios ualde dignos, Alex.cons.63.nu.12.li.6.

Testes inhabiles supplentur per habiles omni exceptione maiores Paris.cons.85.nu.24.uol 3. & ad hoc requiritur iudicis decretum & causȩ probandȩ sunt ante decretum & non creditur iudici asserenti, & non sufficit assertio notatorii ibidem.Cor.cons.112.nu. 20.uol.2.

Testis nõ idoneus suppletur per idoneum, Soci.cons.103.nu.7.uol.1. Barb.cons.18.nu.39.uol.2.& consil.50.nu.11.& consi.26. num.6. uol.4.Cor.consi. . . col.1.uol. 1.& cons.169.nu.8.uol.2.& consil.26.nu.6.uol.3.& cons.42.nu. 2.uol.1.Feli.c.3.loco, de probat. nu.18.Hippol.consi.68.num.24. uol.1.& cons.84.nu.28.uol.2.& cons.127.num.21.uol.3.& consi. 113.nu.3.uol.2.Gomes.c.1.de rescrip.in 6.nu.41.Ruyn.consi.67. uol.1.nu.12.& consil.128.nu.12. uol.4.Socin.Iun.consil.146.num. 12.uol.1.& cons.61.nu.19.uol.2. Idem si concurrunt aliæ probabiles coniecturȩ ibidem, Ber.uerb. testes, qui esse poss.num.54. Bal. cons.152.par.1.nu.2.

Tȩstis infamatur infamia facti si habeat contestem, bene tñ probat Fel.c.testimoniũ, de testi. nu.12. Ias.part.1.C.de iudic.authen.si uerò, nu.4.& 1.part.in for.solut.

matri.l.si constante,num.43. Lauren.Sil.trac.de feud.recog. q.46. nu.2.to.7.Hippol.l.de minore.§. tormenta,num. 9.ff.de quæstio.& cons.68.nu.25.uol.1. Lamber.ar. 6.q.1.prin.1.par.li.1.nu.22.

Testis domesticus simul cum alio omni exceptione maiore censetur idoneus, Fulgo.consil.273.in med.col.3.Hippol.in l.de minore.§.tormenta,num.8.ff.de quęstio.Rui.uol.1.cõs.92.nu.4.Frã. Cur.tract.de testib.num.1.to.13.

Testis leuis opinionis quomodo per honestum saluetur Ias.l.prætor ait.§.cogentur.ff.de eden.nu.30.

Testis ut suppleat defectum alterius debet esse inuulnerabilis,& omni exceptione maior Aim.cõs.6. nu. 125.Corn.cons.247.nu.9.uol.2.

Testis unus an alium suppleat,Fran. Curt.tract.de testibus.num.7.

Testis vnius dictum suppleri ex alijs præsumptionibus, Aimo consil. 298.nu.5. Soci.Iun.consil.61.nu. 19.uol.2.

Testis defectus suppleri non potest per alium testem etiam, Aim.consil.99.nu.10.

Testis inhabilis admittitur,&non vitiat si numerarii sunt habiles. Berta.uerb.testes,qui esse poss.nu.5.

Habilis quo tempore debeat esse Testis.

Testis conditio, quoad testificandum, quo tempore attendatur. Bart.l.Carbonianum.§.duo autem.ff.de carb.edi.nu.6. Placen. tract.de Iudi.ti.1.num.3.tom.12. Porc.§.possunt autem, num.8.de testa.ordi.Fulgos.C.de testa.l.testes.nume.6.Barb.cons.6.nu.29. Feder.de feud.par.2.ti.19.nu.2. Cassan.cons.37.nu.7.Iser.super. 3.constit.Neapol.quæ incipit Mores dissoluti, nu.2.Berta.uerb.testium impugnatio,num.59. Albe. de Ros.C.de testibus.l.iusiurandum.nu.6.

Testis conditionem inspiciendam testificationis tempore.l.testium.§.condemnatum.ff.de testa.& ibi Bar.nu.3.& idẽ.Bar.l.1.n.1.C.de testa.& l.1.§.si seruus. ff.de quæstio.nu.1.Bald.super feud.c.1.an remo.deb.nu.1.Anch.c.1.de test. num.4.Cuma.consil.69.post medium Ludo.Roma.cons.187.nu. 5.Barb.cons.47.nu.9.uol.2.Cor. cons.42.nu.1.uol.1.Afflic.c.2.an remoueri debeant testes,qui.par. esse desi. Iser.c.1.nume.2.titu.an commo.debeant testes li.2. Dec. cons.163.nu.11.

Testium inspicitur præsens status. Barba.cons.40.col.2.uol.3. glos. uer.in eadem re.§.in testi.inst.de testam.

Testis productionis,& depositionis tempus inspicitur,glo.uerb.in ea re. §.in testibus, institu.de testa. Gram. consil.36.num.7. in ciuil. Afflic. c.1. qui testes sint necessarijs Felin.c.cum nobis,num.9.de præscript.

Testis

Testis cõditio inspicitur testimonii tempore quãdo de substantia rei sunt, Nell.trac.de test.Steph.Auf. trac.de testibus nu.36.to.13.

Testis habilitas ut cognoscatur non inspicitur tempus celebrati actus de quo deponit sed tempus depositionis, Rip.li.2.interpret.c.eam. te.de rescrip.nu.25.

Testes pro solemnitatè ubi non exigan.depositionis tempus spectan. esse Cuman.1.par.infor.ff.de test. l.actionum, §.conditionem, nu.3.

Testis conditionis causatio quando attendatur.Barto.l.2.numẽ.5.C. de testi.

Testes quando non requirantur ad solemnitatem, uel substãtiam rei sed ad probationem ueritatis sufficit habilitas tẽpore testificationis, licèt non esset tempore actus celebrati Pau. de Cast.l.ad testiũ. §.conditionem.num.7.ff.de testi.

Testis non idoneus tempore depositionis si postea mutet conditionẽ, & fiat habilis an probet, Bal. l.seruos, in fin. C.de testi.& in l.legis virtus, de legi.& l.seruus.in fi.C. de test. Inno.c.cum causam, el 1. eodem tit.Ang.2.infor.ff.de testa. & qui testa.fac.poss. l.ad testium. nu.1.Fulgos. ff.de testi.l.qui falso.num.3.

Testis si erat testabilis tempore iuramenti, & tempore depositionis intestabilis, iuramenti tempus spectandum est, But.tract.de test.nu. 4. & 2.infor. ff.de mili.testa. l.si certorum.§.si miles, num.2.Bert. uerb.testes depo.num.13.Hipol. singul.113.incipit dictum testis.

Testium conditio inspicitur prout testibus tempore non prout testator moritur, Azo.in sum.C.de testi.ord.nu.6.

Testes fore debitæ qualitatis tempore quo adhibentur ad actum uere uel putatiuè sufficere, Romanus. l.testes serui, nume.2. & 5.C. de testam.

Grauitas. Idoneitas, Integritas, Legitimitas, & quòd sint omni exceptione maiores & optimi testes.

Testes graues qui dicantur.Bal.c.licèt, nu.4.de testi.

Testes qui idonei de uerb.sign. c.forus.Panor.c.2.nu.6.de testi.

Testis idoneus, & omni exceptione maior est ille contra quem nulla exceptio legitima potest opponi. Panor.c.1.nu.3.de test.

Testes idonei & omni exceptione maiores qui dicantur. Soci.iun. cons.36.nu.13.uol.2.Paris.consil.83.nu.29.uol.1. & consil.39. nu.111.uol.4.

Testes idonei dicuntur qui sunt omni exceptione maiores, Isern.c.1. §.si uerò.nu.2.ti.quid sit inuesti. li.2.Porc.§.item uerborum.nu.8. de inutil.stipul.

Testes idonei sunt illi qui nõ possũt aliqua repelli occasione. Soc.iun. cons.54.num.7.uol.3.& cons.12.

num.8. uolum.2.

Testes acceptati per iudicem præsumuntur idonei. Bal.conſ.117.par.4.num.13.

Testis idoneus eſt qui audire, & audiri poteſt, Igneus. l.3. §.ignoſcitur.nu.883.par.1.ad ſillan.

Testis idoneus non dicitur qui in defectum aſſumitur. Bald.l.1.in uer. item not. C.qui & aduerſus quos & quid in fœmina habilitata per ſtatutum,Berta.uerb.teſtes quot, & quales.nu.4.

Testes dicuntur integri qui à iure non repelluntur.Marc.Blanc.tracta.de iudi.nu.320.

Testis non dicitur integer qui ſpectat aliquod commodum ex cauſa. Pariſ.conſ.13.nu.79. uol.3.

Testis non dicitur integer ſi contra ipſum non militet aliqua ſuſpicio.Alex.conſ.188.nu.7.uol.1.

Testes quales eſſe debeant ut dicantur integri.But.c.in literis. nu.4. de teſti.li.2.par.2.Butr.c.1.nu.4. de excep.li.2.par.2.Panor.c.1.nu.8.14.& 15.nu.4. de excep.Afflic. capit.1.qui teſtes ſint neceſſarii & quòd inimicus non eſt integer.

Testis integer non eſt qui eſt emendatus de crimine. Corſet.ſing.in uer.integer.ubi latè.

Testis ut ſit legitimus quæ ſint in ea conſideranda.Butri.c.2.nu.12.de teſtibus li.2.par.2.

Testes legitimi illi dicuntur qui ſunt omni exceptione maiores. Pariſ. conſ.24.nu.14.uol.3.

Testes omni exceptione maiores qui dicantur.Bal.c.cum Ioan.heremita.nu.8.de fide inſtru.& in l.optimã. C.de contrahen. & commit. ſtipul.nu.8.Imo.ſuper cle.de procur.c.inſtrumentis. nu.2. Panor. c.1.nu.5.de cõſangui.& affi.Barb. c.cum cauſam. nu.29. de probat. & conſ.32.nu.9.& conſ.45.nu.1. & conſ.17.col.4.& conſi.40. col. 4.uol.3.Iſer.ſup conſtit.Neapol. quæ incipit ſi quis in poſterum. nu.14. Pariſ.conſi.152.nu.6. uol. 4.Affli.cap.de controuer.inueſti. Prob.& Io.Monac.c.1.num.9. de teſti.Bertran.par.2.conſ.14. nu. 3.& conſ.282.nu.6.Bart.Cæpol. conſ.2.nu.20.& conſ.32.nu.5.& uide Rip.rep.l.admonendi.ff.de iuſiuran. nu.176. cum tribus ſeq.

Testes omni exceptione maiores dicuntur illi contra quos nulla poteſt obiici excep.Panor.c.at ſi clerici.nu.32. de iudi.Soci.iun.conſil.29.nu.25.uol.2. Gram.conſil. 59.n.17.in ciuil. Palatios Ruios. c.ꝑ ueſtras. de donatio. inter uir. & uxor.Mill.uerb.teſtis.num.45. Ber.uer.teſtes quot & quales.n.2.

Testis productus non poteſt opponi per producẽtem & eſt omni exceptione maior.cõſ.20.nu.2.uol.2.

Testes conſanguinei non dicuntur omni exceptione maiores. Dec. conſ.310. nu.3.Soc.iun.conſ.12. nu.10.uol.2.Bert.uerb.teſtes qui eſſe poſſ.nu.114.

Testis qui in ſpecie alteri aduerſari ṽr concordia uel aliqua interlocutione an dicatur omni exceptione

ne maior. Alciat. l.mutuum. ff.si cert.pet.col. 86. nu.228.

Testis infamis infamia facti non est omni exceptione maior. Feli. c.at si clerici. de iudi.nu.27. Abb. c.testimonium. de testi. & c.testium. uer.nota bene. Fel.cons.36 nu.3.

Testis omni exceptione maior dicitur qui exuberat nec aliqua exceptione minuitur. Alex.consi.180. nu.6. uol.6.

Testis non est omni exceptione maior. Compater, amicus mediator uel alius habens affectionem ad causam. Fulgos. cons. per totum.

Testis omni exceptione maior non est subditus uel vasallus in consil. 53. nu.6. uol.4. etiam si dominus non sit uiolentus.

Testis non dicitur omni exceptione maior qui dictũ suũ ex interuallo corrigit, Rui. uol.5. cõs.158.n.9.

Testis omni exceptione maior non est socius, blasphemator, uxor, compater pro filiolo. Rip. ff. de iureiuran. l.admonendi. nu.180.

Testis non potest dici omni exceptione maior quando apparet illum affectionem habere ad unam partem & odium ad alteram. Prob. in Ioan. Monac. c.1. num.12. de test. Alex. cons.146. nu.20. uol.5.

Testis qui nullam depositionis suę rationem attulerit, an dici possit omni exceptione maior. Alciat. ff. de nou. oper. nunc. l. 1. nu.50.

Testis de quo iudex dubitat non est omni exceptione maior. Franc. Cur. trac. de testi. nu.66.

Testis mulier oĩ exceptione maior non est ẽt in casu in quo testimoniũ recipit, Aim. cõs.99. n.5. Dec. in l.fœmina. nu.35. ff. de reg. iur.

Testes uiles & pauperes nõ sunt omni exceptione maiores. Rui. cons. 150. num.12. uol.5. & de paupere tantum Io. de Ana. cons.73. nu.1. Rip. l. si constante. nu.34. solu. matrim. Cur. iun. auth. præterea. nu. 35. cap. unde uir & vxor.

Testis cui potest opponi attentata subornatio omni exceptione maior non est. Bart. cons.67. nu.10.

Testes omni exceptione maiores & omnino fide digni quibus aliquid opponi non potest possunt examinari sine citatio. partis. & ualet eorum dictum. Hippol. l. 1. §. fi. nu. 15. ff. de quæstio.

Testib. qñ opponitur per reũ nõ sũt oĩ exceptione maiores. Pet. Gera. sing.70. Incipit tene mẽti ĩ pract.

Testes omni exceptione maiores rite & rectè examinati plenam probationem faciunt, Io. trac. de arbi. iudi. in prin. §. plena. nu.1. tom.12.

Testis omni exceptione maior facit semiplenam probationem. Barth. Cępol. cons.3. nu.6.

Exceptio quòd testes nõ sint oĩ exceptione maiores quo casu admittenda non sit, Bar. in c. ignoscens episcopus. nu.40. de libell. obla.

Testis optimus qui dicatur. Rebuff. trac. de reproba. ar.1. nu.1. to.13.

Testis inhabilis qui ex natura admittitur dicitur omni exceptione maior. Dec. consil.342. sub nu.3.

Gra-

Grauitas, identitas & integritas testis an articulanda, & probanda sit.

Testis identitas in dubio præsumenda est, Fran. Cur. trac. de testi. nu. 73. Soc. iun. consi. 32. num. 26. & 27. uol. 2. Cur. sen. cons. 55. nu. 3.

Testis qualitas videlicet quòd sit omni exceptione maior cũ sit intrinseca & in quolibet præsumpta, si non probetur contrarium non est alleganda nec deducenda. Socin. iun. cons. 29. nu. 26. uol. 2.

Testes quando debent esse omni exceptione maiores, an ista qualitas sit probanda. Paris. consi. 83. nu. 21. uol. 1. Aim. par. 1. sec. quæritur etiam. nu. 36. antiq. de temp.

Testis omni exceptione maior qui dicatur, & qualiter in productione illius accipiendus sit. Franc. Cur. trac. de test. nu. 74. & Steph. Aufr. tract. de test. nu. 93. to. 13. & Marc. Blanc. trac. de indi. nu. 317. to. 15. Aim. par. 1. versic. quæritur etiam. nu. 38.

Testes idonei in causa graui requiruntur & omni exceptione maiores, Paris. cons. 49. nu. 4. uol. 4.

Testes ubi requirant quòd sint optimæ opinionis hoc debet articulari, Barb. cons. 6. nu. 6. uol. 4. Dec. cõs. 37. nu. 8. uer. & quãdo testes. Alex. cons. 82. num. 7. uol. 1. Hipp. singu. 187. incipit qualitas, circa medium. Curt. sen. cons. 55. nu. 9.

Testes optimi requisiti si sint, debet capitulari ipsos esse tales. Barba. cons. 33. nu. 8. & cons. 45. nu. 4. & cons. 47. nu. 9. & ibi qui dicantur testes, legitimi uel idonei. Hippol. cons. 96. nu. 3. uol. 2. Soc. iun. consil. 12. nu. 11. Afflic. de feud. c. 1. si de inuestitu. inter dom. & vasall. lis ori. no. 8. & c. 1. §. si uerò. quid sit inuestitura. Hippol. l. si quis ne quæstio. nu. 136. ff. de quæstio.

Asserenti testi esse in dignitate aut esse habilem, vel inhabilem, an sit credendum.

Testis in criminali esse non potest confessus de crimine in alio iudicio, in quo contra ipsum accusatio instituta est. Steph. Aufr. trac. de testibus. nu. 29. Fel. c. testimonium. de test. num. 29.

Testes optimi licèt requirantur, tamen si maior numerus examineturq; lex requirat ad illum actum probandum, tunc non est necesse articulare, & probare idoneitatem testium Dec. cons. 163. nu. 8. Soc. iun. cons. 163. nu. 8. Soc. iun. consil. 26. nu. 26. uol. 2. Quod tamen in causa graui non procedit. Ruin. cons. 139. num. 37. uol. 5. & Gram. decis. 11. nu. 3.

Testis deponentibus se tenatos de corruptela credendum est. Gram. uoto. 11. nu. 2. 3. q. Hipp. cons. 61. nu. 32. uol. 1. & in l. Cornelia, in prin. nu. 3. ad l. Corn. de fals.

Testis

Testis qui nominat aliquem in sociũ an aliqualem pręsumptionem inducat, Marc. Blanc. tract. de indic. nu. 388.

testis non interrogatus si quis dicat de se uel de alio an sibi piudicet. Thom. c. cum semper. de confess.

testis si dicat se consanguineum an ei credatur. Afflic. c. 1. in prin. de contro. inuesti. & c. 1. de feud.

testes qui asserunt se inimicos illius contra quem feriunt testimonium non faciunt fidem, nisi ante testimonium asserant se hoc facere in fraudem Anchar. c. inquisitio. 3. de testi. de accus. nu. 4. Aim. consi. 99. nu. 3.

testi asserenti se inimicum uel amicum aduersarii creditur sine redditione causæ. Roman. & Alex. c. solum. 3. q. 4.

testis si ex eius dicto appareat de causa inimicitię repellitur, alex. consil. 99. nu. 1. li. 1.

testi dicenti contra se creditur etiã in summario iudicio, quia eius dictum habetur pro confessione, Fel. c. veniẽs, nu. 28. de test. col. 2.

testis esse potest qui antequam iuret. dixit se partis inimicum, quia in fraudem dixisse præsumitur, Stepha. Aufr. trac. de testi. nu. 94.

Quid si postquam iurauit inimicum se dixit, ibidem.

testis si dicat quot portauit pro usu suo, an credatur. Afflic. cap. 1. de contro. inuesti.

testibus deponentibus contra se ipsos uel eorum cognatos, magis creditur, Aym. cons. 6. nu. 52.

testis qui sit idoneus, qui alias non poterat admitti tanquam non idoneus non statur dicto ipsius testis. qui idoneus sit, Hipol. consil. 80. num. 65. uol. 2. Bart. l. decem. col. 2. de verb. oblí. auct. sed si dicatur. C. de testi. ubi dicit ꝙ testi asserenti se liberatũ nõ creditur, nisi ostẽsis literis manumissionis.

testis allegans turpitudinem suam non debet audiri, Hipol. cons. 18. nu. 33. & cons. 18. num. 19. uol. 1.

testis si interrogetur an sit pauper, quid iuris. si ad elidendum testimoniũ dicit quòd sic, Bal. c. si qui testium. nu. 6. de test.

testi qui se asserit periurum creditur contra se, sed non creditur quoad retractationem sententiæ, Bal. c. sicut nobis. nu. 4. de testib.

testificanti publico de facto ac si delicto proprio non creditur, quoad alios, Bart. c. non est nobis, nu. 2. de spons. & matri. li. 4.

testis interrogatus an sit criminosus & respondit sic. nõ ualet, Bar. l. si duo. §. idem. iul. ff. de iur. iur. & Bal. c. cum super, nu. 2. de confess. Butri. c. inquisitionis, nu. 29. de accus. li. 5. spec. tit. de testibus. §. 1. num. 43.

testi se clericum uel dignum esse dicenti an credendum, Bellem. c. sicut nobis de testi. & attesta. num. 88. & in c. test. num. 12. eo. tit.

testi se infamem dicenti ut testi. euitet an credendum sit, Alb. de Ros. trac. de test. n. 30. Ias. ff. de iureiu.

l. si

l.si duo patroni.§.Idē Iulia.n.37.

Testis examinatus tanquā.N.si dicat se.N.an sibi credatur. Affli.c.1.in princ. de contro.inuesti. & idem no.3.Bald.super feud.c.1.§.si instrumentum, quæ sint regu.num. 3.ubique non creditur.

Testi deponenti de eius dignitate an credatur de dignitate, Affli.c.1.de contro.inuesti.vbi quòd non.

Testi seipsum idoneum asserenti an sit credendum pręcipue quando lex illum requirit,Cur.Sen.cons. 55.num.19.

Nominatio testium ante productionem an & quando sit facienda.

Testium nomina in positione an quis necessariò habeat ponere, Bald.l. quaque.§.eden.ff.de eden.nu.4. But.trac.de test.nu.34.Bellem.c. delictorum, de testi.cogen. nu.1. Zabar. c.qualiter. §.hanc tamen, de accus.nu.9. colum.1. Imol.de fideius.c.constitutus, nu.4.Barb. c.constitutus de fideius.nu.10.

Testium nomina in instrumentis, accusationibus uel inquisitionib. apposita, an sint edenda in iudiciis Albe.de Ros. ff.de arbi.l.non ex omnibus, nu.3. But.c.qualiter nu.40. de accus.li.5.Vital.Clem. testibus.nu.89.de test.Io.Fab.super insti.de inutil. stipul. §.Item uerborum. nu.7.

Testium nomina sunt edenda par. Bal.l.si edita.37.col. C.de eden.

Testium nomina cum attestationibus an reo danda sint, Mar.Blanc. tract.de testi. nu.37.

Testium nomina stante consuetudine confusa & separata an dari debeant Marc.Blanc.tracta.de indi. num.28.

Testium nomina debent exhiberi dato termino ante aperturam.

Testium ad oppositionem personarū Bertac.uerb.Testium nominatio. num.3.

Testes quos pars nominat debent recipi de quibus sibi uidebitur si iudex de officio illos recipit, ubi committitur inquisitio ad instantiam alicuius,Butr.e bene.nu.32. de elec.li.1. par.1.

Testes si non nominentur inquisito petenti per Iudicem inquirentem potest appellari Spec.ti.de appell. §.2.uer.cæterum.

Testes nominare licet Iudice non pręsente sufficit Bellem.cap.inductis.§.Spatium nu.13.3.q.3.

Testis qui non vult nomen suum publicare, nec iurat in præsentia partis,an probet, Abb.c.super eo.nu. 7.de consangui. & affini.

Citari an debeant testes ante productionem.

Testes qui se offerunt ad testimoniū dicendū cū non sint citati,præsumūtur suspecti, & ideo eis nō creditur sine tormentis,Bar.auct.de testi.1.not.nu.4.Bar.l.lege nu.1. ff.de testi.& l.scire oportet. §.cū

reli-

reliquis nu. 2. ff. de tut. & cur. da. ab his & l. omnia. §. sed & si nu. 2. ff. de procur. & l. eum quidem. §. qui se filio. ff. de fal. Bal. c. dilectorũ nu. 3. de testi. cogen. Alber. de Ros. C. de epis. & cler. l. nec honore, nu. 3. But. c. cũ in tua, n. 6. de spons. et matri. lib. 4. Ang. de iure iur. l. ait. prætor. nume. 2. par. 2. Feder. Schen. tract. de testi. nu. 1. to. 13. et Anto. Nicel. tract. de concil. glos. nu. 346. tom. 1. Imol. de proba. c. intimauit nu. 2. Alex. cons. 1. num. 25. lib. 6. Ludo. Roma. cons. 420. nu. 3. Fulg. ff. de procur. l. ante litem. §. sed et si nu. 3. Gemi. c. statutum. §. proferendo nu. 1. de rescrip. et quo tempore debeat vocati nu. 2. Io. Igneus. l. 3. §. si quis tab. nu. 189. par. 1. ad sillan. Hip. sing. 140. Incipit. testis et cons. 2. numero. 41. uolum. i. et cons. 12. num. 9. uol. 1. et cons. 18. nu. 31. uol. eod. & cons. 20. nu. 38. eod. uol. et cons. 102. nu. 31. uol. 2. et l. ex libro homine nu. 15. ff. de quęstio et l. unius. §. seruo qui ultro, nu. 2. ff. de quæst. ubi etiam habetur quòd talis testis præsumitur inimicus et consi. 35. nume. 17. uolum. 1.

Testis non citatus sed sponte deponẽs, non probat, Hippol. l. 1. §. fin. n. 12. ff. de quæstio, Fel. c. in nomine domini de testi. nu. 22. Bertr. par. 1. cons. 258. nu. 2. Rui. uol. 5. cons. 146. nu. 1. Bertac. uerb. Testium productio nu. 2. & uerb. Testes depo. nu. 39.

Testis qui se ingerit quantũ ad alios non statur, quantum ad se sic. in d. tracta. de testib. nu. 90.

Testis sponte se offerenti minuitur de fide Panor. c. 2. numero. 3. de cler. par. [illegible]

Testes debent citari ad hoc ut eorũ dictũ ualeat Bald. super Feud. c. 1. si de inuestitu. in do. nu. 4. et l. si quando C. de testi. col. 2. Corn. cons. 142. nu. 14. uol. 3. Sali. C. de testi. l. quoniã liberi nu. 3. C. de testi. l. si quando nu. 1. Lud. 1. par. infor. quemadmodũ testa. aper. l. cũ ab initio nu. 3. Feder. Schen. tract. de testi. nu. 1. tom. 13. Corn. cõs. 149. nu. 4 uol. 2. Ias. ff. de in ius uocan. l. 1. n. 5. Ias. l. in ius. ff. de eden. num. 38.

Testis etiam non citatus probat coram arbitro, Bal. l. sed interpellatur. §. arbiter. ff. de arbitris.

Testibus ex quo sunt producti creditur eis sponte iurantibus, secus si non essent producti, Bal. authen. sed nouo iure. C. si cer. pet. nu. 2.

Testis qui non fuit citatus nec nominatus si cum iuramento deponit probat Nell. tracta. de testib. numero. 42.

Testis non citatus neque productus aliunde auditur ubi agitur de peccato impediendo, Felin. c. iurauit de proba. uerb. in tex. ibi quidam, nume. 2.

Testes non citati nec admoniti quando ualeant Alber. de Ros. trac. de testib. par. 3. nu. 6. tom. 13. Bart. l. libertorum nu. 1. C. de testib. & l.

terea.nu.220. ff. de quæstio.

Testes præsumuntur testificari remitti nisi de spontaneitate constet, Fran.Brun.trac.de iudi.q.2. par.1.num.14.tom.15.

Testis videtur maritus quãdo iudex ei detulit iuramentum, Dec.de testib.c.in nomine,nu.33. Maxime si quis non contradixit, Fel.c.tuis in fi.de testib.

Testes quõo debeant citari. qñ ignorantur personę testium, Panor.c. ad nostram,el 2,nu.2. de iureiur.

Testes si citati sint, & non compareant quid remedium sit, Nell.tra cta.de testi.nu.38.to.13. & quid si deponere tardent ibidem.

Testes quomodo possunt in alieno territorio citari pro ferendo testimonio extra territoriũ, Alber.de Ros.ff.de testib.l.testium.nu.33.

Testes licet fuerint citati & non uenerint in tpe ꝙ terminus labitur nisi apparuerint per partem producentẽ instatum, ut testes pignorarentur, est ei imputand. Thom. Gram. cons.78.nu.4. in ciuili.

Testis sponte ueniens ad ferendũ testimonium in criminali pręsumitur inimicus, Pano.c.cum P.Mancenella nu.13.de accus.

Productio testium debet fieri.

Testium productio duplex.Bero.c. licet causam, de prob.nu.78.

Testis debet produci aliàs non valet dictũ suum, Bal.l.qui.C.de testi. & c.tertio loco.nu.14. de probat.

Testium productio an possit remitti Bal.c.1. col.2. uerb. extra quæro.si inter dom. & uassal.

Testibus non productis ab accusatore in causa criminali an sit adhibenda fides uel non, si iudex tales testes nõ productos examinet qui plenè deponunt contra accusatũ, Bar.q.14.sua disput.nu.1.& in colu.eiusdem q. num.1. cum multis sequen.

Testis produci potest per tutorem in causa in qua pupillus contestatus est litem, Bal.l.si quando 9.q. C. de testib.

Testes an produci possint per patrem in causa filij Bald.l.si quando. C.de test.q.9.

Testium productio potest fieri & per iudicem ex officio super accusatione Bertach.uerb.testium productio.num.1.

Testis productio a falso procuratore parte alia præsente an ualeat, Guid.Pap.q.342.nu.2.

Testes producens iuris præsumptionem pro se habet, Fran.Cur.trac. de testib.nu.75.to.13.

Testes actoris prius sunt recipiendi ꝙ̃ testes rei.Bal.in Spec.de prob. uerb.3. & uer.ego puto.

Testes prius recipi debent illius pro quo est maior præsumptio.Bal.c. si duo, col.1.in fi.de pace tenen.

Testes a qua parte prius producantur, Specu.de prob.§.1.uer.decimo utrius testes, & uer.sed ubi, Bertá.uer. testium productio 11.

Testes ad probandũ contraria si fue

runt per partes adducti, an possint simul examinari uel qui priores Abb.ca.super hoc, nu.33.34. & 52. de renun.

Testes ab utraq; parte producuntur inducijs duplicibus, de prob.c.licet col.4. Spec. de iuramento calum.§.nunc dicamus uer.computatis Butr.c.3.nu.6.de proba.lib. 2.par.2.

Testis si impeditur per partem ne veritatē dicat pro producto habeatur, But.c.cum causam, nu.23.de testi.lib.2.par.2.Hipp.in rub.C. de probat. nu.1.c.35. Feli.c.cum causam, de testib.nu.47. Bertac. uerb.testium prod.nu.29.

Testis in causa criminali subtractus a testificando facto aduersarij an habeatur pro producto, Felin.c. peruenit, el 1.de testib.cogen.nu. 4.uer. in glos. in uer.aliter.

Per quos debeant produci testes.

Testium receptioni & productioni an partes asistere debeāt vel sufficiat illas citare, Butr.ca. 3.nu.6. de fideiuss.lib.3.

Testes contra se producere nemo compellitur, Salic. C.de testib.l. nimis graue.nu.5.

Testes si a parte sunt producti quando illis non crederetur, Rebuff. trac.de testi.art.j.nu.1. & 2.to.3.

Testes examinati super articulis producēdis, & super interrogatoriis partis aduersę non dicantur producti ab eo qui fecit interrogatoria.Io.Andr.in Spec.de testib.§. qualiter autem uer.testes autem.

Testis non dicitur rite productus si persona producētis dicitur habere incapacitatem producendi. Vital.clem.testib.nu.21. de testib.

Testes per procuratorem non producuntur stante statuto, ꝙ testes, nisi a principali induci nō possint, Nel.tract.de testi.nu.50.

Testium an attestationes ualeant ei duo procuratores simul sunt dati in solidum cum clausula ꝙ occupantis conditio nō fieret melior quorum alter lit. contestatus est, & alter produxit testes, qui deposuerūt.Io.And.in noue.c.placuit. col.4.circa fi.c.similiter.de testi.

In testibus non est facienda differentia an ab eadem parte uel a diuersa producantur. rindar.tract.de testi.§.ult.nu.2.

Testium receptio an possit fieri siue ab actore sicut a reo testes producend.Butr.c.significauit.nu.6. de testib.lib.2.par.2.

Testes possunt ꝓduci ab vtraq; parte in interdicto.unde ui.Anch.c. significauerunt.de testi.nu.6.

Coram quo produci debeant testes.

Testes debent produci corā iudice. Gemi.c.præsentiū.§.si uero.nu. 1.de testi.& attesta.c.pręsentium. §.si uero.nu.1.de testib.in 6.Bero.c.1.de appell,nu.17. Io.Igne.l. 3.§.

3.§.ignoscitur.num. 41.par.1.ad sillan.Fran.c.præsentium.§.si uero.de iureiur.in 6.Bertrand.par. 2.cons.208.nu.23.Barb.c.ex literis.nu.17.de probat.

Testes uel instrumenta coram quo producantur utrum coram delegato uel corã ordinario illius prouinciæ.Bal.l.prohibitũ.C.de iur. fisci.lib.10.nu.13. actor si producit testes suos in curia an reus debeat etiam producere, Fran.de testi.c.præsentium.§.testes.num.1.

Testis in iudicio productus iudice non sedente non dicitur rite receptus. Vital.clem. de testib.num. 23.de testibus.

Testis clericus coactus a iudice ecclesiastico deponere coram quo debeat præstare iuramentum de ueritate dicenda. Vital.de testib. num.36.

Testis receptus, receptus etiam incompetente iudice non dicitur rite receptus. Vital.de testi.nu.25.

Probatio per testes, confesssiones & instrumẽta corã notario an fieri possit & ualeat. Alex.l.si finita. §.Iulianus, de dam.infec. nu.38.

Testes non possunt produci coram notario causæ sine commissione & mandato iudicis.Pau.de Cast. l.hac consultissima. §.si quis.nu. 5. C.de testib.

Quid in instrumentis.l.hac consultissima ibi.

Testes sumuntur in absentia iudicis de off.iudic.ordi.cap.cum ecclesia. col.3.

Testes producuntur extra iudicium ut habeatur memoria, de testib.c. Alber.col.3.

Probationis facultatis periculo imminente an possint, non obstante quocunq; tpe feriato testes produci. Lud.Rom. ff.de fer.& dila. l.ne quis.§.sed excipiuntur.nu.7.

Quando testes produci debeant.

Testium productio regulariter fit post litem contest. gl.uer.præsente.§.& hic.in auth.de testi. Abb. rub.de testi.n.3.& 4. & gl.c.statutum. §.assessorem.de rescr.Belle. ca.Albericus. de testi. & attesta. nu.20.21.22. & quis publicationis effectus sit.nu.23.

Testes in uno iudicio recepti si non sunt publicati possunt in alio iudicio & etiam aliàs recipi. de testi. c.constitutus præsentia.col.3.

Testes an & quando producere liceat.Odofred.tract.de ordi.iudi. nu.4.Feder.Schen.trac.de testib. nu.49.to.13.

Testium testificata qui non didicit nec renunciauit de testib.producendis etiam super antiquis capitulis testes producere poterit.Io. Andr.in nouel.c.constitutus.col. 2.in prin.uer.constitutio.de test.

Testibus prius quis uti nõ potuit intentionem suam probare potest.l. argentaria. §. cum autem. ff. de pact.

Lite non contestata quando producantur testes.

Testes lite non contesta, recipi non possunt nec in ciuilib. nec in criminalib. Bal. c. ad hoc intendit, ut lite nõ contes. But. c. j. nu. 1. ut lit. non contest. lib. 2. par. 2. Panorm. But. c. accedens. col. 2. nu. 1. ut lit. non contesta. & c. olim. num. 9. de cauſ. poſ. & proprie. & c. fi. nu. 1. & 12. ut lit. nõ contest. etiam quo caſu recipiantur lite non contest. ibidem nu. 3. & rubr. nu. 6. ut lit. non contest. Pau. de Cast. l. interdum. nu. 4. ff. de iudi. But. tract. de testi. nu. 9. to. 13. & nu. 28. Soc. c. quoniam frequenter. nu 4. Vital. Clem. testibus. nume. 40. de testi. Cor. conſ. 171. nu. 1. uol. 2. Hipp. conſ. 120. nu. 19. uol. 2. Dec. l. 1. de reg. iu. nu. 21. Berta. uerb. testium impugnatio. num. 1.

Productio testium ante litem contesta. non ualet. Alber. de Roſ. trac. de testi. nu. 35. Bal. c. ſignificauit. nu. 2. de testib. Alex. conſ. 71. nu. j. li. 7. Nepos de Montealb. trac. de excep. n. 80. Paxar. tract. de reproba. testi. nu. 90. to. 13. Cor. conſil. 217. nu. 2. uol. 2. & conſ. 157. nu. 12. uol. 4. Soc. conſ. 47. nu. 11. uol. 4. Fulg. conſ. 143. in medio 4. col. Vital. clem. testib. n. 44. de testib.

Testes examinati lite non contesta. reddunt ſententiam nullam. Panor. c. exhibita. nu. 3. 11. & 14. de iud. conſ. 58. nu. 2. uol. 1.

Testes ſi ſunt recepti ante litem contestatam ſuper aliqua exceptione tangente factum tamẽ proceſſum impediente & iudex aliqua cauſa motus pronunciauerit procedendum ad ulteriora, an dicta acta pereant. Bal. c. conſuluit. num. 16. de off. deleg.

Actor ſi de crimine contra reũ contumacem in modum donationis agat testes recipi non poſſunt & ſentẽtia diffinitiua ferri. Io. And. in 2. uol. de dolo & contu. c. ueritatis circa prin. uerſ. ueritas.

Testes recipiuntur lite contest. abſente parte aduerſa pro contumaciam, de testibus. c. in nomine domini. col. 3.

Testium productiones quę fieri poſſunt ante litem contestat. faciendæ ſunt coram iudice cauſæ ſi cauſa agitaretur. Fulg. ff. de tranſac. l. eum hi quibus. §. tranſactiones num. 2.

Testes quando ante litis contestationem recipiuntur non requiritur libellus, Bertac. uer. testes ante litem contestatam. 29.

Testes poſſunt examinari & publicari lite non contestata quãdo agitur de testamento alicuius non redacto in ſcriptis. Corn. conſ. 172. nu. 3. vol. 2. Bellem. c. ſignificauit. de testi. & attesta. num. 6. Proſd. tract. de defenſ. iur. & can. nu. 61. tom. 1.

Testes an & quando poſſunt produci recipi & examinari lite non contestata. Butr. c. quoniam. §. 1. num. 1.

vt lit.non contesta.lib.2.par.1.& c.quoniam. §.sunt & alii.nu.1.ut lit.non contest.lib.2.par.1.Spec. tit.de contu.§.3.nu.4.Alber.de Ros.ff.ad l.Aquil.l.in lege.nu.2. & C.de test.l.si quis ab aliquo.n. 1.Bal.c.quoniam frequenter.nu. 3.ut lit.non contes.& c.veritatis. de testi.spol.nu.9.& c.quoniam frequenter.nu.4.ut lit.non conte sta.Bar.l.& q d,nu.1.ff.de incend. rui.& naufra.& l.mortis causa.n. 1.ff.de donat.caus.mor.& in §.& hoc uerum, de testibus usque in finem commenti.nu.3.& 4.Ioan. Monac.trac.de defens.iur.§.quo niam,nu.6.to.13.Sal.C.de testib. auth.si quis in aliquo.nu.1.Imol. de iudi.c.exhibita.nu.9.& c.quo niam.ut lit.non contest.num.10. Abb.c.fi.nu.6.7.& 20.ut lit.non contesta.& c.ueritatis.nu.19.22. & 26.de dolo.& contu.Soc.cap. quoniam frequenter.ut lit.non contesta.nu.5.& 80.Pau.trac.de uisita.q.5.par.2.nume.29.Vital. Clem.appellante,nu.42.de appel. Ang.instit.quib.mod.re.con.§.is quoq;,nu.5.Barb.de lit.contes.in rub.nu.6.& seq.Mar.Blanc.trac. de indi.nu.330.Cur.cons.120.

Testes non sunt recipiendi lite non contest.quando pars est præsens & parata suscipere,fallit in casib. de quibus in regula 492.Soc.

Testes lite non contest. regulariter recipiendi non sunt. Fallit vt per Soc.regula 498.Nell.tract.de testi.nu.73.Mill.uer.testis.n.117.

Actore contumace & reo instante. possunt examinari testes & senté tia ferri, etiam lite non contesta. Abb.in c.causam,nu.13.& 15.de dolo & contu.post Butr.ibi.

Testes quando examinantur ante litem contestatam ad ordinem cau sæ puta de præbenda alicuius exceptione, tunc examinari possunt parte absente,Bart.l.dies cautionis.§.prætor ait.nu.18.ff.de dam. infec.Abb.in rubr.num.1.ut lite non contest.

Testes etiam lite non contestata re cipi possunt si de ipsorum morte uel absentia diuturna timeatur. Belle.c.nisi feriæ ut lit.non contesta.num.1.& Barb.c.quoniam. nu.1.2.ut lit.non contesta.& nu. 16.cum pluribus seq.

Testes licite lite non contestata recipi possunt, quando timetur ne obliuiscantur, vel amicitiam aut affinitatem cum aduersario contrahat,uel quando subornatio timetur,Barb.c.quoniam.nu.13.vt lite non contesta.

Testium receptio ante litem contesta.uel postea ualet in causa matrimoniali, ut lite non contest.c. accedens, Butr.c.accedens, el 2. nu.1.ut lite non contest.li.2.par. 1.Abb.in c.fi.§.porrò.nu.1.ut lite non contesta.

Testes an posint recipi ante litis cō testation.ad probandum aliquem esse usurarium manifestū,Bald.c. quoniā frequentet.nu.1.ut lit.nō contes.& c.ad uestras,col.2.But.

c.1.

c.1.nu.18.de off.ordi.lib.1.par.2. Abb.c.cum olim.num.9.de testi. Guid.Pap.q.893.nu.2.Soc.c.quoniam frequenter.nu.91.ut lit. non contesta.Barb.c.qualiter.& quando.de accus.nu.46.

Testes recipiuntur lite non cõtestata & parte non citata & hoc quando reus est potens adeo q̃ actor non audet eum cõuenire propter eius potentiam Fel.c.quoniam frequenter.num.30.ut lit.non contesta.

Testes quando examinatur ad liquidotionem sententiæ uel instrumẽti non requiritur litis contestatio nec sententia Soci.cons.96.nu.6. uol.4.& in l.certi.§.quando.nu.28.ff.si cert.pet.

Testes recipiuntur omni tẽpore qñ periculum est in morà.Abb.c.1. num.10.de feud. &c.cum non ab homine. nu.30.de iudi.

Testes recipi possunt in causa liberali contra contumacem lite non cõtesta.Ioan.Andr.in nouell.c.cum olim.col.4.circa medium ca.cum olim.de testib.& ibi Butr.nu.2.& Abb.nu.7.& Anchar.nu.1.

Testes an recipiendi sint ante litis contestationẽ in causa electionis. Barb.c. causam.de iudi.num.21.

Testes an posint recipi lite nõ cõtestata sup debito cõditionali. Bal. c.significauerunt.nu.3. de testi.

Teste tempore pestis possunt ante litis contestatio.examinari quod alio tempore non licèt.Ripa nume.44.

Testes possunt recipi lite non contestata quando timetur subornatio nec possunt testes postea uariare. c.quoniã freqnenter.nu.5.ut lit. non contesta. Butr.c.quoniam.§. 1.nu.23.ut lit. non cõtesta.& lib. 2.par.1.Barb.c.tertio loco.num. 68.de.probat.

Testes in quibus casibus recipi possint contra contumacem lite non contestata.Imo.c.quoniã.§.sunt. & alii.nu.1.ut lit.non contest.Bellem.c.in nomine domini.de testi. nu.10. & 12.& quia cessante litis contestatione in factum posse.nu. 23.ibidem & quomodo hoc accipiatur,nu.14.

Testes ut posint examinari ad futuram rei memoriã fides fieri debet de mortis periculo uel absentia. Corn.cons.172.nu.2.uol.2.

Testes lite non contestata recipi possunt licèt actor libellũ obtulerit si reus per cauillationes litem contestati nolit,Barb.c.quoniam.nu. 42.ut lit.non contesta.

Testib. ab actore productis ante lit. contestatam in causa principali an opponere licitum sit de iure ciuili & quid sit de iure canonico, Prosdo.in trac.de differentia iuris ciui.& cano.nu.50. tom.1.

Testes admittuntur lite non contest. quando reus suscipit in se onus probandi.Albe.de Ros. ff.de probat.l.circa.eum. nu.4.

Testes an posint recipi in breuibus causis lite non cõtestata.Bal.cap. quoniam frequenter. numer.2.ut

lite non contesta.

Testis produci potest ante litem contestatam, cum impubes ex carboniano dicto. Vel muliere nomine matris petit se mitti in possessionem uel cũ reo absente actor petit mitti in possessionẽ causa custodiæ. Spec. tit. de testi. §. 2. nu. 4.

Testes an posũnt lite non contestata produci ubi pars fuit in prima, & unica citatione peremptorie uocata. Butr. c. cum ex literis. nu. 74. de testi. in integ. lib. j. par. 2.

Testes an examinentur ante lit. contestatã in causa possessionis. Abb. c. consultationibus. num. 9. de offic. delega.

Testes de consensu partium recipi possunt lite non contest. Imol. de caus. poss. & propriet. capit. cum olim. nu. 3. Bart. l. sed si prætor. nu. 4. ff. de fer. Vital. clem. testib. nu. 43. de testib.

Testes an posũnt in criminali recipi in fauorem rei uel actoris lite non contestata si sint absfuturi uel nauigaturi uel in articulo mortis cõstituti. Bal. c. quoniã frequenter. nu. j. ut lit. non contest. Abb. c. fi. nu. 5. ut lit. non contesta.

Testis unicus an lite non contestata recipi posũt. Barba. ut lit. non contesta. nu. 2.

Testes in hæreditate iacente qualiter ueniant producendi. Iser. sup 3. cõstit. Neap. quæ incipit probationem. nu. 4. Bal. c. quoniam frequenter. nu. 12. ut lit. non cõtest.

Quando ad perpetuam rei memoriam testes producantur.

Testes ad perpetuam rei memoriam ex parte rei possunt examinari & publicari ante litem contestatam. Bar. l. de ætate. nu. 3. ff. de minor. Bal. in Auth. sed si quis. nu. 6. C. de testi. Aug. C. de testib. auth. si quis. nu. j. Fulg. cõs. 176. in fi. Soc. ut lit nõ contesta. c. quoniã frequenter. nu. 90. Cor. cõs. 168. nu. 11. uol. 2. & consi. 286. uol. j. Mill. uer. testis. n. 15. Berta. uerb. testes ante litẽ contestatam. nu. 3. & 16.

Testes quando posũnt examinari ad perpetuam rei memoriam. Bald. l. in lege Aquilia. §. si deletum, ad l. aqui. nu. j. Bal. l. si quis. C. de testi. nu. j. & cõs. 384. nu. 2. par. 3. & cõsi. 55. nu. 4. par. 4. & cons. 384. nu. j. par. 3. Alex. cons. 204. nu. 7. libr. 2. Corn. cons. 172. uol. 2. & cons. 268. nu. j. uol. 2. & cons. 119. num. 19. uol. 2. Ias. sæpe. ff. de re iudic. nu. 1. Paris. cõs. 24. nu. j. uol. 3. Rebuff. tracta. de mater. posse. art. 2. tom. 3. nu. 20. Bertr. par. 2. consil. 208. nu. 4. Bart. l. carbonianum. §. duæ autem. nu. 4. ff. de carbo. edic.

Testis examinatur ad perpetuam rei memoriam ad instantiam rei non actoris. Fel. c. significauit. de testib. nu. 6. & 7.

Actor in quibus casib. posũt petere testes examinari ad ęternam rei memoriam. Aret. cons. 142. nu. 9.

Testes non examinanť ex parte actoris ad perpetuam rei memoriã nisi timeatur uel dubitetur de morte uel absentia diururna, uel ubi non audiretur ante litem contest. nisi probatione facta. Bar.l.de ætate.ff.de minor.Capic.decis.123. nu.6. Berta.uer.testes ante litem contesta.nu.9.& num.2.& 23.& Soc.reg. 502.

Testes ad perpetuam rei memoriam ex parte actoris examinantur sed nõ publicantur,Bert.uerb.testes. ut lit. contest.nu.5.Actor non potest agere, ut testes examinentur ad perpetuam rei memoriam,Ab. in c.significauit, de testi.in 2.col. in uers.expedita est hæc glos.

Testes ad perpetuam rei memoriam in iudicijs duplicibus.fam.er.co. diu.fi.reg. recipi possent Bart. & doct.auct.si quis. C.de testib.

Testes an posim petere recipi super dominio meo ad æterã memoriam si posidebo rem meã & nullus fecit mihi controuersiam,Bal. c.significauit nu.7.de testib.Bertac.ver.testes ante lit.contes.n.15.

Testes ad æternam rei memoriam posidens potest petere examinari non posidens non,Nell.tract. de testi.num.82.

Testes super vltima uoluntate ad perpetuam rei memoriam sunt examinandi etiam super articulis & interrogatorijs, Bald.l.publicati.q.4.de testib.

Testes examinantur ad perpetuã rei memoriam in causa bonorũ poss. Bar.l.si quis.C.de testib.

Testes examinari nitens ad perpetuã rei memoriam super donatione facta post mortem donantis si succumbit,& iterato agat dicens sibi factam donationem inter uiuos; quando obstet sibi exceptio rei iudicatæ super prima donatione ut non audiatur, Corn.consil.334. num.1.uolum.1.

Testis super legato conditionali, vel in diem potest ad perpetuam rei memoriam recipi, uel publicari, Bal.conf.451.nu.2.par.4.

Testes an posint recipi super fama ad æternam rei memoriam,Salic. C.de testi. auct. siquis in aliquo, num.5.Bertac.uer.testes ante lit. contes.num.17.

Testes ad perpetuam rei memoriam possunt examinari super negotio quod de facili obliuiscitur Bar. l. Carbonianum.§.duę autem.ff.de carbo.edic.nu.9.

Testes ad perpetuam rei memoriam in criminalib.examinari non possunt, Berta. uerb. testes ante lit. contest. nu. 10.

Testes ad perpetuam rei memoriam reus examinari petere poterit si probare intendit ꝙ ad sui defensionem fecerit, Barb.c.quoniam, nu.14.ut lit non contest.

Testes ad perpetuam rei memoriam examinari possunt ad probandum ꝙ quis erat impubes.& sine malitia quæ posset ætatẽ supplere tempore quo contraxit matrimoniũ, Rui.cons.203.vol.1.nu.6.

Te-

Testes in iurepatronatus ad æternã rei memoriã examinari possunt, Petr. ringens in repet. l. necessarios. §. non alias. nu. 432. ad Silla.

Testes ad perpetuam rei memoriam q non possint examinari quando instat tempus examinationis testium iure ordin. Soc. cons. 14. nume. 10. uol. 4.

Testes examinandi ad æternam rei memoriam debent examinari coram eo iudice quo causa agitaretur. l. cum hi. §. transactiones, ff. de transac.

Testes si quis vult facere examinari ad perpetuam rei memoriam debet hoc facere coram iudice competenti ad illam litem nisi necessitas suadeat contrarium, Paul. de Castr. l. cum hi. §. transactiones, nu. 2. ff. de transa. & nu. 3. Abb. c. si quis contra, nu. 3. de foro compet. Mill. uerb. testes. nu. 14. & nu. 15. Berta. uerb. testes ante litem contest. nu. 17.

Testes qñ examinantur ad æternam rei memoriam, licet debeãt examinari coram illo iudice coram quo lis deberet agitari, tamẽ ex causa quando tales essent breui recessuri. Ita q mora periculũ posset afferre, tunc possunt examinari corã alio iudice quocunq;, Ias. ff. de iureiu. l. admonẽdi in repe. n. 178.

Notarius siue tabellio non potest recipere testes ad perpetuam rei memoriam nisi de commissione iudicis, Bal. cons. 481. nu. 3. par. 4.

Testes coram quo iudice examinentur ad perpetuam rei memoriã, Abb. c. significauit. nu. 10. de testi. Bart. l. si societatem. §. arbitrorũ. ff. pro socio, nu. 20. Nell. tract. de testib. nu. 76. Ang. ff. de transac. l. cum hi. §. transactiones, n. 2. par. 1. Alexand. cons. 103. nu. 3. lib. 2. Franc. rubr. de appel. nu. 45.

Testibus ad perpetuam rei memoriã examinatis si pronunciatur per iudicem esse fidem adhibendam in publicatione nõ põt ante ei opponi. Bertac. uerb. Testes ante litem contestatam nu. 6. Felin. ca. significauit de testib.

Testes recepti ad æternam rei memoriam an ppetuò probent, Vital. Cle. dudũ. §. Benefi. nu. 13. de sepult. Soci. cons. 13. nu. 32. uol. 4. Paris. cõs. 23. nu. 254. uol. 1. Soci. Iun. cons. 88. nu. 14. uol. 2.

Testibus receptis & auditis uigore futuri examinitis an necessitas conueniendi infra annũ habeat locum si contra contumacem fuerit facta receptio siue non. Butri. c. quoniam §. 1. nu. 15. ut lit. nõ contesta. lib. 1. par. 1.

Testium examinatio ad perpetuã rei memoriam nõ nocet. 3. possessori Bertac. uer. testes ante litem contesta. nume. 8.

Testium ad æternam rei memoriam publicatio quando habet locum Butri. c. quoniam. §. sunt nu. 5. ut lit. non contesta. lib. 2. par. 1. & c. significauit nu. 5. de testib. lib. 2. par. 2. Nell. trac. de testi. n. 74. to. 13. Fel. c. significauit de testi. n. 6.

Testes ad perpetuam rei memoriam quia sunt morituri aut recessuri sunt signandi, si uerò ob aliã causam sunt publicandi, Bert. uerb. testes ante lit.contest.nu.xj.

Testes ad æternam rei memoriã pro reo publicati eidem possunt saluo iure contra eorũ personas opponendi.Nell.trac.de testib.nu.77.

Testibus ad perpetuã rei memoriã examinatis sufficit interloquutoria quòd reducat in publicam formã Bal.l. publicati.de testa.q.4.

Testes examinati ad perpetuam rei memoriam non publicati fidẽ facturi,Fely.c.cũ I.& ff. de re iudi.

Testes si recipiãtur ad perpetuã rei memoriã in tali deputatione sunt citandi omnes de quorum interesse agitur,Fel.in c.Albericus,de testib.num.2.

Testes quando examinantur ordinariè uel ad perpetuam memoriã an requiratur personalis citatio partis uel ad domũ, Abb.c.causã nu. 7.de dolo & contu.Fulgos. cons. 138.post prin. Bertac. uerb.testes parte citata.nu.7.

Testes ad petitione rei possunt examinari ad perpetuã rei memoriã, in hoc debet pars aduersa citari & de citatione confici publicũ instrumentũ,Imol. de testib. & attesta.c.significauit nu.2.Barba.c. cũ M.nu.48. Bertac.uerb. testes. ante lit. contesta. nu.12.

Testes ad æternam rei memoriã an possint recipi etiã absq; citatione partis,quando actor nõ audet eũ conuenire propter eius potentiã Capel.Tholos.q.475.Rebuf.tracta.de dilatio.art.12.nu.10.to.3.

Testes si examinantur ad perpetuã rei memoriã ubi paratur plenum præiudicium regulariter requiritur citatio & non sufficit citatio ad domum,fallit in casu celeritate desiderãte, & in causa liberali, Bar.l.dies cautioni.§.Prætor ait. ff.de damn.infect.nume.21.& l. dies cautioni,ubi omnes nu.17.

Testem unũ solũ de ueritate si quis habeat poterit illum facere recipi & publicari ad perpetuam rei memoriã, Bal.auth.sed si quis. C.de testi.nu.15.Bertac.uerb.testes ante lit.contesta.nu.15.

Testibus ad perpetuam rei memoriã publicatis non possunt alij examinati super eiusdem, Bal.auth. si quis,C.de testib.ad perpetuã rei memoriam utrum examinentur tñ senes & ualetudinarij & absfuturi,Capic.decis.123. nume.7.

Testes in articulo mortis ut examinẽtur ad perpetuam rei memoriã debet iudex adire ad ipsos,Berta. uerb.testes ante lit.cõtesta.n.15.

Stante statuto ꝙ tẽpore feriatũ omnes causæ cõquiescant, an poterit eodẽ tẽpore fieri examinatio testiũ ad perpetuam rei memoriã & dicitur quòd sic, item an publicatio dictorum testium, & dicitur ꝙ non.Item an poterit haberi postea, & dicitur ꝙ sic.Item an uigore dictarum attestationũ poterit reus condemnari, & dicit ꝙ non

non nisi seruato ordine iudiciario Bal.cons.2.par.2.nu.1.

Quando recipiantur testes. ad perpetuum rei memoriam possunt ex officio mer.non nobiti si tendit ad condemnationē uel æquipollēs recipi per iudicem inquirentē, Bal. in addi.Spec.de testib.uerb.an ex officio.§.Nunc tractamus,Corn. cons.298. nu.1.uol.1.

Testes per uiam inquisitionis cū ad perpetuam rei memoriā agitur sine litis contestatione recipi & publicari possunt,Barb.c.quoniā.§. sunt & alij nu.1.ut lit.nō contest.

Testes recepti & publicati ad perpetuam rei memoriam an probent in alio iudicio,Bal.con.55.n.3.p.4.

Testes recepti ad perpetuam rei memoriā non interrumpunt præscriptionem,Feli.ca.illud,de rescrip. nume.29.

An requiratur libellus quando testes recipiuntur ad perpetuā rei memoriā,Bal. cōsi.11.nu.3.par.2.

Testes ad perpetuam rei memoriam etiam tempore feriarū recipi possunt,Bertac.uerb. testes ante lit. cōtesta.nu.14.

Testes ad æternā rei memoriā qualiter producuntur. Papi.in for.c. quoniam testes, fol.85.

Testes ad perpetuam rei memoriam quales recipi possint, Soc.ut lit. non contesta.c.quoniam frequenter,nume.92.

Testes ad perpetuam rei memoriam recepti & si publicati non sint nō pereunt, & an fidem ante publicationē faciant, Cuma.ff.de his quę in fraud.credi.l.uel. u.nu. 1.

Absuturorum testium productio.

Testes absuturi an recipiantur ne probatio pereat, plura aduersus iuris regulā cōstituit Vestrius in practi.Roma.cur.car.117.fac.1.

Testes absuturi examinari possunt p Iudicem ad quē,etiam nō cognito de grauamine,Rot.deci.59.in antiq.Vestr.Prac.R.Curię. car.121.

Testes perituri uel qui habent absentari diuturna absentia possunt recipi à iudice à quo fuit appellatū ab interlocutoria, licet pēdente appellatione nil debeat attentari, Feli.c.quoniā frequēter, ut lit. non contesta.nu.19. Vestri. practi.Roma.Curię.car.120.

Testes absuturi ualidè recipiuntur per ordinariū in partibus lite pendēte in curia.Vester.pract.Rom. Cur.car.121.fac.j.

Testes in remotis se absentaturi uel morituri possunt ante litis contestationem examinari. Salic.C.de testi.auth.si quis in aliquo.nu.2. Vestris practic. Roma.Cur. car. 120.facie.1.

Testes absuturi uel morituri possunt recipi ante litem cōtestatam etiā in articulis obiectionis uel nō admittend.Mill. uerb.testis.num.6.

Testes absuturi nō sunt super articulis impertinentibus, uel iam repulsis admittēdi.Rot.decis.334.n.1. fol.

fol.30.in no. Rota decis.326. in no.& 397.Bellem. decis.726.fol. 84.

Testium etiam non absuturorum receptio super articulis expressis ualet in materia attentatorum & in causa beneficiali, dummodo articuli sint de iure releuantes. Mil. uerb.testis.nu.17. Vestrius practi. Roma.Cur.car.98.

Testes absuturi ualide recipiūtur super materiis petitorum seu aliud negocium cōcernētibus, Vestrius pract.Rom.Cur. car.121.post Rotam in nou.dec.394.

Testes absuturi super articulis etiam impertinentibus in forma recipi possunt, dūmodo nō sit oppositū in materia.Rota decis.394.nu.3. fol.92.n.3.proę.Belle.decis.726.

Testes absuturi ut possint uirtute examinationis audiri quatuor requiritur.Butr.c.quoniam contra. nu.2.& 5.ut lit.non contesta.Vestris pract.Rom.Curiæ car.120.

Testis absuturus quotuplex iuramētum præstet.Socin.consi.243.nu. 9.uol.2.Vestri.pract.Roma.Cur. car.120.

Testes absuturi ut citius recipiantur debent dilationes solitæ dari parti contra quam inducitur pro cōficiendis interrogatoriis & aliis ab breuiari iudicis arbitio, Vestrius pract. Rom.Cur.ca.121.

Testes absuturi recipi & examinari poterant parte etiā nō uocata ꝙ nunquàm seruatur in curia Romana, Vestrius prac. Roma.Cur.car. 120.facie.1.

Testes absuturi ante executam citationem uel aliàs parte non uocata recipi si tempore litis contestatæ superueniant euanescit eorū probatio nisi repetantur seruiunt tātum de fumo ad habendam remissiuam.Vestrius pract. Rom. Cur. car. 120.facie j.

Testes audiendi uirtute examinationis absuturi possunt quocunque die etiam solemni audiri.Butri.c. quoniam.§.j.nu.9.ut lit.non contesta.lib.2.par.i.

Testes absuturos auditos ubi quis nō produxit infra annum an præsumātur hoc fraudem fecisse.But.c. quoniam. §.ui.n. 19. ut lit. non contesta. lib.2.par.i.

Senium & ualiludinariorum testium productio.

Testes senes aut ualitudinarii possunt recipi et lite non contest.in quorūcūq; causa. But.c.cū olim. nu.9.de testib.lib.2. par.2.Bald. c.siquis testium nu.3.de testi.Bellem.c.nisi forte.ut lit.non contesta.n.1.Zabarel. c.cum olim.de testi.n.2.col.2.Anchar.c.quoniam. ut lit. non contest. num.3.& per Barba.nu.8.

Testes senes & ualitudinarii possunt examinari tempore feriato.Ias.ff. de feriis . l.1. §. sed excipiuntur. nu.6.ff.de feriis.

Testes possunt onorari per iudicē incōpetentem & valent dicta eorū

ubi

ubi periculũ est in mora, Bar. l. 2. C. de Naufra. lib. 11. Socin. cons. 244. n. 5. uol. 2. Dec. l. cui iurisdictio. ff. de iurisd. omn. iudi. nu. 19. Rip. ff. de iurei uran. l. admonendi. numer. 92.

Testes de quorũ morte uel impedimento dubitat, possunt causa pendente in Curia per ordinarium recipi, Rota. decis. 107. numer. 1. in antiquis.

Testẽ in mortis articulo constitutũ solus notarius examinare nõ poterit neque etiam scribere ꝙ trepidatione deposuit, Barb. cap. quoniã. nu. 9. & 10. ut lit. non cõtest. uide Hipp. in pract. §. constante. nu. 9. & l. 1. §. præterea. nu. 94. ff. de quæstio.

Testimonium testis in articulo mortis constituti an sit ualidum & an eius dictum posſit reprobari, Bal. c. quoniã frequenter. nu. 8. ut lit. nõ cõtest. Bal. super. feud. §. uasall. c. 1. de pace iuramẽto. n. 5. Ang. C. qui testa. facere possunt. l. hac cõsultisſima. nu. 4. Paul. de C astr. l. hac. cõsultisſima. §. at cũ humana. n. 10. C. qui testa. facere poss. Barb. c. sa. è. nu. 2. de offi. de leg. Rom. C. qui testa. face. poss. uel nõ l. hac cõsultisſima. n. 3. Fel. ca. pastoralis. §. ꝑterea. de off. del. nu. 14. uers. 2. declar. Io. Igne. diuus. n. 49. par. 1. ad sill. Ber. uerb. testes. qui esse poss. nu. 178.

Testis in articulo mortis an dẽat examinari relinquit arbitrio examinatis, Bal. l. hac consultisſima. C. qui testa. fac. poss. nu. 8.

Testimonium testis infirmi uidetur potentius. Quia non præsmuitur quod sit immemor salutis ęternę, & iufirmitas tortura quædã uidetur spiritualis, Aymo consi. 6. nu. 51. Soc. Iun. cons. 86. nu. 15.

Testimonio moriendis nõ creditur ne facile precibus inducatur ad excusandos reos, Io. Igne. l. diuus. nu. 2. par. 1. ad silla.

Testis examinato in mortis articulo an plena fides dẽt in discretione iudicis est, Dec. l. hac consultisſima. C. qui testa. fac. poss. nu. 35.

Testis dictum in extremis prolatum peruiam attestationis nõ plus operatur, quàm in uita, Butr. cap. per tuas. nume. 50. qui fil. sint legitim. libro 4.

Testimonium interfecti dicentis ante mortem ꝙ Titius non interfecit eum an prosit Titio, Affli. c. 1. §. iniuriam. de pace i ur. fir.

Testimonium solius morientis non probat satis abunde aduersus accusatũ Io. Igne. in l. Caius Seius. num. 10. part. 2. ad sillan.

Testis in articulo mortis constitutus non est examinãdus Rui. consil. 73. uol. 3. nu. 3.

Testes in criminali recipi possunt, de quorum amore timetur, quia iam actor ad rationem tenetur, Io. And. in Nouell. ca. quoniam. col. 3. circa fi. uerb. Vticen. dixit ut lit. non contesta.

Testes ualitudinarii qui dicantur & quid cõprehẽdatur appellatione

uali-

ualitudinariorum, Butr. c. quoniã nu. 7. ut lit. non cõtesta. lib. 2. par. 1. Fel. c. quoniam frequenter. §. fi. nu. 5. ut lit. non contesta.

Testes, quando dicatur dubitari de eorum morte, Butr. l. si quis. C. de testi. nume. 2.

Testis receptio an nulla sit si iudex ipsum nõ ualitudinarium tanquã ualitudinarium recepit, Barb. cap. quoniã, nu. 69. ut lit. non contest. Habens quatuor testes si timet de morte unius tantũ, an omnes quatuor examinabuntur, Bal. c. quoniam frequenter, nu. 6. ut lit. non contesta. & ibi Barba. num. 14.

Testes esse infirmos vel senes an possit summariè p iudicẽ cognosci, Bertac. uerb. testes ante lit. contest. nu. 13. post Bart. in l. in lege Aquilea. §. 1. nu. 2. uer. 2. uoto. ff. ad l. aquil. ubi dicit solã suspicionẽ ad hoc sufficere quem refert. & sequit̃ Soc. cõs. 244. n. 7. uol. 2.

Testes senes, & Valetudinarij quo casu specialiter recipiantur, Io. And. in Nouell. c. cõstitutus, col. 2. circa medium uerb. depositiones, de testi.

Testes examinari cum quis petit de quorum morte dubitatur cum ipse de præsenti agere non possit an debeant admitti si est actor, Pau. de Castro. l. mortis causa num. 2. ff. de dona. caus. mortis.

Testis an debeat citari ad ponendũ ei nõnullas exceptiones contra testes. Vestrius practi. Roma. Curiæ car. 218.

Ttestes ubi propter periculũ mortis audiantur uirtute examinationis absuturi, an indistincte requiratur, quod aduersus illos denunciet aduersario ualitudinem But. c. quoniam. §. 1. nu. 11. ut lit. non contesta. lib. 2 par. 1.

Testes senes & ualitudinarios producere uolenti an iudex possit dicere da mihi nomẽ ad euitandum fraudẽ Affl. c. 1. si de inuesti. inter dum. & Vassal. lis or.

Testes recepti ante litem contestatam ut quia senes uel infirmi non publicantur sed conseruantur, Nell. tract. de testib. nu. 74. tom. 13. & quãdo publicant̃. ibi. n. 78.

Testis moriens cum examinatur, perpetuam rei memoriam, insuper super interrogatorijs examinantur. Berta. uerb. testes ante lit. contesta. nume. 14.

Testis an senex 60. annorum natus nullo indicis arbitrio adhibitus recipi poterit. c. quoniam nume. 27. ut lit. non contesta.

Testes sene. & ualitudinarij ad hoc ut excusentur à personali comparitione debent esse octuagenarij & infirmi ita ut non possint equitare, Rota decis. 22. in no.

Productio testium quot modis fiat.

Testium quot productiones permittantur. Azo in summa de testi. c. 7. nu. 38. Butr. auth. qui semel. C. de probat. Bal. l. si quis C. de testibus

Vital.

Vital.tract.clauf.ca.de nec.num. 14.Butr.c.in causis nu.3.de testi. li.2.par.2.

Testes tamen quis collegit quos põt & eos iudici psentat illa est prima productio, tñ autem colligit alios & illos præsentat est 2.& sic de 3. Et multa de testium datione Io. Andr.in Nouell. c.in cuius col.1. circa fi.cum se ut suprà de testib.

Testium productioni debet terminus dari Spec. de proba.in princ. Bero.c.licet causam de proba.nu. 69.& an requisitus reficere teneatur nu.74.

Testes non sunt producendi ubi probatio est legitima Rebuff.trac.de reproba.testi.nu.6.ar.4.to.3.

Testium productionem primam & secundam an iudex propter multitudinem effrenatam possit denegare Butri.c.significauerunt nu. 16.de testibus.li.2.par.2.

Testium numerus refrenandus. l. una in fi.ff.de testibus.c.cum causam col.4.Glos.uerb.quartam.§. quid uerò auth. de testib. Bart.l. quoties, de Naufrag.sed uide in sequenti additione quòd illud est arbitrarium nu.5.& 6.Azo in summa.C.de testibus.num.23.Bald.l. quoties.C.de Naufrag.num.1.li. 10.Odofred.nu.46.car.11.Feder. Schen.tract.de testi.nu.69.to.13. Boer.q.332.par.2.Ber.uerb.test. quot & quales nu.50.

Testes sup quolibet articulo nõ producuntur in Gallia ultra decem Prob.in Io.Monac.c.cum in multis nu.2.de rescrip.Igne.1.§.hoc rescripto.num.9.par.1.ad Sillan. Rebuff.tract.de testi.arti.primo. nu.1.to.3.& nu.3.to.3.& nu.1.& 2.tom.3.

Testes superuacui non sunt recipiendi, non tamen debet iudex hoc detegere ante testium publicationes,Bal.c.de testi.num.7.de testibus Anch. c.de testib. nu.7. & c.sicut nobis,de testi.

Testes an sint examinandi in 3.productione,Bal.c.in causis, num.1. de testi.

Testium receptio quomodo possit reiici propter multitudinem effrenatam But.c.cum causam,nu.6.de testi.& ibi Bellem. nu.41. & 42.

Testes ultra decem quando tertius possit producere,Rebuff.trac.de testi.art.1.nu.16.to.3.

Testes aliquando ultra decem in criminalibus examinantur, Rebuff. trac.de testi.nu.3.tom.3.

Testium numerum an possit iudex indistincte refrenare,Butr.c.cum causam nu.13. de test.li.2.par.2.

Testis probationem potest iudex ex causa arctare, Afflic.c.qui testi. sunt necessarii.

Probationes per testes an angustandæ Isern. super constit. Neapol. nu.5.Rui.cons.188.nu.9. uol.1.

Testium multitudo effrenata quę dicatur Bart.l.quoniam uerò.de testib.Ibi quæro. pone nu.6. & authen.qui semel. C. de probat. nu. 8.Butr.c.cum causam num.24.de testibus.li.2.par.2.

Testes non debent recipi ultra tertiam productionem in causis ecclesiasticis & ciuilibus. Anch.c. in causis. de testi. nu. 2.

Testium productio trina danda est sed quarta dicatur cum solemnitate, Titius de testibus.c.in causis.col.4. Fel.c.in causis.de testib. nu. 5.Berta.uerb.testium productio.num.26.

Testium quarta productio allegata impedimenti causa & quòd paratus est iurare peti debet. Barto. auth. at qui semel. C. de testibus Bar.auth.qui semel.C.de probat. nu.10.Lud.Rom.cons.255.nu.1.

Testes producti in quarta productione concessa sine solemnitatibus probant si non fuit contradictum siue appellatum. Panor.c.in causis.nu.3.de testi.

Testium dicta an ualeant si quarta productio fuit admissa sine solemnitate. Bart.auth.qui semel.C.de probat.num.1.Nepos tract. de except.nu.58. Fely.c.in causis.de testibus.nu.10.

Testium quarta productio petitur post terminum peremptorium. An iudex dare debeat. Ber.c.quoniam uerò.de test.ibi.sed quartò. nu.7.Io.And.in nouel.c.ultra tertiam.col.3.circa med. uers.quintò quæro.de testibus.

Testium quarta uel tertia productio dicitur quando in tertia uel quarta dilatione ad hoc data fit productio, aliàs si in prima dilatione fierent mille productiones haberentur pro una, & ita seruatur, ut attestatur glo.in c.in causis in uerbo productionem, de testibus & ibi per Egid.nu.9.in fi. Hanc opinionem tenet ibi Bal.

Testes ante publicationem possunt produci milies.Bertá.uerb.testes post publicationem. nu.8. Belle. c.in causis. de testibus & attesta. & quomodo hoc accipiẽdum sit. num.3.& 6.quatenus & qua forma hoc liceat.nu.4.& 5.

Testium productio an impediatur propter pluralitatem productionum uel instrumentorum. But.c. vltra.nu.8.de testibus.li.2.par.2.

Testium productionem suam producere si quis impediatur uel propter pericula uiarum, uel propter tempestates aquarũ uel quoscunque casus fortuitos quid iuris.Io. And. Inno.c.ultra tria.col.3.circa fi.uerb.quæro.de testibus.

Testi.ad producendum an dabitur millesima dilatio, uel productio, si protestor quòd producere uolo testem vltramarinum & probo quòd misi pro illo nec est inuentus, uel quòd Nillum non transire potest.Io.An.in nouell.c.ultra tertiam.col.3. circa med.uers.quartò quæro.de testibus.

Testium productiones plures dicuntur ét si omnes simul sint in schetula scripti uel nominati in uoce sed in pluribus uicibus sint examinati uel iurati per interualla talia ex quib.non posit dici continua ꝓductio Bar.auth.qui semel. C.

de

de probat.q.1.

Actor cui concessa est secunda dilatio ad producendos testes possit ne plures testes producere quàm in priori dilatione fecerat, Repet. fol.207.nu.71.vol.3.

Testium productio an post terminum fiat, & facta teneat.

Testes producti post terminum & iurati non probant, Bal.consi.33. nu.4.& 5.par.5.Belle.c. Induciæ. §.spacium.nu.7.3.q.3.Cor.cons. 319. nu.2. uol.1. Vital.cle.testib. nu.87.de testi. Roma. c.licet causam de probat.nu.25.

Testes quando possunt recipi ultra terminum asignatum per iudicē Bal.l.si ea. C.qui accus.non poss. nu.14. Bar.authē.qui semel. C.de proba.Bellem.rub.de test.& attesta.num.8.& 9.Sali.C.qui accus. non poss. l.si ea.nume.4. Imol.de uerb.signifi.clem. 1 nu.47.Berta. uerb.testium productio.nu.10.

Testis qui debet examinari in termino non potest examinari in prorogatione facta ad examinandum extra locū iudicii & examinatus nō probat.Soc.cons.87.nu.5.uol.4.

Testes nō possunt produci post terminum datum ad producendum nisi pars iuret ad se de nouo peruenisse.Bart.in l.mācipiorum.nu. 5.ff.de op.lega. Hippol.sing.297. incipit testes.Ber.uerb.testiū productio.num.43.

Ad testes producendos si is cui datus fuit terminus, satisfacit termino si intra terminum illos producat & iure facit, licèt examinati non fuerunt.Alber.de Ros.tract. de testibus.nu.38.

Testes an sufficiat produxisse intra terminum licèt non fuerint examinati.Gemin.c.1.§.si quis.nu.2. de excep.

Testes post terminum produci possunt die sequenti parte citata nō aliter Bert.uerb. testium productio. nu.3.Capic.decis.90. nu.3.

Testes possunt produci etiam extra tempus probationum super nouo articulo.Hippol. l.si quis ne quæstio.nu.4.ff.de quæstio.

Testes an possint produci post lapsum terminum datum ad probandum etiam si res sit integra.Felin. c.licèt depositio.num.37.

Testes alii an elapso termino produci possint, si terminus ad ipsos testes producendos asignatus fuerit.Bar.c.licèt cām.n.67.de pba.

Testes post terminum ad probandum & probatum habendum admitti parte petente & non opponente probant. Bero.c.licèt causam.de prob.nu.97.

Testes intra terminum producens si post terminum dicat se huiusmodi probationes casu amisisse, an rursus admittendum ad amissionem uel exceptionem probādam. Bellem.c.prudentiam. §.testa.de offic.delega.

Testes post peremptorium an iudex æquitate suadente recipere poterit. Barba. c. consuluit. nu. 106. de offi. deleg.

Testes si fuerint producti in termino, tamen iudex uoluit eis deferri iuramentum poterunt post iurare sine noua dilatione. Bal. c. in nomine domini. nu. 10. de testi. Vital. clem. testibus. nu. 49. de testibus.

Testes & instrumẽtã an posśint produci post terminum à delegato præfixum. Alber. de Rof. 2. infort. de optio. leg. l. Mancipiorum. nu. 2. Parif. conf. 122. num. 10. uolu. 1.

Testes etiam instrumentarii possunt produci in dilatione data ad probandum. Pau. de Cast. in rub. nu. 2. C. de dilat.

Testes non possunt produci in termino dato ad producendum instrumenta, cum illla post testium publicationem producat. Io. And. in nouell. c. peruenit. colum. 1. circa prin. uer. dicit hic. Petr. de testib. cog. Spec. titu. de dilat. §. 4. nu. 7. Ancha. c. peruenit. el 1. de testib. cog. nu. 3. Vital. clem. testibus. nu. 24. de testibus.

Testes, pendente dilatione ad testes producendos possunt produci instrumenta. Imo. de uerb. sign. cle. 1. num. 46.

Testes an iurare & examinari debeant si partibus terminus ad probandum euidenter de iure suo assignatus fuerit. Barb. c. licèt causam. nu. 72. de probat.

Testes ad producendum datur quandoque restitutio in integrum. Spec. de testib. §. qualiter autem.

Testis qui ob lapsum terminum statutum ad probandum non debet examinari si examinatur, an probet. Franc. Brun. tracta. de indi. & tortu. nu. 10. & Blanc. trac. de indi. nu. 339. to. 13.

Testium productio publicatis attestationibus.

Testes non producuntur publicatis attestationibus. glo. l. 1. §. eden. ff. de edend. & l. per hanc. §. sed & si qua. C. de tempo. appell. Guid. Papa tract. de rescript. nu. 14. tom. 1. Butr. cap. causam. nu. 3. de test. li. 2. par. 2. Barb. c. iurauit. nu. 73. de probationibus & c. super literis. num. 204. cum seq. Mill. uerb. testis. nu. 109.

Testes recepti post publicatas attestationes an fidem faciant. Alexã. conf. 14. nu. 36. li. 4. Soc. de testi. c. fraternitatis. nu. 90. Rui. uol. 4. consi. 164. nu. 4.

Testium publicatio sola non sufficit ad effectum ut non posśint examinari testes. Bar. §. quoniam uerò. de testib. ibi quæro. nu. 5. Host. de testi. num. 11. in suma. Fulgo. C. de testibus. l. cum apud. num. 2. Zabarel. c. cum dilectus. de fide instru. nu. 1. col. 3. Vital. cle. testibus. nu. 117. de testibus.

An sola publicatio sufficiat ad impediendum productionem testium. Ab. c. fraternitatis. n. 5. de testib.

&

& in c.constitutus.el 2.num.3.de testi.Io.And.in nouell.cap.series. col.3.circa medium.uersi.consuetudinem.de testibus. Bal.authen. qui semel. C.de probatio.nume. 5. Alber.de Rosa.tracta.de testibus.par.3. nume.41.& nume.13. Barba.c.iurauit. num.57. de probat.Vital.clem.testi.num.115.de testibus.

Testes an debent admitti super articulis de directo cōtrarijs post publicationem in causa.But.c.super hoc.nu.13.de test.& ibi Abb.nu. 21.& clem.2.de testi.Paris.cons. 108.nu.19.uol.1.Bertran.part.1. cons.74.nu.1.& consi. 142.num. 14.Berta. uerb.testes post publicationem.nu.20.latissimè. Cum. consi.69.in medio.Abb.c.fraternitatis.nu.3.de testibus.Afflic.decis.33.nu.2.Bert.uerb.testes post publicationem.uer.1.

Testium corruptio cur in publicatis potius quàm in nouis pertimescenda sit.Bellem.c.fraternitatis. de testibus & attesta. nu.18. post Io.And.col.4.circa medium.uer. octauò quæro.

Testes quare produci nequeant post attestationes publicatas. Socin.c. fraternitatis. num.8. Bartol.l.per hanc.num.5. C.de tempo.appell.

Testes quando posint admitti super articulis de directò cōtrariis post publicatas attestationes.Albe.de Rosa.tracta.de testibus part.3.numer.41.tom.13. & numer.48.& 49.& 52.But.c.tertio loco.num. 9.de probat.libr.2.part.2.Socin. de testibus.c.fraternitatis. nume. 22.& 26.de testibus. Zabarell.de testibus.clemen.2.nume.3.Vital. clemen.testib.nume.121.& 122. in clemen.2. de testib.nume.120. Io. de Ferra.tract.de testi.appell. nu.234.

Testes publicatis attestationibus nō admittuntur super articulis de directò contrariis, quod est uerum quando omnes ueniunt ad deponendum de ueritate, secus si plurimi ueniunt ad deponendum de veritate alii de credulitate, quia tunc non est contrarietas. Mill. uer.testes.nu.79.

Probatio admittitur publicatis testibus super articulo indirectè contrario.But.c.3.nu.15.de success. ab intesta.

Testium attestationibus publicatis, an alios producere liceat.Io.And. in nouell.de testibus.colum.2.circa medium.uerb.si autem quęris. de testib.& c.fraternitatis. col.4. circa fin.uersi.nonò quærò.de testi.Archi.4.q.2.& 3.c.si quis.nu. 2.col.1.Bellem.c.intimauit.de testib.& attesta.numer.1.& 4. & c. causam matrimonii.de proba.nu. 4.Bart.l.exceptione.num.2. C.de probat.& authen.qui semel. C.de prob.nu.19.Bald.auth.sed si quis. C.de testib.num. 1.Butr.c.finem. nu.9.de dolo & contu.li.2.par.1. & c.intimauit.num.23. de testib. lib.2.par.2.Zabarel.c.qualiter.§. hāc tñ. de accus.nu.10.col.5.Ang.

Perus.

Peruſ.conſ.155.nu.2.Ancha.cle. de teſtib. c.teſtibus. nu.11. & nu. 8.Abb.c.cum ueniſſent. nu.3. de teſtib.& c.fraternitatis.num.5.& nu.4.de teſti.Alex. conſ.213.nu. 18.li.2. Socin.c.fraternitatis.nu, 36.de teſtib.Barb.conſ.47.num. 40.c.fraternitatis. de teſtib.num. 10.Afflic.capit.ſi de inueſti.inter dom.& vaſall.lis oria.Pariſ.conſ. 107.nu.81.uol.1.Bertran.part.2. conſ.160.nu.1.& conſi.266.nu.1. & 4.& part.1.conſil.151.num.2. Schen.trac.de teſtibus.nu.4.& 5. item ſi uaſallus.nu.2.

Teſtium atteſtationibus publicatis per me productis etiam aduerſario meo dempta eſt facultas producendi teſtes Io.And. in nouell. c.cum ueniſſent col.1. circa med. uerb.ab alterutra, de teſtib. Alex. conſ.213.nu.16.li.2.Mill.uer.teſtis.num.108.

Teſtium poſt publicatas atteſtationes nouum exemplum probari poteſt etiam per teſtes antiquos, Io. An.in Nouell. c.cum cauſam col. 4.circa prin.uer.cum cauſa de teſtib. & c.cauſam quæ col.2. circa prin.uerb.cauſam quæ, de teſtib. Alber.de Roſ.tract. de teſt.num. 37. Quid ſi illud capitulum erat impertinens, an tunc iterato examinari poſsint ibid. & de ualiditate ſcrip.priua. l.ei qui nu.3.& 4. Butri.c.de teſtibus nu.6. de teſtibus lib.2.par.2. & c.cum cauſam nu.1.de teſtib.lib.2.par.2.& c.in cauſis nu.2.de teſtib.lib.2.par.2. & c.cum literis nu.9. de teſtibus li.2.part.2.Anch.c.cum literis de teſtibus.nume.4 Fulgoſ.ff.de rei uendic.l.officium nu.2. C.de tempo.& repa.appel.l.per hanc,nu.9. Corn.conſil.232.nume.21.uol.2. Aymo.conſi.74.nu.5. Capic.deciſ.87.nu.6.

Teſtimoniis etiam litigatorum conſenſu apertis receptio teſtiũ nullius eſſe momenti Bellem.c.ſignificauit de teſtib. & atteſta. nu.7.

Teſtes aliqui ſi deponunt ſuper. c. ut puta ſuper cõditione quæ pendet ex uenditione non tamẽ inducebatur ſuper illo,an poſt publicationem alii ſuper illo produci poſſint Io.And.in Nouell.c.fraternitatis col.3. circa med. uer.quintò quæro de teſtib.& ibi Anchar.nu. 15.& Idem. c.cum cauſa de teſtibus.nu.2.Bart.auth.qui ſemel.C. de probat.nu.24. & Zabar.c.primo de ord.cogni.num.2. col.2.& in cle.de teſtib.cle.2. nu.6.Alex. conſ.61.nu.4.li.2.Vital.Clem.teſti.nume.144. de teſtibus & 143. Aymo conſ.134.nu.46.& 47.

Probaui per duos teſtes qualiter A. promiſsit mihi centum in dle Beatę Virginis, ille. A. probat indirecte qualiter die illa erat Romæ, an poſt publicationem potero per alios teſtes cõprobare dicta priorum, Videlicet quomodo A.erat dicta die Florentiæ, Ancha.c.clamor.nu.6.de teſtibus.

Teſtibus publicatis cum teſtes de nouo ualeãt produci ſuper articulis depen-

dependentibus à primis necessariæ probationis nō contrarijs primis qui dicantur pendere ab antiquis & qui dicantur oriri incidenter aut emergenter, ut ea non obstante ualeant testes super illis de nouo produti, Vital. Clem. testib. num. 123. de testib.

Testes si iurauerunt dicere ueritatē super tota causa nō poterunt amplius produci post publicatas attestationes etiam super nouo articulo, Alex. cons. 61. nu. 7. li. 2. Franc. Aret. cons. 110. nu. 3. Berta. Verb. testes post publicationem nu. 12.

Ad coroborationē priorum attestationum posset actor post publicationem alios producere, Ab. c. ex tenore, nu. 2. de testibus cogendis Lud. Rom. ff. de iureiur. l. admonendi nu. 112. & 127. Corn. cons. 27. num. 13. uolum. 3. Ias. l. & quæ à Diuo. C. de eden. nu. 20. Dec. l. & quæ à Diuo. C. de eden. nume. 23. & 24.

Testium publicatio non obstat receptioni testium fiendę ad declarationem retro agitatorum. Hippol. l. 1. §. fi. nu. 31. ff. de quęstio.

Actor ad probandam probationem etiam in iudicio summario factam publicato processu licitum est producere illos primos testes non nouos. Abb. in c. cum tua. nu. 8. de testi.

Testes possunt recipi publicatis attestationibus in causa matrimonii. Zabarel. cap. attestationes, de despon. impub. nu. 2. col. 2.

Testibus publicatis super de directò contrariis articulis admittuntur, testes super matrimonio non dissoluendo, aut dissoluendo, ubi aliàs uerteretur periculum animæ. Vital. clem. testibus. nu. 145. de testibus.

Testis si super æxtimatione rei dicit quòd ualet centum si post publicationem fiat capitulum quòd ualeat poterunt adhuc examinari. Bar. l. cum furti. nu. 4. ff. de iureiuran. Ias. ff. de in lit. iur. l. vulgo. §. cum fuerit. nu. 6.

Testium publicatis attestationib. an possint de partium uoluntate super eisdem capitulis testes produci. Io. And. in nouell. c. fraternitatis. col. 1. circa med. uers. decimò quæro. de testibus Anch. c. fraternitatis. de testibus. num. 18. Vital clem. testi. nu. 9. de testibus.

Testibus publicatis super eo quod pars contradicit, potest post publicationem testium produci. Afflic. c. 1. si de inuesti. inter dom. & uasall. lis oria. Vital. cle. testi. nu. 142. de testibus.

Testes recipi possunt publicatis attestationibus parte nō opponente. Aimo consi. 65. nu. 2. Abb. c. cum contingat. num. 10. de offi. deleg.

Testibus publicatis super contractu an debeant admitti si producantur contrario die aut loco. Vital. clem. testibus. nu. 136. de testib.

Testes quòd possint produci publicatis attestationibus, an consuetudo ualeat. Alber. de Rosa. tracta. de

de teſtibus. numero 42.

Teſtes recepti ad ęternam rei memoriam & ſecundũ formam iuris publicati, ſi poſt atteſtationũ publicationem producuntur, recipiunt ſolum ad defenſionẽ non ad actionem, Specu. ti. de teſtib. §. 8. nu. 6.

Teſtes ad probandum quòd de menſe Auguſti una incipit matureſcere non poſſunt produci poſt publicatos teſtes qui depoſuerunt de tempore quo una incipit matureſcere quãdo eſt articulatus mẽſis Auguſti, Rota. deciſ. 615. q. 2.

Teſtes poſſunt audiri etiam facta publicatione ſuper articulis antiquis ſuper quibus auditi non fuerunt. Butr. c. cauſam. nu. 5. de teſt. li. 2. par. 2.

Teſtibus publicatis in cauſa uenditio. ſuper cauſa principali ſi detur articulus deceptionis vltra dimidiam partem iuſti pretij, an teſtes valeant produci. Vital. clem. teſtibus. nu. 126. de teſtibus.

Teſtium examen poſt publicationem quando commiſſarius ad examinandum ommittit examinare ſuper aliquo articulo. Guid. Papa deciſ. 124. nu. 1.

Teſtibus publicatis & actoris intentione fundata ſuper mortuo, an probatio exceptionis competat reo non obſtante publicatione. Vital. cle. teſtib. nu. 125. de teſti.

Teſtes ſuper exceptione peremptoria an recipiuntur poſt publicatas atteſtationes. Spec. de excep. §. dicto de teſti. & §. ſane.

Teſtes de nouo ſuperuenientes poſt concluſionem in cauſa, an indiſtinctè poſsint admitti quemadmodum inſtrumenta de nouo reperti. Iaſ. ff. de iureiur. l. admonendi, in repet. nu. 53.

Teſtes poſt publicationem non recipiuntur niſi de nouo reperta. Rebuff. de publica. nume. 1. articu. 1. tom. 3.

Teſtium publicatio in ſummariis an impediat productionem eorundem uel aliorum in plenario, Feli. c. ueniens el 2. nu. 7. de teſtibus.

Teſtium publicatio non obſtat receptioni examinandorum ſuper cicatrice remanente uel non, Hippol. l. 1. §. fi. nu. 30. ff. de quæſtio.

Teſtes quomodo poſſunt produci et publicatis atteſtationibus ad falſitatem actus detegendam, But. c. ſeries. nu. 9. de teſtibus lib. 2. par. 2. Imo. de teſtib. & atteſta. c. fraternitatis, nu. 14. & ibi Abb. nu. 11. Feli. c. ex tenore, de teſtib. nu. 12.

Teſtes ſi ſint publicati & atteſtationes productæ, an iterum poterunt recipi teſtes, Zabarell. Clem. de teſtib. 2. nu. 10. Spec. ti. de teſtibus. §. 8. nu. 12. Bellem. in c. conſtitutus de teſti. & atteſta. nu. 12. limita ut nu. 13. Butr. c. ſine, num. 2. de prob. li. 2. par. 2. Vital. Clem. teſtibus, nu. 152. de teſtibus.

Teſtium receptio ſi non ualet ex aliqua cauſa licet atteſtationes ſint publicatæ poterunt teſtes iterum examinari, Pau. de Caſt. l. qui per ſalutem, nu. 6. de iureiuran. Card.

Clem.

Cle.sæpe. §.& quia de uerb.sig. Vital.cle.test.nu.151.de testi Fel. in c.in nomine Domini de testib. & attestá.& c.Fraternitatis nu.7.

Testes iidem & alii possunt non obstante publicatione attestationũ seriè facta non sit super eisdem articulis producta, Rota decis.163. nu.1.in nou.But.c.cum olim nu. 1.de priuil.libr.5. Vantius titulo quoties intra quod tps de nulli. nũ. 39.& 89.Mill.uerb.testis.num.4.

Testes an post publicationem poterunt produci saltim post restitutionem in integrum, Zabarel.cle. de testibus, Clem.2.nu.13. But.c. 3.nu.28.de resti. in integrum. An autem & quando post receptos testes liceat recipi.num.12.ibidem, Ripa.ff.de eden.l.is apud nu.46.

Testes si possint produci & examinari super eisdem articulis deductis restituto minore, nunquid ẽt pars aduersa ad producẽdos alios etiam restituatur, Butrius,c.3.nu. 29 de resti. in integ.lib.2.part.2.

Testes an, possint minor uel ecclesia producere super eodem articulo super quo fuit facta publica. Capell.tholos.q.249.

Testes post publicatũ processum pro interesse tertii an produci possint Barb.c.super eo.nu.7. de offi.delega.Paris.cons.107.nu.82.uol.1.

Testes eorũ dictis publicatis an possint produci, ubicunq; fertur sententia per præpositos in arte quæ nunquam in rem iudicatam trãsit. Alber.de Ros.trac.de testi. Alex. consi.148.nu.7.li.2.

Testium publicatio iudici non obstat in producendis nouis uel repetitis antiquis, But.c.cũ clamor nu.3.de testibus li.2. part.2.Bart. cõs.38.uol.2.nu.4.Hipp.cõs.73. nu.21.uol.1.Aym.cons.174.nu.1.

Testes post ratificationem si confuse testificati sunt per iudicem examinari possunt, Odofred.trac.de iudi.nu.43.

Testis Sanctæ Vitæ an post publicatũ processũ & didicita testificata ꝓduci possit & an ꝓ sua sanctimonia ꝙ se subornari nõ patiatur p̃sumptio fuerit Barb. c.iurauit n.58.de ꝓbationib.Ias.1.par. C.de iudi.auct.iubemus num.11.

Testes admittuntur publicatis attestationibus quando proponitur tale quòd qui ab initio cogitari non potuit. Aymo cons.74.nu.4. & cons.65.nu.4.

Testes simul cum instrumento etiam testibus publicatis produci poterunt secus in uilis testibus, Lamber.ar.6.q.1.prin.1.par.li.1.nu.2. tra.de iur.patr. Aymo cõs.65.n.3.

Probatio per testes post publicatum processum bis tantum fieri potest, Lecir.tract.de primogeni.q. 4.art.1.lib.2.nu.18.tom.7.

Testium productio post didicita testificata.

Testes de cætero non potest pars illa ꝓducere quæ didicit testificationes.Bar.C.de prob.auth.q semel nu.1.& 2.Glos.§.& quoniã,auth.

de testi. uer. editionem Alber. de Rof.ff. de eden. §. edenda num. 3. Bar. auth. qui semel. C. de probat. nu. 1. But. c. constitutus el 2. nu. 5. de testi. li. 2. par. 2. Imo. de test. & attesta. c. vltra tertiam nu. 3. Salic. C. de probat. auth. qui semel nu. 1. 4. & 11. Fulgos. de probat. authen. qui semel num. 3. Odofred. trac. de iudi. nu. 4. to. 12. Cor. cõs. 197. nu. 3. uol. 2. & conf. 186. uol. 1. in prin. Aluarot. rubr. quid sit in uesti. §. si enim domino nu. 3. Ias. ff. de iureiur. l. admonẽdi in repet. nu. 12. Alber. C. de præscrip. lon. tempo. l. emptor. nu. 1.

Testes post didicita testificata non possunt examinari super directô contrariis, Abb. cap. exceptionem nu. 13. de excep. Paul. de Cast. l. 2. num. 5. C. sen. rescin. non poss. & cons. 192. nu. 5. uol. 2. Cor. consi. 7. num. 4. uol. 4. Vital. Clem. testi. nu. 133. de testib. & nu. 134.

Testium productio super eisdem articulis aut de directô cõtrariis nõ potest fieri ab illa parte quę didicit testificata per se uel per alium ẽt ante publicationẽ illorũ, Vital. Clem. testibus nu. 116. de testib.

Testium testificata didicisse quando quis dicatur, Alber. de Rof. trac. de test. num. 53. Barto. authen. at qui. C. de prob. nu. 22. Bal. de testibus. c. constitutis. 3. & in auth. at qui semel. C. de probat. uersic. sed reuocatur nu. 5. Soc. de testibus. c. fraternitatis num. 17. Vital. Clem. testibus, nu. 120. de testib. Soc. c. fraternitatis de testib. nu. 18. Io. Igne. l. 3. §. si quis tab. num. 288. par. 1. ad Sillani.

Testes an producere prohibeatur quia testibus productis diligẽter exquisiuit & ipsi mutauerunt depositiones quas fecerunt, Io. And. in Nouel. cap. ultra tertiam col. 3. cir. princ. uer. 2. quæro. de testib. & ibi Abb. nu. 2. & Bal. nu. 5. Bar. §. quoniam uerô, de testibus ibi sed quæro nu. 58. Bar. auth. at qui semel. C. de probat. nu. 22. Socin. de testi. c. fraternitatis num. 19.

Testificatis à notario didicitis, an possint de nouo testes produci, Soc. c. fraternitatis de testi. n. 20.

Testis testificata qui uidit tantum, & in illa plenè non examinauit cum à quarta productione prohiberetur Io. And. in Nouell. c. ultra tertiam, col. 2. circa fi. uer. expeditis, de testibus Abb. c. ultra tertiam, nu. 1. de testibus Vital. Clem. testibus nu. 119. de testib. & 118. Bert. uerb. testes posse publicare nu. 4. Rip. libr. 2. interpret. c. si quando de rescrip. num. 7. uide in uerbo, Probatio.

Et si iudex publicet attestationes licet non appareat partem aliter uidisse illas, an præsumatur didicisse testificata, Imo. de testib. & attesta. c. ultra tertiam nu. 12. Cor. conf. 17. nu. 18. uol. 2.

Testificata didicisse an præsumatur pars quæ audiuit testem quando testificabatur, Imo. de test. & attesta. c. ultra tertiam nu. 11. Bal. c. in nomi-

nomine domini nu. 2. de testi.

Testes non potest producere etiam ante publicationem realem qui reperitur habere pœnes se testium attestationes, Butri. c. constitutus nu. 7. de testibus li. 2. par. 2. Abb. num. 3.

Testes dicitur quis percuntatus qui percunctauit originale, Ang. l. si duobus nu. 7. ff. de testam.

Testium dicta non dicitur quis percunctatus si antequam compleret uidere notarius extraxit librum de manibus suis, Pau. de Cast. l. in ciuile nu. 3. ff. de legibus.

Testes per partem nisi dicũtur si eius substãtialia visa sũt, Hen. de Bot. tract. de sino. epis. par. 3. num. 37.

Testium dicta quòd quis didicerit quomodo poterit probari, But. c. præsentium nu. 10. de testib. li. 2. par. 2. Abb. c. præsentium nu. 5. de testib. Socin. de testib. c. fraternitatis nu. 16.

Testes super aliis capitulis produci possunt si articulis nouus emerserit capitul. fraternitatis de testib. & ibi Butri. nume. 6. & 8. Paul. de Castr. cons. 193. nu. 1. uol. 1. Bar. l. officium. ff. de rei uẽdi. & auth. at qui semel, nu. 23. C. de proba. & nu. 121. & nu. 28. & ibi Bellem. c. tũ liberis de test. & attesta. n. 2.

Testium productio an impediatur per idẽtitatem vel propter diuersitatem capitulorum, Butr. c. ultra, nu. 7. de testi. li. 2. par. 2.

Testibus publicatis & didicitis super actu principali in quo inserta erat dies solutionis. An nihilominus super die solutionis possit fieri noua productio testium & quid si dictum non fuisset sed testes nisi fuissent deponere, Vital. Clem. testibus, nu. 138. de testibus.

Testes post didicita testificata regulariter non admittuntur, tamen aliqui sunt modi quib. testes possunt recipi post didicita testificata de actibus. Hippol. l. 1. §. fin. nu. 8. ff. de quæstio.

Testium productio, an & quando locum habeat post didicita testificata. Bart. §. quoniam uerò. de testi. nu. 3. & in auth. at qui semel. C. de probat. & §. quoniam verò. de testibus. Ibi quærit gl. nu. 4. Bal. c. iurauit. nu. 11. de probat. & idem super feu. c. 1. §. nisi domino, quid sit inuesti. nu. 3. But. c. fraternitatis. nu. 13. de testibus. li. 2. par. 2. & c. ultra. nu. 8. de testibus. lib. 2. part. 2. Anch. c. vltra, num. 5. de testi. li. 2. part. 2. Anchar. c. vltra tertiam. de testibus num. 3. & an admittantur ad quartam dilationem, nu. 8. & 10. Pau. de Castr. in l. exceptione. nu. 9. C. de probat. Lud. Rom. ff. de damn. infect. l. dies cautioni. §. hoc autem iudicium. nu. 4. ff. de recep. arbitr. super. rubri. nu. 36. Feder. de feud. lib. 1. tit. 4. §. item vasallus. nu. 2. Barb. clem. 1. de testibus. nu. 14 in materia repet. testium ibi not. Afflic. c. 1. §. si enim quid sit inuesti. & decis. 216. numero 1.

Probatio p testes an possit fieri post di-

didicita testificata & in quibus casibus. Ang. C. de probat. Authen. at qui semel. nu. 10.

Testes post didicita testificata poterunt de partium uoluntate admitti. Bart. auth. qui semel. C. de probat. Ias. ff. de fer. l. 1. nume. 12. 18. 19. & 20.

Testes examinantur ad concomitantiam scripturæ post didicita testificata. Afflic. decis. 33. nu. 4. Barba. cle. 1. de testi. in materia separata a clem. nu. 15.

Testes post didicita testificata non possunt produci licet iudex possit quoscunq; recipere motu proprio. Bal. cons. 78. par. 3. nu. 3. Afflic. cap. si tres, uel plures in fi. de pac. tenen.

Testes post didicita testificata possunt de nouo examinari quando deperditæ sunt attestationes. Hippol. in rub. C. de prob. nu. 339.

Testes rei si dicant actorem fuisse præsentem alicui actui & ipse uelit probare quòd tunc alibi erat, an sint super hoc eius capitula admittenda. Homod. cons. 53. nu. 8.

Testes in causa feudali an possint examinari post didicita testificata. Afflic. de feud. c. 1. §. item fidelis. 2. no. de controu. inuesti.

Testes an possint produci ad reprobandũ dicta & psonas post testificata. Homod. cõs. 241. nu. 1. & 3.

Testes si rite recepti sint licèt publicatio sit nulla tamen si quis didicisset testificata repellitur à productione testium non ratione publicationis nullæ sed ui scientiæ. Alber. de Rosa. tract. de testibus. num. 42.

Testificata aduersarii & non sua si quidã an debeat habere dilationẽ ad confirmanda testimonia sua. Bal. c. ultra tertiam. nu. 4. de testi.

Testiũ dicta dicitur quis procunctatus qui percunctauerit originale. Ang. 2. infor. ff. de testa. quemadmodum aper. l. si duobus. num. 1.

Testificari testes possunt alios testes nominare vidisse. Alexand. consi. 238. nu. 5. li. 6.

Testes alii an produci posint super nõ attestatione post didicita testificata regula vr̃ toleratus. Bal. authen. at q semel. C. de probat. n. 2.

Si per rescriptum principis admittatur quis ad producendos testes debet intelligi nisi didicerit testificata nisi dicatur in rescripto. Nõ obstante quòd didicerit testificata. Pau. de Cast. auth. at qui. nu. 8. usque ad nu. 19.

Testificatis didicitis an posit probari eo non obstante illud qđ emergenter aut incidenter tangit negocium principale, & licèt testes nisi fuerint deponere super illis accidentibus non expresis. Vital. cle. testi. nu. 129. & 127. de testi.

Testes possunt produci post didicita testificata & hoc quando est in istis probatio. Feli. c. 2. de proba. num. 24.

Testes producendi non sunt qui testificanda didicerunt, nisi in causa matrimoniali. de testib. c. constitutus.

tutus.2.colum.2.& c.cum in tua. colum.2.

Testes post didicita testificata an coram arbitris produci possint. Io. Bap.Peruf.tract.de arbit. c.10.li. 10.uer.20.tom.12.

Testificatus didicitis an possit per facti euidentiam probari contrarium.Bal.l.si quis.C.de testi.

Testes non rite nec legitimè recepti & publicati, an præstent impedimentum ut non possint iterum examinari & produci alii testes. Afflic.c.1.si de inuesti.inter dom. & vasall.lis oria.

Testium productioni quomodo renuncietur & de renuntiationis effectu, & de probationis effectu.

Productioni quando & quomodo renuncietur. Spe.de testi.§.fi.per totum.

Testes alios dicens se nolle examinare an per hoc eorundem productioni renuncietur. Anchar.cons. 223.nu.3.

Testium probationi an possit renunciari per pactum. Barb.super cle. rubr.de proba.nu.3.

Testes producti super certis articulis non uidetur pars eorum productioni renunciasse super eo, quòd testes sciunt in causa.Gram.consil.39.nu.10.in ciuil.

Testium productioni si renũciatum sit extra iudicium,an ualeat. Feli. c.2. de proba.nu.29.

Testium probationi renunciari non potest nisi sit iuratum. Felin.c.si diligenti. de foro competen. numero 14.

Probationibus per testes & instrumenta renunciari non potest.Bal. auth.ut sine prohibi.ma.credi.gl. anut. supra allegata.Feli.c.si diligenti.de foro compe.

Testium productioni renuncians non vr̃ renunciasse productioni instrumentorum. Abb.c.pastoralis.nu.7. de caus.poss.& proprie.

Testium productioni renuncians an iurium allegationi renunciare uideatur.Barb.c.gratum. nu.4.ff.de offic.delega.

Testibus si renunciatum sit in causa principali an talis renunciatio ex tẽdatur ad causam appellationis. Felin.c.cum uenissent,de test.nu. 12.Bertac.uer.testes in causa appellationis.nu.9.

Testibus renunciatus non sunt ulterius audiendi,de testi.cap.intimauit,col.1.Io.And.in nouell.c.cum uenissent.col.1.cir.med.uer.cum uenissent.de testi.& ibi But.& Anchar.nu.1.But.c.constitutus.el 1. li.2.par.2.

Testium productioni renunciare impedit quando est facta ab vtraque parte.Abb.c.de testi.nu.1.de test.

Testium productioni licèt sit renunciatum potest tñ iudex aliqua iusta causa suadente testes admittere ẽt super illo articulo super quo renunciatũ fuit. Hippol.cons.73. num.

nu. 27. uol. 1. Bero. c. sicut. de probat. nu. 81.

Testiũ productioni renunciare non potest accusator in causa criminali Feli. cap. cum uenissent, de testi. num. 1.

Testium productioni non potest renuntiare reus accusatus de crimine. Felin. c. cum uenissent, de testi. num. 10.

Testium renunciatio eorum dictis non publicatis, an producendi viã præcludat. Alber. de Ros. trac. de testi. num. 40.

Quid si fraude renunciauit productioni testium tamen nullos testes produxit. Zabarel. cle. de test. cle. 2. nu. 8.

Testes postquàm sunt producti uel instrumenta, an eis posit renunciari. Vital. tract. clausul. c. ostenso. num. 4.

Testes producti possunt renunciari per producentẽ ante examinationem nec possunt reproduci per aduersarium contra producentẽ. Bal. l. edita. C. de eden. 37. colum.

Testium productioni pœnali non potest renunciari. l. libertorum. & ibi gl. & Bald. C. de testib. no. in l. 2. & Alexan. l. in legibus. ff. de testibus.

Testium post renunciationem in generali factam iterum proponi poterit & admitti exceptio sup qua testes produci poterunt. Ioan. An. in nouell. cap. cum uenissent. col. 1. circa fi. uer. Inno. de testi.

Probationes & productiones testiũ & iurium post conclusionem in causa sunt sublatæ. Hippol. in practi. §. ult. nu. 25. & 26.

Si testium productioni renuntiatum sit quando & quo remedio produci posint. Zabarel. conf. 23. nu. 3.

Probatio testium quando admittatur post conclusionem in causa. Imo. de testi. & attesta. c. tam literis. num. 3.

Testium productio post conclusionem in causa.

Testes an posint produci post conclusionem, uel renuntiationem. Bar. auth. at qui semel. C. de proba. Ang. C. de proba. l. At qui semel. nu. 4. & 6. Hiero. Zom. tract. de edif. inter ius cano. & ciuil. nu. 315. to. 1. Rebuff. tract. de reproba. testium. num. 1. tom. 3. Bertac. uerb. testium productio nu. 13.

Testium receptio facta post conclusionem ualet si pars non opponit, Abb. c. in causis nu. 3. de testibus. Fel. c. in causis. de testi. fol. 119.

Testes de nouo reperti admittuntur post conclusionem in causa etiam post publicatas attestationes. Hippol. l. 1. §. fi. nume. 16. de quæstio. Dec. cap. in causis de testi. num. 8. Bero. q. 37. nu. 1.

Si iudex dedit licentiam Titio producẽdi testes post conclusionem in causa cum cõditione, si iurauerit eos sibi nouiter notos examinatio in totũ corruit ubi postea probetur eos antea fuisse sibi notos, qa

sub

sub illa cõditione si iurauerit eos nouiter sibi notos, subintelligitur alia conditio tacita uidelicet, ut ita sit, Hippol. sing. 297. Incipit testes de nouo.

Testes an post conclusionem in causa posint per iudicem recipi pro informatione, Rot. decis. 468. nu. 1. fol. 43. in antiq.

Testes possunt recipi post conclusionem in causa vbi agitur de periculo animæ, Bar. cons. 9. nu. 9. uol. 3. Mill. uerb. testes nu. 18.

Testes post conclusionem in causa possunt produci æquitate suadente Hippol. l. j. §. fi. nume. 42. ff. de quæstio.

Testes etiam post conclusionem in causa & post publicationem testium non sunt recipiendi super eisdem capitulis quando aliqua iusta causa ad hoc mouet iudicem, Hippo. l. 1. §. fi. ff. de quęstio.

Testes nobiles & legalisimi admittuntur etiam post conclusionem in causa licet regulariter secus sit, Hippol. cons. 1. num. 75. uol. 1. col. 1. §. fi. nu. 10. ff. de q.

Productio testium in causa appellationis.

Testes nõ possunt ꝑduci post didicita testificata super eisdẽ articulis aut de directò contrariis etiam in causa appellationis. Paul. de Cast. l. iudices. nu. 6. C. de iudi. & l. eos qui §. si quidem nu. 2. C. de appel. & l. pen. nu. 4. C. de temp. appella. Homod. cons. 24. nu. 19. Cor. consil. 27. nu. 1. vol. 3. Bar. c. licet causam. nu. 74. de prob. Vital. Cle. 2. de testib. nu. 6. de testib. Fel. c. fraternitatis de testibus num. 3. & 7. Hippol. consil. 49. nu. 26. uol. 1. & consi. 63. nume. 20. uol. 1. Fulgos. consi. 207. post med. 2. col.

Testes vtrum recipi posint in causa appellationis super articulis super quibus in principali publicatio facta est, Albe. de Ros. trac. de test. nu. 24. Bart. auth. at qui semel. C. de prob. nu. 29. & 30. But. c. fraternitatis, nu. 15. de testib. li. 2. par. 2. Fel. c. fraternitatis. col. 1. de testib. Bertr. par. 2. cons. 37. num. 7.

Testes an posint produci in causa appellationis, gl. l. anteriorib. uerb. sed & si qua. C. de temp. app. Cyn. C. de testib. l. cum apud nu. 4. Bal. c. insuper num. 10. de sen. & re iudi. Bellem. c. fraternitatis de test. & attest. num. 3. 4. 10. 39. 41. 42. & 43. Imo. de test. & attesta. c. fraternitatis. nu. 2. & 8. Castren. consil. 290. nu. 7. vol. 1. Fulg. C. de testib. l. cum apud num. 1. Cassan. consi. 52. num. 17. & 19. Bert. ver. testes post. publ. num. 7. Bero. c. 1. de appell. nu. 16.

Testes noui, & ueteres producuntur in causa appellationis sup nouis capitulis tantum, Io. And. in Nouel. c. fraternitatis colum. 3. circa prin. uer. de testib. & Anch. nu. 2. & 8. Alber. de Ros. ff. de euic. l. si rem nu. 4. Card. Clem. 1. q. 6. de testib. Bertac. uerb. testes. in causa

appel-

Testifi-

Testificatis didicitis an possit ad cõfirmationem uel infirmationem eorum in causa oppositionis fieri nouorum testium productio & examinatio Bald.l.per hanc.C.de temp.appell.nu.23.

Testis examinatus in causa principali si dixit nihil scire an in causa appellationis possit dicere ueritatẽ Afflic.c.1.§.si enim, quid sit inuestitura in c.1.§.Itẽ si Vassallus.2.no.de contro.inuesti.Bert.uerb.testes in causa appel.nu.8.

Testis suspectus propter affectionem quam habet ad causam principalem est etiã suspectus in causa appellationis Gem.c.Romana, num.2.de testi.& attesta.& si aduersarius admittit, nu.9.Franc.c.2.nu.1.de testib.in 6.& hoc locũ habet in procuratore & aduocato ad totum iudicium ibi c.2.nu.2.de testi.Vital.Clemen.test.nu.154.& num.10.de testi.Gemi.tracta.de testi.ibi,num.2.

Testium productio variato agendi modo.

Testium apertura non nocet ubi uariatur modus agendi,Bal.in Margarita uer.testes Abb.anti.cap.ueniens de testi.Ancha.c.ueniens el 2.de testi.nu.1.Soci.in c.fraternitatis nu.35.de testibus.

Testes super eodem articulo producere licet publicatis attestationibus ubi agendi modus uariatur, Io.Andr.in nouell.c.ueniens col.3.circa med.ver.ueniens de testi.Soc.de test.c.fraternitatis,nu.27.Bert.uerb.testes post publicationem,nu.9.

Testes an liceat producere post didicita testificata in principali instantia uariata ad instantiam nullitatis,But.c.fraternitatis,num.16.de testi.li.2.nu.29.

Testes an producti sint admittendi instrumẽta uariata de alia ad quasi pęnitentialem etiam ad uiam denuntiationis euangelicæ in casib. in quibus contra sententiam auditur denuntiationis propter peccatum,Butr.c.fraternitatis nũ.18.de testibus li.2.par.2.

Testes an possint produci uariata instantia de nulla ad aliquam facta publicatione,But.c.fraternitatis, nu.19.de testibus.li.2.par.2.

Testes an possint produci uariata instantia de una ad aliam ubi in prima instãtia nondũ sunt publicatæ attestationes, But.c.fraternitatis, num.17.de testibus lib.2.part.2.

Post publicatas attestationes in iudicio quid agatur ad finem agẽdi rei vendicatione non prohibetur qs inducere testes super eisdem articulis in iudicio ordinario in quo agitur ad alium finem, Paul.de Castr.l.1.C.ad exhibendum nu.3.

Testes possunt publicatis attestationibus produci per uiam restitutionis Rot.decis.139.nu.1.in antiq.Abb.c.intimauit nu.2.Soc.de testibus.c.fraternitatis,nume.30.

Testib.publicatis in possessorio non

impediunt quominus super eisdẽ articulis uel de directo contrariis in petitorio posſint examinari, Mill.uer.testes,nu.37.

Testes publicati in causa denuntiationis poterunt produci super eisdem in causa accusationis, Rip.ff. de eden.l.Is apud,nu.44.

Testes publicati in causa ciuili poterunt super eisdem produci in causa criminali, Rip.ff.de eden.l.is apud nu.44.

Productio testium quomodo.

Testium productio & examinatio quas solemnitates requirat. Alber. de Ros.trac.de testib.par.3.nu.1. 18.& 35. Io.Andr.in Nouell.c.significauit colu.2. in prin. uer.hic Inno.de testib.Spe.de testib.§.3. & 5.qualiter autem & tit.de testi. §.2. nu.1. Bero.c.licet causam de probat.nu.77.Berta.trac.de ordi. Iudi.num.16.

Testes producens utrum teneatur dicere super quo eos producit, But. tract.de testi.nu.33.tom.13.

Actor suos testes quomodo ꝓducat Iser.in cõstit.probationum nu.3.

Testis tunc videtur recipi quãdo admittitur ad iuramentum, Abb.ca. significauit nu.2. de testib. Rota decis.105.nu.1.in nouis.

Testes palam debent exhiberi ab illis qui eos producunt, Odofred.tra. de ordi.iudi.nu.39.

Testis quando inducitur coram iudice antequam deponat an dicatur inductus, Barba. c.examinata de iudi.nu.4.

Testes producendi sunt de prouincia in Italiam uel de prouincia in prouinciam uel de ciuitate in ciuitatem, Az.in summa. C.de testib. num.16.

Probationes & testes qualiter in cã recõuentionis ꝓduci dẽant, Soc. de mutuis pet.c.prudentiã,nu.16.

Productio testiũ impugnatur.

Testium productio quot modis impediri posſit, Anchar.Clem.testibus, de testib.num.1.Rebuf.trac. de reprob.art.1.nume.16.tom.3.

Testium productionem regulæ impediunt, Alber.de Ros.tracta.de testibus.nu.39.

Testes produci non poſſunt pendente causa in consilio sapientis,Ber. uerb.testium productio nu.4. & uerb.testium impugna.num.110.

Testium productio quando sit exclusa,Butr.c.de testib.num.14.lib.2. part.2.

Testes non debent admitti ad probandum id quo probato actor nullum adminiculum consequatur, Guid.de Suz.tracta.de ordi. iudi.nu.49.tom.12.

Testes non sunt audiendi uel producendi diebus dominicis, fallit ubi necesſitas viget & quia sunt testes ualitudinarii, But.c.1.num.10.de ferijs li.2.par.2.Abb.in c.significauerunt nume.21.de iudi. Vital. Clem.testibus,nu.22.

Testes forenses qui non admittuntur nisi præstita prius cautione de soluendo. 50. libras statuto. An procedat si testes fuerunt per aliũ iudicem examinati uirtute commissionis iudicis loci statuti. Corn. cons. 286. nu. 1. uol. 4.

Testes an recipi possint de nocte, Albe. de Ros. ti. de transac. l. non minorem, nu. 3.

Testium productio fieri non potest super articulis impertinentibus, Bert. uer. testiũ productio. nu. 9.

Testes non possunt produci quando obstat intimatio rei integritate auth. Rub. de testib. uers. hanc in eadem, fol. 102.

Quæ & quot illę sint quæ impediunt quem producens testes, in auct. Atqui Paul. de Cast. nu. 2. 3. 4. 5. & 6. C. de probat.

Iidem testes nõ admittuntur ad probandum contra illud quod deposuerunt, Abb. c. consanguinei nu. 4. de iudic.

Testes qui etiam non probarent si tamen facerent indicium sunt recipiendi, Bald. Marga. testis. col. 2. Inno. c. præsentium ad fi. de testi.

Productio testium varia.

Testium productio difficilior est quàm confessio partis, Spe. de posit. §. 1. ad fi.

Testes noui quot & quibus casibus producantur, Bal. c. ex tenore nu. 4. de testibus.

Testes in tribus casibus non recipiuntur, de testi. & attesta. c. de testi. col. 1.

Testes qui producit an ad probandum titulum admittantur, Io. An. in Nouell. cap. fraternitatis circa prin. uer. 4. quæro de testi.

Testes recipere potest iudex habens arbitrium iuris ordine non seruato. Gram. decis. 54. nũ. 5.

Testiũ requisitio est in arbitrio iudicis, Iser. c. 1. nu. 4. lib. 3. tit. qui testes sint necessarii ad probandum. no. inuesti.

Testes produci possunt super articulis à quorum admissione fuit appellatum si iterum admissi sunt, & nõ sit iterum appellatum, Rot. decis. 395. si auditor in nouis.

Testes quando & quot recipiantur & publicentur & quid est quare recipiantur, & non publicentur & quid est quòd recipiantur nec publicentur, Bal. auct. sed si quis. C. de testi. nu. 8.

Testem qui produxit & petit ipsum examinari an sit audiendus Bal. l. iusiuran. C. de testibus.

Testibus productis super exceptionibus an possit dari productio, cum solemnitate legali, Spe. ti. de test. §. 3. nu. 10.

Testis si est examinatus à iudice qui non est productus à parte neq; se vltro obtulit, an possit opponi examen non valere, Feli. c. in nomine domini de testib. uer. 3. aũt. n. 25.

Testium in uita productio nullatenus concedenda Specu. titulo de testi. §. 3. num. 2.

Iurare debet testis, & non iuratus non probat.

instr.l.comparationes.nu.4.

Testes deponentes de iudicio intellectus an dēant iurare. Panor.in c. significasti.el 2.nu.3.de homicid.

Testes an possint iurare de consuetudine aliena. Bal.c.bonæ.nu.15. de elect.

Testibus non iuratis vt credatur, non potest facere Papa. Mill.uer. testis.nu.21. Fel.c.constitutus.de rescri.nu.23.Hippol.sing.114.incipit, Ad ualiditatem, & in singu. 414.Incipit aliàs Paris. consi.83. nu.34.vol.1.

Testimonium à quocunque non iurato prolatum, an ualeat, Spec.tit. de testi. §.1.nu.8.Belle.c.iusiurandi.nu.1.4.q.2.& 3.Gemi.trac.de testi.nu.67.to.13. Ludo. Roma. ff.de iureiur.l.prætor ait.num.15. Bar.tract.de præstan.Card.leg.q. 2.nu.19.to.2.Ioan.de Silua.trac. de iureiuran.par.2.q.1.nu.3.to.9. Vital.cle.testib. nu.58. de testib. Cassan. consil.1.part.2. nume.15. Soc.regula.516.Vestr.pract.Ro. Cur.car.122.

Testium iuramentum remitti potest à partibus de testibus.c.tuis quęstionib. col.4. gl.uerb.sententia. l.1.ff.de feriis.Homod.cons.133. nu.2.Pau.de Cast.l.1. §.sed quia. nu.4.C.de iuram.calum.

Testis iuramentum remitti quomodo accipiendum. Bellem.c.tuis. de testi.& attesta.nu.10.& 11.

Testis iusiurandum non nisi de utriusque litigatorum cōsensu remitti. Belle.c.tuis. de testi.& attesta. nu.2. Io.de Gras.tracta.de arbo. iudi. in 5.principali. §.tertius filos.nu.5.to.7. Hippol.singu.260. incipit notissimum fore opinor. Fel.c.tuis. de testi.nu.7.Bero.c.licet causam.de proba.nu.83.

Testimonium non iuratū ad hoc, ut valeat non sufficit, quòd pars non cōtradicat sed requirit expressus cōsensus.Host.c.nuper.de testib. But.c.pen.nu.15.de test.li.2.par. 2. Anch.c.nuper. de testib. nu.3. Butr.c.super.nu.4.de testi. nu.3. Butr.c.super.nu.4.de testib.li.2. par.2. Barb.c.super eo. el 2.n.50. de offi. deleg.Ias.par.1.solut.matri.l.quæ dotis.nu.102.Bauer.tracta.de uirtu.iuram.nu.49.tom.9.

Testes nunquid tenentur iurare coram arbitro quando compromittentes apposuerunt clausulam ꝙ sine figura iudicii procedatur.Io. Bab.Perus.tract.de arbit.c.10. li. 10.nu.16.tom.12.

Testimonio alicuius si quis promisit stare an ille debeat iurare. Bal.c. tuis.nu.3.de testi.

Testis si non sit iuratus, ualet quando statutum dicit quòd testis dictum ualeat non iurati.Fel.c.tuis. de testi.nu.5.

Testis si non sit iuratus dictum suū, ualet quando agitur de consuetudine inducta à populo, Fel.c.tuis. de testib. num.5. Bellem. c.sicut consuetudo. de prob. nu.6.

Testes sine iuramento quam probationem faciunt. Lud.Roma.ff.de iureiuran.l.admonendi. num.99.

Fulgos.

Fulgos.ff.de probat.l.cum proba tio.nu.1.Ias.ff.de iureiur.l.admonendi.in repet.nu.182. Hippol.in prac.§.diligenter.num.143.144. & 148.

Testis deponens sine iuramento aliquam præsumptionem facit. Panor.c.cum olim.num.6.de priuil. Franc.Cur.trac.de testi.num.98. Rui.cons.559.nu.18.Rip.ff.de iu reiuran.l.admonendi.nu.197.

Testes non iurati si sint honestæ personæ licet non probent tamen præsumptionem inducunt, Ias.ff.de iureiur.l.admonendi.in repet.nu. 183.Mill.uerb.testis.nu.20.Alex. cons.124.nu.7.uol.6.

Testis etiam non iuratus facit informationem. Bald. l.si duo.col.1.de pace tenen.

Testes non iurati licet non plene probent coadiuuant tamen alias probationes maximè quãdo sunt graues personæ. But.c.cum olim.nu. 7.de priuil.li.5.

Testis examinatus sine iuramento an indicium faciat. Marc.Blanc.tra. de indi.nu.327.

Testes etiam non iurati & facile conuocati possunt recipi super fama super notoriis & legitimitate personæ & contra tales testes admittuntur aliquæ exceptiones. Mill. uerb.testes.nu.19. Barba.c.tertio loco.nu.51.de proba.Butr.c.cum olim.nu.21.de dolo & contu.li.2. par.1.Fel.c.tuis.de testib.num.5.

Testibus non iuratis creditur, quando agitur de informatione famæ. Ias.de iureiuran.l.admonendi.in repet.nu.195.

Testes sine iuramento & nulla instãtia producentes ad obuiandum malo futuro recipi possunt.Barb. c.iurauit.nu.27.de probat.

Testes non iurati an sufficiant ad probandum suspitionem dilapidationis. Zabarell.c.licet heli.de simo. nu.1.col.2.

Testium non iuratorem dictis non probatur fornicatio. Butri.c.tua nos.nu.1.de cohabi.cler.li.2.

Testis deponens de delicto non iuratus, de delicto non dicitur constare.Barb.clem.de testi.nu.6.

Testes quando possint in causa examinationis sine iuramento deponere But.c.1.nu.5.de postul.præla.li.1.par.1.

Testis iuratus debet sex habere requisita remissiue.Rip.ff.de eden. l.is apud.nu.23.

Testis productus in iudicio nec citatus nec monitus nec iuratus & deponit. ualet testimonium. Bald.l. presbyteri.C.de epis.& cler.n.9.

Testis quando possit quandoq; sine iuramento testificari. But.c.tuis. nu.7.de testib.li.2.par.2.

Testium productio facta in termino dato ad producendum testes, an sufficiat absq; dilatione iuramenti.Bero.cap.licet causam.de probat.nu.77.

Testis dictum sine iuramento, quando non possit imputari parti, cur non iurauit, facit semiplenam. Bal.l.solam.nu.5. C.de testibus.

Testis

scrip.nu.28.Capic.decis.39. n.1.

Testes debent iurare tactis sacrosanctis euangeliis. 3.q.3. hortamur. col.3. testes.§.proximo.colum.2. Imo.de testi.& attesta.c.tuis quæstionibus.nu.4.& nu.23.de testi. Vestri.pract.Rom.Cur.car.127.

Testes an presumantur tetigisse euangelium si non constiterit tactis euangeliis iurasse. Io.And.in nouell.c.fraternitatis. uol.4. col.4. cir.fi.uer.in gl.ult.de testi.Fel. c. fraternitatis.nu.20.de testi. Bert. uer.testes depo.nu.20 1.

Testis si dicat hoc dico in ueritate uidetur dixisse cum iuramento. Afflic.de feud.c. 1.si de inuestit.inter dom.& uasall.lis oria. not.10.

Testis dictum examinati sub banno Christianitatis ualet ut iuramenti forma non sit omnino de substantia dicti testis dummodo æquipollens loco eius succedat. Butr.c. 2. nu.5.de purga.cano. lib.1.

Testi præcipi potest ut sub periculo animæ dicat ueritatē nec hoc surrogatur loco iuramenti. Butri.c. pe.nu.4. de frigid.& malefi.lib.4.

Testis si iuret non tactis scripturis sed per animam suam uel tactis sanctorum reliquis an ualeat.Fel. c.ex tuis.uer.ex gl.nu.10.

Episcopus uel presbyter in necessitate testimonium perhibens non debet iurare,sicut alii super librū sed tantum uidere librum.10.q.1. testimonium. col.2. in fi.2.q.5.si quis presbyter.col.4.

Testis quando solenniter iurasse præsumatur.Salic. C.de testi.l.iureiur.nume.4.Afflic. c.1.§.si enim, quid sit inuesti.

Testis non dicitur iurasse nisi iudex intelligat & approbet suum iuramentum saltim tacitè. Bald.l.fin. col.ult. nu.2. C.de compensatio. Gram.cons.150.nu.26.in ciuil.

Testis qui super uno articulo deposuit productus in alia causa qualiter super eodem articulo iurasse debeat. Alber.de Ros.trac. de testi.num.30.

Testis debet iurare in iudicio non alibi aliàs non proba. l.3.§.Sabino. ff.de testi.

Iurare an debeat testis super tota causa.

Testis super tota causa iurare tenet, Albe. de Ros.C.de episc.& cler.l. sed iudex.nu.4.Belle.c.1. de test. & attesta.nu.4.Bert.c.per tuas.& per Inno.extra.de testib. §.nulli. uer.1.auth.de sanct.episcopis.nu. 2.Bal.cons.457.nu.3.Imo.de offic.deleg.c.cum olim.nu.14. Sali. C. de epis.& cler. l. sed iudex.nu. 2.Vestri.pract.Ro.Curt.car.122. Bert.verb.testes depo.nu.20.

Testis quando super toto negocio iurare cogatur & quando non.Io. And. in nouell.c.de testib. col.4. circa medium. uersi.inducuntur. de testibus.

Testis super uno articulo tantū productus non compellitur iurare super alio uel toto, nisi parte petēte se-

secus si super toto negocio. producatur. But. c. de testi. num. 5. de testi. & ibi Abb. nu. 6.

Testis iurans dicere ueritatē idem est ac si super tota causa iurasset dicere ueritatem, Imol. de testib. & attesta. c. de testib. nu. 7. Aret. l. si quo patroni. ff. de iureiuran. nu. 9. & consil. 240. nu. 1. Fulg. C. de probat. auth. at qui semel. nu. 2. Fel. c. de testi. n. 14. de testib. uers. nota, quod, Bertac. uerb. testium productio. nu. 24. Ias. ff. de iureiuran. l. si duo patroni. §. idem Iulianus. numer. 13.

Testis iurans dicere ueritatē super tota causa principali super emergētibus etiam intelligitur, Gemi. tracta. de testib. num. 69. Paul. de Castr. l. 2. nu. 2. ff. de iurisdi. omn. iudic. Capel. Tholos. q. 201. Ias. ff. de iureiuran. l. si is qui temporali. §. si petitur. nu. 10. & l. cui iurisdictio. nn. 6. de iurisdi. omn. iudic. par. 1. Bertac. uerb. testes depo. nu. 33. & nu. 59.

Testis iuratus super fama publica non probat si deponit super ueritate facti. secus contra, Bal. l. non nudis. C. de proba.

Testes si non iurent dicere ueritatē super tota causa, an iudex debeat eos recipere, Fel. c. per tuas. de testi. nu. 10. uer. itē in quantū dicit.

Testis super articulo de possessione iuratus nō probat de proprietate nisi iurauit super tota causa. Bal. l. 2. C. qui. ex caus.

Iurasse testem an & quando præsumitur.

Testis nō præsumitur iurasse nisi de iuro in actis appareat. Gemi. trac. de testib. nume. 72. Steph. Aufre. tract. de testib. nu. 60. tom. 13. & nu. 94. in hoc si notarius dixerit in depositione talis testis iuratus & examinatus deposuit, Stepha. Aufre. ibidē. nu. 60. Bart. l. admonēdi. ff. de iureiur. nu. 24. & 43. Bal. ff. de feriis. n. 27. & in l. quod in libello. nu. 19. lib. 10. C. de fide instrum. & l. nequis. ff. de test. nu. 4. Butr. c. tuis. nu. 5. de testib. li. 2. par. 2. Celf. Hugo. tract. l. de clausul. n. 221. Fel. c. tuis. col. ult. uer. ult. quæro. de testi.

Testis iuramentū probatur, quando dicitur talis iuratus deposuit, But. c. cum Ioannes. nu. 12. de fide nistrum. lib. 2. par. 2. Bar. l. Theopomp. n. 3. ff. de dot. præl. Imo. de fide instr. c. cū Ioannes. nu. 4. Panor. c. ꝙ autem. nu. 5. de iurepatr.

Testis nō præsumitur iuratus ex uerbis notarii talis iuratus, nisi cōstet ea die potuisse iurare, Feder. de Sen. consil. 208. quæritur an. Hip. l. §. 1. si qs dicatur. col. 3. ff. de q̄st.

Testis an præsumatur iuratus si tabellio dicat in instrumento talis iuratus deposuit, Imol. de proba. c. quoniā cōtra. nu. 30. Pau. de Cast. l. qui. nu. 6. C. de testam. Ias. ff. de iureiu. l. admonendi. in repet. nu. 202. Felin. c. tuis. nu. 11. de testib. post Barto. ibi. numer. 5. ubi dicit testem

testem ex hoc nõ præsumi iuratũ nisi pars, & iudex fuerit pręsens.

Testes antequã deponant iurare debent alios dictum non ualet, Plac. tract. de expedi. in dicto capitul. titul. 7. numer. 2. tom. 12. Butri. c. per inquisitionem nu. 5. de elect. lib. primo, par. prima, Bal. ca. fraternitatis. nu. 5. de testib. & l. iureiur. C. de testib. nu. 1. Bellem. c. de testib. & attesta. nu. 1. 11. 14. & 15. & quod faciendum ordine turbato, nu. 2. Panor. c. cæterum, nu. 10. de iura. calum. Fulg. C. de testib. l. iusiur. nu. 2. Vital. clem. testibus, num. 60. de testib. Gemi. tracta. de testi. nu. 6. Hipp. cons. 12. nu. 18. & 19. uol. 5. Fede. Schen. tracta. de testib. nu. 3. to. 13. Hippol. l. penul. nu. 29. ff. de quæstio. Bart. q. 259. nu. 2. par. 2.

Testis potest deponere & dicere qđ scit de eo super quo producitur & postea iurare in cõtinenti, Anchar. c. dilectus de ca. mona. nu. 6. Hippo. cons. 137. nu. 41. uol. 2. Rebuff. in concorda. §. prælatique graduati de colla. Tiraq. de retra. nume. 5.

Testis potest iurare prius & postea ex interuallo deponere nec est uis de eodem contextu, Io. Monac. c. ut circa nume. 15. de elect.

Iurare quo die & tempore debeant testes.

Testis nõ potest in diebus festiuis iurare, Panor. c. 1. n. 18. de ferijs Anchar. c. 1. de fer. nu. 6. Ludo. Rom. C. de eden. auth. si quis in aliquo nu. xj. Alex. cõs. 213. nu. 4. li. Iac. de Monte in tract. de arbitris nu. 3. tom. 12. Gomes. c. mulieres de iudi. in 6. nu. 42. Rui. uol. 5. cons. 149. nume. 21.

Testis die feriata & iuris ordine prætermisso recipi potest quãdo proceditur de facto, Blan. 1. q. 1. n. 27.

Testis corã arbitro an possit iurare die feriato & ordine iuris non seruato. Blanc. q. 8. num. 16.

Testis an examinari & iurare possit de nocte, Io. de Silua. tract. de benefi. q. 17. par. 3. num. 8.

Testes an possint examinati & iurare tempore feriato etiã solẽni quando periculum est in mora, Panor. c. fi. num. 22. ut lit. non contesta.

Testis iurans die iuridica & deponens die feriato an ualeat, Alber. de Ros. C. de testib. l. iusiur. nu. 5. & rub. eod. tit. nu. 3. & in Rub. C. de fer. nume. 4.

Testis iurãs die nõ feriata deponere potest die feriata, Alber. de Ros. trac. de testi. par. 1. §. cõsequenter. nu. 3. to. 13. par. 3. nu. 32. & Fran. Brun. trac. de indi. & tortura. q. 5. par. 2. nume. 53. tom. 15. Imol. ff. de damn. infect. l. dam. infect. nu. 13. Bart. l. si quando nu. 2. C. de testi. Berta. uerb. testes depo. n. 91.

Testis receptiò ad hoc ꝙ dicatur rite facta post receptionẽ illicitam debet fieri præstatio iuramenti quasi eodem contextu, Vital. Clem. testib. nu. 72. de testib.

Testis præsumitur iuratus eadē die qua deposuit nisi fuerit feriata Bal.l.fin.col.ult.C.de re iudi.Bero.c.quod autem de iure patro.

Testimonium si incertum est quo loco fuit præstium & iuratum, Paris.cons.54.nu.22. uol.4.

Testis si iurauit in iudicio sed nondum sūt articuli dati.uel interrogatoria quid iuris, Specu.tit.de testib.§.13.nu.12. Butrius tract.de testi.nume.43.tom.13.

Iurare debet testis per se & nō per procuratorem.

Testes non potest iurare per nuntiū uel procuratorem.l.de minore, de quæstio. Zabar.ca.testimoniū de testi.Bar.l.qui bona fide.§.si aliē no.numero 17.ff.de damn.infect.

Testes iurare possunt proprio actu nec possunt per procuratorem iurare, Butri.ca.licet ex quadam nu.3.de testib.& ibi Abba. & Imol. nu.6. & Anchar.nu.3. Barbat.c. proposuisti, nu.5.de probat.

Testis an posit constituere procuratorem adiurandū, Zabar.ca.testimonium de testib.nu.5.col.2. Barba.c.in præsentia, num.61.de proba. Feli.c.licet de testib.col. 2.uer.& quæro, nu.2. Bert. uerb. testium coactio, nume.5.

Iuramenta & productio testium fiat parte citata.

Testes non recipiuntur nisi citatis omnibus quorum interest, Spec. de elec.§. excipi possunt uer.sed si negatur, Bar. §.ex hoc uerū in auth.de testib.nu.2.Belle.c.& appell.§.Item sententia, nu.2.13.q.6.Anch.c.quoniam ut lit.non cō testa.nu.9. Vital.Clem.de testib. nu.29.de testibus Gemi.tract.de testi.nu.72. Cor.consi.66.uol.1. in prin.& cons.58.uol.1.nu.3.& cons.149.nu.20. & cōs.132.n.2. uol.4.Soc.fallentiarū regula 523. Fel.c.significauit de testib. Dec. cap.consuluit in prin.de offic.de lega.cons.63.col.6. Bero.c.licet causam de probat.nu.86. Bertac. uerb.testes parte citata, nume.1.

Testium nulla est receptio fac.cōtra non citatum Io.Andr.in Nouell. c.in nomine domini col.4. in prin.uerb. in nomine domini & ibi Zabar. nu.1.col.4. Fel. nu.6. Dec.nu.29.Alb. de Ros. trac.de testib.nu.18.Butr.c.1.nume.1.de testi.lib.2.par.2.Io.Monac. tracta.de defens.iuris, nu.7.Bagaro. trac.de testib.nu.87. Soc.de cita. artic.7.nu.2. Vital.Clem. testib. nu.91. de testi.Cor.consi.34.nu. 3.uol.2.& conf.241.nu.8.uol.4. Paris.cons.85.nu.9.uol.4.& cōs. 83.num.14.uol.1.& si incipiatur à delegato cui cōmissa est examinatio.ibidem, Paris.cons.145.nu.10. uol.4.Rui.cons.10.uol.5.num.9.

Testes partibus præsentib. recipiuntur nisi pars altera uelit uenire, de testi.c.in nomine domini col.3. Glos.l. minime. ff.de leg. Alb. de

Ros.

Rof.de testi.l.si quando, nu.5.& l.iusirandum,nu.3. Bar.l.iusiur. C.de testi.num.5.& l.si quando, nume.1. C.de testib. Guid. Papa tract.de rescrip.nu.14.tom.1.Iacob.Gentil.tract.de ordi.iudi.in prin.nu.21.to.12.& Fede.Schen. tracta.de testi.nu.8. tom.13.Homod.consf.241.nu.3.Odofred.de ord.iudi.nume.38.tom.12.Bal.l. presbyteri.C.de epis.& cleri.nu. 5.Panor.c.22. nu.10.de testi. & c.2.nu.xj.Ibidē Ang.C.de testib. l.si quando, nu.1.& auth.si quis, nu.3.Fulgos.C.de testib. auth.si quis nu.1.& 3.Vital.Clem.testibus, nu.5.de testibus,num.8.ibidem Dec.conf.182.col.6.Rebuf. tracta.de dilat.art.13.nu.2.to.3. Bertran.par.3.consi.144.num.3. Gram.in ciuil.conf.78.nu.xi.Bero.c.quod autem de iurepatronatus,nu.24. Paul. de Castro.l.legis uirtus.ff.de legib.

Testes qñ parte præsente iurant.notarius hoc dicere debet, Iacobus Gentil.tract.de ordi.iudi.nu.42.

Testium productio alio tempore q̄ pars fuit citata non ualet ipsa pro se absente,Rot.decis.171.nu.1.in nouis.Bellem.c.per tuas de prob. num.14.Felin.c.in nomine domini de testib.num.34.Gram.conf. 78.nu.12.in ciuil.& conf.78.n.7. Alex.con.134.nu.2.lib.2.

Testiū receptio an ualeat si iudex assignauit terminū parti ad producen.testes in debita dilatione sine solemnitate, Capel. Thol.q.116. Sali.C.de testib.l.si quando,nu.6.

Testes quādo debent iurare an pars sit citanda perēptoriè idest simplici citatione,Felin.c.in nomine domini de testibus,nu.20.

Testes non examinantur contra contumacem sed bene ipse cōtumax examinatur, Panor. ca.1.nu.1.ut lit.non contesta.Bal.in Margarita uerb.testis,col.4.

Testes examinantur contra cōtumacem,& fertur diffinitiua & quando, Panor.in c.ueritatis nu.1.22. & 26.de dolo & contu. Barba.c. consultationibus nu.22.de offi. de lega.

Testimonia an recipi posint præsente una parte si altera uenire noluerit Soc.C.de testi.l.si quādo.n.7.

Testes deponentes parte non citata ēt coram Principe non ualent, Gram.decis.103.nu.233.

Testes coram atbitro an parte præsente iurare debeant,Perus.tract. de arbi.uer.17.

Testium receptio facta contra non contumacē in causa matrimoniali nulla est, Io. And.in Nouel.c. accedens col.1.circa medium uer. Accedens ut lit.non contesta.

Testes quando iurant debet citari pars etiā in criminalibus, Panor. c.2.nu.34.de ordi.cogni.Specul. tit.de inquis.§.2.nu.80.Hippol. cōs.12.nu.5.uol.1.& conf.29.nu. 18.eo.uol.Rui.consi.7.uol.5.n.9.

Testes parte non citata non probant etiā in crimine assassinii licet aliqui tenuerint contrarium,Gram.

uoto

uoto xi. numero 16.

Testium receptio facta contra impeditum comparere an ualeat, Bal. c. in nomine domini, nu. 11. de testib. Vital. Clem. testibus, nu. 101. de testib.

Testes ad suspensionem faciendam inuito domino an recipiantur, Bertran. par. 1. cons. 83.. nu. 8

Testiũ data quare non ualeant facta parte ignorãte sup is sup qb. nõ præcessit. infamia Butri. c. inquisitionis, num. 21. de accus. lib. 8.

Testium receptio an ualeat uocato domino & non procuratore cũ qua est lis cõtestata, Butr. c. 2. nu. 8. de testib. lib. 2. part. 2. & ibi Abba. num. 16. Ioan. Andr. in nouell. cap. in nomine Domini, colum. 4. circa prin. uer. in nomine Domini de testib. Vital. Clem. testi. nu. 80. de testi. Bertran. par. 5. consil. 144. num. 1.

Testes contra hæreditatẽ iacentem an recipi possint, Barb. c. quoniã numero 68. ut lit. non contesta.

Testium iuramenta an iudex ex officio si comparuerint recipere poterit neque aliqua pars cõparuerit, Barba. cap. consuluit, numero 110.

Testes quando recipi debent an sufficiat citatio ad domum, Imol. de eo qui mitt. in possess. causa rei seruan. cap. si aduersus, nume. 13.

Testes si examinantnr in casibus in quib. perueniri potest ad diffinitiuam lite non cõtestatas pars debet personaliter citari uel reiteratio requiritur Bartol. l. dies cautioni. §. prætor ait, nume. 23. ff. de dam. infect.

Testes quando examinantur post litẽ contestat. citatio ad domum sufficit, Bartol. l. dies cautioni. §. prætor ait. ff. de damn. infect. numero 19.

Testes ad perpetuam rei memoriã si examinatur ad effectum alicuius parui præiudicij citatio ad domũ sufficit, Bar. l. dies cautioni. §. prætor ait, nume. 20.

Testium examinatio quando ualeat parte non citata, Hippol. sing. 24. incipit clarum est de iure, & consil. 8. nu. 36. uol. 1. Præpos. c. præterea, el 2. nu. 47. de sponsa. Cum. ff. de damn. l. filius familias, num. 4. Prob. in Ioan. Monac. cap. Romana, nu. 9. de testi. Socin. cons. 272. nume. 16. uolum. 2. Bertran. part. 3. consil. 149. nume. 5. Bero. cap. quoniam contra de probat. numero. 98. usque ad 108.

Testes examinati parte non citata regulariter non probãt, fallit in pluribus casibus positis per Hippol. sing. 24. Incipit clarũ est de iure.

Testes recipiuntur ad iuramenta & dicta parte absente & non citata in causa hæresis, Franc. de hæret. c. statuta. §. Iubemus, num. 1.

Ad testium depositonis actum non sunt partes citandæ sed tantum ad iuramentum, Butri. cap. significauit, nume. 2. de testib. libro 2. par. 2.

Testes produci absque partis citatione

ne termino assignato ad probandum pendente an possint, Alberic. de Rosa.tracta.de testib.numero xj.

Testium receptio an ualeat parte non citata subsistente legitimo impedimento incuitabili, Butr.c. 2.nu.4.de testi.lib.2.par.2.quod ualeat tenet Prob. in Io. Monac. in ca.primo, numero 4.de ætat.& qualita.in 6.

Testis dictum ualet parte non citata quando si esset citata uel præsens non posset talem testem aliqua exceptione repellere, Hippol.in rubri.C.de probat. num.220.

Testes recepti parte absente non uocata licet non faciant plenam probationem faciunt tametsi præsumptionem Mill.in uerb. testis, numero 69.

Testes non citati nec iurati recepti ad informationem iudicis an probent Afflic. cap.si quo, de pace tenen.not.3.

Testes sine rei citatione super temporali inquisitione & accusatione de consuetudine examinandi. Marc.Blanc.tracta.de indic.num. 22.tom.15.

Testes examinati parte non citata non probant, nec faciunt indicium, Bert. uerbo testes qui esse pos.num.177.

Testes quando examinantur in causa spolii parte non citata, Soc.consil.272.nu.9.uol.2.

Testes iudicio rei dotalis partibus absentib. produci possunt, Bapt. de sancto Blas.tracta.de priuileg. dotal. censur.prima. numero 6. tom.10.

Testes quando adea ut elam recipiũtur præsente parte non citata, Specul. de noto. crimi.§.1.ultra medium.

Testis dictum factum parte non citata, si tamen est uerisimile debet apud bonos, & graues uiros concludere. Hippol. sing.343.

Testes quomodo citationis recordari debeant, Rebuff.tracta.de cita. artic.3.nu.3.tom.3.

Testes si parte absente producti sunt parti exceptio reseruata intelligitur, Gemin.tract.de testib. nu.51.tom.13.

Testes examinati non citata parte ad uidendum iuramenta, an probent Afflic.decis.39.numero 3. & decis.38.

Testes in occultis non inducendi, Bellem.capitu.si peccauerit. numero 36.2.quæst.1.

Compelluntur testes regulariter.

Testes de iure canonico nõ ita absolutè testificari cogũtur, sicut de iure ciuil. Bap.de sancto Blas.trac. de cõtradi. iur.contradi.91. to.1. Galb.in tracta.de dist. legis & cano.nu.29.tom.j. Pros.nu.62.car. 63.& Zanet.numero 278.car.78. Fran.Curt.cons.142.numero 18.

Testes de iure ciuili indistinctè testificari cõpellũt, Bal.rub.de testi. cogen.

cogen.nu.2.Panor.c.ſuper eo.nume.3.de teſti.cogen.

Teſtes præſumuntur timore aduerſæ partis nolle teſtificari, quando requiſiti nolunt teſtificari, Abb.c.ſuper eo.nu.4.de teſti.cogen.

Teſtis eſſe cogitur quis inuitus. gl.l.2.§.1. ff.ſi quis decurio.& l.2. C. de teſti. Alb.de Roſ. C.de epiſcopis & cler.l.nec. nu.2.& C.de teſti.l.ſi quando.nu.1.Ancha.c.cum cauſam. nu.10. de teſti.& c.1. de teſti.cogen. nu.3.& 5. Fulgoſ.ff. de teſti.l.teſtimoniorum. num.2. ff.ſi quis cautio. l.non exigimus. §.ſiqui municipalis. num.1. Vital. clem.teſtib. nu.20. de teſtib.Fed. de feud.li.1.ti.16.Vital.trac.clauſularum.C.de error.teſtis.nu.10. Bertran.par.2.conſ.131.nu.3.Ber. uerb.teſtium coactio. nu.13.

Teſtes non priuilegiati an ſemper compellantur ferre teſtimonium. Feli.c.1.de teſti.cogen.nu.10.

Teſtificari regulariter quælibet perſona cogitur ẽt priuilegiata, fallit ut per Soc.regula 109. But.trac. de teſti.nu.4.to.13.Gemin.tract. de teſtib. nu.38.Bal.& Bar.Cepola.rubr.de teſti.cogen.

Teſtis ſi fecit ſe accuſari de eodem crimine, de quo erat reus ut non teſtificaretur cogitur tamen teſtificari.Barto.l.1. §.ſi ſeruus. ff.de quæſtio.nu.2.

Teſtes debent compelli vbicunq; eſt magnum damnum proximi uel lucrum aduerſarii & ubicunque eſſet ſcandalum. Butri.c.peruenit. nu.1.de teſtib.cogen.lib.2.par.2.

Teſtis eſt etiam ſuper cauſa examinandus conſtito de malitia ſubtractionis.Abb.c.peruenit,el 1.nu.2. de teſtibus.cogen.

Teſtes in quib. caſibus cogendi ſunt & in quibus non. Ioan. And.in nouell. c.dilectorum. col.1. & 2.& per totũ.de teſtib.cogen.& de teſti.cogen.c.ſuper eo.Azo.rubr.de teſti.nu.2. cum plurib. capitulis. Hoſti.rubrica de teſti. cogen.nu.5.6.& 7.in ſumma, Albe.de Roſ. ff.de teſti.l.teſtimoniorum.nu.2. Bal.l.ſi quando.nu.3.de teſt.Spe. de teſtibus.§.de teſtium compulſione, & tit.de crimi. per modum excep.propo.nu.4.Bellem.c.fratutum. nu.2.2.q.7 Anch.pulchra diſtinctio.c.dilectorum. nu.2.de teſt.cogen. Imo.de teſti.cogen.c. ſuper eo.nu.2. & c.dilectorũ.nu. 3.Fulg. C.de teſtib. l.parẽtes.nu. 1. Sali.C. de teſtib.l.ſi quãdo.nu.4 Nell.trac.de teſtib.nu.40.tom. 13.Curt.ſenior conſ.55. num.8. Felin.rub.de teſti.cogen. num.2.

Teſtes quare cogantur ad teſtificandũ & qualiter, Hoſt.ti.de teſt.cogen.nu.4.& 5.in ſumma.Butr.c.1. num.6.de teſti.cogen.li.2.par.2.

Teſtis nedum poteſt dictum ſuum obſcurũ declarare ſed cogitur ẽt. l.repetita. & Bart.d.quæſt. & ibi Alex.Bart.l.ſi quis intentio de iudi. Bagarot. de reprobat.teſtium, nu.42.Ang.ff.de duobus reis.l.cũ duo,nu.32.par.2.& c.vt quæ deſunt aduocatis. l.non dubitandũ, num.

num.4. Bero.c.solicite de testib. nu.5.Ber.uerb. Testium coactio; num.7.& uerb.testium repetitio, num.9.

Testes sunt cõpellendi cũ aliter veritas sciri nequit, de testib. cogen. c.peruenit.col.2.& maxime in cã matrimoniali super cõsanguinitate, eo.ti.de testib. c.cæterum col. 3.Albe.de Rof.trac. de substitu. nu.10.& 15.& cui onus illud probandi incumbit ibidem,num.11. Bellem.c.causam matrimonii, de testi.cogen. nu.3. & 4. & c.super eo.de testi.cogen. nu.1. & 2.Capell.Tholo.q.345.& ibidem quis cogatur quando aliter ueritas haberi non põt,Imo.de testi.cogen. c.cũ super cã,nu.1.Fel.c.1.de test. cogen.nu.9.& c.super eo.de test. cogen.nu.10.Hippol.l.fi.nu.8.& 17.C.de leg.Corn.de Siccar.& l. Infans,nu.42.& 47.& l.diuus,nume.13.ff.de quæstio.& l.de minore.§.tormenta,nu.19.eo.ti.Prob. in Io.Monac.c.ut animarum, nu. 59.de consti.Mill.uerb.testis,nu. 102.Ber.uer.testiũ coactio.n.33.

In quibus casibus non coguntur testes insiui.

Testes qui non cogantur. l.insiui. ff. de testi. Spec.de testi. cogen.per tot.Alb.de Rof.trac.de testi.par. 2.nu.10.Bellem. c.cæterum de testib.cogen.nu.1.& 2.Fed.Schen. trac.de testib.nu.41.Alber.de Rosel.tract.de testi.par.2. nu.1.9.& 16.tom.13.Ber.uerb.testium coactio.num.23.

Qui agi non potest à reo petere testimonium.4.q.3. testes uerb. Item qui intendit col.2.

Testes in nomine constituti an compelli possint à iudice Imo.de offi. ordi.iudi.c.significauit, nu.9.

Testes à me repertitos ut meo noĩe examinet an petere possim & ad hoc cogantur, Belle. c.præsentiũ de testi.& attesta. num.49. & 50.

Testes instrumentarij non coguntur uenire ad iudicium ad recognoscenda Sigilla sua licet cogantur uenire ad deponendum.l.si quando,& ibi docto.de test. Ber.uerb. testes instrumen.nu.36.

Testes non nisi habiles cogi. Belle.c. dilectorũ, de testi.cog.nu.9.& 10.

Testi an competat exceptio declinatoria compulsionis si compellitur ubi non debet compellitur, Bald. C.de testibus nu.de testibus.

Testes an compellantur ad testificandum in odiosis exceptionib.But. c.cum literis,nu.18. de testi. li.2. par.2.

Testis qui habilitatem suam tacet quando summitur ad effectum testificandi sibi imputetur, Felin.c. preterea de testi.cogen. nu.8.

Testis potest se excusare dicendo. Non sum habilis & sic allegare turpitudinem suam, Feli.c.suscitatus de rescrip. nu.22. uers.limita quintò in teste.

Testis pro me iuratus post cõtra me examinari Bertach. uers.testium coactio.

de

de testi.& attest. c.cũ olim, nu.2.

Testes si sunt de iurisdictione iudicis personaliter uenire compelluntur Iacob.Gentil.trac.de ord. iudi.nu.16.tom.12.But.trac.de testibus.nu.27.

Testis nõ compellitur ad iudicium ire pro testimonio ferendo quatuor casibus & additur quintus quando est persona egregia, Butr. c.si quis de testib.li.2.par.2. Bart. l.si quando. C.de testi.num.106. But.c.3.nu.3.fideiuss.li.3.

Testis si commodè ad præsentiam iudicis uenire potest compellere venire secus si incommodè, Panor. c.si quis testium, nu.3. de testib.

Testis non nisi in iudiciis cogi & quid in contractu, Bellem.Rub. de testibus.cogen. nu.45.

Cogendi quando sint testes in causa ciuili.

Testes an & quando sint cogendi in causa ciuili tã de iure ciuili quàm Canonico, Panor.c.dilectorum, num.23.de testi.cogen.Bellem.c. dilectorum de testi.cogen.nu.31. Bar.l.si quando.C.de testibus,nu. 7.Igneus. l. 3.Ignoscitur, nu.22. par.1.ad Sillan.

Testis cogitur testificari in causa ciuili & non excusatur eo ꝙ potens sit is contra quem producitur, Bald.c.1.de testi.cogen.& c.dilectorum,nu.1.de test.cogen.Belle. c.dilectorũ de testi.cogen.nu.13. & 19.limita.20.in criminali autẽ eum cogi.nu.16.& 22. Amplia in occulto crimine, nu.25.& 26.limita etiam nu.17.& 18.ibidem.

Testis qui aduersæ partis timore se contrahit testificari compellitur, Io.An.in nouell.c.super eo.col.4. circa prin.uers.super eo de testibus, But.c.3.nu.1. de testibus cogen.li.2 par.2.Bal.c.super eo,nu. 1.de testi.cogen.

Testes qui se gratia uel odio absentauit compellitur in ciuili ad testificandum,Butr.c.dilectorum,num. 1.de testi.cogen.li.2. par.2.Imo. de test.cogen.c. dilectorum,nu.1.

In testamento quando cogendi sint testes.

Testes inuiti ad testamentum nõ sũt adhibẽdi.l.q testis.§.fi.ff.de testa.

Reprobatorij testes quando cogantur.

Testes reprobatorii an cogantur ad testificandum, Bal.c.ex parte deca.nu.25.de testi.

In spirituali causa an cogantur.

Testes possunt cogi in causa spirituali But.c.cæterum,nu.3.de test. cogen.& ibi,Abb.nu.1.

Matrimoniali causa quando cogantur.

Testes in causa matrimoniali cogendi sunt,Io.And.in Nouell.c.cau-

ſam.col.2.circa medium uerſ.cau ſam de teſtib. Zabarell. c.cauſam de teſtib.nu.1.col.4. Butr.c.1.nu. 1.de teſti.cogen.li.2. par.2.

In vſurarũ cauſa an cogantur.

Teſtes in cauſa vſurarum coguntur Spec.de reſcrip.pręſen.§.ratione formæ.uer.circa cauſam.

Ad conſanguinitatem probandam an compell.

Teſtes poſſunt cogi ad teſtificãdum ſuper conſanguinitate probanda ſiue timore partis uel iuramenti recuſet teſtificari, Butr.cap.cęterum, nu.1.de teſtibus cogen. li.2. par.2.Anch.c.cęterum de teſti.co gen.nu.1.& etiam in ſpiritualibus ibidem, nu.2.

Criminali cauſa quando compellantur.

Teſtes in cauſa criminali an cogi poſ ſint.c.dilect. de teſti.cogen.Bald. c.dilect.nu.6.de teſti.cog.But.c. peruenit el 2.nu.3.de teſt. cog.li. 2.part.2.Panor. c.ſi dominus nu. 5.de ſimo.Ibidem Anchar.c. dile ctorum de teſti.cogen.nu.3.Odo fred.trac.de ordi.iud. Bap.de ſan cto Blaſio cautel.160.& tenet tra cta.de differentia inter ius cano. & ciuil.nu.291.tom.1.Hippol.in pract.§.diligenter,nu.182. Fel.c. pen.de teſtib.cogen.num.3.Bert. uer.teſtium coactio, nu.36.

Teſtes an ſint fortius compellendi in cauſa criminali quam in ciuili Bal.c.dilectorum,nu.5.de teſtib. cogen.Fulg. C.de teſtib.l.ſi quan do,num. 5.

Teſtes licet non compellantur in cau ſa criminali tñ poſſunt examinari impedientes Abb.cõſtitutus de te ſti.Bal.in Marga.uer.teſtes col.2.

Teſtis in cauſa criminali primo non compellitur ad teſtimonium ſed exorandus eſt,& poſtea conſulen dus Butr.c.3.nu.5.de ſimo.lib.5.

Teſtes ſunt ſemp cogendi ubi crimẽ puniretur per depoſitionẽ uel aliter, Ioan.And.in nouell. c.dilecto rum.col.2.circa fi.uerſ.quid ubicunque. de teſti.cogen. Specu.de notorio crimine. §.fama.uerſ.q̃d ſi agenti.Ioan.And.in nouell.c.di lectorum.col.3.circa finem.uerſ. Iacob.de Amel.de teſti.cogen.Be ro.c.at ſi clerici.de iudi.nu.152.

Teſtes non compelluntur iure cano nico ad teſtificandum in crimina libus,ubi ſe abſentauerunt timore uel odio,But.c.3.nu.4.de teſt. cogen.lib.2.par.2.Panor. c.perue nit.el.1. nu.3. de teſti.cogen.& c. ſuper eo.nu.2.de teſti.cogen.

Teſtes an cogantur eum de crimine per modum exceptionis opponitur,Spec.de crimi.mo.expo. in fi. Ioan.An.in nouell.c.dilectorum. col.2.circa prin.uerſ.ibi.finaliter de teſti.cogen.Panor.c.ſuper lite ris.nu.20.de accuſat.

Teſtes ſuper criminib.probandis nõ compelluntur,de teſt.cogen. c.di

lecto-

lectorum. col. 1. Imol. de testi. & attesta. c. constitutus. nu. 1. & 4.

Testium in criminalibus cogendorũ causę. Bellem. c. dilectorum. de testi. cogen. nu. 4.

Testes in criminalibus personaliter uenire compelluntur. Iaco. Gentil. trac. de ordi. iudi. nu. 2.

Testes in causa criminali admonendi non sunt cogẽdi, nisi timore se subtrahant, Anch. ca. super eo. de testa. cogen. nu. 1. & 3.

In falsi crimine uel infamia an compellantur.

Testes coguntur in crimine falsi literarum Papæ. Zabarell. c. cum contra. de testibus cogen. nu. 1. col. 1. Butri. c. cum contra. nu. 1. de testi. cogen. li. 2. par. 2.

Testes sunt cogendi, cum de fama uel falsitatis uitio inquiritur, Io. And. in nouell. c. super his. col. 4. circa fin. uer. de testi. cogen. & ibi But. Abb. & Ancha. nu. 1. & ibi gl. colum. 1.

Testes cogi possunt dicere quod uenerint de alterius infamia, de purga. cano. c. 2. col. 4.

In causa Hæresis quando compellantur.

Testes in occultis criminibus sicut sunt hęresis dilapidatio & similia an cogi debeant, Io. An. in nouell. c. dilectorũ. col. 3. circa prin. uerbo dilectorũ, de testib. cogen. Frã. de Hæret. c. accusatus. §. ille quoque, nu. 2. de testi. in 6. Ponzi. tracta. de lamiis. nu. 84. tom. 15.

Testis in causa hæresis compellitur dicere ueritatem etiam de suo crimine. Gemi. c. accusatus. §. licèt. nu. 2. de hæresi.

In causa inquisitionis an compellantur.

Testes an compellantur in causa inquisitionis, But. c. qualiter. nu. 21. de accus. li. 5.

Ad iniuriam clerico illatam probandã an compellantur.

Testes sunt cogendi super probanda iniuria clerico illata, But. c. peruenit, el 2. nu. 1. de testi. cogen. li. 2. par. 2. Anchar. c. peruenit, el 2. de testi. cogen. nu. 1.

Ad sententiam excommunicationis probandam, an compellantur.

Testes non coguntur ad sententiam excommunicationis probandam. Io. An. in nouel. ff. de pœ. & remis. c. cum medicinalis. nu. 4. & c. dilectorum. col. 3. circa medium. uersic. quid si dicatur, de testi. cogen.

Aduena an cogatur.

Testis aduena quo casu compellitur

red-

reddere testimonium, Panor. c. fi. nu. 16. ut lit. non contesta.

Aduocatus an cogatur.

Testis vt sit, an & quando aduocatus cogi possit, Albe. de Rof. trac. de substitu. part. 1. §. expedita. nu. 3. tom. 13. par. 2. nu. 8.

Amicus an cogatur.

Testis amicus non compellitur ad testificandum ubi possunt haberi probationes per alios, But. c. 1. nu. 1. de testi. cogen. li. 2. par. 2.

Canonicus an cogatur.

Testificari an cogatur canonicus cōtra ecclesiam, Bertac. uerbum testium coactio. nume. 35. & Butri. c. ueniens. nu. 16. de testibus. li. 2. par. 2. c. cum nuncius. nu. 4. de testi. li. 2. part. 2.

Clericus an cogatur.

An clericus ad testificandum compelli possit. 2. q. 6. statutum. col. 1.

Testes clerici non compelluntur ad testificandū etiam in ciuili causa nisi in subsidium. c. 3. nu. 6. de testi. cogen. li. 2. par. 2. Franc. Brun. trac. de indi. & tortura. nu. 16.

Testis etiam clericus, quando in causa criminali potest ad testificandum compelli, But. c. dilect. nu. 5. de testi. cogen. li. 2. par. 2.

Testis clericus non cogitur testificari nisi aliter ueritas haberi nō possit. Ber. uerb. testiū coactio. n. 34.

Coniunctus an cogatur.

Nullus debet cogi ut ferat testimonium contra consanguineum uel affinem. 4. q. 3. testes. §. seq. uer. item lege Iulia. col. 2. Cin. C. de testibus. l. si quando. nu. 1. & 3.

Testes esse cogi non possunt attinentes usque ad supremum gradum, Franc. Brun. tract. de indi. & tortur. nu. 15. Ber. uerb. testium coactio. nu. 31.

Testes coniuncti, qui iure ciuili cogi non debent aduersus coniunctos testimonium ferre, in quibus casibus de iure canonico etiam inuiti aduersus eosdem coniunctos testimonium ferant, Fede. Schen. trac. de testibus, nu. 34. tom. 13.

Contra se ipsum deponere non cogitur.

An aliquis cogatur testificare contra se uel probationes exhibere, Bal. cons. 227. par. 5. nu. 2. Bald. c. ex epistolæ. num. 10. de probat. & cons. 227. part. 5. nu. 3. Nell. tract. de testi. nu. 43.

Dicens se nil scire an cogatur.

Testis q dicit se nescire cogi ueritatem dicere, Bal. c. 1. §. notandū, super feud. quæ sint reg. n. 12. & c. 1. §. si enim, sup feud. quid sit inuesti. c. 1. §. cum autem. in fi. de controu.

trou. inuesti. de feud. Nell. tract. de testi. nu. 38.

Domesticus an cogatur.

Testis domesticus an contra domesticum testificari cogatur. Albe. de Ros. tra. de substi. nu. 5. Guid. q. 45. nu. 1.

Episcopus an cogatur.

Testis Episcopus an posit compelli à superiore ferre testimonium. Feli. c. nuntius. de testi. nu. 5.

Aetatem decem annorum excedenter an cogantur.

Testis qui excessit septimum annũ ut cogatur testificari, Bal. c. si qui testium. nu. 4. de testi. Bar. l. 2. nu. 3. ff. de excusa. tuto. & cura.

Testis esse non compellitur, qui hẽt decem annos, Nell. tract. de testibus. nu. 36. tom. 13. Franc. Brun. tract. de indi. & tortu. q. 2. par. 1. nu. 16. tom. 15. Zanet. tract. de diffe. inter ius cano. & ciuil. nu. 294. tom. 1. Prosd. tracta. de diffe. inter ius cano. & ciui. 53. Iser. c. 2. nu. 7. li. 2. de pace & iura. firm. Fran. Duen. trac. de testi. nu. 16.

Frater contra fratrem, an cogatur.

Frater aduersus fratrem dicere non est cogendus nisi cum per alios ueritas hẽri non põt, Fed. Schen. tracta. de testi. nu. 3. & 4. tom. 13.

Fratres Predicatores an cogantur.

Testes de licentia superioris fratres minores uel prędicatores esse cõpelluntur. Bagarot. trac. de reprobat. testi. nu. 9.

Gener contra socerum an cogatur.

Testis quòd sit gener contra socerũ cogi non potest nec è contra, Alber. de Ros. tract. de substitu. nu. 6. Quid de uictrico aduersus priuignum, & è contra. Alb. de Ros. ibidem, quid de sobrino aduersus sobrinum ibidem.

Impubes an cogatur.

Testimonium ab impubere exigitur, Igne. l. 1. §. impubes. num. 37. par. 1. ad silla.

Iuste sibi timens an cogatur.

Testificari non cogitur quis iuste timens, Barb. cons. 6. num. 8. Mart. Laud. trac. de prin. q. 129. tom. 5.

Testis dictum qui iurauit non deponere, an ualeat, Albe. de Ros. trac. de testi. nu. 18. Rui. cons. 158. uol. 5. nu. 20. Zabarell. cons. 35. nu. 1. Felin. c. intimauit. nu. 8. uers. modo quæritur, de testi.

Iura-

Iuramento astrictus de non testificando an cogatur.

Testis qui testimonium iurauit non dicere testificari compellitur si at testationes publicatæ non sint, Io.An.in nouell.c.intimauit.col. 1.in medio.uer.intimauit. de testibus.But.c.intimauit.nu.5.& c.cõstitutus.nu.6.de testib.li.2.par.2. & uide ibi per Feli. nu.1. & nu.4. Panor.c.qualiter,& quãdo.nu.7. & c.omnis vtriusque sexus,num. 5.de pœniten.& remis.& c.sacerdos.nu.1.de offi.ordi.Imo.c.permãt.el 1.de testi.cogen.nu.4.Hippol.sing.454. Incipit accipe q̃ro.
Testis iurans de nõ testificando ante aliquem non ligatur iuramento. Abb.c. intimauit.nu.1. de testib.
Testis qui iurauit testificare, nec denunciare non tenetur tali iuramento.Anchar.c.constitutus. el 1. nu.5.de testibus.

Laicus an cogi possit.

Testis laicus qui forte aspirat ad clericatum & ideo non vult deponere in causa sanguinis an esset cogẽdus, Io.An.in nouell. c.dilectorũ.col.3.circa fi.uer.de testi.cog.

Libertus an cogi possit.

Testis esse libertus an contra procuratorem cogi possit, Alb.de Ros. trac.de substi.nu.1.

Milites an cogantur.

Testificandi causa militem non esse à signis remouendum, Fulg.ff.de testib.l.testium.§.testes.nu.1.

Procurator an cogatur.

Procurator an cogi possit ad deponẽdũ ut principalis, Paris. cõs.2. nu.15.uol.4.Affl.dec.92.num.1.

Proxeneta an cogatur.

Testis proxeneta non compellitur inuitus testificari nisi vtraque parte uolente sed uolens admittitur, si una pars consentit, Mill.uerb.testis.nu.92.

Religiosus an cogatur.

Testes esse pro suis in monasteriis religiosi compelli possunt, Franc. Brun.trac.de substi.nu.15.to.13.

Sacerdos de auditis in confessione an cogatur.

Testis esse sacerdos confessor non cogitur contra eum quem in confessione audiuit, & potest intrepide respondere, se nihil scire, Ber. uerb.testes qui esse poss.nu.168.

Senes & valitudinarii an cogantur.

Testes senes & infirmi & psonę egre

giæ

giæ non coguntur uenire ad iudicium ſed iudex mittit ad eos notarium, uel ipſe uadit, Spec. de offi. omni. iudi. §. de ſeruit. uerſ. poſt litem. l. ad agregias & ibi doct. de iureiuran. Spec. de teſta. §. 3. uer. teſtis. nu. 101. Iſer. c. 1. nu. 9. ti. ſi de inueſti. feuda. inter dom. & uaſal. quæſtio. oriatur, li. 1. Afflic. c. 1. ſi de inueſti. inter dom. & vaſall. lis oria.

Teſtes ſenes & ualitudinarii qui dicantur. Rota deciſ. 222. in nouis.

Teſtes ſenes & ualitudinarij ob peccatum de iure canonico teſtificare compelluntur ſecus de iure ciuili, Zanet. tract. de diffe. inter ius cano. & ciui. nu. 264.

Socius criminis an cogatur.

Teſtes ſocii & iurati coguntur ad cõiurationem detegendam, Io. And. in nouell. c. uenerabilis. col. 3. circa fi. uerb. uenerabilis, de teſti. cogen. But. c. venerabilis. num. 1. de teſti. cogen. li. 3. par. 2. Inn. c. qualiter. el 1. de accuſ. uerſ. occultus.

Viator an cogatur.

Teſtis eſſe compellitur ut uiator, Albe. de Roſ. tract. de ſubſti. nu. 20.

Uxor contra maritum an cogatur.

Teſtis inuita uxor contra maritum & è contra non cogitur, Cin. l. 2. C. de teſtib. Ab. c. literis. ad fi. de teſti. & quid de genero contra ſocerum. Albe. de Roſ. tract. de ſubſtit. n. 8. & 13. Capel. Tholoſ. q. 3.

Teſtes per quos compelluntur teſtificari.

Teſtes compellere ad teſtimonium ueritatis perhibendum conſiſtit in officio iudicis, Butr. c. ex parte. nu. 12. de teſtib. li. 2. par. 2. Odofred. trac. de ordi. iudi. nu. 44. to. 12. & Platon. tract. de iudi. tit. 7. nu. 1. tom. 12. Butri. c. cum literis. nu. 4. de teſtibus. li. 2. par. 2. Imol. de offic. iudi. ordi. c. ſignificauit. num. 11.

Teſtis à quo ad teſtificandum cogi poſsit, Alber. de Roſ. tract. de ſubſtit. nu. 19. item c. 1. nu. 3. tit. ſi de inueſti. inter. dom. & uaſall. quęſt. oria. lib. 1.

Teſtis compellitur per ordinarium & coram eo iurat, Nel. tract. de teſti. nu. 66. Bert. uerb. teſtium coactio. nu. 27.

Teſtis clericus recuſans deponere debet cogi à iudice eccleſiaſtico. Vital. Clem. teſtibus. nu. 35. de teſtibus. Panor. c. dilectorum. nu. 1. de teſti. cogen.

Teſtis ubi ad pęnam ſanguinis agat̃ etiam corã temporali uicario epiſcopi qui utrunq; gladium habet non eſſent ſecundum, Hoſt. compellendi ꝑ eccleſiã, quia hoc non ſpectat officium uiri eccleſiaſtici. Ioan. And. in nouell. c. dilectorum. col. 3. circa fi. uerb. ubi dicebat.

bat. de testib. cogen.

Testium coactio non potest fieri per delegatum, nisi habeat specialem commissionem. Cy. clem. 1. q. 3. de offi. delega.

Testes an cogantur per arbitrum, Bert. uerb. testium coactio. nu. 19. Blanc. q. 8. nu. 18.

Testis qui petit cõpelli, debet prius nominare ipsos. Bal. c. dilectorũ. nu. 2. de testib. cogen. Spec. §. effectũ. de recus. uer. sed nunqiud.

Testimonium ad instãtiam partis an quis perhibere præcisè cognantur, Fulgos. ff. de cond. ob. turpem causã l. omne. §. si tibi. nu. 2.

Cõpelli quomodo possint testes.

Testes ut testimoniũ ferant quomodo compellantur, Albe. de Ros. trac. de substitu. nu. 20. Butr. c. dilectorum. nu. 2. de testi. cogen. lib. 2. par. 2. Imol. de testi. cogen. c. dilectorum. nu. 2. Bertac. uerb. testium coactio. nu. 3.

Testes sunt cogendi per excõmunicatione, suspẽsionis & depositionis sententiam. Io. And. in nouell. c. super. col. 3. circa princ. uers. cum super. de testi. But. c. 2. nu. 1. de testib. cogen. libr. 2. part. 2. Bellem. rub. de testi. cogen. nu. 14. Anchar. c. cũ super. de testib. cogen. nu. 1. & in c. dilectorũ. de testib. cogen. nu. 1. Panor. c. 2. nu 1. de testi. cogen. Aret. de malefi. in uerb. comparueruut. nu. 7. uol. 1.

Testificari nolentes qui ueritatẽ occultant peccant mortaliter, Bero. c. illa. præpositorum. de accusatio. numero 8.

Testis qui non uult comparere ut ueritas occultetur crimine stellionatus punitur, Nell. tract. de testib. numero 39.

Testis aut aliter præcise censetur cõpulsus per hæc uerba moueant iudices, Butr. c. 1. nu. 2. libr. 2. par. 2. de testi. cogen.

Testis si fuit citatus ut compareat in termino si non compareat, quia impeditus si fuit excõminicatus, an teneat excommunicatio. Feli. c. 2. nu. 7. de testi. cogen.

Examinatio testium per quem sit facienda.

Testes per iudicem recipiendos esse, Fulg. ff. de testib. l. testiũ. §. ita diuus. nu. 2. Imol. de testib. & attesta. c. si qui testiũ. nu. 2. Hipp. cõs. 2. nu. 27. uol. 1. Soc. iun. cons. 60. nu. 1. uide in discursu. uol. 2.

Testium iuramenta quis recipere debeat, & aliquid consuetudine Roma. curiæ. Vestr. pract. Rom. Cur. car. 1: 4.

Testes in causis criminalib. quis debeat recipere, Iser. 3. cõstit. Neapol. Incipit inquisitiones generales. num. 1.

Testes super lite pendente corã arbitro possunt coram iudice examinari, nec litis cõtestatio requiritur, Nell. tract. de testi. nu. 247.

Testes alterius etiã iurisdictionis coram

ram quo iudices sint examinãdi. But.c.quoniam. §.1. nu.4.ut lit. non contesta.lib.2.par.1.

Testimonium clerici qũo possit accipi quàmuis nõ tractet causam, nec causæ iudici eiusdem causæ sint remissę, Arch.14.q.2.c.quanquàm. nu.2.col.3.

Testes an solus iudex absq; notario posit examinare & quomodo testis non debet aliquid dicere ultra tenorem libelli, Butr.c.cum causã.nu.9. de testi.lib.2.par.2. Hip.l.de minore.§.plurium. nu. 19.ff.de quæstio.

Testis coram iudice iuratus non potest per iudicem examinari, Bert. uerb. testium impugnatio. numero 88.

Testium depositiones apud tabellionem non fieri sed apud iudicem, Fulgo.C.de testi.auth.hoc inter, §.si quis autem.nu.3.Hip.consil. 7.nu.25.uol.1.Rip.ff.de iureiur. l.admonendi.nu.189.

An notarius posit examinare testes & coram depositiones recipere, Bal.cons.81.par.4.nu.3.Nell.tracta.de testi.nu.12.

Testis deponere absque interrogatione iudicis, uel alterius de mandato iudicis etiam semiplenè probat, & per illum non debet iuramentum de ferri, Ber.c.licèt causam.de proba.nu.34.

Testes examinati à notario sine mandato iudicis faciunt præsumptionem aliquam. Vbi periculum esset in mora, Rip.ff.de iureiuran.l. admonendi.nu.191.

Testes à notario recepti sine cõmissione iudicis nõ faciunt fidẽ, sed an faciant fidẽ, si de cõsensu partiũ ita fuerint examinati, Rip.ff. de iureiuran.l.admonen.nu.190.

Examinandi in quo loco sint testes.

Testium receptiones, depositiones & confessiones ubique possunt fieri, dummodo fiant de mandato iudicis, Panor.c.quoniamn num. 31.de brobat.

Testes in loco incompetenti quib. casibus examinari posint, quando super articulis a iudice repulsis, Bart.l.2.ff.de uulga.& pupill. numer.3.

Testes an posint examinari extra territorium iudicis, Bal.rubr. de iudi.nu. 50.

Testium examinatio facta in ecclesia ualet & quando, Bal.l.nemo apostolorũ. C.de sacrosan.eccl. nu.7.Gomes.c.mulieres de iudi. nu.40.in 6.

Testes an posint examinari in ecclesia, Franc.de immunita.ecclef.c. de cætero.nu.7.

Testis dictum iurantis extra ecclesiam & deponentis in ecclesia ualet, Bar.l.nemo.nu.4.C.de sacrosanct.eccles.

Testium receptio, quando in aliena prouincia fieri posit, & quando uenire teneant. Alb. de Ros.C.de fide instrumen.l.apud eloquentissimum.

ſimum.nume.1.

Teſtis debet ire ad iudicem & nõ iudex ad teſtem, Bal.c.ſi qui teſtiũ. num.6, de teſti. Anch.c.ſi qui teſtiũ. de teſti.nu.2.& c.ſtatutũ. §. proferendo de reſcrip.in 6.Frãc. c.ſtatutum §. pro ferendo de reſcript.numer.1. & 2. de teſti.in 6.

Teſtes producendi de vno loco ad alium, qua ptóuidentia mitti debeant, Spec. titu.de teſtib. §.3.numer.14.

Examinari quo tempore debeant teſtes.

Teſtes quando examineutur. Bal.l. ſi quando. C.de teſti.numer.16.

Teſtes iurati intra dilationẽ, an poſſint extra dilationẽ deponere, Albe.de Roſ.ff.de ferijs.l.ĩ pecuniarijs,nu.23.& ſuper rubr.nu.7.& trac.de teſti.nu.33. Bar.l.damni. §.Sabini.ff.de dã.infec.Bal.conſ. 33.par.5.nu.4.& c.in nomine domini,nu.11.de teſti.& nu.9. & c.licèt cauſam.nu.9. de probat. & c. in cauſis.nu.2.de teſti.& c.ſi quãdo.C.de teſti.n.8.Bellem.c.corã de integri.reſti.nu.14.Panor.c.licèt.nu.20. de proba. Imol.ſuper clem.de off.delega.c.1.num.12.& ſuper infor. ff.de dãn. infect.nu. 12. Lud. Rom.par.1.infor.de acq. hæred.l.an. tertius.nu.2.Sali. C. de teſti.l.ſi qñ.num.8. Monti.de Iun.trac.qualiter nega.probe.n. 18.tom.13.Barb.c.licèt cauſam. nu.68.de ꝓba.Fel.c.licèt.de ꝓba.nu.12. Afflic.deciſ.47.nu.6. & idẽ de feud.c.1.ſi de inueſt.inter dom. & vaſſal.lis oriat̃, Dec. de prob.ca.licet,nu.5.Rebuff.de ſenten.excommuni.arti.4.nu.9. tom.1.Boer. q.294.nu.19.part.2. & q.352.num.1.par.2. Cald.rubric. de teſti. conſil.1. numer.1.

Teſtes qui iurarunt in termino poſſunt examinari poſt terminum, Bart.cõſ.27.vol.2.nu.1. Bar.l.ſi qñ.C.de teſtib.Pau.de Caſtro.l. dam. infecti. & l.nã & ſeruus. §. ſi verò,nu.5.ff.de nego.geſt.Fulgoſ. C.de teſtib.l.ſi quãdo,nu.6. Alex.conſ.42.nu.17.li.3. Franc. Cur.tract.de teſti.nu.71.tom.13. Capic.deciſ.90.nu.1.Rebuff.tracta.de dila.nume.10. art.4.tom.3.

Teſtis ſufficit quòd coram iudice remiſſoriè vt & infra duos menſes & poſtea examinetur duntaxat pro exceptione prouiſione relationis ad iſtam Bella. deciſ.377. Veſtr.pract. Rom. Cur.car.135.

Teſtes infra terminum ꝓductos & iuratos eſſe & poſtea examinatos, an ſufficiat, & primò. Quid de termino dato ſimpliciter ad producendos teſtes, Bero.c.licet cãm de prob.n.76.Quid in certo termino dato ad probaudũ, nu.8. qđ in termino dato ad probandũ & pro probato habẽdũ,nu.87.& 59. ꝓ oẽ generis probationis 89. Rot.deciſ.74.nu.1.in nou. Ang. 2.infor.ff. de acq.vel.amitt.here. l.antiſtius.nu.2.Paul.de Caſt.rubri.c.de dilat.num.2.Socin.conſil.

ſil.47.nu.12.uolum. 4.

Teſtis debet examinari infra terminũ aſsignatũ receptioni & examinatio in aliàs nõ dr̃ rite receptus, Vital.de teſtib. num.48.de teſti.

Teſtes niſi fuerint examinati infra terminum.5.dierum ad probandum dilatoriam non releuatur excipiens.Capic.deciſ.83. nume.5.

Teſtes ſi intra terminũ non ſunt examinari culpa producentis, qui nõ fecit eos grauari, non poſſunt poſtea produci. Idem ſi facto iudicis quia tenenẽ ad intereſſe Card. Clem.1.q.6.de teſti.

Teſtis depoſitio poſt terminum examinari non ualet, Marc. Blan.tracta.de indi.nu.243.

Teſtes ſi non examinentur culpa iudicis debet eis ſuppleri, Bertac. uer.teſtium impugnatio, nu.118.

Teſtis iuratus intra terminũ nõ poteſt examinari poſt terminũ de rigore iuris licet, de æquitate ſi iudici uideãtur, ut neglgentia parti nõ imputeẽ, Rota dec.478.in no.

Teſtes qui iurarunt pro prima dilatione an poſsint deponere pro 2. Homod.conſ.19.num.5.

Teſtes in termino iuratos, an deponere ſufficiat ſi terminus de iure ad oſtendẽdum aſsignatus fuerint Barb.c.licet cauſam, numero 71. de probat.

Teſtes poſt concluſionem non poſſunt examinari, Afſl.dec.272.n.1

Teſtes poſſunt examinari poſt concluſionẽ in cauſa & ante ſententiã ſuper articulis nõ de directo contrarijs ad innocentiam in cauſa rei criminalis, Panor.c.ſuborta, nu.12.de indi.

Teſtes iuratos infra terminum ad deponendum deponere, an lapſo termino poſſint cogi deponere, Rota deciſ.465.num.1.in nouis.

Teſtes grauati in termino habẽtur ꝓ receptis in termino, Bal.in Specul. de ſent.uer. pone poſt ſñiam.

Teſtium dictum an trahatur ad diẽ iuramẽti Paul.de Caſt.l.fi.nu.10. de feri.Bero.c.licet cauſam, num. 81.de probat.

Teſtium depoſitionis actus refertur ad tempus iuramenti. Pano. c.2. nu.4.de teſti.Imo.de off.dele.c.1. nu.8. Nell. trac.de teſtib.nu.72. Bertac.uerb.teſtes depo.num.12. Guid.Pap.q.125.nu.1.Nell.tract. teſti.num.27.

Teſtis dictum non habet neceſſariã relationem ad iuramẽtũ, Bero.c. licet cauſam de probat.num.85.

Teſtis qui iurauit una die deponit eadem die uſque ad noctem non eſt neceſſe quòd ſcribatur hora, Bal. c.quoniam contra falſam, nu.14. de probat.

Teſtis præſumitur depoſuiſſe die iuramenti ſi iurauit intra terminum probatorium, Spec. de teſtib.§. ſed qualiter.

Teſtis ſi iurauit uno die & alia depoſuit petenti dẽt edi dies depõnis Bal.l.ſupplicare, n.7.C.ut lit.pen den.Nell.trac.de teſt.n.75.& 71.

Teſtis dictũ tempore feriato depoſitũ an teneat, Spec.lib.2.de ferijs. §.2.

§.2. nu. 6. Bal. c. conqueſtus num. 7. de ferijs Ludouic. Roma. ff. de fer. & dilat. l. diuus. numero 4. & de noui oper. nunciat. l. hoc edicto. § nunciatio. num. 4. Marc. de Fan. tra. quid neg. prob. nu. 17. to. 13. Barba. c. quoniã. nu. 65. ut lit. nõ conteſta. Rebuf. tract. de teſti. nu. 77. art. j. to. 3. Alci. l. pri. ff. de noui oper. nuntia. nu. 22.

Teſtes die feriato poſſunt examinari ſed non recipi, clem. iudices de offic. & poteſta. iudi. delega. Bar. l. j. §. nunciatio. ff. de noui ope. nuntia. Ang. ff. de dam. infec. l. damni infecti. §. Sabini. nu. 7. p. i. & ff. de feriis. l. ædẽ. nu. 2. p. 1. Imo. de off. deleg. c. 1. nu. 4. & ſup clẽ. de offi. deleg. c. 1. nu. 7. & ff. de nou. oper. nũt. l. 1. n. 18. Seiſel. l. 1. §. nũciatio. n. 40. Fran. Cur. trac. de teſt. n. 72.

Teſtium examinatio põt fieri die feriato in honorem Dei, ſi iurauerint die non feriato, Guid. Papa. q. 225. nu. 2. Contrariũ uide per Ruin. conſ. 173. uol. 4. numer. 15.

Teſtes deponentes tempore feriato in honorem Dei, an ſint ualidi. Homod. conſ. 242. nu. 10.

Teſtimoniũ ueritati phibituros qua hora dicit debeat comparere. Bal. c. cum ſuper. nu. 2. de teſti. cogen.

Teſtes de nouo poſſunt examinari. Innoc. c. conſuluit. de offi. deleg. Bal. Margarita teſtes.

Examinandi teſtes quomodo, & qualiter debeat fieri.

In teſtium examinatione conſideranda ſunt quatuor. Specu. tit. de teſti. 7. §. nu. 13. But. c. 2. nu. 4. ut lit. non conteſta. libr. 2. par. 1.

Teſtes primò recepti debent deinde eorũ dicta in ſcriptis redigi termino pars citari debet ut teſtiũ perſonis uel eorum dictis ad contradicendum ueniat, Barb. c. accedens. nu. 22. ut lit. non conteſta.

Teſtes qualiter ſint examinandi, Alber. de Roſa. ff. de teſtib. l. teſtium nu. 1. Barb. c. licèt ex ſuſcepto, de foro compe. nu. 34. Iaſ. l. minimè. de legib.

Teſtis in iudicio producens, debet ſuam intentionem in ſcriptis pandere ſuper quo teſtes examinanẽtur Spec. tit. de teſti. §. 5. nume. 1.

Teſtes ſuper petitionibus & aliis, an ſint diligenter examinandi, Ioan. An. in nouell. de teſti. c. 1. col. 4.

Teſtes an ſint recipiendi ſuper articulo impertinente & quid dicatur impertinens, Bar. l. ſi duo. §. idem Iulianus. nu. 15. Ber. uerb. teſtium impugnatio. nu. 38.

Teſtes poſſunt examinari, etiã ſi non producantur rticuli, Bal. & Alex. l. ſi duo. §. Iulianus. de iureiur. Barb. c. licèt nu. 26. de proba. libr. 2. par. 2. & c. per tuas. nu. 5. de teſtib. lib. 2. par. 2.

Teſtium depoſitiones non ualent, ſi tela iudicii non præceſſit, Panor. c. unico. nu. 4. ut eccle. bene. ſine.

Teſtes examinandi ſunt diligenter & ſigillatim, Io. And. in nouell. c. uenerabilis. col. 1. circa medium. uerb. uenerabilis. de teſtibus. &

ibi

ibi Butr.nu.1.& 3.& Anch.nu.1. Butr.capit.cum causam.nume.1. de testi.& ibi Io.And.col.3.circa fin.uer.cũ causam.Zabarel.c.constitutus.de fide.nu.2.col.1.But.c. uenerabilis.num. 6.de testib.lib. 2.par.2.

Testes non latini quomodo per notarium latinum examinantur. Nell. tracta.de testib.nu.98.

Testis uerba capituli super quo deponit potest petere declarari, Salic. ff.si cert.peta.l. 1. num.4.

Testes si rationabiliter, non intelligãt debent uulgariter capita legi & ad uerbum exponi, Anch.clem. de testib.c.ne in Agro. nu.9.Felin.rubri.de consti.nu.16.Bertac. uerb.testes interroga.nu.3.

Testis dictum non ualet si non fuerit perfectum examen.Iaso.auth.hac consultissima. §. ex imperfecto, nume.3. C. de testa.

Testium uerba quæ nõ possunt propriè exprimi in latino debent scribi in uulgari,Mill.in uerb.testis, nume.103.

Testes uariarum linguarum possunt deponere,quilibet in sua lingua, Bal.l.Blanditus.C.de fideiuss.

Testes lingua materna deponant,Rebuf.trac.de inq.ar.4.nu.22.to.3.

Testium examinis officium consistit circa duo Butr.cap.cum causam, nu.4.de testibus lib.2.par.2.

Testimoniũ deponens dẽt in scriptis redigi ut lit.nõ cõtes.c.Accedẽs, col.2.Nell.tracta.de testi.nu.98. Testes quando citantur an debeat scribi in actis quòd sponte deponunt,Bal.auth.presbyteros.C.de epis.& cler.

Testes uel instrã de mandato alterius recipiens debet testium conditiones seu circunstantias scribere Specul.tit.de testib.§.7.nu.5.

Testib. depositio est perlegenda, & ubi examinari debeãt, Rebuf.tracta. de testibus art.1.nu. 3.to.2.

Testis recipit & etiam dicta in acta redegit scribere debet secundũ tamẽ examinationẽ quanta sit eis fides adhibẽda,Ioan.And.in Nouell.c.quoniã contra col.3.circa prin.uerb.Hosti.de proba.

Testis qui dicit.Cognosco malefactorem per personã & nomen.& ideo peto ipsũ exhiberi ut recognoscã debet audiri, cũ aliter maleficiũ probare nõ possint, Ang. ff.si ex no.caus.aga.nu.1.Lud.Roma.ff.de publi.& uestig.l.prætor ait.§.quod nouissimè nu.3.Barb. c.significa.nu. 32.de libell. obla. Alber.de Ros.ff.ad exhibendũ.l. exhibere,nu.1.Butr.trac.de testi. nu.44.Catal. tracta.de findi.nu. 152.tom.14.

Testis si petit sibi exhiberi rem uel psonam de qua interrogatur ut illam cognoscat debet fieri cum indumentis & qualitatib. eius,Bar. l.cum si exhibuisset.§. ante autẽ. ff.de publi.iud.num.20.

Testis uel pars potest petere ut res iudicio exhibeatur, ut ipsam recocoscant, Tindar.tracta.de testib. c.9.nu.2.Paul.l.cũ si exhibuisset.

§.

§.qđ ait.ff.de publ.& vecti. Imo. ff.de publi.l.1.nu.3. Capell.Tholos.q.142.Ber.uerb.testes depon. num.62.

Testes cuius partis sint primo examinandi,Bal.c.1.de feud.& pace tenen.§.si duo,num.3.

Examinatio testis debet fieri secretè.

Testis dictũ secretè recipi debet gl. l.si quando. C.de testi. nu.9. & l. nullum,nu.1.C.de testib.Bal.l.nullum.C.de testib.nu.5. & c. in nomine domini,nu.7.de testib. But. c.2.num.13.de testib.li.2.part.2. Zab.c.inquisitionis.§.3.de accus. nu.1.col.3.Ancha.Cle.de testib. c.de testib.nu.2.Pau.de Castro.l. nullum,nu.3. C.de testib. Panor. c.quia propter,nu.14.de elec.Vital.Cle.testi.nu.75.de testi. Cor. cons.110.nu.13.uol.2. Bart. Cepol.trac.de cogna.nu.10. tom.1. Ias.l.quisquis. §.editionem. ff.de eden.nu.14.Rebuf.trac.de testib. nu.8.to.3.Rebuf.trac.de rescrip. art.4.glos.4.Ber.uer.testes depo. num.11.

Testes reprobantur si non secretè deposuerunt, Bagarot.trac. de testi. num.88.

Testis quilibet debet de per se examinari, & an posint omnes simul interrogari & respondere,Pau.de Castr.l.nomine, nu.2. ff. de legib. Spe.de test.§.Nunc,uer.sed ponetit.de testi.§.7.nu.9.Pano.c.cum causam el 1.nu.5.de testib.Nepos. trac.de excep. num.68. Petrus de Bai.trac.de elec.nu.3.

Testes quando simul,& eodem tempore deponere dicantur, Franc. trac.de testi.nu.106.

Testes plures si simul examinantur licet probent eis, tamen fides nõ adhibetur,qa secretè examinari debeat,Nell.tract.de testib.nu.164. Butr.cons.15.num.3. de pœniten.

Testimoniũ testis qui deponit in publico an sit ualidum,Bal.de elect. c.quia propter, num.29. Rebuff. in concorda.§.cum uero de colla.

Testes an & quãdo possunt parte pręsente examinari gl.in l.minime.ff. de legib. & de testi. & attest. c.in nomine domini, col.3.Nepos tra. de excep.art.19.nu.44.to.13.Io. Monac.tract.de defens.iur. §.qa nume.7.Alber. de Ros.ff.ad l.Iuliam de adulte.§. quæstioni,nu.2. Vital.Cle.testib. nu. 103.de testi. Salicet. ff.de testi. l.iureiur.nu.1.

Testium examinatione facta in præsentia partis an noceat in aliqua parte absente,Vital.Cle.testibus, nu.104. de testibus.

Testis audire non debet alteram partium,Imol.de fideius.c.constitutus, nu.12.

Testes in causa graui, & ponderosa coram duob.testib.examinari debet & quando Stepha. Aufre,tracta.de testi. num.92. & Petrus de Bai.tract.de elec.par.3.nu.2.tom. 4.Abb.c.cum causam el 1.num.5. de testi.gl.c.iurent.uer.& ipso.ff. de

de testib. Boer.q.9.par.1. Bero. c.quoniã cõtra de proba. nu.77.

Testes in arduis coram honestis personis accipi debent, Barba.c.pro debilitate,nu.26. de offi.delega.

Testes an sine adminiculo sint recipiendi, Rebuf.trac.du inquis.nu.9.art.17.to.3.& trac.de adiuncto art.2.nu.13.tom.3.

Testium dictũ quod iudex non tendet quomodo propter sufficientem probationem repellatur, Io. And. in Nouell. c.de testib.col.4. circa fi. uer.sufficiens de testibus.

Testes debent dictum suum secretum tenere vsque ad publicationem, Io.An.in Nouell. c.fraternitatis,col.4.circa fin.uer.in gl.vlt. de testibus.

Testium depositiones secretas solẽt auditores Sacri Palatii dum causa disputatur plerunque in aliqua parte exprimere causarum patronis, Vestri. Prac.Ro.cur.car.139.

Testis cuiuslibet dictum extense scribi debet, Amod.de Castell.tract. de sindi. nu.195.

Testium dicta si non conscribuntur non ualet sententia, Bald.l.prolatam. C.de senten. nu.17.

Testis dictũ debet extensè scribi & an possit deponere per relationem alterius iudicis.

Testes plures si producantur in eadẽ instantia & unus deponat extensè alter dicit talis homo. An tale testimonium reprobetur, Tindar.trac. de testi.par.1.c.8.nu.4. Io.An.in nouell. c.Nihil col.2. circa med. uer.Nihil, de uerb.sign.& ibi Anchar.nu.2.Pau.de Cast.cons.103. nu.2.uol.1.Barb.eo c.licet ex suscepto, de foro.comp.num.55.& cons.25.nu.2. uol.2. Mill.uerb. testis. nu.116. Bert.uerb.testium depos.nu.3.

Testis dictum scriptum per notarium scribẽdum deposuit ut alius probat si testis sit ualde legalis, Feli.c.super his, nu.22. de accus.

Testis productus & examinatus in vna causa, si in alia super eodem examinatur dicat. Dico prout dixi in alia causa, an ualeat, quòd sit arbitrarium iudici, Bar.l.eos qui. ff.de fals.

Testis si primò deposuit & dictum suum esset nullum, deinde deposuit per hæc uerba, dico per omnia iam dixi, an ualeat & cõfirmet primum dictum, Ang.ff.de legi.l. legata,nu.1.part.1. Ripa.ff.de re iudi.§.si iudex, nu.3.Bart.l.fi.C. de testi.nu.6.Bal.l.gesta. nu.6. C. de re iudi. & l.si quæ.C.de uendi. rei cons.li.10.num.1. Tindar.tracta.de testi.nu.3.c.8.nu.2.Guid. Papa,q.12.nu.1. Panor. c.cum in tua, nu.3.de testib.Nell.tracta.de testi.nu.198.

Testis põt se referre ad aliam depositionẽ, nihilominus iudex p̃t cogere ut depõat specificè, & hoc casu

Testis potest petere sibi exhiberi depositionem Pet. de Anch. in clem. testib. in fin. de testibus Hippol. l. ex libero. numero 13. ff. de quæstio.

Testes recepti seu examinati etiam deponunt se referendo in omnibus. & per omnia ad ea quæ prius dixerunt de ipso hoc modo facta non probant, Socin. consi. 98. nu. 14. volum. 3. Aimo consilio 115. nume. 1. Socin. Iun. consf. 12. num. 19. uolum. 2.

Testis se referens ad alio per eum dicta non probat, Corn. consil. 56. num. 4. uol. 1.

Testis si fuerit malè examinatus & postea rectè & dicat per omnia se dicere quæ in prima depositione dixerat, ualet eius dictum, Soc. l. legata inutiliter. ff. de legat. 1. nu. 8. Hippol. l. ex libero, numero 13. ff. de quæstio. Corn. consi. 59. volum. 1. in prin. Felin. ca. cum in tua de testib. nume. 1. Bertach. uerb. testium repe. numero 18. Alexan. consilio 133. sub. nnmer. 4. lib. 1. post Bart. ibi, nume. 3.

Testis secundò examinatus super eodē facto pōt dicere dico per oīa ut dixi in primo dicto, nisi Iudex haberet eum testē suspectū, quia tunc cogeretur de nouo deponere seriatim, Hippol. l. eos, nu. 4. ff. ad l. Corn. de fals. Io. de Gras. tracta. de substan. procur. uer. interrogat. num. 6. tom. 12.

Testis dicens, dico ut dixi in alio iudicio nō probat sed dabitur terminus ad deliberatè deponēdum. Bert. uer. testes in alio iudicio, n. 10. & uerb. testiū repetitio, nu. 28.

Testis specificè non per relationem ad alium dictum deponere debet, Tindar. tracta. de testib. par. 3. num. 2. cap. 8.

Testis referens se ad scripturam non facit aliam probationem q̃ quę continetur in scriptura, Affli. decis. 72. nu. 7. de iudi. Bertac. uerb. testium impugnatio, numero. 19.

Testis interrogatus an interfuerit tali cōtractui & qualiter, si respondeat se interfuisse sed non recordari qualiter processit, tamen dicit qđ fecit memoriam in quodā libro suo & referat se ad illā scripturā quando testificatio ualeat, Paul. de Castro. l. iubemus. nu. 4. C. de testa. & consil. 193. col. fin. nume. 2. volum. 1.

Testis qui deposuit hoc modo, dixi in alia mea depositione siue nil ad ꝓpositum depositio est nulla, Felin. c. ex parte de rescriptis uer. simile de test.

Testis pōt ex se uel relatione ad aliud testificari quod est pro inquisitoribus ut ualeat rescriptio facta cū extensione dicti primi testis, But. c. 2. n. 2. de regula lib. 2.

Deponere qualiter dēat testis.

Testium depositio an sit de substantia processus, Ang. C. de senten. & interlo. omni. iu. l. prolatā, nu. 5. Bellem. ca. ei qui appel. §. Item, sen-

 cultis

cultis criminibus, Anchar.c.qualiter el 1.de accus.nu.7.

Testis nil de suo sed de facti serie testificari debet, Barba.c.canonum statuta, nume.111.

Testis deponere non debet dicere esse factum iustè uel iniustè, Specul.de probat. uer.ult. quæritur.

Testium conscientiam iudex debet uariis modis informare, Cor.coosil.181.num.19.uol.2.

Testis pductus & iuratus in tota causa pro una parte debet examinari inuito producēte ad instantiam alterius partis, Innoc nu.3. uerb.sed fixe, tenēdum quem ibi refert & sequitur Io.And. in Nouell. & docto.c. præsentium in glo.uerb.protestatus de testi.ubi Abb.nu.12.& Imo.nu.6.Bal.l.nimis.C.de testibus, Bart. consilio 27.nu.1.uol.2.

Testis debet pro utraque parte deponere, Rip.regula qui ob gratiā de reg.iur.Albe.de Ros.1.infor.nu.8.col.3.Berta.auth.de testib.ibi nil,n.1.Bal.auth.sed iudex.C. de epis.& cleri.Sali.ff.de pba.& præsump.l.cum de ætate, nu.primo, Belle.c.si hæreticus, nu.6. 2.q.7. Roma.ff.de iureiuran.l.si quo Patroni,nu.8.& §. Idem Iulianus, Ludo.Roma.cons.434.nu.2.Ripa.ff.de eden.l.is apud,nume.23. Paris.cons.88.num.27.uolum.3. Bertach.uerb.testes depo.numero 163.Butri.cap.2.nume.8.de tastibus.

Testis ex iuramento obligatur ad dicendam ueritatem, Bald.c. de testibus,num.6.de testibus, Afflic. feud.ca.1.si de inuesti.inter dom. & uassal.lis oria. not.4.Igne.l.3. §.si quis tabu.nume.163.part.1. ad Sillan.

Testis potest tacere ueritatem si illa ueritas non potest per alios probari, Affl. ca.1.si de inuesti. inter dom.& uassal.lis oria.not.10. de usib.feud.

Testis licet ab utraque parte debeat dicere ueritatem ad producentē tñ spectat reficere expensas, Io. Monac.c.mulieres,nu.2.de iudi.

Testis īterrogatus nec amore nec cōmodo proprio nec odio testificari debet, Rebuff.tracta.de inquisiti,num.17.arti.23.glo.1.tom.3.

Testis debet plenè & sine calumnia factum narrare, Bal.c.fraternitatis,nu.13.de testib. Alex consil.2. num.7.lib.7.

Testis qui iurat super tota causa debet uerum eloqui super tota etiā non interrogatus pro utraque parte, Are.l.si duo patroni.ff.de iure iuran.num.6.

Testis qui iurauit dicere puram & meram ueritatem non debet aliqu id tacere quod scit, Felin.cap. cum dilect.de accusat. nume.19. Bertach. uerb.testes depo.numero.19.

Testis si nimis grandeuus esset, terminus ad deliberate respondendū sibi daretur etiam si de proximo factuū esset, Bertac.ca. cū causam,nu.2.de iura.calum.Bertac.

uerbo.

uerbo.testes depo. nu.22.

Testis pro una parte deponens, si interrogatus, pro alia noluit respondere non creditur, Nell. tracta. de testi. nu. 93. Bald. l. 2. colum. 1. C. de eden.

Testis qui iurauit de re puram & meram ueritatem deponere de fama non probat, Nell. trac. de testibus num. 63.

Testis licet iuret pro utraque parte tamen pro producente debet procurari c. statutum. §. proferendo de rescrip. in 6. Bart. auth. qui semel, nu. 9. C. de probat.

Testes ieiuni deponant, de testib. c. 1. Bald. c. placuit, nume. 41. de testi. Panor. c. 1. nu. 4. de testi. & c. placuit, nu. 4. de testi. Ancha. c. 1. nu. 5. de testibus.

Testis dum deponit debet esse ieiunus, de honestate tamen, de necessitate si non ieiunus deponit eius dictum non uitiatur, Butr. c. 1. nu. 3. de testib. li. 2. par. 2.

Testis an possit occultare ueritatem aliquo modo tam in ciuili quàm in criminali, Felin. c. 1. de testi. cogen. nu. 4.

Deponere an possit testis per scripturam vel per Procuratorem.

Testis an possit dare testimonium suum in scriptis, Bal. l. iusiurand. nu. 3. C. de testi. But. cap. de testi. numero 7. Bellem. cap. de testi. & attesta. numero 16. Salic. C. de testi. l. iusiurand. numero 8. Archi. 5. q. 2. cap. relatum, numero 1. col. 4. Panor. cap. testibus, numero 10. de testi. & cap. à nobis, numero 3. qui matr. accus. poss. Imol. de maior. & obed. cap. cum in ecclesiis, numero 9. Fulgos. ff. de iureiurando. l. admonendi, numero 27. Felin. cap. de testibus, numero 10. de testib. Anto. Panor. trac. de uirtu. iuramenti, numero 102. tom. 9. Alber. de Ros. trac. de testibus. part. 1. §. expedita, numero 13. tomo. 13. Nell. tracta. de testib. numero 90. tom. 13. Stepha. Aufre. tracta. de testi. numero 94. tom. 13. Mill. uerb. testis, numero 2. Hippol. l. de minore. §. plurimum, numero 2. ff. de quæstio. Igne. l. 3. §. ignoscitur, numero 38. part. 1. ad Sillan.

Testibus non testimoniis creditur, Alber. de Rosa. ff. de testib. super rubri. numero 6. & l. testium, numero 21. Archid. 6. quæst. 9. cap. testes, numero 6. colum. 4. Tindar. tract. de testibus, numero 3. Imo. de cohabi. cleri. & muli. cap. tua nos, numero 5. Aimo consil. 6. numero 22.

Testes non per scripturam sed præsentialiter de his quæ uiderunt & audierunt testificari debent, Io. Andr. in Nouell. capit. cum in ecclesia columna 3. circa fin. uerb. Nam & testes, de maior & obed. 3. quæst. 9. cap. testes. §. proximo, col.

col.4.& c.hortamur, col.3.Albe. de Rof.ff.de quęstion.§.tormenta,nu.4.& C.de testi.l.iureiurando,nu.2.Butr.c.inquisitionis, nu. 23.de accuf.li.5. Zabarel.c.testimonium,de testibus, nu.4. & c.à nobis,qui matri.accuf.poff.nu.6. & 7.Lud.Roma.conf.204. nu.6. & ff.de iureiur. l.si duo Patroni, nu.5.& 7.§.Idem Iulius, Fulgof. ff.de testibus. l.testium. §.idem diuus,nu.1.Gemi.conf.142. num. 4. Vital.clem.testibus num.74.de testibus. Afflict. in prælud. q.2. Ruin.uol.1.conf.110.num.5.Soc. Iun.confi.12.nu.21. uol.2. Boer. q.38.par.prima,Mill.uerb.testis, num.74.

Testes debent expresse & explicitè dictum suum deponere ut sic iudici appareat quo vultu & trepidatione deponat,Soc.Iun.conf.12.nume.20.uolum.2. Mill.uerb.testis, num.12.

Testimonium per solam cartulam absque expresione uerbali non admittitur etiam in causa matrimoniali,But.c.2.nu.2. qui matri. accuf.poff.li.4.

Testis non potest scribere dictum suum saltim in arduis, Præpof.c. 2.nu.3.qui matri. accuf.pof.

Testis potest dictum suum in scriptis redigere,licet iudex posit eum videre & audire eum loqui,Barto.l. Theopompus, num.12.ff.de dot. prælegat. Berta.uerb.testis depo. num.28.

Testes debent uerbo non scriptura de his quę uiderunt in iudicio testificari, secus extra iudicium, quia tunc eis creditur sola scriptura donec contrarium probetur, Butri.c.cum in euangeliis,nu.15. de maior.& obed.lib.1.par.2.

Testis testimonium suum in scriptis iudici tradere potest ex causa, Igne.l.3.§.Ignofcitur, nume.37. par.1.ad sillan.

Testium dictam seu testimonia licet non uerbalia sed tantum per scripturam licet non faciant plenam probationem faciunt tamen præsumptionem,But.c.2.num.3.qui matri.accuf.poff.li.4.Præpof.c.2. nu.2. qui matri.accuf.poff. Hipp. l.de minore.§.plurium,num.7.ff. de quæstio.

Siquis constituit procuratorem etiã cum speciali mandato ad deponẽdum testimonium non ualebit de positio.c.2.nume.4.qui matri.accuf.poff.Benedi.in reper.c.Rainutius,col.4.de testa.

Testis an posit deponere per nutum quando nõ potest loqui Ang. ff.de adoptio.l.si pater naturalis, nu.4.par.1.

An & quando examinantur testes in tortura.

Testes an posit aliter constringi ut ueritatem dicat quàm per iuramẽtum,Butr.c.tuis,num.6.de testib. li.2.par.2.Panor.c.tuis quęstionibus,nu.7.de testi.

Testis

Testis an & quo casu possit torqueri pro ueritate habenda, Panor.c. cum in contemplatione, num.10. de regu.iur. Cin. C.de fide instrum.l.apud,nu.2. Ang. C.de fide instrum.l.iudices,nu.4.Aret.rubri.de quæstio. & tormen. nu.8. volum.1.qui iudex,nu.26.uol.1.& uerb.comparuerunt uersi.quæro, nu.18. vol.1. Hippol.in practi. §. expedita.nu.38.

Testis antequam aliud deponat an a principio torqueri possit, Tindar. tract.de testi.nu.2.

Testes non possunt torqueri nisi indicia præcedant contra ipsos & contra reum, Berta.uerb.testium coactio,num.7.Ruin.consil.147. volum.5. & consil.7. numero 1. volum.5.

Testis tortus sine indiciis nil probat glos. & Bartol.l. 1. §.Idem. ff.de quæstio.

Testis ita potest torqueri in inquisitione generali sicut in speciali, Bar.l.si sine,nu.4. ff.de quæstio.

Testes regulariter conuincendi mendacii causa torquendi non sunt, Cepol.cons.60.numero 4.in criminali.

Testes sicut ante litem contestatam non possint recipi ita nec debet aliquis torqueri,Bar.l.si quis adulterium,nu.1.ff.de adulter.

Testis quando torquetur contra certam personam non debet de circunstantiis interrogari,Barth.l.1. §qui quæstionem numer.2.ff.de quæstio.

Testes ubi torquentur sufficit torqueri duos uel tres factum scientes,nam referenda est tortura,Bal. l.data opera, nu.39. qui accus.nō poss. Alex. l.ex libero. ff.de q̄stio.

Testes torqueri possunt qui sunt inhabiles uel defectu famæ uel status Alex.l.ex libero.ff.de quęstio.

Testis primò torquetur quàm tabellio tanquam persona publica,Bal. cons.55.par.1.

Testes uiles in omni causa an possint torqueri, Archid.22.q.3.c.ille qui,nu.4.col.3.

Testis uacillans debet torqueri, Bal. l.presbyteri.C.de epis.& cler.col. 1.nu.1.Bald.consi.492.par.5.nume.5. Zabarel.clem.de hære.cle. 1.uersi.dato,nu.3.Panor.c.super literis,nu.1.de pęn.Iser.super consti.Neapol.3.quæ incipit in damna,nu.31.Hippol.cons.88.nu.4. uol.2. Bert.uerb. testium productio nu.34.Din.reg.sine culpa;de regul.iur.

Testis quando unum extra iudicium dixit etiam contrarium in iudicio cum sacramento, an pro ueritate sit torquendus, Cepol.consil.60. nu.3.in Crimi.

Testes omnes in testimonio uacillantes possunt, & debent torqueri pro eruenda ueritates,Bald.l.presbyteri. C.de epis.& cleri.nu.2. Capic.decis.142.nu.13.

Testis contrarius in quibus casibus ad torturam poni possit, Cepol. cons.60.nu.12.in crimi.

Testis uarius, uel vacillans in cā̄ ciuili

uili an poſsit torqueri, Hippol.l. ex libero homine, num.1. & 12.ff. de quæſtion.

Teſtis uacillans etiam in cauſa ciuili torqueri pōt ut ueritas eruatur, Alber. de Roſ.ff. de quæſtio.§. ſeruum mariti, num. 2. Hippol.l. eos, nu.1.ff. ad l. Cornel. de falſ. Bartolomæus Cepol.conſ.60.nu.8.

Teſtis quādo ſuper capitulo uno uel pluribus interrogatus dixit ſe nil ſcire & reprobatur per alios q dicunt ipſum fuiſſe pręſentem, & ipſum audiuiſſe, multū intereſt, an tūc ipſe ad torturam poni poſsit Cepol.conſ.60.num.13.in Crimi.

Teſtes uiles & uacillantes qui offendunt aures iudicis poſſunt torqueri, Felin.conſ.36.nu.6. Nepos tractá. de except.artic.19.nume.43. tom.12.

Teſtes uiles pro teſtimonio non torquentur niſi uacillent uel niſi de mendacio conuincantur uel ſponte ad teſtificandum uadant, Bart. Cepol.conſi.60. nu.7.

Teſtes infames & criminoſi ſine tortura ad iudicium admitti non debēt Cepol.cōſ.60. nu.2. in ciuil.

Teſtis uarius, & nullus quis eſſe dicatur, ut torqueatur, Paris de Put. trac.de ſindi.nu.6.

Teſtis unus ſi neget ſe inter fuiſſe & alii quòd interfuerit poteſt torqueri, Bart.l. ex libero.ff. de quæſtio. Paris de Put.trac.de ſindi. §. teſtes, nu.10. & quid ſi ſe in continenti corrigit. Idem, nu.2.

Teſtis dum ſuſpicatur quòd ſciat ueritatem per iudicē poterit torqueri abſque aliquibus indiciis ut ueritatem, dicat, ſi non vult ipſum reuelare, Gram.uoto 31. num.20.

Teſtes non admittuntur ſine tortura, Hippol.in practi.§.diligenter, num.28. & quando inhabilitas teſtis admittatur, nu.84.

Teſtes torqueri poſſunt qui ſimiliter præſumuntur ſcire ueritatem, Ber.uerb.teſtium coactio, nu.29.

Teſtes ſuſpecti ſine quæſtione admittendi non ſunt, Nepos tract.de excep.nu.57.

Teſtes reprobari à iure non examinantur ſine tortura, Hippol.l. ex libero, nu.12.in ſi.ff.de quæſtio.

Teſtes infantes torturæ ſubiiciuntur, Alexand.conſ.2.num.3.li.11

Teſtis unicus in crimine excepto productus torqueri poteſt, ſi reus aliàs conuinci nequeat, Igne.l.1. §.ſerui.nu.96.par.1.ad ſillan.

Teſtificari qui non poteſt inuitus cōtra aliquem non poteſt in eum torqueri, Barto.l.1.§.ſi ſcriptum, nu.1.ff.de quæſtio.

Teſtis qui non poteſt inuitus contra aliquem teſtificari ſine tormentis non poteſt etiam tormentis cogi ut dicat contra illum teſtimoniū, & ſi cogatur etiam cum tortura dictum ſuum non facit indicium ad torturam, Hippol.l.1. §.ſi ſeruus bona fide, nu.1. & 2.& ff. de q̄ſtio.

Teſtes quando non ſunt torquendi, Bal.conſ.55.part.1.nu.1.

Teſtes omni exceptione maiores nō ſunt torquendi, Bald.conſil.383. part.

parte 5. numero 3.

Testes contra suum dominum non torquentur, Spec. de test. §. 3.

Testis religiosus si per uacillationẽ de falso conuincatur torqueri nõ potest per iudicem secularem, Capic. dec. 142. nu. 1.

Testes deponentes in tormentis uel post torturam nil contra inquisitum probant, Ruin. consi. 7. uol. 5. num. 3. Hippol. consi. 48. num. 26. uol. 1.

Examinatio testium an delegabilis in ciuilibus & qua de causa.

Testium receptionis articulus quomodo est delegabilis, Butri. c. 1. numero 3. de test. cogen. libro 2. parte 2.

Testium cõmissio potest fieri in criminalibus, Cin. C. de fid. instru. l. apud, nu. 1. Bal. auth. apud eloquentissimum. C. de fide instru. nume. 1. Panor. c. cum Bertoldus, num. 26. de re iud.

Testium receptio & examinatio qñ committi possit, Bar. l. scire oportet. §. oportet el 2. nu. 3. ff. de exc. tuto. & curato. & nu. 4 Butr. c. uenerabilis de testi. Panor. c. in tantum, num. 1. de collus. deteg. Fel. c. si qui testium, num. 1. de testib. Bertac. uerb. testium impugna. n. 82. Feder. Schen. tract. de testib. num. 9. 3om. 15.

Testium receptio qñque committi non potest, Anch. c. mulieres, nu. 2. de iudiciis in 6. etiam in causa ciuili, Felin. c. cum causam de testi. num. 55.

Testes in arduis causis debet iudex examinare, Afflict. de feu. c. 1. in prin. de contro. inuest. Cap. deci. 90. num. 4.

Testes si iudex habeat suspectos in causa ciuili an cogatur committere, Isern. c. 1. nu. 8. tit. si de inuest. inter dominum & uasall. lis oria. libro 1. Gram. uoto. 14. numero 12.

Testium receptio in cã feudali non committitur sicut nec in cã criminali, Afflic. de feud. cap. 1. in prin. de contro. inuesti. & c. 1. si de inuesti. inter dom. & uassal. lis oria. not. 15. Quid si est commissa & testes deposuerunt an probẽt uel sit nulli ibidem.

Testium receptio an possit committi ẽt in causis feudorum & de omnium partium uoluntate, Iser. c. 1. num. 5. si de inuesti. inter dom. & uassal. q. oria. lib. 1.

Testium audientiam in causa ciuili si iudex tenetur committere, & dicat nolle audientiam eommittere sed ipse uult testes examinare an possit ab hoc appellari, Afflic. c. 1. si de inuesti. inter dom. & uassal. lis oria.

Testes cuius qualitatis esse debeant ut ad eos examinandos iudex mittat patet his criminibus, si fuerit testis pauper, uetulusque remotus, debilis egregius, aut

qui producit egenus, Ioan. Andr. nouell. c. si qui col. 4. circa princ. ver. ponebat de testi. & ibi Imol. num. 1.

Testium examinatio non debet sine causa committi, & dicitur causa legitima qn̄ sunt de longinquo, But. c. cum causam, nu. 2. de test. lib. 2. par. 2. & c. significauit, nu. 12. de offi. ord. lib. 1. par. 2.

Testiū receptio in alio casu admittitur quanquam propter impedimentum testes concernens, Butr. c. quoniam. §. 1. nu. 10. ut lit. non contest. lib. 2. par. 1.

Testes non sunt a remotis locis auocandi, Alber. de Ros. ff. de testib. l. testium, nu. 32. & c. constitutus col. 4. Butri. c. si qui, nu. 1. de testi. li. 2. par. 2. Zabarel. c. cum causam de test. n. 1. col. 4 Sal. ff. de testib. l. testium, nu. 26. Io. Mona. c. Roma. §. conttahentes, nu. 5. de foro competen. Aluarot. rubr. de pace tenen. §. si tuis, nu. 4. Bal. l. nemo. C. de num. & trib. lib. 10. num. 2. Barb. c. constitutus, numero 5. de fideius.

Testes non sunt a remotis locis auocandi nisi sit consuetudo, Alber. de Ros. ff. de testib. super rub. nu. 10. Fed. Schen. tracta. de testi. numero 22.

Testes si non sunt in loco ubi cā agitur, tunc delegatus rogabit ordinariū illius loci ubi cā agitur, Sp. titu. de iudi. delega. §. 2. num. 9.

Testes si potētes sunt debet ad eos mitti, de test. c. si qui. col. 2.

Testes non uocanē a longe quando plus expenderetur q̄ ualor causę esset, Nell. tract. de test. nu. 97.

Testes examinari debent in loco vbi patitur quis aliquam causam, Barthol. l. si quis in prima additione de nomicula uers. ex qui not. nu. 3. Zabarel. cons. 29. col. 3. nu. 16.

Testes recipi possunt in alia prouincia quā ubi litigatur, & per alios qua per iudices ipsos, de test. cap. cum olim. col. 4.

Testium receptio, qui causę sint remittendi, an committi possit, Bal. super feud. c. 1. si de inuesti. inter dom. & uassal. nu. 9.

Testis remotus a loco iudicii an qs producere cogatur, Zabarel. c. cōstitutus. de fide. nu. 1. col. 1. Dec. de testib. c. quoniam, num. 4.

Testes ultramarini ut producanē an sit danda dilatio, Bertac. uerb. testium productio. nu. 20.

Testes ubicunq; sunt in parte longissima & malitiosè pars negat ipsos aliquid scire, iudex pōt partē compellere ut per se uel per aliū uadat ad uidendum iuramenta ipsorum testium, & quid fiat de pecunia pro expensis testiū, Abb. c. constitutus, nu. 8. de fideius. Hip. sing. 384. Incipit dixi tibi.

Testes qui potuit producere in loco iudicii & non produxit, si postea testes se absentant non auditur, si impetret quòd fiat remissio ad locum in quo morantur testes, Angel. ff. qui satisda. cogan. l. de die. §. iubetur iurare, num. 2. par. 1. Af

flic.

flic.dec.337.num.4.

Testium in materia quid continens prouincia appelletur, Ioa.And.in Nouel.c.ultra tertiam, colum.cir ca prin.uers.8.quæro de testi.

Examinatio testium an sit delegabilis in criminalibus.

Testium receptio in criminalibus non committitur, sed testes ipsi iudici exhiberi debēt, Io.Andrea in Nouel.ff.de iud.c.Romana nu mero 11. Ioan.Monaca.c.contrahentes, num.4.de foro compe.Pa nor.c.1.nu.7.de test. cogen.Fed. Schen.tract.de testi.nu.68.tom. 13.Secus in causa ciuili, num.11. Ibidem, Franc.Curt.trac.de test. nume.60.tom.17.limita in causa hæresis, Franc.Pont.tracta.de lamiis, numero 84.tom.15 Hippol. consi.4.nu.33.uol.1.Igne.l.una. §.serui.appell.num.166.par.1.ad fillan.Socin.Iun.consilio 60.nu. 2.uol.2.

Testes in causa criminali existentes ēt extra prouinciam debēt remit ti ad iudicem causæ, Abb.c.constitutus.nu.10.de fideiuss.

Testis quare in criminali debet se coram iudice & non coram alio presentandum iurare, & deponere, Bal.c.causam matrimonii, nu. 2.de testib.cogen.

Testium receptio an possit commit ti in criminalibus, Bal.auth.apud eloquentissimum, num.2. Alb.de Ros.ff.de testib.l.testium, nu.22 Butr.c.3.nu.12.de fideiuss.lib.3. Bal.c.si qui testium, num.1.de testi.Fel.c. cum cām de testi.n.52.

Testium examinatio alteri committi potest quando de crimine per uiam exceptionis agitur, Soc.iun. consi.60.nu.13.uol.2.

Testium receptio & examinatio an sit delegabilis etiam per inquisitionem generalem, Butr.c.cū dilecti.nu.18.de acus.lib.5.

Testes in criminali an possint recipi in absentia iudicis, Bal.c.At si clerici.nu.24.de iud.

Testis examinatio per literas potestatis committi qñ agitur de purganda innocentia alicuius de aliquo crimine impetiti, Socin.iun. consi.60.nu.7.uol.2.Item quando de crimine ciuiliter agitur ibidem.Item si cōsuetudo disponat etiam in causa criminali ibid.

Testes alterius teritorii in causa criminali an possint examinari per alium quàm per iudicem, Areti.l. qui iudex uer.tu autem, num.34. col.1.Soc.iun.consi.60.nu.2.

Examinatio testium cui sit committenda.

Testes examinandi extra territoriū debēt examinari p iudicem illius territorii, Ludouic.Roma.1.par. quemadmodum testa.aper.l.sed si quis, num.1.Paul.de Castro.l.si quando, num.2.C.de testi.& nu. 3.& 4.Rebuff.in præfario ne de lit.requi.numero 29.tom.2.Fe-

der. Schen.tracta.de tasti.numero 10.

Testium examinatio quibus cõmitti soleat de iure ciuili & Canonico Gomes. c. mulieres de iudi.in 6.nume.30. Barba.§.& quoniam in auth. de testibus ibi alibi ponitur,nu.5.Ludo.Roman.ff.de offi.asses.l.omne.nu.10.

Testes à iudicibus examinandi sunt vel ab alio cui iudex committat Ripa.ff.de iureiur.l.admonendi, nume.189.

Testium examinatio q̃ semel fuerũt in curia præsentari & iurati, solet à magna curia committi vni de curia, Capic. decis.90.nu.7.

Testium receptio potest committi notario etiam nõ habenti iurisdictionem de partium voluntate, Barto. auth. apud eloquentissimum,nu.1.C.de fide instru.

Testes ad iuramenta recipere potest tabellio de volũtate iudicis, Ang. C. quemadmodum testa. ordi. l. hac consultissima. §. si quis autẽ, nu.5.Bal.c.si qui testium, nume. 2.de testibus.

Testium examinatio simplicibus cõmittenda non est, glos.ca.præsentium de testi. & attesta. nu. 6.Io. And.in noucll.de testi. ca.pręsentium, nume.28.

Testes si forẽses fuerint & propter imminentẽ necess. poterunt recipi testes qui in causa criminali cõmissarij fuerint, Barba. c.constitutus,nu.8.de fideius.

Testiũ receptio dicitur iurisdictionis, examinatio autẽ facti potest cõmitti & extraiudicialiter fieri Rota.dec.488.nu.1.in antiq.Bal. cõs.296.par.prima nu. 2.Specul. de leg.§.2.ver. sed nũquid, Barb. c.cũ Bertoldus col.2.ver.4.soluit de re iudi.Panor. c. cum causam nume. 10. de appell.

Testium receptor nõ est merus executor, Imol.de offi. delega.ca.1. nume.9.

Commissio de receptione testium facta per iudicem notario habet vim interlocutoriæ, Bald.cons. 451. par.4.nume.4.

Examinatio testium cui subdelegari possit.

Testium examinatio & receptio an possit subdelegari per illum cui fuit commissa, Panor.ca.cum Bertoldus, nu.27. de re iudica.Bald. consi.296. par.1.nu.1. Bellẽ. c.cũ Bertoldus de senten. & re iudi. nu.37.Fran.c. causam de appel.

Testium examinatio cui cõmittatur in causa ciuili & quare nõ possit alteri delegari Paul. de Castro.l. Iudicens, nu.5.C.de fide instru.

Iudex non potest committere examinationem testium & quid si de consensu vtriusque partis cõmittat, Bal.cõs. 382.par.3.n.4.Ang. C.de fide instru.l.iudices, nu.2. & sicut receptio examinis testiũ potest recipi de prouincia in prouisiciã.Ita receptio productionis instrumẽtorum etiã iudex cui fa-

cta

cta est talis commissio debet examinatis testibus eorum dicta in publicam formam redacta remittere ad iudicem causæ, Ang. l. iutere ad iudicem causæ, Ang. l. iuces, numero 7. de fide instrumentorum.

Testiũ receptio aut prouisio de idoneitate indagãda si per Papam alicui commissa fuit, vtrum potest ille receptor vices suas alteri committere, Anchar. clem. de offi. & potesta. iudi. delega. cap. 1. nume. 1. & 3. & quid de hac regula si est idoneus ætate, moribus & scientia & alijs clausulis in literis beneficialibus inseri consuetis vtrum & quã faciant cõditionem & quo ad memoriam ibidem, numero 6. & 7. & vtrum in inquisitione ille cui commissa fuit inquisitio possit vices suas alteri committere ibidem, numero 2.

Examinatoris testium officium, & reliqua.

Testium examinatio si cõmittatur alicui virtute huius commissionis trãsit potestas recipiẽdi protestationes super probatione testiũ Iaso. l. cui iurisdict. numero 9. de iurisdict. omni. iudic. parte prima.

Testes recipere aliud esse quàm attestationes scribere, Bellem. c. cum Bertoldus de senẽ. & re iudic. nume. 25.

Testes sup reprobatione nõ recipit ille cui commissum est, quòd recipiat testes super principali, Bald. capit. licet causam, numero 2. de proba.

Testium reprobatorum examinatio maiorem industriam requirit q̃ examinatorũ super negotio principali, Bero. c. licet causam, num. 17. de proba.

Testium examen si committatur an etiam intelligatur sibi commissũ examen reprobationis testium, Ang. de iurisd. omn. iud. l. cui iurisdictio, num. 2. par. 1. Bero. cap. licet causam de probatio. numero 17.

Testis qui producit articulos an debeat probare quos uult, Archid. de testib. capitu. præsentium, numero 7.

Testium reprobatio nõ uidetur cõmissa ei cui sit commissa receptio nisi sit expressum, Specu. §. qualiter de testib.

Testis qui examinatur sine tortura examinatur limitatè super articulis, Bar. l. 1. §. qui quæstionem, nu. 3. ff. de quæst.

Testium receptio commissa alicui an comprehendat examinationẽ. Bero. cap. licet causam de proba. num. 18.

Testibus quanta sit fides adhibẽda an debeat examinans habenti iudicare scribere secundum suum sanum intellectum, & an debeat hoc scribi facere presente ipso teste, Butr. c. quoniam nume. 25. de probat. lib. 2. par. 2.

Testis

Testis non debent recipi absque cõmissione, Alex. consi. 213. nu. 9. lib. 2.

Testes qñ uacillant debent facere scribi per notariũ & notarius debet scribere qualiter iudex dixit ꝙ testes uacillabãt, & hoc dẽt facere solũ teste audiente & negligente, Fran. Brun. trac. de indi. & tortu. q. 4. par. 2. nu. 1. tom. 15.

Is cui committitur testium examinatio dẽt dare articulos & interrogatoria & super hmõi examinare Spec. titu. de testib. §. 3. nu. 7.

Testis iuramentũ qualiter per notarium recipi debeat, Albe. de Ros. tract. de testi. par. 3. num. 20.

Iudex debet testib. prouidere de loci securitate. 3. q. c. 9. hortamur, col. 3. Spec. titu. de testib. §. qualiter autem uer. debet quoque & §. 3. num. 3.

Testium examinatorum attendi debent uerba. & qualitas personæ, Spec. tit. de testib. §. num. 21.

Testium examinationem quando iudex committit debet in actis constare, Afflic. c. 1. si de inuesti. inter dom. & nassal. lis oria.

Testis debet satisdare de non recedendo uel si non potest debet iurare & si alterum non facit carceratur, Nell. tract. de test. nu. 41.

Testes produci in alia prouincia per quod tempus stare debeant ubi producti sunt, Din. tract. de præscrip. num. 8. tom. 16.

Remissionem petẽs ꝓ testibus alibi existẽtibus & scribat iudici illius loci qui illos examinat debet iurare de calumnia, ꝙ hoc nõ facit animo protelandi litem, sed ꝙ credit per illos posse probare suam intẽtionem, Pau. de Castr. l. de die. §. tutor, nu. 6. & 7. ff. q satisd. cog.

Testis qui uenit ad iudicium & iurauit non recedet sine licentia iudicis ultra 15. dies teneri non potest Nel. tract. de test. num. 41. Belle. c. cum super de testi. cogend. nu. 8. Alber. de Ros. C. de testam. l. si quando, num. 4. Butr. c. 3. num. 5. de testib. cog.

Testium examinatio cõmitti potest de ciuitate in ciuitatem & de prouincia in prouinciam & etiam in eadem ciuitate uel loco Ange. C. de fide instru. l. si iudices, num. 1.

Testis sine licentia iudicis recedere nõ debet, Anch. c. statutum. §. prçferendo, nu. 4. de rescri. in 6. Iser. super tertia consti. Neapol. quæ incipit in pecuniariis, nu. 20.

Testes q non sunt de territorio iudicis qualiter examinari dẽant, Bal. l. instar. C. de iure fisci. li. 10. n. 4.

Testis uacillationem an debeat notarius in suis actis scribere, Butr. c. quoniam, num. 27. de proba. li. 2. par. 2.

In testium examine paritas inter partes obseruanda, Butr. c. cum olim, nu. 6. de priuil. lib. 5.

Testibus absentibus petitisque ob id dilationibus quid faciat iudex: Bellem. c. ultra tertiam de testi. & attesta. nu. 12.

Testis qui examinatus debet in actis in-

inscribi quando aliquid trepidando uel balbutiẽdo dicit, quia hoc iudicat iudex, Bar.l.de minore.§.plurimũ,nu.3.ff.de quæstio.Nell.trac.de testib.nu.115.Bald.l.presbyteri.C.de epis.& cleri.nu.2.Imo.de renun.c.in præsentia,nu.28.Abb.c.causam de re iud.nu.9.Barb.c.quoniam contra,nu.71.de probat. & nu.69.Feli.c.quoniam contra de proba.nu.80.Bal.l.presbyteri.C.de epis.& cleri.nu.10.

Testis an debeat esse præsens quando iudex asserit ipsum uacillasse & eidem notificare, uacillas & titubas, Anchar.c.quoniam contra falsam,de proba, nu.14.de prob.

Testis interrogatus de eius Crimine uel inhabilitate an respondere teneatur.

Testis an teneatur respondere an sit criminosus,Bal.c.cũ causam, nu.11.de testib. & l.principalis, nu.24.C.de iureiuran. Anchar.c.ex parte de sponsal.nu.14.Imo.de testib.& attesta.c.cũ causam quæ, nu.6.Fel.c.cũ cãm de testi.n.38.Belle.c.cũ super, nu.3.de cõfess.

Testis an possit de proprio uitio interrogari,uidelicet an sit peccato irretitus per quod testificari non possit Spe.tit.de testi.§.6.nu.22.Panor.c.cum causam el 1.nume.13.de testi.& cap.1.6.14.15.numero13.de excep.

Testem de controuersia non de suo proprio uitio uel scelere responđi cogitur, Bald.c.causam quæ de testibus & attestationibus,nu.37.& 43.limita ut nu.44.& c.cũ monasterium de confess.nu.15. Ias.ff.de iureiur.l.si duo Patroni.§.Idem Iulianus, nu.74.

Testis de his quæ ad turpitudinem suam uidebitur pertinere nõ cogitur respondere,Fulg.ff.de testib.l.testari,nu.55.& §.l.Iulia.nu.3.Socin.fallen. regula:112.Bertac.uerb.testes interrogati.nu.16.

Testis de conditionibus famam suã aggrauantibus interrogandi non sunt,Alber.de Ros.trac.de testi.no.4 nu.7.to.13.Ludo.Roma.de offic.assesso.l.omne,num.8.

Testis an debeat respondere interrogationi quæ fit sup irregularitate uel alio defectu,Bal.c.cum super, nu.4 de testib.Belle.c.cum super electione,de confess.nu.1.& 6.

Testis licite interrogatus si est amicus uel inimicus parti nec per hoc uidetur interrogari super crimine.Panor.c.inquisitionis.§.3.nu.5.de accus.Alb.de Ros.C.de testi.l.si testes nu.4.Nepos trac.de excep.ar.19.nu.71.tom.13.Zabarel.c.inquisitionis.§.3.de accus.nu.15.col.3.Ber.uer.testes inter rogat.nu.5.

Testis potest interrogari an sit attinens parti, Alex.post Bart.l.Lucius.ff.de infa.& l.siquis libertatem,de pet.hæred.

Testis

Testis interrogari potest de omni eo per quod potest repelli, Bal. in Spec. de test. uer. testis debeat.

Testis de statu suo interrogari pōt Salic. C. de testib. auth. si dicatur nu. 11. Bal. auth. si dicatur, nu. 1. C. de testi. Alber. de Ros. ff. de testib. l. testimonium. nu. 8.

Testes sunt interrogādi an deponāt prece uel precio uel odio, Abb. c. 1. §. unico & ibi Bal. de not. feud.

Testem in genere iudex interrogare potest au talis esse potest. Ioan. And. in Nouell. c. cum causam, colum. 2. circa prin. uer. non interrogatus de testib.

Testis ēt legalissimus interrogatus an ex testimonio capiat cōmodū uel incōmodum auditur si ita simpliciter fuit interrogatus, secus si fuit interrogatus ꝑ uerba quouis modo, qualitercunque uel ꝑ similia Seisel. l. 1. §. huius studii, n. 10.

Testes an cōpellantur deponere super obiectionibus opposititt contra alios testes. Cap. Thol. q. 441.

Testam producens debet interrogatus respondere an sit infamis testis, Spec. de test. §. Iam de interrogatoriis, col. ultima uer. Quid si principalis el 1.

Testes producens an teneatur respondere positionibus factis per illum contra quem testes producti sunt super dictis testium, But. tract. de test. nu. 48.

Testis an debeat interrogari contra producentē, Alber. de Ros. 1. C. de testi. l. Nimis nu. 1. But. c. cum causam, nume. 10. de testi. lib. 2. par. 2.

Quomodo & qualiter testes circa uel extra articulos sint interrogandi.

Testis qūo interrogetur & qua forma, Specn. de test. §. cum de interrogatoriis, uerbo habita. Ioan. de Ferra. tract. de appell. nu. 237. to. 14. Spec. de testi. §. Iam de interrogatoriis per totum, But. tract. de testib. nu. 12. tom. 13. Host. rubri. de testi. nu. 2. 3. 7. 8. 9.

Testis ex libello non thesibus discretis nisi peritum sit inquiri posse, Bellem. c. per tuas de testib. & attesta. num. 18.

Testibus interrogationes fieri debent Guid. de Suz. tract. de ordi. iudi. nu. 98. tom. 12.

Testis examinatio an sit ualida non dato interrog. Bal. c. per tuas, nu. 1. de testib. Bertac. uer. testes interrogari, nu. 18.

Testis dolosus præsumitur nisi ad interrogata respondeat, secus si obscure loquitur, Barb. c. super his, num. 32. & 33. de testib.

Testes debent secundum interrogatoria examinari alias pro acceptis non habentur, Nell. tract. de test. num. 99. Fran. tract. de testib. nume. 103.

Testes interrogandi sunt ſup interrogatoriis partis aduersæ & nō ultra, Rebus. tract. de dilat. artic. 4. nu. 24.

numero 24.tom.3.

Testis iuramentum extendit se ad interrogatoria tm̄ quibus tenetur respondere non ad alia, Berta.uerbo testes interroga.nu.5.

Testis deponés per uerbum, nescio amplius interrogari non debet, Nell.tract.de testi.nu.145.

Testes ab una parte producti debēt examinari secundum interrogatoria per partem data alias nō probant, Mill.uerb.testes, nu.28.Paris.cons.101.nu.41.uol.1.Butri.tract.de testi.nu.46.to.17.Dec.l.1.num.43.

Testes non sunt interrogandi nisi super quo ꝓducti sunt, gl.fi.§.Idē Iulianus.l. si duo.ff.de iureiuran. Butr.trac.de testi.nu.64.Fulg.ff. de pet.hæred.l.si quis libertatem, nu.19.Bar.l.si duo.§.Idem Iulianus, de iureiur. Sal.ff.de iureiur. l.si duo patroni, nu.7.

Testis non pōt interrogari extra articulos nisi iurauerit super tota cā Bert.uerb.testes depo.n.24.But. c.ꝑ tuas.nu.7.de testib.l.2.par.2.

Testis dicta ualent ēt extra capitula & interrogatoria si addiderūt aliquid, licet notario fuerit cōmissa examinatio sup articulis & interrogatoriis limitatis, Inn.c.cū Bertol.de re iud.Alex.cōs.71.uol.4.

Testis non est interrogandus sup articulo nullo modo cām contingēte, idem si cām contingit & nō iurauit nisi solum super articulis & interrogatoriis extra articulum, Ange.ff.de iureiuran.l. si duo Patroni.§.idem Iulianus, nu.2.p.2.

Testis interrogatoriū non dēt continere nouum capitulum, ut si interrogetur super mutuo non est interrogandus super solutione, Io. And.in add.ad Spec. de testib.§.6.uer.interrogat.

Testis interrogatio & rn̄sio super inquisitione potestatis & officialis qualis esse debeat, Amod. de Castel.trac.de sind.n.230.tom.14.

Possessio cum est probanda qūo interrogetur testis, Bert.uer. testes interro.uer.4.cum duob.6.seq.

Testis ꝓductus in possessorio an sit interrogādus in proprietate, Bal. l.fi. nu.7.C.qui legit.

Testis sup possessorio īductus nō p̄t interrogari sup petitorio, Bald.l. Momentaneæ.C.qui legi.person.

Testis deponere non cogitur de eo qđ iuris esse censetur, Saly.C. de probat.l.cum res, num.2.

Testis criminosus non debet interrogari de sociis criminis Mill. uerb.testis.nu.68.

Testis interrogatus ad quas interrogationes rn̄dere teneatur, Bar.authen.si dicatur, nu.4.C.de testib. Alex.l.si quis libertatē.ff. de pet. hæred.& cons.71.uol.4.

Testis īterrogādus de alicuius ꝑcussione, de qbus fieri dēat interrogatio, Spec.de testibus.§.6.n.20.

Testis dēt secūdū interrogata rn̄dere, Spec.tit.de testib.§.1.6.n.64.

Testes semp sūt interrogēdi ubi deponūt de notitia personarū, Bald. authē. sed nouo iure, colum.2.in prin.

prin.C.si certum petatur.

Testis interrogationibus partis aduersæ non respondens non probat, Bal.l.2.col.1.C.de eden. Pur. ff.si cert. peta.l.1.nu. 32. limitat. multis modis.

Testis deponens non interrogatus non facit præsumptionem, Ruin. uol.1.consi.146.nu.7.

Testis interrogatus cuius ętates erat cum dicit se uidisse quid respondere debet, Bal.c.cum a nobis, nume.3.de rescrip.

Testis non interrogati dictũ super circunstãtiis & causis dicti sui ualet & probat, Iser.c.3.nu.6.lib.3. tit.de prohibi.ali.per lot.

Testis pro una parte deponẽs si pro alia parte interrogatus rñdere noluerit sibi non creditur, Dec.l. is apud quem.C.de eden.nume.43.

Testis an & qualiter de causa scientiæ debeat interrogari.

Testis interrogatus de causa sciẽtię sui dicti debet illã exprimere, Butri.c.super hoc, nu.18.de renunc. lib.1.par.1.Butr.ca.sicut nu.9.de senten.& re iud.lib.2.par.2. Bal. c.cum causam, nu.61.de testib.& c.cum super, nu.5.de confes.Nel. tract.de test.nu.44. Quid si nõ dicat. An eius testimonium uitietur Ibidem, Ludo. Roma.ff.de nou. oper.nuncia.l.hoc edicto.nu.17.

Testis generaliter dicere iussus qd qd de toto negotio nouis. An de assertionis scientiæ causa uideatur interrogatus, Alciat.l.1.ff.de nou.oper.nu.nu.50.

Quando iudex procedit ex offõ debet testes interrogare de cã scientiæ, Bald.consi. 77.par.3.num.7.

Testis an teneatur respondere si interrogetur de causa scientię illius substantiæ, Bal.l. data opera.C.q acus.non poss.num.32.

Testis an arctetur dicere causam facti relati per ipsum & ab alio gesti, Pano.c.super hoc num.25.de renun.

Testis nõ dẽt iterum interrogari de eo qd semel declarauit, Bar.l.1.ff. si cer.pet.nu.11.Nell.tract.de testib.nu.138.Bertac.uer.testes interroga.nu.33.Marti.de Fan.tracta.qualiter nega.proba.n.17.to.13.Aymo consil.10.num.13.Bal.l. non solum.C.de testi.nu.5.

Testis potest sępius interrogari a iudice pro ueritate habenda. 35.q. 9.c.graue cum glo.

Testes qũo interrogandi de ratione depositionis, Rebuf.tract.de inquisi.art.17.nu.1.tom.3.

Testis dicitur interrogatus de causa scientiæ per uerba quomodo scis, Bal.l.solam, col.ultim. C. de testib.Bertac.uerb. testis interrogatus, nu.7.

Testis si non interrogatur de causa sciẽtiæ an iudex teneatur iure fori uel poli, Abb.c.cum causam de testi.Butri.q.4.talis. Alex.l.1.de nou.oper.nuncia.Bertac.uerb.testes depo.nu.199.

Testis

Testis à iudice debet interrogari de causa scientiæ, & si non interrogetur malitia in eo præsumatur, Nell.tract.de testib.nu.137.Berta.uerb.testes interroga.

Testis examen non annullatur ex eo quod testes nō fuerint examinati cum interrogatorijs à parte datis Rui.cōs.35.n.4.uo.4.& est text. in c.per tuas de testi.quem ibi declarat Aegid.n.15. & idem tenet Alex.cons.72.n.7.uol.2.Dec.c.licet causam,nume.6. in 8.nota.de prob.Rui.consi.35.nu.4.uol.4.

An de loco & tempore debeăt testes necessariò interrogari.

Testis an de tempore die ac consule interrogati respondere necesse probēt,Fulgos.ff. de proba.l.si arbiter n,1.Bar.l.prius,nu. 2.ad sill. Gram. cons.66.nu.47. in ciuili. Bagarot. tract. de reproba. testi. nu.64.tom.13.Ang.C.de testibus l.testium, nu.9.Azo in summa de testi.cogen.nu.33.

Testes interrogati de tempore quā do sunt suspecti alijs non, Bal.c. cum causam n.43.de testib.Bellē. c.ex tenore de testibus & attesta. numero 8.

Testis debet interrogari de tempore Anchar. c. ex tenore de testibus, numero 7.

Testis an interrogetur de loco & tēpore & partibus,Bar.l.testium,C. de testi.n.7.& 8.Alberic. de Ros. C.de testibus.l.testium,n.12.Panor.c.cum causam el 1.nu. 17. de testibus.

Testes qui debent interrogari de loco & tempore si dicant non recordari an uitientur dicta eorum & si discordent in tempore an reddantur suspecti,Paul.de Castr. l. testium,nu. 23. C.de testib.

Inteorogatus testis de rei uel uerbi diffinitione an respondere teneatur.

Testis interrogatus de rei diffinitiuè respondere debet, Nell.tract. de testibus,n. 165. Sali.ff.si cert. petat.l.1.nu.5.Dec.l.1.ff.si cert. pet.nume.xj.

Testis interrogatus quid album est possidere, & non tenetur respondere,Bar.l.de ætate.ff.de minor.

Testis rei de qua quæritur diffinitionem interrogatus respondere diffinitiuè nō tenetur, Fulgos. ff.de reb.credi.l.bene est,num.9.Rip. ff.si cert.peta.l.1.nume.23.& 32. limita. 1.

Testis potest interrogari quomodo verba iuris intelligat.Nell.tracta. de testi.nu.166.Rui.uol. 4.cons. 44.nu.114.

Testis si de aliqua ꝓpositione speciali loquatˀ, an īterrogari poterit ut eā in genere declaret,Alciat.l.bene est.ff.si cert.peta. numero 54. colū.16.Dec.l.bene est.ff.si cert. peta.

peta.numero 14.

Testis si eret in verbo legali describendo rem dũ recte de effectu loquatur satis est, Alcia.l.bene est. ff.si cert.peta.nu.11.col.18.

Interrogari an debeant testes de consciẽtia & credulitate, auditu et fama.

Testis non est interrogandus de cõscientia quæ potest oriri etiam ex falsis causis, Bal.cap.eccles.sanct. nu.18. de consti. Barba. c.eccl.S. Mariæ, num.116.Bellẽ.c.causam de testi.& attesta.nu.26.amplia. vt nume. 29. & quando iudex ei concors esse possit, nu.27.

Testis interdum de conscientia est interrogandus, Bald.c.cum causam, nu.63.de testibus.

Testis deponens secundum consciẽtiam & opinionem suam non deponit de ueritate sed de credulitate, licet aliàs iurare habeat de his quæ scit, Butr.c.constitutus, n.4. de purga.cano.lib.5.

Testis conscientiæ alicuius solus est Deus, Anch.c.nouit de iudi. c. 3.

Testis de his quæ consistunt in animo an debeat interrogari, Imol. ff.de hæred.insti.num.6.

Testes diligenter examinari debent non solum de causis scientiæ sed de credulitate & forma, Bal.c.cũ causam, nu. 2.de testib.Bal.c.cũ causam, nu. 26.de testib. Franc.c. 2.nu.12.de iuram.calum.Bertac. verb.testes interrogati.nu.38.

Testes interrogantur de auditu, fama & credulitate ad præsumptionem non ad probationem, Socin. consi.295.num.2.uol.2.

Testis iurati testim. ualet quamquã ĩterrogari nõ debuerit, Igne.l.3. §.si quis tab.nu.183.p. 1.ad sillã.

Testis qui nõ debuit interrogari an interrogatus respondere teneatur & qui sint testes non interrogandi, Alber.de Ros.ff.de iureiuran.l.qui iurasse.num.5.

Testes qualiter sunt de circunstantia interrogandi.

Circa testes circunstantiæ inquirendę, de testi.c.cum causam, col.4. de prob.c.licet colum.4. Specul. de offi.omni.iudi.§. deseruit uers.post litem.

Testes ĩterrogãdi sũt de singulis circũstãtijs si iudex putat hoc necessariũ uel utile, Bal.c.cũ causã, n. 3.de testi.Nell.tracta.de testib.n. 103.& n.234.Io.And.in Nouell. cira.fin.ue.cum cãm de test.Dec. cõs.448.n.27.Grã.dec.34.n.44.

A testibus debet iudex subtiliter ueritatẽ inuestigare singulas circũstantias eosdem interrogãdo etiã non traditis à parte interrogatorijs Bero.c.licet causam de ꝓbat. n.32. Qđ si iudex hoc nõ fecerit an testium depositio ualeat, n.33.

Testes diligenter examinãdi sunt ꝑ iudicem de singulis circũstantijs & illæ circũstãtię quę sint, Feder. Schen.tracta.de testi.num.46.

Testis

Tesis suspectus de falso uel corruptione est a iudice subtiliter interrogandus etiam in quibus rei substantia non consistit, Bero. c. licet causam de probat.num. 32. Gram.uoto.2.nu.12.Deç.l.ea est natura,nu.4.de reg.iur.

Testium depositione stante qui falsum deposuerint,cautela est ꝙ interrogentur de circunstantiis an starēt uel sederēt uel an simul uel separatim,Gram.dec.34.nu.41.

Testes an interrogari debeāt de circunstantiis,an erat tempus nebularū & de uestibus & de similibus Bar. §.& licet,nu.2.de testib.Bertach.uerb.testes interroga. num. 21.Mill.uerb.testes nu.72.

Testis an debeat in causis odiosis super importantibus interrogari, Alber.de Ros.ff.de iureiurā. l. si duo,num.9.

Testis rn̄dere non debet positioni obscuræ seu implicatæ & captiosæ, Aret.in l.1.ff.de reb. cred.nu. 8.Bartolom.Cepol.car.154.

Testis cogi dēt dicere si a parte fuerit astrictus ne testificetur, Imol. de testib.cogen.c.peruenit, nu.1.

Testis dictum de circunstantiis non deponentis ualet si interrogatus non fuit,Ioan.And.in Nouell. de senten. & re iudi.c.Abbate sanè, num. 8.

Testis interrogatus de circunstantiis remotis respondere non dēt, Nell.tract.de testib.nu.233.

Testis ex circunstantiis qualiter suspectus iudiceť,Io And.ī nouell. c.super eo,col.4.circa prin.uerb. in gl.de testib.& in tract.de testi. par.3.nu.26.

Testis sup facto deducto simpliciter contra qđ præsumitur productus debet interrogari de causis & circunstantiis eiusdem quibus habet respondere, Butr.ca.super hoc nu.20.de renun.lib.1. par.1.

Testes ĩterrogari possunt de multis quæ ueniunt in consequentiam licet de omnibus non iurauerint expresse,Inno.c.cum super de confes.num.6.

Testes an poterunt interrogari sup omnibus criminum circunstantiis & super illis respondere teneantur Butr. c.qualiter & quando el 1.num.14.lib.1.

Testes producti ad probandū exceptionem criminosam sunt de substantiis subtiliter interrogandi, Anch.c.licet cām de proba.nu. 9.

Testes licet nō debeant occulta crimina reuelare circunstantias tn̄ tenentur.Paul.in tract. de uisi.q. 7.nu.7.par.2.

Repetitio testium quibus casibus fiat.

Testis semel productus quo casu super eisdem capitulis produci ualeat, Azo. in summa de testib. nu. 35.Butr.c.tuas,nu.9.de test.lib. 2.par.2.Sali.C.de testib. l. fi.nu. 3.Mill.uerb.testis.nu.60.

Testis productus ꝑ me non poterit in eadē cā super eodem articulo

pro.

produci, Bar. l. siquis testibus. C. de testibus, Neil. tracta. de excep. nume. 78.

Testes reprobati & iurati super eisdem capitulis recipiuntur, Bagarot. tracta. de testib. nume. 83.

Testis examinatus super tota causa non potest amplius examinari si examinatur super antiquis capitulis, Panor. c. fraternitatis, numero 12. de testibus.

Testes si quid dicere omiserūt utpote quod comprehendi poterat super primo capitulo rerum de nouo produci poterūt, Ancha. Clē. testib. de testibus, nu. 10.

Testes super eodem articulo producti in causa principali nō possunt in causa appellationis examinari super titulo deducto in eodē articulo, Bertac. uerb. testes in causa appellationis, n. 3. Bar. l. cum haben. ff. de iudi. fol. 91.

Testes interrogati super duobus formatis articulis super prīcipali ac super fama deposuerunt tantum sup principali, dicūt testes se nil scire amplius. An Iidē uel alij possint super fama produci, Butri. c. fraternitatis, n. 12. de testib. lib. 2. par. 2. post Io. And. in addi. Spec. tit. de testibus. §. nunc uidēdum in fin. refert & sequitur, Felin. d. c. fraternitatis, n. 10. in fin. ubi cōcludunt testem posse & debere repeti super articulo de fama.

Testes ijdem an produci possint in alia causa sup eisdē articulis, Bar. l. 2. §. 1. in fi. ff. de ui. bō. cap. Sali. C. de testib. l. iusiuran. nu. 7. Nell. tracta. de testi. nu. 23. tom. 13.

Testes semel producti qui possint super alio capitulo deponere, Fulgos. C. de testib. l. si quis testib. nume. 4 Imol. de testi. & attesta. c. fraternitatis.

Testis super non depositis an repetēdus sit, Alber. de Ros. tracta. de testi. num. 6.

Testis qui non fuit perfectè examinatus an possit repeti & quando, Ang. ff. de eden. l. ueluti, n. 2. Ant. Rub. consi. 44. num. 3.

Testis si minus pfectè deposuit pars potest petere ut examinetur, Fulgos. ff. de eden. l. ubi exigitur, n. 3. Ias. ff. de eden. l. prætor ait. §. prætor ait, num. 8.

Testes si iudex non interrogauit poterūt de nouo examinari, Butr. auth. qui semel. C. de probat. n. 36. Bagarot. tracta. de reprob. testiū, nu. 44. tom. 13. Butr. c. cum causam, nu. 17. de testib. lib. 2. par. 2.

Testis non interrogatus super interrogatorijs partis debet repeti, Bertac. uerb. testes interrogan. num. 15. & uerb. testes repeti. nu. 29. & nume. 19. Bero. c. licet causam, de probat. nu. 32.

Testis si nō fuerit interogatus de causa nec reddit causam poterit producens iterum producere cū non sit quid sibi imputetur, Zabarel. cap. cum causam colum. 2. de testib. Felin. cap. per tuas. colum. 1. de testibus, Bertach. uerb. testiū productio, nu. 28. & uerb. testiū repe-

repetitio,nu.25. Rebuff.tract. de inquisi. nu.4.tom.3.

Testis si deponit non assignata causa super qua non fuit interrogatus & quam ad probationem dicti sui assignare debet etiam non interrogatus potest iterum repeti. Mill,uerb.testis,nu.6.

Testis qui obscurè deponit iterum examinandus est, Io.And.in nouell.cap.cum clamor.col.2.circa prin. uerb. cum clamor de testib. & ibi Butr.num.1.Alber.de Ros. tract.de test.nu.17.par.3.tom.13. Bar.in l.inter stipulantem.§.si sticum,nu.6.ff.de uerb. oblig.Bagarot.tract.de reproba.testium,nu. 44.tom.13.Feder. Schen.tracta. de testib.nu.48.Berta.uerb.testis repet.nu.24.

Testis dicitur obscurè deponere si de continuatione temporis interrogatus deponit per dictum a 20. uel 30.annis citra,ideo debet iterum interrogatori ut declaret dictum suum Corn.consi.211.in fi. uolum.1.

Testis uerba dubia licet interpretẽtur cõtra producentem, tñ iudex ex officio põt repetere ad interpretationem illorũ,Butr. c.in præsentia, nu.59.de proba.lib.2.par. 2.Bar.l. fi.C. de testibus Imol.de testib.& attesta. ca. cum clamor. num.7.Franc. Balb.tract.de præscrip.l.celsus.par.4.num.16.tom. 16.Dec.l.2.§.creditum.ff.si cert. petatu.num.10.Cap.decis.61,numero 4.

Testis minus rite examinatus est iterum examinandus,Imo.cõs.147. nu.6.Butr.c.1.n.6.de consangui. & affi.lib.4.Fulg.ff.de iureiuran. l.qui per salutem,nu.4.Io.de Ferra.tracta. de appel.nu.2.39.tom. 14.Capic.dec.31.num. 7.

Testis excõmunicatus scienter productus non petito prius q absoluatur iterum producen. Car.cle. testibus de testib.Capell.Tholo. q.421.Guid. Papa.q.72.

Testes iteratò examinare põt iudex quando ex officio suo requiritur de testi.c.cum clamor col.4.

Testes ex officio iudicis repeti pñt siue pars petierit siue non Alexã. consi. 238.num.4.lib.6. Spec.de offic.omni iud.§.dixerunt,uerb. post litis Prob.in Ioan.Monac.c. Pia. num.89. de exceptio.

Testes q̃uis ex interuallo si postquã potuerint loqui cum partibus nõ possent repeti ad partis instantiã ut addant,detrahant uel corrigãt dictum suum, tamẽ iudex hoc poterit ex officio,Rip. ff.de dam.in fect.l.4.§.hoc autem nu.70.Bert. uerb.testium reperitio,nu.22.

Testes possunt per iudicẽ repeti ut addant eorum dicto,Gram.cons. 50.nu.32.in ciuil.

Testis non potest repeti post pronũtiatum in causa,Gram. decis.25. num.6.

Testes coram arbitris reuocatoriis producti possunt repeti coram iudice Specu.de recusa. §. effectũ, uerb.Item nunquid.

Testis

Testis si fuit in principali semel productus, an possit iterum ab eadem parte produci ad testes aduersarios reprobandos. Homod. cons. 53. num. 4.

Testes examinatos coram arbitro potest quis repetere coram iudice, Capic. dec. 43. nu. 4.

Testes inquisitionis generalis sunt repetēdi in speciali, Bertac. uerb. testium repetitio, nu. 27.

Testes examinati in iudicio summario an non obstante publicatione in plenario examinari poterint, Soci. l. eleganter. §. si quis de con di. indebi. nu. 9.

Testes producti in cū ciuili an possint produci in causa criminali super eisdem articulis uel è contra Bart. l. prætor. §. hoc edicto. numero 6. ff. ui bon. rap. Bart. §. qui uerò, de testib. uer. sed quæro nu. 12. Ang. ff. ui bon. rap. l. prætor. §. hoc edicto nu. 117. par. 2.

Testis productus pro ueritate criminis an postea etiam produci poterit super articulo de fama. Anto. Rub. cons. 95. nu. 2.

Testis qui in aliqua causa deposuit ꝑ una parte ad probandum instrumentum, an possit postea produci contra me ad probandum solutionem uel pactum de non petendo Pau. l. si quis, nu. 4.

Testes repetuntur si redarguantur de falso. l. fi. & ibi Bal. C. de fid. instru. Pindar. tract. de testi. parte 3. c. 7. nu. 4.

Testes a quorum receptione fuerit appellatum possunt iterum produci si post appellationem & partis apeellatoris responsionem iidem articuli admittantur, Rota dec. 392. nu. 1. in no.

Testes primò examinati si non reperiuntur potest de nouo fieri examinatio, Bart. auth. qui semel. C. de proba. Pano. c. per tuas nume. 9. de testib. Bellem. in c. de bone, de probat. nu. 3. Bertac. uerb. testium repetitio, nu. 4.

Testis potest repeti ad cautelam, Innoc. c. ueniens de elec. Bal. Margarita testis. 13. col.

Testes faciens examinare potest ipsis stare uel petere quòd de nouo examinentur, Bar. l. fi. C. de testib. num. 3.

Testes ad semel probandum nō admittuntur, Io. de Ferra. tracta. de appell. nu. 273. tom. 14.

Testes publicati super excessu deceptionis poterunt reproduci ad probandum ualorem, Ripa. ff. de eden. l. is apud, nu. 44.

Testes quare iterum examinantur, Bald. cap. cum causam, nume. 57. de testi.

Testium repetitio quando facienda.

Testis an & qn̄ possit iterum examinari in eadem cā, Inno. c. ueniens de testibus, & ibi alii, Alber. de Ros. ff. de testibus. l. produci. nume. 3. & tracta. de testi. par. 4. nu. 5. & parte 5. nume. 19. Bar. l. produci,

duci.nu.1.ff.de testib. Bal.consi. 492.p.5.n 4.& c.cum causam, n. 4.de testib.& cons.384.par.3.n. 6.Pau.de Cast.l.fi.num.45.Nell. tract.de testib.num.106. tom.13. Bellem.c.graue.nume. 1.35.q.9. Imol.de testib.& attesta.cap. per tuam,nu.3. & c. cum clamor, nu. 8.Barb.c.licet nu.10.& 11.de off. delega. Mill. uerbo. testes nu. 1. Rebuf.tract.de senten.pro. art.1. nu.6.tom.1.Bertach. uerb. testiū repetitio.num.1.

Testes producti pñt iterato reproduci qñcunque ante didicita testificata,Butr.nu.2.c.constitutus el 2.nu.4.de testi. & ibi Imol. nu. 2.& Anch.nu.4.Spec.tit.de dila. §.4.nu.15.Bellem. c. præsentium de testi.& attesta.nu. 34. limita. ut nu.35.ibidem, Pau. de Castro l.si quis nu.3.tit.de testib. Quod intellige incontinenti Felin.c.per tuas,in prin.de testib.

Testis an potest iterum produci ꝑ eadem causa ab eo, Cin.C.de testi.l.si quis, nu. 4.Alber. de Ros. ff.de testibus. l. produci,n.1.Car. clem.2.testi.

Testes non publicati possunt repeti incontinenti, Sicul.c.cum causã, de testib.

Testes idonei iterum recipi poterūt de testibus. c. præsentata,col. 2.Anch.c.fraternitatis tuæ de testib.lib.5.

Testes iidem an sæpe possint añ attestationē publicatam ꝑduci , Spe. tit.de testib.§.8.nu.5.But,c.cum causam,n.25.de testib.lib.2.par. 2.& c. fraternitatis,nu.5.de testibus,li.2.par.2.Bellem.c.constitutus de testi.& attesta.nu.1.& 30. Zabarel.de testi.Clem.2.num. 9.

Receptio testium an post publicationem.

Testis an possint recipi post publicationem,Bal.con.152.par.1.nu. 1.& l.si quis.C.de testi. nu.4.Anchar.c.per tuas de test.nu.1.Fel. c.per tuas de testibus. uer. uenio ad secundum,nu.3. Bertran. par. 1.cons.51.num.3.Capic.dec.61. num.3.

Testes examinati post publicationē ad instantiam partis super eodem articulo amplius repeti non possunt Soc.fallen.regul. 503.Belle. c.ultra tertiam de testib.& attest. num.6.

Testes post publicationem ad producentis petitionem interrogari non debēt nisi qñ super omnibus capitulis non deposuerunt,Ioan. And. in Nouell. c. per tuas, col.1. circa prin. uer. per tuas de testib. & ibi,Butri.nu.1.Belle. de testib. & attesta.c.1.nu.5.& 13.

Testes interrogati super causa tota nullis aliis traditis articulis non possunt iterato post publicationē reproduci,Butr. c.per tuas, nu.7. de testi. & attesta.lib.2.par. 2.

Testis an post publicationem repeti possint ad instãtiam prosequētis inquisitionem, Imol. de testib. &

 attesta.

attesta.c.cum clamor,nu.4.& ibi per Feli.nu.3.

Testes in causa criminali repetunt etiam post ipsorum publicationẽ Bertran. par.1.consi.51.nu.2.

Testes publicatos etiam de re eadẽ sed inter diuersos repeti.Bellem. c.ueniens el 2.de testi.& attesta. numero 12. Amplia ut nume.13. & 14.

Testis non rite receptus vel publicatus iterum producitur non ut iterum examinetur sed tantum uicisitudo suppletur,Card.Clem.testi.de testib.col.1.Mill.uerbo testis,nu.37.Hippol.l.1.§.fi.num.35.ff.de quæstio.Bertac.uerb.testium repeti.nu.34.

Testis non interrogatus super interrogatoriis non probat & potest repeti etiam publicatis attestationibus.Hipp.consi.65.num.4.uol.1.& l.1.§.fin.num.37.ff.de quæstio.

Testes non sufficienter examinati an post eorum publicationẽ possint interrogari,Alberic.de Ros.ff.de eden.§.prohibet,nu.2.

Testes publicatos omissis diei temporis circunstantiis repeti, Belle. c.ex tenore de testi.& attesta.nu.1.Amplia si protestatum,nu.2.& 9,quo casu protestatio sit accipiẽda nu.3.

Testes super circunstantiis oportunis debent interrogari & post publicationem ad partis aduersæ instantiam iterum audiri, Bertran. par.1.consi.48.nu.16.

Testes qui deposuerunt, & non reddiderunt cãm sufficientem dicti aut non expresserunt cãm, an possint reproduci etiam post publicationem,& quid de non deponentib.circa causam Vital.Clem.testibus,nu.78.de testib.

Testis potest iterum intetrogari ex offõ iudicis post publicatiouẽ ut declaret dictũ suum obscurum tamen iudex debet facere ad petitionem partis,Fel.c.cum clamor de testib.nu.2.uer.in ea gl. Vital. Clem.testibus,nu.153.de testib. Tindar.tract.de testib.par.1.cap.4.nu.5.tom.13.

Testes obscuros apertis testimoniis repeti,Bellem.c.cum clamor.de testibus & attesta.nu.6.& 9.ampl a ut num.11.& 12.horũ dicta ab aliis posse reprobari,nu.7.hoc tamen non semper admitti,nu.8.& 17.Butri.c.cum clamor,nu.8.de testib.lib.2.par.2.& ibi Imol. num.1.Ludo.Rom.consi.479.num.1.

Testes censentur corruptionis causa publicatos repeti officio iudicis posse.Bellem.ca.cum clamor,de testibus & attesta.nu.2.declara limitando,ut nu.4.& 5.

Testes possunt iterato produci etiã post publicationem, & hoc quando confusè & dubiè deposuerũt ut declarat Felin.c.cum clamor. de testib.nu.1.Corn.consi.185.num.6.uol.3.

Testes publicatis attestationibus põt reproduci non ut aliquid addant

dant dictis eorum, Bar. §. quoniã auct. de testib. ibi sed qro, nu. 11.

Testes publicati in cã principali cuius sententia transiuit in iudicatũ poterunt reproduci in causa restitutionis in integrum aduersus rem iudi. Ripa. ff. de edẽ. l. i. apud num. 45.

Testium reproductio an de partium consensu fiat Io. de Ferra. tracta. de appell. num. 242.

Repetitio testium an post didicita testificata fiat.

Testes iidem an possint repeti post didicita testificata, Bal. auth. at q semel. nu. 3. de proba. & c. ueniẽs el 2. nu. 7. de testibus, Bellem. cap. fraternitatis de testib. & attesta. nu. 21. 35. 36. & ibi per Soc. nu. 21. & quid si sint diuersi probationum effectus, n. 22. & quid si aut non didicit aut iudex oĩa non examinauit, num. 24. & 23. Ang. ff. de iur. l. quidam tabulorum, numero 4. parte 2. Corn. consi. 175. uolumine 3.

Testes si primò examinari nõ uoluerint potuerunt 2. examinari licet testificata fuerint didicita, Bar. authen. qui semel. C. de probat. nu. 34. Bar. l. qui per salutem, nu. 4. ff. de iureiu. Guid. Papa. q. 12. uel 14. 72. Pau. de Cas. cousi. 96. num. 4. uol. 1. Affl. de feud. c. 1. §. Item si fidelis, not. 2. de controu. inuesti.

Testes an admittantur ad declarationem prius dictorum post didicita testificata, Bart. auth. qui semel. C. de prob.

Testes examinati sup certis an possint iterum examinari super eisdẽ uel post didicita testificata, Cor. cons. 174. nu. 6. uol. 3.

Testes obscurè uel imperfectè deponentes super articulis an post didicita testificata possint de nouo examinari, Pau. de Cast. con. 246. nume. 1. uolu. 1.

Testis si non fuerunt examinati super interrogatoriis traditis a parte possunt repeti post didicita testificata, Guid. Pap. quæstio. 22. num. 3.

Repetitio testium post terminum uel post conclus. causæ.

Testes an possint repeti post terminum ad probandum statutum, ubi obscurè deposuerunt, Butri. cap. licet, num. 4. de probat. libr. 2. par. 2.

Testes conclusa causa interrogare potest iudex. Bellem. c. graue. nu. 1. 35. q. 7. uol. 9. Bertac. uerb. testium repetitio. nu. 41.

Testes an possint per iudicem interrogari post conclusionem in causa ad declarationem testificationis dubiæ pro ueritate habenda, Butr. c. cum fals. nume. 30. de fid. instrum. lib. 2. par. 2. Nell. tract. de testi. num. 88.

Repetitio testiũ quomodo fiat.

Testes 2. producti an iterum teneantur iurare, glos. l. cum apud. C. de testibus, Bal. c. præsentata nu. 15. de testibus, Felin. ca. fraternitatis, nu. 2. Curt. auth. hoc sacramentũ. C. de iur. calum. col. 1. in fi. Fran. Curt. tracta. de iureiura. propter calum. dand. §. hoc, num. tom. 13. Bertran. par. 2. cons. 160. num. 7.

Testes quando repetuntur super nouis articulis debent de nouo iurare esse qđ prius iurauerint, Ang. C. de prob. auth. qui semel, nu. 5. Imol. de testib. & attesta. c. fraternitatis, nu. 4. Bertac. uerb. testium repetitio. num. 6.

Testis qui in eadẽ causa producitur. Iterum iurare debet, nisi super tota causa iurasset à principio, Pan. c. fraternitatis, n. 1. de testib. Bal. l. fi. C. de testib. nu. 6. Bal. c. fraternitatis, num. 1. de testib.

Testes quãdo declarant eius dictum obscurum quòd nõ requiratur iuramentum, Bartol. l. hæredes. §. si quid post. ff. de testa. n. 7. Bal. aut. hoc sacramẽtum. C. de iureiu. nume. 1. & ibi Paul. de Castr. num. 2. & de testi. cogen. c. præterea col. 4. Butr. c. præterea, n. 8. de testib. cogen. lib. 2. par. 2. Imol. ff. de testa. ordi. l. hæredes, nu. 6. Felin. c. per tuas de testibus. n. 15. Hippol. l. 1. §. fi. nu. 33. ff. de q. & 34. Bert. verbo. testium reprobatio, nu. 8.

Testes reproducti corã iudice iurare debent quamuis iurauerint corã arbitro, Panor. c. præsentata nu. xj. de testi. Felin. c. pręsentata de testib. num. 4.

Testis examinatus per vnum iudicẽ in vna causa, si examinat iterũ per alium in eadem causa inter easdẽ psonas debet iurare, Bal. l. fin. ue. Nunquid testes. C. de testi. Felin. c. præterea de testib. cogen. nu. 4.

Testis depositioni non iuratæ, licet fuerit vna iurata, creditur, Corn. cons. 58. nu. 1. uol. 1.

Testis primum dictum etiã non publicatum debet testi, qui secundò examinatur eo requirente exhiberi, Bart. l. eos qui. ff. de fals. Alber. de Ros. C. de testibus. l. cum apud nu. 3. Bal. l. si falsum, nu. 1. C. plus valere quod agitur, Boer. q. 108. p. 1. Alber. de Ros. super rubrica. C. de testibus, n. 10. Felin. c. per tuas de testi. nume. 14.

Testes an repetantur parte citata, Bertac. uerb. testes parte citata, nu. 4.

Testes repeti non possunt parte non citata, Fulgos. cons. 219. in fin. tertia col. Bertac. uerb. testium repetitio, num. 2.

De repetitione testium varia.

Testes iterum repetiti non probant Ias. cons. 149. vo. 2. Incipit in quęstione mota contra spectabilem.

Testis si testificatus est in vna causa nõ compellitur testificari coram alio iudice, Panor. c. præterea, nu. 3. de testib. cogen.

Testium priorum repetitio nõ uitiat ob supranumerarios, Rebus. tracta.

cta.de testib.arti.1.num.2.tom.3.

Testis productus à parte coram iudice ut deponat super exceptione dilatoria ante litis contestationẽ nõ potest cogi iurare vel deponere super principali, Felin.c.de testib.nume.1.

Testium dicto solemni statur in iudicio eo nõ prius dicto extra ius. Alex.cons.222.nu.13.lib.2.

Testificatis non plene prescriptis testes quartò repetere liberum esse ẽt si à testibus testata nouerit, Bela.c.ultra tertiam de testi.& attesta.nu.2.& 8.& percunctare quid sit, num.3.

Testes quo pacto petãtur in iudicijs iterũ recipi, Specul. tit. de testib. §.8.num.9.

Testis non iterum examinatur in futuro examine, Rebuf.trac.de cau. benefi.poss.arti.2.nu.7.tom.3.

Publicari debent depositiones testium.

Testium depositiones scribi atq; publicari debent, Bellem.c.ei qui appellat.§.Item sententia,num.xi. 2.q.6.

Testium publicatio & inscriptio an sint de substantia iudiciarii ordinis Bellem.c.ei cui appell.§.item sententia,n.10.2.q.7.Vital.Clem. testibus,nu.111.de testib. Felin.c. cum I.& A.de re iudi.in prin.

Testimoniorum aperturam iudicialem actum esse, Bellem.c.Alberic. de testi.& attesta.nu.25.

Testium publicatio de occurrẽtibus est, Barba.c.quoniam contra,nu. 33.de probat.

Testium dicta non publicata nõ valent, Bald.l.prolatam.C.de sentẽ. nu.18.Butri.ca.non est nobis.nu. 5.de sponsa.& matri.li.4.Ias.l.is apud quem,nu.20.uersi.Item adde circa.6.lineas,nu.21. Ad idem Probus in Io.Monac.c. Romana, num.8.de testibus.

Testes nõ publicati nõ tenẽt nec probant, Bart.l.solam,n.1.C.de testibus, Alex.consi.82.nu. 23.lib.3. Paris.consi.80.nu.52.vol.5.

Testis non publicatus per iudicem non probat etiam semiplenè, Bal. l.bonæ fidei.C.de reb.credi.nu.6. Aimo cons.138.nu.18.Berta.uer. testium publicatio,num.8.

Testium dictum quòd ualeat absq; publicatione sui nominis, Prępos. in c.præterea el 2.nu.47.de sponsal.Abb.cap.præterea,num.4.de sponsal.

Testium publicatio & receptio non iure facta nil operatur, Barb.c.ad hoc nume.45.

Testes in causa matrimonii sunt publicandi ubi agitur de contractu dissoluẽdo, Butr.c.cum Apost.nume.2.de sponsal.& matri.lib.4.

An iudex possit se fundare in dictis testium non publicatis, Zabarell. consil.99.colum.1.uer. Ad quod dico,nume.4.

Testes non publicati in una instãtia an probent in alia, Barb. consi.19. nume.10.

testium

Testium publicatio an coram arbitro fieri debeat, Peruſ. tract. de arbi. c. 10. lib. 10. num. 16. arti. 19. tomo. 12.

Testes ſi non publicentur an proceſſus reddatur nullus, Guido Papa. q. 586. nu. 1. Capel. Tholo. q. 416.

Probationum & publicationis omiſſio non uitiat ſnĩam niſi reperiantur probationes factæ ẽt ſine dilatione, Capit. deciſ. 1. nu. 31.

Testium publicatione omiſſa an ſententia ſit ipſo iure nulla, Bal. l. ꝓlatam. C. de ſenten. nu. 19. Afflic. de feu c. 1. §. Item ſi uaſſallus, de controu. inueſti. no. 1. Fel. c. licet de proba. nu. 62.

Testes examinati ſi atteſtationes nõ fuerint publicatæ corã iudice recipiente nõ faciunt fidem in alio iudicio ẽt inter eaſdem perſonas Feli. c. cauſam, de teſti. nu. 15.

Testes ſi moriantur ante petitionem nõ poterit poſtea fieri publicatio Albe. de Roſ. 1. infor. nu. 7. col. 4.

Testes per quos præſens probationis facultas ſtat, examinari publicariq; debent propter incurſum & dubitabilem mortis acceſſum, Gem. conſi. 4. nu. 2.

Testium publicatio ſemper quoad iudicium dicitur eſſe facta, Vital. Clem. teſtibus, nu. 107. de teſtib.

Testium publicatio non obligat iudicem in eo quod ex officio facit, Bal. l. data opera. C. qui accuſ. nõ poſſ. num. 56.

Testium publicatio qñque fit ipſi iudici non partibus, Spe. de remiſ. in princ.

Testis ante publicationem poteſt dictum ſuum declarare, Bal. l. fi. C. plus, uel quod agi.

Publicatio teſtium quomodo & quando.

Testes qñ & quomodo publicari debeant, Odofre. tract. de ord. iudi. nu. 47. tom. 12. & in clem. de teſtib. Bertac. verb. teſtium publicatio, nu. 5.

Testium data copia ante publicationem parti per notariũ an habeat uim publicationis quo ad illam partem, Vita. Clem. teſtib. nu. 114. de teſtib.

Testimonia ut pariãt effectus re nõ uerbis aperiẽda eſſe, Bellem. c. cõſtitutus 2. de teſtib. & atteſt. n. 1.

Testium publicatio qñ, fit ſatis eſt ꝙ iudex dicat ꝙ dicta eorum habeantur pro apertis, Bar. l. 1. ſufficit nu. 3. de bon. poſ. ſec. tab. §.

Testium publicatio de qua in c. Albericus de teſtibus, qualiter faciẽda eſt, Pano. c. Albericus, num. 4. de teſtibus.

Testes poſſunt ſuper uno articulo publicari licet nõ publicentur ſuper aliis ſeparatim, Bal. c. cauſam quæ, nu. 1. de teſtibus.

Testiũ publicatio facta non examinatis teſtibus aliis q̃ prius iurauerant, an ualeat, & an iudex poſſit reponere teſtes q̃ nõ examinant̃ poſtq̃ ſunt recepti, Bar. cõſ. 228. Incipit cętera, nu. 3. & ſeq.

Testium publicatio an requirat de substantia lecturam iudicis super depositionibus testium factis. An sufficiat quod dicat uerbo publico uel pro publicato habeo, Vital. cle. testib. nu. eod. de testib.

Testimonia si sint publicata cũ non debuerint publicari. An per hoc perdant uires suas, Bal. c. quoniã frequenter, nu. 14. ut lit. non con testa. & ibi Barba. num. 63.

Testiũ publicatio tam ex parte actoris quàm rei quando locũ habeat & quando fiat, Spec. de instrum. edi. §. ostenso.

Testium publicatio potest fieri lapso termino dato ad probãdum & probatum habendum, Bero. c. licet causam de probat. num. 95.

Testium iterum reproductorũ publicatio quãdo fieri debeat, Lud. Roma. C. de eden. l. is apud quẽ, num. 28.

Testes publicati post conclusum in causa plenè probant, Paris. consi. 87. nu. 49. uol. 3.

Testes an publicantur perempta instantia, Bertac. uerb. testium publicatio, num. 17.

Testes non requiruntur in publicatione testium, Bart. l. solam. C. de testibus num. 11. Bal. l. gesta. C. de re iud. Bertach. uerb. testium publicatio, nu. 4.

Testes sunt publicandi per iudicem Spec. de offi. omn. iud. §. deseruit uer. post litem, Bellem. c. Alberi. de testi. & attesta. nu. 18. & 19. & quo auctore aperiantur, num. 24.

Testes quando possint per alium iudicem publicari, Bart. l. solam. C. de testib. nu. 13.

Testes examinati corã arbitro & nõ publicati pñt per ordinarium publicari, Bar. l. fi. nu. 13. C. de testi.

Testium dicta non publicata coram iudice q eos examinauit poterũt publicari ab eius successore.

Testium publicatio fieri potest per alium notarium de mandato iudicis si alius notarius est impeditus Bal. l. fi. C. de re iudi.

Testium publicatio dr̃ interlocutoria quę potest reuocari, Bertac. uerb. testium publicatio, nu. 18.

Testium publicatio facta ẽt partibus non contradicentibus est interlocutoria qua transit in rẽ iudicatam, Barb. clem. testi. nu. 10. in materia separata a Clem.

Testes examinati in una instantia si non sunt publicati, per iudicẽ alterius instantiæ publicari in casibus in quibus fidem faciunt si essent publicati, Bar. l. cum lite, nu. 10. ff. iud. solu. Ang. ff. iud. l. cũ lite, nu. 4. p. 2. Bertac. uerb. testium publicatio, nu. 2. & uerb. testes in alio iudicio, nu. 5.

Publicatio testium fit parte citata & ad partis instantiam.

Testiũ publicatio parte non citata legitimè an ualeat, & an citatio facta in carcere ualeat etiam non pe

rento-

rentoria ad audiendum ſnĩa Bertra. conſi. 225. nu. 5. Butri. tracta. de teſti. n. 145. Dec. c. conſuluit. extra de offic. deleg.

Teſtium dicta nõ debent aperiri abſente parte contra quam teſtes ꝓducuntur, Bar. circa materiam teſtium, uer. Dic ſi teſtes, nu. 8. Io. And. in nouel. c. ſignificauit, col. 1. circa mediũ. uer. ſignificauit de teſtibus Vital. clem. teſtibus, nu. 108. de teſtibus, Fran. Brun. tract. de indi. & tortu. q. 9. par. 2. num. 9. tom. 15.

Teſtium publicatio facta parte non citata non ualet, Soci. conſil. 14. n. 11. uol. 4. & ſi eſt facta ultima hora inſtantiæ, Soc. conſil. 105. nu. 7. uol. 4.

Teſtium publicatio ad æternam rei memoriam receptorum debet fieri uocatis uocandis, Vital. Clem. teſtibus, num. 109. de teſti. Butri. c. ſignificauit, num. 1. de teſtib. li. 2. par. 2.

Teſtes an poſſint publicari ſi altera pars deceſſit ſine hęrede, Bal. l. geſta. C. de re iud. Bertach. uerbo teſtium publicatio, nu. 7.

Teſtium publicatio an ualeat denũciari & quomodo debeat, Butr. c. ſignificauit, num. 9. de teſtibus, li. 2. par. 2.

Teſtium ante publicationem iã diu factam ſi obiiciatur ꝙ non ualeat quia non fuerunt uocati quos res tangebat, an pro publicatione prę ſumendũ ſit, Io. And. in Nouel. c. Albericus, col. 1. circa prin. uer. redigi facientes de teſtibus, & ibi Abba. nu. 6.

Teſtimonia aperta ſi expreſſe dicat id ſe feciſſe ſolemniter aliter hoc obſeruatum fuiſſe probandũ eſt, Bellem. c. Alber. de teſti. & atteſt. num. 6.

Teſtium publicatio non debet fieri niſi partibus inſtantibus aut una illarum, Vita. Clem. teſtib. n. 105. de teſtibus & 106.

Teſtes non publicantur ad inſtantiam tertii pro ſuo intereſſe. c. cõſtitutus Lud. uer. poſt litem, Ioã. And. in nouell. c. conſtitutus, col. 1. circa medium uerſ. conſtitutus, de teſtib.

Teſtium etiam inter alios receptorum dicta publicare licet de conſenſu vtriuſque partis ut ualet ꝓductio illarum, etiam in alia cauſa ad præiudicium eius qui eos produxit, Butri. c. conſtitutus, nu. 6. de teſtib. lib. 2. par. 2.

Teſtes ſup teſtimonio ad perpetuã rei memoriam an publicentur ad inſtantiam hæredis ſcripti nõ poſſidẽtis & an legatarii, Bertac. uerbo teſtes ante lit. conteſt. nu. 10.

Publicationis teſtium varia.

Teſtibus publicatis fiat copia parti ſed non antea, Bal. l. is apud quem C. de eden. nu. 9. Ign. l. 3. §. aperirire, nu. 59. par. 1. ad Sillan.

Teſtiũ publicatio & trãſcriptio q̃re ſiat ad publica momẽta, But. c. ſignificauit, n. 7. de teſtib. li. 2. p. 2.

Publi-

Publicatio processus & attestationũ facta per iudicem quid operatur, Castren. C. de probat. num. 3.

Testium publicatione facta multa seruanda sunt. Guid. de Suz. tracta. ord. num. 101. tom. 13.

Testibus publicatis qd habet facere ꝑducens si dixit se probasse uel nõ, Spe. de testib. §. satis utiliter.

Testimoniis apertis omne instrumentorũ genus produci & in hoc publica priuatis conuenire, Bellem. c. cum dilectus de fide instrumen. num. 22.

Testibus publicatis dari debet terminus ad probandum, Specu. de testib. §. 9. Rebuff. tracta. de publica. arti. 1. num. 12.

Testium dicta publicata habent uim protocolli si notarius ex ignorantia negat se rogatum, Rui. cons. i. uol. 4. num. 6.

An causa sit summaria si dicta testiũ sint redacta in publica forma, Bal. cons. 481. par. 4. num. 6.

Testis die feriata potest recipi indistincte & publicari causa expeditionis litium, Bal. l. ne in casu. C. de discus. lib. 10. nu. 7.

Testium attestationibus publicatis sup petitorio & disputatione super illis habita, an ad possessoriũ reuerti possit, Io. And. in Nouell. c. pastoralis, col. 4. circa prin. uer. nunquid ergo, de caus. poss.

Testiũ publicatio si denegetur a iudice parti an locus sit appellationi ex tali denegatione siue de iure canonico siue ciuili, Vital. Cle. testibus, num. 112. de testibus.

Testiũ publicatio petita ab alia partium instante parte aduersa & negante se habere testes ultramarinos an ualeat impediri, Vital. Cle. testib. nu. 110. de testib.

Testes inclusi a iudice ne aperiantur parti, tamẽ hoc casu tenet eorum testimonium. Rom. ff. de offic. assess. l. ante. nu. 12.

Impugnatio testis quia unicus.

Testificatio sola dicitur sex modis & an ualeat, Pau. de Castr. l. solam, num. 2. cum seq. C. de testib.

Testis unus dicto qñ stetur. l. Theopompus. ff. de dot. prælegat. Spe. tit. de testibus. §. 2. num. 8. Ioan. And. in nouell. c. licet col. 4. circa fi. uer. in glo. ult. de testib. c. unicus, nu. 5. de testib. & l. data opera, nu. 58. C. qui accus. non poss. Archi. de Iudi. c. mulieres, nu. 3. in 6. Butri. cons. ultimo, num. 31. Butri. c. in omni negotio, nu. 8. de testibus, lib. 2. p. 2. c. ueniens, nu. 4. de test. lib. 2. par. 2. Io. Monac. tract. de defens. iuris. §. quia nu. 6. tom. 13. Nepos tract. de defens. iuris. §. quia, nu. 17. tom. 15. Bagarot. trac. de reproba. testi. nu. 35. tom 3. Baptista de S. Blasio tractatu. de contradic. iur. cõtradictione 89. tom. 1. Alber. de Ros. tract. de testibus par. 1. §. cõsequẽter, num. 33. tom. 13. Bertac. tract. de epi. §. de causa, nu. 5. tom. 2. Nell. de S. Gemi. de testi. num. 87. 88.

tom.13 Abb.c.licet el primo, nu. 5.de testib.& Imol.ibi nu.4. Castren.conf.352.nu.3. uol.2.Sali. l.bonæfidei,n.16.18.& 19. C.de reb.cred.Barb.cõs.29.n.34.Iser. in add.c.primi,nu.8.tit. qui suc. tene.Ias.l.cunctos populos n.66. C.de summa trin.& fide catho.p. 1.Hippo.l.1. §.Idem Cornelio,nume.4.l.si quis ne quæstio.n.145. & l.Maritus,nu.3.ff.de quæsti.& cons.61.nu.3.& 31.uol.1. Hipp. singul.433.Incipit tria,Ias.cõsil. 37.nu.4 Fel.c.ueniens col.pen.in fi.de testib.& ibi Petr.nu.18.Afflic.cap.1.§.interpartes,not.2.de leg.Corradi.Blanc.q.8.nu.35.de compromiss.Boer.q.183.nu. 3.p. 1.Rebuff.tracta.de citatio.arti.1. glo.3.num.1.tom. 3.Bero.c.sicut de proba.num.58.

Testimonio unius non est credẽdũ. l.Maritus in fi.ff.de quæstio.Alb. de Ros.tract.de testi.par.1.§.expedita,nu.16.tom.13. Tindar.tractat.de testibus.c. 7.nu.2.Nepos trac.de excep.nu.86.ar.19.n.35. tom.14.Io.Monac.tom.13. tract. de defens.iuris.§.qm̃,nu.5. Fede. Schen.trac.de testib.nu.56.tom. 13.Ang. C. de testib. l.iusiurandi,nu.4.Belle.c. Spiritussanctus, nu.3.1.q.1.Imol.cons.91.num.2. Cuman.cons.97.ad fi.Barb.cõs. 46.nu.8.uol.4.Soci.consi.63.nu. 9.uol.1.Cor.consi.160.nu 4.uol. 2.& cons.334.nu 7.uol.1.& cõs. 127.num.50.uol.4.& consi.100. num.7.uol.2.& consi.58.num.7. uol.1.Fran.Curt.de testib. num. 120.tom.13.Bertran.par.2.cons. 26.nu.5.Rui.uol.3.cons. 92.nu. 10.& cons.147.uol.1.num.6.Socin.iun.cõ.88.nu.22.& cõs.144. num.2.Cora.in Mis.fol.231.

Testis unus non probat etiam lege diuina,Corn.consi.221.nume.6. uol.2.

Testis unus non probat non solum prophanis sed & in spiritualibus, Abb.c.cum dilectus.nu.4.de successi.ab intesta.

Testimonium unius pro nihilo habetur in quacunque causa,Barto. Cepol.cons.61.nu.8.

Testimoniũ unius nõ ualet licet trahat originẽ a dicto pluriũ, Imol. de testi.& attesta.c.licet, num.4.

Testis unus non sufficit ad condemnationẽ alicuius,Anch.c.ueniens el 1.de testi.n.5.& 4.q.3 c.testes, §.seq.col.2. 36.q.6.§.ult.col.4. 33.q.2.c.admonere col. 3.2.q.1. c.si mala colum.1.& c. ueniens colum.2.de testi.

Testi solo non creditur in præiudicium alterius. Immo Papa & Imperator non possunt dispensare, ꝙ credatur,Feli.c. constitutus de rescrip.& c. ueniens col.pe.in fi. de testi.Barb.cons.62.nu.2.Bertac.uerbo.testes quot, & quales, nu.42.

Testem unum probare usu non admitti,Bellem.c.sicut consuetudo de proba.nu.5.

Testi uni non creditur & si p̃sidiali uel alia præfulgeat dignitate,Ancha.

cha.c.licet el 2.de testib.nume.7. Butri.c.cum à nobis,nu.16.de testi.lib.2.par.2.Socin.regula.107. Corn.cōs.123.nu.5.uol.1.& cōs. 194.nu.3.uol.2.Specul.tit.de testibus.§.11.n.7.Petrus Antib.tracta.de munc.par.3.§.4.nu. 205. tom.6.Hippol.cōs.117.uol.2.ubi tamē fallit,Bero c.licet causam de proba.nume.43.

Item nec testimonium unius etiā si sit episcopus 6. quæst. 2.cap.vlti. col.2.

Testi unico etiā Cardinali aut alio inferiori à Papa vel imperatore non creditur in præiudicium alterius,Ias.uol. 1.cons.22. Hippol. cons.20.nume.46.uol.1.

Testi uni dignissimo an iudex credere possit Socin.Iun.consi.32. nu. 19. uol.2. Franc. Curt. tracta.de testi.nume.18.

Testi unico etiam medico cū si singularis credendum nō est,Cepol. cons.61.num.8.

Testimoniū personæ notabilis religiosæ & probatissimæ vitæ inducit iustissimā probationem.Curt. iun.cōs.163.nu.20. par.2. Gram. cōs.24.nu.12.in ciuili.

Testis solus Papa esse potest in p̄iudicium alterius & non alius etiā Cardinalis legatus, Abb.c. cum à nobis de testibus.& Car.ibidem, Bero.capit. sicut de prob.numero13.

Testimonium principis solius auctēticum est,Bellem.c.cum in distribuendum.de temp.ordi.num.5.

Testibus deponentibus de facto ꝓprio quando credatur,Corn.cōs. 62.nu.10.uol.1.Fran.Curt.tract. de testib.nu.119.Rui.consi.161. uol.4.nu.8.

Testis unius solius dictum plenè ꝓbat qñ deponit de facto suo proprio,Ias.1.parte infor.de acq.hæred.l.nec is num. 6.& ff. si ex noxal.cau.ag.l.1.§.si absens,nu.19. Hippol.consi.113.nu. 15.uol.2. & consi.116.num.20.uol.2. & in in pract.§.diligenter, num. 131. Deci.consi.650.nu.9.Rui.consi. 19.col.5.num.2.& consi.65.uol. 4.nu.2.Soc.iun.consi. 31.nu. 33. uol. 2.Gram.consi.65.num.19.in ciuil. Tiraq.de retract.nume.47. glo.14.de retrac.lign.Pau. consi. 308.Bertac.uer. testes qui.& quales,num.39.

Testis deponens super facto proprio & a se gesto qōne inter alios uertente,ubi non pōt haberi alia probatio probat, cuius testimonium uidetur subsidiariū, nec per hoc dicitur deponere super cā propria,Butr.c.cum dilecti,num.25. de elect.lib 1.p.1.& c. cum olim nu.10.de dolo & contu.lib.2.parte prima.

Testis deponenti de facto ꝓprio qđ ipse fecit probat existētibus aliis indiciis,Bar.cons.19 uol.2.nu.5. Soc.iun.cōsi.62.nu.6.uol.1.istis unus deponit quòd aliquis mandauit sibi ꝙ faciat homicidiū an sibi credatur & an ex solo mandato quis punitur in attrociꝰ us, Pa

ris de Puteo uer. Dicitur cõmuniter, nu. 21. cum præceden.

Testis unicus quãdo faciat semiplenã probationem, Bart. l. admonendi, num. 36. de iureiuran. & ibi Paul. de Castr. nu. 45. & Bal. nu. 6. Ias. in repet. nu. 146. & Ang. nu. 9. Io. Andr. in Nouell. c. iuramentum, col. 3. circa fin. uers. testem de iureiur. Alber. de Ros. ff. de quęstio l. Maritus, nu. 1. & Zabarel. cons. 9. nu. 14. Panor. c. iuramentum. §. sanè nu. 12. Fulgos. ff. de iureiurã. l. admonẽdi, nu. 30. Roman. ff. de iureiura. l. si duo Patroni. §. Idem Iulianus, n. 98. Bertac. uerb. testes quot & quales, num. 22.

Testis unus facit semiplenam probationem, gl. l. si quis alicui. C. ad. l. Iul. maies. & l. prima, C. qui & aduersus quos restitui non poss. Specul. tit. de satisda. §. 3. nu. 4. Albe. de Ros. 2. info. de dot. prælegat. l. Theopompus, nu. 3. Bart. l. Theopompus, nu. 2. ff. de dot. prælegat. Ang. C. de re. credi. l. ĩ bonę fidei. nu. 7. Salicet. ff. de iureiuran. l. admonendi, nu. 12. Fulgos. cons. 172 in fin. 1. col. Abb. c. iuramentũ. §. sanè num. xi. de iureiur. Afflic. decis. 337. nu. 2. Ias. ff. de iureiura. l. admonendi, nu. 71. & 1. parte infor. de lib. & posthũ. l. Gallus. §. ille casus, nu. 8. & 9. Aluaro. Rubr. de consue. rect. feu. §. sacramentũ nu. 5. Blan. tracta. de indi. nu. 324. Rip. ff. de iureiuran. l. admonẽdi, nu. 175. limita multis modis, nu. 176. & seq. Hippol. consi. 6. nu. 7. uol. primo, & consi. 116. nume. 11. uol. 2. Bertr. par. 2. cosi. 297. nu. 5. Paris. consi. 57. numero 22. uolum. 1.

Testis vnus probat inuestituram factam coram paribus ut deferatur iuramẽtum, Afflic. c. 7. §. sacramẽta de cõsue. rect. feud. Ias. ff. de iureiurand. l. admonendi, in repet. numero 152.

Testis unus integer ꝓbat semiplenè Afflic. decis. 12. nu. 3. Io. de Gras. tract. de arbor. iudi. in prin. §. successiuè, nu. 1. tom. 12. Tindar. tract. de tesib. nu. 1. li. 2. c. 6. n. 25. tom. 13. Nell. tracta. de testib. nu. 87. tomo. 13. Fran. Brun. tracta. de indi. & tortura, q. 2. par. 1. n. 2. tom. 15. Matth. de Afflict. tract. de iure Patrona. §. nisi primo, tom. 16. Soci. consi. 37. num. 8. uol. 3.

Testis nisi sit omni exceptione maior in causis ciuilibus non probat semiplenè, Hippol. cõnsi. 74. nu. 30. uol. 1. Blanc. tracta. de testib. numero 325.

Testis unus facit semiplenam probationem in ciuilibus, Hippol. cõsi. 34. num. 5. & consi. 101. num. 34. uolum. 2.

Testis unus in criminalibus an faciat semiplenam probationẽ sine alijs indiciis, Alex. consi. 89. num. 6. li. 3. Salic. C. ad l. Iul. maies. l. si quis nume. 3.

Testis unus & idem non probat nisi semiplenè, Gram. decis. 28. numero 3. & 4.

Testis vnus deponens super negotio prin-

principali & super fama eiusdem super utroque semiplenè probat Ruin.uol.1.con.52.num.8.

Testis unus non facit semiplenam probationem nisi super facto prĩcipali, Abb. cap. cum dilect.num. 8.de elect.Alexan.consi.180.numero 9.lib.6.

Testis si deponat super eo quod est remotum à natura contractus nõ defertur iuramentum, Bald.super feud. capit. 1. §.sacramentum de consi.rec.feu.numero 13. Afflic. ibidem.

Testis unus quod sufficiat ut posit de ferri iuramentum in supplemẽtum, Zabarell.consi.171.nu.4. & 5.consi.140.nu.12. Io. de Grass. tract.de arbor.iudi.in princip.§. siue,nu.3.tom.2.

Testis unus an sufficiat in causa magna ut posidenti deferatur iuramentum in supplementum, Affli. capit.1.§.sacramenta,de consue. rect.feu.di.

Quilibet minimus defectus in teste impedit ut non posit deferri iuramentum in supplementum probationis, Hippol. sing.197. incipit quo,quod limita ut tibi.

Testis vnicus de causa non interrogatus non facit semiplenam probationem an duo non interrogari faciant fidem, Bal.c.sacramentum de consuet.re.feud.

Testis consanguineus uel multũ amicus non facit semiplenã probationem, l.admonendi.nu.37.ff.de iureiur.Ias.ff.de iureiuran.l.admonendi in repet.nu.147.Rui.cons. 68.uol.1.num.8.Bertrand.par.2. cons.217.nu.9.Soci.iun.cons.12. num.xi.uol.2.

Testis unus non facit semiplenam probationem in casibus in quibus requiruntur plures testes quam duo Ripa.ff.de iureiuran.l.admonendi,num.184.

Testis inimicus non facit semiplenã probationem, licet inimicitia nõ sit capitalis, Aimo consi.6.nu.32.

Testes domestici non faciunt semiplenam probationem, Anchar.ca. in literis,nu.7.de testibus.

Testis unus non facit semiplenã probationem quãdo agitur de probãdo eo quod uerisimiliter notũ est pluribus quàm duobus, ut si agatur de probanda fama, cõsuetudine, notorio, rei ualore, Rip.ff.de iureiuran.l.admonendi.num.182.

Testis non semiplenè si probans probationem quam inducit, Franc. Curt. tracta.de testibus, nu.115.

Testis unus sufficit ubi nulli sit præiudicium, glo.c.pluralis de regul. iur.in 6.Butri.c.licet,nu.3.de testib.par.2.lib.2.Abb.c.ꝑposuisti nu.6.de consecra. Eccles.uel alta.Felin.c.ueniẽs el 1.de testibus. num.22.& l.Rescripta num.1.C. de precib.Imper. offer. Ias.2.infor.l.huiusmodi.§.legatum de lega.1.nu.17.ff.de iureiu.l.admonẽdi in reper.nu.165.Bero.ca.licet causam de probat. num.43.

Testis unius dictũ excusat accusatorẽ à pena talionis, Hipp.de Marsi. sing.

ſing.47.incipit in ore duorum.

Probatio vnius teſtis an inducat probationẽ, Alber.ff.de prob.& rub. de arbitr.num.15.

Teſtis unus excuſat à dolo, & à calũnia, Alex.conſi.84.nu.13.li.7.Bal. c.cum dilecti, nu.5.de elect. Bertac. uerbo teſtes quot. & quales, nume.71.

In cauſis ſummariis & breuioribus & in iudiciis poſſeſſoriis per unũ teſtẽ uel per famam fit plena probatio, Hippol.ſing. nu.75.incipit tria, Bart.c.quoniam.§.in aliis, nume.72.ut lit.non conteſta.Gram. conſ.77.nu.xi.in ciuil.Calcan.cõſil.16.nume.16.

Teſti uni ut credatur cõtrahẽtes paciſci nequeunt, Bero.cap.quoniã contra de prob.num.32.

Teſtis vnius dicto de cõſenſu utriuſque partis an poſsit cauſa decidi Roma.ff.de uerb.oblig.l.ſtipulatio.§.eodem,n.4.Socin.l.1.§.eadem nu.3. de uerb.oblig ff.de iureiur.l.admonẽdi,n.167.& in repet.ff.de uerb.obl.l.ſtipulatio.§. eo.n.8.Afflic.de feud.c.1.in prin. de controu.inueſti.Blanc. q. 8.n. 27.tracta.de reprob.

Teſtis vnus ab utraque parte cõcorditer electus plenè probabit, Aluarot.Rubri.de cõſue.re.feud.§.ſacramentum, nu.xi.Feli. c.ueniens el 1.de teſtibus n.25.Afflic.c.fin. de feu.da. in uoc.l.§.ſi duo, nu. 2. lib.3.tit.de pace tenen, Aimo cõſil.100.nume.13.Bertac.uerb.teſtes quot & quales, num.40.

Teſti uni etiam nõ iurato ex diſpoſitione teſtatoris ſtandũ eſt, Bero. q.12.num.6. Felin.c.1.de teſtib. numero 15.

Teſtis unius deponentis de ueritate dictum ualet, Abb.c.1.nume.4.de cõſãgui.& aſsi.teſtis unus ad hoc vt ſufficiat in probando debet eſſe omni exceptione maior, Felin. conſil.36.nu.2.

Teſtimonium unius pro utraque parte an ſit efficax, Specul.tit.eo.nume.69.

Teſtes producentes pro & contra ꝓducẽtem probãt in totum, Card. Clem.1.Salic.l.etiam.C.de teſtibus.

Teſtis unus in proceſſu accuſationis examinatus an ſufficiẽter probat ad citationem & condemnationẽ Angel.Peruſ.conſ.3.num.1.

Teſtis vnus quãdo nõ probat, fallit quando quis deponit cõtra illum qui eũ corrupit pecunia, Hippol. ſing.172.incipit in ore duorum.

Teſti uni & parti in ꝓpria cauſa plerumque creditur, Bellem.c.ex ĩtimatione de procur.num. 10.& c. ſuper eo de his quæ ui met.cau. fiunt.num.1.

Teſtis unus an ſufficiat in actione ad exhibendum, Paul.l. prima. C.ad exhibendum.

Teſtis unius dicto ſtatur cõtra producẽtem maximè ſi plura incidia iudici cum eius dicto concurrant Socien.iun.conſ.69.num.14.

Teſti uni interpreti au plenè credatr Iaſ.ff.de iureiuran.l. admonendi, nu.161.

numero 161. in repet.

Testis unus probat ubi de animæ periculo agitur, Imol. consilio 91. num. 3.

Testis probat ubi agitur ad impediẽdũ peccatum & de iure tertii nil minuitur, Pan. c. super eo el 2. nu. 7. de testi.

Testi unico in crimine læsæ maiestatis creditur, Paris de put. trac. de synd. §. quid semel. nu. 2. tom. 14.

Testi unico an credatur ad probandum quem esse absolutum, But. c. sicut, num. 5. de senten. excommuni, lib. 5.

Testis unius dictum extra iudicium facit præponderare, Alexã. consi. 115. nu. 8. lib. 4.

Testem unũ imperfecte ꝓbare, Bellem. §. sanè de iureiuran. nu. 7. declara. ut nu. 72. 73. & 95.

Testis unius dictum habilis an suppleat dictũ alterius ĩhabilis Din. regula utile, f. 87. Bertac. uerb. testium impugnatio, nu. 83.

Testis unicus facit cõiecturam, Bal. c. sacramentum, col. 3. de consue. re. fe. Pau. l. cum proposuit, nu. 7. de leg. 2.

Testis unicus sufficit in cõsecratione & baptismo. non in ordinatione Bertac. uerb. testes quot & quales. nu. 69.

Testis unus præsumptionem inducit glo. pen. l. admonendi. ff. de iureiuran.

Testis unus ut sacerdos sufficit ad probandum quem absolutum ab excommunicatione. Calder. rub. de testi. cons. 2. nu. 1.

Testis unus potest roborare instrumentum rasum, Bald. l. si ueritas, not. 2. C. de fideicommis.

Impugnatio testis quia singularis & qui dicantur singulares.

Testium singularitas quotuplex sit & quæ nociua, Barb. cons. 25. nu. 3. uol. 2. Soc. iun. cons. 90. nu. 10. uol. 2.

Testium duplex singularitas, & quæ noceat, Barb. cons. 29. numero 13. Franc. Cur. tracta. de testi. nume. 92. Soc. iun. consi. 99. num. 9. uolum. 2.

Testiũ triplex est singularitas, Aimo par. 4. mẽb. etenim num. 2. de antiq. temp. Cepol. cons. 3. num. 9.

Testes quibus modis dñr singulares, Bal. l. testium. C. de testib. & c. in genesi, nu. 8. de elect. Ioã. Mat. de san. tracta. qualitat. negat. probe. nu. 12. tom. 13. & nu. 17. Imo. ff. de re iud. l. inter pares, nu. 5. Ang. ff. de uulg. & pupil. substi. l. ex facto. §. item quæro, num. 2. ff. quemadmodum testa. aper. l. tabularũ. §. diem autem, nu. 2. Fed. q. 562. nu. 1. Fran. Cur. tract. de testi. nu. 25. & quid si unus dicat uidisse & alius audiuisse ibidem, Afflict. decis. 72. nu. 8. Bertran. par. 3. consi. 191. num. 6. Aymo par. 4. sect. sed enim num. 8. de antiq. tempo. Bar. c. dicet causam, de prob. nu. 24.

Testem

nu.15.uol.2.Soc.iun.consi.54.nu.4.uol.3.Hippo.consi.5.num.4.uolumine 1.Calcan.consi.76,num.10.

Testes an singulares quando dicatur concordes in unum rei finem ut probent, Afflic. de feud.c.primo in prin.de contro.inuesti.

Testes non dñr singulares si in facto concordant licet in serie facti ali quantisper discrepent, Abb.c.nil obstat, num.1.de uerb.signif.

Testes non dicuntur discordes uel uarii aut singulares si concordẽt in facto principali licet discordãt in circũstantiis, Alex.l.ob carmẽ.§.1.de testib.& consi.105.n.22.lib.4.& consi.88.lib.5.nu.17.Paris.consi.152.nu.17.uol.4.& consil.13.nu.1.uol.3.

Testis unus si plura uerba dicat quã alter non per hoc dicuntur uariare, Soc.consi.244.num.3.uolu.2.Mill.uerb.testis,nu.90.& Paris.consi.1.nu.5.uol.3.post.Anto.de But.c.1.de offi.delega.num.11.& ibi.Imo.nu.5.

Testes licet aliqui plura abiiciant alii uerò pauciora,tamen tendentes ad unum finem probant, Cor.consi.298.uol.1.in prin.

Testes singulares ubi sunt nil ꝓbãt ubicunque ego probare uelim,ꝙ tibi duos solidos mutuaui.& unũ testẽ de duobus solidis deponẽtẽ & alium de 24.denariis deponentem producam, Barb.c.cum causam, nu.19.de proba.quæ procedit cum de formalitate uerborũ fuerunt interrogati, Soc.iun.consi.29.nu.22.uol.2.

Testes singulares concordes in substantia probant. Barba.consi.75.nu.4.uol.4.Corn.consil.149.nu.5.uol.2.Corn.consi.319.num.4.uol.4.Aimo consi.79.

Testes nõ ob id singulares dici ꝙ ad certæ personæ actum se referãt & qui contestes dicantur, Cuma.ff.quemadmodum testa.aper.l.omnibus.§.si quis negat,num.6.

Testes concordes principali dicto in accessorio ad concordiam reduci possunt, Tindar.tract.de testib.§.& ita,nu.3.

Testes in probatione generis sufficit quòd specialiter deponant, Lau.de Rodul.de usur.p.2.§.80.quæro,num.13.tom.9.Cur.iun.consi.54.nu.7.par.2.

Testes sufficit esse cõtestes & cõformes in cã principali eius in quo ꝓducti sunt licet per diuersa uerba deponãt & circa qualitates discordẽt, ideo probandum testamento uel alio actu sufficit ꝙ de institutione & nomine instituti deponant licet non concordẽt in quanta parte,& quibus [illegible]bus, & quot legata facta sint, [illegible]uol.1.col.42.incipit factum [illegible]nis & controuersiæ.uol.1 [illegible] 41.incipit factũ sic se h[illegible] ba.c.licet causam,nu.3 de proba.Soc.consi.244.nu.2.uol.2.[illegible] consi.163.Bero.ca.licet causam de proba.nu.39.

Testes singulares circa idem factũ

Testes

Testes qui deponunt super eodẽ facto licet non recordentur de testibus dicuntur cõtestes, Corn. cõs. 134. uol. 1. Berta. uerb. testes depo. nu. 88. Cepol. cons. 5. nu. 10

Testis unus si dicat de se & socio & similiter alter, an probent, & singulares dicantur, Nell. tracta. de testib. num. 186.

Testes interrogati an aliqui essent præsentes respõdentes quòd nulli, & contra probetur quòd Immo alii erant præsentes, saluentur isti testes, dum dicunt nulli, scilicet quos uiderint, Ias. ff. de iureiuran. l. prætor ait. §. iurati. nu. 21. Corn. consil. 160. nu. 7. uol. 2.

Testes duo si deponant unus grecè, & alter latinè, si idem dicunt eorum depositio valeat, Nell. tract. de testi. num. 89.

Testes in actu reiterabili non dicuntur singulares, Nell. tracta. de testibus, num. 224.

Testes qui uariant in tempore dicuntur singulares & etiam qui uariãt in loco, Ang. C. de testibus. l. testium nu. 7. & 8. Rui. uol. 1. consi. 67. nu. 2. & cons. 9. uol. 2. nu. xi. Bero. q. 84. num. 4. Berta. uerb. testium impugnatio, num. 3.

Testes singulares non sufficiunt si de certo tpe uel de certis factis probandum est, Alex. cons. 72. nu. 3. lib. 1. Frãc. Bal. tracta. de præscrp. l. Celsus, par. 4. num. 18. tom. 16. Aim. sec. sed enim, par. 4. n. 17. 19. & 20. de antiq. tempo. & cõs. 157. num. 13. & cons. 78. 2. uol. Bertac. uerb. testium impugnatio, nu. 6.

Testes super tempore deponentes quãdo possint dici singulares, Corn. cons. 130. nu. 1. uol. 1. Affli. decis. 385. nu. 5. Socin. iun. consil. 99. num. 1. uol. 2.

Testes in actu momentaneo de diuerso loco & tempore deponentes singulares sunt, Bero. c. at si clerici & iudi. nume. 139. Corn. cons. 247. nu. x. uolum. 2.

Testes dicuntur singulares quando deponunt de diuerso tempore & loco aut de diuersis actibus, Aimo consi. 151. nu. 12. & consi. 78. nume. 2. Corn. consil. 203. nume. 15. uolum. 3.

Testes de tempore deponentes eo casu quo tempus est de substantia ĩ dubio singulares, secus si deponãt de alia re, Rui. cõs. 36. uol. 4. n. 5.

Testes quorũ unus dixit die lunæ & alter die martis, an sint singulares nõ, si unus dicit de die lunæ & alter de hora tertiarum, uel unus de domo Titii alter. de Camera, Ancha. singul. 13. q. 9. Specul. de testibus. §. 6. uer. qđ si unus testis

Testes plures singulares ratione loci non probant semiplenè, Alex. consil. 94. nu. 4. lib. 6.

Testes debent concordare de eodẽ initio & fine temporis, Alex. consil. 128. nume. 17. lib. 2.

Testes non dicuntur singulares quãdo vnus deponit quod uidit in domo, & alter super strata, Corn. consil. 93. nu. 1. uol. 1.

Testis unus si actum gestum fuisse de no-

nocte deponat & alius de mane, uel de die singulares sunt, Barb. c. licet causam, nu. 33. de proba.

Testes quorum unus deponit de loco alter dicit se nõ recordari uel nil dicit, si locus est de substantia actus sunt singulares, Bal. l. testium. C. de testibus, col. 6. uersi. 2. modo.

Testes in his quæ sunt de substãtia actus puta die & hora licet nõ cõcordent nihilominus ei fides adhibetur, Cepol. consi. 61. nu. 8.

Testes si omnes cõcordant in dicto super quo deponunt licet alias non apponunt q; omnes eodẽ tempore fuerunt præsentes, in dubio tamen præsumuntur contestes & de eodem actu deponere, Ias. C. de bo. poss. secundum tab. l. bonorum quidem, num. 15. Hipp. sing. 439. incipit pluralitas. Gram. cõs. 79. nu. 10. & 11. in ciuil. col. 2.

Testis non uidentur deponere de eodem actu ex quo deponunt de eodem loco & tempore, quando coniectura loci & temporis tanta non est quæ de necessitate concludat, Ruin. cõs. 31. uol. 4. nu. 5.

Testes sunt contestes in minori tẽpore, Alex. cons. 239. nu. 3. lib. 6. Rui. cons. 92. uol. 4. & nu. 8.

Testes sint singulares si agit de uerborũ forma nisi de ea conueniant Alex. consi. 111. nu. 8. lib. 4.

Testes uariantes in uerbis formalibus an dicantur singulares, Corn. consi. 170. nu. 15. uol. 3.

Singulares testes an & quando probent.

Testes singulares an probent, Bal. l. unica. C. q nun. sit. Alber. de Ros. tract. de testib. nu. 9. Lud. Rom. C. de testa. & queadmodũ testa. ord. l. testes serui. nu. 20. & cons. 355. nu. 5. Barb. cõs. 80. nu. 7. uol. 2. & consi. 72. consi. 15. uolu. 4. & cons. 47. nu. 4. uol. 2. & consi. 80. nu. 2. uol. 4. Corn. consi. 134. nu. 1. uol. 1. & consi. 2. nu. 2. uol. 1. Soc. cõsi. 295. uol. 2. Fel. c. licet ex quadam de testibus, nu. 8. Affl. decisi. 364. nu. 2. Prob. in Io. Monac. ca. præsentium, num. 35. de testibus. Rui. consi. 81. nu. 6. uol. 3.

Testes singulares an bene probent, Affl. dec. 399. nu. 13. Bertra. par. 2. consi. 254. num. 5. & cons. 320. num. 1.

Testes singulares non probant gl. l. primæ. C. qui nume. tutel. se excu. & c. cũ dilectus, col. 2. de elec. Bal. l. 1. q. 8. C. de testa. & l. iusiurãdum. C. de testib. nu. 58. et tracta. de reprob. testiũ, nu. 38. tom. 13. Butri. c. licet, nu. 38. de proba. lib. 2 par. 2. et c. bonæ, nu. 45. de elec. lib. 1. p. 1. Zabarel. c. cum dilecti. §. nos, nu. 1. col. 4. Anch. cons. 177. nu. 5. cons. 439. nu. 6. et Bellem. tit. de elec. c. bonæ memoriæ, nu. 19. et c. cum dilect. fil. nu. 9. de elect. Abb. c. cum dilecti, nu. 4. de elect. et c. bonæ memoriæ el 1. nume. 7. de elect. Cuman. consi. 27.

post

poſt prin.Fulg.conſi.175. col.2. Imo.conſi.91.nu.3.& conſ.129. num.2.& conſi.138.nu.1 & ff. de re iud.l.inter partes,nu.3.& c.bonæ memoriæ,nu.8.de elect.Barb. conſ.40.col.3.uol.3. & cõſ.117. col.1.uol.3.Alex.conſ.45.nu.4.& 9.lib.2.& conſ.92.nu.20.li.5.& conſ.6.nu.7.lib.3.& conſ.174. uol.2.& conſi.116.eod.uol.& cõſil.14.nu.7.lib.5.& conſi.127. nu.4.lib.7.& conſi.152.nu.10.li. 7.& 133.num.7.lib.1.& Corn. conſi.40.num.8.uol.1.& conſi. 134.nu.1.uol.1.& conſ.15.uol.2. & conſi.74.num.4.uol.2.& cõſ. 149.nu.17.uol.2.& conſi.301.n. 9.uol.3.& conſi.241.num.6.uol. 3.& conſi.206.num.1.uol.4.& conſi.182.num.8.uol.3.& conſi. 224.num.2.uol.3.& conſilio 22. uol.4.Hippo.conſi.1.nu.25.uol. 1.& conſ.12.nu.13.& conſ.20.n. 9.& conſ.27.nu.5.& conſi.28.n. 2.& conſ.35.nu.17.& conſ.40. nu.28.& conſ.41.nu.9.& conſi. 51.nu.4.& conſ.68.nu.30.uol.1. & conſ.27.nu.2.uol.1.& cõſ.76 nu.4.uol.1.& conſ.88.nu.7.uol. 2.& conſi.103.nu.408.uol.2.& conſ.109.nu.2.uol.2.& cõſi.13. nu.48.uol.2.& conſ.130.nu.27. uol.2.Affl.dec.72.nu.7.Dec.cõ. 349.nu.11.& 350.nu.10.Paris.cõſil.112.num.14.uol.1.& ſi eſſent mille, & quando deponunt de cõfeſſione extraiudiciali ibidem & conſ.11.nu.86.uol.4.& conſ.88. nu.88.uolu.3.& conſ.24.nu.24. uol.3.& conſ.152.nu.18.uol.4. & conſ.104.num.37.uol.1.Rui. conſ.99.nu.5.uol.5.Aim.conſi. 41.nu.1.Cur.iun.conſ.168.nu.3. par.2.Soc.iun.conſ.86.nu.38.& conſ.90.nu.7.uol.2.& conſ.28. nu.51.uol.2.& conſ.145.nu.23. uol.2.& conſ.50.nu.2.& cõſ.62. nu.5.Gram.deciſ.2.nu.2.Berta. uerb.teſtes depo.n.138.& uerb. teſtium impugnatio,nu.114.Cepol.conſ.46.nu.7.& conſ.2.nu. 19.& conſi.3.nu.5.

Teſtes ſingulares non probãt & qui poſſint eſſe ſingulares.Cor.cõſi. 46.nu.14.uol.3.& conſ.87.n.15. uol.3.& conſ.103.nu.4.uol.3.& conſ.221.uol.3.nu.7.& cõſ.261. nu.8.uol.3.& conſ.100.num.7. uol.2.& conſi.110.nume.2.uol.1. & conſ.232.num.18.uol.2.& cõſilio 17.nu.2.uol.1.Aim.cõ.151. num.14.ubi limitat de huiuſmodi concluſione.

Teſtibus ſingularib.& ſi ſint plures nõ dat̃ fides,Anch.conſ.246.n.2.

Teſtes ſingulares qui habent nil dicuntur habere,Affl.c.1.not.5.de contro.inueſt.Cur.iun.conſi.92 nu.3.par.2.

Teſtiũ ſingularitas ubi dat̃ non curamus de numero, tã ſi ſit unus quã ſi ſint mille,Spe.c.p ueſtras de dona.inter uir.& uxor.col.2.Sal.C. de teſtib.l.iuſiuran.nu.12.Alex. cõ.17.n.20.li.1.& cõſ.21.n.2.li. 4.& cõſ.82.li.4.n.4.Iaſ.ff.de iureiur.l.admonendi,nu.215.in repet.Hippo.cõſ.20.nu.51.& cõſ.

.82.

Testium singularitas arguit dolum, Bald.l.iusiurand. C.de testib.colum.2.

Testis singularis omni exceptione maior semiplenam facit probationem Sali.ff.de iureiuran.l. admonendi, nume.13.Fulg.consi.142. Corn.consi.37.nu.8.uol.3.Aim. consi.35.nu.15.

Testium singularitas cumulatiua, & adminiculatiua inducit semiplenam probationem, Aimo parte 4. sec. sed enim, nu.3.

Testium singularitas obstantia cõsideratur in actu reiterabili nec plene nec semiplene probat, Aim. par.4.sec.sed enim, nu.2.

Testibus singularibus probans non dicitur semiplene probasse, q producit testes singulares nullos testes produxisse dicitur, Afflic.de feud.c.1.in prin.de cõtro.inuest.

Testes multi deponentes super uno actu licet singulares, an probent semiplene, Bertran.par.3. consil. 15.num.8.

Testes singulares licet non probẽt, tamen si ex illis iudex in credulitatem inducitur, potest illis plenam fidem adhibere, licet iudices captiosis credere nolint, Bartho. Soc.consi.162.uol.2.Hippo.l.1. §.fi.num.40.ff.de quæstio.Aimo consi.78.num.7.Berta.uerb.testes depo.num.77.

Testibus singularibus ex iusta causa potest adhiberi fides, Hippol. consi.39.num.22.uol.1.& consi. 73.num.3.uol.1.

Testes singulares si sunt p̄sonę graues, & dignæ probãt, Pau.l. admonendi,1.col. de iureiurand.Hipp. consi.1.nu.71.uol.1.& singu.114. incipit uulgatum uero.Fely. c.licet causam de probat. num.47.

Vbi sufficit generalis ꝓbatio testes singulares in specie admittũtur, Bal.conf.455.nu.2.par.2.Alexan. consi.18.nu.9.lib.4.& consi.112. nu.7.lib.4.& conf.72.nu. 2.3.& 6.lib.1.Hippo.conf.1.nu.58.uol. 1.& consi.160.nu.9. uol.2. Cor. consi.91.nu.10.uol.1.Dec.cõsi. 350.nu.11.Rui.consi.61. num.9. Aym.d. sec. sed enim,num.11.& Bal.12.conf.465.par.4.num.7.

Testes singulares probant aliquid in genere, puta quem esse infamẽ, furiosum uel hæreticum uel usurarium Soc.iun. consi.99.numero 29.uol.2.

Probandum quando aliquid est, qđ non propter se sed propter illud quod est ex eo elicitur ratio, tũc singularitas testium non nocet, quando uero probant & aliquid pro se, & propter se tunc secus, Hippol.consi.1.nu.69.uol.1.

Singularitas non obstatiua sed adminiculatiua non nocet, Aimo cõsilio 78.nu.1.Soc.iun.conf.178. nu.7.uol.2.

Testiũ singularitas dummodo non sit in facto proprio nõ nocet, Bertac.uerb.testes depo.num.139.

Testi singulari non creditur, fallit in notario pp auctoritatem seu officii, But.c.cum dilecti.nu.353.

de

de elect.lib.1.parte 1.

Testes singulares probant ubi agitur de modico præiudicio, Aimo consi.187.nu. 15. idem est in testibus consanguinitatis.

Testes singulares in uniuersali an & quando sufficiat, Alex. consi.100. num.4.lib.1.Corn. cons. 34.nu. 13.uol.2.

Testes singulares in causa sententię probant, Corn.cons.34.nu.6.uolum.2.& Inno.c. qualiter el 2. de accus.

Testes singulares probāt actum successiuum, Corn.consi.34.num.9. uol.2.

Testis singularitas suppletur ex aliis præsumptionibus, Aimo consilio 35.nume.6.par. 4. sec. sed enim, num.26.trac.de antiq. temporib.

Testi singulari non creditur nisi aliunde fides exquiratur, Igne.l.si quis.§.si uim, num.28.parte 1.ad sillan.

Testis singularis in dicto coadiuuat personam alterius testis, Rui.uolum.4.consi.24.num.60.

Testes singulares probant sacerdotium Bertac.uerb.testium impugnatio num.28.

Impugnatur testis quia uarius uacillans uel contrarius & qui sint tales testes.

Testes qui dicuntur uariare, qui cōtradicere, & qui uacillare, & qui diuersa dicere, Anch.c. præterea de testib.cog.nu.2.Bar.l. eos qui. ff.de fal.num.5.Luc. de pen.in l. quicunque, num. 4.cum sequ. de apote.publi.lib.10.Hip.l.eos, nume.22.& de fals.

Testes ex diuturnitate temporis solent uacillare, Bero.cap.quoniam contra, nu.39.de prob.

Testis uacillans qui dicuntur, Nell. tract.de testib.num. 216. tom.13. Alber.de Ros.tract.de testi. par. 5.nu.5.tom.13.Paris de Put.trac. de sindi.§.uiso.nu.8.& 10. Spec. tit.de testib.§.7.num.71.Sali.C. de testibus.l.nullum, nu.5. Vital. tract.clausularum. C.de error.testis, nume.17. Bertac.uerb.testiū prin.num.47.

Testis quando uariare dicatur, Alber.de Ros.tract.de testib.nu.2. Nell.tract.de testibus, num.216. tom.13.Alber.de Ros.tract.de testi.par.5.num.5.tom.13.& Tindar.tract.de testib.par.3.c.7.nu. 1.tomo.13.Bal. cons.34.par.1.& consi.370.& consi. 39.par. 3.nu. 4.& consi.455.par.1.nu.1.Butr. c.præterea, nu. 14. de testib.cog. & ibi Imol.nu.9.Vital.tract.clau. c.de errore testis, nu.3.Corn.cōsilio 27.nu.16.uol.3.

Testis titubans pro ignorante habēdus est, Io.Monac.trac.de defen. iuris.§.quoniam.num.5.

Testis titubans quodammodo dicitur uacillare & per cons.ignorare, Albe.de Ros.ff.de testib l.qui falso, num.3.

Testes quō cognoscantur ꝙ sint cō trarii aut discordes uel non, Alberic. de Rosa. ff. ad leg. cor. de fals. l. eos qui, nu. 1. ff. de testi. l. ob carmen, nu. 8. Bar. de contra. testi. nume. 1. cum pluribus sequentibus, uer. cum testes, Alber. de Ros. tracta. de testi. par. 5. nu. 8. tom. 3. Ange. ff. de testa. & qui testa. facere pos. l. hæredes palam, numero 2.

Testes de directo contrarii qui dicantur, Alber. de Ros. tract. de testib. par. 3. num. 47. tom. 13. Tindar. tract. de testibus, par. 3. cap. 7. numero 2. tomo 13.

Testium uarietate ubi & quid deliberandum sit, Prosdoc. tracta. de consangu. & affi. nu. 27. tomo 10.

Testimonium testium in sanctitate & corpore concordantium sed in nomine discordantium an sit ualidum, Salic. C. de hæret. & maniche. l. quicunque, nu. 1.

Testis dicitur uarius quando uariat circa locum uel tempus contractus uel defuncti, Bart. l. eos qui, ff. de fal. num. 5.

Testes tractu temporis uariare solent, Bagarot. tract. de reproba. testium, numero 66. tomo 13. Grā. decisio. 60. numero 9.

Testes uario modo loquentes auferunt uerum intellectum suarum depositionum, Fel. in prin. glo. super procemio decretal. nu. 1.

Testis hodie examinatus licet cras addat ad primū dictum non dicitur uariare, Alex. l. qui Romæ. §. si quis stipulatus. ff. de dam. infect.

Testium in uariatione tres casus cōsiderabiles sunt, Tindar. tract. de testibus, cap. 8. numero 7.

Testes non uidentur varii si deponat super actu qui potuit protelari cōtra usum communem, Corn. consilio 241. nu. 13. uolumine 4.

Testes uariantes & contrariantes in accessorio, non in principali tamē probant. Dec. cons. 343. num. 6.

Testis non dicitur uarius, qn̄ uariat circa aliquas dictiones, ut circa pronomen uel agnomen, secus si uariet circa locum, vel tempus cōtractus, uel delicti, Hippol. l. eos, numero 23. ff. ad l. corn. de fals.

Testis semel dicens de duobus finibus & postea de quatuor non dicitur uarius, Corn. consilio 27. numero 1. uol. 3.

Testes non dicuntur uarii, quando unus deponit per dictionem infra & alter per dictionem cōtra, quia possunt ad utranque referri, But. c. plerunque, num. 21. de rescrip. libro 1. par. 1.

Testium dictis satis est, ꝙ non repериatur uarietas inexcusabilis, Grā mat. consilio 50. num. 40. in ciuil.

Testis si ante dictum suum assignat causam ipsius dicti, & postea dicit se duplici causa scire, nihilominus sustentatur dictum suum, Imo. de maio. & obedien. c. inter quatuor. nu. 7.

Testes deponentes de diuersis summis non repelluntur, maxime in alio capitulo separato, Rui. uolu. 5. consi. 95. num. 9.

astruant, Bellem. ca. licèt causam de prob. nu. 26. & 77.

Testes deponentes de fama contraria, an sint contrarii, Bal. l. ea quidem. C. de accus.

Testium diuersitas in facto durabili non uitiat, Bagarot. tracta. de testib. nu. 69.

Testes qui diuersis factis testificantur nulla est contrarietas inter eos unde singulares dicuntur sed non contrarii. Bald. l. data opera. C. qui accusa. non poss. num. 52. Corn. consil. 334. uol. 1.

Testis qui recedit à sua confessione impugnata per partem aduersam non dicitur contrarius, Felin. ca. capitulum, de rescrip. nu. 30. uer. confirmatur ista sexta.

Testis unus si dicit de præsentia alterius, et ille alter negat se fuisse præsentem, an isti testes sint contrarii, Bal. l. testium. C. de testib. nu. 9. Salice. C. de testibus. l. testium. nu. 7. & 8. Afflic. de feud. ca. 1. de contro. inter dom. & uassall.

Testes aliquid dixerunt uera esse cõtenta in articulo & interrogati quibus præsentibus illud fuerit, dicant præsente Titio & Seio, postea Titius & Seius interrogati dicant se nil scire uitiatur dictum illorum, Pau. l. hæredes. nu. 7. Alex. cons. 14. nu. 34. lib. 4. Corn. cons. 202. nu. 2. uol. 4. Hippo. sing. 408. Incipit. Attende, Bertach. uerb. testes depo. nu. 90.

Testis unus si dicat Titiũ fuisse præsentẽ & Titius negat, debet salua ri, ut intelligatur de præsentia corporis, & qui dicit de non præsente intelligatur de præsentia animi, Bal. l. testium. col. 3. uers. modo. C. de testi. Bartol. l. 1. §. fin. ff. eod. Bertachi. uerbo. testium reproba. nume. 14.

Testis si dicat Titius erat mecum, & Titius dicit se non interfuisse, an testimonium sit ualidum, Bal. ca. cum causam, nu. 17. de testib. Cornel. consi. 160. nu. 1. uol. 2.

Testis dicens se non recordari de aliis testibus eis cõtrariari non dicitur, Rui. cons. 192. uol. 2. nu. 10.

Testes non sunt cõtrarii, licèt unus plenius enarret factum altero cõteste, But. c. super quæstione. nu. 6. de offi. deleg. lib. j. par. 2. & ca. Matheus. nu. 3. de celebra missa. & ibi Abb. nu. 2. Imol. de offi. delega. in rubr. nu. 5. Anchar. consi. 77. nu. 4. Barb. ca. super quorum. nu. 13. Soc. consi. 144. nu. 5. uol. 1. Corn. cons. 223. nu. 3. uol. 1. Dec. cons. 100. nu. 4. & 6. Franc. Curt. tracta. de testib. num. 19. tom. 13. Paris. cons. 87. nu. 31. uol. 3. Rui. consi. 145. uol. 5. & nu. 20. Gram. cons. 89. num. 11. in ciuil. Bertac. verb. testium impugnatio. nu. 21.

Testis unus licèt minus deponat de facto quàm alter in suo testimonio censetur esse contrarius alteri testi. Alex. cons. 64. nu. 8. lib. 2.

Testes deponentes unus plus, unus minus non probant, nisi in quo cõcordant ex eorum depositione appareat toto actui fuisse præsentes,

c. 2. Rai. conf. 14. uol. 2. nu. 1.

Testes quorum unus dicit Titium Seium & Sempronium conuenisse, alter dicit Titium & Seium & hunc & non sunt contrarii neque singulares, alex. consi. 214. uol. 2.

Concordia testium an & quando & ad quid fieri debeat.

Testes in quibus concordare debeāt & in iis uariando impediunt fidem suam, collige, hoc carmine per Innocentium posito. Res. Persona, gradus, locus. hæc sint consona tempus, Io. Andr. in nouell. ca. in nomine domini. col. 3. circa fi. uers. & in fi. de testi.

Testium concordia an & quando sit facienda, alber. de Ros. tracta. de testi. par. 5. nu. 18. tom. 13. ang. ff. de re. credi. & certi condi. l. mutuum. §. creditum. nume. 4. par. 2. Pau. l. nullum. nu. 4. Imol. de offi. deleg. c. cum contingit. num. 13. alex. conf. 143. nu. 3. lib. 2. Socin. l. 2. §. creditum. si cert. peta. num. 11. ange. insti. de inutil. stipul. §. si de alia num. 3. & idem. de actio. §. si minus. nu. 20. Hippol. l. eos. nu. 25. ff. ad l. Corn. de fals. Franc. Curt. tract. de testi. nu. 18. tom. 13. Ias. conf. 37. num. 8. Bertac. uerb. testiū impugnatio. nu. 28. Cepol. conf. 1. nu. 13. in consi. 15. crimi.

Testium dicta debet iudex cōcordare si discordāt, de testibus c. cum tu. col. 4. gl. 1. Item uidendum. ff. de pet. hæred. Io. And. in nouell. c. causam, col. 2. circa medium uerbi cum iudex testi. Spec. tit. de testib. § 4. num. 16. Bart. l. 1. C. de his qui ex pub. ra. lib. 10. alex. l. 1. de noui oper. nuncia. Bart. l. prima, de noui. oper. nuncia. alex. conf. 42. uol. 4 ang. ff. de origin. [illegible] l. necessarii num. 3. part. & ff. de damn. infect. l. si finita. § [illegible] num. 1. par. 1. [illegible] trac. de testib. nu. 2. Bag. tractatu de testibus, nu. 56. anchar. conf. 385. num. 2. uol. 2. ff. si cert. pet. l. mutuum. § creditum, n. 10. ff. de dan. infect. l. si finita. § illud quærit. n. 2. Imol. ff. de uerb. obli. l. inter stipulantem, nu. 7. & §. qui ante, num. 11. & conf. 101. num. 5. Io. de Imol. & alex. l. inter stipulātem. §. 1. de uerbo. oblig. Fulgos. ff. de pet. hæred. l. idem scitēdum, nu. 3. Bert. conf. 40. col. 3. & cōf. 43. col. 4. uol. 3. Soc. consi. 42. nu. 10. vol. 1. Pragma. Basilien. col. 2. fol. 102. Corn. consi. 160. num. 6. uol. 2. & conf. 209. nu. 3. uol. 3. & consil. 123. uol. 4. nu. 4. & conf. 262. num. 4. uol. 1. & conf. 304. nu. 3. vol. 1. Felin. conf. 36. nu. 13 Dec. conf. 110. nu. 2. Fran. Curt. tracta. de testibus, nu. 107. Paris. cōf. 80. num. 13. uol. 3. num. 13. & consil. 152. num. 18. uol. 4. Gram. consi. 50. nu. 83. in ciuil. Socin. iun. cōf. 100. num. 6. uol. 2. & conf. 69. nu. 23. & nu. 16. Bertran. part. prima conf. 82. nume. 8. Bertac. uerb. testium impugnatio, num. 2. & 4.

Testium dicta sunt ad concordiā reducenda quantū fieri potest, ēt si

verba

uerba idem important, Corn. consilio 119. nu. 6. uol. 3.

Testium dicta seu partium confessiones sunt concordanda, Corn. consi. 261. nu. 17. uol. 4.

Testes producti ab una parte, instrumenta uel priuilegia & unus testis tantum, semper reducendus est ad cōcordiam, Abb. c. cum tu, num. 4. de testib.

Testis uarius in suis dictis potest reduci ad concordiam quando ueritas non habet contrarietatem expressam, Bar. l. labeo. ff. de supelle. l. Anto. c. cum tu. de testi. Alex. l. 1. de no. oper. nuntia.

Concordia circa testes est facienda etiam ubi pars produxit plures, & meliores testes. Abb. c. cum tu. nu. 3. de testib.

Testes reducuntur ad concordiā in actu reiterabili, in instrumēto secus, Nell. tracta. de testi. nu. 230.

Testium discordantium attendēdā quandoque uenit mentalis cōcordia nisi illorum maior pars concordet, Bucr. consi. 52. nu. 3.

Testes quorum vnus deponit de die alter de nocte an reducantur ad concordiam, Alex. conf. 236. nu. 1. lib. 6.

Testis unus si dicit ꝙ fuit de nocte & alter quòd fuit inter diē & noctem, testes ipsi non probarent quia essent singulares qđ est nocte, Bal. l. Res inter alios. C. quib. res iud. non, uo. nu. 16.

Testes contraria siue diuersa deponentes quomodo ad concordiam reducautur, Anchar. consi. 385. num. 1. Ludo. Roman. l. Mutuum. §. creditum, numero 11. Imol. ff. de uerbo. obliga. l. inter stipulantem, nume. 8. Alex. consi. 18. num. 13. lib. 2. Ange. insti. de actio. §. si minus, nume. 21. Petrus de Ray. tract. de cleri. c. 26. num. 2. tomo. 4. par. 2. Claud. Seisel. l. Gallus. §. ille casus. ff. de lib. & posthum. numero 23.

Testes discordantes reducuntur ad concordiā uerisimilem, Bar. l. scripturæ, nu. 4. C. de fide instr. Alex. l. inter stipulantē. ff. de uerb. obli. Corn. consi. 157. nu. 6. uol. 4.

Testis uarius in se ipso non potest ad ueritatē reduci, secus si diuersi testes uariant, Cur. iun. consi. 166. num. 10. par. 2.

Testis manifeste contrarius non debet reduci ad concordiam, Bal. l. data opera. C. qui accus. non pos. Alex. consi. 132. uol. 1. & l. in exercendis. C. de fide instru. nu. 4. & 5. Ias. ff. de nou. oper. nuntia. l. 1. §. hoc autem, nu. 10.

Testes deponētes cōtraria circa actū iterabilem & multiplicitatē actuū si possunt reduci ad concordiam sunt reducendi nisi per confessionem partis uel testiū appareat de unitate actus, Abb. c. cum tu. nu. 2. de testi. Imo. de testib. & attest. c. cum tu. Feli. nu. 10.

Testiū dicta sunt concordanda quantum, fieri potest, data etiam cōtrarietate testium actoris & rei circa actū iterabilem si fieri potest per

actuum

actuum multiplicationem, But.c. cum tu.num.2. de testibus.lib.2. par.2.

Testis utriusque partis contrarii an & quando sint reducendi ad concordiam præsumendo actum geminatum, Abb.c.cum contingat, nu.7.de offi.delega. Clau.Seisel. l.1.in prin.ff.de no. oper.nuntia. num.3.

Testes quando sunt pares debet inter ipsos fieri concordia secus si dispares, Ias.ff.de reb.cred.l.Mutuum damus.§.creditum, nu.12.

Testium concordia fit qñ testes sũt discordes, Bar.l.2.§.creditũ, nu.6.ff.si cer.petat.Nell.tract.de testib.num.230.Butr.c.cum tu.nu.4.de testi.lib.2.par.2.Imol.de testib.& attesta.c. cum tu, Fel. nu.4.& 5.Barb.c.cum contingat, nu.29.de offi.deleg.Feli.c.cum contingat de offi.delegat.num.3.Bertran.par.2.consi.260.num.3.par.1.consilio 30.numero 4.Dec.l.2.§.creditum, numero 9. ff. si cert. petat.

Testes utriusque partis discordes non sunt concordandi sed unius partis tantum, Alex.post Bar.l.2.§.fi.ff.si cer.pet.Alex.l.1.de nou. oper.nuntia.

Testes producti ab una parte si discordent inter se debent reduci ad concordiam, Feli. c.cum tu, de testi.num.9.

Testis unus ex parte rei si contradicat etiam uni testi ex parte actoris annullatur dictum utriusque, Fel.c.in nostra uer. ultimo dicta, numero 15.de testi. post Abbat. ibi, nu. 4.

Testis unius dicta contraria sicut dicta plurium an ad concordiam reduci possint, Tindar.tract.de test. nu.1.cap.ult.

Testibus pluribus in depositione variis, & duobus cõcordantibus in depositione sequi necessariũ est dictum duorum concordantium, Ana.consi.7?.nu.3.

Testis dictum cum dicto partis concordari non potest, Bar.l.2.§.creditum, nu.6.ff.si cer.peta.Bal.l.2. col.1.ff.de secun.tab.Pau. cõ.26. nu.2.uol.1.Nell.tract. de testib. num.230.Rub.cons.30.nu.7.Socin.consi.44.nu.4.uol.4.Hippo. consi.34.nu.8.uol.1.& consi.69. nu.9.& consi.60.num.26.uol.1. Ias.ff. de reb.cred.l.Mutuum damus.§.creditum, num.11.Aim.cõsil.171.num.10.

Testes si sint plures quomodo & qñ reducantur ad concordiam cum dicto partis. Soci.l.2. creditum. ff.si cer.peta.num.14.Dec.l.2.§. creditum.ff. si certum petat. numero 8.

Testes non supplent partium dicta nisi quatenus ex eorũ uerbis colligitur, Butr.c.ueniens, nu.22.de rerum, lib.1.par.1.

Testes ad quem finem debeant reduci ad concordiam, Ias. ff. de reb. cred.l.mutuum damus. §.creditum, nu.12.Alber.de Ros. tracta. de testi.num.19.

Testes

Testes ad concordiam reducti an ꝓbare debeāt, Alber. de Rof. tract. de testibus, nu. 16. Nell. tracta. de testi. nu. 230. Ana. consi. 26. nu. 2. Abb. cap. cum tu, num. 5. de testi. Imol. c. 1. num. 19. de appell.

Testes reducuntur ad concordiā ut euitent falsum non ut probent, Abb. c. quærit, nume. 2. de ætat. & qualita. Nell. tracta. de testib. nu. 169. Imol. de testib. & attesta. ca. in nostra, nu. 3. Fulgos. consi. 200. post medium. 2. col. Ancha. consi. 388. nu. 8. Aretin. l. si ita stipulatus. §. Grisogonus. ff. de uerb. oblig. nu. 9. Cuma. consi. 91. in medio secundæ col. Ludo. Roma. consi. 301. nu. 10. Imol. ff. de uerb. obli. l. inter stipulantē, nu. 6. Cor. cōs. 324. uol. 3. Felin. c. cum tu. de testi. nu. 4. Gramma. consi. 58. num. 5. in ciuil. Bero. q. 84. nume. 5.

Testis sibi contradicens licet aliàs nō probet si sit ad concordiam reducibilis quomodo probet, Butri. c. in nostra, nume. 4. de testib. lib. 2. par. 2.

Testes nunquam sunt concordandi vt probent quando sunt dispares, Ias. ff. de lib. & posthum. l. Gallus. §. ille casus. num. 22. Bertac. uerb. testium impugna. num. 25.

Testis unius dicta uaria reducuntur ad concordiam ut probent, Soci. iun. consi. 73. nu. 7. uol. 2. & consil. 56. nume. 17. uolum. 4. Alciat. l. 1. ff. de nou. oper. nuntia. numero 21.

Testes duo inuicem contrarii ab eadem parte producti an eorum facta probatio inducatur, Alberic. de Rof. tracta. de testib. num. 27.

Testes contraria deponentes si sunt in numero pares & possunt per multiplicationem actus concordari debent ad concordiam reduci non solum ut falsitas euitetur sed etiam ut probent, Mill. uerbo. testis, numero 86.

Testes reducuntur ad cōcordiam si aliter res probari non possit ubicunq; ratione cōtrarietatis dubia est, Tindar. tracta. de testi. nu. 3.

Testes si discordent in dicto suo in causa criminali an sint reducendi ad concordiam ut probent, & uidetur quòd non quia probationes in causa criminali debent esse clarissimæ, Felin. cap. cum tu de testi. numero 20.

Concordia debet fieri in testibus ad probationem faciendam, Bal. cōs. 351. nu. 5. Alex. consi. 24. nu. 21. li. 2. & consi. 177. num. 8. lib. 7. Fran. Curt. tracta. de testi. nu. 112. Rui. consi. 5. uol. 4. nu. 17. fol. 4. Prob. in Io. Monac. ca. præsentium, nu. 31. & sequenti de testibus, Gram. consi. 39. num. 7. in ciuil.

Corrigere an & quando possit testis dictum sunt.

Testis an possit dictum suum corrigere, Alberic. de Rof. ff. ad l. Iul. de adu. l. accusatus, n. 2. Din. reg. quod semel. fol. 61. Bart. l. repeti. nu. 1. ff. de quæstion. Anch. c. cum

causam

causam de testib.nu.21. Archid. 35.q.9.Soc.num.4.col.1.Imo.de offi.iudi.ordi.c.irrefragabili, nu. 5.Bellem.cap.loci nostri.num.2. 35.q.9.Ancha.c.1. de crimi.fal. nu.4.Odofred.tract. de ord.iud. num.42.tom.12.Tindar.tract. de testibus,nu.5.& trac.de test.c.8. num.4.Bagarot.tract.de reproba. testium,nu.45.tom.13. & Bal.tracta.de quæsti.& tortura.c.2.n.7. tom.15.Abb.c.per tuas,num.1.de testi.& c.nosti.num.5.de elect.& c.fi.nu.22. de confess.Nepos tracta.de excep.arti.19.num.77.to. 13.tracta.de testib.num.10.lib.1. c.4.tom.13.Nell.tracta. de testibus,nu.107.tom.13. & Afflic.de feud.c.1.in prin. de contro. inuesti.Capic.dec.60.numero 1.Vital.tract.clausula. c. de metu,nu. 12.Berta c. uerb. testium impugnatio,num.74.

Testis indistincte an possit se incontinenti corrigere,Zabarell.c.præterea,de testi.cogen.nu.1. col.2. Barba,consi.11.nu.16.uol.2.Capic.decis.142.nu.3.

Testi an sit credendum si dixit se nescire, postea mutat uerba dicens se melius recordari, Bal. sup feu. rub.de contro.inuesti.nu.6.Nel. tract.de testi.nu.111. Rom.ff.de dam.infect.l.prætor ait. §. si quis stipulatus.nu.1.Lud.Rom. con. 486.nu.1. & 3.Barbat. c. p tuas, nu.17.de prob.Alex.cõs.191.nu. 5.lib.7.Mill.uerbo testis. nu.32.

Testis dicens uno modo uel se non recordari, deinde dicit cõtra uel aliter an probet, Barb. consi. 29. nu.18.20. 24.& 36. Ang.ff.de furtis.l. quidam tabularum. nu.5.p. 2.Hippo.l.ex libero.nu.17.& 18. ff.de quæstio.& l.eos, nu.7. ff.ad l.corneliam de falsis.Aluar. rubr. quid sit inuesti.§.si enim domino nu.2.Nell.tract.de testi. nu. 100. tom. 13.Gram.cons.50.nu.31.in ciuil.Aim.consi.75.nu. 33.

Testis dictum deponentis per uerbũ scio, quamuis prius super eodẽ interrogatus dixerit nescire, bonũ est,Tindar.tract.de testib.c.8.n. 1.Alex.cons.86.nu.7.lib.2.

Testis qui in primo dicto dicit se nõ recordari de loco uel tempore potest repetitus dicere de loco & tẽpore,Bar.Ang.&Alex.l.qui bona §.si quis stipulatus.ff. de dã.infe. Barb.c.3.loco.nu.66. de prob.& c.significantem. nu.76. de rescri.

Testis põt se incontinenti corrigere si habet iustam causam, & si iudici uidetur.Bar.l.eos qui.ff.de fals. & l.quicquid.nu.1. ff.de uer. obl. & l.si postulauerit.§. sed si negauerit.ff.de eden.nu.2.de testi.cogen.c.præterea.c.4.Tindar.tract. de testib.c.7.lib.2.nu.4. Anch.c. præterea.de testib.cogen.nu.6.& ibi Imo.nu.5.& 9.Rota dec.243 nu.1.in antiq.Ludo.Rom. cons. 59.num.12.Abb.ca.in nostra.nu. 2.de testib.Fel.c.præterea.de testibus cogẽ.nu.4.Ias.ff.de pactis. l.iurisgentium.§.quinimmo. nu. 7.Ruin.consi.188.num. 8.uol.5.

Tiraq. de retract. numero 24. Bertach. uerb. testium repetito, numero 11. Bellem. cap. præterea, de testi. cog. numero 14.

Testis incontinenti se corrigens, nõ habet docere de errore suo, & idem est in parte corrigente confessionem suam, Abb. c. præterea, nu. 4. de testi. cogen.

Testis quando incontinenti se corrigere dicatur, Tinda. tract. de testibus, numero 3. But. c. præterea numero 15. de testi. cogen. & ibi Abb. nu. 12. & Fel. num. 9. Ias. ff. si certum peta l. lecta, num. 20. Grã. consilio 79. numero 5. & 6. in ciuil Capit. dec. 142. numero 4.

Testis dicitur incontinenti reuocare dictum suum si reuocat antequam reducatur in scriptis, Abb. cap. fi. numero 22. de confess.

Testis in continenti uariare permittitur, quod intelligitur si altero die uenerit, Ioan. de Ferr. trac. de appel. numero 141. tomo 14.

Testis an & quando dictum suum declarare & interpretari possit, Nell. tract. de testibus, num. 107. tomo 13. & num. 112. Iacob. But. trac. de testibus, nume. 14. tomo 13. Fulgo. ff. de iud. l. si quis, num. 3. Ioan. de Ferra. trac. de appella. num. 240. tomo 14. Paris de Put. trac. de sind. §. an stet, nu. 9. to. 14

Testis potest declarare dictũ suum ex interuallo absque nouo iuro & noua citatione partis & potest addere, quod omisit, Pau. l. hæredes. §. si quid. nu. 4. ff. de test. Hippol. l. de unoquoque, numero 76. ff. de re iud.

Testi licitum est dictum suum post depositionem declarare, Barb. c. super quæstio. nu. 3. de off. deleg. Odofre. trac. de ordi. iud. num. 42 tomo 12.

Testis ex interuallo declarat dictũ qñ officio iudicis & testis fungitur, Nell. trac. de testi. nu. 107.

Testis uocatur ut declaret eius dictũ obscurum, Bart. l. duob. §. ad fideiussorum. nu. 8. ff. de iureiur.

Testes qui deposuerunt obscurè & confuse possunt reperi, ut declarent dicta sua, Ancha. c. cum clamor, de testi. num. 2. Barb. super clem. 2. lec. pro Gem. uer. quoniã nulla, nu. 14. ibi. & ideo dicit glo.

Testis examinatus si statim reuertitũ etiam sponte debet recipi, ut declaret dictum suum, Berta. uerb. testium repetitio, num. 10.

Testes infra terminum examinati nõ possunt post terminum suam ambiguitatem, & obscuritatem declarare, Bero. c. licet causam, num. 82. de prob.

Testis non põt addere ne detrahere primæ depositioni, Alex. cõs. 94. nu. 3. lib. 6. Barb. auth. de seq. do. nu. 11. facie 2. Sal. C. ad l. Corn. de fals. l. si quis decurio, nu. 1. Rip. ff. de re iud. l. quod iussit, num. 53.

Testis addens aliquid dicto suo uel minuens uitiat solum eius dictũ, Albe. de Ros. l. 2. ff. no. col. 1. f. 7.

Testis ex interuallo non põt dictum suũ corrigere. Cor. conf. 197. nu. 22.

22.uol.2.Felin.c.præterea.de testib.cogen. num. 10.immo statur primo dicto.

Testis dictum suum potest corrigere post didicita testificata si est bonæ uitæ & magnę opinionis, Spec.c.per uestras.de donā.inter uir.& uxor.col.3.Hippo.cons.1. nu.76.uol.1.&l.1.§. fi.nu. 11.ff. de quæstio.Ias.C.de iud. Auth.iubemus.nu.12.par.1.

Testis dictum suum in scriptis redactum corrigit, dummodo hoc faciat antequam loquatur parti. Socin.con.97.nu.15.uol.4.Bertac. uerb.testium repetitio,nu.12.

Testis licèt possit corrigere dictum suum ante aperturā processus antequàm loquatur cum parte,fallit tamen nisi sua testificatio fuerit per partem acceptata,Hippol.singu.315. incipit acceptatio.

Testis an in causa appellationis dictū suum corrigere possit, Vital. trac.clausul.de errore testis, n.2.

Testis ex semet an possit corrigere dictū suum, & iterato rei ad testificandum,Capic.dec.61.nu.2.

Testis qui iurauit ab sine periurio testamentum credulitatis reuocare possit,Fran. Cur.tract.de iure iuran.num.4.

Testis si dicat fuit sic, immo sic statur ult.dicto, Bald.l.si ita scriptū nu.2.ff.de hæred.insti.l.stichum. ff.de manu.testa.Pau.l.si qua,nu. 3.ff.si Sert.uendi.

Testis si primò dixerit se scire, post dicit se credere,censetur recedere a priori dicto,Abb.c.inquisitionis. §. quæsiuisti, nu. 3. de accus. Alber.de Ros.ff.de testib.l.si qui falso,nu. 5.Gemi.c. pręsentium. de testi.& attesta.num.13.

Varius aut uacillans testis an & quando repellatur.

Testis uarius quo casu repellatur, Bellem.c.præterea,de testib.cog. nu.21.Host.tit.de testibus,num. 10.in summa,Zabarel.Clem.1.de testi.nu.13.14.& 15.Imo.consil. 102.num.5.

Testes uarii in circunstantiis quando negotium principale concernunt non facient fidem, Butr.cōs. 105.num.9.uol.5.

Testes uarii in testimonio suo repelluntur,Nepos tract.de excep.nu. 60.Bagaro.tracta.de testib.num. 75.Abb.c.cum ecclesia,num.27. de çau.poss.& proprie. Sali.ff.de testi.l.qui falsa,nu.1.C. de testib. l.si quis testibus num. 17.Fulgos. cons.200.in medio 2.col.& cons. 134.post medium 3. col.Barb.cōsilio 70.num. 10.uol.2. Iser. sup 3.consti.Neapol.quæ incipit dāna,nu.25.Alex. consi.132.num. 1. lib.2.& cons. 144.nu. 2. lib. 2.& consi.94.nu.2.lib.6.Corn. cons. 209.num.15.uol. 2.& consi. 224. num.4.uol.3.

Testis titubans repelli potest,Nepos trac.de excep.nu.77.

Testis varius qui tamen est de nu.ad ualidi-

Contrarij testes an & quando fidem faciant.

garot.tracta.de testib. n. 71.Nepos tracta.de excep.nu.65.& 66. Aimo conf.102.n.1.& seq.Corn. conf.90.nu.37.uol. 2.Hippol.cõ si.4.nu.31.& conf.11.nu.16.uo. j.Parif.cõf.83.nu.38.uol.1.Gozad.consi.2.n.2.Gram.uoto 30. num.19.

Testes si contradicãt sibi ad inuicẽ non probãt, nisi alterius dignitas prouocet iudicem ad iuramentũ parti defferendum, nisi possint eorum contrarietates concordari, Butr. c.in nostra. nu.1.de testibus.lib.2.par.2.

Testes quando ad idem probandum in diuersis contrarijs ad effectus diuersos producuntur, & contraria deponunt quid iuris, Anch.c. cum tu. de testib. nũ.2.

Testes in aliquibus uarij nõ probãt etiam in his in quibus sunt cõcordes, Rui.conf.58.uol.5.n.10.Cępol.conf.1.incipit in Christi nomine.nu.2.

Testiũ discordia in minimis incredibiles reddit, Franc. Curt.tract. de testib.n.19.Alciat.l.1.nu.22. ff.de nou.oper.nũtia.ubi declarat & remittit hoc iudicis arbitrio.

Testes discordes in principali dum tãtum in modico sint nõ per hoc minus probant, Anan. conf.76. num.4.Butr.c.2.de regul. Alexã. l.eos.de fals. & l. insulam. §.fructus.ff.solut.matrimo.& cõf.24. numero 43.libr.1.& consil.122. numero 10. lib. 7 Hippol.l.iure. nume.20.ff.ad l. Corn. de siccar. Grammat.consi.50.num.30.in ciuil. & conf. 36. num. 4.in ciuili, & decis.43.nume.5.& consi.39. numero 6. in ciuil.Alciat. l. mutuum.ff.si cer.peta.col.56.n.34. Rui.conf.19.uol.4. numero. 13. & conf. 149.uol.5. nu.3.Bertac. uerb.testium impugnatio.nu.97. & 98.

Testes producti in una parte si sint contrarii uitiantur, Felin.c.imputari.de fide instr.nu.2.

Testis unus quando alteri contradicit, aut sunt producti ab eadẽ uel à diuersis partibus distingue similiter de scripturis, Barto. §.si uerò quidam. de testibus in text.in 2.respon.nu.2.

Testes contradicentes sese infringunt Alexan.consi.18.nu.7.lib.1. & conf.152. nu.7.lib.5.Corn.cõsi.160.nu.2.uol.2. Hippol.consi. 20.num.13.uol. 1.Soc.iun.consi. 86.nu. 23.uol. 2.& conf.116.nu. 39.

Testes duo ubi sunt contrarii neutrius dictum ualet, Alex.cõf.44. nu.15.lib.4.& conf.126.nu.9.li. 7.& conf.136.nu.4.lib.7.& conf. 2.nu.2.lib.7.Gratama.conf.154. nume. 8.in ciuil. & nume. 9. Bertac. uer. testium impugnatio.nu. 17.

Testes duo sibi mutuo reclamantes nec semiplenè probãt, Bellemer. c. in nostra. de testib. & attesta. nu.12.

Testis unus quando contrariatur alteri neuter probat, nisi alter melior

lior sit qui prouocat iudicem ad deferendum iuramentum in defectum, Abb. c. in nostra. n. 3. de testib. & l. bonæ fidei. C. de rebus credit. Mill. uerb. testis. num. 33.

Testis unicus cõtradicens pluribus non impedit probationẽ & si contradicat duobus tantum non operatur quòd facta uideatur semiplena probatio, Butr. c. in nostra. nu. 6. de testi. lib. 2. par. 1.

Testes si contrarii essent inuicem ex una & altera parte & horum qui dẽ esse pauciores per sensum corporeum, & non præsumptiuum probant, Soc. l. 1. ff. si cert. peta. nume. 31.

Testes discordantes in aliquo si tñ cõcordant in facto principali an eis credatur. Anchar. consi. 76. n. Imol. consi. 102. num. 6. Alexan. consi. 78. nume. 8. lib. 1. & consi. 54. nu. 4. lib. 1. num. 5. & 6. lib. 2. Dec. l. 2. §. creditum, si cer. pet. n. 7. Dec. cons. 100. n. 5. Rui. cons. 149. uol. 5. nu. 2. Calcan. consi. 19. n. 20. Gramm. decis. 43. Mill. uer. testis. nu. 89.

Testes si concordant in principali dicto, & in modo seu causa dicendi discordent, non per hoc dicuntur uarii, But. c. quoniam. n. 4. de offic. ordi. li. 1. par. 1. Bertran. par. 2. n. 2. cons. 297. Ruin. cons. 1. uo. 3. nu. 5.

Testes concordare debent in substãtia negotii nõ in forma uerborũ, Alber. de Rosa. ff. de testibus. l. testium. nu. 2. & l. ob carmen. num. 7. Butri. ca. 3. num. 35. de de caus. possess. libr. 2. par. 1. Ripa tracta. de pest. de caus. posses. & proprie. capitul. cum ecclesia sutrina. nu. 69.

Testis uarietas quæ nõ est circa substantialia non uitiat testimonium Alex. cons. 8. nu. 10. li. 1. Gramm. cons. 36. nu. 2. in ciuil.

Testes si discordent in aliquo, an tollatur de eorum fide, Zabarel. cap. qualiter & quando. numer. 7. colum. 3.

Testimonium non uitiat uerborum diuersitas si tamen idem in substãtia cõcluditur, But. c. nihil. n. 1. de uerb. signifi. li. 5. Ang. ff. de peti. hæred. l. item uidendum. nu. 3. par. 1. Barb. cons. 40. col. 2. uol. 3. & cons. 29. n. 12. & cons. 88. nu. 4. uol. 4. Socin. cons. 26. nu. 6. uo. 2. Ias. 2. part. C. de bon. poss. secũdum tab. l. bonorum quidem nu. 18. Hippol. sing. 206. incipit incertitudo. Fran. Cur. tract. de testibus. nu. 24. to. 13. Hippol. in rub. C. de proba. nu. 346.

Testes uerbis tamen uacillantes per conttarietatem non eliduntur secus si mẽte & uerbis Franc. Curt. tracta. de testi. nu. 108.

Testes an debeant cõcordare in uerbis formalibus, Corn. cons. 118. nume. 7. uol. 3. & cons. 172. num. 14. uol. 2.

Testes discordantes in formalitate uerborum quando tanquam singulares non probent, Corn. cons. 104. nu. 1. uol. 1

Testis cõcordare nõ sufficit in sub stãtia ubi certa bonorũ forma ꝑbanda est, Alex.consi.176.nu.1. lib.7.Corn.consf.149.nu.21.uol. 2.& consi.68.vo.1. Prob. in Io. Monac. c.Romana,nu.14.& 15. de testibus, Berta.uer.testium impugnatio,nu.61. Gem.consi.142. num.6.

Testis unus qui tale quid ante guerrã alter ꝙ post guerram non sibi contradicunt, Bart.l.insulam.§. fructus,nu.1.ff.solut. matri.Bal. cap.1.§.epizoni super feud.de pace Constan.nu.5.c.causam,nu.8. de rescrip.Paul.l. insulam.§.fructus,nu.2. ff.solu.matri.Lud.Roma.ff. de uerb.oblig. l. quæ ante, nu.4.& ff.si cert.peta.l.Mutuum. §.creditum, nu. 9.& ff.solu. matri. l.uiro,nu.30. Barb.2. lectura probandum super clem. uers.hoc sane,nu. 2.Imol.ff.solu.matr.l.insulam,num. 5.& ff.de vsuca.l.si is qui pro emptore, n.2.Aret.l.2.ff. de reb.credi. nu.18.Corn. consi. 324.num.10.uol.3. Seisel.l.quoniam.ff.de uerb.oblig.num.9.

Testes diuersimode de tempore deponentes pro ante & post propositionis commodũ ad concordiã reduci debeant, & idem cẽseatur deposuisse & de significatione ipsarũ propositionũ & proprietatũ Fulgos.ff.de reb. credi.l.Mutuũ. §.creditum,nu.2.& 4.

Testes aliqui deponentes factum ante vsucapionem aliqui post usucapionẽ qualiter reducantur ad concordiam, Ias.ff.de usucap.l.si is q̃ pro emptore,num.15.

Testium concordia quorum unus dicit pactum interuenisse ante contractũ alter post,Corn.consf.288. num.7.uol.3.

Testes non sunt cõtrarij si unus dicat ante Calendas alter die Calendarũ, Bart.l.qui ante col. 1. nu.1. ff.de verb.oblig.

Testis unicus si dicat quòd Titius primus posuit vexillum super turim non corrũpitur dicto alterius dicentis quòd alius fuit qui post Titium ponit,Butri.c.quod dicitur,nu.3. de uerb.sign.lib.5.

Testis dicens testes rogatos ante publicationẽ an sit contrarius ei qui dicit post,Ang. consf. 275. nu.7.

Testes si alicui dicunt aliquid fuisse factũ post nuptias aliqui ante concordantur post nuptias cõtractus ante nuptias uidelicet solutas, Pau.l.2.§.creditum,nu.6.7.8.9. ff.cert.peta.& ibi,Dec. nu.5.post Bart.ibi,nu.6. Sali.ff.si cert.peta. l.mutuum,nu.17.

Testis qui primo deposuit postea super ultimo interrogatus dixit nescire ĩtelligitur nisi vtsupra dixit, Nell.tract.de testibus,n.225.Ias. ff.de iureiuran.l.ait.prætor.§.iurati,nu.20.Rui.consf.1.n.1.uol.4.

Testes deponẽtes factum quid fuisse præsentibus Titio & seio postea interrogati dixerunt nullis ꝑsentibus non poterit redargui dictũ eorũ,Alex.consf.190.nu.5.li. 7.Dec.l. bene est.ff.si cert. petat. num.15.

nu.15. Berta. uerbo testium principio, nu.45. & uerb. testium impugnatio, nu.15.

Testis si dixerit aliquid fuisse factũ pręsentibus Titio & Seio postea interrogari dixerunt. Nullis præsentibus, non poterit redargui dictum eorum, Alex. consi. 190. nume. 5. lib. 7. Dec. l. bene est. ff. si cer. peta. num. 15. Bertac. uerb. testium prin. nu. 45. & uerbo. testiũ impugnatio, num. 15.

Testis si dixerit aliquid fuisse factũ præsente Titio & Sẽpronio, & postea interrogetur quibus præsentibus, respõdit nullus, qualiter intelligi debeat, Soc. l. ait prætor. §. iurauit de iureiuran. nu. 11.

Testis examinatus in palatio præsidentis qui dixit cõtractũ celebratũ in palatio episcopi, & sup alio articulo dicit in hoc palatio probat, quia refertur ad oculũ intellectus, Bar. l. 1. nu. 3. ff. de nou. ope. nuntia. & l. 1. num. 19. ff. de pen. Nell. trac. de testibus, nume. 185. Ludo. Rom. ff. nou. oper. nuncia. l. hoc edicto, num. 9.

Testis examinatus sup articulis sup qbus dicit se scire & sup qbusdã nõ, & sup articulis de fama dixit, ꝙ erat publica uox & fama, ad qđ referatur. Bar. l. de minore. §. pluriũ. ff. de quęstio. nu. 29. Ias. ff. ne quis eum qui in ius uoca. l. 1. num. 19. Aret. in rubr. de testib. & qui repell. a testi. num. 68. uol. 1. & in rubrica quomodo de malefici. cognosc. nu. 17. uol. 1. Bertac. uerb. testium punitio, nu. 40. & uerb. testium impugnatio, nu. 102.

Testis interrogatus de ueritate, si dicit nil scire de ueritate & non fama intelligitur, Nell. trac. de test. num. 174.

Testis quorum unus dicit factum in hostio alius iuxta hostium, alias probant, Bar. l. statuta. ff. de iniu. numero 2.

Testes deponẽtes unus in domo alius extra domum an sint contrarii, Bar. l. Gallus. §. ille casus. ff. de li. & posthum. li. 3. Bertach. uer. testium impugnatio, num. 9.

Testes in facto concordes & in tempore uel loco discordes an ꝓbẽt. Ang. consi. 3. num. 2. Anch. c. cum causam de testib. n. 17. Cape. Thos. q. 1. & qualiter reducantur ad concordiam Salic. C. de testib. l. testium, num 15. & 16. Corse. tracta. de uerb. Gemi. nu. 25. tom. 1. Cassan. cons. 15. nu. 23. Bertran. par. 1. cons. 86. nu. 6.

Testes super uno facto in tẽpore & loco discrepãtes repelluntur. 3. q. 9. c. testis. §. seq. col. 4. 35. q. 6. de parẽtela, col. 1. gl. l. ob carmen. §. si testes uerb. assist. ff. de testibus, Alb. de Ros. C. de testib. l. testiũ, nu. 11. Spec. tit. de testib. §. 1. nu. 8. Ang. consi. 262. num. 2. Imo. cõsi. 223. num. 8. & c. cum cãm quæ nu. 9 Nepos trac de excep. num. 64. Barb. cõ. 40. col. 1. uol. 3. Are. l. qui iudex, nu. 19. uol. 1. Ias. cõs. 131. uol. 1. incipit dña Elisabetta Soc. consi. 88. num. 26. uol. 2.

Testes

Testes duo deponentes de certo loco, & alii simpliciter intelliguntur deponere de eodē loco, Cum. consi. 155. post med. 2. col.

Testimonium de diuerso tpe uel loco nocet, ubi factum est irreiterabile, Spec. tit. de testi. §. 6. nu. 17.

Testium uariatio in tēpore ubi non est de substātia non uitiat, Bellē. dec. 391. Barb. cōs. 43. col. 3. uol. 5. Soc. cons. 59. nu. 5. uol. 4.

Testes si in principali dicto mō cōcordes sint licet discordent in tēporis momento probationem inducunt, Gem. cons. 4. nu. 10.

Testiū diuersitas in loco & tēpore in facto reiterabili non nocet, Bagarot. tract. de reproba. test. n. 67

Testis unus si dicit aliquem fuisse p quinque mēses alter per sex quo modo saluantur, Abb. c. inter corporalia, nu. 35. de transla. epi. Ias. ff. de reb. cred. l. mutuum nos damus. §. creditum. nu. 7.

Testiū reprobatio licet sit prohibita non uidetur prohiberi illa reprobatio quæ ex ipsorū testium contrarietate insurgit, Dec. cō. 8. incipit uiso pūcto nu. 8. & l. ubi repugnantia de regu. iur. nu. 3.

Testis dicens in secunda depositione aliter quàm in prima quando credatur.

Testis secundo inductus dicens cōtrariū eius quod primo dixit non statur, Spec. tit. de testib. § 1. nu. 72. Tindar. tract. de testi. num. 7. Bal. consi. 44. nu. 4. par. 4. Butrig. c. cum causam, nu. 27. de testibus lib. 2. par. 2. Imol. ca. cum causam quam, num. 20. de testib. & attest. Alex. cons. 127. nu. 7. lib. 7. & cōs. 114. nu. 81. lib. 4. & cons. 18. num. 10. lib. 6. & consil. 2. num. 8. libro 5. Corn. consilio 197. nu. 19. uol. 2. Hipol. l. ex libero, nu. 28. ff. de quæstio. Rui. consilio 15. uolu. 5. numero 21. Bertach. uerb. testiū, repetitio, numero 4.

Testi uacillanti, uel uarianti in prima testificatione nō creditur sed si sæpius testificetur priori dicto creditur. Nell. tract. de testib. nu. 25. Fulg. consilio 134. in fi. 2. col. Ioan. Monac. c. accusatus, nu. 7. de hæret. Tindar. tract. de testib. nu. 6. Corn. consilio 333. nu. 39. uol. 1. & consilio 27. uol. 3. nu. 1. Fel. c. cum causam quæ, de test. numero 21. uer. fallit 3. Affl. ca. 1. in fi. an apud iudicem, Rui. cons. 15. uol. 5. numero 7. Paris. cons. 104. nume. 158. uol. 1. Seisel. l. si quis ante, ff. de acquir. possess. num. 3. Berta. uerb. testium impugnatio, num. 18. Bal. consilio 384. in 5. p.

Testis si pro una parte deposuit & pro alia examinatus dixerit, q̄ p̄cibus illius ista dixerit, licet non uerum dixerit, stabitur primo dicto, Gram. cons. 79. nu. 8. in ciuil.

Testis ultimo dicto quod stetur optima cautela Cepol. consi. 60. num. 18. in crimin. [illegible]

Testis secūdo dicto aliquid fidei detrahit ex 1. & 2. per primum debilius

lius redditur, Tindar.tract.de te stib num. 2.

Testis depositione primæ quomodo creditur vt nec secũda in contrarium facta præiudicet, Butr.c. sicuti nu. 5. de testib.lib. 2. par. 2. Bertr.cons. 270.nu.8.vol. 3.

Testis ex interuallo pōt mutare dictum suũ aliàs primo dicto standũ est, de prob. c.per tuas. col. 1.

Testis secundò inductus si dixerit contrariũ eius quod primò dixit an probet, Abb.c.cum causam, eũ primo num. 21. de testib. Bal.c.cũ causam nu. 58. de testib. & l. gesta.C. de re iud. & c. ueniẽs el 2. nu. 8. de testi.Felin.ca.cum in tua de testib.nu. 7. & Hippol.in prac. §.quoniam nu. 7. Capic.deci. 42. nu. 1. & 2. & 8.

Testes iterũ deponentes si aliter dicant quàm prius, cui dicto stabitur Albe.de Ros. C.de testibus l. cũ apud nu. 2. & ff.ad leg. Iul. de adult. §.iubet.nu. 7. & ff.de testibus.l.qui falso nu. 6. & trac.de testib.par. 5.nu. 3. Bart.l.eos qui.ff. de fals.nu. 4 Butr.c.literas de presump.lib. 2.par. 2.Zabarel. cle. 2. de testib.nu. 11. Anch.clem.de testibus, c.testibus, nu. 12. & 13. & c.causam de testib. nu. 22. Abb. c.cũ in tua, n. 9. de testibus, Ang. ff.ad l.iul.de adu.l.si postulauerit §.iubet lib. 2.par. 2. Tindar. tract. de testib.c. 2.par. 3. & c. 11. nu. 2. Guid.Papa.q. 593.nu. 1. & q. 556 nu. 1.Barba.clem. 1.de testib.nu. 24. 25. & 26.Corn.cons. 58.uol. 1.Hippol.l.eos nu. 8.ff.ad l.Cor. de fals.& l. ex libero nu. 16. de qō Capel. Tholos.q. 280. Dec.cons. 229.nu. 17.Rui.consi. 57.uol. 1. nu. 8.Boer. q. 108.nu. 1.par. 2.

Testes reproducti corã iudice si dicunt contrarium eius quod dixeruut coram arbitro an probent, & quod dictum attendatur. Abb. c.præsentata, nu. 10.de test.Fel. c. præsentata, nu. 5. de testibus.

Testis dictum primũ in iudicio nullomodo nocet & præfertur secundum in iuditio ualido, Rui. uol. 1.consi. 87.nu. 7.

Testis dicto ultimo in crimine hæresis statur, Fran.Ponz.tracta. de lamiis, nu. 84.

Testis secundæ depositioni cum iuramento emanatæ quamuis præcedat prior depositio sine iuramẽto standum est, Tindar.tract. de testib.c. 11.nu. 1.

Testis prima depositio facta per iocum uel iracundiam si sit secundæ contraria mente temperata factæ standum erit, Tindar.tracta. de testib.c. 10.nu. 1.

Testis depositio prima vbi apertè falsa est secũdæ contrariæ stãdũ est Tindar.trac.de testibus.c. 13.n. 1.

Testis ubi uariat a primo dicto ad finem correctionis tunc secundo dicto standum est, Alber.de Ros. tract.de testib. 4.nu. 1.

Testis si uarius erit dicto magis naturę conuenienti stabitur, Cepo. cons. 60.nu. 20.

Testis si sit sibi cõtrarius stat̃ dicto

Ee ueri-

uerisimiliori, Barb.consi.65.nu. 5.uol.4.

Testis, qui prima uice deponit & sufficienter causam dicti sui reddit, secunda uice deponit directo cõtraria & reddit causam sufficientem, an secundo standum sit, Tindar.tract.de testib.c.12.nu.1.

Testis ubi deponit prima uice per uerbum credo, altera per uerbum ueritatis, dicto secundo statur. Tindar.tract.de testibus.c.5.nu. 1.& c.7.num.1.& c.9.nu.1.Soc. consi.92.nu.7.uol.3.

Testis si dicat hodie ita credo, an cras possit dicere cõtrarium, Romanus, ff. de damni infect.l.pretor ait, §.si quis stipulationis, nu. 2.Soc.consi.92.nu.8.uol.3.

Testis semel deponit per uerbũ mihi uidetur, si postmodum sibi cõtradixerit per uerbum ueritatis assertiuum, cui standum est & an de falso puniatur, Tindar.tracta. de testib.num.5.

Testis qui uno tempore dicit se nescire & alio tempore deponit, nõ reputabitur tibi contrarius, Imo. de testibus & attesta.c.cum causam, num.4.

Testi, qui unum dicit in iudicio uel in tortura & aliud extra an & quo credatur.

An fides sit adhibenda testibus qui unum dixerunt extra iudicium & aliud in iudicio, Bald.consi.171. nu.1.par.5.& consi.296.num.1. par.3.& consi.138.num.1.par.3. Tindar.tracta.de testibus libro 2. c.1.num.1. Barbat. consi.69.nu. 3.uol.4.Affl.c.1.§. notandum, de not.feud.& ca.1.§. si enim, quid sit inuesti.Capic.deci.142.nu.6. Mill.uerb.testis, nu.3.

Testis qui prima uice dixit unum in iudicio, deinde contrarium extra iudicium, cui standum sit.Tindar.tract. de testib.c.15.num.1. Barto. de contrarietate testium, uer.quid si testes, capel.Tholo.q. 280.Felin.c.cum in tua, de testib. num.9.

Testis si primo dixit unum extra iudicium & contrarium dicit in iudicio etiam cum iuramento, non creditur secũdo dicto sed debet puniri de falso, Abb.uol.1.cõs.52. nu.1.Alex.cons.237.nu.7.lib.6. & consi.8.nu.2.lib.3.Corn.cõsi. 170.nu.5.uol.3.Fel.c.cũ in tua, de testi.uer.4.conclusio.nu.15.

Testis dicto facto in iudicio statur licet extra iudicium contrariũ dixerit, Nell.tract.de testi.nu.100. Tindar.tracta.de testibus, nu.14. & c.13.nu.1.Abb.c.inquisitionis. §.3.nume.9. de accus. & c. sicut nobis, nu.1.de testi.cogen.& c.p tuas, nu.11.de probat.Alex.cons. 74.nu.8.lib.1.Franc.c.1.§.allicientes, nu.5.de electione, Barb.cons. 40.col.2.uol.3.Hippo.sing.212. incipit communis omnium, & cõsi.109.nu.4.uol.2.& l.eos, nu.18. ff.ad l.Cor.de fals.Fel.c.sicut.de testib.

testib.

testib.nu.2.Bertach. uerb.testiũ repetitio,nu.26.Salic. C.de testibus,l.nullum,nu.6.

Testis depositio facta in iudicio ualido præualet factæ in inualido, Spec.de testib.§.1.uer.si quis cõtractus.Alex.l.eos,de fals.Bal.in Specu.de testib.uerbo testes qui, post Boer.q.108.par.1.Vantius tit.quoties & intra quo.temp. de nulli,nu.38.& 89.

Testis in iudicio licite deponit id quod extra iudicium se nescire asseruit,Aluar.rub. de not.feud. §.notandum,nu.2.Feder.de feu. par.3.titu.33.§.notandum,Fran. Aret.consi.13.nu.18.

Testis deponens in iudicio uel extra unum cuius contrarium deponit postea, si iudicium sit ualidũ non est suspectus de falso.Calcã. cons.110.nu.7.

Testis quando unum deponit in iudicio aliud extra iudicium, licet stetur dicto iudiciali tamen ex tali testimonio iudex ad sententiã procedere non debet,quia talis testis dicitur de falso suspectus & torqueri posset,Aim.consi.74.n. 6.Hippol.sing.103.& consi.109. nu.41.uol.2.& l.eos,nu.17.ff.ad l.Corn.de fals.Aim.consi.75.nu. 30.Hippol.sing.212.incipit communis omnium opinio.

Testes si dixerunt unum in summario iudicio & postea contrarium dicant in plenario quod dictũ ualeat,Tindar.tract.de testi.nu.14. But.c.cum in tua,nu.10.de tes. libro 2.par.2.Imol.de testi.& attesta.c.cum in tua,nu.5.

Testis sine tormentis dicit unum,& postea torturatus dicit aliud, tenet secũdũ dictum & non primũ, Bal.l.uerba,nu.3.C.de adult.

Testis secundo dicto contrario non primo standum est, ubi primũ dictum probatum est sine tormentis secundum uero cum eis, Tindar.tract.de testi.c.3.nu.1.Gram. consi.50.nu.4.in ciuil.

Testis dictum in tormẽtis an uerius quam sine tormentis semper præsumatur,Tindar.trac.de testib. c. 12.nu.1.& tract.de testib.par.1. c.3.nu.2.to.13.Fran.Brun.tract. de ind.& tortura.q.4.par.2.nu. 16.tom.15.Tindar.tract.de testibus,lib.2.c.7.nu.3.tom.13.Cep. per totum cons.60.in crim.

Testis ultimo dicto facto cum tormẽtis statur,Bar.l.eos qui,ff.de fals. nu.2.& l.si postulauerit,§.sed si negauerit,ff.de adult.nu.1.Bal.l. 3.col.1.de adult.conf.154.in cã Ioannis,Fel.c.cum tua, de testi.

Testis qui fuit tortus & in tortura confessus fuit, ante sententiam dixit se errasse,an errorem facti reuocare posit,Paris de Puteo tracta.de sindi.§.an stetur, nu.2.& in rubrica de tortura.uers. an testes,nu.15.& 16.

Testis secundo dicto in tormentis, ꝙ stetur quomodo intelligatur, Cepol.cons.60.nu.19.in crim.

Testis examinatus ac tortus si unũ dixerit,& deinde repetitus aliud

dixerit per torturam tertio examinari debet, Paris de Puteo tracta. de sindi. §. uisu, nu. 3. tom. 14. & uer. uis, de repe. tortu. nu. 1. ibi. ꝙ si testis. Paris de Puteo rub. de tortura uerb. testes, nu. 25.

Testis qui pro aliquo deponit licet in quæstione falso mota contra eum fateatur se falsum dixisse nõ prejudicat producenti ut minus pro eo probare dicatur, Rui. consilio 15. uol. 5. nu. 2.

Testis cõfessus per torturam debet pseuerare in confessione illa Aretin. in uerb. quod fama publica, uer. tu autem nu. 117. uol. 1.

Tormentorum metus in teste omnẽ suspicionem purgat, Cepol. consi. 61. num. 23.

Testis si confiteatur extra iudicium falsum deposuisse, an dicta cõfessio præiudicet, Bar. l. generaliter. n. 16. C. de non num. pecu. Bal. c. sicut nobis, nu. 2. de testi. Luc. de Pen. l. quicunque. nu. 6. de apoc. publi. lib. 10. Hippol. in trac. §. restat, nu. 3. Fulg. C. de non nume. pecu. l. generaliter, nu. 2. Ber. uer. testium repetitio, nu. 15. & uerb. testium, depositio, nu. 128.

Testis si extra iudiciũ attestatur se falsum in iudicio deposuisse non propterea illi dicto præiudicat, Alber. de Rof. trac. de testib. nu. 4. Pau. l. Seia, num. 3. ff. ad sillan. Imo. de testi. & attesta. c. sicut nobis, nu. 1. Barb. consi. 30. num. 15. Cor. consi. 261. nu. 29. uol. 4. Hip. consi. 78. nu. 18. uol. 2. & consilio 103. nu. 2. uol. 2. Dec. consi. 189. num. 6. Rui. uol. 5. consi. 146. nu. 5. uerb. testium punitio.

Testis si extra iudicium dicat se falsum deposuisse minis & instigationibus producentis non facit indicium ad inquirendum contra producentem licet fides primi dicti minuatur, Alex. cõsi. 124. n. 5. li. 6.

Testis in morte dicẽs se in certa cã falsum dixisse, an uictori præiudicet. Sal. auth. si dicatur, C. de testibus, nu. 10. & ff. de testib. l. qui falsa. nu. 3. Rom. 1. par. infor. de testam. & qui testa. facere poss. l. testamentum, nu. 5. & 1. infor. ad senatuscon. sill. l. si quis in graui. §. si quis moriens, nu. 1. Berta. uerb. testium punitio, nu. 35.

Testis qui in mortis articulo dicit se deposuisse falsum non præiudicat ei pro quo tulit, Specul. c. per vestras. de dona. inter vir. & vxo. Alber. de Rof. tract. de testi. num. 4. Bal. l. si generaliter. nu. 2. C. de nõ nume. pecu. Nell. tracta. de testib. nu. 240. Paris de Put. trac. de sindi. §. officialis. nu. 9. to. 14. Corn. consi. 186. vol. 1. Ias. ff. de eo p quẽ factum erit. l. 1. nu. 14. & ff. de iureiur. l. iusiurandum. §. procurator. nu. 24. 25. & 26. Hippol. consil. 78. nu. 19. volu. 2. Dec. l. 2. ff. si cert. pet. num. 12. Bertran. par. 2. consi. 19. nu. 13.

Testimoninm testis dicẽtis in articulo mortis se dixisse falsũ testimoniũ in causa, facit indiciũ contra eum, pro quo lata fuit illa senten-

tia,

tia, Hippol. rub. ff. de fideiuss. numero 42.

Testis impugnatur, quia non reddit causam scientiæ & quando illam reddere teneatur.

Testes quãdo teneãtur reddere causam dicti sui, Bar. l. solam. C. de testibus. num. 2. Bal. c. si quãdo. nu. 4. de rescript. & l. solam. C. de testib. Bellem. ca. si testi. §. item sarlam. num. 14. questio. 2. & 3. Ancharan. cap. cum causam. num. 17. de testib. Salicet. C. de testib. l. solam. numero 9. Imol. de senten. & re iud. capit. sicut nobis, nume. 7. Vital. clemen. testibus. nume. 77. de testib. Luc. de Pen. l. nemo. numero 14. & sequen. lib. 12. de re mil. Barbat. consil. 1. numero 17. vol. 2. Corne. consil. 162. nume. 2. vol. 1. Bero. de prob. c. ad nostrã. num. 2. Fran. Curt. tract. de testi. num. 7. Alcia. l. 1. ff. de nou. oper. nuntia. nu. 50. Cassad. decis. 7. de prob. num. 10.

Testis causam sui testimonij dicere debet, glo. verb. audiet. l. 1. §. vult igitur. ff. de transact. gl. verb. causam, auth. de testi. §. & licèt, Cyn. C. de prob. nu. 1. Barb. §. & licèt. num. 3. de testib. Feder. tracta. de testib. num. 42. tom. 13. Zabarell. c. causam. col. 2. de testib. Ancha. cap. cum causam. de testibus. Salicet. C. de testib. l. solam. nume. 1. & 2. Fulgos. consil. 181. in fin. 2. col. Imol. de testi. & attesta. ca. cũ causam quæ, num. 1. & 5. Roman. C. de erro. aduoca. l. ea quæ. nume. 8. Barbat. capi. si quando. numero 22. de rescrip. & numer. 33. Rip. l. 2. Interpret. cap. si quando. numero 21. Ias. l. non omnium. num. 9. Bertac. verb. testes depo. nume. 194.

Probatio sine redditione causæ non resultat, Nell. trac. de testi. num. 161. tom. 17.

Testes coram arbitro & arbitratore debent causam dicti sui deponere, Bald. doct. l. solum. C. de testibus, Lanfran. tract. de testi. Io. Bap. Perus. trac. de arbi. c. 10. lib. 10. numero 16. versicul. 18. tom. 12.

Testis vnus cum dicto assignans causam scientiæ, nõ tenetur amplius ipsam assignare, Gram. cons. 35. nu. 3. in ciuil.

Testes an debeãt necessariò reddere causam dicti sui si nõ interrogantur, Zabarel. capit. cum oporteat. de accusat. numero 20. colum. 3. Socin. cons. 39. numero 8. vol. 1. Fran. Curt. tract. de testib. numero 59. Bertrand. part. 1. consilio 41. numero 5. & part. secunda. consilio 284. numero 6. & consil. 200. nume. 6. & part. 3. cons. 215. nume. 1.

Testes etiam nõ interrogati debent reddere rationem dicti sui, Alex. cons. 102. num. 12. lib. 6. Fulgos. ff. de transac. l. cum hi. §. quibus.

vult

uult igitur,num.3.Corn.consilio 216.num.16.uol.3.& consilio 94 num.1.uol.3.Dec.consi.275.nu. 2.Prob.in Ioan.Mona.c.1.num. 14.de testibus.

Testis super aliquo equiuoco depo nens dicti sui causam interrogatus reddere debet,Barb.c.si quan do,nu.31.Corn.consi.197.nu.15. uol.2.Mil.uer.testis, nu.5.

Testis deponens super actu in sensum corporeum cadenti non red dit certam causam,Cor.consilio 22.num.12.uol.4.

Testes reprobatorii instrumēti debent dicere cām scientiæ ēt non interrogati,Aim.consi.56. nu.3.

Testis non interrogatus de causa licet assignare non teneatur,tamen si hoc a statuto exprimitur nō interrogatus causam reddere tenetur,Barb.c.si quando num.29.

Testis dicens se scire causam etiam non quæsitus reddere debet,Bellem.c. cum causam,nu. 22.de testib.& attest.

Testis si de causa deponere debet & non deponit,non probat,Barb.c. si quando,nu.30.

Testes deponentes super facto non uerisimili si non allegent causam scientiæ & non interrogati, non creditur eis,Felin.c.3.loco,num. 10.de proba.

Testis in criminalibus etiam non interrogatus debet reddere rationē dicti sui alias non probat,Hippo. consi.51.num.2.uol.1.Dec.con silio 429.num.11.

Testis deponens super eo quod est iuris debet reddere rationem ēt non interrogatus,Alex.consi.18. num.15.lib.5.& consi.2.num.5. lib.3.Ludo.Rom.ff.de uerb.obl. l.sciendum est nu.12.

Testes debent deponere de cā scientiæ ēt non interrogati de his quæ sunt perceptibilia intellectu.c.cū causam,& ibi Innoc.de test.Ale. §.tormenta, col.3.ff.de quæstio. & l.1.in principio de nou.oper. nun. & consi.183.nu.2.lib.7.& consi.117.nu.1.lib.7.& consilio 148.lib.2.nu.4.Zabarel.consilio 123.col.1.num.2.Soc.consi.54. num.27.uol.4.& consi.143.nu. 9.uol.2.Corn.consi.181.nu.73. uol.2.& cons.221.num.7.uol.2. Hippo.cons.11.nu.10.uol.1.Alciat.l.1.nu.50.de noui.ope.nūci. Ruin.consi.12.uol.1.nu.6.Mill. uerb.testis,nu.7.Bertac.uerb. testes depo.num. 89.

Testes qui debent probare aliquid tēpore factū & non coactiuè quā cām reddere teneantur,Abb.c.super hoc,de renun. num.28.

Testis qui nō est interrogatus de cā an probet,Bal.c.cum causam,nu. 19.de testibus, Ioan.And. in nouell.de testib.c.presentium,num. 27.Salic.C.de sententiis,quæ pro eo,l.1.num. 81. Tindar.tracta.de testib.num.3. Bero. c.licet causam de prob.num.36.

Testis regulariter non tenetur reddere causam dicti sui, Fel.c.cum causam,num.4.de testib.

Testis

Testis non respondens de cã scientiæ, quia non fuit interrogatus, ꝓbat, Nell. tract. de testib. nu. 141. Tindar. tracta. de testib. par. 1. c. 4. num. 7. tom. 13. Ange. ff. de transact. l. cum hi, §. uult igitur, nu. 4. parte 1. Fulgo. C. de pig. actio. l. si creditor, nu. 3. Bellem. c. cum cãm quæ, de testib. & attesta. 16. & 17 limit. ut num. 23. Alex. consi. 290. nu. 23. lib. 6. Socin. regula 505. Ias. l. curatores, nu. 7. de offi. pro cura. Cesa. par. 1. & ff. de iureiu. l. ait pretor, num. 21. Soc. iun. consi. 73. nu. 4. uol. 2.

Testis si non respondet in causa scientiæ stante statuto, ꝙ de causa scientiæ debeat interrogari aliter non ualeat depositio, nõ probat, Nell. trac. de testib. nu. 139.

Testis sine ratione deponens etiam non interrogatus de ea, uidetur ut pecus non ut homo deponere, Bal. l. edita, C. de eden. Gram. cõsil. 30. nu. 3. in ciuil.

Testis requisitus dẽt causam dicti sui exponere, Odofred. tracta. de success. ab intesta. nu. 48.

Testis qui iuterrogatus non reddit causam dicti sui non probat secũdũ communem opinionem, Bald. cons. 182. par. 4. num. 2. Fulg. C. de testib. l. solam, num. 1. Alex. cõsilio 150. num. 18. lib. 6. & consi. 166. num. 13. lib. 6. Rui. uol. 5. cõsilio 158. nu. 14. Aim. consi. 155. num. 9. Bertac. uerb. testis interrogatus, nn. 42.

Testis dictum non ualet si interrogatus non reddit rationem sufficientem, Alber. de Ros. l. C. de testib. l. si tibi, nu. 2. & l. solam, nu. 1. Spec. tit. de testib. §. 1. num. 60. Imo. de rescrip. c. si quando nume. 1.

Testes non interrogati de cã scientiæ deponentes sine causa uitiatur sententia, Bertac. uerb. testes depo. num. 197.

Testis non arctatur ad iustificandũ factum a se relatum sed sufficit ꝙ factum simpliciter recitet, ut est factum tamen ut probet arctatur reddere causam saltem aliquam per quam concludat se scire factum quando contra factum præsumitur cã Butr. c. super hoc, nu. 2. de renun. & ibi, Abb. nu. 4.

Testis licet deponere habeat causã scientiæ interrogatus de illa, non tñ tenetur exprimere causam illius actus de quo deponit, Ioan. And. in Nouel. de test. in rub. col. 2. circa prin. uerb. idem testibus.

Testis in quibus non probet etiam non interrogatus nisi rationem reddat, Alber. de Ros. trac. de testib. num. 8.

Testibus pro minore uel ecclesia inductis, nil pro eis dicentibus uel cãm dicti sui requisiti non reddẽtibus quid sit agendum, Spec. tit. de testib. integ. §. 5. nu. 3.

Testis depositio sine redditione causæ quando sufficiat.

Testis depositio sine redditione cãç

an

an sufficiat, gl. l. 1. C. de testi. Bal. c. cum causam, nu. 48. de test. Bal. l. solam, C. de testib. nu. 1. Bagarot. tract. de testib. nu. 46. & seq. Panor. c. cum causam el 1. num. 6. de testib.

Testis nõ reddens causam sui dicti non probat, Bar. l. cum hi, §. uult igitur, nu. 3. de transact. Bal. c. cũ causam, nu. 25. de testib. Ange. C. de testi. l. solam, nu. 1. Butr. c. cum in causa, nu. 11. de iur. calum. lib. 2. par. 1. Pan. c. super hoc n. 27. de renun. Sali. C. de testib. l. solã, nu. 4. & seq. & nu. 3. Nell. tract. de testib. nu. 129. Ambro. de Vig. trac. de usur. c. salubriter, nu. 259. to. 9. Cor. cons. 127. num. 8. uol. 4. & cons. 144. nu. 9. uol. 4. & cõsi. 123. uol. 1. Affli. dec. 361. nu. 54. & decis. 277. nu. 4. Ias. ff. de transact. l. cum hi, §. uult igitur, nu. 3. & seq. Nell. l. 2. in prin. ff. de noui oper. nuntia. nu. 20. Igne. l. lege cornelia, nu. 68. par. 2. ad silan. Frã. Cur. tract. de iureiuran. per calum. dã. §. quod, nu. 6. tom. 13. Prob. in ad di. ad Ioan. Monac. c. 1. nu. 11. de confess.

Testibus non assignantibus rõnem dicti sui, an possit illi credere, qui ex commissione principis uel ex forma statuti potest ꝓcedere de iure & de facto, & non seruare solemnitatem, Ias. ff. de transact. l. cum hi § uult igitur, num. 6.

Testis deponens sine causa non facit semiplenam probationẽ. Hippol. l. 1. §. præterea, nu. 71. ff. de quæst. Affli. c. 1. §. sacramenta de cõsuere. feud. Bertac. uerb. testes depo. nu. 198.

Testis interrogatus in cã scientiæ an faciat semiplenam probationem uel præsumptionem si non rñdet uel reddit causam scientiæ, Lud. Rom. ff. de noui. oper. nunc. l. hoc edicto, num. 22. & 25. Hippol. in pract. §. diligenter, nu. 27. & 32.

Per testem sine causa deponentem iuramentum suppletorium deferendum non est, Fran. Cur. tract. de testi. nu. 41.

Testis non reddens rationem dicti sui non extenuat dictum alterius reddentis rationem, Hippol. in prac. §. diligenter, nu. 4.

Testis interrogatus de ratione uel non interrogatus si assignat malã rõnẽ, iste testis non probat, Bal. l. data opera, num. 41. qui accu. non poss. Pau. de Cast. l. non omniũ, n. 5. ff. de leg. Barb. cons. 5. ff. de leg. Barb. consi. 5. nu. 21. uol. 2. Franc. Cur. de testib. n. 84. Rui. cõs. 158. uol. 5. nu. 25. Gram. cons. 24. in ciuil. & cons. 27. nu. 4. in ciuil.

Testis reddens causam incredibilẽ est suspectus, Bald. l. actor. quod, C. de prob.

Testis dictum sine causa est ualidius quam cum causa inualida, Tinda. tracta. de testib.

Testibus non reddentibus causam seu malam an credere debeat arbiter, Blanc. q. 8. nu. 17.

Testi malam rationem adducẽti non potest credere iudex ratione arbitrii,

bitrii, Dec.l.quæ dubitationis, nume.7.de reg.iur.

Testis ex forma statuti potest deponere sine causa sed non probat si deponat cum mala causa, Bertac. uerb.testes depo.nu.188.

Testis assignans ineptam rationē dicti sui non probat, et stante statuto, quod testibus credatur licet bonā rationem non reddant, Nel.trac. de testib.nu.140.Bal.l.si non speciali, col.ult.uer. ultimo scias, C. de testib. Dec.l.quæ dubitationis num.6.de reg.iur.

Testis narratio perfecta dictū testis imperfectum ualidat, Tindar.tracta. de testib.nu. 4.

A ratione testis dictum pendet et quæ ratio debeat esse.

Testis dictū a ratione pendet, Alex. consi.120.nu.6.lib.5.Bal.consil. 55.nu.2.par.1.Nell.tract.de testibus, nu.292.Soc.iun.cons.69.numero 13.uol.1.

Testis dictum dubium si potest adiuuari ex eius ratione probat, Fulgos.consil. 141.in fin.Ripa. ff.de uerb.obli.l.stipulatio, nu. 47.

Ratio & causa sciētiæ ampliat & modificat & restringit dictum testis, Bal.cons.119.nu.1.par.1.Hippo. in rub.C.de proba.nu.182.Soci. cōs.42.nu.2.uol.1.consi.13.nu. 20.& 23.& cōsi.16.nu.13.uol.4.

Testis effectus in causa sciētiæ stat, Fran.Cur.tracta.de testib.nu.84.

Testis quod deponit in sciētiæ cām regulabit, Corn. consilio 45.nu. 5.uol.4.Berta. uerb.testes depo. nu.195.

Testis dictum adaptatur ad quod ratio adaptatur, Nel. tract.de testibus, nu.189.

Testium semper debet attendi rō, quia illa dat esse testimonio, Soc. iun.consi.69.nu.12.& nu. 6.

Testis bona ratio ad bonū & ad malum adaptari potest, Nell.tracta. de testib.nu.136.

Testis dicto quandoque statur non in rōtione, Bald.l.uis eius, C. de prob.

Testis interrogatus qualiter debet reddere rōnem & causam sui dicti, Pau.l.solam, nu.6.C.de testi. Fed.Schen.tract.de testib.nu.43. tom.13.Fel.consi.2.nu.19.

Testis ratio debet congruere dicto eius Paris.cōsi.102.nu.68.uol.1.

Testis probat si causam sciētiæ proponat, Bal.l.solam, C.de testibus, Alex.l.fi.ff.de off.procons.

Testis debet reddere concludētem rationem in causa scientiæ sui dicti, Paris.consi. 107.nu.67.

Testes quomodo reddāt causam uel rationem scientiæ in quolibet dicto, Bald.l non solum, C.de testi. num.8. rō.

Testis qui in reddenda ratione omittit maiorem an probet, Ripa, ff.si cer peta.l.1.nu.42.

Testis ut probet quomodo reddere debet causam sui dicti incerti, licet alias non arcetetur ad dicendū causam sui dicti, But.c.inquisitionis, nu.18.de accus.lib. 5.

Testis probat quando positio dicti sequitũ ad positionem rõnis, Bal. l. conuenticulã. C. de epis. & cleri.

Testis de scientię causa interrogatus si mediam probationem omittat quid iuris, Barb. c. 3. loco, nu. 34. de proba.

Testes an debeãt dicere causam quare populus sic loquitur & opinatur Ang. C. de accus. & inscript. l. & quidem, nu. 51.

Testis si reddat rationem gratioso, & naturali modo an probet, Bald. l. data opera, C. qui accus. nõ pos. num. 35.

Testis deponẽs super aliqua qualitate omnia debet testificari p actus exteriores, quos uidit, Bar. l. is q. §. diuus, nu. 3. ff. de tuto. & cura.

Testis rõ non est calumnianda, sed adiuuanda. Cassan. cons. 54. n. 24

Testis interrogatus debet rationem reddere per actus exteriores & non per interiores, Calca. consil. 121. num. 11.

Testis affirmãs rẽ non dans causam si postea appareat cã præsumitur quòd ex illa, Bellem. dec. 264.

Testis dẽt deponere, & reddere rõnem per sensum corporis, Bar. l. si interrog. de usur. & l. solã. C. de testib. l. de ætate, ff. de mino. & l. q test. §. ueteres, nu. 2. ff. de testa. & l. 1. ff. si cer. pet. nu. 17. Tind. tracta. de testib. par. 1. nu. 2. tom. 13. Paul. l. qui testamento, §. ueteres, nu. 3. ff. de test. Gem. consi. 24. n. 10. Imol. de fide instru. c. literis, nu. 7. & c. cũ Ioannes, nu. 5. Alex. consi. 166. nu. 6. lib. 6. & consilio 128. nu. 2. lib. 6. & consi. 74. nu. 8. lib. 6. Are. in rub. de test. & qui repell. a testimonio, nu. 54. uol. 1. & l. 1. ff. de reb. cred. nu. 10. & l. qđ meo, §. fi. de acq. poss. Corn. cons. 58. nu. 1. uol. 3. & consi. 179. uol. 1. nu. 2. & consi. 266. nu. 1. uol. j. Cur. sen. consi. 55. nu. 21. Hippo. con. 20. nu. 35. uol. 1. Seisel. l. sciẽdũ, ff. de uerb. obli. nu. 12. Tiraq. de retrac. nu 1. Prob. in Ioan. Mona. c. 1. nu. 11. Blan. tract. de indi. nu. 46. Rui. cõs. 67. uol. 5. nu. 10.

Testis debet reddere causam dicti per sensum corporeum expresse, & quando per sensum in genere, Bar. consi. 110. nu. 2.

Testis qui reddit cãm sui dicti debet rñdere per sensum corporis actui congruen. Bar. l. iubemus de eroga. mili. anno. nu. 7. Nell. tract. de testib. nu. 130. tom. 1. Ang. C. de test. l. testium, nu. 4. Lud. Rom. ff. de acqui. uel amitt. posse. l. quod meo, §. si uenditorem, nu. 3.

Testium conscientię etiam sine cã scientiæ per sensum corporis ualet etiam super negatione, Berta. uerb. testes depo. nu. 200.

Testis qui reddat cãm per sensum corporis non semper est necesse, Bal. auctẽ. quas actiones, nu. 18. de sacros. eccl.

Testis tenetur reddere cãm sufficiẽtem dicti sui qũo ipse percipit, nõ autem quę causa mouit talem ad ista faciendum, Abb. c. sicut nobis, nu. 26. de re iudi. Butr. cap. si-

cut,

cut,num. 8. de re iudi.lib.2 par.2.

Testis an arctetur ad assignandum causam, per quam cōcludat se habere scientiam acti per sensum corporeum, Imo.de renun.c.super hoc, nu.4.& 18.

Testis sufficit ꝙ iuste reddat rōnem in cognoscibilibus per aspectū secundum hominum notitiam licet cōstet in iudicio intellectus secus Bar.de ætate, nu.9.ff.de mino.

Testis debet deponere per utrunq; sensum in actu perceptibili sensu duplici, But.c.1. num.9.de consuet.lib.1.par.1. Imo. de elect.& elec.po.ca.per inquisitionem,nu. 4.Barbat.cap,significante,nume. 46.& 47.

Testis deponens super actu apprehēsibili sensu duplici causam sui dicti reddere sufficit altero sensu, But.c.2.nu.18.de consue.lib. 1.par.1.& c. 3.nu.9.de success.ab intesta.lib.3.

Testes si deponant de actu duobus sensibus perceptibili reddendo causam scientię per unum tantū, an probent, Berta.uerb.testes depo.num.95.

Testis interrogatus sic scio,qa percepi uera esse, & hoc per sensum corporis,an sit bona redditio causæ,Bal.l.testium,C.de test. n.10. Bertac.uerb.testes depo. nu.204. Rip.ff.si cer.pet.l.1.nu.51.

Testi assignanti rationem ex cursu naturali,& ex experientia longeua datur fides,Paris.consi.56.nu. 18.uol.2.

Testis deponens de uigoribus terrę, & dicit scire quia est agrimensor probat,Corn.cons.346.uol.1.

Testis an reddat causam incognitā si dicat,nunquam aliter audiuisse nec uidisse,Bertr. par. 2. consilio 184.nu.17.

Redditio testis causæ,ut si dicat,omnia uera esse dico, quia omnes sic dicunt,uel quia omnes sic tenent an sit bona,Bal.c.cum causam,nume.37.de testi.

Testis dictū non uitiatur,si dicat se scire, qđ deponit non per scientiam,sed per famam; & alia adminicula,Imo. de testib. & attest.c. ꝑterea,nu.2.& ibi per Fel.nu.1.

Ratio testis de uisu, quid?

Testis,qui deponit de uisu an ꝓbet, Bal.c.præterea,nu.4.de test. & in rub.C.si ex fals.instru. Archi.22. q.4.c.hoc uidetur, nu.2.col.2.Sali.C.de test.l.solum, nu.7. Corn. consi.134.nu.51.uol.3.

Testimoniū de uisu quo casu requiratur,Spec.tit. de testi.§.7.num. 14.Rota dec.117.num.3.in nou.

Testimonium de uisu reddi debet in casibus uisum exigentibus,Specu.tit.de testi.§.1.nu.55.

Testis dēt deponere,& rōnem reddere de uisu,& sciētia, non auditu,Alberic.de Ros.C.de testibus. l.testium, nu.4. Anch.consi.253. nu.1.Igneus,l.j.§.hoc autem,nu. 53.par.j.ad sillan.& nu.52.& l.3 §.si qs labeo,nu.139.par.j.ad sillan.

lan.Soc.iun.consil.41.nu.5.uol. 2.Bertac.uerb.testium impugnatio,nu.54.& 123.

Testimonium in causa criminali debet esse de uisis, notis & auditis, 3.q.9.c.testes,col.4.

Testis an possit dicere, ego uidi, & Titius uidit,Bald. in rub.C. si ex fals.instru.nu.4.

Testis si dicit uidisse aliquem semimortuum an probet,Bal.cap.cum causam,nu.28.de testi.

Testium uisus an sit sufficiens ad probandum memoriam, Bald.l.si cui,§.idem labeo,ff. de aqua plu. arcen.nu.1.

Testis si dicit,ꝙ uidit talem esse clericum an probet,Bal.c.cum cām, num.32. de testi.ubi quòd non.

Testis per sensum uisus probat,ꝙ sit lignum quin uidit, uel quòd Titius numerauit decem,Bert.uerb. testes depon.nu.40.

Testis qui dicit uidi talem bene cantare an probet,Bal.c.cum causam nu.35. de testib.ubi quod non.

Testis interrogatus quot psonas uidit uti, si respōdeat mille,licet de nominibus non recordetur ,pbat Cur.tract.de consuet. num.640.

Testis deponēs de uisu probat semiplenè,Rui.uol.4.cons.51.nu.7.

Testis non potest probare per uisū, ea quibus per rerum naturam nō potuit interesse,Bal.l.non ignoratur,C.qui accus.non poss. nu.13. Bal.c.præterea,nu. 2. de testi.

Testis dicens se uidisse id, quod non potest uisu percipi an probet, Salic.C.de testib.l.testium,nu.9.& l.solam, nu.10.

Testimonium ualet, si reddit rōnē per sensum uisus,licet de his,quę non uidentur per sensum corporeum,per sensum auditus,uel tactus,Pau.l.si Titio,nu.2.de leg.2. Butr.c.2.nu.17.de consue.lib.2. par.2.Nell.tracta.de testib. num. 102.uel 152.Rom.ff.de iureiur. l.admonendi,nu.96.

Testis interrogatus dicens uerū esse,quia uidit, tamen non est talis actus,qai possit uideri, an probet Bal.l.testium,C.de testib. uersic. 2.quæro.

Quæ sit sufficiens causa in teste; & sensus, & uisus est generalis ad omnes sensus,Abb.c.cum cām,el 1.nu.7.de testib.Rip.num.44.ff. de uerb.obli.l.stipulatio, nu.43.

Testis si in causa scientiæ dicat, uidi quia loqnebatur probat, Nell. tract.de testi.nu.150. & 151. Bal. in rub.C.si ex fal.instru.nu.9.

Testis de uisu deponens licet pbet etiam actu, tamen intra uisus magis probat testis deponēs per sensum appropriatum actui, de quo deponit,Anto.Ros.tract.de success.ab intesta.col. 1.

Testis qui audiuit potest dicere,ꝙ vidit,Laur.Silu.tract.de feud.recognos.q.109.nu.3.Hipp.sing.418 incipit,dicta testium.

Probatio uisus non est sufficiens probatio quando actus non plenè pater uisui,Abb. ca. præterea, de testibus.

Testes, qui propter noctis obscuritatem non possunt uidere nõ probant, Dec. consi. 429. nu. 16.

Testis qui dicit se uidisse de nocte ad lumen Lunæ non probat, Affl. c. 1. §. porro, quæ tu. prima causa bene. ami. Aimo consi. 99. num. 9.

Testis si dicit quod uidit Titium de nocte ad lumen Lunæ, si probaretur quòd Luna non lucebat, puta quia parua, uel pluit tota nocte, dictum suum erit nullum, Fel. c. sicut, de re iud. nu. 2. Ange. ff. quod met. cau. l. si cum, §. in hac actione, num. 3. par. 1. Ias. C. de testa. l. si non speciali, nu. 13.

Testis qui deponit an aliquid sit factum de nocte, & nescit quid sit nox non probat, Alex. consil. 142. nu. 7. lib. 6. Berta. uerb. testes interroga. nu. 8.

Testes deponentes cognouisse hominem ad uocem de nocte non probant, non dicendo, quod lucebat Luna, uel quòd erat lumen accensum, Gram. uot. 21. nu. 2.

Testimonium certum an possit ferre ille, qui interposito pariete nõ uidit, sed audiuit, Bal. in rub. C. si ex fals. instru. nu. 3. & l. non ignoret, C. qui accu. non poss. nu. 14. Bertac. uerb. testium impugnatio num. 101.

Testis qui una est sub fundo, & qui est par fundi non probat, etiam si dicat, quia uidi, Cast. consi. 181. uisis allegationibus.

Testis an qui deponit argentum purum, uel librum corrosũ, si dicit, quia uidit probat, Bar. l. si quãdo, nu. 2. ff. de auro, & argen. leg. Bertach. uerb. testes depo. nu. 64.

Testis deponens, quod uidit pulsare campanam, uel quod uidit uinũ, quod dulce erat probat, Ant. Ros. tract. de success. ab intest. num. 2. tom. 11.

Testis uidens longe nõ probat, quia potest facile falli uisus, Bert. uer. testes depon. nu. 105.

Testis super colore probat per uisũ scilicet uidi, quia est albus, uel niger, Bar. l. de ætate, ff. de mino.

Testis in depositione dicens se uidisse tota uita, an concludat, Bertran par. 2. consi. 164. nu. 9.

Testis probat dicens, uidi potestatẽ continere, uel retinere famulos, licet aliquando famuli fuerint extra territorium, Bart. l. si quis ita, ff. de cond. & dem.

Testis dicens se uidisse qualiter exponatur, Franc. Cur. tract. de testib. nu. 109.

Testis de uisu, & auditu deponens ualet, Io. Monac. tract. de defens. iur. nu. 8.

Testis debet deponere in actu, qui põt percipi uisu, & auditu, vidi, & audiui, Abb. ca. ex literis, nu. 4. de consu. & ibi Imo. nu. 4. Nepos tract. de excep. nu. 52. Io. Monac. tract. de defens. iur. nu. 8.

Testis dictum ualet, si unus deponit de uisu, & alter de auditu in eo, quod auditu perceptibile est, Anto. Rosa. tract. de success. ab intesta. num. 4.

Testes si sint plures, quorum unus deponit per sensum uisus de re, quæ in iudicio petitur, alius per sensum auditus ab eo, qui super ea re consciuit, qui tales, & si non sufficienter probent, tamen uehementissime adminiculantur, & plurimum fouent agentis intentionem, adeo quòd reo non probante, quod se obtulit probaturum, ut in proposito, condemnatur, Lud. Rom. cons. 290. num. 8.

Ratio testis, quia præsens, quid?

Testis qui dicit, scio, quia præsens fui, an plene probet, Bal. c. cũ causam, nu. 34. de testi. & consi. 455. par. 1. n. 2. Bar. l. 1. §. inuitus si tutor, nu. 1. ff. de aut. tnt. & cura. Salic. C. de test. l. testiũ, nu. 6. Imol. de testi. & attest. c. tam literis, nu. 9. Alex. cõ. 134. nu. 4. lib. 2. Fel. c. cũ cãm, de tes. n. 25. Barb. cõ. 17. col. 1. uol. 3. Ias. ĩ rub. C. de in ius uocan. num. 8. par. 1. Ripa, ff. sol. matri. l. 2. §. uoluntate, nume. 16. Bert. uerb. testes depo. num. 55.

Testis dicens in causa scio, quia præsens fui, uisum, & auditum ꝓbat, Nell. tract. de testi. nu. 143. But. c. 3. nu. 3. lib. 2. Paris. de testi. cogẽ. in c. causam Ioan. nu. 13. de fid. instru. lib. 2. par. 2. Rom. C. de bon. poss. secũndum tabu. l. petendę, n. 5. Abb. c. peruenit, el 2. nu. 2. de testi. cogen. Ias. ff. sol. mat. l. soluto mat. §. uoluntatem autem, nu. 21. Afflic. de feud. c. 1. si de inuesti. inter dom. & uasal. lis oriatur Ripa ff. si certum pet. in l. 1. nu. 53. Ias. in rub. C. de in ius uocan. col. 2. Bertach. uerb. testes depo. nu. 102

Testes pręsentes, & tamen non uidẽtes aliquid, scribi potest, Bal. consilio 455. par. 1. nu. 4.

Testis deponens alium præsentẽ nõ probat intelligentem, Alex. consi. 180. nu. 1. lib. 2. & cons. 20. nu. 2. lib. 4. & cons. 111. num. 2. lib. 3. & cons. 212. num. 24. lib. 6. & cons. 29. nume. 18. lib. 7. & consi. 160. num. 8. uol. 2.

Testis deponens se, uel alium fuisse præsentem, utrum intelligatur, & corpore, & animo fuisse præsentẽ Seisel. solu. matr. l. 2. §. uoluntate, ff. solu. mat. nu. 11.

Testis de uisu probat, quando dicit se præsentẽ hoc facto, nisi afferat, & uidentẽ, & sic non sufficit testẽ reddere testimoniũ de propinquo, & mediato actu ad sensũ, nisi cãm reddat, But. c. peruenit. l. 2 nu. 2. de testi. cogen. lib. 2. par. 2.

Testem fuisse præsentẽ, & ipsum audiuisse multum interest, Cepoll. consi. 60. nu. 14.

Testis deponẽs quod interfuit actui una cum aliis probat per uerisimilitudinem, Corn. consil. 349. nu. 13. uol. 1.

Testis aliquis, qui nõ uiderit, uel audiuerit si presẽs fuerit difficile est probare, Cepol. consi. 6. num. 17.

Testis deponẽs, quòd omnes de uicinia fuerunt præsentes probat, ubi

maior

maior uiciniæ pars interuenit licet pars absfuerit, Butr. c. 2. nu. 15. lib. 1. par. 1.

Testis se interfuisse debet dicere in his super quibus deponit, Nepos tract. de excep. nu. 56.

Testes debet præsens fuisse his, super quibus deponit, Spec. titu. de testib. §. 1. nu. 52. lib. 2.

Testes in criminalibus facto se interfuisse dicere debẽt, nec dicere sufficit se audiuisse, Alber. de Ros. C. de proba. l. sciant cuncti nu. 2.

Testis qui non loquitur de præsentia ubi loquitur assertiuè præsumitur fuisse præsens, Bal. c. tertiò loco, num. 6. de probat. Paris. consilio 138. nu. 21. uol. 4.

Testis si dicit se tantum scire, quia præsens an probet, Bal. l. non solum. C. de testib. nu. 7.

Testis dicens. scio quia fuit factum in conspectu meo, probat, Bart. l. per hanc. C. de ero. mi. lib. 12. Ias. ff. solut. mat. l. soluto matri. §. uoluntatem autem, nu. 23.

Ratio testis de auditu.

Testimonium auditus dicere esse duplex, Bald. l. si cui aqua. §. idem Labeo, ff. de aqua plu. arcend. nu. 3. Bellem. c. præterea, de testi. & attesta. nu. 6. & 8.

Testimonium de auditu non est plenum, & legitimum testimonium, nec uerus testis, Alex. consi. 117. nu. 2. lib. 4. & consi. 230. nu. 3. li. 6. Hipp. consi. 20. nu. 6. & consi. 26. nu. 26. uol. 1. & consi. 116. nu. 4. uol. 2. & nu. 6. Cur. iun. consil. 165. nu. 18. par. 1. Bertach. uerb. testium impugnatio, nu. 48.

Testimomium de auditu non ualet, Zabarel. c. tua nos de consan. & affin. n. 4. col. 1. Abb. c. tua nos nu. 4. de consan. & affi. Cum. consilio 78. post prin. Alex. consi. 134. nu. 6. lib. 2. & consi. 101. nu. 16. lib. 7. & consi. 123. nu. 8. lib. 7. & consi. 21. nu. 3. lib. 7. & consi. 1. nu. 6. li. 3. & consi. 122. nu. 2. lib. 6. & cõsi. 46. nu. 12. lib. 4. & consi. 9. n. 4. lib. 2. & consi. 77. nu. 4. lib. 1. Bellem. c. testes, §. de his, nu. 2. 3. q. 9. Cor. consi. 122. nu. 4. uol. 3. & consi. 185. nu. 9. uol. 3. & cons. 41. n. 5. uol. 2. & cõsi. 216. nu. 8. uol. 3. & consi. 84. nu. 1. uol. 1. & consi. 301. nu. 8. uol. 3. Cepo. consi. 1. nu. 18. & consil. 3. nu. 7. & 8. & consil. 5. nu. 23. Calca. cons. 35. nu. 8. Cur. Sen. consi. 82. nu. 1. & consi. 17. nu. 1. par. 1. Affl. dec. 248. num. 5. Dec. cons. 348. nu. 5. & cons. 82. nu. 1. & 2. per totum, Rui. consi. 141. uol. 5. nu. 1. & cons. 173. uol. 4. nu. 8. Paris. consi. 104. nu. 136. uol. 7. Aimo par. 1. sect. uiso de fama, nu. 9. Soc. iun. consi. 135. nu. 30. uol. 2. & nu. 32. Ber. uerb. testium impugnatio, nu. 49.

Testis de auditu deponens auditus non probat, Butr. c. 2. num. 15. de consuet. lib. 1. par. 1. Rota decis. 117. nu. 2. in nou. Anch. c. tã literis, de test. nu. 3. Rui. cons. 7. uol. 5. nu.

Salic. de testi. l. testiũ, nu. 12. Cor. cons. 137. nu. 9. vol. 3. & cõs. 100. nu. 5. vol. 2. & cons. 100. num. 11. vol. 1. & cons. 342. nu. 31. vol. 1. Fel. c. tam literis de testi. num. 9. Afflict. cap. 1. si de inuestit. inter dom. & vasall. lis oria. not. 15. Bar. in §. hinc nobis auth. de hæred. & fall. nu. 6. & 7.

Testimoniũ de auditu auditus quan valeat, gl. l. testium C. de testibus, Alex. cons. 25. nu. 3. lib. 4. cõs. 54. nume. 37.

Testis deponẽs de auditu alieno nõ probat qñ agitur de valore rei, Corn. cons. 346. nu. 2. vol. 1.

Testis de auditu in non perceptibilibus immediatè sensu visus, vel auditus facit tamen presumptionem, Butr. c. præterea num. 4. de testi. lib. 2. par. 2.

Testimoniũ de auditu probationẽ nõ inducit sed bene presumptionem, Lud. Rom. cons. 424. nu. 6. Dec. cons. 272. nu. 3. Paris. cons. 7. nu. 21. vol. 4. Ruin. cons. 106. vol. 5. nu. 2. & per talem probationem transfertur onus probãdi in aduersarium, Roma. singul. 345.

Testimonium de auditu facit aliqualem præsumptionem, Alex. consi. 77. nu. 4. lib. 1. Hipp. in practica. §. examinanda, nu. 29. Bert. verb. testium impugnatio, nu. 47. Ripa. ff. si cert. pet. nu. 88. l. 1.

Probatio de auditu quando sit sufficiens. Rui. cons. 141. vol. 5. nu. 3.

Testis deponens de auditu qñ probet semiplenè. Dec. cõs. 22. col. 2. & cons. 91.

Testes de auditu licet nõ probent faciunt tñ præsumptionem, per quã onus probandi in aduersarium transfertur, Franc. Curt. tract. de testi. nu. 65. Soc. Iun. cons. 69. nu. 17. Berta. verb. testium impugnatio, nume. 49.

Testis de auditu probat antiqua facta, Butr. c. cum causam, nu. 3. de prob. lib. 2. par. 2. Fran. Aret. cõsi. 23. nu. 12. & 14. Alex. consil. 333. num. 4. vol. 1. Ant. c. vestra. col. 51. in prin. Car. penul. in fi. Mill. in verb. probatio de auditu licet, & verb. probatio de auditu probat, Soc. cons. 89. nume. 2. vol. 1.

Ad probandum id quod excedit centum annos. sufficit testimoniũ de auditu, Abb. c. licet ex quadã, nu. 3. de testi. Fran. Aret. cons. 37. nu. 2. Afflic. de feud. c. 1. §. cum autẽ de contro. inuest. not. 3. Dec. cõs. 148. nu. 5. Ripa. ff. de si cert. pet. lib. 1. nu. 87.

Testimonium de auditu admittitur in re valde antiqua si aliud de facili haberi non poterit, Imol. de testi. & attesta. c. licet. num. 1.

Testis de auditu non probat etiã in antiquis non concurrente fama, & alijs adminiculis. Rui. cons. 34. vol. 1.

Testimonium de auditu licet non probet in antiquis, an tamẽ onus probandi transferatur in aduersarium Aimo parte. 2. sect. viso de fama, num. 2.

Testes de auditu in antiquis probãt

quando dicunt audiuiſſe communiter, Pariſ.conſ.258.nu.13.uol.4. & debent interrogati reddere rationē ſui dicti, & ſatis eſt, quod pręſumptiue, Pariſ.conſi.138.uolum.4.nu.13.& 14.

Teſtimonium auditus proprii non ualet, & quomodo accipiatur, Bellem.c.teſtem, §.de his, 3.q.9.n.1. Corn.conſil.166.nu.2.uol.3.

Teſtis de auditu ſuo ualet de alieno non, Barto.l.1.§.item labeo, ff.de aqua plu.arcen.nu.4. Fulg. C.de teſtib.l.teſtium, nu.5.

Teſtis de auditu ꝓprio ualet, & hoc quando actus ſubiicitur ſenſui auditus, Fely.c.tam literis, de teſtib.nu.7.

Teſtimonium de auditu proprio ēt ſi alterius ualet quando res eſt incorporalis, & perceptibilis auditu, Butr.c.2.nu.10.& 16.de conſuet.& c.1.nu.8.de ſucceſſ.ab inteſta.lib.3. Abb.c. licet ex quadā, num.1.de teſti.Bellem.c.cum literis, de teſti.& atteſt.nu.8.Hippo.conſ.8.num.18.uol.1.& conſilio 146.nu.22.uol.2.

Teſtis dicens ſe audiuiſſe id, qđ per uiſum percipitur an probet, Alb. de Roſ.tracta.de teſtib.nu.14.

Teſtium auditus an probet, ubi eſt uiſus, Bal.l.ſi cui aqua, §.idē labeo, ff.de aqua plu.arcen.num.4.

Teſtes de auditu non probant ea, q̄ auditu nō percipiuntur, Soc.iun. conſi.86.nu.35.uol.2.

Teſtis ſi actu compoſſibili per uiſū deponit de auditu probat dūmodo ſenſus auditus non ſit omnino improportionabilis tali actui, Soci.conſi.54.nu.5.uol.3.

Teſtis ſi ꝑ ſenſum auditus deponere dēt, & tm̄, quoniam eſt interrogatus per ſenſum uiſus deponit ipſius teſtificatio ſuſtētatur, Barb. c.tertio loco, nu.35.de probat.

Teſtibus non creditur, qui dicūt dici audiuiſſe ad his qui non uiderunt, Aimo conſil.152.nume.13.

Teſtis de auditu non ſequitur, quod intellexerit niſi præſumptiue, Hipol.conſ.116.nu.5.uol.2.

Teſtimonium auditus primi admittitur, Bal.conſil.219.par.4.nu.2.

Teſtimonium de auditu dicitur proprie habere de uiſu, Spec.tit.de teſti.§.1.num.53.

In teſtimonio auditus ſuper probāda affinitate uel conſanguinitate, an ſufficiat, quòd unus audiuit ab uno, & alter ab altero, & qualiter debet deponere, Abb.ca.licet ex quadam, nu.9.de teſtibus, Soc. conſi.47.num.16.& 17.uol.4.& conſi.98.nu.5.uol.4.

Teſtimoniū de auditu eſt ſufficiens ad probandum cōſanguinitatem inter coniugatos, Anch.c.cū tua, de conſangui.& affin.nu.4.Aim. par.4.ſect.ſed enim, nu.5.tracta. de antiq.temp.

Teſtium dictis deponentium de auditu, etiam auditus non per certā ſcientiam an credatur etiā in probanda copula ad finem præiudicii, But.c.præterea, nu.9.de teſti. lib.2.par.2.

Teſti-

Testimomiũ de auditu etiam hodie sufficit ad impediendũ matrimoniũ, Anc. c.1. de cõsan, & affi. n.2

Testis de auditu an adulterium probare possit, Fede. Schen. tract. de testi. nu.44. tom.15.

Testimonium in casu in quo est impossibile de uisu sufficit de auditu Anch. c. licet, el 2. nu.1.

Testimonium de auditu, an sit sufficiens ad probandum præscriptionem longissimi temporis, Bald. c. cum a nobis, num.4. de præscrip.

Probatio de auditu probat spolium in possessorio, q' est uerum de auditu a parte, quæ tenet rem spoliatam de qua agitur non de auditu ab alio, Rom. consi.142. & reliqua Mill. uerb. proba. nu.29.

Testimoniũ de auditu a possessore, an aliquid operetur in possessorio iudicio, Rot. dec.457. n.j. ĩ antiq.

Testi sicut non creditur qñ deponit in causa propria, ita nec aliis testibus dicentibus dici audiuisse ab eo, ne plus creditur copiæ, quam originali, Aim. consi. 41. nu.2.

Testes deponentes de auditu illius, quàm dicit instr̃m uidisse, ob hoc ut probent, quid requiratur, Bertran. par.1. consi.142. nu.20.

Probationem de auditu contra se recipit, qui eadem produxit, Ruin. consi.141. nu.6. uol.1.

Testis de iure ciuili de auditu alieno in causa pluuię arcendæ recipitur, Prosdoc. tracta. de diff. inter ius cano. & ciuil. nu.68.

Testimoniũ qđ duplex est, & an de auditu ualeat, & qd de teste certiorato, Arch. 22. q.5. c. hoc uidetur, n.1. col.2. de teste, q audiuit post cortinã, in uerb. testis impugn. quia non nouit contrahentes.

Testis deponens de auditu ab eo, q negocium fecit, an probet, Calca. consi.109. col.4.

Testes de auditu super articulis impertinentibus, uel reiectis an probent, Corn. consi.18. uol.3.

Testis per solum auditum non ꝓbat actũ lõgum & intricatum, But. c. auditis, nu.2. de elec. lib.1. par.1.

Testis ex eo, qđ de auditu deponat nõ infirmat primũ dictũ simpliciter depositũ hñs bonã cãm, Ruin. cõs.54. uol.4. n.4. & amplia, ut p Dec. cõs.272. n.2. uer. nõ obstat.

Testis deponens de auditu cum redditione causæ non probat, Corn. cons.179. nu.3. uol.1.

Testis de auditu in casibus in qbus nõ admittit ualet tñ eius dictũ, ẽt si nõ reddat cãm sciẽtiæ p immediatã causam sciendi, Butr. c. vr̃, num.5. qui matr. accus. poss. lib.4.

Testis in actu, qui audiri dẽt, debet deponere uidi, & audiui. c. per inquisitionem, nu.6. de elect. Anch. c. in literis, de consuet. nu.2.

Testis causam sui dicti reddens per hæc uerba, quæ uidit, & audiuit, nõ probat, si non apparet ad quæ referatur causa uisus, & auditus, Corn. cons.324. nu.29. uol.1.

Testis deponẽs de auditu an habeat necesse nominare personas, a quibus audiuit, ut ꝓbet, alias ipse nõ

dicitur verus testis, But. c. quoties nu. 12. de test. lib. 2. par. 2. Sal. C. de accus. & inscrip. l. ea quidem, nu. 115. & 116. Ang. C. de accu. & inscrip. l. ea quidem, nu 48.

Testis de auditu, qui non dicit a quibus audiuit non probat, Hippol. consi. 20. nu. 2. uol. 1. Cur. iun. cõsilio 17. nu. 2. par. 1. Aim. p. 1. sect. uiso de fama, nu. 2.

Testis interrogatus a quibus audiuit, si dicat se non recordari, an probet dato ꝙ præsens dixisset se a maiori parte audiuisse, Dec. cõsilio 133. nu. 5. & cons. 429. n. 19.

Testis dictum quãdo probet, qui dicit se a suis audiuisse antiquis fide dignis, Butr. tracta. de testibus uerb. hanc eandem, nu. 2.

Testis deponẽti, ꝙ audiuit dici, quę requirantur, ut probet, Cor. consilio 176. nu. 6. uol. 4.

Testis si ista duo uerba, audiui publice & palam, insimul accumulauerit, quid accumulatio horũ uerborum importet, Barba. c. tertio loco, nu. 44. de proba.

Testis si dicat, quia publice dr̃ per maiorem partem populi, & alias non affirmat de suo auditu an ꝓbet, Bal. c. pręterea, nu. 10. de tes.

Testis dicens audiuisse publice in ciuitate an sufficiẽter probet, Saly. C. de accu. & inscri. l. ea q̃dẽ, n. 3.

Testis deponens de auditu est necesse deponere, quòd audiuerit publice a maiori hominum parte, Corn. consi. 68. nu. 2. uol. 2.

Testis deponens de auditu, seu fama communi non adiecto semper adverbio probat, Corn. cons. 222. nu. 1. uol. 1.

Testes deponentes de auditu, ut depositio ualeat, de quo tempore deponere debeant, Bertran. par. 1. cõsilio 1. nu. 106.

Testes deponentes, quòd ab aliis audiuerunt, non plene probant, nisi in aliquibus casibus hic enumeratis, Feder. Schen. tract. de testib. nu. 41. uol. 45.

In testimonio auditus sufficit, quod plures audiuerint a duobus, licet illi duo audierint ab uno, Abb. c. licet ex quadam, nu. 8. de testibus Fran. Aret. consi. 103. nu. 2.

Testis deponens de auditu sufficit, quod dicat se audiuisse ab uno, Fran. Aret. consi. 37. num. 4.

Testis qui dicit ab uno audiuisse loco unius tantum habentur, Butr. c. fi. num. 3. de priuil. lib. 5. uol. 1.

Testis deponens de auditu unius tãtum, quare non probet, Butr. c. licet ex quadam, num. 6. & de test. lib. 2. par. 2.

Testes de auditu, quorum unus dicit quod audiuit ab uno, & alter ab alio non probant, Butr. c. licet ex quadam, num. 8. de testib. libr. 2. parte 1.

Probatio per auditum ex sensu alterius ad hoc ut ualeat oportet, ꝙ trahat originem ab integra probatione, Imo. de test. & attesta. c. licet, nu. 3.

Testimonium auditus non uno, sed pluribus testibus asseri oportet,

Bellem.

Bellem.c.licèt ex quadam. de testibus.& attesta. num.10.

Testis vnus, quod audiuit à plurib. & alius ab alijs pluribus an sufficiat, sed regulariter q idẽ plures ab eisdem plurib. audiuerint, Io. And.in Nouel.c.licet col.4.circa fi.vers.Idem Host. de testi.

Testes interrogãtur qñ de personis an debeant omnes vel maiorem partem nominare singulariter, an sufficiat aliquos nominari, uel excusetur si dicat se non recordari. Ang. C.de accus. & inscrip. l. ea quidem, num.49.

Ratio testis, quia sensi, uel tetigi cum manibus.

Testis dicens scio, quia sensi, nõ probat.Bal.l.1.in fi.C. de secun. tab. l.testium.C.de testibus.& l.1. nu. 7.C.de bon.poss.sec.tab.

testis si dicat scio, quia tetigi cũ manibus an videatur probare.Bal. l. non omnium.ff.de leg. nu.4.Bal. l.si successor.C.de piuriũ.nomina.nu.1.Rip.c.si quando, nu.41. cum seq.Ias.par.1. de acq.hæred. num.8.Bert.verb. testium impugnatio, num.59.

testis an probet si de scientiæ causa super re non tangibili interrogetur & respondeat, quia cum manibus tetigi, Barba.c.igna. Episcopus, nume.19. de libel.obl.

Testimoniũ de tactu, quo casu reddatur.Specul.tit.de testi. §.2.numero.19.

Ratio testis an sit eadem cum dicto, & quid si dicat, scio, quia scio.

Testis rõ debet esse diuersa à dicto, & si est eadẽ nõ valet dictũ, Bart. l.fi.nu.1.ff.de off.proconsul.Fulgos.ff.de pet.hæred.l. qui interrogatus, nu.1. & l.1.ff.de nou.oper. nuntia.num.23.in princ.

Testis dictum non ualet quando ratio dicti est eadem cum dicto, Fulgos.ff.de off.procu.cęsa.l.curatores, nu.2.Soci.cons.98. num.17. volum.4. Ripa.l.2. interpret. c.si quando, num.29.

Testis si in reddenda ratione dicat scio, quia scio, non probat, Bart. l.qui interrogatus, nume.1.ff.de pet.hæred.Paul.l.labeo, nume.3. ff.de vsucap.Ias.l.curatores, n.3. de off. procur.cesa.par.1. & l.qui hæreditatem nu.6. de acq.hæred. Gram.cons.1. nume.12.in ciuil. Berta.verb. testium impugnatio, nume.56.

Testis dicens, scio, quia scio, an det sufficientem causam suæ sciẽtiæ, Specul.de test.7.§. nu.15.Bald.l. solam.C.de testi.nu.2.Nell.tract. de testi.num.171.Barba.cons.27. nu.8.Luc.de Pen.l.nemo, nu.22. cum pluribus seq.lib.12.Bertran. par.3. cons.2.nu.27.Gram.cons. 27.num.8.in ciuil.

Testis dicens se tantũ scire rem nõ probat, secus si dicat verum esse, Ruin, cons.34. vol.1.num.3.

Testis

Testis dicens scio quia est, non probat, Bal.l.solam, C.de testi.uersi. quæro de quibusdam, Ias.l.curatores, num.4.de offi.procura.cæsa.par.1.

Testis qui in causa scientiæ dicit, ꝙ scit, qa est certus, non ꝓbat, Bar. l.si quis, §.ita, nu.5.ff.de test.tut. Lud.Rom.l. qui hæreditatem. de acqu.hęred.nu.2.Ias.ff.de condi. indeb.l.eleganter, num.7.& ff.de reb.cred.l.certum est, nu.6.Bert. uerb.testium depo.nu.45.

Testimonium quodcunque cadit supra situ, Bald. l. data opera, C.qui accus.non poss.

Testis scientia exponitur per credulitatem, quãdo sumus in materia, quæ pro certo sciri non potest, Hippol.consi.4.nu.13.uol.1.

Ratio testis, quia sum uicinus, quid?

Testis qui dicit, scio, quia sum uicinus, uel coniunctus an probet, Bal.l.1.nu.16.C. de serui.fug. Salic.ff.si cer.pet.l.1.nu.8. Rom.ff. si cert.peta.l. bene est, nu. 12.& 13.Barb.consi.64.col.1.uol.3.& consi.25.num.5.uol.4.Soc.l.1.si cert.pet.nu.19.Ripa, ff.si cer.peta.l.1.nu.47.

Testis rõ, quia sum uicinus, uel consanguineus cõcludit, Barto.auth. ingressi.C.de sacros.eccl.nu.68. Nell.tract.de test.nu.171.Abb.c. quosdam, num.1.de præsumptio. Alex.consi.187.num.14. libro 2. Corn.consi.21.num.10. uol.2.& consilio 196.uol.1.in princi.Soc. iun.consilio 135.nu.4.uol.2. Ias. ff.de reb.credi.l.1.num.18.& 20. Dec.l.bene est, ff. si certum peta. num.16.

Testis si sui dicti rationem reddat scilicet sum uicinus probat, quando actus sup quo testificatur successiuus est, Barb. c.quia quæsitum, nu.43.de offi.deleg.

Testis qui deponit reddendo causã sui dicti, quia uicinus, quomodo probet, Corne. consi. 266.nu.1. uol.1.

Testibus uicinis magis creditur, quam extraneis, Affli.c.si tres, uel plures de pace tenenda.

Testis qui dicit, scio, quia uicinus, illa non est ratio necessaria, sed peremptoria, Bal.l.data opera, C.q accus.non poss.nu.34.Areti.l. 1. ff.de reb.credi. nu.11.& l.1.col. 8.C.de serui.fug.Berta.uersic.testium impugnatio, nu.75.

Ratio testis de auditu.

Testimonium auditus dicitur esse duplex, Bald.l.si cui aqua.§.idem Labeo, ff.de aqua plu.arcend.numero 3.

Testis de auditu non probat, Alexã. consi.46.num. 12.lib.4.& consil. 90.num.4.lib.2.& cons.77.num. 4.lib.1.Bellem.c.testes, §.de his, nu.2.3.q.9.Corn.consi.122.nu. 4.uol.3.

Testis causam dicti sui reddens per

hæc

hæc uerba quia uidit & audiuit, non probat, si non apparet ad quę referatur causa uisus, & auditus, Cor.consi.224.nu.29.uol.1.

Testis si in actu compossibili per uisum deponit de auditu, probat dũ modo sensus auditus non sit omnino improportionabilis tali actui, Soc.cons.54.nu.5.uol.3.

Testium auditus an probet, ubi non est uisus, Bal.l.si cui aqua, §.idem labeo, ff.de aqua pluu.arcen.

Testibus deponẽtibus de auditu ab alio, an credatur concurrente fama, Alex.consi.25.nu.3.lib.4.

Ratio testis ab auctoritate.

Testis deponens, & reddens rõnem ab auctoritate, qñ cõcludat, Bar. l.1.ff.si cer.pet.nu.28.Fulg.ff.de reb.cre.Ias.d.l.bene est, num.28. Ias.ff.de reb.cred.l.1,nu.41.

Testibus non creditur, quorum repelluntur auctores; quia separato rum separata debet esse ratio, Aimo consi.6.nu.6.

Testis reddens causam scientiæ per auctoritatem non probat, Bar.l.j. col.pen.ff.si cer.pet.Pau.l.1.nu. 2.ff.si cer.pet.l.1.num.18.usque ad nu.24.Soc.l.1.ff.si cer.pet. nu. 37.Ripa, ff.si cer.peta.l.1.nu.86. 87 & 79.

Testis per auctoritatem publicam non tamen cõem põt probare dictum suum, puta si dicit uera esse contenta in libello, seu articulo, qa hoc audiuit ab homine magnæ authoritatis, Ang.ff.de rebus cred.l. bene est, nu.6.par.2.

Testis assignans rationem ab auctoritate propria optime probat, Ripa, ff.si cer.pet.l.1.nu.85.

Testis dictum, qui rationem dicti sui reddit per locum ab auctoritate scripturæ positæ in antiquis parietibus an ualeat, Ro.fl.si cert. pet.l.benę est, nu.16.

Testes quando referunt se ad scripturam priuatam uel publicam, an probent, Bal.consi.380.in fi.par. 1.Nel.tract.de testi.nu.200.48. Alex.consi.66.uol.2.Bertr.parte 1.consi.55.num.13.

Testis si in reddenda causæ ratione, dicat scio, quia sic reperio in meo memoriali, quod de hoc feci probat, Nell.tract.de testi.num.142. Ias.C.de testi.l.iubemus, num.7. post Bal.ibi.nu.2.

Testis qui dicit se scire, quia legit, sufficiẽter concludit, Abb.in proęmio preg.nu.14.

Impugnatur testis, quia eius dictum non concludit.

Testis de necessitate præcisa cõcludere debet aliter non probat, Alber.de Ros.tract.de testib.par.1. num.3.Tindar.tract.de testibus, par.1.c.12.nu. 8.tom.13.Imol.de fide instrum.c. literis, num.6.cõsilio 54. numero 3. uolum. 2.Paris.consi.54.numero 25. uolum. 4.& consilio 56. numero 21.uol. 2.Bertra.par.1.consi.100.nu.20.

&

& par.2.conf.2. nu.60. & par.3. conf.258. nu.9. Gram. conf. 65. num.8. in ciuil.

Testis nunquàm probat vbicunque oppositum eius, quod deponit potest stare cum veritate causæ, per quam fundat dictum suum testis, Bald.l.conuenticulam, C.de epis. & cler.Alex.conf.24.nu.24. lib.2.Franc.Brun.tracta.de indi. & tortura.q.4.par.1. nu.6.Franc. Cur.tracta.de testibus,nu.85.

Testium dicta debent cõcludere in causis summarijs sicut in ordinarijs, & q̄d de publicatione testiũ Bart.in extrauagan. ad reprimen. in verb.& sig.num.6.& 7.

Testes qualiter debeant concludere, Bal.l.conuenticula. C.de epis. & cler.nu.4.Fulg.ff.de reb. credi.l. bene est, nu.22.Cassan.conf.12. nu.16.Bar.l.1.ff.si cer.pet. nu.6.& l. 1.col.3.ff.si cert.pet.Specul.de testi.§.1.Rom.C. de bon.poss.secundum tabul. l.bonorum,nu.8. Corn.conf.249.nu.9.vol.1.Cass. decis.3.de proba. num.6.Gram. conf.30.num.4. in ciuil.

Testis q̃ interfuit tractatui nõ cõclusioni actus nõ probat, Bal. c.fi.de iura.calum. Alex. cõs.148. nu.5. lib.5.Iaf.ff.de cond.indeb.l.eleganter nu.2.& Dec. cõs.249.nu. 3. Rip. ff.ad Senatusconf. trebel. l.explicito,nu.2. Aimo par.1.fec. vidimus, & abunde,nu.13.de antiq.tempo. Dec.conf.404.num.2.

Testis dictum, vt inde cõdemnatio sequi possit an sufficiat præsumptiuè, non autem necessariò concludetre, Rom.ff. si cert.pet.l.bene est, num.14. Ripa.ff.si cer.pet. l.1.nu.48.Butr.c.per inquisitionem,nu.13.de elect.

Testẽ concludere sufficit actus propinquos, ex quibus actus præsumptiuè concluditur in his in quib. nõ cadit immediata cognitio nec cadunt in sensum testis immediatum, vt in his non debeat necessariò concludere eius dictum, & deponere de eo, quod scit, But.c.literas,nu.4.de pręsump.lib.2.par.2.

Testis rationẽ implicitè inferre ad sensum corporis, vel præsumptiuè an differant. Ripa.ff.si cer.pet. l.1.num.48.

Testes concludere sat est per verisimilia, Alex.conf.83.num.3.lib.1.

Testimoniũ veritatis gratia non debet esse per rationem disputandi, sed quodam tactu ipsius veritatis, Felin.conf.2. nu.20.

Testis affirmans prima vice contractum fuisse obliga. qui ex eo nascitur videtur affirmare, Tindar. tracta.de testi. nu.6.

Testes p̄ diuersa media idẽ cõcludẽtes melius deponere dñr. Franc. Curt.tracta.de testi. nu.18.

Testes deponentes indefinitè super capitulis necessariò non concludunt & ideo non probant, Abb. c.auditis,nu. 16. de rescript.

Testes alternatiuè probãtes duo copulatiuè deducta in libello probant, Berta.ver. testium impugnatio,num.46.

An testis

An testis qui deponit aliquid factũ ante quartam & ulterius, tñ hoc scire quia audiuit dici dictã quartam inceptam esse, & quia ante ipsam quartam ipse testis uidit, probat illud ante quartam factũ, Bal. cons. 182. par. 2. nu. 2.

Impugnatur testis, quia non deponit de rebus sensatis.

Testes debent deponere de reb. sensatis, & quæ sensu corporis percipiuntur, Bal. c. pastoralis, num. 2. de rescrip.

Testes debẽt prius cognoscere ueritatẽ per sensum corporis antequã deponant aliter nõ probant, Bal. cons. 52. nu. 5. par. 3. Nell. tracta. de testibus. nu. 168. & 131. Troil. Malui. tracta. de cam. dub. 3. nu. 71. tom. 3. Salic. C. de testi. l. testium, nu. 10. Fulgos. C. de testi. l. testium, nu. 3. & C. de usur. l. si interrogatione, nu. 3. Lud. Rom. de testi. l. si. filiusfamilias. §. cũ qui nu. 6. Imol. de testa. ordi. l. qui testamento, nu. 9. 14. Aret. l. qui testamento. §. ueteres. ff. de test. nu. 9. & 10. Barb. c. pastoralis nu. 8. de rescrip. Corn. cons. 61. nu. 6. uol. 3. & cons. 63. nu. 6. uol. 1. & cons. 337. nu. 4. uol. 1. & cons. 168. nu. 7. uol. 4. de Vital. Clem. testib. nu. 26. de testibus, Seisel. l. prædia. ff. de acq. posses. nu. 2. Ias. ff. de reb. credi. l. 1. nu. 15. & §. sed istæ, nu. 118. tit. instit. Prob. in Io. Monac. c. filij nu. 33. de hære. Paris. cons. 107. num. 66. uol. 1.

Probatio ualida per sensum corporis fieri debet, Ripa de caus. poss. & proprie. c. cum ecclesia sutrina, nume. 75.

Testis deponẽs de sensu gustus sup eo, quod percipitur alio sensu, nõ rectè deponit, Rip. ff. de uer. obl. l. stipulatio nu. 48. uol. 43.

Testis deponens de uino licet nõ deponat de gustu, aut colore, tñ probat, si deponit de odore, Vital. cle. 1. nu. 84. de sent. excom.

Testes qualiter examinent̃ super sensibus corporis, Specul. de testib. §. nunc tractandum, in Margarita testis. col. 16.

Testis qui deponit sup aliquo actu, qui directè non potest probari p sensum, sufficit si deponat super actu propinquo, Fely. c. literis de præsumpt. nu. 11.

Testis si deponat nõ immediate per sensum, sed per tale quod per qđ præsumptione iuris deuenitur ad sensum corporeum ualet eius dictũ, Ias. ff. de reb. cred. l. 1. nu. 23.

Testis deponẽs per aliquod qđ alio sensu corporeo percipitur absq; rationis iudicio pbat, Ang. ff. de testa. & qui testa. facere possunt. l. qui testamento. §. ueteres num. 3.

Testis num de ĩtellectu deponat, & sensus num p intellectu accipiatur, Cuma. par. 1. ff. de testa. l. qui testamento. §. ueteres, nu. 2.

Testis non probat super eo, quod directè non percipitur sensu corporis, Corn. cõs. 62. nu. 15. uol. 1. & cons.

conſ.22.nu.3.uol.4. Ponti.tract. de banni.nu.53.tom.15.Igne.l.1. §.hoc autem nu.41.par.1.ad Sillan.Hippol. conſ.109.nume.17. uol.2.

Teſti non creditur in his, qui pertinent ad iudiciū,intellectus, Cor. conſ.29.nu.9.uol.3.

Impugnatur teſtis, quia deponit de iure, & non de facto.

Teſtes debent deponere, & interrogari ſuper his,quæ ſunt facti,glo. l.ſtipulat.§.hæc quoque,de uerb. oblig.Anch.conſ.296.num.4. & conſ.248.nu.6.Fulg.C.de prob. l.cum res nu. 2.Barb. c.translato nu.25.de conſtit.Alex. conſ.159. num.6.lib.6. & conſ.180.num.3. lib.6.Dec.conſ.524.nu.3.conſi. 6.nu.123.& cōſ.134. n.43.Rip. ff.ſi cer.pet.l.1.num.32.

Teſtis qui deponit per uerba iuris maximè dubia non creditur Butr. c.1.nu.19.lib.1. par.1.de ſumma trinit.& fide catho. Aret.l.1.ff. de reb.credi.num.4.Aimo conſi.78. nume.26.

Teſtis depoſitio ſuper eo,qđ eſt iuris, ſi deponit ꝑ uerba facti,factū ex quo oritur ius ualet, Roma.ff. de uerb. oblig.l. ſciendum nu.6.

Teſtis in eo, qđ habet plurimū iuris aut conſiſtit in artificio iuris debet ..... per cauſas ſingulares exponere non implicitè,Bal.cōſi. 283.par.1.nu.4.

Teſtis licèt in principali dicto uel in cauſa, uel in ratione dicti non debeat deponere per uerbum iuris, ſi tamē teſtificatione facta de ſenſu corporeo, poſtea interrogatus deponat per verbū iuris de eſſentia eius qđ deponit probat, Mill. uerb. teſtis num.4.

Præſumitur pro dicto teſtis de facto nō de iure,Bal.conſ.273.part.1. nume.2.

Teſtis an præſumatur uſus uocabulo iuris,& qualiter eius dictū debeat per notarium ſcribi.Bertac. uerb.teſtes depon.nu.60.

Teſtis iuris,ut credať, an & qñ conſuetudo poſſit inducere, Bero.c. ſicut de proba. nu.46.

Quid ſi teſtis deponit de iudicio ſuo.

Teſtis deponens per uerbū iudicio ſuo uel per uerbum uidetur,an & quando probet,Socin.conſ.144. nu.6. uol.1. & cōſ.61.nu.17.uol. 3.Curt.ſen.conſ.55.nu.19.Bert. uerb.teſtes depo. nu.48.

Teſtis non eſt iudicare ex coniecturis ſed iudicis,Fran.Cur.tract.de teſtibus, num.100.

Teſtes deponentes per coniecturas imaginarias, & non per aliquem ſenſum corporis non probāt,Pariſ.conſ.29.nu.9.uol.3.

Teſtis nō debet iudicare,ſed teſtificari ꝑ ſenſum corporis,Alex.cōſ. 14.nu.17.lib.4. & cōſ.131.nu. 25.lib.5.& conſ.44 nu.21. lib.4. Dec.cōſ.445.nu.53. & 499.nu.

9.Aimo

9.Aimo conf.41.nu.4.Gram.cõs. 165.nu.1.in ciuil.& nu.2.Gram. decis.103.nu.21.

Testis deponens per hęc uerba iuditio meò.non probat, Franc. Aret. conf.49.nu.1.Soc.cons.57.num. 48.vol.4.Felin.c.quoties de test. nu.16.Dec.cons.256.nu.5. Hippol.cons.20.nu.34.uol.1.& cõs. 51.nu.9.& cons.65.nu.32.uol.1. Rui.cons.12.uol.5.nu.14.& uol. 5.cons.14.Paris.cons.67.nu.66. uol.3.& consil.152.nn.15. uol.4. & cons.54.nume.10.uol.4.Curt. Iun.consil.169.nu.9.p.2.Cepol. consi.60.nu.3.

Testes in criminalib.deponentes per uerbum iuditio suo uel credere suo non probant, & qualiter super fama debeant deponere, Ias. cons.167.uol.4.incipit, formatæ sunt quædam inquisitiones contra,magnificum.

Testis,qui deponit iudicio suo,& annectit rationẽ per sensum corporis probat,Ias.ff.de iusti.& iure l. iuri oper.dat.nu.26.Nell.trac.de testibus num.135.Cor.consi.139. num.5.uol.4.Seisel.l.1.ff.de iud. nu.13.in princi.Hippol.sing.183. Berta.uerb.testes depo.num.187.

Quid si deponit contenta in articulo esse vera.

Testis dicens uera esse contenta in articulo an probet, Bald.cons.10. par.5.nu.6.Paris.consil.87.nu.8. uol.3.

Testis dicens contenta in articulo esse uera probat,Soc.cons.55.nu. 12.uol.4.& uide nu.14.Soci.Iun. consi.73.nu.13.uol.2.

Testis respondens articulis an uideatur eos fateri, Bert.uerb.testes depo.nu.66.

Testis dicens super articulo uera esse contenta in eo non probat, nisi extense scribatut dictum suum, ut seruetur consuetudo,& statutum Romæ, Bert.uerb.testes depon.nu.126.

Testis dicens uera esse contenta in articulo ni fallor. uel decipior, eius dictum non vitiatur, nec reddit dubium, idem si dicat,ut mihi uidetur.Paul.l.1.nu.12.ff.de iustitia,& iure.

Testis quid si dicat uera esse secundum suam conscientiam, an eius dictũ ualeat,Ias.§.sed istę nu.134. ti.institutio.

Quid si deponit per verbum credo.

Testis deponens de crudelitate non dicitur uerus testis, Alex.consil. 91.num.5.li.6.& cons.114.nu.15. lib.4.Hippol.consil.4.numer.10. uol.7.

Testimoninm de credulitate an & quando admittendũ sit,Cin.C.de test.l.testium nu.9.Alb.de Ros. ff.de prob.l.si arbitror, n.2.& C. de testi.l.testium nu.8.& l.ob carmen.nn.10.Bar.l testium.C.de testi.nu.10.Bald.l.testium:C.de te-

ſtibus nu. 24. Tindar. tract. de teſtib. nu. 2. Butr. c. cum cauſam nu. x. de teſti. li. 2. par. 2. & c. quoties nu. 5. de teſti. li. 2. par. 2. Anch. c. cum in cauſa de iur. calum. nu. 8. Lud. Rom. ff. de uerb. oblig. l. ſtipulatio. §. eadem nu. 13. Imo. de fide inſt. c. tertio loco num. 3. & c. literis, nu. 2. Proſdo. tra. de Differ. inter ius cano. & ciuil. nu. 68. Barba. clem. gratię. nu. 8. de reſcri. & conſi. 29. nu. 23. & conſi. 30. num. 12. & conſi. 42. nu. 9. & conſi. 25. nu. 7. lib. 4. Alex. conſ. 182. nu. 17. lib. 2. & conſ. 24. nu. 14. li. 2. Soc. Iun. de iureiur. nu. 1. & conſ. 196. nu. 6. vol. 3. & cõſ. 162. uol. 3. nu. 3. Hippol. de Marſil. ſingu. 19. tu ſcis & ſeq. 182. Peric. c. inquiſitionis. §. quæſiuiſti de acc. nu. 17. & c. quoties de teſ. nu. 8. Affli. c. 1. §. ſi iudex. 2. not. de conſu. rec. feu. Rui. vol. 4. conſ. 46. nu. 12. Pariſ. conſ. 50. n. 58. uol. 1. Bertr. par. 2. conſ. 265. nu. 2. & par. j. cõſ. 112. nu. 2. & par. 3. cõſ. 341. nu. 7. Ber. verb. teſtes depon. n. 7. Aimo par. 1. ſec. uiſo de fama nu. 1. de antiq. tempo.

Teſtimonium de credulitate non ualet, Specu. ti. de teſtib. §. 1. nu. 58. & 3. q. 9. c. teſtis. §. de his co. 4. gl. verb. propoſitis. §. nulli Aut. de ſãctis. epiſ. Bar. l. 1. nu. 1. ſi tab. teſt. Bart. §. & q̃m, in Aucten. de teſti. nu. 4. & Aut. de hæred. & Falc. §. hinc nobis, nu. 9. Bal. conſ. 19. nu. 3. par. 5. Nell. tract. de teſti. num. 164. Pau. l. 1. §. idem Labeo nu. 4. Butr. c. cum ad ſedem num. 16. de teſti. Specu. lib. 2. par. 1. Zabarel. c. inquiſitionis. §. quęſiuiſti. nu. 2. col. 1. & Abb. nu. 3. Imo. conſ. 96. nu. 2. Fulgoſ. ff. de iureiuran. l. admonendi nu. 55. Alex. conſi. 132. nu. 10. li. 6. Soc. cõſ. 98. nu. 2. uol. 4. & fallen. regula 118. & regula 521. Cor. conſi. 179. vol. 1. & cõſ. 91. nu. 10. vol. 1. & conſi. 129. nu. 1. vol. 1. & conſ. 286. nume. 4. vol. 3. & conſi. 266. n. 1. uol. 1. Iaſ. par. 1. de acqui. hęre. nu. 9. & ff. de iuſti. & iur. l. data opera num. 15. l. curatores num. 6. de offi. procu. Ceſa. par. 1. Feli. conſi. 7. nu. 2. Dec. cõſ. 124. nu. 6. & conſi. 347. nu. 6. Hippol. conſi. 4. nu. 9. vol. j. & conſil. 347. nu. 6. Hippo. conſi. 4. num. 9. vol. 1. & conſi. 24. num. 2. vol. 1. & conſi. 11. nu. 2. volu. 1. & conſi. 24. nu. 31. vol. 1. Affli. deciſ. 381. num. 7. Prob. in Ioan. Monac. c. præſentium nu. 19. de teſti. Goza. conſ. 13. nu. 10. Pariſ. conſi. 104. nu. 37. vol. 1. & conſ. 13. nu. 83. vol. 3. Soci. Iun. conſ. 86. nu. 36. vol. 2. Cal. conſ. 66. nu. 2. Iaſ. l. iuri. ff. de iuſt. & iur. num. 1. Bertran. par. 1. conſ. 182. Corn. conſi. 251. volum. 1. numero 3.

Teſtis ſuper certa re deponere debet, Bald. tracta. de præſcrip. l. Celſus par. 4. nu. 14.

Teſtes quòd certitudinarie deponere debeant, Nell. tract. de teſtib. nu. 178.

Teſtis tantum dicẽs ſe pro certo credere nõ probat, Alex. cõſ. 56. nu.

2. lib.

2.lib.2.Bald.l.siue possidetis,nu. 6.C.de proba. Bal.c.cum causam nu.64.de testi.Soc.cons.274.nu. 5.vol.2.Corn.cons.80.nu. 6.uol. 3.& consi.278.nu.5.vol.4. Ias.de acq.her.par.1.nu.11.& ff. de iust. & iu.l.iuri operam daturum nu.6. Hippo.cons.4.nu.11.& consi.24. nu.33.& cons.51.nu.8.uol. 1.& in singu.19.incipit tu scis, Calar. sing.183.incipit Diffuse, Rui.cōsi.6.nu.2.uol.5.Bertr.par.1.consi.52,nume.3.

Testis dicens, quòd firmiter credit illud,quod dicit, & inducit rationes verisimiles & presumptiones, an tale dictum sit sufficiens ad talem probationem, Aret.in rub.de proba.& quot sunt genera probationum,nu.24.

Testis deponens per uerbū credo in his,quæ sunt de peritia artis an ꝓbet,Nell.trac.de testi.nu. 144.

Testis deponens per uerbū credo, emissum à peritis in eorum exercitio,ut ab obstetricibus fabrilignariis probat,Cor.consi.232. nu.4. vol.1.& consi.27.nume.12.uol.3. Lud.Roma.l.stipulatio.§.eodem nu.2.ff.de uerb.oblig.

Testis si reddat causam credulitatis an probet veritatem,Bald. l. non solum nume.44. uersicu. 5. C.de testi.

Testis deponēs per verbū credo,vel opinor probat,si credulitas causetur à sensu corporeo, ut qa uidit, vel præsens fuit,Ange.ff. de testa. & qui testa.facere poss.l. qui testi. §.veteres num.4.Paul. l.si seruus §.quicunque num.3.ff.de lega.1. Imol.de testi.& attest.c. quoties. nu.7.Alex.cons.119.nu.9.lib.7. & consi.147.nu.18.li.2.& cons. 109.nu.7.li.1.& cons.134.nu.4. lib.1.Cor.cons.35.num.12. uol.i. & cons.319.num.i.uol.i.Ias.ff.de ius.& iur.l.iuri operā daturū.nu. 25.Ias.l.i.in prin.col.3.ff.de iust. & iure, Ias.cons.61.uol.i.incipit. factum sic se habet, Dec.l.i.ff.si cert.pet.nu.13.Hipp.singul.183. incipit.diffusæ satis,& cōs.20.n. 37.& 38.uol.i.Afflic.cap.i.in glo. de contr.int.epi.Goz.cōs.94.nu. 33.Gram.consi.66.nu.6. in ciuil. Berta.uerb.testes depo.nu.158.

Testis si fuit interrogatus de causa bis,quid iuris si semel reddit unā causam,puta de uisu,& aliā semel malam,puta de crudelitate.Bal.c. cum causam nu.16. de testi.

Testis deponens de credulitate probat in casib. qui sciri non possunt de ueritate,ut in filiatione & adulterio,Bar.l.2.§.idem Labeo.ff.de aqua pluui.arcen.nu.5.Butr. c.1. nu.3.de scruti.in ordi.facien.li.i. par.2.Abb.c.literis num.i. de præsump.Prepos.ca.transmissæ nu.2. qui filii sint legitimi,Hippol.l.de minore.§.plurimum nu.46.ff.de quest.& in rub.C.de prob. nu.x. Goza.cons.13.nu.37.

Testimonium de credulitate ualet, ubi credulitas est proxima sensui per quem precipitur ueritas, Ab. c.quoties.nu.6.de testi.

Zabarel.

Zabarel.c.qualiter.de accusa.nu. 9.col.1.

Testis deponẽs de credulitate, quid debeat dicere, Bal.de sum.trin. & fid.cathol.c.firmiter.nu.2.

Testis deponens per uerbũ, credo, an affimet, Afflic. decis.307.

Testis deponens per uerbũ credo, non facit plenã fidem, Abb. c. inquisitioni.num.2.de sent.excom.

Testis de credulitate uel auditu semiplenè ꝓbat.Io.de Gras.tracta.de arbor. iudi.§.9.semiplena.nu.1.

Quid si deponit per uerbum uidetur, uel ni fallor.

Testis deponens per uerbũ uidetur quando probet, Bar.l.1.nu.2.ff.de uen.inspi.etiam Bar. l. quid tamẽ §.si arbiter.nu.3.ff.de arbit.Ang. l.sciendum.nu.6. par.2. Bertran. par.1.cons.247.nume.4.Gomes. c.1.de iudi.in 6.num.3.& consi. 265.par.2.nume.3.

Testis deponens per uerbum uidetur respondet de iure, Butr.c.de cætero.nu.2.de homi.lib.5.

Testis dicens non mihi uidetur, non probat, Bal.l.data opera.col.18. C.qui accus.non poss.Fel.c. de cętero.de homicid. nu.51.

Testis his uerbis, prima fronte, uel prima facie, an admitti debeat. Seisell.l.1.in princ.ff.de iust.& iur. num.14.

Testis deponens per uerbum uidet non probat, Alex. cons.25. nu.5. lib.1. Corn.cons.10.nu.13.uol.1. & cons.137.nu.8.uol.3. Hippol. cons.20.nu.36.uol.1.Ias.ff.de re iudi.lib.1.nu.25. & ff.de iusti.& iure.l. iuri operam daturum.nu. 27.Dec.cons.563.num.4.Paris. cons.54.num.21.uol.4.

Testis dicens mihi uidetur, probat, Bar.l.diui fratres.nu.1.ff.de libe. ca.Bert.uerb.testes depo.nu.57.

Testis dictum ualet dicens uidetur mihi, ꝗ is possedit 10.annis l.diui fratres.in marg.ff.de liber.caus. Alex.cons.10.nu.16.uol.2.

Testis deponens per uerbum uidetᷓ probare dicitur, si bonã causam reddit, Alex.cons.147.nu.16.lib. 2.& cons.74.nu.8.lib.1.

Testis qui dixit prima fronte, idem etiam in iudice, Ias.ff.de iusti.& iure.l.iuri operam daturum.nu. 18.

Testis in depositiõe dicẽs nisi fallor in assertis, ꝓbationem facit, Bal. l.1.ff.de iusti.iur.num.6.Fulg.ff. de iusti.& iur.& iuri operam daturum.num.12.& 13. Bert.uerb. testes depo.num.44.

Testis dicens, ni fallor, nõ ualet eius dictum, nec auditur, nisi concludentem reddat rationem, Seisell. l.1.in princip.ff.de iusti.& iur. nume.12.

Testis dicens sic esse salua ueritate non probat, Alex.cons.63.uol.4.

Testis dictũ per uerbum, si bene recordor, credo, aut uidetᷓ, quando probet, Corn.cõs.94.nu.4.uol.3.

Testes deponentes, ꝗ res potuisset aliter fieri, quàm ipsi dixerunt, non

non probant, Alex. conſ. 76. nu. 9. uolum. 2.

Quid ſi per uerbum, Neſcio uel non recordor.

Teſtis ſi dicat, neſcio an ꝓbet, Bar. l. ſi de ætate, ff. de minor. Soc. l. 1. ff. ſi cer. pet. nu. 10.

Teſtis non probat dicens dedit, ſed neſcio quare, Berta. uerb. teſtium impugnatio, nu. 62.

Teſtis dicens nil ſcio, niſi quia uidi probat. l. conuenticulam. col. 5. C. de epiſc. & cleri.

Teſti iurato aſſerēti, ſed nihil ſcire creditur, Imol. ff. de re iud. l. Pomponius num. 2.

Teſti, q dixit, Nō recordor, an credatur, Bald. c. cum cauſam nu. 18. de teſti. Barba. conſ. 75. num. 10. uol. 4. & conſ. 40. num. 12. uol. 4. Alex. conſ. 88. num. 3. & lib. 4. & conſ. 56. num. 2. lib. 2.

Teſtes dicentes non recordari de tēpore an præſumptionem contra ſe faciant, Alber. de Roſ. tract. de teſtib. nu. 4. Imol. de fid. inſtru. c. cum Ioannes, nu. 7.

Teſtes ſup datione ob cauſam producti ad probandum de non cauſa, de cauſa non recordantur probant pro recipiente, Bal. l. 2. ad fi. C. de donat. ante nup.

Teſtimonium non recordationis teſtimonio ſcientis ęquipollet, Tindar. tracta. de teſti. c. 2. fom. 13.

Te es ſufficit, quod recordātur de eo, quod eſt de ſubſtātia negotij, ſup quo litigatur, licèt alij ſe nō recordari dicant, Iaſ. C. de bon. poſſ. ſecundum tabu. l. Bonorum quidem nu. 16. & 17.

Teſtis dicēs ſe nō recordari nō probat, Alex. conſ. 187. lib. 7. nu. 9. & conſ. 7. nu. 7. lib. 1. Prob. in Ioan. Monac. c. Romana, nu. 17. de teſti.

Teſtis interrogatus an interfuerit tali cōtractui, & qualiter, ſi reſponderit ſe interfuiſſe, ſed non recordari qualiter proceſſit, tm̄ dicit, ꝗ fecit memoriam in quodam libro ſuo, & referat ſe ad illam ſcripturā. quæ teſtificatio ualet, Pau. l. iubemus. C. de teſta.

Teſtis dicit̄ ſuſpectus quādo dicit ſe non recordari de omnib. quæ eodem cōtextu geſta ſunt, ſed de aliquibus tm̄, Aimo conſ. 134. & conſ. 116. num. 9.

Teſtis dicens ſe non recordari de eo de quo ueriſimiliter recordari debet, dicitur de falſo ſuſpectus, Aimo conſ. 9. nu. 9.

Teſtes ſuſpecti, qui modo ſe non recordari dicunt, modo teſtimonium, quaſi recta memoria profe runt, Feder. de feu. par. 2. tit. 2. §. ſi enim num. 2.

Impugnatur teſtis, quia ambiguè uel obſcurè reſpondet.

Teſtis depoſitio debet eſſe certa, Alciat. l. 1. §. nuntiatio. ff. de noui oper. nuntia.

Teſtium intercitudo, an & qn̄ habeat uitiare, Hippol. in rub. C. de proba.

proba.Dec.conf.137. col.6.

Testis depositio ambigua & obscura redditur per disiunctiuam uel, Bertran.part.1. consil.100.nu.19. Ias.ff.de iusti. & iure l. iuri oper. datu.num.27.

Testis ambiguè loquens nihil probat, Ang.ff.de leg. & senatusconf. l.in ambigua nu.1.par.1.Rota decis. 24.nu.2. in ulti.Socyn.l.1.ff. si cert.pet.nu.9.Franc.Cur.tract. de iureiuran. num.7. Ruin.conf. 33.uol.4.num. 3.

Testis dubitantis & ignorãtis dictũ non ualet, & æquiparantur, Ias.ff. de iusti.& iur.l.iuri operam datu, rum, nu.14. Aimo cõf.60. n.124. Soc.iun.conf.62.n.4.Bert.uerb. testium impugnatio nu.24.

Testis loquens ambiguè non probat etiam in causa fauorabili, nisi q̃libet pars alternatiuæ concludat, Alex.conf.152.nu.1. lib.5.Hipp. conf.49.num.67. uol.1.

Testium dicta dubia quomodo intelligenda sint etiam in iudicãdo Butr.c.ex literis nu.12.de sponf. & matri.lib.4.

Testium dicta obscura nõ reuelãda per confessionem uel articulum à parte formatum, sed per confessionem partis aduersæ bene reuelantur, Abb.c. cum Ioannes, nu.7. de fide instrum.

Testiũ dicta dubia sunt interpretanda, ut quanto minus fieri posit, sint captiosa, & cõtra producẽtẽ, Butr.c.causam quæ nu.20. de rescrip. lib.1.par.1. Ias.ff.de uerb. oblig.l.inter stipulãtẽ.§.si stichũ nu.8.Corn.conf.206.n.4. uol.4.

Testium dicta obscura quandoq; in terrogatione interpretãtur, Cor. conf.185.num.5.uol.3.

Testis obscurè, uel confusè si loquatur eius dictũ nõ ualet, nisi iterũ deponat, Io.Monac.tracta. de defens.iur.num.7. Bal.l.unica.C.de emend. Iusti.Co. Nepos tract.de except.nu.42.Alex.conf.137.nu. 9.lib.2.Barb.c.canonum nu.2.de consti.Ripa.nu.64.65.& 67.Bertac.uerb.testis depo.nu.161.

Testis uerba impropria & obscura multipliciter defendi, & saluari possunt, Alber.de Ros.ff.de iureiuran.l. sed & si nu.6.

Testium dicta obscura nõ clare concludentia possunt probari, & certificari ex instrumẽtis productis, Butr.c.ad audientiam num.12.de præscrip.lib.2.par.2.

Ex testib. si aliqui obscurè dixerunt aliqui minus obscurè quid iuris, Ioan.Andr. in Nouel. c. cum clamor colu.3. circa fi. uer. quid ex primis de testi.

Testis obscuritas, qua uia declarari posit, Tindar.tracta. de testi.numero 16.

Testis impugnatur, quia impossibilia non uerisimilia, aut incredibilia deponit.

Testis deponens imposibilia nõ probat, Hipp.conf.20.nu.60.uol.6.

Pariſ.conſ.75.uol.3.

Teſtis eſt ſuſpectus quãdo deponit ſuper impoſſibili, Alex.cõſ.162. nu.8.lib.6.Corne.conſ.56.nu.4. uol.1.Fran.Curt.tract. de teſtib. nu.69.Mill.uerb.teſti.nu.71.

Teſtes uerifimilia depouere debẽt, Pari.tracta. de lamijs nume.68. colu.13.

Teſtes deponentes nõ ueriſimilia an & quando probent, Socyn. conſ. 244.num.4.uol.2.

Teſti deponẽti poſſibilia, ſed nõ ueriſimilia non eſt credendũ; Ang. ff.de his,qui not.infam.l. Lucius, nu.3.par.1.Dec.conſ.596.nu.8. Hippol.l.1. in princ. nu.35.ff.de quæſtio, & in rub.C. de prob.nu. 109.& conſ.20.nu.61. & conſil. 31.nu.26.& conſ.32. num.39. & conſ.52.nu.27. & cõſ.65.nu.21. conſ.674.nu.26.col.1.& conſ.77 nu.31.uolu.2.& conſ.83.nu.22. uol.2.& conſ.101.nu.24.& conſ. 109.nu.20.& conſi.113 num.39. uol.2.Rui.conſ.34.uol.4. nu.3. & conſ.92.uol.3. nu.12.& conſ. 149.uol.5.nu.27.Pariſ.conſ.83. num.24.uol.1.Cur.Iun. conſ.17. nu.66.part.2.Aimo conſ.115.nu. 12. Gram. uoto.22.nu.2.& uoto 14.num.10. & uoto 14.num.8. & deciſ.28.nu.20.Bertac.uerb.teſtium impugnatio, nu.95.Barag. tracta.de teſtibus.nu.16.

Teſtis depoſitio ſuper eo, quod non potuit cognoſcere, an ualeat, Ber tran.par.2.conſ.132.nu.15.

Teſtis illiteratus, qui dicit, quod uidit inſtrumentum in quo continebatur præcium rei, puta 100.non probat, quare conuincitur mendacio, & impoſſibilitate, Fel.c.ſicut de re iud.nu.10.

Teſti non deponenti veriſimilia plenè non creditur, Ruin. conſil.71. uol.2.num. 15.

Teſtes deponentes non ueriſimilia licèt regulariter nõ probent, hoc tñ fallit in teſtibus ualde fide dignis, Hippol.conſ.1.nu.73.uol.1. & in rub.C.de prob.nu.112.& in ſingul.273.incipit, notiſsimum, Fely. c. quia ueriſimile num.5.de præſumpt.

Teſti nõ creditur niſi in tranſcẽden tibus naturã, ut in miraculis, ſine redditione cauſæ, Bal.l.non ſolũ C.de teſtibus num.11.

Contra teſtes deponentes cõtra ueriſimile eſt ſuſpicio falſitatis, Abb. in cap.quia ueriſimile nume.3.de præſumpt.Alexã.conſ.111.nu.9. lib.5.Hippol.conſ.31.num.27.& conſ.32.nu.49. & conſ.49.num. 34.& conſ.65.nu.25.& cõſ.74. nu.20.uolu.1.& conſ.77.nu.34. uol.2.& conſ.84.nu.13.& conſi. 100.nu.28.& conſ.109.nu.22.& conſ.113.nu.43.uol. 1. Dec.cõſ. 384.nu.5.Soc.iun.conſ.86.n.27. uol.2.Aimo conſ.28.nu.1.

Impugnatur teſtis, quia deponit extra articulum.

Teſti inductus ſuper articulo uno, quãdo poſſit ſuper alio examina-

ri,

ri, Bar. in l. si quis libertatem. nu. 10. ff. de pet. hær. Paul. l. si quis libertatem. nu. 9. ff. de pet. hæredit. Bal. cons. 50. par. 2. num. 2. Ludo. Roman. ff. de petitio. hæredit. l. si quis. num. 3.

Testes inducti sup uno articulo nõ debent super alio interrogari. gl. l. si quis libertatem, ff. de petitio. hæredit. Specul. de testib. §. 2. nu. 62. Alber. de Ros. ff. de pet. hære. l. si quis libertatem nume. 6. Nell. tract. de testi. num. 91. Anch. c. de testi. nu. 1. & 5. de testi. Imol. de re nun. c. sup hoc. nu. 17. & c. de testi. nu. 2. de testi. & attesta. Barba. in clem. 2. de testi. materia separata. Alex. nu. 9. ibi dicit ẽt Fel. c. causam. de re iud. nu. 6. uersi. & uidemus, Igneus. l. 3. §. si quis tab. nu. 148. par. 1. ad syllan.

Testis inductus super uno articulo, si super alio deponit, an & quãdo probet. Alb. de Ros. tract. de testibus. nu. 22. qui legiti. perso. l. momentaneæ, nu. 5. & tract. de testi. nu. 22. Bar. §. diuus. l. 1. num. 1. ff. de quæstio. & l. si duo. §. idẽ Iuli. nu. 8. ff. de iur. iur. Bal. cons. 457. par. 4. num. 2. Nell. tract. de testi. nu. 67. Suza. tracta. de indi. nu. 5. tom. 12. Nell. tracta. de testi. nu. 207. tom. 13. Rom. ff. de iur. iur. l. si duo patroni. §. idem Iulia. nu. 40. ff. de iur. iur. l. admonendi. nu. 44. & 45. & consil. 27. nume. 14. uol. 3. Hippol. l. 1. §. diuus Adrianus. nu. 2. ff. de quæstio. Bertran. par. 1. cons. 80. num. 4. part. 2. consil. 9. nume. 6. part. 1. consil. 207. nume. 6.

Testis si deponit extra articulum & causam, eius dictum est nullum. Ang. C. qui legi. perso. l. momẽtaneæ num. 5. C. de testi. l. iusiurandi. nu. 2. Bal. c. cum olim Abb. nu. 8. de off. deleg. Nepos tract. de exception. nu. 59. Bellam. decis. 370. & Abb. nu. 1. C. de testi. Imol. ff. de hæred. insti. l. iam dubitari. nu. 9. Soc. l. 1. ff. si cer. pet. nu. 41. Aret. l. si duo patroni. ff. de iureiuran. nu. 7. Alex. cons. 9. nume. 7. lib. 3. Corn. cons. 142. nu. 3. uol. 1. Fel. c. 1. de testi. Ias. ff. de reb. credit. l. 1. nu. 44. Rip. ff. de credit. l. 1. nu. 22. Bertrand. part. 1. consil. 15. num. 8. & par. 1. cons. 75. num. 3. Grama. cons. 53. nume. 7. in ciuil. Prob. in Ioã. Monac. c. præsentiũ. nu. 27. de testi. Bero. c. solicitè. de resti. spol. num. 41. Bertac. uerbo testes depo. nu. 77. & 178. & uerbo testis impugnatio. nu. 37. Bellem. c. Nihilominus. 3. q. 9.

Testes de eo, quo non debent inquisitis litigatoribus obesse. Bellem. c. per tuas. de testi. & attesta. nu. 4. 5. & 6.

Testes non debent recipi super articulis impertinentibus nec ipsa capitula admitten. Gramma. decis. 45. num. 7.

Testis examinatus sup articulo impertinenti, ꝙ non ualeat eius dictũ, Bart. l. si duo. §. idẽ Iulianus. ff. de iureiur. Bal. in addi. ad Specul. de testi. 5. par. q. 347. num. 1.

Berta.verbo testes.num.145.Anchar.cap.inquisitionis.§.Tertię. de accus.nu.2.

Testis aptè deponens super articulis ineptis probat, Spec. de testi. §.1.ver. Qui ergo.Paul.l. 2. ff. de asse.

Testes producti ad vnum finem nō probant, neque reprobant, nisi mutetur ipse finis. Bald.in l.cum in tua,num.2.de testib. Mill.ver. testis.nu.35.

Testis deponens super articulis possessorijs si deponat etiā super proprietate,an valeat eius dictū.Bar. l.fi.nu.6. C.qui legi.perso. Bald. C.de test. nu. 9.de tes.

Testes producti super possessione si deponunt super proprietate non valet eorum depositio. Ancha.c. de testi.num.2.de test.Spec. ti.de tes. §.1. nume.63. Sal. C. qui leg. pers.stab. stat. in iudi. l.fi. nu. 81. Dec.de testi. c.insuper. num.16. Ripa.ff. de acq.poss. §.nihil commune. nume. 16. Mill. ver. testis. nu.34.

Testes iurati super exceptione declinatoria non possuntt examinari in prin. Bal.c.de testi.num.1.de testi.Io.And.in Nouel. cap.de testi.col.3. circa fi.uer.de testi.Abba. c.de testi. nu.3.de testi. Imo. de test.& attest.c.de test.nu.1.

Testes si deponāt super crimine, super quo accusatio, vel inquisitio non præcesfit, non ualet eius testimonium. Anch. capit.inquisitionis. §.tertio. de accus.num.1.

Testis si deponat aliquid super occultis an valeat eius dictum, vt ex hoc posfit condemnari inquisitus quando iurauit exceptis occultis, Butr.c.qualiter & quando,el j.n.16 de accus.li.5.

Testis interrogatus de auditu, & respondet de uisu non probat, Spe. tit.de test.§.7. nu.16.

Testis probans rei veritatem super articulo de fama non probat, secus è contra, Bald.l.nonnullis. in fine. C. de probat. Alex. l.si quis veritatem.ff.de pet.hæred.

Testes faciet iurare iudex super articulis datis, & super tota causa, ne si aliquid dicant extra articulos dicantur deposuisse non iurati,Io.Andr.in Nouell.c.per tuas. col.1.circa prin. vers.dicit autem de testi.Ang. ff.de pet.hær.l.siqs libertatem.§.quoties.nu.6.par.1. Paul. l. si duo. §. idem Iulianus, num.14.ff.de iureiur.Fulgo. ff.de iureiur. l. si duo patroni.§.idem Iulianus.nu.6.

Testimonium illius, qui iurauit super tota causa veritatem dicere, an sit sufficiēs in causa, qua vnus petit fundum rei vend. altero contradicente, Specu.de testib. §.7. num.23.

Testis dictum dummodo aliqualiter contingat articulum non dicitur extra propositum loqui.Ripa. ff.si cer.pet.l.1.nu.33.Gram.consil.39.nu.9.in ciuil.

Testium dicta licet ad vnguem non concludent articulū ut formatus

est,

est, ex hoc non uitiatur probatio, dúmodo concludant ad finem intentus articulantis, Butr. c. 3. n. 6. de succes. ab intest. li. 1. Gramma. cons. 50. nu. 43. & 44. in ciui.

Testis licet alias non possit deponere super non contentis in libello efficaciter, tñ potest deponere super circunstãtiis petitorum, Gramat. cons. 39. nu. 11. in ciui.

Testis si plenè dicat quò ad capitula quid iuris, & quid si testis super mutui productus, mutuo tantum confessionem deponit, Io. An. in Nouell. c. de testi. col. 1. cir. prin. ver. item quod deposuit commis siuè de testib.

Testis iurans super interrogatis respondere, si respondeat ultra intra interrogata an probet. Vital. Clem. test nu. 60. de testibus.

Testis iuratus dicere ueritatem, tenetur illam dicere super tangentib. etiam negocium, Vita. clemẽ. test. nu. 69. de test.

Testis deponens super dependentibus, & connexis extra articulum deponere non dicitur, Nell. tractat. de testib. nu. 91. Hip. in rub. ff. de fide. nu. 188.

Testis potest examinari extra articulum de facto tantum concludentẽ ad artic. certificandũ, vel factum deductum in artic. iustificãdum. Butr. c. super hoc. nu. 16. de renun. li. 1. par. 1.

Testis deponens extra articulũ regulariter non probat. Paris. cons. 88 num. 15. vol. 3. fallit, nisi deponat super interrogatorijs partis aduersæ. num. 25.

Testis deponens & articulum non dicitur peccare in forma, & deponens falsum punitur. Bar. l. si quis legatum. ff. de fals.

Testis põt deponere super libello, licet articuli formati non sint, Alber. de Ros. tract. de testi. nu. 36. & Nell. tract. de testib. num. 93. tomo 13.

Testium renunciatio non de producendo super aliquo. c. ualet. Nell. trac. de testi. nu. 47.

Testis interrogatus super articulo si anteq̃ rñderet dicit qualiter intelligat verba, articuli uel sua non dicitur deponere extra articulum. Bal. l. 1. num. 8. ff. si cer. pet. & ibi Rom. nu. 27. & Ripa nu. 23.

Testes pñt deponere super articulis a quorum admissione est appellatũ, si 2. uice sũt admissi, ut non sit appellatũ. ver. testes depo. n. 166.

Impugnantur testes quando deponunt per unum præmeditatum sermonem.

Testes si uideantur similes in verborum proprietate, an præsumantur suspecti. Bu. c. nihil. de uer. si. nu. 2. li. 5. Abb. c. nihil. obstat. nu. 3. de uer. si. Barb. cons. 11. nu. 8. vol. 4. & cons. 75. nu. 9. uol. 4. Franc. Curt. trac. de testi. nu. 29. Soc. iu. cons. 29. nu. 18. uol. 2.

Testes unum & eundem sermonem pro-

proferentes præmeditati videntur. l.testium.§.ideo.ff.de testi.Spec. tit.de testi.§.1. nu.80.Bart. l.testium.ff.de test.nu.5.Nepos trac. de exceptio.nu.62.Tindar.tract. de testi.nu.4. Ange.ff.de eden.l.si ex argentariis.§. cogentur.nu.5. par.1.Butr. c.licet.nu.15. de foro competen.lib.2. par.1. Saly.ff.de testi.l.testium.nu.5. Imol.consil. 134.num.3.Socyn.conf.227.nu. 13. uolum. 2. Corn. consil. 102. num.5.uol.1.Hippol. in rubr.C. de probat.nume.358.Dec.consi. 448.nume.24.Paris.conf.88.nu. 74.uolum.3. Gramat. consil.52. num.7.in ciuili.Socyn.iun.conf. 183.num.13.uolum.2. Aimo consil.79.nume.11.Bertac.uerbo testes quot, & quales.nu.91.

Testes per eundem sermonẽ præmeditatum deponẽtes dicuntur suspecti,& eis minus creditur, Dec. conf.327.nu.7.Alber. de Ros.ff. de testi.l.testium. num.10.

Testes deponentes per eundẽ præmeditatumq; sermonem dñr subornati, & eis credere arbitrarium est.Nell.tract. de testi.num.195. Soc.iun.conf.29. num.20.uol.2.

Testes in testificando cõformes nõ carent suspitione, Igneus l.si qs. §.si quis.nu.5.par.1.ad sillan.

Testes, qui sunt in re satis difficilis probationis sermone & uerbis cõcordes, præsumuntur suspecti. Corn.consi.346.nu.16.uol.1.

Testis interrogatus de uerbis formalibus cautela est, Barba.conf.47. num.5.uolum.2.

Testes referentes eadem uerba, nec tamen plus nec minus, dñr suspecti, Corn.conf.298.nu.1.uol.1.Paris.conf.83.nu.31.uol.1.Bertac. uerb.testes depo.nu.117.

Testes qualiter probent uerba alicuius, Barbat.consi.47. num.tertio, uolum.2.

Testis an præsumatur recordari uerborum formalium, Barbat.consil. 19.nu.14.

Testis dicẽs recordari de uerbis formalibus reprobatur, Corn.conf. 63.num.3. uol.1.

Testes quando uerborum formalitatem probare dicantur, Rui.conf. 150.num.11.uol.5.

Testes inducti ad probandũ formalia uerba non sufficit, ꝙ dicant æquipollentia. Abb.c.nil obstat. de uerb.sign.num.2.

Testes ubi agitur de probanda uerborum formalitate si deponunt eundem, præmeditatumq; sermonem non repelluntur, & si sic nõ deponerent non probarent. Soc. iun.conf.29.nu.21. uol.2.

Testificantes super uerbis formalibus debent etiam cõcordare in cortice uerborum, Barb.conf.3. nu.18.uol.2.Ruin.conf.149.nu. 31.uolum.2.

Item qui uerbosi, uel qui repentinè loquuntur.

Testis nõ debet esse uerbosus, aliàs præ-

præsumitur contra eum, Spec. de testi. §. 1. uer. item quòd est uerbosus, & tit. de test. §. 1. n. 73. Tindar. tract. de testib. nu. 5. Barago. tract. de reprob. test. nu. 77. tom. 13. Nepos tracta. de except. num. 88. Fulgos. de testib. l. testium, nume. 6.

Testis si in dicto suo aliquid impertinens dixit, nō statur in hoc eius dicto, & quid impositionib. Pau. l. fi. §. quod obseruari num. 16. C. de iura. calum.

Testis loquens repentinè præsumitũ mendax, si uerò loquitur morosè præsumitur dubius, Abb. in proœ. ff. nu. 2. Barba. c. si pro debilitate, nu. 47. de off. deleg. Fely. c. ecclesia S. Mariæ, de consti. nume. 36. uers. ult. not. & c. cum causam de testi. Bertac. uerb. testes depo. nu. 127. Gomes. c. 1. de iudi. in 6. num. 86. alex. l. 1. de fals.

Testis celeriter deponens antequam articulus legatur est suspectus, Hippol. l. 1. ad l. Corn. de sicca. in princ. & ff. ad l. Cor. de fals. nu. 9. Barbat. c. ecclesia Sanctæ Mariæ, num. 94. de constit.

Item reprobatur, quia sponte, & non coactus deponit.

Testis si spontè deponat, & nemine instante, an ualeat eius depositio, Alb. de Ros. l. 1. ff. no. nu. 2. col. 4. Pau. l. liberorum nu. 2. C. de testi. Fulg. C. de testi. l. liberorum nu. 3. Imol. de in integr. resti. c. ex literis num. 4.

Testimonium testis se ingerentis nō ualet, sed à parte productus, uer. à iudice si testificatũ, ut ualeat, Bart. l. post legatum §. his uerò nu. 1. ff. de his quibus ut indig. Bal. c. & si Christus nu. 2. de iureiuran. Iser. c. 1. §. similiter nu. 2. tit. de consuet. rect. feud. Hippol. consil. 2. num. 41. uol. 2. & cons. 113. num. 16. uolum. 2. Bertran. part. 1. consil. 32. num. 1.

Testis qui non citatus uadit spontè ad deponendum reputatur suspectus, & eius dicto non statur, tñ hoc non seruatur, Bal. l. quæ omnia nu. 4. ff. de procur.

Testis non citatus sed spontè deponens non probat, fallit in teste legalissimo Hippol. cons. 1. nu. 29. uolum. 1.

Testis spontè deponens non facit inditium sed præsumptionē, Ruin. consil. 146. nume. 1. & consil. 2. uolum. 5.

Testes compulsi uenire, & testificari, uel testificari tantum, compelli non poterunt, non probant, sed coacti uenire, si spōtè deponunt, probant, Bal. l. si quando C. de testi. & ibi Bart.

Testis se offerens reddit se suspectũ altera parte contradicente, secus ambabus partibus consentientib. expressè uel tacitè, Vital. clem. testibus nu. 15. de testi.

Testis à casu repertus in præsentia iudicis pōt ibi produci absq. alia suspi-

suspitione. Vital. clem. testibus, nu.17. de testi.

Testis se offerens, & receptus per iudicem an dicatur ritè receptus, Vital.clem.testi.nu.4. de testi.

Testis quando inuitus & nõ coactus deponere dicatur, Alber.de Ros. tract.de testi.nu.17.& ff. de testi. l.meritò nu.1. Aluarot.rub.de cõsuet.rec.feu.§. similiter nu.4.

Testis, qui non potest cogi, si tamen uolens deposuit ualet eius dictũ, Hippol.cons.20.nu.31.uol.1.

Testis eo ipso, ꝙ est citatus præsumitur deponere cõpulsus, & tunc dicitur uolens, si suam excusationem non allegat, Bal.l.libertorum C.de testi.nu.1. Salic. C. de testi. l.libertorum nu.4.Hippol.cons. 20.num.32.uol.1.

Testes qui nõ possunt cogi ad testificandum an uolentes admittantur, Bar.l.legibus nu.2.ff.de testibus, Alexã.cons.15.nu.51.lib.1.

Testes qui compelli possunt, quãdo spontè deponunt in actis redigi debet, Nell.tract. de testi.nu.96. Paul.auct.presbyteros num.1.C. de episc. & cler.

Testis qui cogi non potest si citatus compareat non uidetur renuntiare priuilegio suo, Bald.l.2.C.de bon.auth.iudi.poss. & l.si quãdo & l.si parentes C. de testi. & l.est iur.C.de bon.auth. iudi. poss.

Testes qui forte non compelli possunt si spontè uenerint, ubi deponere debeant, Fulg.C. de episc.& cleri.auth.presbyteros nu. 8.

Item impugnatur, quia non uidit litigantes, uel contrahentes.

Testes debẽt cognoscere ꝑsonas litigãtium à quibus, & cõtra quos producuntur, Ancha.c.cum causam nu.16.de testi.Bellem.c.si testes §.item testium nu.1.4.q.2.& 3.Gem.c.præsentiũ §. testes nu. 9.de testi.& attesta.Bertac.uersi. testium productio nu.15.Signo. de Homod.cons.149.per totum.

Testes an debeant cognoscere litigantes, Bal.c.cũ causam nu.52.de testi. Butr. c. cum causam nu.21. de testi.li.2. par.2. Sal.ff.de testi. l.testium num.6.Imol.de testi.& attesta.c.cum cãm quę nu.8. Ludo.Rom.ff.si ex noxal.caus.aga.l. si quis eũ, nu.6.Franc. c. præsentium. §.testes nu.6. de testi.in 6. Fel.c. cum causam de testi. n.39. Ias.l.non minorem nume.4.C.de transact.

Testes an cognoscere debeãt contrahentes, glos.l.scimus.§.siue autẽ in uer.cognoscant, Bar.§.oportere de instru. caut. & fi.ibi 2.not. casum.nu.3.& l.fi.§.cũ igiť.C. de iur.delib. Bal.l. scimus §. cũ igiť nu.7.C.de iur.delib. Afflic.c.1.de not.feu.Ang.inst.de excus.tut.§. non esse nu.3.Boer. q.118. par.1. Alex.cons.183. nu.8. lib.6.

Testis sufficit ꝙ cognoscat contrahẽtes tempore examinis licèt nõ nouisset, nisi de facie tunc, cũ fuit

factus

factus cōtractus, Bar.l.sancimus. §.cum igitur in fin.de iur. delib. Ias.cons.183.nu.9. uol.2.

Testes debent contrahentes cognoscere, text.de instrum.cau.de fid. uerb.& hunc in auth.Bar.§.hinc nobis in auth.de hær.& falci.n.8. & 9.Bal.l. si quis.ff.si ex nox.cau. aga.num.3.Ang.C.de iur.delib.l. scimus.§.si autem nume.6.& C. de transact.l.non minorem.num. 2.& C.de iur.delibe.l. scimus in repe. nume.7.Abb.c.cum causam el 1 num. 16. de testibus, Socyn. cons.235.nu.6.uol.2.Igne.lib.1. §.hoc aūt nu.51.par.1.ad sillan. Paris.cons.34.nu.21.uol.2.Io.de Coras.tract.de instrumento procur.nu.6.Nepos tract. de except. art.19.num.63.tom.13.

Testimoniū de auditu proprio in se perceptibili sensu auditus an probet intermedio pariete, uel cortina inter testes, & contrahentes & testatorem.Lud.Rom.ff.de aqua plu.arc.l. si cui aqua §. idē labeo ait nu.8. Alber. de Ros.nu.1.col. 2.fol.116.Imol.de testi.& attest. c.propterea nu. 5. Pau.de Cast.l. 2.§.idem labeo, nu.2.Cor.cons. 18.nu.7.uol.2.Berta.uerb.testes instr.nu.3.Igneus l.1.§.hoc aūt nu.30.par.1.ad sillan.

Testimonium de sensu auditus uerborum alterius ualet quādo testis habet notam uocem loquentis licèt personam loquētis nō uideat quod tamen fallit in tribus casib. Hippol.in rubr.C.de prob.num. 330.Igne.l.1.§.hoc autem n.37. par.1.ad sillan. Paris.consil.134. nu.21.uol.2.Hippol.in rub.C.de prob.num.329. Cuma.ff.de aqua pluu.arcend.l. si cui aqua §.idem labeo.num.7.& 8.

Testis depouēs cortina intermedia non probat, Bal. consi.40.uol.1. quia debet uidere cōtrahentem, & non sufficit eū cognoscere, cōtra tenet ibidē col.3.uolu.3.uide Corn.consi.18. num. 11. uolu. 2.

Testis quando deponit super homicidio perpetrato, uel super negligentia sindici, qui homicidiū nō denuntiauit non requiritur, quòd ipse testis occisorem cognoscat similiter nō est, quòd cognoscat, personam interfectam, Mil.uerb. testis num.33.

Testes debent cognoscere contrahentes si agitur de probādo actu, secus si de probanda sollennitate, Nell.tract.de testi.nu.148.

Testibus ubi factum est suspectum debent edi personæ cōtrahentes & delinquentes ad cognoscendū eos, Bald.c.cum causam num.53. de testibus.

Item impugnatur, quia nō narrauit totum factum.

Testis non plenè narrans factū non plenè probat, Bal.l.Lucius.ff.de his qui not.infam. num.5.& in l. data opera.C. qui accus.nō poss. nu.55.Nell.tract.de testi.n.199. Alex.cons.94.nu.1.lib.6. Alex. consi.

consi.33.nu.21.lib.3. Alex.conf. 88.nu.10.lib.4.& conf.148.nu.7. lib.5.Bertac.uerb.testium impugnatio, num.33.

Testi non plenè narranti factum an credatur, uel sit querendus, Bald. super feu. c.1. si de inuesti.inter dom.num.4.

Impugnatur testis, quia examē fuit imperfectum.

Testis examē imperfectum probat, Alex.consi.64.num.4.uol.3.post Ange. in l. ueluti.ff.de eden. in fi. princ. Iaf.l. hac consultissima §. ex imperfecto num.3.C.de testa.

Impugnatur testis, quia deponit de his quæ uidit in pueritia, uel pubertate.

Testificari quādo quis possit de eo, quod uidit in pueritia, Butr.c.ex parte num.1.de corpo.Vitia.lib.1. par.2.Abb.c.fi.num.4.de senten. excommunication.Cuma.consil. 91.per totum, Præpos.c.fi.nu.4. qui matr.accus.poss.Affli. c.1.§. sacramenta de consuet.rec.feud. Paris.conf.87.nu.2.vol.3.& cōs. 107.nu.63.uol.1.Mil.uerb.testis. nu.110.Alber.de Ros.tract.de testi.nu.12.Baragot.tract.de reproba.testium nu.17.tom.13.

Testis deponēs de his, quæ uidit in infantia nō probat sed bene de eo quod vidit proximus pubertati, Alex.conf.29.nu.12.lib.7.

Testes possunt facti maiores testificari de his, quæ uiderunt in pupillari ætate nisi ius requirat maioritatem tpe actus celebrati, Abb.c. cum nobis, nu.6.de præscript.

Testis potest deponere de his, quæ uidit impubes etiam octo annis, Alex.conf.88.nu.22.lib.5.

Testes deponentes de his, quæ viderunt in infantia non probant, Paris.conf.88.nu.76.uol.3.

Testis deponens de his quæ vidit tempore infantiæ non probat, Paris.conf.87.nu.17.uol.3.

Testis an semel de his quæ uidit antequam moreretur esse possit, si ut in historiis legitur resuscitatus fuerit, Barb.c. quoniam n.15. ut sit non domesti.

Impugnatur testis, quia habet affectionem ad causam, & potest ex ea, uel commodū uel damnum consequi.

Testis qui affectionate deponit non probat, Corn. conf.132.n.6.uol. 1.Paris.conf.152.nu.16.uol.4.& cōf.15.nu.36.uol.2.& conf.58. num.84.uol.4.Soc.iun.consi.88. num.25.uol.2.

Testis non præsumitur deuiare auctoritate, ubi nulla uel par cadit affectio, Ang.ff.ad l.Iul.de adul.l. si postulauerit §.iubet n.3.par.2.

Testis dicens se uelle producentem obtinere non est suspectus, Barb. conf.90.uol.3.col.4.

Testis nō potest dici idoneus habēs

ueris-

uerisimilem affectionem ad causam. Gram. cons. 41. nu. 7. in ciu. post Albe. tract. de testi. par. 1. nu. 1. tom. 13.

Testimonium amore, odio, vel timore latum inualidum est, Nepos tractat. de except. arti. 19. nu. 72.

Testis non iudicatur idoneus, quando ex suo dicto pōt ascribi sibi laus, vel vituperium, Abb. c. cum dilecti. nu. 12. de elect. Alex. cons. 141. nume. 9. lib. 1. & cons. 86. nume. 9. lib. 2. Corn. cons. 67. nu. 3. vol. 1. & cons. 217. num. 6. vol. 4. Steph. Auf. trac. de testib. nu. 51. tom. 13. Ruin. cons. 189. volum. 1. nu. 4. Mill. verbo testis. nu. 107. Curt. Iun. cons. 165. nu. 21. par. 2. fallit tamen in casu, vbi aliter veritas haberi non potest, Butr. d. c. cum dilecti. nume. 40. & ibi per Abb. nume. 12. de elect.

Testi, nec notario creditur, quando illud, quod deponit est tale, ex quo sibi potest quæri laus, vel opprobriū, Ias. ff. de iur. iur. l. si duo patroni. §. idem Iulianus. nu. 24.

Impugnatur testis, quia tractat de se exonerando.

Testis, qui tractat de se exonerādo, reijcitur. Cum. cōs. 68. post prin. secundæ colum. Alex. cōs. 44. nu. 7. lib. 2. Corn. cons. 68. vol. 1. in prin. Franc. Curt. tracta. de testi. nu. 81. Ruin. vol. 4. cons. 105. nume. 2. Paris. cōs. 15. nu. 29. vol. 2. Bertran. par. 3. cons. 24. nume. 3. Gra. cons. 66. nu. 18. in ciui.

Testis non probat quādo tractat de se exonerando, qđ ampliatur procedere etiam si agatur de exonerando partem ipsius testis, Aimo cons. 112. nu. 10. Alex. cons. 71. nu. 4. lib. 5. fallit in casu ubi aliter veritas haberi non potest. capit. cum dilecti. & ibi Abb. numero 12. & But. nu. 40. de eden.

Testis si deponat ad se exonerādum tamen illi creditur in eo, quod non respicit eius exoneramen. Ruin. vol. 4. cons. 41. nume. 1.

Impugnatur testis, quia corruptus, subornatus, instructus.

Testi opponi potest, quòd recepit precium pro testimonio ferēdo, uel non ferendo, uel ad dicēdum instructus, Alber. de Ros. tracta. de testi. §. consequenter. nu. 27. tom. 13. Nepos tract. de except. art. 19. nu. 19. nu. 41. tom. 13.

Exceptio subornationis est legitima ad repellendum quem à testimonio, Vital. clem. testib. nu. 21. de testibus.

Testimonium nunquàm est videndum. 14. q. 5. ca. non sanè. col. 1. But. c. 1. nume. 1. de test. par. 2.

Testis pecunia corruptus repellitur Saly. C. de testi. l. si quis testibus. nume. 3.

Testis quomodo pōt probari corruptus, Butr. c. significāte. nu. 4. qui ma-

matri .accuſ.lib.4.

Probare ſufficit datum, uel promiſſum in teſtium reprobatione cauſa teſtimonii, Fulgoſ.l.ſi quis teſtibus.num.3.C.de teſtib.

Teſtes ſi accuſo, ꝙ pecunia corrupti falſum dixerunt, nunquid alterũ probare ſufficit.Butr.tract.de teſti.nume.65. tom.13.Bald.l.1. nu.6.& 7. C.ſi ex falſ.inſtru. uel teſti.Iaſ.l.diuus. ff.de re iud. nume.32. Bero.cap.licet cauſam.de probat.nu.29. Steph.Auſ.q.283. in addi.& q.284.in addi.

Teſtes quos dico falſum dixiſſe, qa corrupti, debeo ꝓbare corruptelam cum falſitate,& non ſufficit alterum probare,Bal.l.Fulcinius.§.hoc nu.2.ff.quib.ex cau.in poſſeſſ.Ang.ff.de re iud. l.Diuus.nume.2.par. 1. Vital.in clauſul.clauſula non ſe aſtringens,Inno.c.licet cauſam.nu.12.de proba.

Atteſtationes ob falſas, ſi dico me oppreſſum, & dico teſtes corruptos ſufficit alterũ probare.Bart. l.Iulianus.§.cum hoc.nume.7.ff. quib.ex cauſ.in poſſeſſ. Soc.iun. conſ.40.nume.9. vol.2.

Probans teſtes falſum dixiſſe, etiam corruptos non obtinet, niſi probet corruptos, ut contra eum dicant. Bart.l.Fulcinius.§.quid ſit. nu.2.ff.ex quibus cau.in poſſ.eat.

Teſtis an poſsit aliquid accipere à producente.Bal.c.placuit. nu.2. de teſti.Pariſ.de Put. tract.de ſindi.§.corruptio.nu.11.tom.14.

Exceptio quòd teſtes fuerunt corrupti, quando opponit, quid probare debet,& quomodo.Ioan.And. in 2.uol.de probat. c.licet.col.4. circa finem.

Teſtis non debet recipere pecuniã, ut uerũ teſtificetur, Imo.de teſt. & atteſta.c.placuit. num.1.

Teſti permittitur pecuniã dare palam, ut uerum teſtimonium dicat,Spec.c.per ueſtras. de donat. inter uirum & uxorem.colum.2. Aretin. uerbo falſario. uerſic. tu autem, num.20.uol.1. Dec.conſ. 189.nume.12.Ripa ff.ſi cert.pet. l.1.nume.77.

An liceat dare, uel promittere Iudici, ut aliquem eximat de banno. Item ille, qui dedit, uel promiſit poſsit teſtificari.Bald.conſ.753. par.5. nume.2.

Teſtes repelluntur ſiue uerum, ſiue falſum deponant, ſi ſunt corrupti pecunia, Baragot.tract. de teſtib. nume. 57. Berta. uerbo teſtium impugnatio.nu.80.

Teſtimonium probo ratum, & legalem deponentium ueritatem, an valeat, ſi data ſit pecunia, ut certo modo deponerent, Alber.de Roſ. ff.ad l.Cornel.de falſ. l.pęna.nume.2.l.ſi quis.nu.13. C. de teſt.

Teſtem ſuiſſe pecunia corruptum ſufficit probare ut dictũ eius non ualeat, Bart.l. ſi quis teſtibus. C. de teſt.num.2.

Teſtis non ſolum pecunia, ſed & aliis reb.corrumpitur, Iaſ.l.diuus Adria.ff.de ſindi.nu. 24.

Teſtes corruptos fuiſſe probare, & judi-

iudicem secutum fuisse dicta eorum an sufficiat ad hoc ut retractetur sententia, Imo. de probat. c. licet causam. nume. 19.

Testis unus si est corruptus præsumitur alios eam corruptos. Ruin. uolum. 4. conf. 36. nu. 9.

Testis exoneratus per partẽ, ut ferat testimonium non potest tanquam suspectus accusari. Abb. c. si dñs. nu. 5. de sim. Imol. de appel. c. constitutus. nu. 1. & de testi. & attest. c. placuit. num. 2. Dec. c. placuit. nume. 6. de testi. Ripa. ff. si cert. pet. l. 1. nume. 36. Rebuf. tract. de testi. art. unico. nume. 5. tom. 3.

Testis potest prece induci ad testificandum, dummodo cesset corruptela, Butr. c. 1. nu. 5. de testibus. lib. 2. par. 2. Bellem. c. placuit. de testi. & attesta. nume. 1. & 2.

Testis bis examinatus si citet timorem subortationis non inducit, Blan. tract. de indi. nu. 158. to. 15

Testes præsumuntur subornati, qui utuntur propriis uerbis, quibus interrogantur, Corn. cons. 9. numero 10. volum. 1.

Testis testificari recusatus præsumitur ab aduersario corruptus Rip. ff. si cer. pet. l. 1. nume. 38.

In testium productione aduocati quomodo partem instruant, Alb. de Rosa. tract. de test. nume. 12. Prob. in Ioan. Monac. c. ut animarum. nu. 23. de const.

Testes instruere licitum est, non autẽ suborbare, Aretin. l. 2. ff. de rebus credito. nu. 20. & Bald. in rub. C. si ex fals. instrum. Aretin. l. scripturæ. C. de fide instrum. & c. imputari.

Testes possunt instrui à parte, vel ab aduocatis in modo testificandi, ut nõ deficiat in redditione causæ bona fide, & quò ad ea, quæ cõsistũt in iure, Pau. l. cũ & Iudices. nu. 5. C. de iuram. calum. Ripa. ff. si cert. pet. l. 2. nu. 36. Berta. uerbo testium instructio, nu. 1.

Testis instructus à parte, vel aduocato non probat, & factus est aduocatus loquens cum teste ante examinationem, Spec. de testib. §. 1. uers. tamen opponitur testi, qui recipit, & de aduocato. §. utriusque. uersic. 14. sit cautus.

Testis si deponit per uerba iuris in casu permisso & interrogatus qs eum docuit, & dicat, Aduocatus partis, uel pars, non probat, quia apparet subornatus, Mill. in uerbo testi. nume. 2. Ripa l. 1. nu. 36. ff. si cert. pet.

Testes non põt producens instruere, sed tamen quæritur de causa scientiæ, Bertac. uerbo testium instructio. uume. 2.

Testibus instructis siue à maiori, siue a minori parte, an & quo casu credatur, Ioan. And. in Nouel. de elec. c. cupientes. nume. 2.

Testis dicens se instructum non repellitur, quia intelligitur de licita instructione, Rebuff. tracta. de testib. arti. 1. gloss. 7. nu. 3. tom. 3. Contrarium uide per Ripa. l. 1. nume. 36. ff. si cert. pet.

Testis

testis subornationis sub suspitione arbitrio Iudicis puniendus est, Francis. Curt. tractat. de testib. num. 29.

Testium corruptela post sententiã obligare potest, Albe. de Ros. tracta. de testi. nu. 28.

Testimoniũ falsi perhibitionẽ falsi indicij perhibitio subsequitur. Mic. uulg. tract. de reg. mand. 3. in princ. num. 46. tom. 5.

An debeantur testibus expensæ, uel salarium.

Testib. expensę sunt ministrandę. 4. q. 4. c. testes. §. sicq;. col. 2. & But. c. 4. de testib. lib. 2. par. 2. & c. ab omni. nume. 21. de uita & honesta. cleric. lib. 3. Anchar. c. 1. de testi. num. 1. & c. statutum. §. insuper, de rescript. in 6. num. 5. Nell. tract. de testi. Lampan. tractat. de expen. num. 20. tom. 14. & Alber. de Ros. tracta. de testi. par. tertia, num. 34. tom. 13.

Testes producens & ẽt aduersarius in causa criminali tenetur conferre ad expensas magnas quas oportet fieri in testibus, Bald. l. uerba. C. de adult. nume. 4.

Testes producens utrum damna testium in eorum negotiis resarcire teneatur, Alb. de Ros. tract. de testi. nu. 35. Franc. de rescript. c. statutum. §. pro ferendo, nu. 4. de testibus in 6. Fel. c. 1. de testi. nu. 1. uel 2. ubi dicit, ꝙ damna debet resarcire de mandato, uel scientia iudicis.

Testes an damnum & interesse recuperent ab eo qui eum citare fecit, Alber. de Ros. l. quando. nu. 4 C. de testi.

Testis debet habere integras expensas. c. statutũ. §. insuper, de rescri. in 6. Bal. C. de anno. & tribu. l. nemo. nu. 1. lib. 10.

Testis debet se præsentare corã iudice nõ suis expensis, sed producentis, Imol. de test. cogen. c. cum super causa. nu. 6. Sal. C. de testib. l. quoniam liberi. nu. 2. & ff. de testi. l. testium. nu. 17. Fulgos. C. de testibus. l. quoniam liberi. num. 2. Nell. tract. de test. num. 97.

Testes cuius sumptibus producantur, Bertac. uerbo testium productio. num. 8.

Testis non debet relinquere facta ꝓpria propter aliena, Rom. ff. quẽadmodum testam. l. sed si quis. numero 2.

Testes si ab utraque parte. principaliter producantur, an utraq; pars teneatur in sumptibus conferre. Bald. l. eas. §. si quid autem. C. de appell. num. 3.

Testes producens an etiam aduersarius teneatur in causa criminali ad modicas expensas. Bald. l. uerba. C. adult. num. 4.

Testibus etiam coactis expensæ debentur, Spe. de recus. §. effectus. uersic. sed si quis.

Testes nil ultra expensas recipere debent, Bagarot. tract. de reprob. testium. nu. 13. tom. 13.

Te-

Testes corã arbitro productos, q. uult coram Iudice reproducere debet suis expensis reproducere, Abb.c.præsentata.nu.3.de test.

Testes, cuius expẽsis in iudicio producendi sunt, Alb. de Ros.tract. de test.num.34.

Testes producens tenetur ad impendia. Albe. de Ros.ff.de test. super rubr.num.7.

Testes inopes sumptibus uenire debere, limita in nominibus, Belleme.c. si quis testium, de testi. & attestat.num.2.

Testes an debeant habere uictum, Bal.l.eos.§.si quid autẽ.C.de appell.nu.5. gl.l.idem.§.idẽ labeo. ff.de manda. uerbo addit.

Impugnatur testis, quia in alia causa uel instantia examinatus.

Testes quo tẽpore fidem faciãt, Bellem.c.cum à nobis.de testi.& attesta.num.8.

Testium dicta coram arbitro aqſq. consensu partium recepta si corã iudice producantur quandó probent, Butr.c.præsentata.nu.11.de testi.lib.2.par.2.Vital.clem.test. num.42.de testi. Bal. consil.384. num.2.par.3.

Testes recepti coram arbitro faciũt fidem in alia instantia coram ordinario, Bal.l.fi.C.de arb.Sal.C. de testi.l.fi. num.1.Abb.c.cum dilectus.num.5.de arbitr. Mil.uerbo testis.num.31.

Testes examinati corã arbitris non probãt corã ordinario, nisi inter partes illud fuerit factum, Guid. Papa.q.124.in fi.

Testium attestationes receptæ per arbitrum fidem in iudicio faciũt, si ipsi testes mortui sunt, si uiuãt est in optione illius contra quem producti fuerũt, an attestationes recipere uelit, & testes de nouo deponere.Io.And.in Nouel.cap. præsentata.col.3. circa medium. uers.præsentata, de testi.Ang.C. de testibus.l. cum apud.nu.3.

Testes recepti corã arbitratore an faciant fidem, Bald.c.præsentata nu.7.de testi. Zabarel. cons.140. num.13.& 14.Vital.Clem.testib. nu.41.de testi.Bapt. de S-Blasio. tracta. de arbitr.q.50.nume.13. tomo 12.

Testes recepti coram arbitratore nõ faciunt fidẽ coram Iudice.Abb.c. præsentata.numer.5. de testibus. Bertac. uerbo testes in alio iudicio.num.11.

Testes in uero iudicio, ualent corã arbitro, Bald.l.fin.C.de testibus. num.4.

Testium dicta iudicio ordinario nõ seruato an probent illis mortuis, Butr.c.cum in tua.nu.6. de testi. lib.2.par.2.

Testes coram executore literarum Apostolicarum non probant coram alio iudice. Bald.l.fin. C. de testibus.in fi.

Testes examinati in summario iudicio

cio an faciant fidem in ordinario, & an iterum posſint examinari, Pau. conſ.3. nu.3.uol.2.

Teſtes examinati in iudicio ſummario non faciunt fidē in iudicio plenario ad fauorē producentis, Fel. c.ueniens.el 2.nume.28. de teſt.

Teſtes per uicecancellarium extraiudicialiter & parte uocata recepti non faciunt fidem poſtea contra eandem partem, nec ſtatur depoſitioni uicecancellarij ſup relatione illorum. deciſ. 630.631.

Teſtes examinati plenariè in iudicio ſummario an faciant fidē in iudicio plenario, But.c.per inquiſitionem, num.31.de elect.libr.1. part.1.

Si teſtes examinati in ſummario iudicio ſunt mortui ad dictum illorum debeat ualere, Abb.c.cum in tua.nu.4.de teſt.Fely.c. præſentata.de teſt.2. in uer.limi.4.

Teſtibus receptis coram bonis uiris an detur fides coram iudice. Pau. l.ſi.num.2.C.de teſti.Iaſ.ff.ſi certū pet. p l.admonendi.in rep. nu. 175. Bertac. uerbo teſtes in alio iudicio.num.2.

Teſtis examinatus per laicū in cauſa eccleſiaſtica non facit fidē coram iudice eccleſiaſtico, ſecus in cauſa ſeculari, Abb.c.ſicut te, nu. 12.& 13.ne cleri.uel monac.Mil. uerb.teſtis.num.118.

Teſtes recepti ad ſimplicē informationem nunquàm probant in proceſſu, qui ſequitur quādo lite nō conteſtata recepti ſunt, nec publicantur, Alber.de Roſ.tract.de teſti.num.11. Bald.l.presbyteri.C. de epiſc.& cler. num.8.

Teſtes de fama ad inquirendum examinati an probent ad condemnandum, Bald.in Specul. de ſentent. in fin.

Teſtes examinati pro parte priuata an ſidem faciāt pro parte fiſcalis. Pau.conſ.342.nu.1.

Teſtes examinati in inquiſitione generali an faciant fidem in ſpeciali, Abb.c.ad petitionem. nume. 2. de accuſ.Fel.c. cauſam quæ, el 1. de teſtibus.

Teſtes recepti in ciuili nō faciunt fidē in criminali ſicut acta in ſummario non parant præiudicium in ciuili, Paul.conſ.168.numero 3. uolum.1.

Teſtium probatio per teſtes facta in cauſa criminali probant in ciuili in eadē inſtantia, & inter eaſdem perſonas etiam fictè. Ruyn. uol.4.conſi.4. num.5.

Teſtes recepti extra ordinem, uel in alia cauſa non probant, Alex.conſil.212.nu.15.lib.6.

Teſtes, & ſcripturæ antiquæ maximè ex archiuio publico productæ probant pertinētia, Abb.uol. 2.conſ.62.num.9.

Teſtes recepti ad excipiendū, quando ad agendum fidē faciāt, Nell. tracta.de teſti.num.206.

Teſtes unius pͥuinciæ an in alia prouincia fidem faciant, Barb. c.cum bonæ memoriæ nu. 8. de probat.

Teſtium dicta quando pereant iuſti

tia perempta, Barto. l. 1. num. 2. ff. quæ in fraud. cred. Bar. de cõtrar. testi. uerb. cum testes num. 12.

Testes perẽpta instantia nõ pereunt Nell. tract. de testi. num. 104. Bũt. tract. de testi. nu. 66. tom. 13.

Probationes testium factæ in causa, in qua est postea perempta instantia prosunt, & nocẽt singulari successori habenti causam ab eo, qui fuit in lite sicut faceret sentẽtia, Alex. consi. 61. nu. 10. uol. 2.

Testes in causa criminali perempta an ꝓbent in alia iterũ mota. Bert. uerb. testes in alio iudi. nu. 8.

Testes iurati in alia instãtia sunt iterũ producẽdi, Bal. c. causam el 2. de test. Alex. l. cum lite iud. solu.

Testium dicta in una instantia, an probent in alia, Iser. c. 1. nu. 7. tit. si de inuest. inter Domi. & Vasal. quæstio oria.

Testes examinati corã iudice in una instantia faciunt fidem in alia si tendit ad eundem finem inter easdem personas, Bar. l. si. C. de arbi. & l. cum lite. ff. iudi. solu.

Testes in una instantia non publicati an probent in alia, Bal. l. cum lite. ff. iudi. solu. colu. 2. q. 9. Ludo. Rom. C. de eden. l. is apud quem, nu. 27. Homod. consi. 201. num. 2 Bertac. uerb. testes in alio iudicio num. 9.

Testes examinati in una instãtia parte præsente, & publicati in contumaciã in alia instantia contra easdem personas præiudicant secus quò ad alias personas, Bar. l. in litem ff. iudi. solu.

Testes examinati in una instantia nõ faciunt fidem in alia, si non sunt publicati, Bart. l. cum lite num. 5. ff. iudi. solu.

Testificata in una instantia quando prosint, in alia Bart. l. spadonẽ. §. qui absolutus nu. 1. ff. de escu. tu. & c. cum causam nu. 7. de test. lib. 2. par. 2. Paris. consi. 87. n. 58. uol. 7. uerb. testes in alio iudicio. n. 1.

Testis receptus in uno iudicio nõ facit fidẽ nisi inter easdẽ personas de testi. c. constitutus. col. 5.

Testium dicta an ualebũt quæ in primo iudicio dixerunt si primi mortui sunt, Ioan. And. in Nouel. c. cũ in tua. col. 4. circa. fi. uerb. præferatur de testi. Specu. de instr. edi. §. nunc uidendum.

Testes recepti in uno iudicio an faciãt fidem in alio inter easdẽ personas, Fulgos. cõs. 184 post prin. 3. col. consi. 96. col. 2.

Testes examinati & publicati faciũt fidem in alio iudicio inter easdẽ personas, Ias. l. is, apud quem nu. 22. & hoc limitatur quinque modis. de quibus ibidem.

Testes recepti in uno iudicio faciũt fidem in alio quamuis non publicari, Abb. ca. causam el 1. nu. 2. de testi.

An processu pronuntiato nullo dicta testium qui deposuerunt in ipso, & fuerunt publicata ualeant in alio iudicio, Bal. consi. 265. 3. par. num. 1.

Testes publicati quãdo in alio iudi-

l.admonendi.ff.de iureiuran.numero 47. Berta. verb. testium productio nume. 17.

Testes recepti inter certas personas præsumptionem seu semiplenam probationem inter alias personas faciunt Guid.Papæ.tract.de præsumpt.num.107. & 108.Bart.l.si quis libertatem.nu.5.ff.de pet.hę red.Ripa.ff.de iureiuran. l.admonendi.nume.102.& 103.

Testes examinati contra vnum contra alium faciunt indicium, Bart. l.à sententia.num.1.ff.de appella. Franc.Bru.tract.de ind. & tortu. q.7.par.1.nume.38.

Testes examinati super uno processu contra vnum an super alio processu contra alium indicium faciant Franc. Bru.tract.de indi. & tortura q.2.par.1.nu.78.

Testis unius dictum in una causa ꝙ faciat fidem contra eum in alia, Bar.l.eos,qui nu.1.ff.de fal.Nell. tract.de testi.nu.205.

Testes mortui probant in antiquis etiam in tertii præiudiciũ, Aimo par.1.sec.ampliatur nunc nu. 11. de antiq.tempo.Rui.cons.28.numero 2.volum.4.

Testes producti contra unum, & in una causa fidem faciunt in alia,& contra alium, quando ad id ille fuit citatus, Paris.cons.80.numero 50.volum.1.

Testes impugnantur, quia ad aliũ finẽ fuerunt examinati.

Testes examinati ad vnum finẽ non ꝓbãt examinati ad aliũ c.veniẽs. el 2.& ibi But.nu.12 de test.Bal. c.cum in tua.nu.2.eod.titu.Mill. verb. testes inducti ad unum fi.

Testes impugnantur,quia nulliter erant examinati.

Testis dictum extra iudiciũ an probet,Tindar.tract.de testib.nu.5. lib.2.& c.6.nume.2.& c.2. nu.1. & c.3.num.1.Alber.de Ros.trac. de test. nume.42.

Testis dicto extra iudicium, si iuramentum interuenit an sit standũ, Tindar.tract.de testib.lib.2.c.4. numero 1.

Testium dicta in iudicio minus solenniter agitato non ualent, But. c.1.nu.2.de testi.cog.lib.2.Cor. cons.277.nume.3.uol.3.

Testes reprobãtur si a iudice,vel altero de eius mãdato nõ recipiũtur,Baragot.tract. de test.nu.89.

Testes non recipiuntur per priuatum,nec extra iudicium, Bal.l.fi. 5.opp. C.de edic.diu.Adr.toll.

Testium examinatio per iudicem incompetentem redditur nulla, Aim.cons.2.nume.7.

Testes examinati à iudice incompetenti non faciunt fidem, quod fallit in uno casu,posito per Hippo. sing.201.incipit testes.Ruin.cõs. 149.uol.5.nume.24.Berta. uerb. testium impugnatio. nu.109.

Testes parte nõ citata examinati nõ probant. l.si quando. de testi.fal-

lit in casibus, de quibus per Rom. sing.369.alios casus ponit Mars. singu.24.& 30. & per Socin.singul.523.

Testium depositio extra iudicium, & in iudicio inualido equiparantur. Tindar.tract.de test.nu.4.

Testium receptio uaganter facta est nulla.Butr.c.fin.num.2. lib.2. ne sede uacan.

Testes iurati coram Iudice si recesserunt antequàm deponerent per aliquam forte necessitatem, licèt postea deposuerint coram honestis uiris non ualet dictum eorũ. Bald.l.testium. num.10.uersi.sequitur.C.de testi.

Non præsumitur ꝓ dicto testis quo ad solennitatem, Bald.cons.243. par.1.numero 2.

Testium solennitas actum concernit probatorium.Saly.ff.de pign. act.l.grauis.nume.2.

Testes etiam à Cardinalibus inordinatè recepti non probãt, Hippol. in pract.§.2.nu.26.

Testium receptio quando dicitur rite facta, vel non. Zabarel.clem.de testi.2.nu.24.Imo.super clem.de testi.c.testibus.nu.4. Lud.Rom. C.de transact. l.ubi pactum. nume.43.Tindar. tract. de testibus. lib.2.c.3.num.3.Vital.clem.test. num.13. de testibus. Barb. clem. 1.nu.5.Alciat.l.bene est.ff.si cer. pet.num.43.Hippol.l.1.§.fi. numero 36. ff.de quæstio.

Testes examinati appellatione omissa, & non discussa per iudicem a quo probant.Cornel. cons.247. nume.1.uol.1.

Testis dictum, qui non debet admitti vel nõ debet examinari nil operatur, Bald.l.1.C. de quæstio.nume.2. Paris.cõs.18.nu.25.vol.4.

Testes semel admissi, qui non debebant admitti, an & quando probant.Paris.cons.58.nu.52.vol.4.

Testes fuisse legitime examinatos, aut probatos ad validitatem sententiæ non requiritur, quinimmo nec factam esse probationem intentionis eius, qui sentẽtiam obtinuit, Bertran.par.1.cons.3.nu.7.

Testes recepti per sindicum super denuncia, non probant coram iudice.Bald.l.fi.C.de testi. Saly.C. de test.l.fi.num.8.Berta.uerb.testium receptio.nu.21.

Testi occulte deponẽti creditur, ubi agitur de peccato, Præpos.c.preterea, el 2.de spon.nume.5.

Testis dictum priuatim deponentis quando probet, Præpos.d.c.preterea, el 2.nume.47.

Testes examinati extra iudicium per sindicũ super inquisitione ipsum excusant, Hippol.in pract.§.constante.nume.99.

Testis dictum extra iudicium auctorem à calumnia excusat, Tinda. tracta.de test.nume.5.

Testis nõ examinatus à iudice, quam fidem faciat, Bar. l.admonendi.ff. de iur.iur.nume.41.

Testis dictum contra se sumitur pro confessione, Butr. c. inquisitionis.nu.26.de test. lib.5.

Testes non ritè examinati in longinquis partibus probant, Nell. trac. de test. nu. 208.

Testimonia extraiudicialia non faciunt plenam probationem, sed solum indicium, Alber. de Rosa. ff. de test. l. testium. nu. 21.

Testis depositio extraiudicialis, ut ualidetur, quid requiratur, Vind. tract. de test. nu. 3.

Testium forma an iuramento suppleatur, Bero. rub. de prob. n. 23.

Testium dicta post terminum iudicii statutum etiam approbata ab altera parte non eidem parti praeiudicant, Butr. c. de causis. nu. 34. de offi. deleg. lib. 1. par. 2. Ludo. Roma. ff. de fer. & dilat. l. ne quis. num. 12. Franc. c. cum causam. de appel. Fely. c. cum causam. nu. 51. de testi. Ias. ff. de iur. iur. l. admonendi. nume. 88. in repet.

Testium inualida dicta partes approbare possunt, sed non processum, Barba. c. prudentiam. nu. 59. Fely. de test. c. ueniens, el 2. num. 4. Hippol. l. 1. §. ad quaestionem. numero 14. ff. de quaestio. in rub. C. de proba. nume. 278.

Testium dicta, quae non ualent, partium consensu conualidari non possunt, Nell. tract. de test. nume. 224. Franc. Curt. tract. de testib. nume. 2. tom. 13. Berta. verbo testium impugnatio. nu. 43.

Testes corrupti non possunt ex consensu partium validari, Bal. auth. qui semel. C. de testibus. Alex. l. 1. ff. de fer.

Testium impertinentium depositionibus quando quis consentire dicatur. Fulg. ff. de iur. iur. l. si duo patroni. §. idem Iulia. nu. 8.

Testes non ritè recepti non nocent etiam si partis consensu sint publicati. Bal. auth. si quis in aliquo. C. de eden. col. 1.

Testes si à iudice nominati fuerint, quo petente iurauit, omnia alia praesumuntur solẽniter acta, Rui. consi. 35. volum. 4. nume. 3.

Testes examinare, qui fecit inualide debet alteri parti in expensis condemnari. Pau. de Cast. cons. 96. nume. 5. uolum. 1.

Testis dictum si deficit ex parte examinatoris si parti potest imputari cur non fecerit testem examinari solẽniter, ex hoc inducitur suspicio contra eum, Ias. ff. de iureiur. l. admonendi, in rep. nume. 172.

Impugnatur testis ratione loci & temporis.

Testis an debeat deponere de tempore, Cin. C. de testi. l. testiũ. nu. 10. & 11. Butr. trac. de testi. nu. 40. Bellem. c. nihilominus. n. 2. 4. q. 6. Butr. c. ex tenore. nu. 6. lib. 2. par. 2. Alb. de Ros. C. de testi. l. testiũ nu. 10. Bald. l. testium. C. de testi. nume. 23. Pau. l. 2. §. idem labeo. nu. 2. ff. de aqua pluu. arcen. Lud. Rom. ff. de aqua plu. arcen. l. si cui aqua. §. idem labeo. n. 10. Mar. de

Fano.

Te-

Testis deponens de tempore quando uerificetur, Bertr. par. 1. cons. 80. num. 3.

Probatio sine tempore non inducit tempus, quod necessario probandum erat, Fab. de Mont. tracta. de emp. & uend. q. 5. num. 21. tom. 8. Bertran. par. 1. cons. 1. nu. 26. Ber. uerb. probatio inualida nu. 8.

Testis plus creditur dubitatiùs, quã certo deponẽs de tempore, Alex. cons. 65. num. 4. lib. 2.

Testes habẽtes probare surreptionẽ gratiæ impetrantis propter intrusionem, oportet, ꝙ probent tempus gratiæ, Bellem. decis. 429.

Testi deponẽti de facto longinquo non ita creditur, ut de propinquo Bar. l. carbonianum §. dies autem ff. de carb. edic. num. 8.

Testium fides per transcursum temporis ueritatis obliuione tradita uariatur, Vber. de Bob. tracta. de positio nu. 38, tom. 13.

Testis non ita recordatur de longinquo tempore sicut de recenti. Alber. de Rosat. ff. de Carb. edic. l. Carbonianum num. 5.

Testis circa longũ annorum cursum de facili errare potest, Ang. cons. 25. num. 4.

Testis in dicto suo deponit de loco, & tpe in causa scientiæ, nil dicit de loco, & tpe non dicitur falsarius, neq. contrarius, Berta. uerb. testium punitio nu. 44.

Testes quando non uideantur etiã probare de tempore quo loqui uidentur. Bertran. par. 3. cons. 330.

Testis deponens de alio tempore quàm dicat inquisitio facit indicium, Ang. consi. 3. num. 2.

Testis deponẽs de tempore, de quo est quæstio qualiter debeat probare, Bal. l. data opera, C. qui accus. non poss. nu. 42.

Testis dicens decẽ annos præteriisse etiam concludit, quando inceperant, & si interrogatus respõderit nescire quo tempore illi. 10. anni inceperint, quid in hoc casu dicẽdum sit, Seysell. l. diuis. ff. de sol. matr. num. 6.

Testis deponens de tempore per dictionem circa, non dicitur cõcludenter deponere, Alex. cons. 149. nu. 16. lib. 5. Rui. uol. 5. cons. 10. nu. 3. & uol. 4. cons. 36. n. 6. Cor. cons. 215. nu. 6. uolu. 1. & consil. 186. uol. 1. nu. 1. & cõs. 129. uol. 1. nu. 3. & cons. 130. nu. 1. uol. 1.

Testis deponens de certo tempore, uel circa, quomodo intelligatur illud uerbum circa, Cuman. consi. 91. post prin. 2. uol.

Testis deponens per uerbum circa, de tpe ætatis probat tẽpus minus, Corn. cons. 247. nu. 4. uol. 1.

Testis si circa negotium principale de scientia ex proprio sensu corporis deponat, & circa tempus deponat per uerbũ iudicio suo, aut æquipollentia uerba probat, Alexan. consi. 149. nu. 2. uol. 5.

Testis deponens uideri suo circa tẽpus probat. Corn. cons. 92. nu. 5. uolum. 1. Ruin. uolum. 4. cõs. 69. num. 12.

Te-

Teſtis deponẽs de tempore per uerbum circa, non probat, Cor. conſil. 110. num. 1. uol. 1.

Teſtis non prob. tẽps continuatum per dictum à tali tempore citra. Bar. l. Celſus ff. de uſucap. nu. 23. Corn. conſi. 211. uolum. 1. num. 2, ſi tamẽ aliquid deponant per uerbum ſemper, uel continuè, creditur illius dictis, ut ibi.

Teſtis dicens quòd habet recordum 20. annorum non probat, Corne. conſi. 110. num. 1. uol. 1.

Teſtes dicunt, quòd ultra ſexmenſes factũ eſt, & ultra ſex, quomodo intelligatur, But. c. 2. num. 47. de transl. præla. lib. 1. part. 1. Zabarell. conſil. 107. circ. princ. nu. 7. Iaſ. ff. ſi quis cauti. l. & ſi poſt tres num. 9. & 10.

Teſtis dicẽs, quòd ſunt anni. 12 uel ultra, quòd ſunt multi anni, quia dictio ultra põt uerificari in paruo, ſimiliter dictio multi, Corn. conſi. 21. num. 7. uol. 2.

Teſtis deponens dictione plus, quid operetur, Alber. de Roſ. tract. de teſti. num. 12.

An ualeat dictum teſtis nõ deponentis de loco. Bald. conſ. 353. par. 5. nume. 2. Salic. de teſti. l. teſtium, num. 14.

Teſtes, qui dicunt teſtimonium factum in camera, & alij dicãt factũ in ſaleta dicũtur differre in loco, & ſic non probant, Corn. conſil. 148. num. 1. uol. 3.

Teſtes de loco dicere debent, Baga. tract. de reprob. teſti. nu. 62. Ber. verb. teſtes depo. nu. 99.

Teſtes exemplo Danielis ratione loci reprobantur, Baragot. tract. de teſti. num. 6.

Teſtis deponẽs de loco obſcurè, uel incertè uitiatur eius dictũ, Aret. l. hæres inſtitutus ff. de acq. hære. num. 3.

Teſtes ſe reſtringentes ad certũ tempus & locum reprobantur, probata abſentia à loco & tempore. Panor. c. ex tenore nume. 7. de teſt. cogen.

Teſtis melius de loco, quàm alio recordari debet, Nell. tract. de teſt. num. 29.

Impugnantur teſtes, qui non ſunt in numero ſufficienti.

Teſtiũ numerus de iure diuino qualis debeat eſſe, Pariſ. conſ. 68. nu. 152. uol. 4.

Teſtes quot de iure cõmuni, & quot de conſuetudine ad probandum requirantur, Aluar. rubr. quid ſit inueſtit. c. 1. nu. 5. Pariſ. conſ. 68. num. 154. uol. 4. Gofre. de agnoſ. & alen. lib. 2. nu. 2. & 3.

Teſtium legitimus numerus quãdo reſtringendus, & quatenus uerũ ſit, Gofred. l. ad teſtium §. ſi quis ff. de teſtam. nu. 72. & 73.

Teſtium numerus facilius augeri, quàm minui permittitur, Bero. c. ſicut, de prob. num. 64.

Teſtes quot requirunt in confectione actus, tot requirũtur in eius reuocatione, Decius l. ſciendum de re-

ueſt.inter dom.& Vaſall.lis.oria. not.2.Bertran.part.2.conſ.292. numero 1.

In ore duorum, vel trium ſtat omne verbum, quod fallit, quando etiã dictum vnius multum operatur, Hippol.in ſing.47.incipit in ore duorum, Bart.Cepol.conſ.61.numero 7.

Teſtium numerus ubi non exigitur ſufficiunt duo, vel tres teſtes, de teſti.c.licet vniuerſis. col.1.gloſ. verbo & hoc l.quidam.§.ſi uoluerit.de feud. Butr.in tract.de teſt. nu.15.tom.13.Baragot.tract.de reproba.teſtium.nu.92.tom.13. Fulgoſ.C.de fideicõmiſſ.l.ſi probauerit.nu.1.Iſer.titu.ex quibus cauſ.feu. . . .nu.2.lib.3.in rubr. Aluarot.rubr.quot teſtes ſint neceſſarii ad probandum feu. Igne. §.quod autem.nume.2.

Ad probandum duo teſtes ſufficiũt, vel tres niſi in aliquibus caſibus regularibus, vbi plures requiruntur. 4.q.3.cap.teſtes.§.ſeq.poſt med.col.2.1.q.4.§.1.col.3.Hoſt. rub.de teſti.nu.4.in ſumma, Nepos trac.de excep.num.50.Nell. trac.de teſt.nu.73.& l.ubi numerus.ff.de teſti.c.in omni.de teſti. Spec.de teſtib.§.reſtat.de nu.in princ.Pau.conſ.303.Iudex eſt. Cum.ff.de teſt.l.hæred.Zabarel. c.ex inſinuatione.de proc.nu.1. col.3.Abb.c.ſuper eo,num.7.de conſangui.& affi.& uol.1.conſ. 16.nu.1.Imo.conſ.91.nu.1.Barb. c.licèt cauſam.nu.96.de probat. Corn.conſ.105.nume.4.uol.7.& conſ.33.nu.14.uol.2.Iaſ.de acq. hæred.l.nec is,nu.9.Afflic.deciſ. 72.num.5.Socin.Iun.conſ.148. nu.9.& conſ.71.num.5.uolu.2. Boer.q.101.nu.7.par.1.

Teſtibus de duobus qũo euangelica auctoritas intelligitur, Ioan. And.in nouel.c.licèt.col.4.circa medium,verſ.quia licèt de teſti.

Teſtes duos iure pontificio ſufficere, Bellem.c.licet uniuerſis.de teſtib.& atteſta.nume.4.

Teſtibus etiam duobus nõ abiectis an credendum, Bertran.part.2. conſ.291.nume.1.

Teſtes duos ad deciſionẽ cauſę ſufficere, Bellem.ca.quod uerò numero 1.2.q.4.Hippol.conſ.31.numero 1.vol.1.

Teſtes duo in criminalibus, ſicut in ciuilibus ſufficiunt, Dec.l.iuris ignorantia.C.qui admit.nu.24. Alber.de Roſ.2.c.col.2.fol.187. Anch.2.q.5.c.quod verò.num.1. & 7.col.1.& 4.

Teſtes duo ſufficiunt ad probãdum inueſtituram, Afflic.c.ſi tres,uel plures de pace tenen.not.1.

Teſtes duo de actu deponentes plenè probant ſecus ſi de ſcriptura, Rebuff.trac.de Chirograf.art.2. nume.7.tom.1.

Teſtes duo ſufficiunt in contractibus de iure communi, Socin.Iun. conſ.12.nume.3.vol.7.

Teſtes duo ſufficiunt, niſi contractus excedat.50.libras au.Boer. q.118.nume.2.par.1.

Teſtes

Impugnatur testis, qui asserit se aliter dixisse, quàm scri-pserit Notarius.

consi.385.par.5.num.1.Butr.ca. ad audientiam.nu.17. de præscriptio.lib.2.part.2.Zabarel. clem. de hæret.1.§.verum,el 2.num.7. Abb.c.cum causam.el 1.num.23. de testi.& c.ad audientiam.nu.7. de præscrip.Imo.de hæret. clem. 1.num.21.Nell.tract. de testibus num.246.251.254. & 54.Francis.Cur.tract.de testi.nu.48. tomo 13.Butr.tract.de testi. nu.53. tomo 13.Fely.c.ad audientiã. de præscrip.num.9.Hippol.l.1.§.ad quæstionẽ.ff. de quæstio.nu.10. Fran.Cur.tract.de test. num.85. Capic. decisi.61.nu.5.Aim.consil.74.nu.3.Bertac. uerbo testes depo.nu.153.Fel.c. cum causam de testibus.uersic.si autem testis. num.59.

Testes si dicant aliter fuisse scriptũ, quàm fuerit actum an instrumẽtum reddant falsum,Bart.l.1.§.si quis negauerit.nu.10.ff. quemadmodum testa.aper.

Si in scriptura Notarii reperiatur testes dixisse inquisitionem ueram esse,& duo testes attestantur, se nunquã dixisse quomodo intelligãtur,Bal.cons.281.par.2.nu.2.

Quid si testis,qui deponit falsum excuset se dicendo ꝙ notarius aliter scripsit,quã ipse dixerit, Nel. tracta.de testi.nu.251.Fely. c. ad audientiam.de præscr.nu.10.

Testis quando negat ita deposuisse, prout notarius scripsit dũ tractatur de falso,stabitur potius dicto ipsius testis,quàm notarij.Gram. decis.60.nu.18.

Testis si de falso accusatur,& dicat, ꝙ notarius aliter scripserit, quã ipse dixerit, ĩ isto casu si alia non concurrãt contra testẽ non creditur ẽt notario cõtra testem nec è cõtra,Hippol.cons.74.nu.10.vol.1.Capic.decis.94.nu.1.

Testis si de falso cõuincitur, nihilominus si ita dixisse negat prout notarius scripsit,non potest puniri ex illa scriptura de falso criminaliter,Aret.l.qui curasse.§.item Põponius.ff.de iur.iur.nu.28.

Testis personæ multũ notabili asserenti se aliter dixisse magis creditur quàm notario,Capic.decisio.61.nu.6.

Impugnatur testis, quia locutus fuit cum parte vel promisit certum quid testificari.

Testis ante depositionem loquẽs fatuus est,Alber.de Ros.trac.de testi.§.consequenter.nu.27

Testis si dicit se velle testificari cõtra varietatẽ an probet,si nõ probetur aliter, ꝙ falsum deposuerit, Alex.consil.179.volu.2.Francis. Curt.tract.de test.nu.107.

Testis ante publicationem dictum suum reuelare nõ debet.,Paul.tracta.de uisita.q.7.par.2.nu.23.tomo 3.Saly.ff. de test.l. qui falsa. nu.4.Fulgos.ff.de testi.l. qui falso.nu.1.

Testis repellitur,q vtriq; parti propalat

palat dictum suũ, uidelicet separatim cuilibet dicẽdo se scire, ut producatur in testem, Specul. de testib. §. 1. uer. licèt, quod labeo, Steph. tracta. de test. nu. 87.

Testis licèt extraiudicialiter asserat coram partibus id quod testificari intendit in iudicio per hoc non detrahitur de eius dicto, quin ualeat testimonium si postea idẽ testificetur. Butr. c. 2. num. 6. de capell. mona. lib. 3.

Testis si allocutus est partem ante testificationem, utrum diminuatur fides illius, Fel. c. præterea. de testib. cogen. num. 11.

Testes ne decipiant producentem promissionibus cauendũ est, Specul. de proba. iud. cir. 2. prin. uer. circa partes.

Testis qui promisit testificari an debeat repelli, Bald. l. data opera. C. qui accus. non poss. Hippol. l. 1. ad l. Corn. de sica. in princ. & ff. ad l. Corn. de fals. num. 9.

Testis si dicat in præsentia partis, ꝙ erat dicturus in iudicio an uitietur eius dictum, Fel. c. fin. de test. cogen. nume. 6.

Testes de ueritate suspectos facit primo eos coram testibus cum iuramento extra iudicium confiteri, Tindar. tracta. de testi. l. 2. c. 2. num. 4. tom. 13. Abb. c. dilectus. num. 7. de capel. monac.

Testes qui iactabantur se siue ueritatem si recedant non probant, Bal. l. non ignorat. nu. 8. C. de fructi. & lit. expensis.

Testes si extra iudiciũ iactauerint se scire ueritatẽ, si ante depositionẽ recesserũt, uel mortui sunt uolẽs eos producere, & quod ꝑ eos non potuit probare in expensis non condemnabitur, Lanfranc. tract. de spons. num. 22. tom. 14.

Impugnatur testis ex eo, quia fuit semel reprobatus.

Testis semel reprobatus in una causa an possit per alium in alia causa produci, Glos. l. si uteris. C. de fide instru. Bagarot. tract. de testi. nu. 85. Spec. tit. de testi. §. 10. nu. 9. Alb. Ros. C. de testi. l. si quis testibus. nu. 4. Butr. c. testimonium. nu. 18. de testi. lib. 2. par. 2.

Testis potest repelli a testimonio si probatum fuerit alias fuisse repulsum, Abb. c. super eo. nu. 3. de dec. Fel. c. testimonium. de test.

Testes reprobati per alios non sunt iudicandi idonei, Paris. consi. 13. num. 20. uolum. 3.

Testes quibus de causis reprobentur, & de reprobatione communia.

Testes quibus in causis reprobãtur, de testi. c. si quis testium. colu. 1. & c. ex parte. colu. 3. Spec. de testib. §. sępe testes. Doctor. auct. q semel. C. de testi. Spec. de testi. §. sæpe. Sal. l. si quis testium. de test. Alb. de Ros. ff. super rub. num. 8. Butr.

But.tract.de test.nu.1. & per totum.to.13.Bar.cons.111.incipit quæritur.Anch.c. quoties alicui. de testi.nu.3.& c.super eo.de testi.num.3.Iacob. Gentil. trac.de ordi.iudi.§.fin.num.47.tom.12. Fede.q.220.num.4. Barb.consil. 27.num.65.Corn.cons.108.nume.5.vol.1.& cons.172.nu.15. uol.2.Papien.infor.oppo.contra testes. Curt.iu.cons.166.nu.17. par.2.Lamber.art.1.q.11.prin.2. par.lib.2.nu.6.Rebuf.tract.de reprob.art.vlt.nu.4.to.3.Bero.capit.licet causam. de probat.num. 19.Berta.uerb.testium impugnatio.num.1.

Testis potest etiam sola naturali ratione conuinci, Bertac. cons.37. nu.33. Nel.trac.de test.num.116.

Testis idoneus non dicitur, qui timet deponere ueritatem, Bald. l. eos.in fi.C.de testi. Steph. Aufr. trac. de testi.nu.51.Baragot. tra. de testi.nu.51.

Testis nimis animosus redditur suspectus, idem in indice nimis animose procedente, Ay.cons.2.n.2. Gram.cons.165. nu.3.in ciui.

Testes deponentes in dicto quando faciant probationem, Bar.l.admonendi.ff.de iur.iu.nu.4. Bal.c. cum causam.nu.24.de test.

Testis concitans negatiuam de facili non coartabilẽ redditur de falso suspectus, Ai.cons.75.nu.25.

Testis percunctatus, qui dicatur, Igneus.l.3.§.si quis tab.num.22. par.1.ad sillan.

Testis repellitur propter percunctationem, But.c.ultra.num.2.de testi.li.2.par.2.

Testium est minor copia, quàm iudicum, Spec.de leg.§.8.in fi.

Testium literatorum minor est copia ruri, quàm in ciuitate, ideo requiritur minor solemnitas, Bal.in auth.sed nouo iure. C.si cer.pet. vers.vlt.nu.6.

Testium copia minor habetur in rure, quàm in ciuitate, Auct.sed nouo, & ibi Bal.ult.no. C.si cer.pe. & in l.qui.C.de test.

Testis quare facilius repellatur q̃ iudex. But.c.cum B.nu.14. de off. deleg. lib.1. par.2. Immo facilius iudex repellitur, quàm testis. Tiraqu.tract. caussa cessant. par.1. 239.post Specul. de legat.§.excipi potest.

Testes ea suspitione reprobantur, qua iudices, Baragot.tract.de testi.nu.78.

Probatio in coutrarium non admittitur contra personam legalissimam Hipp.l.1.§.fin.num.11.ff.de quæstio.

Testis, qui impersonaliter deponit non probat, Dec.cons.173. col. fi. uers. postremò.

Testium reprobatio non admittitur in causa summaria, Fely. post alios.c.ueniens.nu.58. de test.uide sup.in uer.testes inhabiles, an & quando probent, & uide per Capic.dec.55.nu.2. per totum.

Tetis seriatim referens factum antiquum prout de facto fuit factum

præ-

præsumitur subornatus. Cornc. cons. 18.nu.12.vol.2.

Testium repulsa non admittitur in cā attentatorum, Affl.decis.351.

Testium repulsa non admittitur, quando testes recipiuntur ex abū danti Fel. c.cum ordinem. nu.5. in fi.de rescrip.

Testis impropriè loquens non probat, Bart.l.1. C.de vsufr. Doct.l. testium. C.de testi.

Testis infinitè loquens non concludit ad causam uerisimilem, Corn. cons.299. nu.6. vol.1.

Testis alternatiuè deponens, nō probat, Rui.uol.4. consil.18. numero quinto.

Testis iurans nil deberi illi contra quem est depositurus, si probatū sit postea quòd sit debitor, an habeat obstare, Hom.cōs.242.n.22

Testis deponens cum dictione diminutiua non probat, Balb. tract.de præscr. nu.13.

Testi, quando sufficiat, quòd in genere deponat, Nell.tract.de testi. num.76.

Testis generaliter interrogatus, generaliter deponens probat, Bart. l.1.§.diuus.el 3. ff.de quæst.

Testibus instrumenta, & testibus testes impugnari, illud quatenus uerum habet, Bellem.c.tertio loco, de proba. nu.23.& 24.

Testis, qui deponit. Ita solebam facere non probat, Corn.cons.89.nu. 5.vol.1.

Testis ratione malarum computationum gradum reprobat, Barag.tracta. de testi. nu.6.

Testes inopinati recepti non probant, Hipp.in pract.§.diligenter. num. 147.

Testis probat per metum deposuisse, eo ipso, quod eius detētio probatur. Amod.de Castell. tract.de sindi.nu.158.Catal.trac.de sind. nu.152.to.4.

Testis suspicio aliquando ex eius dicti qualitate comprehēditur, Barba.cons.25.num.12.vol.2.

Testis si deponat per dictionem taxatiuā an probet, Bar.l.1.in prin. col.1. ff. si quis ius dicen.non obtemp.Imo.c.licet.colu.2.de probat. Ias.l.omnibus. ff.si quis iusdicen.non obtempe. numero 12. parte 1.

Testi potest opponi, quicquid pōt iudici, sed minor causa repellit iudicem. Spec.de leg.§.excip.

Testes appositi in testamento si quis dicat esse inhabiles quia, serui, an sufficiat probare, quòd nūc sunt, Paul.de Cast. nu.2.5. & 6.l.1. C. de testa.

Testes an sufficiat probare inhabiles de pręsenti, ut sic præsumantur fuisse inhabiles tempore contractus celebrati, quando requirebatur ad solemnitatem actus, Pau.de Ca.l.ad testium. §.conditionem.nu.2.ff.de test.

Testes quomodo possint deficere in probationibus secundum formā canonum, Butr.c.quoties.nu.11. de purga.can.li.5.

Testis impugnatur si īterrogatus dicat

cat, quòd res non potuit aliter se habere si per rerum naturam appareat aliud esse posse, Bald.cons. 81.par.3.nu.1.

Testimonium eorum, quibus fides non fuit habita intelligitur reprobatum, Fulg.ff.de his qui no.insa. l.Lucius Titius.nu.2.

Ad testem perfectum duo concursum debent, quibus deficientibus non ualet, quod agitur, Spe.ti.de test.§.1.nu.92.

Testis instrumentarius impugnari an possit, & an probet semiplenè, Ber.par.2.cons.300.nu.4.

Testimonia, quare possint reprobari, & personæ. Cyn. C.de tes.l.si quis.num.12.

Testium fidei detrahitur trib.casib. But.c.3.nu.26. de caus.pos. lib. 2.par.1.

Testium substantialia, quæ sint, ut sibi credi debeat in omnib. & singul.Bal. super feu.in rub.de controu.inuest.nu.4.

Testis dictum reprobari pōt, licèt eius psona approbetur & an possit recusari, qui accusatus est, Im. de off.deleg. c.1.1.& 9.nu.68.

Testes si fuerunt examinati pro Titio, & deposuerunt pro ipso, & cum a testibus non posset explorare ueritatem facit clam a notario ostendi an per hoc attestationes perdant robur suum, Bal.c.in nomine domini, nu.8.de testi.

Testes de preterito in his, qui tépore uariantur non probant de presenti Sal.l.si non fortem.§.libertus, de cond.indeb.num.9.

Testis unius dictum fidem alterius debilitat. Soc. iu.cons.99.nu.2. uol.2.

Testium dicta arguere an quis possit, C.de testi. l.si quis.nu.4.

Testificatio reciproca locum non habet si habet quæstionē de statu cum aliquo, Bar.l.Athletæ.§.amplius, nu.2.de excu.tu.& cur.

Testium actionem, uel causæ diffinitionem si pars suspendi petat, donec possit habere testes suos ultramarinos captos, uel infirmos, uel aliter impeditos, Io. Andr.in Nouel. ca. ultra tertiam, col.3.in prin. uers.tertio quæro. de testi.

Testis super primis capitulis de iure canonico nec in causa principali, nec accusationis examinari potest secus de iure ciuili, Bapt. de Sancto Blas. tract. de contrad. iur.cent.15.to.1.

Testis si deponit de tempore an possint fieri articuli de directo contrarij de alio tempore, Anch.c.ex tenore de testi.nu.5.

Testes super eisdem articulis ad diuersos effectus recipi possunt, Bero.c.solicite.de rest.spol.nu.43.

Testes probant deponendo pro parte, vbi etiam vnum componitur ex partibus, si sint super partibus contestes, licet non sint super toto, But.c.series, nu.7.de testi.li.2 par.2.

Testis in cā executionis per tertium opponentem produci pñt si non interfuerint primo iudicio, Spec.

se in superlatiuo gradu, Philip. Prob. ca. 2. nume. 11. de testibus in 6.

Testes reprobatorij, quid debeant concludere, Prob. in Io. Mona. c. 1. nume. 11. C. de testi. Curt. Sen. cons. 55. nu. 20

Testis nõ dicitur obiectatus, nisi appareat de suspitione tempore depositionis, Corn. cons. 298. nu. 3. uol. 1.

Testes reprobatorij an contra probatorios concludant, Imo. consi. 59. nu. 1.

Testis contra quem crimen opponitur, an repellatur, Butr. c. testium nu. 16. de testib. lib. 2. par. 2. Paul. de Cast. l. si quis nu. 6.

Testem quando is, contra quẽ producitur possit, vt inhabilẽ reprobare, Salic. C. de testi. l. si quis testibus, nu 9.

Testibus quare fides adhibita non sit, iudex in actis scribi facere nõ tenetur, Nel. trac. de testi. nu. 219.

Testes utrũ possint allegari omnes de vna puincia, ciuitate, loco, uel parẽtela, Capic. decis. 138. nu. 2.

Impugnari potest testis tã à iudice, quã à parte & an in parte tantum impugnari possit.

Testes aliàs legibus, aliàs iudicis officio repelluntur, Azo in summa de testibus in rub. nu. 9. Placen. tracta. de iudi. ti. 7. nu. 2. tom. 12. Ruin. consil. 158. colum. 5. nume. 21.

Testes ipso iure non repelluntur, sed ope exceptionis, glo. & Ange. auth. de testi. §. sancimus uer. Nota singulariter, Berta. versi. testiũ impugnatio nu. 104.

Testis inhabilis impugnatio an possit fieri ad petitionẽ producentis an uerò solum fiat officio iudicis Paul. de Cast. cõs. 246. nu. 2. uol. 1. Imo. de consue. c. cum dilectus nu. 34. Iser. c. 1. nu. 5. li. 3. ti. quos test. sunt neces. ad probã. in uest. Ripa. ff. de damn. infec. §. hoc autem iudicium nu. 66. Boer. q. 321. nu. 4. par. 2. Berta. uerb. testes qui esse. poss. nu. 2.

Actor, uel reus, si sit criminosus, an posit obiicere testi. ꝙ iste est testis criminosus, Bald. de testi. ca. testimonium, nu. 10.

Testem non idoneum iudex potest ex officio repellere etiam si pars nihil opponat, Fel. c. nulli de acc. nu. 2. quæro extra gl. & c. intimauit nu. 6. de testi. uer. ulterius dicit, Steph. Aufr. trac. de testib. nume. 52.

Testem iudex non nisi rogatus reiiciat Bellẽ. c. super eo de testi. & attesta. nu. 7. fallit, ut nu. 3.

Testium qualitatẽ debet iudex ex officio inuestigare, Bald. l. 1. §. si curatore. ff. de magis. Nel. tra. de testi. nu. 44. Steph. Aufr. tract. de testi. nu. 57. tom. 13. Barbat. 47. nu. 20. Rebuff. tract. de reprobat. arti. 4. nu. 1. & 4. tom. 3

Testem ex officio põt repellere iu-

 dex,

dex,Bellem.ca.quęrendum nu.6. 2.q.1.Bal.c. literis nu. 2. de testi. Fel.c. cum I.& A. de re iudi. col. 3.Mill.verb.testis nu.76. Bertac. verb.testes,qui esse poss.nu. 162. & nu.83.& nu.8.

Testis etiam non obiectatus, qui ex actis apparet ꝙ est cõsanguineus partis producentis, non probat, & potest ipsum iudex ex officio repellere, in cuius consideratione est, quanta fides sit in testibus adhibenda,Butr.ca.cum dilectus nu.33.de consuet.li.1.par.1. Afflic.c.1.§.sacramēta in gl.de consuet.rec.feud.

Testis deponens conditionaliter,& qualificatè ꝙ debet cum illa conditione acceptari,Soc.consi. 56. nu.15.vol.4.

Testium repulsa est defensio,Afflic. decis.351.nu.2.

Testes reprobantur uoluntate eius contra quem coram arbitro producuntur,Baragot.trac. de testi. nu.94.

Testes & instrumēta, an ꝓ parte acceptari possint, & pro parte non. Nell.trac.de testi.nu.229. Ab.c. fi.nu.2.vt lit. non contest. Arch. 37.distin.c.si quid veri. nu.2.colum.1.

Reprobatio testium coram quo fieri debeat.

Testes produci possunt etiam corã arbitris recusatoriis. Specu.ti.de recus.§.affectus.par.1. vers.item nunquid producere possint, & ver.item nunquid,Berta.verb. testes reproba.nu.5.

Testes probatorios in curia producere curans facultatē habere coram iudice remissoriè producere reprobatorios. Vital. cle. sępe.§. verum quia nu.5. de uer. signif.

Testes supranumerarii, etiam si ui literarum reciperētur,Rebuff.tracta.de testi.nn.6.tom.3.

Obiiciendum quo tempore sit contra testes.

Testibus quo tempore sit obiiciendũ Bar. §. si quis aũt. ibi q̃rit glo. nu.6.& tracta. de ord.iud.nu.17. cũ multis seq.Bellem.ca. ex parte de testib.& attesta.nu.25. & 34. & nu.33.35.& 36.Cin.C. de testa.l.hac cõsultissima.nu.3.Berta.uer.testium reprobatio nu. 9.

Testibus productis contra eorũ personas opponi potest,Nell.tracta. de testi.nu.55.tom.13. Bal. de testi.c.cum causam nu.45.

Testium reprobandorum causa debet dari, Specul. de reprobat. in princip.

Testium falsitatis probatio nõ comprehenditur in dilatione ad probandum peremptoria.c. licèt causam de prob.nu.30.

Testes ad proponēdum si assignato peremptorio termino vtriq; parti altera repulit aliã tanquã excõmunicatã, nunq̃d termino elapso suos testes producere posit, Io. Andr.

proponi

bati in prima instātia, an poterint in secunda, Gui. Papa q. 500. nu. 1. Afft. decis. 266. nu. 1. Maranta de ordi. iudi. 6. par. uers. repulsa. nnm. 13.

Testis inhabilis contra quem in vna causa non est oppositum potest repelli si producatur in alia, Spe. ti. de test. §. sæpe.

Testium probandorum, vel reprobādorum facultas an possit aliquo tempore perire, But. c. quoniam. §. 1. nu. 20. ut lite non cont. li. 2. par. 1.

Testium repulsa permittitur etiam in causa attentatorum, nisi constet de notoria malitia illam petentis, Afft. decis. 351. per totum.

Impugnari vt possint testes, an in productione sit excipiendum, & de effectu propositæ exceptionis.

Testibus productis in causa principali datur parti optio an uelit illos approbare, vel non, But. c. ueniens, nu. 13. de testib. li. 2. par. 2. Abb. c. præsentata. nu. 4.

Testium receptio & citatio an reiteranda, & quando, Isern. super tertia constit. Neapol. quæ incipit probationum. nu. 6.

Testib. oppositæ exceptiones, quando examinantur, Specu. de testib. §. tertio.

Testem esse inimicum, uel coniunctum est plene discutiēdum, Specu. de of. om. iud. §. postremò.

Testes contra exceptio legitime opposita semper a principio recipiēda, And. in Nouel. c. ex parte. col. 1. circa prin. uer. ex parte, de testibus.

Testis non potest repelli ratione personæ nisi tempore, quo producitur, excipiatur, uel fiat ꝓtestatio de excipiendo, uel nisi noua causa superueniat, Mill. iu uer. testes qui esse pos. nu. 33.

An qui non opposuit contra personam testis, uel cuius dictum est mixtum, quando possit postea opponere, Bal. cons. 41. par. 5.

Testis inhabilis aliqua inhabilitate si sit receptus ignorante aduersario suam inhabilitatem, dictum suum non probat, nec facit præsumptionem, adeo quòd ex ea possit deferri iuramentum in defectum probationis unius, ign. §. seruo, qui vltro. nu. 11.

Testis, qui est receptus salua protestatione, an & quando credatur, Bal. c. præsentium. nu. 8. de test.

Testis an in totum repellatur proposita exceptione contra testem, Abb. c. fi. nu. 2. de test.

Testes audiuntur oppositione partis non obstante, Rebuf. tract. de inquis. art. 14. nu. 1. to. 3.

Testium examinatio an impediatur per exceptiones oppositas cōtra personas eorum, Bert. uerbo, testium impugnatio. nu. 106.

Testium obiecta an priusquā testes depo-

Con-

Contra testes si crimen opponatur, & iudex nihilominus fert sententiam reuocandam, de testi.cap.ex parte. col.2.

Testibus de falso accusatis, ex quib. reus conuictus est, an feratur sententia condemnatoria contra inquisitum, Aret.uersi.comparent, uer.quid si.nu.20.uol.1.

Testi uni si obstat exceptio processus non retardatur quando p plures probatus est, Gem.in tract.de test.nu.55.to.13.

Testes non debet quis uti, quos nixus impugnare extitit, Bal.c.præsentium.nu.1.de testib.Igne.l.3. §. si quis tabul.num.237. par.1. ad sillan.

Testem contta me productū si eius personam impugnaui & pro me aliquid deponat, depositio mihi non prodest, Mil.ver.testis.n.78. Bellem.c.præsentium. de testi. & attest.nu.230.Fel.c.præsentium. de test.nu.14. Fede.Schen.tract. de test.nu.53.

Testis dicto non creditur pro me, cuius pro alio reprobo, tit.de testi.c.præsentium.col.4.limita,ut per Bella.d.c.præsentium.nu.47.

Quid si fuerit protestatus cōtra personam testis, quem aduersarius meus producebat cōtra me, & testis postea deponit pro me, an eius dictum ualeat, Nel. tract.de testi.nu.58.Boer.decis.245.nu. 5.par.2.

Testi obijcere si protestor, an uidear eius dictum in mei fauorem reprobare, Butr. ca. præsentium. nu.21.de test.li.2.par.1.

Testes generaliter refutatos si e re mea dixerint recipere posse. Bellem.c.præsentium.nu.47.de test. & attest.declara.ut nu.48.

Testes accusati de falso probata falsitate non probant, nisi accusans sit protestatus contrarium, Bart. post Gui.de Cu.l.2.ff.de fals.& l. diuus, eo.tit.

Testes repellere quare prohibetur appellanti, Bellem. c.ex parte.de tes.& attes.nu.23.24.& 29.

Testes an sufficiat obijcere, & quæ sufficiat obiectio quando offertur probatio in contrarium, ut c. cum I.nu.25.de sent.& re iud.li. 2. par.2.

Quotuplex testium reprobatio permittatur.

Testium productio quotuplex permitatur circa testium reprobationem, Bar.§.quoniam uerò.de tes. ibi, quærit glo.nu.17. Anch. cap. licet, el 3.de testi.num. 1.Bellem. rubr.de testi.& attest.nu.7.

Testium reprobatoriam licet unicā parti facere, & an procedat in reprobationib.dictorum, But.c.licet dilectus.nu.1. de testi. lib.2. par.2.

Testes super principali productos reprobare licet & reprobatorios iterū reprobare, ulterius reprob. locus non est, Ioan.Andr.in No-

uell.c.licet.colum.2.circa fi.uer. licet.de test.Fel.c.licet.el 2.de testi.num.1.Mill.ver.testis, numero ottauo.

Testes reprobatorios reprobatoriorum non est licitum reprobare, Ab.c.licèt dilectus.nu.1.de testi. Bertachi. uerbo, testium reprob. num.21.

Testes meos honestos probare possum quos aduersarius dicit esse malæ famæ.Io.And.in nouel.c.testimonium. col.1.circa med.uer. dixerunt etiam de testib. Gram. cons.50.nu.11.in ciui.

Testium reprobatio mutua tertiã uicem non excedat, de testi. c.licet.colum.2.

Testes non reprobati in prima instãtia, in qua fuit datus terminus ad reproban. non potuerunt reprobari in secunda de iure, secus de consuetudine delfinatus, Guido Papa decisio.500.

Testes reprobatorij testium reprobatoriorum partis aduersę, & cõfirmatorij suorum possunt produci, Capic. decis.62.nu.2.

Testes si inducantur ad reprobationem aliorum licitum esset super eodem articulo producere testes ad confirmationem primorum, Imo. de testib. & attestatio. c.ex tenore, nu.7.

Testes alicuius si reprobati fuerint. Nunquid per alios testes approbari ualeant eos esse honestos. Lu.de Pe.l.monẽ.nu.5.de dila.li.10.Guid.Pap.q.500.nu.2.

Testium bina reprobatio non datur etiam mediante restitu. in integ. Capic. decis.62.nu.3. & seq. quẽ refert, & sequitur Laur. Sylua, cons.19.nu.1.

Testium reprobatio est odiosa, & ideo non datur restitutio aduersus omissam repulsationem, fallit in casu, de quo per Capic. decis.157. in fi. de iud. Boer. decis. 245.num.2.

Testium refutatio non admittitur in causa appellationis contra testes, qui in prima instantia deposuerunt Iser.constit.iurisperitorum.nu.6.Maranta de ord.iud.6. par. uer.repulsa.

Obiiciendum quomodo sit contra testem, & an testis exceptionem, vel actionem habeat contra oppugnatorem.

Contra testem criminosum, qua forma excipiatur, Nel.tract.de testi. nu.55.to.13.But.trac.de test. nu. 36.to.13.

Testificatio, & accusatio qualiter fieri debeant, Bellem.ca.placuit. nu.2. q.7.

Testibus obiecta an in specie, uel in genere sint exprimenda. Boer.q. 321.par.2.

Testibus crimen obiectum specificandum. Bellem. c.præscripta. §. libellorum.nu.2.2.q.8. Mil. uer. testis.nu 42.

Testi, ubi opponitur criminositas debent

dēt crimina specificari assertione temporis & loci, Bal. authen. si dicatur. C. de testibus, uersicul. & adde.

Testis cui opponitur crimen cū infamia non habet replicationem, Decius de exceptio. capitu. dilecti. nu. 13.

Testi, cui crimen opponitur, an tradantur capitula, Butr. c. testimonium nu. 5. de test. li. 2. par. 2.

Probare nō sufficit, ꝙ testes falsum dixerunt post latam sententiam, sic nō sufficit probare corruptionem tātum nisi falsitas probetur, Inn. c. licet causam, de probatio. nume. 2.

Testes quis nititur repulsare tāquā criminosos, aut delinquentes nō sufficit tantum probare, ꝙ ita sit, sed requiruntur etiam articuli, & probari, quòd ita teneretur, Grama. decisio. 34. num. 49. & dec. 2. fol. 16.

Testes cōtra quos opponitur, ꝙ sint domestici uel infames, uel alia elidibili exceptione attincti non sufficit contra eos ita simpliciter, & indistinctè opponere sed in specie probare, ꝙ ita fuerat tempore eorum depositionis. Gram. consi. 36. nu. 6. & cons. 41. nu. 8.

Probans, testes falsum dixisse etiam corruptus nō obtinet, nisi probet esse corruptos, vt contra eū dicāt. Bar. l. Fulcinius. §. quid si aūt. nu. 2. ff. quibus ex cau.

Testes prætextu criminis repulsos à testimonio an repeti potuerit crimen simile, uel maius obiici, Spe. tit. de test. §. 1. nu. 26. Anch. c. in personas. de test. nu. 2.

Testis, cui crimē obiicitur an possit obiicientē repellere exceptione criminis, Butr. c. testimonium. nume. 21. de testi. & ibi Anch. num. 15. Bar. auth. de test. ibi, sed pone. §. sancimus. nu. 7. Fel. ca. dilecti. de excep. nu. 15.

Testis cui obiecta sunt crimina non pōt obiicientem reppellere exceptione criminis, potest tamen probare esse innocētem, Abb. c. testimonium. nu. 16. de testi. cogen. & ca. dilecti filii. nume. 16. de exceptione.

Testem improbans protestari debet ꝙ non animo iniuriandi id facit, Boer. q. 245. nu. 8. par. 2.

Testis contra quem dātur obiectus, & non probantur, an possit agere actione iniuriarum. Guido Papa q. 500. nu. 2. Abb. c. si culpa. nu. 6. de iniuriis Seysell. l. illud. ff. quod quisque iu. nu. 21.

Testes impugnans nō tenetur actione iniuriarum etiam si non probauerit, Socy. cons. 146. nu. 9. uol. 1. Rebuf. tract. de reproba. test. art. 5. nu. 1. tom. 3.

Reprobatorii testes quot & quales esse debeant.

Quot testes reprobant testes, Bal. cōsi. 492. par. 5. nu. 2. Butr. ca. series. nu. 5. de testi. lib. 2. par. 2. Ancha. clem. de testi. c. testibus. nu. 9. Bel

lem.c.cum in tua diœce.de test.& attesta.num.4.Abb.c. fraternitatis.nu.7.de testibus. Lāber. attic. 1.quæstio.11.princ.2.part. lib. 2. nume.4.

Testes duo possunt reprobare centum testes deponentes sup alio, videlicet super inhabilitate ipsorum, Abb.c.in nostra.de testibus. Butr.c.cum tua.nu.7.de testi.lib. 2.par.4.

Testes plures duobus repelli quomodo accipiendū, Bellem. ca. series, de testib.& attestatio.nume. 7.9. & 10.

Testes reprobatione repellit, etiam quęlibet leuissima exceptio.Cur. Sen.consi.55.nu.2.

Testes non possunt reprobare, & ēt centum testes non deponendo super articulo de directo contrario Berta.verb. testium impugnatio. num.15.Abb.c.1.nu.5.de nat. ex lib.uen.

Testis periurium non probatur licèt producam instrumentum in quo iuraui soluere certa die, q̄ sit elapsa, Roma.consi.290.num.11. & seq.Contrarium tenet Collect. c. super his.ad fi.de accus.

Testes clericorum poterunt probare per clericos, Bald.c.licet dilectos.nu.1.de test.

Testes reprobatorii instrumentorū debent esse omni exceptione maiores.Ana.consi.97.num.2.Aim. consi.56.nu.3.& 9.

Testis ut repellatur debet sigillatim & specificè impugnari, Rom.consi.290.nu.2.

Testes siue probationes reprobatorię debēt esse in superlatiuo gradu.Prob.in Ioan.Monac.c. 1.nu. 11.de testi.

Reprobationis testiū effectus.

Testis repulsus, & reprobatus habetur perinde ac si non fuisset testificatus.Paris.consi.58.nu.55. uol. 4.& consi.107.nu.59.uol.1.Grama.decis.28.nu.7.

Testes repulsati licèt non probēt faciunt tamen præsumptionē, Gra. decis.1 .nu.10.

Testimonio impugnato licet ad effectum declarandi contrarietatē testium.Aim.consi.9.nu.16.

Probatio nō dicitur attendi, quæ eodem instanti impugnatur, Ias.l.nemo potest, numero 52.ff. de legat.1.

Testes postquàm quis induxit à testiū aduersarij reprobatione amplius pęnitere non potest, Io.Andr.in Nouell.c.pręsentium cir.fi. ver.imputari.de test.

Testium repulsa non petita, utrū uideatur impugnans renunciare, cū sit quid diuersum.Capic.dec.68. num.5.

Probato uitio falsitatis rescinditur quicquid inde secutum est, Hipp. consi 70.nu.28.uol.1.

Testes repulsati, seu prohibiti examinari operantur, ut quis torqueri non possit.Gram. consi.59. in ciuil.

Pro-

Probatio falsitatis testiū non retractat sententiam, quãdo Iudex nõ fuit secutus eorum dicta. Abb. c. licèt. nu. 22. de proba.

Exceptio etiam leuissima repellit testes reprobatorios. Cur. Sen. consi. 55. nu. 2.

Probare testes dixisse falsum an sufficiat ad reprobationem sentẽtię, Anch. c. licet causam, de probat. num. 21.

Testes contrarii, uarii & uacillantes, an & qualiter puniantur.

Testis cõtraria testimonia deponẽs de, falso puniri debet, Alb. de Rosa. ff. ad l. Cor. de fals. l. eos, qui, n. 2. & 3. q. 8. c. nihilominus col. 1. Nell. tract. de testibus num. 217. Tindar. tracta. de testi. ca. 3. nu. 3. Bald. c. licèt causam nume. 10. de probat.

Testi rustico sibi contrario non est parcendum, Bart. consi. 11. nu. 2. uol. 4.

Testis probans in prima causa quod res ualet 10. in secunda 15. nõ est falsarius, Berta. uerb. testium punitio nu. 49.

Testis interrogatus de tempore, & loco contractus si dixit semel, se nõ recordari, postea iterũ interrogatus dixit se recordari, nõ incurrit falsum, Ang. ff. de dam. infec. l. ꝙ bona §. si quis stipulatus num. 2. par. 1.

Testis dicens se nescire prima uice, secundò affirmatiuè deponit, an pęna l. Cornelię puniat, Tindar. tracta. de testibus ca. 8. nu. 6.

Testes non extimandi si extima. cõtradicentes sunt, an puniantur, Tindar. tracta. de testibus ca. 10. num. 2.

Testis deponens contraria sup duobus dicti separatim iuratis, an conuincantur de periurio, Soc. Iun. consi. 41. nu. 16. col. 2. Bal. consi. 492. par. 5. nu. 7.

Testis licitè corrigens dictum suũ an puniatur de falso, Tindar. tra. de testi. c. 4. nu. 9. ff. ad l. Corn. de fals. l. qui duobus nu. 2. Fulgos. ff. de testi. l. qui falso. nu. 2.

Testes de falso non tenentur, si possunt concordari in dictis, Bertac. uerb. testium punitio.

Testis iterum examinatus dixit non recordor, ꝙ primò dixissem non iuratus, tamen ueritas est sic, & si appareat me dixisse contrarium illud reuoco, quia dixi per erorem, an præsumatur falsitas testis, Bal. c. literas nu. 4. de præsump.

Testis affirmans in iudicio cõtrariũ eius, quod prius asseruerat extra iudiciũ, an puniendus sit, Tindar. tracta. de testi. c. 1. nu. 2. & tract. de testib. par. 1. c. 1. nu. 7. tom. 13. Bal. l. nullum C. de testi. Salice. ff. ad leg. Corn. de fals. l. si quis decurio nu. 6. Aret. uerb. falsario uer. an testis nu. 23. uol. 1.

Testis iurans unum extra iudicium postmodum in iudicio ꝓductus asse-

asserit oppositum, an de falso puniatur, Tindar. tracta. de testibus nu. 19. & 20.

Testis non tenetur de falso si aliter deposuit in iudicio aliter extra iudicium, Bert uerb. testium punitio nu. 53.

Testis falsarius creditur, qui unum in iudicio dixit aliud extra iudicium Rui. vol. 5. consi. 149. nu. 74.

Testis salariatus de falso puniri potest, si unum extra iudiciũ deposuit aliud in iudicio cum iuramẽto, Bar. Cepola. consi. 60. nu. 10.

Testis deponens prima uice sine iuramento, secunda cum iuramẽto an de falso puniatur, Tindar. tracta. de testi. c. 11. nu. 2.

Testes contrarij non puniuntur ratione incertitudinis, gl. pen. l. duobus. ff. de iureiur. Hippol. in rub. C. de prob. nu. 412.

Testes si sunt contrarij inter unam partem & aliã, non ex hoc dicuntur falsi, sed dicitur esse cõflictus testium, & hoc nisi aliter falsitas probaretur, uerum datur materia iudici inquirendi alterutrũ, Gra. uoto 26. nu. 14. 15. 17.

Testes utriusque partis si sunt inter se contrarij, & cõtraria deponãt, an propterea inferri possit ad falsitatem, Gram. decis. 60. nu. 1. Bal. cõs. 492. par. 5. nu. 3. Berta. uerb. testium punitio nu. 21.

Testis uarians punitur, Nell. tracta. de testi. nu. 231. Bertac. uerb. testium punitio nu. 56.

Testis falsus uarians qualiter puniatur, Nel. tract. de testi. num. 231. Tindar. tract. de testi. par. 1. ca. 2. nu. 1. tom. 13. Bal. l. nullum C. de testi. nu. 1. Corn. cons. 297. nu. 9. uol. 4. Boer. q. 108. par. 1.

Testis si est uarius in suo dicto tunc potest puniri de falso, Alc. consil. 180. nu. 12. lib. 2. Cuma. cons. 91. in primo Socin. Iun. cõs. 189. nu. 2. uol. 2. & cons. 41. nu. 15. uol. 2. Bertac. uerbo testium punitio nume. 67.

Testes per ignorantiam, uel obliuionem, vel alium errorem uariãtes non puniuntur, Tindar. tracta. de testi. nu. 2. Barba. consi. 80. nu. 12. volu. I.

Testis dictũ an ualeat, & ipse de falso puniat, & si circa aliquas obiectiones, uel circumstantias uariauerit, vel circa ipsas falsum dixerit, Barba. c. significauerunt num. 46. de rescript.

Testis uarius in diuersis iudiciis, an de falso puniendus sit, Tindar. tracta. de testi. ca. 2. nu. 1. & par. 3. c. 1. nu. 1.

Testis uacillans. an vt falsarius puniri possit, Aret. in ver. falsario, versic. quid si testis. nu. 50. uol. 2.

Testis uacillans, uel falsum dicẽs punitur, sed qua pęna remissiuè, Abba. ca. 1. 6. 14. & 15. nume. 14. de except.

Testis falsarius, uel uacillans dictum suum reuellans est à iudice puniẽdus, Albe. de Ros. ff. de testibus l. qui falso nu. 1.

Cor-

Corruptus testis punitur de falso.

Testis corruptus de falso puniri debet Alb.de Ros. tract.de testi.§. consequenter. nu. 28.

Testis eo ipso, ꝙ accipit pecuniam, ut testimonium dicat statim committit falsum, Bal.l.diuus Adrianus,nu.8.ff.de re iud.Spec.de testi.§.1.ver.53.quid si testes.

Testis corruptione probata ob hoc non probatur falsitas. c.licèt col. 4.de probat.

Testis recipiẽs pecuniam, ut falsum testificetur,ꝙ tamen facit,an puniri debeat propter solam pecuniæ receptionem, Spec.tit.de testi.§.1.nu.49.Alb.de Ros. C. de testib.l.nullum,nu.3.

Testis si recepit pecuniã, vt non dicat testimonium punitur pęna falsi,itẽ si capit pecunia, ut dicat uerum, & hoc ideo, quia debet gratis dicere ꝙ audiuit,uel scit,Abb. c.1.nu.11.de crimine falsi.

Testis, qui accipit pecuniam,vt uerum non dicat punitur pœna falsi Dec.de testi.c.placuit,nu.3.Hip. in rub. ff.ad l.Cor.de fals.num.8.

Testis recipiens pecuniam, ut testimonium dicat uerum de falso punit,Nel.trac.de testi.n.203.to.13 Bar.l.1.nu.1.ff ad l.Cor.de fals. Aret. uer.fals.uer.quæro. nu.19. uol.1. Fel.c.1.de testi.num.1.in prin.Ias.ff.de re iu.l.diuus Adrianus,num.19.& 20.Hipp.l.1.ad l. Cor.de sicar.in prin. & ff. ad leg. Cor.de fals.l.1.nu.5.ꝙ limita, n. 7.10.& 11. Vant.tit.de nullit.ex defec.procur.nu.138.

Testis celans,vel tacens ueritatem punitur de falso.

Testis celans ueritatẽ, an puniatur de falso, Bal. super feu.c.1.si de inuest.inter dom. nu.5. But.c.1. nu.7. de testi.cogen.lib.2.par.2. Fel.c.1.de test.cog.nu.3. Ber.uerbo testium punitio, nu.25.

Testis falsus non solum ille est, qui falsum deponit sed etiam ille,qui ueram exprimit, Bal.l.presbiteri, C.de epis.& cle.Arch.3.q.9.c.de testi.nu.3.col.4.Igne.l.3.§.ignoscitur nu.20.par.1.ad silla. Mill. uer.testis.nu.98.

Testis occultans ueritatem punitur ac si falsum diceret, Nel.tract.de testi.nu.243.Tindar.trac.de testibus.1.q.nu.3.Bar.l.2.nu.14.C.si contra ius,uel util.publi. Butr.c. super literis, nu.9.de rescr. li.1. par.1.Anch.c.1.de cri.falsi,nu.3. Vital.cle.testibus.nu.65.de testibus, Bar. Cępol.cons.60.nu.15. & 16.Hipp.in rubr. ff.ad l.Corn. de fals.nu.9.& li.1.§.1.num.2.ff. eo.ti. Felin. consil.50.nume.23. Bero.c.super literis, nu.3. de rescript.Bert.uerb.testium punitio num.33.

Testis uolens celare ueritatẽ nõ dicitus falsarius nisi iurauerit, Ber. uer.testium punitio,nu.37.

Te-

Testis iurans super interrogatorijs deponere, si non interrogatur de ueritate, & committat falsum veritatem tacendo, Vital.cie.testib. nu.67. de testib.

Testis si celat aliquod instrumẽtum vt ueritas non appareat incidit in penam falsi, Anch.cap.1 de crim. fals.nu.6.

Testis si dicit nõ recordor, punitur, quando certum est, quòd debet recordari, Bal.l.ꝑsbiteri.C.de ep. & cle.Nell.trac.de testi.nu.234. & nu.245.

Testis obliuio falsum inducit, Fran. Cur.tract.de testi.nu.31. & quid si diem in memoria non habet ibidem.

Testis obliuio lata culpa nõ est, Nel. trac.de testi.nu.162.

Testis de falso non tenetur si super uno articulo dicit se non recordari de die, in altero deponit de die, Ber.uer.testium punitio.n.51

Testis interrogatus de aliqua re si dicit se propter infirmitatem obliuioni tradidisse, iustè alleg. Nell. trac.de tes.n.226. Ber.uer.testiũ punitio. nu.14.

Testes producti, si dicãt se nihil scire, an dicantur periuri, Zabarell. cons.35.nu.1.

Testis dicens non recordor, an teneatur, Bert.uer.testes depo.nume.63.

Testes de facili ueritatem occultãt, Cin. C.de testib.l.testium, nu.1. Fulg.C.de testib.l.testium, nu.1.

Testis studiosè reddens malam causam sui dicti, vel obscurè respondens tenetur falsi.

Testis studiosè reddens causam nõ concludentem tenetur pęna falsi Bal.l.presbitero.C.de epis.& cl. nu.6. Ancha.c.1.de cri.falsi.nu.5. Barba.c.super literis.nu.36.cum seq. Ias.l.præscriptione, nu.4.c.si cõtra ius.par.1. uide ibi limitationes, Bertach. uer.testium, numero 26.

Testis studiose nõ reddens causam dicti sui pœna falsi tenetur, Nel. trac.de testi. nu.234.

Testis punitur de falso quando non dicit plenè factum & quia uidit factum, & non reddit rationem uisus sed famæ, Hipp.rub.ff.ad leg. Cor.de fals.nu.9.

Testis qui loquitur obscurè, an hẽatur pro falso, Bal.l.data opera.C. qui accus. non pos. nu.31.

Testis nõ excusatur a falso testimonio si testificetur per uerbum credo, ꝙ est indifferens ad uerum, & falsum, Bald.l.data opera.nu.33. C. qui accus. non pos.

Redditio malæ causæ excusat testem a dolo, Bal.cons.82.parte.3 num.2.

Testis malitiosè, uel obscurè loquẽs vel omittens aliquid, tenetur de falso, Bar.l.ea quæ, nu.1.ff.de contrah.emp. & §.si uerò de testi.ibi uenio ad uer.& qua pęna punitur talis testis, ibi.num.3. & 4. Igne.

l.3.§.si quis tab. nu. 160. par. 1. ad sillan.

Testis punitur, quia falsum contra se ipsum dixit.

Testis falsus est, qui etiam contra se ipsũ falsum dicit, & per hoc Deũ qui ueritas est uendit. 11.q.2.cap. abijt.§.sic quoque.col.3.Franc.a Va.trac. de bello.num.129.to.6.

Testis probaas testimonium contra scripturam suo sigillo sigillatam, an de falso puniatur, Tind. tract. de testi.c.8.nu.3.Capic.dec.192. num.2.

Testis dicens falsum non iuratus, an & qualiter puniatur.

Testis deponens non iuratus, an possit de falso condemnari, Bal.l.Damus.nu.2.C.de fals.Pau.de Cast. l.iusiuran.nu.2.4.& 5.C.de testi. Sal.d.l.ius iuran.nu.10. Imo.de testi. & attest. c. cum causam quæ, nu.11.Zabarel. c.ex conscientia, de cri.falsi.nu.4.fol.4. Soc.cons. 185.in facto. uer.3.habetur, uol. 2.& cons.141.nu.2.uol.1.Felin.c. de testib.nu.4. Dec.l.culpa.de regu.iu.Fran. Cur.trac.de testi.nu. 34.to.13.

Testis non iuratus falsum deponens non punitur, Imo.ff.quemadmodum testa. ape. l. tabularum. numero 7.

Testis si deponit falsum non iuratus qualiter punietur, Bal.l.iusiuran.nu.6.de testi. Alb.de Ros.2. infor.ff.co.1.fol.252.Luc.de Pe. l.si quis, nu.24.ut nemo.li.11. Bertac. verb. testium punitio. numero 23.

Testis deponens falsum non iuratus punitur de falso ac si iurasset, Albe.de Ros.trac.de testi.num.32. & secunda, ff.nou.fol.258. col.1. Bar.l.si quis legaliter. nu.4. ff.de fals.Abb.c.de testi.nu.9. de testi. & attest.cap.tuis quæstionib. nu. quinto.

Testis qui non solemniter iurauit, an nihilominus puniatur si falsũ deponat, Alb.de Ros.C.de testi. l.iusiurandi.nu.7.Nell.trac.de testi.num.64.Sal.l.qui, C.si ex fals. instrumen.

Testis dicens falsum extra iudicium, vel in iudicio nullo an puniatur.

Testes an possint puniri si falsum deposueriut coram arbitro, Blan. q.8.num.14.

Testis deponens etiam falsum corã iudice incompetenti non debet puniri de falso, But. c.cum causã nu.28.de testi.li.2.par.2.

Testis licet deponat falsum in iudicio nullo, tamen punitur de falso Fel. c.ex tenore, de rescr.numero 20.

Testis quãdo in forma iudicij depo-

nit nõ poteſt de falſo puniri, Bar. Cep.conſ.60.nu.6.

Teſtis falſum aſſerens cum iuramento extra iudicium, an de falſo puniatur, Tindar.trac.de teſti. cap. 4.nu.2. & trac.de teſtib.li.2.c.3. nume.2.

Teſtis cuius dictum non ualet ſi deponit falſum, an puniatur, Bar.l.ſi quis legatum.nu.3.ff.de falſ.Nel. trac.de teſti.nu.23. Alb. de Roſ. ff.ad l. Cor.de falſ.l.ſi quis legatum.num.2.Bald.l.1.C. de ſepul. uiola.nu.5.Sal.C.de ſepul.ui.l.1. nu.2.Cuman.conſ.92. ad finem. Bellem.c.teſtimonium de teſtib. & atteſta.nu.28.Mill. uer.teſtis. nu.61.Bert. uer. teſtium punitio. nu.39.

Teſtis cuius dicto non ſtatur propter aliquod crimen non punitur de illo crimine, Abb.c.2.nu.28. de ordi.cogni.

Teſtis dictum licet ſit nullum nihilominus poteſt puniri de falſo, But.c.per inquiſitionem.nu.9.de elect.li.1.par.1.

Teſtis dicens falſum præcedente iuramento punitur de falſo, licèt tale eius dictum ſit nullum, dũmodo eius dictum habeat formã teſtimonij, Hipp.conſ.70.nu.12. uolum.1.

Teſtis dicens falſum coram arbitro, uel arbitratore, an poſsit puniri de falſo, Aret.in uer.falſario.uer. quæro.nu.24.uol.1.

Teſtis uarius coram iudice procedẽdo ſine figura iudicij, an tãquam falſarius puniendus ſit, Tinda.tracta.de teſti.c.5.nu.1.& nu.7.Nel. trac.de teſti.nu.237.

Teſtis falſus ſuper appenditiis, uel extra articulum, an & qua pœna puniatur.

Teſtis qui dicit falſum in circunſtãtijs.an de falſo puniatur, Nel.tracta. de teſtib.num.233.

Teſtis ſi dicat falsũ ſuper facto principali tunc bene debet puniri de falſo, ſecus ſi dicat falſum ſuper appenditijs, Iaſ. ff.de reb.cred.l.ſi quis nec cauſam.nu.22. & C.qui teſta.fac.poſ.l.furioſos.num.36. Gram. deciſ.43.nu.4. & dec.60. num.16.

Teſtis ſi dicat falſum in eo, in quo non conſiſtit ſubſtantia negotij, ſed in circumſtantijs licèt ſint falſa, nõ uitiatur dictum teſtis, Nam ad hoc ꝙ teſtis poſsit criminaliter recuſari de falſo requiritur, ꝙ falſum ſit circa ſubſtantialia, Iaſ. C.de tranſ.l.ſi ex falſ.nu.10. Soc. iu.conſ.41.nu.11. uol.2.

Teſtis dicens falſum in appendicib. non propterea falſarius eſt, nec nocet eius dictum, Caſſ.conſ.52. num.13.

Teſtis mendax qualitate temporis, uel teſtium non eſt periurus, Barba.uer.teſtium punitio. num.52.

Teſtis falſus, uel periurus non ſuper principali, ſed ſuper appenditiis quomodo puniatur, ut ſi negauit ſe

se affiné, cum esset, Ang. ff. de his, qni not. infa. l. Lucius. §. nihil pro ponitur nu. 3. par. 1.

Testis falsum dicens super appendi tiis nunq̃ de falso punitur, Alba. de Ros. tract. de testib. part. 2. nu. 26. tom. 13.

Testis dicens falsum super accessoriis non super principali punitur pęna stellionatus, Hipp. l. 1. §. praeterea. nu. 26. ff. ad l. Cornel. de sicar. & nu. 12. ff. ad l. Cor. de fal. & l. eos nu. 23. Franc. Cur. tracta. de testibus. nu. 17.

Testis deponens extra capitulũ dũmodo dicat falsum qua pœna puniatur, & quæ requirãtcr in teste, Bar. consi. 105. par. 1. nu. 1. Ias. ff. de iur. iur. l. si duo patroni. §. idẽ Iulianus. nu. 29. Ignc. l. 3. §. si qs. tabu. nu. 158. par. . ad sillan.

Testis sciẽter deponẽs falsum extra capitula in hoc dictum nõ ualet, non tamen de falso punitur, Grã. decis. 27. nu. 3.

Testis falsus, qui non iuuat producentem, uel quia non debuit examinari, an puniatur.

Si testis dixit falsum, quod nõ iuuat producẽtem an possit de falso puniri, Bal. consi. 492. par. 5. num. 7. & l. fi. num. 20. C. si ex fals. instrumen. Prob. in addi. ad Io. Monac. c. si fortè. nu. 11. de elect. Hippo. l. 1. §. preterea. nu. 14. ff. ad l. Cor. de sicar.

Testis, qui deponit falsum punitur pęna falsi licèt eius testimoniũ nõ habuerit effectum, & hoc verum, quãdo deposuit, vt testis, secus si deposuisset in forma testimonii, Abb. c. 1. nume. 7. de crimin. fals. Hippol. consil. 70. nume. 14. uolum. 1.

Si testis deposuit falsum, vt noceat alteri, & eius dictum sit aliqua cã inualidum non habebit locũ pœna falsi. Gram. decis. 74. nu. 19.

Testis non potest de falso puniri nisi eius falsitas sit alicui nocitura, Soc. consi. 385. in facto. vol. 2. & consi. 186. uol. 2. Hippol. l. is qui cum telo. num. 78. C. ad l. Corne. de sicar.

Testis inutilis non expediens producenti, & aduersario non nocẽs de falso accusari potest, Nell. tracta. de testib.

Testis, qui non debebat examinari fuit examinatus, & deposuit falsum, an debeat puniri, Afflict. capitul. 1. §. sacramenta, de consue. reo. feu.

Testis falsus licèt non plenè probet tamen punitur, Soc. consi. 6[illegible]. nu. 4. uol. 4.

Testis si tempore prohibito, vel in casu prohibito iuret, licèt sit periurus punitur, Bal. aucten. decernimus nu. 4. C. de arbitr.

Testis periurus quando iurare nõ debet, an puniri debeat de periurio, Bal. in auct. decernimus, in fi. C. de arbitr.

Testis malitiosè falsum dicens an puniatur.

Testis non punitur de falsō nisi sciē ter contra veritatem deposuerit, Igne. in repeti. l. necessarios. § nō aliàs. nu. 142. ad sillan. Soc. iuno. consi. 41. vol. 2.

Testis dicēs falsum sine dolo nō punitur aliqua pęna, Hippol. in rub. ff. ad l. Corn. de fal. num. 5. & l. de minore, in princ. nume. 16. ff. de quæstio.

Testis ignoranter falsum deponēs p iurium non incurrit, Alb. de Rof. tracta. de testi. par. 3. nu. 27. Hippol. in rubr. ff. ad l. Cor. de fals. nume. 2. & consi. 77. nu. 12. uol. 2. & consi. 103. nu. 7. uol. 2.

Testis credens dicere uerū, si dicat falsum est periurus, Prob. in Ioa. Monac. c. filij. nu. 13.

Testis, qui cum iuramēto falsum dixit eum crederet dicere uerū, an de falso puniendus. Fran. Cur. tracta. de iur. iuran. propter calum. dan. §. hoc non, nume. 3. tom. 17. Soci. Iun. consil. 41. nu. 1. 6. & 8. uolum. 2.

Testis dicens falsum credens dicere uerum non punitur, Hipp. l. 1. §. præterea, nu. 13. ff. ad l. Corn. de sicar. & consil. 91. numero. 18. volum. 2.

Testis deponens super eo quod uiolenter opinatur falsitas non dicitur, Anch. consi. 24. nu. 7.

Testis dicēs falsum non dolosè, sed potius propter grositiem non debet puniri de falso. Hippol. consi. 4. nu. 29. & consi. 7. nu. 18. & consi. 67. nu. 13. & 54. uol. 1.

Testis rusticus falsarius, uel sibi contrarius non punitur, Bert. uerbo, testium punitio. nu. 2.

Testes illiterati tenentur de falso, si dicant uidisse instrumentū de cuius tenore deponunt, Berta. uerb. testium punitio. nu. 40.

Testis obiectione criminis repulsus, an & quando puniatur.

Testis conuictus de crimine per uiā exceptionis, an ueniat puniēdus, Abb. ca. 1. 6. 14. & 15. num. 13. & 16. de except. Butr. ca. 1. nu. 6. de excep. lib. 2. par. 2. Fely. c. 1. nu. 8. de excep. Fed. trac. reprob. testiū. nu. 8. arti. 5. tom. 3.

Contra testem ubi crimen in iudicio deducitur per modū exceptionis quæstio non est criminalis, sed ciuilis, But. c. 2. §. j. nu. 38. de ordi. cogn. lib. 2. par. 1.

Testis si de crimine contra cū excepto cōuincitur, uel aliàs cōuictus appareat in testimonio repellit, sed de crimine nō punitur, si principale negocium nō neget, Ioan. Andr. in Nouel. c. denique. col. 4. circa med. uers. denique. de exce. But. c. 1. nume. 1. de excep. lib. 2. part. 2. Bellem. rubr. de testi. & attesta. nu. 2. & 3. Abb. c. 1. 6. 14. & 16. de exceptio. Imo. de ordin. cogni.

gni.c.cum dilectus.nume. 13.Gomes.c.statutum. de rescript. in 6. nu.115.

Testis defendens se ab obiecto crimine,& cõuictus potest puniri extraordinariè, qa gessit se pro habili cum nõ esset,Abb.c.8.nu.32. de ordi.cogni.

Testis contra quem excipitur pœna ordinaria non punitur, Io. Andr. in Nouell.in rub.col.i.circa prin. uer.item testi.de test.

Testis excusandus est ne incidat in falsum.

Testes,si fieri potest,sunt excusandi ne incidant in pęnam falsi. Cum. consi.91.ad finem.

Testis dictũ impropriè loquentis debet coadiuuari ne incidat in falsum,Bar.l.1.nu.18. C.de usufruc. Soc.l.si quis.de excep. rei iu. nume.5.Gram.consi.58.nume.8. in ciuil.

Testis nõ dicitur falsum deponere, qñ eius dictum potest aliqua interpretatione uerificari, Gram. uoto 26.nu.9.

Testis impropriè loquens nõ punitur,sed non probat,Bar.l.1.C.de usufruct.

Testis si dicit se nihil scire,licèt audiuerit dici, etiã si ex illo habeat uehementem opinionem non est periurus,Bal.cap.licet.num.6.de testibus.

Testis,qui iurat dicere veritatẽ,quã percepit suo sensu, si dixit, quòd ignorabat ductus credulitate alicuius, ꝓbi uiri excusatur à periurio,& qñ,Præpos. in c. laudabilẽ. num.6.de frig.& malefi.Fely.consi.44.nu.23.Ias.ff. de eo, per quẽ factum erit.l.1.nu. 20. ff. de nou. oper.nunci.l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori.nu.11.& 12.

Testis non dicitur falsum deponere dicẽdo, quòd uidit ducatos auri, si ducati erant de ære aurato, uel Alchimia, quia non tenetur scire de materia latenti,Bal.rub. C. de fid.instrum.colum.4. uersi. iuxta hoc quæro.

Testis si dicat factum tempore guerræ, ꝙ postea demonstratum fuit fuisse paulo ante, uel paulo post an falsidicus dicatur, Tindar. tra. de test.par.3.c.7.nu.3.

Testis,qui deponit pecuniã esse Titii,ꝙ incidat in falsum si Titio debebat,licet nondum esset sua. Ludou.Roma.ff.si cer. petat. l. eius qui.nu.20.

Testis uere deponens de corpore licet in homine erret excusatur à falso.Igne.l.3.§.si quis tabu. nu. 156.par.1.ad sillan.

Testis qui uerũ deposuit, & in causa scientiæ assignauit sensum corporeum,secundum quem falsum dixit,non est condemnandus pęna falsi,Fel.cons.48.nu.14.

Testis vt saluetur à falso relatio intelligitur facta simpliciter, & nõ in specie, Lud. Rom.consil.301. num.11.

Testis interrogatus an fuerit instructus,

ctus, si dicat ꝙ non fuit instructus non est periurus. Bal. l. fi. nu. 18. c. si ex falsi. instru.

Testis non dicitur falsus si dixit ad se non spectare commodũ, & tamen tanq̃ cuilibet de populo, uel vniuersitate spectet, Nell. trac. de test. num. 236. Bar. l. 2. nu. 12. ff. si quis in ius voca.

Testis deponẽs pro institutione hæredis, si ad interrogationem iurauit, ꝙ ex illa testificatione nõ ad enim pertinet vtilitas, non põt de falso accusari si reperiatur, ꝙ in eo testamento factum fuerit sic legatum, Pau. de Cast. l. 1. §. Lucius. nu. 8. ff. de iust. & iur. Nel. tracta. de test. nu. 233.

Testis coniunctus producenti si interrogatus per Iudicem neget se coniunctũ non propterea est falsus, sed tantum ex quo mẽdax est poterit puniri de mẽdacio extra ordinem, Gra. decis. 43. nu. 5. Bertac. uerb. testium punitio. nu. 18.

Testis dicens, ꝙ sit frater cum sit nepos, vel contra, excusatur, Bart. l. Titius. §. quantum. ff. de leg. 3.

Testes non sunt falsarii, si vnus dicat Titiũ esse fratrẽ patruelem, alter dicat esse consobrinũ, Bertac. verb. testium punitio. nu. 32.

Testis non est falsarius, quando examinatus in palatio præsidentis super articulo de loco, dicat in palatio episcopi, & postea super eodẽ dicat, in eodem palatio. Bertac. uerbo, testium punitio. numero 28.

Testis, qui dixit in palatio aliquid factum esse, non est falsus, licet extra palatium esset. Lud. Ro. cons. 301. nu. 6.

Testes dicentes aliquid fuisse semel factum non sunt falsarii, si cõstat eodem die factum unum prius, aliquid post, Bart. l. operis. ff. locat. num. 1.

Testes quorum unus dicit institutũ filium, & filiam æqualiter non est falsus, quia intelligitur ęqualiter, idest eodem tempore, si constet vnius in plus, alter in minus. Bart. l. si finita. §. si autem. ad fin. ff. de dam. infect.

Testis si interrogatus fuerit, à quibus audiuerit, & responderit ab omnibus, nunquid de falso redargui possit, Barba. c. quoniã statuta. nu. 88. de const. Bal. l. j. 3. q. C. de testa. Bertac. verb. testium punitio. nu. 41.

Testes si dicũt omnes ita fecisse an reduntur falsi, licèt aliquid nõ fecerint, Ab. in proę. Gręg. ibi, Rex pacificus. nu. 9.

Testes quorũ unus dicit, ꝙ omnes de capitulo interfuerunt, alter dicit, ꝙ nullus de capitulo ĩterfuit, tenẽtur de falso si aliqui interfuerunt, Bal. l. 1. C. de iur. col. 5. uers. An autem materia.

Testis, qui dicit, ꝙ de omnium consensu, idest opinione erat liber, non est falsus, Bal. l. 1. C. de testa. num. 9.

Testis si dicat Titiũ semp possedisse, & probetur aliquãdo nõ fuisse

se in possessione, in falsidicum eũ dicemus, Tindar. trac. de testibus num. 4.

Testis si dixit tale quod indesinẽter factum esse quàm uis probetur aliquo paruo tẽpore illud factũ fuisse, tamen in falsum nõ incidit. Ludo. Roma. cons. 301. nu. 2. & cõs. 390. num. 3. & cons. 490. num. 2. Corn. consi. 171. num. 7. uol. 2.

Testis in causa ciuili interrogatus, si dicat se homicidam, uel criminosum, an de tali crimine puniatur.

Testis qui dicit se infamem, uel simoniacum, aut homicidam an puniri posit Ludo. Roma. ff. de iur. iur. l. si duo patroni. §. idem Iulianus. nu. 6. Belle. c. denique. de except. num. 8. Hippol. in practic. §. constante. nu. 49.

Testis interrogatus dicens se homicidam puniri non potest, Nell. trac. de test. num. 17. to. 13. Bald. l. presbyteri. C. de epis. & cleri. nu. 12. secus si confiteatur se falsum dicere, ibi Hippol. in rubri. C. de proba. nu. 88. & l. 1. nu. 85. C. ad l. Cor. de sica. & consi. 67. nu. 48. uol. 1. Ber. uerb. testium punitio. num. 131.

Testis dicens aliquid contra se, qua pœna ueniat puniendus, Abb. ca. per inquisitionem. nume. 18. de electio. Bald. c. denique. nu. 3. de except. Bert. uer. testes interrogati. nu. 17.

Testis confitetur in iudicio se condemnatum, põtest ut ex nouo processu puniri pęna ordinaria, Anc. c. cum super, de confes. nu. 1.

Testis confitens crimen suum de ipso punitur, Zabarel. c. per inquisitionem. nu. 4. col. 1. de elec.

Testes producens instruens, corrumpens, subtrahẽs qua pœna puniatur.

Producens falsos testes, an & quando teneatur de falso, Bald. cons. 106. par. 3. nu. 2. & cons. 446. par. 5. num. 1.

Testimonium falsum producens, an puniatur, Saly. ff. de fi. instru. l. 1. num. 2.

Testimonio falsi testis tanquam instructi, uel falsi l. si falsos. C. de falsis, põt interrogari quis, vtrum uelit uti teste a se producto & tenetur respondere præcise, Bart. l. diuus, la 2. ff. de fals. ꝙ intellige duob. concurrentib. uno, ut sint publicati testes ad hoc, ut posit quis deliberare, Bar. l. diuus Fulgos. d. l. falsos, Altero, ut qui interrogat declaret, ex qua causa prætendat falsum esse testem, Fely. c. præsentium, nu. 11. in fi. de testi. Arch. c. in memoriam. col. 2. 19. distin. Ang. trac. de Malef. in uerbo falsario. nu. 44.

Testẽ falsum producens, uel eo vtẽs per-

perdit causam, Affl. decis. 139. nume. 4 ser. super tertia const. Neapol. quæ incipit, quæ falsitatem. num. 2.

Testes falsos producens debet desistere ab eorum usu, ut euitetur pœna. Quòd declara procedere, ut per Abb. cap. præsentium de testib. nu. 10.

Testes falsos producens si statuto puniatur licet unicum producat punietur, in addi. ad gl. l. diuus. ff. de pet. hęred.

Testes falsos producens ignoranter non incidit in falsum, Alexá. cons. 124. nu. 2. li. 6.

Inducens ad falsum testimoniũ grauiter peccat, & consimili pęna punitur. 22. q. 5. c. si quis peierauerit col. 3. & c. si quis conuictus. colum. 3.

Testes falsos producens non id circõdicitur falsus, Bal. l. statum. C. de fi. instr. nu. 1.

Testes falso utens ad crimen tegendum an excusetur a falsi pœna, Igne. l. si quis. §. si cum num. 122. par. 1. ad sillan.

Testes cõtrarij quòd producti sint, an parti imputari possit, Albe. de Ros. trac. de testib. par. 5. nu. 18. tom. 13.

Testis qui reputatur falsarius ex depositione sua, si pars aduersa uelit uti depositione illius testis incideret in falsum, Fel. ca. præsentiũ de testi. uer. item nota quod falsitas. nu. 13.

Testes corrumpens, etiam si eius nõ utatur non euitat pęnam, Boer. q. 319. nu. 6. par. 7.

Testis falsitas, ut producenti nõ noceat debet per eum protestari, ꝙ non intendit uti aliqua falsitate, Cor. cons. 223. nu. 9. uol. 2.

Testis falsus si sit productus in iudicio, si pars producẽs dicat se nolle uti, an excusetur a pęna, Fel. c. præsentium, de testi. nu. 12. quòd excusatur.

Testis si sit productus a parte & dubitetur, ꝙ falsum dixerit, si pars dixerit uelle eo, uti in quantum dixerit ueritatem, non euitat pœnam Fel. c. præsentium de testib. nume. 12.

Testes aduersario nemo subtrahere debet. Paui. trac. de uisita. numero 57.

Testes impediens, ne dicant ueritatem quàm pęnam incurrant, But. c. constitutus, nu. 5. de testi. lib. 2. par. 2. Bar. l. pęna legalis. §. sed & si quis. ff. de fal. nu. 1.

Testem impediẽs ne ueniat ad testificandum tenetur parti læsæ ad interesse actione de dolo, Barto. l. si falsus, nu. 2. de dolo.

Testium copiam aduersario subtrahens pręsumitur iniquam causam fouere, Alb. de Ros. C. de testib. super rub. nu. 7. Rebuf. trac. de testi. ar. 1. nu. 3. to. 3.

Testem qui impedit testificari, an habeatur pro confesso, Bal. cap. cum causam. nu. 55. de testi.

Testem impediens, si impedimentũ cessare nõ põt, an perdat causam,

el 1.nu. 18. de testi.

Testem uerberans, ut contra eum de inimicitia opponere possit, an sit puniendus, Albe.de Ros.ff.de quæst.§.si seruus,nu.4.

Testes qui impediunt ne producantur, an ueritatem dicant, But. cap. constitutus. nu.5.de testib.lib.2. parte 2.

Testes prohibeātur deponere per cōsanguineos partis aduersæ pars punitur, & quare, Paui.trac.de uisita. q.5. par.2.num.56. uide per Fely.c.causam, el 1.nu. 47.de testibus.

Testis compellitur fraudem suam detegere, qui probationis copiam aduersario subtrahit, Io. And. in Nouel.c.peruenit. col.1.cir.prin. uers.peruenit, de testi.cogen.

Testes falsos producens si a statuto puniatur in centum, an producēs unum tantum puniri debeat in cētum, Albe.de Ros. par.2. statuto. q.28.Bal.cons.446.par.5.numero 7.

Testes falsos mille producens non punitur pro singulis, sed pro uno falso, Ign.l.lege Cornelia, nu.44. par. 2. ad sillan.

Testes ad falsum deponen. instruēs falsi pęna tenetur, Iser.super tertia constit. Neap.quæ incipit qui falsitatem,nu.1.

Testes instruens tenetur senatus cōsulto Liboniano, Spe.de aduo.§. utri. uer. licet sit cautus, & sequ. de crimi.falsi.

Testes instruens, ut falsum deponāt quomodo puniatur, Bertac.uerb. testium instructio. nu.4.

Testi pecuniam dans, ut uerum testimonium dicat, punitur, Nel.tra. de testi. nu.303.

Testis si dicat se andiuisse ea, quæ deponit ab omnib. & Notarius scribat a pluribus, an propterea sit falsarius, & an Notarius possit adiuuare dicta partium addendo aliqua uerba, Pau. de Ca.cōs.371 nu.3.uol.1.

Testis si deponat per uerbum scio, quia præsens, & Notarius scribat & addat prout credit, an per hoc dicatur immutasse ueritatem, ut puniatur de falso, Pau. de Castro. consi.371.nu.4.uol.1.

Testes quando quis allegat, ꝙ sunt extra prouinciam animo differendi negotium, & ideo petit longum terminum, potest talis differens litem puniri. Abb. c.constitutus.nu.8.de fideius.Berta.uer. testium instruc.nu.5.

Testis falsi pœna.

Testis falsus lædit Deum, iudicē & partem, Ab.c.1.n.1.de cri.fal. Speci.de testi.§.1.nu.44. Alb.de Ro. ff.de testi.l.qui falso, nu.1. Bagarot.trac.de reprob.test.n.3.to.13

Testis falsidicus suo testimonio innocentem lædit.Bagaro.tra.de reprob.testium.nu.4.

Testis ueritatem celans peccat mortaliter.Rot.deci.372.nu.2.in no.

Non teſtificans veritatem grauiter peccat. 11. q. 3. c. vnicuique. §. ſit quoque. col. 5.

Teſtes duob. modis dilinquunt. Bel. c. teſtes. nu. 3. 3. q. 9.

Teſtis falſitatem, & iudex iniquitatem committit, Bero. c. quoniam contra, de prob. nu. 4.

Teſtis quomodocunque falſus dẽt puniri. l. falſum. C. ſi ex fal. inſtr. Sal. C. de teſti. l. nullum. nu. 2. Socin. iun. conſ. 86. nu. 25. uolumine 2.

Teſtis periurus in ciuilib. punitur. Iſer. ſuper tertia conſt. Neap. quę incipit Vos, qui ſcienter. nu. 2.

Teſtes falſi qualiter puniẽdi. l. diuus ff. de re iud. in marg. Alb. de Roſ. ff. de teſti. l. qui falſo. nu. 4. Bal. l. data opera. nu. 28. C. qui acc. non poſ. Zab. c. 1. de cri. falſ. nu. 2. colum. 1. Anch. c. 1. de excep. nu. 5. Belle. c. hæc imago. nu. 5. 33. q. 5. Iaſ. §. item ſi quis. nu. 64. & ſequ. tit. Inſtitutio. & ff. de iur. iur. l. ſi duo patroni. §. ſi quis iurauerit. el 2. num. 6. Hipp. in prac. §. ſupereſt. nu. 15.

Teſtis falſus qualiter puniatur in cã criminali, & qualiter in ciuili, Gui. pa. q. 44. nu. 1.

Teſtis falſus in cauſa homicidij an puniatur tanquam homicida, Bal. l. 1. §. iniuria. de pac. iura. firm. ſuper feu. nu. 2. Ale. conſ. 55. nu. 1. li. 7. Affl. c. 1. §. iniuria. de pace iuram. firm.

Teſtis depo[illegible]ns dolo malo, in cauſa capitali contra innocentem punitur vt homicida, gl. l. 1. de iur. fiſ. in marg. Nell. trac. de teſtib. num. 233. Paris de Put. trac. de ſind. §. utrum. nu. 2. to. 14. Fel. c. ſicut. de teſti. nu. 1. Aluar. de pace iur. fir. in rubr. §. homicidium. nu. 7. Hipp. l. 1. §. præterea. nu. 2. ff. ad l. Corn. de ſica.

[illegible]ſtis falſus an ſit pęna talionis puniendus. Arc. 33. q. 5. c. nec. nu. 8. colum. 4.

Teſtis falſus ſi depoſuit ad condemnationem innocentis punitur pœna talionis alias pœna arbitraria, Ale. cõſ. 55. per to. li. 7. Iaſ. l. & ſi legib. nu. 3. uer. 2. quia teſtis. C. ſi contra ius, uel uti. pub. Hipp. cõſ. 57. nu. 1. uol. 1. Mil. uer. teſtis. nu. 66. Berta. uer. teſtib. punitio. nume. 11.

Teſtimonium perhibentes falſum in cauſa principis perinde puniri, ac in cauſis priuatorum, Fulg. C. de teſt. l. nolumus. nu. 1.

Teſtis dicens falſum teſtimoniũ contra fiſcum in cauſa criminali non punitur pęna mortis, Hipp. l. 1. §. præterea. nu. 6. ff. ad l. Cor. de ſic. Gram. uoto 5. nu. 1. & 2.

Teſtis falſum deponens an puniatur pęna legis Corn. Alber. de Roſ. ff. ad l. Corn. de ſica. l. lege Cornelia. nu. 2.

Teſtis deponens falſum, & teſtimoniũ reuelantis pœna quæ ſit, Nel. trac. de teſti. nu. 242.

Teſtis conuictus de crimine poteſt puniri pęna extraordinaria, Dec. de excep. c. 1. nu. 4.

Te-

Testis falsitas quando non plenè liquet, sed de ea est suspicio, tūc iudex debet tēperare sententiā, cū contra eum ex præsumptione procedat. Spec. c. inter uestras de donat. inter uir. & uxor. col. 4.

Testis conuictus de falso per duellū non punitur capite sed amittit tātum manum dexterā, Calcan. consi. 7. nu. 56.

Testis clericus deponēs falsum quomodo puniatur remissiuè. Nell. tracta. de testi. nu. 244.

Quilibet falsus testis septem annorū pęnitentia punitur. 22. q. 5. cap. si quis peierauerit. col. 3.

Presbireri, uel diaconi in falso testimonio inuēti ꝑ tres annos ab officio suspensi in monasterio debēt pęnitere. 5. q. 6. c. quia in fi. col. 2.

Testis contra quē opponitur de crimine potest puniri extraordinariè, si crimen non concernat causam suꝑ qua productus est, alias punitur pęna ordinaria. Abba. & Dec. c. 1. de excep.

Testis latitās, uel tacens uerum, uel deponēs falsum quomodo puniatur. Berta. uerb. testium punitio. nu. 42.

Testis si deliquerit, ꝙ iure lombardorū puniatur lingua, Fulgos. C. de ser. fugi. l. si fugitiui serui. numer. 2.

Testis falsum testimoniū dicens in cā ciuili, & pecuniaria punitur pęna depositionis, secus in cā ciuili, quia punitur pęna. l. Corn. Hippol. l. 1. ad l. Cor. de sicar. in prin. & nu. 1. ff. ad l. Corn. de fals.

Testibus infamatis purgationē iudicii debere, Bellem. ca. denique de excep. nu. 10.

Testis quando de crimine stellionatus puniatur, Fran. Cur. tracta. de testi. nu. 33.

Testes falsos plures producens si ad eundem effectum tendunt in una pęna puniuntur, secus si ad diuersos. Bar. l. Agraria. nu. 4. ff. de termi. amot.

Testis falsarius in pluribus articulis causæ tenetur unica pœna, Berta. uerb. testium punitio. nu. 24.

Testis in aliquibus de falso punitur in aliquibus non, Tindar. trac. de testi. c. 2. nu. 2. & c. 10. nu. 3. Anc. c. 1. de crim. fals. num. 8. Soc. cōsi. 103. nume. 1. uol. 1. Boer. q. 108. part. 1.

Testis accusatus de falso, quia falsū deposuerit, licet neget omnia, & singula, & sic ēt se deposuisse, nō incidit in falsum. Iac. But. l. quod sæpe. ff. de contrah. emp.

Testis si punitur pęna extraordinaria an puniatur pęna ordinaria ꝑ actionem illius extraordinarię pęne, Anc. c. cum super de cōfes. nume. 6. Pau. de Castr. l. nullam. nume. 6.

Testis falsus, an & quando efficiatur infamis.

Testis falsum deponens, an infamis sit, Albe. de Ros. tracta. de testib. par.

par.1.§.consequenter. nume.13. Paul.de Cast.l.2.nu.2.C.de fide. instru.But.ca.per inquisitionem. nume.26.de elec.lib.1.par.1.Bellem.ca.querelam.nume.10.de iureiuran.

Testis cõdemnatus de falso directè, an efficiatur infamis, Ab.c.2.nu. 8.& 45.de ord.cogn.

Testes si principaliter accusentur, & damnentur de falso in cã alterius, sententia lata in eos infamat, Fulgo.ff.de his, qui not.infa.l.Lucius Titius.nu.7.Butr.cap.2.§.1. nu.4.de ord.cogni.li.2.par.1.

Testis q dixit falsum testimonium, damnatur officio iudicis, & nõ infamatur.Bar.l.infamari.ff.de publi.indi.Berta.uerbo testium punitio.nu.36.

Testis reprobatus per exceptionem obiectam dum produceretur nõ infamatur, Ange.ff.de his qui no.infa.l.Lucius.nu.1.par.1.Butr.c. 2.§.1.nu.39.de ordi.cogni.lib.1. par 1.& c.inter.num.33.purga. cano.lib.3.Anch.ca.cum dilect. nu.13.& 23.de ordi.cogn.Mill. verb.testis nu.41.

Testis, qui non vult testificari uel falsum testificari punitur in causa, & tenetur parti ad interesse.

Testis eo ipso, q non vult ferre tetestimoniũ in causa ciuil. psumitur contra ipsum, secus si falsum testificetur, quia punitur in causa criminali, Abb.c.1.nu.5.de testibus cogen.Fely.c.pen.de testi.cogen.nu.1.

Testis subtrahẽs se à testimonio præsumitur suspectus, & contra ipsũ potest iudex inquirere.Abb.c.1. nu.6.de testi.cogen.Fely.ca.1.nu. 11.de testi.cogen.Bertac.verb.testium coactio.nu.6.

Testis qui nõ est examinatus licet se latitet, vt veritas non inueniatur, nõ est falsarius sed dolosus & sic nõ tenetur.l.cornelia, sed stellionatus, Bal.l.data opera, C.qui accus.non pos.col.6.Fel.c.dilectorum de testi.cogẽ.& c.1.de testi. cog.nu.7.uer.ultimo.

Testis quomodo possit dici se absentasse amore, vel timore, ne testificetur, Butr.c.3.nu.7.de testi.cogen.lib.2.par.2.

Testes q se subtraxerint, quis probare teneatur, Ancha.c.super eo, de testi.cogen.nu.4.

Testis se absentans, vt non deponat veritatè ad quid teneatur, Franc. Curt.tract.de testi.nu.32.& quid si post iuramentum se absentet, an de falso puniendus sit ibi, Bertac.verb.testium punitio.nu.7.

Testis si precio inductus subtrahat se, à testificãdo potest iudex procedere contra eum tanquàm falsarium, Fel.c.pen.de testi.cog.uer. adde.& nu.6.

Testis, qui se occultat, & nõ comparet ad testificãdum, vt ueritas occultetur, an puniatur, Anc.c.1.de

crimine

crimine falsi.nu.7.

Testis latitans antequàm inuret pōt multari, non autem de falso tenetur, sed post iuramentum tenetur de falso, Bal.l.argentarius.§.fi.de eden.& ibi Alex.dixit ꝙ utroque casu de falso tenetur.

Testis qui vult testificari parti ad interesse tenetur, Tindar.trac.de testi.nu.3.Bal.l.argentarius §.cum autem ff.de eden.num.3.Bal.l.argentarius.§.argentarius.§.cū aūt ff.de eden.nu.3.Pau.de Cast.l.argētarius.§.cum autem nu.5.ff.de eden.Ias.ff.de eden.l.argētarius.§.cum autem.nu.5.

Testis falsus obligatur parti, quā læsit ad interesse, Anc.c.1.de crimine falsi.nu.1.Abb.c.1.nu.3.de custo.Arch.c.sicut nobis.nu.1.de testibus cogen.& ibi Anch.nu.2.& Abb.c.1.nu.6.de cri.falsi, Berta.uerb.testium punitio nu.3.

Testis & Notarius etiā ratione erroris ad īteresse partis tenētur, Nel.tract.de testi.nu.162

Testis punitio per quem.

Testis qui falsum testimoniū tulit per quem puniatur, Anc.ca.1.de crimine falsi nu.9.& 12.Ab.c.fi.nume.28.de foro cōpetenti, Socin.Iun.consi.40.nume.17.volum.1.

Testis occultās veritatem, vel vacillans coram Iudice non suo, ab eo puniri potest, Nel.tracta.de testi.nu.244.Ang.C.de testi.l.nullum nu.1.Barb.c.peruenit.num.16.de fideiuss.Hipp.l.j.§.præterea.nu.27.ff.ad l.Corn.ff.de sicar.etiam l.fi.nu.145.ff.de iurisd.omn.iud.Bertac.uerb.testium punitio, numero 1.

Testis deponens falsum testimoniū non probat, & puniri potest corā illo iudice, fallit vt per Socin.regula.520.

Testem notarium & executorē siue nnncium delinquentem coram iudice causarū ciuilium potest ipse iudex punire pęna corporali, Ange.C.de spor.l.omnibus nu.2.& C.de iud.l.quoties num.3.Aimo consi.53.nu.59.

Testes laici falsum deponentes corā iudice ecclesiastico, an possint per ipsum puniri, Capel.Tholos.quæstione.729.Vital.Clem.testibus.nu.32.de testi.

Testes falsi ad ecclesiasticū iudicem non remittendi.Affli.decis.229.nume.1.

Testis deponens falsum corā delegato, an possit puniri per delegatū.Alb.de Ros.ff.de off.eius, cui.l.1.§.qui mandatā nu.4.Imo.de off.del.cle.1.nu.6.& 10.

Testis falsum deponens potest puniri per ordinarium, per delegatum vero non, nisi fuerit delegatus à principe, Abb.c.1.nu.9.de crim.falsi.

Testium correctio magis pertinet ad iurisdictionem quā ad imperium, Fulgos.ff.de iurisd.omn.iu.l.qui iurisdi.nu.3.

Testis

Testis condemnatio non præiudicat producenti nec è contra.

De falsitate testium, & accusatione, & punitione uaria.

ipso iure nulla, uel annullãda, Capel. Tholos. q. 282.

Testes licet corrupti si uerum dicãt non tamen reddunt sententiá nullam, Spec. titu. de sent. §. 9. numero 7.

Testes dixisse falsum non sufficit probare, & illis attestationib. iudicem motum, ut sententiam rescindat, si quis in positionib. uel in libello dixit falsum testes dixisse pecunia corruptos, Bart. l. falsam. nu. 1. C. si ex fals. testi.

Testis falsus, uel varius ex officio iudicis punitur omni exceptione cessante, Alb. de Ro. C. de testi. l. nullum. nu. 2.

Testis dicitur de falso conuictus si plures ei contradicant, Rui. vol. 5 consi. 158. nu. 29.

Testis falsus sine nouo processu puniri potest, Alex. cons. 55. num. 1. lib. 2.

Testes præsenti falsi, cõtumaces, an condemnentur ex eodem processu si apparet, ꝙ non falsum deposuerint, Capic. decis. 60. nu. 1.

Testi falso quando debeat iudex pęnam infligere, Butr. c. 1. nu. 7. de cri. stell. li. 5.

Testis si deponat falsum, & hoc liqueat iudici, an possit tunc condemnari sine aliqua inquisitione, Bal. in li. stat. in dictione ecclesia. num. 1.

Testis si deponit falsum, & hoc liquet iudici, potest eum condemnare iudex sine citatione, Bald. l. presbite. C. de epi. & cle. nu. 2.

Testis si temerariè asserat, ꝙ quis nulla bona habeat & interrogatus qũo scit rñdeat, ꝙ non posset habere quin sciret, si reperiatur contrarium, potest puniri de falso, non tamen hoc sufficit, ut corporaliter puniatur, Pau. de Cas. li. 2. nu. 6. ff. quod quisq. iur.

Testis licet in aliquo casu nõ puniatur de falso, tamen quia dolum cõmisit criminaliter punitur crimine stellionatus, uel punitur extraordinarie, Bal. l. 1. de sepulcr. uiol. num. 6.

Testis præsumitur certum testificari, licet non receperit pecuniam punitur, Bald. l. data opera. C. qui ac. non pos.

Testis peritus in arte deponens falsum etiã per uer. credo punitur, Bert. uer. testium punitio, nu. 23.

Testis dicens, ꝙ Titius nihil habet in bonis, tenetur de falso si habet emphiteusim, Ber. uer. testium punitio. nu. 8.

Testis sponte ueniẽs punitur de falso, Ale. post Bart. l. 1. ff. de fals.

Testis deponens alias quàm iurauerit est periurus, Soc. iu. consi. 41. nu. 5. uol. 1.

Testis falsus, an puniatur quando in eadem causa sunt producti ueri testes, Bal. in Spe. de sen. uer. sed pone.

Testis deponens contra ueritatem pro salute alterius corporis, an incurrat periculnm, Archi. 21. q. 2. c. 1. nu. 2. col. 1.

Testes certificatores quando teneã-

tur, Rebuff. tract. de sent. excom muni. art. 1. nu. 45 to. 1.

Si testis interrogatur, an alij fuerint præsentes, & dicat non, si probetur alios fuisse præsentes, an sit falsarius, Bal. cons. 403. par. 5. numero 4.

Testis si prima vice sine causa deposuit, siue de ea fuerit interrogatus, siue non, an puniatur, Tinda. trac de testi. nu. 7.

Testis interrogatus super commodato, si super mutuo respondeat an falsarius sit, Tind. trac. de testib. par. 3. c. 6. nu. 2.

Testis facto alieno deponens, quib. casibus in suspitionem falsi ueni re possit, Ign. in rep. l. necessarios §. non alias. nu. 144. ad sillan.

Testis, qui non potest de falso redargui, an ex forma statutorum possit de facto damnari stante statuto disponente, contumacem pro confesso haberi, Nel. tract. de tes. nu. 246.

Testis accusatus de falso, quia dicat se aliter deposuisse, an condemnetur, Berta. uerb. testium punitio. num. 52.

Testis non potest deponere falsum per alium. Bar. l. sed si unus. §. 1. ff. de iniurijs, col. 4.

Testis falsum deponens, quãdo periurus non dicatur, Fran. Cur. tra. de testi. nu. 16. to. 13.

Testis si antequam examinetur testimonium dicat de falso non punitur. Spe. trac. de testi. nu. 5.

Testis dictum antequam aliquid fieret, si illud non apparet factũ non redditur falsus, Abb. c. quod dicere, nu. 2. de uer. sig.

Testificans pro bannito coactè non punitur, Hippo. l. 1. nu. 95. ff. ad l. Corn. de sica. & l. 1. §. item diuus nu. 17.

Testes quot, & quales requirantur in instrumento.

Testes quot requirãtur in instrumẽto, Bar. auct. sed nouo iure. nu. 1. C. si cer. pet. Bal. cons. 152. par. 2. nu. 4. & c. 3. loco. nu. 12. de prob. Sal. C. si cer. pet. l. sed nouo. nu. 3. Ioã. de Gras. tract. de substantia procur. ver. præsentib. n. 2. to. 12.

Testes non sunt de substantia instrumenti, sed solum adhibentur ad partem, Ale. l. in fraudem. §. neque, de iu. fi. Bal. l. contractus. col. 4. C. de fi. instr.

Testes & omnia consueta sunt de substãtia instrumenti, Ale. cons. 37. nu. 12. & 13. li. 3. Dec. consi. 442. nu. 7.

Testes instrumento notarii necessarios esse, quod in litteris epi negamus, Bella. ca. post cessionem. nu. 35. limita, vt nu. 45.

Testes non requiruntur in instrumẽtis celebratis in consilio publico, Ber. uer. testes instru. nu. 6.

Testes in instrumẽtis priuatis necessarios non esse, nec sunt de substãtia, Fulg. C. qui pot. in pig. l. scripturas. nu. 4.

Testis unus cum Notario, an sufficeret in ĩstrumẽto publico ad hoc, ut instrumentum ualeat, Aret. rubri. de fals. nu. 28. uol. 1.

An valeat instrumentum cum tribus notariis, & tribus testibus, Bald. consi. 444. par. 5. nu. 1.

Instrumentum, in quo non sunt appositi testes non ualet, Bal. consil. 55. nu. 1. par. 2.

Testes duo sufficiunt ad probatiõnẽ probati instrumenti, Cin. C. de fi de instr. l. in exercendis. nu. 1.

Testes duo sufficiunt ꝙ Notarius scripserit, Bald. consi. 158. par. 2. nume. 2.

Testes quare plures requiruntur cũ contrahit imperitus literarũ, quã quando contrahit peritus, Bar. §. oportet. nu. 4.

Testiũ pluralitas interesse debet ultra tabellionem, cum tractatur de instrumẽto per quod sumitur probatio, Homod. cons. 85. nu. 6.

Testes tres requiruntur in instrumẽto scilicet centũ florenorũ cõputato notorio, Bar. auct. sed nouo. C. si cer. pet.

Testes quatuor ad ꝓbationẽ instrumenti necessarij sunt, Nepos tracta. de except. nu. 50.

An in instrumento, in quo requiruntur plures quã quatuor testes sufficiat subscriptio quatuor testiũ cum illa clausula, & pluribus alijs testibus, Bald. consil. 108. par. 3. num. 5.

Testes instrumenti opinionis ꝓbatę esse debent, Ioa. de Gras. tract. de substãtia procu. uer. præsentibus nu. 1. tom. 12.

Testes quod debeãt esse omni exceptione maiores non procedit cũ testibus instrumentarijs, Corne. consi. 232. nu. 3. uol. 1.

Testes inhabiles ea inhabilitate, quæ potest remitti per partes admittũtur si sunt instrumentarij, Hipp. l. 1. §. ad quæstionem. ff. de quęst. nu. 13. & l. ex libero nu. 9. ff. de q̃stio, Ale. consi. 94. nume. 9. lib. 6. Aimo. consi. 56. nu. 10. Mill. uerb. testes instru. nu. 4.

Testes inhabiles positi in instrumẽto, si reputantur habiles instrumẽtum est ualidum, & facit fidem in iudicio, Pau. de Castr. l. 1. num. 7. 8. & 9.

Testis instrumentarius ualet, qui est descriptus in instrumento quamuis sit criminosus, dummodo occulte sit criminosus, etiam si appareat postea inhabilis, Feli. c. super eo de testi. el 1. nu. 1.

Testis in instrumẽto inscriptus si sit excõicatus, an reddat instrumentum nullum, Spec. tit. de instrum. edit. §. 9. nu. 3. Alb. de Ros. C. de fid. instr. nu. 7.

Testes domestici in aliquo instrumento intra numerũ necessarium scripti cũ uitietur instrumentũ, quanto magis ipse usus domesticus à quo usu uis instrumenti dependet, Amod. cons. 281. nu. 4.

Testes instrumentarij possunt esse domestici, Berta. uerb. testes instru. in fi.

Testis potest esse frater pro fratre in instrumento, Steph. Aufr. trac. de testibus. nu. 25.

Aduocatus põt esse testis in instrumẽto facto inter suum clientulũ & litigãtem l. ex literis, & ibi per Imo. & alios, de transac.

Excõicatus potest esse testis ĩ instrumento, Zabarel. c. ex literis de trã sac. in 3. oppos.

Pro testibus instrumentarijs potius affines quàm alii assumendi sunt, Alb. de Ros. trac. de testibus par. 1. nu. 1. tom. 13. Nell. tracta. de testib. nu. 6. Porc. §. in testibus. nu. 5. de testa.

Testis põt esse administrator ecclesiæ super contractu, quẽ celebrauit, Nell. tracta. de testi. nu. 18. & ibidem Steph. Aufr. nu. 2.

Testis nõ potest esse in instrumẽto, uel alio actu, qui interuenit ad cõ sensum, uel auctoritatem præstandum, secus in mediatore, But. c. 1. nu. 5. de procur. li. 1. par. 2.

Testis, quòd quis possit esse in cã, & eodem instanti sit principalis auctor contractus non uidetur esse repugnans, But. c. ex literis. nu. 4. de transac. lib. 1. par. 2.

Testes, qui sũt noti ad ueritatẽ scripturæ, uel instrumenti non requiruntur, ut per Soc. regul. 521.

Testis qui uiua uoce testificari non potest, in ĩstrumẽto Idoneus redditur, Steph. Aufr. tract. de testib. num. 24.

Testes inhabiles in instrumento descripti, uel subscripti possunt deponere ad cõfirmationẽ nõ ad infirmationem, Bert. uerb. testes instru. nu. 29.

Testis q aliàs uiua uoce deponeret cẽsetur inhabilis & suspectus puta cõiũctus, uel proxeneta potest esse testis in instrumento & adminiculatur fidem instrumẽti, & sic uox mortui plus operatur quã uiui, Mil. uerb. testis. nu. 7.

Testes inhabiles à partibus in instrumẽto si sint descripti, an ualeat ipsũ instrumentum, Sal. C. de fid. instru. Alc. consi. 191. nume. 2. & 3. lib. 7.

Testes instrumentarij non repelluntur licèt postea sint effecti inhabiles, Bert. l. ad testium. §. circa. ff. de testamen.

Testis si aliquis est inscriptus in instrumento contractus, qui postea est aduocatus agentis ex eo cõtractu, nihilominus instrumẽtũ probat. Io. And. in Nouel. c. ex literis. col. 1. in prin. uer. si aliquis est testis, de transanct.

Testis quòd non impediatur testificari ad probãdum solẽnitatem instrumenti, in quo erat descriptus per casum, Bar. l. ad testium. §. cõditionem. nu. 2. ff. de testa.

Testes qualiter in instrumento describantur, & an habeant se subscribere.

Testes sub sua forma debent in quolibet instrumento apponi, Specu. ti. de

lania.

Testes in instrumentis subscribere est vtile, Bar. q. 118. num. 25. vol. 26. par. 1.

Testes contractui, aut quouis alio modo præsentes esse nō sufficit nisi videant, & intelligant. igne. l. 1. §. hoc autem. num. 25. par. 1. ad silanian.

Testes præsumuntur esse præsentes quando de numero eorum in instrumento fit mentio. Ang. auct. de Tabell. in prin.

Testium subscriptio in instrumētis nō est necessaria, Bert. verb. testes instru. nu. 83.

Testis si dicatur interfuisse contractui probat. Anc. c. cum Ioannes. nu. 11. de fide instru.

Testis illiterati, quā subscriptionē. Bal. l. fi. C. de edic. diui adria. toll. Cor. consi. 296. nu. 4.

Testes in primo instrumēto descripti apud notarium, nū in reliquis repetiti videri debeant. Raphal. Cuma. ff. de vulga. & pupill. l. patris. nu. 3.

Testes quales, & quot esse debeant ad impugnandum instrumentum.

Testes an contra instrumentum admittantur, But. de tracta. de testi. nu. 58. & 59.

An cōtra publica instrumēta admittatur ꝓbatio ꝑ testes, uide ēt in fi. Bal. cōs. 403. par. 5. nu. 2. Butr. c. 3. loco. num. 16. de proba. lib. 2. par. 2.

Testis non possunt recipi contra instrumētum, cuius uigore lata est sententia. Specul. de instrumen. edic. §. 9.

Testes, quomodo debeant deponere, & qui possint ī causa falsi. Bal. consi. 231. par. 2. nu. 2.

Testes volentes reprobare instrumētum, quales esse debeant, Ana. cōsi. 97. nu. 2. Butr. c. 3. loco. nu. 27. de prob. li. 2. par. 2. Ias. cons. 153. volu. 2. super causa inquisitionis formanda.

Testis esse non potest falsarius, etiā contra falsarium, Steph. Auf. tra. de testib. nu. 42.

Testes debent esse omni exceptione maiores ad reprobandum instrumentum, Alex. consi. 45. nu. 24. & 37. lib. 4. & cons. 146. nu. 29. lib. 5. & cons. 54. nu. 2. lib. 7. Gra. cōsi. 66. nu. 41. & 42. in ciuil. Berta. verb. testes instru. nu. 18. Cor. cōsi. 26. uol. 4.

Testes instrumētarii faciunt totum instrumentū annullare, quamuis nō sint omni exceptione maiores. Corn. consi. 232. nu. 2. vol. 1.

Testes quot requirantur ad probandum contra instrumentum. Albe. de Ros. C. de probationibus. l. cū præcibus. num. 3. & ff. de pact. §. quod fere. nu. 2. But. c. cum Ioannes. nu. 29. de fide instr. li. 2. par. 2. Anc. consi. 9. nu. 1. Rui. consil. 36. uol. 4. nu. 1. Bertrā. cons. 239. nu. 5. & 7. par. 3.

Per

Per quot testes probetur error notarii, vel instrumentum falsum. Bal.consi.403.par.5.nu.1.

An per unum testem supranumerarium contradicentem instrumento reddatur instr̃m falsum, uel suspectum, uel faciat indicium ad torturam. Ita quod uterque torqueri debeat. Bal.cons.29. par.5. num.1. & cons.166.par.2. nu.1. Soc.cons.228.nu.15. uol.2. Cuman. cons.135. post med. 1.colu. Boer.q.118.par.1.Ber.uer.testes instru.nu.12.

Testis unus contradicens instrumento nõ facit uacillare fidem instrumenti. Pau.de Cas.cons.380.nu.5.uol.1.

Testis singularis contradicens instrumento, an ipse, uel tabellio torquendus sit, & quis prius.Bal. cons.385.par.5.nu.4.

Teste uno reclamante plurib. comprobantib. instrumentum nõ impugnari. Bellem.c.cum Ioannes, de fi.instr.nu.41.

Testis unus ex testibus necessariis in instrumento, si cõtradicat, instrumentum non probat. Soc. consil. 143.num.5.uol.1. Cor.cons.73. nu.12.uol.2.Calcan.consil.126. num.7.

Testium instrumentariorũ si unus contradicat instrumento reddit instrumentum suspectum, si non remaneant alii testes sufficientes, Lud.Rom. ff.quemadmodum testam.ape.l.omnibus. §.si quis.numero 2.

Testis solus de ueritate contra instrumentum probat semiplene. Paris.cons.55.nu.37.uol.1.

Testis unus falsus descriptus in instrumento uitiat totum instrumẽtum. Bal.c.cum dilectus. nu.2.de fi.instru.

Testes duo etiam non instrumentarii, an possint instru. reprobare, & uincere illius probationẽ.Bertran.cons.239. par.3.nu.1.Boe. q.118.nu.52.par.1.

Testes duo idonei, & omni exceptione maiores reprobant instrumentũ.Imo.c.tertio loco.de prob.nu. 9.Ale.consi. 149.nu.2.li.2.

Testes duo per indirectum probantes contra instrumentum faciunt ipsum uacillare. gl.uer.tota die. §.item uerborum oblig. de inuti. stipul.

De substentatione duorum testium contra instrumentum deponentium.Bal.cons.54.par.1.nu.1.

Testes duo derogant litteris sigillatis. Abb.Ant.cap.cum a nobis, de testi.Bal.Marg.testis.col.1.

Ad probandum instrumenti falsitatem tres saltẽ testes requiruntur, qui deponant de sensu corporeo non aũt intellectus iudicio.Paul. de Ca.consi.371.nu.1.uol.1.

Testes ubi contradicunt instrumento ad hoc ut instrumentũ reprobetur per ipsos testes requiritur, ꝙ sint quatuor meliores quàm sunt illi, qui sunt in instrumento descripti.Imo.de fi.instru. c.cum Ioannes,nu.14.

Te-

Testibus quibus instrumentum impugnetur.

Testes descripti in instrumẽto si ei contradicunt reddũt ipsum instr. suspectum, quod est uerum, quãdo non remanent tot testes firmi, qui sufficiant ipsi instrumento secus autem si tot remanent firmi, quia tunc per contradictionẽ nõ derogatur instrumento, Hippo.l. unius.§.fi.nu.7.de quæst.

Testes instrumentarii si instrumento contradicunt, in quo descripti sunt quid præualeat, an instrum. an testes, But.trac.de testi.nu.58. to.13. Ancha.c.cum Ioannes, nu. 11.de fi.instru. Gui.Papa.q.540. nu.1. Bellem.ca.cum Ioannes, de fi.instr.nu.84.& c.tertio loco, de probat. nu.17.& 19.20.21.26.& 30.Barba.c.tertio loco, nu. 53.de probat.

Testes uel instrumẽta, si ad inuicem contradicant & ab aduersis partibus producantur est inspiciendũ quis sit dignior & quid dignius sit, Bar.auct.de inces.nu. ibi item num.7.

Testibus plus statur, quando omnes contradicunt scripturæ notarij, Ale.consi.65.nu.6.li.2.Gram.cõsi.65.nu.20.in ciuil.

Testis unus ex necessariis si contradicit instrumento & duo deponunt pro instrumento, stabitur dicto duorum testium, Soc.consil. 92.nu.2.uol.3.

Tres testes pręualent instrumento, Bal.consil.55.par.1.nu.3. & consil.385.par.5.nu.5.

Testes instrumentarii præferuntur aliis plurib. non instrumentariis, Alex.consi.149.nu.10.li.2.Paris. consi.146.nu.12.uol.4.

Testes non instrumentarii uerisimilia & aptiora ueritati dicẽtes pręualent, Cor.cons.232.n.2.uol.1.

Testes descripti in instrumento si negent se interfuisse, an reprobẽt instrumenrum, & an censeantur singulares, Imo.de fi.instru. c.cũ Ioannes, nu.21. & ff. quemadmo. test.ape.l.1.nu.8.

Testes instrumentarii ad reprobandum instrumentum satis q̃ dicãt non fuisse prout instrumentum cantat, Soc.cons.132.uol.2.

Testes quando dicunt non audiuisse ea quæ in instrumento descripta sunt, & si dicta fuissent audiuissent, an notarius dicatur falsarius, Bar.Cep.consi.27.

Testes contradicentes instrumento ut ex pluribus non probant, Rui. cons.17.uol.1.nu.5.

Testes si dicant se non dixisse, quod tabellio scripsit in testamento, an stabitur eius dicto, Albe.de Ros. 1.infor.nu.2.

Testes contradicentes instrumẽto, quòd non pręiudicant instrumento, si instrumentum iam longo tẽpore fuerit confectum, Lud.Ro. ff.de acq. hær. l.qui in aliena.numero 10.

Testes qui dicunt notarium errasse, quia dicunt nõ audiuisse hæc uerba, sed quædam alia probant, sed non qualiter, Nell.trac.de testib. nume.297. Socin.consi.171.co-

buit sed statim restituit & ꝑ hoc instrumentũ non dicitur falsum sed ualidum, Bar.l.singularia.nu. 24.ff.si cer.peta.

Testes qui dicunt pecuniam non interuenisse nõ nocent, quia potest saluari instrumentum per cõuersionem vnius debiti in alterum, Paul.de Cast.consi.120.nume.3. par.1.

Testes qualiter instrumentum coadiuuent, & reliqua.

Testes descripti in prĩo libro in vno instrumento intelliguntur repetiti in reliquis instrumentis, Bal. l.si quis, in repet.§.si initium.nu. 28.ff.de eden.Bertran.consi.44. par.2.nu.14.

Testes vnius instrumenti præcedentis in sequentibus aliis censentur repetiti, sicut dies cẽsetur, Berta. uerb.testes instru.nu.28.

Testes instrumentarii, & Notarius rogatus de instrumento produci possunt ad coadiuuandam fidẽ instrumenti c.cum Ioannes.nu.20. de fide instrument. Butr.ca.cum Ioannes.nu.20.de fide instru.li. 2.par.2.Bertac.verb.testes instr. num.40.

Tesstes cõcordes cum instrumento uituperato, uel non solemni, an debent robur instrumẽto, Bald.l. fi.C.de fideius.

Testes non dicuntur coadiuuare instrumentum, nisi præcisè deponant de tempore instrumenti, & cõtradicant testi ex probatoriis, Rui.cons.35.col.4.nu.15.& cõs. 36.uol.4.nu.8.

Testes de præsentia deponẽtes in cõfectione instrumenti seu apocæ probant, Afflic.decis.181.nu.8.

Testis dicens audiuisse legere aliquod instrumentũ non ꝑ hoc dicitur intellexisse, Abba.c.auditis. nu.2.de elect.

Testes tam descripti quam nõ descripti in instrumento possunt produci super amissione. Afflic.ca.1.§.si enim domino, quid sit inuesti.

Non creditur instrumẽto Notarii sine literis testimonialibus. Bal.cõsi.118.par.3.nu.2.

Testes quando dicãtur deponere de veritate instrumenti, Soc.consi. 284.nu.2.uol.2.

Teste uno superuiuente à notario q habet potestatem reassumẽdi sua instrumenta, si testis asserat se inter fuisse tale instrumentũ reassumi potest, si aũt dicat se nõ recordari, compelli minimè põt ad se scriben.Capic.decis.29.nu.4.

Testes in testamentis, qui esse possint.

Testes testamenti quales debeãt adhiberi.Imo.de test.or.l.ad testiũ nu.6.Azo.in summa.C.de testibus.nu.28.Ange.tract.de testa.in glo.109.nu.5.tom.11.Socin.Iun. consi.89.nu.10.& consi.189.nu nu.13.uol.2.

Testes idonei esse debent ad hoc, ut

testamentum factum tempore pestis cum minore nu. testiũ ualeat, Paris. consi. 27. nu. 36. col. 2.

Testes in testamento debent esse ciues nominatiui sed religiosi dedicati uidentur esse apollides, Homod. consi. 116. nu. 7.

Testes inuiti ad testamentũ nõ sunt adhibendi. l. qui testamento. §. fi. ff. de test.

Testem in testamento esse posse, qui & in iudicio esse potest l. q testamento. §. eum qui ff. de testam.

Testes q non possunt esse in iudicio nec ẽt in testamento ad ipsum solemnizandum, sed multi possunt esse testes in actibus inter uiuos, & tñ non in testamento Paul. de Cast. l. qui testamento. §. eum qui nume. 3. ff. de testamen. Imo. ff. de testamen. ordinan. l. qui testamento. numer. 6. Ludo. Roman. l. si filiusfamilias. §. eum qui. nume. 1. de testa.

Testes esse possunt in testamẽtis qui pro mortuis de iure ciuili habentur. Homod. cons. 156. nu. 2.

Testes plures de eadẽ domo possunt esse in contractu uel testamẽto. l. testium de testam. Faber sup inst. de testam. §. pater. nu. 1. Lud. Roman. l. ad testium. numero 1. de testament.

Testes inhabiles an sint idonei in testamento, Aim. cons. 72. nu. 5.

Testes non omnino inhabiles ad testimonium possunt instrumentũ testamenti solẽnizare si cogẽtur, Bertran. par. 2. consil. 358. nu. 5.

Berta. uer. testes qui esse possunt num. 48.

Testium cõditio inspicitur prout testamenti tempore nõ prout testator moritur, Azo in summa. C. de testam. ord. nu. 6. Saly. C. de testa. & quemadmodum testam. ordin. l. 1. nu. 2. Lud. Rom. l. ad testium. nu. 2. de testi. Paul. de Castr. l. si non speciali. nu. 7.

Testis qui tẽpore testamẽti erat bonæ conditionis, sed tempore redditi testimonij infamis, vt probet quod tẽpus attendatur, Bart. l. carbonianum. §. duæ autẽ. ff. de carb. edic. nu. 7. Imo. ff. de test. ord. l. ad testium. nu. 4.

Testes deponentes de reuocatione primi testamẽti ad pias causas debent esse tales, de quibus cadat falsitatis dubitatio. Soc. iũ. cõsi. 183. nu. 39. uol. 2.

Testis habens interesse in testamẽto non est idoneus testis, Soc. iuno. consi. 89. nu. 11.

Testis ad quem commodũ in consequentiam peruenit non repellitur in testamento, Ang. ff. de testam. & qui testam. fac. pos. l. qui testamento. nu. 3.

Testis redditur infectus ꝑpter affectionem, quam habet ad testamẽtum, Soc. consil. 28. num. 5. & 6. uolum. 3.

Testes testamenti an debeant hæredes cognoscere, Alb. de Ros. 2. C. col. 3. fol. 62.

Testes inuiti si pñtes sint testamẽto an ualeant Fortu. tract. de ulti.

fin.

fin.iur.nu.140.tom.1.Berta. uerbo testes instru.nu.37.

Aduocatus.

Testis an posit esse aduocatus siue etiam in testamentis, Corn.consi. 319.nu.15.uol.4.

Carceribus detentus.

Testis pōt esse in testamēto ad pias causas detentus in carceribus pro maleficio, Bal. in repet.l. habeat. C.de sacrosan.eccl.nu.42.

Cecus.

Testis esse non potest cecus in testamēto, Cor.consi.200.nu.9.uol.2.

Criminosus.

Testis criminosus an posit esse testis in testamento ad pias cās, Bal. l.habent.C.de sacrosanct.eccles. num.38.

Excommunicatus.

Testis excommunicatus si describatur in testamēto an per hoc uitietur instrumentum, Gemi.c.decernimus.nu.9.de sen.excom.

Famulus.

Testis licèt famuli rogati à testatore necessario adhibiti ad actū qualitas non attenditur tēpore depositionis. Cor.consi.170.uol.3.

Fæmina.

Testis in testamento mulier esse nō potest, Baragot.tract. de reprob. testium.nu.15.tom. 13.Monac. tract.de defens.iur.§.quia, num. 3.tom.13.Porc.§.possunt autem. num.2.de testam.Cor.consi. 52. num.16.uolum.2.& cons.70.nu. 6.uolum.3.& consi.319.num.2. uolum.1.Grama.decisio.62.nume.16.

Testis mulier in testamento esse nō potest, fallit in casibus regulę no. per Soc.

Testis esse nō potest fęmina in testamentis & causis criminalibus propter fragilitatem sexus, Cor. cōs. 157.nu.8.uol.4.

Testis possunt esse fœminæ in testamēto inter liberos, Soc.Iun. cōsi. 144.nu.32.uol.2.

Testis an mulier esse posit in testamēto ad pias cās, Bal.in repe. l.habeat.nu.55.C. de sacrosan. eccl. Corne.consil. 118. numero 6. uolum.2.

Testis potest esse mulier sine masculo in testamento ad pias cās, Cor. consi.309.nu.6.uol.4.

An mulier posit esse testis ī codicillis, Bal.consi.8.par.5.nu.1.Proc. §.possunt autem. nu.7.de test.ordi.Cor.consi.119.nu. 1.uol.2. Paris.consi.50.nu.4.uol.3.

Testis potest esse fęmina ī codicillis, Ang.

Ang.tract.de testa.in gl.169.nu. 5.tom.10.Nell.tract.de testa.nu. 52.tom.13.Corn.cons. 298. nu. 3.uol.1.

Testis non potest esse fęmina in codicillis, Cor.cõs.170. n.1.uol.3.

Fideicommissarius.

Testis esse non potest fideicommissarius uniuersalis in uel pro testamento Steph.Aufr.tract.de testi. nu.46.tom.13.

Filius.

Testis an posit esse filius in testamẽto patris, Ang. ff.de test.& qui testam.facere poss.l.qui testamẽto. nume.5.in prin.& §.quęcunque. num.2.

Testis esse nõ potest filius incestuosus in uel pro testamento patris, Steph.Aufr.tract.de testi.nu.47. tom.13 .Berta.uerb.testes qui esse possint,nu.51.

Testis in testamento nũquid Bastardus filius esse ualeat, Porc.§.in testibus.nu.4.de test. Bertac.uerb. testes instrumentarii.nu.35.

Fratres minores.

Testes in testamento an posint esse fratres minores, & monachi, Pau. de Castr.cons.426.nu.1.uol.1. Zabarel.cons.97.nu.1.

Testes possunt esse in testamẽto fratres minores mendicantes, Ias.C. de testa.l.hac consultissima.nu. 8.& 9.

Testes possunt esse fratres minores in testamento ad pias cãs, Bald.in repet.l.habeat.C.de sacros. eccl.

Testes fratres minores admittũtur in codicillis, Paris.cons.60.num. 12.uol.3.

Græcus.

Testis potest esse Græcus ĩ testamẽto latini uel Theuthonicus seu Gallicus in testamento Itali, licèt non intelligant idioma, dũ tamen percipiãt sensu quid agitur, Pau. de Castr.l.qui testamẽto. §.& auctores.nu.2.ff.de testa.

Hæres.

Testem esse non posse quempiam in eo testamẽto in quo institutus est hæres l.qui testamento . de testã. Ang.ff.de testa.& qui testa. face. poss.l.qui testamento.nu.1.Corn. cons.200.nu.6.uol.4.

Testis nõ potest esse hæres, vel qui est de ipsius familia in causa testamenti.Io.Andr.in Nouel.ca.cum nũcius.col.3.circa medium. vers. in 1.gl.de testi.

Testis cur esse non posit hæres in causa testamenti ubi hęres est, Alber. de Ros. tractat. de testibus. num.26.

Impubes.

Testis an posit esse impubes ĩ testamento

mento ad pias causas.l.habeat.C. de sacros. eccl.

Testes in testamento debent esse pu beres, Ias. C.de testam.l.hac con sultissima.nu.10.

Infamis.

Testis quando possit esse infamis in testamento, Bal.l.cum lege.nu.2. ff.de testam.Fel.cap.test.de testi. num.15.

Testis infamis an possit esse in testa mento ad pias causas, Bald.l.habeat.C.de sacros.eccl.nu.17.

Inimicus.

Testis inimicus an possit esse in testamento ad pias causas, Bal.l.habeat. C.de sacros.eccl.nu.20.

Intestabilis.

Testis an possit esse in testamento ille qui testari non potest, Nell. trac.de test.num.28.Imo.ff.de testa.ordi.l.is cui bonis, nu.3.Ign. l.1.§.hoc autem.nu.60.par.1.ad sillan.

Legatarius.

Testis an possit esse legatarius in causa testamenti, Butr.c.insuper. nu.5.de testi.li.2.par.2. Ab.c.insuper.nu.9.de testi.Imo.de tes.& attes. c.insuper, Soc.l.si quis ita. de reb.dub. nu.2. Corn. consilio 166.num.4. uol.3. Mill.verbo testes qui esse pos. nu.69.

Testes in testamento legatarij esse pos. Ang.tra.de testi.gl.109.nume.5. Alb.de Ros. tract.de testi. par.1.§.expedita. nu.25.tom.13. Nel.trac.de test. nu.34.to.13. & nu.105. Arch.14.q.2.c.de eo autem.n.2.col.2.Porc.§.legatarius. num.1.de testa. Corn.cons.261. num.2.uolum.1. & consi.61. nu. 16.uol.3.

Testis legatarius an esse possit ita, vt sibi omnimoda fides adhibeatur, Ioan.And.in nouel. c.insuper.colum.4. circa fi.uer. quid de legatario. de testi.

Testis potest esse in testamento legatarius nisi in casu, in quo commodum reportaret, Ange.ff.de testa. & qui testa.fa.pos. l.qui testamento, nu. 2.

Testes esse possunt legatarii inuicem non pro ipsis, Bert.uer.testes qui esse poss.nu.108.

Libertus.

Testis libertus an possit esse in testa mento ad pias causas, Bald. l.habeat.C.de sacros.eccl.nu.41.

Monacus.

Testis potest esse monacus in testō ad pias causas, Bal.in repet l.habeat. C.de sacros.eccl.nu.43.

Monachi an possint esse testes in testamen. Zabarel.uer.Monachus.

No-

Notarius.

Teſtis teſtamẽtarius, non reputatur Notarius rogatus de teſtamento, Ang. ff. de teſta. & qui teſ. l. Domitius labeo. nu. 1.

Pater in teſtamento filij.

Teſtis an poſſit eſſe pater in teſtamẽto filij militis, Azo in ſumma. C. de teſti. nu. 18.

Teſtis idoneus eſt pater in teſtõ filii ſui militis militantis, & ſic frater militis teſtantis, Ange. ff. de teſta. & qui teſta. fac. poſ. l. qui teſtamẽto. §. contrarium. nu. 1. Porc. §. in teſtib. nu. 2. de teſta.

Teſtis poteſt eſſe pater in teſtõ filii de peculio caſtrorum teſtantis Nel. trac. de teſti. nu. 7. But. tract. de teſt. nu. 6. to. 13. Fel. Sch. trac. de teſt. nu. 20. & 22. to. 13.

Teſtis pater an ſit pro filio in teſtamento uel aliis. Ber. ver. teſtes qui eſſe poſſint. nu. 79.

Scriptor teſtamenti.

Teſtem eſſe poſſe in teſtamẽto ſcriptorem teſtamenti. l. Comitius. ff. de teſtam.

Seruus.

Teſtis in teſtamento nullus eſſe põt qui in poteſtate teſtatoris eſt, Monach. tract. de defenſ. iur. §. ad facien. nu. 3. to. 13. Ang. ff. de teſta. & qui teſtam. l. qui teſtamento. §. quæcumque. nu. 2.

Teſtis in teſtamento adhibitus an poſſit eſſe ſeruus, Imo. ff. de teſta. ord. l. ad teſtium. nu. 2. Porc. §. in teſtib. nu. 1. de teſta.

Teſtis in teſtamento ſeruus fuit, ſeruitute detecta an de ueritate inſtrumenti deponere poſſit, Albe. de Roſa tract. de teſtib. nume. 4. tom. 13.

Tutor in teſtamento Pupilli.

Teſtis tutor in teſtamento eſſe poteſt, uel cauſa pupilli non tamen agitata per ipſum, uel authorem ſuum, Ber. uer. teſtes, qui eſſe poſſunt, nu. 8.

Vſurarius.

Teſtis in teſtamento an uſurarius eſſe poſſit Lauren. de Rodulf. trac. de uſu. par. 2. §. ſed q̃r. n. 22. to. 9.

Teſtes quot in teſtamentis.

Teſtiũ numerus, qui eſſe debeat in teſtamentis. §. fi. Inſti. de teſtam. Hoſt. in rub. de teſtam. num. 6. in ſumma, Sal. C. de teſtam. & quemadmodum teſtamẽ. ordinentur. l. hac conſultiſſima. nu. 1. de teſta. Butr. c. licet uniuerſis, num. 2, de teſti. li. 2. par. 2. Vital. tract. clauſularum. cap. oſtenſo. numero 4. Papien. infor. quo petitur heredi, ex teſtamento, Bertac. uerbo teſtes

stes,quot & quales.uum.6.

Testes duo de iure diuino sufficiũt in testamentis, Imol.c.cum esses. nu.8.de testa.

Testes duo in testamentis sufficiunt de iuregentium,unde ubi non ser uatur ius ciuile,ut fit Venetiis, te stamentum cum duobus tantũ testib. factum ualet, & ita Venetiis seruatur, quia cessante iuris ciuilis dispositione ad ius gentium recurritur,Clau.Seysell.l. ius ciuile.ff.de iusti.& iure.nu.44. Ias.l. cunctos populos. C. de sum.trin. par.1.nu.81.in 2.lect.

Testes septem requiruntur de iure ciuili in testamentis, quinque in codicillis, Anch. ca.cum esses.de testa.nu.1. Cynus. C.de testam.l. testes. nu.2.& 3.Zabarel.ca.cum de testamentis.c.1.nu.1.colum.1. Alex.cons.177.nu.10.li.2. Ias.de legat.1.l.serui elect.num.6.Ioan. de Gras. tract.de substantia procura.num.3.Feder. Schen.tract. de testib. nu.47.to.13. Socin.iu. consilio 189.numero 37.uolum. secundo,Mill.uerbo testes.numero 70.

Testium septenarius numerus in testamento est de forma essentiali , & substantiali ipsius testamẽti & non solum forma probatoria, Iason.C.de testa.l.si unus.nume.5. Ias.de leg.1. l.nemo potest. num. 12.& 13.& 16.idem Bart.& Ias.l. cumquis.numero.10.C.de iur.& fac.igno.par.1.

Testium nomen, & conditio utrum sint de substãtia formali testamẽtorum an de solemnitate probationis,Claud.Seysel.l. nemo potesta.in princip. ff. de legat.1. nume.3.

Testium numerus in testamentis est de iure prætorio,Gofred.ff. ut ex leg.& senat.consul.l.prætor.nume.9.

Testium solemnitas in testamẽto est iuris ciuilis,Soc.Iun. consil.144. nu.25.uol.2.

Testes septem ꝙ requirantur in testamentis fuit inuentum ratione uitandæ falsitatis.C.de summa trini.l.cunctos populos.nu.72.in 2. lectura.

Testium numerus in testatoris fauorẽ in testamentis requiritur,Dec. l.si Rufinus. C.de testa.mili.

Testes septem, ut in testamẽtis interueniant ac publicam vtilitatem introductum,Fortuni.in trac. de ulti.fi.iur.nu.254.tom.1.

Testes quare debeãt esse in maiori. nu.in testamentis quã in aliis actibus, & an debeant examinati deponere super toto testamento, ut testamentum dicatur legitimè cõfectum,Cor.consi.509.nu.5.uolum.4.

Tabellio an cõputetur in nu.testiũ, Bal.consil.444.par.5.nu. 2.

Testes militari testamento necessariò adesse quomodo accipiendũ, Gofr.de mil.testamen. l. Lucius. num.1.

Testes quot requiruntur in testamẽto in quo pater substituit filio pu-

Te-

Testium numerus nõ est tẽpore pestis remittẽdus in testamẽtis, Rui. consi.120.uol.5.nu.9.

Testium numerus in testamẽtis propter pestem relaxari debet, Dec. consi.104.nu.7.

Testes duo tantum sufficiũt in testamento condito tẽp ore pestis, Paris. consi.32.num.38.uol.2.& ad minus quinque ibi.

Testium penuria, an & quando ualidet testamentum minus solemne, Corne.consil.170.nume.10.uolum.5.

Testium ubi certus numerus est de formali substantia actus, & essentia probationis, sicut est in testamento, tunc uno deficiente nõ defertur iuramẽtum in defectũ probationis, Lud. Roma. C. de bon. poss. secundum tabu.l.bonorum. nnme.5. Bero. rubrica de proba. nume.23.

Testes quot testamẽtũ probare possint, Alb.de Ros.2. C. fol. 17.nu. 4.uol.1.Bert.l.1.nu.1.C. de bon. poss. secuudum tabul. Bal.consil. 15.par.3.nu.1.

Testes duo probant etiam testamentum Mill.uerb.testes.nu.18.

Testes duo probãt solemnitatẽ probationis testamenti & septem requiruntur ad probandum solemnitatẽ uolũtatis.l.1.& ibi Bal. C. de se.tab.Rui.cons.1.uol.2.Soc. Iun.consi.189.nu.30.uolu.2.& nu.102.

Testium solemnitatem probãdi modus in testamento, Bar.l.1.nu.2. C.de bon.poss.secundum tabul.

Probatio solemnitatis testamẽti per septem testes fieri debet, ubi nõ potest esse quæstio de solemnitate testamenti quãdo sit de substãtia dispositionis, Rui.consi.1. nu. 12.uol.3.

Testium numerus in testamento nõ solum de solemnitate probatiua, sed etiam de forma substãtiali esse uidetur, Dec.l.bonorum C. de bon.poss.secundum tabul.numero 5.

Testes duo in testamentis nõ faciũt semiplenã probationem, Paul. de Cast.l.admonendi.nu.4.& 6.

Testes duo nunquid in testamẽtis faciant semiplenam probationem, Ias.ff.de iureiuran. l. admonendi in repet.nu.151.Ripa.ff.de iureiuran.l.admonendi.nu.285.

Testes tres sufficiũt ubi testator dicit, ꝙ uult stare priori uoluntati, Spec.tit.de testi.par.11.nu.4.

Testes quot requirantur ad probandum confirmationem testamẽti, vt adire possint sindicus.Bart.l.q. ex liberis.§.testamento.nu.2.ff. de bon.poss.secundum tabu.

Testes quinque quando sufficiãt ad probandum coniecturam circa testamentum, Pau.de Cast.l.cũ propone.nu.8.de leg.2.

Probatio declaratoria uoluntatis defuncti per duos testes fieri potest, Bald.tracta. de substit.§. diximus supra.nu.30.tom.11.

Testes quot requirantur ad probandum uoluntatem defuncti, qui testator

ſtator uoluit matrem excludi per tacitam pupillarem, Bar. l. 2. nnm. 39. ff. de vulga. & pupil. Iaſ. l. mo ribus de uulga. & pupil. nu. 96.

Teſtes duo probant mentẽ teſtatoris, quòd tacita pupillaris non cõ tinetur in expreſſa, Bal. l. quamuis C. de imp. & alijs ſub.

Teſtes quot requirantur in uolunta te declaratoria, Bar. l. hæredes. §. ſi quid poſt. nu. 4. ff. de teſta. Cor. conſi. 174. nu. 13. uol. 2.

Teſtes quot requirantur ad uolũta tẽ defuncti probandam, Bal. trac. de ſubſt. §. diximus. num. 30. tom. 11. Zaſ. tracta. de ſubſt. cap. 1. nu. 25. tom. 11.

Probatio per teſtes, uel per hæredis confeſsionẽ uoluntatẽ teſtatoris idẽ eſt quo ad eius præiudiciũ, Af flic. deciſ. 387. nu. 8.

Teſtes duo ſufficiunt ad probandũ quid ti. inſtitutionis fuiſſe relictũ Dec. uol. 2. conſi. 1. nu. 8.

Teſtes quot requiruntur ad proban dum errorem teſtamenti, quot re quiruntur in teſtamento, uel pęni tentia teſtatoris l. proponebatur. ff. de leg. 2. Bal. l. fi. col. pen. C. de fideicom. Soc. conſ. 5. nu. 10. uol. 3. Bertac. uerb. teſtes quot, & qua les. nu. 89.

Teſtes quot requirantur ad proban dum iudicium nouæ uoluntatis, Bart. l. 1. §. ſi filius. nu. 7. ff. de leg. 3. Bert. uerb. teſtes, quot & qua les nu. 46.

Tres teſtes ſufficiunt ad probandũ uolũtatem reuocatam cum curſu decennij, Bal. conſil. 40. par. 2. nu me. 2.

Teſtes quot requiruntur in probã do teſtamento tot requiruntur in eius reuocatione, Dec. l. nil tã na turale de reg. iur. nu. 2. Hipp. in prac. §. reſtat. nu. 7. idem in inſtru mẽto. nu. 9. Ber. uer. teſtes quot, & quales. nu. 9ʃ.

Teſtes duo ſi ex forma teſtamẽti ſuf ficiunt ad probandum teſtamẽtũ ſimiliter è contrario per duos te ſtes poterit probari reuocatio te ſtamenti, Iaſo. ff. de legat. 1. l. ſi ex toto. nu. 2.

Teſtes tres mares ſufficiunt ad pro bandum uoluntatem reuocatã cũ curſu decennii, Bal. conſ. 40. par. 2. nu. 4.

Teſtium numerus quo teſtamentũ generi augeri minimè poſsit, Go fred. in rub. de teſta. nu. 6.

Teſtes quot in codicillis, & aliis ultimis uoluntatibus requirantur.

Teſtes codicillos, & ultimam uolun tatẽ, quot efficere queant, Cuma. ff. de leg. 1. l. ſciendum. nu. 5. Iaſ. C. de fideicommiſ. l. quæſtionem. nu. 16. Igne. l. 3. §. ſi quis tab. nu. 10. par. 1. ad ſillan. Pariſ. conſ. 50. nu. 19. uol. 3.

Teſtes quinque requirũtur in omni ultima uolũtate ſiue ſit in ſcriptis ſiue ſine ſcriptis, Iaſ. C. de codicil lis l.

lis l.si quis agere.n.11.Fel. Schē. tract.de testi.nu.58.tom.13.

Testes quinqne requirũtur, & sufficiũt in codicillis & donatione cã mortis, sed in testamentis debēt esse semptem liberi, & masculi, & debēt esse rogati, Imo. de test. in rub.nu.4.& c. cum esses nu. 1. & 3.& C.còdicillis. l. si quis agere, nu.12.Io.de Graf. de substan. procu.nu.47.tom.13.Igne.l.3. §. si quis tab.nu.20.par.1. ad sillan. Berta.uerb.testes quot, & quales. num.36.

Testes quinque sufficiunt ēt in terris imperii ad codicillos, Ale. con si.17.nu.17.lib.3.

Testes quinque in codicillis requisiti intelligũtur requisiti in codicillorũ solemnitate, Proc.§.ante August.nu.14.de codicillis.

Testes duo sufficiunt ad probandũ ultimam voluntatem factã inter liberos, Alex.consi.176.nume.2. lib.5.

Testes quot requirantur in donatione causa mortis, Papien. for.quo modo agi.pro don.Bertra.par. 2. consi.319.nu.3.

Testes quinque in donatione causa mortis interuenire debēt, Nepos tract.de excep.nu.47.Dec. conf. 470.nu.9.Berta.uer.testes quot, & quales.nu.37.

Testes quot sint necessarii ĩ legatis, quæ fiunt extraneis, Alb. de Rof. 2.C.col.2.fol.29.

Testes duo deponentes, ꝙ titius legauit centum scio in præsentia septem testium, ꝙ probetur legatũ, Bart. l. admonendi.ff. de iureiur. nu.39.

Testes duo deponentes de legato, & cõfessio hæredis ab intestato nõ probant legatum plenè, nec semiplenè, Ripa.ff.de iureiuran. l. admonendi.nu.186.

Testes duo depenētes legatũ fuisse factum corã septem testibus, an semiplenè probet, Ripa.ff. de iureiur.l.admonendi nu.187.

Testes duo quãdo sufficiant ad probandum legata, uel fideicõmissa. Ias.ff.de leg.1.l.nemo potest. numero 20.

An legatũ ad pias causas probetur per tres testes, Bal.consi. 20. par. 5.nu.7.

Testes quot requirantur in his, quæ ad pias causas relinquuntur, Imo. ff.de legat.& fideicommis.l. Tur pia legata.nu.4.& ff.ad testam. c. cum esses.nu.11.Dec.cõs.284.nu. me.7.& 8.

Testes duo non sufficiunt quo ad legata ad pias causas, uel da nõ pias causas, quando testamentũ fit in causa ecclesiæ, Butr.c. cum esses. nu.4.de testam.lib.3.Paris.cons. 24.nu.13.uol.3.Soc.cons.49. nu. 11.uol.4. Bert. uerb. testes quot & quales.nu.47.

Testes quinque requiruntur in probãda recusatione legitimè tacita ob inimicitiam, uel aliã cãm, Bar. l.hæredes.§.si quid post.nu.3. ff. de testam. Ias.ff.de pact.l.iurisgẽtium.§.quòd ferè.nu.17.

An

An adeptio legati, seu reuocatio pos sit probari per duos testes, Bal. cõ si. 28. par. 4. nu. 1.

Testes debẽt esse in præsentia, & in conspectu testatoris, Ias. C. de te sta. l. si non speciali. nu. 5. Dec. cõ si. 354. nu. 3. Afflic. decis. 166. nu. 5. Igne. l. 1. §. hoc autem. num. 34. ad sillan.

Testes si non uideant testatorem fa cientem testamentum an valeat te stamentum, Ias. C. de testam. l. si non speciali. nu. 7.

Testamentum an ualeat si testatorẽ loquentem audierũt, & illum nõ viderũt, Ber. c. significante. num. 62. de rescrip.

Testis in testamento an sit necesse, ꝙ uideat testatorẽ, Bal. l. si nõ spe ciali. C. de testa. nu. 1.

Testes debet uidere, & audire testa torem, aliter testamentum nõ ua leat, Nell. trac. de testi. num. 104. Paul. de Cast. l. si non speciali. nu. 5. & 6. C. de testam. Abb. c. ex lite ris. nu. 5. de consuet. Corn. consi. 191. nu. 6. uolum. 2. & cons. 319. num. 1. uol. 7. Dec. consil. 354. nu. 1. Bertran. consi. 71. par. 2. num. 1. Bertac. latè uerbo testes instr. nu me. 28

Testis qualiter intelligere, & p̄sens esse, quando solemnia testibus p. aguntur, debeat remissiuè, Gofr. l. qui testamento. ff. de testament. num. 4.

Testis in testamẽto nuncupatiuo an testatorem audire debeat, Angel. tracta. de testib. in glo. num. 109 tom. 9.

Testes testamẽtarii, qui testatorem non uiderunt an sint idonei, & si non sufficiãt numero ad ualidita tem, an ualeat iure codicillorum propter clausulã insertam, si non ualet iure testamenti &c. Cor. cõ sil. 18. nu. 1. uol. 2.

Testes, qui non possunt uidere pro pter obscuritatẽ noctis, an ꝗbẽt in testamento & an faciãt indiciũ in contractibus & delictis, Bal. l. si non speciali. C. de testa. nu. 1.

Testes debent esse in cõspectu testa toris, & nõ sufficeret si cortina es set in medio, Bar. l. si nõ speciali. C. de testam. nu. 1. & l. 1. §. item labeo. ff. de aqua plu. arcen. nu. 4. Ang. C. de test. quemad. testa. or. l. si nõ speciali. nu. 3. Ale cons. 24. nume. 10. lib. 7. Paris. consil. 34. nu. 3. uol. 2. Ang. insti. de militar. testam. §. planè. nu. 4. Corn. cons. 200. nu. 2. uol. 2.

Testis testamentarius mentẽ testato ris percipere debet saltim aliquo sensu, Igne. l. 3. §. ignoscitur. nu. 62. par. 1. ad sillan. Rui. consi. 194. nu. 10. uol. 2.

Testes testamenti non necessariò ui dent, audiũt quid testator moriẽs proponit, Igne. l. 3. §. ignoscitur. nu. 60. par. 1. ad sillan.

Testes debẽt interesse toto testamẽ to à principio usque ad finẽ. l. te stamento. §. ueteres, & ibi Bar. de testa. d. l. hac consultissima. Ang. ff. de testa. & qui testa. fac. poss. l. qui testamento. §. ueteres. nu. 1.

Soci.

Soci.conſ.230.nu.6.uol.2. Gof. l.ad teſtium. § ſi quis. ff.de teſta. num.47.& 48. Corn.conſil.153. nu.3.uol.4.& conſi.148. num.1. uol.3. Igne.l.1. §.hoc autem.nu. 56. par.1. ad ſillan.

Teſtis ſi recedit à teſtatore propter neceſsitatem naturæ an interim abſq; hoc, ꝙ alius ſurrogetur poſſit procedi ad factionem, Ang.in ſti.de teſta.§.teſtamentum.nu.6.

Teſtes teſtamentarij quando remouentur ex neceſsitate antequam totum teſtamentum compleatur, poſtea alij teſtes ſurrogentur eorum loco omnia priora acta debent denuò repeti, & de nouo recitari, Iaſ.C.de teſta.l.cum antiquitas.nu.9.

Teſtes in teſtamento adhibit qualiter ſe ſubſcribant, & ſigillent.

Teſtes in fine teſtamenti debent ſubſcribere, Alb.de Roſ.2. C.nu.3. col.1.fol.29.

Teſtis unus an pro alio ſubſcribere poſſit in teſtamento, gl.l.hac conſultisſima.§.non ſubſcriptum.C. de teſtam.

Teſtis in teſtamento nuncupatiuo manu propria ſe ſubſcribere debet, non per alium, Belle.conſi.1. uer.quintum dubiũ.Alb.de Roſ. 1.infor.nu.23.Imo.ff.de teſta.or. l.ſingulos.nu.1.

Teſtis neſciens ſe ſubſcribere in teſtõ in aliorum præſentia facit notum alio manum eius ducente, Afſli.decif.166.nu.7.

Teſtem ipſum in teſtamento ſubſcribere moribus aliud recipi, Gofr. l.ad teſtamentum. §.ſi quis. ff. de teſta.nu.2.

Teſtes plures etiam non inſtrumentarij poſſunt ſubſcribere teſtamẽtum, Pau.de Caſ.conſ.231.nu.2. uol. 2.

Teſtis qualiter debeat ſe ſubſcribere in teſtamento, Bart. l.ſingulos. nu.1.ff.de teſta. & nu.2.Pariſ.cõſi.46.nu.5.uol.3.

Teſtes in ſuis ſubſcriptionib. de ſigillis, & eorum forma mentionẽ facere debent, Imo.ff.de teſta.ordi.l.ſi teſtamentum. nu.2.

Teſtes debent coram teſtatore, & eodem loco, & tempore ſe ſubſcribere, & ſigillare in teſtamento in ſcriptis, alias non ualeret, niſi priuilegio ſpeciali, Pau.de Caſtr.l.ſi unus.nu.3.C.de teſta.

Teſtes ſucceſsiue ſe ſignantes dicuntur ſimul ſe ſignaſſe. Cur.C.de teſti.l.hac conſultisſima, nu.2.

Teſtis anunlum ad ſignandum non habens, an cum alio ſignari poſſit Vital.tract.clauſularum.capit.nil innouari.nu.57. Ang.inſt.de teſ. §.poſſunt autem.num.1. Bert.uerbo teſtes inſtru.nu.7.

Teſtis qui alieno ſigillo ſigillat hoc debet exprimere.Bellem.conſ.1. uer.pone ergo.

Teſtis non oportet, ꝙ ſciat contenta in teſtõ quod ſigillat.Paui.tracta.de uiſita. q.4. par.2. numero 41.

41.tomo 15.

Testis octauus in testō nuncupatiuo nō habet necesse sigillare, Bella.consi.1.uer.quæritur, Gof.l.ad testamentum.§.si quis.ff.de testa. nu.31.&32.

Testes instrumentarii uidentur deponere eo ipso, ꝙ describuntur in eo, Bal.c.2.col.1.quæ sit inuest. Capicius decis.192.nu.5.

Testes testamentarii quomodo testamentum probent, vel impugnent.

Testes testamentarii quomodo probare debeant, Ang.trac.de testib. gl.109.nu.3.to.11.Sal.de edi.Diui Adr.l.fi.nu.13. Ang.cons.275. nu.8. Gofr.l.singulos.ff.de testa. nu.34.&l.hæredes palam.ff.de testa.nu.9.&10.Paris.consi.146. nu.14.uolu.4.& consilio 27.nume.25.uol.2.Bertran.consil.194. nu.2.

Probatio per unum testem cum iuramenti delatione an sufficiat, ubi testator hæredem grauaret, ut omnibus creditoribus probantibus ipsum esse eorum debitorem soluat, Barb.cap.iurauit.num.56.de probat.

Testes tenentur præcise sigillum suū recognoscere, & dicere si est, uel non, & non sufficit dicere se non recordari, Capic.decis.19.nu.5.

Testes in testamento ascripti suum sigillum non recognoscentes reddunt testamentum suspectū, Alb. de Ros.1.infor.num.1.col.4.& ff. de iureiu.l.admonendi.nu.6. Io. And.in nouel.c.licet, col.4.circa fi.uer.in gl.ult.de testi. Bart.l.1. §.si quis neget.ff.quemadmodum testa.aper.

Testis quilibet si testificatur se fuisse præsentem, & rogatus, ubi talis fecit testamentum tali modo, & non facit mētionem de aliis testib. an erit probatum testamentum, Bal.l.bonorum. C.de bono. pos. secundum tabu.nu.4.

Testes deponentes, quod testator fecit testm̄ coram septem testib. si interrogentur, qui fuerunt præsentes, & dicant se non recordari, an nihilominus probēt, Ias.C. de bo.pos.secundum tab.l.bonorum quidem, nu.14. Hipp.singu. 407.incipit, Nescio aliquem contractum, Roch.de Curt.tract.de consue.nu.602.to.1. Bertac.uer. testes instru.nu.9.

Testes deponentes super uerbis testamenti debent esse concordes omnino, & in aliquo non discordes in eorum dictis alias non probant, Gra.consil.52.nu.1.ubi plene qnomodo hoc intelligatur in ciuilibus.

Testes quorum pars deponit minus, quàm altera super testamento nō probant, & qui deponunt, quia nesciunt totum factum, Bart.l.cum antiquitas.C.de testa.uers.quero Ias. C.de testa.l. cum antiquitas. nu.10. Cor.consi.157.nu.7.uolu. quarto.

4. Rui. consi.1.uol.2.num.7.

Testes duo, quorum unus dicit, ꝙ testator dixit, Seius hæres esto, non probant ꝙ testator instituerit Seium, Hipp. consi.68.nu.31. uol.1. Ias.ff.de uer.obl. l.quæ extrinsecus.nu.5. Soc.iu.consi.29.nu.23. uol.2.

Testes si deponant tres fuisse institutos hæredes a testatore, sed non recordantur quomodo & pro quibus partib. dicendum istos esse hęredes æqualibus portionibus, Ias. ff.sol.mat.l.fructus. num.7.

Testes aliqui si dicant filium in maiori quantitate institutum filiam in minore, aliqui eos institutos ęqualiter, & eodem tempore intelligitur Nel.tract.de testi.nu.222.

Testes dicentes dispariter institutos fuisse, institutos æqualiter, an saluari possint, Ludo.Rom. ff.de dam.infect. l.si finita. §. cum autem.num.1.

Testibus deponentib. Titium & Sēpronium institutos hæredes, an probata sit institutio & æqualib. portionib.facta intelligatur, Seysel.l.sciendum. ff.de uer.obl.

Testes si deposuerint, quòd Martinus Titium hæredem instituerit, & mox ipsum Io. aut duo esse testamenta aut unum intelligatur, Barba.c.cum M.nu.94. & 79.de constitu.Seysell.l.fructus.ff.solu. matr.nu.18.

Testes dicentes audiuisse Titiū instituisse Seium hęredem non probāt nisi dicant esse rogatos, & adhibitos, Bar.l. diuus. nu.5. ff.de testa. mili.

Testes si dicant, ꝙ testator instituit hæredem Titium postea Sempro. ꝙ censeantur ambo instituti, Bar. l.fructus.nu.10.solu.matrimo. Iason. ff.sol.matrim. l.fructus. numero 10.

Probatio apertissima fieri debet si dubitetur de qua hęredis persona testator sensit, Affl.decis.44.numero 16.

Testes testamentarii, si aliter dicant assertioni notarii an stetur, ꝙ fuerit prohibitus ingredi cameram testatoris, Soc.iun. consilio 148. nu.59.uol.2.

Testes duo descripti in testamēto si contradicant dicentes se non interfuisse, instrumentum redditur falsum si per alios testes nō approbatur, Bart.l.1.§.si quis se neget, nu. 8. ff. quemadmodum testam. aper.

Testes duo contradicentes testamento non inualidant testamentum si pro eo tot remaneāt, quot sufficiant, & sufficit, quòd maior pars remaneat, Soc.iun.consi.178. nu.31.uol.2.

Testis septennarius testamentarius insufficiens, an alios inficiat, qui sunt fidei probatæ, Fran.Cur. tracta.de testi.nu.7.to.13.

Testis unus descriptis in testamento, uel instrō, si ille contradicat quando reddat instrumentum suspectū, Bar.l.1.§.si quis se neget. nu.2.ff.quemadmodum test.ape.

Soc.conſ.28.nu.3.uol.3. & conſi.229.nu.5.uol.2. & conſi.147. nu.27.uol.2.

Teſtis vnus, qui eſt ſcriptus in teſtõ dicit, ꝙ nunquam interfuit in teſtamento, an debebunt examinari omnes alij ad tollendum ſuſpitionem, quę reſultat ex contradictione vnius, an debeat deponere, ꝙ ille qui contradixit, fuit præſens, Pau. de Caſ. l. iubemus. num.3. C. de probat.

Teſtes quot requirantur ad impugnandum teſtamentum ſi vnus ex deſcriptis in teſtõ contradicat, Bartol. l.1.§. ſi quis negauerit. ff. quemadm. teſt. ape. nu.1.

Teſtes duo, de his, qui non ſunt deſcripti in teſtamento omni exceptione maiores probant contra inſtrumentum, Abb. ca. cum Ioann. nu.13. de fi. inſtru.

Vno ex teſtibus in teſtamẽto inſcriptis uiuo teſtatore moriente, an ruptum ſit teſtamentum, Spec. ti. de inſtru. edi. §.12. nu.9. Vigilius inſti. de teſta. §. nunc aliquis.

Teſtes deponentes de reuocatione teſtĩ, an dẽant deponere corã notario uel coram iudice, glo. l. hoc inter li. §. ſi quis aũt. n.1. C. de teſ.

An propter defectum teſtium teſtamentum dicatur minus ſolemne, Belle. ſuper feu. c.1. quid ſit inueſtit. num.9.

Teſtis præſens in teſtamento qui deponit per uerbũ credere allegans cauſam, quia continuo lamentabatur, & non intendebat lecturæ teſtamenti probat, Socin. conſi.92. nu.3. uol.3.

Teſtes deponentes ꝙ uerba teſtatoris clarè non exprimebantur, nec percipiebantur, ſed uidebantur extorta ad nimiam importunitatem alicuius interrogantis faciũt, ut relicta non teneant, Gram. deciſ.74. nu.2.

Teſtes deponentes teſtatorem tpe teſtamenti inſanum non creditur Gram. deciſ.74. Boer. q.23. n.96. par.1. uoluntas morientis etiam ſine inſtrumento probari poteſt ex circumſtantium teſtimonijs. 26. q.6. c. his, qui tempore. col 2. Bar. conſi.12. par.1. nu.2.

Teſtes ad concordiam reduci debẽt ut ſimul totum teſtamentum probetur, quando teſtium aliqui unã partem teſtamẽti probant, & alij aliam, Barb. c. licet cauſam. n.37. de prob. Bertac. uerbo teſtes impugna. nu.68. & uer. teſtes depoſ. nu.129.

Teſtes duo dicentes nullum teſtamẽtum eſſe cõditum in præſentia eorum, non inficiunt teſtamentum confectum a notario legali approbatum per duos teſtes teſtamentarios, Iaſ. uol.3. conſ.13. incipit in cauſa uertente inter magnificum, &c.

Teſtes ſe referentes ad teſtamẽtum non probant tanquam una probatio ſe referens ad aliam, ſecus ſi referat ſe ad inſtrumentum, Corn. conſi.232. nu.3. uol.1.

Teſtes ſi dicant ſe non recordari, ꝙ in-

interfuerunt testamento, an derogent fide instru. Alb. de Ros. 1. in for. nu. 6. col. 4.

Communia de testibus in testamento.

Testis in testamento nõ uidetur probare, quæ in eo sunt. l. Caius. ff. de pigno. act.

Testis uel Tabellionis dictum, quare non ualebit, ꝙ talis interrogatus per iudicem non respondeat, uel ꝙ testator non dicat, instituo Titium, lego Titio, uel ꝙ iudex non condemnauit in domo sed in fundo tantum, Ioa. Andr. in Nouell. de dec. cap. bonæ memoriæ, col. 2. circa prin. uersicu. uide in auditu.

Testis deponens ꝙ aliquis fecit testamentum si dicat se scriptum uidisse optimè probat, Ale. cõs. 184 nu. 3. lib. 7.

Testes de uisu tantũ, & non de auditu testificãtes nõ probãt ad hoc, ut testamentum ualidetur, Alb. de Rosa. 1. in for. fol. 152. nume. 2. uolum. 1.

Testiũ inęqualitas in causa testamentaria ipsum testamẽtũ suspectum reddunt. Ant. Rub. consi. 7. nu. 5.

Testes testamẽto adhibiti in quibus munere suo fungi debeant, Fulg. C. de testa. l. si unus. nu. 1.

Testis an ꝓbet si dicat, sic testatorẽ uoluisse proferendo talia uerba. Quia sic cõis cõsuetudo intelligẽdi, Bar. l. cum de lanionis. §. asinã. nu. 5. de fund. instru.

Testiũ subtilis concordia in his, quę habẽt tractum temporis usque in testamenti confectione, Cor. consi. 148. uol. 3.

Testes unius testamenti cẽsentur repetiti in alio testamento in eadẽ carta eadem die Berta. uerb. testiũ repetitio. nu. 8.

Testes nescire, quæ in testamento inscriptis habentur non esse de substantia testamenti, Fulg. de testa. l. hac consultissima. nu. 1.

Testes extra descriptos nõ iuuãt testamẽtũ, Soc. cõs. 92. nu. 4. uol. 3.

Testes in testamento debẽt fungi eorum officio in pręsentia testatoris ratione falsitatis uitãdę, istud tamen potest intelligi per statutũ ciuitatis, Ias. C. de testa. l. si non speciali. nu. 1.

Testis ꝙ talis fuit hæres institutus & ꝙ testatori superuixit non probat aditionem, Corne. consi. 346. nu. 4. uol. 1.

Testes diuersimodè deponentes sup testamento non probant, Grá. cõsi. 53. nu. 6. in ciuil.

Testes qui dicunt testamentũ factũ in salecta, alii ĩ camera, alij de die alij de nocte, etiam ꝙ aliqui dicãt ꝙ sedendo fecit testamentũ, alii stando, an probent testamentum, Cor. consi. 148. uol. 3.

Testes qualiter debeãt examinari & iudex pronunciare si in testamento nuncupatiuo fuit cõfecta scriptura, Paul. de Cast. l. 2. nu. 2. C. de testam.

Testes duo deponentes de uolũtate testatoris, & nõ de solẽnitate, quã probationem faciant, Lud.Ro.ff. de inreiur.l.admonendi.nu.100.

Testes deponentes testamentũ scriptũ fore manu testatoris literarũ cõparatione iuncta probant, Rui. consi.71.uol.4.nu.20

Testes nõ reprobant testimoniũ nisi necessariò contra concludant, Ale.consi.34.nu.13.lib.3.

Testes super falsitate testamẽti quo modo deponant, Bal. l.1.col.vlti. & ibi Paul.C.de bo.poss.secun.tabul.

Testis probat substitutionem tacitã directè, Bal.l.conuenticulã.C.de episc.& cler.nu.8.

Testes duo sufficientes si aliquem testatũ fuisse deponant si aliud non obstet, testamentũ sufficiẽter probatum dicitur licèt non inueniatur de eo scriptura, Soc.Iun. consi.189.nu.25.uol.2.

Testis asserens testamentum esse factum, an debeat deponere institutionem hæredis unà cum septem testibus rogatis, Corn.consi.202 nu.4.uol.4.

Testes singulares sunt, & nihil probãt si per vnũ testem probatũ fuerit testatorem dixisse, ego Titiũ mihi hæredẽ instituo. & per aliũ testem probatum fuerit, ꝙ dixerit, Titius mihi hæres sit, Barba. c.cum causam.num.28.de probatio.

Testes singulares probant uolũtatẽ testandi, Soci.Iun.consi.178.nu.6.uol.2.

Testis qui dicit testamẽtum falsum, sed de tenore non recordatur, aditionem ex testamento nõ impedit Nel.tract.de testi.nu.196.

Testis unius dictum alteri adminiculatur, & coniungitur, licèt in tempore discordent, quãdo agitur de probanda in genere volnntate testantis, Soc.Iun.consi.125.nu.8.uol.2

Testes cũ iuramento se fuisse testes in testamento asserere debent Albe.de Ros.2.col.nu.2.fol.26.

Testes testamenti, an debeãt uenire ad iurandũ, Alb.de Ros.2.Cod.fol.65.col.2.

Testes recepti super aliquo testamẽto non citata parte fidem non faciunt, etiam si essent absfuturi, vel valetudinarii, Pau. de Cast. cons. 96.nu.1.uol.1.

Testes qui non sunt scripti in testamento possunt examinari sup uolũtate testatoris, Bal.cons.12.nu.2.uol.3.

Testium rogitus, an & quãdo & qualiter sit necessarius.

Testes rogare quid sit, Soc.iun.consi.229.nu.10.uol.2.Corn.consil.259.nu.7.uol.4.

Testes in quibus casibus debeãt rogari, Specul.tit.de testi.§.1.num.91.& l.ad fidem.ff. de testam.gl. uer.adiiciatur.§.sed & si,auth.de instr.cau.& fide.Baragot.trac.de testi.nu.93.Cyn.C.de testi.auth.roga-

rogati.nu.1.& 2.Rota decis.372. nu.3.in nou.Albe.de Ros.ff.de testi.nu.3.& in §.& licèt de testi. nu.4.Aret.rub.de testi.& qui repell.a testimonio.num.42.uol.1. Pau.de Castr.l.hæredes.§.in testamẽtis.nu.5.C.de testam. Ale. consi.33.nu.7.& 16.& 20.lib.2. & consi.20.nu.9.li.2.Soc.consi. 235.nu.4.uol.2.Cor.consi.275. nume.5.uolu.1.Porc.§.nihil.nu. 7.de testam.Gofred.ff.de mili.testam.l.diuus.nume.1.& ff.quemadmodum testam.apert.l.sed si quis.num.2.Boer.q.118.num.3. part.1.

Testis non rogatus, sed fortuitus regulariter probat, Spec.de instru.edi.§.2.uer.sed nunquid in cõficiendo.4.q.3.§.itẽ in criminali. col.2.Placen.tract.de expedi.iudic.ti.17.nu.3.tom.12.Prępos.c.3.nu.5.de testi.Soc.iun.cõs.222 nu.7.uol.2.

Testium conuocatio requiritur quãdo de ueritate disponendi aliũde constet, etiam si ex forma statuti non debeant esse rogati, Soc.iun. consi.179.nu.31.uol.2.

Testes testamenti an debeant esse rogati, Sal.C.de testa.quemadmodum testam.ord.l.hac consultissima.nu.1.& 2.Cor.cons.7.uol.4. & consi.309.nu.3.uol.4.Ias.l.cũctos populos.nume.14.& 23.de summa trini.in lec.Papien.par.1. & ff.de iur.iur.l.admonendi.nu. 190.in repe.Boer.q.34.nu.7.par.1.Bertr.par.1.consi.179.nu.3.& par.2.consi.330.nu.1.

Ex testiũ cõuocatione animus dispo nendi cognoscitur. Soc.iun.cõs. 17.nu.36.uol.2.

Testes in testamentis debent esse rogati, & uocati, Bart.l.hæredes.§.in testamentis.nu.1.ff.de test.Nepos trac.de exce art.19.nu.25.to.13.Nel.trac.de test.n.242.to.13. Ang.ff.ui bo.ra p.l.ptor.§.homines coactos.nu.1.par.1.& ff.de testa.& qui testa.fac.pos.l.hæredes palam.§.in testamẽtis.nu.1.Imo. de test.ordi.l.hæredes.nu.1.& c. cum esses.nu.4.de test.Ang.Inst. de test.mil.§.sed equidem.nu.3. Ale.consi.95.nu.9.uolu.2.& cõsi.148.num.2.uolum.3.& consi. 161.nu.3.volum.1.& consil.60. nume.2.uolum.1.& consil.259. num.4.uolum.4.& consi.56.nu. 1.uolu.1.Socy.l.si quis ita.de rebus dubiis.num.3.Ias.ff.de lega. 1.l.serui.elect.nume.31.& C.de testamen.l.hac consultissima.nume.2.Parisi.consil.46.nume.29. uolum.3.Socin.regula 505.Viglius Institut.de testamen.§.sed ad hoc quidem.de testam.nu.7. Ruin.consil.1.uolum.4.num.19. & consil.12.uolum.2.num.5.Socin.iuno.consil.183.numero 36. uolum.2.Homod.consil.249.nume.9.

Testes in testamento militis quando debeant esse rogati, Bartol.l. milites, num.1.C.de testam.mili. glo.l.Diuus, versi.conuocatis ff. de milic.testa.Soc.iun.consi.179. nu.

bo.obli.l.sciendum.nu.43.

Testes rogati in testamento esse pos sunt a notario, Cor.con.304.nu. 11.uolu.1.Ias.ff.de legat.1.l.serui elec.nu.33.Rui.cós.8.uol.3.n.5. Soc.iu. cons.128.nu.4.uol.2.

Testes dicuntur rogati etiam a testa tore Ang.ff.de ui.bo.rapto.l.præ tor.§.dolo autem.nu.1.par.2.

Testem testamentarium sufficit, a quocunq; esse rogatum, Ale.cons. 33.nu.18.li.3. Corn.cons.148. nu.8.uol.3.

Testis, uel notarius, si dicit rogatus præsnmitur a partib.Bart.l.scien. ff.da uer.obl.nu.15.

Testium rogitus in testamentis quã do interuenire debet, Soc.iu.con si.183.nu.37.uol.2.

Testes testamentarij præsumuntur rogati a testatore per clausulam in testõ, testib. ad præmissa rogatis, Cor.cons.176.nu.6.uol.3. Soci.iu.cons.179.nu.75.uol.2.

Testes incontinenti facto testõ ꝙ rogentur a testatore sufficit, Hip. cons.137.nu.35.uol.2. Tiraq.de retrac.nu.9.Cor.cons.293.

Testes in testamento quomodo debeant esse rogati, Barb. consi.32. nu.5.Gofr.l.ad testium.§.si quis. ff.de testa.nu.43.44.& 46.

Testes testamentarij debent specialiter nominari, nec ista clausula, nec aliis in testamento apposita probat, Bart. Cæp.cons.53.nu.6. Igne. §.hoc a utem. nu.59.par.1. ad silla.

Testes per scripturã rogari possunt, Belle.cons.1.uer.11.dubit.

Testes duo, qui deponunt de rogitu septem testium ad supplemẽtum instrumenti probant, Bal.l.bonorum.nu.3.in fi.C.de bo.pos.sec. tab.Ale.cons.47.nu.3.li.2.Corn. cons.171.nu.25.uol.2. Dec.l.bonorum. C.de bo.pos.sec.tab.nu. 8.Ias.C.de bo.pos.sec. tab.l.bonorum quidem.nu.13.Ber.uerbo testes quot & quales. nu.18.

Testes quot sufficiant ad probandũ solemnitatem rogationis testium in testamento requisitorum, Ber. par.1.cons.242.nu.1.

Testis potest esse rogatus, & tamen in testamento non describi, Ang. Perus.cons.176.nu.4.

Testes in testamentis præsumuntur rogati, Alb.de Ros. ff.de publ.iu. l.quæcunque.nu.5.& j.infor.n.3. col.1.fol.170.& 2. C.fol.29.nu.j. col.1.& 1.infor.fol.92.nu.17.col. 4.Cy.C.de testi.l.hac consultissima.nu.1. Bar. l.si interrogatione. nu.2.C.de usu.remis.& l.Dominius.nu.2.ff.de testa. Bald.l.quod in libello.C.de fi.instr.li.10. & l. hac consultissima. C. de testa. in prin.But.c.sicut.nu.16.de sen. & re iud.li.2.par.1. Ang.trac.de testa.nu.4.& 8. C.quemad. testa.l. si is, qui testamentum.nu.4. Cor. cons.226.nu.1.uol.3. Porc.§.nihil.nu.8.de testa. Barba.cons.32 nu.4.& nu.6.Cor.cons.309.nu.2 uolum.4.

F I N I S.

REPERTORIVM GENERALE

IN MATERIIS CRIMINALIB. TESTIVM per ordinem titulorum digestum & ordinatum.

A D. Io. Maria Monticello de Bobio Iurisc. Clariß.

Testes quales esse debeant ad probandum Indicium.

TESTIS non idoneus & prohibitus deponere indiciũ ad torturã non facit, Bru. trac. de ind. & tortu. nu. 22.

Testis examinatus, qui non debuit examinari, quando faciat indiciũ Bar. l. maritus. ff. de quæs. Ang. ff. de quæs. l. tormentis. nu. 5. Abb. c. 1. num. 9. de confess. Paris de Put. rub. de tort. uer. an stetur. nu. 25. & nu. 3. & 4. Ias. ff. de in lit. iur. l. de periurio, nu. 8. Hipp. in pract. §. diligenter. nu. 141. & 144. & l. 1. §. diuus Antoninus Seuerus. nu. 1 & l. maritus. nu. 10. Ign. l. 1. §. impubes. nu. 38. par. 1. ad sillan. Milis uer. testis. nu. 5.

Testis contra formationem processus examinatus, an indicium faciat, Bru. tra. de indi. & tort. nu. 8.

Testimonium quæstionem indebitè passi, an faciat indicium ad torturam contra alium, Hipp. in pract. §. diligenter, nu. 35.

Testis examinatus, qui non debuit examinari, facit indicium, Bart. l. 1. §. diuus Antoni. ff. de quæs. Ange. ad S.C. Sill. l. si pater. §. potuisse autem. nu. 3. Sal. C. de testib. l. seruos. nu. 2. Ancha. c. per tuas, el 1. de simo. nu. 7. Abb. c. 2. nu. 12. & 15. de testi. Cuma. cons. 68. col. 2. Hipp. cons. 22. nu. 24. uol. 1. & singu. 198. inci. testis qui non debet, circa med.

Testis examinatus qui non debuit examinari non probat, nec facit indicium, Bar. l. diuus Pius. §. ex quibus. ff. de quæs. & l. 1. §. diuus Pius. §. ex quib. ff. de quæst. nu. 1. Anch. cons. 246. nu. 3. Pau. de Ca. cons. 284. nu. 1. vol. 2. Anch. ca. ex li-

dum, non ad puniendum, non requiritur, q̄ testes sint omni exceptione maiores, dummodo uerisimilia deponant, Ludo.Ro. consi. 351.nu.8.

Testis, qui aliàs non faceret indiciũ si est tortus, bene probat, Gra.cõsi.50.nu.3.in ciui.

Testis primo examinatus, qui nõ deber examinari, si repetat facit indicium, Ang.l.1.§.occisorum. ff. ad sillan.

Testis examinatus post terminũ datum ad probandum facit aliquod indicium, Hippol.in sing. 198. in cip. Testis, post princip. Paris de Put.in uer.an testes reprobati, tracta.de sindic.uersic. tortura. nume. 21.

Testis qui cogi non potest ad deponendũ si coactè deposuerit, an indicium faciat, Marc.Blan. tracta. de indi.nu.355.Fran.Brun.tract. de indi.& tort.q.2.par. 1.nu.23. tom.15.

Testes repulsati, licèt nõ sufficiãt ad condemnationem inquisiti, sufficiunt tamen ad torturam, Gra.decis.34.nu.51.

Testis, qui examinatur, ut principalis in se, ut testis in alium, an indicium ad torturã faciat Fran. Bru. trac.de indi.& tortu.nu.19.

Testis unus contra alium potest examinari, & facit indicium, Bart. l.à sententia.ff.de app.

Testis socius criminis non facit indicium ad torturam contra sociũ criminis, Hippolit.consil.74. nu. 4.uol.1.

Testis potens non est, etiam quoad solũ indicium is, qui particeps criminis fuit, Rimina.consi.7.uol.5. num.14.

Testis socius criminis de P se solus sine aliis indiciis non facit indiciũ contra socium, Hipp.cons.74.nume.8.uol.1.

Testes criminis particeps indicium faciunt, Alexan.consil.120.nu.3. lib.7.

Testis esse non potest socius criminis etiam ad indicium, præterquã in cã hæresis. & simoniæ, Nellus tract.de testi.numero 16.Barago. tracta.de probatio.testi.nu.4.tomo 13.& Ponzi. tracta. de lamiis. num.84.tom.15.reliqua uide supra in uersic.testis criminis particeps.

Testis qui non uoluit examinari ratione ordinis, ut quia ante litẽ cõtestatã, uel parte non citata, tunc examinatus indicium non facit, Fran.Brun.tractat.de indi. & tortu.nu.19.

Testis non citatus, nõ facit indiciũ, Bar.l.maritus.col.2. uer. quandoque testis.ff.de quæst.

Testimonio unius non integri non est q̄s torquendus, nec dãnandus, Ale.consi.15.nu.1.lib.3.

Testes quot requirũtur ad probandum indicium.

Testes quot requiruntur ad ꝓbationem indicii, Bertran. par. 2. consil.

265.nu.7.Bertac.uerb.teſ. quot & quales.nu.27.

Teſtis unici dictum, an faciat iudiciũ ad torturã, Alber.de Roſa.ff. de quæſtio l.in criminibus. nu.5. & ff.ad lega.Iul.maieſt.l. quæſtionibus.nu.1.Bal.l.inter omnes,C. fam.erc. nu.12. & l.ſi quis. nu. 2. C.ad le.Iul.Maieſt.& conſ. 259. par.i.nu.5.Præpo.ca. tranſmiſſę. nu.9.qui fil.ſint legi.Vital. tract. clauſul.c.ſequitur qualiter.nu.6. Iaſ.uol.1.conſi.22.incip.accuſatur Ioſeph . Hebreus habitator &c.Hippol.in prac.§.diligenter. nu.1.& nu.66.71.& 132.Bertran. par.3.conſi.15.nu. 3. & par.1.conſi.107.nu.7.Bert. uer.teſtes quot & quales.nu.21.

Teſtis debet eſſe integet, & indubitatus,ut faciat indicium ad torturã,Bal.in Marg.uerſ.indicium,& conſi.41.in5 .nu.8. Alex. conſil. 14.nu.2.lib.3.& conſi. 18.nu.3. lib. 2.Ruin.conſi 14,nume.3.uolum.5.

Teſtis unus eſt ſufficiens ad torturã indicium,Bar.l.ſiquis.num. 1. C. ad leg.Iul.maieſt. Io. de Graſ.tracta.de arbor.§.16.oſt.nu.2.Paris de Put.trac.de indic.§.& an, nu. 5.to.14.& §.an ſtetur. nume.23. Guid.de Suzar.tract.de indic. & tortu.nu.9.tom.15.Abba. ca. at ſi clerici.nu.14.de indi.Fulg. C. ad leg. Iul.Maieſ.l. ſi quis.nu.2.Barba.conſi.43.nu.7. Hippol.conſi. 88.nu.20.uol. 2.

Teſtis unius dictum integri eſt ſufficiens indicium ad torturã,Bart.l. 1.§.idem Cornelio ff. de quæſtio. nu.1.& l.maritus.nu.1.ff.de quæſtio.Are. uerbor. ꝙ fama publica uerſi.etiam bene.no.nu.3. uol.1. Abb.c.1.num.3.de cõfeſsis,Hip. conſ.65.nu.34.uol. 2.& cõſ. 88. nu.1.uol.2.& conſi.101.num.37. 38.& 39.uol.2.Prob.in 6.c.1.nu. 13.de teſtib.Capicius deciſ.126. nu.1. Aim.conſi.9.nu.11.

Teſtis faciens ſemiplenam probationem facit indicium ad torturam, Hippol.l.fi.nu.5.ff.de quæſtio.

Teſtis unicus & impubes eſt ſufficiens ad torturam,Cor.conſ.101. nu.2.uol.2.

Teſtis unus bonus facit indicium ad torturam,niſi alia coniectura reſiſteret in contrarium , Gramati. uoto.3.nu.21.

Teſtis unius ad depoſitionem licèt non omni exceptione maioris Iudex habet arbitrium ad torquendum Gram.deciſ.34.nu.3.

Teſtis unius de uiſu aliquando facit indicium ad torturam, Areti.uer. ꝙ fama publica uer. tu autem nu. 12.uol.1.Marc.Blanc. tract.de indi.nu.316.

Teſtis unicus ſi de uiſu deponit indicium probat,Fran.Brun.tract. de indic.& tortu.q.2.nu.1. tom.15. Hippol.conſi. 64.num.33.uol. 1. & conſil. 88. nume.21. uolum.2. Pariſ.conſi.151.num.21.& nu. 3. uolum.4.

Teſtis unicus de uiſu faciẽs indiciũ omni exceptione maior eſſe dẽt Fran.

Franc.Brun.tract.de indi. & tortu.nu.3.Paul.Gril.tracta.de quæstio.& tortur.q.3.nu.18.to.15.

Testis unus de uisu licèt omni exceptione maior,nõ facit indicium, nisi cũ eo cõcurrant indicia alia, Hippo.cons.102.nu.19.uol.2.& consi.74.nu.12.& consil.101.nu.38.uolum.2.& singul.342.incip. quando,Grama.decis.28.numero 24.

Testis dictum sine aliis adminiculis cum tormentis,uel sine,non facit indicium ad torturam,Hippol.l.1.§.idem Cornelio.nu.1.& 2.ff. de quæstio.

Testis unus de uisu indicium non facit,Guid.de Suzar.trac.de indic. & tortur.nu.92.tom.15.

Testis unus deponens directè super maleficio facit indicium, Bart.l. fi.nu.3.C.fam.ercis.Abb.c.super eo el 2.nu.6.de testi.Hipp.consi. 29.nu.19.uol.1.& consi.130.nu. 32.uolum.2.& cons.72.nu.9.uolum.1.

Testis unus deueritate,an dicatur facere indicium ad torturam,Bal.l. milites.nu.2.C.de quæstio.& cõsi.387.par.3.nu.2.& consil.427. par.5.nu.1.& 4.

Testis unus de ueritate maleficii ĩdicium ad torturam facit, Paris de Put.tract.de sindic.§.dicitur.nu. 1.& eo.tract.§.uniuersitas.nu.3. Lu.Ro.cons.451.nu.4.Bar.Cęp. cons.39.nu.4.

Testes unus de ueritate,quid deposuit de actu coniuncto, uel proximo crimini,facit indicium ad torturam,Par.de Put.uer.dicitur cõmuniter.nu.

Testis unus q deponit de maleficio eius dictum non succedit loco difamationis,Hippol.consi.74.nu, 13.uol.2.

Testis unus licèt omni exceptione maior nõ facit tantum indicium, si deponit de facto suo,Hippo.cõsi.101.nu.39.uol.2.

Testis unicus facit indicium, quando certus numerus testiũ ad solemnitatem non requiritur, Paris de Put.tract.de sindic.§.mandauit.nu.18.

Testis unus de uisu facit indiciũ ad torturam, & maximè in criminibus exceptis, ut est falsæ monetæ &c.Hippol.consi.74.nume.1.& 34.uolum.1.& consi.101,nu.33. uol.2.& consi.115.numer.26.uolum.2.

Testis unus nisi sit integer,non sufficit ad torturam, etiam in causa læsæ Maiestatis,uel simonia, Alex. consi.11.nu.1.lib.1.

Testis unus sufficit ad torturam cõtra hæreticum, non ad puniendũ Card.cle.2.§.1.de hære.

Testis unus sufficit in causa criminali ad indicium, & ut quæstio offeratur accusatio,Igneus.l.necessarios in repe.§.non aliàs.nu.175. ad sillan.

Testis unus si deponat, ꝙ audiuit ꝙ talis minatus fuit mortem illi,dictum istius testis indicium ad torturam non facit, Par.de Put.tra

cta.

cta. de ſindic. §. dicitur. nu. 2.

Teſtis unus deponens de aliquo, at ipſo maleficio remoto, nõ facit indicium, Hippol. conſi. nu. 20. uol. 1. & conſi. 15. nu. 13. uol. j.

Teſtis non faciens indicium, an faciat præſumptionẽ, Paris de Put. tracta. de ſindic. §. ſtetur. nu. 25. Fran. Brun. trac. de indi. & tortu. nume. 5.

Teſtes duo debent probare quodlibet indicium, Afflic. cá. j. §. ſacramenta. de conſue. rec. feu. Marc. Blanc. tracta. de indic. numer. 46. tom. 15. Fran. c. 1. col. 3. uerſ. & intellige.

Indicia probantur per duos teſtes, Bal. conſ. 34. par. 5. nu. 2.

Teſtes duo requiruntur ad probandum aliquod remotũ à maleficio, ut faciant indicium, Hippol. conſi. 12. nu. 16. uol. 1. & conſil. 72. nu. 10. uol. 1.

Teſtes duo ſuper remotis à maleficio, an requirantur ad faciendum indicium ad torturam, Hippol. in prac. §. diligenter. num. 78. & 72. Fran. Brun. tract. de indic. & tortu. q. 2. par. i. nú. 4. tom. 15.

Teſtes duo probantes diuerſa indicia, non iunguntur ad faciendum unum indicium perfectum, Hip. conſi. 18. nu. 12. uol. 1. & conſ. 41. nu. 10. uol. 1.

Teſtes in minori numero quã neceſſario faciunt indicium, Bal. l. cum citra finem. C. de iur. dot.

Teſtium numerus certus quando requiratur minor indicium facit, Paris de Put. tractat. de ſindic. nume. 39.

Teſtis deponens de fama, ꝙ non facit ad probationẽ, nec ſemiplenũ nec indicium. l. de minore §. plurimum. nu. 94.

Teſtis unius dictũ cum fama, an indicium ad torturã faciat, Gui. de Suzar. tracta. de indi. & tortu. nu. 94. tom. 15.

Teſtis unus cum malã fama Notarij ſufficit ad torturam, Boer. q. 118. parte 1.

Teſtis unus de ueritate cũ fama uel cum aliis indiciis in criminalibus, an ſufficiat ad condemnatoriam, Ang. C. de quæſtio. l. cum conditionaliter. nu. 4.

Teſtes nulliter recepti, an faciant indicium.

Teſtes recepti, parte nõ citata, an faciant indicium, Ange. conſi. 180. nu. 8. lib. 2.

Teſtes producti ꝓ informãda inquiſitione non citata parte, nõ nocẽt quoad condemnationem, Pau. de Caſt. conſi. 141. nu. 3. uol. 1.

Teſtes examinati nõ citata parte indicium nõ faciunt, nec eorum depoſitiones ualent, Cor. conſi. 134. nu. 3. uol. 4. & conſ. 68. nu. 9. uol. 2. Hipp. conſ. 120. nu. 32. uol. 2. Hippol. l. 1. in princ. nume. 4. ff. de quæſtio. & conſ. 8. nu. 21. uol. j. & conſi. 15. num. 14. uol. j. & conſil. 35. nu. 16. & conſi. 59. nu. 10. uol. j. & conſ. 120. nu. 20. & 32. uol. 2.

Ruin.

Rui.consi.46.nu.2.uol.4. Gram. decis.11.nu.7. & seq. & consil.1. fo.iud.num.64.Bertac.uer.testes qui esse pos.nu.177.

Testes examinati in generali inquisitione non faciunt indicium sufficiens ad torturam si fuerint recepti parte non citata, Fran.Are. cõsi.163.nu.1. Gondisal.trac.de hæreti.nu.5. Mar.Blan.tra.de indic. nu.21.to.15. Fran.Bru.trac. de indi.& tort.nu.1.&9.Aret.uersi.ꝗ fama publica, uersi.quęro,nu.11. uol.1.

Testes parte non citata non probãt, nec ex eis resultat indicium, etiã si essent mille testes ita examinati, Gram. uoto 38.nu.7.& 8.

Testes summariè recepti per iudicem etiam sine iuramento, faciũt aliquale indicium, Ale.consi.147. nu.2.li.6.

Testes examinati parte non citata, licet non probent, etiam si essent mille, tamen faciunt argumentũ, seu indicium, Gram.decis.11.nu. 13. & decis.34.nu.33.

Testis non legitime examinatus, an faciat indicium, Bal.super feu.c.1 §.sacramentum, de consuetu. re. feu.nu.12.Barb.consi.11.nu.11. uol.4.

Testes torti absque indiciis nihil probant in eo quod deposuerũt, nec faciunt indicium contra illũ, contra quem deposuerunt, Gramma.uo.6.nu.10.

Testis non rite examinatus, licet sit omni exceptione maior in causis ciuilib. non facit semiplenam probationem, & in criminalib. non facit indicium, Hippo.sing.242.incip.quando testis, & consi.64.nu. 41.volu.1. Rebuf.tract.de inqui. seu causa commis.art.20. nu.18. tom. 3.

Testes examinati super uno ꝓcessu contra unum, an super alio processu contra alium faciant fidem, Brun.trac.de indic.q.3. num.38. par.1.

Testis minus solemniter examinatus facit aliquale indicium. Imò concludere debet apud uiros graues, quoties proceditur sola facti ueritate inspecta, Ai.consi.199.numero 11.

Testis ante litem contestatam examinatus non facit indicium, Bart. l. maritus, col.2. ff. de quæst.

Testis infra terminum non examinatus, an probet aliquod indicium, Hippo.in pract.§.diligeuter.numero 142.

Testes recepti extra iudicium corã honestis uiris non habentibus iurisdictionem faciunt indicium, Ang.ff.de edil.edi.& reddibi.act. l.quæro.§.seruum.num.1.par.2. Hipp.cons.95.nu.9.uol.2.

Testis si extra iudicium dicat se falsum deposuisse minis, & instigationibus producentis non facit indicium ad inquirendum contra producentem, licet fides primi dicti minuatur, Alexan.consil.124. nu.5.li.6.

Testes qualiter debent deponere, ut faciant indicium, varia.

in prac. §. diligenter. nu. 31.

Testis deponens de actu coniuncto, uel proximo crimini ad torturam purgatiuam indicium facit, Paris de Put. tract. de sindic. §. dicitur. num. 7.

Testes duo licet probent aliquod indicium propter hoc tamen iudex reum indistincte torquere non debet, Franc. Bru. tract. de indi. & tortu. nu. 7.

Testes qui pro indicijs habendis, & eruendis torquēdi sunt, an sit seruanda forma, Aret. l. custodias. ff. de publ. iud. Aret. uer. ꝙ fama publica, ver. quæro. nu. 49. uol. 1.

Testis deponens extra factum principale, an saltem faciat indicium, Mil. uer. læsis. nu. 61.

Testes si dicant se cognouisse delinquentem per uocem, tunc faciunt indicium, Ias. l. non minor. nu. 5. de transact.

Testes qui cortina media, uel pariete audiuerunt, indicium tantum faciunt, & non probationē, Igne. l. 1. §. hoc autem. nu. 73. par. 1. ad sillan.

Testis contrarius facit unum indicium, duo & tres, tria, & trib. indiciis statur, Bald. ca. statuimus. nu. 13. de of. deleg.

Testes in criminalibus qui esse possint.

Testes in causa criminali, quales debeant esse, Odlr. consil. 192. nu. 1. & 2. Bellem. c. accusatio, nu. 9. 2. q. 7. Aret. uer. comparuerunt uer. quæro. nu. 13. uol. 1.

Testis fama in nullo debet esse labe factata cum de crimine agitur, Bellem. c. ipsi apostoli. n. 8. 2. q. 7.

Testes quales esse debeant ad depositionem Cardinalis, Barb. trac. de præstan. Card. q. 11. nu. 10.

Testes in causa capitali debent esse omni exceptione maiores, & qualiter tales cognoscantur, Ana. consi. 13. nu. 8. Dec. cons. 429. nu. 12. Hip. consi. 12. nu. 8. uolu. 1. Franc. Bru. trac. de indi. & tor. q. 2. par. 1. nu. 7. to. 15. Gram. consi. 59. nu. 18. in ciui.

Testes qui contra episcopum producuntur, quales esse debent, But. c. ueritatis. nu. 6. de do. & contum.

Testes in causa crimi. idoneiores, q̄ in ciuili esse debent, Alb. de Ros. trac. de testi. nu. 3. Nel. trac. de testi. nu. 114. to. 13.

Testis idoneus in causa ciuili pōt esse non idoneus in causa cri. Bal. l. si ad fundum, col. 2. C. ad leg. Iul. Bar. l. prætor. la 1. §. 1. col. pe. ff. vi bo. rap. 4. q. 3. ca. testes, uer. quod accusator. col. 1. Steph. Aufr. trac. de testi. nu. 51.

Testes contra comitem, uel baronū qui esse pos. & qn̄, Affl. deci. 304. nu. 16. Gram. uoto 3. 21.

Testis esse non pōt contra accusatū is, qui fuit ab eo liberatus, Specu. de teste. §. 1. uer. qui accusatus.

Testis an possit esse in causa crimi. qui est de cognitione, Alberic. de

Rof. ff. de iniur. l. lex Cornelia. num. 2.

Teſtis conſanguineus & etiam frater admittitur ad probandum innocentiam, Iaſo. l. non ſolum. §. ſciendum, in fi. ff. de no. ope. nũ. Fel. c. cum oporteat, de accuſ. nu. 7. uer. 5. limita.

Teſtes conſanguinei, uel affines, licet admittantur ad probandum innocentiam ſui conſanguinei inquiſiti, non tamen admittẽtur ad reprobationem teſtium contra ipſum productorum, Gram. deciſ. 34. nu. 13.

Teſtes affines non ſunt admittendi maxime in criminalibus, & admiſſi non probant, Hippol. conſ. 51. nu. 14. & conſil. 76. nu. 27. uol. 1. & conſi. 88. nu. 10. uol. 2. & conſil. 113. nu. 25. uolu. 2.

Teſtium depoſitio per cõſanguineũ accuſati impedita, remouet præſumptionem contra accuſatum, Cur. Sen. conſi. 41. nu. 2.

Ad teſtificandum contra me in cauſa criminali non admittitur conſanguineus inimici mei, & cõſanguineus denunciatoris, & proſequentis inquiſitionem, uel denunciationem, Butr. c. cum oporteat. num. 6. de accuſ. li. 5. Pariſ. de Pu. tra. de ſindi. §. an ſtetur. num. 23. tom. 14.

Teſtes conſanguinei uolentes inter ſe in criminalibus admittuntur, Nel. trac. de teſt. nu. 9. to. 15.

Clericus non debet eſſe teſtis in cã criminali contra laicum, ſed in ciuili. 1. 1. q. 1. c. teſtimonium. 14. q. 2. col. 3. Fel. c. de cætero. de teſti. uer. utrum autem clericus. nu. 7. Steph. Aufr. trac. de teſti. num. 18. Ber. uer. teſtes qui eſſe poſ. n. 134.

Teſtis pecunia corruptus in cauſa criminali non teſtificatur, Bero. q. 58. nu. 5.

Teſtis criminoſus quomodo non admittitur in cã criminali ſi de crimine agatur criminaliter, licet uideatur poſſe admitti, ſi agatur ciuiliter, & hoc procedat ſi ſit emẽdatus de crimine, Butr. c. per tuas. nu. 9. de ſimon. li. 5. Anch. c. ſuper eo. nu. 2. de teſti. Fely. c. teſtimonium. nu. 31. de teſti.

Teſtis criminoſus non admittitur in criminalib. Hipp. conſ. 22. num. 31. uol. 1.

Teſtes propter criminis enormitatẽ aliquando admittuntur, ꝙ alias non admitterentur. Anch. c. 1. de teſti. in 6. nu. 4. Gemi. c. mediatores, de teſti. & atteſ. num. 5.

Teſtes uilis conditionis in criminibus atrocibus abſq; tortura non admittendi, Io. Ign. l. 1. §. ſerui ap pe. nu. 60. par. 1. ad ſilla.

Teſtes domeſtici fidem nõ faciunt, maxime in criminalibus, & qui dicuntur domeſtici, Cum. conſ. 27. cõſi. 261. ponitur de mercenariis poſt prin.

Delicta quæ fiunt in domo probantur per domeſticos, Bal. conſ. 237 par. 3. nu. 3

Teſtes domeſtici in duobus caſib. in criminalibus admittuntur, Albe.

de

de Rof.trac.de test.par.5.c.super est.nu.22.tom.13.Ful.cons.188. post.prin.

An cõiuncta persona admittatur ad excusationem, & probandum fauorem in criminalibus, Bal.cons. 347.par.3.nu.2.

Testis fallitus in criminalibus cõtra accusatum non admittitur, sed in ciuilibus sic, Soc.iun.cõs.61. nu. 14.uol.2.

Testis frater contra fratrem in causa criminali, an esse ualeat, Azo in summa. C. de testi.nu. 20. Steph. Aufr.tract.de test.nu.25. tom.13. Paris.de Put.tracta.de sindica.§. testis.nu.3.to.14.

Testes impuberes idonei nõ sunt in criminalibus ad probationẽ plenam, sed bene ad indicium, Fran. Brun.tractat.de indi. & tortu. q. 2.par.1.num.18.tom.15. Hippo. lit.l.infans.num.41.ff.ad leg. Cor. de sica.Bertran.consi.139.par.3. num.4.

Testis minor xx. annis potest recipi in criminalibus ex officio, Ale.cõsi.119.nu.8.li.7.Gram. decis. 40. nu.17.Bert.uer.testes, qui esse possent.nu.87.

Testis laicus contra clericum nõ admittitur in criminalibus, ꝙ intellige ad plenam probationem faciẽdam, secus ad faciendum indiciũ ad torturam, Hip.sing.98. incip. laicus.

Inhabilis ad sacerdotiũ contra sacerdotem non potest testificari in cã criminali.2.q.7.ca. ipsi Apostoli, colnm.3.

Testis esse non potest mulier ubi agitur de crimine criminaliter de iure canonico fallit de iure ciuili, & in omni alio casu, quo infames admittũtur, Butr.c.quoniam. nu. 6.de testi.lib.2.part.2.Nepos tracta.de excep.art.19.nu. 34.tomo. 13.Monach.tractat.de defen.iur. §.quia.nume.5.tom.16.Nellus tracta.de testi.num.32.tom. 13. Stepha.Aufr.de test.nu.69.tom.13. Baragot. tracta. de reprob. testa. nu.14.

Testes mulieres in foro canonico in criminalibus non probant et contra laicum, Thom.Gramatic.consil. 27. numero.7. nisi in subsidium, &c.

Testis esse nõ potest fẽmina in criminalibus, fallit si intentetur ciuiliter But.c.cum literis.nu.16. de testi.lib. 2.par. 2.

Testis potest esse mulier contra clericum, cũ de crimine ciuiliter agitur, Io. And. in nouell.c.quoniã. col.2.cir.prin.uersi.quoniam, de test.& ibi Butr.nu.1.

Testes mulieres in criminalibus contra clericũ non probant, Grama. cons. 27.nu.6.in ciuil.

Testis esse potest mulier contra clericum etiam in crimine, ubi per viã inquisitionis agitur, Butri.cã. quoniam.nu.2.de testibus.lib. 2. par.2.

An mandatarius possit esse testis de crimine contra mandantem, Bal. cons.429.par.5.nu.2.

Testis pauper, an possit in criminalibus testificari, & an probet Ale. consi.15.nu.2.lib.3.

Testis in causa criminali socius itineris esse potest, Pet. de Vbal. tracta. de duob. fra. par. 10.nu.83

Testes duo in criminalibus quorum alter est spurius non facit plenã fidem Spec. c. per uestras. de dona. int. uir. & uxo. col. 1.

Testis an esse possit uicinus in causa criminali cõtra uicinum, Alb. de Ros. trac. de test. nu. 4.

Testes qui aliàs nõ admitterẽtur admitti debent indistinctè pro absolutione reorum, Gramat. decisio. 56.nu.16.

Testes in criminalibus, quãdo recipiantur, & qualiter crimen probetur.

Testès an possint recipi in criminalib. non citata parte, Barba. consi. 47.nu.8.

Testes super crimine recipere indistinctè etiã sine litis contest. iura permittunt, Fed. q. 216.nu.3.

Testes & probationes, an in cã criminali post terminum datum ad probandum, & etiam post conclusionẽ in causa admittantur, Lud. Rom. de acquir. hære. l. quandiu. num. 14.

Testes possunt produci in cã criminali, etiam post renuntiationẽ, & conclusionem, Barto. l. 1. §. is qui vltro. nu. 4. ff. de questio. Io. And. in no. c. licèt. col. 4. circa prin. uersi. ꝙ post. de prob. Alexan. consil. 148.nu.8. lib. 2. Felyn. ca. series de testi. nu. 6. Hippol. in pract. §. sequens. nu. 2. & 8. & l. 1. §. fi. nu. 4. ff. de quæstio.

Testes in causa criminali, an possint recipi ad defensam post publicationem processus, Aret. uers. comparuerunt uersi. quæro. num. 19. uolu. 1.

Testiũ publicatio non obstat in criminalibus ꝙ intellige esse uerum ubi tractatur de defensione rei, secus autem est, ubi tractatur de offensione ipsius rei, quia tunc talis publicatio obstat, Hippol. l. fi. §. fi. nu. 5. ff. de quæstio. Capicius decis. 81. nu. 4.

Testes post ꝑsentatas attestationes in causa criminali, quãdo possunt examinari ad offensam, ꝙ consuetudo non seruat, Barto. l. unius. §. reus. nu. 1. ff. de questio. Sal. C. de quæstio. l. de tormentis. nu. 10.

Testis in causa criminali admittitur post publicatas attestationes, quãdo scilicet proceditur ex officio secus si ad instantiam partis, Abb. c. qualiter & quando. nu. 17. de accus. Bero. c. qualiter & quãdo. nu. 47. de accus.

Testes deponẽtes in criminali debẽt uenire coram Iudice, & ab eo debent interrogari, Bal. in libel. statut. in uerb. iuramentum. num. 2. Imol. de off. deleg. clem. 1. nume. 14. Hippol. consi. 130. nu. 3. uolu. 2. Gram. uol. 3. nu. 44.

Testis

Testis in criminali causa debet per iudicem examinari, nec potest alteri committi, Millis. uersi. testis. num. 58.

Probatio plenissima exigitur in criminalibus, Spec. de summa cognitio. lib. 1. nu. 11. Fulgo. l. sciãt. nu. 1. de proba. par. 1. Alex. consi. 15. nu. 8. uol. 1.

Testis in causa criminali debet cautè interrogari de origine, fama, & de coniecturis, Bald. l. diffamari. nu. 3. C. de inge. ma.

Testes in criminalibus debent reddere rationem, ẽt nõ interrogati, Ale. consi. 18. num. 6. lib. 1. Aimo consil. 2. num. 3. & consil. 15. nume. 20.

Testis asserens aliquem non esse culpabilem, si nõ sit interrogatus de causa scientiæ, an probet, Bald. c. cum causam. nu. 50. de testi.

Testis nõ interrogatus de sociis criminis, an probet, Bar. §. diuus. l. j. ff. de quæstio.

Testis unus de uisu etiam cum multis aliis indiciis, & cum iuramẽto non faceret plenam fidem sine cõfessione inquisiti extorta per tormenta, Paul. de Cast. l. fi. nu. 6. C. de proba.

Testes in causa criminali debent deponere de loco & tẽpore, Aimo cons. 9. nu. 19. Bal. cons. 420. par. 4. num. 1.

Testes si deponunt super crimine de diuerso tempore, & de diuersis locis, an & quando ualeat eorum testimonium, Archid. 3. q. 9. c. nihilominus. col. 1. nu. 1.

Testes quot requirantur ad probandum deli ctum uassalli contra dominum, Afflic. ca. 1. §. si uoluerit, de capi. qui cur. uend.

Testes in criminalibus debent specificè deponere, nec audiũtur, si se referunt ad alias depositiones, Aim. consi. 115. nu. 3.

Testis in auditu non probat, maximè in criminalibus, Hipp. consil. 20. nu. 5. & 10. uol. 1. & consi. 41. nu. 8. & cons. 76. nu. 25. & consi. 88. nu. 9. uol. 2. & consi. 76. nu. 25. & consi. 88. nu. 9. uol. 2. & cons. 116. nu. 3. uol. 2.

Probatio criminis in quo excedere debet probationem causę finalis, Bal. l. finali. num. 4. de probat. super C.

Testes super crimine sodomiæ non sufficienter probant, si deponunt ꝙ auribus audiuerunt, Marsil. cõsi. 28. nu. 5. uol. 1.

Testes etiam in criminalibus si concordant in aliqua summa, probãt in ea summa in qua se concordãt, Fulg. consi. 88. post prin.

Testes si deposuerunt super crimine capitulato, cum quo sit aliud capitulum de fama, & dixerunt nihil aliud scire, an publicatis attestationibus testes sup fama interrogari possint, Albe. de Ros. tracta. de testi. nu. 37.

Testes debent esse concordes in gradu in causa criminali, Card. cle. 1. ad fi. de testi.

Testes deponentes de delicto, an probent

bent nisi addant locum, & tẽpus, Fulg.ff. de ale.lusu.& aleat.l.prætor ait.§.Item notandum. num.1. Socin.consil.36.numero 22. uolum.4.

Probatum dicitur crimen si in quali bet eius specie repſentetur,Bald. consf.447.nu.2.par.5.

Testis singularis non admittitur in criminalibus,Igneus in rep.e.l. necessarios.§.nõ alias.nu.149. ad sila.Paris.conf.11.nu.86.

Testis non probat si non cognoscit delinquentem, nisi super fama criminis deponatur,Bal.l.fi.C. de iure delibe.Cor.consi.56.nu.2. uolum.1.

Testis deponẽs de actu,siue delicto nocte,siue ad lunam facto delinquentem non cognoscẽs minimè probat,Cor.consi.217.nu.3. uolum.1.

Testium depositiones,sicut ampliãtur in criminalibus pro defensione inquisitorũ,sic & testes cõtrarii sunt ẽt adstringendi, & multũ reprobãdi,nisi essent oĩ exceptione maiores,Gra.decis.56. nu.10. Cassen.conf.58.nu.26.

Testis unus cum fama, an probet in criminali, glo. uersi. Item tria. §. item tria,Institu.de excus. Areti. rubr. de testi.& qui repel. à testi. nu.64.uol.1.

Probatio rei etiã non plena,an in delictis ipsũ absoluat,Bero.c. in pręsentia.nu.133.de prob.

Testes duo dicentes contra aliquẽ, ꝙ est fama publica contra eũ, an poterit procedi ad condemnationem,Aret.rub.de testi.& qui rep. à test.nu.61.uol.1.

Testibus deponentibus contra Titium,ꝙ est cõis opinio in ciuitate ꝙ ipse fecit tale delictum aliis dicẽtibus, quòd de hoc est publica uox & fama,aliis uero dicentibus quòd homines ciuitatis æstimant contra eum. Idem an ipsi dicant diuersa uel concordent,Aret.rubr.quomodo de malef. cogn. nu. 5.uol.1.

Testes qui tendunt ad unum, & eundem finem & effectum probant etiam in criminalibus, Hipp. consi.1.num.5.uolum.j.Paris. consi. 152.num.24.uol 4.& consi. 169. nu.42.uol.4.

Testi deponenti,ꝙ talis non est solitus talia facere,& quòd accusatus est bonę famæ,creditur pro accusato, Corne.consi.198.nume.24. uol.2.

Testes super crimine non probant contra nõ infamatum de crimine illo, Berta.uerbo testium impug. nu.113.

Testes inducti ad probandum maleficium in domo commissum,si dicãt illud ante commissum, an probent,Butr.tract.de testib.nu.61. tom.13.

Testes negantes in criminalibus pręferuntur etiam dignioribus negãtium,Fel.consi.50.nu.28.Soc.cõsi.54.nu.22.uol.4.

Testes duo probant, ꝙ maleficium fuit commissum notoriè corã mil

le,Bal.l.data opera. C.qui accus. non poss.

Vbi agatur de probando delicto in genere, delictum probatur per testes singulariter deponentes,Bal. cons.207.par.4.nu.2.

De testibus in crimine læsæ Maiestatis singularia quædam.

Testificari quibuslibet indistincte in crimine læsę Maiestatis,Belle. 4.q.2.& 3.

Testes inhabiles admittũtur ad probandum crimen læsæ Maiestatis, non tamen admittuntur ad probandumm adminicula talis delicti,Cec.cons.410.nu.15.

Testes utriusque partis admittuntur in crimine læse maiest. Hipp. cons.1.nu.34.uol.1.

Testis potest esse fœmina in crimine læsæ Maiestatis, Arch.15. q.3. c.de crimine,nu.1.col.4.

Testes contrarii, aut periuri,an admittantur in crimine læsæ maies. Aym.consi.6. nu.58.

Laicus contra clericum admittitur in crimine læsæ Maiestatis,Mart. Lau.tract.de cri.læs.maies.q.27. tom.15.

Testis esse potest socius criminis, quando agitur de hæresi, aut læsa maiestate,But.c.ueniens.nu.8.de simo.li.2.par.2.

Testis non admittitur in causa crimi.frater,amicus,uel uxor, fallit in crimine læsæ maiestatis, vel hæresis,But.c.literas.nu.14.de presump.li.2.par.2.

Testes criminosi,& infames admittuntur in crimine lęsę maiestatis, idem in crimine simoniæ, fallit si malo zelo producuntur ad testificandum,But.c.licet Heli.nu.8.de simo.& ibi Abb.nu.16.Hipp.consi.101.nu.16.uol.2.

Testis infamis, licet non repellatur in crimine læsæ maiestatis, tamen nõ dicitur integer testis, & solus non facit indicium ad torturam, Hipp.consi.102.nu.11.uol.2. & cons.101.nu.13.

Testis non potest esse Pupillus,preterquam in crimine læse maiest. cuius occasione etiam torqueri potest, Feder.Schen.trac.de test. nu.13. to.13.Bert. ver. testes qui esse pos.nu.86.

Testis inimicus capitalis etiã in crimine læsæ maiest. non admittitur Gram.uot.11.nu.17.

Testi etiam unico creditur reuelanti conspirationem,uel crimen lęsæ Maiest. uel insidias principi factas 79.dist.c.si quis papa. 6.q.1. §.verum, Specu.de test. §.restat. cle.1.§.fi.q.vl.de usur.

Testes singulares admittũtur in crimine læsæ maiest.Hippo.consi.1. nu.27.uol.1.

Testes contestes in crimine læsæ maiestatis,communiter accidentibus haberi non possunt, Hipp. cons.2.nu.45.uol.1.

Testes singulares nõ probant,si tractatur

ctatur de probando crimen læſæ maieſtatis in genere, Hipp.conſi. 1.nu.42. uol. 1.

Teſtes non idonei, qui alias admittũtur in crimine læſæ maieſtatis, nõ admittuntur, ubi agitur de probãdo læſam maieſtatem ex ſolis uerbis, Aim.conſi.6.nu.9.

Probationes legitimæ ſunt fiendę in crimine læſæ maieſtatis, quamuis ſummarie procedatur in illo, Bertran.conſ.53.par.1.nu.5.

Teſtes in crimine hæreſis.

Teſtes in cauſa hæreſis coram duab. perſonis honeſtis ſunt examinandi.gl. c.ut officium. de hæret.in 6 Fran.de hæret.c.ut officium.n.4. Gondiſ.q.3.nu.18. tract.de hær. to. 15.

Teſtium habilitas, uel inhabilitas, an in cauſa hæreſis conſideranda ſit Squill.trac. de ſi.cat.nu.1.to.3. Gondiſal. trac.de hæret.nu.16.

Teſtes minus idonei contra hæreticos admittuntur, Anch.c.in fidei. de hæret.in 6.nu.2.Fran.de hæreti.c.in fidei.nu.1. Gondiſal.trac. de hæret.q.13.nu.10.to.15. Hippol.conſi.1.nu.29.uol.1. Berta. uer. teſtes quot & quales, numero 90.

Teſtis in crimine hæreſis, quando periurus eſſe poſſit, Gondiſ.trac. de hæret.q.13.nu.12.to.15.

Teſtes inhabiles pro hæreticis minimè admittuntur, aduerſus autẽ hæreticos admittuntur, Gondiſ. tracta. de hæret.nu. 14.

Teſtes crimínoſi admittuntur in crimine hæreſis, & faciunt tãtum probationem ſemiplenam, niſi aliis adminiculis iuuentur, & an procedat, ubi ſunt de crimine emendati, Butr.cap.per tuas.nu.6. de ſimo.li.5.

Teſtis an poſſit eſſe inimicus capitalis in cauſa hæreſis, uel aliæ perſonæ prohibitæ teſtificari in criminalibus, Iſer.c.1.§.Sazaros.n.28. li.3.tit.de ſtatu.& conſuet.

Teſtes inimici & conſpiratores in cauſa hæreſis idonei non ſunt, Gondiſ.de hæret.nu.13.Gramm. uoto 3.num.

Teſtes ad condemnandum in crimine hæreſis quot requirantur, Gondiſ.trac.de hæret. q.3.numero.9. tomo 15.

Teſtes duo, an ſufficiant ad condemnandum aliquem de hæreſi, Spec. c.per ueſtras, de dona.inter ui. & ux.Gem.c.ut officium.§.uerum, de hæret.nu.7.

Teſtes duo ſufficiunt etiam contra hæreticum in cauſa hæreſis, Car. cle.1.de hære.

Teſtes in crimine hæreſis requiruntur Zaba.c.excommunicamus.§. adiicimus, de hæret.nume.2. colum.3.

Teſtes in cauſa hæreſis, non obſtante proceſſus publicatione produci poſſunt, Hippol.in pract.§. ſequens,nu.4.Franc.Ponzi.trac.de lamiis.nu.73.to.15.

Te-

Testes singulares non admittuntur in causa hæresis, Hipp. consi. 109 nu. 7. uol. . Boer. q. 342. num. 2. parte 2

Testib. singularibus, & fama an possit quis de hęresi condemnari, Specul. cap. per uestras de dona. inter uir. & ux. col. 2.

Testes singulares probant aliquem esse hæreticum, Soc. iun. consi. 99 nu. 22. uol. 2. Hipp. consi. 1. num. 41. uol. 1.

Testis si diuersimodè in causa hęresis deponat, singularitas non causatur Franc. Curt. trac. de testib. num. 77. to. 13.

Testes singulares non sufficiunt ad probandum certum hæresis crimen, Nel. trac. de testi. nume. 213.

Testes singulares possunt probare identitatem hæresis, Paris. consi. 87. nu. 38. uol. 3.

Testes debent concludenter deponere contra inquisitum de hęresi, Paris. consi. 169. numero 70. uolum. 4.

Testis in causa hęresis causam dicti sui, etiam non interrogatus reddere debet, Troil. Maluc. tract. de cau. Sanc. nu. 66. & 68.

Probationes in causa hæresis, luce meridiana clariores esse debent, Ponzi. tra. de lamiis. nu. 67. to. 15.

Testes in causa hęresis non sunt publicandi, neq. nomina eorum edēda, si timeatur potentia inquisiti c. nsi. de hær. in 6. de quo uide ibi per Dom. nu. 4. post. Archid.

Testes super crimine homicidii.

Testis frater pro fratre de homicidio, inquisito, an & ualeat, Porc. §. hoc loco, nu. 3. de gradi. cogna.

Testes duo sufficiunt ad probādum factum, puta homicidium, Soc. iuni. consi. 69. nu. 2.

Testis super homicidio deponens de scientia & non de uisu, an probet, Bertran. par. 2. consi. 53. nu. 9.

Testis deponēs, quod talis occiderit non probat nisi declaret per rōnem uisus, Ale. consi. 117. nu. 10. li. 7. Fel. c. cum causam, de testib. uer. 3. no. nu. 33. Berta. uer. testes depon. nu. 185.

Testes deponentes Titium occidisse cum gladio, uel cum lancea, non dicuntur singulares, ex quo omnes concludunt homicidium, Io. And. c. 1. de pact. in 6. Ale. l. inter stipulantem. §. de uer. obli. Hipp. consi. 37. nu. 8. uol. 1. & consi. 1. nume 52. col. 1. & rub. de probatio. nu. 335.

Testis deponens super inquisitione, si dicit occidētem recognouisse, sed nō occisum, non probat, Nellus trac. de testi. nu. 117.

Testes quando deponunt super homicidio ad conuincendam negligentiā sindici, qui nō denūciauit maleficiū, an sit necesse, quòd cognoscat interfectorē, uel interfectum, uel an sufficiat hominem esse interfectū, Ias. de testa. l. scimus.

mus iam.nu.5.

Si testes non probant homicidium non possunt probare aliquod eius accessorium, Bal.consi.259.par.1. num.6.

Testis qualiter deponit super homicidio. Bal.l.dat a opera, C.qui acc. non poss.

Testes quorum aliqui dicunt die lunæ factum homicidium, alij vero alia die, an sit ad concordiam reducendi, Bertac.uer.testium impugna. nu.12.

Testes quando deponunt super homicidio, adulterio, & similib. quę uno facto perficiuntur, si non cõcordant in locis & temporibus, non probant tanquam singulares, Hipp.consi.1. nu.62.uol.1.

Testis si deponat hoc modo, antequam Titius reuerteretur domũ ad prandium, filius eius occidit Caium, dictum eius non redditur falsum per hoc si Titius illa die non sit reuersus domum, Iason.l. quecunque.nu.52.de of.eius, cui manda.par.1.ff.uete.

Testis deponens de homicidio noctu commisso suspitione non uacat, Igne.l.1.§.hoc autem.nu.48. par.3.ad sillan.

Testes deponentes se uidisse de nocte sine candela accusatum occidisse aliquem, & Luna non lucebat non probant Fulg.ff.de statu homin.l.Aretusa.

Testes deponentes uidisse armatos ad inuicem & ex post hominem mortuum &c.licet non deponant uidisse homicidium probant, Hippo.consi.115.nu.28.uol.2.

Testis deponens tertia die Iunij occisum fuisse eũ qui in octaua eiusdem occisus fuerit, non incidit in falsum, si dicta tertia die mandatum fuit eum occidi, & similes casus, Lud.Ro.consi.301.nu.1.

Testes si deposuerunt quendam uulneratum, & interfectum a Titio, & lata fuit sententia super homicidio quæ transiuit in rem iud. nũquid ista sententia possit retractari per euidentiam rei, Ias.ff.de iur. l.admonendi.nu.36.in repet.

Testes, quorum unus dicit Titium occidisse Caium, & alter dicit, ꝙ Titius occidit Seium non probãt Titium homicidam esse, Alexan. cons.3.uol.4 But.c.cum oportet de accus.

Testis si dicit uerum esse, prout proponit, scilicet homicidium, & notorium, interrogatus, quid est dicere notorium, dicit nescire, utrũ iste testis probet maleficium simpliciter, Bald.c.statuimus.nu.14. de of.deleg.

Testes dicentes Titium commisisse homicidium, an censeantur falsi, Titio eos fuisse absentes probante, Albe.de Ros.2.par.C.fol.69. nu.2.colum.1.

Testis dicens se tantum scire ꝙ Titius occidit Seiũ, an probet, Bal. cap.cum in causa. nume.9.de iur. calum.

Testes si deponũt quòd Titius occidit Seium, alij duo quòd Sempronius

nius occidit Seium, an ambo puniantur, Bal. l. 1. §. non autem num. 2. ff. de bo. poss. secund. tab.

Testes quomodo probēt quem aliū occidisse ad sui defensionem, Alexan. cōs. 109. nu. 1. li. 1. Bal. l. multis uer. circa quod, de lib. cau. super C.

Testes qui dicant ꝙ Titius interfecit Sēpronium ad sui defensionē, an probent, Bal. l. unica C. de confes. nu. 45.

Testes ad defensionem probandam deponentes per uerbum credo, an plenè probent, Bertran. par. 3. cō sil. 290. nu. 12.

Testis de crudelitate licèt non probet, fallit in teste deponente ꝙ aliquis occiderit, uel uulnerauerit ad suam necessariam defensionē suo credere, quia tūc probat, Hippol. consil. 4. nu. 12. & l. de mi. §. plurimū, nu. 65. ff. de quæstio. & l. vnius §. cogniturum, nu. 53. & in rub. C. de proba. num. 10. Dec. l. nemo ex his, de reg. iur. Ale. l. 2. §. Item labeo, de supellec. Ias. l. ut uim. nu. 4. ff. de iust. & iu.

Testes si deponant homicidiū ad sui defensionem factum probāt, licèt aliam rationē non adducāt, Dec. consi. 419. num. 6. & consi. 54. nume. 5. & consi 449. num. 5. & 10. Seysell. l. ut uim. nume. 121. ff. de iust. & iu. Dec. l. quatenus de reg. iur. ff.

Testis si dicit aliquem fecisse ad sui defensionē, & fuit ĩterrogatus de causa, an probet, Bal. l. solam. C. de testi. nu. 12.

Probato ꝙ tutum armis insultasti me, lex præsumit ꝙ eram constitutus in discrimine uitæ, & si occido te dicor fecisse ad meam defensionem, Angel. super malef. uersi. & dictus Titius, uersi. dixi. nume. 12.

Testis inductus ad probandam defensionem si dicat, quia uidi, probat, Nellus. in tracta. de testi. nume. 151.

Probari quomodo possit factū fuisse ad sui defensionem, etiam quomodo faciet articulos. Ang. ĩ uer. & dictus Titius, nu. 9. super Malef. Seysel. l. ut uim. ff. de ius. & iu. 1. lect. nu. 65.

An licitum sit alicui se defendendo repercutere ictum, & quomodo debeant testes deponere, Bal. consi. 287. par. 3. nu. 1.

Probatio semiplena sufficit ad probandū defensionē, & dubia probatio sufficit, vbi agitur de causa defensionis, Aim. consi. 2. nu. 16.

Testes ad probandum factum ad defensionem, qui esse possint, Berta. uerbo testes, qui esse poss. numero 24.

Testes domestici in probando defensionem admittuntur, Dec. consil. 459. nu. 7.

Testis in crimine simoniæ.

Testis esse potest meretrix contra simoniacum, Butr. c. tanta. num. 9. de simon. lib. 5. glos. 6. quæst. 1. in prin.

prin.

Simoniacus potest accusari etiam à seruo proprio, Io. Ant. But. & Abba. c. tanta. in prin. de simo.

Testes criminosi & etiã infames, an admittantur in crimine simoniæ sicut in hæresi, Abb. c. per tuas. el 1. nu. 2. & 3. & 6. q. 11. & 13. de sim. quòd intellige ad seruandum ipsam simoniam, secus autẽ ad probandum adminicula, Barbat. cle. causam. numero. 11. de elect. Bellem. cap. nos sequentes, nume. 1. 6. q. 1.

Simoniacus põt per quẽlibet Christianum accusari, per alium uerò non, Abb. c. 51. nu. 1. 2. & 4 de simon.

Testes inducti ad probandum, quẽ esse simoniacum potest reprobari ex hoc solo, q̃ sunt inimici, uel cõspiratores, Abb. c. licèt heli. nu. 2. de simo.

Prbatio plena requiritur in crimine simoniæ, & quando agitur ciuiliter, abb. c. ueniens. nu. 4. de test. & & ibi Dec. nu. 7.

Testis socius criminis nõ est idoneus in crimine siomoniæ, Io. Andr. in no. c. ueniẽs. col. 4. uer. ueniẽs, de testi.

Testes in causa matrimonii.

Testis in sponsalibus non est ita suspectus, sicut in matrimonio, Io. And. in no. uel c. super eo. col. cir. fi. Ita tamen. de test.

Testes in causa matrimonii, qui esse possunt. Spec. qui matr. ac. poss. in prin. Dec. consi. 163. 35. q. 6. cap. de parentela. col. 1. & Barba. consi. 6. nu. 4. Alex. consil. 143. nu. 1. lib. 2.

Testes in causa matrimonii debent esse probatæ opinionis, & uitæ. c. licet. & c. literis. de testi. c. 1. de cõsang. & affi. Ale. consi. 99. nu. 12. li. 3. Prępos. c. super. nu. 2. qui matr. accus. pos.

Testes debent esse omni exceptione maiores in matrimoniali cã, Abb. c. 1. nu. 5. de consanguini. & affinitat. Fel. rub. desponsa. num. 15. Paris. cons. 58. nu. 20. uol. 4. Soc. iun. consi. 29. nu. 24. & 27. uol. 2. ubi idem Soc. tenet hoc procedere, quando agitur de accusan. matrimonio & uid. per Dec. licèt cõsi. 163. nu. 17.

Testis minus idoneus nõ admittitur ad probandum matrimonium, & ubi deficiunt aliæ probationes, Dec. cõs. 310. nu. 3. Rui. cõs. 149. nu. 35. & 150. nu. 18.

Testes minus idoneus non admittitur ad probandum matrimonium clandestinum, Ruy. cons. 130. uolu. 4. nu. 2.

Testes matrimonij clãdestini in pręiudicium alterius matrimonii debent esse omni exceptione maiores, Ruy. consi. 149. uolum. 5. nume. 32.

Testes minus idonei non sufficiunt in causa matrimoniali, Rui. cons. 150. uol. 5. num. 19. ubi agitur in præiudicium alterius matrimonij.

Te-

Testis inhabilis in causa matrimoniali an admittatur si ueritas aliter haberi non potest Paris. consi. 61. nu. 19. uol. 4.

Testis etiam aliàs inhabilis pro matrimonio admittitur, Ruy. consi. 34. nu. 4. uol. 4.

Testes in matrimonio accusādo quales esse debeant, Io. And. tract. de spons. & matrim. §. uiso. num. 18. tom. 10. But. c. insuper. num. 2. & 6. qui matrim. accusa. poss. lib. 4. Ancha. c. uidetur qui mat. accus. poss.

Testes deponentes contra matrimonium debēt esse omni exceptione maiores. consi. 56. num. 29. lib. 5. Hippo. l. de minore, §. plurimum. nu. 57. ff. de quæstio. Paris. consi. 58. num. 2. uol. 4. & consi. 15. nu. 12. uol. 2. Soc. Iuni. consi. 86. nu. 6. 10. & 11. & consil. 88. nume. 8. uol. 2.

Testis idem & accusator, an esse possint in matrimonio, Belle. c. cōsanguineos. nu. 2. 35. q. 6.

Testis, & accusator idem potest esse in causa matrimoniali, ubi agitur de matrimonio impediendo uel tollendo, Butr. ca. 1. nu. 3. de consang. & affin. lib. 4. & c. ad audientiam. nu. 3. de sponsa. & matrim. lib. 4. Præpo. c. j. nu. j. de consan. & affi.

Testimoniū ceci in matrimonio impediendo, uel prohibēdo, & adulterio probando admittitur. Ign. l. 1. §. hoc autem. num. 4. part. 1. ad sillan.

Testimonia coniunctorum, an in cā matrimoniali faciant fidem, Archid. 30. quæst. 5. c. si quis. nu. 3. col. 1.

Testes possunt esse consanguinei in causa matrimoniali pro cōsanguinitate, & cōtractu, Io. And. in no. c. uidetur. col. 3. circa prin. uer. videtur. qui fil. sint legitim. Butr. c. uester. num. 1. qui mat. accus. pos. lib. 4. & c. sicut ex literis. nu. 4. de sponsa. & matri. Præpos. ca. sicut. num. 2. de spons. & Lamber. art. 12. q. 10. princ. 2. part. lib. 2. nume. 3.

Testes consanguinei non sunt idonei post matrimonium consumatū qui uidentur tractare de eorū iniuria, Dec. consi. 133. nu. 4. uersi. 3. considerandum, Paris. consi. 58. nu. 15. in 4. Soc. iun. consi. 86. nu. 22. & lib. 3. & per Dec. consil. 310. nu. 1.

Contra supradictam conclusionem tenet Dec. consi. 163. nu. 3. uersi. 4. altera, pro opi. Dec. est tex. in c. videtur. 35. q. 16. & Ferret. consi. 48. nu. 8.

Testificari sicut prohibētur affines & consanguinei in causa criminali, an ita in causa matrimoniali, & quando Dec. cons. 133. nu. 4.

Testes familiares in aliis causis à matrimonialib. reppellendi sunt, Milis in uer. testis. nu. 95.

Testis de familia admittitur ad dirimendum contractum, & qui dicātur testes familiares, But. c. in literis. nu. 3. de testi. li. 2. par. 2.

ber.de Ros.tract.de testibus.nume.22.

Testes pauper & rustici in causa matrimonii admittuntur, Dec.cons. 163.nu.4.& 5.

Testem quemcunq; recipi, si de matrimonio dispensabili quæratur, Bellem.in c.ex tenore, de testi. & attesta.num.10.amplio. & numero 11.

Probatio promissionis matrimonii quot testes requirat, Cep. consil. 1.incip.in Christi nomine. nu.9. in ciuil.

Testes in causa matrimoniali super eisdem articulis, uel directo contrariis, quando admittũtur, & publicatis attestationibus ubi pars non didicit testificata, But.c.cum in tua.nu.1.de testi.li.2.par.1. Ancha.c.constitutis,el 2.de testi. nu.3.& 4. Imo.c.fraternitatis, de testi.& attest.nu.14. Præpo.ca.1. nu.2.de consang.& affi.

Testes admitti possunt attestationibus publicatis in causa matrimoniali super uno articulo c. ex tenore, col.1.de test. Io.And.in no. c.cum in tua, col.4. cir.med. uer. de testi. Anch.c. cum in tua de testi.nu.4.& c.feries. de testi.nu.1. & 4. & c. causam matrimonii de probat.nu.1. & 2. amplio ad contrahen.n 4. Abb.c.cum in tua.nu. 6.de tes.& c.1.nu.12.de consan. & affi. Præpo.c.attestationes.nu. 1.de despon.impu. Barb.cap.iurauit.nu.1.de prob.Fel.c.causam de testi.

Testes quare possunt admitti in causa matrimoniali post publicationem, But.c.causam.nu.10.de probat.li.2.par.2.

Testes an possint recipi post didicita testificata in causa matrimonii contrahendi sicut in contracto, Fel.c.iurauit.nu.2.de prob.

Testes admittuntur publicatis attestationibus super articulo separationis, Præpo.c.ex literis.nu.1.de cog. spi.

Testes quomodo possunt produci in causa matrimoniali de contrahendo publicatis attestationibus, Butri.c.iurauit.nu.10.de proba.li.2. par.2.

Testes in causa matrimoniali iterũ, atque iterum super eodem capitulo recipiuntur, ioã.de Ferr.tract. de appell.nu.235.

Testes in causa matrimoniali recipi possunt post publicationem, Imo post sententiam, Ab.c.attestationib.nu.9.de despons.impub.

Testificatis didicitis super matrimonio contrahendo cum agatur de impedimento probando, quando debeat admitti, non obstante prædicta publicatione, Vital.clem.testibus.num.149.de testi.& num. 139.de testi.Ias.cons.15.uolu.3. inci.prima fronte uidetur esse in causa.

Testificata discere quando discutitur super processu causę matrimoniali alias excludit probationes, Abb.c.constitutis el 2.nu.1.de testi.& nu.2.

Te-

Testes in causa matrimonij post di-
dicita testificata produci possunt, Barba.cap.quoniam.§.his autem. nume.30. de of.deleg. Hipp.singul.128.

Testes post publicatas attestationes in causa matrimonij ex iudicis officio recipi possunt, Rui.cons.45 nu.2.uol.5.

Testis licet post publicatum processum iu cā matrimonij propter periculum animæ produci possit, idem tñ in sponsalib. erit ubi de animæ periculo agetur, Barb.c.ad hoc,nu.3.ut li.non cont.

Testes produci non pñt super eodē articulo publicatis attestationib. in causa matrimoniali, Io.And.in nouel.c.iurauit.col.2.circa med. uers.iurauit,de proba.

Testes in causa matrimonii etiam post conclusum in causa recipi possunt, Rui.consi.130.num.12. uolum.4.

Qualiter probetur matrimonium, Bal.cons.195.par.3.n.1.& cons. 199.par.3.nu.1.

Testes duo non solum masculi, sed etiam fęminæ sufficiunt ad coniũgendum, uel separandum matrimonium, Dec.cons.342.nume.1. Soc.iun.consi.86.nu.1. & consi. 88.nu.1.uol.2.

Probationes requiruntur in causa matrimoniali concludentes, nec sufficit sola fama, Paris.consi.83. nu.19.uol.4.

Testis unus cum fama non probat matrimonium, Dec.consil.310.in prin.uol.2. Ale.consi.143.nu.6. uolu.2.Dec.consi.133.nu.3.Io. de Sel. tract.de iureiuran. par.3. q.3.nu.3.to.9.

Testis de auditu ualet in causa matrimoniali, & dicitur probare agiliter, ca.tua nos, de consangui. & affi.li.4.Prosdo.num.68.tract.de differ.inter ius ciuil.& canoni.

Probationes cõcludentes, minus sufficiunt in probando matrimonio ab aliis quàm ab ipsis principalibus, Rui.uol.4. cons.128.numero 2.

Testis de auditu, & fama in causa matrimoniali separandi non probat sufficienter, licet secus in cótrahendo, Butr. c.præterea.nu.6. de testi.li.2.par.2.

Probatio leuis admittitur ad impediendum matrimonium ratione impedimenti, Bero.c.sicut.n.22. de prob.

Testimonium de auditu admittitur, quando agitur ad separationem matrimonij ratione consanguinitatis, & affinitatis, Anch.ca.licet, el 2.de testi.nu.2.

Testes deponentes de traductione mulieris ad domum uiri, siue de nuptiis non probant matrimoniũ præsumptiue, nisi probetur, quod præcesserunt sponsalia de futuro, Soc.cons.222.nu.4.latius per eũdem in l.qui fuerit in 2.not. ff.de cond. & demonst.

Depositiones de auditu cum fama, & aliis adminiculis probant ad oēs effectus, etiam ad separationē

ma-

matrimonii, Ab.c.preterea.nu.5. de testi.Belle. c.licet ex quadam. nu.1.& 2.de testi.& attestatio.

Testimonium de auditu in causa matrimoniali nõ ualet.c.licet ex quadam.col.3.de testi.

Testis unus si deponat matrimoniũ, uel adulteriũ in una die, uel uno loco commissum, & alius quod alio loco, & tempore, an sit probatum matrimonium, uel adulteriũ Cap.Tholos.q.309.

Testis unus de iure ciuili matrimonium contrahẽdum impedit, sed de iure canonico quomodo mater impediat, Hiero.Zanet.tract. de differ.iur.can.& ciui. numero 252.tomo 1.Iaso. ff.de iureiur.l. admonendi in repetitio. numero 164.

Testis unici dicto, an indistincte impediat matrimonium contrahendum quando sponsalia sunt iurata, But.c.præterea.nu.3.de spons. & matr.li.4.

Testis unius dictum ad impediendũ peccatum quod imminet ex prohibito matrimonio quando sine nominis publicatione recipiatur, Bru.trac.de sponsal.& matr. conclu.86.to.10.

Testes in causa matrimoniali debẽt esse iurati, etiam si agatur de matrimonio impediendo, Prępo.c.1. nu.6.de consang.& affin.

Testium receptio contra non contumacem, & in causa matrimoniali non tenet, Zabarel. in capitulo, accedens.

nu.1.col.3. ut lit.non cont. & ibi Imo.nu.3.& Barba.nu.1.

Post testes receptos in causa matrimoniali non recipiuntur alii ad probandum contractum. c.series col.3. de testi.

Testes si uoluntarie & non coacti deponant ex hoc non detrahitur eorum dictis, ubi agitur de matrimonio contrahendo, But.cap.iurauit.num.3.de prob. libro secundo, par. . .

Testes sufficit esse cõcordes in principali, uidelicet in ipso contractu matrimonii, de quo agitur, licet in quibusdam circunstantiis discordarent, Dec.consi.163.nu.9.

Probatio triennii ad dissolutionem matrimonii causa frigiditatis, an habeat locum in maleficiato But. c.laudabilem.num.2.de frigid. & malef.li.4.

Testibus matrimonium probantibus licet sententia in scriptis non fuerit reducta, tenet, Albe.col.3. de test. & attest.

Probatio propinquorum cum iuramento necessaria ad separandum matrim. propter impotentiam & quod debeant esse numero, & in eorum defectum loco propinquorum assumentur uicini. Abb.c.fi. nu.11.de frig.& malef.

Testes si discordent in formalibus uerbis matrimonii, an probent, Ale. consi.102.num.2.li.5.

Testes contra matrim. deponentes, quid habeant facere ad probandum consanguinitatem, Archid.

35.q.6. cap. de parentela. num. 1. colum. 2.

Testis si dicat, ꝙ cum esset post cornam vel tenuem parietem audiuit Titium, & Bertam contraxisse matrimonium, an dictum eius ualeat Fel. ca. sicut de re iud. uer. contra testes. nu. 11.

Testes centum deponunt pro matrimonio, duo contra qui præferantur, Abb. ca. cum in tua. nume. 5. de testi.

Testes in causa matrimonij an debeāt esse rogati, uide supra in uer. testium rogitus, & dic quod non, Dec. consi. 163. n. 7. & uide Dec. c. 1. nu. 12. de fi. instr.

Probare quid oporteat ad probandam aliquam esse tractatā ut uxorem, Bal. c. ego N. episcopus. nu. 5 de iureiur.

Adulterium, copula, & incestus.

Testes, qui per foramen seorsim uiderunt adulterium, an dicātur singulares. Alb. de Ros. c. de testi. l. testium. nu. 9. Bal. l. testium. C. de testib. nu. 15. & c. præterea. nu. 5. de testi. Ang. ff. de testa. mil. l. quę rehatur. nu. 2. Fulg. ff. de sta. ho. l. Aretusa. nu. 1. Sal. C. de test. l. testium. nu. 20.

Testes licet unus post alium viderint virum super mulierem probant adulterium, Abb. c. præterea. nu. 1. de testi.

Testis si dicat uidi per speculum tales simul adulterantes, & bene cognoui, an probet, Bal. c. cum causam. nu. 30. de testi.

Testis deponēs de adulterio probat si dicit ꝙ inuenit adulterum, vel osculantem, uel tangentem, Bart. l. capite. nu. 2. ff. de adul. Abb. ca. præterea. nu. 2. de test. Socin. iun. consi. 32. nu. 16. uol. 2.

Probatio adulterii inducitur, si quis deprehensus sit in domo pulchræ mulieris, Barto. in l. 2. ff. de iur. & quomodo hoc intelligatur, Soc. iu. consi. 32. nu. 16. li. 1.

Testis si dixerit se uidisse solum cū sola, & nudum cum nuda, sufficit Dec. consi. 577. nu. 12. Hip. consi. 1. nu. 45. uol. 1. Soc. iun. consi. 32. num. 16.

Probatio adulterii per unum testem deponentem de una die & loco, & alium deponentem de alia die, & loco, an sit sufficiens, Steph. q. 193. in addit.

Testes singulares probant inhonestam uitam, & adulterium, Alex. cons. 13. 24. li. 7. Ay. cōs. 73. n. 33.

Testis in accusatione adulterii si dicat ꝙ est publica uox & fama, adulterum cognouisse uxorem talis, & ꝙ uidit eos in actu propinquo commisceri, non ꝑpea ꝓbat adulterium, nisi primò probetur matrimonium fuisse inter adulteram & eius maritum, & dictum testis non trahitur ad consequentiam, Bar. cons. 33. nu. 16. vol. 2.

Testis si dicat se scire uerum esse ꝙ

Pe-

Petrus & Berta cõmiserunt adulterium, est interrogatus de causa scientiæ, an probet. Bal. c. ꝑterea. nu. 11. de testi.

Testimonium de auditu proprio cũ alijs adminiculis probat copulam carnalem, Abba. c. præterea. nu. 4. de testi.

Testium dictis deponentium de auditu, etiam auditus non per certã scientiam, an credatur ẽt in probanda copula ad finem præiudicii, But. c. præterea. nu. 9. de testi. lib. 2. par. 2.

Testis de auditu adulterium probare potest, Feder. Schen. tracta. de test. nu. 44. to. 13.

Testimoniis crudelitatis quando locus sit, & quomodo ꝓbetur adulterium Belle. ca. cum cãm quæ. de test. & attest. nu. 46. & 48.

Probationes quæ admitiũtur in adulterio, & similibus, Paul. cons. 148. num. 3.

Testes qualiter adulterium probẽt, Nellus tract. de test. nu. 117. Ber. in uer. testes depo. nu. 111.

Testis in causa adulterii an esse possit, quia aliquem ad adulteriũ committendum associauit, Nell. tract. de test. nu. 18. to. 13.

Testis deponens ꝙ Titius uiolenter cognouit Bertam nõ probat Bertac. l. filiusfam. nu. 2. ff. de testam. Barbat. c. quia de indic. nu. 3. cum duob. seq. Ias. C. unde legi. l. non hoc. nu. 8.

Probatus non dicitur legitimæ articulus per quem proponitur Titiũ cognouisse carnaliter Bertã uxorem Semp. & respondet ꝙ cognouit Bertam, non tamen confitetur uxorem illam esse Semp. Cor. cõs. 9. nu. 41. uol. 2.

Testes si distabant tenui pariete à cõmiscentibus audiendo eos committere, sed nõ uidebãt, an sufficiat eorum depositio cum fama. Anc. c. præterea. de test. nu. 4. Rui. cõs. 71. uol. 3. nu. 21.

Testis deponens super incestu, si deponit cõiunctionem carnalem, an probet, Nellus tract. de testibus. nu. 118.

Testes duo ad probandum incestũ si deponant de consanguinitate tãtum, & non de cognitione carnali duo alii testes probãt cognitionẽ carnalem, & non consanguinitatẽ isti testes simul iuncti plenè probant incestum, Ias. ff. de iur. iur. l. admo. nu. 22. in rep.

Testis interrogatus super articulo ꝑ quem proponitur Titium Seiam carnaliter cognouisse, si respõdit quod cognouit Seiam, nõ probat eius dictũ carnaliter cognouisse, secus si confitetur generaliter cõtenta in art. Corn. consi. 78. num. 8. uol. 1.

Testibus dicentibus se carnaliter cognouisse Semproniam locis diuersis & temporibus, an sit adhibẽda fides, Aret. in rubri. quomodo de malef. cogno. nu. 12. uol.

Testis sup fornicatione clerici, uel alterius interrogari nõ potest nomine mulieris, nisi sit notoria for

nicatio, Inno. & Abb. c. qualiter. de accus.

Testis qui dicit ꝙ talis commisit stuprum, interrogatus de causa scientiæ dicit quia uicinus, nõ probat, Bald. l. 1. C. de collusio. deteg. nume. 5.

Probatio copulæ carnalis directè fieri non potest, Soc. iun. consil. 32. nu. 14. uol. 2.

Testes super copula carnali quomodo probent, Bal. margar. testis. colum. 13.

Probatio ĩ carnali copula fit ex actibus propinquis, Soc. consi. 32. nume. 15.

Testis testimonio de uisu conuenti carnalis copula probatur. Itẽ in testimonio auditus quæ adminicula, & fama coadiuuant, Io. And. in no. ca. præterea. col. 4. circa med. uers. præterea. de test.

Probatio copulæ non perfecta ualet ex quo copula est difficilis probationis, Soci. iun. cons. 99. nu. 28. uol. 2.

Testi uni pro ueritate copulæ, an credatur, Bellem. c. si qs accepit. nu. 1. 33. q. 2.

Testis præsumptiuè probat coitũ carnalem. c. præterea. de testi. quia solus cum sola.

Testis sufficiens circa carnalẽ copulam esse non potest licet deponat se uidisse uirum super mulierem, qa forte uir erat frigidus, uel mulier arcta, Io. Andr. in no. c. præterea. colum. 4. circa med. uer. conueniens. de testi.

Qualiter probetur filiam uitam ducere turpẽ, & luxuriosam, Bal. cõsi. 253. nu. 1. par. 2.

Probari potest aliquam esse meretricem ex uerisimilibus coniecturis, & circunstantijs, Fran. Bru. tract. de indi. & tortu. q. 4. nu. 8. par. 1. tom. 15.

Amicitia.

Testis de amicitia deponens magnã probationem facit, Bart. Cep. consi. 31. nu. 4. in cons. crimi.

Testis super amicitia probat dicens ꝙ est idem uelle, & idem nolle inter tales, Ange. auth. de Monac. §. cogitandum. ad fi. Fely. c. cum causam. de testibus circa princ. colum. 5.

Testis dicens alium testem esse amicũ partis debet reddere rationẽ, Barba. cons. 3. nu. 27. vol. 3. per Fel. c. cum causam. nu. 16. de test.

Testes duo probant amicitiam, Bertach. uerbo testes quot & quales. num. 20.

Per mulieres probatur amicitia. Bal. consi. 40. par. 2. nu. 1.

Animus.

Probare animum litis contestandæ est difficile, sed ꝓbatur, Isern. in constitut. Neapolit. capi. testimonium. nu. 8.

Testes possũt testificari de animo alicuius per uerba declaratoria, Berta. in uer. testes depo. nu. 176.

Pro-

Probari qualiter possint quæ in solo animo consistunt, Ale.cons.19.colum.2.uolum.1.& consi.133.col. vlt.uol.1. & Mil.in uer.probatio intentionis.

Probari potest animus testatoris per testes singulares, Aymo consi.72. nu.33.

Probatio minus plena admittitur in his quæ cõsistunt in animo, Cor. cons.81.nu.16.uolu.1.cons.124. nu.3.uolum.5.Homod.cons.63. num.3.

Probari quomodo possit aliqd fuisse tacitè commissum à partibus, Bart.l.cum quid.num.10.ff.si cer. petat.

Probatio interioris dissensus impossibilis penè est, Io.Lup.tracta.de matrimo.& legit.par.1.nu.6.tomo 10.

Bona & mala fama.

Testes quot requirantur ad probandum famam, uel infamiam, But.c. inquisitionis.nu.35.de accusati. lib.5.

Testes duo non sufficiunt ad probandum quem esse bonæ famæ uel malæ, Ange.Auth.quomodo op.epi. §.quarta uer.no.cũ lex & statutũ.

Testes plures si probant reũ famę malæ, quid sibi proderit si probabit per alios se esse bonæ famæ, Anchar.c.cum oporteat de accus.nume.3.

Testis simpliciter deponens quem esse malæ famæ non probant, nisi in specie dicat causas cur sit malæ famæ, Aimo consil.134.nume.106.

Testes si dicunt aliquam esse malæ famæ, an probent si non dicunt in genere quo mali, Milis uer.testis num.52.

Testes singulares, an probent malam famam de aliquo, Bal.l.ea quidem C.de accus.

In probatione bonę famæ debent fieri capitula, ꝙ ex bonis parentibus natus est, Cepol.tracta.de impet. mil.delig.§.propter.nume.2.tomo 5.

Testis quomodo deponere debeat super fama, uel infamia, Cap.Tholo. q.579.

Probata infamia, an quis admittatur ad probandum bonam famam ad effectum excludendi inquisitionẽ Butr.ca.cum oporteat.nume.16. de accus.

Bonitas.

Testis super bonitate, uel qualitate alicuius, probat dicẽs, scio talem quia experimentatus, Ange.auth. de Monac.§.1.

Testis super qualitate hominis dicẽs scio esse bonum, Bertac.uerb.testes depo.nu.119.

Bona & mala fides.

Testis dicta etiam non in figura iudicii inducunt bonam fidem, Afflic. decis.48.nu.2.

Bona

Bona fides quomodo probetur, Bal. consi.20.nu.4.par.5.

Testis deponens de bona fide alicu ius quomodo intelligatur deponere, Cuman.consi.91. post prin.2. colum.

Testis unius dictum, an inducat malam fidem in præscribente, Boer. q.211.par.2.

Testis vnicus sufficiens est ad accusandum malam fidem in contrahẽdo secundum matrimoniũ, Paris. cons.57.nu.12.uol.4.

Communis usus loquendi.

Testes deponẽtes de communi usu, quid facere ad illum probandum Cuman.consi.77.ad fi.Fulg.consi.143.in med.4.col.Franc.Curt. tract.de consuet. nu. 607. & seq. nu.609.& 610.Berta.uerb.testes depo.nu.118.

Testis quomodo reddat causam super cõi opinione, Bal.l.si cum pater C.si aduer. rem iud.

Testes deponentes ꝙ ita communi opinione dicitur & tenetur, an probent in quo cunque actu, But. nu.15. & à quo surgat æquitas, ut tali probationi de communi opinione credatur c.quid per nouale nu.16. de uer.sig.li.5.

Testes deponentes super cõi usu ꝙ sic communiter dicitur, an probet si dicat interrogatus nescire à quo audiuit, Curt.tract.de consuet.nu.637.& 639.& 642.

Testis ad probandum communem uisum loquendi debet in ratione dicti dicere, quia per dictum tempus audiuit, Bart.l.labeo.nu. 2.ff. de supel.leg.

Testis interrogatus super communi usu loquẽdi, si respondet ꝙ communiter audiuit dicere, probat l. labeo. nu.8.ff.de supellec.leg.

Testis ad probandum cõem opinionem, an sufficiat ꝙ dicat uera esse, interrogatus, quomodo sciat dicat, quia publicè dicitur, Bal.l. testium C.de test.

Testis deponens de auditu à pluribus, & ꝙ sic communiter dicebatur, sufficienter probat cõem opinionem, Cassad.decis.3. de prob. num.9.

Testis deponens de communi usu loquẽdi, an debeat aliquas personas nominare, Fran. Cur.trac.de consuet.nu.641.

Testis deponẽs super communi usu utendi si interrogatus quot personas uidit, qualiter respõdeat, Bar. l.labeo ff. de suppe.leg.nu.10.

Probari communem usum loquendi est difficile, Fulgos.cons.165.col. 4.circa medium.

Confessio.

Cõfessio probatur per duos testes, Bal.consi.447.par.5.nu.9.

Probari debet confessio absente parte ꝑ duos testes, Frãcus.c. 1. col. 3.uer.& intellige.de app.

Testis deponens de cõfessione in absentia partis nõ probat, Imo.consi.123.

sil. 123.nu.9. Pau.de Cast.consil. 79.nu.1.uol.2. Alex.consil.181. nu.10.li.7. Corn.consil.342.nu. 34.uol.1.Paris.consi.54.num.22. uol. 4.

Qualiter probetur confessio per testes, Bal.consi.10.par.5.nu.2.

Si pars consiteatur instrumēta talis notarii esse simulata, & testis dicat se audiuisse parte confitēte de omnibus. An talis testis probet, Bal.consi.293.par.4.nu.2.

Testes singulares debiti confessionē probant, Soc.iu.consi.99.nu.25. uol.2.

Testis dictum deponentis de confessione facta presente parte non iungitur dicto alterius deponētis de confessione in eiusdem partis absentia, uel actu confessato, ut plenam inducat probationem. Cor. consi. 105.nu.10.uol.2.

Testes singulares deponētes de duabus confessionib. non iunguntur ad faciendam plenam probationē Hipp.l.de minore. §. plurimum, nu.9. Av.par.4. sec.sed enim, nu. 15.de antiq.tem.Fran.Cur.tract. de testi.nu.94.

Testes si deponunt de diuersis cōfessionibus debiti dicitur probatum debitum, licet circa confessiones dicantur singulares, Soc.iu.consi. 90.nu.23.uol.2. & nu.9.

Testes quorum unus probat de confessione facta una die alter de alia die probant, Paul.cons.,80. iudex est minister.uol.1.c.fi.de suc cess.ab intes.

Testes dicere non sufficit confessionem fuisse factam parte præsente, nisi etiam dicant, & expresse acceptante, Hip.in rub. C.de probat. nu.124.in fi. Specu.c.per uestras, de donat.inter uir.& ux.col.2.

Testes probantes confessionē extra iudicialem rogati esse debēt, Nel. in trac. de testi.nu.247.

Testes qui audiuerunt confessionē cōfitentis coram sacerdote, si postea deponant in iudicio testimonium eorum non probat, Fel.c.1. de excep.nu.3.

Testis scire dicitur, nedum quæ uidit sed quæ confitentem partem audiuit, Fran.Cur.trac.de testib. nu.114.

Testes deponentes super cōfessione aduersarij de eo quod actor deduxit in libello nihil probant, Pa. de Ca. cons.185.nu.1.col.2. But. c.si sacerdos, de of.ord.

Testes deponentes de confessione, uel acceptatione non dñr deponere extra articulum, si quis articulauerit se soluisse, Rip.ff.de re iu. l.4.§.soluisse.nu.6.

An testis deponens de confessione probet articulum de numeratione, Bal.cons.50.par.2.nu.3.

Confinia.

Cōfinia territorii qualiter probent, & an testes de uniuersitate, & domestici sunt idonei, Bal.cōs.420. par.1.num.6. & cons.286.par.2. num.7.& 1.

Qua-

Qualiter probentur pertinentiæ, & districtus, & fines iurisdictionũ, Bal.consi.445.par.5.nu.1.& consi.420.par.1.nu.1.& consil.464.par.3.nu.1.& 8.

Testis ignorans confinia nõ probat, Ale.consi.20.nu.4.vol.4. & consil.57.num.7.li.7.

Testes super confinibus antiquis debent dicere quod non sit memoria in contrarium, Flor.l.finalibus.ff.finium reg.

Probationes finium, quæ & quales requirantur, Ai.par.1.sic uiso de uerbis.nu.62.

Et in antiquis sufficit cõmunis opi. & fama.Soc.cons.86.nu.2.uol.1. & qualis probatio communis est opinio idem.nu.4.

Testes sufficiunt de auditu antiquorum deponentes, & generali opi. ad probãdum fines antiquos, Bal. l.conuenticulam, C.de episco.& clericis.

Probatio talis qualis licet non sit omnino plena sufficit in probatione finium, Soc.iu.cons.86.nu.4.uolum.1.

Qualiter probẽtur fines alicuius territorii per testes, famam publicam & quæ harum sit potior probatio Bal.consi.286.par.2.nu.1.

Consanguinitas.

Testes super consanguinitate deponentes quales esse debeant, Butr. c.quoties. nu.1.de test.li.2.par.2.

Probatio consanguinitatis, & proximitatis quomodo fiat. Probus c.pia.nu.3.de excep.

Testis consanguineus admittitur in causa alterius consanguinei in cõsanguinitate probãda, But.c.quoties.nu.9.lib.2.par.2.Cor.consi.34.nu.5.uol. . Fel.c.quoties.de test. nu.2. uers.nota 2.

Probatio consanguiueorum, an admittitur super non consanguinitate contra famam. Fely. c.cum in tua.nu.9.de sponsa.

Testis potest esse frater uel consanguineus in causa affinitatis carnalis, uel consanguinitatis, secus in criminali, Cor. cons.172.nu.18. volum.1.

Testes consanguinei requiruntur ad probandum consanguinitaté, & antiqui, & illi præferuntur aliis. de testi.c.quoties.col.1.& ibi Fel.nu.2.

Testis unicus probat affinitatẽ quo ad impediendum matrimonium contrahendum, But.c.de illo.nu.4.de eo qui cog. consang. suę ux. lib.4.

Probare uolens consanguinitatem, uel agnationem inter duos in certo gradu necesse habet duos testes adhibere, Bart. Cep.consi.43.nume.3.in ciui.

Testes duo probare possunt consanguinitatem a latere uiri alii duo a latere mulieris. Imo duo testes primum gradũ probare possunt, Io.Andr.in nouol.c.series.col.3. circa fi.uers.in gl.1.de testi. & ibi Bal.nu.3.

Te-

Testis dictum super parentela, an sufficiat ꝙ præsumptiue concludat, Corn.consil.216.nume.10. uolum.3.

Testes sunt cogendi super consanguinitate probanda, Ioan.And.in nouel. c.peruenit.col.circa med. uer.peruenit, de testi. & cap.cæterum. colum.1.circa fi.uer.cæterum. de test.

Consuetudo.

Testes qui sint, qui admittuntur quando agitur de probanda consuetudine, Ias. ff.de iur.iur.l.admonendi. nu.194.in repet. ubi dicit testes non iuratos sufficere ad probandam consuetudinem inductam a populo.

Testes quot requirantur in probatione consuetudinis, Host. rubr. de consue. nu.10. in summa.

Testes quid habeant deponere in probanda consuetudine, Alb. de Ros.ff.de legi. & senatusconsul. l.de quib.nu.119.& ibi Pet. Ruben.trac.de consuet.nu.196.to.1 Ale.cons.45.uol.2. & consi.196. nu.13.lib.2.& cons.104.num.8. li.4. Tho.Gramat.cons.89.nu.5. & 6.in ciui.

Testis de consuetudine deponentes tria probare debent, Alb.de Ros. 2.C.col.2.fol.272.& ff.de legi.& senatusconsult. l.de quibus . nume.121.

Testis depositio dicentis talem consuetudinem de facto uidi ualet, Rebuf. trac.de consuet. num.39. tomo 3.

Testes non de iure, sed de facto tractare debent in probanda consuetudine, Ale.consi.45.num.1. li.2. Thom. Gram.cons.82.nu.40.in crim.1.

Testis est fatuus, qui deponit, ita est consuetudo, Roch.de Cur.in tra. de consue. nu.505.to.1.

Testis simpliciter dicens talis est cõsuetudo nõ probat, Roc. de Cur. trac.de consue. nu.617.

Testis peritus dicens talem esse consuetudinem bene deponit, Rocc. de Cur.trac.de consuet. nu.612.

Testes depõnẽtes super consuetudine, si deponunt de diuersis actib. quomodo deponunt, Bar.l.de quibus, de legi.nu.23.

Testes super consuetudine deponẽtes per eundem sermonem probant, Roch.de Cur.trac.de consu. num.615.

Testis bene probat consuetudinem si interrogatur, si posset etiam esse contrarium, & nescienter respondit, ꝙ sic, eius dictum non corruit, Roch.de Cur.de consu. num.614.

Testium depositio pro consuetudine per grafferium distribuenda, Rebuf.tra. de consue.nu.5.to.3.

Testes inducti ad probandam consuetudinem inducentes exempla aliorum, non probant, Dec.cons. 402.nu. 16.

Testis deponẽs de consuetudine interrogatus dicit se nescire qd sit con-

consuetudo, non probat, Ale. consi. 45. nu. 8. lib. 2. Roc. de Cur. tracta. de consue. nu. 623. & seq.

Testis super consuetudine deponẽs si non interrogetur, an respondere debet de causa scientiæ, Fran. Cur. tract. de Consue. nu. 615.

Testis super consuetudine interrogatus, quam reddere debeat, Pet. Rãc. de cõsue. nu. 121. Frã. Cur. tract. de consue. nu. 597.

Testes singulares, an proben consuetudinem, Cor. cons. 286. nu. 4. uolum. 3.

Testes singulares non probant consuetudinem, Cor. cons. 89. nu. 7. uol. 1. Dec. consi. 215. nu. 3. & cõsi. 538. nu. 11. & consi. 402. nu. 15. Ale. consi. 172. nu. 10. lib. 2. Lau. Silua. tract. de feu. recog. q. 1. nu. 3. tom. 7.

Testes quando dicãtur singulares in probata consuetudine, Alber. de Ros. ff. de legi. & sena. cõsul. l. de quibus. nu. 122. Ale. consi. 28. uolum. 4.

Testes cum producuntur de consuetudine ad probandum aliquid integrale, prout est in parentela, sufficit simpliciter ꝙ sint concordes in ipso integrali & probabunt licet in deponendo super particularibus actibus reperiãtur esse singulares consi. 9. nu. 3.

Consuetudo si allegetur coram iudice potest iudex de illa se extraiudicialiter ĩformare, Bar. l. lex Cornelia ff. de testi.

Testes quomodo recipi debeant ad probandam consuetudinem, Alb. de Ros. ff. de leg. & senat. consul. l. de quibus. num. 118. & 2. C. fol. 172. col. 1. nu. 58. & 59. Zabarel. c. cum tãto § . licèt de consue. nu. 32. col. 1.

Consuetudo generalis unius prouinciæ potest allegari ad decisionem causæ, Immò loci particularis d. prouinciæ, ita no. Ab. c. in genesi. nu. 6. de elec.

Cõsuetudo super statu ecclesię, vel iure exigendi decimas probata cõtra vnũ nocet aliis. Put. decis. 82. cart. 288.

Contractus eiusque simulatio.

Testes probant sic fuisse conuẽtum inter partes, Bal. l. rebus in fin. C. de rer. permut.

Testis an debeat deponere de dissensu contractus illi facto, sicut de contractu, Vital. clem. testi. num. 66. de test.

Testis deponens super eo, quod est remotum à natura contractus nõ probat, Nell. tract. de testibus. nume. 201.

Testes imperfectè narrantes cõuentionẽ partium, an probẽt, Tiraq. de retrac. nu. 24. fol. 342.

Testis deponens, ꝙ partes promiserunt ad inuicem permutare, an probet contractum fuisse stipulatione uallatum, Paul. de Cast. consi. 241. nu. 1. uol. 1.

Testes qualiter cõtractum à Mutio factum probent remisiuè, Nell. tracta.

tracta.de testi.nu.189.

Testes deponentes contractum emptionis initum, depretio aũt non recordantes,an probẽt in aliquo, in toto,uel in nullo, Lud.Ro.consi.91.nu.7.

Testes si probãt me certo loco & tẽpore contraxisse,possum probare me illo tpe alibi fuisse, Anch. c.ex tenore.nu.6.de testi.

Testes non deponentes de forma instrumenti non possunt deponere de simulatione,Bal.consi.21.par.4.num.3.

Testis unus de uisu, an sufficiat ad probandam simulationem cõtractus, Afflic.c.1. de feud. inuicẽ lega.commis. not.3.

Testes singulares aliis cõiecturis cõcurrentib.faciunt probationem, præsertim in probanda simulatione contractus, Pau.de Cast.cons.169.nu.4.uol.2.

Testes uarii in prætio, & tẽpore de retouenditione fienda,an probẽt, Ludo.Roma.consil.30. nume.2. & 3.

Testes ad probandam simulationem sufficit ꝙ tendant ad eundem finem licèt per diuersa uerba, & ꝑ diuersos actus deponant, sicut in probanda possesione,uel iurisdictione, Cum.cons.155. post med. 2.col.

Decima.

Testes si deponunt quòd uiderint talem ecclesiam semper percipere decimas in tali loco, intelligitur semper,idest horis consuetis,Ias. ff.sol.mat.l.1.nu.34.

Testes qualiteꝛ probent fundũ etiã decimalem talis ecclesiæ, Spec. de inquisi.§.1.& 3.

Testes si unus dicat uidi decimas solui de frumento, alter de uino probant in iure decimali,Gem. consi.117.nu.3.

Testes singulares super dicimis, an probent,Ale.cons.3.uol.4. Spec. de test.§.6.Inn.c. qualiter de probatio.

Depositum.

Testes requirantur in scriptura depositi,Sali.C.de non nu.pec. l. in contractibus.nu.10.

Testes tres in depositione pecuniẹ, uel alterius rei necessarii sunt, Nepos tract. de excep.nu.47.

Testis de deposito facto in sacculo non probat licèt deponat uidisse deponi sacculum,nisi dicat uidisse numerari certam summã, Bar. l.cum seruus ad fi. ff. de condi. & demonst.

Testis deponens Titium deposuisse pro sua, & tanquàm suam probat, si deducat aliquem titulum uerũ, uel putatiuum, Ang. & Alex. post Bar.l. si quis legatum in fin. ff. de falsis.

Diuitiæ & paupertas.

Testimonij domestici fides in ꝓbãdis

dis facultantibus nõ improbatur Bal.l.facultas,C.de Iur. Fisc. lib. 10.nu.7.

Probatio qualis exigatur quando facultates debitoris nõ sufficiũt ad debita, Ale.l.si constante ff.solut. matr.nu.7.8.& 9.

An quis presumatur malè uti sua substãtia, & quomodo probetur, Bal. consi.121.nu.3.par.3.

Testis deponens quem diuitem, uel sanum, & reddat rationem, quia uicinus, uel consanguineus, probat, Bar.l.1.ff.si cer.pet.nu.15.Angel.ff.de reb.cred.l.bene est. nume.5.par.2.

Probare qualiter quis potest facultates defuncti non esse soluendo, & sic qualiter probatur hæc negatiua, Ias.C.de iur.del.l. scimus.§. licẽtia.n.1.Mart.de Fan.tra.qual. nega.probetur.nu.1.tom.13.

Testis de inopia alicuius deponẽs si interrogatus de causa scientiæ, dicat scio quia sum uicinus probat, Spe.c.per uestras.de don.int.uir. & uxo.

Probatio per testes dicentes, Maritum uergere ad inopiã, nõ sufficit sed sequitur, ꝙ dicant manifestũ uergere ad inopiam, Ale.l. si constante.ff.solu.matri.nu.16. prope princip.

Aliquem non esse soluendo, uel uergere ad inopiã debet probari per testes non solo iuramento, Bal.cõsi.785.par.1.nume. 4. Seysel. l. si constante.ff. soluto matrimo.nume.37.

Probatus qui fuit diues, uel pauper non præsumitur hodie idem, Bar. l.in confirmando.nu.1. de confirma.tut.

Dominium.

Testis de dominio deponẽtis dictũ, an ab eius dicto, qui quempiã diuiuitem, ac locupletem testificatur quæ & superari, & quibus cõstent diuitiæ, Fulg. ff.de reb. cre. l.bene est,nu.23.

Dominiũ quomodo probetur, Bald. consi.486.par.j.nu.4.

Debet cũ causa deponere in rei uendi.etiam nõ interrogatus aliàs nõ probat.c.cum causam el 1. de testa.Bal.in Marga. testis, & c.cum cãm,nu.13.de testi. Luc. de Pen. l.nemo.li.12.nu.25.cum pluribus sequen.

Probans rem de sua pecunia emptã, an sufficienter probet esse suam, Saly.l.ad probationem.la 1. C.de proba.

Testem in dominio non sufficit dicere, talis est dominus, nisi reddat rationem causæ Dominii, Bal.ca. cum causam.nu.14.de testi. Anc. c.cum causam.de testi.nu.9.Alex. consi.166.nu.8.li.6.& consil. 57. nume.4.lib.7.Bertran.part.2.consi.184.nume. 6. Aymo consil.61. nu.5.

Testis ad hoc, ut probet Dominium quomodo deponere debeat, & quæ requiratur, Rot.in decisi.15. de re iud.in no.Abb. in c. cum ad sedem.de rest.spol.

Testes

Testes ad probandum Dominium quomodo deponere debēt, & quę requirantur, Rot. in decis. 15. de re iud. in no. Abb. in c. cum ad sedem. de rest. spol.

Testes ad probādum Dominium inducti non debent deponere, ꝙ talis sit dominus, quia nisi aliā reddat rationem non est sufficiens eorū probatio, Alb. de Ros. j. in for. fol. 149. nu. 2. col. j.

Testis dicens uidi ipsum dominum esse uel talem non probat, Spec. ti. de teste. par. 2. nu. 25. Bal. l. pri. de naut. tiberi. ibi nota. ex hoc tertium nume. 1. Nellus tracta. de testib. nume. 134. Dec. cons. 221. nume. 8.

Probato Domino de antiquo, ꝙ nō uideatur probatum de præsenti Dominium, Cor. cons. 329. nu. 7. uolum. 1. & cons. 35. num. 14. uersicul. itaque dato. uolum. 1. Paris. consi. 114. nume. 8. & consil. 114. uolu...

Probato Dominio de antiquo, ꝙ uideatur probatū de præsenti, Ay. in tracta. de antiq. temp. nu. 303. cum seq. in 1. par.

Testis deponens aliquem Dominū qualiter deponere debeat, Bart. l. qui testa. §. ueteres. ff. de test. n. 3. & Pau. de Cast. l. proprietatis. nu. 4. C. de proba.

Ad probandum quem esse hominem meum non sufficit mihi probare, ꝙ seruiuit mihi per decem annos, nisi probem, ꝙ tanquam homo meus, Pau. de Cast. l. ad probationem, la 2. nu. 3. de prob.

Testes qui de domino probant non debent probare de facto cuius. C. de prob. l. cū res. nu. 2. Nell. tract. de testi. nu. 147. Bert. uerb. testes depo. nu. 75.

Probare quem esse Dominum aliud est, & aliud rem esse in bonis nostris, Iason. §. item seruiana. nume. 87.

Testis deponēs de possesione aquę, uel piscationis non probat dominum Ale. cons. 57. nu. 6. li. 7.

Probationem proprietatis non fieri ex sola ꝓbatione possesionis, Fulgo. C. de his qui acc. non pos. l. nō ignorat. nu. 2. par. 2. Parisi. consi. 107. nu. 53. uolum. 1. etiam si testes dicant, ꝙ talis possidebat illā rem pro sua, Roma. consil. 70. nume. 14

Testes de auditu in antiquis plenè probant Dominium, Ruy. cōs. 14. uol. 4. nu. 8.

Probatio Dominii est difficilis, Bal. consi. 89. par. 2. num. 4. Abb. c. sæpæ. num. 2. & 3. de rest. spol. Ale. l. rem quæ nobis, de acquir. posses. num. 11.

Testes si deponent, ꝙ Titius possedit talem rem pro domino & dominus fructus percepit, per hoc nō uidetur aliquo modo probatū esse dominium, Ias. ff. de acq. hær. l. si is ad quem. nu. 8.

Testibus deponentib. de Dominio alicuius rei ꝙ sit alterius quando credatur, Pau. de Cast. cons. 192. nu. 2. uol. 2.

Pro-

Probare quis dicitur Dominium si probet se tanto tempore fructus recepisse quoad præscriptionem sufficit, Fran. Balb. tra. de præscr. par. 2. q. 2. nu. 8. to. 16.

Testes de longissimo tempore deponentes qualiter procedere debēt ut dominium rei possessæ acquisitum probetur, per Bertran. par. 1. consi. 12. nu. 17.

Ad probationem Dominii, an sufficient ista quatuor, scilicet titulus traditio, translatio possessionis vacuæ & solutio pretii, Paul. l. cum res. nu. . C. de prob.

Probatio Dominii probari potest per indicia secundum leges, eo ꝙ talis probatio dominii sit difficilis, Calca. consi. 32. num. 11.

An æstimum, uel catastrum communis probet Dominium, Bal. consi. 37. par. 5. nu. 5.

Donatio.

Testes duo aut tres, an sufficiant ad deponendum de donatione, Bertran. par. 2. consi. 208. nu. 30.

Testes si in donatione non fuerint quinque numero, uidetur esse donatio inter uiuos, Ias. ff. sol. mat l. quæ dotis. nu. 41.

Testis dicens recordor, ꝙ in tali donatione non fuit expressa causa, probat. Bertach. uer. testes depo. nu. 108.

Dos.

An dos probetur per testes, & quo, Bal. consi. 461. par. 4. nu. 2.

Dotis datio, ubi apparet de instr̄o, probatur per duos testes, Bal. consi. 462. par. 4. nu. 2. & 3.

Testes in causa dotis ante litem contestatam repetūtur, Bap. de S. Bla. tract. de priuileg. dot. centuria 3. nu. 75. to. 10.

An dos probetur per confessionem, Bal. consi. 10. par. 5. nu. 1.

Ebrietas.

Testis simpliciter dicens talem esse ebriosum scire, uel iracundū, &c. non nocet, si autem sufficientes suæ scientiæ rationes adiungat, tunc ualet eius testimonium, Spec. tit. de teste. § 7. nu. 27.

Testis deponens id in quo plurimū laborat intellectus quantumcunque consistat in facto, puta ebrietas, furiositas, non facit fidem, Capicius. decis. 159. nu. 36.

Electio.

Testimonium populi, & Regis admittitur in causa electionis, Anc. c. cum olim. de do. & contum. numero 6.

Testibus deponentibus super actu electionis creditur post publicationem eiusdem, licet illi interesse non ualeant, ubi maxime nullus resistit dictus illorum, But. c. cum olim. nu. 19. de do. & contu. lib. 2. par. 1.

Ae-

Aetas.

Testes super ætate probanda, qui sint idonei, Bert. uer. testes qui esse pos. nu. 7. Bal. cons. 475. & consil. 218. uol. 4.

Testimonium matris an in probatione ætatis minoris admittatur, Albe. de Ros. ff. de prob. in l. etiam. nu. 1. Gram. decis. 48. nu. 13.

Qualiter probetur ętas, & quid si testes super ætate discordent, & an admittantur super ætate testimonium propinquorum, Bal. consil. 485. par. 4. nu. 1. & 2. & cons. 218. volum. 4.

Testis non probat de ætate, nisi etiã non interrogatus reddat causam scientiæ concludentem, Ale. consi. 29. nu. 1. & seq. uol. 7.

Testes ad probandum minorem ętatem debent reddere rationem, Alex. cons. 21. nu. 5. & li. 1.

Testes super ætate probant per uerbũ uidetur, & plura alia per Butr. cons. 45. nu. 2. circa med.

Testis si deposuerit esse aliquẽ talis ætatis ex aspectu reddendo rationem inferentis, ꝙ ex aspectu est illius ætatis, & postea interrogatus ipse respondit se nescire non probat, Ale. cons. 56. nu. 10. li. 2.

Testis deponens super ætate in causa scientiæ, dicens scio, quia patruus bene deponit, Bar. l. de tutela. C. de integ. rest.

Testis interrogatns super ætate respondens in redditione rationis, quia sit frater, an probet, tract. de testi. num. 190.

Testis deponens super ætate ex aspectu quomodo deponere debet, Bart. l. de ætate. ff. de mino. nu. 2.

Testes dicendo aliquem minorem, possunt reddere rationem ex aspectu, Bal. consi. 220. nu. 1. par. 4.

Testibus probari oportet ætas cum colligi nõ potest ex aspectu, Grama. decis. 45. nu. 15.

Testis interrogatus super ætate si dicat scio per aspectum corporis, an probet, Bal. l. non solum, C. de testi. nu. 12.

Testis si dicat uidi quòd talis erat minor, an plenè probet ætatem, Bald. capit. cum causam. num. 35. de testib.

Probatio per testes de ætate deponentes ex aspectu est fallax, cons. 61. num. 1.

Testibus etiam potest probari ætas de aspectu qui omnibus sit cognoscibilis, alias a iudice fiet, uel ab eis quibus iudex commiserit, Grama. decis. 48. nu. 19.

Probatio ætatis ex aspectu iudicari potest, ubi negatiue ab utraq. parte probatur, Spec. lib. 1. de actor. §. 1. nume. 5.

Testis super ætate quomodo concludat, Berta. uer. testium impugna. num. 53.

Testes de ætate imperfecte, & ineuidenter deponentes quibus iuuari possint, Alber. de Ros. l. cum do. num. 3.

Probatio certa, & indubitata uerę ætatis difficillima est, Socin. iun. cons.

consi.3.num.1.

Probatio pubertatis quomodo fiat Hostiensis de despons. impuber. num.5.

Excommunicatio.

Testes singulares non probant excõmunicationem, ut ꝙ Titius percusserit clericũ in manu, alii tres, ꝙ in capite, Bald.l.testium.col.5. de testam.

Testis nõ sufficit dicere esse excommunicatum tempore lati testimonii, sed addi debet ꝙ illo tempore pro excommunicato reputabatur, Bonacurt.trac.de nobil. par. 6.nu.10.

Probare an sufficiat denunciationẽ excommunicationis, Steph.Auf. q.300.in addi.ad dec. Cap.Tolo.

Fama publica.

Testis ut probet famam quid requiratur, & deponere debeat, A[illegible].con si.20.nu.9.lib.4. & cons.7.nu.8. li.3. Rui.consi.145.nu. 5. uol. 5. Cassad.deci.de prob.nu. 1.Prob. in no.c.1.nu.19.de testi. Soc.iun. cons.148.nu.44.uol.2.& nu.45. & consi.86.nu.3.uol.2.Bero.c.1. de appell.nu.53.Berta.uer.testes depo.nu.2. Bal.consil.277.nu.1. uolum.2.

Testis iuterrogatus de causa sciẽtię, qñ examinatur sup fama mutuo, uel possessione, & dicit quod uidit ipsum possidere, & interrogetur quid sit mutuum uel possessio, & respondeat ꝙ nescit, an ualeat eius dictum, Ludo.Rom.ff.si cer.pet.l.bene est, nu.8. Bertran. uer.testes interrog. nu.10.

Testes deponẽtes super fama, uel notorio, interrogati quid sit fama, uel notorium, dicunt nescire, an probent, & si respondeant diffiniendo famam, uel notorium dicentes se didicisse talem diffinitionem a producente eos, uel ab eius aduocato præsumuntur subornati, Hip.l.de minore.§.plurimum. nu.96.& 97.

Testes si de fama deponunt famæ, proprietatem & effectum cognoscere debent, Barba. c.nam concupiscentiam.nu.34.de constitutio. Fel.c.cum contingat. num.15.de rescrip.

Testis interrogatus de causa scientiæ si dicit ꝙ est publica uox & fama, ꝙ publice dicitur, an probet, Bald.capitu.cum inter.num.2. de consuet.

Testis deponens de fama, uel notorio quando causam scientię sufficientem reddere dicatur, Sal. C. de accus. & inscrip.l.ea quid.nu. 107.108.& 120. Pet.Ranc. tract. de consue. nu.200.to.1.

Testis si dicit famam esse, si interrogatus, qũo sit hoc, respondit, quia publice dici audiuit, an sufficiat, Bal.de cohabi.cler.& mulie. cap. tua num.3. & consi.416. par.1.nume.3. Paul.de Cast.l.1.§. in filio Famil.nume.12. ff.ad Macedon.

Barba. consil. 5. num. 5. uolum. 4. & c. tertio loco. nu. 37. de proba. Ias. C. unde legib. l. non hoc. numero 10.

Testis qui dicit ꝙ est publica uox & fama non probat si dicit ꝙ audiuit publice dici, quia debet dicere a maiori parte hominum ciuitatis, Bar. l. de minore. §. plurimum. ff. de quæstio. nu. 2.

Testis qui dicit se audiuisse publicè dici probat famam, Bald. de præsump. c. literis. nu. 2.

Testis deponens super cõmuni opi. dicitur probare famam, Ale. consil. 51. num. 3. in 1. Rui. consi. 52. nu. 2. uol. 5.

Testis si affirmans capitulum de fama pro causa scientię dicat, ꝙ audiuit dici a maiori parte populi, nec addidit parrochię ciuitatis, uillæ uel castri, uel etiam uicus, an probet, Ang. C. de accus. & inscrip. l. ea quidem. nu. 41. Bald. c. præterea. nu. 9. de testi.

Testis deponens de fama ut concludenter probet debet deponere, ꝙ a maiori parte hominum audiuit, & de prędictis notitiam habentibus, Cor. consi. 101. nu. 10. uol. 2. & cons. 21. nu. 9. uol. 3.

Testis affirmans capitulum factũ de publica uoce & fama, si interrogetur de causa scientiæ, & respondeat se ideo scire, uel ita dicit, qa maior pars populi hoc sentit, uel huic consentit, uel dicitur, an probet, Ange. C. de accus. & inscri. l. ea quidem. nu. 4. & 42.

Testis deponens de fama dicẽs se audiuisse a maiori parte debet intelligi, s. eum qui poterant illud audire, uel cognoscere, Soc. iun. cons. 100. nu. 9. uol. 2.

Testis interrogatus de causis scientiæ super fama, & si dicit, ꝙ audiuit dici ab omnibus hominib. ciuitatis, & per hoc non incurrit periurium, quia subauditur materia loquentibus, Ang. qui satisda. cog. l. inter omnes. nume. 1. par. 1. Fulg. ff. qui satisd. cog. l. inter omnes. nu. 1.

Testes duo, an debeant deponere ꝙ sit fama per totam ciuitatem, an sufficiat si dicant de uicinia tantum, Anch. c. qualiter, el 2. de acc. nu. 36.

Testis de fama deponens scientiæ causam reddere debet, Cor. cõsi. 196. nu. 2. uol. 1. & consi. 340. nu. 5. uol. 1. cons. 196. nu. 2. uol. 1. & consi. 340. nu. 5. uol. 1. & consil. 250. nu. 1. uol. 1. Soc. iu. cõs. 250. nu. 1. uol. 1. Soc. iu. cons. 36. num. 29. uol. 2. Cur. iu. consil. 122. nu. 9. par. 2.

Testis deponens de fama nõ probat nisi causam scientiæ reddat per corporis sensum, Cor. cons. 340. nu. 8. uol. 1. Bertr. par. 3. consilio 184. nu. 15.

Testis de fama non probat nisi sufficiẽtem causam reddat, & eorum scientiam habeat ex causis probabilibus, Corn. consi. 329. nu. 36. uolum. 1.

Testis de fama etiam non interrogatus

tus debet reddere causam sciẽtię, Ale.cons.34.nu.6.lib.7.Franc.c. dilect.de appel.nu.7.tom.3. Are. cons.122.nu.3.Rui.cons.44.uol. 4.nu.13.& consi.59.nu.9.uol.4. Dec.consi.575.num.8.Hip.consi.15.nu.11.uol.1.& cons.181.nu. 40.uolum.1.Bertran.par.2.consi. 56.num.5.Bertac.uerb.testes interrog.num.12.Bald.consil.283. par.1.nu.3.Franc.c.j.col.3.uers. & intellige.

Testis deponens super fama licèt rationem nõ assignet probat. Roc. de Cur.tract.de consue.nu.618. Cor.cons.54.nu.6.uol.4.

Testes decem super fama probant ẽt sine causa scientiæ, Berta.uer. testes depo.nu.193.Alex.in addi.ad Bart.in l.de minore §.plurimum sub.nu.21.ff.de quæst.

Testis probat famam non solum de his de quibus rationẽ reddit sed etiam eorum de quibus nõ reddit Nell.trac.de testi.nu.175.

Testes deponentes de fama,& publica uoce non probãt, nisi dicant à quibus audiuerint,Fulgos.consi. 184.post prin.3.col.& cons.136. in fin.tertiæ col. Cum.consil.78. & consi.77.in prin.2.col. Hipp. consi.8.nu.22.uol.1.& consi.20. nu.12.uol.1. & nu.41.& 42.& cõsi.31.nu.38.& cons.41.nu.10.& cons.76.nu.22.uol.1.Bertra.par. 2.consi.26.nu.9.

Testis deponens super fama, ẽt non interrogatus debet dicere à quibus audiuit,Hipp.cõs.20.nu.43. & consi.76.nu.22.uol.1.Nell.tracta.de testi.nu.172.

Testis deponẽs super fama debet nominare à qbus audiuit,nec requiritur ꝙ omnes nominet, sed satis est ꝙ aliquos nominet licet de reliquis nõ recordetur,Bal.l.de minore §.plurimũ.ff.de quęstio.nu. 23.Hip.l.de minore §.plurimum ff.de quæstio.nu.43.

Testis deponens de publica uoce & fama ĩterrogatus à quibus audiuit dici,si duos nominet, & subdit ꝙ à multis aliis,an concludat,Ias.de leg.i.l.licèt Imperator.nu.6. Bertran.par.2.cons.184.nu.23.

Testes producti ad probandũ famã alicuius,quorum unus dicit se audiuisse ab uno, & alter ab alio qd iuris,Spec.tit.de teste.§.12.nu.3. Angel.C.de accus.& inscrip.l.ea quidem.nu.117.

Testes multi in deponentes de fama non probant ẽt si nõ dicant à quibus audiuerunt,Cum.cons.68.in fi.2.col.Alciat.extra de of.or.nu. 63.c.perniciosam.

Testis quando deponit super fama habente ortũ aliũde q̃ à personis non est quod aliquem nominet, Fran.Cur.tract.de consuet.num. 642.

Testis de fama generaliter deponẽs non probat,ubi potuit illam habere originem à uilibus, siue personis maleuolis,Cor.cons.62.nu.2. uolu.1.

Testes debẽt deponere de causa originis famę,Alexan.consi.150.nu-

me 20.li.6.

Testis q dicit publicè dicitur, famã non probat.Nell. trac.de testi.nu. 173.Pau.de Cast.l.hæredes.nu.6. ff.de testa.Card.tract.de consuet. nu.638.

Testes probãt qñ reddant rationem sui dicti, quia ita publicè dicebatur, Ludou.Roma.ff.de no.oper. nunc.l.de Pupillo §.si quis riuos. nume.8.

Testis interrogatus de causa scientię si dicat scio, quia per totam ciuitatem dicitur, an probet, Ange.de accus.& inscrip.l.ea quidem.nu. 43.& 44.

Testis deponens ꝙ audiuit à maiori parte hominum notitiam habentium, talis dictio habetium refertur ad tempus quo audiuit, Cor. consi.68.nu.6.uol.2.

Testis deponens super publica uoce & fama dicit se scire ꝙ sic dicitur non probat, Bar.l.2,num.1.C. ad maced.

Testis qui dicit quod est publica uox & fama, non probat si non reddit aliam rationem, Bar.l. de minore. §.plurimum.nume.21.ff.de quæstion.

Testes deponentes se audiuisse à multis non probant famã, sed debent dicere à maiori parte, Ruy.consi. 64.uol.4.nu.12.

Testimonium de auditu famæ est inualidum, Bald.c.tam literis.nu.1. de testi.

Testimonium de auditu famæ inest necessariò, Aym. part. 4. sec. sed enim nu.3.trac.de antiq.temp.

Testis super fama deponens debet deponere à quo tempore fama erat, Cor.consi.221.nu.5.uolu.1.Hoc intellige si fuit interrogatus de tẽpore, nam si nõ fuit interrogatus, & non deposuit de tempore præsumitur quòd de tempore ante litem, nisi ex dispositione testis aliter deprehendatur, & ita fuit decisum per Rotam coram Domi. de Rubeis anno 1563. de mense decembris in causa Tolletan.Portion.

Testes ad hoc ut probent per famam oportet ꝙ audierint eam ante litem contestatam, Abb. & Ancha, cap.licèt, el 2.de test.nu.5.Nellus tract.de testi.nu.177.Bal.c.dudũ. el 2.nu.26.de ele. Alex.consi.150. nu.18.uolum.5.Ruyn.consil.92. num.7.& 9.lib.3.Roman.singul. 753.Præpos.capi.super eo, de eo qui cogno.consangui. uxor. suæ, nu.8.

Testes iidem possunt probare confessionem & famam publicam, Bal.l. gallus. §.ille casus. de li. & posth. Ale.consi.96.uol.4.

Testis generalis responsio super generali articulo famæ, qui solet in fine poni, refertur ad oẽs articulos intellige super quib. testificatus est Abb.c.cum causam. col.1. nu.4.de testib.

Testes singulares in dicto, an sint cõtestes, an singulares in fama probãda, Bal.conf.401.nu.20.

Testes super fama alicuius & iurisdictione

ctione deponentes, an sufficiat ꝙ in genere deponāt, Fran. Cur. tra ctu. de test. nu. 78.

Testium probatio præualet famæ uiciniæ, Abb. ca. per tuas. nu. qui fil. sint legi.

An fama posit ꝑ duos testes probari, Bal. cons. 405. par. 1. nu. 3.

Testis unus cum duobus aliis testib. an probet de fama, Bal. c. ueniēs. nu. 47. de testi.

Testes quot probent famam, Berta. verbo testes quot, & quales, nume. 64.

Testis unicus in ꝓbatione famæ, an faciat semiplenam probationem scilicet. ff. de testibus. l. testiū. nume. 14

Factum antiquum.

Testimonium per famam admittitur in his quę excedunt hominum memoriam, Franc. Are. cons. 103. nume. 1. Capicius deci. 193. nu. 2.

Probatio communis opinionis, aut præscriptionis, cuius initii memoria non extat, qualiter fieri posit, Spec. li. 2. de prob. §. 2. nu. 20. Capic. decis. 193. nu. 1.

Testes ad probādum hominum memoriam nō extare, cuius ætatis esse debeant, Franc. Balb. tracta. de præscript. nu. 27. & Berta. tracta. de gabel. par. j. nu. 28. tom. 6. Rebuf. trac. de deci. q. 13. n. 99. Cussan. cons. 54. nu. 51.

Probationes leuiores requirūtur in antiquis, Socy. cons. 266. nu. 31. volu. 2. Vital. trac. de clau. num. 3. car. 259. Aym. par. 1. nu. 1. in princip. de antiq. temp. Calcan. consil. 56. nu. 11. Paris. cons. 104. nu. 42. & 43. uol. 1.

Testis qualiter probet nō extare memoriam, Dy. de reg. iur. regu. possessor. fol. 19. Fel. cōs. 2. nu. 8. Grama. consi. 12. nu. 6. in ciui. & cōsi. 98. n. 11. in ciui. Berta. uer. testes depo. nu. 35.

Probatio minus legitima in facto antiquo, & difficilis ꝓbationis sufficiens creditur, Cor. cons. 24. n. 1. uolum. 4. & consi. 162. numero 1. uol. 3. & consi. 35. nu. 6. uol. 1. Afflic. decis. 13. nu. 24.

Testes uolentes probare memoriam extare, uel non extare qualiter deponere debeant, But. ca. quid per nouale. nu. 15. de uer. sig. li. 5. Cu. ff. de aqua plu. arc. l. si cui aqua. §. idem labeo. nu. 3. Fran. Cur. tract. de consue. nu. 604. Milis. uer. testis, nu. 30. Aliquid per Ale. cōsil. 188. col. 3. uol. 2.

Testes ad probandum tempus immemorabile debeēt deponere saltem de 40. annis de uisu, & deinde de auditu, Lap. c. 1. de præscrip. Bal. alle 122. nu. 1.

Testes de auditu alieno deponentes sufficienter probant in factis antiquis, quibus de facili memoria non retinetur, Milis uerb. testis, nu. 10. Soc. iunio. consi. 86. num. 15. uol. 2.

Testes super fama hominum memoriam excedente, an probent, Berta. consi.

conſ.260.par.2.nu.7.

Teſtis de auditu, & fama probat facta antiqua, & quæ requirãtur ad validitatem ſui dicti, Butr.c.licet ex quadam.num.1.de teſti. lib.2. par.2.

Teſtes vt probent tempus immemorabile oportet ꝙ dicant de fama in eodem articulo, nec ſufficit dicere in ultimo articulo famæ, Specul.cap. per ueſtras. de dona. int. uir.& vxo.col.2.

Teſtis nõ poteſt deponere de facto antiquiſsimo, Ang.auth. hæc.conſtitu.4.

Probatio per teſtem redditur difficilis propter malas hodierni ſeculi conditiones & mille moriẽdi modos, maximè in factis antiquis Fulgo conſi.146.prin.2.col.Pari.cõſi.114.nu.18.uol.1.

Teſtis qui dicit ſe recordari de quodã antiqſsimo facto, & ꝙ ita ſcripſit in uno memoriali, quod ſcripſit nõ probat, Bal.l.iubemus.nu.7.C.de teſta.

Teſtis unus cũ aliis adminiculis eſt ſufficiens probatio in factis antiquis, Abb.c.præterea.nume.8.de teſtib.

Teſtis deponẽs ſup aliquo facto. ꝙ non ſit memoria hominum in cõtrarium, nõ ſolum debet deponere de auditu, uerũ ẽt de fama, Grama.conſ.12.nu.7.in ciui.

Probatio memoriam nõ extare à cẽtum annis fieri poteſt, Franciſc. Balb.de preſcriptio par.3.queſt.6.nu.27.

Teſtium dicta probant in antiquis, licèt acta nõ reperiantur, & quid ſi in depoſitionibus nõ enuncietur iuramentum, Rip.ff.de iureiur.l. admonendi.nu.200.

Teſtis dictum admittitur in factis antiquis, Calca.conſ.66.nu.10.

Probationes de quibus aliàs dubitaretur in antiquis faciunt aliquã fidem, Caſſen.conſ.64.nu.12.

Teſtes & inſtrumenta ſi non ſunt in factis antiquis recurritur ad communem hominum memoriam, & famam, Pariſi.conſi.158.num.16. uol.4.

Probatio ſemiplena, & minor in antiquiſsimis uicem plenæ probationis obtinere, Bertrand.conſ.207. nu.7.par.2.

Probatio leuis an ſufficiat in reb. antiquis ad intentionem fundandã, Alc.conſi.187.nu.5.& 6.

Probationes leuiores an ſufficiãt in ſcriptura priuata contra tertiũ in antiquis, Aym.ſec.uiſo de uerbis. nu.5.de antiq.temp.

Feudum.

Teſtes de ſubſtantia inueſtituræ tempore quo fit dicũtur eſſe, Aluaro. rubrica qui teſt.ſint neceſſ.ad proban.no.inueſtitu. capit.1.numero 4.

Feudum quomodo probetur, & per quem Bal.conſ.351.part.1. nu.1. & cõſ.310.par.3.& cõſ.352.par. 1.num.1.

Teſtes in inueſtitura probanda quot ſuffi-

ſufficiant, Aluarot.rubr.de inueſtit.inter dom.& vaſall. c.ſi quis. num. 1.

Quomodo probetur prçſcriptio feudi,Bal.conſ.352.par.1.nu.13.

Teſtium numerus,ubi defuit, ibi eſt inueſtitura nulla, Bald.c.1.ſuper feud.quid ſit inueſt. num.8.

Probare an poſſit teſtis unus ſemiplenè ſolemniter factam inueſtituram,Bal.de conſue.rec.feu.c.1 nu.15.ſuper feud.

Teſtes quot requiruntur ad probandum feudum antiquum,uel inueſtituram antiquam,Iſer.c.2.nu.3 li.3. titu.qui teſtes ſint neceſſ. ad prob.no.inueſt.

Teſtes qui ſint neceſſarii in inueſtitura, Bald.ſuper feu.c.1.qui teſt. ſint neceſſ. in inueſt.nu.1. Fede. de feu..li.1.tit.4.§.1.nu.2. & li. 2. tit.26.de feu.

Teſtis qui requiruntur ad nouam inueſtituram probandam, Iſer.c.1. lib.tertio, tit.qui teſt. ſint neceſſ. ad prob.

Teſtes pares quádo ſunt neceſſarii, & quando non, Affl. de feud.capit.1. de content.inter domin. & uaſal.not.

Teſtes debent eſſe pares ad probandum inueſtituram, Affl. cap.1.§. enim.quid ſit inueſt. Fed. de feu. li.1.tit.10.§.1.

Teſtes poſſunt eſſe pares in controuerſia feudi inter dominum & vaſallum, & debent cogi a domino, & parib. dicere ueritatem, Iſern. c.1. §.notandum.nu.1.li.3.titulo de not. feu.

Teſtes aliquando ſunt pares admittuntur in quæſtione feudi inopia probationum, Iſer.c.1.num.2.tit de inueſt.inter domin.& uaſal.lis or.lib.1.

Teſtes an poſſint eſſe contra dominum qui pares eſſe deſierunt ob culpam uel alio modo, & quidem ſi tempore inueſtituræ non erant pares, ſed tunc ſunt, Iſer.c.1.nu.1. & 3.lib.2. tit. An remo.debeant, teſt.

Teſtis non poteſt eſſe fœmina in cauſa feudali, Affl.de feu.c.1.de contro.inueſt.nu.8.

Teſtes extranei quando admittunt ad probandum nouam inueſtituram tales teſtes debēt eſſe idonei, i.maiores oī exceptione, Affl.c.1. §.ſi uerò. nu. 2. quid ſit inueſtit. & c.1.in prin. de controu.inueſt. Iſern.c.1.num.14.ſi.de inueſt. inter dom. & vaſ. lis or.li.1.

Teſtes de domo aduerſarii in feudis produci poſſunt, Caccialup.trac. de feu.ar.6.nu.38.to.3. Afflic.capit.2.ſi de inueſtit.inter domi.& uaſal.lis or.nu.3.

Teſtis eſſe non poteſt inueſtitor in cauſa feudi, niſi quoad indicium. Steph. Aufr.tract.de teſti. nu.57. Bal.cap.ſi duo, de pace tenen. Federic.de feud. tit.12. §.ſi autem. num.3.

Teſtes non poſſunt eſſe in cauſa feudali Angarij, & Perangarii, Affl. capitu.1. §.Angariæ, quæ ſint regalia.

Te-

Testes serui an admittantur aliquo casu ad probandum inuestiturã, Iser.c.1.§.quod autem, nu.2.li.3 tit.de not.feud.

Testes deponentes rem esse feudalẽ tenetur rationem concludentem assignare quomodo sciant, & quia sciuerint præstari seruicium pro ea persona, &c. Gramat. decis.77.nu.12.

Testes duodecim sacramentarii super feudo deponentes qualiter iurabunt & deponent, Bald.de feu. c.1.de conten.in masc.nu.2.& an distinctio. c.1. de cõten.inter masculi. sit uera ibi Zas.tract. de feu. par.11.nu.33.to.7.

Testis in causa feudali quomodo debeat deponere, Bal.c.1.§.si enim Domino super feud. quid sit inuest.nu.41.

Testes de auditu, & publica fama deponentes super feudali fundo, an probent fundum esse feudalem, Afflic.decis.277. nu.1.

Probare quomodo debeat aduersarius incrementa feudi unà cum feudo sibi concessa, Schen.titulo quarto, §.si quis dom.mans.in textu, num.2.

An resignatio feudi & inuestituræ alteri facta possit per testes probari, Bal. cons.215. par.2.nu.5.

Probare quomodo debeat creditor si dicit de pignore esse inuestitũ feudi nomine, Schen.titu.11. §.1. num.1.

Probari quomodo debeat feudum esse paternũ, Schẽ.ti.4.§.cum aũt.

Filiatio.

Testes qualiter filiationem, clericatuum consuetudinem, & similia probent, remissorie, Nel. trac.de testib.nu.188.

Probatio filiationis, Bar.C.de prob. l.non nudis, nu.2. Bal.consi.437. nu.1.par.5.

Probatio possessionis filiationis nõ sufficit, nisi probet matrimoniũ, uel cohabitatio, qñ agitur de proprietate, Bal.cõs.180.nu.3.par.3.

Testis super filiatione, emancipatione de communi opinione qualis esse debeat, Nel.tract.de testibus. num.146.

Probatio filiationis est impossibilis ut uere probetur, & qualiter fiat indirecte. Paul.l.Lucius, nu.2.ff. de cond.& demonst. Paris.consi. 10.nu.1.uol.2.consil. 29.num.5. uolum.2.

Testis si dixerit scio pro certo, ꝙ Titius filius Sempronii sit, An probet, Barb. c.si sacerdos, nu.5.de of.ord.& c.cum in causa, nu.32. de iuram.calum.Hipp.l. de minore.§.plurimum, num.66.Ias.ff.de acq.hær.l.qui hæreditatem, nu.9. Bald. l.filium diffinimus in prima lectura, nu.11.

In probanda filiatione leuiores probationes sufficiunt, Dec.consilio 272.nume.1.& num.4. ubi dicit. quòd etiam per solam famam probatur.

Testis deponẽs aliquem filium dicitur

tur

tur deponere circa naturalem & legitimum, & quid si dicat certus sum, Bald. consi. 432. par. 5. nu. 2.

Probare potest quem esse filiũ adulteri licet mater cum uno moretur Abb. c. causam quę. nu. 2. qui fil. sint legit.

Testis super filiatione concludit si deponit per uerbum credo, Egid. consil. 13. nu. 37. & uide supra in uerbo testis ratio de crudelitate.

Testes deponentes aliquem esse filiũ de legitimo & naturali licet non dicant, probant, Nel. trac. de test. num. 188.

Probatio filiationis difficilis reputatur, Paris. consi. 12. nu. 233. uol. 2. nu. 234. & 235. & cons. 10. per totum. uolu. 2. & ideo minus plena sufficit, Corn. consi. 340. num. 3. uolum. 1.

Testis qui dicit ꝙ uidit, quod Titius erat filius Martini, an probet, Bald. cap. cum causam. nu. 41. de testi.

Probatio per testes in filiatione, referendo est potius ad credulitatem, rationibus extrinsecis corroborãdam quàm ad ueritatem, Anch. c. cum causam. de iura. calum. numero 10.

Testes coniunguntur ad probandũ Titium & Seiũ esse fratres, si duo probent Titium esse filium Bertæ & alii duo Seium filium esse Bertæ, Bart. l. Titium. c. 4. C. de testi.

Probationes euidentiores, & multũ clarę requiruntur ad probandum natum ex quinquagenaria, Socin. consi. 126. nu. . vol. 3.

Probare proprietatem filiationis & possessionis sunt diuersa, Albe. ff. de probat. l. quoties, nu. 6.

Testes, ut probent quasi possesionẽ filiationis non sufficit si dicant, ꝙ tractabatur ut filius, nisi in specie deponant de huiusmodi tractatibus, & non interrogati, Rui. consi. 52. uol. 5. nu. 5.

Probatio filiationis quæ fit per præsumptionẽ l. filium ff. qui sint sui uel alie. iur. l. uicinis. C. de nupt. an sit uera aut ficta probatio, & an cadat in statuto, Ias. §. præiudiciales. nu. 72. inst. de act.

Testes si dicant aliquos esse fratres quomodo intelligatur, Nell. trac. de testi. num. 188.

Probatio filiationis de concubina qualiter fiat, Ant. cap. uestra. col. pen. & Alex. consi. 74. per totum. uolum. 2.

Probante se filiam nec exhęredationem, nec præteritionem obesse, Gofr. l. si post, de lib. & posth.

Testes super natalibus filii possunt examinari ad perpetuam rei memoriam, Bertac. uer. testes, an lit. contest. num. 14.

Probatio summaria sufficit in causa filiationis, & ualet etiam per coniunctos, & corã iudice laico, Bal. l. 2. de Carb. Barto. l. 1. paulo post prin. C. quo. bonorum, Lud. Ro. l. Carbonianum. C. de carbo. edi. num. 3.

Testis duo probant filiationem, Dec. cons. 272. nu. 1.

Testis deponens ꝙ N. ab omnibus eum cognoscentib. reputabatur filius, Bald. dicitur probare communi reputatione, & fama filiationem, Ale.consi.51.nu.5.li.1.

Probatio filiationis fit ex quasi possessione eius donec aliud probetur Fulg.consi.188.post princip. 2.colum.

Probatio filiationis succumbit quo ad ipsos coniuges probationi ipsius possesionis, Homod. consi. 219.num.11.

Furor.

Testes domestici, & familiares admittuntur ad probandum, quem non esse sanę mentis, Franc.de hæret.c.fi.nu.2.

Testes affines, consanguinei & domestici admittuntur ad probandum furorem, Paris.consi 87.nu. 29.uol.3.

Probare aliquem esse mentecaptum magna difficultas, neque directò probari potest, Dec. consil 498. nu.81.uol.4. Paris.consi.88.num. 54.uol.3.

Testes qualiter probent quem cecū furiosum, uel mutum remissiuè, Nell. tract. de testib. nume.288. Ias.par.2. C.qui testa.face.pos.l. furiosum.nu.4. Bertac.uer.testes depo.nu.99.

Probatio sanæ mentis uel furoris & similium, qualiter fiat, Zabarell. consi.56.nu.5.Bar.l.nec codicillos.C.nu.1.

Testis deponēs de furore, uel de sanctitate debet etiam non interrogatus redere causam, alias dictum suum est falsum, Aret. l.in eo.ff. de testa.nu.2. Ale.consi.34.nu.13 li.3. Soc.cōs.42.nu.4.uol.1.Ias. par.2.qui testa.face.pos.l.furiosū nu.6. Cur.iu.cons.151. nu.2.par. 2.Bertran.par.prima. consi.243. num.6.

Testes uolentes probare furorem qualiter deponere debent de causa scientiæ, Lud.Ro. C.qui testa. fa.pos.l.furiosum, nu.7.uide Ale. consi.142.nu.9.uol.1.

Testis deponens super dementia & furore debet specifice deponere de actibus, & uerbis exterioribus furiosi, & dementis Paris. consil. 88.nu.59. uol.3.

Probatur furor, & dementia per uerba & gesta non conuenientia homini sanæ mentis, Mil.in uer.probatio, uer.51.

Testis deponens de actu etiam furoris uel sanitatis, dicens se hoc scire quia uidit, præsens fuit bonam causam scientiæ reddit, Cor.con. 85.uol.2.Dec.consi.448.nu.6.

Testis deponens, Titium furiosum, quia actus furiosorum facit probat, Soc.consi.143.nu.7.uol.1.

Testis si dixerit aliquem furiosum, quia per uiam lapides proiiciebat an probet, Dec.cons.458.nu.33. Paris.consi.88.nu.68.col.3.

Testes singulares sufficiūt ad probādum furorem, Ale.cons.141.nu.2. li.1.& cons.147.nu.20.li.7.Dec. cons.448.num.8. & l.furiosum, C.qui

C.q test.fac.pos.nu.30.Pari.consi.87.nu.10.uol.3.

Testes deponẽtes de fatuitate tot annis citra bene probant, Paris.cõs. 87.nu.38.uol.3.

Testes affirmantes furorem præferũtur, in quo debent reddere rationem ẽt non interrogati, Ale. cõsi. 147.nu.15.16.li.7.

Probatio, ꝙ aliquis tali de fuit furiosus uel mutus &c. an sit sufficiens & ex ea inferatur, ꝙ etiam postea tempore quo aliquem cõtractum fecit præsumatur ita fuisse, Ale.l. pretia rerum.ff.ad leg.fal.num.3. circa prin.

Testes de furore, & sana mente cõtraria deponentes, quomodo cõcordentur, Boer.q.23.nu.33.par.j.

Probatũ si est per unam partem aliquo tempore quem fuisse furiosũ, & ex aduerso probatũ est ipsum fuisse sanæ mentis, & habuisse dilucida ĩterualla, certè hoc ultimũ non sufficit ad ualidãduw actum postea gestum, nisi specialiter probetur eum fuisse sanæ mentis tempore actus gesti, Ias. ff. de his qui sunt sui, uel alie.iur.l. parte furioso.nu.50.

Furtum & rapina.

Testis si dixerit se uidisse aliquẽ furantẽ, an probet, Dec.l.furiosum. C.qui test.fac.pos.nu. 29.

Quæ sunt necessaria ad probandum robariam, uel rapinam, uel spoliationem alicuius rei mobilis, item qualiter illa probẽt, Bal. cons. 98. par. 5.nu.1.

Testis si dicat quòd Titius furatus est cappam Martini probat Dominiũ iudicio legis, ut posit ferri sententia super re furti, non ut dominus declarari posit, Nell.trac. de testi.nu. 149.

Probatio existentiæ rerũ amissarũ, an sit necessaria, Bell.ca. super eo. nu.18.de his qui ui met.ca.fi.

Testis deponens super rapina dicens uidisse de manibus auferre, non probat rapinam, Fulg.ff. de petit. hæredita.l.postquàm.nu.4.Hipp. singul. 267. incipien. dubia probatio.

Probatio non est apertè facienda de rebus deperditis, Paris.consi. 34. nu.4.lib.1. quãdo Aduersarius est in dolo.

Testes ad probandum æstimationem rerum derobatarum qui posint, Bert. uerb. testes qui esse posint nu.25.

Probatio si facta sit contra me quòd abstuli rem à Titio, non cõcluditur ꝙ rapuerum, Claud. Seysel. in l.1.in principio.ff.de acq. poss. nnm.5.

Testes esse possunt domestici, & familiares ad probandũ æstimationem rerum ablatarũ, Steph.Aufr. tra.de test.nu.87.to.13.

Inuestigatio subtilis sup dispositione testium deponentium, sup quibusdam rebus, quæ dicebãtur saccomonale, an probent easdem res esse quas dicit depositarius fuisse ablatas, ut liberet à deposito, Pau. de Cast.cons.192.nu. 1.uol.2.

Habilitas.

Testis interrogatus de habilitate, uel sufficientia alicuius, quomodo debeat respondere, Butr. c. 1. nu. 10. de scrutiu. in ordin. facien. lib. 1. part. 1.

Probare uolens testem tempore suæ depositionis fuisse inhabilẽ, quid debeat probare, Spec. tit. de testi. §. 5. nu. 14.

Probato actu præsumitur habilitas personæ ad ipsum actum faciendum, Imo. ca. in præsentia. nu. 10. de probat. Mil. in uersi. probatio. uer. 61.

Testes duo sufficiunt in testis habilitate probanda, Gemi. tra. de testi. nu. 26. to. 13.

Probatus in uno ordine cẽsetur probatus ad beneficiũ consequẽdum in actu consequutiuo ad id, non autem in actu separato, But. c. accepimus. numer. 7. de ætate & qualitat.

Hypothecaria.

Testis in Hypothecaria actione sufficit ꝙ uidit debitorem rẽ Hipothecatam possidere tanq̃ suam, etiam si de 30. annis dicatur Gui. Pap. tracta. de præsumpt. num. 19. tom. 13.

Testis probat hypothecariam tacitã indirectè, & quomodo hoc intelligatur, Bal. l. cõuenticulam. C. de epis. & cle.

Identitas.

Testis ut ꝓbet dẽt deponere de idẽtitate illius rei, sup qua deponit, Paris. cons. 27. nu. 27. uol. 2. & cõsi. 1 9. nu. 7. uol. 1.

Qualiter probetur idẽtitas corporũ, Bal. consi. 265. & 267. par. 2.

Testis deponẽs de rei identitate, qñ probet remissiuè, Nel. tract. de testi. nu. 190.

Testis licèt in dubio præsumatur uarius, tamen concurrentibus pluribus qualitatibus, & circunstãtiis in identitate probat, Corn. consi. 208. nu. 7. uol. 4.

Infamia.

Testes qui deponunt super infamia quales esse debeant, Gemi. ca. si is cui. nu. 7. de accu. Fran. de accu. c. si is cui. nu. 4. 5. & 6.

Probatio infamiæ quot, & quales testes requirat, Spec. li. 3. de inquisitio. §. 3. nu. 8.

Testes qualiter deponant super infamia, & an sit necesse, ꝙ deponant infamatum esse apud bonos & graues uiros, Butr. c. cum oporteat. nu. 18. de accusatio. & ibi Ancha. nu. 10. Spec. ti. de inquisi. §. 3. nu. 10. Zabarel. c. qualiter §. sunt tñ de accus. nu. 6. col. 3. Gem. c. si is cui. nu. 8. & 9. de accus.

Testes probantes de infamia ẽt non interroga. debẽt reddere rationẽ sui dicti, Barb. cons. 19. nu. 30.

Testi de infamia alicuius nõ credetur

nisi reddat rationem, Nellus trac. de testi.nu.76.Bertr.par.:.consi. 37.nu.8.

Testis si dicat quem infamatũ penes bonos & graues, nõ probat si illos non nominat, etsi non interrogatus, Milis uer.testis.nu.8.

Testes deponentes super infamia si discordent ad inuicem loco, tpe, personis, an dicantur cõtestes, An char.c.qualiter el 2. de accus.nu. 34.& 35.

Testes diuersa super infamia deponentes, an sint credendi, Spe.ti.de inquisi.§ j.nu.17.

Testium dicto deponentium quem infamatũ penes se de quo aliquid sinistri in publico non probatur infamia, & quomodo dicta testiũ paucorum non infamãt accusatũ, But.c.inquisitionis.nu.31. de accus.li.5.

Testes solũ deponunt de his de quibus infamia data est, quãdo inquisitio de certo crimine sit, Pau. tra. de uisi.nu.24.

Ingratitudo.

Testes quinque integrę opinionis, ꝙ uassallus ingratitudinẽ contra Dominium suum commiserit, Afflic. c.1.qui testes sint neces.

Testes quot sunt necessarii ad probãdum nouam ingratitudinem, Iser c.1.nu.1.quot testes sint necess.

Testes ad ingratitudinem probandã quot requirantur, Bertran. par.1. consi.57.nu.7.

Testis si deponat de facto ex quo resultat ingratitudo, & alius de confessione ingratitudinis facta ꝑ donatarium non dicitur probata ingratitudo, Rip.li.3.interpret.l.fi. C.de reuoc.dona.

Inimicitia.

Testis deponens de inimicitia debet reddere causam & rationem dicti sui quantumcunque non sit de ea interrogatus, Gram.decisi.34.nume.25.

Testis ad hoc, ut possit reprobari tã quã inimicus requiritur probari aliquam cãm inimicitiæ aliàs non Grama.decis.74.nume.6. & decisio.88.

Testes quot requiruntur ad probandum inimicitiam, uel partem, Berta.uerb.testes quot & quales.

Quomodo probetur inimicitia capitalis, Bal.consi.41.par.5. num. 2. ubi dicit ꝙ probatur per coniecturas.

Innocentia

Testis qualibet admittitur ad dicendum de innocentia accusati, Pau. de Cast.consi.280.nu.uol.1.

Testes inhabiles admittũtur ad probandum innocentiam, Dec.l.& si nihil, de reg.iur. nu.1.Paul. Gril. tract. de relaxat carcerat.q.3.nu. 1.& 2.tom.15.

Testes domestici & aliàs ẽt nõ idonei ad probandum innocentiã recipiuntur, Dec.l.si is qui.C.qui testam.

Inquiſitio.

in quantum super illa interrogatur, But.c.qualiter & quando.nume.7.de accus.li.5.

Insultus.

Testes qui dicunt ꝙ insultus fuit factus in domo, qualiter debeant deponere, Bal.l.data opera.nu.48 C.qui acc.non pos.

Testes qui interfuerunt rixæ multũ ualent, Cep.consi.32.num.47.& 15. Paris.consil.152.nu.2.uol.4.

Testes quomodo probent insultum Berta.uer.testes depo.nu.142.

Testes si deposuerunt ꝙ Seius insultauerit Caium, & postea uulnerauerit, nunquid insultum cum uulnere confundatur, Barba.ca.cum M.nu.79.de consti.Ias.ff.sol.ma. l.fructus.nu.8.

Interesse.

Testes qualiter deponere debeant interesse singulari, Spe.ti.de fruc. & interesse. §.6.nu.2. Nel. tract. de testi.num.189.Salic.C.de sen. quæ pro eo l.unica.nu.30.uerbo, testes. Cep.cau.140.Rom.consilio 321.

Testes ut probent singulariter interesse qualiter debeant deponere, Sal. C.de sententiis, quæ pro eo, l.unica.nu.29.Faber super instit. de uer.obli.§.non solum.nu.4.

Probare de suo interesse qualiter qs probet, quando quis non uult exhibere tabulas, ut per iuramẽtum in litem contra illum qui dolo, nõ exhibet Bal. l.3. §.condemnatio, ff.tab. exhib.num.3.

Testes in probando interesse debẽt rationem sui dicti allegare, etiã non interrogati. l.quatenus.nu.5 de reg.iur.

Probatio interesse difficilis est, Iser. in constit.reg. inci.edictorum ordine. nu.17. & in consti.in pecuniariis, nu.22.

Probatur damnum, uel interesse, partisq.non interfuit, ex processu inquisitionis, cõs.113.n.52.vol.2

Iurisdictio.

Per testes singulares decimæ receptio, & iurisdictionis exercitium probari potest, Nel.trac.de testi. num.183.de testi. Cor.cons.185. to.1.Hipp.consi.1.nu.56.uol.1. Soc.iun.cons.99.num.23.uol.2. Bertac.uerbo, testium impugnat. num.58.

Testes singulares iurisdictione non probant, Barb.c.licet causam.nu. 39.de probat.

Testes singulares, an probẽt præscriptionem iurisdictionis, Pau. de Cast. cons.444.nu.5.uol.1.

Probare uolens iurisdictionem, & per testes eam exercuisse, licet discordent in tempore, loco, & causis &c.non tamen nocet, Spec.li.1 de testi.§.6.nu.13.

Testis unus si in probanda iurisdictione dicit, ꝙ uidit exerceri unũ actũ iurisdictionis, & alius dicit de

de alio actu, an probent cum usu iurisdictionem, Bal. c. licet. num. 9. de testi.

Testes quorum alter dicit Titium cõdemnasse in decem alter in bis, an probent iurisdictionem, Bertac. uer. testium impugna. nu. 72.

Testis qui est interrogatus super iurisdictione, si dicit uera esse, quia uidit, an probet, Bal. cap. cum causam, nu. 20. de testi.

Legitimitas.

Testium dicto super legitimitate alicuius asserta statur, licèt fama vicinorum habeat se in contrariũ, But. c. per tuas. nu. 1. qui fil. sint legi. ubi Abb. nu. 1. post Io. And. ibi colum. 3.

Probans se filium simpliciter intelligitur probasse se legitimum & naturalẽ, Alb. par. 1. ff. de his q sunt sui, uel alie. iur. l. filium. num. 11.

Testes in causa legitimitatis admittuntur, & pater & mater. l. 1. §. Iulianus. ff. de lib. agno. ca. per tuas, de prob. c. transmissæ, qui fil. sint legi. Bar. l. carbo. §. duæ causæ. nume. 2. de carb. edic.

Probatio plena requiritur in personę legitimatione etiam in causis summariis, Dec. l. edicto diui Adr. C. de edic. diui Adr. nu. 47.

Miraculum.

Testes singulares non probant miracula alicuius sancti, Berta. uer. testes depo. nu. 1, 2. Ale. cons. 104 nu. 8. & seq. vol. 3.

Testes miraculorum qualiter examinandi, Abb. & alii de testib. c. uenerabili. col. 4.

Testis super aliquo sancto deponẽs, an sufficiat ꝙ de uno miraculo dicat, Fran. Cur. trac. de testi. n. 80.

Metus.

Qualiter probetur metus, Dec. l. in omnib. causis, nu. 7. ff. de reg. iur. Bal. consi. 364. par. 3. nu. 4.

Metus probatur ex indiciis, & ex causis, Bal. consil. 26. nu. 2. par. 3.

Probari quomodo poterit ꝙ quis metu pęnæ nõ adiuit, Bar. l. si quis in graui. §. eleganter. num. 2. ff. ad sillan.

Mors.

Testis ruddens rationem de morte, qui uidit eum de quo deponit in bello, nec postea repertum, optimè deponit, Ful. ff. de his qui no. infa. l. ex hæreditatum. nu. 1.

Qualiter debeãt deponere testes uolentes probare, ꝙ Titius decessit iam 30. annis. Item, an & qualem interpretationem recipiant dicta testium. Bal. cons. 314. par. 2. n. 1.

Testes qualiter mortem, uel aliquid non extare probent, Nel. tract. de testi. nu. 201. Berta. uer. testes depo. nu. 122.

Probatio mortis alicuius nõ est sufficiens, ꝙ cum diligentia requisitus non reperitur, Anch. c. in præsentia. n. 3. de spons. & qualis probatio

batio requiratur super morte, Socin. consi. 244. nu. 7.

Testis respondendo articulo ꝙ Titius est mortuus, si dicat, uerum esse, & in causa sciẽtiæ dicat, quia uidit eum mori, an probet, Soc. l. sed & illo §. circa, de reb. du. n. 2. Fulg. ff. de neg. gest. l. aut prætor. §. hæc uerba. nu. 1.

Testis deponens super morte alicuius probat si reddendo causam dicit, ꝙ uidit fieri luctum in domo, & uxorem ac consanguineos assumere uestes lugubres, Bar. l. genero. nu. 5. ff. de his qui no. infam. Fulg. ibid. nu. 3.

Testium dictum probat aliquẽ mortuum ꝙ interfuerunt eius sepulturæ, non ꝙ ipsi uiderunt Cadauer. quia erat in capsa copertum, sed sic tunc ab hominibus dicebatur, Barb. trac. de test. uer. mortuum hominem. nu. 7.

Testes probantes mortem alicuius debẽt dicere se interfuisse eius sepulturæ, Alb. de Ros. de condi. & dem. l. conditionem.

Testes qui deponunt Titium fuisse mortuum de mense Iulij, & attestantur illum interfectum fuisse, & uidisse mortuum, uel eius corpus portasse ad sepulturam, an bene probent, Soc. cons. 83. nu. 5.

Testis unius dicto statur super morte alicuius, & in aliis casib. Albe. de Ros. C. de repud. l. hodie. n. 1.

Testis unicus nõ probat mortem nisi præsumptiue, Berta. uer. testes quot & quales. nu. 21.

Testis probat cadauer esse alicuius per signa, uel signata, Bar. C. de fabri. li. 11. uel quia agnoscit caput illius l. cum diuersis & ibi Ale. C. de reli. & sump. fun.

Testibus non probatur quod cõcessio motuproprio facta sit, Nel. tracta. de test. inu. 223.

Mutuum.

Testes quinque in contractu mutui necessarii sunt, Nepos trac. de excep. nu. 48.

Testis inductus ad probandum mutuum quid deponere debeat, Nel. trac. de testi. nu. 182. to. 13. Alcia. l. bene est. ff. si certum pet. numero 10.

Testis super mutuo per uerbum comodauit, Bertac. uer. testium impugna. nu. 87.

Testis deponens Titium mutuasse cẽtum Sempronio, si in reddẽdo rationem dicat scire, quia uidit instrumentum, non probat, Bar. l. 1. ff. si cer. pe. nu. 26.

Testis si dicat se uidisse pecunias numerare ex causa mutui præsumitur Gui. Papa trac. de præsum. nu. 504. to. 13.

Testis productus in causa mutui si dicit, ego uidi numerare centum ducatos a Sitio, an probet, Ias. ff. de iust. & iu. l. iuri ope. dat. n. 23.

Testis quando deponit super facto, ex quo mutuũ pręsumitur, Dec. l. cum qu id mutuum. ff. si cer. pet. num. 24.

Testes deponentes de mutuo dicentes non recordari de quantitate, an probent mutuum, & quid si ex aliis coniecturis apparet de quantitate, an simul iungantur ad faciẽdam probationem, Ripa. ff. de iureiur. l. admo. nu. 188. Hip. l. 1. §. idem Cornelio. num. 3. de quæst.

Testes, quorum unus probat mutuũ unius solidi, alter trium quatrinorum non dicũtur singulares, Ber. uer. testes depo. nu. 174.

Testes, quorum unus dicit de mutuo 10. & alter de 15. non probant de 25. Bertac. uer. testium impugna. num. 70.

Testis vnus de mutuo si deponat & alius de cõfessione mutui, an probent, Anchar. consi. 439. num. 7. Paul. de Cast. consil. 380. num. 2. uolum. 1.

Testis si producatur super articulo mutui, & dicat uerum esse quod Titius mutauit Sempronio centum, sed quòd fecit pactu de non petendo, an ualeat eius depositio, Ias. l. qui iurisdictio. nu. 7. de iur. om. iud. par. 1. Hippo. l. 1. §. diuus Adrianus. num. 4. & in rubr. ff. de fideius. nu. 188.

Testis non probat si confessioni factæ per Titium de mutuo sibi facto interfuisse dixerit. Barba. c. si sacerdos, nu. 2. & 3. de of. ord.

Testes duo si deponent in iudicio, & nnus eorum dicat ꝙ ego mutuaui, seu numeraui Caio cẽtum præsente & uolente Titio, tunc isti testes sunt contestes, & plene probant ꝙ numeraui Titio, Hippol. rub. C. de prob. nu. 133. Bertach, uer. testes depo. nu. 101.

Testis qui dicit ꝙ uidit mutuare, an probet, Soc. l. 1. ff. si certum pet. num. 8.

Testi deponẽti super mutuo, an prosit fieri interrogatorium, quid sit mutuum, Rom. ff. si cer. pet. l. bene est. nu. 7. Soc. l. 1. ff. si cert. pet. nu. 5. & 6. Rip. ff. si cer. pe. l. 1. nu. 28. ampliatur. num. 31. limitatur. num. 32.

Testis potest interrogari quid sit mutuum, & interrogatus debet respondere, Bar. l. 1. ff. si cer. pet. nu. 10. Ang. ff. de reb. cre. & cer. cõd. l. bene est. nu. 4. par. 2. Berta. uer. testes interrog. nu. 1.

Testis deponens de stipulatione, uel mutuo, uel possessione, an probet si dicat, nescit quid sit, Socin. consi. 253. nu. 5. uol. 2.

Testis interrogatus quid sit mutuũ sufficit, ꝙ deponat per uerba facti ex quo ius resultat, Bart. l. 1. si cer. pet. nu. 14.

Negatiua.

Testes qualiter negatiuam probare possint, Nel. trac. de testi. nu. 211. Ale. cons. 45. nu. 18. li. 4. Affl. decis. 400. nu. 9. Fran. Cur. tract. de testi. num. 57. tom. 13. Ber. uer. testes deposi. nu. 73. Ludo. Rom. C. quando non peten. par. l. petente. nu. 4. par. 2.

Testis attinẽs probans meram negatiuam

tiuam non coarctatam eo ipſo incidit in falſum, Ang. ff. ne quis eũ qui in ius uoca. eſt ui eximat l. ſi per alium. §. docere. nu. 2. par. 1. Bal. conſi. 352. par. j. nu. 12. Abb. c. cum eacleſia. nume. 9. de cauſſ. poſſ. & prop. Alex. conſi. 104. nu. 11. lib. 3. & conſi. 109. nume. 12. & conſi. 71. num. 10. lib. 7. Fulg. conſi. 174. poſt princ. 3. col. Paris de Put. tracta. de ſindica. §. qualiter. tom. 14. Corn. conſ. 21. num 4. uolum. 3. & conſi. 225. uolu. 4. Cur. ſenior. conſ. 55. num. 21. Decius conſi. 346. nume. 15. Igneus l. neceſſarios. in repeti. §. non aliàs. nu. 142. ad ſillanianum. Ruyn. uolu. 5. conſil. 81. numero 5. & conſil. 162. uol. 4. nume. 2. Franc. Curt. tracta. de teſti. nu. 47. & 48. Rip. ff. de uer. oblig. l. in alia. num. 30. Bertrand. par. 1. conſil. 55. nu. 12. & conſi. 144. nu. 2. part. 1. & conſ. 55. nu. 12. & conſ. 244. nu. 2. part. 1. & conſi. 307. nu. 5. par. 1. Aym. conſ. 9. num. 7. Bero. ca. quoniam contra. num. 18. de probat. Bertr. uerbo teſtium impugna. numero 119.

Probatio ſuper negatiua facti nõ admittitur, Bero. ca. in præſentia. de proba. nu. 148.

Teſtes qui nituntur probare negatiuam, an ſint ſuſpecti de falſo, Bertran. par. 3. conſ. 256. nu. 5.

Probatio ſimplex, & determinata nõ poteſt eſſe negatinæ, Anch. c. quoniam contra falſam. nu. 2. de probatio.

Teſtes repellendi ſunt non ſolũ qui expreſſe conantur negatiuam probare ſed etiam implicitam conentur, Io. And. in nouel. c. cum eccleſia. colu. 4. circa princ. uerſic. per quod no. de cauſ. poſſ. Ruy. conſi. 63. nu. 7. uol. 4. & conſi. 106. uol. 5. nu. 7.

Probatio negationis eſt naturaliter nulla, Soc. iun. conſ. 7. nume. 5. uolum. 1.

Teſtis ſuper negatiua cõiuncta cum affirmatiua probat, Berta. uer. teſtium impu. nu. 120.

Teſtis deponens de affirmatiua non iuncta cum negatiua non probat, ſed ſuſpectus eſt de falſo, Ruyn. uol. 4. conſ. 97. nu. 3.

Teſtis tacitè negatiuam aſſerens probat, Fran. Curt. tracta. de teſti. nume. 56.

Teſtis aſſerens negatiuam eſt ſuſpectus de falſo, & põt dici de falſo piurus, ſiue expreſſe, ſiue ſimpliciter deponat ſuper ea, Abb. c. cũ eccleſia, num. 29. de cauſ. poſſ. & propri.

Teſtes ſuper negatiua, licèt in dubio ſint ſuſpecti de falſo, tamẽ ubi eſt coarctata loco & tempore ceſſat ſuſpicio huiuſmodi, Gra. deciſio. 59. nu. 4.

Teſtis qui dicit, ſcio ꝙ Titius non fuit pcuſſus à Seio, nec fuit interrogatus de cauſa ſcientie, probat negatiuam, Bal. de ſen. & re iu. c ſicut nobis. nu. 5.

Teſtes qualiter uideãtur ſatagere negatiuã probabilem, ſeu improbabilem

bilem, But c. 3. nu. 36. de cau. possess. li. 2. par. 1.

Testis negatiuè deponens an cōcludere uideatur, Bar. Cep. cons. 27. nu. 2. & testi seniori magis creditur in dubio. nu. 9. & unico, & singulari non creditur. nu. 13.

Testibus an probari poterit certam rem, certo tempore non fuisse fetidam, uel non amaram, si ipsam nō odorarunt uel gustarunt, etiam si eius contrarium nō perceperint, puta ꝙ esset odorifera, uel dulcis, quia licet negatiua coarctata cadat in intellectum per aliquod affirmariuum oppositum, in multis tamen affirmatiua deficeret, Ioa. And. in nouel. c. bonæ memoriæ. col. 2. circa med. uer. uide in odorata. de elec.

Probatio reputationis, & cōmunis opinionis releuat ab onere probādi negatiuā, Rota decis. 478. nu. 1. in no.

Testis omnis debet cauere, ne attestetur super mera negatiua, Dec. de prob. c. quoniam contra. nu. 3.

Probari necessariò qui non possunt, vt possint probari debere, & negatiua quæ probari directò non potest qualiter probari debeat, Cum. ff. de acqui. possessio. l. rem quæ.

Testes deponentes super negatiua dicuntur asserere, Rip. tra. de peste. de caus. poss. & propr. ca. cum ecclesia Sutrina. nu. 76.

Testis deponens de negatiua sine cā, etiam non interrogatus non probat, Alb. de Ros. tract. de test. par. 5. nu. 5. tom. 14. Igneus in repet. l. necessarios. §. non aliàs. nu. 75. ad sillan. Dec. cons. 349. nu. 10. Rip. tract. de pest. rubri. de caus. poss. & proprietat. c. cum ecclesia Sutrina. nu. 88. Aym. consi. 2. nume. 3. Grama. decisio. 103. nume. 29. Bertach. uerbo testes interrogat. num. 6.

Testi afferenti negatiuam quæ omninò cadit ī eius sensu, an credatur, Anchar. c. ex tenore. de testib. nume. 9.

Testis asserens meram negatiuam à facto alieno, an probet Bal. c. 3. loco. nu. 3. de prob.

Probatio negatiuæ etiam absque speciebus, & differentijs fieri potest Igneus in repe. l. necessarios. §. nō aliàs. nu. 8. par. 3. ad silla.

Testis de negatiuæ sui facti solus ꝓbat, Tiraq. de retra. nu. 48. Iason. ff. de acquiren. hæredita. l. nec is. num. 5.

Probatio negatiuæ non admittitnr si constat de crimine per testes legitimos, Dec. c. ad nostram. nu. 1. de probatio.

Testes quod probare possunt, quando affirmatiua probata est, Ioan. And. in nouel. ca. consanguinei. col. 3. circa fi. uers. consanguinei. de sen. & re iud.

Probatio negatiuę releuat probantē si aduersarii intentio nō est probata per affirmatiuam, Anc. c. ad nostram. nu. 4. de prob.

Probari potest ꝑ libri aut scripturæ in-

inspectionē, negatiua, & affirmatiua, Seysel. l. non est nouum. C. de eden. nu. 1. Bal. consi. 150. nu. 6. uol. 2.

Probationē negatiuæ nihil amplius esse in hæreditate probari, vel exhibitione inuentarii, Fulgo. C. de iur. delib. l. scimus. §. licentia. nu. 1. par. 2.

Negligentia.

Testis quomodo deponere debeat, vt negligētiā probet, Pari. de put. tracta. de sindic. §. qualiter. nu. 3. tom. 14.

Testes deponentes super negligētia uille non capientis malefactorem qualiter deponāt, Bar. l. qui testamento. §. ueteres. ff. de testa.

Testis deponens de negligētia, puta, ꝙ uilla neglexit capere malefactorem, non fuit interrogatus de cā scientiæ, an probet Bar. l. non solum. C. de testi. nu. 12.

Testis deponens ꝙ talis fuit negligens in exigendo debitum, alio tamen nō expresso non probat, Corneus consi. 121. nu. 5. uol. 2. Paris de Put. in rubri. incip. iurisdictio uer. quale. nu. 3. & 5.

Nobilitas.

Testes deponentes de nobilitate iurare debent, Rebuf. in concor. §. cum uero. de colla.

Testes nobiliū debent pro nobilitate in iudicio deponere, Rebuff. q. 12. trac. de nomina. & §. cum uerò de colla. in concor.

Testes quomodo debeant deponere super nobilitate, Rebu. q. 12. tra. de nomina. nu. 38.

Testes quatuor requiruntur ad probandum nobilitatem, Rebuff. in concor. §. cum uero. de coll.

Probatio insufficiens, dicere, ꝙ quis sit de tali domo uobili, nisi ꝓbet cū à populo pro nobili reputari, Bon. de Curt. tra. de no. par. 1. tomo 5.

Testis dicens quòd reputatur gentilis, an probet sine redditione causæ scientiæ, Cor. consi. 272. nu. 8. uol. 4.

Probatio de antiquis progenitoribus quomodo fieri debeat, Areti. consi. 37. nu. 1.

Non tutus accessus.

Testes super accessu non tuto qualiter deponere debeant, Staphil. tractat. de grat. expect. §. & 1. nu. 19. tom. 14.

Testes examinati sup̄ nō tuto accessu sufficiēter probāt, si dicant, ꝙ credent non esse tutum accessum eos citare, Cassad. decis. 2. de do. & contuma. nu. 2. Vanutius tit. de nulli. ex defec. nu. 125.

Non usus.

Testes deponentes de simplici non usu non probant, Alex. consi. 45. nu. 5. lib. 2.

Te-

Notorium.

notor.crimi.§.8.nu.16. Fel.cap. cum contingat.nu.15.de rescrip.

Testes deponentes super notorio tenentur reddere causam dicti sui etiam non interrogati, Franc. ca. consuluit, de app.nu.3. Ab.c.consuluit, lo j.nu.2.de app.Ias.ff.qui satis.cog.l.si uerò. §.si pro eo.nume.14.

Testes notorium probare uolentes quid debeant probare, Spec.li.3. de notor.cri.§.8.nu.17.But.c.cũ dilectus. nu.15.de purga. Cano. li.5.Gem.c.1.nu.8.de off.& pot. iud.deleg. Fran.Cur.de consuet. num.605.Berta.uer.testes depo. nu.150.

Testes si asserant aliquid esse publicum, & notorium, tamen non probant si eorum personæ reprobantur. & potest appellari, Bal. ca.ex parte A. nu.13.de test.

Testes ꝙ deponunt de uisu circunstantiarum, ex quib. resultat notorium cum probatione notorii necesse sit, Laur.de Rodulf. trac.de usur.par.2.§.80.quæro.num.22. tomo 9.

Probatio testium super notorio maximè capta per principem, ualet parte non citata, Gram.decis.65. num.58.

Probatio semiplena in notorio facti exigitur, Iser.super consti.Neap. humanitatem. nu.14.

Probatio plena in notorio facti actu transeuntis est necessaria, Spec.li. 3.de noto.cri.§.8.nu.11.

Nouale.

Testes ut probare possint aliquid esse nouale, q̃uo deponere dẽant, But.c.quid per nouale. nu.14. de uer. sig. & ibi Zab.nu.3.col.3.

Numeratio.

Testis & notarius quoad numeratã pecuniam procedunt a pari. Soc. consi.143.nu.4.uol.1

Testes duo deponũt in iudicio, unus dicit ꝙ ego numeraui Titio centũ, alius dicit ꝙ numeraui Gaio centum pñte Titio, & uolente, an isti sint cõtestes Ias. ff.de uer.ob. l.si procurator pñtis.num.4.& ff. de acq.pos.li.1.§.51.iusseri.n.50.

Testis si dicit numeratam fuisse pecuniam Titio, & alius dicat numeratam fuisse uxori ipso pręsente, Bar.cons.1.nu.3.uol.2.

Testis quorum unus dicit uidisse pecuniam deponi, alter numerari, an probent, Pau.cons.215.in causa, quę uertitur.

Testes duo si deponant de uero numerationis actu, & tres deponũt de confessione, an sit probatum per quinque testes, Bal. auth.rogati.C.de testi.

Testes singulares non sunt quando unus de numeratione ꝓbat, alius uerò de confessione, Barbat.c.licet causam.nu.36.de prob. Bert. uer.testes depo.nu.76.

Obligatio.

Testis ꝙ Seius se obligauit Titio ta-

tamen non dicentes probant, Rota decis.264.si testes.in anti.

Testis dicens talem esse alteri obligatum non probat, Berta. ver.testes.deponen.nu.186.

Paupertas.

Paupertas etiam negatiua, & ideo sufficit quòd probetur per publicam vocem, & famam, Oldr. consil.277.nu.2.

Peritia artis.

Testis qui deponit ex peritia artis, suę artis debet esse fide dignus & honestus, Corn.232.nu.6. uol.1. Dec.c.causā matri. nu.1. de prob.

Testes propriè non dicuntur qui deponunt de peritia artis, Ripa rub. de iud.c.1.nu.37. trac.de pest.

Testis peritus, an possit interrogari de diffinitione eius, super quo deponit maxime si cōstat eum intelligere effectum uerborum, Ripa, ff.si cer.pet.l.1.nu.35.

Testibus deponentibus de peritia artis creditur sine iuramento, Ripa.ff.de iureiur.l.admonendi.numero 196.

Testes de peritia artis deponentes debent iurare, Sal.C.de fi.instru. l.comparationes.nu.3.

Testium dicto creditur si de artis peritia deponunt, etiam sine iuramēto, Fulg.C.de testib.l.iusiurandi. num.4.

Testibus in arte peritis, an sit credendum, Lud.Rom. cons.255.nu.4. Cor.consi.273.nu.4.uol.3.

Testi perito in arte sua creditur, Cor.consi.81.nu.3.uol.3.

Testi deponenti de peritia satis est si deponat de credulitate, Rom. ff.de iureiur.sub rubr.nu.3. Cornе.consi.192.num.6.uol.4.Dec. consi.489.num.12. Felyn. c.quoties, de testib. uers.3.declaratur. nume.15. Ias. ff.de iureiur. super rubr.num.4.

Testes in contrarium admittuntur contra deponentes super peritia artis, Anch. c.causam matrim.nu. 3.de probat.

Pręscriptio.

Testes a quib.probatur præscriptio quid debeant deponere, Bellem. c.de quarta. nu.38.de præscrip.

Testes de quib.interrogentur super præscriptione tanti temporis, ꝙ non sit memoria in contrarium, Spec.§.1.de prob.uers.breuiter, Fel. consi.2.nu.35.

Testes inducti ad probandum præscriptionem de eodem tempore in specie, & non in genere deponere debent, Franc.Balb.tract.de præscr.nu.18.

Testis si dixerit possedisse a 40.ann. citra, pręscriptio probata nō est, Io.And.in no.c.licet, col.1.circa princ.uer.& citra, de probat.Bal. tract.de præscr.nu.13.Seysell.in repeti.l.Celsus.ff.de usucap.nume.54.

Testis deponens a tanto tempore citra quod tempus includat, Bertr. par. 3. consi. 107. nu. 6.

Testes si deponerent de longe maiori tempore quàm requiratur ad pręscriptionem licet adducant aliquam ex prædictis rationib. an nihilominus concludant, Franc. Balb. trac. de pręscr. nu. 13.

Testes non probant possessionem tẽporis requisiti ad complendã præscriptionem, nisi sint cõtestes de eodem tempore initii possessionis, & identitate temporis continuatæ possessionis, Fran. Bal. tra. de præscr. nu. 18.

Testes non dicũtur discordes, quorum vnus deponit de x. annis, Alter dicit ferè decem annis, Alber. de Ros. C. de uet. iur. enu. l. tanta. num. 2.

Testes deponentes de diuersis temporibus uidentur concordare in minori, Paris. consil. 107. nu. 20. volum. 1.

Testis deponẽs super titulo emptionis ad pręscriptionem probãdam in pretio deponere non tenetur, Franc. Balb. tract. de præscr. q. 9. par. 3. nu. 7. to. 16.

Testes deponentes super præscriptione, tempus esse completum asserere debent, Fran. Balb. de præscri. num. 13.

Testis deponẽs aliquem præscripsisse non probat, licet non interrogetur, nisi exprimat possessionẽ, & bonam fidem, Milis, uer. testis, num. 105.

Testis qui dicit ꝙ uidit aliquem pręscripsisse; an probet præscriptionem Bald. l. solam. C. de testi. nume. 3.

Testis esse debet de uicinis, ubi probatio incumbit de tanto tempore cuius initii memoria hominum non extat, Fran. Balb. trac. de præscri. par. 2. 3. q. 6. nu. 26.

Testimonium de auditu ualet in pręscriptione de cuius initio non extat memoria, Prob. in Io. Mon. c. cum personæ, de priuileg. num. 3.

Testes qui debent probare tempus cuius initii memoria in contrarium non existit, qualiter procedent, Homod. cons. 70. nu. 19.

Testes deponentes de tempore immemorabili debent deponere de cõi opi. Rui. consi. 34. uol. 1. nu. 12. & consi. 66. uol. 3. nu. 22.

Testis deponens tempus suorum pręcessorum immemorabile, an possit causam suam reddere, & quæ forma seruanda, Bertr. par. 2. consi. 184. nu. 8. 10. & 11.

Testis si deponat, ꝙ talis sic fecit per decem annos, quando intelligatur, i. quodlibet anno, & quando continue sine aliqua interruptione, Paul. de Cast. l. Stichus. nu. 3. ff. de cond. indeb.

Promissio.

Testis dictum dicentis scio Titium promisisse decem Seio, quia audiui quando promisit, Imo. de procur. c. auditis. nu. 1. dę elec.

Testis si dicat vidi, ꝙ talis promisit Titio decem, an probet, Bal. c. cũ causam. nu. 33. de testi. & in rub. C. si ex fals. instr. nu. 5.

Testis si dicant aliquem promisisse, an intelligi possit, ꝙ promiserit per stipulationem, sicut si verbũ promisit esset in instrumento, & de ratione diuersitatis inter testes & instrumentum quoad præsumẽdam stipulationẽ, Pau. de Ca. cõs. 331. nu. 3. uol. 1. Rom. ff. de uerb. obl. l. sciendum est. nu. 5. & 7.

Testis unus de promissione cũ alio de confessione probat, Ale. cons. 76. nu. 4. li. 6. Rip. ff. de iureiur. l. admonendi, nu. 206.

Testis deponens, ꝙ audiuit promisisse, An probet, Alb. de Ros. trac. de test. nu. 13.

Recognitio.

Testes quomodo deponere debeant de legationis ueritate si literæ deperditæ sint, Gondis. trac. de leg. q. 6. par. 1. nu. 23. to. 2.

Testes qñ non testificatur super contractu, sed super scriptura priuata, quam debitor negat se scripsisse, an solis testib. credatur absq; comparatione, Bar. auth. de instr. cau. & fi. §. si quod igitur, num. 3.

Testes uolẽtes probare scripturam esse manu alicuius quid dicere debeant, Hip. in rubr. C. de probat. nu. 299. Rui. consi. 71. nu. 3. Bertran. par. 2. consi. 32. nu. 9. AYMO, par. 1. sect. quęritur etiam, nu. 50. de ant. temp.

Testes priuatæ scripturæ probant de uisu, Bal. aut. si quis. C. qui po. in pig. ha. Lanfran. c. quoniam cõtra, de prob. Ber. uer. testes depo. num. 125.

Testes qui dicant se alias uidisse scribere non probãt, sed requiritur, ꝙ uiderint scribere litterã de qua agitur, Ale. consi. 80. nu. 4. li. 4. & consi. 174. nu. 5. li. 1. Imo. consil. 173. nu. 4. Rui. consi. 79. uolu. 3. nu. 2. Gram. decis. 84. & 103. numero 14.

Testis deponens de scriptura alicujus & rationem reddens, quia uidit eum sæpe scribere, & qui hẽt practicam, & notitiam de literis illius probat semiplenè, Rui. uol. 4 consil. 35. nu. 8.

Testes duo qui uiderunt scribi plenè probant, Ale. consi. 139. nu. 6. li. 6. Bal. consi. 153. nu. 2. parte secunda.

Testes duo tantum, an sufficiant ad probandum scripturam, ad quam fit comparatio, Bart. auth. de inst. cau. & si. §. si quod igitur. nu. 4.

Testium vno ex trib. subscriptis mortuo, an reliqui duo cognoscentes suam & mortui subscriptionem sufficiant, Ay. par. 1. sec. quæritur etiam. nu. 51. 52. & 53.

Testes deponentes ꝙ presentes fuerint cum scriptura fieret, & uidisse illam scribere tantum semiplene probant, Rui. consi. 79. uol. 3. nu. 3. Bert. uer. testes quot & quales. nu. 77.

Testes qui dicunt se interfuisse, quãdo

do aliquis scripsit, an bene probent Imol. de fid. instru. c. scripta uerò. nu. 7.

Testis deponens ꝙ hæc est scriptura talis, Barb. consi. 88. nu. 11. uol. 4. Lud. Roma. l. admonendi ff. de iureiur. nu. 60.

Testium subscriptorũ nõ debet esse nimis generalis, & ĩcerta recognitio subscriptionis sociorũ, Aym. par. j. sec. quæritur etiam. nu. 61.

Testis deponens se cognoscere subscriptionem alicuius non probat, Rui. cõsi. 64. uol. 4. nu. 15.

Testis probatio cũ cõparatione probat, Rebuff. tract. de chirograph. nu. 28. tom. 1.

Testis in comparatione literarum debet deponere ꝙ vidit scribere nec sufficit dicere ꝙ cognoscit literas alicuius ex pluribus aliis scriptis per eum, Soc. Iun. consil. 29. nu. 28. uol. 2.

Testes soli sine comparatione, an sufficiant ad probandum scripturã, in qua scripti sunt, Bar. auc. de instit. cau. & si. §. si quod igitur. nu. 2. Aym. par. 1. sec. quæritur etiam nu. 71. de antiq. temp. & nu. 76.

Testes de facili propter literarũ similitudinem, decipi possunt, Bertr. par. 2. consi. 140. num. 2. Gramat. decis. 121.

Renunciatio.

Testes actoris, uel rei possunt admitti But. c. super hoc. nu. 15. de renũ. lib. 1. par. 1.

Testes rei uel actoris qui admittuntur concurrẽte exceptione spõtaneæ renũciationis, & replicatione de non spontanea, But. c. sup hoc nu. 22. de renunc. lib. 1. par. 1.

Testes super renunciatione spontanea productos interrogare cautũ est de causa renunciationis, Butr. c. super hoc. num. 14. de renun. li. 1. par. 1.

Testis interrogatus sup causa facti qualificatæ renunciationis deducti, & dicat ꝙ sponte renũciauit, non concludit, absque alia causa, But. c. super hoc nu. 19. de renun. lib. 1. par. 1.

Sanita.

Testis si dicit uidi quem sanũ, an probet, Nell. tracta. de testib. nu. 14.

Scientia & ignorantia.

Testis an posit probare certã scientiam Principis, Afflic. ca. 1. not. 3. per quos fiat ĩuesti. Barb. cle. & si principalis. nu. 43. de rescrip.

Probãs absentiam à prouincia, an legitimè probet ignorantiam cõstitutionis, vel statut. Abb. c. cognoscentes. nu. 10. de consti.

Probatio ignorantiæ statutorũ admittitur, Henric. Boi. tra. de syno. epis. ar. 2. nu. 39. uol. 2.

Testes probant sciẽtiã principis si ĩ rescripto defuit clausula ex certa scientia, Bal. c. 1. col. 2. per quos fiat inuest.

Probatur ꝙ quis sciuerit suũ fratrem per publicam uocem, Bar.l. nemo §. qui frater.nu.1.ti. de hæred.insti.

Papa ꝙ fecit aliquid ex certa scientia qualiter hoc cõstare potest Zabarel.cle.1.de iu.nu.15.Lamber. art.15.q.9.prin.3.part.li.2.nu.3. Milis in uersicul. gratia non potest dici, & §. quod maximè sequitur.

Probatio ꝙ quis non sciuit quomodo facienda, Mar.de Fan.qualiter neg.Prob.nu.8.uol.13.

Probatur iuramento ignorantia, & scientia, Bal.consi.444.nu.3. uolum.5.

An probetur scientia uel ignorantia per coniecturas, Bal.consil. 392. uolum.1.

Sententia.

Testes quomodo super sentẽtia promulgata deponere debeant, Butr. c.sicut.nu.4.de sen.& re iu. nu.2. Io.And.in nouel.c.Alb.col.4.circa.fi.uer. Albericus de testi.Imol. c.sicut nobis, de sen.& re iud.nume.2.

Testes qualiter sententiam probant remissiuè, Nell.tract. de testi.nu. 18.Corn.consi.69.nu.5.uolu.1. Bertac.uerbo testes deponen. nume.124.

Testes qualiter debeãt deponere cũ quis intendit probare per eos sententiam in scriptis latam, Bal.l.gesta.C.de re iu.nu.18.

Testes super snia deponere debẽt ꝙ interfuerunt, & lata per talem iudicem cõtra talẽ pro tali re. Doc. c.sicut.de re iud.

Testis uolens deponere de sententia oportet quòd ipse audierit legere sententiam, Alex.consi.70.nu. 9.lib.4.

Testes qui producuntur ad probandum sic fore sententiatũ, non est necesse ut deponãt de omnib. uerbis per iudicem prolatis, sed satis est ꝙ recitent effectum, Abb. c.sicut nobis.nu.5.de re iud.

Societas.

Societas probatur per testes, Ias.in l. cum proponas.nu.1.C.de pac.

Testis super societate quomodo deponat, Pau.consi.235.in causa quę uertitur.

Societatem fuisse aliquis tacitè prosequutus ex quibus probetur, Soci. consi.87.col.4.li.1.

Testis dicens ꝙ uidit communicare bona à 50. annis circa non probat, Corn.consi.220.nume.2.uolum.3.

Solennitas.

Testes qui ueritatem non probãt solemnitatem non probant, Cum.ff. de testi.l.hæredes.nu.3.

Testis qui asseruit solemnitatẽ probat eam, Bal.c.ex tenore.nu.2. de testi.

Testis ad probanda acta, uel solemnitatem qd deponere debeat, Fulg. consi.

conſ. 143. in med. 3. col.

Solutio debiti.

Teſtes quot requiruntur ad probandum ſolutum debitum, Spec. de prob. §. uidendum.

Teſtes quinq; requiruntur in probãda ſolutione debiti in ſcriptis redacti, Fed. Schen. tra. de teſt. nu. 84. to. 13. Nepos tra. de exc. n. 19. & 46. to. 13. Sal. l. teſtiũ. C. de te.

Quando de debito conſtat ꝑ ſcripturã, ad hoc vt probetur, ſolutio ꝑ duos, aut per tres teſtes, tuæ probanda ſunt, Pau. de Caſt. l. teſtiũ. nu. 3. uſque ad 12.

Teſtes quod non probent ſolutionẽ debiti, an partes poſsint conuenire, ſed ſolum per inſtrumentum, Afflic. cap. 1. nume. 1. qui teſt. ſint neceſ.

Teſtes deponẽtes ſolutionẽ factam alicui ſub nomine appellatiuo, an probent, Ruy. conſ. 122. nu. 11. uolum. 5.

An teſtis deponens ꝙ creditor fecit ſaldum cum debitore, & confeſſus eſt ſibi eſſe ſatisfactum ꝓbet ſolutionem, Bal. conſi. 487. par. 4. num. 1.

Teſtis deponens ſuper ſolutione debet deponere ex quæ cã ſit ſolutũ But. c. ad audiẽtiam. nu. 11. de præſcrip. li. 2. par. 2.

Teſtis ſi dicit ſolutionẽ factam ſed non dicit, quia uidit, nec de loco, nec de tempore, quia non interrogatus, probat, Bart. l. teſtiũ. C. de teſti. nu. 9.

Solutio annuæ pẽſionis, an ſit probata per teſtes dicentes, ꝙ Dominus dixit ſum contẽtus, Bal. cõſi. 220. nu. 1. par. 1.

Status.

Teſtis deponẽs de ſtatu perſonæ alicuius debet nominare perſonam vtroq; nomine proprio, & appellatiuo, & dare ſufficientem demonſtrationem, Cor. conſ. 137. nu. 10. uol. 3.

Stilus.

Stilus iudiciarius quando eſt probãdus, & allegatur in iudicio poteſt iudex ex ſe ipſo interrogare notarios, & alios practicos, & ſe informare, Bar. ĩ l. lege Iulia, in fi. ff. de ſec. Cy. l. 2. C. quæ ſit lon. conſu. conſ. Dec. conſ. 402. nu. 10.

Iſtud tamen procedit in ſtilo, & conſuetudine reſpiciente ordinem iudiciarium, non autem cauſæ deciſionem, idem Dec. d. conſil. 402. num. 12.

Matrimonium.

Matrimonium ad effectum legitimatis filiorum ſufficit, ꝙ ſemiplenè probetur, Soci. Iunio. conſil. 86. lib. 2.

Ad effectum ſucceſsionis ſufficit ꝙ matrimoniũ ſemiplenè probetur, Ge. conſ. 27. n. 7. Pariſ. conſ. 13. nu. 22. lib. 2. & conſi. 57. nu. 41. libr. 4.

Teſtis ſuꝑ ſtatu perſonæ poteſt eſſe mater, & fratres, vt per Sal. in l. fi. C. de carbo. edict. & per Bartol. in l. 1.

Te-

Testis sup cognitione persone quid deponat, Berta, uerbo testis depo sitio.nu.98.

Testis deponens super uita & mori bus alicuius personæ debent illũ cognoscere, & an sufficiat cogno uisse de futoro, Abb.c.cum P.nu. 2.& 5.de purg.cano.

Testis nnicus probat uirtutem alicu ius si aliàs est idoneus, Bal.ca.j.§. porrò.col.4.quæ sit prima cau.be nef.amitten.

Stipulatio.

Testes qualiter stipulationẽ probét Nell.tract.de testib.num.189.re- missiuè.

Testis dicens ꝙ promisit per stipu- lationem, an probet illam, Sal. C. de usur.l.1.nu.4. Ias. ff. de acqui. poss.l.1.§.adipiscimur.nu.21.Ri pa.ff.de uerb.oblig. in conti.rub. num.7.

Testis dicens quẽ permisisse per sti- pulationem iudicat, & non testifi catur, Bal.l.si interrogationem.n. 4.C.de usur.& l. sciendum. ff. de uerb. oblig. Lud.Rom. ff.de uer- borum obligat.l.sciendum est.nu me.11.

Testes deponẽtes interrogationem præcessisse, & respõsionem subse quutam, non probant stipulatio- nem, nisi dicãt, ꝙ inter partes fue- runt facta, Rip.ff.de uerb. ob.l.1. §.qui præsens.nu.1.

Testes si dicant ꝙ talis promisit tali ꝑ stipulationẽ ꝓbarẽt nisi dicãt, ꝙ ꝓmisit ꝑcedente interrogatio- ne & statim sequuta respõsione, Pau.de Cast.l.iurisgẽtiũ.§. quod fere.nu.4.ff.de pac.Bert.uerb.te- stes depo.nu.61.

Testis dicens in causa scientiæ, quia promisit, non concludit ꝙ promi serit per solemnem stipulationẽ, quanuis de natura sui hoc impor- tet, Abb.ca.sicut nobis.nu. 19.de re iud.

Testis dictum probantis simpliciter promissionem data præsentia par tium propter annexam iuris præ- sumptionem ꝓbat stipulationẽ, Rom.ff.de uerb.obli.l. sciendum est.nu.10. Salyce. C. de usur.l.j. num.5.

Testis super stipulatione deponens, an probet nisi reddat rationem, et non interrogatus, Seysel.l.scien- dum ff.de uer.obl.nu.13.

Testis dicendo stipulationem inter- uenisse, si assignet cãm dicti sui per sensum, uisus, scilicet dico sti pulationẽ interuenisse, quia uidi an probet, & quando dictum te- stis deponentis ꝑ uisũ, uel auditũ aut alium sensum corporem incõ gruum ei de quo quæritur possit capi unus sensus corporis ꝓ alio, Rom.ff.de uerb.obl.l.sciendum. nu.14.

Testes si dicant, ꝙ in aliqua stipula- tio.ĩuenerint, interrogati quomo do sciunt, dicunt, quia uiderunt, & audierunt, quando præcessit in terrogatio, & responsio sequuta est dictum hoc stipulatiouem nõ pro-

probat, Caccialu.trac.de pac.q.1. nu.2.to.8.

Tenor.

Testes idiotæ non probant tenorem scripturarum, & pariter illiterati Thom.Gramat.in ciui.consf.127. num.14.

Testis deponens ad probandum priuilegium requiritur ꝙ sit peritus, & sciat perpendere de substantialibus instrumenti, Ale.consil. 196.nu.2.li.2.

Testes an teneatur de tenore instrumenti deponere, Sal.C.l.si de possessione.nu.2.

Testium dicta facta super tenore, & amissione instrumenti quomodo fieri debent, Bar.auth.si quis. nu.6.C.de eden.Abb.cap.Albericus.nu.4.de test.gl. & doc.de priuil. c.olim.el 1.

Testes qui habent probare tenorem instrumenti perditi, an habeant probare omnem eius solemnitatem, Abb.c.cum. nume.8. de priuileg.

Testes duo probant tenorem instrumenti, secus quando producitur, & testes dicant aliud instrumentum esse alterius tenoris, nam stã dum est originali instrumenti, & quòd illi testes sint ualde periti, Dec.consf.82.nu.3.

Testis deponens se uidisse instrumentum tale quid continens, an probet Bertran. par. 1.consi.307. num.7.

Testes dicentes nõ recordari, de qua est cõtrouersia, probant causam non fuisse expressam, Cy.& Bal.l. 2.in fi.C.de donat.an.nup. Berta. uer. testes instru.nu.20.

Testibus qui dicunt se uidisse, & legisse instrumentum, non creditur nisi deponant quòd fuerunt præsentes negotio, Ang. C.de testi.l. testium.nu.2.

Testes deponentes se uidisse priuilegium, an probent priuilegium, Alex.consi.196.num.9.li.2.

Testis probat substantialia licet de aliis, Bal.l. 2.ad fi. C. de donatio. ante nupt.

Testes non probant litteras Apostolicas uel eorum processus deponentes, ꝙ eas uiderint, nisi dicant tenorem Belle.decis.395.

Valor.

Testis deponens super æstimatione dubii euentus litis quomodo deponere debeat, Cagnol.in l.2.sub nu.76.uer.5.facit. C. de rescind. uend.

Testes qualiter de ualore rei deponere debeant, Alb.de Rof.ff.ad l. fal. l.pretia.nu.1.Bar.l.seruius. §. si qui alicui. ff. de legat.1. & l.ex quodam.§.diui fratres.num.1.ff. de iur.fisci.Bald.consil.437.par. 3.nu.2. Abb. c.cum causam, el 2. num.3.de testi.Fab.de Mont.tracta.de emp. & uendit.q.8.nu.27. tom.8.Ias.§.plus. nume.7. & 12. institutio.de act.Berta.consf.256 par.3.

par.3.num.7.& consi.370.nu.4. par.2.Bertac.uer.testes depo.nu. 93. Cagno.in l.2.nume.231.cum plu.seq.C.de rescin.uend.

Testes super fructib. quomodo probent, Bertac.uer.testes deponen. num.143.

Testis dicens opinor talem rem tantum ualere, an probet, Bal.l.ii qui C.de præd.nauic.nu.2.cons.136. num.2.

Testis de credulitate non probat pretium, uel ualorem rei, Fulg.cons. 243. post prin. 2.col.

Testis deponens super ualore rei scientiæ causam reddens debet dicere, ꝙ res tanti fuit uendita, quia uiderunt, uel res circũstantes eiusdem qualitatis, uel ꝙ tanti emisset, uel quòd res tãti reditus communiter solet pro tanto uendi Cor.consilio 346.numero 12.uolum.1.

Testis dicens prædium tanti ualere pro communi æstimatione, si in causa scientiæ dicat ꝙ ipse tanti emeret, probat, Soc.iun.consi.73. nu.3.uol.2. & num.6.

Testes deponentes super ualore rei, an probent, ut quia dicunt scio, ꝙ tantum valet, quia a tali potui habere, Butr.c.cum Ioannes.nume. 15.de fide instrumento.li.2. par. 2. Corneus consil.224.num.3.uolum.1.

Testis deponens super ualore dicendo, ꝙ res ita fuissent emptæ, & uẽditæ a uolentibus emere, probat, Cor.consi.346.nu.13.uol.1.

Testis deponens de ualore rei, & dicit quòd tantum ualet, quia tantũ daret, non probat, quia hoc posset esse pro interesse particulari, nisi adiiciat pro communi æstimatione, Corn.consilio 346.nu.14.uolum.1.

Testes quando concordant in rei ęstimatione, licet quilibet de causa deponat, probant, Bart.l.2.nu. 18.C.de resc.uend.

Testes super æstimatione deponentes si non addant illa uerba, s.communi æstimatione, tamen ualidatur eorum dictum, qui uidentur omnino deposuisse de cõi æstimatione, Gram.cons.35.nu.4.in ci.

Testes deponentes rem ualere tanti an probent æstimationem, Soc.in rubr.C.de sent.quæ pro eo, numero 63.

Testis dicto de æstimatione, an credatur sine ratione causæ, Bal.l.solam.C.de testi.nu.2. uer.quæro, Sal.C.de test.l.solam.nu.6.Bert. par.3.cons.164.

Testis in probanda æstimatione debet reddere rationem, alias non probat, licet non interrogetur de ratione per iudicem, Sal. l.uetustissimam.nu.9. C.de iur.do.impe. Cor.cons.346.nu.10.uol.1.& cons.186.uol.1.nu.1.Dec.consi. 322.nu.6. Cur.iu.consi.144.nu. 6.par.2. Cassad.decis.19.nume.3. super reg.

Probatum si sit respectu ualoris rei per testes de pretio maiori, nihilominus poterit firmari articu.de mi-

minori, & ſuper eo teſtes examinari, Ludou. Rom. ff. de in lit. iur. l. cum furti. num. 6.

Teſtes deponentes aliqui de maiori, aliqui de minori ſumma, uel ætate, dicuntur conteſtes in minori ſumma, Cuman. conſilio 17. poſt princ. 2. col. Corn. conſil. 181. nu. 60. uol. 2. Soc. iun. conſil. 146. nume. 24.

Teſtes an dicantur contrarii, quando ſuper ualore unus dicit ad centum quinquaginta, Bar. l. fi. §. indiuiſam, nu. 5. ff. de leg. 2. & ibi Pa. de Ca. nu. 3. Bal. l. hi q. C. de præ. naui. nu. 2. Alex. conſil. 185. nu. 6. li. 7. & conſi. 64. nu. 9. 10. 11. & 12. lib. 11.

Teſtes in numero, uel quantitate diſcrepantes, an posſint ſaltem in minori ſumma, in qua concordāt admitti, Butr. conſ. 52. nu. 1. Albe. de Roſ. trac. de teſt. nu. 7. Nellus trac. de teſti. num. 184. Afflict. deciſ. 240. nu. 4. Dec. l. in eo quod plus. nu. 17. de reg. iu. Seiſel. l. qui quartam. ff. ad Trebellian. num. 1. remisſiue.

Teſtium duorū, ſi unus deponit de ualore centū quinquaginta, alius de centum, an in dicto iſtius intelligatur taxatiua tantum, contra Bar. Lud. Ro. ff. de in li. iur. l. cum furti. nu. 5.

Teſtes duo ſi dicunt, quòd res ualet quinque & non plus, & alii duodecem quid iuris, Francus, de arbi. c. 1. nu. 5. & 6.

Teſtes ſi ſint duo, & unus deponit de quinque, alius de decem, contractus in quinque non probatur Nel. trac. de teſti. nu. 183.

Teſtes in ſumma uariantes, an dicantur ſingulares, Afflict. deciſ. 362. num. 2.

Teſtes quorum unus dicit rem ualere decem, alter quindecim ſunt ſingulares, Berta. uer. teſtium impugna. nu. 67.

Teſtes ſingulares, an probent ſummam redituū in bonis Pupill. Pa. de Ca. conſ. 301. nu. 8. uol. 1.

Teſtes diuerſimode circa æſtimationes rerum deponentes posſunt tā quam concordes admitti, Butr. conſ. 52. num. 2.

Teſtis ut ualorem rei probet debet etiam ſe referre ad cōtractus uerba, Cor. conſi. 346. nu. 15. uol. 1.

Teſtium dictum ualet ubi aliquis deponit ꝙ res ualebat decem, & ultra licet non adiiciat, quantum ultra ualebat, ſi fortè interrogati nō fuerint, & tamē propter quatuor uendita fuerit, Barb. c. cum cauſa nu. 6. & 7. de emp. & uend.

Teſtis ſufficit ꝙ deponat ſi res uendita fuit per decem, quæ ualebat uiginti, & plus licet non declaretur illud plus, Soc. in conſ. 73. nume. 2. uol. 2. Fely. ca. cum cauſa, in prin. de teſti.

Teſtis ad ualorem, & æſtimationem iugerum terræ, ut probet debet dicere, quod eſt agricola, & quanto tempore agriculturam exercuerit, quia nouus agricola, non probat, Cor. cōſ. 346. n. 19. uol. 1.

Testis unus cum fama nõ probat beneficium excedere taxam in materia obiectiua, licet sola fama arctet impetrantem probare beneficium esse intra taxam si adiudicationẽ petat, Bellem. decis. 471.

Testis deponens rem ualere minus decem, nõ negat quin plus ualeat, Ruy. cons. 67. uol. 1. nu. 7.

Testis dicens ꝙ uoce & fama res tanti ualeat non probat, Cor. consil. 146. uol. 1. nu. 117.

Testis deponens de pretio rei quę tãtum ualet, quia de ipsa percipiuntur tot fructus quolibet anno, bonam rationem reddit Ias. ff. de legat. primo, l. si fundum per fideicom. nu. 6.

Testes deponentes de ualore, & post publicationem attestationum fiat articulus, ꝙ res pluris erat, iterũ examinari an possint, Bertr. par. 1. consi. 7. nu. 3.

Testes qui examinati super ualore dicunt communiter, & [illegible] quid probẽt, ubi ꝙ nihil operatur, Lu. Rom. ff. de in lit. iur. l. cum furti. nu. 7. Bert. uer. testes in causa appellationis. nu. 6.

Probatio quod talis portio sit minoris redditus, non concludit quod minus ualeat, Rui. uolu. 4. consil. 59. nu. 19.

Probatio æstimationis, uel interesse, quando non potest aliter fieri, debet iudex certam quantitatem taxare, infra quam pars iuret. Rom. consil. 270. nu. 5. Nil. in uer. probatio. §. 27.

Venditio.

Testis ut uenditionem probet, quæ requiruntur, Ale. consi. 180. nu. 7. li. 6.

Testes deponentes de uenditione, & non de certo pretio, an faciant fidem de ipsa uenditione, Tiraq. de retract. nu. 88. Bertran. consil. 12. nu. 8. uol. 1.

Testis deponens de uenditione totius, an tacitè includat medietatẽ altero teste de medietate deponẽte, & an sint singulares, Affl. deci. 72. num. 3.

Testes si deponunt hominem uenditum, uel equum, & non crispũ, uel equum & non stellatum in fronte, cum tamen tales essent, an probent, Iaso. C. unde legi. l. non hoc. num. 13.

Verba formalia.

Verba alicuius qualiter per testes sint probanda, Barb. cons. 47. n. 3. uol. 2.

Violentia.

Testes deponentes super uiolentia sic cõmissam fuisse uiolentiã, quia uiderunt accusatum auferre rem de manib. accusantis, an probent, Ias. C. unde legi. l. non hoc. nu. 9.

Probatio iusti timoris, ꝙ talis iudex uel magistratus cõsuetus fuit carcerare, uel alia facere, an sufficiat si semel tantum probetur talia cõ-

mi-

misisse sibi, uel alteri, Ale. l. de pupillo §. si quis ipsi prætori, de op. no. nun. nu. 19. 20. & 23.

Testis ꝙ uiolenter fecit non probat, Bertac. in uerbo testes depo. nume. 104.

Qualiter probetur uis expulsiua, siue fiat per ipsum, siue per alium, Bal. conf. 68. par. 3. nu. 1.

Probare metum in genere non sufficit Vital. tra. clau. pag. 489. nu. 1.

Probatio per unum testem de uisu, & plures de fama ꝓbatur ĩpressa uiolenta intentio, Bal. consi. 162. par. 4. nu. 2.

Probare uim ac metũ interfuisse cõtractui, an ut ex eo solutum repetatur satis sit, Ful. de cond. ob tur. cau. l. si ob turpem l. Iulianus, de cond. indebi. nu. 15.

Probatio incerta in metu, an ualeat, Bal. in l. quæ causæ. nu. 15. de his quæ ui metus. cau. fiunt.

Voluntas.

Testes singulares admittũtur ad probandum præsumptam uoluntatẽ alicuius, Aym. consi. 73. nu. 33.

Testificari de uoluntate spõtanea periculosum est, Bar. Cęp. consil. 2. nu. 14. uid. supra in uerbo animus probatur per testes.

Testis deponens super alterius uolũtate per uerbum æstimo, probat, Cor. conf. 204. uol. 1.

Testis aliquem uoluntate, & non liberè elegisse deponens, nihil probat, Barb. cap. licèt causam. num. 35. de probatio.

Vsurarius.

An testis sit idoneus, si dicat talẽ esse usurarium, eo quia mutuat sibi ad usuras, Bal. conf. 10. par. 3. nu. 2. & consi. 468. nu. 6. Cald. rub. de testi. conf. 6. nu. 1.

Testis deponens aliquem esse usurariũ, quia ab eo recepit mutuò, & soluit usuras, non est idoneus testis Fulgo. conf. 134. post med. 2. col. Fel. c. ꝑsonas. nu. 2. c. ueniẽs el 1. nu. 22. de testi. Hippol. consi. 2. num. 46. & consil. 29. nume. 26. uol. 1.

Testes contra usurarium in aliis casibus, an esse posint illi, cũ quibus usurarius fecit contractus usurarios, Ale. consi. 174. uol. 2.

Testes optimè probant contra usurarium, quia asserunt se nolle ex sua depositione posse consequi beneficium recuperationis usurarum, Rid. li. 2. respons. c. 8. nu. 5.

An uitietur cautio, quãdo testes nõ sunt de Parochia usurarii, Bal. cõsi. 161. par. 2. nu. 12.

Ad probandum quem manifestũ usurarium duo incumbit probare, Bal. consi. 459. nu. 2. par. 4.

Testibus saltem duobus probatur cõtractus usurarius, seu simulatus, Cor. conf. 266. uol. 1.

Probationes leuiores an sufficiãt in causa usuraria, Fran. de usur. c. 1. §. & quia nu. 7. Cor. consi. 23. nu. 4. uol. 3.

Quomodo probatur quem esse usurarium manifestum, & q & quot testes in hoc sufficiunt, Bal. consi.10.num.1. par.3. & consi.465. nu.5. par.4.

Qualiter probetur quem esse usurarium Bal.cons.311. par.2.n.1.Bal. cons.277.par.3.nu.2.

Testis ad probãdum usurariam prauitatem quomodo debet deponere, Bar.consi.20.nu.3.

Testes de minore uariantes, an probent usurarium, & quid in probatione possessionis si de tempore non concordẽt, Iser. super tertia constitutione Neapo., quę incipit usurariorum.nu.7. & 8.

Per testes singulares aliquem usurarium probatur, Nell.trac.de testi. nu.187. Corn.consi.34.num.10. uolum.2. Hippol.consi. 109. nu. 8.uolum.2. Bertac. uerb. testium impugna.nu.76.& uer.testes depo. nu.59.

Probatio quæ fit contra usurarium post mortẽ usurarij non probat illum usurarium manifestum, Bal. consi.459.par.4.nu.5.

Testes singulares non probant factũ idest contractum esse usurarium, sed bene probant contractum sic cum tali persona, Nel.tract. de testi.nu.213.

An modicitas pretii cum pacto de re uendendo, si emptor erat solitus fęnerari indicat præsumptionem cõtractus fęneratitij, uel pignoris potiusquã emptionis, & an sit necesse probare ꝙ emptor erat fęnerator tempore contractus, uel potius sufficit, ꝙ ante uel post, uel aliter quandocunque, Bal. consil. 205.par. 2.nu. 1.

Vulnus seu percussio.

Testis si dixerit, ꝙ uidit Titium percutere Gaiũ pluribus uicibus an de tribus percussionibus condemnatio fieri debeat, & quid si de pluribus dixerit, Barba.c.plerunque. nu.10. de rescrip.

An & qualiter ꝓbetur quẽ esse mortuum ex uulnere, uel ex alia causa uel ex mala custodia, uel mixtim, & est pulcrum cõsilium ad instruendum iudicem qualiter debeat inquirere ueritatem in talibus occultis, Bald.consil.328.par.2.numero 2.

Testis qui deponit sup qualitate uulneris, & rationem per uisum reddit dicens qđ uulnus mortale fuit quia uidit, an probet, Bal.ca. cum causam. nu.40. de testi.

An sit & qualiter ꝓbetur uulnus esse mortale uel non, Bal.cons.538. par.2.nu.1.

Testis qui dicit uidi talẽ percuti cũ ligno, & cicatrice, uulnus probat, sed nõ cicatricem, Bal.c. cum causam.nu.29.de testib.

Probationes ueræ super uulnere per quos sciri possunt, Isern. super cõstit. Neapol. terminum.nu.19.

Testis si dicit, talis uix percussit talẽ probat, Præpo.c. contracto.nu.1. de cog. spi.

Testis

Testis probans, ꝙ tempore percussionis magister docebat discipulũ, probat ꝙ animo docendi percussit, ut non teneatur ad pænam, Bar. consilio, uisis testibus examinatis.

Probatio quod Tttius fuit percussus tribus ulneribus, quomodo procedit, Ang. super malef. uer. comparent, uer. 5. quid autem. nu. 33.

Testes dicẽtes uidisse dictum Titiũ percutere, probat qualitatem Titii si in inqsitione fuerit facta mẽtio de ea Berta. uerb. testes depo. nu. 141.

Testis deponens ꝙ uidit Titium uulneratum, uidetur tamen deposuisse de uno uulnere licèt plura habuerit, nec unius testis dictum aliquantulum probat, maximè in criminalibus, Cor. cons. 192. nu. 7. uolum. 4. & consi. 212. nume. 2. uolum. 1.

Testes si producantur super uulnere, sup quo sit capitulatum, & deponant uerum esse de uulnere, sed ꝙ fecit ad suam defensionem probat, Ias. ff. de iureiu. l. si duo patroni. §. Iulianus. nu. 28.

Quomodo singulares probentur uaria.

Testes an posſint probare ascẽsum Regis, Afflic. ca. 1. no. 3. per quos fiat inuesti.

Testium receptio super articulis expresse non admissis ualet in materia beneficiali, & attẽtatorũ, Rot. decis. 513. nu. 1. in antiq.

Testis qui dicit, uidi talem bene cantare, an bene probet, Bal. c. cũ causam, nu. 53. de testi.

Testes quales idonei sint ad Cardinalium depositionem, Barb. trac. de præstan. Card. q. 11. nu. 10.

Testis si dicat uidi ꝙ talis erat clericus, an probet clericatum, Bal. ca. cum causam. nn. 3. de testi.

Testis deponens simpliciter ꝙ fuit condemnatus in dubio debet intelligi propter absentiam, Ruy. uol. 4. consi. 34. nu. 8.

Testes super cognitione ꝑsonę, quomodo deponant, Bert. uerb. testes depo. nu. 98.

Testium depositiones ualent etiã si de tempore contractus deponant secus si deponãt & uariẽt, Bertr. par. 2. consi. 2. nu. 49.

Testes intendentes probare sindici creationẽ ad quod probandũ debent necessariò concludere maiorẽ partem decuriorũ hoc fecisse, itẽ tempus creationis ante cõpromissum, & quod ad cõpromittendũ fuerit cõstitutus, Pau. de Cast. consi. 42. nu. 1. uol. 2.

Testes super dolo, uel culpa probanda, uel excludenda, qũo deponãt Berta. uerb. testes depo. nu. 103.

Testes in actione legis aquilię quid dicere debeant, Gofre. in libellis 1. q. de act. l. aquil. nu. 27.

Testis unus si deponat, ꝙ ego sum passus damnũ in tali cã in 10. alius testis, ꝙ in 15. an uideãtur contrarii, Ale. cons. 64. nu. 7. li. 3.

Testes

Te-

Testes quando sunt omnino hincin de pares, & pro vna parte aliqualis præsumptio est pro illa iudicant, Bar.consi.1.nu.13.Hip.con si.51.nu.43.uol.1.Curt.iu.consi. 131.nu.6.par.2.

Testes præferũtur aliis testib.in causa quando testes deponunt in fauorem illius causæ pro qua est lata sententia, Fel.c.in nostra.nu.3. de testi.

Deponentibus consonantiora quàm contraria.

Testi dicenti quod naturæ, & negocio conuenit magis quàm aliis credatur, But.trac.de test.nu.14. Ruy. consi.67.uol.1.nu.6.Franc.Cur. trac.de testi.num.39.Ay.cons.2. nu.11.Bertr.par.2.cons.37.n.12.

Verisimiliora deponentes.

Testes cæteris paribus præferuntur, quãdo testificando uerisimiliora attestantur, But.c.licet.nu.46.de probatio. li.2.par.2. Sal.ff.de testi.l.ob carmen.nu.3.Barb.cons. 3.col.1. & 3.uolu.3. & consi.43. col.4.& cons.64.uol.1. & cons. 57.nu.10.uol.4. & consil.45.nu. 1.& consi.80.nu.4.& consi.8.nu. 3.uol.4.& c.licet causam.nu.46. de probat.Imo.c.licet causam.nu me.12.de probat. Aret.l.stipulatio. §.eodem.de uer.obli. nu.42. 43.& 44.Ale.cons.171.num.4.li. 5.Bart.Cep. consi.3.§.1.nu.22. Corne.cons.90.nu.38.uolum.2. & consi.61.num.12.uolum.3. & consil.123.num.2.uolum.4. con sil.182.num.22.uolum.2.consil. 333.nu.42.uol.1. con.261.nu.6. uol.4.Fel.consi.50.num.27.& c. in nostra.de test.num.1. Chassen. consi.15.nume.25. Dec.consilio 315.num.8.Curt.iu.consil.178. nume.4.par.2. Affl. decisio.362. nu.6. & c.1. §.item si uasallus, de contro. inuest. primo not.de feu. Ruin.consil.92.nu.16. uolum.4. consi.1.uolu.4.nu.16.Paris.consilio 13.num.112. uol.3. Gozad. consi.8.nu.46. & consi.79. numero 13. Gramat.consil. 30.nu.6. in ciui.Soc.inn.consilio 159.numero 14. Berta. uer.testium impug. num.94.

Testes deponentes uerisimiliora præferũtur aliis, etiam quod sint necessario plures, Abb.c.cum oporteat. nu.11. de accus. & c.cum P. Manconella. nu.13.de accus. & l. ob carmen.in fi.de testib. Pau.de Cast.consi.192.num.4. uolum.2. Hipp.sing.343. incip.uerisimilitudo, Calcan.consi.76.nume.15. Aymo consi.195.nu.10. & consi. 6.num.6.

Testibus uerisimiliora deponentib. magis credendum est, & si negatiue deponerent, Soc.iu.consilio 183.nu.10.uol.2.

Testes si omnino contrarii essent debent stari famæ, quæ processit ex uerisimiliorib. præsump. Ale. cõ

si.

si.24.nu.22.li.2.

Testi non deponẽti de tempore, vel dubitatiuè deponenti, magis creditur cum uerisimilior uideatur deponere propter obliuionem tẽporis, quòd de facili contingit, Gram.consil.66.num.46. in ciui.

Testes duo si sunt contrarij in probando memoriam extare, uel non extare, statur in dubio dicentibus uerisimilia, Lud.Rom.ff.de aqua plu.arcen.l.si cui aqua.§.idem habet.num.6.

Testis qualiter cognoscitur ꝙ uerisimilia deposuit, Alex.consi.180. num.14.li.2. Lud.Rom.ff.de recep.arbit.super rub.nu.33.Curt. sen.consil.24.nu.2. Franc.Curt. trac.de testi.nu.20.Ruy.consilio 145.uol.5.nu.7.Bar.Cep.consil. 50.num.4.

Testes dicuntur uerisimiliora depo nere, quando melius narrant factum, & sciunt, Gozad. conf.13. nu.56.

Testibus cõtraria dicentibus iudex uerisimilia uidere debet, Butri. trac.de testi.nu.3.to.13.

Testi dicẽti uerisimiliora iudex potest non credere, Barb.consil.32. nume.3. Aymo par.1.sect.quarto limitatur. nu.40.tract.de antiqu. tempori.

Affirmantes negantibus.

Testib.affirmantib.an magis credatur ꝙ negantib.Bal.c.1.de contẽ. inter me & do. super feu. numero 3.& conf.220.par.1.nu.1. Zabarel.consi.10.in fi.nume.12. Afflict. decis.324.num.9. Curt.senior.consi.72.nu.8. & consil.23. nu.3.& Berta.par.1. consi.211.& par.3.consi.4.nu.4. Milis uer.testis,nu.85.

Testibus affirmantib. est magis credendum quàm negantibus, Alberic.de Ros.col.3.nu.6.fol.39.super prima infor.Cuma.consil.77. post med.2. col.Barbat.consi.43. col.4.& consil.64.colum.3. Alex. consi.108.nume.2.li.2. & consil. 110.num.5.li.1. & consil.54.nume.6.li.6.& consi.148.nu.2.lib. 2. & consi.169.num.12.lib.5. Aret.l.hæredes.nu.3.ff.de testibus. Ias.uol.4.consi.137.Hipp.consi. 27.num.16.uolum.1. Ruy.consi. 63.nu.2.uolu.4. Paris.consil.88. nu.28.uolum.3. & consil.113.& 117.uol.3. Bero.ca.ex literis tuis. num.33.de probat. Rebuf.tra.de deci.q.13.num.98.Berta.uer.testium impugna.nu.119.

Testibus affirmantibus quare potius credatur, quàm negantibus, Ludou. Roma. ff.si ex nox.cau.agat. l.si quis cum. §.si absens.numero sexto.

Testibus deponentibus super negatiua coarctata loco & tempore creditur plusquam affir. Dec. l.in omnib.nu.9.de reg. iur.

Testi uni affirmanti plus creditur ei quàm duob.negantibus,Bart.l.1. ff.de uen.inspic.num.6.Franc.de re iud.c.cum ab uno.nu.3.

Testi uni affirmanti quando magis quàm mille negantibus credatur, Bar. l. hæredes, ff. de testa. num. 7. Soc. reg. 508.

Testibus duobus affirmantib. magis creditur quàm decem negantib. Fulgos. consil. 174. post medium. Corn. consi. 342. nu. 12. uolum. 1. Hipp. consi. 113. nu. 46. Dec. consil. 349. nu. 13. & consilio 534. nu. 13. & 97. uol. 4. nu. 2.

Testibus duobus affirmantibus plus creditur quàm centum negantib. nisi in negatiua coarctata, Ab. c. bonę memoriæ. el 1. numc. 13. de elec. Archid. 4. q. 3. c. artaldus. nu. 4. colu. 1. Bertran. par. 1. consilio 349. nu. 3. & 5. Afflic. decis. 324. num. 10.

Testibus paucioribus affirmantibus magis credendum est quam multis negatiuè deponentibus, Albe. de Ros. prima infor. nu. 4. colu. 1. fol. 96. Bellem. c. cõsanguinei. de sent. & re iudi. nu. 1. Bart. Cepol. consi. 50. nu. 3. Corn. consi. 232. uolum. 2. Dec. l. in omnib. causis, nu. 9. de reg. iu. Rui. cons. 12. uolum. 5. Bertran. par. 3. consi. 309. nu. 3. Soc. iun. cons. 146. num. 38. & consi. 88. nu. 20. uol. secondo, & consi. 183. num. 4. uolum. 2. & num. 14.

Testibus duobus affirmantib. quando magis sit credendum quã mille negantib. Bar. l. diem præferre. §. si plures. nu. 3. & consi. 111. nume. 2. Nellus tract. de testi. nume. 184. num. 13. Franc. Curt. tract. de test. num. 7. & num. 54. & 55. Buti. in tract. de testi. nu. 63. tomo 13. Imo. de test. & attesta. ca. cum in tua. num. 3. & Abb. cap. cum in tua. num. 2. de test. Lud. Roma. ff. de uer. obli. l. in stipulatione, nu. 48. & 49. & ff. de recep. arbit. super rub. num. 34. Barba. cap. proposuisti. nu. 12. de probat. Ias. ff. de ius. & iur. l. ut uim. nume. 6. & ff. de iur. iur. super rubr. nume. 8. Rip. tract. de pest. rubri. de caus. pos. & proprie. c. cum ecclesia Sutriua, Calcan. consil. 42. numero 6. Grama. consilio 12. numero 10. in ciuil.

Testibus tribus, uel quatuor affirmantibus magis creditur quàm mille negantibus, Pau. de Ca. consil. 94. nu. 2. uol. 1.

Testibus negatiue pro reo deponentibus, an potius credendum sit quàm pro actore affirmatiuè deponentibus, Curt. iun. consil. 17. num. 5. par. 2.

Testes negantes in delictis preferuntur affirmantibus, Barba. cons. 12. nu. 3. uol. 2. Io. And. in nou. c. bonæ memoriæ. col. 3. circa princip. uers. item ratio scientiæ. de elect. Hipp. consi. 2. num. 12. uol. 1. & consi. 51. nu. 13.

Testibus negantibus magis creditur quàm totidem affirmantib. quando sumus in criminalibus in aliis uero regulariter est secus, nisi negatiua esset coarctata, Seysel. in l. ut uim. ff. de ius. & iu. num. 118. in repet.

Testibus duobus deponentibus affirmatiuè de delicto, & sic de infamia magis credendum est quãdo pluribus generalib. deponẽtib. de bona fama, Soc.iun.cons. 88. nu. 15.uol. 2.

In purgatione tãtum ualet probatio affirmatiua, quantum negatiua, Bal.cons.259.nu.2.uol.1.

Testibus duobus affirmantibus spolium magis creditur q̃ centum affirmantibus spontaneam traditionem, Rip. de acq.pos.§.nihil commune.nu.23.

Testes negantes pferuntur affirmantibus, quando deponunt etiam super affirmatiua, Ruy.cons.9. uolu.2.nu.12.

Testes deponentes memoriam extare præferuntur his qui deponunt memoriam non extare, Fran. ca.1. nu.17. de præscr. Balb. de præscri. par.3.q.6.nu.27.

Testi perito plus creditur etiã si negatiuè loquatur, Nell. tract. de testi.nu. 20.

Pro instrumento, quàm contra instrumentum.

Testes deponentes pro instrumento, an præferantur testibus deponen. contra instrumentum, Barb. cons.3.col.1.& 3.uol.3.

Testes si contrarii adinuicem fuerũt testibus pro instrumento deponẽtibus credi non debet, Barb. ca.3. loco.nu.27.de prob. Cor. consil. 261.nu.13.uolu.4. & consil.232. nu1.uol.1.& consil. 210.nu. 3. uol.1.Paris.consi.88 nu.20. uolum.3.

Testibus duobus stantibus pro instrumẽto plus creditur quàm pluribus contradicentibus, Alex.consi.73.nu.1.lib.1.& consi. 72. uolum.1.Bu. cap.cum lo. de fid.instrum.

Testibus impugnantibus magis creditur quã adiuuantibus instrumẽtum, si impugnantes numero excedunt. Item magis creditur affirmantibus, licet paucioribus quã negantibus, Ruy.cons.144.uolu. 4.nu.2.

Pro dote, uel matrimonio deponentibus.

Testes quãdo discordant testib. pro dote iudex adherere debet, Bald. nouel.tract.de dot.par.9.priuile. 3.nu.3.tom.9.Ludou.Rom.cõsi. 157.nu.1.Io.Baptista de San. Blas. tracta.de priuileg.dotal. centur.3. numer.36.tom. 10. ff. soluto matrimonio l. dotis causa, numero 12.

Testes deponentes super matrimonio contracto, uel contrahendo si sint æquales, pro quo sententia matrimonii ferenda, Butr.c. in nostra.num. 10. de testi. lib.2. parte 2.Ruyn.consi.130.nu.2. uolum.4.

Pro reo,quàm pro actore [illegible] omnibus.

Testes in numero & dignitate pares si sunt sñia pro reo fertur, Butri. tra.de test.nu.57 [illegible] de testi. & attesta.c.in nostra.nu.6.Lud.Ro. consi.186.num.2.Bart[illegible]p.consi.60.nu.2.Iser.c.j.§.si [illegible]ter.nu. 7.lib.3.tit.de prohi.alie.p. Fed. Sexsel.l. ut uim ff. de iusti. [illegible] iur. num.119.Grama.consil.30.n.2. in ciui.

Testes si reperiuntur contrarij sup aliquo maleficio statur illis, q de ponunt pro reo,licèt alii sint magis idonei, Abb.c.cum P.Manconella.nu.13.de accus. & c. ad nostram.nu.5.de prob.Hipp.consil. 65.nu.46.uol.1.

Testes actoris si contradicunt cũ testibus rei, creditur illis qui uerisimiliora deponunt,& illi dicuntur uerisimiliora deponere, qui cõsonant se cum iure communi, Affli. c.1.§.si uerò castaldi.de feu.

Testibus negantibus magis creditur q̃ affirmantibus si stent pro reo, Fel.c.3.de prob.nu.7.

Testes si sũt pares numero statur negantibus in fauorẽ rei, Probat.in Io.Monac. c.præsentium. nu. 10. de testi.

Testis à reo pductus equiualet uni ex testibus ab actore productis, Alb.de Ros.l.temporibus.n. 4. ff. de uentr.inspic.

De antiquiori possessione quã de recentiori.

Testes si pondere, numero & mẽsura pares fuerint, illi præferuntur, qui antiqorem possessionẽ probauerint, Barb.c.licet cãm.num.53. de probatio. Tho.Gra.consi. 113. in ciuil.nu.2.Bal.consil. 445. nu. 11.uol.5.

Testes probantes, q aliquis fundum arauerit, an testibus probantibus q alium fructus colligerit, potiores sint,Barb.ca.licèt causam. nu. 55.de prob.

Testes de possesione titulata præfertur testibus de possesione simplici,Bertac.uerbo testium impugna.nu. 121.

Testibus de sana mente potius quã de furore deponẽtibus.

Testibus deponentibus de sana mente magis creditur q̃ deponentibus de infamia, Dec.conf.448.nu.10. Ias.consi.2.uol.1.& uolu.2.cõsi. 178. incip. in causa matrimoniali Dominæ Angelinæ &c.Paris.consi.88.nu.22.uol.3.Soc.iun. cõsil. 133.nu.15.uol.2.Cor.conf.261. uol.4.nu.20.

Testibus duobus in sana mẽte deponentibus plus creditur quã mille de insania, Boer.q.23.nu.91.

Testibus de sana mẽte deponẽtibus magis creditur, nisi quem furiosum fuisse pbetur, Dec.l. furiosũ

C.qui testa.fac.pos.nu.22.

Solutio annuæ pésionis, an sit probata per duos testes, ꝙ Dominus dixit sum contentus, Bal. consi.220. par.1.nu.1.

Testes quinque requiruntur ad probandum, ꝙ emphiteuta soluit canonem, Sal.l.2.q.8.in fi.C.de iur.emph.& l.testium.C.de testi.

Testes q habent ꝑbare aliquid fuisse spontefactũ, & non coactè, an teneantur, & quam cãm scientiæ. Abb.c.super hoc.nu.28.& 29. de renun.

Testes habentes probare surreptionem gratiæ propter iniusta possessionẽ impetrantis oportet ꝙ percurant ad tempus gratiæ, Bellem. decisio 494.

Testis ꝑbat substãtialia, licèt de aliis non recordetur, Bal.l.2.ad fi.C. de don.an.nup.

Testium depositiones, quæ nõ se referunt ad tempus uenditionis rei uenditæ, sed ad tempus suarũ depositionum, non concludunt, Bertran.par.1.consi.12.nu.8.

Testis deponens de unc, licèt deponat de gustu, aut calore dum tñ deponat de odore, depositio, ualet, Vital.cle.1.nu.484.de senten. excom.

Testis etiam unicus probat uirtutẽ alicuius, si aliàs est idoneus, Bald. c.1.§.porrò. colu.3. quæ sit cau. be.ami.

Testes deponentes super uita, & moribus alicuius dicant illum cognoscere, aliàs non admittitur eorum dictum, an autem sufficiat cognouisse de futuro, Abb.c.cum P.nu. 2.& 5.de purg.can.

Testium dicta qualiter interpretentur.

Testium uerba in dubio intelligentur secundum cõem usum loquendi, Lud.Ro.ff.de uer.obli.l. qui ante.nu.5.& l.sciendũ est nu. 3.& consi.301.nu.15. Zaba.consi.101.& 104.& in si.nu.6.Barb.c. in præsentia.nu.4.de probatio.& c.tertio loco.num.45. de probat. Fely.c.cum tu, de testib.nu.19.& consi.2.nu.36.Ias. ff.de nou.ope. nunc.l.1.num.6. Paris.consi.138. nu.19.uol.4.Ber.uerb.testium appell.num.8.

Testium uerba in dubio interpretantur contra producentem, Rota decis.194.in antiq.

Testium depositio secundum populi intelligentiam, non autem iurisperitorum subtilitatem est intelligenda, Ludo.Roma.consil.490. nu.12.& ff.de nou.oper.nunci.l. hoc edicto.nu.11. Fely.cons.22. nu.37.Milis.uerb.testis.nu.1.

Testis deponens simpliciter, quòd quis fuit condemnatus, debet intelligi propter absentiam, Ruyn. cons.34.nu.8. uol.4.

Testes communiter sunt personæ idiotæ, nec uocabulis propriam interpretationẽ dare possunt, nec dare sciunt, Tindar.trac. de testibu. nu.6.

In testibus iuris peritis ignorantiæ ratio cessat, Tindar.tra.de testi.c. 6.nu.3.

Testis dictum loquentis impropriè tolleratur, secus si loqtur improprijssime, Bal in rubr.C. si ex fal. instru.nu.10.

Testimonium nullum maius est nostræ mentis quam qualitas inspecta uerborum, Ias.C.de li. præte uel exhæred.l.si quis filium.nu.4 Afflic.tract.de iur.prothomis. § nisi nu.6.tom.16.Soc.Iun.consil. 160.nu.6.& cōs.180.nu.59.uol. 2.Prob.in Io.mon. c. in generali. nu.22.de reg.iur.Bertran.part.3. consi.14.nu.1.& part.3.consil.2. nu.15.

Testium dicta dubia, vel obscura cō tra producentem interpretantur. Io.And.in nouel.c. dudum ecclesia.col.1.circa med.uer.item quia de ele.Ale.cons 136.nu.8.li. 1. & consi.122.nu.5.lib.4 & consi.14. nu.6.lib.5.& consi.108.nu.7. li. 2.Cor.consi.299.nu.3. uol. 2. & cons.31.n.13.uol. 2.& cons.105. nu.7.uol.3.& cons.163. nu. vlti. uol.1.& consi.301.nu.6. uolu. 3. Soc.Iun.consi.274.nu.3.uolu.2. Cor.cons.238.nu.5.uolu.4.Gra. consi.65.nu.9.in ciuil.Bero. c.1. de appel.nu. 55. Tiraquel. de retract.nu.4.& 285.Bertac.uerbo. testes depon.nu.71.Corn. consil. 266.nu.2.uol.1. Afflic.decis.120. num.3.

Testis dictum ambiguum etiā quod potest diuersimodè ca. reiicitur, Gomes.c.si uerò, de iu.in 6. n. 5.

Testium dicta interpretantur cōtra producentem, uel eū, qui uult eis uti.Corn.consil.216.nu.6.uol.3. Ale.cons.81.nu.4.uol. j.

Testis uerbū dubium est, quod multipliciter intelligi potest, Tindar. tra.de testi.nu.1.

Testiū uerba ciuiliter intelligenda sunt Tindar.tra. de testi.nu.6.Ludo.Ro.cons.300.nu.1. & consil. 490.nu.1.

Testes intelliguntur deponere super capitulo, & se referre ad capitulū l.si defensor §.1.& ibi Dec.de in terrog.Bal.consi.54.par. 1.nu.6. Ale.consi.88.nu.26.li.5. l.si defensori.§.1.ff.de interro.act. Bal. consi.10.part. 5.nu.3.Gra.uoto. 26.nu.2.& cons.58.nu.1.in ciui. Alb.de Ros.ff.de pęnis l.si preses nu.4.

Testis deponens simpliciter, deponere ad tempus, de quo in articulo se referre intelligitur, Frā.Balb.tra. de præs.i.Celsus par.4.nu. 18.to. 16.Dec.cons.272.nu.7.

Testis præsumitur deponere de contentis in capitulis in repe. Seysel. l.Celsus ff.de usuc.nu.58.

Testiū relatione ad capitula omnia specificata uidentur, Dec.consil. 445.nu.5.

Probatio seu dictum testis habet de necessitate ad articulū, & petitionē partis relationem, Seysel.l. scire debemus ff.de uerb.obl. nu.9.

Testes obscuri declarantur per articulū, uel confessionē partis aduer

ſæ, Abb. cap. cum Io. de fi. inſtrumentorum.

Teſtium dicta ſint stricti iuris, Tiraquel. de retrac. nu. 185. nu. 3.

Teſtium dicta in partem benigniorem interpretanda ſunt, de teſti. c. cum tu. col. 4. Franc. Bal. tract. de præſ. num. 14.

Teſtium dicta non ſunt calumnianda Cor. conſi. 266. nu. 3. nol. 1. & conſi. 41. nu. 20. uolum. 2. & conſil. 172. num. 17. uolum. 2. & conſil. 28. num. 12. uol. 4 Aret. l. mutuum damus. ff. de rebus credito. num. 22. Bartol. l. ſecunda. C. de tempo. appell.

Teſtium dicta interpretanda, & non cauillanda ſunt, Franc. Bal. tract. de præſ. num 20. Gram. conſ. 50. num. 38. & 39. in ciui. & conſ. 39 num. 2. in cini. & conſil. 36. num. 5. in ciui.

Teſtium dicta ſunt potius adiuuanda quàm cauillanda, Angel. l. 2. ff. de iuriſd. om. iud. Ana. conſil. 52. num. 5. Ale. conſi. 5. nu. 12. lib. 1. & conſi. 45. num. 35. li. 4. & conſi. 101. nu. 21. li. 7. Corne. conſilio 148. uolum. 3. num. 4. & conſilio 398. uolum. 1. & conſil. 21. nu. 15 uolum. 1. & conſil. 283. nu. 7. uolum. 3. Seyſel. l. Celſus. ff. de uſu cap. num. 59. in repetitio. Decius conſi. 100. nu. 2. Hippolit. ſingu. 418. incip. dicta teſtium, Pariſ. cõſi. 87. nu. 41. uol. 3. & conſil. 138. num. 17. uol. 4. Ripa. ff. ſi certum peta. li. 1. num. 52. Prob. in Ioan. Mo. cap. preſentium. numero 30. de teſti. Caſſad. deciſ. 3. de prob. num. 5.

Teſtis dictum in dubio ſuppleri debet quantum fieri poteſt, Dec. cõſi. 272. nu. 2. Soc. conſi. 100. num. 29. uol. 2.

Teſtium dicta ſunt iuuanda non calumnianda, Decius conſilio 42. num. 5.

Teſtes ſaluandi, Zaſ. l. ſi ſe non obtuli. §. ſi ex conuentione. ff. de re iudi. num. 13.

Teſtium dicta ſunt diuiſione iuuanda, Angel. ff. de pet. hęr. l. item uidendum. nu. 2. par. 1.

Teſtium dicta limitanda, & ſaluanda non calumianda ſunt, Franci. Cur. trac. de teſti. nu. 113.

Teſtes quando ſunt ſuſpecti eius dicta diligenter perſcrutari, & cauillari debent, Dec. conſilio 448. num. 30.

Teſtis uerba indefinita uniuerſali non æquipollent, Soc. l. cum quidam, ſi certum pet. nu. 4. Dec. l. cõtractus. de reg. iu. nu. 20. Hipp. ſingu. 171. adde Innocentium. c. auditis. colum. fina. & ibi omnes de præſcript. & ibi per Fely. nu. 38. ubi limitat hanc regulam, Alexã. conſil. 110. nu. 2. lib. 1. & conſilio 108. colum. penult. li. 2. Corn. cõſil. 103. li. 1. Iaſ. conſi. 92. col. 2. li. 3. Cur. conſi. 17. colum. fi. Gofre. conſi. 23. nu. 9.

Teſtes deponentes, ꝙ illi de tali caſata illud fecerunt, non intelligitur de omnibus de illa caſata; cũ talia uerba uidelicet illi de illa caſata

ta possunt de ipsa in duobus verificari, Gram. uoto 26. nu. 5. & 9.

Testis qui omne dicit, nihil excipit, tamen quandoque deponit super generibus singulorum non super singulis generum, Innoc. ca. licet de probat.

Testis dictum dicens omnes aliquid dicere, intelligitur omnes, s. de hoc loquentes, Bart. l. 1. §. nunciatio. ff. de no. ope. nun. nu. 23.

Testium uerba interpretantur, vt sonant in factum, potiusquam in ius Soc. consi. 146. nu. 1. uol. 1. & consi. 158. nu. 25. uolum. 2. Roch. de Cur. tract. de consue. nume. 619. Prob. in Io. Mona. c. præsentium. num. 33. de testi.

Testis tantum probat, quantum dicit Affl. c. 1. in princ. de controu. inuest.

Testis uerba proprie intelliguntur, Socin. l. sed & illo. §. sed circa, de reb. dub. nu. 3.

In testium depositione quando uerba attendenda sint, Fran. Cur. tra. de testi. nu. 25.

In testium dictis qualiter interpretatio sumenda sit, Alb. de Ros. tra. de testi. par. 1. nu. 11. to. 13. Bald. consi. 214. par. 2. nu. 3.

Testis de iure communi deponens, quomodo intelligatur, Iaso. l. ius ciuile. ff. de leg. nu. 5.

Testium dicta intelligi debent in subiectam materiam, Gram. consil. 39. nu. 24. in ciuil.

Testis dictũ, ad quod principaliter tendit & dirigitur, inspiciendum est, Soc. iu. consi. 100. nu. 17.

Testis dictum generale restringitur secundum rationem, Soc. iu. consi. 43. in casu restitutionis, uol. 1. Paris. consil. 88. numero 61. uolum. 3.

Testium uerba actum perfectum, & ad dependendum denotant, Alb. de Ros. 1. informa. num. 3. fol. 9. colum. 1.

Testes quomodo dicant probare in correlariis, Bald. l. data opera. nu. 38. qui acc. non pos.

Testis quãdo dicit unum, ex aliquo aliquid sequitur, super utroq. uidetur deposuisse, Bal. l. data opera. C. qui acc. non pos. nume. 50. Gram. consi. 39. nu. 8. in ciuil.

Appellatione partis cõtinetur dimidia etiam in teste, Bald. consil. 5. par. 1. nu. 9. Ay. cons. 61. nu. 4.

Testis dicens super tertio articulo dico, ut prædixi in priori articulo, intelligitur de priori in ordine, Angel. auth. ut li. ma. & aui. §. quia uerò, el 2. col. 8.

Testis unius dictum per dictum alterius testis declaratur, Prob. in Io. Mo. c. 1. n. 19. de testi. Ant. de Bu. consi. 45. col. 3. circa prin. Socin. iun. consi. 69. nu. 16. uol. 1.

Testis unus quando suppleat alium, Bal. l. bonorum. C. de bon. pos. secun. tab. nu. 5.

Testium dicta sunt interpretanda in meliorem partem, Bertac. uer. testium impugna. nu. 10.

Testis dictũ nesciẽs mẽdax intelligi debet, Soc. cons. 73. nu. 10. uol. 2.

Te-

testium uerba sic debent interpretari ne repugnantiam contineant, Soc.iun.cons.125.nu.18.

Testium dicta sunt interpretanda ne sint captiosa, Ang.l.ex militari de test.mil.Alexan.l.inter stipulantē §.1.de uerb. oblig. Fely.c.cumtu de testi.col.5.

Testis dictum ut saluetur, sufficit aliquid esse uerum, uel nō esse implicitum, Butr.in recollectis capit.si quando de rescrip.Gramat.uoto. nume.10.

Testium dicta debēt impropriari, & latè intelligi, ut sustineantur, Grama.consi.50.nu.42.& in 1.constitutione §. quibus.

Testis relatio facta ad instrumentū quomodo debeat intelligi, Alexā. cons.56.nu.8.lib.2. & cons.122. num.2.lib.2.

Testium dicta possunt saluari p multiplicationē actus eiusdem nominis, Butr.c.3.nu.12.de constitutio lib.1.par.1.

Testis interpretandi ad euitandū p-iurium, & ut probent, & loquant̄ de diuersis temporibus, Ruy.consil.130.uol.4.nu.6.

Testis sic intelligendus est, ut falsitatem nō incurrat, Imola.cons.101. nume.1.

De teste ad accusatorem in criminalibus affirmatiuè, haud negatiuè arguitur è contra uerò de accusatore ad testem negatiuè, Bero.c.1. de accusa.num.25.

Testium dicta, & eorum rationes nō recipiunt interpretationē extraneam, Ias.ff.sol.mat.l.2.§. uoluntatem. num.22.

Testis si dicat aliquod uerbum ambiguum, uel obscurum ad alicuius postulationē, tale uerbum per iudicem, uel testem interpretabitur Butr. tract. de testibus & attesta. num.10.

Testis interrogatus super plurib.positionib.se dicat se nihil scire, nisi sup paucis interrogatus de fama, si dicat de his esse famā publicam qualiter hoc dictum fama publica sit restringendum, Spec.tit.de notoriis, crim.§.3.nu.3.nu.6.Ange. C.de accusa.l.ea quidem.num.53 Fely.cap.cum causam in princ. de testi.l.1.de minore §.plurium.nume.48.de ff. quæstio.

Testis si in dicto expressit certū tēpus, & locū, & in ratione dicti postea simpliciter loquitur intelligitur se referre ad tempus & locum priora, Fely.cap.cum tu, colum.5. de testi.

Testis examinatus sup intētione ambigua, si illā probet ambiguè, Bar. l.si q nis intētione.nu.1.ff.de iudi.

Testes si contra prælatū deposuerint quòd sub annuo censu ecclesiastico concesserit de temporalib. intelligitur, Barba.ca. super liieras. num.97.

An dictum testis referat totum tempus ad partem temporis, & an probet, Bal.cons.314.par.2.nu.2.

De uno quoq. minus est dubitandū, ubi prior qualis fuerit testimoniū reddit 61.dist.c. miramur. col.3.

ducatur

Testis dictum præsumitur uerum.

Testis an & quatenus sibi præiudicet.

qui

qui testes dicāt se uidisse aquas in undare, alii dicant ꝙ non, quid faciendum sit per iudicem, & an testis possint declarare dictum suū & an & quādo iudex potest uenire ad torturā, ut ueritas eliciatur à testibus, & quid iuris, quādo testis dicit unū in una instantia, & aliud in alia, Bald. cons. 101. par. 1. num. 1.

Testi quanta fides sit adhibenda, iudex magis potest scire. l. testium. §. ideo. ff. de testi.

Testi quanta fides adhibenda sit, Specu. de test. §. postquàm, per totum.

Testium fides est in arbitrio iudicis Barbat. cons. 7. nu. 7. uol. 2. Parisi. cons. 170. nu. 2. uol. 4. Berta. uerb. testium. nu. 10. & uer. testes quot & quales. nu. 53.

Testibus quibus uoluerit, si sunt pares, an potest iudex credere, Barb. cons. 25. nu. 3. uol. 4.

Testibus paribus quid iuris si uterque est actor, Bal. c. in nostra. nu. 5. de testi.

Testes tui si deponunt contrariū, his quæ mei dicunt iudex, quid considerare debeat, Barago. trac. de proba. test. nu. 73. & seq. Azo in summa. C. de test. nu. 40. Rebuf. de annatis in concor. fol. 267.

Testes qn̄ sunt pares iudex potest ꝑ animi sui motū adherere alterius testib. & alterius, non & qn̄, Bal. l. cum magistratus. C. quando pro non est necess. nu. 12. Nell. tracta. de test. nu. 230. Dec. de proba. c. ex literis. nume. 3. Rebuf. concor. de annatis. car. 267.

Testibus ab eadem uel diuersa parte productis sibi tamen contrarianti bus, quibus iudex gratificari debeat, Butr. c. cum in nostra. nu. 8. de test. l. 2. par. 2. Franc. Cur. trac. de testi. num. 42.

Testium uerba licet clare ꝓbēt post tamen iudex illis fidem non adhibere, Bal. cōs. 33. nu. 9. uol. 5. Pau. de Cast. l. Lucius Titius. nume. 4. de infa. Barbat. c. licet causam. de probat. num. 43. & c. ex parte tua. nu. 13. ff. de offic. deleg. Dec. consi 350. num. 2. & consi. 448. num. 29. & cons. 596. nu. 2. Fran. Curt. tracta de testi. num. 99. Gramat. consi. 30. num. 9 in ciuil. & decis. 39. num. 46.

Testes si probant secundū uerba eorum si tamen iudici uideatur illis non esse credendū aliqua de causa, potest illis testibus nō credere debet tamē causam exprimere in actis, ne teneatur postea in sindic. Hipp. in sing. 114. inci. uulgatum, circa fin. & consi. 1. nu. 72. & consil. 75. num. 31. uol. 1. Barbat. c. si quando. num. 24.

Testibus plenè deponentibus potest iudex ex causa fidem non adhibere, causa est quando deponunt nō uerisimilia, Aymon. consil. 134. num. 37.

Testi quando iudex non tenetur credere, Barbat. cons. 75. nu. 3. & consil. 83. num. 1. uol. 4.

Testibus credendum est, adeo ꝙ iudex

dex in dubio credere debet, nisi alia causa suadeat, Fel.c.cum uenisset.de testi.nu.2.

Secundum testium dicta iudicandũ est, nisi pars aduersa aliud probet, de prob.c.3.loco.col.4.

Pluribus numero standum est.

Testes cum sint eiusdem honestatis standum est numero testiũ, de testi.c.in nostra.col.1.Alb. de Rosa. tract.de test.Bal.consi.455.par.4. nu.3.Butr.c.cum dilecti.num.26. de elec.lib.2.par.3.Anch.c.in nostra.de testi.n.1. Paris de Pu.trac. de sindi.nu.47.Soc.conf.255.nu. 2.uol.2.Corn.conf.232.n.3.uol. 2.Hippo.conf.113.nu 47.uol.2. Afflic.decis.343.nu.6.Ruy.uol.4 conf.5.n.5.& conf.145.n.1.uol. 5.Bertran. par.1. conf.12. nu. 10. Soc.iun.conf.159.n.13. uol.2.& conf.144.nu.50.uol.2.

Testium maiori numero statur etiã in testibus ab eodem & parte productis. Gram. conf.7.num.12.& conf.154. nu.13. in ciuil.& uot.2. num.17.

Testes plures quãdo unum uincant, Belle.c.si testes.4. q.2. & 3.

Testis nõ legitimè receptus facit prę ualere testes ei conformes, Bal.c. 1.§.duo.de pac.ten. Alex.consil, 93. uolum.4.

Diuiti potius, quàm pauperi.

Testi diuiti potiusquàm pauperi credendum, est Monac.traca. de defens.iur.Steph.Aufr.trac.de test. nu.13.tom.13.Butr.trac.de testi. nu.23.tom.13. Bagarot.tracta. de repro.test.nu.20.to.13.Bar.Cep. tra.de impe.mili. delig.§.diuitiis. nu.11. to.5.Ay.conf.6.nu.29.Gomes.c.1.de rescri.nu.71.nu.6.

Testi pauperi fideli an magis credendum, quàm diuiti mendaci, Fulg. ff.de test.l.testium. nu.2.

Digniores minus dignis.

Testibus in dignitate existentib. magis creditur quàm his qui nõ sunt. 4.q.3. uer. item iusiurandi etiã l. 3.de test.Spec. tit.de prob.§.2.n. 13.& uer. quæritur. de deleg. l.ob carmen.ff.de testi.Placen.trac.de expedien.lud.nu.4.Alb.de Rosa. ff.de fid.instrum.l.in re.nu.1.& l. si plures.num. de accus.Bar.l. testium.nu.1.ff.de testi.Abb.c. imputandũ.nu.3.de fid.instr.& c.cũ super.n.14.de renun.Sal.C.de testi.l.iusiurandi.nu.5.& C.de fide instr.l.scripturæ.nu.5.Nepos tra. excep.nu.81.Mon.trac.de defen. iur.§.quia.nu.9.to.3.Barb.consi. 25.nu.2.uol.4.Fulg. C.de testi.l. iusiurandi.nu.1.Bar.Cep.cõsi.60. nu.2.& consi.24.num. 11. Corn. consi.198.nu.18.uol.2. & consil. 309.nume.7.uolu.4.& consi.312. uol.1.Fel.c.in nostra, de testi.nu. 1.Dec.conf.343.nu.2.

Testes si contrariantur adinuicẽ siue producãtur ab eademmet parte

te siue a diuersis semper statur di gniorib. Ang.C.de fi.instr.l.scripturæ.nu.2.

Testiũ ad testimoniũ adhibendorũ conditio inspiciẽda, Alua.rub. an remoue.deb.test.qui par.c.1.nu.1

Testium examinatorum qui digniores habeantur, Barb. c.ex literis. nu.20.de proba.

Testes debent attẽdi qui sint digniores, & plures, & fama, quæ præcesserit ex uerisimilib. Ale. conf.42 nu.7.li.2.

Testiũ dignitates corroborat, & confirmat dictũ eorũ & oĩb. parib. si fama cõcurrat, facit præualere ꝓbationẽ, cum qua concurrit, Alb. de Rof.ff.de testi.l.testiũ. nu.19.

Testis quanto magis in dignitate est ei tanto magis creditur, Bar.trac. de testi.nu.12.

Testiũ numerus an potius attendatur Alb.de Ro.ff.de test.l.ob.carmẽ. nu.5.Bar.l.iusiurãdi. C.de tes.n. 8.Io.And.in no.c.in nostra.col.j. circa prin. uer.in nostra.de testi. & ibi Butr.& Belle.nu.1.Imo.de testi.& attest.c.cũ in tua.num.1. Belle.ca.homo christianus.nu.2. Bero.c.licet causam, de prob.nu. 57.Mil.uer.testis.nu.88.

Testib.digniorib. ẽt paucioribus.numero credatur magis q̃ plurib.numero, siue ab eadem parte, siue diuersis producantur, Bar.l.ob carmẽ.§.si testes.nu.1.ff.de testi. Ab. nu.6.& Imo.n.17.de tes.Nep.tr. de exce.n.86.Mon. tra.de defen. iur.§.quia.nu.9.to.13.Ale.conf. nu.6.li.2. Fel.conf.50.nume.29 Cor.conf.196.nu.3.uol.1.Hipp. conf.2.nu.13. & conf.51. nu.22. uol. 1. Goz.conf.13.nu.59.Bero. c.ex literis.nu.29.de proba. Bert. uer. testes quot & quales. nu.51.

Testiũ authoritas multitudini præfertur, fallit ubi numerus multũ excedit, Butr.c.in nostra,nu.3.de test.li.2.par.2. Fran.Cur.trac.de testi.nu.35.& 36.

Testiũ authoritas, & integritas nunquam efficit, ut pauciores plurib. præferantur, Fed.Schen.tract.de test.nu.55.

Testiũ multitudo præfertur testiũ dignitati, nisi dignitas sit ualde magna.c.in nostra.& ibi gl.de tes.

Testiũ multitudini respiciendũ non est, sed ad sincera testimoniorũ fidẽ & q̃b.ueritatis lux potius assistit, Gui.de Suz.tra.or.iud.n.103

Testis cõditio, seu uita in primis attẽdenda est, Nep.tra.de exc.n.86. Fran.Cur.trac.de test.nu.36.

In testib. attendenda status dignitas fidei puritas, & morum grauitas. 4.q.3.c.testes.§.seq.col.4.

Testes duo digni, & honesti præferũtur mille ribaldis & uilib. Abb.c. in nostra.de test.n.4.q.3.Fel.c.in nostra.de test.n.1.Boer.q.200.n. 5.par.1.Mil.uerb.testis.nu.83.

Testium duorum dictum an eneruetur per dictum unius dicentis cõtrarium, Bal.l.1.ff.de uen.inspi. Hippo.sing.61.inci.dictum.Ber. par.3.conf.99.nu.2.

Testis contradicẽs testi eneruat fidẽ

suam, & alterius, nisi unus esset dignior altero, Fran. Are. cons. 71. n. 3. Hip. sing. 488. inci. dignitas.

Testium propter maximam legalitatē, iudex ad credēdum ipsis indu ci pōtest, Dec. cons. 463. nu. 24.

Testes etiam super indirectis contrarijs plures, vel digniores præferuntur nō autem pares, quia priores præferuntur, Ab. c. in nostra, de testi.

Testes decem si deponūt in iudicio summario, in alio duo, uel tres deponunt contrarium, & stabitur istis duobus uel tribus contra illos decem non habita considerationē dignitatis, & numeri, Anc. c. cum in tua. num. 3. de test.

An magis credatur quatuor testibus deponentib. puerum extractum de utero matris mortuum quàm duob. dicētib. cum viuum, & qualiter deponunt tam hi quàm illi & qualiter assignent rationem. Bal. consi. 69. par. 5. nu. 2.

Nobilis ignobili.

Testis nobilis præfertur ignobili. 4. q. 3. §. testium fides & ibi gl. Spe. rub. de dona. inter ui. & ux. col. 4 Bonaccur. tract. de nobil. par. 2. nu. 36. to. 13. Hipp. consi. 65. nu. 43. uol. 1. Soc. iu. consil. 189. nu. 37. uol. 2. Aym. consi. 6. num. 28.

Testes nobiles etiam pauci præferūtur multis rusticis, Fel. cap. in nostra. nu. 12. de testi. Ruy. consilio 155. nu. 6. uol. 5.

Testes nobiles non præferuntur ceteris si sunt particeps criminis, Ruy. consi. 158. uol. 5. nu. 12.

Testes nobiles qn̄ ignobilibus sint præferendi, Ruy. consi. 158. num. 14. uolu. 5. ubi dicitur ignobiles præferri, si deponant pro reo.

Clericis quàm laicis.

Testibus duobus laicis, quo casu magis quàm duob. clericis standum sit, Barba. c. in præsentia, num. 33. de probat. Dec. consi. 109. nu. 5. Ruy. cons. 137. uol. 5. nu. 2.

Testimonium clerici plus ualet, quā alterius, Spec. c. per uestras, de dona. inter uir. & ux. Barba. c. super literis Dec. consi. 448. nu. 76. Paris. consi. 88. nu. 30. uol. 3. Fran. Cur. trac. de testi. nu. 23. Ruy. cōsi. 1. nu. 20. uol. 3. Soc. iu. consilio 100. nu. 30. uol. 2.

Testimonium quatuor clericorū tā tum ualet, quantum laicorū, Soc. iun. cons. 23. nu. 4. uol. 3. Soc. consi. 109. Ay. consi. 169. nu. 3.

Testibus laicis creditur me non deliquisse potiusquam clericis contrarium deponentib. licet clerici digniores sint laicis, Hip. consilio 132. nu. 15. uol. 2. Berta. uer. testes quot & quales. nu. 80.

Testimoniū maioris fidei, ut sacerdotis non magis creditur quā pluribus. Ale. consi. 44. nu. 5. li. 7. Butr. c. in nostra. nu. 14. de procur.

Testi habenti curam animarum, an ma-

magis credatur quàm duobus legalibus, Corn.cons. 261.n.31.col.4

Masculi fœminis.

Testes duo masculi præferũtur duabus feminis, Specu.c.per uestras. col.1. Fulg.ff.de senat.l.consulari.nu.5. Lud.Rom.ff. de recep.arbit.super rub. nu.32.Barb.consi. 64.col.2.uol.3. Alexã. cons.226. nu.3.lib.6. Corn.cons.319.nu.1. uol.1.Nepos tract.de excep.num. 38.tom.13.Fely.c.in nostra de testi.nu.12. Hipp.cons.2.nu.21. & 51.nu.42.& cons.65. nu.45.uol. 1.Lambert.art.19.q.5.prin.3.par. lib.2.nume.2.Gramat.consil.30. num.1.in ciui.Prob.in Io.mon.c. statutum.nume.11.de hære.Aym. par.1.sec.quæritur etiam. nu.12. tracta.de antiq.temp.

Testes masculi præferuntur testibus feminis etiam in casibus, in qnib. esse possunt testes, Abb.c.forus de uerb. signific.

An magis credatur trib.uiris, quàm quatuor mulieribus, Bald.consil. 455.par.4.nu.3.

Testes mariti prẹferũtur testib.uxoris aliàs in probanda potentia naturæ,Bertach.uerb. testium impugna.num. 100.

Testimonium masculorũ præfertur testimonio fẹminarum,nisi fœminæ tendant in fauorem rei, Hipp. cons.51. nu.42. uol.I. & cons.65. nu.45.uol.1. & in l.unius §.& in ea causa.ff.de quæst.

Testis uirginis dicto potius q̃ corrupte uiduæ, uel maritatæ stabitur Barb.c.causam matrimonii.num. 13.de proba.

Testimonium matronarum in uirginitate probãda præfertur assertioni uiri, Anchar.c.proposuisti.nu. 1.de prob.

Senes iunioribus:

Testimonium senis,an præferatur testimonio iunioris, Abb.c.quoties nu.2.n.3.de test.Ludo.Rom.ff.si cert.pet.l.cum quid.nu.6.Barbat. cons.54.col.1.uol.3.Socy.l. cum quid ff.si cer.pet.nu.16.Fel.c.quoties.nu.3.de testi.

Testis senior præfertur iuniori, Bar. l.cum qd.nu.8.ff.si cer.pet.Ioan. And.in no.c. licet.col.4.cir.med. uer.in gl.4. de testi.Ang.ff.de reb. cred.& cer.cond.l.cum quid.nu. 1.par.2. Sal.ff.si cer.pet.l.cum qd nu.6.Seysel.l.gallus.in prin.ff.de lib.& posthu.nu.14.Barb.trac.de præst.Cardi.q.1.n.42.to.23.Nell. trac.de test.nu.101. tom.13.Frã. Cur.trac.de testi.n.21.Dec.cons. 443.nu.26.Iacoba.de conc.facie. 62.col.1.litera a Bertac. uerb. testes quot & quales. nu.52.

Testes seniores p̃feruntur iuniorib. si sunt eiusdẽ dignitatis, Paul.de Cast.l.si quid nu.8.ff.si cert.peta.

Tabellio non tabellioni.

Testes tabelliones præferũtur non ta-

 bel-

bellionibus,Lud.Ro.ff.de recep. arbi.ſup rub.nu.31.Bal.cõſ.384. par.2.nu.8.& cõſ.402.part.5.nu. 7.Gram.deciſ.60.nu.10.Bero.c. ex literis tuis.n.33.de proba.Ber. uerb.teſtium impugna.num.105.

Teſti uni præfertur notarius & etiã ęquiparatur duobus teſtibus,Grama.deciſ.60.nu.11.

Teſtes tres,qui Notarii non ſunt,an duob.notariis pręferendi ſint,Barba.c.licet.cauſam.n.56.de proba.

Teſti uel Notario cauſæ iudicialiter deponunt.cui plus credendum ſit Franc. Cur.trac.de teſti. nu.121.

Vicinus non vicino.

Teſtibus vicinis magis quàm extraneis credi,Matthęus de Affli.trac. de iur.prothomi.in rub.n.12.to. 16.& in c.ſi tres,uel plures,de pace tenenda.

Teſtis uicinus præfertur in teſtimonio uiciniæ teſti non uicino,Cor. conſ.245.nu.6.uol.1.

Teſtes uicini præferuntur teſtib.nõ uicinis in probandum poſſeſsione,Fely.c.in noſtra.nu.12.de teſt.

De uiſu his qui non uiderunt.

Teſtes de uiſu deponentes præferuntur teſtib. de auditu,Alex.l.quod meo §.ſi uenditor de acqui.poſſ.

Teſtes duo de actu corporali, & uiſibili deponẽtes decem teſtib.deponentib.de actu materiali, ſeu inuiſibili deponentib. præferẽdi ſunt Amod.de Caſtel.trac.de ſindic.n. 188.to.14.Franc.Brun.trac.de indi.& tortu.q.5.par.2.n.41.to.15.

Teſtibus duobus deponentib. de guſtu uini magis credit quàm de uiſu uini deponen. Ant.Roſ.trac.de ſucceſ.ab inteſt.nu.5.tom.11.

Iurati non iuratis.

Teſtis dictum cum iuramento plus uidetur debere probare quam ſine iuramento,Tind.trac.de teſti. par.1.c.8.n.7.to.13.Spec.de teſt. §.1.verſ.quid ſi ſunt tres.

Teſtis iurati dicto ſtandum eſt & p̃ualet dictum iurati dicto non iurati, niſi pro dicto non iurati ſint pręſumptiones,Abb.c.literas.nu. 2.de præſumpt.Hippol.ſing.268. incip.remotum.

Teſtimonium, & fidei quantitatem non uidetur argumentare aſſertio iurata, Butri.c.per tuas.nu.6.qui fil.ſint legi.li.4.

Reddentes rationem dicti ſui non reddentibus.

Teſtes de cã ſcientiæ deponẽtes præferuntur deponentib. ſine cauſa, Lud.Rom. ff.de recep.arbi.ſuper rub.nu.10. Lud.Roman. de ope. no.nunc.l.hoc edicto.n.18.Tind. trac.de teſt.nu.2.Barb.c.ſi quãdo nu.23. Feli.c.in noſtra de teſt.nu. 11.Dec.l.bene eſt.ff.ſi cert.pet.nu. 19.Ruy.cõſ.145.uol.5. nu.6.Grama.cõſ.30.nu.5. & 7.in ciuil.Ber

ta uerb.teſtiũ.impugnatio.nu.87.

Teſtibus duob. deponentibus cum ratione magis creditur quam plurib.deponentib.ſine rõne,Seyſel. l.1.in prin.ff.de noui ope.nunc.n. 22.Fran.Cur.trac.de teſt. nu.55.

Teſtes quãdo ſunt contrarii illi prȩualent,qui meliorem cauſam reddũt,Nell.tra.de teſt. nu.161.Alex. conſ.27.nu.6.li.2.Dec.cõſ.302. num.18.Brob.in Io.Mon.c.quia cunctis.nu.28. de conceſſ.prȩbẽ.

Teſtis reprobatorius,ſi interrogatus non reddit cauſam, nõ probat ita perfectè,ſicut ille qui bonam reddit,Nell.trac.de teſti.nu.164.

Inſpecie quàm in genere deponentibus.

Teſtibus in ſpecie deponentib. magis creditur quàm his qui in genere,Alb.de Roſ.ff.de leg.1.l.turpia Nico.de Neapol.l.turpia de lega. Alex.l.obcarmen §.de teſt.& cõſ. 150.nu.17.lib.5.Hippo.in practi. §.diligenter.nu.199.Pariſ.conſil. 88.nu.31.uol.3. Fran.Cur.tra.de teſt.nu.20.Dec.conſ.448.nu.57. Aym.conſ.94.nu.3.

Conformantibus ſe cum iure communi,vel alia iuris præſumptione.

Teſtibus de ſana mente teſtatoris deponentibus, magis creditur quàm cæteris teſtibus contrarium deponentibus, uidẽtur.n.deponere de qualitate naturali intrinſeca, quæ à natura ineſt cũ homo naſcat̃ bene ſenſatus,Grã.deciſ.105.nu.22.

De metu potiuſquàm de ſpontanea uoluntate deponẽtib.

Teſtib.de ſpontanea uoluntate probantibus,an magis credatur quàm coactè probantibus,Nell.tract.de teſti.nu.225.

Probare ſpontaneam uoluntatem cõtra probationem meticuloſȩ uolũtatis eſt impoſsibile,Iaſo. §.quadrupli.nu.72. inſt.de act.

Teſtib.per metum,uel uim deponentibus magis creditur quàm deponentibus de uoluntate,Bald.l.obſerua.§.proficiſci q.3.de off.proconſ.& leg.& in trac.ſcis.col.10. Ludo.Rom.in rubr.de arb.col.9. Bar.conſ.54.nu.2. & c.licet cauſam.num.57.de proba. Iaſ.uol.2. conſ.227. incip.Carolus olim Illuſtriſsimus, &c.ad ſi.1.partis.

Teſtibus paucioribus deponentib. ꝙ aliquid per metum factum fuerit, ſtatur quàm pluribus contrarium deponentib. Barb. c.cauſam. nu. 22.de off.deleg.Franc.Cur.tract. de teſt.num.117.

Teſtibus duob. deponentibus de cõfeſsione per uim extorta, decem aũt de ſpontanea,quib.magis credat̃ Bal.tra.de ſind.nu.45.to.14.

Teſtib. duob.deponentib. de ui,uel metu potius creditur quàm centũ de mera uolũtate in materia renũtiationis,Lud.Roma.ff.de recept. arbit.

arbit.ſup.rub.nu.22.Dec.l.in om nibus cauſis. nu.8.de reg.iur. Th. Gram.conſi.91.nu.10.in ciuil.

Teſtibus duob.deponentib.de metu, magis credit̃ q̃ mille de ſpõtanea uoluntate deponen. Abb.c.1.n.10 qđ met. cau. de teſt.co.Iaſ.l.inter poſitas.nu.5.C.de tranſ.pa.1.& §. quãdiu.n.71.tit.īſtituti.Grã.dec. 103.nu.60.& conſ.95. nu.41. in ciuil.Boer.q.100.nu.3.par.1.

Teſtes aliqui ſi dicãt ꝙ renũciatio fa cta fuit uolũtariè duo dicũt ui, & metu factã eſſe,qualiter ſtãdũ ſit, Bar.tract.de arbi.nu.46.tom.12.

Teſtes đponẽtes de bonitate alicui⁹ pferunt đ teſtib.deponẽtib.de ma lo, Aym.cõſ.145.n.15.& cõſ.20. nu.6.& conſ.9. nu.8.& cõſ.151. nu.20.& conſ.6.nu.63.

De bona potius quã de mala fa ma deponentibus.

Teſtibus hincinde pductis famã & infamiã probantib. cui ſtabitur, Spec.tit.de inqui.§.3.n.12.Abb. c.cum oporteat. nu.10.de accuſa.

Teſtis unicus de infamia alicuius,an pualeat cõi opinioni cõtrariæ Ber ta.uerb.teſtes quot & quales n.87

Teſtib. numero æqualib.potius cre- ditur illis, qui ſup bona fama de- ponũt q̃ quib. ſup mala, Cor.cõſ. 186.uol.4.Dec.l.furioſum C. qui teſt.fac.poſſ. nu.22. & conſ.448. nu.12.Franc. Cur.trac. de teſt. nu. 95.Goza.cõſ.13. nu.28.Prob. in Io.Mon.c.eos.nu.5. de temp.or- di.Cor.cõſ.261.nu.20.uol.4.Bal. conſ.79.nu.5.nu.1. Hip.conſ.44. nu.20.uol.1.& cõſ.72.n.2. uol.2.

Teſtis ſi diceret aliquem infamatũ, & cõis uox uiciniæ ipſum infama- tũ non habeat, ẽt pręſentibus teſti bus, uox cõis præfertur, Io.An.in nou.ca.inquiſitiones. col.2. circa prin.uer. dicebat, de acc. Bellem. §.ſoli.teſti.nu.3.4.q.2.& 3.

Teſtes ſpecialiter examinati ſuper mala fama alicuius pferuntur teſti bus generaliter deponentibus de bona fama, Hipp.de minore §.plu rimum.nu.92.Socy.iun.conſ.88. nu.18.uol.2.

Teſtes pauciores ſi dicãt quẽ malæ fa mæ præualẽt pluribus quia dicunt eum eſſe bonæ famæ, Archid.2.q. 4.c. omnibus. nu.3. col.1.

Teſtes mille ſi dicerẽt rem eſſe bonæ famæ, & pauci contrariũ dicerent purgatio īdiceretur, Paris, de Put. tract.de ſindi.nu.15.

Probatio bonæ famæ ī genere nõ tol leret probationẽ malę famę in ſpe cie, Hippo.conſ.44.nu.21.uol.1. Pariſ.conſ.24.nu.45.uol.1.

De minori ſumma deponentib.

Teſtes duo ſi dicunt, ꝙ quidã fundus ualet centum, & non plus.duo di- cunt, quòd ualet ducentis.cui di- cto ſtandum eſt, But.trac.de teſt. nu.62.Afflic.trac.de iur.protho- mis.in rub.§. ut intra. nu.13.

Teſtes ad inuicem repugnantes non ſimpliciter, ſed ſecũdũ quid, quia

unus

Testium qui præferantur communia.

bat, Bal. consi. 80. par. 1. nu. 1.

Testi noto est maior adhibenda fides quàm extraneo incognito, Abba. in repet. ca. cum omnes. nu. 6. de testi.

Testis ueridicus mendaci in testimonio præferendus est, Nepos trac. de excep. nu. 84.

Testi plus creditur post torturam, quàm ante, Vital. trac. clan. ca. de errore testis, nu. 6.

Testificatio, & libera depositio liberi hominis quod tantum ualeat, quantum exorta per torturam a seruo, Pau. l. quicunque, nu. 11. C. de seruis fug.

Testium probatio illa præfertur in qua datur excessus, Gram. consil. 30. nu. 1. in ciui.

Testes de liberatione præferuntur aliis Barba. consi 51. col. 2. uol. 3.

Testis semper bonus in causa criminali præfertur testi emendato de delicto, Rip. li. 2. interpre. c. cum te. de rescr. nu. 37.

Testi deponenti de facto proprio magis creditur quàm ei qui de alieno Ay. cons. 73. nu. 29. & consil. 178. nu. 6. uol. 1. Tiraq. de retrac. §. 1. gl. 14. nu. 47. Goza. cons. 13. num. 60.

Testibus æqualibus sententiam pro utroque litigatore ferendam. Belle. c. si testes. nu. 1. 4. q. 2. & 3.

Testis unius dictum maiorem fidem facit quàm fama, Abb. c. super eo. nu. 7. de consan. & aff. Prob. in Io. Mon. c. pe. nu. 13. de hæret.

Testimonio unius plus fama ualet, de cons. & af. c. super eo. col. 3.

Testes actoris si personaliter citati dicant eum sanum, & testes rei postea inficiantur, nihilominus excommunicabitur, Bella. decis. 195

Testes tales præsumuntur quales litigatores reperiũtur, Alb. de Ro. C. de hære. l. quoniam multi. n. 4.

Testium dicta circa quę attendenda sunt, Fran. Cur. tra. de testi. n. 84.

Probatio per testes, quæ fit per uocem uiuam est efficacior, Imo. c. placuit. nu. 2. de testi.

Probatio per testes, & famam præualet probationi per testes cõtrariæ famę, Bal. l. proprietatis. C. de proba. Ale. l. de minore. §. tormenta. col. pen. de quæstio.

F I N I S.

PRAXIS CRIMINALIS Ad Iudices & Aduocatos.

Auctore Dom. Ioan. Maria Monticello Bobiensi
Iurisconsulto clarissimo.

Regula Prima de Inquisitione.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitio regulariter a iure ciuili est prohibita.*
De iure canonico permissa. 2.
3 *Requisita in inquisitione.*
4 *Diuersitas loci & temporis diuersificat delictum.*
5 *Indicia presedere debent inquisitionẽ.*
6 *Inquisitio hodie non impeditur per superuenientem accusatorem.*
7 *Inimicitiæ capitales regulariter causantur per accusationes.*
8 *Absolutus semel non potest de nouo alia uice de eodem delicto inquiri, uel accusari, limita tamen ut inf.*
9 *Sententia ab obseruatione iudicij non parit exceptionem rei iudicatę.*
10 *Iniuria uni facta dicitur totę familię illata, & offenso remittente, alij possunt prosequi & accusare, quod declara ut infra.*
11 *Transigens præuenire non dicitur.*
12 *Iniuria illata consanguinei non agũt ciuiliter sed criminaliter tantum. Offensus verò vtroque modo.*
13 *Pœna ordinaria delicti non imponitur, quando per viam exceptionis de crimine fuit cognitum.*
14 *Denunciationis euangelicę finis est, vt quis emendetur, non ut puniatur.*
15 *Absolutus in foro poli potest accusari & puniri in foro iudiciali.*
16 *Pœna pro delicto illata & inflicta per iudicem ecclesiasticum non impedit quin reus pro eodem delicto possit puniri per iudicem laicum in delictis misti, fori.*
17 *Contumax exceptionem litis pendentię opponere non potest.*
18 *Vsurarius manifestus an possit puniri.*
19 *Inquiritur ex officio de conspiratione.*
20 *Iudex in causis miserabilium personarum ex officio ad priuatam vtilitatem inquirit.*
21 *Inquiri potest in causis pijs.*
21 *Iudex ecclesiasticus, suspicante Episcopo*

scopo

scopo de parentela inter coniuges potest ex officio inquirere de impedimento matrimonij.

23 *Inquiri potest ex officio de iurib. principis.*

24 *Iudex ex officio potest inquirere ad euitandum scandalum.*

25 *Iudex ex officio inquirere potest in rebus vel beneficijs ecclesiasticis.*

26 *Calumniator in quib. casib. a præsumpta calumnia excusetur.*

27 *Inquirit iudex contra calumniatorem nemine accusante.*

28 *Iudex contra officialem suum qui deliquit in officio, quando inquirat.*

29 *Partes factiosæ possunt in certis casibus ad pacem pro communi quiete & publica vtilitate per iudicem compelli.*

30 *Actio ciuilis ubi ex delicto contra priuatos non oritur parti, tunc nec Reipub. oritur criminalis inquisitio.*

31 *Diffamatio, est necessarium, ut præcedat, fallit vt infra.*

32 *Testes probantes crimen, si deponant sine diffamatione non præiudicant inquisito.*

33 *Prætor sine diffamatione non inquirit, vigente etiam statuto, vt de quolibet crimine posit inquirere.*

34 *Statutum, quod posit inquiri sine diffamatione, non valet.*

35 *Verba illa, fama publica præcedente, posita in inquisitione non probant diffamationem, etsi postea reus absoluatur, an iudex teneatur in aliquo, quasi dolose inquisierit.*

36 *Infamia seu diffamatio extraiudicialis sufficit ad inquisitionem.*

37 *Dolus iudicis in inquirẽdo debet probari per ueras probationes non autem per coniecturas.*

38 *Fama debet esse uehemens, & talis quę scandalum generet, nisi inquireretur.*

39 *Fema debet habere originem a personis fide dignis, & quid si iudex aliter procedat.*

40 *Indicia loco diffamationis succedunt limita ut nu. 42.*

41 *Clericus sine diffamatione inquiri nequit, minusque torqueri.*

42 *Suspicio oritur per indicia remota non autem infamia sufficiens ad inqnisitionem.*

43 *Infamia siue diffamatio saltem per duos testes debet probari.*

44 *Iudex potest ad occurrendum, ne futurum delictum committatur, procedere nulla infamia præcedente.*

45 *Testes non iurati & infames admittendi ad reuelationem futuri delicti.*

46 *Denunciatione officialis sine infamia inquiritur.*

47 *Diffamatio non requiritur, ubi de principis mandato inquiritur. Intellige, si motu proprio principis inquirat, secus si ad postulationem alterius principis inquiri mandaret num. 48. Intellige etiam, si Princeps effectiue & affirmatiue dicat, quod fama ad eius aures peruenit, uel sibi de tali crimine con-*

constare, alias commissio intellige retur, dummodo fama publica præcedat. nu. 49.

50 Denunciatio per solum probum uirum est sufficiens ad inquirendum contra denunciatum super infamia qua comperta potest inquiri super crimine.

51 Præsentia cum taciturnitate in inquisito nec reclamante ualidat inquisitionem factam sine diffamatione.

52 Inquisitio contra officialem in syndicatu, uel eius familiam non requirit diffamationem.

53 Inquisitio generalis sine diffamatione ualet.

54 Diffamatio non requiritur in inquisitione in casib. in quib. præcessit inquisitio generalis intellige sano modo secundum Maran.

55 Inquiritur pro salute animæ ex officio sine diffamatione.

56 Inquisitio ex necessitate officij sine diffamatione ualet.

57 Inquisitio contra sponte confessum crimen ualet.

58 Confessus sponte non potest opponere de ineptitudine, uel inualiditate processus.

59 Inquisitio ex mero officio ualet sine diffamatione.

60 Inquisitio sine diffamatione contra personam, quæ uere uel iuris præsumptione sit de crimine suspecta, ualet.

61 Inquisitionis requisita de iure non seruari de consuetudine.

62 Qualitas quælibet in inquisitione posita est probanda. intellige ut inf.

63 Qualitates omnes in libello accusatio appositæ debent probari, alias reus absoluitur. Intellige de qualitatibus factum alterantibus, nume 64.

65 Probationis defectus qualitatis cuiusuis delicti uel eius pœnam non alterantis nil operatur, siue simus in ciuili, siue in criminali.

66 Dolus in delicto semper præsumitur, nec est probandus a curia.

67 Inquisitio facta sine indicijs & fama publica non præcedente dicitur temere facta, & an iudex teneatur in syndicatu.

Inquisitio an & quando fieri possit, & quæ substantialia requiritur, & quem effectum habeat, & in quibus casibus intentari possit, & latè de eius materia.

1 DIcas ✠ inquisitionem regulariter a iure ciuili prohibitam esse: cautum est enim, vt si nullus accuset, nullus condemnetur, text. est in l. rescripto. §. si quis accusatorem ubi gl. de muner. & honor. Ang. de malef. uer. hæc est quædã inqsitio. uer. 2. principaliter, Bal.

conſ.124.uol.5.Rober.Maran.in Spec.aduoca.fol.90. Gand.in ti. quid ſit accuſatio.in prin.Bonif. de Vital.de inquiſitio. col.2. fol. 81.Rom.ſing.519. Blan.l.fin.nume. 5. de quæſtio. ubi ſecundum Gandinum vbi ſupra legitur, Chriſtum dixiſſe illi mulieri, quæ pro adulterio coram eo adducta erat. Quis te accuſat,ò mulier, & ipſa reſpondit. Nemo domine, & tunc Dominum dixiſſe, ſi nemo te accuſat, nec ego te condemnabo. Adde Corn.conſ.33. in prin.
2 uol.4.Iure† vero canon.de quolibet & ſuper quolibet maleficio inquiritur, & cognoſcitur, quia eo iure inquiſitio eſt remedium ordinarium, ſecundum Barba.conſil.47.colu.4.uol.1. dum tñ infra dicenda interueniant & nõ alias.
3 Primo † enim neceſſarium eſt, ut inquiſitio procedat, ut iudici de corpore cõſtet & delictũ, de quo inquiritur, eſſe commiſſum. l.1.§. Item illud ad ſill. ubi Bar. & in l. fin.in prin.de quęſtio.Gram.conſil.35.nu.51. Saltem in genere eſſe commiſſum, quamuis neſciatur a quo, ſecundum Maranta. in Spec.aduocatorum, fol.92.n.17. Ioã.de Venafro conſil.131. nu.7. Imo plus, ſi inquiſitus de furto ſponte cõfiteatur furtum feciſſe, non poterit illum torquere nec condẽnare, niſi prius uerificatum fuerit, quod procedit, etiam ſi ille talis ſolitus eſſet furta facere, & eſſet homo malæ conditionis, Bal. auct. ſed nouo iure. C. de ſer.fug. Ioan.de Venaf.d.conſ.131.Ang.l. certum.C.de confeſ.Bertr.conſ. 258.uol.primo.

Secundo, requiritur ut delictum, de quo inquiritur, dolo uel lata culpa commiſſum ſit, alias per leuem uel leuiſsimam inquiri nõ poſſet. Bal.l. data opera. C.qui accuſ.nõ poſ.Maran.fol.93.num.34.

Tertio requiritur, quod inquiſitio certa ſit, uidelicet ut contineat locum & tempus commiſſi criminis, ſecundũ formam. l.libellorũ. de acc.alias inepta redditur.Maran.in Spec.aduoc.fol.93. Ruin. conſ.10.in princ.uol.5. & rõ eſt, qa inquiſitio non continens præfata dr̃ peccare in forma, & ſubſtantialib.carere. Ideo in ea reus condemnari non poterit, ſed oĩo erit abſoluendus, etiam eo nõ opponente. Quod autem dictum eſt inquiſitionem debere continere locum & tp̃s commiſſi delicti, alias quod redditur inepta, procedit, & uerum eſt in ſpeciali inquiſitione, quæ eſt contra certã perſonam, & de certo crimine, nam tunc dẽt continere locum & tp̃s commiſsi delicti, ſecus uero eſſet in gñali inquiſitione, Bal.cõſ.490 inci. de ſola ſurreptione inqſitus uol.3.Rui.ubi ſup. Hipp.in rub. C.de probat.nu.360. Ang.conſil. 178.& 297. Bar.l.2.§.ſi publico. uerſ.quęro utrum, de adult.Ang. de maleſ.uerſ.hæc eſt quædam inquiſitio, ver.quinto principaliter

ſcias.

ſcias. Inſup quod ſi tẽpus in inquiſitione poſitũ fuerit, & locus prout requiritur, & per teſtes hoc ꝓbatum non ſit reus abſolui debet.

4 Et ratio † quia diuerſitas loci & tẽporis facit diuerſificare delictum, & aliud eſſe delictum quàm quod intentatum fuerat, latè Corn. cõſ. 34. in fi. uol. 4. Similiter idem erit de omni alia qualitate, nam ſi in ĩquiſitione uel accuſatione deducta fuerit, ſi tamen per teſtes probata non fuerit, reus abſolui debet. Corn. conſ. 260. uol. 3. & cõſ. 233. in principio, uol. 3. Bertran. conſil. 88. uol. primo.

Prædicta autem limita non procedere, quando inquiritur de crimine commiſſo contra diuinam Maieſtatem, vt de hæreſi, uel Blasfemia: Quia tunc ualet inquiſitio ſine ſolemnitatibus. d. l. libellorum. §. fi. autem. Quomodo opport. Epiſc. Maran. ubi ſupra.

Idem etiam erit, ſi quis inculpatus ſit de crimine læſæ Maieſtatis. Nã in eo ſummariẽ & de plano, ac ſine ſtrepitu & figura iudicii procedit & aliquæ ſolẽnitates non requirunĩ, Bar. in extrauag. ad reprimendum, Maran. ubi ſupra.

Quartò principaliter requiritur, ut in inquiſitione ponãtur in ſpecie omnes circunſtantiæ delicti, uidelicet quo loco, quo menſe, cum qua perſona commiſſum fuerit, & contra quem: quia aliàs inquiſitio non procederet; quoniam reo defenſio tolleretur. abb. c. fi. de purgatione Canonica Maran. fol. 94. nume. 37. Vnde ſecundum eoſdem non ualeret inquiſitio ſpecialis, quando capitula generalia fierent, uidelicet qualiter talis inquiſitus eſt ſolitus committere furta homicidia, blasfemias, quia iſta nõ diceretur inquiſitio ſpecialis, ſed potius generalis quo ad delicta. Vnde reus ꝓpter delictorum incertitudinẽ ſuas defenſiones ꝑparare non poſſet. Debent igitur capitula ĩ ſpecie fieri, uidelicet q͛d cõmiſit tale furtum pecuniẽ in tãta quantitate, contra talem, in tali loco, tali menſe, tali ãno & ſub tali regnatione. Et idem de aliis criminibus, aliàs diceretur obſcura, uaga & incerta inquiſitio, & non procederet parte opponenter.

Item principaliter requiritur ad eſ-
5 ſentiam inquiſitionis, † ut indicia præcedant, alià inquiſitio non ꝓcedit. l. iuſtisſimos. C. de officio rectoris Prouin. latè Alex. conſ. 120. in prĩc. uo. 7. ubi multas quotas adducit. Quod ſano modo intelligas, quãdo ſcilicet inquiſitus compareret, & opponeret inquiſitionẽ non procedere ex defectu ĩdiciorũ, ſecus uerò ſi non fuiſſet oppoſitum. c. 2. de accuſ. in 6. Ale. d. conſ. 220. col. 2. uel alio modo ĩtelligas, uidelicet niſi iudex per inquiſitionem ꝓcederet ex ſuo mero officio & non ꝓmotus ab alio, quia tũc non haberet neceſſe oſtẽdere indicia, ſeu diffamationem ꝑceſſiſſe, Alex. ubi ſup. Specul. de

inquiſ.

inquiſ.§.tunc hactenus.uerſ. hoc etiam ſcias.

Quinto requiritur, ut iudex antequã formet inquiſitionem faciat citare offenſum ad oſtendendũ ſi uult accuſationẽ producere & declarãte nolle accuſare, tunc iudex inquirere poteſt, & ſimiliter debet citari facere conſanguineos proximos oſtẽſi, quibus à iure permittitur proſequi ſuam uel ſuorum ĩiuriam. Maran.fol.94.nu.38.glo. in c.presbiter.2.q.4.l.Sena. C. q accuſ.non poſſ.Gram.conſil. 42. col.pen. unde iudex ſtatuere debet terminum parti ad liberandũ. cautela igitur erit ad impedien.inquiſitionem, ut pars inquirenda petat à iudice aſſignari terminum parti offenſę ad liberandũ, an uelit accuſare nec ne. Cepol.cautel. 25.Hyppol.in pract.§.conſtante, num.59.ubi Hyppol.docet aliam cautelam pro iudice, ut priuſquã formet inquiſitionẽ faciat in actis apparere, factam eſſet illam interrogationem reo. An uelit ipſe accuſare.

Adeo igitur talis interrogatio iudicis requiritur, ut quãdocunq; ſuperueniret accuſator, ceſſaret inquiſitio, cum remedium ordinariũ faciat ſemper ſilere extraordinariũ, put eſt ĩquiſitio. Ang. de maleſi. uerb. hęc eſt quædam inquiſitio. uerſ. quæro an inquiſitus. Maran. late fo.94. Et in tãtum hoc verùm eſt, quòd etiam coram alio iudice poteſt fieri accuſatio, & ĩpedit inquiſitionẽ cæptam corã alio Maran. ubi ſup. Bar. l. & §. fin. de adulter. ubi Alex.

Prædicta autem multis modis limita & primo in omnibus caſibus, in q bus de iure uel per ſtatutum ĩquiſitio ſpecialis permiſſa eſt: Quia tunc ĩquiſitio eſſet remedium ordinarium ſuperueniens, Ange. de maleſ. uerb. hæc eſt quædã inquiſitio. uerſi. quæro an inquiſitus. Bart. in extrauagan. ad reprimen. uerſ. denunciationem. Maran. dicto fo:94. unde cum hodie per ſtatuta ferè ubiquæ permiſſum ſit de õnibus criminibus poſſe inquiri. † Amplius non tolletur inqui. per ſuperuenientem accuſationẽ, cũ unum remedium non faciat ceſſare aliud ſibi æquale, Ang. ubi ſup. Maran. ubi ſupra, infertur etiam quòd in omnibus caſibus, in quibus licitum eſt inquiri de iure cõmuni, ut in fi. uer. accuſator ſuperueniens. nunquã incuiſitionẽ ceſſare facit. Maran. ubi ſupra.

Secundo Limita procedere, quando inquiſitus data opera hoc affectaret, & procuraret, ꝙ ab alio accuſaretur coram alio iudice ad effectũ inquiſitionem impediendi, nã tali actu affectato non iuuabitur, & talis accuſatio inquiſitionẽ nõ impediret. Maran. ubi ſupra num. 41. Bald. Ang. l. ſi ſeruus plurium §.2. de lega.1. Bar. Alex. & Docto. l. ſi uerò. Quis ſatis de cog.

Tertio Limita non procedere, quando iudex ante cæptã inquiſitionẽ

interrogaret offensum, an uellet accusare, & ille respondeat, quod non nam tunc si iudex inquirere cœperit pōt offensus accusare & ĩquisitionem impedire, Maran. ubi sup. nu. 42. Bald. l. accusationē. C. qui accus. possunt. Alexa. in addi. ad Bar. in dicta l. 3. §. fin. de adulteris. Ang. de malefi. ubi sup. ner. quæro, an inquisitus.

Quarto Limita non procedere, quādo fuit processum super inquisitione, etiam post superuenientem accusationē, & nihil ex parte rei oppositum fuerit. Nam tunc ualebit uterque processus. Vnde nota, ꝙ illud qđ regulariter dicitur, inquisitionem impediri per accusationem, intelligendum est si opponatur, alias secus. Maran. ubi supra num. 43. Bal. l. 1. in fin. C. de furtis.

Quinto Limita non procedere, quando is, qui accusat prius denunciasset iudici, ꝙ procederet ad inquisitionem contra talem, quia habet ipsum suspectum de tali crimine, nā non poterit illum accusare, ex quo illam uiam denūciationis elegisse uidetur. Maran. ubi supra in Specul. uers. inquisitio. §. Nunc uidendum. uers. ult. quæritur.

Sexto Limita non procedere, quando iudex uidet, & accusationem esse suspectam de collusione, nam tunc cessare ab inquisitione nō debet. Maran. ubi supra nu. 45. Ioan. And. in addi. ad Specul. tit. de inquisitione. §. uiso. in additio. incipiente. Terminum, collusio etiā probabitur primo per testes, qui interfuerunt quādo accusator & reus conuenerunt super collusione fienda. Abbac. de his. col. fi. de accusa. 2. probabitur si accusatus cum accusato conuersabatur, nā
7 tunc collusio præsumitur † cum p[?] accusationes inimicitiæ capitales regulariter oriantur. Bart. l. 1. §. præuaricationē ad turpil. sequit Abb. d. c. de his in fi. item si post litem cōtestatam nec accusator nec reus in termino eis statuto comparuerint. Maran. fol. 95. n. 51.

Septimo Limita non procedere, quādo accusator fuit causa promouēdi inquisitionem, et quia eius instigatione formata fuit, nam tunc ad accusandum amplius non admittetur, ex quo aliam uiā elegit. Maran. ubi supra num. 46. Bald. l. ea quidem C. de accus.

Octauo Limita non procedere quò ad probationes receptas super inquisitione: quia si accusatio superueniat post probationes receptas non tollit effectum illarum probationum. Sed in robore suo remanebunt ad delictum puniendum. Maran. ubi supra nume. 47. Ioan. And. in addi. ad Specul. de inqui. §. uiso. incip. terminū. Gādi. quando de malefi. cog. per inquis. col. pen. & fi.

Nono Limita non procedere de iure canonico: quia secundū canones inquisitio est remediū ordinariū, unde per superuenientem accusa-

cuſationem non tollitur. Quia iudex poteſt inquirere etiam nõ monito offenſo ad accuſandũ Marã. fol.95.num. 48. Cardinal. in clẽ. ſæpæ. §.fin.q.3.de uerb. ſignif.& in c.qualiter & quando col. 2. de accuſ.

Sexto principaliter requiritur, ut inquiſitio ꝑcedat, ꝙ inquiſitus non fuerit aliàs de illo crimine accuſatus, uel inquiſitus, aut abſolutus,
8 † nam ſi aliàs abſolutus fuiſſet, iterum inquiri non poſſet. Specula. titu.de abſolutione.§.primo uer. Porrò, Anania's conſ.37.col.prima tex. & ibi Doctο. in c. de his, accuſati.Abb.Io. And.in c. fin.de colluſ.detegen.l.ſi cui.§.eiſdem, ubi Bart.de accuſ.Maran.ubi ſup. num.46.Alex.conſ.xi.uol.primo & Idem erit, fuiſſet etiam aliàs cõdemnatus uel punitus, nam nõ poterit amplius accuſari nec inquiri Marant.ubi ſupra, Alexan. conſ. xi.co.pen.uol.primo, Caſtren. cõſi.18. uol. primo prædicta autem uera ſunt regulariter ſed in multis caſibus limitantur.

Primo limita non procedere, quando dicta ſententia abſolutoria lata eſſet per colluſionem ſeu præuaricationẽ. Nam tunc inquiri ea nõ obſtante iterum poteſt. Text. ubi Abb.& Io.de Ana. d. c.fin.de colluſ.detegen.l.3.de procur.Io. Andr.in addi.ad Specul.de inqui. uerſ.uiſo, incipit termin. Maran. fol.95.nu.50.

Secundo Limita, ut tm̃ procedat, quando lata eſſet ſnĩa abſolutoria diffinitiua, ſecus ſi lata eſſet ab obſeruatione iudicii; quia tunc iterũ inquiri poſſet, & iterum accuſari
9 † cum talis ſententia exceptionem rei iudicatę non pariat. Marã.ubi ſup.nu.52.Abb.d.c.de his. de accuſ.ubi Fel.non obſtan. ſententia Specul.contrarium tenẽtis, & uolentis nihil, differre, quæ ſentẽtia relata fuit in titulo de abſolutione.§.primo.uerſ. oppono.Nã prima oppinio uerior ẽ, ſecundũ Maran.ubi ſup. ubi reedit rationem.

Tertio Limita regulã procedere, qñ quis accuſaretur ab eodẽ, qui primò accuſauit, uel inquiri fecit, cũ oſiſtet ei rei iudicate exceptio ſecus ſi accuſaretur ab alio tertio, q ſuam uel ſuorum iniuriam pro ſe queretur. Vt ignoraret accuſationem fuiſſe ab alio inſtitutam; quia poſſet accuſare propter eius ignorantiam non obſtante abſolutiõe. Cecus uerò ſi ſciuiſſet dictam accuſationem. Quia tunc etiam obſtaret tertio dicta exceptio rei iudicatæ.Marã.ubi ſupra, nu.54.Ba. l.ſi is, cui.§.eiſdem de accuſ.Abb. d.c.de his, de accuſ.Alex.d. conſ. xi.uol.primo, Rom.conſi.213.

Quarto Limita, qñ quis eſſet abſolutus per tranſactionem factã eum parte & non per ſententiam. Quia ſi tranſactio ualuit, licet ipſe tranſigens accuſare non poſſet, tamen alius tertius de nouo accuſare nõ prohibetur uel inquiri facere, & ſi trãſactio nõ ualuerit, poterit ipſemet

ſemet,iterũ accuſare.Mar.ubi ſu. nu.55.Fel.d.c.de his.uer.2.Lim. de acc.ubi Ab.& Doc.& iux.hãc limitationẽ, nota pulchrã qõnẽ. Aliquis paſſus fuit iniuriã in eius pſonã & accuſationẽ, & poſtea trãſegit cum offendente, & ei omnẽ iniuriã remiſit. Nam tũc poterit alius cõsãguineus offenſi accuſare criminaliter dictum offendentẽ non obſt.offenſi remiſsione,&
10 pcipua rõ eſt: quia † iniuria uni facta oĩb. de illa agnatione facta cenſetur.l.lex Cornel. ubi Bar.de iniur.Bar.l.1. C.de rap.uirg.& in l.cũ ſcimus.C.de agri.& cen.li.11. Abb.c.oportet,de acc.Maran.ubi ſup. n.58. & ideo trãſactio unius altero accuſare uolente non præiudicat.ita in terminis uoluit Bar. d.l.tranſigere.col.fi. ubi ẽt Bald. nec prodeſt iniuriãti dicere, ego habui ab offenſo remiſſionẽ, qui prĩcipaliter offenſus fuit:qa ei poterit de iure replicari agnatũ nũc poſſe de nouo accuſare ob ppriã iniuriã. Marã.ubi ſup.eodem mõ nec ẽt iniuriant ſi proderit dicere,ꝙ agnatus fuit præuẽtus ab of-
11 fenſo,q prius accuſauit:qa†præueniſſe non dr̃, qui per tranſactionem deſtiterit. ſecundum Bal. d. l.tranſigere.Maran.ubi ſupra.

Quod autem dictum eſt, conſanguineum accuſare poſſe pro iniuria illata alteri conſanguineo debet intelligi criminaliter tantum, nõ
12 autem ciuiliter. Nam†ciuiliter is ſolus põt, qui principaliter offenſus fuit, uel is qui in ſua ptãte eũ habebit.l.1.§.fin.cum l.ſequ.ubi Bar.& Doc. de iniur. Maran.fol. 96.nu.60. Vſq; ad quem gradum admittantur conſanguinei ad accuſandum, & proſequendum ſuorum iniuriam, uide l.accuſare.per Maran.fol.96.nu.62. in repet.

Quinto limita non procedere, quando de crimine eſt diſcuſſum in iudicio per uiam exceptionis incidenter, ut ſi in qõne ciuili opponatur contra teſtẽ exceptio falſi, & per uiã exceptionis cognoſcatur de crimine falſi. Nam tunc dato ꝙ abſoluatur, põt tñ iterũ accuſari uel inquiri ordinarie in caſib. in quib. ex officio inquiri poteſt,Idemq; eſſet ſi condemnatus fuiſſes de crimine per uiã except. Nam poterit nihilominus ordina
13 riè cõtra eũ procedi † rõ eſt:quia qñ per uiam exceptionis agitur de crimine, mitior pęna imponiẗ & non illa uera ordinaria illi delicto imponi ſolita.Ideoq; cũ delictũ ſufficienter punitũ nõ ſit, agi deinde poterit, ut ordinarie puniatur,Bal.l.ubi falſi.C.de falſ.& in l.nullum. C.de teſt.Fel.d.c.de his.uer.3.limita. de acc. Roman. conſi.375. Maran.fol.98.nu.85.

Sexto limita non procedere quãdo quis condemnatus aut abſolutus fuiſſet per uiam denunciationis Euangelicæ:nam tunc inquiri iterũ poſſet,& pęna ordinaria puniri
14 Et rõ huius eſt,†quia per denunciationẽ agitur tm̃, ut qs emẽdeẗ

nō autem ut puniatur. Fel. d.c.de his ver.4.limita. Sal.l.ea quidem. C.de acc.Maran.fol.99. num.86.

Septimo Limita non procedere, quādo quis in foro pœnitentiæ absolutus fuisset. Nam† licet sacerdoti delictum confiteatur, ut ab eo salutarem pœnitentiam accipiat, adhuc de illo crimine accusari & inquiri posset. Et rō est: quia per pœnitentiam Deo tm̄ & ecclesię fit satisfactio, sed per pœnam legitimam satisfit Reipublicæ, quæ ꝑ delictum offensa fuit Fel. d.c. de his, uer. 5.limita, ubi etiam Abb. Marant. ubi supra, num.87.

15

Octauo Limita, quando de Crimine ciuiliter tantum actum fuerit, puta ad restitutionem seu ad damnum adhuc postea ad pœnam criminaliter agi poterit, nisi utrunque tendat ad suam uindictam, tunc una uia per aliam tollitur. Fel. d.c.de his, uers 6.limita. Maran. ubi sup.nu.89. Quod uerum est, nisi reus ciuiliter absolutus fuisset, eo quia delictum non fuit commissum secundum eosdem.

Nono Limita non procedere, quando delictū est tale, de quo poterit cognoscere, & punire iudex eccl. & secularis. Vt de blasphemia

16 Dei, vsura & similibus. Nam† licet quis fuerit accusatus & punitus corā iudice ecclesiastico pōt adhuc iterum accusari, & puniri per iudicem laicum & ecōtra, & una pęna pro aliam non tollitur. text. vbi Abb. c. statuimus, de maledi. & in c. filius. §. super hoc de pęnis in 6. Abb. ca. tua. de procu. Bal. l. placet. C. de sacros. ec. Fel. d.c. de his, col. fi. de acc. Rom. d. consil. 375. Maran. ubi supra, n.7.

Decimo Limita non procedere, qn̄ aliqui de aliquo crimine coram uno iudice accusatus fuerit & cōtumax fuerit, nam si iterum accusatur non potest opponere, quòd alias de illo crimine accusatus fue

17 rit † quia contumax exceptionem litis pend. opponere non potest, Maran. fol. 10. nu. 98. ubi multos allegat.

Septimo Principaliter requiritur ad ualiditatem inquisitionis, ut fiat per iudicem competentem alias non ualebit, toto tit. si a non competendum iudice, Ang. de malefi. uers. hæc est quædam inquisitio. uer. 4. principaliter. Maran. f. 101. num. 102.

Octauo Requiritur, ut iudex inquirat in casibus a iure permissis, & non in casibus prohibitis. vt ergo perfectè scias, qui sunt illi casus, in quib. iudex ex officio inquirere potest dicas quòd.

Primus casus est in quo iudex inquirere poterit etiam ad priuatum commodum ut quando sumus in aliquo usurario manifesto, qui a debitore suo usuram extorserit, & propter eius potētiam forte nō audet debitor usuras repetere. nā tunc iudex etiam nemine petente pōt eo casu inquirere contra eū, & ipsum ad restitutionem usura

rum

rum compellere. Text. est in c. cũ in dioecesi. Vbi Io. de Ana. ĩ 2. not. de usur. Abb. in c. tuas. 2. not. eod. titulo, Maran. fol. 101. nume. 106.

18 An autem † isto casu iudex possit inquirere ex officio cõtra usurariũ & ipsum punire ad aliquã pœnam. Vide latissimè Mar. fol. 102. num. 101.

Secundus casus principalis, in quo ex officio iudex inquirere potest,

19 est in omni delicto † quod committitur per conspi rationẽ. Vt qñ plures cõspirant, seu coniurãt ad aliquod simul. Tex. est, ubi Bal. in l. 1. C. de Monopol. Pęnam autem istorum uideas per Maran. fol. 104 num. 128. 129.

Tertius casus est, quando Ancila sub pacto ne prostitueretur uendita esset, alias esset libera. Nã emptore hoc non obseruante iudex ex officio tunc inquireret, ut illã exhibere faciat & ad libertatem per ueniat. text. est in l. mulierem ubi Bal. c. si Mancip. Ita ueniet.

20 Quartus est † in omni causa miserabilium personarũ. Nam in ea iudex ex officio ꝓcedere potest, etiã ad priuatam utilitatem, secundum Bal. d. l. mulierem. Bar. l. 4. §. hoc autem iudicium uer. oppono. ubi Alex. de damn. infect. Bal. c. 1. §. iniuria, colum. penul. de pac. iura. firma. Abb. c. ad nostram, el 2. de iureiurã. Marant. latè fol. 104. nume. 134.

Quintus casus est in his, quæ in actis iudicis notoriè linquent. Nam in his iudex inquirere & supplere poterit. Marant. ubi supra num. 134. Alex. l. 1. C. ut quæ desunt aduoc. Docto. c. significauerunt, de testi. Felyn. ca. ex tenore, colum. fin. de rescript.

21 Sextus casus est † in omni causa pia, nam in ea tam iudex ecclesiasticus quàm in laicus inquirere ex officio possunt, Abb. c. ad nostrã, il 2. de iureiur. Bal. d. l. mulierem. C. si mancip. ita uenie. Mar. ubi supra, num. 135.

22 Septimus casus est † quando episcopus suspitionem habet ad parentela inter coniuges. Nam tunc ecclesiasticus iudex ex officio inquirere de quolibet impedimẽto, posset, & matrimoniũ dissoluere posset. Tex. in c. pen. in fi. ubi Ab. de diuor. Host. c. 1. uers. canones, de offic. ord. Marant. ubi supra numero 136.

23 Octauus casus est. Nam † potest iudex ex officio inquirere de iuribus principis. Text. est in l. pen. in fi. C. de bon. uacan. lib. 10. Abb. d. c. ad nostram, el 2. de iureiur. tex. in l. si quis ne rixa. C. de bon. proscrip. Maran. ubi supra, num. 137. sic etiã de omni pecunia fisco applicanda secndum eosdẽ & Bart. l. si quis rẽ, in fi. de custo. reo. Bar. & Ale. l. 2. §. Senatus de iure fisci.

24 Nonus casus est; nam † iudex ob magnum scandalum euitandum potest ex officio inquirere, & prohibere nec scandalum committatur absque accusatore. Cyn. l. 1. in fin.

in fi. C. de Monop. Maran. ubi supra num. 139. Bald. d. l. mulierem. C. si mancip. ita ueni. ne prosti.

X. Casus est. Nam potest iudex generaliter inquirere in prouincia, uel ciuitate quam regit contra omnes malefactores, ut ipsam malis hominibus purget ob quietem publicam. tex. est in l. congruit, de off. præsi. Maran. ubi supra num. 104. Gandi. tit. Quid sit accusatio. col. 1. Ang. de malef. uers. hæc est quędã inquisitio, uer. 2. principaliter. Hip. iu pract. §. constante. nu. 20.

XI. Casus est, in omni crimine cõtra ecclesia & ecclesiasticas personas. uel in ecclesia commisso. text. ubi Bal. in l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cler. unde in omni crimine sacrilegii ex officio inquiri potest. Maran. fol. 104. num. 141. & similiter de blasphemia.

XII. Casus est, quando hæres facit inuentarium, & creditores dicunt plus esse in bonis quàm in inuentario descriptum est. Nam tunc iudex instãtibus creditoribus poterit inquirere, & probationes recipere de domo hæredis, torquẽdo ẽt hæredis seruos l. fi. §. licẽtia, el 2. C. de iure delib. Mara. ubi supra nu. 145. Tñ talis inquisitio nõ est ex mero officio, cũ requiratur fieri ad instantiam creditorũ. Gand. tit. Quid sit accusatio. col. 2. Hippol. in pract. §. constante.

XIII. Casus est, in casu naufragii & ĩ oĩbus casib. depẽdẽ. ex naufragio, & cõtra surripientes naufragiorũ bona, & tunc talis inquisitio fit summariè & uelo leuato. tex. ubi Doc. in l. quoties. la. 2. de Naufrag. lib. 11. Marant. num. 146.

XIIII. Casus est, contra tutorem suspectum, taliter repertum, ex officio ammouere poterit. l. 8. §. præterea, ubi Bar. de suspect. tut. Maran. ubi supra, nu. 147. Gandi. tit. qđ sit accusatio. col. pen. & in tali inquisitione iudex poterit se informare per depositionẽ seruorũ pupilli fauore inductim eũ regulariter contrariũ esse uideatur, ꝙ ad priuatã utilitatẽ inqri non possit. Doc. c. exhibita, đ iu. Mar. ubi su.

XV. Casus est, contra producentem scripturam falsam, uel suspectam in iudicio & ipsum ex sola suspitione puniri põt, nisi illã esse uerã probet. text. est in l. iubemus, ubi Bal. & Sal. C. de prob. Maran. fol. 105. num. 148. Vide quod dixit ibi Bald. ꝙ scriptura suspecta redditur, eo ipso ꝙ habet aliquam rasuram in loco suspecto, & nota ꝙ iudex potest de falso punire producentem scripturam suspectam, licet non clare probetur, quòd sit falsa, licet secus sit in aliis criminibns, in quibus ad condemnandum probationes luce merediana clariores requiruntur, Maran. ubi supra Lucas de penna in l. si Vacantia. col. 2. uers. etiã in eo aliud speciale. C. de bon. uacã. lib. 10. Gãd. tit. Quid sit accusatio. col. 1. in fin.

XVI. Casus est, cõtra testes falsos falsò deponẽtes. Vel in iudicio uacil-

lantes

lantes. Nam pōt illos tunc ex officio punire, tex. ē ubi Bal. & Doc. in l. nullū. C. de test. & in c. sup his de pęnis Bar. l. 3. §. præterea. de su spec. tut. Maran. ubi supra. n. 150.

XVII. Casus est, in omnibus criminibus commissis coram ipso iudice, uel in iudicio incidenter, dum ipse de aliqua principali causa cognoscit. Hæc. n. continentia causę operatur, Bar. d. l. 3. §. præterea & Bal. d. l. iubemus. uers. 5. C. de probat. Maran. fol. 105. num. 151.

XVIII. Casus est, quando tractamus de iuribus ecclesia uel beneficio

25 ecclesiæ. Nam † tunc iudex inquirere poterit contra illius beneficii possessorem, ut ostendat quo titu. possideat, & similiter contra possessorem alterius rei ecclesiæ. Innoc. c. ad nostram, el 2. de iureiur. Bal. l. in ciuile. C. de fur. & in l. sancimus. C. de sacros. eccle. Marant. ubi supra. nume. 157.

XIX. Casus est in omnibus casibus.

26 in quibus † accusator non probās à præsumpta calumnia excusatur, qui enumerantur per gl. in l. Athletas. §. calumniator de infa. Maran. ubi supra. nume. 153.

XX. Casus est, quando iudex ecclesiasticus uult inquirere contra tenentes bona, quæ debent pauperibus distribui, uel ad alias pias causas. Maran. num. 154.

XXI. Casus, inquirit iudex ex officio de probitate uitę, de idoneitate & maioribus alicuius eligendi, promouendi, uel ordinandi. Item qñ Eps ecclesias uisitare facit, pōt facere hmōi inquisitionē contra clericos, Mar. ubi sup. nu. 155.

XXII. Casus, inquirit iudex de crimine, ubi interuenit accusator, q colludit seu pūaricatur, text. in l. fallaciter. C. de abolit. Mar. n. 156.

27 XXIII. Inquirit, † iudex contra calūniatorē, ēt nemine accusante Bal. l. 1. col. 1. ad Turp. Mar. n. 157.

XXIIII. Inquirit iudex propter incidentem quęstionē, ubicunq. n. incidenter cognouit de crimine pōt de illo inquirere, Maran. nu. 158.

XXV. Inqrit iudex de iniuria facta scholari ex officio, & in hoc casu speciale est, ꝙ iudex sine accusatore inqrit de priuato crimine. Bal. auth. habita. uer. aliàs sciturus. C. ne filius pro parte, Mara. nu. 159.

28 XXVI. Inqrit † iudex de delicto commisso per suū officialē in officio, & tunc indistinctè inquirit; si uero extra officium delinquit, tūc inquirit si est notorium non aliàs. Bar. l. si quis forte. §. 1. de pę. Bar. l. senatus de off. præsid. Mar. n. 160

XXVII. inquirit iudex contra facientes iniuriā suis officialibus uel famulis. Dūmodo crimē sit notoriū nō alias. Bar. l. si quis forte. §. 1. de pęnis. Mar. fol. 105. nu. 161.

XXVIII. Inqrit iudex de oī crimine notorio. tex. ubi Bar. & Sal. in l. ea qdā C. de acc. Mar. ubi sup. n. 162.

XXIX. Inquirit iudex de omni crimine, super quo præcessit primo inquisitio gñalis ad inueniē. malefactores, & purgan. prouinciam

malis

malis hominib. Nā frustra fieret, nisi cōtra maleficos deueniret po stea per particularē inquisitionē, Bal.d.l.iubemus, uers.& est scien dum.C.de prob.Bart.l.2.§.si publico, uers.3.regula, de adult.Maran.nu.163.Ange.de malefi.uers. hæc est quædam inquisitio uersic. 2.principaliter.num.26.Grandit. tit. Quid sit accusatio col.1.Hippol.in pract.§.constante num.20. ideoque secundum Ang. & alios supra expressos, iudices debent discere cautelam in principio eorū officiorum ad hoc ut de quolibet crimine postea inquirere possint. Videlicet faciant bannum fieri generale, & latum ad purgandā prouinciam malis hominibus, vt cōprehendat proditores, sacrilegos, incestuosos, homicidos, falsarios, & omnes homines malę conditionis & famæ, & postea addat clausam generalē in fi. Videlicet, & cō tra omnem personam &c.quæ aliquid fecerit uel dixerit contra formam iuris uel statutorū &c. Nam tunc in omnibus casibus expressis poterit postea fieri inquisitio specialis, licet aliàs in illo casu speciali non potuisset formari regulariter inquisitio.

XXX. Inqrit iudex de inimicitiis & dissentionibus, q̄ uigēt in ciuitate inter particulares ciues, ex quibus Respub. turbari potest, ne ad ar-
39 ma deueniant, † Nam tunc iudex ex officio cōpellere potest dictas partes ad pacem faciendam. Bart. l.congruit, de officio præsi. Bal.l. cum affirmēs. de lib. caus.Maran. nume.164.

XXXI. Inquirit iudex cōtra filiū, qui impias manus in patrem uel in matrem iniecit, uel si ipsos parentes affecit. Maran.num. 165.

XXXII. Inquirit iudex cōtra custodes carceris, q pretio corrupti dimisserint carceratū sine uinculis, ut fugere posset, uel passus fuit introduci ferrum uel uenenū in carcerē.tex.in l.carceri.de custo.reo. Maran.num.166.

XXXIII. Inquirit iudex contra lenones, q̄ mulieres ad luxuriā allicere nituntur. Nam iudex posset illos de ciuitate repellere & punire. Au ctentico de leno.§. sancimus. ubi Ang.Maran.num.167.Gandi.titulo. Quid sit accusatio.col.1.Hipp. in præd.§.constante. Quid autem sit in crimine adulterii, an possit in eo iudex ex officio inquirere, Maran.fol.106.nu.170.

XXXIIII. Inquirit iudex de crimine in quo quis per officiales curiæ in franganti crimine reperitur, puta in actu delinquendi. Marant. ubi supra, num.171.

xxxv. Inquirit iudex de crimine læsæ Maiestatis cōtra personā principis uel suorum collateraliū perpetrato. Mara.fol.109.num. 125. Ang.de malefi. uersi. hæc est quædam inquisitio uers.2. principaliter, num.21.Gandi.titulo quid sit accusatio, col.2.Hippol.d.§. constante, in practica.

Inqui-

XXXVI. Inquirit iudex contra famosos latrones & fures, aggressores ſtratatum latitantes in ſiluis. Maran. ubi ſup. nu. 126.

XXXVII. Inquirit iudex cōtra inobediētes & ſuā iuriſdic. turbātes & cōtra rebelles ad pęnam legitimam, Maran. ubi ſup. nu. 176.

XXXVIII. inquirit iudex cōtra ſocios criminis in caſib. in quib. licita eſt interrogatio, Maran. ubi ſupra, nu. 178. Ang de Maleſ. uerbo, hæc eſt quædam inquiſitio, uer. 2. principaliter, nu. 22. Gand. titulo quid ſit accuſatio. col. 2 Hipp. in pract. §. conſtante, uide in regula ſocius criminis.

XXXIX. Inquirit iudex de homicidiis, & damnis clandeſtinis, ubi nullus apparet accuſator, Maran. ubi ſup. nu. 179.

XL. Inquirit iudex de oī crimine, in quo interuenit accuſator, & pendente accuſatione in iudicium deducta moritur. Nam iudex tunc ne delicta impunita remaneant proſequi poteſt. Bar. l. 3. §. 1. Maran. ubi ſupra, nu. 180.

XLI. Inquirit iudex ſuper neceſsitate ciuitatis & ciuiū ſubditorū, maximè tpe careſtiæ, & neceſsitatis compellendi dños ad uendendū frumentum uel annonam iuſto precio. l. 1. §. fi. de of. præfec. urb. ubi Bar. Moderni. l. nec emere. C. de iu. delib. Maran. ubi ſup. n. 181. Non tamen compellere pōt illos qui frumentum, ſuum pro uictu ſuo habent. Cum ordinata charitas a ſe ipſo incipiat l. præſes. C. de ſer. & aqua. Maran. vbi ſup.

XLII. Inquirit iudex contra aduocatos & procuratores calumnioſos, tumultuoſos & male in eorū officio uerſantes, & ſi infames ſunt poteſt illis interdicere, ne poſtulent & procurent. Maran. fol. 106. nu. 182.

XLIII. Inquirit iudex de defenſionibus rei in criminalib. ſuo officio, ēt ſi reus ſe non defendat. Nā poteſt tūc, & tenetur perquirere ex officio defenſiones ſuas ad innocētiam ſuam probandam. tex. ubi Bar. & l. etſi nō defendatur. de pęnis Bar l. 1. §. fi. de quæſti. Maran. ubi ſup. nu. 183.

XLIIII. Inquit iudex ſupplendo de facto & teſtes producēdo in oīb. caſib. in quib. poteſt procedere ad diffinitiuam ſententiam cōtra abſentes ſiue in ciuilibus ſiue in criminalib. Bart. auth. qui ſemel. C. quomodo & quando, & in l. 4. §. hoc autem iudicium. queſ. 4. de dam. infec. Maran. ubi ſupra, numero 184.

XLV. Inquirit iudex de crimine falſæ monetæ ēt nemine accuſante. l. 1. C. de falſ. mone. Maran. ubi ſupra, fol. 107. nu. 185.

XLVI. Inquirit iudex de crimine hæreſis ad inſtar criminis læſæ maieſtatis. Ang. de maleſ. uer. Hæc eſt quædam inquiſitio, uer. 2. principaliter, Gand. tit. quid ſit accuſatio, Maran. fol. 107. nu. 187.

XLVII. Inqrit iudex de ueritate inſtru-

ſtrumenti coram ſe producti.tex. ubi gl.Bar.Ang.auth.de tabellio. in princ.& in d. §. hoc autem iudicium. Maran. ubi ſupra, numero 189.

XLVIII. Inquirit iudex ad denunciationem ſibi per officialem deputatum ad crimina deferendum. Puta quãdo uadunt officiales ad inueniendum luſores, portantes arma & alios ſimiles delinquẽtes. Nam ex quo reperiuntur in fragrãti & notorio crimine, poſſunt denunciari iudici, & iudex inquirit ad eorum denunciationem, alias facit litem ſuam.Maran.folio 107.nu.191.Gand.ubi ſup. Ang. de malef. ubi ſup.

XLIX. Inquirit ex officio dando aduocatos pupillis, pauperib.& perſonis miſerabilib. ac uiduis, ne a potentibus opprimantur, & ſimiliter furioſis. l. nec quicquam. §. aduocatos.ubi Bar.& Doct.de offic.procon. Maran.ubi ſupra, nume.192.

L. Inquirit iudex ex officio contra procuratorem, ut doceat de mandato, ne iudicium fruſtratorium efficietur. Et hoc põt etiã facere poſt litis conteſtationem. Abb.c. nulli.de accuſ.Maran.nu.194.

LI. Inquirit iudex de crimine ſacrilegij & plagii.l.3. ubi Bar.ad l.iuli.pecu.Maran.ubi ſup.nu.195.

LII. Inquirit iudex contra tabernarum frequentatores, contra luſores, ad ludos prohibitos, cõtra iuuenes, qui ambulant quotidie per plateas bene ueſtiti, nec habent reditus. Nam de his omne malum præſumitur, Maran.ubi ſup. nume.202.

Nonò principaliter requiritur ad validitatem inquiſitionis, ut fiat, & redigatur in ſcriptis. Ang.de maleſ. uer. hæc eſt quædam inquiſitio, uerſ.quarto principaliter. numer.54. Hippol.in pract. §.conſtante.

Decimò principaliter requiritur ad hoc ut inquiſitio formari poſſit. Vt antequam inquirat ſit nata actio ciuilis parti, loquor tamẽ in delictis commiſſis contra priua-
30 tos. Nam†ubi ex delicto non oritur actio ciuilis parti. Tunc nec etiam Reipublicæ oritur actio, uel accuſatio cri. Sal.l.eos. C.de fur. Soc.conſil.127. incipit, uiſis capitulis, Hipp.latiſsime in prac. §.couſtante.num.33.cum multis nu.ſeq. Et circa hæc poſſunt poni duo ſocii bonorũ alicuius apotecæ, & vnus eo.furtiue, ſeu clã aſportet, & contrectet aliquas res dictæ apothecæ, tunc non poterit per iudicem inquiſitio formari contra talem ſocium, & ratio eſt, quia contra eum nulla eſt orta actio ciuilis alterio ſocio.l.merito ff.pro ſoc.Bald.conſi. 410.uol.2. Poteſt etiam alio modo exemplũ ſumi in mutuante uel deponente rem aliquam penes uicinum uel alium. nam ſi poſtea eam clam abſtulerit, nulla illi uicino actio cõpetit, cũ ille rem ſuam aſportauerit,

rit, ergo nec reipublica actio cõpetit, nec inquisitio criminalis contra illum. Potest etiam aliud sumi exemplum in illo, cui bona aliqua retinentur iniustè, & indebitè ab aliquo potente. Nam esset ei licitum res suas furtiuè recipere Inn. c. cum olim de restit. spolia. latissimè per Hippol. in pract. §. constante.

Vndecimò principaliter requiritur ad ualiditatem inquisitionis formandę super certo crimine & cõ-
31 tra certum, ut † diffamatio præcedat, & sit per duos testes probatum, esse in ciuitate publicam famam ipsum tale delictum commisisse. Quid autem esset, si fama esset differens, dicas inquiri licitè posse. Bald. cons. 246. uol. 4. Ang. de malefic. uerb. Hæc est quædam inquisitio. uersic. 2. principaliter, Ruy. consi. 80. col. 1. uol. 4. & consil. 147. in 1. uol. 5. Bonif. de Vital. de inquisi. colum. 2. fol. 81. tex. est not. in c. qualiter & quãdo, de accus. Gram. consi. 35. nu. 50. Alex. consil. 174. in princ. uol. 6. & consil. 138. in princ. eod. uolum. Hippol. in pract. §. constante. nu. 12. Socyn. sen. consi. 37. colum. 1. uol. 2. Corn. consi. 68. nu. 6. uol. 2. Rafael Cuma. consi. 136. Rafael Fulgos. consi. 173. & adeo talis diffa-
32 matio requiritur † quòd licet testes producti super huiusmodi inquisitione probẽt crimen, de quo est inquisitus, licet non diffamans, tamen tales testes illi inquisito nõ præiudicant, nec condemnari poterit; Gram. cons. 35. nume. 50. & consi. 38. nu. 23. Spec. de inquisit. §. Nunc uidendum. colu. 3. & ibi Bald. in addi. Hippol. d. §. constante. num. 12. fol. 9. Soci. ubi supra, & eodem modo si statutum dice-
33 ret, quòd † prætor liberè posset inquirere in criminalibus, tamẽ per hoc nõ poterit inquirere infamia non præcedente Grama. d. consil. 35. num. 50. Bal. c. 1. de offic. ordi. Ias. l. milites. C. de testa. milit. Hippol. d. §. constante. num. 12. Barb. consi. 47. col. 45. uol. 1. qui latissimè examinat. Quid si potestas haberet arbitrium absolutum inquirendi &c. & ibi etiam infert Iaso. quòd si Papa mandet inquiri contra aliquos, tamen debet intelligi, & limitari, infamia præcedente & non alias, secundum Socin. ubi supra, imò plus uoluit Cardin. in clem. 1. uersic. 9. quæro, de offic. ordi. Gram. consi. 38. nume. 24. & Hippol. d. §. constante, num. 13. quòd
34 † si statutum superioris dictaret, quòd inquiri posset absque diffamatione, quòd non ualeret, nec alicuius momenti fuisset.

35 Præfata † autem diffamatio nõ dicitur probata, quamuis in dicta inquisitione scriptum esset, fama publica præcedente, si tamen postea in processu non appareat probata publica fama, non per hoc iudex tenebit in aliquo si inquisitus absoluatur. Vt dicatur iudicem dolo sè inquisiuisse ex officio, & suffi-

36 cit, † quòd infamia præcedat extra iudicium licet non præcedat in iudicio, nec sufficiat pbare dolũ iudicis per cõiecturas & præsũptiones; quia iudex hẽt pro se tam magnam præsumptionẽ, quæ per aliam coniecturã contrariam tol-
37 li non potest † debebit tali casu dolus probari per ueras probationes, Quod difficillimum erit, Bal. consil. 178. uol. 1. sed aliter, & alio modo probanda est, ut uoluit Fulgos. cons. 136. Incipit in causa criminali latè, Hippo. in pract. §. constante. nu. 16. Io. de Ana. cons. 59. Visa inquisitione. Maran. in Spec. aduoca. fol. 92.

Et scias † ꝙ supradicta fama ad hoc
38 ut præiudicet debet esse uehemẽs contra eum, & ꝙ generet scandalum, nisi inquisitio fieret. Bar. d. l. congruit. de off. præsi. & in l. fi. C. de off. prefec. urbis. ang. de malef. uerb. hæc est quædam inquisitio, uersic. 4. principaliter. Gandi. qñ de Malefic. cogn. per inqui. Marã. latè fol. 92. num. 19.

Vlterius scias, ꝙ † dicta fama ad hoc
39 ut suum effectũ operetur, debet habere originem ab honestis personis, & fide dignis, & non à maleuolis. Nam aliàs nihil operaretur. Tex. est in c. qualiter & quando, de accus. ubi Abb. colum. penu. & Aret. in sexto not. alias etiam si iudex sine fama inquireret, ultra ꝙ inquisitio impugnatur, tenetur ipse iudex inquisitionem facere ad expensas, & præsumitur contra iudicem de calumnia. Paris de sind. uerb. inquisitio, Marant. fol. 92. nume. 20. & 21. Barba. consil. 47. uolum. 1.

Quod autem dictum est supra in hoc ultimo requisitio ad ualiditatem inquisitionis, uidelicet ut prius cõstare debeat de diffamatione, limita multis modis uidelicet.

Primo limita, quando ante inquisitionem extarent indicia sufficientia cõtra inquisitum, similiter idẽ esset si cõtra inqnisitũ adessent plenæ probationes, quia tunc nulla diffamatione præcedente inquisitio ualeret; Soc. sen. cons. 39. col. 3. uol. 2. Nã tunc, quamuis de fa-
40 ma non constet, potest † tñ iudex ex illis iudicis inquirere, quia loco diffamationis sunt, istud uerũ est, qñ contra laicum ageretur, se-
41 cus † uero si contra clericum, nã etiam si contra eum extarent mille indicia, nunquam torqueri poterit nisi de crimine illo fuerit diffamatus. Pau. de Leaza. & Abb. c. 1. de deposito. Io. Andr. ca. cum in contemplatione, de regu. iur. in 6. ubi Abb. Io. de Anan. c. 1. de cler. percus. Gram. noto. 11. n. 15. Ang. de malefi. uerb. fama publica. uer. & tene mẽti. Bar. d. l. congruit, de off. præsid. Bal. d. l. iubemus. uersi. 4. C. de probat. Ruyn. consil. 80. col. 1. uol. 4. Alexand. consi. 24. in prin. uol. 6. & consi. 138. in prin. eodem uolu. Hippol. in practi. §. constante, num. 19. Bal. consil. 95. uolum. 1. & secundum Ruyn. hoc

modo est intelligẽ. tex. in d. c. qualiter & quando. Aug. de Arimi. in addi. ad Ang. de Malef. ubi supra. Quod autem dicimus indicia loco diffamationis esse Hipp. ubi sup. intelligit procedere, & uerum esse, quando essent indicia propin-
42 qua † secus uero si remota, quia per talia indicia dici non potest infamiam oriri sed potius quandã suspicionem. Similiter uoluit idẽ esse, qñ adesset unus solus testis de uisu. Nam isto casu secundum eundem dici non potest tale indicium diffamationis loco esse, cũ
43 † ipsa infamia uel diffamatio nisi per duos testes ad minus probari non possit, & ideo cum indicia loco diffamationis surrogentur, debent sapere eius naturã, videli. ut p duos testes probetur. Adde
43 aliã limitationem, videlicet † ut non procedat, quando iudex procederet ad euitandum delictum committendum, quia tunc potest nulla infamia præcedente inquirere, ut obuietur delicto futuro,
45 & † tali casu poterit testes non iuratos recipere, & etiam infames audire delictum reuelare uolentes. Inno. c. 1. de postul. præla. Barba. consi. 64. col. 1. uol. 1.

Limita secundo, quando † iudex ad
46 denunciationem officialis inquireret, quia tali casu etiam non pręcedente infamia inquirere posset. tex. est ubi Bald. Saly. in l. ea quidem. C. de accus. Bar. l. congruit. de of. præsid. & in l. diuus, de custo. reo. Maran. fol. 92. nu. 24. Ange. de Malef. uerb. hæc est quædam inquisitio, uer. 4. principaliter. Hipp. in prac. §. constante, nume. 20.

Limita tertio, non procedere, quan-
47 do † inquisitio fieret de principis mandato. Nam tunc nulla diffamatio requiritur. Bal. l. nullus. C. ad l. Iul. maies. Inno. c. cum oporteat. de acc. Hipp. d. §. constante. nu. 21. Maran. fol. 93. nu. 29. gl. c. 2. de accus. in 6. Angel. de malefi. uer. fama publica. uers. aduertendum est. Hippo. sing. 14. incip. ad
48 hoc ut inquisitio. Quod † uerum est, & sano modo intelligendum, ut procedat, quãdo inquisitio formaretur de mandato seu scientia principis, & motu proprio ipsius principis. Secus uero si ad postulationem alterius principis hoc mandat. Quia tunc præcedere debet diffamatio. Hippol. d. §. constante. nu. 22. Feli. ca. cum oporteat. 4. not. de accus. Aug. de Arimi. in addit. ad Ang. de malefi. uerbo fama publica. uer. Aduertendum
49 secundo † intelligas ueram dictam limitationem, quãdo princeps assertiue seu affirmatiue diceret in sua commissione, sibi cõstare de tali crimine. Vel quod fama ad eius aures peruenit, alias si commissio simpliciter fieret, habet tacitam conditionem uidelicet dummodo præcedat infamia. Hippol. dicto §. constante. num. vigesimosecundo. Mara. fo.

92.nu.29.Fel.d.c.cum oporteat. de accu.ubi Ioan.de Ana.Aug.de Arimi. ubi sup. Dec. consil.189. col.fi.uol.1.

Limita quartò non procedere, quan
50 do † aliquis de crimine denunciaretur per aliquem probum uirum. Nam tunc denunciatio ista sufficiēs est, ut inquiratur contra eum super infamia tm̄, & non super crimine, sed infamia reperta poterit postea de crimine inquiri Abb.c.1.licet,in vlt.no. de accus. ubi etiam Petr. de Anch. & Fely. Maran.ubi sup.nu.26.

Limita quintò non procedere† quan
51 do iudex ad inquisitionem pcesserit præsente inquisito, & non contradicente, nec reclamante: nam realiter ualebit processus, etiam si infamia non probetur, & ulterius contra processum opponi nō poterit. tex.formalis in c.2. de accus.li.6.Cœpol.cons.66.Maran. ubi sup.nu.27.Hippo.in pract.§. constante.num.21.fol.io.Et ideo nota cautelam, quòd semper facias reum protestari contra inquisitionem tamquam factam nullæ. præcedente diffamatione.Maran. ubi sup. Ang.de Malef. uers. hæc est quædam inquisitio, uersicu.4. principaliter.

Limita sexto non † procedere in in-
52 quisitione, quæ fit contra officialem iu sindicatu. Nam pōt tunc contra eum inquiri generaliter & specialiter indistincte, etiam fama non præcedente, & talis inquisitio poterit etiam fieri cōtra eius familiam, officiales, & ministros. Bald.l.iubemus. uer.modo restat.C.de probat.Maran.ubi supra nu.28. Ang.de malef.ubi supra uers.4.principaliter.num.51.

53 Limita septimo † non procedere in inquisitione generali. Nam fama non præcedente fieri potest. Abb. c.1.in gl.1.de of.ord. Marā. ubi supra nu.29.

54 Limita octauo † non procedere in casibus,in quib.pręcessit inquisitio generalis; Quia potest per ueniri ad specialē sine aliqua probatione famæ, ex quo generalis dispositio est pręparatoria ad specialem. Quia alias frustra fieret, si per eam non perueuiretur ad specialem. Bal.l.iubemus. uers.2.est sciendum. C.de probat.latè Maran.fol.93.nu.30.ubi.

Contrarium tenuit in hoc casu.quia si dicta limitatio uera esset, nimis magna restrictio esset ad materiā inquisitionis. Vnde omnes leges prohibentes inquisitionem seruirent nobis de uento, cum communiter omnes officiales soleant in principio sui regiminis huiusmodi banna facere, per quæ alterantur legum dispositiones & pœnæ earum, & per hoc daretur potestas officialib.ut destruerent multas leges, & sic principis potestatem sibi uindicarent, quod dicendum non est secundum eum, ubi dat duas declarationes ad hanc limitationem.

Li-

Limita nono non procedere† quan-
55 do fit inquisitio non ad effectum corrigendi sed pro salute animæ, ut quãdo episcopus uisitat ecclesias. & quando uult se informare de uita, & moribus eligendi, uel consecrandi, uel alicuius promouendi ad ordines, si est idoneus. Nam tũc ex officio procedit nulla fama præcedente. Abb.cap.1.in glo.1.de of.ord. Spec.de inquisi. §.quando, uers.licet autem, & §. uiso in summa. Maran. ubi supra num.32.

Limita decimò non procedere † quã
56 do iudex inquireret ex necessitate sui officia. Vt quia extaret statutum, ꝙ iudex teneatur inquirere de tali crimine, alias puniatur. Nam tunc inquirere absque diffamatione licitè poterit. Angel. de malef.uer.ubi supra uersi. 4.principaliter. Hippol.d.§.constante. num.20.

Limita undecimo non procedere
57 † quando inquisitio formaretur contra confessum crimen sponte. Nã hoc casu ualet inqsitio absq; diffamatione. Ang.in l.si uacãtia. C.de bo.uacan.li.10. Refert Hippo.d.§.constante.nu.20.ubi etiã in nu.30.hoc duplici ratione cõprobat. Primò, quia ex tali propria confessione oritur diffamatio, & integra ac legitima probatio, secunda est: quia etiam si talis inquisitio non potuisset de iure formari, & sic esset nulla, non tamen posset per ipsum reum spõte confessum opponi talis nullitas,
58 & inualiditas cum † sponte cõfessus nõ possit de ineptitudine seu inualiditate processus opponere. Bal.l.2. C.de re iud. latè Hippol. d.§.constante.n.30.& 31. Et eodem modo, nec de inualiditate inquisitionis &c.ut per eundem.

Limita duodecimo non procedere,
59 quando † iudex ex mero eius officio procederet ad dictam inquisitionem. Nam tunc necesse non est, ui diffamatio præcedat. Ang. de malef.uer.mero officio Perus. d.l.si uacantia. C. de bon. vacan. li.10. Barb.consi.47.nu.16.& 17. uolum.primo. ubi dicit quod cautius est.

Limita tertiodecimo nõ procedere
60 † quando persona illa inquirenda esset talis persona, quę vere uel iuris præsumptione de tali crimine suspecta esset, & sic iudici pręambulum aliquod constaret. Angel. de Malef. dicto uer. Hæc est quædam inquisitio.uer.7.principaliter. prope fi.

61 Præterea † autem omnia, quæ a principio usque tunc dicta sunt, procedũt de iure, sed hodie assessores cõiter prædicta non obseruant: sed in quocunque casu per inquisitionem procedunt. Gand. q.de malef.cognos.per inquis.Bonif.de Vital.de inquisi. col.2.fol. 81.Blanc.l.fi.nu.5.de quæst.Alb. l.ea quidem.uers.de consuetudine tamen. C.de accus.

62 Vltimò scias, ꝙ † quęlibet qualitas

tas inquiſitionis appoſita dẽt probari & uerificari, alias reus inquiſitus abſolui debet. ita uidetur tenere Bal. in l. 2. C. de prob. & in l. 1. C. qui ac. non poſ. late per Hip. in rub. C. de prob. nu. 439. Io. An. c. 1. de homicid. in 6. ubi refert ſemel euaſiſſe quendam Prælatum à pęna mortis inquiſitum, qui aſſaſſinauerat quendam hominẽ chriſtianum. Tamen nõ fuit probata illa qualitas alias, ꝙ homo ille aſſaſſinatus fuiſſet chriſtianus, ſecũdum ꝙ requirit tex. in d. cap. 1. de homicid. Vnde per hoc fuit liberatus ille prælatus a pœna mortis, quamuis contra eum aſſaſſinamentum probatum fuiſſet, ſequitur Bal. in l. ſi quis non dicam rapere. col. 3. de epiſ. & cle. Pet. de Anc. conſil. 270. inci. de tit. crimi. Hip. ubi ſup. Ale. conſi. 197. col. 2. uolu. 2. Hip. in prac. §. quoniam. nu. 52. & §. quia, nu. 10.

Contrarium tamen tenuit Marant. fol. 93. nu. 33. Contrarium voluit Hipp. d. §. conſtante, fol. 11. uer. modo redeundo, Barb. conſil. 93. num. 4. cum ſeq. uol. 1. ubi refert multos contrarium tenentes. Io. And. Card. Ant. de Bu. Abb. c. cũ dilecti. de dolo & contu. Aug. de Arim. in addi. ad Ang. de Maleſi. ubi ſupra.

Quod autem ſupradictum eſt in ult. q. uidelicet ꝙ quælibet qualitas in inquiſitione appoſita probari, & uerificari debet, alias ſequi debet abſolutio. Amplia uerum eſſe etiam in libello accuſatorio. Nã

63 † omnes qualitates in eo appoſitę probari debent, alias reus abſolui debet. Puta ſi accuſator expreſſerit in accuſatione, ꝙ Titius ipſum uulnerauit cum ſanguinis effuſione doloſe. & animo eum interficiendi. Ita latiſsimè per Bal. conſi. 431. uol. 4. Soc. ſenior. conſil. 36. uol. 2. Cępol. conſ. 36. eſto ꝙ in actis, Fel. ca. licet cauſam, in gl. uer. aſſaſſinium. de prob. Hip. late ſingul. 178. qualitas appoſita. ubi uoluit, ꝙ ſi omnes illæ qualitates probatæ non fuerint, omnino de neceſsitate debet fieri abſo-

64 lutio rei. Quod † autem dictum eſt, omnes qualitates in accuſatione appoſitas uerificandas & probandas eſſe, alias abſoluẽdus reus. Debet intelligi quando illæ qualitates alterant factum ſeu qualitatem pęne, ſecus quando qualitas illa non alterat delictum nec pœnam.

65 Nam † tunc, ſiue loquamur in ciuili, ſiue in criminali, defectus ꝓbationis illius qualitatis nil operatur. Ita no. uoluit ſingu. Homod. conſ. 40. Hipp. in pract. §. & quia nu. 19. Rom. conſi. 110.

66 Dolus † in delicto ſemper præſumitur, adeo ꝙ transfert onus probandi in aduerſarium, aſſerentem dolo nõ deliquiſſe. Nec curia grauatur unq̃ ad probandũ dolum, ex eo ꝙ poſitum fuerit in inquiſitione doloſè & appenſate. nec practica iſta introducta fuiſſet a do-

ctis

ctis assessoribus, si dolum in inquisitione apposit[ũ] probare necesse haberent. Corne. cons. 33. nu. 18. & 19. uolum. 1. Bald. consii. 152. uolum. 1.

67 Vltimo nota, quod † inquisitio tunc dicitur temere facta, quando nulla infamia præcedẽte facta fuerit, uel nullis indiciis, & tali casu si iudex inquisiuerit tenetur in sindicatu, tamquam fecerit litẽ suam. Vide latè hanc materiã per Barb. cons. 197. uol. 1.

Gontrarium tenuit Hippol. in practic. §. constante. in fin. ubi pulchrè.

Regula II. de Iudicis arbitrio.

SVMMARIVM.

Arbitrium iudicis, quando causæ est eius arbitrio commissa, potest usque ad mortem extendi inclusiuè. Tanto magis in delicto atroci. numero 2. limitatur nouem modis.

3 *Potestati alapam dans meretur pęnam mortis, quod intellige ut infrà.*

4 *Arbitrium intelligitur secundum dignitatem eius, cui conceditur.*

5 *Iudex non debet nouas pęnas, sed solitas imponere.*

6 *Nobilis debet decapitari & non suspendi, ubi pœnam meretur mortis, licet secus sit in plebeio.*

7 *Pœna commißa arbitrio intelligi debet de consueta, & non de noua.*

8 *Pœnæ omnes in principe sunt arbitrariæ.*

9 *Iudex alterans pęnam in causa eius arbitrio commissa, debet causa alterationis & sententia exprimere, aliàs in syndicatu tenetur nisi ea constet ex actis.*

10 *Sententia refertur ad acta.*

11 *Pęna mortis ubi ex causa aliqua receditur, pęna tantum pecuniaria imponi potest.*

12 *Casus, in quibus iudex habet arbitrium à lege in eis arbitrandi, hic per ordinem muneran-tur.*

13 *Arbitrium debet esse conforme regulis iuris.*

13 *Iudex non tenetur reddere rationem de ijs, quæ fecerit, si sint de ijs, quæ ipsius arbitrio sunt commißa.*

15 *Iudex in casibus, in quibus arbitrari mortem non potest, nec etiam mutilationem membri poterit.*

Arbi-

Arbitriũ iudicis an extẽdi possit usq. ad mortem, exclusiuè, uel inclusiuè, adeo quòd posset condemnare ad mortẽ illũ, cuius causa arbitrio suo commissa fuisset, & latè de eius materia.

1 DICAS † regulariter à iure receptum esse, ut tale arbitrium usq; ad mortẽ extendi possit. gl. est notabilis in §. in summa, instit. de iniur. quam sequitur Bald. in c. 1. §. iniuria, in princ. de pac. iura. firma. & in l. fi. in fi. C. de his qui latro. Bar. l. fi. in fi. C. ubi pupil. educari deb. Abb. ca. literis de const. Felyn. c. cum te. col. 2. de re iudi. Maran. in suo Specul. aduoca. fol. 29. ubi hunc articulum latissimè ad partes examinat, tãdem determinat hanc esse magis communem opin. Math. singul. 48. & 102. & pro hac opinione, ex text. clarus in l. sacrilegii. C. ad l. Iuli. pecu.

Præfata † autem regula & commu-
2 nis opinio tantomagis uera est, quãto delictum esset atrox, & excessio illius delicti fuisset magna uel enormis. Paris de sind. fol. 232 uersic. an sit statutum. Bald. l. 1. C. de his qui latro.

Limitatĩ modo dicta regula in multis casib. & primò, ut nõ procedat in delictis non consumatis, & imperfectis, sed solum locum sibi uindicat, quando perfecta & consumata fuerint. Bal. cons. 443. inci. Ceces. col. 2. uol. 3. Fely. ca. ex literis uersi. 2. declara. de consti. Maran. ubi supra, num. 231. Paris de sind. fol. 238. Specu. de accus. uersicul. quid sit primo, Cin. l. is qui cum telo. C. de sicar.

Limita secundò, quãdo lex uel statutum diceret pęnam esse ad arbitriũ iudicis simpliciter nullo alio adiecto. Nam tunc non licebit mortem arbitrari sed tanq̃ bonus uir hoc arbitrari debebit. Ang. de malefic. uerb. & ibi caput à spatulis. uers. quęro aliqua lege. Imol. l. 2. de publi. iudi. & ca. ex literis. de constr. Carer. fol. 565. secus uerò esset, si statutum diceret, ꝙ pœna talis delicti sit in iudicis arbitrio usq; ad mortem Ioã. de Imol. d. l. 2. Par. de Put. in sindi. fol. 237.

Tertiò limita non procedere, quando delicti qualitas non suaderet mortem, saltem ex communi consuetudine, uel statutorũ dispositione. Nam tuuc ipsi mortem arbitrari non licebit, & iudex aliter faciendo diceretur partem grauare, & ab eius sententia poterit appellari uel peti, ut ad arbitrium boni uiri reducatur. Angel. de Malefic. uerb. & ibi caput à speculis. uersi. quæro aliqua lege. ubi Aug. de Arimi. in addi. ad eum, Imol. d. l. 2. de public. iudic. Matth. singul. 48. & 102. Paris de sind. uerb. arbitrium nu. 17.

num.17.fol.61.& 137.Feli.c.inquisitionis.uersi.ult.tangit.de accus. Gram.consi.39.num.7. Bald.c.1. de pace iu.firman.

Solum ergo regula procederet,quando delictum esset ita graue attẽtis ipsius circunstansiis, quòd pœnã mortis mereretur, puta secundũ
3 Bald.in d.§.iniuria,si † aliquis Potestati, uel Gubernatori alapam dederit. Nam respectu eius qualitatis censetur attrocissima,unde hoc casu iudex pęnam mortis poterit arbitrari,secundum Bald.d. c.1.§.iniuria, Ioã.de Ana. d.c.inquisitionis. Fel.d.c. ex literis.uer. 1.declaratio.Maran.ubi supra nu. 55.Paris fol. 237.

Quod autem dictum est de alapa data Potestati,intelligas uerũ, quando pro tali offensa Potestati facta solitum fuisset mortem imponi,secus uerò si alia diuersa imponi solitum sit; Nam tunc illa imponetur & non alia.Dec. cons.1.nu.10. uolum.1.

Quartò limita, qñ statutum diceret, ꝙ reus incurrat pęnam 100. scut. uel aliam pęnam arbitrariam; Nã tunc iudex similem pęnam imponere debet, & non mortem. Aug. de Arimin. ubi supra, Bald.l.& si post tres,in prima lectura, col.7. uersi.item facit ad aliam.ff. si quis cautio.

Quintò limita, qñ tale arbitrium datũ esset alicui iudici pedaneo, uel magistratui inferiori; Nam tũc uigore talis arbitrii nec bona confiscare, nec pęnam corporalem imponere potest. Bald.l.1. C. ne sine iussu Principis.Ioan.de Ana.c.super his.col.5.uersic.Item adde de accusat. ex quo dicunt præfati doctores,quòd si alicui minori iudici datur arbitrium contra ludentes ad taxillos non sententia po-
4 terit bona confiscare: Quia † arbitrium intelligitur secundum dignitatem eius, cui cõceditur. Hippo.sing.297. Carrer.fol.506.Barba.consi.11.

Sextò limita, quando lex uel statutũ expresè arbitrium iudicis limitaret,uidelicet ut talem pœnam imponere nõ possit. Nam tunc mortem arbitrarii non poterit.Maran. ubi supra.

Septimò limita, quando dicit lex, quòd iudex possit uel debeat pœnam moderari; Nam tunc ab arbitrando mortẽ exclusus est,Maran.ubi supra.

Octauò limita,quando arbitrium daretur iudici simpliciter puniendi in pœnis à non iure expresis. Nã tunc non posset facere crimen capitale,quod nòn capitale, sed bene mortem arbitrari posset, quando arbitrium iudici daretur in pęnis à iure expresis prout est in actione iniuriarum, in qua pœna corporalis statuta est, & pecuniaria ad arbitrium iudicis. Tunc iudex propter enormitatem delicti poterit mortem arbitrari. Fel. d.c.ex literis.uersic.4.declara.Maran.ubi supra num.16.

Nonò limita, quando in similibus delictis esset consuetudo, quod pœna mortis nõ imponatur, sed mitior. Nam tunc iudex pęnam mortis imponere non potest, sed consuetudinariã seruare tenebitur, & cessabit tunc arbitraria, ita est tex. in l. quicumque, uers. scias tamen. C. de serui. fugit. Feli. d. c. de causis. col. 1. de offic. deleg. Abb. c. inqnisitionis. col. fi. de accus. Alex. consi. 5. in fi. & consi. 11. uol. 1. Mara. ubi supra nu. 57. sed si consuetudo extaret, ut in simili delicto pœna mortis semper imposita fuerit, tunc mortem ipse iudex poterit etiam arbitrari, Paris de sindi. fol. 237. Et ideo menti teneas, & non
5 obliuiscaris, quòd † iudex semper debet pęnas imponere aliàs imponi solitas, nec debet noua pœnarum genera imponere, tam in casibus ubi põt mortem arbitrari q̃ in
6 aliis † nam si nobilis erit suspendi non debet, sed potius decapitari, pro crimine, si uerò plebeius sit, tunc suspendi poterit si mortem mereatur. Paris de sind. ubi supra & Bald. in l. non dubium. C. de le-
7 gib. & ratio huius est: quia † quandocunque in iudiciis pęna relinquitur arbitrio iudicis, semper de consueta apponi in illo delicto intelligitur, Bar. in l. penul. §. ad crimen, de pub. iudi. Bal. l. & si seuerior. de infam. Paris ubi supra Alexan. consi. 55. uol. 7.

Quod autem dictum est supra a principio usque huc procedit in iudice, secus autem erit in Principe.
8 Nam † in eo omnes pęnæ sunt arbitrariæ, & semper poterit pęnam mortis ad libitum arbitrari. Aug. de Arimi. in addi. ad Ang. de Malefic. uerb. & caput ibi à spatulis. uers. quando aliqua lege.

Vlterius scies, quòd † quando iudex
9 ad arbitrium sibi concessum pœnam alteraret, debet in sententia causam alterationis inserere, aliàs si pęnam grauaret, teneretur in sindicatu, nisi ipsa causa in actis appareret. Nam tunc necesse non
10 est causam exprimere, cum † sententia ad acta referatur. Paris de sindicatu uerb. arbitrium, num. 7. fol. 60.

Item scias, quòd † quotiescũque pro
11 delicto uenit imponenda pœna mortis, & ex aliqua causa a pęna mortis receditur, tunc non potest ulterius pęna corporalis imponi, sed pecuniaria tantum Hipp. consil. 24. nume. 36. Grama. cons. 36. col. pen. & fin. & consil. 39. col. 3. Hippolit. l. 1. §. Diuus Adrianus, num. 30. de sicar. & Bened. in l. frater num. 61. C. eodem. Prout uidemus in minore delinquente, qui licet commisserit delictum alias puniendum pæna mortis, tamen propter minorem ætatem non punitur pęna mortis nec alia corporali, sed pecuniaria tantum. Hippol. ubi supra.

Et ut scias ad plenum, quæ dicantur illæ causæ, in quibus iudex arbitrium habet a lege in eis arbitrãdi

12 & pœnam imponendi † dicas plures reperiri casus.

Primus casus est, an iudicia sint sufficientia ad torturam nec ne, iudicis arb. relinquẽdum est, ex dispositione iuris, cum in eis certa doctrina dari non potest, Blanc. l. fi. nu. 40. de quæst. Bal. & Ang. l. milites, C. eodem, quod uerum est,

13 † quando arbitrium tale erit conforme iuris dispositioni, & sit secundum regulas, & debet in omnib. iuri consonum esse, secundũ Bar. in extrauag. ad reprimẽ. uer. uidebitur, & in l. si in l. loca. Ange. l. 1. de testa. mili. Blan. vbi sup. Hipp. l. quæstionis modum, col. 1. de quæst.

II. Casus est, nam tempus, infra qđ purgatur metus per actum spontaneum subsequentem iudicis arbit. relinquitur. Host. in c. 1. quod met. causa, Hippol. d. l. quæstionis modum, nu. 20.

III. Item quis dicatur inimicus relinquitur arb. iudicis, Ioan. And. post gl. c. cum oporteat, de accu. Hip. ubi supra col. 1.

IIII. Item, quod dicitur delictum graue, iudicis arbit. relinquitur. Bal. c. proposuit, de appell. Hipp. ubi supra.

V. Item, quòd dicatur arduum negotium arbitrio iudicis relinquitur. Io. And. & Imo. c. fin. de dona. & Io. And. c. fi. de of. deleg. Hip. ubi supra.

VI. Item, quis dicatur maior uel minor, gl. c. Sedes Apostolica, de rescr. Hipp. ubi supra.

VII. Item, quæ dicatur rationabilis causa, glo. c. cum postulasti. §. prohibemus de censibus. Hippo. ubi supra.

VIII. Item, quis dicatur in ius percurrere. Io. And. in c. plerunque, de rescr. Hipp. ubi supra.

IX. Item, quis dicatur pauper, Bar. l. si constante, sol. mat. Doct. auct. præterea. C. vnde uir & uxor. Hippo. ubi supra.

X. Item, an consuetudo rationabilis dicatur. glo. cap. 1. de consti. in 6. Hip. ubi supra nu. 10.

XI. Item, an dicatur damnum enorme. Io. Andr. d. c. fi. de don. Hipp. ubi sup. nu. 11.

XII. Item, quæ dicatur miserabilis persona Io. An. c. significauerũt, de of. dele. Bart. Bal. l. 1. C. de bo. auct. iu. pos. Hipp. ubi sup. nu. 14.

XIII. Item, quæ dicatur diuturna absentia, & qui testes dicantur seniores. Io. And. c. quoniã frequenter. uti li. non cont. Hipp. nu. 15.

XIIII. Item, quod dicatur simile. Hos. c. causamq. el 2. de testi. Inn. c. cãmq. de iud. Hip. ubi sup. n. 16.

XV. Item quanta fides sit testib. adhibenda. l. 3. uers. tu magis scire potes, de tes. Hip. ubi sup. nu. 17.

XVI. Item, quando credatur confessioni factæ in tormentis, & quando non l. 1. §. diuus Adria. de quæstio. Hipp. ubi supra, nu. 18.

XVII. Item, quando fama uel rumor dicatur frequens, Doc. c. qualiter & qñ, de accus. Hippo. ubi supra.

XVIII. Item, quis dicatur negligens. Inno. c. plerunque, de rescr. Hip. ubi supra.

XIX. Item, qui dicatur grauis, uel enormis excessus, & quando quis dicatur læsus uel percussus leuiter, uel enormiter, gl. c. cum illorum. uer. membrorum, & uer. sanguinis, de sententia excom. Hip. ubi supra.

XX. Item, quando sit monitorio credendum uel citationi, uel uerbis citati. Io. And. Host. & alii. c. cum parati, de appel. Sal. l. tres denunciationes. C. quomodo & quando, Hip. ubi sup. nu. 27.

XXI. Item, quæ dicatur dos parua uel magna, Hipp. ubi sup. numero 29.

XXII. Item, cui magis deferendum uel referendum sit iuramẽtum: an actori uel reo. Bal. in l. admouendi, de iureiu. Hipp. ubi supra num. 30.

XXIII. Item, quæ dicatur iusta causa impedimenti, Hippo. ubi supra num. 31.

XXIIII. Item, quando metus dicatur respicere periculum uel cruciatum corporis. gl. interpositas. uer. cruciatu, C. de transac. glo. c. dilectus. extra quod met. cau. Hippo. ubi sup. nu. 32.

XXV. Item, an reus, qui causam dedit eius morti, deberet ita mortuus suspendi iudicis arbit. relinquendum est: Bal. l. 2. C. qui testa. fa. pos. cum quo transit ibi Barto. & Ludou. Rom. Hipp. ubi supra, numero 33.

XXVI. Item, relinquitur arbitrio iudicis infra quantum tempus uulneratus dicatur ex uulnere mortuus, Hipp. ubi sup. nu. 34.

XXVII. Item, an testi in mortis articulo constitutus examinari debeat uel eius memoria uacillet. ubi sup. nu. 35.

XXVIII. Item, an effectus furiosus post commissum delictum debeat puniri relinquitur arbitrio iudicis, Hip. ubi sup. nu. 36.

XXIX. Item, an Ebrius committens delictum sit puniendus. Hip. ubi sup. nu. 35.

XXX. Item, quod dicatur modicum interuallũ, Bar. l. 1. §. qui presens de uer. obl. Hipp. nu. 39.

XXXI. Item, quę indicia sint plena, & quę moderata. Bal. l. obseruari. C. quor. appell. non recipiantur. Hipp. ubi sup. nu. 40.

XXXII. Item, quis dicatur persona honesta uel grauis. Bal. c. si pro debilitate, in fi. de of. deleg. Hip. ubi supra, nu. 41.

XXXIII. Item, ubi pœna non est limitata a iure relinquitur arbitrio iudicis, Ang. de Malef. ver. an si Titius se defendendo. uer. aduertas & Bald. l. 2. §. cum igitur, de ui & ui arma. Innoc. c. ueniens, l'vlt. de testa. Hipp. nu. 43.

XXXIIII. Item, an exceptio sit friuola. Barb. c. ueniens, de acc. Hip. ubi supra.

XXXV. Item, an sufficienter cautum sit necne. Hippol. ubi supra, nu.

numero 47.

XXXVI. Item, an furtum dicatur parui uel magni ualoris, ad hoc ut fur nocturnus posit occidi relinquitur arbitrio iudicis. ut supra, num.48.

XXXVII. Item, an res sit difficilis probationis, ubi supra, nu. 51.

XXXVIII. Item, si commodatarius vtatur ad longiorem, uel ad alium usum re commodata, non committit furtum, quando credit Dominum permissurum, alias secus. Attamen ad hoc ut hoc casu excusetur a furto relinquitur arbitrio iudicis. Hipp. ubi supra, num.57.

XXXIX. Item, infra quantum tempus reus delictum cōfessus in tortura debet duci ad banchum iuris ad ratificandum, relinquitur arbitrio iudicis, Hipp. ubi supra, nume.59.

XL. Item, an iudicia sint satis purgata, statur arbit. iudicis. Io. An. c. cum in contemplatione, de regulis iur. Hipp. ubi supra, numero 60.

XLI. Item, an reus sit repetendus in tortura relinquitur arbitrio iudicis. Bal. l. 1. C. quod met. cau. Hip. ubi sup. nu.63.

Et perpetuo tene menti, quòd in omnib. supradictis casib. & aliis hic non expresis sed positis per Hip. d. l. quęstionis modum per totam,
14 de quæstio. quod † iudicis arbitrio relinquitur, iudex ipse non tenetur rationem reddere de eo, quod facit, secundum Io. de Ana. in rubr. de of. deleg. Hipp. ubi supra nu.65. & eodem modo sicut non tenetur reddere rationem, ita non potest redargui de eo, qđ fecit in ipsis; quia præsumitur sēper moueri ex iusta causa. Innoc. c. qualiter & quando. il 2. de acc. Hipp. ubi sup.

Vltimo pro complemento huius ar
15 ticuli nota, ꝙ † in illis casibus in quib. iudex morem arbitrari non debet, nec potest, ita etiam non poterit arbitrari membri mutilationem, aut amputationem manus. Ale. cons.55. uol.7. gl. d. §. in summa, reprobatur per Anto. de But. in c. de causis, de offi. deleg. per gl. in c. inquisitionis. §. fin. de accus. & dicta glo. debet intelligi secundum Dec. in cons. 1. nu. 10. uolu. 1. Quando esset graue delictum, & quando circumstantiæ delicti hoc mandarent. Vel dicas secundum Alex. consi. 121. nu. 6. uol. 2. ꝙ illa gl. debet intelligi, ubi tales erant circumstantię delicti, pro eo ueniebat de iure uel de cō suetudine in tali casu imponenda pœna mortis, alias secus.

Regula III. de statuto disponente, ꝙ bannitus posit impune offendi.

SVMMARIVM.

1 *Statutum, ꝙ bannitus posit impune offendi intelligitur in quacunque of-*

offensa realiter personali.
2 Bannitus etiam remissus a superiore, dummodo de libro bannitorum non sit deletus potest vigore prefati statuti occidi intellige ut hic.
3 Bannitus a iudice incompetenti potest vigore statuti memorati offendi, et occidens excusatur.
4 Bannitus potest occidi uigore statuti predicti, etiam si sit bannitus ob aliud delictum quàm propter homicidium, dummodo sit condemnatus in pœnam mortis.
5 Bãnito uiuo possunt bona auferri non autem mortuo.
6 Bannitus potest impune offendi extra territorium. intellige ut infra, limit. 29.
7 Bannitus nulliter an posfit uigore dicti statuti impune offendi.
8 Bannitus post pacem cum occiso potest impune offendi.
9 Bannitus adhoc, vt possit offendi vigore talis statuti debet esse bannitus pro maleficio capitali.
10 Maritus bannitus ab vxore interfici non potest.
11 Bannitum patrem non licet occidere vigore dicti statuti.
12 Vasallus dominum bannitum occidere nequit in uim dicti statuti.
13 Filius patrem bannitum occidere non potest in uim dicti statuti.
14 Bannitum vigore prefati statuti proditoriè interfici non licet.
15 Proditorie occidere quis dicatur.
16 Bannitum in contumaciam vigore statuti occidere non licet. intelligitur nisi extaret statutum in ciuitate quod contumax habeatur pro confesso, num. 17.
18 Bannitus iniuste non potest uigore dicti statuti offendi, nec occidi, & occidens, vt homicida punitur. intellige in iniustitia notoria, nume. 19.
Item si sciuit bannum nullum, nu. 20.
21 Consulens alicui ex personis prohibitis, coniunctum bannitum occidere etiam statuti uigore, punitur cum eo pœna mortis.
22 Bannitum occidens odio particulari non iuuatur statuto.
23 Bannitum se defendendo occidens, sed non principaliter ut bannitum occidat, non iuuatur statuto.
24 Bannitum capiens ignoranter uel occidens an iuuetur statuto.
25 Scientia banni non requiritur ad consequendam impunitatem statuti, sed bene ad acquirendum præmiũ.
26 Bannitus occidens bannitum non iuuatur statuto.
27 Bannitus non potest occidi, quando est in manibus familiæ vigore præfati statuti.
28 Bannitus an possit ad instantiam inimicorum pecunia mediante occidi & iuuetur occidens a statuto.
29 Bannitus habens saluumconductum occidi nequit uigore dicti statuti.
30 Bannitus de proximo certo rebanniendus non potest uigore statuti offendi.
31 Bannitum pendente appellatione occidere non licet in vim dicti statuti.
32 Bannitus, qui satisdedit de condemnatione soluenda infra certum tempus

pus, uel in eo, qui soluit, sed non fuit bannum cancellatum, offendi non potest.

33 *Bannitus tantum, eo quia non soluit in termino pœnam, in qua est condennatus, offendi non potest.*

34 *Bannitus opponens exceptionẽ, postquam est captus, quæ si à principio fuißet opposita, non fuisset coactus iudicium suscipere, non est damnandus, sed iudex bannũ debet nullum declarare.*

35 *Bannitus tolleratus offendi uigore statuti an possit.*

36 *Tolerantia superioris pro indulgentia recipitur.*

37 *Bannitus communiter habitus pro non bannito occidi non potest.*

38 *Bannitns condemnatus dum ducitur ad supplicium offendi non potest.*

39 *Fœmina prægnans bannita offendi non potest durante prægnatione.*

40 *Bannitus carceratus offendi non potest.*

41 *Bannitus licet possit occidi, non tamen potest uenenari, fallit in bannito de crimine læsæ maiestatis.*

42 *Bannitus absolutus ab imputatione criminis, sed non dum deletus de banno, offendi non potest.*

43 *Bannitus nõ potest offendi extra territorium, ubi sibi licebat morari, uide supra ampl. 5.*

44 *Bannitum occidens uigore statuti licet non puniatur àliqua pęna, tamen remanet infamis.*

45 *Bannitus, qui potest occidi, uigore statuti, an etiam possit mandari, ut per alium occidatur.*

Statutum disponens, quòd bannitus possit impune offendi, in quibus casibus procedat, & qualiter intelligen. sit, & latè de eius materia.

1 DIcas primò, statutũ † tale intelligendum esse, in quacũque offensa. Quod tamen debet intelligi in personam suam non solum ipsum uulnerando, sed occidendo & derobando, Cepol. consil. 13. col. 3. Nell. in tract. banni. in 2. par. te 2. temporis, nu. 7. fol. 434. n. 308. Alber. in tracta. statu. in 1. par. q. 5. & q. 8. Fely. c. quæ in ecclesiarum, col. 4. de consti. in fi. Bar. post Rayner. l. 3. in fi. de adimen. lega. Hippol. latè in pract. §. aggredior, nu. 15. & 16. & in l. 1. num. 30. C. de rap. Virg. Bald. latè consi. 441. uol. 3.

Amplia hanc regulam tãquam com-
2 munem multis modis, ut † procedat etiam si bannitus esset remissus a superiore, & ei indultum esset, dummodo non fuisset de banno seu libro bannitorum cancellatus, nam tali casu bannitum occidens etiam impunis est, Hippolit. consi. 99. col. pen. & final. & cons. 106. n. 24. Carrer. fol. 433. Quod uerum, dummodo talis occidens sciuirit illum bannitum fuisse, Nam tunc ut homicida teneretur, Carrer. ubi supra.

Amplia

Amplia secundò, procedere † etiam
3 si bannitus fuisset bannitns, à iudi ce in eo iurisdictionē nō habente, puta si clericus à iudice seculari bannitus fuisset, à quo tamen ex defectu iurisdictionis banniri nō potuit, tamen talis occidens puniri non debet, sed excusabitur, & hoc ob publicam ignorantiam occidentis, q publicæ scripturæ banni fidem adhibuit. Alex. cons. 60. nu. 5. uol. 7. Bald. l. 2. si quis in ius. uocan. non ierit. Albe. de Rosa. in tracta. statutorum. ulti. par. q. 29. Incipit querit ipse Gand. quia pręsumendum est pro iudice banuū faciente.

Amplia tertiò, etiam † si quis occi-
4 derit bannitum ob aliud delictum quàm propter homicidium. Puta si fuisset bannitus propter furtum uel aliud simile delictum. Nam tunc statutum generaliter intelligendum est, ut pro quocunque delicto, qui bannitus sit, occidi possit, dummodo pœna illius delicti, pro quo bannitus est, sit pœna mortis. Dec. cons. 65. uol. 1. in prima limita.

Amplia quartò, ut † procedat etiam
5 si quis bona ipsi bannito uiuo existente auferat. Nam impune hoc facere posset secus uerò postq̄ bānitū occidisset, bona ipsi mortuo auferret. Nam tunc crimine expilatæ hæreditatis teneretur. Hipp. in l. fin. nume. 61. & 62. de quæstio in l. unica. nu. 36. C. de rap. Virgi. Hipp. in practi. §. aggredior, numero 83.

Amplia quintò etiam procedere † si
6 aliquis bānitū occidisset extra territorium. Hippol. cons. 35. nu. 5. & consi. 57. & singul. 124. Incipit Oria. in pract. §. aggredior. nu. 21. Puta, Titius fuit bānitus de Perusio, poterit impune occidi extra suū territorium, à Tudertino, & talis Tudertinus puniri non poterit: quia saltem sub eodem dominio sunt, & eidem legato subditi, & hoc ad publicam utilitatem permissum est, ut iniqui & mali puniantur. Hippol. cons. 32. per totū & latè etiam Rui. cons. 84. uol. 4. Vbi uult. plus etiam, quòd stante statuto in ciuitate disponente, ꝙ bānitus possit impune offendi, uel occidi in dicta ciuitate, uel eius districtu. Nihilominus non obst. si quis bannitum offenderit extra illum districtum, adhuc in illa ciuitate, in qua uiget etiam tale statū, puniri non poterit, & tale statutū tantæ est efficaciæ in fauorem occidentis, quòd si iudex contra ipsum inquisierit uel eum capi fecerit, poterit tunc quilibet de populo comparere, & bannum iudici ostendere, & etiam propter statutum impunitatem occidenti tribuens petere, quòd contra eum ulterius nō procedatur, sed quòd a tali inquisitione liberetur, uel absoluatur. Hippol. l. si quis ne quæstio, de quęstio. ubi multos refert idem tenentes, Hippo. l. unica. nu. 136. C. de rap. uirgi.

7 Amplia sexto procedere† etiam si bannum fuisset nullum ex aliquo capite substantiali. Nam talis occidens impunitus est a pœna saltem ordinaria homicidii, sed de lata culpa saltem tenebitur iudicis arbitrio. Quod uerum non est, si sciebat nullitatem banni, nam tunc punietur pœna ordinaria, Ale. latè cons. 77. uol. 3.

8 Adde aliam ampliationem, † vt procedat etiam dato ꝙ quis pacem seu treguam fecisset cum illo occiso. Nam si bannitus efficitur, poterit nihilominus uigore statuti non obstante pace, uel tregua occidi. Corn. cons. 185. uol. 1. cũ subscriptione ibi posita Bar. l. qui seruum. de interrog. actio. Barba. cons. 38. num. 15. uol. 1. Vbi uult idem esse, si quis promisit sub pœna illum non offendere, Angel. de malef. uer. quod iudex ad probationem. in prin.

Supradicta autem regula, seu cõmunis conclusio, ꝙ bannitus impune occidi possit, stante supradicto statuto, limitatur multis modis.

9 Primò limita non procedere † qñ quis pro leui crimine bannitus fuisset, & cuius pęna pecu. tm̃ erat. Nam tunc talis occidens impunis non erit: sed solum locum habet quando quis bannitus erat ex maleficio, cuius pęna mors naturalis est. l. 1. 2. & fi. de his qui sibi mortem consci. Rayner. Alb. l. 4. §. quid si iterum. de adimen. lega. & Alber. in tract. statu. in 3. par. q. 18. Cepol. late cons. 5. num. 15. Vnde secundum eum durum esset, ꝙ bannitus ex leui maleficio occidi possit, Nel. de sancto Gemin. in tract. banni. q. 7. 2. temporis. Vbi dicit, communiter ita seruari. Nouel. fol. 438. num. 226. & in tantum hoc uerum esset, quòd statutum contrarium disponens non ualeret, Hipp. dicto §. Aggredior. nu. 2. in prac.

10 Secundo limita † non procedere in uxore, nam ei maritum bannitum occidere lex prohibet, Cep. d. consi. 5. nu. 28. & 29.

11 Tertio limita † non procedere in fratre, nam frater fratrem bannitum occidere prohibetur. Nel. tract. banni. in 3. par. secundi temporis. q. 63. Cep. d. cons. 5. nu. 23. Hipp. l. diuus. nu. 6. fol. 65. & singu. 210. late Hipp. consi. 119. nume. 18.

12 Quarto limita † non procedere in uasallo, qui dominum bannitũ occidere prohibetur, Alb. in trac. statutorum. in 4. par. q. 27. Cep. ubi sup. nu. 24. Nell. trac. bannit. 2. par. 2. temporis. nu. 10.

13 Quinto Limita † non procedere in filio, cui patrem bannitum occidere non permittitur. Cepol. late consil. 5. nu. 26.

14 Sexto Limita † non procedere in eo, qui proditorie bannitum occidisset. Nam tunc illo statuto ad sui impunitatem non iuuaretur.

15 Proditorie† autem quis diceretur

occidisse, quando actum unum ostendit facere, & alium in mente gerit. Puta, Titius habens animũ occidendi bannitum, uocauit ipsum hilari fronte dicendo, quo vadis, uel qũo uales, & postea ipsum occidisset alius, dum ipsum alloquebatur ex eius industria. Nam tunc proditorie quis occidere dicitur. Quo casu impunitate d. statuti carere debebit, Cep. cõs. 34. nu. 6. Carrer. fol. 439. similiter si Titius erat cum Sempronio tamquam socius ad spaciandum, seu in itinere, cum quo amicitia magna erat, quia nulla rixa interueniente dictum Sempronium percussit. nam tũc etiam dicitur proditorie percutere, seu occidere. Et ratio est: quia aliud gerebat in animo, q̃ quod gerebat in actu. Secus uero si Titius fuisset inimicus Sempronii, nam tunc illum vulnerando, non diceretur proditoriè uulnerasse, cum illud fecerit quod in animo facere proprius demonstrabat. Mil. in sua pract. cri. fol. 136. nu. 7. q. 8.

Quod tamen uerum est, nisi ille bannitus fuisset bannitus, uel condẽnatus crimine læsæ maiestatis. nã tunc a quocunque occidatur statutum ei proderit, Cep. ubi sup. Carrer. ubi supra.

16 Septimo limita † non procedere in bannito propter contumaciã, nam talis impune offendi non poterit, sed requiritur, ut ex uerbis probationib. in exilium missus sit.

17 Istud verum est † nisi in ciuitate extaret statutum, ꝙ si requisitus non uenerit infra certum terminum habeatur pro confesso, & perinde puniatur, ac si illud maleficium fecisset, ita ꝙ sola contumacia faciat eum conuictum & confessum. Nam tali casu occidens bannitnm ob cõtumaciam impunis est ab illo delicto, & priuilegio occidentis bannitum gaudebit. Bald. cons. 193. uol. 2. Bart. & Moder. l. si mora. sol. matr. & in l. fi. C. de crim. stell. Hip. consi. 10. num. 8. & sing. 372. incip. Capias unum & in l. unica. nu. 135. cum seq. C. de rap. uirg. & in pract. §. postquam. nu. 54. & consi. 82. nu. 11. Carrer. f. 438. Hip. consi. 106. num. 21.

18 Octauo limita † non procedere in bannito nõ ritè & iustè, sed solũ procedit in eo, qui ritè bannitus fuisset. vnde si quis non recte bannitum occidisset, perinde puniendus esset ac si quemlibet alium interfecisset, Hipp. consi. 10. nu. 10. & 16. l. 1. in prin. nu. 9. & in §. præterea. nu. 15. de sicc. Alb. de Ros. in l. de ætate. §. ex cau. de interro. actio. & in l. pe. de adul. & in trac. stat. in 4. par. q. 30. & q. 75. existẽte ciuitatis potestate, Nouel. f. 69. num. 38.

19 Quod tamen sano modo intellige, ut ꝓcedat, si talis nullitas, seu iniustitia fuisset nota & publica, uel parẽs, adeo quod oculis inspiceretur. Nam tunc bene punirẽt

ac si bannitum non occidisset, secus uerò si nullitas banni non erat patens sed latens. Immo bannum apparuerat non abolitum, nõ cancellatum. Nam tunc occidens talẽ bannitum impunis est, Bal. l. eum, qui duas. de adult. Hippo. l. unica. num. 138. C. de rap. uirgi.

Item † & secundò intellige uerum,
20 quod supradictum est in ista 8. limit. ut procedat quando occidens sciebat bannum esse nullum & nõ ritè emanatum. Nam tunc statuto non iuuaretur, sed tanquàm homicida damnari deberet. Secus uerò si ignoraret, nam tunc puniri non debuisset, uel si puniri in aliquo posset in iudicis arbitrio remitti deberet, ut extrà ordinem, Bart. l. si ex lege. de adult. Alex. cons. 114. nume. 2. uol. 1. cum una addit. ibi Carrer. fol. 435.

Nonò limita † non procedere in eo,
21 qui consuluit, uel suasit, uel opẽ seu auxilium dedit alicui ex supradictis impeditis bannitum occidere posse, puta filio, uxori, fratri, & uasallo, ut bannitum occiderent. Nam tunc si præfatæ personæ prohibitæ bannitũ occidere, sibi coniunctum occidissent, bannitũ, per suasione, cõsilio, uel auxilio Titii tunc Titius puniendus esset, perinde ac si nũquàm bannitus fuisset, non obstãte ꝙ Titius, si ipse solus & personaliter hoc fecisset, licite facere potuisset, & impune trãsiisset. Tamen quia personis prohibitis consuluit, sed eis auxiliũ prę-stitit dicto priuilegio impunitus dignus non est, Cepol. d. consi. 5. num. 30. & 31. & prædictæ personæ, uidelicet Titius occidens, & Seius cõsulens pari pæna punirentur, uidelicet morte. Nam Seius puniretur, quia occidere prohibitus erat, & Titius, quia consuluit & auxilium præstitit ei qui illud facere non poterat, Cepol. d. consil. 5. nù. 31. usque ad fi.

Decimò limita † non habere locum
22 in occidente bannitum odio particulari. Nam talis occidens tunc impunitus non remanebit, nec eo casu stante præfata impunitate iuuari poterit, Bal. l. decuriones. C. de infam. quem refert & sequitur Fel. in c. perfodiens. ante fi. de homicid. Hip. cons. 10. nu. 42. & consil. 9. num. 28.

Decimò limita † non habere locum
23 in eo, qui se defendendo bannitũ occiderit uel alias offenderet, qa iste talis non fecit hoc principaliter, ut bannitum occideret, ut requiritur, sed ut se tantum defenderet ab eo; ideo impunitate statuti indignus est, Hippol. late consil. 10. num. 43.

XXII. Limita † non procedere in
24 capiente, seu occidente bannitum ignorãter, sed requiritur ut scienter, licet ignorauerit statuti præmium promittens capienti uel occidenti bannitum. Cepol. cons. 7. num. 2. quod uerum est quoad acquirendum præmium statuti, ut per Bar. l. omnes populi. num. 38.

de iust.& iur.Cepol.ubi supra. Secus uerò esset quò ad impunitatē
25 occidentis. Nam† ad hoc ut impunis de tali delicto remaneat, non requiritur scientia illius banniti, sed sufficit etiam ignorantia, Bar. l.inter omnes.§. recte. nume.4. de furtis.Hippo.l.1.in prin.num.54. de sicar.Carrer.fol.453.

XIII. Limita † non habere locum
26 in bannito occidente bannitum, nam tūc ei statutum nō proderit, Ang.de Malefi.uerb.fama publica, uers. an etiam bannitus, Bar.l. licet. §. si tibi, de cond.ob turpem causam, Sali.l.1.C. de mulier.quæ proprio seruo se imis.& in l.2.C. de noxal.Raf.Fulg.in l.3.§. ex stipul.ad sillan. & præfati, Doctor. pluribus iuribus, & rationib.mouentur, de quibus per Hippol. in pract. §. aggredior. nu.54. & 57. cum multis sequen.& per Carrer. in sua pract.crimin.fol.434.num. 210.Bal.l.cum mulier.uers. statuto cauetur.ff. solut.matrimo. ubi etiam Alexan.Fel. cum duobus, de sent.excommun.

XIIII. Limita † non procedere, qñ
27 bannitus esset in manibus Briselli, uel ipsius familiæ, & dum sic captus ad ciuitatem ducitur, seu ad carceres nō potest impune occidi. Iac.de Aret.Bart.in l.laqueum de acqui.rer.domi.Bar.l.3.§.fi.de sica.Imol.de publius.§.fi. de cond. & demonstr.Ang.de Malefi.uersi. fama publica; uer.3.quæritur.ubi Ang. de Arim.in addi.Ioan.Andr. in addit.ad Spec.in tit.de accusatore.§.sequitur uidere.uer.secundum fuit, an bannitus, Alber. de Ros.in 4.parte statut.q.36.incip. Adhuc quæritur.Nell.in tract.bānitorum in 2. parte 2.temporis. nu.28.Gandi. de banni.pro Maleficio.nu.29.Carrer.fol.437.Bonifa.de testi.nu.73.Hippo.in pract. §.aggredior.nume.24.

XV. Limita † non procedere in eo,
28 qui occidit bānitum ad instantiā inimicorum eius & pro pecunia, ut per Nell.ubi supra.num.102.tñ in hoc communis opinio est in cōtrarium, ꝙ imò iste talis impune etiam possit bannitum occidere, Quod tamen uerum est, si illi, qui mandarunt, poterant per se ipsos licite facere, secus uerò si non potuissent, ut in uxore, filio, fratre, uasallo. Nam tali casu occidentes non excusantur, cum non iure suo sed mādato illorum fecerint.Nell. ubi supra.num.12.

XVI. Limita † nō procedere in ban
29 nito habente saluumconductum, Nam tunc talis occidens bannitū puniretur.Nell.in tract.bannit.in 2.parte secundi temporis. nu.15. c.fin. Quod uerum est, quando talis saluuscōductus fuisset publicatus in ciuitate, alias secus.Pau.de Cast.cons.24.incipit, licet ista qō sit determinata, Gozad.consil.61. per tot.Bar.l. non solum. §.morte.ubi omnes Docto.de noui ope. nunti. Item procedit, quando ille occidens sciebat bannitū haberet

saluum-

ſaluumcõductum, & hoc probari poſſet, ſecus ſi ignoraſſet. nam tũc nullam pęnã incurreret, Nell. ubi ſupra, Socin. ſen. conſ. 57. num. 2. uolum. 1.

XVII. Limita † in eo, qui ſtatim de
30 beret rebanniri, & qui infallanter ſperat de banno cancellari, q̃a gratiam obtinuit in communi, licet adhuc de bãno cancellatus nõ ſit. Nam iſte talis interim offendi nõ poteſt, & offendens impunitus non tranſibit. Cepol. conſ. 6. n. 14. & 15. Hippol. conſi. 66. num. 3. q. 5. Carrer. fol. 436. Hippol. l. 1. nu. 10. de ſica. & in practica. §. Aggredior. nu. 27. Quod uerũ eſt, dummodo occidens ſciret tunc talem bannitum habuiſſe gratiam, uel de proximo eſſe rebanniendum. Nã tunc bene puniretur ſi bannitum occidiſſet. Secus uerò ſi præfata ignoraſſet. Hippo. in pract. §. Aggredior. nu. 27.

XVIII. Limita † nõ procedere pen-
31 dente appellatione a ſentẽtia banni. Nam tunc appellatione penden te ſi occidatur, occidẽs puniri deberet, ac ſi non bãnitum occidiſſet. Gand. de banni. pro maleficio num. 9. Bonifa. de Vital. tit. Quid ſit accuſatio. num. 87. Carrer. fol. 437.

XIX. Limita † non procedere in eo,
32 qui ſatiſdederit per bonos & idoneos fideiuſſores, de banno & condẽnatione ſoluẽda infra menſem, uel in eò, qui ſoluit, & de bãno cãcellatus non fuit. Nam his caſibus bãnitus occidi nõ poterit. Gandi. de banni. pro maleſi. num. 20.

XX. Limita † non procedere in eo,
33 qui fuit bannitus eo tantum, quia uocatus a iudice non ueniret in tali termino ad ſoluendam pęnam, de qua prius fuerat condemnatus, & ab hoc a iudice in exilium miſſus fuerat. Nam talis bannitus impune occidi non poterit. Gandi. nu. 71. Curt. ſen. conſ. 59. num. 17.

XXI. Limita † non procedere, quan
34 do bannitus rite & recte eſſet captus, & opponeret exceptionẽ contra bannũ ſuum, quæ ſi fuiſſet oppoſita a principio ante bannum, ipſe bannitus non fuiſset coactus ſuſcipere iudicium, tũc iudex debet declarare iudicium & bannum eſſe nullum. Hippol. late conſil. 32. num. 20.

XXII. Limita † niſi bannitus eſſet to
35 leratus a ſuperiore, quia tũc occi
36 di non poteſt. Nam † talis tolerantia ſuperioris pro indulgẽtia recipitur. Sal. l. nullus. C. de iudi. Carrer. fol. 436. Hippol. l. 1. in princ. numer. 13. de ſicar. & in l. finalis. nume. 436. de iuriſdict. omni iud. & conſil. 107. & in practica. §. aggredior. nu. 25. Ioan. de Anania. cã. ſicut. colum. 5. de iudiciis, ubi dicit, hoc eſſe ſingulare dictum, & uidiſſe Benoniæ ſeruari. Sequitur Ioann. de Anania ſingula. 10. iſtud uerum intelligas in priuato, qui non põt bannitũ per tolerantiã Principis impune offendere, ſecus in iudice, cui pmittitur banni

tum,

tum, & quemlibet delinquentem capere & punire, latè Magalo. de saluocondu. 1. declara.

XXIII. Limita † non procedere in
37 occidente bannitum, qui communi reputatione habetur pro nõ bãnito, Nam talis impunè occidi nõ poterit. Carrer. fol. 436. Hipp. l. 1. in prin. nu. 14. de sica. Ang. l. si duo de acquir. hæred. Alex. post Bart. l. fin. de adulter. Anto. de Butr. in cap. quia circa. de consanguin. & affin. Hipp. in pract. §. aggredior. nume. 34.

XXIIII. Limita † non procedere
38 in bannito condemnato, & qui ad supplicium ducitur, Nam tunc ab aliquo priuato occidi non poterit, nec etiam à familia Potestatis, Carrer. fol. 436. Bald. l. addictos. C. de epis. audi. Bar. l. uniuscunque. ad l. Iuliam. Maies. Hipp. in practica §. aggredior. uers. modo ulterius, in l. prima in princip. num. 15. de sicar.

XXV. Limita † non procedere in fę
36 mina prægnante bannita, quæ dũ prægnans est, occidi non põt. Carrer. in pract. fol. 437. Hippol. l. 1. in princ. nu. 22. de quæst. & in practi. §. nunc demum. nu. 50.

XXVI. Limita † non procedere in
40 bannito carcerato, tam talis offendi nõ potest. Paris de Put. de sind. fol. 48. nu. 1. Hipp. l. 1. in princip. nu. 56. de sicar. Bal. in l. laqueum. de acquir. rer. domin.

XXVII. Limita † non procedere in
41 eo, qui ueneno aliquẽ uenenauerit, nam talis uenia dignus nõ est: quia plus est ueneno aliquem occidere quàm gladio. §. eadem lege. insti. de publi. iudi. ergo cum plus sit, non uidetur a statuto permissum, sed occidere tantũ. ita uoluit Hippol. in rub. de sicar. ubi dicit, hoc esse suum nouum dictũ, Ang. l. si. C. de delato. lib. 10. Carrer. in pract. fol. 221. nu. 101. & 439. Grama. cons. 36. col. 2. Hoc uerum est nisi bannitus fuisse bannitus pro crimine læsæ Maiestatis, Nã tunc qualitercunque quis bannitum occidet, uenia dignus est. Cepol. consil. 34. incip. si nunquàm. Hippoli. rubrica de sicar.

XXVIII. Limita † non procedere
42 in occidente bannitum absolutũ ab imputatione criminis puta, qa comparuit post bannũ, & se defendit, adeo ꝙ absolutionem meruit, licet de libris bannitorum nõ fuerit cancellatus siue deletus. Bonifa. de Vital. tit. de testi. nu. 79. fol. 51. Hippol. consil. 10. per tot. qui notabiliter examinat, & cons. 55. ꝑ tot. Alex. cons. 114. n. 16. uol. 1. & cons. 77. num. 7. uol. 3. Soc. iun. cons. 58. col. fin. uol. 1. Ang. de malefi. uerb. qui iudex ad probationẽ suæ inquisitionis. in fin. princ.

XXIX. Limita † non procedere, qñ
43 bannitus erat extra territorium bãnientis in loco ubi sibi licebat morari, & erat ei tutũ, unde si ibi captus fuerit, & per uim, & contra eius uoluntatẽ ductus fuerit in locum ubi erat bãnitus, tali casu nõ

potest, nec debet de iure occidi nec offendi. Bal. aucten. item nulla communitas. C. de epis. & cler. & latè per Hipp. in pract. §. aggredior. n. 33. uer. alio in casu. Idem etiam esset, si talis bannitus occisus fuisset extra territorium bannientis, licet adductus post fuerit in locum suæ iurisdictionis, secũ. Anch. in c. Canonum statuta. fol. 17. uers. 3. principaliter. de const. Bal. in repert. Inn. in ver. excommunicatio. q. 12. Io. de Arno. singul. 27.

Vltimò pro complemento huius ar-
44 ticuli nota duo. Primum est † ꝙ quamuis occidens bannitum uigore istius statuti non puniatur aliqua pœna corporali. Vel pecuniaria. Tamen talis occidens remanet infamis. Bal. l. decuriones. C. ex quib. cau. Hippo. l. patre, uel marito. nu. 7. de quæst. fol. 58. & in l. 1. in prin. nu. 54. de siccar. Et in pract. §. aggredior. num. 4. vbi multos casús adducit.

45 Secundum est, ꝙ † statutum tale quamuis loquatur in occidente bannitum, tamen non habet locũ regulariter in mandante bannitũ occidi, sed prodest illi, qui propriis manib. illum occidisset, nisi in casu, quando iure communi & non ex priuilegio hoc sibi concessum esset. Nam tunc alteri demandari hoc posset. Bart. l. non solum §. si mandato. de iniur. latè per Carrer. fol. 439.

Contraria.

Contrarium tenet. Ias. l. fi. de iurisd. om. iud.

Contrarium tenet. Bart. in l. si adulterium. §. liberto, de adult. Ang. de male. uer. comparuerunt dicti inquisiti, & produxerunt instrumentum. Paris. uers. quid si inquiratur Pau. de Ca. cons. 426. uol. 1.

Contrarium tenet Carrer. in pract. fol. 435. Alex. consil. cons. 114. num. 4. uol. 1. & consi. 160. uol. 7. Hippo. in pract. §. aggredior. colum. 3.

In contrarium faciunt ea, quę ponit, Gozad. cons. 61. in princ. usq; ad nu. 8. sed postea omnib. particulariter respondet ipsemet, num. 14. usq; ad fi.

Contrarium tenuit Ruy. consil. 84. uol. 4. ubi latè.

In contrarium faciunt omnino quæ pro ratione dubitandi pulchre posuit, Hipp. d. consi. 10. & cons. 55. consi. 97. Bal. consi. 401. uol. 1. & consi. 147. uol. 4. Hippo. in pract. §. aggredior. col. 2. Corn. consil. 17. uol. 1.

Contrarium tenuit Hipp. in pract. §. aggredior. col. 1. & Bar. in l. inter omnes. §. recte. de fur. & in l. genero. de his qui not. infa.

Contrarium tenuit Bal. l. cũ mulier. uers. statuto cauetur, ꝙ Bannit. ff. sol. mat. ubi Alex. Hipp. in pract. §. aggredior. nu. 53. cum multis sequen. usque ad nu. 75.

Re-

Regula IIII. de socio criminis.

SVMMARIVM.

1 *Nemo regulariter est interrogandus de socijs criminis, & interrogatus non facit indicium.*

2 *Confessus delictum dicitur infamis.*

3 *Interrogatus de socijs in casibus, in quibus de iure interrogari potest, semper facit indicium ad torturam, secus in casibus, quibus interrogari non potest: quia nec etiam tunc præsumptionem facit.*

4 *Socius criminis non facit fidem contra socium, & male vitæ, conditionis & famę.*

5 *Socius criminis etiam vt accusator non facit indicium.*

6 *Socij plures criminis non plus afficiunt quàm vnus.*

7 *Nominatio socii criminis motu proprio facta minus afficit, quàm facta ad iudicis interrogationem.*

8 *Socius criminis non potest interrogari de socijs, quando proceditur ad partis accusationem.*

9 *Serui poßunt interrogari de sociis super morte domini.*

10 *Socius in crimine læsę maiestatis de consociis interrogari potest.*

11 *Socius interrogari potest de consociis in criminibus ad omnium salutem tendentibus.*

12 *Latrones publici de sociis interrogari possunt.*

13 *Falsantes monetas poßunt interrogari de sociis receptatorib. & fautoribus. Intellige vt infra.*

14 *Seruus alienus, qui commissit furtum, factum per D. ipsius exhibitionem, potest de sociis interrogari. Idem in seruo, qui magnas fraudes contra dominos commißit. nume. 15.*

16 *Hæreticus potest de sociis interrogari.*

17 *Socius interrogari potest, & facit indicium contra socios criminis in casib. vbi ueritas aliter haberi non potest. Intellige ubi ex natura rei, quod probandum est, per alios sciri non potest, aliàs secus. nu. 18.*

19 *Socius criminis in casibus hic annotatis, potest de sociis interrogari.*

20 *Socius criminis in sacrilegio & latrocinio potest de sociis interrogari.*

21 *Socius potest interrogari de sociis, quando proceditur ex mero iudicis officio.*

22 *Assassinii in crimine idem.*

23 *Ciuiliter quando de crimine agitur idem.*

24 *Socius in crimine simonię potest de sociis interrogari.*

25 *Socius de diffamato de crimine interrogari potest.*

26 *Sodomię in crimine interrogari potest socius.*

27 *Interrogatur etiam quando agitur contra tertium, qui non deliquit, nec principaliter agitur ad pęnam vt in partu supposito.*

28 *Fur interrogatur de sociis & fautoribus ob frequentiam delictorum de generali consuetudine Italiæ. Intelligo concurrentibus aliquibus*

bus adminiculis.

30 Socius interrogatur de socijs in omnibus delictis, quæ principaliter committuntur in commodum delinquentis & non in cuiusque odium. Idem in criminibus, quę regulariter sine sociis non committuntur. nu. 31.

32 Dominus socius in casibus exceptis non facit indicium ad torturam.

33 Socii criminis regulariter faciunt indicium ad inquisitionem.

34 Nominatio socii criminis debet fieri in torturam vel statim post, aliàs nec sufficit ad inquirendum.

35 Requisita ad hoc, ut socius criminis possit de sociis interogari.

36 Nominatus a socio criminis ad hoc ut possit torqueri, requiritur quod inculpatio de eo facta sit adminiculata.

Fallit in casibus difficilis probationis. nu. 37.

37 Adminicula quæ sint.

38 Nominatio debet esse facta in tortura. Fallit, si fiat ob doloris impatientiam. num. 39.

40 Nominatio socij criminis ad hoc ut officiat debet esse ratificata, & perseuerata.

41 Nominans aliquem in socium criminis non debet esse ex alio infamis.

42 Interrogatio de sociis debet fieri generaliter, alias si fieret particulariter diceretur suggestio.

43 Inimicus inculpati non officit.

44 Nominans socium in tortura debet legitime tortus esse alias nominatio non ualet.

45 Inculpatus debet esse malę uitę & famæ ut nominatio de illo facta ei officiat.

46 Fama bona tollit indicium, resultans ex nominatione socij criminis.

47 Reus torquendus in alios debet iurare de veritate dicenda contra mandatores & auxiliatores ut hic, alias nominatio per ipsum facta non ualet, & iudices hoc non seruantes errant.

48 Iudex debet inquirere & considerare, num sit uerisimile, nominantem uel nominantes mentiri contra nominatos.

49 Specialitas casuum supranominatorum, in quo consistat.

50 Cautela ad saluandum eum, qui est nominatus in socium.

51 Exceptio, si ex socius & particeps criminis, tu es dilatoria, uel peremptoria.

52 Exceptio dilatoria potest opponi statim, etiam post litem contestatam.

Socius criminis an possit de sociis interrogari, & interrogatus an faciat indicium ad torturam.

1 DICAS, regulam esse, de sociis neminē † esse interrogandū, & interrogatus indiciū ad tor. non facit, tex. est in l. fi. C.

de accuſ.in c.1.de confeſ. & in c. meminiſti.15.q.3. ſequitur Bald. de Peru.de indic.ad torturã. c.2. nu.3.Bar.l.1.§.ſi ſeruus.de quæſ. Ange.de maleſ. uer.fama publica, verſ.quæro,an particeps, glo.l.ſilium.C.de lib.Rom.l.& ſi certus ad ſillan. ubi dicit hanc eſſe cõem ſententiam, Gui.de Suz.de indic. & tort.nu.51.Franc.Bru. de indi. uerſ.circa tertium.nu.19.Gram. conſ.21.nu.5.Imo.d.c.ſ. de confeſ.Hip.ſing.209 Specu.de teſti. in prin.nu.37.Hipp.in prac.§.diligenter.nu.59.& conſi.28.numero 16.Nouel. in prac.ſua criminali.fol.30. Ruyn. conſil.7. colum. fin.uolum.5.Io.de Ana.conſi.59. Fulg.conſi.116 & 175.Bal.conſil.492.uol.2.Bertran.conſi.107. uol.1. Io.Mil.in pract.fol.132.nume.18.Dec.conſi.189.col.1.uol.1 Par.de Put.de ſindi.uer.an ſtetur dicto tertii.fol.319. Hippol.l.is, qui cum telo.nu.74. C.ad l.Cor. de ſicar.Alexand.conſilio 89.uolum.3. Gand.de quæſt. nume.16. Grammat. conſil. 178. columna prima.

Ratio autem finalis regulæ præfatæ erit, quia talis reus, qui homicidiũ uel aliud delictum confeſſus
2 eſt, † dr̃ infamis & criminoſus. Vnde ſi alium in ſocium nominauerit, ipſi tanq̃ reprobo & infami nulla fides eſt adhibenda. Interdictum enim eſt a iure ſocii criminis teſtimonium.c.ueniẽs. ubi gl. c.perſonas.de teſtib.ca.1. ubi gl. de confeſ.in 6. ca.libertas.4.q.3. Io.de Ami.conſi.27. ubi multa alleg.Bal.conſ.95.in pract. uolu.1. Bertran.conſ.9.in princip.uol.1. Hipp.l.ſi forte.nu.15. & 16. ad l. Corn.de ſica. & eſt tex.d.l.fin.de accuſ.

Antequam ad ampliationes & limitationes ueniam, pręmitto unum
3 neceſſarium uidelicet ꝙ † in omnib. caſib. in quib. quis de ſociis interrogari poteſt, in illiſmet interrogatus ſemper facit indicium ad torturam contra ſocios nominatos. Bal.de Perug. de indi.c.2. nu.4.Gram.conſ.28.nu.13.Cyn. l.fi.C.de accuſ. Alex.conſi.89.in prin.uol.3. Gui. de Suz.de indic. nu.52.Carrer.fol.95.& 96. Hip. l.repeti.nu.27.de quæſ.quod uerum eſt, dummodo aliqua præcedant indicia. Bologni.in addit.ad Gui.de Suz.nu.52.

Econtra in omnibus caſibus, in quibus interrogari non poteſt, in illis interrogatus nullum indicium facit ad torturam, nec etiam præſumptionem aliquã.Paris de Put. de ſindicatu,uer.an ſtetur. f.320. Graml. conſi.28.num.10. Ruyn. conſi.29.col.2.uol.5. Ang.de maleſ.uerbo fama publica,uer.quæro an particeps. Gand. de quæſt. num.17.

Præfatam autẽ regulam amplia mul-
4 tis modis. Et † primo amplia,ut procedat etiam ſi inculpatus a ſocio eſſet homo malæ conditionis, uitæ & famæ.Bald.de Perug.de in

di.

di.c.2.nu.4.Grama.consi.21. nu. 9.& 10.Gandi.de quæstio. nume. 18. Angel. de malef. uerbo fama publica. uersicul. quæro an particeps.

5 Amplia secundò † etiam si socius criminis ueniret, ut accusator uel denũciator, uel ut testis. Na quomodocunque uenire uoluerit admittendus non est, sed omnino repellendus. Io. de Ana. cõs. 59. Grama. decis. 28. nu. 23.

Amplia tertiò † ut non solum procedat si unus tantum socius illũ nominauerit, sed etiam si plures fuissent, qui illum in sociũ nominassent, Nã hoc casu facit dictũ plurium quod dictũ unius l. quoniã. C. de test. Blanc. l. fi. nu. 385. de quæstio. Gram. consi. 61. ubi latè, quòd procedit tam in defendẽdo quàm impugnando. puta si quatuor in circa fuissent, quorũ tres deponunt unum ex eis non fuisse culpabilem. Nam illis in hoc nulla dabitur fides, perinde ac si illi met deposuissent Titium esse culpabilem. Bal. l. quoniam liberi. C. de testibus.
6

Amplia quartò † ut tantò magis regula procedat, quãtò si talis nominatio à socio facta fuisset non ad iudicis interrogationẽ, sed motu ꝓprio ipsius rei. Nam tali casu non erit in casibus exceptuatis, & nulla ei dabitẽ fides, cũ nominatio taliter fasta suspecta à iure reputeẽ. Salic. in l. fi. C. de accus. Grama. cõsi. 21. col. 3. & cõsi. 65. & decis. 18. nu. 10. & 11. Ruin. consi. 186. uol. 1. Bal. de Peru. de iudic. ca. 2. nu. 3. quod uerum est. nisi indicia contra nominatos adessent, secundum Gram. in d. consi. 21.
7

Quintò Amplia † ut procedat, maximè si iudex uirtute accusatiõis alicuius procederet contra aliquem. Nam tunc interrogatio nõ potest fieri de sociis, cum tali casu iudex possit procedere ad instantiam accusatoris, & non alias. Ista fuit noua opinio Blanc. l. fi. num. 325. de quæstio. ubi dicit ita intelligendã esse l. fin. C. de accusat.
8

Prædistum autẽ regulam limita multis modis.

Primò limita † in seruis, qui interrogãẽ de morte domini, ut illam confiteantur, possunt de sociis & mandatoribus interrogari, & sup hoc torqueri. & idẽ de auxiliatoribus & factoribus, cum propter eorum animi imbecillitatem non præsumantur soli deliquisse, textus est ĩ l. prius. l. & si certus. ad sil. Paris de puteo de sindic. fol. 319. Bal. de peru. de indic. c. 2. nu. 4. Blan. l. fi. nu. 331. de quęstion. Gra. decis. 28. nu. 10. Gandi. de quæstio. nu. 16. Guid. de Suz. de ĩdic. & tortu. nu. 51. & idem etiã erit, si de aliis criminibus serui torquęrentur ratione de qua supra. l. quæcunque C. de seru. fugitiu. Ang. de malef. ubi supra. Salic. l. fi. uer. Nũc oppono contra secundum. C. de accusat. Doctoris etiam supradicti.
9

Secundò Limita † ĩ crimine læse Ma

10 iestatis, quia unus tãtum illud cri
men committere nõ posset. Ange.
de malefi. uerb. fama publica, uer.
quæro, an particeps. glo. d. l. fi. C.
de accus. Guid. de Suz. de ĩdi. nu.
me. 51. Frãc. Brun. uersi. 3. nu. 22.
Blan. d. l. fin. nu. 276. Corn. consi.
58. n. 11. uol. 1. Ioãnes. de Venafro
consi. 27. in princ. Hippo. l. de mi
nore, in prin. & l. prima §. diuus
Antoninus l. reperti. n. 23. de quę
stio. & cõsi. 1. nu. 32. Paris de Put.
de sindi. uerb. confes. sociorum.
fol. 337. Curt. fo. 96. textus est in
c. nemini 15. q. 3. & ĩ cap. 1. de cõ
fess. Salic. l. fi. C. de accusat. Alex.
consi. 13. num. 12. uolu. 6. Salic. de
l. quoniã liberi. C. de testi. Guid.
de Suz. de indic. nu. 52. Cap. decis
50. nu. 57.

Tertiò Limita † quando delictũ ten
11 deret ad salutem omnium cõmu-
nẽ, puta in maleficis & mathema-
ticis. Nam tunc licet aliquãdo ta-
lia delicta sine sociis committant
nihilominus licet tũc de sociis in
terrogare. Et ratio est, quia nisi ra
dicitus tale uitiũ extirpetur, salus
communis omnium nõ habetur,
l. fi. C. de maleficis & Matth. Blãc.
d. l. fi. nu. 373. de quæstio. Gram.
decis. 18. nu. 15. glos. l. fi. C. de ac-
cusat. Bald. cõsi. 95. uol. 1. Salic. l.
quoniã liberi. n. 6. C. de testi. & in
l. fin. C. de accusac. Ang. de malef.
uerb. fama publica. uersi. q̃ro an
particeps. Gãdi. de quęstio. nu. 16.
Guid. de Suz. de indi. n. 51. Fran.
Brun. de indic. uersi. circa tertiũ
nu. 22. Carrer. fol. 96.

Quartò Limita † in latronibus publi
12 cis, qui de se confessi interrogãdi
sunt de sociis mãdatoribus & re-
ceptoribus. Gandi. de quæstio. n.
16. glos. ĩ d. l. fi. C. de accus. Gui.
de Suza. de iudic. n. 15. Brun. ubi.
sup. nu. 22. Hippol. l. repeti. nu.
27. de quæstio. Blan. ubi sup. Pa-
ris de Puteo fo. 326. col. 1. Carrer
ubi sup. Angel. de Peru. de indic.
c. 2. nu. 4. Ioãn. de Venafro consi.
23. textus est. l. Diuus Adrianus,
de custo. reor. Gram. cons. 35. n.
26. & decis. 28. nu. 10. Salic. l. fin.
C. de accus.

Quintò Limita † in fabricatoribus
13 falsæ monetæ, & falsatoribus earũ
dẽ nam tales confessi de se pote-
rũt etiã interrogari de sociis, rece
ptoribus & fautoribus. l. fi. C. de
fals. monet. Bald. de Peru. d. c. 2. n.
4. glos. l. fi. C. de accus. Blan. l. fin.
nu. 323. de quæstio. Paris de Pu-
teo fol. 319. Gram. decis. 28. nu.
10. Salic. l. quoniã liberi. C. de te-
stib. Ioann. de Venafro. cõsi. 23.
Salic. l. fi. C. de accus. Ange. de ma
lef. uerb. fama publica, uersi. q̃ro
an particeps. Gandi. de quæstio.
nu. 16. Guid. de Suza. de indic. &
tortur. n. 51. Franc. Brun. de ĩdic.
uersi. circa tertiũ. nu. 20. Carrer.
fol. 36. Gram. consi. 28. nu. 4. &
consi. 35. nu. 26.

Quod uerum est, dummodo concur-
rant ea, quæ loco suo ĩ fine ponũ-
tur, aliàs illa inculpatio nõ obsta-
bit in aliquo dicto nominato etiã

si plures adessent, qui illum nominassent, & socium confiterentur, Gram.consi.61.col.1.Abb.c.1.de confess.

VI. Limita † in casu l.fi.ff.ad exhibē.
15 Vnde si seruus alienus cū aliis mihi furtum faceret, possum contra dominum ad seruum exhibēdum agere, ad hoc ut exhibitis dicat, & socios manifestet, Bal.de Peru. d. c.2.nu.4. Glo.l.fi.C.de accus. Paris de Puteo ubi sup.fol.329. Gādi.de quæstio.nu.16.Guid.de Suza.de indic.nu.51.

VII. Limita ī casu.l.inde Vicarius.§ sed etsi certus.ad syll.Bal.de Per. ubi sup.Blan.l.fi.nu. 321. de quæstio.Paris de Puteo, ubi sup.Gra. dec.28.nu.10. Gand.de quæstio.
15 nu.16.ubi dicitur in d.§.quòd† si seruus magnas fraudes ī dominos cōmiserit, poterit de fraudē participibus interrogari, & interrogatus indicium faciet.

VIII. Limita † in crimine hæresis.
16 nam hæreticus de sociis & fautoribus interrogari poterit, c.ī fideli fauorem. de hæret. in 6. Bal.cōsil. 95.uol.1. ubi dicit, quòd confess. alterius cohæretici non eodem facto hæresis facit indiciū ad torturam, sequitur Corne.consi. 28. n. 11.lib.1. Ioannes de Venafro consil.27.

IX. Limita † in casu, in quo ueritas
17 aliter haberi non potest, nisi per dictum socii criminis; tūc in subsidium, ne pēitus pereat īdistinctè socius criminis cōtra socium īdicium facit ad torturā.tex. est not. in c.fi.de test.cogen.Ant.de Bur. & alii in c. quoniā, de test.Hippo. l.1.§. diuus Anto. in fin.de quæstio.& in l. de minore.§. tormēta nu.29. eod.tit.Arct. cūsi.61.incipit, in causa illorum.Corne.cōsil. 58.col.fi.uol.1.Bal.l.quoniam.C. de testib.Gram.uoto 3. nume. 6. Dec.consi.332.nu.3.uol.3.

Quòd † uerum est, & sano modo in-
18 ligendū, quādo ex natura rei per alios illud quod probādum est sciri non potest, puta in coniuratione, uel si delictum occultè factum fuisset, uel de nocte, uel domi, prout loquit tex.in d.c.fi.de testi.cogen.uel in supradictis, secundum Dec. d.cōsi.342.ut adulteriū, fornicatio, etc. secundū Abb.in d. c. fi.de testib.cogē.& Ruin.cōs.138. nu.17.uol.5.nam tunc in supradicto casu indistinctè quis de sociis interrogari poterit, ne ueritas ipsa pereat, secus uerò esset, si essemus in delictis, cuius ꝓbatio probabilis est. nā tunc socii criminis nō admitterētur, quamuis in illo actu nullus īteruenerit, nec ullus illum uidderit.Dec.cōsi.189. nu. 10, uol.1.& consi.34.nu.31.uol.1. Bald.l.quoniā liberi, uer.q̄ro igitur.C.de testib.Anton.de Butr.c. tertio loco.ī glos.C.de ꝓba.Abb. d.c.fi.in 3.not.de testi.cogē.Cor. consi.53,uol.1.Grama.decis.178. colum.1.Paul.de Castr.cōsi.348. uolum.1.

X. Limita † non procedere in crimine

ne cõiurationis, cõspirationis, re bellionis, subuersiõi. status. Blã. l. fin. nu. 323. de quæstio. Grama. decis. 28. nu. 13. Salic. l. fi. C. de ac cusat. Alex. consi. 12. nu. 13. uo. 6. & consi. 120. col. 2. uol. 7. Salic. l. quoniã liberi. C. de testibus, Grã. consi. 35. nu. 26. cons. 59. nu. 17. Dec. consi. 342. nu. 3. uol. 3. Ioan. de Venafro consi. 27. Ang. de ma lefic. uerb. fama publica, uersi. quę ro an particeps, ideò dixit Gram. d. consi. 59. nu. 12. quòd testes cõ iurati admittuntur ad probandũ coniurationẽ, sequitur Alex. cõsi. 64. nu. 7. uol. 1. Corn. consi. 58. col. fin. uol. 1. Abb. ca. fin. 2. not. de testi. cogen.

XI. Limita † non ꝓcedere in crimi
20 ne sacrilegii, Salic. ubi supra, Gra m. ubi supra, Sal. l. quoniã liberi. C. de testib. Gram. consil. 33. nu. mero 26.

XII. Limita nõ ꝓcedere in crimine latrocinii, Sali. ubi supra. Gram. ubi supra.

XIII. Limita † quando iudex ex me
21 ro eius officio procederet, uel esse mus in eo dubio, & iudicio, ĩ quo nullum grauamẽ inferretur accu-satori, sed solum dependeret à iu-dicis officio, nã tunc interrogatio de sociis licitè fieri poterit, qa ad iucis officium spectat malis homi nibus ciuitatẽ purgare, secus quã do essemus in accusatore, & ĩ aliis casibus, in quibus proceditur uir-tutte accusationis, nam tũc habe-bit locũ regu. ut ĩterrogatio de so ciis fieri non possit. Blan. l. fi. nu. 323. de quæstio.

XIIII. Limita † non procedere in as
22 sasinio, nã ipse de sociis recepto ribus, & mẽdatoribus interrogari poterit. Gramat. decis. 28. nu. 10. Paris fol. 319. Hippol. l. is, qui cũ telo. nu. 74. C. de sicar. Capic. de-cis. 155. colu. pen. Carrer. fol. 96. Gramat. cons. 35. nu. 26. glos. l. nõ ideo minus. C. de accusat.

XV. Limita † quotiescũque de crimi
23 ne ciuiliter ageretur, nam tunc in terrogare de sociis nullo iure pro hibitũ est. Specul. de te testa. §. 1. uersi. Itẽ quòd ẽt socius. Abb. ca. quoniã, de testi. Hippol. l. §. diuus Anto. col. fi. de quęstio. Aret. cõs. 61. Ruin. consi. 158. nu. 25. uo. 5. Aret. consi. 6. in causa illorum.

XVI. Limita † non procedere in cri
24 mine simoniæ. Corne. consil. 58. uolum. 1.

XVII. Limita † quãdo contra nomi
25 natum à socio fama publica labo-rasset, & sic reperiretẽ de crimine infamatus, nam tunc socius de so ciis interrogatur, & interrogatus faceret indiciũ ad torturam, Gra. consi. 21. col. 3.

XVIII. Limita † in crimine sodomię
26 nam in eo de sociis interrogari po terit. Gram. consi. 65. col. 3.

XIX. Limita † quando ageretur con
27 tra socium, cum quo participauit de crimine, & sic ad finẽ ut ille pu niatur de crimine illo, secus esset si agereẽ contra alium tertium, q nihil deliquerit, & qui in delicto

non

nō participauit, nec ageretur prin cipaliter ad pœnam contra eum, puta si ageretur de partus supposito, uel simili, nam tunc illæ mulieres, quæ auxilium, opē & fauorē præstiterunt ad hunc actū faciūt fidē, & testes idonei reputantur: maxime si testificentur pactū suppositū fuisse per ipsos & alios socios. Rui. cons. 158. nu. 17. uol. 5.

XX. Limita† non procedere in furtis
28 ob ipsorum maximam frequentiam, nam confessi de se poterunt de sociis, receptorib. & fautorib. interrogari. quod uerū est de generali consuetudine Italiæ ob frequētiam maximam, secus uero de iuris subtilitate, quia iure cautum non reperitur, ut fur de sociis interrogari possit. Bald. de Peru. de ind. & tort. c. 2. nu. 4. Gram. deci. 56. col. 2. Sal. l. fi. C. de ac. Franc. Bru. de ind. & tor. uer. circa tertium, nu. 20. Carrer. fol. 96. Hipp. consi. 22. nu. 13. Gram. consi. 37.
29 nu. 4. quod† dictum est supra furem de sociis interrogari posse, Intelligas uerum, si aliqua adminicula occurrat. nam solius socii dictū non sufficeret, maxime contra hominem non malæ conditionis & famæ, contra quem sola socii confessio parum operatur, Gram. consi. 37. nu. 10. & 11.

XXI. Limita† non procedere in deli
30 ctis, quæ principaliter non committuntur in odium, uel ostēsam alterius, sed solum propter cōmodum committentium ea, quod poterit exemplificari in furtis, in falsa moneta, in latronib. publicis, vt dixi supra, & etiam in omnib. aliis delictis, in quib. principaliter uertitur in commodum delinquētis, & non alterius odium, puta in materia falsi, adulterii & similibus. Blanc. l. fi. nu. 371. de quæs. Gram. decis. 28. nu. 13. & cons. 28. nu. 4. Bar. l. repet. de quæs. Io. de Venas. cons. 27. Sal. l. fi. C. de acc. Franc. Bru. de indic. uers. circa tertium. nu. 20. Carrer. fol 96. Inno. c. i. de confes. Cor. consi. 58. col. fi. uol. 1. Alex. consi. 69. col. fi. uolum. 2. Bal. de Perug. de indic. cap. 2. nume. 4.

XXII. Limita† non procedere in cri
31 minib. quæ regulariter cum sociis committuntur, & in his quæ sine sociis cōmitti non pñt. Puta si trabes magnæ, uel columnæ subtractæ fuerint, uel magnus terminus in cōfinio positus amotus fuerit, & alias positus, uel si domus una nocte integra diruta fuerit, uel furtum factum cum scalis, secund. Gram. consi. 35. & etiam in falsa moneta, & crimine læse maiestatis, etiam si regulariter sine sociis cōmittantur. Blā. l. fi. nu. 373. de quæs. Grama. decis. 28. nu. 13. & cons. 35. nu. 26. & cons. 19. nu. 17. Sal. l. fi. C. de acc. Alex. consi. 13. nu. 13. uol. 6. & consil. 20. uol. 7. Sal. l. quoniam liberi. C. de testib. Dec. cons. 342. nu. 3. uolu. 2. Ioann. de Venaf. consilio 22. Ange. de malef. uerbo fama publica.

uerſ. quæro an particeps. Gui. de Suz. de ind. nu. 51. Brun. de indic. uer. circa tertium, nume. 21. & 22. Carrer. fol. 96. Aduerte tamen, ꝙ
32 † licet in omnib. ſupradictis limitationib. ſocius faciat indicium ad torturam contra ſocium tamē omnes intelligi debent, dūmodo dictus ſocius alias periurus non fuiſſet, Alc. trac. præſumptio. 2. regu. 10. præſump.

In omnibus † etiam caſib. præter ſu
33 pradictos nominatos, ſocii criminis non faciunt indicium aliquod ad torturam, ſed tantum ſufficit ad inquiſitionem formandam. Vnde iudex ex eo poterit inquirere, ſed ulterius uolens progredi iure poterit impediri. Hoſt. Ioan. And. Ant. de But. Abb. Anch. c. 1. de confeſ. Cy. l. fi. C. de acc. Blan. l. fi. C. de accuſ. Marſ. conſ. 187. Io. de Venafro conſ. 37. col. 1. Alciat. de præſumptio. in ſecunda reg. fol. 232. Carrer. in practica. fol. 95. ubi dicit hanc eſſe communem, Ang. l. & ſicut. ad ſill. Bald. conſ. 95. uol. 1. Sal. d. l. fi. C. de acc. Cor. conſi. 55. uol. 1. Paris de Pu. de ſindic. fol. 325. Gramat. conſi. 21. num. 8. Ang. de malef. uer. hæc eſt quædam inquiſitio. uerſicu. 2. principaliter. nu. 22.

Quod uerum eſt, dummodo talis ſocius criminis, alias periurus non ſit Ruin. conſil. 146. num. 45. uolum. 5.

Item uerum intelligas † dummodo
34 talis nominatio facta fuerit in tortura, uel poſt incontinenti, alias nec ſufficeret ad inquiſitionem. Sal. l. fi. C. de acc. Doct. communiter, ubi Blanc. atteſtatur. in d. l. fi. nu. 387. Nouel. in prac. fol. 30. late per Carrer. fol. 95.

Et nota † ꝙ quamuis in omnib. ſupra
35 dictis 22. caſibus, & non in aliis ſocius poſſit de ſociis interrogari, & interrogatus indicium faciat ad torturam, tamen in eiſdem caſib. & ſic in caſib. ſpecialibus non facit indicium contra ſocios, nec de ſociis interrogari poterit, niſi oīa inf. dicēda requiſita interuenerint, quibus omiſsis nullo modo poterit, interrogari etiam ut dixi in dictis caſib. ſupra enumeratis.

36 Primo † enim requiritur, ad hoc ut inculpatus de participatione delicti torqueri poſſit, ut inculpatio ſocii non ſit ſola nec nuda, ſed concurrat præſumptio aliqua uel adminiculum aliquod alias ni
37 hil inculpato noceret. Iſtud † uerum eſt niſi in caſib. difficilis probationis, nā in eis admittitur abſque probationib. ſeu adminiculis, Carrer. fol. 97. dummodo inculpatio facta ſit in tortura, ut dixi, & loquitur Carrer. ubi ſup. ad
38 minicula † autem iſta ſunt, uidelicet ſi talis nominans habebat cū nominato conuerſationem, ſecū dum Gram. uoto 6. num. 3. uel inter eos maxima & ſtricta amicitia reperiebatur, uel ſi fuerint in ſecreto locuti, ante delictū cōmiſſum, uel inter accuſatum, & occi

ſum

ſum inimicitia erat, adeo ꝙ veriſimile eſſet, eos non mentiri, gl. l. fi. C. de accuſ. Guid. de Suza. de indi. & tortu. num. ubi ſupra. & nu. 53. ubi Bolog. in addi. Gram. conſil. 21. nu. 6. & conſi. 38. nu. 12. & in uoto 6. col. 2. Hippo. ſing. 209. & conſi. 15. num. 5. & l. 1. §. diuus Anton. nu. 8. de quæſ. & in pract. §. diligenter. nu. 60. Carrer. folio 96. Sal. l. fin. in fi. C. de accuſ. Alexan. conſ. 89. nu. 12. uolu. 3. gloſ. not. in cap. nemini. 15. q. 3. Pariſ. conſi. 151. nu. 9. uol. 4. Gram. dec. 29. nume. 13. & dec. 34. num. 37. Rui. conſi. 146. nu. 8. uſque ad fi. uol. 5. & conſi. 147. col. 11. eodem uol. Blan. l. fi. nu. 378. cum ſeq. de quęſ. Imo. l. 1. de quæſt. Io. Mil. folio 132. Paris de ſindic. fol. 219. Gand. de quæſ. num. 16. Gramat. conſ. 128. col. 12. Fr. Bru. de ind. & tort. uer. cir. tertiũ. nu. 24. 25.

Secundò † principaliter requiritur,
38 ut talis noīatio ſocii in tormẽtis, vel ſtatim reo de tortura depoſito facta ſit, alias ſi ſpõte facta fuiſſet, nihil ei præiudicaret. Alb. de Roſ. l. fin. C. de accuſ. Fulg. conſ. 123. Blan. l. fin. nu. 350. de quæſt. Hipp. in prac. §. diligenter, n. 61. & conſi. 22. nu. 22. Carrer. fol. 92
39 quod verum eſt † dummodo conſtet inculpationem talem in tormentis non ob doloris impatientiam factam. Quod conſtabit, ſi apparebit per proceſſum, uel teſtes. ipſum reum ſemper tortura fuiſſe, & ſemper negaſſe. Tãdem toties in tormẽtis repetitus inculpauit ſe ipſum, dicendo feciſſe illud delictum de mãdato Seii, uel ſimul cum Seio. Nam tũc liquido dicitur apparere de tali doloris impatientia, & per conſequens non faceret indicium ad torturam, per multa iura adducta per Gram. uoto 34.

40 Tertio requiritur † ut talis, qui in tormentis ſociũ nominauerit perſeueret in tali cõfeſsione ſua, ſeu nominatione, alias ſi non perſeuerauerit, ſeu ratificauerit, nullum indicium facit contra ſocium nominatum, Hippo. in pract. §. diligenter. nu. 153. & 154. Carrer. folio 97. Io. de Venafr. conſi. 22. vnde notabis cautelam pro nominato in ſociũ ab aliquo, ut ipſe, uel eius procurator petat ipſum reũ tortum nominantem denuò torqueri, ad hoc vt inſpici poſsit eius perſeuerantia, uel reuocatio.

41 Quartò reqritur † ut talis ſocius inculpans non ſit ex alio delicto alias infamis, puta periurus, quia ſi in talib. incurriſſet inculpatio ſua parum, uel nihil inculpato ſocio præiudicabit. Gram. conſ. 61. nume. 3. & conſi. 35. numero 27. & conſil. 38. nume. 39. & in uoto 34. nume. 9. Carrer. fol. 98. Hippol. conſi. 76. col. 56. Ruy. conſil. 146. uolum. 5.

42 Quintò requiritur, † quòd talis interrogatio de ſociis per iudicem fiat generaliter, & nõ particulariter. nam ſi particularis eſſet, ſug-

gestio diceretur, nisi contra aliquem in specie aliqua præsumptio esset, Blanc. in d. l. fi. num. 380. Carrer. fol. 99. Gramm. uoto 34. nu. 12. Blanc. Bru. de indi. & tor. uers. circa tertium. nu. 15. Sal. l. fi. C. de accus.

43 Sexto requiritur † ut inculpatus non sit inimicus culpatus non sit inimicus inculpantis, alias ei non crederetur, etiam si in tortura, & in carcerib. supranominatos inculpasset, Carrer. fol. 99.

44 Septimo requiritur, † quod talis reus in tortura confessus fuerit legitimè tortus, hoc est, quod de iure torqueri potuerit, quia indicia legitima præcesserunt, alias si tortus fuerit nullis præcedentibns indiciis, uel minus legitimis, nihil tali nominato in socium preiudicabit quia cum tortura nulla sit, & omne quod ex eo sequitur nullum erit, Carrer. in prac. fol. 98.

45 Octauò requiritur † quod inculpatus sit malæ famæ & conditionis, malæ uitæ & malæ cõuersationis, alias nominatio in socium nihil ei præiudicabit, Carrer. fol. 97. quo

46 niam † bona fama talem effectum operatur, ut per ipsam elisum intelligatur illud indicium, quod ex dicto socii criminis resultabit, secundum Alex. consi. 89. columna 2. uolum. 3. Gramat. consilio 38. numis.

47 Nono requiritur, † quod ille reus, qui torquendus est in alios primo iuret de ueritati dicenda, quoad socios, auxiliatores & mãdatores illius delicti, alias delictũ suum, siue dictum suum, seu sociorum nominatio, nihil eis preiudicabit, et in casib. in quib. licita est interrogatio. Vnde assessores ad hoc non aduertentes grauiter errare dicuntur, dum reum interrogare præparant, & ei iuramentum præfatum non deferunt, Hipp. in pra. §. diligenter. nu. 60. Et ideo secũdum eum nota unum, in quo totus mundus errat, & in quo maximum lucrum & honorem consequi poteris. Nam si capti sunt duo, uel plures socii criminis, & unus pluresve ipsorum spõte, uel in tortura crimen aliquod confiteatur. Item confiteatur, quod ille alius captus fuerit eus socius in illomet delicto. An hoc casu confessio talis contra nominatum indicium faciat ad torturam, loquẽdo in casu in quo socius criminis põt de sociis interrogari. Dices præfatam nominationem indiciũ non facere ad tort. & hoc ideo secundum Hipp. erit, quia talis socius fecit confessionem hanc in tortura, uel extra sine aliquo iuramento, & per consequens non ualere. Ita Hipp. d. §. diligenter. nu. 62. & 63. ubi dicit, per hanc cautelã defensasse multos a morte, & a tortura nominatos in socios a consocijs in tortura, uel extra, & maxime qñ proceditur per inquisitionem, quia tunc dici non põt, quod ille socius dixerit tanquam accusator, sed de necessitate dicendum

dum est. quòd cum processum fuerit per inquisitionem, quòd illud dixerit tanquàm in testis. Vnde sequit̃ iuris dispositio, quòd testis sine iuramẽto deponens, & maximè in criminalibus nullam fidem facit. Meritò hoc casu dictum illius socii socio non præiudicabit. & ideò iudex cautus sit, & bene aduertat, ut priusquàm reũ interroget de sociis, illi iuramẽtum deferat de ueritate dicenda super sociis auxiliatoribus, & mandatoribus illius delicti, aliàs dictũ ipsius nihil operabitur. Vnde etiã doctissimi errant in hoc, secundũ Hip. polyt. in practic. §. diligenter. uu. 66. & 67.

48 Decimò requiritur† ut iudex diligenter consideret, ut ex qualitate deponentium, ex num. testium ex persona eorum, cõtra quos deponitur, uerisimile, sit, eos nõ mẽtiri, Are. cons. 2. & c. cum P. Mancellona. colum. 7. de accusat. Hippol. in pract. §. diligenter. nu. 60. & cons. 22. nu. 21. & consi. 28. nu. 17. Carrer. fol. 96. & 97. tex. est in c. in fidei fauorem. de hæret. lib. 6. Blanc. l. fin. nu. 37. de quæstio. & ideo dixit Gram. cons. 35. nu. 25. & cõsi. 44. uol. 3. quõd iudex etiã in casibus expressis debet esse circũspectus, ut prius requirat de fama & conditione socii nominati, & nõ moueat̃ ex sola confessione & si inuenerit aliquẽ bonæ famæ tũc talis depositio parũ operabit̃, quod uerum est etiã, si talis nominatus esset presbyter. Gram. ubi supra.

Si dicatur † Quam ergo specialitatẽ
49 habẽt supradicti 22. Casus, si etiã in illis sicut in omnibus aliis casibus ad tormenta contra socium ĩ culpatum perueniri non potest, nisi præcedẽtibus legitimis indiciis, ut dixi supra, & nisi cõcurrẽtibus tot requisitis supradictis. Dicas, ꝙ specialitas concurrit in hoc, uidelicet, quòd hęc indicia ĩ casibus specialibus prædictis nõ requirãtur ita legitimè, sicut in aliis casibus nõ exceptuatis, ubi indicia in genere suo omni exceptiõe maiores reqruntur. Bolog. in addit. ad Gui. de Suz. de ind. & tortura. n. 53. ubi uoluit, quòd si in supradictis casibus specialibus, si inculpatus & socius fuerit famæ malæ & cõditionis, torqueri possit regulariter. secus est in aliis casibus non exceptuatis, in quibus mala fama ad torturã non sufficit, secundũ Gram. cons. 21. nu. 67.

Vltimò †pro complemento huius ar
50 ticuli scias optimam, & pulchram cautelam ad saluandum clientulũ tuum, qui est nominatus ĩ socium & inculpatus à reo. Dicas, quòd talis ĩculpatus ab illo reo, primò generaliter neget, se commisisse delictum primò oppositum, sed casu quò fecerit, dicat, quòd ille, qui cõtra eum producitur, fuit particeps illius delicti, & socius ad ipsum delictũ. ĩ c. 1. de test. in 6. Specul. de accus. uer. caue. tamẽ. Neq̃

huic cautelæ obstat, quòd eleganter dixit Sal. in l. qui crimē. C. de.
51 his qui. accus. nō poss. ubi uoluit† exceptionē hanc dilatoriam esse, & per consequens ante litis cōtestationē proponendam esse, & nō postea, ut per eum. Nā Respondetur, non esse uerum, istam exceptionem dilatoriam esse, imō perèptoriam, & per consequens quandocūque opponi posset usque ad sententiam. glos. est in. c. 1. uers. p sententiā. de excep. & in c. ex parte. & in c. 1. de testib. ult. glo. & ēs text. in cap. licèt canon. uers. unde quia talis exceptio. de pbat. Hippol. l. 1. §. Diuus Antoni. nu. 15. de quæstio. Vel secundò responderi potest, quòd dato quòd talis exceptio. (tu fuisti socius crimi-
52 nis,) dilatoria esset† tamem posset opponi post litem contestatam, p doctrinam Innoc. in c. pastoralis. de except. & Rom. in l. lecta. ff. si cer. petat. ubi licet exceptio dilatoria regulariter opponi non possit post litem contestatam, tamen potest talis exceptio post litem cōtestatā incontinenti opponi. Hippol. d. l. 1. §. Diuus. Anton:

Contraria.

Contrarium tenuerunt quidam relati per Fulgos. cons. 71. & per Carrer. fol. 97.

Contrarium teduit Hippo. in practi. §. dilig enter. num. 61. Gram. consi. 38. num. 19. Fulgos. cons. 136. Dec. cons. 189. num. 9. uolum. 1. Ioan. de Anā. consi: 59. Tamē prima opinio communis. est.

Contrarium tenuit Blan. l. fin. num. 384. de quæstio. ubi uult, q̄ sine ramento credatur.

Regula V. de mandatario & mandante.

SVMMARIVM.

1 *Mandatarius contra mandantem regulariter non facit indicium ad torturam.*
2 *Mandatarius, qui acceptauit mandatum, nullum facit indicium, intelligere, ut infra, in fi.*
3 *Mandatarius malæ uitæ non facit indicium contra mandantem.*
4 *Mandatarius, qui ui tormentorum & impatientia doloris aliquem inculpat, non facit aliquod indicium contra mandantem.*
5 *Assasinus inculpans aliquem de mādato ad assasinium, non concurrentibus aliys, nullum facit indicium.*
6 *Reus criminis læsæ maiestatis contra mandantem, alijs adminiculis non concurrentibus, non facit indicium.*
7 *Mandatarius falsarius non facit indicium contra mandatem ad torturam.*
8 *Mandatarij inculpatio facit tantum indicium ad inquirendum.*
9 *Mandatarij inculpatio cum dicto testis*

stis de audito facit indicium ad torturam.

10 *Mandatarij inculpatio, si mandatum non acceptauit, facit ad torturam indicium contra mandantem. Intellige, si talis mandatarius docuerit per legitimos testes se tentatum aliàs secus, num. 11. intellige etiam, nisi essem us indelicto, in quo quis ex solo mandato non tenetur, nisi effectu secuto, num. 12.*

13 *Mandatarij inculpatio suffulta alijs adminiculis facit indicium ad torturam contra mandantem, intellige, si inculpatio fiat in tortura, num. 14.*

15 *Excusatio mandantis à mandatario facta excusat mamdantem alijs concurrentibus, sed non sola.*

16 *Assassinus, siue acceptauit mandatum, siue non, facit indicium ad torturam.*

Mandatarius an contra mandantem indicium faciat ad torturam.

1 DICAS Regulam esse, quòd† simplex mandatarius contra mandantem nullum indicium faciat ad torturam, Hipp. in prac. §. diligenter. nu. 37. & 38. cũ seq. Par. de sind. uerb. de tortura, el 3. ubi asserunt hanc esse communẽ sententiam, Nouel. in pract. fo. 31. Bal. cõsi. 439. uol. 3. Signo. de Homo. cons. 209. Paris. cons. 51. uol. 4. Carrer. in prac. fol. 99.

Amplia prædictam regulam mutis
2 modis, & primò † ut tanto magis procedat, quando mãdatarius mãdatum acceptasset, & executioni mandasset. Nam tunc bsq; dubio eius dictum nullum indicium facit ad torturam contra ineulpatum, de mãdato, Et ratio est, quia asserendo illud delictum esse de mãdato talis, facit se participem, & criminis socium, unde ei ꝑ torturã non creditur ꝑ ea, quæ latæ dixi supra in regula præcedẽte sequit Gram. in uoto. 34. decis. 18. & cons. 21, ubi etiã reddit aliam bonam rationẽ. Bal. cons. 97. uolum. 5. an Mandatarius. & consil. 429. uolum. 3. Sign. de Hom. consi. 209. Carrer. in practic. fol. 319. Hippol. l. 1. §. Diuus Antonius, n. 9. de quæstio.

3 Secundò Amplia † ut tãto magis uerum sit, quando mãdatarius reperiretur esse malæ uitæ ac famæ, & de aliis criminibus astrictus & diffamatus, cum talis à testificatione repellendus sit, Gram. uot. 34.
4 Specul. de te test. §. 1. uers. Item quòd est probatæ uitè, & faciunt dicta in regula præcedenti.

Tertiò Amplia † ut tãto magis ꝓcedat, quando constaret talem inculpationem de mandato factam esse ui tormẽtorum, & ob doloris impatientiam, nam tunc nullum ĩdicium faciet contra ipsum. Apparere etiã istud de facili poterit, nã

si per

ſi per teſtes, uel proceſſum conſtaret, ipſum reum ſemper tortũ fuiſſe & ſemper negaſſe. Tandem toties & toties in tortura repetitus, & doloris impatiẽtia aſtrictus, Titium de mãdato inculpauerit, certè tunc ei minimè credẽdum erit. Cum ex uerisſimilibus præſumendum ſit potius, illud dixiſſe ui tormẽtorũ aſtrictus, quàm quòd uerum ſit, ea etiam potisſimum ratione, quia cum quis de dolo interrogatur, primæ diſpoſitioni ſtandũ erit, licet contrarium ſecundo loco in tormentis depoſuerit. Grã. dicto uoto. 34. & conſi. 21. num. 13. & 14.

5 Quartò Amplia † ut procedat etiã ſi eſſemus in crimine aſſasſinii. nã ſi aſſasſinus aliquem interfecerit, & dixerit de mãdato Titii illũ occidiſſe, nullis aliis indiciis exiſtentibus, nullum contra Titium indicium facit ad tortutam, Gram. latè conſi. 21. Signo. de Hom. conſ. 209. Carrer. fol. 319. 320. & Grã. uoto. 34.

6 Quintò Amplia † ut ptocedat, etiã ſi eſſemus in crimine læſę Maieſtatis, In quo in hoc nulla ſpecialitas reperitur. Afflic. in conſtitu. reg. incip. ſi damna. Gram. d. conſ. 21. Carrer. ubi ſupra.

Sed uerũ eſt, niſi talis nominatio mãdatarii aliquibus indiciis uel adminiculis ſuffulta eſſet, Gram. ubi ſupra.

7 Sextò Amplia † ut procedat generaliter in quolibet mandatario, & pręcipuè in mãdatario falſario. N ſi quis dicat falſum depoſuiſſe mãdato Titii, non facit contra Titiũ indicium ad torturam. Soc. ſen. cõſi. 39. nu. 64. uol. 2. ubi multos doctores allegat idem tenẽtes, Dec. conſi. 234. in princ. uol. 2.

Hoc ergo ſolum operabitur mãdatarii inculpatio † ut cõtra inculpatũ ab eo iudex poſsit inquirere. Bald. conſi. 81. uol. 5. & conſ. 429 uol. 3. Grã. dec. 28. n. 9. Dec. cõſ. 186. nu. 10. uol. 1. Pariſ. cõſ. 151. uolu. 4. Carrer. fol. 329. Hippo. d. §. diligenter. nu. 37. e 38. & in l. i. §. diuus Anton. de quæſtion.

8 (margin, beside "Hoc ergo")

Prædictam Regulam ſic ampliatam limita multis modis.

9 Primò Limita † quãdo cum dicto mãdatarii ſit dictũ unus teſtis qui mandatũ fieri audiuit. Nam tunc ſine dubio mãdatarius faceret indiciũ ad torturã, Par. de Pute. de ſindic. uerb. dicitur communiter. col. 4. fol. 248.

10 Secundò Limita † quando mãdatarius non acceptauerit, ſed tantũ de delicto committendo tentatus fuerit, tunc ſi reuelauerit, facit indicium ad torturã, & longè commẽdãdus erit, cum uoluerit prius illud reuelare, quàm exequi. Bal. conſ. 97. uol. 5. & conſ. 429. uo. 3 Bertac. in ſuo repertorio, uerbo mãdatarius. Hipp. l. 1. §. diuus Anton. nu. 9. de quæſtio. Pariſ. conſ. 151. nu. 4. Carrer. in pract. fo. 319. Ratio auẽ huius erit, quia iſte mãdatarius tali caſu ante mandatum

non

non dicitur criminosus; sed imo innocẽti animo & facto in bono perseuerauit, ob quod integerrimus testis habebitur. vnde per cõsequens faciet indicium ad tort. sec. Bal.cons.429.uol.3.

Quod autem dictum est in d.limitatione, ꝙ si mandatarius mandatũ non acceptauerit, facit indicium, quia longè commendandus est; quia potius reuelauerit q̃ exequi
11 uoluerit, † intellige uerum, & cũ iuris ministerio, si talis mandatarius tentatus de homicidio docuerit se tentatum per legitimos testes, alias secus; quia de facili posset quis alium offendere, asserendo se tentatum ab eo, id aliter nõ uerificando, quod esset absurdũ secun. Grama.decis.28.nu.28.& Dec.consi.189.nu.5.uol.1.

Nec sufficit probare id per testes ab ipso tentatos, quia cũ sint singulares, & quilibet de actu suo, & sic de suamet tentatione deponat & non de tentatione alterius, nihil faceret, cum sint testes singulares, Gram.ubi sup.& late dicam in regula testes singulares.

Nec huic conclusioni obstaret, si qs diceret, ꝙ ex quo non consensit, sed reuelauit, longe commendandus est, quia aliter istud intelligi debet, quàm alij credatur. Debet ergo intelligi, qñ requisitus reuelauit, saltem ad euitandũ, ne quid sinistrum cõtigeret ei, qui ipsum produxit, & sic incontinenti post mandatum sibi iniunctum, nõ autem intelligi debet, si quis post lõgum tempus, puta trium, uel quatuor mensium a tempore tentationis prædictę, & post offensam factam querelanti ad eius instantiã productus, ita deponeret, Gram. decis.28.nu.26.

Item intelligitur uerũ esse, quod in limitatione dictum est, quando essemus in delicto, in quo quis ex solo mandato non tenetur, nisi effectu secuto, nam tunc non facit contra mandantem indicium ad torturam, cũ ex mandato illo nulla pœna imponenda esset, Gram. decis.28.nu.27.

13 Tertio limita nõ procedere † qñ cum dicto mandatarii concurrerent aliqua indicia, uel adminicula ipsum adiuuantia. Puta si inculpatus de mandato erat capitalis inimicus occisi, uel aliqua causa odij suberat, ex quo uerisimiliter motus fuisset ad mandandum illũ occidi, uel si post offensam mandatarium in domo receptauerit, uel si mandatarius erat suus familiaris, uel si post mãdatum statim secutum est homicidium, uel si mandatarius de domo mandantis exire uisus fuerit, uel in secreto loqui uisus fuerit eum. et sic deinde post incontinenti ille homicidiũ fecerit. Nam his & aliis simul concurrentib. faciũt indicium ad tort. alias secus, in reg. in prin. Paris de Put. de sind. uerbo. Dicitur communiter. fol.348. Hippol. in pract. §. diligenter. numero 39.

&

& 40. Carer. in practic. folio 99. num. 123.

14 Quod † verum intelligas, dummodo in mandatario concurrant ea, quæ concurrere debent in socio criminis, videlicet, quod illud dicat in tortura. Item quod referat, & in ea perseueret, & alia faciat, prout latè dixi in regula præcedēti. Carrer. fol. 99. Hip. in d. §. diligenter, num. ubi sup. Paris. ubi sup. Gra. d. consi. 21.

15 Vltimo scias, quod † si mandatarius mandantem excusauerit, dicendo illud delictum commisisse ratione propriæ inimicitiæ, & non ut adimpleret mandatum, excusaret mandantem, dummodo præsumptiones adsint pro mādante, licet contra mandantem aliqua extent indicia, secus uero si pro mandante aliquæ præsumptiones non adessent. nam tunc dictum mandatarii non excusabit. Hipp. l. 1. §. diuus Ant. nu. 10. de quęst. & consi. 61. nu. 37. Carrer. fol. 99.

Contraria.

Contrarium tenuit Ale. consi. 88. uolu. 1. tamen modo constat, quòd per d. consil. Alexand. ipse loquitur in ciuilib. in quib. licet acceptare mandatum. Nos uero loquimur in criminalib. Ideo non obstabit. Ita tenet Gram. decisio 28. colum. 5. Hippol. consilio 22. num. 37. usque ad 40. Carrer. ubi supra.

Contrarium tenuit Bertac. in reper. ver. mandatarius. Bal. l. non ideo minus. C. de acc. Paris. consi. 152. 16 nu. 6. uol. 4. ubi uult, quòd † assassinus omni casu siue acceptauerit mandatum, siue non faciat indicium ad torturam. Hipp. l. prima. §. diuus Anton. nume. 9. de quæstione. Capic. decis. 155. columna penult.

Tamen prædictę duæ opiniones poterunt concordari, ut prima posita in ampliatione procedat, quando dictum Assasini mandatarii erat simplex, & nudū, nec aliquo adminiculo munitum. Ideo ibi indicium ad torturam non facit. Secunda uero opinio procedit, quādo cum dicto mandatarii erant indicii aliqua, uel adminicula, Carrer. in prac. fol. 320.

Vel dicas alio modo, & secundo, ut prima opinio procedat, quando assasinus absque tortura mandantem nominauit. Ideo indicium ad torturam facere non potest. Secunda uero opinio procedit, quādo nominauerit in tortura mandantem, ideo plus operatur, &c. Carrer. fol. 320.

Contrarium tenuerunt quidam relati per Par. de Put. de sindi.

Contrarium tenuit Hippo. multum copiose in pract. §. diligenter. nume. 37. & 38.

Re-

Regula VI. de Mandatario.

SVMMARIVM.

1 *Mandatarius excusatur in leuibus ratione superioritatis, ut filius uel seruus.*

2 *Pęna minoratur ratione superioritatis.*

3 *Pęna minoratur filię quę fecit abortum persuasione matris.*

4 *Delicta grauia, grauiora & grauissima quę dicantur, remissiuè.*

5 *Mandatarius ætiam in grauibus imminente mortis periculo excusatur ratione superioritatis.*

6 *Mandatarius excusatur, si mandatum erat de genere permissorum, ut in conducente laboratorem ad laborandum, uel scindendum ligna in fundo alieno intellige, nisi tali laboratori fuisset protestatum, num. 7. uel nisi esset uicinus, num. 8.*

9 *Birruarius, qui exequitur sententiam capitalem iniustam ratione subiectionis excusatur idem si torqueret indebitę de iudicis mandato, nu. 10.*

11 *Executor uidens sententiam iniustã non debet exequi.*

12 *Mandatum principis iniustum excusat officialem exequentem illud.*

13 *Principis mandatum iniustum non est statim exequendum, quia potuit moueri ex iracundia, nisi offitiali mortis periculum immineret.*

14 *Mandatarius excusatur, si mandanti licuit mandare de iure communi vel statutario.*

15 *Mandatarius exequens pro ratione sui officij excusatur.*

Mandatarius quibus ex causis excusetur, si de alterius mandato delinqueret.

1 PRimò † mãdatarius excusatur ratione superioritatis, ut quia superior mandat subdito delinquere, uel pater filio, uel dominus seruo, ut delinquant, nã tales aliquãdo a delicto excusantur, cum filius uel seruus dño, uel patri obedire teneantur. Quod uerum est in leuibus, secus in grauibus, Bar. l. non solum. §. si mandato. de iniur. l. liber homo, ubi gl. & Flor. ad l. Aquil. Ang. de malefi. uerbo Sempronium mandantem. col. 2. Dec. in l. uelle non creditur. de regu. iur. Carrer. in practi. f. 320. Licèt in grauibus delictis mandatarius non excusetur,
2 Tamẽ † ratione mãdantis minorari, seu alleuiari pœna debet, Bald. & Salyc. l. seruo. C. ad l. iul. repet. Alex. l. non solum. §. si mãdato. de iniu. Grama. consil. 36. colum. 2. Bald. c. 1. §. iniuria. de pace iura. firman. Barto. Sozi. in fallen. 202. ubi dicit hoc menti tenẽdum, ad hoc aut adiuuare possis homines, qui interficiunt de mãdato domi

3 norum. Cep.caut.40. Idem† etiã procedit in filia, quæ per mandatum matris abortũ fecit, nam minorari ei pœna debet, cum persuasionib. matris illud fecerit. Dec. latè consi.535.uol.4.

4 Quę † autem dicantur delicta grauia, quæ leuia, quę grauiora & quæ grauissima, ubi supra per doctor. & per Ale.d.l.leuia.de accu. & in l.prætor.§.præterea.de iniu. Doct.c.sedes. de rescr. & in c.at si clerici.de iud. Cep.consi.61.& 62. traditur & in §.atrox. institu. de iniur. & latè per Carrer. in pr. fol.320.& 321.

5 Fallit regula † quãdo mandatario immineret periculum mortis, ut quia si non occidat, mandans occideret eum, nam tunc occidẽdo excusaretur. Bal.cap.1.§.iniuria. uers.sed pone quidam potens. de pa.iur.firm. Alex.post Bar.d.l.liber homo.Ias.§.si minus.insti.de act. uers.nunquid. Bal.l.1. C.unde ui.glos.l.si familia. ff. si famil. furt.fecis.dicatur, Corset.singul. uer.metus. Hippol.l.1.18.limitatio.de sicariis. Carrer.folio.321. & 322.

Secundo principaliter excusat̃ man
6 datarius† si mãdatum a principio erat de genere permissorum. puta si quis conduceret artificẽ ad scindendũ ligna in fundo alieno, uel laboratorem ad laborandũ. nã tali ratione mandatarius excusabitur, & mandans de dãno tenetur, Bal. in l.rem.§.tignum, de rei uindi. Carrer.fol.322.in pract.

7 Quod uerum est † nisi illi artifici, uel laboratori protestatum esset; ꝙ ligna non incidat, seu aliter nõ laboret, ex quo dominus est, Sal. non ideo minus.C.de accus.Imo. Rom. & Ale.l.de pupillo,§.si forte. de ope.no.nunc. Ang.in auth. ut omnes obediant iudi. in princ. Ancha.c.1.q.14.de constit. Carrer.in pract. fol.322. & illud uerum est, si protestatio fuerit facta ante locatas operas, seu inceptas. non si post, quia post non tenetur credere, Bar.l.si quis nolem.C.de neg.gest.Dec.d.l.uelle.de reg.iu. Carrer.d.fol.322.

8 Item uerum est † nisi laborator & artifex ille esset uicinus, nam tunc præsumeretur scire, ideo ei non crederetur, nec excusatur. Carre. ubi sup. Spe.de emp.vend. §.ostẽso, cir. fi. Bal.d.l.non ideo minus. uers.in gl.4. Ang.de malefi.uerbo & Sempronium Rodolphi, vers. & prædicta procedunt, Gand.de pę. uers.pone quòd ego dixi. Ro. cons.293.Bal.l.qui sepulchra.C. de sepulch.uiola.

9 Tertio principaliter † excusatur birruiarius & familia protestatis, qui sñiam capitalem fuerint executi, licet iudex, aut ptãs iniustitiam fecerint. nam rõne officii excusantur, Dyn.c.quod si mãdato. de reg.iu.in 6. Ang.ubi sup.de malef.Bald.in dic.l.non ideo minus, uersi. quando mandatur, Paris de Put.de sind. uer.circa fi. late Carrer.

rer.fol.322.
10 Item † si Iudex mandet aliquem iniustè & indebitè torqueri, nam excusatur executor, familiaris & & miles, Mod.in tract.sindic.nu. 117. Bald l.excusantur, de infam. Ang.de malefi. uerb.fama publica.in materia capturæ, Ange.cōs.
11 300. Tamen † si executor uideret iniustam sentētiam non debet exequi.Innoc.in.c.pastoralis, de offic. de leg.Doct.supra, Carrer. fo.323.uide quādā apostillam ad Bar.d.l.liber homo ad leg. Aqui.
12 Quartò † Excusatur officialis, si mandato principis ipsi ut aliquē occidat, decapitet, furca suspendat uel torqueat, illegitimè illud fecerit, & literas suas executioni demādauerit absq; alia cognitiōe cāæ.Cin.l.fi. C.sin contra ius, uel util.publ.& in l. Rescripta.q.34. C.de precib.Impera. offeren. ubi uul, quòd officialis debet exequi & obedire etiam si mādet absque causæ cognitione, ut aliquem furca suspēdat. Nām exequendo nō tenebitur etiā in foro penitentiæ. Abb.c.quanto de iureiur.imo secundū eos nō obediendo superiori teneretur crimine sacrilegii. l. 1.C.de offic.presid.l.1.C.ut digni. ord.serue. Tamen cōmuniter nō
13 seruatur de iure. Nā† si Princeps mādet, seu scribat suo officiali, ut aliquem decapitet, uel furca suspendat, non debet tunc officialis cautus statim exeq, sed debet supsedere, & Prīcipi rescribere. Ratio est, quia Princeps potuit moueri ex iracundia, per tex. aureū ī l.uīdicari.C.de pen.c.apud Thessalonicā.11.q.3. Grā. uoto 32.n. 14.& 15.& 35.usque ad 40.Paris de sin. uerbo excedunt, consiliari. ubi exclamat contra officiales talia exequentes, Bald.l.3.§. si is pro quo. ff.quod quisque iur.Cō si.102.& 164.Aret.consi.165.imo plus, si officialis executus fuisset ī iustum mandatum Principis, teneretur, quia iniustū mandatum superioris nō excusat exequentem, ut latè Carrer.fol.323.& 324.& Mara.in Specu.aduoc.in q. an, & quādo mandatum iniustum excuset, & an teneatur exequi mandatū iniustum.Card.Clemen.1. q.3. de sepul.Bal.l.addictos C. de episc.& cler.

Quod uerum est, nisi ipsi officiali periculum immineret, si nō exequatur, quia ipsum occideret superior ut solent aliquādo tiranni facere, nam tunc ratione imminentis periculi exequendo excusatur secundū Bal.c.1.§. iniur.col.fin. de pace iur.firm. Bal. & Salic.l.1. unde ui, Petrus, Floria.l.scientiā, §.qui cum aliter.ad l.Aquil.Carrer.late fo.324.nu.12.
14 Quinto Excusatur† mandatarius, si ex forma statuti, aut iure cōmuni mandans excusaretur. Nā si mādāti licet, etiā mādatarius excusabitur.glos. l.cum fundum. de ui: arm. Bal.l.si quis id quod.§.fi. de iurisdic.omn. iud.Pau.l.refectioni.de

ni de usufruct. & ĩ l. Raptores, C. de episcop. & cle. Ang. de malef. uerb. & dominus Titius se defen dẽdo. Cepol. consi. 4. & in tracta. serui. de seruit. urba. præd. ca. 24. Alex. post Bart. in d. l. non solum. §. si mandato, de iniur. Carrer. f. 325.

Sextò si occidat pro executione sui oficii excusatur, & ideò si familia delinquentem sequatur, & delinquens in captura resistat, impunè potest eum occidere, uel si ducat cõdemnatũ ad suppliciũ, & timet auferri, potest eum occidere. Bal. l. addictos. C. de epis. aud. Bar. in l. si seruus C. de his, q ad ecclesi. cõfu. Pau. cõs. 192. But. Sal. & An. in l. 2. C. de his, qui latro. occul.

Quod tamen uerũ intellige, si habuerit hoc in mandantis, ut ibi tradit & non aliter, & quãdo iustè, & nõ iniustè, & non aliter. Carrer. in pract. fol. 325.

Regula VII. de mãdati materia

SVMMARIVM.

1 *Mandans proprie quis dicatur.*

2 *Mandatum inducitur, siue fiat uerbis imperatiuis, siue rogatiuis, siue enunciatiuis. Nisi fuißet inimicitia inter occisorem & occisum quia tunc esset consilium potius. nume. 3. Intellige si occisus erat inimicus utriusque. num. 4. Idem si occidens non erat aliàs facturus. num. 5.*

6 *Verba requiritur in proferantur ad ipsius mandantis satisfactionem.*

7 *Præsumimus in dubio mitius.*

8 *Verba prolata ad alterius interrogationem mandatum inducunt non consilium.*

9 *Mandatum inducitur, si quis dicat filio uel seruo post acceptam offensam ab aliquo, non reuertaris domum, nisi prius sentiam nouum de illo negotio. Intellige tribus concurrentibus. nu. 10.*

11 *Verba ista, eas, & rogo ut facias meam uindictam, inducunt mandatum. Ettiam si proferens dicta uerba, expreße inhibuisset, ne homicidium committeret. numero. 12.*

13 *Verba illa, malum est, hanc iniuriam non ulcisci, mandatum inducunt famulo uel filio. Intelligitur, dummodo iniuria sit facta domino uel famulo. nu. 14.*

15 *Mandatum intelligitur de uindicta leui, si iniuria illata esset leuis.*

16 *Famulus, qui repudiauit mandatum sed postea iuit & commisit homicidium, tunc dominus non tenetur.*

17 *Mandans non tenetur de occiso, si mandatarius mandati fines excessit.*

18 *Mandans, si uerba prefata dixerit aduocato, uel procuratori, nec tenetur de occiso, si alius interfecit: quia inetlligitur per iustitiam.*

Man-

19 Mandans non tenetur de mandato, nisi iis concurrentibus, de quibus hic.

20 Mandans illicitè iniuria affectus, presumitur mandasse, ut etiam illicita fiat uindicta.

21 Mandans per uerba suprapoſita non poteſt condemnari ad mortem, ſed ſolum torqueri.

22 Nemo ex præſumptionibns etiam uiolentis eſt condemnandus ad penam corporalem.

23 Temporis brenitas, allocutio ſecreta ad autem, & homicidium iuncta inimicitia faciunt mandatum præſumi.

24 Mandatum omnibus verbis induci poteſt.

Intellige ut infra.

25 Verba debent eſſe apta ad importandum mandatum.

26 Iudex debet interrogare de uerbis prolatis a mandante.

27 Verba commendatoria, admonitoria, vel perſuaſoria non inducunt mandatum.

28 Mandatnm non inducitur per verba conditionalia.

29 Mandatum in dubio non præſumitur.

30 Amicus, ſeruus, affinis, uel conſanguineis non preſumentur deliquiſſe de mandato domini, patris, aut alterius.

31 Mandatum præſumitur in actu ſucceſſiuo & habente cauſam permanentem.

32 Mandatum preſumitur, ſi pater, dominus, uicinus uel conſanguineus conſulti probantur, & tacuerunt.

33 Mandatum inducitur in ſeruo, filio, & cæt. per uerba iſti etiam enunciatiua, bonum eſſet uindictum facere.

34 Mandatum præſumitur in domino, qui neglexit reparare delictum famuli.

35 Mandatum preſumitur in familiaribus & domeſticis nilibus.

36 Allocutio ad aures ſecuto delicto inducit mandatum.

37 Mandatum præſumitur in officiali deputato ad aliquid expediendum a ſuperiore.

38 Domino imputatur familiæ exceſſus, & de ipſius exceſſu tenetur.

39 Viſitator uel vicarius epiſcopi ſi delinquant, epiſcopus tenetur.

40 Domino ſtatim purgante delictum familiæ non tenetur, uel ſi officialis delinquat extra officium. numero 41.

Vel ſi officialis eſſet perſona ualde digna. nu. 42.

Vel niſi officialis datus eſſet ſuperiori ab alio ſuperiore. numero 43.

44 Superior liberatur per exhibitionem officialis habentis officium publicum, ſecus ſi habeat priuatum.

45 Optio eſt damnum paſsi an uelit agere contra dominum exhibentem, an officialem exhibitum.

46 Dominus non tenetur pro officiali, cõtra qnem agitur criminaliter ad penam corporaliter, etiam ſi officialis aufugeret.

Do-

47 Dominus non obligatur ex delicto famuli delinquentis in re ad cuius custodiam dominus non teneretur.

48 Dominus non tenetur ex delicto famuli ante famulatum commisso.

49 Mandatum ut præsumatur quędam requiruntur pręcedere.

50 Mandans regulariter semper tenetur de mandato indistinctè, an mandatarius esse aliàs delictum commissurus.

51 Mandatum, per quod datur opera rei illicitæ, semper obligat mandãtem etiam si mandans non haberet animum occidendi.

52 Mandatum delicti non ordinati ad mortem non obligat mandãtem ad mertem:

53 Mandans aliquis fieri non dicitur uerè facere.

54 Statutum imponens pęnam uulnerãti non uerificatur in mandante uulnerari.

55 Statutum imponens pęnam uulnerãti non uerificatur in mandante occidi.

56 Statutum prohibens posse fieri pacẽ homicidæ non habet locum in mandante occidi.

57 Accusatus de homicidio, & probetur, eum mandasse occidi, absolui debet.

58 Mandans regulariter tenetur de excessu mandatarii, quando mandatum est illicitum.

59 Mandans tenetur de eo, quod potuit cogitare posse euenire.

60 Mandans uulnerari & prohibens occidi secuta morte tenetur de occiso.

61 Mandans tenetur ex mandato etiam tacito.

62 Mandans de excessu tenetur, quando in potestate mandatari non erat finen mandati non excedere.

63 Mandans nan tenetur de excessu, quando mandatarius potuit fines mandati seruare & non seruauit.

64 Mandans uulnerari armis non aptis ad occidendum, non tenetur de occiso, neque de excessu mandatarii.

65 Mandans illicitum non destinatum ad mortem, non tenebitur secuta mortem de occiso.

66 Inquisitio contra mandantem quid continere debeat.

67 Verba, ad satisfactionem suæ uoluntatis, necessaria in inquisitione contra mandatorem. locus & tempus secuti delicti nu.68.

69 Inquisitus uel accusatus de mandato condemnari non potest, si de inuestigatione uel persuasione probatum sit.

70 Verba, super quibus omnibus & singulis, cum annexis, etiam prorsus extraneis, non efficiunt, ut inquisitus de uno possit condemnari si de alio sit probatum.

71 Inquisitus de mandato uel instigatione ad homicidium, probando assertum mandatarium eius inimicum, se purgat.

Ini-

72 *Inimicitia donare præsumitur non probata reconciliatione.*

73 *Mandans regulariter de mandato non tenetur effectu non secuto. nisi in delictis atrocibus. nume. 74.*

75 *Mandans in crimine ueneni non tenetur effectu non secuto.*

76 *Mandans effectu non secuto tenetur de mandato in delictis, in quibus habetur pro delicto cõsumato mandatum. Idem in aßassinio. num. 77. si ad actum proximum uentũ sit. nu. 78.*

79 *Princeps effectu non secuto bene facit, si pęnam corporalem mutet in pecuniariam.*

80 *Mandans in crimine assassinii tradita pecunia etiam effectu non secuto & mandato reuocato tenetur pęna mortis.*

81 *Mandatum in criminalibus perpetuo durat, nisi fuerit reuocatum. nu. 82. uel limitatum ad tempus. numer. 87.*

83 *Reuocatio mandati debet ad aures mandatarij peruenire, ad hoc ut mandans excusetur. Item et offendendus. ut sibi caueat, monendus est. nu. 84.*

85 *Reuocatio mandati non operatur in crimine aßassinii propter criminis atrocitatem.*

86 *Mandans ex solo mandato in crimine assassinii dicitur consumasse delictum.*

88 *Mandans & mandatarius si effecti sunt inimici, mandatum censetur reuocatum.*

89 *Mandatarius si noluit acceptare mandatum à principio, sed postea ductus pęnitentia iuit, & mandatum executus fuit: tunc enim mandans non tenetur.*

90 *Mandans excusatur mandatario excedente fines mandati. Similiter si mandatarius erat omnimodo delictum commissurus. nu. 91.*

92 *Mandatũ nunquàm præsumitur tribus concurrentibus. Inimicitia offensio mandatarii, superiori iussus ad inferiorem.*

93 *Mandans excusatur, si mandatarius dicat, se non fecisse ut mandatum adimplere, sed quia erat occisi inimicus.*

94 *Mandans excusatur, si mandatarius non acceptauit mandatum.*

95 *Mandans excusatur à pęna ordinaria, si mandatarius attẽtauit, sed non consumauit delictum.*

96 *Mandans non punitur, si solum mandatum pręcessit, sed attentatum delictum non fuit.*

97 *Mandans excusatur ex defectu ordinis non probati.*

98 *Mandans excusatur, si delictum respectu personæ sit impossibile per rerum naturam.*

99 *Mandans excusatur in delictis, in quibus plures concurrere non possunt à pœna ordinaria, sed tenetur ut consulens, uel instigator.*

100 *Mandans excusatur, si contra eum testium dicta non concordant cum rebus sensatis & uerisimilibus ut quod filius pręcipiat patri,*

patri, uel uasallus domino, &c.

101 *Mandans excusatur, si mandatarius non tenetnr.*

102 *Mandans excusatur, si non constat de mandatario.*

103 *Mandans non tenetur de mandato in delicto, in qno quis per seipsum potuit delinquere.*

104 *Mandans officialis ratione officii non tenetur de mandato, in casu tamen licito, & non doloso.*

105 *Mandans ratione delicti cessantis excusatur a pœna ordinaria legis.*

106 *Mandans excusatur ratione mandati inualidi.*

107 *Mandans excusatur ratione non probatę qualitatis.*

108 *Mandans punitur eadem pœna, qua mandatarius delinquens.*

109 *Mandans perinde punitur, ac si proprijs manibns delictum commisisset.*

110 *Mandantes plures successiui, unus post alium tenentur cum mandatario pari pœna.*

111 *Mandans non excusatur a pœna ordinaria delicti propter eius absentiam tempore commissionis delicti.*

112 *Mandans occidi aliquem in tali loco tenetur, etiam si occisus fuerit extra locum. effectu non secuto pœna extraordinaria, uel stellionatus nu. 113.*

114 *Statuta loquentia in personam non obligant mandantem, effectu etiam secuto ad pœnam facienti, cum proprie non dicatur facere.*

115 *Mandatarius, & mandans pari pœna plectuntur, quando lex loquitur realiter, secus si personaliter.*

116 *Mandans non tenetur pęna ordinariæ, si mandatarius delictum erat alias omnino facturus.*

117 *Cautela ad euadendum mandantis mortem.*

118 *Mandans in dubio non præsumitur fuisse alias delictum facturus.*

119 *Mandans pluribus, ut occidant, omnibus occidentibus, si unicum est homicidium tenetur unica pęna. Secus si plura delicta uel homicidia commiserit, aut mandauerit.*

120 *Mandans percuti clericum incidit in canonem, si quis suadente diabolo. Etiam si mandatum reuocauerit.*
Intellige, ut supra, quęst. nona, limit. prima.

121 *Mandans clericus, ut quis percutiatur, uel occidatur, efficitur irregularis, etiam si mandatum reuocasset.*

Primò quæro, quis mandans propriè dicatur.

I I. Quibus verbis mandatum inducatur.

I I I. An mandatum in dubio præsumatur factum, & quid præcedere debeat ad faciendum mandatum præsumi.

I I I I. An quis ex mandato semper teneatur, & quid præcedere debeat.

V. An

V. An mandans dicatur vere facere, & comprehēdantur in statutis loquentibus de facien.
VI. An mandans teneatur, si quem occiderit ultra mandatum, & præter eius intentionem, & propositum, & de excessu mandatarij.
VII. Inquisitio contra mandantem, quid continere debeat, & de eius forma.
VIII. An mandans ex mandato, non secuto effectu, teneatur.
IX. Mandatum quanto tpe duret.
X. Mandans ex quib. causis excusetur de mandato.
XI. Mandans qua pęna puniatur.
XII. Mandans & mandatarius an puniantur eadem pœna.
XIII. Mandās an teneatur ex mandato, si mandatarius erat aliter facturus illud delictum.

Præmittas primò quòd materia de qua nunc tractamus, est materia mandati sine pecunia. Materia autem mandantis cum pecunia ponetur infra in materia assasinii.

1 PRimò igitur q̄ro † quis proprie mandans dicatur? Dicas. Mandās dicitur ille, qui delictum cōmitti madauerit propter seipsum ad suæ uoluntatis satisfactionem, nulla data pecunia. Bar in l. non solum. §. si mandato. de iniur. Ang. de male. uerbo & Sempronum Rodulph. in pract. Alex. consi. 128. uol. 4. Bal. l. hæc uerba. de infam. Ang. consil. 22. Carrer. fol. 295.

2 Secundò Quæro † quibus uerbis mandatum inducatur. Dicas, multis modis mandatum induci, siue fiat uerbis imperatricibus, siue rogatiuis, siue etiam enunciatiuis, vt infra uidebis. Dummodo per ipsa coniecturari mēs mandantis possit, & primò de imperatiuis. si q̄s ergo alicui dicat, occidas, uel percutias illum, uel uade ad occidendum illum, uel similia, Carrer. fo. 395. Corn. consi. 57. uol. 4. Bar. l. non solum, §. si mandato. de iniu. mandatum inducitur. ubi sup.

Similiter mandatum inducitur, si quis dixertt. Ne dicas tanta uerba frustra uade occide unū uel duos illorū, quia per huiusmodi uerba, quæ imperatiua uidentur, sine dubio mandatum inducitur. Bal. l. 1. C. de seru. fug. Aret. l. si quis mihi bona. §. sed si mandauerit, de acq. hær. Ruy. consi. 6. in princ. nume. 1. lib. 1.

3 Quod † tamen procedit, & verum est, quando fuisset inimicitia inter mandantem & occisum, secus uerò si inimicitia fuisset inter occidentem & occisum, nam tunc per talia uerba consilium potius, quam mandatum induceretur, Ruin. ubi sup. nu. 2.

Item non procedit, quando occisus

erat inimicus vtriusque, videlicet
occidentis & proferentis illa ver
ba, nam in dubio consilium po-
tius præsumitur, & non manda-
tum, Rui. ubi sup.
5 Quod † tamen sanè intelligas, si
constet occidentem non fuisse
alias facturum ob aliqua indicia,
tunc mandatum præsumitur, &
non consilium. Rui. ubi sup.
6 Item uerum est, † dummodo ista
verba proferantur ad satisfactio
nem ipsius mandantis, alias si non
fuissent ita prolata, non inducere
tur mandatum, ét si fuissent prola
ta per uerba imperatiui modi. vn
de si quis dixerit Titio, ego uolo
ire ad dandum illi bastonatas, nõ
per hoc diceretur mandatum, sed
potius consilium, cum protulerit
illa uerba ad satisfactionem alte-
rius, & non suam. Corn. cons. 57.
uolum. 4. Bal. l. 1. C. de ser. fugit.
Et ratio est secundum eos, quia
7 † in dubio debemus mitius agere,
& ideo non mandatum, sed con-
silium inducitur, quia efficacius
obligat mandatum, quàm consi-
lium, sequitur Ioan. And. c. nullus
ex consi. de reg. iu. in 6.
8 Quod † uerum est, dummodo illa
uerba, ut sup. prolata nõ fuissent
ad alterius interrogationem, quia
tunc secus esset secundnm eosdẽ.
9 Similiter † mãdatum inducitur, si
quis iniuriatus ab alio dixerit uel
famulo, uel filio. non reuertaris
unquam domum meam, nisi prius
de illo negocio nouum sentiam.
Barto. l. si quis mihi bona. §. sed si
mãdauerit, de acq. hær. ubi refert
quendam militem Florentinũ de-
capitatũ fuisse, quia prædicta ver-
ba famulo dixerat, ex quib. famu-
lus quendam occiderat, sequũtur
omnes cõiter Ang. de malef. uer.
& Sempronium mandantem. qõ.
21. Hipp. consi. 123. vbi refert in
finitos Doct. hoc tenentes, & as-
serit hanc esse communem sentẽ-
tiam. Ant. Corset. sing. uer. præce
ptum. fol. 174. Carrer. folio 295.
10 nu. 37. Aduertas, quòd † d. doctr.
Bar. in d. §. sed si mandauerit. sic
simpliciter intellecta non est ue-
ra, sed debet intelligi trib. concur
rentibus, & non alias. primo ut
præcesserit capitalis inimicitia cũ
occiso. secundò, ut dominus se-
creto illa uerba dixerit famulo.
tertiò, ꝙ post talia uerba inconti
nenti fuerit homicidium secutũ,
ita hoc dictum Bar. declarat Dec.
consi. 234. nu. 9. uol. 2. Bal. l. 1. C.
de seru. fugit. uers. & ille dicitur
mandante. Io. de Anan. consil. 95.
uisa inquisit. col. 2.
Vnde si quis iniuriatus ab aliquo di
xerit fratri suo, aut cõsanguineo,
11 uel amico † eas, & rogo ut facias
uindictam meam, debet intelligi
mandasse, & per consequens tene
bitur de mandato, non obstante
quorundam opi. tenẽtium, ut uer
ba ista accipiantur iuridice, & sic
per uiam iuris, maxime si ille, cui
mandatur erat persona, in qua nõ
põt cadere alia uerisimilis inter-
pre-

pretatio, quam homicidii cõmittendi. Iaſ. l. j. C.de ſeru.fugitiu. Carrer.fol.296.

12 Amplia, ut procedat † etiam ſi dominus proferẽs dicta uerb, exprẽſsè ĩhibuiſſet famulo, ne occideret illum. ca.fi.de homic.in 6 Matth. ſingul.188.Iaſ.in d. l. ſi quis mihi bona.§.ſed ſi mãdauerit. Carrer. prac.fol.296.nu.38.

13 Secundò Amplia, ut procedat † etiã ſi dominus, uel pater talia uerba directè non proferret, & ſic dubiè, & imperſonaliter, ut quia dicãt malũ eſt hoc factum, uel malũ eſt iniuriam remanere impunitã, loquendo tamen cum famulo. nã per talia uerba mandaſſe cenſetur per tex.in c.literas.de exceſſ. prælа.Roman.conſi.222.Carrer.fol. 296.nume.41.

14 Tertiò Amplia, ut procedat † quãdo iniuria facta fuiſſet domino, uel famulo. Iaſ. in d. §.ſed ſi mandauerit.Carrer.fol.296.nu.41.

15 Limita modo dictã regulã, & † primò limita dictam doctrinam Bar. in d.§.ſed ſi mãdauerit, ut nõ procedat, quàdo iniuria domino, uel patri illata fuiſſet leuis.nam tunc illud mandatum debet intelligi, ut, uindictam faciat, ſcilicet leuẽ, & ſimilem iniuria, puta ſi alapa ꝑcuſſus famulus uel ipſe fuiſſet. nã tali caſu, ſi ille mandatarius occideret illum, non tenetur mandans de occiſo.Hippo.conſ.123.nu.21 per notata l, 1.C.ũde ui. Raphael Ro.Alexã.d.§. ſed ſi mandauerit, Gram.conſi.63.Anton. d. ſingul. uerb.præceptum.fol.174.Alexan. conſi.128.uol.4.Ange.de malef. uerbo & Sempronium Rodulph. uerſicu.21.quęro, Carrer.fol.292 nume.43.

Quod uerũ eſt, quando iniuria fuiſſet illata domino, uel patri ab aliquo ſibi æquali, & æque nobili, uel melioris conditionis.Nã tunc intelligitur de æquali pugna, uel de æquali uindicta.Secus tamen ſi inferens iniuriam, & offeſam fuiſſet melioris, uel minoris conditionis, & offenſus fuiſſet nobilis. Nã tũc habita ratione qualitatis ꝑſonarũ interpretãdum erit de uindicta, per quam iniuria fuiſſet propulſata, latè Carrer.fol.297.

Scundò Limita, ut nõ ꝓcedat, quã-
16 do † famulus repudiaſſet mãdatũ qui poſtea iuit, & illũ occidit, tũc dominus nõ tenebitur.Anto.Corſet. ſingula.ubi ſup. & faciunt d. per Bal.l. literas. C.mandat.Carrer.in pract.fol.298.nu.46.

17 Tertiò Limita nõ procedere † quãdo famulus fines mandati exceſſiſſet, puta qa dominus ei dixit, fac uindictam cum baſtono, alapa, pugno.&c. Nam tũc ex genere armorum comprehenditur domini, uel patris animus, ſi ille ſeruus talẽ occiderit, de occiſo non tenebitur, not.ĩ l.1. §.ſi diuus, de ſicar.Bal.l. mãdat.in fin.C.mandat.Ita limitatur tex.in d.c.fin. de homic. in 6. Carrer.fo.297.n.45.Bal.in l.non ideò minus.C.đ accuſ.Ang đ malefi.

lesi. uerb. & Sempronium Rudul phi.q.18.

Quartò Limita non procedere, quan
18 do † talia uerba probata fuissent à domino, uel à patre in personã alicuius, qui uerisimiliter uindistam corporalem facere nõ posset, nec debeat. puta si dicta fuissent Aduocato, uel procuratori. nam tunc ĩtelligeretur per iustitiã, & domini iuramento in hoc staret. iuxta notata in §.aliæ, inst. de action. & not.l.1.C. de his quib. ut ĩdig. Ba. d. §. sed quid sit mãdauerit. Carrer. fol. 292.

Quintò Limita supradictam regulam
16 † ut ꝓcedat his concurrentibus, & non aliàs.

Primò enim præcedere debet inimicitia capitalis inter mandantem & offensum.

Secundò, quòd dominus secretè mãdauerit famulo loquendo sibi ad aurem, taliter quòd incõtinẽti secutũ fuerit homicidium. aliàs ubi unum ex illis cessaret, decisio Bar. communis locum habere nõ poterit, etiam quòd famulus domesticus, uel amicus homicidiũ perpetrauerit. Ias. l. 1. co. 7. uersi. quintò mirabiliter. C. de ser. fugitiu. ubi Bal. uersi. & probat̃ mãdatum. Io. de Anan. cons. 59. Visa inquisitione formata per Magistratũ cõtra Capitaneum Florentinum. Hipp. d. consi. 132. nu. 22. Anto. Corset. singul. ĩcipit, pręsumptio. uers. celeritas actus. Bal. c. uerita. de dol. & cõtumac. Carrer. fol. 298. De. consi. 234. in. fin. uol. 2.

Sextò Limita, ut procedat, quando
20 † dominus recepisset iniuriam illicitè; nam tunc talia uerba domini de uindicta intelliguntur, quòd sicut illicitè ĩiuriam recepit, ita mãdasset illicitè propulsare, aliàs si licitè receperit iniuriam secus. Ale. cons. 220. quoniam abundè, uo. 2. Carrer, fol. 298. nu. 49. qualitas enim præcedentis iniuriæ arguit, qualis fuerit animus domini mandantis in sequenti. arg. c. scriptũ. de elect. Bal. l. si prædium. col. fin. de ædit. act. uers. sed pone. Carrer ubi supra.

Septimò & ultimò limita, & intelli-
21 ge, quòd † propter prædicta uerba domini, uel patris in filium, uel seruum prolata procedi posset ad torturam contra dominum, uel patrem, non etiã quòd his uerbis cõdemnetur ad mortem. nam ex talibus uerbis, ut supra, præsumitur mandatum ceteris cõcurrentibus
22 Vnde clarũ est, quòd † ex præsumptionibus quantum cunque uiolẽtibus non potest ueniri ad condẽnationem, & pœnam corporalem, ut per Innoc. ca. quia uerisimile. de præsump. & ibi p Abb. & alios in c. afferte. eod. tit. Abb. c. auditis col. ult. de præscript. Bal. & alii in l. fin. C. de proba. Alex. consi. 15. uol. 1. Gandi. de indic. indubi. per totum. Hippol. pract. §. diligẽter. Carrer. fol. 298. Vnde etiam inferunt, quòd si alicuius hæres, uel alius dixerit, De hoc me uĩdicabo,

aut

aut facias uindictam de morte defuncti, aut alterius inimici, si prædicta uer. fuerit prolata, & occisus ille fuerit, ille talis poterit eo casu torqueri.

Similiter mandatum præsumitur, si dominus, aut pater offensus loquaẽ ad aurẽ famulo, uel filio, & statim sit per famulũ, uel filiũ cõ-
23 missum homicidium, nã † ex temporis breuitate concurrẽte inimicitia, præsumitur mandatum. concurrente uerò sola inimicitia, præsumitur consilium in mitiorẽ partem. nulla concurrente inimicitia nec mandatum, nec cõsilium præsumitur, etiam si iniuriæ præcessissent. Bal. l. prima; uers. ille dicitur mandare. C. de seru. fugitiu. Bal. l. si quis mihi bona. §. fin. de acquir. hered. Corn. consi. 57. uo. 4. Corsett. singu. uerbo præsumptio. l. si ob turpem de cõd. ob turpem causam. Aret. c. 3. loco, in fi. de prob. Alex. l. 1. C. de his. quibus ut indi. Carrer. fol. 299.
24 Vltimò scias, quòd † mandatum omnibus uerbis inducitur, siue ĩperatiuis, siue negatiuis dummodo ad satisfactionem mandãtis, ꝓlata fuerint, ut supra dixi.

Quòd sano modo intelligendum est.
25 Primò, ut hoc uerum sit† dummodo illa uerba ipsa sint, ut possint ĩportare mandatum, alias secus. Carrer. fol. 308. nu. 57. & ideò dixit. Bal. l. ob hæc uerba, de infam. quẽ sequitur Aug. de Arim. in add. ad Ang. de malefi. uerbo ubi supra quod cum aliquis ĩducit testes ad
26 probandum mãdatum, iudex † debet ĩterrogare, quibus uerbis fuit usus ille, qui accusatur aut inquiritur de mãdato. Nam ex serie & qualitate uerborum apparebit, uerum fuerit mandatum necne.

Item intelligitur uerum, dummodo
27 † non sint uerba admonitoria, & commẽdatoria, uel persuasoria, ta aliquis habens animum deliberatum occidendi Titium, accessit ad amicum, cui dixit se uelle talẽ occidere. Ille autem dixit, placet mihi fac bene, & citius, certè cum alia uerba sint commendatoria & persuasoria, mandatum per ipsa ĩductum non censetur. Carrer. fo. 299. nu. 54. & 299.
28 Item intelligas uerum, quãdo † essent dicta uerba purè & simpliciter ꝓlata, secus si cõditionaliter. Bar. l. si pupillus. §. uideamus, in fin. ꝺ nego. gest. Carrer. d. fo. 295.

Tertiò Principaliter quæro, an mãdatum in dubio præsumatur factum & quid præcedere debeat ad faciẽdum mandatum præsumi.
29 Dicas, mandatum † in dubio non præsumi. Bal. l. prima, uers. ille dicitur mandare. C. de seruis fugit. Corn. cons. 57. uol. 4. Corsert. singul. uerbo præsumptio. Ias. l. si ob turpem. de condit. ob turpem causam. Innoc. c. ad audiẽtiam. de homicid. Carrer. fo. 299. nu. 53. tex. est in capit. cum ad sedem, de rest. spoliat. Bal. l. si familia. de publica. Bald. consi. 98. uol. 1. & consi.

383.uol.5.tex.not.in c.quia præsulatus.1.q.4.& in c.Petrus à contrario sensu.de homicid.ubi Fel. 1.col.in fin.

30 Amplia etiam, quòd † delinquens fuerit filius, seruus, uel amicus, uel cõsanguineus. Nam talis delinquẽdo mãdato domini, uel patris deliquisse non præsumitur.d.c.cũ ad sedẽ.de restit.spol.Bal.d.cons. 98.& 383.Carrer.ubi supra.Abb. c.cum canon. c. constitutus, el 1. de testi.Ias.l.ciuitas.col.2.si cert. pet.sed alia indicia requirũtur, & urgentia ad hoc, ut mandato ipso rũ deliquisse presumatur, Docto. ubi supra.

Primò Limita non ꝓcedere, quãdo
31 † delictũ non esset momẽtaneum, ut homicidium, sed successiuum & haberet causam permanentem. Nam mandato domini, uel patris illud facere præsumitur, Abb. ca. constituit.el 1.& ca.causam.de testi.Ias.d.l.ciuitas.ubi sup. Feli.c. Petrus.colu.2.de homicid.tex.singul.in ca. constituit. el 1. de testi. Bald.l.1.prope.fin. C. si qua. prædit.potesta.

32 Secundò Limita, quando † pater, dominus, uel consanguineus.&c. fuissent consulti à filio, uel uicino & tacuerũt, & temerè instruxerũt nam tunc eius auctoritate deliꝗsse præsumitur, cum illos prohibere potuerint, & non fecerint. Fel. d.c.Petrus.nu.3.Carrer.fol.300. nu.55.tex.in d.c.Petrus, & ca.sicut tuis, de simon.

Tertiò Limita nõ ꝓcedere, quando
33 † aliquibus signis, uel uerbis appareret illos eorum uolũtate deliquisse, quod omnibus uerbis poterit apparere, de enunciatiuis dicẽdo Bonum esset, uindictam facere. Bald.l.1.C.de seru. fugitiu. uers. & probatur mandatum.Ioann.de Ana.cõsi.53.Ias.l.si quis mihi bona.§.penult.de acquir.hære. Carrer.fo.285.quod uerum est etiam in actu momẽtaneo, secundũ Fel. d.c.Petrus.nu.5.& ita intelligitur secundum eum notabile dictum. Bart.in l.si quis mihi bona.§.iussum.de acquir. hæred. Petrus de Anchar.c.ex literis.de excess.prælat.Bart.l.si neutri §.fin.de priuileg.credito.

Quartò Limita non procedere, quan
34 do † dominus potuisset reparare delictũ famuli, & neglexerit. Nã tunc culpa non caret.Bald.ca.ueritatis.de reg.iur. Feli.d.c.Petrus nume. 21.

Quintò Limita non procedere, quan
35 do † familiares & domestici essent personę uilis conditionis & famę, nam tunc eorum delicta domino imputantur, cum propter eorum uilitatem non præsumantur ex se deliquisse, nec ignorãtiam in hoc poterunt allegare.Cardi.post Paul.Clem.ne ĩ agro.§.porrò.4.no. de statu mona.Fel.dicto capit. Petrus. num.7.

36 Sextò Limita, quando † dominus uel pater locuti fuissent ad aures famulo, uel filio, & statim post ꝑ

famu

famulum, consanguineum, uel filium delictum factum fuerit. nam tunc ex breuitate t̃pis concurrente etiam inimicitia præsumitur mandatum, alias secus. pendente uerò sola inimicitia præsumitur consiliũ. Nulla uero concurrente inimicitia, nec mandatum, nec cõsilium præsumitur, ẽt si minæ precesserint. Bal. d. l. 1. uers. Nec dicitur mandare. C. de ser. fug. consi. 51. Corset. sing. uer. presumptio. Ias. l. si ob turpem causam, de condi. ob turpem causam. Innoc. c. ad audientiam. de homic. Carrer. fo. 209. nu. 53.

37 VII. Limita† si esset superior habens officiales, uel famulos deputatos ad aliquid expediendnm, q̃a

38 † eorum excessus imputatur domino. l. 1. in prin. & §. famulo, de publ. l. ait prætor, de ui & ui ar. sequitur Archid. & omnes in cap. si epis. de of. ordin. in 6. qui dicit, ꝙ

39 † si officialis episcopi uisitãs, uel uicarius delinquat, tenetur episcopus. Bal. l. 1. de curios. lib. 12. & in l. nequid. in principio, de incend. rui. & naufrag. Fel. c. Petrus num. 8.

40 Quod uerum est, nisi † dominus post sentẽtiam statim purgaret delictũ officialis. Rota conclu. 266. Item si vicarius. in nou. Felv. ubi

41 sup. Item † verum est, nisi officialis delinqueret extra officiũ, quia dominus non tenetur, nisi in quãtum alii domini tenerentur de delicto famuli non officialis. Bart. l. ne quicquid. in prin. de incẽ. rui. & naufr. Abb. & Anton. cap. 1. de rest. spol. Io. de Imo. ca. generalie in glos. uer. ministros. de elect. in 6. Card. clem. prima. §. fin. de hæret. in 6. Fel. in d. capit. Petrus, numero 10.

42 Item uerum est, nisi † deputatus ad certum officium a superiore esset persona ualde integra. Ita colligitur ex glo. in c. 1. uers. Archi. de of. archid. Oldra. consil. 92. & Fel. ubi sup.

43 Item uerum est, nisi† officiales dati essent ipsi superiori ab alio superiore, & ipse eos non elegisset: nam tunc eorum delicta non imputantur sibi. Bal. c. 1. de of. dele. & l. mancipia. C. de ser. fug. Felyn. ubi supra.

44 Item verum est, nisi† potestas, vel alius exhiberet ipsum officialem, nam tũc statim liberatus est. Bar. d. §. familia. Rom. consi. 11. incip. proposita. Fel. ubi sup. quod sanè intelligendum est, in habente officium publicum, secus est in h̃ñte offm̃ priuatum. Puta tabernarius nauta & similis, quia si eorum officiales delinquant, non liberatur

45 dominus eos exhibendo, † sed optio datur damnum passo, contra quem uelit experiri. l. unica. ff. na. cau. stabu. Abb. d. cap. 1. de restit. spol. Bart. d. §. familiæ. Felyn. ubi supra.

46 Item uerum est, nisi† criminaliter ageretur ad pœnam corporis contra officialem, quia etiam si fugeret,

ret, non conuenitur dominus. Roma.consi.15. Plura sunt, latè Fel. d.c.Petrus.nu.13.

Item uerum est, nisi essemus in casu, de quo per Inno.c.cum ad sedem de restitu.spol. ubi Abb.uer.item præsupposito. Bald.l.1.ad fi.C.de epi.& cle.Fel.ubi sup.

47 Item uerum est, nisi † famulus delinqueret in re, cuius custodia nõ spectabat ad dominum, Flor. l. si seruus seruum. §.Proculus. ad l. Aquil. Fel.d.c.Petrus.

48 Item verum est, nisi † commissum esset delictum ante famulatum. Bar.l. Titius. de testa. milit. Fel. ubi sup.

49 Vlt. † pro complemento scias, ꝙ ad hoc ut mandatum præsumatur etiam in prædictis casibus, requiritur de necessitate, ut præcedat inimicitia capitalis. Item, ꝙ mandans locutus fuerit delinquenti secreto ad aurem. Item, quòd incontinenti secutum fuerit homicidium. Ioan. de Ana.consil.9.uolum.1.ubi uult, quòd quotiescunque ista cessarent non præsumeretur mandatum, etiam si occidens fuisset familiaris, amicus, uel consanguineus inquisiti. Bal.consi.98. uol.1.

Quartò principaliter quæro. an mandans semper teneatur.

50 Dicas regulam esse, ꝙ mandans semper tenetur, nulla habita distinctione, an mãdatarius esset aliter facturus, uel non, Ang.de malef.uer. & Semproniũ Rodulphi. vers.22.quæro. in fi.ubi Ange.de Atimin.in addi. Bal.l. ob hæc uerba, de his, qui not.infam. Ang.l.1. de eo, per quem factum erat. solũ ergo prędicta distinctio uera erit in consulente & persuadente, secundum Doct. supradictos.

51 Amplia, ut procedat † etiam si mandans animum & intentionem occidendi non haberet, dummodo per tale mandatum detur operarei illicitæ, & inde homicidiũ secutum sit, quia mandatum illud tendebat illud in delictum, quia tenebitur de homicidio licet illud contra eius uoluntatem secutum sit. tex. no. in c. fi. de homici. in 6. Dec.consi. 174.uol. 2.

Limita regulam, ut procedat, quan-
52 do † delictũ illud non erat ordinatum ad mortem. Puta mandatum Titio, ut Seiam mulierem raperet & ad uillam ducat, illam rapuit, & in uilla eam ductam occidit. Certè cum talis raptus ad mortem nõ fuerit ordinatus, sed tantum ad libidinem, non tenetur de homicidio, si ille contra eius uolũtatem occideret, quominus dederit operam rei illicitæ. Dec.d.consi.134. uolum. 2. Ampliatio ergo solum locum habebit, quando mando aliquid fieri, ex quo regulariter potest mors sequi, sicut si mando alicui aliquod membrum mutilari. Dec. ubi sup.

Quinto principaliter quæro, an mandans dicatur uere facere, adeo ꝙ comprehẽdatur in statuto loquẽ

te

te de faciente.

53 Dicas, ꝙ † mandans aliquid fieri non dicitur uerè facere, nam qui per alium facit, non dicitur propriè id facere. Ang. de malef. uerbo & Sempronium Rodulphi, uer. 14. quæritur. Bal. conſ. 52. uo. 1. Carrer. fol. 302. num. 59. Gram. deciſ. 28. nu. 27. uſque ad finem. Alc. conſi. 65. uolum. 4. Petrus de Ancha. c. canonum ſtatuta. q. 14. de conſtit.

54 Ex hoc enim infertur, quòd † ſi ſtatutum certam pœnam uulneranti imponat, non uerificatur in mandante uulnerari. Grama. ubi ſup. Alex. ubi ſup. Ang. de malef. ubi ſup. Bald. ubi ſup. Carrer. in practica criminali, folio 301. numero 59.

55 Secundo infertur, † ꝙ ſi ſtatutum certam pœnam uulneranti imponeret, non uerificaretur in mandante occidi, maxime qñ idem ſtatutum cõtineret iuris communis aggrauationem. Puta, ſi deponeret, quod admitti non debeat quis ad homicidii defenſionem, etiam ſi eſſet pater inquiſiti, uel denunciati, niſi ipſe principalis comparuerit. Alex. conſ. 65. uol. 4. Capi. deci. 155. col. 3.

56 Tertio infertur, ꝙ † ſi ſtatutũ prohiberet, poſſe fieri pacem homicidę, non habebit locum in mandante, & maxime dum dicit, ꝙ de homicidio non poſsit fieri pax. Bal. l. ex hoc iure. de iuſt. & iu. Alex. conſ. 65. col. fi. uol. 4.

57 Quartò infertur, ꝙ † ſi aliquis accuſauerit aliquem, dicendo alium occidiſſe, ſi poſtea probatũ fuiſſet, quòd illud Sempronius principaliter non feciſſet, ſed per alium fieri mãdauit, accuſans ſuccumbet, & proceſſus nullus erit, de eo ꝙ omnino ſequi debet abſolutio Titii. Io. Monach. ca. qui per alium. de reg. iur. in 6. Bal. c. 1. §. iniuria. uerſic. pone, accuſo te. de pace iur. firm. Fel. ca. mulieris. de ſenten. excom. Hippo. in pract. §. & quia.

Sexto principaliter quæro, an mandans de exceſſu mandatarii teneatur, ſi quid fecerit præter eius intentionem, & propoſitum.

58 Dicas, regulariter † mandantem tenetur de exceſſu mandatarii, qñ aliquid mandauerit illicitum, ex quo poterat mors ſequi, uel ad mortem eſſe ordinatum. Puta, mandaui Titio, ut aliquem uulneraret qui mandatũ adimpleuit, unde mortuus vulneratus, unde tali caſu mandãs de occiſo tenebitur, ſcilicet pœna mortis, non aũt inculpati homicidij, quamuis a principio hoc in intentione mandans nõ haberet, ſed ex facto eueniret

59 † cum hoc euenire poſſe cogitare debet, Cep. conſil. 24. nume. 38. Alb. de Roſ. l. non ideo minus. C. de accuſ. Angel. d. l. non ideo minus. C. de accuſ. Ang. in d. l. non deo minus. ubi Bald. uerſicu. item quæritur an mandans. Hipp. l. frater tuus. num. 24. C. de ſic. Salic.

l.cum mandati.C.mandati.Anan. cap. ſicut dignum. de hom.in 6.

60 Amplia, ut procedat† ēt ſi mandás inhibuiſſet mandatario, vt non occideret, ſed uulneraret tantum; nam hoc non obſtante pœna mortis tenebitur, cum ſimiliter hoc euenire poſſe cogitare deberet. Cep. ubi ſup. Alb. ubi ſup. Angel. Bald.in d.l.non ideo minus. Carrer.fol.307.nu.72.& 73.

61 Secundo amplia, † ut procedat non ſolum in mandato expreſſo, ſed etiam tacito, Aug.de Arimi.in addit.ad Ang. de malef.uer. & Sẽpronium Rodulphi. uerſicu. 18. Abb.c.ex literis, de exceſ.prælat. ubi per illum tex. dicit, ꝙ ille eſt caſus,quòd ille epiſcopus,de quo ibi, qui tacite uidebatur mandare, quòd ille miniſter ſuus aliquẽ uulneraret, quod ſi mors ſecuta eſt, poſtea tenebitur de occiſo. Carrer.fol.302.nu.72.

62 Amplia †ut tãto magis procedat, quando in ptãte mandatarii non erat fines mãdati nõ excedere,puta ſi Titio mandauit, ut pugione uulnera ſocio inferret, uel ipſum membro debilitaret, nam tũc ſi ille moriatur,mandans de occiſo tenebitur, quia mandatarins ſtateram in manib. habere non poterat, nec in ſua poteſtate eſt vulnerare læthaliter, uel nõ læthaliter. cum exquolibet uulnere poſsibile ſit quem mori. Ang.de malefic. uerbo & Sempronium mandatorem, uerſ. 18. Cep. ubi ſup.Bal. d. l.non ideo minus.uerſ.item quæro,an mandatarius. Tex.eſt no.in c.ſi.de homic.in 6.Io.de Ana.capit.ſicut dignum de homicid.Bal. d.l.cum mandati. Hip.conſil.67. nu.31, Gram. conſil.20. Carrer. ubi ſup.

Primo limita non procedere, quãdo

63 † mandatarius poterat fines mandati ſeruare,& non ſeruauit.nam tunc excedendo, dominus, ſeu mandans de exceſſu nõ tenebitur pœna ordinaria,ſed tantum de eo quod fieri mandauit. puta,mandauit Titio,ut Seium percuteret extra plateam, uel extra palatiũ, vel in cruribus, Ille uero percuſsit in capite, uel in platea, uel in palatio.Ang.de malef.uer.ubi ſupra, uel mandauit,ut pugno, uel alapa percuteret, ille uero baſtono, uel enſe percuſsit. Cep.conſi.34.nũ. 58.& 59. Hipp.conſil.67.nu.32. Bal. Alex.l.ſi quis mihi bona,§.ſi mandauerit.de acq.her. Gramat. conſil.20.Carrer.fol.307.& 308 nume.72. Bal.l.cum mandati. C. mandati.Pariſ.conſil.161.nu.19. uolum.4.

64 Secundò limita, ut procedat qñ mandauĩt aliquem uulnerari armis aptis ad occidendum, nã tunc ſi mandatarius exceſſerit, mandãs de exceſſu tenebitur, Cũ uulnera ad menſuram dari non poſsint.puta cũ enſe, pugione & partiſana. Secus ſi mandaſſet aliquem uulnerari cum cultello ita paruulo,quo ueriſimiliter aliquẽ occidere non poſ-

posſit, cũ aptus non eſſet ad uulnus mortale inferendum. Vnde ſi uulneratus illo paruo uulnuſculo moriatur, mandans de morte non tenebitur, nec militabit tũc diſpoſitio cap.fin. de homicid. in 6. Augu. de Arimin. in addit. ad Angel. de malefic. ubi ſup. Cepol. conſi. 34. num, 59. Carrer. fol. 308. Bal. l. cum mandati. C. mandati. Bald. l. non ideò minus. uerſic. item quæro C. de accuſ. ut ſi mãdauerit baſtono ut aliquem percuteret, Ille uerò enſe percuteret, nã tunc mãdans de exceſſu nõ tenebitur, maximè cum præter ſuam uoluntatẽ occiderit, & ille potuit mandatũ ſeruare, & nõ ſeruauit. Carrer. fo. 308 Pariſ. cõſ. 16 1. nu. 19. uo. 4. Corn. conſi, 47. uol. 4.

65 Tertiò Limita, ut non procedat † quando mandans aliquid fieri mãdauit etiam illicitum, quod tamẽ ad mortem non erat ordinatum. Nam tunc quàmuis mandatum ſit illicitum. tamen quia illud ad mortem ordinatum non erat, ſi mors inde ſecuta ſit, mandãs de occiſo non tenebitur. puta, mandauit Titio, ut Seiam mulierem rapiat, & eam ad uillam ducat. Ille ita fecit & poſtea ibi eam occidit. certè cũ talis raptus ad mortem ordinatus non ſit, ſed ad libidinem, non tenebitur de homicidio, ſi ille præter ĩtentionem mandantis occiderit; quamuis à prĩcipio rei illicitę opera dederit. Ita notabiliter uoluit Dec. cõſ. 234. Alex. conſ. 140. uolum. 2. Are. conſ. 3. Carrer. ubi ſupra.

66 Septimò † principaliter quæro inquiſitio contra mandantem quid cõtinere debeat, & de eius forma. Dicas, quòd inquiſitio cõtra mandã-
67 tem debet continere † qualiter ipſe ad ſatisfactionem ſuæ uoluntatis pro uindicanda ſua iniuria alicui mandauit, ut Titium occideret. Corne. conſ, 50. in principio. uol. 4.

68 Præterea † debet confinare locũ & tempus ſecuti delicti, non autẽ locum & tempus mandati facti. Bart. l. prætor. §. hoc autem ædicto, ff. ui bon. rapt. Angel. de malefic. uerbo, & Sempronium Rodulphi. uerſi. 7. quæritur, Inquiſi-
69 tus † uel accuſatus de mandato cõdemnari non poteſt, ſi de inſtigatione uel perſuaſione probatum fuerit. Alex. conſ. 128. uol. 4. Bal. l. hęc uerba, de his, qui not. infam. Carrer. fol. 337.

70 Quod uerum eſt † etiam ſi in inquiſitione appoſita eſſent illa uerba (ſuper quibus omnibus & ſingulis, cum annexis & con nexis, etiã prorſus extraneis) nã illis nõ obſtantibus abſolui debet, in quibus de mãdato, ſi de conſi. & perſuaſione poſtea probatum fuerit. Carrer. fol. 337. & 338.

Inquiſitus † de mandato, ſeu inſti-
71 gatione facta alicui, ut Titium interficiat, ſiue gratis, ſiue pro pecunia, purgare poterit præſumptiones aliquas contra illũ exiſtẽtes, ſi

 proba-

probauerit, quòd ille assertus mãdatarius erat uel suus inimicus,
72 nec probata fuerit reconciliatio † ob quod durare præsumitur. Carrer. conf. 58. nu. 22. uol. 2.

Octauò principaliter quæro, an mãdams de mandato non secuto effectu teneatur.

73 Dicas, mandantem † de mandato non teneri nõ secuto effectu, sed ad actum proximum deuentũ sit. Bar. l. non solum. §. si mandato. de iniur. Ang. de malefi. uerbo & Sẽpronium Rodulphi, uersi. quæro 2. Hippo. consi. 105.

Quod uerum intellige in delictis leuibus secundum eosdem, Salic. l. non ideo minus. uersi. quero 3. C. de accusat.

74 Limita † nõ proceeere in delictis atrocibus, nam tunc ex solo mandato mandans tenetur, etiam maleficio non secuto. Bart. ubi sup. Ang. de malefi. ubi supra Hippo. ubi supra.

Contrarium tenuit Gram. decis. 28.
75 ubi uult in crimine ueneni mandantem non teneri non secuto effectu.

Quod uerum intelligas, ut teneatur pœna extraordinaria arbitrio iudicis, non autẽ ut teneatur ex ipso delicto, quod mãdauit fieri. Ang. ubi supra Bar. ubi supra. tex. est in l. 1. de extraordin. crimin. Gram. consil. 36. col. antepenult. Hippo. consi. 107. Capic. decis. 155. col. 3. Salic. l. non ideo minus. 3. q. C. de accus.

76 Secundò Limita † ut procedat, quotiescunque mandatum habetur pro delicto perfecto in se, nã tunc tale mandatum punietur pœna ordinaria, perinde ac si speciale delictum fuisset cõmissum. tex. est in c. pro humani. de homicid. in 6. Augu. de Arim. in addit. ad Angel de malefi. uerbo & Sempronium Rodulp. uersi. quæro. 2.

77 Tertiò Limita † mandante assassino, ut aliquem interficias, & sic mediante pecunia. Nam tali casu quamuis mors secuta non sit, & sic delicto non consumato, tamẽ mandans illa pœna ordinaria punietur qua puniendus ueniret, si consumatum fuisset. tex. est in ca. pro humani. de homicid. in 6. Augu. de Arimin. ubi supra, Ioan. de Ligna. in quodam suo consilio, in uolumine diuersorum consiliorũ criminalium consi. 20.

78 Quod uerum est † quando ille assassinus ad actum proximum deuenisset, & per ipsum nõ stetisset, quando delictũ non fuisset consumatũ, secus uerò, quando delictũ consumatum nõ fuisset, nec etiam ad actum proximum deuẽtum sit nam tunc pœna ordinaria mandati puniri non poterit, sed extraordinaria iudicis arbitrio decidẽda uel pœna stellionatus. Grã. uot. 8. Augu. de Arim. ubi sup. tamen secundum. Angel. consi. 14. Card. & Augu. de Arim. ubi sup. licet assassinus, qui ad actum proximum deueniret, decapitari deberet. tamẽ

ex

79 † ex quo delictum non consumatum, nec mors secuta sit, benè faciet Princeps, si illam pœnam corporalem mandantis commutauerit in pecuniariam.

Vltimo nota pro complemento hu-
80 ius quæstionis, quòd † crimen assassini adeo est detestabile, ꝙ si mandans aliquem occidi, illi pecuniam dederit, non solum tenebitur pęna extraordinaria, effectu non secuto, sed etiam si mandatũ prius reuocauerit. c. pro humani, de homicid. in 6. Angel. d. consil. 14. Bald. l. 1. §. hoc autem. quod quisque iur. Hippol. l. vnica. numer. 246. & 247. C. de rapt. uirg.

Nonò, Principaliter quæro, quanto tempore mandatum duret.

81 Dicas, in † Criminalibus mandatum perpetuò durare, & ideo si mandatarius diu steterit in committendo delictũ, non per hoc liberabitur mandans; sed perinde tenebitur, ac si statim secutũ fuisset. Bart. l. non solum. §. si mandato. nu. 12. de iniur. Innoc. c. ad audientiam, de homicid. Paul. de Castr. l. sancimus. col. 1. C. de testam. Angel. de malefic. verbo & Sempronium Rodulphi. versic. 5. quæro. Cepol. cautel. ultima.

Primò Limita non procedere, quan-
82 do † mãdatum fuisset reuocatum tacitè, vel expressè. expressè dicitũ reuocatum, quando verbis expressis prohibetur. tacitè verò, quãdo parentelam, vel pacem mandans cum illo, qui offensus erat, faceret. Nam tunc si mandatarius, illum offenderit, mandans non tenebitur. Inno. vbi supra. Bart. vbi supra. Angel. de malefic. vbi supra. Aug. de Arim. in addi. ibi ad eum. Hippol. cons. 105. Cepol. cautela vltima. Carrer. in pract. fol. 311. Gramat. decis. 28. numer. 7.

83 Quod verum est, dommodo † talis reuocatio mandati ad aures ipsius mandatarij peruenerit. puta, quia fuerit ei intimata seu notificata à dño mandante, alias secus. Cin. Sali. l. nõ ideo minus. C. de accusat. Cepol. d. cautela vltima. Carrer. fol. 311. nu. 28. Bald. l. j. C. de seru. fugit. in d. l. quis si literis & l. mãdati. C. mandat. Inn. vbi supra. Item requiritur, vt etiã notificet illi, qui offendẽdus erat, ut caueat, aliàs mandans teneretur, nã necesse non habebit nominare offendẽtem, sed tantum ut sibi &c. Alex. d. §. si mãdato. Doct. ubi supra. Carrer. latè fol. 311. Alex. cõs. 83. vol. 7. Fel. d. c. sicut dignũ. de homicid. col. 4. Bal. l. ob hæc verba. de infam. Anchar. clement. 1. de renũn. Cepol. d. cautel. vltima.

Quod autẽ dictum est supra procedit in omnib. criminibus, præterquàm in crimine assassini, in quo talis reperitur specialitas, quòd si mãdatum in eo fuerit reuocatum nihilominus mandans ad pœnam tenetur. casus est in c. pro humani. vbi glo. de homic. in 6. Aug. de Arim. in addit. ad Ange. de malefi. verb. & Sempronium mãdantẽ uersi.

uerſ. 5. q̃ritur. Et huius ratio eſt: quia iam ipſe ex parte ſua delictũ perfecerat. gloſ. c. 1. §. fin. de homic. in 6. Nicol. l. qui falſam monetam. nu. 15. & 16. de falſ. Alex. l. uerum, in fi. de pœnis.

87 Secundò Limita † quando mandatum fuiſſet certo tempore limitatum. puta de tali menſe, uel tali die, & ille poſtea diu ſtetit, & poſtea fecit. Nam mandans tunc nõ tenebitur. Sali. d. l. nõ ideo minus C. de accuſat. Aug. de Arim. in addi. ad Ang. de malef. ubi ſup. uer. 5. quæritur.

88 Tertiò Limita nõ ꝓcedere † quã do mandans & mãdatarius effecti fuiſſent inimici, nam tunc mandatum præſumeretur reuocatum. l. qui cum Cornelio. ubi Bar. loc. Alexan. conſi. 109. uol. 7. Bal. l. mandatum. C. mandatum. Carrer. fo. 322.

89 Quartò Limita non procedere † ſi mandatarius mãdatũ noluit acceptare. demum pœniteutia ductus motus ex ſe, iuit ad illum occidendum. nam tunc occidẽdo mandãs non tenebitur. Alexan. in addit. ad Bart. l. non ſolum. §. ſi mandato. uerbo ſemper. de iniur.

Decimò quęro principaliter, quibus ex cauſis mandans excuſetur, ſeu excuſari poſſit.

90 Dicas multis modis, & primò † excuſatur mandans, ſi mandatarius exceſſit fines mandati, ut late per Carrer. in pract. fo. 307. & uide ſupra. q. 6.

91 Secundò excuſatur mandans † ſi mandatarius erat alias omnino facturus. puta, quia effectus erat pariter capitalis inimicus mandatarii, ſicut mandantis. Nam tunc nõ tenetur de mandato, ſed tantũ de inſtigatione, & perſuaſione. Bal. l. 1. col. 2. C. de ſeru. fugit. Angel. conſi. 22. Cor. conſ. 59. uol. 4. Carrer. fol. 309. Gram. uot. 11. nu. 20 Cepol. cautel. 29. & 39. quod tamẽ deprehenditur uerum, ſi præceſſerit inimicitia capitalis, ut dixi, uel minæ ipſius mandatarii, uel pręparamẽta per eum. Nam ſi ſolitus erat minus exequi, pręſumitur

92 quòd erat alias facturus. Debet † etiã eſſe mandatũ à ſuperiore inferiori, & ſic tribus cõcurrentibus, inimicitia, offenſio mandatarii, & quòd ſuperior mandauit ĩferiori, ſecus è cõtra. Iaſ. d. l. 1. in fi. C. de ſeru. fugit & ibi Pau. de Caſt. quia poteſt quis amicũ euadere & pecunias lucrari, & ita dicit cõſuluiſſe Alex. poſt Bar. d. §. ſi mandato. uerſ. niſi gratia mandantis. & cõſ. 123. col. 4. Carrer. fol. 309.

13 Tertiò Excuſatur mãdans † ſi mãdatarius dixerit, ſe feciſſe, non ut adimpleret mãdatũ, ſed quia erat eius inimicus. Nã talis excuſatio prodeſt mandanti; dummodo concurrant aliæ coniecturæ de inimicitia uel nimis præcedentibus. Cepo. cautela 59. Carrer. fo. 310. Bal. l. 1. §. iniuriæ. uerſ. quęro ſi Titius de pace iur. firman.

94 Quarto Excuſatur † ſi mandatarius

rius non acceptauit mandatum a principio, nam non tenetur mandans. licet postea mandatarius occideret. Carrer.fol.310. & supra q.9.Bal.l.si literas, in fi. C.mand. Bar. l.is qui. §.unde quæritur.de manumis.

Quinto excusatur mandans si mandatum reuocauerit. Vide sup.q.9 limit.1.

95 Sexto excusatur † si mandatarius attentauit delictum, sed non perfecit. nam tunc mandans pœna ordinaria non tenebitur. & dicas ut sup.q.8. & per Carrer. fol.312.

96 Septimo excusatur,† si solum mādatum præcesserit, nec secutum fuit homicidium, neque attentatum. nam ex simplici mandato nō punitur.gl.l.præsenti, uers. cogitationem. C.de his, qui ad ecclef. conf. & in c.nullus tempus.1.q.1. Barto. l.si quis non dicam rapere. col.2.C.de epi.& cle. Card.ca.1. de eo, qui mit. in pos.Gram.uo.8 nisi in assasini, qui pp solum mandatum puniretur. Carrer.fol.313

97 Octauò excusatur mandans † ex defectu ordinis non probati, nam ad hoc ut de mandato teneatur mandans, necesse est, ut mandatū præcedat factum, uel interueniat in ipso facto. Bal.l.1. uers.item nemo punitur. C.de seru.fugit. ubi Ias.uers.2.diligēter.Bar.l.ad hæc uerba.de infam. Ale.post Bart.d. §.si mandato. Pau. Elea.& Card. cle.1.de pę. Carrer.fol.315.

98 Nono excusatur † si delictum nō posit sibi inesse per rerum naturam, & ideo si impubes mādat fieri falsum testimonium, non punitur de falso, sed aliter esset ordinandum, cum in impuberem non cadat periurium.Bal.l.fi.C.ad sil. Item, si secus mādat fieri falsam scripturam. Nam ipse non pōt secundum naturam falsum fabricare, ergo nec mandando obligatur.Bar. l.1.uers. & nota ꝙ mandans. C.de ser.fug. Carrer.fol.328.

99 Decimò excusatur in casu † in quo naturaliter nō possunt plures concurrere in eodem actu. Et iō mandans adulterium committi, non punitur de mandato, sed tenetur ut consulens, uel instigator, uel factor.Bal.d.l.1.C.de ser.fug. & d.l.non ideo minus. post 10.q. But.c.2.in fi.de ord.cogn. Rom. l.si quis iussum.in prin.de dam.in fec.Carrer.ubi sup.

100 XI.Excusatur† si contra eum testium dicta non cōcordant cum reb. sensatis, & uerisimilibus, secundum communem hominum opinionem, ut quia dicant testes, ꝙ uasallus, seu familiaris mandasset domino, uel filius patri, uel minor maiori, ut occideret. nā hoc a uerisimili multum distat, Bald. d.l.1. C.de seru.fug.uers.& ideo in quadam inquisitione, ubi dicit fuisse annullatam inquisitionem, in qua continebatur, quod familiaris mandauerat domino, Carrer.fol.316.

101 XII.Excusatur † si mandatarius

non

non tenetur, nam mandans excusaretur, Ange. de malef. uer. Sempronium mandatorem. uers. quæro 3. Carrer. ubi sup. Bal. d. l. non ideo minus. in fi.

102 XIII. Excusatur mandans † si non constet de principali mandatario, nam incertitudo principalis delinquentis aufert in accessorio impotentiam procedendi. Persona enim est nominanda, ne in tali crimine uagetur, Anch. cō sil. 202. in fi. Hipp. consi. 49. uers. 3. pro hac parte. fol. 316.

103 XIIII. Excusatur in casu † in quo quis potuit per se delictum facere & occidere ergo in eo potuit alteri mandare, & mandando, non tenetur maudans. Bart. Sal. l. Graccus. C. de adult. ut etiam per assasinium, licet in hoc aliqui cō trarium dicant, & quod mandans non teneatur, consuluit Bar. ut refert. Anch. c. 1. de constit. in fine, uers. hic potest. not. glo. in l. sed si unus. §. si seruus. de iniur. Din. in c. si quis mandauerit. de reg. iu. in 6. Carrer. fol. 316.

104 XV. Excusatur † mandans ratione officij. Nam si iudex mandet occidi, uel decapitari, uel torqueri taliter, ꝙ mortuus sit, non tenetur, dummodo in casu licito, & non dolo. Nam tunc officialis mā dans teneretur pęna capitali. Carrer. fol. 317. Gand. tit. de pęn. Ange. l. liberorum. §. excusantur. de infam.

105 XVI. Excusatur † mandans rō ne delicti cessantis, & ideo si mandetur ingredi possessionem, & in ingressu sequatur homicidiū, non puniretur mandans pęna ordinaria. Nec locum habebit dispositio. l. qui multa facinora. C. ad le. Iul. de ui publi. quæ loquitur in ingrediente per se, Cep. consi. 34. Carrer. fol. 317.

106 XVII. Excusatur † mandans ratione inualidi mandati nullū dantis pręiudicium alteri. l. finali. ubi Bal. ff. de fals. tu. auct. Hipp. cons. 111. & in l. prima. §. præterea. de sic. fol. 317.

107 XVIII. Excusatur † ratione non probatæ qualitatis obiectæ. Et iō si accusatur, ꝙ occidit Sempronium, & demum probauit de mandato ad occidendum, absoluitur ab accusatione, & non condemnatur de mandato ad occidendum, Io. Monach. regula, qui per alium de reg. in 6. & per Bal. c. 1. §. iniuria. col. ult. de pact. iur. firm. Fel. c. mulieres. de senten. excommu. Carrer. fol. 318. Mars. sing. 187. & in rubr. C. de probat. circa fin. uer. item ad prædicta, & in pract. §. & quia.

Vndecimò principaliter quęro, mandans qua pęna puniatur.

108 Dicas de iure communi, mandans delictum fieri, ea puniēdus est pœna, qua ipsemet delinquens si captus fuisset. l. 2. §. diuus Pius. de iur. fisc. Gandi. de homicid. & eorum pœna. num. 9. Capic. deci. 155. colum. 3. Vnde si quis homicidium

cidium fieri mandauerit, pœua ca
109 pitis puniendus est † perinde ac si ꝓpriis manibus occidisset, Bal. l. si quis mihi bona. §. sed si mãdauerit. de acquir. hęred. Et ratio ẽ quia mandans maleficium fieri, uidetur illud propria manu committere, & grauius peccat, quàm committens: quia ipse peccat, & alium peccare facit. Vnde grauius puniẽdus est, Gand. de pœna punien. reo nu. 12.

110 Ampliat † ut procedat non solum in mandante principaliter, & sic ad eius instantiam delictum factũ fuerit, sed etiam in mandante ad instantiam alterius mandantis Puta mandauit Titio, & Titius mandauit Seio delictum fieri. Certè tunc delicto secuto, omnes tenentur, & pari pœna puniuntur. l. si ergo. ff. quod ui, aut clam. Bar. l. 1. §. incidit. ad turpill. Angel. de malefic. uerbo & Sempronium mandatorem. q. 6. Hippol. singu. 181. Bar. d. §. si mandato. Carrer. fol. 305.

111 Secundò Amplia † etiam si tempore delicti mandans absens fuisset, nam nihilominus sua pęna ordinaria puniendus est, cum ipsius præsentia non requiratur. ꝑ tex. in l. 1. §. prætor. ne quis eum, qui in ius uocan. ubi Paul. Ias. & alii Bart. in l. si quis per alium. eo. tit. Carrer. fol. 306. nu. 66.

112 Tertiò Amplia † ut procedat, etiam si mãdatarius occidisset illũ extra territorium, hoc ẽ, extra locum, ubi mandans illum occidi mandasset. Nam si ibi captus fuerit mandans punietur, ac si ibi propriè mandasset fieri. exempli gratia. mãdans existens Bononiæ mãdauit Seio, ut Titiũ interficeret, & Seius Titiũ Ferrariæ interfecit quo pacto mãdas Ferrariæ captus fuit, certà poterit ibi puniri, sicut Titius qui homi. fecit. Hipp. l. unica. nu. 252. C. de rapt. Virg. Quod autem dictum est, ꝓcedit effectu

113 secuto, & consumato † effectu uerò non secuto, & non ad actum ꝓximum deuento, Tunc mandans homicidium fieri etiam pro pecunia non punietur pęna capitis, sed extraordinaria iudicis arbitrio, uel crimine stellionatus. Grama. uoto. 8.

Visum est supra, qua pęna mandans puniendus uenit de iure communi modo uidendum est, quòd sit de iure municipali.

114 Dicas igitur, quod † in pœnis statutorum, loquentium in persona mandantis non punitur eadem pęna, qua faciens, etiã secuto maleficio, quia mãdans non uerè, sed fictè, & interpratiuè dicitur facere. Capic. decis. 55. co. 3. Bar. l. & si unus. §. seruus. de iniur. Angel. de malefi. uersi. & Semproniũ mãdatorem. q. 14. ubi post Barto. dicit, istam esse ueritatẽ, uideas omninò. Carrer. fol. 301. & 302. cum sequen.

115 Duodecimò principaliter q̃ro † an mãdatarius & mandans eadem

pęna puniantur. Dicas, quòd sic, quando lex loquitur realiter, ut quia dicat, quòd ex tali delicto im ponatur talis pęna, tunc.n.eadem pęna imponetur mandanti & man datario. sed qnando lex loquitur personaliter, tunc lex, quę loquitur in facien. non habet locum in mandante. Cepol.consi.34.nu.40. & 41. plenè Ange. de malefi. vbi supra. vers.3. Bologni. latè in addit. ad Io. de Anan. consi.59. Carrer. fol.322. cum multis seqq. Nouell. fol.21. num.69.

XIII. Principaliter quæro, an mandãs teneat ex mãdato, si mandatarius aliàs oĩno illud facturus erat.

116 Dicas, ꝙ † mandãs homicidiũ, vel aliud delictum fieri, non tenetur ex mandato pęna ordinaria, si mandatarius illud erat aliàs facturus. puta, quia mandatarius per prius inimicitiã capitalẽ habuisset cũ illo, quem occidit. Grama. decis.34.nu.40. Bal.c.1.§.iniur. vers. quæro si Titius mãdauit. de pac. iur. firman. Cepol. cautel.39.

117 vbi † tradit istud pro cautela ad euadendum mortẽ mandantis, videlicet ut mandatarius dicat, ꝙ illud non fecit, vt mandatum exequeretur, sed ipsius odio particulari, qđ habebat cũ occiso. Quæ cautela vera erit, si cum dicto mãdatarij cõcurrant aliquæ cõiecturę hoc suadẽtes, de quib. supra late, aliàs contra mandantem præsumeretur, punietur itaq; tali casu mãdans non ex mandato, sed tanquam consultor, uel suasor, uel instigator. Bal.l.1.colum.2.C. de seru.fugit. Angel.consi.22. Corn. consil.59.uol.4. Carrer.fol.309.

118 In dubio † itaq; si dubitetur, an mandatarius esset aliàs facturus, vel nõ, iudicandũ erit contra mãdantẽ, & sic ꝙ ille mãdatarius non esset aliàs facturus. Din. c. in obscuris. de regu. iur. in 6. Bald. l. hæc. verba. circa med. de his, qui not. infam. Hippol. l.1. §. diuus Adria. nu.22. de sicar. Cepol. consil.34. incip. si nunquam. Hippol. l. frater tuus. num.55. C. de sicar.

Vltimò pro complemento huius arti. videas. Bal. l.1. C. de seru. fugit. & c.1. §. furtum. de pace iur. firman. Aug. de Arim. vbi supra. versic.5. quærit.

XIIII. Principaliter quæro, quid si vnus mandauerit plurib. ut occidatur, omnes occidunt. an mandans vnica, vel pluribus pœnis puniatur.

119 Dicas, quòd † vnum est delictũ, & sic unica pœna punitur, quòd est uerum, quando vnicum mandatur delictum, licet pluribus. Secus si plura delicta & homicidia; nam quot sunt homicidia, tot dicuntur delicta, & tot pœnis mandans punitur, ut per Bart. l. fin. colum.2. uersic. & probet potest solui. de sicar. & in l. fi. ff. si fur. fam. fecisse dicatur. Carrer. fol.306.

XV. Principaliter quęro, qđ † si ali-
120 qs mãdet, seu instiget, aut solicitet, vt clericus pcutiatur, an incidat

cidat in canon. si quis suadēte diabolo, & sit excommunicatus si clericus percutiatur, aut occidatur.

Dicas, ꝙ sic, Bald. Angel. Raphael, Imo. l. quid ergo. §. pen. de leg. 2. perinde ac si percussisset seu occidisset. Ias. l. 1. C. de ser. fug. Alex. post Bar. d. §. si mandato, quod extenditur etiam si mandans antequam mandatarius percutiat, uel occidat, reuocet mandatum, dum modo notificasset mandatario reuocat. glos. & Abb. d. c. mulieres. Bart. l. si pecuniam. §. si ser. de cō di. ob causam, Carrer. fol. 306.

12 Item etiam erit contra† si clericus mandauerit, instigauerit, uel persuaserit, ut aliq̃s percutiatur, uel occidatur, Irregularis efficitur. Doct. d. §. pen. & c. sicut dignum. de homicid.

Quod uerū est, etiam si clericus post instigationem prohiberet, ne occideret, sed tantum, ut uulneraret uel percuteret Bal. l. cum mandati. Ang. de malef. uer. & Sempronium Rodulphi. q. 8. & 9. Carrer. fol. 306.

Contraria.

Contrarium tenuit Hipp. consi. 132. num. 26. usque ad fin. Corset. singu. 174. uer. præceptum.

Contrarium tenuit Paul. de Cast. l. si quis mihi bona, §. si mādauerit. de acquir. hæred.

Contrarium tenet Alber. de Ros. in tract. statut. in 3. par. q. 55. Bar. l. quemadmodum. C. de agri. & censi. li. 11. Bal. l. Gallus. §. ꝙ si is. de lib. & posth. Bal. Ang. l. si seruus. §. prætor. de acq. hær.

Contrarium tenuit Gand. de transa. & eorum pact. num. 26. usque ad finem.

Contrarium tenuit Corn. consi. 57. uol. 4. Bald. l. 1. §. persuadetur, de ser. corrup.

Contrarium tenuit Dec. consi. 482. uol. 4. & multi ibi relati per eum & Dec. cons. 62. uol. 5. Cep. cons. 36. per totum.

Contrarium tenuit Dec. cons. 622. uolum. 5.

Contrarium tenuit Din. & Angel. l. item apud Labeonem. § si curauerit. de iniur. sed concor. has opiniones, ut per Hipp. l. unica. nu. 247. & 248. C. de rap. uirg.

Contrarium tenuit Carrer. fol. 311. num. 79.

Contrarium tenet Bar. d. §. si mandato. uers. quæro an mandaui, & multi Doct. relati per Carrer. fol. 311. in fi.

Contrarium tenet Bal. l. 1. uers. & nota quòd mandaus. ubi loquitur de loco. C. de ser. fug.

Contrarium tenet Bal. l. accusationis. C. quod met. cau. & in c. 1. §. si uero, de pace iura firm. & in l. ad officium. C. commun. diuid. & in l. ut uim. de iust. & iu. & in l. 1. C. unde ui.

Regula VIII. de Assassinio.

SVMMARIVM.

1 *Assassini nomen non erat cognitum de iure communi antiquitus, sed mandans dicebatur conductor, & faciens locator.*

2 *Assassinium multis modis vocatur in iure. Videlicet crimen horrendum, atrocissimum, plusquam atrocissimum, enormissimum.*

3 *Assassinium æquiparatur crimini læsæ maiestatis.*

4 *Assassinus proprie dicitur, qui pecuniam accipit pro homine interficiendo.*

5 *Assassinum dici eum, qui conuenit de pecunia recipienda, uel alia re. numero 6.*

7 *Assassinus dicitur, qui interfecit, ut alteri complaceat, dummodo tamen speret aliquod emolumentum.*

8 *Mandans fieri homicidium propter pecuniam datam uel promissam, dicitur assassinus.*

9 *Assassinium dicitur committi ex sola oblatione pecuniæ, pollicitatione seu promissione, sed necessaria est acceptatio eius, qui executurus est.*

10 *Specialia in crimine aßassinij.*

11 *Assassinus punitur effectu non secuto, fallit in statuto. nu. 13.*

12 *Capit. 1. de homicid. in 6. procedit etiam in assassino faciente.*

14 *Aßassinus ita demum punitur, si ad actum proximum deuenerit, quo casu etiam iudex recte faciet, si pœnam in pecuniariam conuertat.*

15 *Assassinus quando res stetit puris terminis mandati debet pecuniaria pœna puniri. Et stetisse ita dicitur, quando ad actum proximum deuentum non fuit.*

16 *Assassinus punitur effectu non secuto etiam si tale mandatum a principio fuit recusatum.*

17 *Assassinus potest per quemcunque offendi, eo quia est a lege diffidatus.*

18 *Clericus assassinus priuilegium fori amittit. & ideo iudex laicus in hoc est competens contra clericum.*

19 *Accusatio sola uel inquisitio non faciunt assassinum, sed requiruntur probationes.*

20 *Assassinij qualitas debet concludenter probari.*

21 *Qualitas requisita in assassinio a capit. primo, de homicidio probanda est.*

22 *Clericus non potest puniri, nisi prius degradetur, fallit in assassinio.*

23 *Argumenta probabilia sufficere in assassinio, dummodo tamen sint indubitata.*

24 *Testis de auditu auditus admittitur in assasinio & facit indicium ad torturam.*

25 *Testes parte non citata & lite non contestata, in crimine assassini probant*

26 *Assassinus potest ex mero officio iudi-*

dicis inquiri iuris ordine non seruato.

27 Pœna in assassino est alteranda.

28 Assarsinus potest torqueri etiam legitimis indiciis non præcedentibus ut mandantem indicet, dummodo non sit ex alio crimine notatus infamia. nu. 29.

29 Assassinus per generalem absolutionem principis non censetur absolutus.

30 Assassinus tamquam hostis publicus potest suis defensionibus renunciare.

31 Assassini hæres lite cum defuncto non contestata, tenetur restituere

32 omne id, quod ad manus defuncti peruenerit heredi occisi per assassinium.

33 Bannitus licet possit offendi, tamen offendi non poterit mediante pecunia.

34 Assassinus potest puniri per iudicem originis pro assassinio patrato extra locum siue territorium suum.

35 Tractatus solus efficit assassinum sortiri forum etiam si assassinium alibi committatur.

36 Assassini bona possunt per quemlibet occupari.

37 Sententia declaratoria in assassinio sufficit.

38 Appellatio non admittitur in assassinio.

39 Assassinus mandans tenetur etiam mandato reuocato.

40 Mandans & mandatarius assassini puniuntur extra ordinem, etiam si socius ipsis insciis fuerit ab aliquo alio suo inimicus interfectus.

41 Clericus homicida non priuatur ipso iure beneficio, sed requiritur sententia declaratoria.

Fallit in homicidio qualificato, ut est assassinium.

42 Pœna assassinij de iure canonico, & ciuili.

43 Assassinium si non probetur aliter quàm per confessionem assassini qualificatam, tunc assassinus non potest ad mortem puniri.

44 Assassinium debet constare per indicia sumpta per iudicem, & est necesse, quòd pecunia interueniat.

Assassini qui dicantur, quot specialia a iure in eis disposita sint, qua pœna puniantur, & latè de eius materia.

1 PRemitte primò, quòd † nomen hoc assassini, de iure communi non erat cognitum, sed fieri mandans conductor dicebatur, faciens uerò locator, text. est ubi Bar. in l. non solum. §. si mandato. de iniu. non tñ ex conducto actio oriebatur tanq̃ ex turpi causa. At hodie iure canonico dispositum est, vt ambo tam mandans quàm faciens assassini dicantur, tex. no. c. 1. de homicid. in 6. Bar. in d. §. si man-

mandato. uerſ. uenio ad conductorem. Bal.l.non ideo minus.colum.penultima. C.de accuſ. Carrer.fol.285.

2 Secundo pręmitte, ꝙ † iſtud crimē aſſaſsinii multis modis in iure baptizatur. Quandoque enim dicitur crimen atrociſsimum, ut eſt text.in c.1.de homicid.in 6. & in l.Cicero. ubi Bart de pęn. Caſtr. conſi.249.in prin.uol.5. Bal.conſi.430.uolu.2. Quandoque etiam dicitur crimen horrendum.d.c.i.de homic. in 6.Bologn. conſil.1.col.2.Bar.in d.§.ſi mandato.Quādoque appellatur crimen pluſquā atrociſsimum, ſecund.Gram.deciſ.25.nu.25.Quandoque appel-

3 latur atrox,& † crimini læſæ maieſtatis æquiparatur. Gemi.d.c.1. de hom.in 6.Fel.in trac.de cona. in 6.Fallen.Gram.uoto 9 nu.12. Quandoque appellatur crimen enormiſsimum, ſecundum Hipp.l. qui falſum.nu.23.de falſ.& in l.is qui cum telo.nu.20.de ſic.

Quęro igitur primo, qui dicantur aſſaſisni.

4 Dicas † aſſaſsinos dici, qui pecuniam recipiunt pro homine interficiendo, tex.eſt ſecundū puoſdā. in c.1.de homicid.in 6.Are. conſi.163.unm.17. Corn. conſi.249. num.5.uolu.1.Ang.de maleſ. uerbo Sempronium Rodulphi. ubi Aug.de Arim. Bar.l.quæro.ff.de pęn.Ang.l.1. de eo per quem fact. fuerit, ꝙ in l.2.de ſepul.uio.Cap. deciſ.155.n.12.Alex.conſi.166. in prin.uol.7.Par.de ſind.fol.156 nu.4. Nouel.in pract. fol.12.numero 68.

5 Amplia, ut non ſolum procedat, ſi quis pecuniam receperit, ſed ēt de ea recipienda conuenerit.Corne.ubi ſupra, text.eſt in d.c.1. de homicid. in 6.Capic. deciſ.155. nu.17.Sal.in d.l.non ideo minus. C.de accuſ. Aret.conſi.165.Cur. ſen.conſ.20. Gram.uoto 9.col.2 Io.And. capitu.penult.de cleric. non reſiden. Carrer.fol.286.numero 4.

6 Amplia ſecundo † ut procedat etiā ſi aliud datum uel promiſſum fuerit, quàm pecunia. Nam ſi datus fuerit equus etiam ſi aſſaſsini dicuntur. Capic. deciſ.155.nu.21. & 22. Gram.uot.9.in prin. Nou. in prac.fol.21.nu.68.Curt.d.cōſil.155.nu.17. uerſ.ad tertiam dubitationem.

7 Tertiò amplia † vt procedat in eo, qui aliquem interfecit ſolum ut alteri complaceat. Nam & is in numero aſſaſsinorum erit. Ioann. Andr.in c.penult. de clericis non reſiden.Gramat.uoto 9.nu.3.Nouel.fol.21.nume.68. Carrer.fol. 186.Ale.in l.1.ff.de eo, per quem fact.fuerit.

Quod tamen uerum eſt, dummodo in animo ſuo ſperet aliquod emolumentum conſequi, alias ſi hoc indiſtincte eſſet uerum, quilibet ſemper eſset aſsaſsinus, quod dicendum non eſt, cùm regulariter nemo ꝑ altero delinquat ſolū ut com-

complaceat alteri, Carrer. fol. 286.

8 Amplia quartò† ut non solum procedat, si quis pecuniam receperit, ut aliquem interficiat, sed etiam procedit, si quis mãdauerit homicidium fieri propter pecuniam datam uel promissam, ut dixi, nam & ipse etiam assasinus nominabitur. d.c.1.de homicid.in 6.Ange. in d.l.qui sepulchra.C.de sepulc. uiola.& in l.1.ubi Alex. ff.de eo, per quem fact. fuerit, & Sali.in d.l.non ideo minus. Bald. Ang.in l. hoc edictum.§.hoc autem.de iniuriis.Ang.cõs.14.Nouel.ĩ pract. fol.21.nu.68. Bart. in dict. l. non ideo minus.Bar.in d.l.non solum §.si mãdato. de iniur. Carrer.fol. 285.colum. 1. Quod autem dictũ est in supradictis ampliationibus. Verum est & procedit, quando

9 mandatum de interficiendo seu conuentio facta fuerit, & demum per illum qui executurus est, acceptata fuerit, aliàs si tantum sola oblatio, pollicitatio, seu promissio facta fuerit, & per illum non sit acceptata, non diceretur cõmitti assasinium, Gram.uoto 11.num.19. Bald.consi. 82. incipit Bison. de cõstit. uolu. 3. Capic. decis.155. Carrer.fol.286.

10 Secundò † principaliter quæro, quot specialia in assasinio à iure tradita reperiantur.

Dicas multa specialia reperiri, primò. Nam regulariter in delictis affectus non punitur, sed actio uel effectus. tamẽ in assasino secus ẽ.

11 Nam † capitaliter pro delicto punietur, quamuis ipsum delictum non consumaueri, Bald. de Perus.consi.14.in c.Carolus, uol.2. Ang.l.1.ff.quod quisque iur.in §. hæc uerba, & in l.qui autem.ff. de his, qui not.infam.tex. est nota. in c.1.de homicid.in 6.Ang.de Arimin.in addi.ad Ang. de male.uerbo, & Sempronium Rodulph. & Butr.in c.cæterum.de iudi.Bologni.consi.8.colum.2.Capic.deci. 155.Par.de Put. de sindi.fol.136. num.13.Gram.uoto.9. num. 20. 21. & 22.Hippol.in pract.§.examinanda.nu.26. & in l.eiusdem ĩ prin.num. 10.de sicar. & in l. is, qui cum telo.num.20. C.eo.titu. Carrer.fol.286.Ioan.de Ligna.in quodam suo consilio in uolum.diuersorum consil. 20. Aduertas

12 quòd quamuis tex.in ca.1.de homicid. in 6. loquatur in assasino mandante, tamen etiam procedit in assasino faciẽte, seu operante, qui etiam tenebitur, licet effectus secutus non sit, ut per Capic.dec. 155.colum.7. uers. ad primũ. ubi copiosè.

Quod uerum est quo ad pœnas iuris

13 cõis, secus † quo ad pœnas statutarias imprimendas, quia cum actum perfectum statuta desiderẽt non uerificabuntur effectu nõ cõsumato. etiam si assasinus mandans pecuniam iam deposuisset dandam illi assasino, nam non secuto maleficio statutariæ pœnæ

locus

locus non erit, sed arbitratis. Bal. consi.490.uol. 2.

14 Item uerum est† quando fuit deuentum ad actum proximum, & quia admenauit & percussit, licet non occiderit, nam tūc puniri debet ac si occidisset. Tamen hoc casu iudex rectè faciet, si pœnam cō mutauerit in pecuniam. Bal. in d. consi.14.eo.uo.1. Itē apud Labeonem. §.si iurauerit.de iniur. Grā. uoto.8.&9. Gand. ubi sup. Car-

15 rer.fol.233. Secus † uerò quando nō esset processum ultra ad aliquē actum, sed mandatum re integra mansit. Nam tunc omnino pœna pecuniaria non corporali puniendus erit. Carrer.fol.287.288. Itē

16 uerum † est etiam si mandatarius tale mandatum recusauerit. glos. in d.c.j.de homi.in 6. contrarium tamen tenuit Cepol.consi.205.colum.fin.

Secundum speciale est in assassino.

17 Nā † quilibet qui in tale crimen īciderit, potest à quocūq; impune occidi, etiam si priuatus sit ille nō solum iudex, & hoc qa à lege diffidatus est. Ang.d.cōsi.14. Capic. dicta decis.155. Grā.uoto.9. nu. 3. Gemi.in.d.c.1.de homi.in 6. Alex.in l.j.§.trāsfugas.de fals. Abb. in c.at si derici. de iudi. Carrer. fol.288.

18 Secundum speciale. Nam† in hoc crimine iudex laicus contra clericū iudex competens esse poterit, licet regulariter cōtrariū reperiatur. Et hoc ē, qa clericus assasiniū committendo, etiam priuilegium quod habet amittit.d.c.1. de homi.in 6. Lap.d.c.i. ubi sup. Capi. ubi sup.col.pen. Hipp.in pract.§. examinanda.nu.25.Car.fol. 156. nu.13. Gram.uot.9.n.18.& uoto. 11. Bernar. Diaz.in sua pract. canoni.c.19.fol.11. Curr.Iun.consi. 20. Carrer.fol.289.

19 Quod uerum est, quando† contra regulam qualitas assasinii concludenter probata fuerint, ut uoluit Ioā.Andr.d.c.pro humani.de hō. in 6. Dec.consi.13. Gram.uoto. 11.consi. 8. uel constare debet de dicta assasinii qualitate per pbabilia argumenta, & nō statim qui accusatus aut inquisitus est de assasinio, statim efficit assasinus; ad hoc ut pœnæ assasinatus locū habeāt, sed conuinci debet p probationes, de quibus ī d.c.1.& etiā pronuntiari illum esse assasinum, licet non requiratur pronūtiatio sed declaratio, quòd īcurrerit pœnas assasinatus. ut p Archid. Ioā. Andr. & alios d. c. 1. Alex. cons 166.uol.7. Carrer.fo.259. quoniā ipso facto quòd constitum est per pbabilia argumēta & declaratus quòd est assasinus, ipso facto incurrit pœnas assasinii, Doct. ubi sup. Carrer.fo. 289. Et Nota quòd qualitas assasinii debet concludēter probari, utibi, & in c. 1. de homic.ī 6. quæ uerba debent ītelligi indicia indubitata, latè Carrer.fo. 390.

Vlterius requiritur etiā ultra mādatum

tum seu confessionem assassini, ut probetur qualitas deducta in d.c. 1. uidelicet quod occisus fuerit Christianus, alias non habebunt locũ pœnæ in d.c.1. Nam si introducta fuerit decisio illius capitu. pro occisione Christianorum, ubi nisi illa qualitas, quòd fuerit Christianus, probetur, etiam si cõfiteatur simpliciter occidisse per assassiniũ aut constet per probationes de simplici assassinio absque qualitate, quod fuerit Christianus, non habent locum dictę pęnæ, & per ista dicit Ioan. And. defendisse aliquem inculpatum de assassinio, cum non probatũ fuerit, quòd fuerit Christianus occisus, sequitur. Bal. in l. si quis nõ dicam rapere. C. de episcop. & cle. latè per Carrer. fol. 290.292.

Quartum speciale est. Nam clericus delictum cõmittens puniri nõ potest nisi fuerit degradatus. ca. cum non ab homine, de iud. tamẽ si assassinium commisserit absque degradatione punietur, cũ in tali crimine non requiratur. Carrer. fol. 291. nu. 16. Dom. d.c.1. Capi. dec. 155. co. penul. Bern. Diaz. in practi. canonica. c. 91. fol. 110.

Quintum speciale. Nam † licet alias
23 in criminibus requirantur plenæ probationes & claræ. l. fi. C. de proba. quoad condemnandnm. tamen in assassinio sufficiunt indicia & arguméta probabilia d. c.1. quod ĩ aliis casibus nõ requiritur, uidelicet. ut per indicia indubitata quis corporaliter condemnari possit, traditur in d.l. fi. C. de prob. Ang. de malefi. uerbo fama publica, & uerbo comparuerunt inquisiti, & totum nega. Gand. de indi. indub. Franc. Bru. de indi. 1. parte. Hipp. in pract. §. quoniam. & in hoc crimine secus erit latè Carrer. fo. 291 cum sequen. quod etiam suadetur ex alio. Nam a Deo sufficiunt pro
24 babilia argumenta, quòd † licet regulariter testis de auditu auditus non probet, neque indiciũ ad torturã faciat, ut habetur in c. testes. 4. q. 9. & in l. testium. C. de test. ut per Specul. de testib. §. 1. uersi. itẽ quod deponit de auditu. tamen in assassinio secus ẽ, quia talis testis cõtra assassinium facit indiciũ ad torturã. Et ratio est, quia dictum tale testis de auditu auditus facit qualemqualem præsumptionem, Archid. ca. hoc ut 22. q. 5. quem refert & sequitur Roma. in l. si uerò §. de uiro. nu. 27. fol. mat. Par. de sind. fol. 156. uersi. an ĩquisitio. Grã. consi. 40. nu. 11. & uoto. 8. Bern. Diaz ĩ pract. cano. c. 91. fol. 110. Carrer. fo. 292. ubi uult. quod periculosum esset hoc obseruare aliis non concurrentibus.

Prædicta autem uera sunt, quãdo talia probabilia argumenta essent ĩdubitata, & non aliter, ita uoluit, Felin. in c. afferte. 3. limita. de præsumpt. Gram. uoto. 11. in fine.

25 Sextum speciale est, Nam † licet testes non probent lite non cõtest. c. quoniam frequenter. ut lit.

m non

non contest. & etiam non probēt parte non citata ad uidendum iuramēta testibus deferri. l. si quando. C. de testib. l. de uno quoque. ff. de re iudi. tamē in crimine assassinii secus ē. Et ideo testes lite nū cōtestata & parte nō citata recepti fidem faciunt, & plenē probāt. Host. Ioan. Andr. Domi. in c. j. de homic. in 6. Capic. decis. 155. col. antepe. Grā. consi. 40. nu. 73. Arch. & Gemi. d. c. 1. Felin. in c. quoniā frequenter. in princ. ut lite nō contest. Bernar. Diaz. in sua pract. c. 92. fol. 292. nu. 20.

26 Semptimum speciale est. Nā † cōtra assassinum iudex potest ex mero officio procedere iuris ordine nō seruato, & hoc propter criminis enormitatē. Hipp. in l. unius. § cogniturum. de q̄stio, & in pract. §. examinā da. n. 13. Capic. ubi supra Paris de sindi. fo. 156. uersi. an inquisitio. Host. Ioan. Andr. Lap. c. pro humani, de homi. in 6. Grā. uoto. 89. Bart. in d. §. si mandato. Carrer. fol. 292. Quod uerum est, dūmodo ius assassinii nō tollatur, ut per Parid. de Put. de sindi. uers. latro circa princ. Carrer. ubi sup.

Octauum speciale est. Nā licet regulariter quodlibet delictum suū pę
27 næ æstrictum sit, tamen † in assassinio pœna debet alterari cōtra eū qui pro pecunia deliquit. quia grauius delinquere dicitur, & per cōsequens grauiori pęna plectendus est. Bar. in l. non solum. §. si mā da to. de iniur. Gram. uoto. 9. num. 9 Ang. de malefic. uerbo & Sempronium Rodulph. in princ. Bar. in l. quæro, de pęn. ubi Alex. & Hipp. in d. §. cogniturum. & §. examinā da. d. l. 1. C. de rap. uirgi. & d. §. diligenter. Carrer. fol. 293.

IX. speciale est. Nā licet regulariter nemo torquēdus sit, nisi legitimis indiciis pręcedentibus, ut infra regula, cōfessio, & eodem modo Socius contra Socium indicium ad torturam non faciat regulariter, ut dixi sup. in regula Socius, tamē
28 † assassini torqueri poterunt absque aliis. indiciis præcedentibus, ut mā dantem iudicet, & contra ipsum faciat indiciū ad torturā, etiā idem contra Socius. Ang. de malefi. uerbo & Sempronium Rodul. uer. & bene not. glos. Bal. in l. non idō minus. C. de accus. Capic. d̄c. 155. co. pen. Bologni. cons. 8. col. 23. Ang. in l. & si cestus. Hipp. in l. is qui cum telo. nu. 74, C. de sica. Alex. post Cart. in l. repeti. de q̄st. Hipp. in pract. §. diligenter. uersi. manda. incidenter. Carrer. fo. 293
29 quod uerum est dūmodo † & alio delicto infamis nō sit. Carrer. ubi supra, Gramat. uoto. 34. in principio.

X. speciale. Nam † in generali abso-
30 lutione per principem aut statutū facta non comprehenditur crimen assassinii, ut per Hip. d. §. diligenter. & d. §. examinan. & d. l. 1. C. de rapt. uirg. Carrer. fol. 243. num. 28.

XI. speciale. nam licet alium quis in carce-

carcere cõstitut. ſuis defenſionibus renũciare non posſit, ut plenè dicam in regula, & per Parid. de ſind. uerbo confesſio. uerſi. an portans, & uerſ. an cõdemnatio. Hip. ubi ſup. dictis locis. Tamen ſecus
31 eſt in aſſasſino, nã † & ipſe defenſionibus ſuis tanquam hoſtis publicus & diffidatus à lege renũtiare poteſt, cum de facto contra eũ procedatur, & ĩhabilis poterit dilationibus ſibi competentibur renuntiare. Hippol. ubi ſup. Capic. ubi ſup. Hippo. in pract. §. examinanda. nu. 21. Carrer. fo. 293.

XII. ſpeciale. Nam licet hęres ob delictum defuncti regulariter nõ teneatur, ſi quid ad manus defuncti peruenerit lite non conteſtata. Ta
32 men † ſecus eſt in hærede aſſasſini, qui tenebitur reſtituere illam pecuniam, etiam lite nõ conteſtata cum defuncto, & hoc propter criminis immanitatem. tex. cũ gl. & Ang. in l. 1. §. fi. de eo, per quem fact. fuerit. Aug. de Arim. in addi. ad Ang. de malefi. ubi ſup. Capi. d. deciſ. 155. colu. fin. Bolog. conſ. 8 col. 3. Hippo. l. is qui cum telo. n. 75. C. de ſicar. Bal. Alex. in d. §. fi. ſup. Carrer. fo. 293.

Quod uerũ intellige, quòd reſtituatur hęredi offenſi uel occiſi per aſſasſinum. Alex. d. l. 1. §. 1. de eo, ꝑ quem fact. Carrer. ubi ſup.

XIII. ſpeciale. licet † foro iudicatus
33 in regno occidi posſit, tamen nõ poteſt occidi mediante pecunia ꝑ aſſasſinum, ideo occidens punietῖ Carrer. ubi ſupra.

XIIII. ſpeciale. Nam licet regulariter ſecundum eandem opinionem Iudex originis punire non posſit ſubditum ſuũ extra Territorium ſuũ delinquẽtẽ, ut dicã in regula.
34 Tamen † ſi quis in patria ſua ordinauerit ſeuum tractauerit aſſasſini extra Territorium, ille tamen à dicto iudice originis puniri poterit de tali aſſasſinio ordinato, licet alibi extra territoriũ illud aſſasſiniũ faceret. c. 1. de homi. in 6. latè Bologni. conſ. 8. col. 3.

XV. ſpeciale eſt. Nam regulariter iudex non poteſt punire non ſubditũ delinquentem extra territoriũ ſuum, cum in eo iuriſdictionẽ nõ habeat, nec ratiõe loci delicti. Docto. in l. fi. ff. de iuriſd. om. iudi. & in ca. ut animarum. de conſt. in 6.
35 Tamen † ſi quis etiam non ſubditus in territorio ſuo tractatum fecerit de aliquo aſſasſinio committendo extra ipſum territoriũ, poterit tamen ab ipſo iudice puniri ſi ad eius manus peruenerit, quia per talem tractatum effectus eſt ḋ iurisdictione ipſius iudicis. Bologni. conſi. 8. col. 3.

XVI. ſpeciale eſt. Nam † bona aſſaſ
39 ſini poſſunt à quocunque occupari. Vnde & illi ad quos ſpectat ſucceſio in temporalibus occupabit illi cum ſuis bonis mundanis. Hoſti. Ioan. And. Domi. c. 1. de homicid. in 6. Capic. deciſio. 155. num. 25. Bernar. Diaz. de Luco. d. c. 97 fol. 110.

XVII. speciale. Nam cõtra assasinos non requiritur sententia, nisi tantum declaratoria, hoc est, declarare talẽ esse assasinum, cũ ipso iure condemnatoria inferatur. Domi. ca.1. de homici. in 6. Capic. d. decisio. 155.

XVIII. speciale. Nã in crimine assassinii appellatio nõ admittitur. Hosti. Ioan. Andr. & Philipp. ubi supra Capic. d. decisio. 155. Carrer. fol. 294.

XIX. speciale est. Nam mãdans ante mandatum executum reuocatum non tenebitur amplius ex mandato, ut dixi supra in materia man-
39 dati. Tamen † in assasino si quis hominem talem occidi mandauerit, licet postea mãdatum reuocet. re integra, non tamẽ reuocauit pęnam, quia iam ipse ex parte sua delictum perficit. glo. c. 1. de homic. in 6. Cepol. l. is, qui cum telo. nu. 71. C. de sicar. & Alex. in l. utrum. in fide de pęn.

40 Vigesimum speciale est. Nam † si quis taliter occidi aliquem alicui mandauerit, si contingat illum nõ à mandatario occisum, sed ab alio suo inimico ex particulari inimicitię, quamuis tali casu mandatũ illud non sit in cõsideratione quo ad hoc, quò d pœna ordinaria mandans & mandatarius puniantur, tamen extra ordinem puniri debent solum ratione acceptati mandati. Bal. in c. 1. §. iniuria. de pac. iurã. firm. Cepol. caut. 39. Grama. uot. 11. Carrer. fo. 294.

41 XXI. speciale est. Nam† clericus committens homicidium non priuatur beneficio ipso iure, sed requiritur ut priuetur per sententiam, secundum Inno. in c. cum in nostris. de concess. præben. Tamẽ si homicidium fuerit qualificatũ, puta assasiniũ, hic ipso facto priuatus est, absque aliqua declaratione iudicis. text. no. in c. 1. in fi. de homicid. in 6. uers. ipso facto. Fel. in c. inquisitionis. col. 1. in fine de accus.

42 Pœna† autem assasini de iure canonico est illa, quæ traditur in c. 1. de homic. in 6.

De iure autem ciuili debet per frustra scindi. Capic. decisio. 155. colum. 1. Abb. in c. at si clerici. num. 41. de iudic. & dicta pœna hodie de communi consuetudine iudices utuntur propter criminis immanitatem & ad terrorem, Carrer. fol. 194.

43 Quod † uerum est sano modo intelligendo, quando tale assasiniũ probaretur aliàs quàm per confessionem ipsius assasini.

Quia si talẽ delictum aliter nõ ꝓbaretur, quàm per eius confessionẽ qualificatam exculpatiuam, tũc ad mortem puniri non potest. puta, si Titius dixerit uerum esse, ꝙ illi Seius pecuniam dedit, ut Sempronium occideret, & antequam illum aggressus, esset, ipse iuit & eum expulsit, ob quod insultatus euasit, quæ quidam confessio sic qualificata facit q̃d ad mortẽ puniri

niri non poteſt hoc caſu ita Abb. in cap. auditis. de præſcri. ubi eſt eius dictum, ſecundum Felyn. ibi ſolemne. Capicius deciſio. 155. num. 11.

44 Vltimò ſcias † quod ita demum habet locum pœna dicti cap. 1. de homicid. in 6. quando probatum eſſet per probabilia argumenta recepta per iudicem, dictum inquiſitum fuiſſe aſſaſsinum, hoc eſt, ꝗ pecuniam receperit, uel dederit, ſi inquiritur de mandato, alias ſi per legitima argumenta non probaretur, non haberet locum diſpoſitio illius cap. quia non dicitur reus criminis, licet de crimine ſit inquiſitus. Alex. conſil. 166. uolum. 7.

Contraria.

Contrarium tenet Gand. de homic. & eorum pœnis. nu. 11. Ange. in l. item apud Labeonem. §. ſi iurauerit. de iniur. Gram. uoto 8. & 20. & deciſ. 2. nu. 25. & d. §. ſi iurauerit. Amod. de ſindi. circa finem. Poteris ſaluare has opiniones, vt ſaluat Gram. in quadam ſua ſubſcriptione ad uotum 9. quæ ſaluatio non poteſt fieri. Carrer. folio 287.

Contrarium uidetur habere Bolog. conſi. 8. uer. ſecundo principaliter aggredior.

Regula IX. de mortuo in domo reperto.

SVMMARIVM.

1 *Mortuus in domo pręſumitur occiſus, a cohabitantib.*
2 *Limita ut nu. 2.*
3 *Amplia, ut idem ſit, ſi reperiatur ante domum mortuus. nu. 3*
4 *Fuga ſociorum exiſtentium in domo iuuat pręſumptionem prępoſitam.*
5 *Qualitas bonę uitę pręſumptionem non tollit preſumptę mortis.*
6 *Taciturnitas inducit ſuſpicionem contra cohabitantes ſocios.*
7 *Vxor ſola reperta in domo occiſi, pręſumitur culpabilis, & mandaſſe homicidium, ſi tacuit.*

Mortuus ſi quis reperiatur in loco alicuius.

An mortuus præſumatur ab illis, qui ſecum in domo illa morabantur, adeo ut ex hoc torqueri poſſint.

1 Dicas † regulariter mortuum in domo alicuius repertum ab illis occiſum pręſumi, qui ſecũ in domo illa erant, etiam ſi dominus ſolus ibi fuiſſet. nam in dubio contra dominum domus præſumitur.

tur Grama. uoto 23. circa princ. Calcan. consi. 60. incipit Ventura. & per Calca. consi. 63.

2 Limitatur ut non procedat si dominus domus non fuisset usus similia committere, uel non esset malæ uitæ secundum Barbat. in add. ad Bar. in l. ædiles. de uia publica, Rom. in l. 1. §. si quis in uilla, & sin gu. 106. per hoc ipsi torqueri poterunt. Dy. in l. 1. §. hoc autem senatusconsultum. ad sillan. Roma. in l. 1. §. si quis in uilla. & in l. excipiuntur. in fi. eo. tit. Io. And. c. significauit, de homici. Ang. de malef. uer. fama publica. uer. quid autem si sunt. Aug. de Arim. in addi. Carrer. fol. 102. Nouell. fol. 31. nu. 23. Blan. l. fin. nu. 224. de quæstio. Dy. in l. 1. §. si quis in uilla. ad sillan. Io. Andr. in ca. significauit. de homicid. Albe. in tract. stat. par. 2. quæstio. 124. Nouel. fol. 32. numero 36. Barto. in l. ædiles. de uia publica.

3 Amplia † ut idem etiam sit, si homo mortus repertus sit ante domum alicuius. Bart. in l. ædiles. de uia publica.

4 Amplia † ut tanto magis uerum sit, quādo tales socii aufugissent. Nam tunc sine dubio ipsi fuisse præsumuntur, secundum Bal. consi. 254. uol. 2.

5 Amplia vt procedat † etiam si tales essent personæ honestæ & bonæ uitæ. Nā torqueri debebunt, quia consocij saltem præsumuntur, Rom. l. excipiuntur. in fi. ad silla.

6 Amplia tertiò, ut tanto magis uerum sit, quando socii, qui cum eo prius erant, tacuissent & mortem ipsius non reuelassent. Nam talis taciturnitas ipsos suspectos facit. Carrer. in pract. fol. 13. Hipplo. in prac. §. expedita. in fine, Nou. fol. 31. nu. 23. Blan. in d. l. fin. nu. 224. de quæst.

7 Amplia quartò, † ut procedat non solum contra socios, qui cū mortuo commorantur, sed etiam locum habere contra uxorem, quando nullus alius quam uxor in domo fuisset. & ideo si quis mortuus in domo reperiatur, & a quo occisus fuerit nesciatur præsumitur etiam cōtra uxorem quasi ipsa occidi mandauerit, & conscia homicidii fuerit. Par. de Put. de sindic. fol. 300. col. 1. Carrer. fol. 300. q̄d uerum est, si ipsa tacuisset, & hoc incontinenti non reuelasset. Nam tunc conscia sine dubio præsumitur & torqueri ob hoc poterit, secundum Bar. in l. excipiuntur. ff. ad silla. Par. de Put. ubi sup. Vbi refert tpe suo uidisse quandam mulierem tortam quæ diu mortē uiri tacuerat, qui nullibi reperiebatur. Tamen prædicta mulier quadam die clamauit alta uoce plorans, q̄ in stabulo erat fetor maximus, & uicini occurrerunt & ibi uirum sepultum inuenerūt. Vbi torta confessa fuit, quod uirum occidi fecerat a quodam adultero, & inde ob hoc suspensa fuit & meritò.

Con-

Contraria.

Contrarium tenuit Alb. trac. bannitorum. q. 61. & Bal. in l. 3. §. quia, de of. præfec. & Hipp. d. §. diligẽter. nu. 50. & 51.

Regula X. de tortura.

SVMMARIVM.

1 *Tortura regulariter sine indicijs non infertur.*

2 *Indicia, quæ dicantur legitima, relinqui arbitrio iudicis.*

3 *Præsumptio est minus quam indiciũ, & propterea reus torquendus non est, licet habeat contra se præsumptionem.*

4 *Torqueri nemo debet, etiam ob bonum publicum.*

5 *Imputatus de crimine læsę maiestatis sine legitimis indicijs non est torquendus.*

6 *Iudex procedens, sola facti ueritate inspecta, non torquetur legitimis indiciis non præcedentib.*

7 *Assassinus etiam in crimine proditorio patriæ sine indicijs non torquetur.*

8 *Tortura etiam leuis sine indicis non infertur.*

9 *Tortura ad hoc ut possit inferri, debet constare de delicto.*

10 *Indicia debet esse solemniter recepta parte citata ad uidendum iurare testes alias nihil probant.*

11 *Indiciorum copia est danda inquisito torquendo.*

12 *Tortura non infertur ubi aliæ probationes possunt haberi.*

13 *Accusator debet petere, ut reus ponatur ad torturam.*

14 *Rei nomen debet esse receptum inter reos, ad hoc ut inferri queat tortura, & etiam ut lis sit contestata.*

15 *Rei nomen quando dicatur esse receptum inter reos.*

16 *Testes super indicijs ad torturam debent per iudicem & non per notarium examinari.*

17 *Reus minor sine curatore dato a iudice non est processandus nec torquendus.*

18 *Mulier pregnans & minor quomodo processanda.*

19 *Iudici de facto procedenti licite resisti potest.*

20 *Cautela pro iudice, ut extorqueat confessionem ab indebite torto, ne teneatur in sindicatu.*

21 *Cautela pro indebite carcerato, ne iudex tenentur in sindicatu.*

22 *Captura indebita iustificatur, si reus præstet fideiussores de se presentando.*

23 *Indicia debent esse probata per duos testes, & debent esse uerosimilia, & probabiliter concludentia.*

24 *Appellatio interposita a decreto de torquendo operatur, ut confessio secuta sit iure ipso nulla.*

25 *Bannitus potest comparando uigere statuti, eum admittentis ad se de-*

defendendum, torqueri sine indicijs.

26 Tortura leuis non dicitur tortura.

27 Confessione facta in tormentis leuibus, secuta ratificatione, sequi potest condemnatio, & si legitima indicia ad torquendum non præcesserint.

28 Præfectus uigilum potest torqueri sine indicijs, dummodo de furto constet.

29 Hospes & familia cauponis torqueri possunt, si furtum in caupona fieri contigerit sine indicijs.

30 Torquetur accusatus uel inquisitus sine indicijs contumax in respondendo inquisitioni, uel accusationi ad eruendam responsionem affirmatiuam uel negatiuam.

31 Mandatarius assassinus contra mandantem sine indicijs torqueri potest.

32 Seruus inquisiti in crimine læsę maiestatis, fraudati census, adulterij, homicidij, uxoricidij, vel matricidij sine indicijs potest torqueri.

33 Proditores torquetur sine indicijs.

34 Serui torquentur. super nece domini sine indicijs, si nescitur a quo sit interfectus.

35 Latro famosus sine indicijs torqueri potest.

36 Tortura sine indicijs in criminibns enormibus inferri potest.

37 Torqueri potest sine indicijs inquisitus de mandato principis, & eius proprio motu.

Intellige ut infra.

38 Maritus torqueri potest sine indicijs de morte uxoris.

39 Tortura infertur custodi alicuius rei, quę furto subtracta fuit sine indicijs ad indicandum furem.

40 Delictis in enormibus si adsint urgentes suspiciones, & desint indicia, iudex debet impetrare a Principe facultatem torquendi.

41 Iudex in secretis delictis debet esse promptus ad torturam.

42 Torquendo non debet dari cibus, aut potus per nouem aut decem horas.

Tortura an inferri posit nullis indiciis præcedentib.

1 DIcas regulariter † torturam inferri non posse, nisi prius legitima præcedant indicia. l. prima. in principio. ff. de quæstion. l. milites. §. oportet. C. de quæst. Brun. de indic. in secunda parte, uersic. quinto principaliter. Guido de Suz. de indi. uersic. non tamen. num. 53. Abb. in cap. cum in contemplatione. columna prima, de regulis iuris. Ang. de malefic. verbo fama publica, versicu. hinc uidemus. Paul. Girlan. in versic. 5 Gramat. uoto 30. numero 20. & 21. Ruin. consilio septimo, numero secondo, uolum. 5. Thom. Ferrat. cautela 14. in prin. Inno. Ioa. And.

And. c. qualiter. & c. inquisitioné. de accus.

2 Indicia † autem, quę legitima reperiantur. iudicantis arbitrio remitti debet, cùm in eis certa regula tradi non possit. Bart. in l. fi. ff. de quæstio. Bald. in l. 2. §. quæ autē C. qui appell. nō poss. Abb in c. cum in contemplatione. in prin. đ reg. iur. Decius consi. 363. in princip. uolu. 3.

Prædictam autem regulã amplia multis modis, &

3 Primò † amplia, ut procedat, si contra torquendum præsumptio aliqua adsit. Nam adhuc torqueri non posset, cum præsumptio minus quam indicium sit. Nouel. in pract. fol. 12. Bart. in l. 1. milites l. fin. ff. & C. de quæst.

4 amplia Secundo † ut procedat, etiã si ex ea tortura sederetur populi scandalum; Nam et ob bonũ publicum aliquem torqueri non licet glo. in l. decuriones C. de pę Carrer. fol. 121. ubi dicit, uidisse quandam bestiam hoc fecisse.

5 Amplia Tertiò † ut procedat, etiã in crimine læsæ maiestatis. Nam etiam si attrocissimum si tamen in eo etiam procedi nō poterit ad torturam, nisi indiciis pręcedentibus. Capic. dec. 126. nu. 4. glo. l. 2. Bald. & Salic. in l. si quis alicui C. ad l. Iul. maies. Cepol. conc. 14. n. 20. & §. constante. & l. 1. in prin. n. 25. de quæst. Ang. de malef. uer. quòd tradidit pattiam. in princip. ubi supra.

6 Amplia Quartõ † ut procedat, etiã si iudex ex statuti forma uel aliter liberum arbitrium haberet procedendi, sola facti ueritate inspectã nã non obstante tali arbitrio iudici concesso torqueri non poterit, nullis iudiciis pcedentibus, alias iudex ĩ sindicatu tenebitur. Cep. latè d. consi. 14. num. 20. & l. 1. in princ. nu. 36. de quæstio. & Bald. ĩ nc. 1. de offic. ordin. Par. de sindi. fol. 314. & 323. Gram. consi. 64. co. 2. & 3. uoto. 30. nu. 21 Gandi de quæstio. & tormen. nu. 41. Fer. cautel. 14. Paul. Eleaz. in c. grauis de pęn. quã refert & sequitur Al. consi. 66. in princ. habita super cō tentis, uers. nitetur ergo cōtra bonos mores. uol. 7.

Ampiia Quintò, ut non solum sine ĩ diciis tortura inferri non possit, sed & alia requirant, sine quibus etiã tortura minimè inferri poterit, cũ de substantia torturæ sit, ut præcedant legitima indicia.

7 Amplia Sextò, etiam Si † assasfinus ĩ crimine proditorio patriæ: Nam etiam in tortura inferri non posset, nisi indiciis præcedentibus & aliis præsumptioni. ut est text. cũ glos. C. Bald. & Salic. l. si quis alicui. C. ad l. Iul. maies, Ange. de malefic. uerbo, quòd tradidisti patriã. in princ.

8 Amplia Septimò † ut procedat, nō solum quãdo tortura esset magna sed etiã si esset parua. puta, si quis esset parum eleuatus sup terram, puta p quatuor palmos; Nã & ta

n lis

lis taliter sine indiciis torqueri nõ poterit, & si tortus fuerit & confiteatur, talis confessio sibi non prę iudicabit, & iudex taliter faciens priuatur secundum Gram. consi. 14. fol. 3. & 4.

Requisita ad hoc, ut tortura inferri possit.

9 Primò .n: requiritur, quòd † iudici cõstet delictum esse commissum, aliàs non poterit pcedere ad torturam, ut uoluit. Hipp. l. 1. in prin. num. 5. de quæstio. Ang. de malefi. cerbo fama publica. uer. tamen iudex. & si aliter iudex faceret ĩ præiudicium, teneretur postea. Bald. in addi. ad Spec. in tit. de senten. col. 13. in fin.

10 Secundò requiritur ut † indicia solẽniter recepta interuenerint, & pcedat parte citata ad uidendiũ deferri testibus iuramentum, aliàs tales testes ĩ nihilo ei præiudicabũt ut dicam in fine regulæ. Hippol. ubi sup. num. 67. Salic. in l. fina. in fine. C. de quæstio. Bald. in l. iubemus. uersic. Item dici. C. de bonis uacan. lib. 10. Innoc. c. per inquisitionem, de elec. Abb. in c. bonæ. el 1. de elect.

11 Tertiò requiritur, quòd detur copia indiciorum cũm termino cõpetenti ad illa purganda. secundũ Ang. de malefi. uerb. fama publica uers. & bene nota, uers. Itẽ aduertas, quòd non sufficit, Bar. in l. fi: de quæstio. ubi supra. nu. 8. & hoc casu etiam non proceditur ad torturam, nisi prius per iudicem pronuntiaretur ed torturam deueniẽdum esse. Hippol. ubi supra.

12 Quartò requiritur, quòd † non sint aliæ probationes, nisi ipsa tortura, aliàs si aliæ probationes adessent, non posset iudex ad torturã aliter deuenire. Gandi. de quęstio. & tormen. in prin. Ang. de malef. uerbo fama publica, uersic. 6. quæro. Hipp. ubi supra. num. 10. uide supra, & hæc est cõmunis opinio, licet Bald. in hoc discrepauerit, ut per Hippo. ubi supra nu. 11.

13 Quintò requiritur † ut accusator petat & requirat à iudice, ut ipse iudex ponat reum ad torturam, loquen. in accusatione, secus in ĩquisitione. Bald. in. c. 1. §. iudices. de pace iuram. firm. Hippo. ubi supra num. 13.

14 Sextò requiritur, quòd † lis sit contestata, & quòd nomen rei sit receptum inter reos. Bar. in l. si adulteriũ in prin. de adul. Hippol. ubi supra. num. 14. Dicitur autem tũc nomen rei receptũ inter reos, quãdo accusatio de aliquo delicto facta esset, & contra eam oppositæ sint dilationes & exceptiones. puta, ꝙ accusatio non procedat, uel quòd iudex non est cõpetens, uel

15 quid simile sup istis disputetẽ, Et † Post quã iudex pronuntiauit, procedendũ esse in dicta accusatione nõ obstante exceptione, per talem accusationẽ dicitur nomen rei receptum inter reos. Bar. in l. 1. is q

reum

reum. de pub. iud. Hipp. ubi sup. num. 15.

16 Septimo requiritur, ꝙ† iudex examinauerit testes super indiciis, nec sufficit ꝙ eos examinari faciat per notarium uel aliũ, alias ad torturam procedere non põt, nisi iudex ex causa illud fecerit. Hipp. ubi sup. num. 16. colligitur ex tex. in clem. 1. de of. deleg. ubi Bal. in rub. de controuers. Spec. de testi. §. 1. uers. Item quòd est de crimine. glo. Bal. Pau. de Cast. & alii l. hac consultissima. §. fin. uers. depositiones. C. de testib.

17 Octauo requiritur, ꝙ† si reus minor sit, ꝙ iudex det sibi curatorem, alias processus nullus est. Angel. in verbo comparent dicti inquisiti & confitentur totum. ver. necnon sit bene cautus. ubi subdit, ꝙ si minor confiteatur etiam sponte sine curatore, ꝙ talis confessio ei non noceret. Imo plus, si minor diceret sine curatore iudici, non torqueatis me domine iudex, quia omnia cõfiteor, & iuro non ueuire contra, quia talis confessio hoc modo facta, etiam cũ tali iuramento, non præiudicabit ipsi minori. Hipp. ubi sup. nu. 17. Sal. in l. 2. C. de confes. ubi Bald. uers. sed pone. Iac. de Butr. auth. sacramenta puberum. C. si aduer. uend. Alb. de Ros. in 4. par. statu. q. 32. Bal. in c. 1. §. item sacramenta. de pace iuram. firman. uersic. modo quæro.

18 Nono requiritur† si casus acciderit de torquenda muliere, ꝙ omnia prædicta præcedant, & maximè si minor sit, & ultra prædicta etiam requiritur, ut si sit prægnãs expectetur donec pepererit, & requiritur etiam ut transacti sint illi 40. dies, in quib. molestantur ex partu. Bar. in l. prægnan. de pę. Hipp. ubi sup. nu. 19.

His ergo suppositis interuenientib. iudex securè poterit ad torturam procedere secundum sufficientiã & urgentiam indiciorum, quæ iudicantis arbitrio relinquũtur. sed si prædicta non procedant, iudex ad torturam peruenire minime

19 poterit. Rõ est† quia de facto procedenti resisti posset sine metu pęnæ, ut late per Hipp. d. l. 1. in prin. nu. 25. de quæs. Gra. uo. 32. n. 14. Etiã Vltra puniri deberet iudex pœnis, de quib. per Franc. Bru. f. 143. Gram. uoto 14. col. penult. & fin. Hippol. l. 1. §. præterea. num. 8. ff. de sicca. fol. 25. Ferrar. cautela 14. nisi cautelam super hoc iudex adhibuerit.

20 Erit† igitur cautela iudici, ut in sindicatu nõ teneatur de tortura absque indiciis illata, in relaxatione torti ipsum blãdis uerbis inducat, aut alio modo ad confitendũ ꝙ legitime fuerit tortus, & faciat ꝙ aliquis notarius sit de tali confessione rogatus. Nam hoc modo non tenebitur in sindicatu. Brun. de indi. in q. 5. prin. in fine. Catal. de sindicatu, circa princip. Ferra. cautela 14. Ange. in l. iniuriam. §.

si quis de cætero. de iniur. ubi dicit uidisse hoc de facto practicari in illa causa & obtineri. similiter
21 si quis iniuste aliquem incarcerari fecerit, notet cautelã, ut in sindicatu nõ teneatur, quæ talis est. Nam anteq̃ relaxet illum carceratũ, faciat iudex, ꝙ prestet fideiussores de se repræsentando toties
22 quoties fuerit requisitus, quia † ꝑ talẽ præstationẽ fideiussoris, uidetur approbare capturam & confiteri fuisse legitime captum. Ita voluit Th. Fer. in caut. 14. col. 2. & Amod. in trac. de sind. circa fi. uersi. postremo dicendum. Barto. in sua disput. incipit Lapus fuit captus. Caccialup. in suo trac. de debit. suspec. in pen. q.

X. Requiritur, ut ad † sint indicia &
23 sint certa, i. probata saltem per duos testes. Item, ꝙ sint uerisimilia, & ꝙ probabiliter concludant quæ omnia si non interuenerint, tortura inferri non poterit. Bald. consi. 513. uol. 5. Gram. consi. 99. in prin. Bal. consi. 256. incip. uerba inquisitionis. col. 1. ad finem. libr. 1.

Si quis ergo timuerit ad torturã poni nullis indiciis precedentib. vel propter iudicis ignorantiam, uel crudelitatẽ, discat cautelã ad torturam euadendam, ꝙ antequam torqueatur post iudicis commina
24 tionem appellet † quo facto cõfessio postea secuta erit ipso iure nulla, neque in hoc artic. erit opus, ut superior inhibeat, quia periculũ est in mora. & ideo, ꝙ confessio facta in tormentis & postea ratificata non ualeat, cautela erit, ut prius appelles antequam ponaris ad torturam. Tene menti. Ita notabiliter uoluit Ferrat. in suis cautelis caut. 239.

Predictam autem regulã multis modis limita. Et limita 1. non proce-
25 dere † qñ statutum, uel bannum, uel constõnes permitterent, ꝙ bãnitus ꝑ contumaciã de aliquo delicto, possit comparere, si suã contumaciã purgare desideret, poterit poni ad tort. et interrogari de delicto, de quo bãnitus fuerat, et nullis alijs indicijs præcedentib. Nico. de Mata. & Bald. in l. 1. C. de hær. insti. Hipp. in l. 1. in prin. nu. 3. de quæst. & l. pen. in fi. eo. tit. & sing. 112. Bru. de sindi. & tortura: uers. 5. ptincipaliter quæritur. nume. 7. Gram. consi. 12. num. 21. de quo in reg. de bannitis.

Limita Secundo non procedere in modica tortura v3 in corpus non debile seu infirmum sed robustũ. pura si quis per tres, uel quatuor palmos a terra eleuatus fuerit, & incontinẽti in terrã positus cum
26 modica tortura, cũ † modicè tortus non dicatur tortus. Gram. deci. 54. 55. 56. & Paris de sind. ver. tortura. c. ex sola confessio. Bald. in l. obseruare. C. quando prouo.
27 non est necesse. Vnde † si talis modice tortus confiteatur, & in confessione tali ꝑseuerasset, poterit condemnari, non obstãte ꝙ prius

legi-

legitima & sufficientia indicia nō præcesserint, secundum Gramat. ubi sup.

Limita tertio nō procedere in casu
28 † quando fuisset aliquis deputatus in ciuitate ad eam de nocte custodiendam. Vt si fuisset quis pręfectus vigilũ deputatus, uel plures essent secundum magnitudinẽ ciuitatis, & qui curam habent, ne furta, incendia, seu alia maleficia in ciuitate illa committantur, tũc si alicui furtnm domi uel apotecę factum fuerit, poterit talis custos torqueri, nullis allis indicijs præcedentib. Bar. in l. 1. in princ. ff. de offi. præfec. uigil.

29 Limita quartò nō procedere † qñ aliquod subtractũ fuerit in caupona hospitantib. in ea. Nam hoc casu familia hospitis & alii, qui in domo erãt torqueri possunt. Bar. in l. 1. in fi. ff. de furt. Bru. de indi. & tortura. uers. circa tertium. nu. 3. Ang. de malef. uers. fama publica. uers. 11. quęro. Et ratio huius est, quia præsumptio est contra hospites, ꝙ sint malę conditionis, uitę & famæ. Vnde debemus considerare conditionem hospitis & conditionem illius, qui hospitatur, si pauper esset, si diues mercatur, si mariolus. Nam si hospitem reperirem bonę famæ & conditionis, diuitem & hominem probum cessabit illa præsumptio. Bal. sup. relatus in l. 1. C. de locato. quia p hanc probationem tolleretur illa generalis pręsumptio, quę contra hospites reperitur, & a iure reprobatur. Aug. de Ari. in add. ad Ang. de malef. uer. fama publica. uer. 11 quæro. Bal. in l. 1. §. fi. ff. si aduersus naut. caup. & sta. præsumptio autem illa contra Bal. sola remanebit & locum habebit cõtra hospitem, quando dubitabatur, an sit bonæ uel malę conditionis. Aug. de Arim. ubi sup.

30 Limita † quinto non procedere, quando accusatus uel inquisitus nollet respõdere accusationi uel inquisitioni, & pręsens foret. Nã tunc torqueri poterit absque indiciis, non ad eruendam confessionem quia non pręcedant indicia, sed ad eruendam responsionem affirmatiuam uel negatiuam. Capic. decis. 148. Blan. de indi. & tort. uer. 5. principaliter. nume. 4. Bal. in l. si accusationem, col. ult. C. qui accu. non pos. Par. de sindic. fol. 344.

41 Limita † Sextò non procedere, in mandatario assassino. nam torqueri põt absque aliis indiciis pręcedentibus in mandantem, Bal. in l. non ideo minus. col. 1. C. de acc. Ale. post Bar. in l. repeti. de quęstio. Hippo. in prac. §. diligenter, uers. modo incidenter. & in l. is, qui cum telo. uers. pro quib. facit. C. de sic. Ang. de malef. uerbo & Sempronium mandantem. uer. bene nota. Ange. l. & si certus. ad sill. Carrer. fol. 493. nu. 27.

32 Limita † Septimo non procedere in seruo domini inqsiti de cri-

mine læsæ maiest. quod ad salutẽ principis pertinet, uel forte populi Rom. & in crimine fraudati cẽsus, adulterii, homicidii, Item quũ maritus diceretur occidisse suam uxorem, & è contra. Nam hoc casu nullis indiciis præcedentibus torqueri poterit. Extra uero hos casus torqueri non poterit in causa criminali, nisi indicia præcedãt l. 1. ff. de quæstio. & l. 2. 1. responso. ff. eo. tit. & l. fi. C. de sic. Fran. Brun. de indi. & tort. in 2. par. uersi. 2. principaliter. num. 4. 5. 6. & etiam dicit ꝙ æquior uidetur, opinio ut in hoc casu requiri debeãt indicia saltem præsumptiua, uidelicet. ut serui saltem scire debeant ueritatem non autem indicia plena requiruntur.

33 Limita † octauo non procedere in prodimentis & tractatibus, qui secreto fiunt, & hoc propter probationis difficultatem. Bal. in l. quicunque, in fi. C. de ser. fug. Gram. consi. 40. nu. 67. Frã. Bru. de indi. ubi sup.

34 Limita † nono non procedere in casu. l. 2. ad sillan. ubi dicit, ꝙ illi de familia torquentur aliis indiciis non præcedentib. quando dominus reperiretur interfectus & nescitur a quo. gl. & Bar. in l. 1. ad sill. Hip. in l. unius. §. in ea causa. in prin. de quæst. Bru. de ind. uer. 5. principaliter. in prin. gl. in cap. quæstio. 12. q. 2.

35 Limita 10. † non procedere in famoso latrone. Nam propter eius famositatem absque aliis indiciis potest torqueri, Paris de sind. fol. 346. incipit quidam latro. dicitur autem famosus latro, qui aggreditur cum armis aut uim infert, Paris ubi sup. Hippo. in l. 1. in princ. nu. 37. de quæstio.

36 Limita 11. † non procedere in criminibus enormibus, in quib. sunt omittẽdæ iuris solemnitates, Inn. in c. cum omnes. de const. Bald. in l. quidam. §. pœna grauior. ff. de iis, qui no. infa. Hipp. in l. 1. in pr. num. 39. de quæstio. & ideo dicit Io. And. in c. cum non ab homine. de iudi. ꝙ clericus faciens enormissimum delictum, potest sine degradatione puniri, non attenta dispositione dicti capituli, sequitur Hip. ubi sup.

37 Limita 12. † non procedere, quando inquisitio, quæ cõtra aliquem fit, procederet seu emanaret de principis scientia, seu commissione. nam tũc talis inquisitio taliter emanata ualebit, & reus capi & torqueri poterit, ẽt nulla diffamatione, & nullis indiciis præcedentibus contra eum. Ang. de malefi. verbo fama publica uers. aduertẽdum autem est, Bald. in l. nulli. C. ad l. Iul. maiest. Cep. consi. 27. incipit uisa. & Hipp. consi. 78. nu. 7 ubi docet cautelam iudicibus, ut in criminibus arduis & atrocib. quando indicia non adsunt, ꝙ faciant inquisitionẽ de scientia vel uoluntate principis, uel regentis ciuitatẽ, quę loco principis uel regen-

gentis ciuitatem, quæ loco principis sit, & hoc modo non poterit ãnullari dicta inquisitio ex eo, quia fama uel indicia non pręcesserint, uel contra inquisitum laborarunt.

Quod uerum est, & sano modo intelligeudum, & aduerte ne erres, ut multi errarunt. Nam debet intelligi dicta limitatio, quando inquisitio formaretur seu emanaret motu ꝓprio ipsius prĩcipis, secus uerò si ad postulationẽ alterius, qa tunc secus esset, & si princeps uiueret. Augu. de arimi. in eddi. ad Ange. de malefic. ubi supra. Hipp. consi. 63. nu. 9. Item requiritur, ꝙ princeps affirmatiuè dicat. Ad suam notitiam peruenisse, quod talis deliquerit, aliàs non uideretur sibi remmittere, quod non debeat pręcedere diffamatio seu indicia, Hipp. d. consi. 78. nu. 20.

38 Limita 13. † non procedere quando maritus diceretur occidisse uxorem. Nam tunc maritus nullis indicciis præcedentibus torqueri poterit. glos. in cap. quæstionem. 12. q. 2.

39 Limita 14. † non procedere, quando res est cõmissa custodię alicuius. Nã si res illa fuerit furto subtracta, poterit tũc talis custos torqueri, ut furem indicet sine aliis ĩdiciis, & non tenebitur iudex per hoc in sindicatu de tali tortura illata Angel. de maleficiis uerbo, et uestem celestem. uersi. & etiam si iudex.

40 Pro complemento huius articuli scias, quòd in delictis enormibus Puta in aliqua notabili falsificatione, homicidio, ueneno, aut exceptuatis, si indicia suficientia non assistant, ut si esset urgens supicio cõtra aliquẽ, debet iudex à Principe impetrare, ut cum illis suspitionibus possit illum torquere, licet hoc raro princeps concedat. Paris de Puteo de sindic. fol. 314. num. 8.

41 Item scias, quod † in omnibus delictis, quæ secreto fiunt, iudex debet esse promptus ad torturam & quandoque ad condemnationem. Vt puta in adulterio, ueneratione, falsificatione monetarum, & similium, & hoc propter probationis difficultatem, propter quã de ferr. probationes per coniecturas sufficiunt. Gram. consi. 17. nu. 4. Ang. l. fin. C. de proba. Guid. de Suza. de indi. & tortura. uersi. circa hanc materiam. nu. 38. Bart. in l. si quis ex argẽtariis. C. de eden. Bal. in l. nemo. C. de episcop. audien.

42 Vltimo nota, quòd † ea die, qua iudex reum torqueri intendit, non faciat sibi dare comedere aut bibere ad minus per 9. aut 10. horas ante, ne stomacus euomeret, Hippol. in l. 1. in princip. nume. 55. de quæstio.

Contraria.

Contrarium tenet Frã. Bru. de indi.

q.7.num.3.ubi dicit, quòd credit quòd talis iudex non tenetur in sindicatu.

Contrarium tenet Bal.in l.quicunq; C.de seru.fugi.

Contrarium tenet Grama.uoto. 32. per totum. & Bal.in l.nullus. C.ad l.iul.maiest.

Regula XI. de comdemnatione rei per Iudicem.

SVMMARIVM.

1 *Condemnari nemo potest in criminalibus, nisi probationes sit luce meridiana clariores.*

2 *Nemo ex præsumptionibus euidentibus comdemnaudus est.*

3 *Adulterium, quia non potest probari directo, probabitur per coniecturas.*

4 *Meretricium probatur ex coniecturis.*

5 *Condemnari quis potest ex præsumptionibus aut indiciis uiolentis.*

6 *Præsumptio uiolenta & indicium indubitatum idem sunt.*

7 *Officialis fugiens tempore sindicatus ex coniecturis solis potest condemnari.*

8 *Probatio in furto fit per coniecturas. & dicitur manifesta. numero.9.*

10 *Officialis indebitè torquens, si querelatus neget, conuincitur de tortura illata indebitè per coniecturas.*

11 *Tortura ut plurimum secreto infertur.*

12 *Iudex in delictis nocturnis cum fama & aliquibus aliis indiciis pōt ad torturam procedere.*

13 *Tortura infertur in delictis et fraudibus occultis & difacilis probationis. Immo in his præsumptiones solæ suffieiunt ad condemnandum.*

14 *Iudex quod possit, interfecto aliquo in multitudine ex solis præsumptionibus & torquere & condemnare.*

15 *Indubitatum indicium sufficere ad cōdemnationem.*

16 *Probatio per cōiecturas admittitur in simonia & sodomia.*

17 *Probatio per coniecturas in tractatibus secretis admittitur.*

18 *Probatio per coniecturas in occultis delictis. & difficilis probationis nu.19.*

20 *Iudex in casibus, in quibus es solis presumptionibus deuenit ad condemnationem non debet condemnare, nisi pecuniariè, nec corporaliter potest. limita ut infra. nume.24.*

21 *Comdemnandus ex presumptionibus nunquàm potest condemnari pena ordinaria delicti sed mitiori, etiam si essent uiolentissime. nume. 22. Etiam si plures concurrerent contra unum.nu.23.*

25 *Iudici penam minueret licet, ubi cri men non est liquido probatum.*

Pre-

26 *Præsumptiones tales tanquàm euidentes sufficerent ad condemnandum in causa ciuili.*

Iudex an & quando possit aliquem condemnare in criminalibus.

1 DIcas, iudicem† in criminalibus non posse aliquem condemnare, nisi adsint probationes luce meridiana clariores. l. sciant cuncti. C. de prob. Ang. de malef. uerbo comparuerunt inquisiti & totum negauerunt. in prin. Brun. de indi. & tortura. uers. circa quartum. nu. 7. Soc. cons. 8. col. 2. uol. 1. Ioan. de Imol. consil. 137. Nouel. in pract. fol. 54. Mil. in pract. fol. 146. num. 56. Paul. dic. consil. 273. in prin. uol. 1. Oldrad. consi. 291. uers. propterea opponendo. Hipp. in pract. §. diligenter. Ioan. de Ana. cons. 59. Alex. in cons. 15. nu. 7. uol. 2.

2 Amplia † ut procedat etiam, si tales præsumptiones essent probabiles & euidentes. Nam ex eis quis condemnandus non est: per no. in c. literas. de præsumpt. & latè per Io. de Ana. cons. 59.

Prædictam autem regulã limita multis modis. Et primò limita † non procedere in adulterio, quoniam in eo clara probatio haberi nõ poterit, cum occultè fiat, & ideo ex præsumptionib. præparatorijs sequi poterit condemnatio. Nam de osculatione, tractatu, apparatu, & conuiuijs & alijs similibus adulterium rectè probabitur, ut est gl. in l. quod cum lex. uerbo adulterium. ubi Bar. de adulter. & idem Bart. in l. 2. in fi. & l. capite quinto. eo. tit. & Doct. in c. præterea. de testibus Barto. in l. fin. de furt. Blan. in l. fin. num. 69. de quæstio. Corn. cons. 171. colum. 2. Ioan. de Venafro. consil. 106. Soc. præceptor consil. 32. colum. 2. uolum. 1. Vnde si quis talia faciens fuerit in rebus uenereis inuentus maximè dicitur probatum. glos. in dic. l. quod ait lex. Bartol. in d. l. capite quinto.

(3 stands beside "tis modis" line.)

Quod uerum est, quando quis prædicta faciens licet inhonesta loco secreto domus faceret, & ideo inuentus fuisset. Brun. de ind. & tortu. uers. circa quartum. nume. 78. Io. Mil. in pract. fol. 14. nu. 48.

4 Limita secundò † nõ procedere in meretricio probando. Nã ad probandam quandam meretricem sufficiunt coniecturæ, circunstantiæ & pręsumptiones, licet actum seu factum non probetur. Puta si probatum fuisset scholares passim intrasse in domum ipsius de die, uel de nocte. Iac. Butr. in l. neque natales. C. de prob.

5 Limita tertiò non procedere † quãdo præsumptiones & indicia essent uiolenta. Nam tunc ex eis potest condemnatio sequi. Ioan. de

Imol.c.afferte.de præsumpt. Ant. de Butr.& Abb.in ca.tertio loco. de probat.Gram.decisio.42.uot. 21.num.10.Ang. de malefi. uerbo & comparuerunt dicti inquisiti & negrarũt.in prin.Hip.in rub.C.de proba.num. 230. consi.8. colu. 2. Abb.in c.auditis. de præscrip.Violenta autem præsumptio idem importat, quòd indubitatum indicium, Hippol.in rub.C.de proba. nu. 230.

7 Limita quarto† non procedere in officiali tẽpore sindicatus fugiente de loco ubi officium exercuerat.Nam in tali casu ex solis præsumptionibus condemnabitur de omnibus querelis, quæ contra ipsum porrectæ fuerunt.ut Saly.l.1. C. ut omnes causæ tam ciuiles q̃ criminales.Fran.Brun. de iudi. 5. car.Hippol. C.de proba.in rubri. num.235.

8 Limita quintò† in furto. Nam ibi probatio per cõiecturas rectè fiet. Puta si probaretur, ꝙ ostium fuit ruptum, & in domo Titii reperta fuerunt instrumenta apta ad rumpendum domum, probatum fuit Titium esse malæ conditionis in genere furti, & quòd in domo illa frequẽtabat ire, uel si domino furtum factum fuisset, & à domo famulus aufugiat.Alex.consi.24.nume.6.uol.2.consi.69.in prin.eod. uolum.Hippo.in rubr. C.de proba.num.36.Agel.de malefi. uerbo fama publica.uersi. in fuga. &

9 †tali casu probatio per coniecturas dicetur probatio manifesta.Alexand.dict.consi.24.& dict. consi.69.

10 † Limita sexto non procedere, quando officialis maifestè aliquẽ torsisset, & querelatus de hoc negasset. Nam ad ipsum conuincendum de tortura illata sufficit probatio per indicia & coniecturas. Vnde sufficit auditam fuisse ipsius rei uociferationẽ. Et hoc est,

11 quia† tortura ut plurimũ secretè in camera, uel alio loco infertur. Ita quòd de uisu probari non potest. Alex.consi.24. num. 47. uol. 2.Bald. in auth. quas actiones. in fin.C.de sacros.eccl.& in l. si quis in hoc genus. C. de episcop. & cleric.

12 Limita septimò† non procedere in delictis de nocte commissis, nã in eis sufficit fama cum aliquibus aliis indiciis, quia in huiusmodi difficilis probatio est, & per cõsequens delictũ taliter de nocte cõmissum ad unguem probari non oportebit.Alex. cõs.24.num.82. colum.2.& consi.4. num.56.uol. 6.gloss.in l.si enim.de exceptiõe. §.in actione.uers. ignorãtiam. Soci.præceptor consil.32. colum.2. uolum.2.Bologni.consi.39.uolu. 5.Cyn.in l.si quidem. C.solu.matrim.Bald. consil.152. uolum. 1. glo.in l.2. §.2.de excusatio. tuto. Grama.consi.1.num.21.& consil. 17.col.3.Alexan. consi.53. uolu. 2.Hippol.in l.de minore.§.plurimum. num. 74. cum sequent. de

quæstio.

quæstio. Alex. conſ. 166. in princ. uol. 5.

13 Limita octauò † non procedere in fraudibus, quæ occultè fiunt, & in quibus probatio difficilis eſt. Nam & in his præſumptiones, & indicia ſufficiunt ad condemnandum, Alexand. in conſil. 69. uolum. 2.

14 Limita nonò, quando † aliquis occiſus fuerit in magna hominum multitudine & neſciretur a quo. Nam tunc cum difficile ſit inueniri reo occiſorem, iudex per coniecturas & præſumptiones procedet, & ſecundum illas iudicabit. Nam uidere poterit in aliquib. illorũ capitulis, inimicus occiſi, uel quis fuerit rixę inceptor, quis arma habeat ſimilia, uel apta ad menſuram illorum uulnerum, quis magis rixoſus, quis ſolitus ſimilia committere. Et ut in tali caſu ueritas pateat, admittenda eſt probatio per coniecturas & præſumptiones, quę tali caſu pro liquidiſsimis probationibus habentur. Cin. latè in l. ſi quidem. C. ſolu. matr. & Alexan. conſ. 4. lib. 6.

15 Limita decimo, quando † contra inquiſitum indubitata eſſent iudicia. Vnde ſi ex loco unum tantum exitum habente exire aliquis uiſus fuerit cum gladio euaginato, & ibi aliquis uulneratus ſeu interfectus reperiatur; tunc talis poterit condemnari. Soc. conſ. 8. col. 2. uol. 1.

Limita undecimo, non procedere in

16 crimine ſodomiæ, & ſimoniæ, cũ in eo ſilere faciat, & in eo difficilimum ſit probationes claras habere, admittitur probatio per coniecturas, & probationes. Cor. in cõſil. 171. uol. 2. Io. de Anan. conſi. 106. Soc. præceptor conſ. 32. col. 2. uol. 2.

17 Limita duodecimo nõ procedere in ſecretis tractatib. & cõſilijs pp probationis difficultatẽ, ob quam non ſolum ad torturam ſed ad cõdemnationem & abſolutionẽ poſſimus deuenire, & ſolis indicijs & præſumptionibus, ſi ſunt con. ꝙ uix denegari ſufficiunt. Bald. in l. quicunq;. col. pen. C. de ſeru. fug. Catal. de ſindi. uerſ. 406. incipit. adde, ꝙ alibi dicit Bald. Hippo. in pract. in princ. num. 16. & Franc. Curt. conſ. ex indi. ſuper proceſſu carere. fol. 72. Et ratio eſt, quia cũ clandeſtina hęc ſint, clarè probari non poſſunt. Vndecunque in his ueritas haberi poſſet ſi iuris regulã ſequeremur. & in eo, in tali caſu probatio difficilis ſit, admittetur probatio ꝑ coniecturas. ut habetur in c. præterea, de teſtib. Feder. de Senis. cõſ. 219. incipit. nulli dubium. l. cum ea. C. de tranſa. & Alex. cõſ. 143. incipit. Viſo themate. uol. 6. & Hipp. de Marſil. in ſua pract. in prin. nu. 13.

Et tali caſu dicta probatio per coniecturas dicitur euidẽs. Vnde illud dicitur tali caſu euidenter apparere, quod apparet per conicturas: Hipp. ubi ſupra, Ioan. de Anania

consi.40.incipit dubium, de quo quæritur.Abb.in ca.licet causam. uersi.no.11.de probat.Rom.cõs. 271.incipit.uersi.glo.in c.quoniã frequẽter.§.si autem, in uerbo p̃sumitur.ut lit.non cõstet.& Hippolit.in rubri.C.de proba.nume. 232.

18 Limita † 13.non procedere in omnibus delictis, quæ occultè fiunt. Nã in his solæ cõiecturatæ probationes ad probandum sufficiunt. Ant.de Butr.& alii in cap.3.loco. de proba.Ias.in l.si quis ex argẽtariis.§.prætor ait.de edẽd. Blãc.in l.fin.num.69.in prin. eod.tit.Carrer. fol.72. & consil. 106.Socin. præceptor consi.32.colum.2.uolum.2.

19 Limita ultimò † non procedere in delictis, in quibus difficilis probatio est.Nã in his ex pluribus indiciis, præsumptionibus seu cõiecturis per ueram & plenã probationem sequi poterit condẽnatio. unde in his probatio famæ cũ aliquibus adminiculis plenã probationem facit, ut habetur in capit. præterea.de testib.Feder.de Sen. d.consi.123. nulli dubium.Bart. in l.in illa stipulatione.col.5.in fi. ff.de uerb.oblig.& in l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori.nu.3.& 4. nou.op.nunc.cõtra Bald.in auth. quas actiones.ad fi.C. de sacro.eccl.Alex.cõsi.57.uolu.2. & consi. 24.nu.5.eo.uol. Hippol.in ru.C. de prob.nu.315.Archid.in c.inter memoratos.16.q.3.Cin.in l.si quidem.C.solu. matri.Ioan.de Imol. in ca.ueniẽs.de uerb.signi:Specu. de fur.uers.pen.Ioannes Andr.in addit.ad Specul.de appell.§.nunc breuiter.uer.quid.ergo.Ang.in l. fi.de feriis, Salic.in l.1.C.de dilat. Alexan.cõsi.69.nu. 8.uol.2.& cõsi.4.nu.56.uol.6.Carre. fo.22.Et ratio est, quia ex talibus lex cõtentatur, ex probationib. quæ haberi possunt, quamuis plenæ non sint, Fed.de Sen.consi.112.nulli dubiũ Inno. Hosti. in capi. super eo. q̃ met.ca.Alex.d.cõsi.24.nume.16. uolum.2.

20 Aduertendum autem, quòd † quãuis in omnibus supradictis limitationibus & aliis à iure receptis iudex nõ possit aliquem ex præsumptionibus condẽnare ad mortem uel in corpus sed tantũ pecuniariter, Imo.in l.fi.de hære.insti.Bal. in l.fi.C.de probat.Aug.de Arim. in addi.ad Ang. de malefi. uerbo fama publica.uersi.quæro an Vnũ indiciũ. & Paris fol.300.Alexan. consi.115.in fi. uol.3.Betran.consi.341.uol.1.Roma.in l. 1.§.si quis in uilla.in fi.ad sillan.Cepol.cõsi. 34.num.39.Carrer. fol.72.& fol. 299.Imol. in ca.quia uerisimile. de præsumpt.Bal.in l.non est uerisimile.quod met.cau.Gram.uot. 21.nu.8.& decis.56.num.21.22. Hippol.in l.1.§.Diuus Adrianus. nu.79.de sica.& in rub.C. de proba.nu.241. Alexan.consi.2. col.1. uolum.7.

21 Amplia hoc † ut procedat non solum,

lum, ut non possit corporaliter cō dēnari, sed etiam si pœna pecuniaria esset nō poterit uera pœna delicti illius condemnari, sed mitiori. Paul. de Castr. cōsi. 192. uolum. 2. Gramat. decis. 42. nu. 14. Inno. in ca. quia non uerisimile. de presumptione quod dictum pro notabili sequuntur & referunt Doct. in cap. afferte, de præsump. Bald. in l. non est uerisimile quod met. cau. c. fin. de for. comp. Abb. in cap. auditis. de præsump. Hippol. l. fi. sunt. nu. 57. C. de sicar. & in rub. C. de proba. num. 241. Bald. in fi. in l. fin. de proba. Gram. uoto. 21. nu. 10.

22 Amplia † ut procedat etiam si dictæ præsumptiones essent uiolentissimæ, & urgentissimæ, adeo quod in mente iudicis restat, quòd aliquid aliud credere nō potest. Hippol. in rub. C. de proba. num. 221. Gramat. decis. 42. Inn. d. cap. quia uerisimile, Specul. Ioan. Andr. de præsump. § fin. in uersi. in summa. Gandi. de præsumpt. & indi. indubi. & in tit. de homicid. & eorum pœnis. uersi. quòd si plures persuaserunt unū. Alex. consi. 106. uolu. 3. Bald. in l. eius. § fin. de testi. ubi Aret. uersic. 3. dicit. Barba. consi. 62. uers. & quidem, Bal. uol. 1. Carrer. fol. 290. nu. 51.

23 Amplia Tertiò, ut † procedat etiā si contra aliquem plura indicia reperirentur, & tanta, quæ ad condēnationem sufficerent. Nam nihilominus eorū numerus ad corporalem pœnam imponendam non sufficit, neque etiā sufficeret ad uerā seu ordinariam pœnam delicti imponendam sed mitiorem. Paul. d. consi. 192. uol. 2. Grama. decis. 42. nume. 14.

24 Quod † autem dixi imponi non posse pœnam corporalem, cum ex præsumptionibus quis damnatur, limita multis modis.

Primò limita non procedere, quādo iudex ferret suam sententiam per quandam præsumptionem, quam lex expressè approbat in criminalibus, Ita Marsil. singul. 115. Aug. de Arim. ubi supra. nu. 25:

Limita Secūdò, nisi ageret puniēdo aliquem particularem pœna leui corporali, puta fustigatiōe, ut est tex. in l. 3. uers. quæritur plerūque de off. præfect. urb. ubi dicitur, quod ex culpa præsumpta. Namque incendiū præsumitur culpa inhabitantium, potest quis fustigari.

Limita tertiò in casu grauissimi delicti, pura in casu cap. pro humani. de homicid. Aug. de Arimi. ubi supra. nu. 526.

Limita Quartò, nisi iudex moueret se ex præsumptionib. uiolentissimis. Inn. in c. afferte. de præsump. Ant. Abb. in ca. tertio loco. de proba. Ange. ubi supra.

Nota circa hanc regulam, quòd

25 † quotiescunque crimen non est liquidò ꝓbatū, semper licet iudici pœnā minuere, Paris de sindi. uerbo cōpos. fol. 96. Gram. decis. 42. circa fin. ubi allegat c. circuncisiones. 23. q. 5. & c. innocens. 23. q. 4.

Item

Item nota, quòd quãdo iudex procedit in criminalib. ex præſumptio-
26 nibus, q† tales pręſumptiones tanquam euidẽtes ſufficerent ad condemnandum in cauſa ciuili. Tamen a pœnis criminalibus iudex deberet ſe continere, & non ita de facili ad condemnandum procedere & ſi condemnet, debet modicè condemnare, & ſuam ſententiam temperare. Bald. in conſil. 664. uolum. 3. Alexand. conſi. 15. colum. 2. uolum. primo, Hoſtien. Innocent. capit. quia uerisimile, de præſumptio. & Bald. in l. fina. colum. ultima, de probatio. Abb. in capit. ſecundo, de pręſumptio. Anton. de Butr. cap. quanto. de præſumptio. Roman. in l. 1. §. ſi quis in uilla. ad ſilla. Cepol. conſi. 24. num. 39.

Contraria.

Contrarium tenet Imo. c. afferte. de præſumptionib.

Regula XII. de captura rei.

SVMMARIVM.

1 *Capi nemo debet, niſi prius conſtet de delicto directè vel indirectè. nume. 2.*

3 *Indicia ſaltem qualia in iuquiſitione requiri ad capturam.*

4 *Suſpicio ſufficit.*

5 *Diffamatio capiendi ſubeſſe debet.*

6 *Indicia debent præcedere capturam in crimine læſæ maieſtatis.*

7 *Captura ex aliquali informatione conceditur, ubi delictum habet pęnam corporalem.*

8 *Captura permittitur, reo ad fugam ſe parante.*

9 *Fugitiuus & vagabundus capi poteſt, antequàm conſtet de crimine.*

10 *Iniuria æſtimabitur iuramento iniuriati præuia iudicis taxatione.*

11 *Cautela, ne iudex teneatur in ſindicatu pro indebita carceratione.*

12 *Capi an quis poſſit in eccleſia.*

13 *Iudæus eccleſiæ priuilegio gaudet ſi ad eam confugiat.*

14 *Eccleſia interdicta retinet priuilegium in fauorem eorum, qui ad eccleſiam confugiunt.*

15 *Eccleſiæ clauſtrum gaudet eodem priuilegio, quo eccleſia.*

16 *Eccleſia maior habet priuilegium per 50. paßus circumcirca, minor uerò per 30.*

17 *Immunitas eccleſiaſtica intelligitur in quocunque delicto.*

18 *Eccleſia dicitur domus clericorum.*

19 *Captus extra eccleſiam, & tranſiens per eam, ſi recuſet exire, poteſt inuitus extrahi.*

20 *Fugiens à familia & intrans eccleſiam perſequutus poteſt inuitus extrahi.*

21 *Relinquens in eccleſia poteſt ab ea extrahi & capi.*

22 *Latro publicus poteſt in eccleſia capi.*

Homi-

23 *Homicidæ non possunt ecclesię immunitate potiri.*
24 *Adulteri capi possunt in ecclesia.*
25 *Raptores virginum capi possunt in ecclesia.*
26 *Ciuilibus in causis quando liceat aliquem de ecclesia extrahere, remissiuè.*
27 *Delinquens in vno territorio capi non potest in alieno per birruarios loci delicti & captus relaxari debet, etiam si birruarij cœpissent illum insequi in loco delicti.*
28 *Defendens se armis contra familiam, an & quando posit impune offendi.*
29 *Mulieres capi & carcerari regulariter in criminalibus non possunt.*
Fallit in crimine grauissimo. nu. 30. & procedit in mulieribus houestis. num. 31.
32 *Capi regulariter sine mandato iudicis nemo potest. Fallit in crimine notorio. num. 33. Item in fabricante falsam monetam. nume. 34. Item in fure. num. 35. Item in reperto in frangrante crimine. numero 37.*
36 *Res furto subtractæ in domo aliena possunt perquiri.*

Iudex, an & quando & contra quos, & an vbique ad reorum capturam posit peruenire.

1 DIcas † regulariter iudicē ad reorum capturã peruenire nō posse in criminalib. nisi prius & ante omnia de corpore ipsius delicti iudici constiterit. Gram. consil. 15. col. 1. & consi. 30. ubi dicit, quòd capi quis pro falsitate non posit, nisi habita prius informatione de prętensa falsitate, & si qđ appareat prętensum delictum fuisse commissum. Bald. in l. quod euitandi. C. de condit. ob turp. cau. Ioan. And. in c. si clericus. de senten. excommun. tex. est not. in l. 1. §. illud autem. ad silla. ubi Bartol. Rom. in l. fin. de quæstio. Hippol. in l. si quis. de quæstio. eo. tit. & in pract. §. principium. columna 34. Ang. de malef. uerbo fama publica. uersic. an iudex. Et ideo si aliqs iudici dixerit. Domine iudex, apotheca est fracta, & bona me ibi existentia sublata, & quia ego habeo suspicionem in tali, requiro uos ut eum capi faciatis & contra eum procedatis iuris remedijs opportunis. Tunc iudex regulariter ad capturam deuenire non poterit, nisi primò mittat notorium & iudici asserat, quòd uidit, & idem si factum fuerit homicidium. Nam iudex eodem modo ad domum, ubi cadauer est, mittet. Doctor. ubi supra. Hipp. d. §. principium. colum. 34. Quod uerum
2 est, quando † directè & per testes probari poterit delictum fuisse cō missum, secus si non directè, ut in

casu,

casu, quo aliquis occiditur. Hippol. ait, quòd quidam scholares uiuebant ad tantum pro mense Bononiæ in domo cuiusdam, accidit una die, dum scholares iuerunt ad scholas, quod fuit aperta uni ex eis camera, & capta pecunia cum claue adulterina, & capsa & camera reclusa fuerũt, adeo quòd probari directè aliquo modo furtum nõ poterat, neque similiter de eo aliquid constare poterat, cum neque capsa neque camera reperiebatur fracta. Dicas, quẽuis in hoc casu constare de delicto non possit, iudex poterit ad capturam domini domus peruenire, & succuri hoc casu poterit scholari, per cõiecturas & præsũptiones, uidelicet. Nã primũ probãdum est, quòd quàm primum scholaris uidit pecuniam in ea capsa non extare, cõquestus fuit statim cum sociis & amicis de tali furto. Item examinari debent testes sup bonitate & legalitate illius scholaris, & super tali bonitate & legalitate fieri caput. secundum Hippol. in pract. in princ.

Secundo principaliter requiritur, ut
3 † indicia aliqua subsint, licet leuia. Nam sufficiunt talia, quæ ad inquirendum requiruntur. Hippolit. in practa. §. cõstante, in princ. nume. 11. uersi. redeundo modo. Ruyn. consi. 7. col. 1. uolum. 5. Nouel. in pract. nu. 3. ubi dicit, hanc esse cõmunem, Fran. Brun. de indi. uersi. circa. nonum. nume. 6. Capic. desio. 30.

4 Tertiò requiritur † ut saltem aliqua suspicio subsit. Grama. consi. 55. col. 1. Bald. in l. quod euitandi C. de cond. ob turp. caus. Ioan. Andrę. in ca. si clericus. de sentẽtia ex communi. Capic. decis. 30.

5 Quartò requiritur, quòd † contra reum diffamatio præcedat, aliàs iudex ad capturam ipsius peruenire non poteſt. Ange. de malefi. uerbo fama publica. uersi aduertere autem oportet.

6 Amplia dictam regulam, etiam † si essemus in crimine læsæ Maiestatis Nã in eo crimine ad alicuius capturam perueneri nõ poterit, nisi indicia præcedant, Hippol. in practi. §. constante. nu. 2. Bald. in l. si quis alicui. C. ad l. Iul. maies.

Prædictam autem regulam multis
7 modis limita. Et primò † qñ pœna corporalis uel corporis afflictiua fuerit. Nã tũc iudex ad capturã poterit peruenire habita prius aliquali informatiõe de delicto. Bru. de indi. uers. circa nonum. num. 6. ubi uult, quòd in tali casu intelligi debeat Salic. in l. nullos. C. de exhib. reis. Bal. in l. consentaneum. C. quom. & quando iud. ubi uoluerunt simpliciter, ad capturam in criminalibus perueniri posse præhabita solum aliquali informatione. Quod uerum erit secundum Brun. ut dixi supra, quãdo delicta essent talia, quorum pœna corporalis uel corporis, afflictiua tãtum fuisset solum, ergo regula locum habebit, quando uidelicet delicta erant

erant talia, quorum pęna pecuniaria tantum erat. Nam tunc omnino indicia requiruntur saltem talia quæ ad inquisitionem sufficiant. Brun. ubi supra.

8 Limita non procedere † quando dubiũ fuisset de ipsius fuga, quia sarcinullas componeret, uel aliter se ad fugam præpararet, & sic quã do periculum est in mora. Et tunc etiam antequam sibi constet de crimine, potest ipsum capi facere & carcerare: Ang. authen. de defens. ciuita. §. audiant. & d. consi. 55. col. 2. Hippol. in pract. §. constante num. 5.

6 Limita † non procedere in fugitiuo & uagabundo. Nam tunc etiã antequam sibi cõstet de crimine, potest ipsum carcerari facere, præ habita aliquali informatione illico ne fugiat. Nouel. fol. 20. nu. 4. Blan. in l. fi. nu. 8. de quęstio. quod maximè uerum est, quãdo reus fugeret per loca insolita, nam tunc maius cõtra se etiam erit indiciũ. Nouel. ubi supra. Ioan. de Platea in l. 2. C. de carcer. pub. lib. 10.

Si autem iudex extra hos casus uel alios in iure expressos aliquem capi & carcerari fecerit, tenebitur

10 actione iniuriarum † quæ iniuria æstimabitur ipsius iniuriati cum taxatione iudicis iureiurando, se potius uoluisse tãtum perdidisse, quàm passum fuisse illam iniuriam iniustæ carcerationis. Tho. Ferra. in cautel. 14. gl. Bal. l. iniuriarum æstim. de iniu. Soc. cons. 146. uiso processu agitato. col. ult.

Sed ad euitandum talem pœnam in

11 sindicatu iudex † notet pulchram cautelam, uidelicet. ut tanquàm relaxet ipsum carceratum præstet fideiussorem de se repręsentando toties quoties fuerit requisitus, quia per talem præstationem fideiussionis uidetur approbare capturam, & consiteri se legitimè captum. Ferrat. cautel. 14. Amod. Iusti. de Castel. in tract. suo sindicatus, circa finem. uersic. Postremò dicendum est. Ioan. Bapt. de Sancto Seuerino de suspect. & fugitiuis, in penul. q. ubi bene loquitur.

12 Item quęro principaliter, an † liceat in ecclesia capere pro rebus criminalib. Dicas, regulariter ꝙ non c. inter alia. de Immun. eccle. l. præsente C. de his, qui ad eccle. confug. Roma. consi. 226. in prin. vnde si quis contra fecerit & aliquem ab ecclesia inuitum extraxerit, crimine læsæ maiestatis puniri deberet. l. 2. C. de his, qui ad eccl. confugi. & Ioan. Mill. in pract. fol. 39. nu. 14.

13 Amplia † ut procedat, etiam si talis fugiens ad ecclesiam fuisset Iudæus. Nam & ipse ecclesiarum priuilegio gaudere debebit. Hippol. latè. l. unica. num. 111. C. de raptu uirgi.

14 Amplia Secundò † ut procedat, etiam si ecclesia fuisset interdicta, Nam adhuc priuilegium retinet, & de ea extrahi quis non poterit.

Host. in summa de immuni. eccle. §. in quantum. colum. 2. uersi. sed nunquid hoc priuilegium. Hippo. d. l. vnica. nu. 111. C. de raptu uirgin.

15 Amplia † Tertiò ut procedat ẽt in claustro eccle. Nam de eo quis extrahi non potest, sicut neque de ecclesia, casus est expressus. 17. q. 4. c. id constituimus. & not. extra de immun. eccl. cap. cum ecclesia. c. fi. & Rom. d. cons. 226.

16 Amplia † Quartò ut procedat, etiam si quis extra ecclesiam maiorem per 50. passus, & extra minorem per 30. passus captus fuerit. Nam eodem priuilegio utitur ille circulus sicut ipsa eccl. tex. no. 17. q. 4. cap. sicut antiquitus. Roman. ubi supra.

17 Amplia † Quintò, ut procedat hoc pro quocunque delicto, l. prętor, in fure excep. Roman. d. consi. 226.

Amplia, ut tantò magis uerũ sit quando delinquens qui moraretur in

18 ecclesia, esset clericus, quia † ecclesia quodammodo domus sua esse uidetur, & de domo sua nemo extrahendus. Roma. cons. 334.

Prædictam autem regulam multis modis limita.

19 Limita primò nõ ꝑcedere † quãdo quis nõ esset captus in ecclesia sed alibi, & dum per ecclesiam ducebatur nolebat exire. Nam tunc inuitus extrahi poterit, cũ tali casu ecclesiarũ bñficio nõ guadeat. Oldrad. cõs. 54. incipit, an fugiẽs Hippo. in pract. §. ulterius & 6. nu. 4. f. 105. & in l. unica. nu. 111. C. de rap. uirgi. Archid. in c. antiquitas. 17. q. 4. Et ratio huius est, secundùm Hipp. ubi supra, quia principium fuit licitum, unde illud attendendum.

Limita secundò nõ procedere

20 † quando delinquens extra ecclesiam confugerit in ecclesiam, quãdo officialis illum insequebatur, & erat post terga semper currendo, nã tũc si ille capi nõ poterit extra ecclesiã, capi poterit intra, & poterit tunc de tali ecclesia extrahi. Hippo. in pract. §. ulterius & sextò. col. 3. fol. 105. & in l. unica. nu. 111. C. de rapt. uir. tex. est in §. sed neque. in auth. de mand. prin. Alex. cõs. 24. incipit animaduerte. uol. 2. Nell. in tract. banni. in 2. par. 2. tpis. q. 29. statuto caueẽ.

21 Limita tertiò non ꝑcedere † quãdo quis in ecclesia deliquisset. Nã tunc priuilegio eccle. non iuuabitur & capi in ea poterit. c. fi. de Immu. ecclesias. & c. fin. & c. ad episco. 12. q. 4. Hipp. latè d. l. unica. num. 11.

22 Limita † quartò non procedere in publico latrone uel nocturno depopulatore. Nã talis capi in ecclesia poterit. Ioan. Mill. in pract. fol. 4. nu. 20. & Roma. consi. 226. c. inter alias, ubi gl. uer. in fi. publicus latro. de immu. eccl.

23 Limita † quintò non procedere in homicidis. Nã in ecclesia capi possunt, & earum priuileg. potiri

non

non possunt. Ioan. Mill. in practi. fol. 39. nu. 14. tex. in § neq; autem homicidijs. Auth. de manda. prin.

24 Limita † Sextò non procedere in adulterijs. Nam & hi capi possunt. Ioan. Mill. ubi supra.

25 Limita † Septimò non procedere in raptoribus uirginum, qui ab ecclesia inuiti extrahuntur. Ioan. Mill. ubi supra.

Limita octauò non procedere in eo, qui p industriam proximum suũ occideret. Ioan. Mil. fol. 40. nu. 19.

Limita Nonò non procedere in eo, qui sub spe Immunitatis eccle. in ecclesia uel cœmiterio eius deliquerit. Io. Mill. ubi supra. numero 21.

Prædicta autem uera sunt in criminalibus

26 † sed in ciuilib. an & quando liceat de ecclesia aliquem capere uel de domo, uide Hippol. d. l. unica. nu. 111. C. de rapt. uirgi. cum multis sequen.

27 Quæro † an delinquens in uno territorio posit capi per Birruarios loci ubi delinquit in alieno territorio ad quod fugit.

Dicas quòd non, & si captus fuerit relaxari debet tanquam captura inualida seu iniusta, secundum Doct. ubi supra.

Quod uerum est etiam, si birruarij incœpissent prosequi illum in territorio suo, ubi deliquit, & sit in loco licito. Nam si delinquens au fugiendo captus fuerit postea in alieno territorio, ad quod pertransiuit, tunc dicitur iniustè captus, & iudex tenetur illum relaxare, ita notabiliter uoluit Corn. cons. 159. uolum. 2. & Bertran. consil. 210. uolum. 3. Bald. in l. non est uerisimile. quod met. caus. Barba. consi. 16. uolum. 1. Angel. de malefic. uerbo fama publica. uersic. 6. quæritur, quod procedit & uerum est, maximè si fuerit requisitus à iudice, in cuius territorio captus fuit, ut illum remittat. secundùm Bald. consil. 209. uolum. 2.

28 Item quæro, an † si officialis mandato iudicis uoluerit aliquem capere, qui se armis defendit, & capi nolit, an per hoc liceat officiali illum impune occidere.

Dicas quòd non, Immo de sicarijs teneretur, quod uerum est, nisi ab officiali in mandatis habuerit, uidelieet. quòd si non poterit capere, uel ducere, quòd illum interficeret, Angel. de malefi. uerbo fama publica. uersic. quia præcedentibus. Bald. in simili l. addictos. C. de episcop. audien. Quod uerum est, nisi ille capiendus esset ex aliquo capitali delicto, nam si tunc capi noluerit, & armis se defenderet, & à biruariis occisus fuerit, nullam pœnam pati debebunt. Iacob. But. in l. 2. C. de his, qui latro. Bologni. consil. 63.

29 Item quæro, an † mulieres capi & carcerari in criminalibus possint.

Dicas quòd nõ regulariter. l. 2. C. de

offi. diu. iud. & auth. ibi posita, & auth. nouo iure. C. de cust. reorf. in quibus cauetur. Nullam mulierem pro pecunia seu priuata causa aut pro crimine quolibet in carcerem mitti aut intrudi aut custodiri sed per uicarium suum aut quemlibet alium respõdeat. Mill. fol. 34. nu. 10.

Amplia uerum esse, maximè si fideiussorem dederit de ipsam prẹsentando toties quoties, uel de nõ discedendo de domo. Mill. ubi suprà. Imò si fideiussorem dare non poterit, & hoc iurauerit, stabitur suæ iuratoriæ cautioni. de iudicii obseruatione, ubi supra.

Limita prædictam regulam non pro
30 cedere† quando essemus in crimine grauissimo, nam tunc si de eo accusatur, uel inquiritur, in monasterium mittitur, uel mulieribus dari debet, per quas custodiatur. ut in d. auth. Et est ratio, ne per huiusmodi occasiones inueniantẽ mulieres circa castitatẽ iniuriatẹ. ut in d. §. necessarium. in fi. aut. ut
31 nulli iudicum.† Secus uerò in mulieribus meretricibus & inhonestis non coniugatis. Nam hæ capi personaliter possunt. Bal. in l. consentaneum. C. quomodo & quando iudex. Bar. in auth. ut nulli iudic. §. necessarium. Ioan. Mil. fol. 39. si uerò coniugatẹ fuerint, capi non poterunt, ubi supra.

32 Item quæro† an quis sine iudicis mandato capi possit.

Dicas quòd non regulariter. l. neminem. C. de exhiben. reis. Mill. in prac. fol. 43 nu. 13.

33 Limita primò, † quando reus exhibetur per officiales ad hoc destinatos & deputatos, Ioan. Mil. ubi supra, & maximè si procederetur super notorio omni populo. ubi supra. Quod uerum est in leuibus delictis, in quibus his officialibus ad hoc deputatis creditur, secus uerò in grauioribus delictis. Nam in his non creditur officialibus, ubi supra.

34 Limita secundò† in falsa moneta. l. 1. C. de fals. monet. Io. Mill. fol. 44. nu. 14.

35 Limita tertiò non procedere in fure, nam licitum est officiali illũ ad iudicẽ ducere sine ipsius mandato. l. interdum. la 2. §. qui furẽ. de furt. Mill. ubi supra, ubi vult,
36 ob publicam utilitatem res alienas furto subtractas in aliena domo perquiri posse, sequitur Bar. in l. requirendi. C. de seru. fugi. maximè si aliqua superuenerũt indicia, ut ibi esse possint. Mil. fol. 44.

37 Limita quartò † non procedere, quãdo delinquens in fraganti crimine reperiretur, quia capi sine mandato potest, & ad iudicem duci per illas personas, quarum interest. Dum tñ ducatur ad iudicẽ infra tempus statutũ, uidelicet 20. horas nocturnas, ut l. capite quinto. de adulter. Mill. ubi supra.

Multos alios casus, in quibus licitũ est, quem capi sine iudicis manda-

to, uide per Mil. fol. 44. cum sequent.

Contraria.

Contrarium tenet Ang. l. 1. §. audiét authen. de defens. ciuit. Mil. fol. 34. num. 8.

Contrarium tenet Hipp. l. 1. in prin. col. 1. de quæstio. & Salyc. in l. nullus. C. de exhiben. reis. Blan. in l. fi. nu. 6. de quest.

Contrarium tenet Rom. consi. 234. gl. c. fi. 15. q. 4.

Contrarium tenet Aug. de Arimi. in addi. ad Ang. de malef. uerb. fama publi. uers. sexto quæritur.

Contrarium tenuit Hip. l. 1. in prin. nu. 62. de sicarijs, ubi multos allegat, idem tenuit Butr. l. prima, C. de his, qui latro. Bologn. consil. 63.

Regula XIII. de procuratoribus pro reis in criminalibus.

SVMMARIVM.

1 *Procurator in capitalibus causis regulariter non admittitur.*

2 *Ratio huius regulæ multiplex.*

3 *Condemnatus ad carceres non admittitur per procuratorem.*

4 *Delinquens imputatus de delicto habente pœnam relegationis non admittitur per procuratorem.*

5 *Reus imputatus de delicto habente pœnam arbitrariam, quæ potest ad corporalem extendi non admittitur per procuratorem.*

6 *Procurator non admittitur in delicto habente pœnam fustigationis.*

7 *Vniuersitas in capitalibus per procuratorem non admittitur.*

8 *Procurator non admittitur in delicto capitali, etiam si pœna de iure municipali sit reducibilis ad pecuniam infra certum tempus.*

9 *Procurator in criminalibus & capitalibus iudicij potest ex officio a iudice repelli ad instar excommunicati.*

10 *Procurator non admittitur in criminalibus, etiam cum satisdatione rati & iudicatum solui.*

11 *Minor non admittitur per procuratorem, etiam ad petendum restitutionem in integrum aduersus sententiam contra eum latam in criminalibus.*

12 *Procurator non admittitur pro reo etiam ad accusandum alium de delicto.*

Fallit in vniuersitate.

13 *Procurator non admittitur, etiam ubi de delicto constat indirectè.*

14 *Vxor, nec filij admittuntur in criminalibus pro marito, vel patre respectiuè.*

15 *Coniunctus non admittitur pro coniuncto, etiam pro suo interesse.*

16 *Procurator admittitur ad allegandam absentiam inquisiti etiam sine mandato.*

Intellige vt infra.

Pro-

Pro-

Procurator in criminalibus pro inquisitis, vel accusatis absentibus, an interuenire possit ad eorum innocentiam ostendendam.

Magna in pręsenti materia fuit antiquorũ & modernorum doctorũ altercatio orta ex difficultate intellectus potissimè trium legum, quælibet fundata in hac materia, tamen inter se cõtrariari uidẽtur, uidelicet. l. seruum quoque. §. publicæ. de procu. vbi dicitur, ꝙ publicę utilitatis est absentes à quibuscunque defendi in capitalibus iudicijs, & defensionem dari. & propterea concludit, ꝙ ubicunque absens damnari possit, ibi quemuis pro eo uerba facientem & innocentiam excusantem audire æquum esse & ordinarium admittere.

Alia est lex, quæ huic concordari uidetur, uidelicet. l. reus. C. de accus. quæ uoluit, quòd absentes etiam per procuratorem defendi possint.

Istis in contrarium uidetur. l. pen. §. ad crimen. de publi. iudic. prosequen. frustra procuratorem interuenire multoque ad defenden. licet permittat excusationes absentium iudicibus allegari posse. Vnde si iustam absentiæ causam habeant sentẽtia differtur. Pro con

cor-

cordia Cepol. consi.47.

1 Regula igitur erit. In† criminalib. casibus, in quibus de uita hominis tractatur, ꝓcurator interuenire non potest, sed necessarium erit, ut reus personaliter compareat. l. pen. §. ad crimen. ubi Bart. de publi. iudi. habetur, l. reos. C. de accusa. & in cap. veniens. de accusa. Fran. de Porcell. in quodã suo cõsilio posito inter consilia Cepolę. cons. 53. Gandi. in tit. vtrum procurator. in malefi. in prin. Bonifa. de Vital. de procur. & defens. col. 1. & Hippo. in practic. §. sequitur modo. in princ. fol. 99. Marant. in Spe. aduo. fol. 38. nu. 85. Soc. præceptor consi. 34. nu. 3. uol. 2. Anchar. in consil. 272. Ratio autem

2 regulæ multiplex in iure reperitur. Prima est. Nam si defenderetur, non posset contra ipsum absentem sententia exequi, contra l. si quis prætor. & l. de qua re. de re iudi. Cep. cons. 45. in prin.

Secunda ratio est. Ne maleficia remaneant impunita, contra l. ita vulneratus, ad l. Aquilia. Cepoll. ubi supra.

Tertia ratio, quia ipse principalis diligentius causam suam ageret, quàm procurator. l. 1. in fi. de Carbo. & Barto. in dict. §. ad crimen. Cepol. ubi supra.

Quarta ratio, quia si principalis ueniret & se defenderet, iudex melius posset perquirere ueritatem uidẽdo principalẽ reũ, quo vultu, quo colore, qua animi trepidatione loqueretur, quàm audiendo, procuratorem, l. de minore. §. tormẽta. ff. de quæstio. l. 3. in princ. §. 1. de testibus, Cepoll. in dicto consil. 48.

Quinta & vltima ratio est, propter præsumptionem delicti. Nam si quis accusatus uel inquisitus non commisisset delictum, ipse audacius ueniret. Vnde si non comparet est præsumptio contra ipsum, quòd delictum commisserit. Ideo ob hanc præsumptionem iudex non permittit procuratorem pro eo comparere posse. Cepol. d. consil. 45. num. 7.

Amplia dictam regulam multis mo-

3 dis. Et primò, ut† procedat etiam si quis condemnatus fuerit ad stãdum in carceribus perpetuò uel certo tempore, cum nihilominus per procuratorem se defendere non poterit, sed personaliter comparere necesse habebit, Cepol. in cons. 20. nu. 45.

4 Amplia secundò, ut † procedat non solum in criminibus publicis sed in priuatis, dummodo pęna sit relegationis, Pet. de Anch. consil. 272. Francis. de Porcell. in consil. suo posito inter consilia Cepoll. consil. 53.

5 Amplia tertiò, ut† procedat nõ solum quando pœna esset certa corporalis vel corporis afflictiua, sed etiam si esset arbitraria. Et ideo si iudex arbitrari p o test pęnam corporalem, vel pec uniariam, secundum quòd ei ui debitur.

Tunc

Tunc procurator comparere nõ potest, & hoc ne iudicium elusorium reddatur respectu pœnæ corporalis, quæ posset inferri, Pet. de Anch. consi. 272.

6 Amplia quartò, ut† procedat, etiã si crimen tale fuisset, cuius pœna fustigatio esset. Franc. de Porcel. in quodam suo consil. posito inter consi. Cep. consi. 53.

7 Amplia quintò, ut† procedat, non solum quãdo priuatus accusatus, uel inquisitus fuisset, sed etiam si uniuersitas inquisita uel accusata fuisset. Nam nisi personaliter comparcat audire per alium iudex nõ debet, nec per iudicẽ nec per procuratorem, Gand. de homi. & eorum pœnis. nu. 17.

8 Amplia sexto, ut† procedat, non solum quando pœna esset corporalis, sed etiam si posset esse pecuniaria infra tempus. Puta si staret statutum, ꝙ quis debeat decapitari, nisi infra decem dies soluerit mille libras. Nihilominus tali casu procurator interuenire nõ poterit, nisi ad allegandum causam absentiæ. Bonif. de Vit. de procu. num. 13.

9 Amplia septimò, etiam† si contra talem procuratorem oppositum non esset ante litem contestatam. Nã nihilominus gesta per ipsum non ualebunt, cum lex omnino ipsos repellat, & iudex ex officio talem procuratorem expellere poterit ad instar excõmunicati. Bonif. de Vital. ubi sup. nu. 17. Hipp. late in pract. §. sequitur modo. col. 33. fol. 99.

10 Amplia octauò ut† procedat, etiã si quis comparuerit ad defendendum citatum & uellet satisdare de rato & iudicatum soluẽdo. Bonif. ubi sup. num. 17. quod uerum est, nisi pœna pecuniaria esset. ubi supra.

11 Amplia nono ut† procedat, etiam si quis peteret uellet restitutionẽ in integrum aduersus sententiam latam contra minorem in causa criminali, nam non poterit etiam hoc per procuratorem fieri, sed necesse habebit minor personaliter comparere ad hoc peten. Hippol. in pract. §. sequitur modo. colum. 2. Bal. in l. 1. §. penult. in fi. de postul. Aret. ca. ueniens. de accus. Secus uero si probaretur in illa. Nam tunc potetit in hoc procurator interuenire, Hippolit. ubi supra.

12 Amplia decimo, ut† procedat, etiã si quis comparere uellet per procuratorem non solum se defendẽdo, sed etiam alium accusando. Puta, si bannitus fuerit Titius ex aliquo delicto, si postea uoluerit aliquem de crimine accusare, debet personaliter comparere, alias per procuratorem alium accusare non poterit. Cep. consi. 20. Capic. decis. 5. in princ. quod uerum est in priuato, secus uero in uniuersitate. nam poterit pro ea sindicus comparere & alium accusare, late Capic. dict. decis. 5.

13 Amplia 11. ut† procedat non solum qñ de crimine directè constaret, sed etiam si indirectè. nam inhabilitas interuenire non poterit Bal. in l. reos. C. de accus. Nel. in trac bannit. in 2. par. 3. temporis. q. 68. Cep. consi. 20. nu. 6.

14 Amplia 12. ut† procedat, etiam si pro tali absente compareret, uxor & filii, nam cum loco procuratoris sint, admittendi non erũt; Cepol. consil. 20. nu. 7. per l. exigendi. C. de procura. & l. & hi. ff. eodem.

15 Amplia 13. ut† procedat, etiam si quis esset coniunctus, & pro suo iure & interesse peteret & admitteretur ad defendendum absentem. puta, quia statim ligaret ipsũ ad soluendum condemnationem alterius coniuncti. Nam nihilominus admittendus non est, cum per hoc uia malefactoribus aperiretur nunquam se præsentãdi, quia per indirectum per interuentum tertiarum personarum se defenderent, quod minime dicendum. Cep. d. cons. 20. nu. 89. ubi dicit, ꝙ ita seruatur in prac.

Prędictam autem regulã limita multis modis.

16 Primo limita† non procedere. qñ quis comparuerit ad allegandum seu demõstrandum causam absentiæ, nam tunc admitti debet, Bonif. de Vital. de procur. & defen. colum. 13. Modest. Palent. in quodam suo cunsilio similiter posito ubi supra. in consi. 48. & 72. Maranta fol. 29. nu. 42. Gandi. in tit. utrum procur. in malefic. numero 10.

Quod uerum est, etiam si sine mandato compareret. Nam quilibet ad hoc allegandum poterit comparere & admitten. est Gand. ubi sup. num. 5.

Item verum est, nisi in ciuitate extaret principis decretum disponẽs, ꝙ quęlibet persona prohibeatur admitti, & ꝙ omnis defensio tollatur, & quælibet iustificatio repellatur, nisi personaliter compareat inquisitus. Nam tunc stante tali decreto, superius dicta fieri non possunt, neque tertius aliquo modo comparens admittendus esset. Ruy. cons. 9. uol. 5.

17 Limita secundo† non procedere, quando inquisitio aliquo casu inepta fuisset seu nulla & inualida. nam tunc procur. admitti debet, etiam si crimen pœnam mortis secum trahat. Bal. consi. 106. uersic. accusatus. uol. 1. Hipp. in consilio 24. num. 41. & consi. 39. col. fi. & consi. 43. col. 1. 2. 3. & in prac. §. sequitur modo. numero 29. & 30. fol. 99.

18 Limita tertio† non procedere, quãdo contra aliquem calumniosa accusatio instituta fuisset. Nam tunc procur. admitti debet Ci. in l. reos. C. de accus. Hipp. d. consil. 24. colum. fi. Bal. in l. 2. C. ut nemo priuatus, ubi dicit, notãdum esse. Hip. in rubr. C. de probatio. num. 213.

Li-

19 Limita Quartò † non procedere, quando essemus in casu, in quo iudex prohibitus esset īquirere à lege, uel statutorum dispositione. Ná tunc si procedere uel inquirere uoluerit, admittendus est procur. & qlibet de populo ad cōparendum pro delicto tali, etiá si delictum esset tale, in quo mors imposita esset, puta aliquis occidit bānitū, qui ex forma statuti poterat impune occidi, quo casu propter statutū puniri nō debet. Vnde si contra talem iudex inquirere uoluerit, quilibet poterit ꝑ eo cōparere, & bānum ostēdere, uel
20 † si statutum disponeret. quòd iudex inquirere nō posset cōtra plures homines, quádo non sunt plura uulnera mortalia īterfecti. Modo si accidat unū tantum uulnus habuisse, & iudex contra plures inquirere uelit, poterunt pro eis procur. & quilibet alius cōparere. Hippo. cons. 24. nu. 48. & 49 & consi. 39. nu. 43. & 44. & cons. 90. nu. 22. 23. 24. & in rub. C. de proba. nu. 214. & in pract. §. sequitur modo. nume. 18. & 19. fol. 99. Bar. in l. ubi pactū. C. de trāsact. Ricar. Malumbra. l. filiusfa. §. ueterani. de procur. & in l. quos prohibet. de post. Ang. in d. §. ueterani. Ang. l. reos C. de accus. & Ab. in c. 3. de accus. Anch. in c. ueniēs col. penul. de accus. Gādi. tit. utrū procur. in malefi. in num. 15. Cepol. cautela. 66. Bonif. de procur.
21 num. 25. uel ponas exemplum † si cōsuetudo esset in ciuitate, ut pueri ad lapides præliarentur, & accidit quòd unus puer alium puerū lapide occidit. Nam cum tale delictum impunibile sit uigore talis consuetudinis, certè hoc casu poterit procur. interuenire. Hippol. consi. 90. nu. 22. 23. 24. uel si esset similiter statutum uel cōsuetudo, ut minores septem annorum ex delicto non teneantut in aliquo. Nā tunc pro tali minore quilibet poterit comparere. Hippol. in pract. §. sequitur modo. n. 27. 28. fo. 99.
22 Limita quintò † non procedere in causa appellationis. Nam in ea procur. potest in criminalibus cōparere. Amanell. de Claris aquis in suo singulari uerbo, nota quod in causa criminali. fol. 238.
23 Limita Sexto † non procedere in muliere coniugata. Nam ipsa in causa criminali potest per procuratorem comparere. Maranta in suo Specul. fo. 29. nu. 39.
24 Limita Septimo † non procedere in eo, qui dum accusatur, uel inquiritur grauiter infirmat̄, adeo, ut impossibile ei sit personaliter cōparere. Nam tunc poterit mittere defensorem, non procurat. ad faciendū iudici fidem de infirmitate, & si opus fuerit fidē faciat per medicum, uel duos testes idoneos. Bonif. de Vital. de procur. & de sens. num. 10 Vnde si non mittat defensorem ad significandum iudici de sua īfirmitate sibi ꝑiudicabit, adeo quod oīa actitata con

tra ipsum uolebunt, Bonif. ubi supra.

25 Quod uerum est, si † talis infirmus erat in tali statu suæ personæ quò coguouerat & sciuerat processum fieri contra se, & poterat mittere & non misit, secus uerò si ignouerat, quod in dubio præsumendum, uel grauiter infirmus esset, ita quòd non bene sentiret aut cognosceret qnid iudex ageret Nam tũc excusaretur, & forte sententia contra ipsum lata nõ ualeret, si autem haberet febriculam uel modicum uulnus, uel leuem infirmitatem, ita quòd posset comparere, tunc non excusaret, etiam si excusatorẽ mitteret, cum leuis febricula nõ excuset, & ĩ hoc medici dicto standum est. Bonif. ubi supra. nu. 21.

26 Limita Octauo † non procedere, quando procur. comparere uellet ad proponendum exceptiones dilatorias seu declinatorias contra psonã accusatoris, uidelicet qualiter ipse accusator est minor, uel seruus, uel infamis, uel talis, qui non admittitur ad accusandũ, uel cõtra personam iudicis, quòd nõ sit suus iudex, uel aliter competẽs ad cognoscendum de maleficiis, & sic procur. ut contra suum principalem non procedatur, uel aggrauetur, uel quòd delictum non est commissum in territorio suo, uel alio simili, Gãdi. tit. utrũ procur. in malem. colu. pen. Bonif. de Vital. de procur. & defen. col. 4.

27 Aduerte † tamen. quòd in tali casu, si procur. compareret & peteret copiam inquisitionis, ut possit dare suas exceptiones declinatorias & dilatorias contra personã accusatoris, si adest, uel cõtra personam iudicis. quòd non debet ei dari, sed principalis debet adesse, aut in uinculis causam dicat, sed tantum ei dabitur nomen accusatoris & iudicis, ut possit cõtra ipsas personas opponere exceptiones Bonif. de Vital. de procur. & defens. num. 4. quod de facto ei accidit, de plurium sapientissimorũ hominum consensu ita determinatum fuit.

28 Limita Nonò † non procedere in probatione notorii. Nam ad probãdum notorium in causa criminali admittẽdus est proc. Bal. in l. 2. in fin. C. ut nemo priua. & Hip. ubi sup, Alex. in l. penul. §. ad crimen. de pub. iudi.

29 Limita 10. † nõ ꝓcedere in causa Illustrium personarũ. Nã quotiescunque Illustres respõdere ꝑsonaliter non possunt, per procuratorem respondere non prohibẽtur. Hipp. in ptact. §. sequitur modo. nu. 25. fol. 99.

30 Limita 11. † non procedere in casu incertitudinis. puta, plures de aliquo crimine inculpati fuerunt adeo quòd uerus delinquens sciri non potest propter ambiguitatẽ pluriũ, ut dixi. Vel melius, & magis specifice. Sempronius, in rixa plurium interfectus fuit, ex uni-

co

eo tantum uulnere ei illato, si nescit, nã omnes tali casu sunt puniẽdi nec certa pęna, sed tantum arbi
31 traria; Vnde † in arbitrariis mitiorem pœnam iudex ĩponere debet & sic pęnam pecuniariam, meritò tali casu procur. poterit interuenire, quamuis delictũ sit tale, ob qđ pœna corporali plecti deberet, si malefactor sciri posset. Et ratio
32 huius est; quia † quotiescunque pro aliquo delicto uenit imponẽda pœna mortis, & ex aliqua causa à pæna mortis receditur, tunc pœna corporalis amplius non imponit sed pęna pecuniaria. late & copiosè Hipp. consi. 24. nu. 3. uersi. uenio igitur. usque ad fin. consilii, & consi. 49. & nu. 45. & 46.
33 Limita 12. † non procedere, quãdo dubitaretur, an uulnus esse lętale, nec ne. Nam tunt poterit procurator interuenire sub conditione, si appareret uuluns non esse lętale, & ualebit talis procuratoris comparitio, secus uerò si apparet esse mortale, latè Hippol. ubi sup. num. 45. Bal. in l. eleganter. §. si dolo. ff. de dolo, Alex. in d. §. ad crimẽ in uers. apostilla.

Limita 13. non procedere secundũ quosdam, quando ex forma alicuius statuti potest ꝓcedi in causa criminali contra absentem, Tamẽ hæc opinio an uera sit nec ne supra uide.

34 Limita 14 † non procedere, quãdo quis comparere uellet ut procur. ad unum articulum siue capitulum solũ, quòd uulneratus mortuus est ex defectu suo, uel sua mala cura, & regimine, non autem ex uulnere sibi illato. Seu compareret ostensurus defensionem & Innocẽtiam absentis inquisiti, uide licet. qualiter Titium interfecerit ad suã defensionem, & paratus est talem defensionẽ ostẽdere, Franc. de Porcell. in consilio suo posito ĩter consi. Cepol. consi. 53. Nã tũc adduci poterit Cep. consi. 45. co. lu. 2. glos. ord. ĩ l. pen. §. ad crimẽ. uers. procur. in fin. ff. de pub. iudi. Maran. in suo Specul. Aduoca. fo. 29. nu. 42. Imo. in d. §. ad crimẽ. Bart. in l. prætor ait. ad fin. in prin. ff. de dam. infecto. Lanc. de Palat. in consilio suo posito inter consi. Cepo. conf. 48. Bonif. de Vital. de proc. col. 5. in fi. Secus uero si ad totam causam cõparere uoluisset, & iudicium plenum in se suscipere uellet excusando, uel ex causa reum tollendo à contumacia. docto. ubi supra, ꝓcu. poterit in uno articulo ad media causę interuenire, puta ad uidẽdum iurare testes uel ad iurandum de calumnia. Fe. in cap. meminimus. colum. 45. de accusa. Ioann. de Anania singul. 82.

35 Limita 15. † non procedere in patre. Nã pater pro filio absente cõparere potest pro suo iure & interesse, ad ostendendam filii inocentiam & ad eius pęnæ defensionẽ & in eo speciale est. Cepol. consi. 45. nu. 40. & conf. 40. num. 15.

Bart.

Bart.in d.§.ad crimen. Salic. in l. 2.5.oppos.C.de accus.Bal. An.d. l. seruum quoque. §. publicæ. de procur.Ioan.de Anan.c.ueniens. de accus.Bonif.de Vital. de proc. num.9. Gandi.in tit.utrum procura. in malefi. uers. Item pone quòd filius.Ruin.latè consi. 9. n. 34. uolum.3.

Quod maxime procedit,quando pater comparere uellet ad opponendum declinatoriã fori,puta,quod iudex super tali delicto ex forma statuti inquirere & ꝓcedere possit, ut latè uoluit Bal.in quodam suo consilio posito in libro diuersorum consiliorum criminalium, in cons.24.

Quod uerum est non obstante principis decreto, uolentis neminem admittendum esse, & omnem defensionem sublatam esse, & quòd nulla iustificatio admittatur, nisi personaliter compareat.Ruin. d. cons.9.uolu.5.

36 Quod amplià,ut † uerum sit,etiã si pater esset iudeus,secundum Cepol.cons.74. Ratio autem huius erit secundũ Cepol.ubi sup. quia cum pater filium defendat, seipsũ defendere uidetur,cum eadem sit persona patris & filii l.fi.C.de im pub.& aliis substi. & multis aliis rationibus, de quibus per Cepol. consi.45.Lauren.de Palaz.in consilio suo posito inter consi. Cepolæ.consi.43.Ant.Alban.in suo cõsilio similiter posito ubi sup. consi.51.Modest.Palati.in cõs.suo similiter ubi sup.cons.54.

37 Secus uero esset, si † pater uellet comparere non tanquam pater ꝓ interesse sed tanquam procu. assumendo nomine filii iudicium & telam indicii.Nam tunc (secundũ communiter omnes) admitti non posset. Et ideo si uellet facere actũ, per quem præiudicare posset etiã reo absente, nõ erit admittendus.Cepol.cons.46. colu.3.Ant. Alba.ubi sup.& Modes.ubi supra Bonif.de Vital.in quodam suo cõsilio posito inter consi. Cep.consi.55.

38 Quod autem dictum est supra, quod † pater pro filio, ut defensor ipsius admittendus est, intelligas uerum, dummodo pater idoneam cautionem præstet de filio præsẽtando in presentia Potest. si contingat eum in causa succumbere ne sententia delusoria sit, Cepol. in d. consi.45.nu.5.Gandi.in tit. utrum procur.in malefi.interpos. uerbo seu uers.Item pone, quod filius.

39 Limita 16. † non procedere in filio.Nam filius patrem accusatum uel inquisitum de capitali crimine defendere poterit, et pro eo cõparere, maximè in illis, quibus licet filio defendere patrem. Bonifa. de Vital.de procura. nume. 22.

40 Limita 17. † de procedere in domino. Nam pro seruis ut procu. in criminalibus poterit ꝓ suo iure & interesse comparere. cepol. consi.

cons.46. col.3.in fi. Bonifa. de Vital. consi.55. Gand.tit.utrũ procur.in criminalib. nu.10. Bonif. de Vital.titu.de procurat. & defend.colum.3.nu.8. Rui. in consilio nono, uolum.quinto Corne. fil.194.nu.12.uol.2.

Quod uerum est, non obstante principis decreto, uolente neminem admitten. ubi personaliter compareat.Rui.d.consi.9.uol.5.

41 Limita 18.† non procedere in Abbate. nam pro monaco poterit et ipse ut procurator comparere. Lauren. de Palazol. in consil.suo posito inter consi.Cep.consi.48. uol.1.Bonif.de Vital. inter consilia Cepol.consi.55. Cor.consilio 194.nu.12.vol.1.

42 Limita 19.non procedere, quando quis compareret pro absente inquisito non tamquam procura. sed tanqnam instructor seu informator curię de defensionib. absẽtis inquisiti seu condemnati.nam tunc admitti debet.Io.de Imo. & Io.de Ana. in ca.ueniens.de acc. Modest.Palen.in suo consilio posito inter consilia Cep. consil.47. colu.penult. Cepol.in consil.72. & in cautel.109.Hippo.in pract. §.sequitur modo.circa finem.fo. 99.l.seruum quoque.§.publicæ. ff.de publ. iudi. Ruin.consil.5.in uers.quoad secundum, uolum.5. Ant.de But.& Imo.& Ab.in c.ueniens.de accus. Salic.in l.reos.C.

43 eod.titu.uel † petit officium iudicis informari,ut recipiat informationes ex officio super innocentia inculpati,secũdum quòd continetur in cedula oblata per ipsum Tertium. Ruin.consil.9.nu.6.quod iudex posset etiam ex officio facere, secundum Aret.vbi supra, vbi dicit Ioan.de Imol.vbi supra d.c.veniens. porrigi capita curiæ iudici maleficiorum, super quibus poterat peti defensio absentis & fecit nominare testes in scriptis,qui super capitulis poterant informare iudicem & deponere,& fecit protestari curiæ, & iudici, quòd uellent super præmissis inquirere ueritatem.

44 Quia † ad hoc tenetur etiam nemine potente,& si hoc non faciat, poterit ei imputari in sindicatu. & per hoc dicit euasisse unum à sententia banni,sequitur Alex.consi. 4.col.1.vol.6.Hippol.cons.36.nu. 33. & cons.73.num.42.& 43.Cepol. cons. 20.col.penul.ubi docet cautelam,quòd quando inquisitus comparere non vult,potest facere vt compareat etiam extraneus, & dicat, Domine iudex,examinetis tales testes,quoniam intelligetis innocentiam inquisiti,uel condemnati,& iudex poterit illud ex officio facere. Cepol.vbi supra & consi.49.num.9.

Quod verum est, non obstante statuto disponente contrarium,videlicet quòd nullus pro reo interueni re posit, nec tanquam procurator,neque tanquam defensor, nec tanquam instructor. Areti.consil. 147.

147.uisa consulta.Hippol.consi. 90.nu.30. usq.ad fin. Ias. in l.2. C.qui testam.face.pos. ubi dicit, hanc esse communem opinionem omnium doctorum, & ita tenendum erit secundum eum, si casus euenerit.

45 Limita 20.†non procedere,quando quis compareret tanquam defensor ad probandum innocentiam inquisiti,qua probata reus absoluendus erit.corn.consi.17.col.4. uol.3. & talis repelli non potest, cum illud iudex ex officio facere teneatur. Quod uerum est,etiam non obstante statuto in ciuitate, q contumax pro confesso habeatur. Nam nihilominus defensor admitti debet ad probandum suā innocentiam, Corn. ubi sup.& si iudex talem defensorem comparentem & uolentem de innocentia inquisiti docere, non admiserit,in sindicatu tenebitur parti ad interesse, nisi iudex aliqua æquitate motus arbitratus fuerit, diminuendam eius condemnationem. Cor. cons.17.in fi.uol.3.

46 Limita 21.†non procedere in cā uniuersitatis. Nam in ea etiam si criminalis sit procurator poterit comparere,Io.de Amod.sing.79.

47 Aduertas tamen, q † si in instrumento suę personæ nōn sint apposita omnia nomina illorum, qui illum nominarunt procuratorem, sed multis & multis nominatis subiicitur in instrumento,omnes alii, qui faciunt maiorem partem, non ualebit tale instrumētum neque pro uniuersitate iste talis admitti poterit. Specu.de sind.§.1. Bal.in l.1.de magist.conue. Ias.in l.placet.colum.3. C.de sacros.eccle.uers.ad ista etiam facit. Et est ratio, quia in causis ordinariis debet magis deliberate procedi. Io. de Amo.sing.21.

48 Limita 22.†non procedere,quādo ageretur criminali iudicio cō tra decem personas simul. Nam possunt tales litigare per procuratorem, secundum Marant. fol.49. num.40.

Visis igitur ampliationibus & limitationibus huius præsentis qōnis. Videndum erit, si extra dictas limitationes erit aliqua cautela, qua mediante posit quis pro inqsito seu accusato absente comparere & in iudicio illū defendere.

49 Dicas†igitur multas cautelas esse etiam inuentas a doctoribus,quibus mediantibus quis poterit pro altero comparere.

Prima igitur cautela erit, in qua diligentes procuratores & aduocati aduertant. Nam comparere uolēs pro amico adeat iudicem quando ipse iudex procedit p inquisitionem, & nominet testes iudici in secreto,qui sciūt ueritatem, & q recipiat illos pro reo absente inculpato & inquisito. Item det sibi interrogatoria, & sic si ex illis attestationib. appareret reum inquisitū non esse culpabilē, iudex poterit & debebit ipsum reum absol-

uere

re, Hipp. de Marsil. in pract. §. sequitur modo. nu. 13. fol. 99. Cep. caut. 255.

Alia etiam erit cautela, de qua mentionem feci supra in 4. limit. uidelicet. vt imploretur iudicis officiũ ut admittat comparentem, ut si quis bannitũ occiderit, qui ex forma statuti occidi poterat, qui si non audebit comparere, licet impune illud fecerit. Tunc cautela erit, ut aliquis amicus suus, vel quilibet de populo compareat coram iudice inquirente, & sibi ostẽdat fuisse bannitum, & sic impune potuisse occidi, & tunc iudex poterit & debebit illum admittere, dummodo suum officium imploret, & dicat, domine iudex, peto, ut absoluatis Titium inquisitum & ulterius contra eum non procedatis, cum reus iste illum occiderit, quia occidi poterat, ut latissime per Hippo. in prac. §. sequitur modo. nu. 29. ubi multa allegat.

Alia reperitur cautela & pulchra & notabilis uidelicet, quãdo aliquis uulnerauerit aliquem, ex quo vulnere sequitur mors, tunc cautela est, ꝙ reus faciat statim formare inquisitionem contra eum de vulnere, in qua poterit iuteruenire procurator. Quia contra eũ ex statutorum forma uenit imponenda pœna pecuniaria pro uulnere, nõ autem corporalis. Et licet postea superueniat mors. attamen procurator poterit interuenire, quia attenditur, qđ principaliter agitur, & sic attendere inquisitionẽ uulneris & non attendere, quod secũdario & in consequentiam sequitur tamen hæc cautela secundum Hipp. ubi sup. falsa est. nam facta inquisitione de uulnere, si postea sequatur mors, iudex formabit inquisitionem de morte, quod non prohibetur ex nouo effectu mortis subsecuto, quo casu non poterit comparere reus per procuratorem, Hipp. latè ubi sup.

Alia est cautela & notabilis. Nam quotiescunque proceditur cõtra aliquem in causa criminali facias eum carcerari in aliqua alia ciuitate uel loco pro aliquo facto, vel asserto debito, uel delicto, & postea per literas officialis illius ciuitatis ubi est carceratus, ubi notificare facias iudici inquirẽti uel procedenti contra dictum Titiũ ad capturam uel carcerationẽ ipsius, quo casu erit necesse, ꝙ ipse iudex aliter procedens admittat procuratorem pro eo, in tali causa capitali, uel ipse supersedeat in illa causa, donec & quousque d. reus fuisset relaxatus a d. carcerib. ut possit cõparere personaliter, & hoc tolleretur per impossibilitatem. Hipp. late in prac. §. sequitur modo. nu. 31.

Alia & vltima est cautela. Nam si aliquis diferret processum qer aliqđ tempus, quia forsã ille iudex maleficiorum est homo nimis seuerus & sæuus in causis arbitrarijs, uel quia erat causa criminalis, in

qua non poterat per procuratorem comparere, & uolebat se præsentare personaliter, propterea uolebat expectare successorem, quia forte erat suus amicus, quomodo facies ad differendum hũc processum.

Dicas, ꝙ cautela est, ꝙ iste talis antequam citetur uadat ad aliquas partes longinquas, adeo quòd uerisimiliter citatio non posit uenire ad aures suas, & tunc tẽpore quo citabitur compareat aliquis coram iudice, dicẽs citatum fore in absentia, adeo in lõginquis partibus, quod notitia citationis ad eum peruenire non potest, propterea contra eum procedere nõ ualebat. Nam tunc si ille excusator offert se incontinenti probaturum citatum esse in dictis partibus longinquis, & si iudex nõ uelit admittere tales probationes, processus erit nullus. Si uero ille excusator non offert se incontinenti probaturum, processus est ualidus, sed solũ erit ius ipsi reo petendi resti. in integ. ex causa iustæ absentiæ. Ita uoluit not. Tho. Ferrat. caut. 13. & Bar. in extrau. ad reprim. uerbo neglexerit quod dictum multum exclamat Maria. Soc. in c. ueniens. uers. Item quæro, quid si in fine termini citationis. de ac. ubi dicit, istud ꝓcedere & locum habere, licet ex forma statuti habeatur pro conuicto, & & ex præfatis suma cautelam, ut statim ꝙ quis commisserit delictum, in quo non potest procu. interuenire, ut mittas eum ad partes remotas. Mar. Soc. in d. c. ueniens de accus.

Tamẽ talis cautela Mariani sano modo est intelligenda, uidelicet ꝙ si delictum commissum ab isto, qui vult se absentare, erat delictum occultum, uidelicet unum maleficiũ uel homicidiũ de nocte ꝑpetratũ uel forsan per aliquos menses antea, & de quo non erat diffamatus nunc aũt p̃sentiens, ꝙ iudex vult contra eum procedere se absentat. nam isto casu cautela Mariani põt habere locum, quia posibile est, ꝙ uadens sciuerit & iuerit aliqua iusta de causa. Vnde non est absurdum, quòd debeat concedi restitutio ex aliqua causa generaliter propter istam absentiam. Si uero illud maleficium fuit ab isto publice commissum, puta, quia de die in publico interfecit hominẽ Nam tali casu non tenet talis cautela, & non creditur uera, & hoc per illam regulam, ꝙ quotiescunque aliquid de nocte fit, debet ꝓdesse, si illud tale fuit affectatum, uel procuratum non procedit, l. spadonem. §. fi. de excus. tut. §. itẽ tria. eod. tit. inst. l. qui data opera. ff. ex quib. cau. maior. facit quod dicit Bal. Ang. Flo. & alii. l. si seruus plurium. §. si quis autem. de
50 le. I. ubi dixerunt, ꝙ † delinquens procurabit se accusari coram iudice minoris curiæ, corã quo minor pœna imponitur, talis prçuentio

tio nihil operatur, neque eum liberat ab alio foro, ubi maior pęna impunitur. Ita Thoma. Ferrat. cautela. 18.

Modo uidendum de aliquibus notabilibus circa istam materiam.

51 Dicas, quòd regula est, ꝙ † quando aliquis tertius, cuius non interest, & qui pro inquisito tantum compareat ad eius cõmodum admittitur. Rui. consi. 9. nume. 4. uolu. 5. Bal. in l. 1. C. de execu. rei iudica.

52 Secundò † quãdocunque absens potest damnari, tunc quilibet admittitur ad eum defendendum & ostendendam eius Innocentiam. Ricard. Salic. Paul. Bart. in l. seruum quoque. §. publicę. de proc. Bart. d. §. ad crimen. Corne. consi. 294. consi. 2. col. 1. & 293. uol. 3.

53 Tertiò nota, quòd † in casu capitali procur. potest interuenire ad defensionem rei, quando inquisitus est in carceribus, non autem ante. Ioa. de Anna. consi. j. & Bal. d. l. penul. §. ad crimen: ff. de pub. iudicijs.

54 Quarto nota, quòd † in criminalibus, in quibus pœna pecuniaria imponenda erit, procur. potest interuenire. Hippol. consi. 90. num. 21. & 22. Franc. de Porce. in quodam suo consilio posito inter consilia Cepollę. consi. 35. tex. l. 1. uerbo planè. C. au per alium caus. appell. uel in quibus uenit imponenda pęna à relegatione infra. Gan. uerbo procur. in malefi. in princ. & num. 20. Boni. de Vital. de procur. colu. 1. nu. 12. & 13. Maran. fol. 22. num 37.

55 Quintò nota, ꝙ † si quis fuerit cõstitutus procur ad omnes lites, & non dicat crimiuales, non iutelligitur constitutus ad criminales, nisi dictum fuerit, Bonifa. de procur. num. 23.

56 Sextò nota, quòd † ubicunque sint indicia contra aliquem, & iudici probata fuerint, tunc iudex nõ debet procuratorem admittere, sed debet facere reũ personaliter comparere, siue sit locus torturæ, siue personali interrogationi, Bald. in l. fi. C. de procur. Hip. in pract. §. sequitur modo. nu. 7. fol. 99.

57 Septimò nota, quòd † omnes leges & doctorum opiniones, uolẽtes quòd in casibus, in quibus absens potest damnari, in illis met posit procur. comparere pro absentibus, & illismet, in quibus absens damnari non potest, in illismet non potest procur. comparare, omnes sunt sublatę per statuta Italiæ, ex quorum forma indistinctè contra absentes in oĩ crimine usq; ad sentẽtiã inclusiuè proceditur. Hipp. l. lex Cornelia. §. cõstitutum. nu. 7. de sicar. fol. 30.

Contraria.

Contrarium tenet Hippo. latè & copiosè cõsi. 29 per totum, ad quod semper recurras, quãdo pro amico tuo inquisito cõparere uolueris,

ris,& conf.90.nu: 25.26.27.28. 29.Ced.conf.40.

Contrariũ tenet Bonifa. de Vital.de procura.& defen.nu. 28. Hippol. in pract.§.sequitur modo.nume. 24.fol.99.Maranta fol.29.numero.39.

Contrarium tenuit Cepol.consi.40. nu.15.& consi.45.

Contrarium tenet Bal.in l.eos.§.super his. ff. de appel. Tamen pro concordia uide Hippo.d.§.sequitur modo.nu.31.

Regula XIIII. de copia indiciorum.

SVMMARIVM.

1 *Indiciorum copia est danda regulariter, etiam non petitaa. numer.3.*

2 *Testes examinati reo non citato, nisi repetatur, non præiudicant.*

3 *Indiciorum copia datur etiam in atrocissimo crimine. Etiam contra iussum principis. num.4. Etiam quãdo iudex procedit ex mero officio. num.5.*

6 *Nomina & cognomina testium edenda reo, ut possit excipere contra dicta & personas. Intellige. ut num.7.*

8 *Copiam indiciorum dare tenetur iudex reo etiam si habeat amplium latum & liberum arbitrium procedendi.*

9 *Iudex habens arbitrium intepretandi ordinamenta criminalia tenetur dare defensores.*

10 *Doctores declarantur ex doctrina regulari.*

11 *Copia debet dari, etiam si habeat iudex facultatem procedendi de plano, sola facti ueritate inspecta.*

12 *Inquisito & condemnato aliàs de tali crimine dari debet copia indiciorum.*

13 *Reo etiam malæ conditionis & famæ indiciorum copia dari debet.*

14 *Indiciorum non legitimorum ad torturam copia danda est.*

15 *Copia dari debet indiciorum non obstante statuto, quod detur si fuerit petita.*

16 *Concesso sponte copia indiciorum datur.*

17 *Pronunciatio, quod indicia non fuerint purgata, fieri debet, antequam ad torturam deueniatur.*

18 *Iudex non dans copiã indiciorum punitur in sindicatu, etiam si non constet de dolo.*

19 *Appellatio datur à denegatione copię indiciorum.*

20 *Indiciorum copia denegatur, si ex forma statuti possit inquiri ordinariè de delictis. Item quando peteretur contra facti notorietatem numer.21. 23. Item reperto in fragãti crimine.nume.22. Item latroni insigni.nu.24.*

25 *Iudicis partes nullæ sunt contra confessum.nisi in condemnando.*

26 *Sodomitæ, si probatum est delictum*

ctum, copia indiciorum deneganda est.

27 *Indiciorum copia denegari potest solito delinquere.*

28 *Indiciorum copia deneganda in delictis, in quibus non potest cadere defensio.*

29 *Indiciorum copia petita ab aduocato rei, & denegata, processum non reddit nullum, secus si fuerit petita à reo.*

Indiciorum copia an & quando danda sit.

1 Dicas † de necessitate inditiorum copiam dandam cum competente termino ad illa purgandum, aliàs iudex ad torturam peruenire non posset. l. custodias. ubi glos. Bar. Ang. Imo. de publi. iud. Ang. de malefi. uerbo fama publica. uers. Item aduertas. & uers. & bene nota. Ruin. consi. 11. & 12. uol. 3. Cardinalis in c. qualiter. el 2. de accus. in 6. nota. Bart. in l. unius. §. cogniturum. colum. fin. de quæstio Barba. consi. 47. num. 20. uolum. 1. Ioan. de Venafro consi. 109. in prin. Bal. in cons. 59. uolu. 1. Betran. in consi. 187. uolum. 1. incipit punctus quæstionis. Bart. consil. 64. & 65. Capic. decis. 74. Gandi. de malefi. cogn. per inqui. num. 18. de quæstio. & tormen. nume. 23. Bonifa. de Vital. de inquis. & eorum formis. fol. 33. num. 15. Paris de Puteo de sindi. fol. 304. & 320. nu. 2. Nouel. in practi. fol. 29. Fran. Brun. de indi. circa secundũ num. 9. & in 2. part. uers. quintò principaliter. num. 13. Guido de Suza. de indic. n. 62. 63. & 64. ubi Bologni. ĩ addit. ad Bald. de Peri. de indi. 2. ca. nu. 6. Blan. late l. fi. num. 25. de quæstio. cum multis sequenti. Mil. in pract. fol. 10. nu. 73. Alex. consi. 65. in uolu. 1. Hippo. nu. 23. & 24. & l. fi. nu. 14. de quæst. & in prac. §. nunc uidendũ. in princ.

Et istud fiet completa inquisitione seu examinatione. Nam tunc processus publicabitur, & inquisitionis copia dabitur. Gandi. titu. C. de maleficiis cogn. per indi. Rui. ubi supra. Ioan. de Venafro consi. 209.

Quod autem dictum est supra de indiciis criminalibus dandis, intelligas uerum de indiciis datis & tempore congruo receptis, scilicet p specialem inquisitionem & accu-
2 sationem, nam † examinati ante & ipso non citato sibi non præiudicat, nisi repetantur post litem contestatam & parte præsente uel citata. Fran. Brun. de indi. circa secundum nu. 9.

Prædictam autem regulã amplia multis modis, & primò.

3 Amplia † etiam si essemus in crimine attrocissimo, nam nihilominus indiciorum copia danda est, Gramat. uot. 30. col. 5. in prin. ubi dicit

cit nullibi in iure contrarium reperiri.

4 Amplia secũdò † ut procedat, etiã si à parte perita non fuerit, nam etiam nullo petẽte debet iudex dare indiciorum copiam, Hippol. in pract. § nunc uidendum nu. 12.

Quod uerum est & sano modo intelligendum, quando ille carceratus esset idiota, ut rusticus, mulier, pupillus, uel alius uerisimiliter ignoans iuris solemnitates, & homo uerisimiliter nesciẽs facere suas defensiones. Nam tunc ampliatio uera erit. Hippol. d. § nunc uidendũ num. 13. Secus uerò si ille esset homo prudens uel literatus, uel talis conditionis, qui uerisimiliter scit indiciorũ copiam petere, & suas defensiones facere. Nam tunc iudex illum defendere non tenetur, nisi petita fuerit. Hipp. latè in § nunc uidendum num. 13. cautela tamen erit secundum Pari. de Puteo. de sind. fol. 94. num. 13. quod iudex semper debet dare terminũ reo ad se defendẽdum, siue petat, siue non, ut se & consciẽtiam suã exoneret, & non tenetur postea in sindicatu, & apud Deum cum maiori iustitia appareat.

5 Amplia tertio † ut procedat non obstante principis iusse, uolentis defensionem dãdam non esse. Nã adhuc indiciorum copia danda, cum iudex reo defensiones tollere, etiã de plenitudine potestatis possit. Bald. in l. 3. § si is pro quo. ff. quod quisque iur. & Fel. in c. dilecti. de electi. Soci. consi. 120. incipit, nominem nec alias cõsuluisse. uers. 5. uolum 4. Bart. in l. filius familias. uers. sed ad tunc. de donat Areti. consil. 125. sicut sui. uersi. ad obiecta. latissimè per Hipp. in pract. § expedita, num. 6. Barba. consi. 47. uers. ecce nunc posito Gram. in uot. 30. nu 39.

Amplia quarto ut procedat non solum quando accusatio precederet, sed etiam quando iudex ex mero officio procederet. Nam quomodocunque illi indiciorum copia dare tenebitur. Barb. cons. 47. nu 27. in uolu. 1. ubi dicit esse de tex. hoc in c. qualiter. § debet. uers. exponenda sunt illa capitula de qbus fuerit inquirendum & facultatem habeat se defendi. Aug. de Arimin. & Ang. de malefi. uerbo fama publica, uers. Item aduertas. Bertran. in consi. 187. uol. 1. Cepol. consi. 65. Bla. in l. fi. nu. 28. de quæstio. Aug. de Arimin. in addi. ad Ang. de malef. uer. ex mero eius officio.

6 Amplia quinto † ut procedat, nõ solum in dictis testium, sed etiam in nominibus eorundem, hoc est, ut fieri debeat copia & dictorũ testium & nominum, & hoc etiam ut saluum si ius ipsi reo contra dicta & contra psonas opponendi. Barba. cõsi. 47. Cepol. cõs. 65. colum. 2. Bonifa. de Vital. de inq. fo. 33. nu. 25. Blan. l. fin. num. 27. de quæstio.

7 Quod † uerum intelligas, nisi esset

ſet timor potentiæ ipſius rei, ne teſtes offendat, puta qa eſſet multum potens & ſolitus maleficium facere. Nam tunc non darentur nomina teſtium, ſed ſolum dicta ipſorũ in indiciis, Hoſt. Are. Imo. Ioan. de Ana. Fel. d. c. qualiter & quando. Blan. in l. fi. nume. 27. de quæſtio.

Ideo uoluit practica, ꝙ nomina dentur confuſa & ſeparata a dictis teſtium ob potentiam reorum, ne poſsint ſcire, quod ab uno quoq. ipſorum teſtium dictum fuerit, ſecundum Blan. ubi ſup.

8 Amplia ſextò, † ut procedat, non obſtante amplo, lato, libero & abſoluto arbitrio iudici dato. Nam nihilominus debet & tenetur indiciorum copiam dare. Et ratio erit, quia illud arbitrium reſtringitur. Primo, ut conceſſum intelligatur ſecundum illius ciuitatis cõſuetudinem, vel ſtatutorum diſpoſitiouem.

Secundo reſtringitur etiam, ut intelligatur ſecundum boni uiri arbitrium & non aliter. Barb. d. conſi. 47. col. 10. uolu. 1. Paris de ſindi. fol. 323. num. 16. Gram. conſi. 64. colum. 2. glo. clem. ſæpe, uerbo de ſenſione, de uer. ſign. Bart. in l. filiusfamilias. de donatio. Ludoui. Bologni. in addi. ad Guid. de Suz. de iudi. nu. 65. Guid. de quæſtio. verſiculo, item quæro, nunquid poteſtas.

9 Amplia ſeptimo † ut procedat, ẽt dato quod in conceſſione iuriſdictionis iudici datæ dictum eſſet. Dantes tibi &c. & aliter uel alio modo, prout tibi uidebitur expedire, ſecundũ negocii exigentiam & criminum qualitates, ita ut poſſis ad arbitrium tuum modificare limitare & interpretari ſtatuta & ordinamenta illa & prouiſiones, quę in criminalib. diſponunt, ꝑut & ſicut tuæ prudentiæ utile ac ſalubre fore uidebitur pro bono ac pacifico ſtatu. nam non obſt. d. verbis indiciorum copiam dare tenebitur, & talia uerba, ad arbitriũ boni uiri reſtringenda ſunt, uerbo uidebitur, ſecundum Barbat. d. conſ. 47. num. 3. uolu. decimo. Ratio, quia dicta uerba debent intelligi aliter, & in diuerſo ſenſu uidelicet quòd ſi emergeret caſus enormis, uel aliquod crimẽ enorme commiſſum eſſet, quòd tunc licitum eſſet iudici in procedendo aliter & alio modo procedere q̃ ſtatuta & conſuetudo diſponunt Barb. ubi ſup.

10 Præterea † docto. declarantur ex doctrina regulari. Innoc. in cap. 1. de conſti. ubi dicit, quòd propter emergentiam caſuum licet iudici leges tranſgredi, ſequitur Bal. in c. 1. §. iniuria. de pace iuram. firm. ubi dicit, ꝙ ſi quis alapam poteſtati dederit, quòd tũc poteſt iudex excedere pœnam iniurię, & arbitrari pœnam mortis, quia licitum eſt iudici leges tranſgredi propter caſus emergentiam. Barbat. ubi ſup.

Am-

11 Amplia octauò, † etiam si iudex potestatem & facultatem haberet procedendi simpliciter & de plano sola facti ueritate inspecta. nã & tunc indiciorum copiam tradere dẽt, ut pars opponere posit cõtra dicta & personas testium contra se examinatorũ. Bar. in extrauag. ad reprim. supra uerbo figura. uers. sed publicatio testium debet fieri. Petr. de Anch. & Imo. in cle. sæpe. de uer. sig. Bolog. in consi. 36. col. 3.

12 Amplia nono † ut procedat, etiam ꝙ talis fuisset alias de simili delicto inquisitus & condemnatus. Nam non obstante tali condemnatione debet ei indiciorum copia dari, ut se nunc in hoc delicto defendere posit. Barb. ubi supra in dic. consi. 48. uers. quinimo plus dicit.

13 Amplia 10. † ut procedat, etiam si inquisitus esset homo malæ conditionis & famæ. Nam hoc non obstante indiciorum copia ei dãda, ut per Aug. de Arimi. in addi. ad Ang. de malef. uer. fama publica. uersi. Item aduertas. Hippo. in l. 1. in princip. num. 30. in fine. de quæst. Blanc. in l. fi. nu. 28. eodem titulo.

14 Amplia 11. † ut procedat, etiam si legitima extarent indicia. nam adhuc torqueri non poterit, nisi indiciorum copia detur. Hip. consilio 13. numero 13. ubi multa cumulat.

15 Amplia 12. † ut procedat, etiam si in tali ciuitate, villa, uel castro staret statutum, ꝙ iudex copiam indiciorum dare teneatur, dummodo petita fuerit. Nam nihilominus hoc statuto non obstante ad torturam peruenire non poterit, nisi indiciorum copiam dederit, ét nemine illam petente. ita Hipp. consi. 56. Quod est uerum, quãdo reus inquisitus & torquendus esset miserabilis persona, prout sũt mulieres, pupilli, & aliæ debiles personæ. nam talibus dare copiã tenetur etiã si eam non petierint, non obstante dicto statuto. Hipp. latè d. consi. 56. tex. est in l. nequicquam. §. aduocatos. de of. procon su. & legati.

16 Amplia 13. † non procedere, etiã si quis sponte delictum confessus fuerit. Nam non per hoc defensionis facultas denegari debet. Gandi. de homic. & eorum pœnis. numero 5.

17 Et menti teneas, ꝙ † non solum danda est indiciorum copia, sed etiam requiritur, ut antea ad hoc ut iudex ad torturam posit peruenire, fiat per iudicem pronũtiatio siue declaratio, ꝙ deueniendũ sit ad torturam, cũ indicia in termino reo asignata non sint purgata. Hipp. late consi. 18. nu. 14. & consi. 59. nu. 2. & in prac. §. nunc uidendum, in prin.

18 Si † uerò iudex indiciorum copiam dare noluerit, cum dare teneatur, puniri debet, etiã si in sindicatu minime videatur fecisse do-

lo-

losè, prout in dubio fecisse uidetur. Bart. Alex. in l. 4. §. hoc autem iudicium ff. de damn. infect. Hippol. consil. 56. & fi. Paris de sindi. fol. 93. uerbo an potestas. Quod uerum est, nisi defensiones iudex denegaret cum cons. iudicis maleficiorum. Nam tunc in sindicatu non tenebitur. Bald. in rub. C. de pœn. iudi. uersic. quæro nunquid potestas, Bologni. ĩ addi. ad Guid. de Suz. de iudi. nu. 65.

19 Item † à tali denegatione indiciorum potest pars appellare. Cepol. consi. 65. col. 3. Gandi. tit. utrum reo sit danda defensio. Spec. de inquis. §. nunc credamus. uersi. si inquiretur. Ang. l. si uacantia. C. de bon. uacan. lib. 10. Paul. de Cast. & Ang. l. fi. in princip. C. de eden.

Prædictam autem regula sic ampliatam limita multis modis.

20 Primo † Limita non procedere, quãdo inquisitio esset remedium ordinarium. puta, quando in tali crimine procedi posit secundum formam statuti per inquisitionẽ, cum enim procedi posit fama nõ præcedente, nõ est famæ & aliorũ indiciorum copia danda. Ang. de malefi. uerbo fama publica, uersi. Item aduertas. Ange. de Perus. l. si uacan. C. de bon. uacan. lib. 10.

21 Limita Secundo † quando indicia per subter fugia peterentur. puta contra facti notorietatẽ, & essemus in casu, in quo publicæ utilitatis interesset potius ad pęnam ꝓcedere quàm differre. Bal. cõs. 95. uol. 1. Gram. cons. 43.

22 Limita Tertio † non procedere, quando quis depræhensus esset in fraganti crimine. Nam tunc nulla defensio ei competit, nec dãda est Barba. cons. 47. uers. Item non debuit. uolum. 1. per tex. in l. 3. §. si ad idem. de re milit. sequitur. Gram. decis. 36. nu. 42. cũ multis sequẽ. Hippol. l. 1. nu. 91. C. de raptu uirgi. proceditur igitur contra talem non datis defensionibus neque copiam indiciorum ad torturam, & si interrogatus neget, tunc examinantur testes in sua præsentia, & facta confirmatione si persistit in negatiua torquetur.

Deinde, siue confiteatur, siue nõ, detur breuis terminus ad se defendẽdũ, & si nihil probat taliter, quod infringatur probatio reperta contra eum, procedatur ad condemnationem, non obstante negatione in tortura. Carrer. latè fol. 26.

23 Limita Quarto † non procedere, in crimine notorio. nam tunc defensionis terminus poterit denegari. Barba. ubi supra. uersic. cum ergo ĩ casu nostro. Ang. de malefi. uerbo & per modum notorii, in qua Gram. in deci. 36. nu. 42. cum multis sequen.

25 Limita † Quinto non procedere in latrone insigne. Nam ei aduocatus negandus est, & nullus ad eum defendendum admitti debet. Barba. ubi supra, Ang. de malefic. uerbo uestem celestem abstulit. uers. & bene nota. Hippol. in l. 1. in prĩ. nu. 37.

nume.37.de quæstio.Roman.l.si uerò.§.de uiro.in fall.46.soluto matri.

Limita Sextò non procedere, quādo reus inquisitus spōte cōfessus fuerit delictū, de quo inculpatus erat, quia tunc iudex indiciorum copiam dare non tenebitur, quia finis, quare indiciorum copia petitur, est, ut se defendat. sed ubi de crimine per confessionem spon-

25 taneam apparet tūc † in confessum nullę sunt partes iudicis, nisi in cōdemnando, Barba.ubi supra.uersic.aduertas.Gram.consi.4.& ideo dicitur in c.qualiter & quando, de accus.quòd si reus fuit confessus maleficium, licet non fuerit ei data indiciorum copia se defendendi, nō potest per hoc infringere suam cōfessionem, nec sententiam inde latam contra eum. Nam sponte confessus delictum non appellat, ut uoluit glo.in c.Roma.§.si autem.de appella.in 6.

26 Limita † Septimo non procedere in sodomita īquisito de sodomia. Nam si probatum fuerit delictum ei nulla defensio danda est, neque aduocatus ad illum defendendum admitti debet.Bal.in auth.sed nouo iure.C.de seru.fugi.Barb.consi.64.col.2.uol.1.

27 Limita † Octauo non procedere, quotiescūque inquisitio formaretur contra aliquem solitum simile delictum committere frequenter aliàs, & maximè si concurrat eius leuitas uitæ, & mala fama ipsius inquisiti. Nam tunc nulla data indiciorum copia ualebit & tenebit Gram.consi.17.nu.16.& 17.

28 Limita † Nono non procedere in delictis, in quibus nulla cadit uel cadere potest defensio. Nam si nulla defensio cōpetere posit, ideo frustra indiciorum copia danda. puta, si quis intellectus fuerit blasphemare Deū, & per legitimos testes conuictus. Nam tunc poterit ei linguam incidere, uel aliter punire nullo dato termino ad se defendendum, secundum Parid.fol.95.ubi refert, quod cum esset cōmissarius Regni & pertrāsiret quādam syluam, ubi erant pastores, et audiret quendam pastorem blasphemare alta uoce Deum, illum capi fecit, & examinatis testibus, qui secum aderant, illico illi linguam incidit & in arborem quandam illius nemoris affigi iussit.

Quæro Nunc, an processus sit ipso iure nullus, in quo indiciorum copia data non fuerit.

29 Dicas, † quòd aut nō fuit petita ab aduocato inquisiti. & tunc processus non est nullus, Ioann. de Venafro consi.109. si uero petita fuerit ab ipso inquisito, & tunc si data non fuerit, processus ipso iure nullus erit. Ioan. de Venafro ubi supra versic.Item aduertas.Ang. uerbo fama publica.uersi.Item aduertas si uero à nullo petita fuerit, etiam tunc ualebit processus, etiam si data non fuerit. Angel. de malefi.ubi supra.

Con-

Contraria.

Contrarium tenet Blan. in l.fi. n.31. de questio.

Contrarium tenet Ang. de male. uerbo mero offi. & Ang. in l.si uacãt. C.de bo.uacan. Paris de sind.fol. 335. colu. 4. pro concordia uide Aug. de Arim. in addi. ibi ad eum Cep. consi.65.

Contrarium tenet Grama. uoto 30. nu.26. ubi multos allegat, Gandi. quest. de malef.cognos. per inquisitores. uer.sed quero, facta & cõpleta inquisitione. Pro concor. uide Aug. de Arim. in addi. ad Ang. de malef. uerbo fama publica. uer. item aduertas.

Contrarium tenet Paris de Put. fol. 93. uerbo, an potestas. per totum ubi ponit multas defensiones contra confessionem suam, & ideo cum in ea possit cadere defensio, per consequens indiciorum cõpia danda est.

Contrarium tenet Paris de Put. de sindi.fol.335.col.4. in fi.

Regula XV. de crimine falsi.

SVMMARIVM.

1 *Falsitas mutatio veritatis ex certa scientia.*

2 *Ealsitas crimen grauissimum, enormissimum, nu. 3. 4. abbominabile, num. 5.*

6 *Falsi in crimine accerrima indagatio fieri debet.*

7 *Falsitas triplex, dicto, facto, & scripto.*

8 *Falsitas quot modis dicto committatur.*

9 *Testis dolose occultans veritatem punitur & tenetur parti ad interesse.*

10 *Dictans & scienter omittens aliquid tenetur & non notarius, qui bona fide scribit.*

11 *Creditorem mercatores falliti se asserens, qui re vera non sit, in falsum incidit.*

12 *Falsi tenetur, qui obripit principi mentiendo.*

13 *Procurator ostendens parti aduersæ iura sui clientuli falsum incurrit.*

14 *Nuncius tenetur pœna falsi, si referat citasse, quem non citauit.*

15 *Testis tacens ueritatem pœna falsi punitur.*

16 *Iudex contra ius scienter doloseve pronuncians pœna falsi punitur.*

17 *Corrumpens falsi tanetur.*

18 *Testis asserens uidisse uel audiuisse quid contra veritatem pena falsi punitur.*

19 *Testis negatiuam simpliciter asserens punitur pœna falsi.*

20 *Testis deponens falsum, quod non iuuat producentem an puniatur de falso.*

21 *Testis contraria doponens falsi pena punitur.*

22 *Veritatem dolose occultans pœna falsi tenetur.*

23 *Veritas mutatur tam per taciturnitatem, quàm per espressionem falsi.*

est punibile.

92 Dolus in quibus casibus cessare præsumitur remissiuè.

93 Falsum non committit credens dicere veritatem.

94 Credulitas vehemens æquiparatur certitudini.

95 Errans non incidit in falsum.

96 Deceptus ab alio falsum nō incurrit.

97 Producens testem, qui super capitulo uero dicit falsum non punitur, si desistas ab vsu attestationum.

98 Ignorans non incidit in crimen falsi, ubi tamen ignorantia est probabilis.

99 Literas falsas pro se ab alio impetratas, si infra viginti dies lacerauerit excusatur à falso. secus si ipsemet impetrasset.

100 Notarius falsum committens in aliquo instrumento inualido non punitur pœna falsi ordinaria, sed extraordinaria.

101 Falsum non est punibile, vbi testimonium aliqua de causa est inualidū. intellige pœna ordinaria.

102 Falsificans scripturam nullā fidem facientem non tenetur pœna falsi.

103 Falsum dicens super accessorio quomodo puniatur.

104 Falsitatem aliquam addens dicto suo scienter non dicitur falsarius.

105 Falsitas modica super dicto princicipali non nocet.

106 Tabellioni contra testem an credatur.

107 Testi dicenti se aliter, quam sit scriptum, deposuiße, an credatur contra notarium, & quomodo intelligatur communis opinio quòd potius stetur scripturæ quàm dicto testis.

108 Remissio generalis delictorum non includit crimen falsi. intellige vt nu. 109. 110.

111 Condemnatus in crimine falsi si ducatur ad iustitiam non liberatur à Cardiaale per impositionem pilei sui super caput eius.

112 Falsi pœna mutua compensatione non tollitur.

113 Confirmatio non supplet defectus in confirmato in crimine falsi.

114 Clericus conuictus de falso statim deponitur & curiæ seculari traditur.

115 Condemnatio sequitur in crimine falsi sine accusatione.

116 Pronunciatio requiritur in crimine falsi, etiam incidenter deducto.

117 Falsi in crimine non requiruntur locus & tempus commissi delicti.

118 Iudex in crimine falsi potest punire ex sola suspicione producentem.

119 Doctor in crimine falsi potest torqueri.

120 Confessus incidenter in crimine falsi potest puniri pœna ordinaria delicti.

121 Suspicio sola in crimine falsi habetur pro ueritate. intellige, ut num. 122. 123. 124.

125 Rasura super facti narratione, in summa numeri uel alio loco suspecto, indicium est ad falsitatem. intellige, ut nu. 126.

127 Causa noua cum diuerso signo ab alijs causis facit indicium falsi.

incisa

cio

cio 20. annorum.

164 *Pęna falsi adhoc ut locum habeat, requiritur, quòd imputatus de falso, commiserit falsum uel speciem contentam in aliquo ex capitis legis, Corn. de falsis.*

165 *Interpretatio fit, ut falsum excludatur, quando uerba id ferunt.*

166 *Testis euitat falsum, si eius dictum potest iuuari aliqua interpretatione.*

167 *Error potius, quàm dolus in notario pręsumitur, quando reperitur aliter scripsisse, quàm à partibus dictum fuit.*

168 *Acta appellantur instrumẽta etiã in pęnalibus.*

169 *Iudex quomodo regere se debeat in duobus testibus uariis in loco uel tempore.*

170 *Verisimilitudo in materia falsitatis multum attenditur.*

171 *Statutum disponens, quod damnatus de falsitate nõ admittatur ad honores, quomodo intelligatur.*

Falsitas quid sit, quod crimen, quot modis falsitas committatur, quæ special. habeat, quot modis cognosci possit, seu quæ sint falsitatis indicia, quem effectum habeat, quæ sit eius pœna, an tot pœnæ imponi debeant, quot falsitates, quis cõmisserit, qualiter falsitas probetur, an quilibet falsò deponens teneatur de falsò, quanto tempore duret falsi querela.

PRimò igitur quæro, quid sit falsitas.

1 Dicas, † ꝙ falsitas est mutatio ueritatis ex certa scientia facta. Hos. in summa de crim. fal. & Hippol. in rubr. de fals. colu. 1. & Gandi. de fals. in princ. Angel. de malefic. uerbo falsario, in prin. Hipp. cõs. 75. nu. 1.

Secundò quæro, quod crimen sit falsitas.

2 Dicas † quòd crimen falsi est grauissimum, & nullum crimẽ est in mundo, quod ita uituperet famã & statum hominis sicut ipsum, in tantum quòd pęnæ mortis similis est. Paul. de Cast. cons. 151. incipit. uidetur dicendum. post prin. Hippo. in rub. de fals. nu. 16.

3 Item † uocatur crimen enormissimum, & propter eius enormitatẽ multa habet specialia. Hippolit. consi. 105. num. 7. Gram. decis. 2. num. 27.

4 Item † alibi uocatur crimen enorme. Soci. præceptor in cons. 39. nu. 7. uol. 2. Hippo. in singu. 163. & in pract. §. attingam. col. 2.

5 Item † alibi uocatur crimen adeo abominale, sicut quodlibet aliud crimen, quod reperiri possit. Ioã. de Anan. in rub. de fals. Soci. præceptor consi. 39. nu. 7. uolum. 2. &

2. & est de testabilior homicidio & ueneficio, secundum Soc. vbi supra & Ang. in §. minorem. auth. de nupt. & cum sit delictũ, quod occulte committitur, iudex in eo facilior & prõptior debet esse ad condẽnationem, ad quam ex præsumptionib. deuenire potest. Soci. ubi sup. Bal. in l. 3. C. de episc. & cler.

6 Vnde nota, ꝙ † cum crimen falsi enormissimum sit, debet in eo acerrima indagatio fieri. Curt. iun. consi. 55. nu. 17. Bald. in l. 3. C. de epis. aud. l. ubi. C. de fals. Ale. consi. 77. in fi. uol. 1.

Tertiò quæro, quot modis falsitas committatur.

7 Dicas, † multis modis committi, aliquando enim committitur dicto, aliquando scripto, aliquando facto.

In primis incipiamus & inspiciamus quot modis falsitas dicto committatur.

8 Dicto † enim falsitas multis modis committi potest, & primò.

9 Si † testis, qui factum uidit, non reddiderit dolose in causa scientiæ interrogatus rationem uisus, & famæ, ad hũc finem, ut testimonium suum non probet, neque ualidum sit, nam tunc criminaliter pęne falsi punietur, & ciuiliter tenebitur parti ad interesse. Bald. in l. nullum. C. de testib. Hip. in rub. de fals. num. 9. & l. 1. §. 1. col. 1. de fals. Mil. in prac. fol. 33. nume. 21. Bal. in l. presbiter. C. de epi. & cl. Secus uero si in sui simplicitate fuerit locutus, sicut faciunt rustici, qui nesciunt melius reddere rationem dicti sui. nam tunc pœna falsi ei non nocebit, neq. alia. Io. Mil. ubi sup.

10 Dictans † aliquam scripturam, & scienter aliquid omittens in ea, si notarius bona fide scribit, dictãs de ficto instrumento tenebitur, quia delictum radicatum est in ipso dictante, ergo ipse solus tenebitur. Bar. in l. si quis obrepserit. versicu. quæro rum pars dictaret. de fals. Angel. de malef. uer. falsario, uers. quęro, an aliquis dicat.

11 Asserens † se creditorem mercatoris falliti, cum in ueritate non sit falsum committit, & de falso tenetur, cum illud ad illorum tendat damnum, uel si solutum non esse assereret, & demum appareret sibi solutum fuisse. text. ubi gl. Sal. & doc. l. si creditor. C. de fals. Ange. de malef. uerbo falsario, uersi. quæro, aliquis dictat.

12 Qui † principi mentitur, uel per obreptionem aliquid obtinuit pęna falsi tenebitur. Gandi. de fals. column. 2. Bonif. de Vital. de fals. colum. 2.

13 Procur. † uel aduocatus si instrumenta uel alia iura & secreta sui cliẽtuli parti aduertæ reuelauerit falsum committit. Gandi. de fals. Ang. de malef. uerbo falsario. uer. quęro si aduertas. ubi Aug. de Arimi. in addi. Bartol. l. 1. §. is qui depositum. de fals. tex. est. & gl. in l.

t siquis

si quis aliquid. §. si instrumentum de pœn.

14 Nuncius† si aliquem citasse retulerit, quem in rei ueritate non citauit, pœna falsi tenebitur. Gand. de fals. nu. 24.

15 Testis† si falsum scienter & dolose asseruerit, idest non uerum dixerit, ut per hoc ueritatem supprimeret, falsi pœnę astrictus est. Bonif. de Vital. de fals. col. 2. Hippo. in rubr. de fals. Gand. de fals. columna 2.

16 Iudex † si scienter & dolose contre iura pronuntiet, falsum committit. Bonif. de Vital. de fals. col. 2. & est tex. in l. 1. §. fi. & l. si iudex de fals.

17 Corrumpens† testes, iudices, uel aduocatos falsum committit. l. fina. de fals. ff. Bonifac. de fals. colum. 2.

18 Testis† asserere non debet, nisi illud quod uidit, uel sensit per sensum corporis, alias falsarius est. Et ideo si deposuerit aliquod uidisse, uel factum fuisse eo præsente, quod in ueritate non fuit, in pęnam l. Corneliæ incurrit. leg. 1. in prin. de fals. Curt. Senior consil. 55. num. 21.

19 Testis † asserens negatiuã falsum incurrit, Curt. Senior. ubi supra. Ang. in l. Lucius. de infa. l. testiũ. C. de testi. Et ratio huius est, quia uera negatiua non coarctata loco & tempore non percipitur sensu corporis.

20 Testis † deponens falsum, quod non iuuat producentem, poterit de falso puniri, si talis depositio facit ad causam, dummodo nõ sit nulla ex defectu formæ. Bal. cons. 101. uol. 1.

21 Testis † si in vna instantia dixerit unum, & in alia aliud, poterit de falso puniri, quia quod dixit in secunda depositione, quasi subornatus pręsumitur dixisse. Imo etiam si subornatio non probaretur, tñ de necessitate sequitur, vt in primo uel in secundo dicto falsus sit licet non constet in quo eorum. Ideo illud dubium pœnam nõ euadet arbitrio iudicis imponendam cum iudicis aures offendat. Bald. consi. 101. uol. 1.

22 Testis † si in testificando tacuit dolose uerum, falsi pęna astrictus est. Bonif. de fals. col. 3. in fi. & perinde tenebitur ac si falsum non

23 uerum dixisset, quia † ista ueritas mutatur taciturnitate ueri, sicut per expressionem falsi. Bal. in c. 1. in prin. in ver. ueritatem celare, in tit. si de inuest. inter dom. & vasallum lis oriatur. Bar. Bal. l. presby. C. de epis. & cle. Hip. late in rub. C. de fals. nu. 19. & l. 1. in princip. de fals. Gandi. de fals. in princip. late Cepo. consil. 60. numero 13. & 16.

Quod uerum est, etiam si tacuerit ueritatem pro pecunia, uel sine ea, dummodo scienter & dolose faciat. Bonif. de Vital. de fals. col. 2.

24 Multis † autem aliis modis falsitas dicto committitur, de quibus est

est tex. in c. inter dilectos. de fide instrum. l. nullum. C. de testam. & c. 1. de fal. & l. eos. §. qui falsum. fals. ex literis. de transactio. c. cũ a dicto. de rescript.

Vnde generaliter dici potest, quod quotiescunque ueritas mutatur, falsum committitur. Bonif. de fal. col. 3. in fi.

25 Testis† productus in causa deposuit uera, iterrogatus, an attineat in aliquo parti eum producenti, responderit quod non. Demũ reperitur quod est consanguineus partis, nõ poterit per hoc uera pęna falsi testis puniri, cum nõ dixerit falsum in causa principali, sed extra ordinem punietur iudicis arbitrio. Iacob. Butr. l. Lucius. de infam. Bart. in l. si ex fals. colu. 3. ubi Ias. col. 3. in secunda lectur. C. de transacti. Ange. d. l. Lucius. Aimo sing. 34.

Scripto falsitas committitur multis modis, & primo.

26 Siquis † scripserit priuatam scripturam falsam, pęna falsi tenebitur. l. si quis decurio. uerbo priuatis. C. de fal. Alex. consi. 62. uol. 3. Gandi. de fals. in princi. Bonif. in Vital. de fal. in princ. Hippol. in rub. de fals. num. 10. glos. in l. damus. C. de fals. Soc. consi. 62. col. 2. uol. 1.

27 Quod † uerum est, quando scriptura illa priuata est ualida, secus quando nulla fuisset defectu formæ, uel solemnitatis substantialis Nam tunc non punietur falsarius pœna falsi, & ita ꝓcedit tex. in l. si quis legauerit. de fals. Socin.

28 cõsi. 62. co. 3. Quod † ultimum. intelligas esse uerum, quando talis scriprura priuata, in qua in forma peccatum fuisset, nullum præiudicium esset alicui allatura, alias si præiudicium aliquod alicui allatura fuisset, punietur falsarius pęna falsi, etiã quod nulla ex defectu solemnitatis seu formæ esset. Soc. ubi sup. nu. 5. Bar. l. damus. C. de fals. Imol. in l. si quis legatũ. de fals. Socin. consi. 104. uo. 1. Nec huis cõclusioni obstat, qđ scriptura priuata fidem nõ faciat & sic parti non pręiudicet. Quoniã satis est, quod scribendis inquantũ potuit, crimen ad effectũ produxit, secundum Socin. ubi supra.

29 Notarius † si scripserit in instrumento aliud quam per partes dictum fuerit, uel omisserit aliquid scribere. quod dictum per partes fuerit, an possit falsum præsumi, uel debeat puniri de falso, uel ꝑsumi debeat errore, uel dolo illud fecisse. Cepol. consi. 21. nu. 25 usque ad fin.

Item, ut plene intelligas supradicta,

30 scias† quod quotiescunque illud quod falsificatur, habet sui essentiam in forma, & nisi delecta fuisset falsitas nonuisset, uel ad plenã probationem, uel ad aliquam præsumptionem, & tunc talis falsitas punienda est & in his terminis loquitur l. damus. cum glo. & docto

C.de fals.Socin.consi.104.in uo.
1.Et ideo dixit Bar. in l.si quis le
gatum.uersi.uos debetis.ff. de fa.
quòd quando scriptura, licet nõ
sit publica, posset aliquod preiudicium generare ad cõparationẽ
literarum, uel ad aliquod aliud,
& tunc falsitas puniri debebit, p
d.l.damus.Soci. ubi supra.ubi dicit, quòd in hoc aduertat iudex
iudicare debens.

31 Scribens † in suo libro priuato falsum, hoc est, aliquẽ esse suum debitorem in 100.& notarius scripsit in instrumento ad sui comodũ
licet tales libri non probent & de
per se nullam probationem faciãt
tamen de falso puniretur. Quia
quãtum in eo fuit ualidius falsitatem consumare non potuit. Sali.
in l.i.C.de sepulchro uiola.& Socra.d.conf.104.uol.1.

32 Scibens † falsum in libro nõ priuato sed confecto alteri tantum,
ut argentarius & tabellio,& tunc
falsi tenetur.Bald. in consil. 323.
uol.4.

33 Scribebs † falsum in scriptura ue.
libro communi, ut socius, qui codicem rationis occupauit, uel tutor, qui rationem administrationis reddere tenetur, saltem postquam quis in iudicio, uel coram
arbitro tali scriptura usus est.Ba.
in d.cõs.323.uol.4.Hipp.in rub
de fal.num.10.

34 Notarius † si in actis scripserit, q
Titius instrumentum sui mãdati
produxerit, & in ueritate realiter
non produxit, sed uerbo tantum
alegauit, falsi pœnæ astrictus est,
quia nunquam notarius debet dicere, quòd aliquis produxerit, nisi uerum de actuali & uera & nõ
de uerbali productione.Bar. in l.
fin.C.de edend. Ange.de malefi.
uerbo falsario. uersi. quæro, in
actis. Quod nota contra notarios
actorum.

35 Notarius † nõ solum falsum committit, quando falsum instrumentum conficit, sed etiam quando ĩ
uero instrumento, uel testamento aliqd falso scripserit, & utroq;
casu falsi pena tenetur l.Cornelia
de fals.Corn.consi.261. nume.1.
uolum.4.& Ioan.de Anan.consi.
49.ubi Bologn.in addi.Idem etiã
erit si addiderit aliquid pertinens
ad factũ, de quo a partibus rogatus nõ fuerit.Curt.Seni.cons.55

36 Poterit † autem probari talis additio in cõtractu facta per testes,
qui in tali instrumento præsentes
fuerunt, & tali casu puniendus ẽ
pęna ordinaria l. Cornelię de fal.
cũ in caput huius l.ĩciderit. Cur.
Senior ubi supra.

Indicium autem falsitatis in his duo
37 bus casibus erit, si † notarius producere seu ostẽdere prothocolũ
noluerit, & ob hoc torqueri poterit, quia ex hoc eum in fraude esse
pręsumitur. Curt. Senior ubi sup.
nu. 18. Bal. in Rub. C. de fide instru. uersic. quæro dixi superius.

38 Qualiter † autem debeant deponere test. aliquid scriptum fuisse

quam

quam actum esset, ad hoc ut falsitatem probent. Curt. ubi supra numero.20.

39 Si quis † scripserit, deleuerit, uel interlineauerit acta, falsum committit, l.1.§.qui ĩ rationibus.uer. rerum amot.cum glo, de fals. & ĩ l.pau.§.1.in uersi.deleuerint eod. tit.l, si unus.in fi.C.de testam.& ĩ c. cum uenerabilis. cũ ibi not. de religi.domi.cum c.inter dilectos. de fide instru. Ioan.de Anan.cõs. 12.ubi Bologni.in addi.

Vnde nota, & menti ꝑpetuo teneas, quod si in aliqua scriptura, uel instrumento quid simile reperiatur subest suspicio falsi. Bald. in l.si unus.uersi.quærit hic Petrus, qđ si nescitur C.de test.ubi Ias, uers. simila doctrinam Bart.Socin.prę ceptor consil.61.numer.21.uol. 2.Socin.consil.62. colum.23. in uolum.1.

40 Notarius † si alteri notario notã instrumenti dederit, de qua dixit se fuisse rogatum, ut inde instrumentum publicum conficiat. Nã si postea illa nota falsa reperiret̃, & uerum nõ esse de tali nota fuisse rogatum, committit falsum & de falso puniri debebit.c.licet ad regimen.de crimi.fals. Bart.in l. si quis obrepserit.q.2.& 3.de fal. Abb.in c.quanta, in fi.extra de his quæ fiunt a maio. par. Cap. Alex. in consi.26.in prin.uol.5.

41 Scibens † absentes fore præsentes in aliquo instrumento uel scriptura alia, falsum committit.l.qui uelut C.de fals.c.cũ literis.de fals.Bonif.de fals.nu.2.

42 Falsans † literas seu rationes cuiuscunque generis, ut falsarius punietur. Hipp. in l.1.§.qui in rationibus.de fals.

43 Si quis † mutauerit uel aliter testamẽtum hominis corruperit, falsi pęna puniendus est, l.1. §. fin. de fals.Gandi.de fals.col.2.quod uerum est, secundum Hipp.d.§.fin: nisi in suo quis testamento hoc faciat. Nam tunc testamentum remanet falsum, & hęredes in eo descripti sunt damnificati, & ipse testator hoc sciat, quia posset iterũ testari & disponere prout disposuit, & sic talis falsitas nemini noceret. Ideo non prouidenda, ut infra dicam, & idem dicas in testamento mortui.

44 Si quis † uerum deleuerit tam in testamento publico quam in scriptura priuata. falsum committit. Hippo.in rub.de fals.nu.10.Gandi.de fals.in princip.ubi dicit, nihil referere, an scriptura sit publica uel priuata, uel tabula non rationis.

45 Si quis † fecerit instrumento inseri inscriptionem testium ab sentiũ falsum committit c. quãto, in fine de his, quæ fiunt à maio.par. cap. Alexã.in consi.77. uolum.1. num. 20.

46 Si quis † notario suggesserit, qđ esset rogatus de aliquo ĩstrumẽto cum in ueritate non esset, & notã instrumẽti đ derit, đ qua uelit eũ

dice-

dicere esse rogatum, falsum committit. Alex. in consi. 27. in princi uolu. 1. Bar. in l. si qnis obrepserit §. 23. de fals. Abb. in d. ca. quanto de his, quæ fiunt à maiore parte capit.

47 Notarius † uarians seu mutans formam instrumēti, falsi tenetur, dumodo sine iudicis auctoritate illud faciat. Alex. consi. 59. nu. 6. uolu. 3.

48 Notarius † uel aliusquilibet, si alicui facere debet instrumētum in eius fauorem, & facere illud recusauerit, falsi tenetur. Bonif. de fals. nu. 24.

Facto autem falsitas cōmittitur multis modis.

49 Primò, si † testis pecuniam acceperit, ut uerum testimonium dicat falsum committit, cum illud gratis facere teneatur, & non pro pecunia. Hippol. in l. 1. in prin. n. 1. uo. 6. de fals. Barth. in l. Diuus. de re iudi. Curt. Senior. consi. 85. Bal. ī l. data opera. uersi. qd si testis. C. qui accusa. non poss. Gandi. de fals. in princ. Dec. cōsi. 189. nu. 11. uersi. nō obstat. uol. 1. Ang. de malefi. uerbo falsario in uersi. quęro aliquis accepit. Bar. in l. ꝑsbiter C. de episco. & cleri. Quod amplia, etiam si pecunia ei sponte da ta fuisset. Nam nihilominus falsum committit. Alexan. in l. 1. in princip. de fals. ubi Hippolit. numero 10.

Quod autem dictū est supra, limita
50 non procedere, quādo † testis libere & sincerè deposuit absque præcio seu præmii promissione, & post eius depositionem fuerit sibi data uel ꝓmissa pecunia à parte. Nam tali casu ipse testis nullam incurrit falsitatis pœnam. Hippo. in l. 1. in prin. nu. 89. de fals. Petrus de Ancha. consi. 272. de tit. crimi. Felin. in cap. si tua causa. de simo. in fine.

51 Limita † secundò non procedere quando pecunia data fuisset testi palam uti ueritatem dicat. Nam tunc possum facere neque ꝑ hoc falsi pœna committitur, & idem erit in iudice. Bald. in c. fin. de appell. Aug. de Arimi. in add. uerbo falsario. uersi. quæro, aliquis accepit. quod uerum est, quando sponte data fuisset, secundùm Aug. de Arim. ubi supra.

52 Limita † tertiò nisi testis ille aliter deponere uon uellet. Nā tunc licet ei pecuniam dare, ut testimonium uerum dicat, dummodo palā & publice dederit, aliàs orietur suspicio contra dantē. Bal. in c. fi. de appella. Dec. con. 159. nu. 12. uol. 1.

53 Aperiens † literas alienas priuatas, & illas ostendens aduersario scribentis in falsum incidit. & falsi pœna est astrictus, secus uerò si tantū apuerit & nemini illas ostēderit, nā tunc de falso non tenebitur, sed extra ordinem punietur. Bart. in l. qui testamentum. de fal. & in l. Titio cū esset. Ang. de malefi. uerbo falsario. uers. quęro si ad-

aduocatus.

54 Lacerans † comburens, uel cassans scripturas publicas uel priuatas, quæ ad alium spectant falsi tenetur. Bar. in l. Paul. de fals. Ang. de malef. ubi sup. Soc. consil. 62. col. 2. & 3. uol. 1. Bald. consi. 323. uolum. 4. Quod uerum est, non solũ tunc, sed, etiam si quis raserit aut combusserit scripturas communes, ut quia esset socius, qui librũ composuit, uel tutor, qui rationem reddere tenebatur. Nam nihilominus falsi tenebitur. Bald. d. consi. 323.

Item procedit, si quis combusserit, abraserit scripturas suas alteri describendas, ut occidit in argentario & tabellione, nam & talis falsi tenetur. Bal. ubi sup.

Secus uerò si quis rupisset seu combussisset seu falsum scripsisset in aliquo libro seu memoriali sibi tãtum seruiente, & ibi tantũ facta seu res gestas per uisionem talis scripturæ reminisci posset, nam illas solas licet comburere, abradere & in eis falsum scribere, cũ nemini per eas iniuria fiat, & nemini noceat. Bal. conf. 323. 1. uol.

55 Gerens † se pro milite cum non sit, uel pro doctore, uel falsis insignib. usus sit, falsum committit. Gand. de fals. col. 2. Bonif. de fals. colum. 3.

56 Celans † instrumentum committit falsum. Gandinus ubi sup.

57 Qui † duobus insolidum eandem rem uendiderit, pœnam falsi non euadet. Gand. de fals. col. 2. Ang. de malef. uerbo falsario. uersicu. quæro, an uendens, Barto. in l. qui duob. de fals.

Quod uerum intelligas, quando eandem rem diuersis contractib. & temporibus uendiderit, secus uerò si uno contractu illam uendiderit. Ange. de malef. uer. falsario. uers. quæro, an uendens, Bar. in l. qui duob. de fals.

Item uerum intelligas, quando titulo uẽditionis rem illam alienasset secus uerò si titu. donationis, uel alio tit. tradidisset, seu contractũ fecisset. Nam tunc pœna falsi non tenebitur sed tantum crimine stellionatus. l. 3. de crimi. stellio.

Quod uerum est, si interrogatus uerum dixerit, alias si interrogatus dixerit se nõ donasse, uel nõ obligasse alicui parti prius & mẽtitur, tunc in pœnam falsi incideret. gl. tale mẽdacium. l. si a debitore. C. de fals. Bar. in d. l. qui duob. Ang. de malef. d. uer. quęro, an uendẽs. Et ideo aduertas, ꝙ si in instrumento sint apposita ista uerba, ꝙ de d. re nemini ius reddidit, qđ preiudicium fieri posit. tunc si alteri donauit, uel alio tit. q̃ uenditionis, ius cesserit, tenetur pœna falsi. Ang. de malef. ubi sup.

Item uerum, nisi in casu l. a diuo Pio §. quòd si emptor. de re iudic. ubi Moderni dicunt, ꝙ si iudex uendiderit rem aliquam in executione sñiæ, & primus amptor, qui precium obtulerit, non soluerit il-

lud

lud, iudex sine pœna falsi rem illam uendere poterit duob. uidelicet. alteri secundo soluenti precium, & hoc, ut finis fiat executioni rei iudicatæ, & maxime quia iudex non pōt uendere habita fide de precio. Aug. de Arimi. in addit. ad Ange. de malef. uerbo falsario. uers. quæro, an uendens.

Item uerum, quando uendens tradidisset rem illā primo emptori, & demum secundo illam uendiderit nam tunc falsi nō tenebitur. Aug. de Arimi. ubi sup.

57 Faciens † falsam monetam falsum committit. Hipp. rub. de fals. nu. 10. Gand. de fals. col. 2. Bonif. de fals. col. 3.

58 Expendens † falsam monetam crimine falsi astrictus est. Bar. l. hæc Cornelia, de fals.

59 Quod verum † quando expendisset nūmos falsos, puta plumbeos, vel stanneos. secus si aliam monetam aliter falsam. Nam tunc in falsum non incidit, sed extraordinaria punietur. l. saccularii. in princ. de extraordin. crimi. Ang. de malef. uerbo falsario. uersicu. quæro an aurifex.

60 Item uerum † nisi ille qui stāneos, uel plumbeos expendit docere non possit a quo habuerit. Nam tunc nullam pęnā meretur. Aug. de Arimi. in addit. ad Ang. de malef. uer. falsario, in uers. quæro an artifex. Nec secundum eundem necesse erit dicere a quo habuit. puta a Petro, uel Ioanne, sed sufficit ꝙ doceat ab alio habuisse per testes, qui hoc uiderint, licet non nominet per quem. Ita singulariter uoluit Ang. ubi sup. & Iac. Bu. in l. maiorem. C. de fals. quod ultimum limita, ut procedat, si persona honesta sit & bonæ famæ, alias secus. nam de facili quidam ignotus potest submitti & tempore submissionis testes adhibere. secund. Ange. in l. maiorem. C. de fals. Aug. de Arimi. ubi sup.

61 Aurifex † si aurum uel argentum fecerit de minore liga quàm sit statutum, uel ordinatum in sua ciuitate incidit in falsum. Bart. in l. Cornelia. de fals. Ang. de malefic. ubi sup. in uer. falsario. in uersic. quæro, an artifex.

62 Dans † notario cedulam falsam, ut illam registraret in actis, si notarius bona fide registrauerit, & ob hoc sententiam obtinuerit, de falso tenebitur.

Quod uerum est, quando conueniretur ꝙ iudici obrepserit, & ꝙ uirtute talis cedulæ falsæ sententiam obtinuerit secus uero si conueniretur, ꝙ falsum fuerit instrumentum. Nam tunc cum notarius bona fide fecerit, dici non potest, ꝙ falsum fecerit, ergo eodem modo neque ipsa pars, quæ fieri fecerat. Bart. in d. l. si quis obrepserit, uers. quæro de quæst. Ang. de malef. uerbo falsario. uers. quæro aliquis dictat. Bald. in consil. 29. incipit Tudertius quidam. Abb. in c. quauto. de his, quæ fiunt a maiori

iori pa. cā. quod nota, quia uirtus consistit in modo producendi.

63 Amouens † aliquid de literis Papæ, uel de literis aliorum diocesanorum, puta sigillum uel plumbū, falsum committit. Barto. in d. l. Paulus, Angel. de malefic. ubi supra.

64 Ostendens † iudici statuta & reformationes correctas, ut secūdū eas decidat causam, in falsum incidit. l. fi. ubi Bart. de fals. Angel. de malefic. ubi supra uersi. quæro, an procur. Bonifa. de fals. col. 2. quod nota perpetuò secundum Ang. ubi supra contra procura. qui ostendunt iudici statuta aliqua reformatione sublata, ut pro eo sententiam ferat. Nam de falso tenebitur Paul. de Cast. l. 1. C. de iust. C. confirmando ubi hoc limitat.

65 Notarius † uel quilibet alius secūdum Gandi. de fals. penes quem deposita sunt iura partis, si copiā eorum fecerit parti aduersæ sine licentia & uoluntate ipsius partis, falsum committit. Immò non solum requiritur partis licentia sed etiam requiritur licentia iudicis, ad hoc ut notarius possit dare acta causæ alteri parti. Bald. in l. is apud quem in princ. de eden. ubi Paul. de Castr. Hippol. in l. 1. §. fina. de fals. Ange. de malefi. uerbo falsario. uersi. quæro si aduertas.

66 Notarius † qui de examine testiū rogatus fuerit, si ante eorum publicationē reuelauerit partibus, uel alteri eorum illud, quod dixerunt testes, falsum committit. Hippoli. in l. 1. §. fina. de fals. Gandi. de fals. nume. 25.

67 Si † in instrumento desit aliqua litera, sillaba uel dictio, quæ sensum auertat, uel intellectum, falsum committit, aliàs secus. Bonifa. de fals. nume. 11.

68 Fabricans † falsum articulum, & super eo testes producens, incidit in falsum, neque pœnam falsi euadere potest propter non usum. l. si falsos ubi Bart. C. de fals. l. qui ea mente, cum mat. de fur. Capi. dec. 67. nu. 6. & 7. Quod uerum, quando scienter illud fecisset, & scienter testes supra eo produxisset, secus si ignoranter. puta, quia erat de facto alieno uel proprio in casu, in quo præsumitur ignorantia, & est ꝓbabilis. Capici. ubi supra.

69 Producens † falsos testes in iudicio falsum committit. Gand. de fals. nume. 20. Bonifa. de fals. colum. 2. nume. 25.

Quod uerum si producens sciebat illos esse falsos, secus si ignorabat, Gandi. ubi supra quod ex coniecturis præsumitur, num. 17. suffi-
70 cit† enim ꝙ post testium publicationem sciuerit esse falsos, licet prius ignorauerit. puta quia dictū ei fuit post publicationem, quòd testes erant falsi, & apertis attestationibus īterrogatus fuerit, an uelit dictis testium uti, & ipse respōdeat quòd sic, tūc si usus fuerit, tenebitur de falso, quia postquā certificatus est, quòd testes falsi sint,

u non

non potest dicere, quòd ignoranter fecerit, unde excusationē nō merebitur. Bonifa. ubi supra. nuro 25.

Quod uerum etiam si producens interrogatus non fuisset, an uti uelit dictis testibus. penā. n. nō euitabit, etiam si respondisset nolle
71 uti, quia † delictum commissum ī producendo consumatum erat. Bart. in l. si falsos C. de fals. Rui. cons. 86. nu. 6. uol. 4.

72 Indubio † enim falsos testes producens non incidit ex sola productione in falsum, quia potuit credere illos esse ueros testes, & non falsos, unde non sequitur. Testes sunt falsi, ergo producens falsum committit, cum potuerit etiā credere capitula uera, & testes ueros ut dixi, unde oportet, quòd aliter probetur falsitas producentis, si quis eum de falso redarguere uelit Et ratio est, quia ī facto alieno probabilis est ignorantia, Immo
73 plus † si quis super ca. uero testē produxit, qui falsum deponit nō ꝓpter hoc incidit ī falsum, si desistat ab usu attestationis illius tes. Quia hoc uti seu usum esse, non
74 dicitᷓ nisi expresè interrogetur † an intendat ulterius uti, quia tūc respondere debet, pront docet Bal. in l. fin. in fin, C. si ex fals. instru. uidelicet debet dicere, nō reputo mihi hunc testē, uel hoc instrumētum necessarium, Ideo de hoc teste uel instrumento non curo sed melius erit secundū Bald. ut talia potius fiant per procuratorem generalem, quàm per se. Dico de generali cum libera. Nam
75 † aliàs procur. generalis nō potest cedete testibus neque instrumento, sicut neque toti liti. Ita Bal. in l. fina. C. si ex fals. instrume. Alexand. consi. 124. uolum. 6. Cepol. consi. 83.

76 Nota † aliam cautelam, uidelicet ut ille dicat in responsione, ꝙ uti intendit testibus, attestationibus, & instrumentis pro bonis, ueris & legalibus, si & inquantum de iure sunt, & non aliter. Cepol. d. cautela 83.

77 Item † aliter poteris respondere, uidelicet, ut dicas, quòd uis uti ī illis passibus & punctis, quæ sunt in tui fauorem, neque aliter declarare. Tamen ista cautela procedit si opponeretur à parte. Præterea, ista cautela non est uera, quia responsū debet esse cōforme interrogationi, sed interrogatio ē simplex, ergo & responsio, ideo cum ista responsio nō sit clara, nō redditur aduersarius, uel iudex certus, ergo talis responsio non sufficit. Cū paria sint nō respōdere & nō clarè respōdere. Cep. ubi sup.

78 Falsam † mensuram faciens, uel si ea usus fuerit, falsum cōmittit, Hippoli. ubi supra in rub. de fals. nu. 10. Gandi. de fals. col. 2. Boni. de fals. col. 2.

79 Pondera † falsa faciens uel scienter eis utens pęna falsi tenetur. Bonifa. de fals. col. 2.

Qui

Qui falsa pondera, uel mēsuram, uel stateram in domo sua habuerit, quæ iusti ponderis, uel mensuræ nō sit, falsum committit, & de falso puniri debet. Gandi. de fals. numero 22.

80 Si † iudex pecuniam receperit, ut aliquem criminaliter condemnaret, uel non condemnaret, falsi pęnam non euitabit, uel ut aliquem torqueat, uel nō torqueat. Gram. uoto 15.

81 Mutans † seu corrumpens, seu cōficiens sigillum alicuius, falsi pœna tenetur. Hippo. in l. 1. §. qui in rationibus. de fals. Bonif. de fals. col. 3.

82 Item † per mutationem nominis propriis, uel adscribendo sibi aliquod nomen nō uerum. Soc. præceptor consil. 38. 39. per totum. col. 2.

83 Occultans † acta iudici, ut ueritas occultetur, falsum committit, & pœnam fal. puniri debebit. Ioā. de Anan. consil. 12. Ange. in l. 1. de pub. iudi.

84 Si † quis falsum instrumentum produxit, & eo vsus fuerit, falsum committit, & pœnam falsi soluere tenetur. Gandi. de fals. col. 2. Bonif. de fals. col. 3. ubi etiam ponit de eo, qui vsus est falsis literis, falso rescripto, uel falsis uotit. Pręsumitur autem, ꝙ ipse, qui produxerit & eo usus fuerit, falsum fieri peteret, nisi contrarium probauerit, probādo à quo habuerit, & sic nisi ostēdat & nominet auctorem ipse præsumitur. Alex. consil. 77 nu. 5. in uo. 5. Iacob. But. in l. maiorem. ff. de fals.

85 Vnde nota, quòd † ita committit falsum, qui utitur falso instrumēto, sicut illi q fabricauerat illud, vel dictauerat, uel fieri fecerat. l. si falsos C. de fals. sed in hoc est differentia, ꝙ ille, qui est falsitatis auctor, abstinendo postea ab usu non excusatur. Quia falsitatę in eius fabricatione usus fuit, sed utens simpliciter falso instrumento, & postea abstinēs, alienatur ab ea pœna. d. l. si falsos. ubi glo. Sali. Ange. de malefic. uerbo falsario. uers. & scias.

Prædicta autem uera sunt, nulla habita distinctione, an sciuerit, uel ignorauerit. Gandi. de fals. numero 11.

86 Item † prædicta limita, nisi deceptus ab aliquo hoc fecerit & hoc probaret. Nam sic probādo suam innocentiam, excusatur. Bonif. de fals. col. 3.

Quartò principaliter quæro, an falsum punibile semper sit.

Dicas, falsum in multis casibus non esse punibile.

87 Primò † falsum punibile non est, quādo alicui non nocet, nec nocere potest. l. Diuus. cum ibi not. gl. ubi Gemi. Bar. Bal. Sali. C. de fals. Petrus de Anch. cons. 24. incipit. uisa inquisitione. Alex. consi. 74. uol. 5. Ruin. consi. 83. num. 7. uol. 4. & cons. 25. num. 8. eod. uolum. Paris. consi. 151. num. 13. uolum. 4.

Bald. & Sali. in l. 1. C. de sepulcr. uiol. Bart. in l. si quis legatum, de fals. Soci, præceptor consi. 133. n. 3. uol. 2. & consi. 31. nu. 10. uol. 2. Alex. consi. 145. uol. 6. Socin. 62. consi. & 104. uolu. 1. Corn. cons. 107. in princip. uolu. 4. Ioan. de Anan. ca. 1. de fals, Barba. cons. 77 in fi. uol. 4. Paul. de Cast. cōs. 157: uolu. 1. Ioan. de Anan. consil. 12. Ioan. de Venafro cons. 109. co. fi. Bertran. consi. 175. uol. 3. Hipp. in l. 1. §. præterea. nu. 14. de sicar. & in l. 1. §. fin. de fals. Ang. de malef. uerbo falsa. uersi. quæro quot modis, sequitur, ad hoc ut falsitas sit punibilis, ut saltim si talis, qđ & si actu non noceat, possit tamē nocere. Salic. in l. Diuus. C. de fal. & ibi Alexan. in apostill. ad Bart. Corn. cons. 149. uolu. 1. in fin. & sequen. uol. 3. & cons. 104. col. fin. in fin. & cons. 60. col. fin. nu. 4. uolum. 4.

88 Quod uerum † nisi in casu, si qs cedulas manu sua scripserit in sui fauorem. Nam licet dicta scriptura scribentibus non ꝓsit l. instrumentum. l. exemplum. C. de probat. Tamen si probari possit, ꝙ ista scriptura sit falsa, qui scripsit eā, tenetur de falso, quia talis, quātum in eo fuit, fecit quod potuit. Angel. de malefic. uerbo falsario. uersi. quæro quot modis. in fi. gl. Bart. Ang. d. l. Diuus. & Salic. in l. 1. C. de sepulc. uiol. Bar. l. si quis legatum. col. 3. de fal.

89 Item † uerum est, etiam si falsum tale dolosè commissum fuisset. Nā cum nullum damnum inferat de falso non punitur. Hipp. d. l. 1. §. præterea: num. 14. de sicar. & l. 1. §. fi. de fals. Ange. d. uersi. quot modis.

90 Secundo † falsum non est punibile, si testis falsum deposuerit super maleficio non punibili. Quod si fuisset probatum uel probatum nihilominus falsum non est punibile. puta dixit falsum in causa furiosi delinquentis, uel similibus, qui puniri non possunt. glos. Bar. Salic. Bald. l. Diuus. C. de fals. Socin. consi. 103. 104. uol. 1. Ang. de malefi. uerbo falsario. col. 2. uel etiam dixit falsum super delicto, super quo inquiri non poterit, secundum Soci. cons. 104. in fi. uo. 1. Sali. in l. fundū. §. fi. de euictio.

91 Tertio † falsum non est punibile si sine dolo commissum fuisset, & sine intentione alteri nocēdi. l. neque exemplum. C. de fals. Bar. in l. quid sit falsum. de fals. Rui. cōs. 36. in princip. uol. 4. Barba. consi. 77. uo. 4. Pau. de Cast. consi. 157. uolu. 1. Bart. in l. 1. §. ff. si quis testam. liber. esse iuss. fue. Ioan. de Imol. cons. 104. uisis & ponderatis Bal. cōs. 144. uo. 1. Betran. consi. 175. uo. 3. Hippo. cons. 79. per

92 totum † ubi ponit multos modos, in qbus dolus cessare ꝑsumit, ut in rub. de fal. num. 4. & in l. 5. nu. 3. ff. eod. tit. Cepol. cons. 21. num. 24. & 25. Gandi. de fals. in princ. Capic. decis. 67. num. 7.

Ang.

Ang.de malefic.in uerbo falsario in princip.

Et si dicatur,quomodo punietur unquam falsum, si semper quis negauerit dolo istud falsum commisisse, sed p errorē, & p cōsequēs eum dolosum non esse, & impossibile esse respondere huic motiuo. Dic,ut latè per Cep.cons.21.nu.71.cum multis sequen.

93 Quartò † si quis crederet dicere ueritatem, in aliqua re iurauerit sic esse,non erit falsarius, nec periurus licet ueritas sit in cōtrariū. Bal.in l.2.§.quod obseruare.C.de iuram.calum.Anch.ca.1.de iurā. calum.in 6.Feli.in cap.1.colum. fina.ut lit.non contest. Hippol.ī rub.de fals.in prin.& in l.1.§.pterea.nu.13.de sicar.

94 Quod uerum † etiam si fuerit testis, cum uehemēs credulitas pro certitudine habeatur, secundum Inno.in ca.si post medium.de iuram.calum.Hippol.ubi supra,puta, habebam mecum in societate mulierem uirili ueste uestitā,quæ primo aspectu ab omnibus uir reputabatur. Vnde facio aliquem actum,uel contractū cum illa muliere,testes autem super hoc examinati dicunt, quòd quando contraxerat mecum in societate quidā uiro mutuauit mihi quasdam monetas argenteas,q̄ primo aspectu uidebantur aureæ,Testes inducti super hoc dicunt cum iuramento, quòd, iste talis mutuauit mihi centum aureos.Quis his casibus uel similibus periurii seu falsarii reputari non possun,nec per consequens de falso puniri. Hip. d.rubr. de fal.in princip.similiter

95 † si errore ductus falsum dixerit non autem malignitate.puta.si rusticus,uel alius similis errore ductus contrarium deposuerit eius, quod primò dixerat. puta, quia non intelligebat,non poterit puniri.Ita Ang.in auth. de testa.§.licet.Hipp.in rub.de fal.nu.6.

96 Quintò si quis falso instrumento usus fuerit non punietur de falso si probauerit illud fecisse ab alio deceptus.Nam per illud suam innocentiam excusabit. Bonifa.de fals,col.3.

97 Sextò † si quis super cap. uero testem produxerit,qui falsò deposuerit,si ad eius notitiam peruenerit,quod falsum deposuit, non ꝓpterea incidit ī falsum,si ab usu attestationis ipsorum testium desistat, qa hoc nō est uti sed usum fuisse. Sed ita demum tenebitur si abusu ipsorū desistere nollet.Ba. in fin.in l.fina.C.si ex fal.instru. Alex.cons.124.uolum.6. Cepol. cautela.53.

98 Septimo † falsum non erit punibile, si quis ignoranter fecerit falsū articulum, & super illo testes produxerit.puta, si esset in facto alielo uel ꝓprio ī casu,ī quo ignorātia ꝑsumitur, & est probabilis. Et ratio ē,quia falsum sine dolo non committitur. Capi.deci.67. num.67. Aret.cap. præsumptio.

de

de testibus.

99 Octauò † si quis sciat se falsas literas habere, infra 20. dies destruxerit uel resignauerit. Bonifa. de fal. nume. 4.

Quod uerum est, quando alia persona literas impetrauit. Secus si ipsemet impetrasset, nam tunc pœnã falsi non euitabit. capitu. ad falsariorum de crimi. fals. Bonifa. ubi supra.

100 Nonò, si † Notarius falsilatem fecerit in aliquo instrumento inualido ex defectu alicuius solemnitatis, uel actus substãtialis, uel omissionis diei, uel loci, uel iurisdictionis đ fal. puniri nõ poterit.

Quod uerum est, de pęna corporali, uel ordinaria, secus de alia pœna, nam puniri pœna extraordinaria poterit, secundũ Gram. uoto. 25. circa 7 fin. & decis. 4. num. 20. uel punietur etiam ad damnum personę læsæ ex tali instrumento propter suam imperitiam. secundum Bonif. de fal. nu. 29.

101 Decimò † falsum non erit punibile, quotiescunque testimoniũ illud aliqua de causa nõ ualuerit. puta, quia non iuratus, uel parte non citata, quis testificans fuisset uel examinatus à iudice incompetenti, uel à notario absque iudicis commissione, uel iurisdictionem non habente. Nam tali casu de falso non punietur aliqua pęna. Hippol. ubi plures cumulat, in l. 1. §. præterea num. 14. de sicar. & in consi. 105. num. 11. ubi multa cumulat, pulchrè Gand. de fal. num. 21. Gram. decis. 2. nu. 8. glo. & Doct. in l. Diuus Adrianus. C. de fal. Anchar. cons. 172. Alexa. cons. 70. & 74. uolu. 1. Boni. de fals. num. 21. quod uerum est, etiam si talis falsitas in tali testificatione dolosè facta fuerit. Nam nihilominus non punietur. Hippo. ubi supra. Grã. in decis. nu. 2. 8. Bonifa. de fals. nume. 21.

Quod uerum est respectu producentis, nã ꝓducens falsos testes scienter non punietur de falso, si illorũ testimonium prædictis de causis non ualebit. Bonifa. de fals. numero. 21.

Intelligas prædicta esse uera quantũ ad pęnã falsi ordinariam, sed bene punietur pęna extraordinaria. puta stellionatus. Ita concludunt multi doctor. relati per Augu. de Arimi. in addi. ad Angel. de malefic. uerbo falsario. uersicu. quæro testes.

102 Vndecimò † si quis falsificauerit scripturam nullam fidẽ facientem, de falso non punietur. Paul. de Cast. cõs. 151. uidetur dicendũ, quòd dictus presbiter, lib. 1. Bar. in l. 1. §. qui in rationibus, de fals. Hippo. l. 1. §. pręterea. nume. 15. de sicar.

103 XII. Si † testis falsum dixerit super accessorio, & nõ super principali facto non repellitur, sed eius dictum purgabit & ualebit, & tali casu non punietur pęna falsi, uidelicet pęna ordinaria, sed bene

ne pœna stellionatus, puta, si aliqs est mihi affinis aliqua leui uel longa affinitate, & deponat in causa mea, & super interrogatoriis ĩterrogatus, an sit meus affinis, & respondeat quòd non, certè illud dictum ualebit, quia omnino si expressisset illam leuem affinitatem, non repelleretur, neq; sibi de fide minueretur. sed bene de tali mendacio crimine stellionatus puniri debebit, Ita singulariter uoluit Iacob. Butri. l. Lucius. de infam. qđ dictum refert & sequitur Ang. cõsi. 290. uiso processu causæ, Deci. cons. 1. num. 4. uol. 1. Hippol. in l. 1. §. præterea nu. 31. de sicar. & l. 1. in princip. nu. 15. de fals. Grama. cons. 19. num. 4. ubi multos cumulat. Ant. de Butr. in cap. cũ causam in fine de testib. Bald. & Salic. in l. penul. circa finem C. de trãsactio. Imol. & Ioan. de Anan. in c. frater nitatis. de testi. Alex. cõs. 5. uol. 1.

104 Quod amplia, ut procedat† etiã si testis scienter adderet aliquam falsitatem dicto suo, nam per hoc falsarius non dicetur, neque eius dictum uitiabitur. Dummodo nõ tangat substantialia negocij principalis, super quo deponunt. puta si interrogatur de nomine contrahentis, uel de parẽtela, aut de qua parrochia. Gram. dec. 43.

105 Immò scias † quòd etiam si falsitas sit super facto principaliter, dũ modo sit modica, non nocebit, neque uitiat testis depositionẽ. latè Gramat. cons. 33. num. 12. & deci. 43. Ant. de Butr. cap. 2. de reg. Ias. l. si ex falsis. C. de transactio. Felin capit. cum tamen. uersicu. 2. nota de testib.

106 XIII. † Falsum punibile non erit, si committens falsum aliqua usus fuerit cautela. uidelicet si qs à solo notario examinatus falsum deposuerit, uel de falso accusatus, vel inquisitus fuerit, dicat se aliter deposuisse seu dixisse in sua depositione, quàm quòd notarius scripserit, dũmodo formet dictum suũ taliter, quòd non sit aliqua suspicio falsitatis. Nam hoc modo dato quòd sua depositio de falso conuincatur, tamen stante responsione, de qua supra, non poterit tanquam falsarius puniri. Et ratio est quia tunc scriptura illa sola ipsius notarii non facit fidem. Ideo puniri ex ea quis nõ potest. Tho. Ferr. cautela 26. Specul. de testib. in §. 1. uers. sed pone. & in tit. de instr. edit. §. restat. uer. sed quid si unũ. ubi dicit, quòd omnes docto. Bononien. concordant, quod non credatur tabellioni contra testem.

Quod maximè procedit, quando notarius aliàs de falso fuisset condẽnatus. Nam tunc ei nulla adhibere tur fides, secundum Bal. cons. 501. uolum. 5. quia in criminalibus ꝓbationes debent esse luce meridiana clariores, sequit Rom. l. 1. §. fi. de uerb. oblig. Abb. in cap. ad audientiam. uers. 2. facit iste tex. de testib. Ang. & Imol. in l. 1. §. si qs

neget. quemad. testam. aperiant. Imol. clem. 1. de hæret. ubi Cardi. in fine & Salicet. post Bald. in l. si quis decurio. uers. pone ꝙ testis. C. de fals. Bart. in l. si quis legatũ. quæst. penul. de fals. Gram. latissi mè consi. 30. nu. 11. Alex. cõs. 65.
107 colu. 1. uolu. 1. Nec † huic conclusioni obstabit communis conclusio, quæ habet, ꝙ testis dicens se aliter dixisse quàm quod notarius scripserit, potius stetur scripturæ quàm dicto ipsius testis, nisi notarius sit persona suspecta, ut uoluit Specul. de testib. §. 1. sed pone, ecce iudex. Imol. in ca. cum Ioan. Heremita. num. 19. glos. tabell. de fide instrum. Ant. Abb. in ca. cum dilecti. de accus. ubi. Ioã. anan. uersicu. nota quòd quando aliquis examinatur. Bald. c. literas de præsumpt. Flori. in l. de ætate. C. de proba. ubi dicit, ꝙ per istam questionem poteris bursam implere. Quia respõdetur, quòd præfata communis cõclusió procedit quãtum ad probandum in causa pecuniaria, secus quãdo produceretur talis scriptura depositionis recepta à solo notario in criminalibus, & sic ad hoc, ut testis de falso puniatur, nam tunc si ipse testis dixerit, se aliter dixisse quàm quod in actis continetur, tunc testis scriptura depositionis non facit fidem, & procedit opinio supradicta. Ita notabiliter tenuit Thom. Ferrar. cautela 26.

Quintò prĩcipaliter quæro, quot specialia habeat falsitas.

Dicas in falsi crimine multa specialia reperiri.

108 Primum est, nam † in generali sermone delictorum remissionis, nunquam comprehenditur crimẽ falsi, sed necesse est, ut de eo mentio fiat specialis. Bart. in l. Lucius. in fin. ad Turpil. Petrus de Ancha. ca. 1. uers. tamen si statuto. de consti. Nell. tract. banni. 5. par. 2. temporis. q. 4. Hippol. rub. de fals. nu. 23. & cons. 105. num. 8. Gramat. dec. 2. nu. 8.

109 Quod † limita non procedere, quando in carceribus, uel in banno non essent alii carcerati, uel bãniti pro aliqua causa alia, quàm ꝓ falsitate, gaudebunt beneficio remissionis. Nell. in tracta. banni. d. q. 41. Hippolit. de Mars. rubr. de fals. numero 13.

110 Item † limita non procedere, quando banniti, uel carcerati essent tres, quorum duo erant carcerati, uel banniti pro falsitate, alius uero pro alio crimine, tunc. n. cũ rectus sermo pluralis numeri positus in statuto uel commissione uerificari non possit, ad illos etiam de falsitate porrigetur. Nell. ubi supra Hippol. ubi supra. Cacialup. l. omnes populi. de iustitia & iur. colum. 112.

111 Secundum speciale est. Nam † licet aliàs condemnatus ad mortem si ad locum suplicii ducatur & in uia Cardin. obuiauerit à morte liberetur, si Cardinalis pileum

ſuum ſuper caput eius impoſuerit ſecundum Bal.Pau. Salic.l.ad dictos C.de appell.Cepol. caute. 2.Hipp.rub.de falſ.num.14.tamẽ hoc non habebit locum in condẽ nato ad mortem crimine falſi, & ideo talis non liberabitur. licet Cardinalis Pileũ in eius caput imponat.Barb.in tract.ſuo Cardi.q. 9.1.part.Hippolit.d.rubr.de falſ. nume.14.

Tertium ſpeciale eſt. Nã licet pœna delicti mutua compenſatione tollatur.l.uiro atque uxore, ſol.mat.

112 Tamen † ſecus in crimine falſi, quia in eo falſitas cum alia non cõ penſatur, ſed utraque punietur. Bal.in rub.C.de fide inſtru. uerſ. incidenter etiam quæro. Hippol. in rubr.de falſ.nume.15. & conſi. 105.num.9.

Quartum eſt.Nam licet confirmatio operetur ſupplemẽtum defectus exiſten. in confirmato, ut habetur in cap.quoties,de pact.& in c. 1.de tranſactio.& per Oldrad conſi.107.factum tale eſt. Hipp. ſing.

113 79. confirma. tamen † ſi illud, quod cõfirmatur.puta priuilegiũ reperiatur falſum, tunc confirmatio facta cum quacunque clauſula,uel ex certa ſcientia, uel motu proprio, ſeu alio modo,non prodeſt,& nihil operatur.ita.Abb.c. inter dileſtos,de fide inſtrum.ubi Felin.Hippo.rub. de fal. numero 17.&18.

114 Quintum eſt.Nam † conuictus de hoc crimine, ſi eſt clericus, ſtatim deponitur & curię traditur ſęculari.c.ad falſariorum. de crimi. fal. quod generaliter in aliquibus non concurrit c.cum non ab homine.de iudi.Hipp.in rub.de falſ. nume.22.

115 Sextum eſt.Nam† in hoc crimine ne quis ſine accuſatione condemnatur,quod aliàs non cõtingit regulariter. c.nihil.2.q. 1.l.munerũ §.defenſionis.de mune.& honor. Hipp.ubi ſupra. Archid. in ca. in memoria.19.diſtin.Mara.in Speculo ſuo aduoc.pa.4.n.148. Cur. Senior conſ.55.nu.16.

116 Septimum eſt. Nam† ſi crimen falſi incidenter deducatur in lite, pronunciatur ſuper eo. l. ubi C. de falſ. Quod regulariter non fit. l.1.C.de ordi.cogni.Alex.cõſ.77. in caſu accuſ.uolu.1. col.4.Alex. conſ.62.uolu.3.& Hippo.rub.de falſ.nu.20.Archid. c.in memoria. in fine.19.diſtin.

117 Octauum eſt. Nam† licet regulariter in crimine uel inquiſitione delictorum debeat poni locus & tempus cõmiſſi delicti, tamẽ hoc fallit in crimine falſi. Quia in tali appoſitio loci & temporis non requiritur.Ang.de malefic.in tract. malef.uerbo falſario.uerſ.& tenementi,quòd iudex inquirens, & in uerbo platea communis, in princip. & Hipp.in rubr. de falſ. nume.16.

118 Nonum ſpeciale. Nam † iudex poteſt punire de falſo producentẽ ſcripturã ſuſpectam, licet non

clarè probauerit, quòd si falsa, quod in aliis criminibus non est, quia in eis debent esse probatiões luce meridiana clariores. l. fi. C. de proba. sed in falso sola suspicio trásfert onus probandi contrariũ in aduersarium, hoc est, in ipsum producentem. Maran. in Specul. aduocat. fol. 105. num. 149. in fin. Luc. de Penu. l. si uacan. uers. est etiam in eo aliud speciale C. de bonis uacan. lib. 10.

119 Decimum speciale. Nam † licet doctor torqueri nõ possit, ut per Gramat. 25. uoto. Tamen si fuerit ĩquisitus de falsitate bene torqueri poterit. Gram. uoto 25.

Vndecimum est. Nam regulariter cõfessio incidenter facta & nõ principaliter in criminalibus licet sit spontanea, nõ operatur nec est tã potens, ut confessus possit condẽnari solita ordinaria pęna delicti. Hipp. in sin. 229. & in pract. §. cõstante nu. 49. & in rub. C. de proba. num. 38. & in pract. §. postquã num. 9. Imol. cap. fin. co. penul. de confes. Abb. in c. at si clerici. col. 2. de iudi. Ant. Cons. singulari uerbo confessio. fo. 149. & tamen in crimine falsi secus est. Nam in eo ex confessione, etiam incidenter facta quis condemnari potest. Socin. pceptor consi. 39. co. 3. uol. 2. Petr. de Anchar. consil. 172. circa princip. sequitur Deci. in ca. at si clerici. uersi. sed ista limita. de iudiciis.

Duodecimum & ultimum speciale

121 est. Nam † in crimine falsi sola suspicio falsi pro ueritate habetur. Arch. & Domin. de Sãcto Gemi. in c. in memoria. 19. distin. Alexã. cons. 77. in causa accusationis. uol. 1. Pet. de Anch. consi. 172. circa princi. col. penul. Hipp. consi. 27. nu. 9. & in rub. de fal. num. 19. Bal. in l. si ueritas. C. de fidei. Ioã. de Anan. in c. licet. col. ult. de crimi. fals. §. qualis probatio requiratur. post princ. Dec. in cõs. 448. num. 28. uol. 4. Maran in Speculo aduocat. fol. 105. nu. 140. Ioã. de Anan. in rub. de crimi. fal. Abb. in ca. porrecta. in 3. nota. de confir. util. uel inut.

122 Quod uerum † nisi à parte producente ueritas probetur. Archi. d. c. in memoria. 19. distin. Marã. ubi supra quod in aliis delictis nõ procedit. Ioan. de Ana. in rub. de crimi. fals. Curt. Senior cons. 55.

123 Item † uerum est, ut sola suspicio falsi pro ueritate habeatur, dũ modo aliqualis diffamatio ipsius prius pręcederet, aliàs secus. Cap. in decis. suis q. 30. Petr. Cin. l. ult. C. de fals.

124 Item † uerum, quod supradictũ est, uidelicet quòd falsi suspicio ꝑ ueritate habeatur, non solum quo ad torquendum sed etiam ꝗ ad puniendum. Nam iudex poterit illũ punire ex sola criminis suspicione, nisi reus illam uerã esse ꝓbauerit. ut dicit tex. ubi Bald. & Salic. in l. iubemus. C. de prob. Maranta. fol. 105.

Sextò

Sextò principaliter quæro quot modis falsitas cognosci possit, seu quæ sint falsitatis indicia.

Dicas falsum multipliciter cognosci posse.

Primum.n.indicium falsitatis est, si
125 † reperiatur in instrumento uel rescripto rasura super facti narratione, uel alio loco suspecto, puta in summa numeri, secus uerò si reperiatur in narratione iuris, ca. ex literis, de fid. instrum. Bonifa. de fals. nume. 5. Maran. fol. 105. numero 149.

126 Quod uerum † quando rasura multas sillabas & literas comprehenderet, secus uerò si reperiatur in paucis locis, quæ sapientis animum in dubitationem non inducant, nam tunc non noceret, secus si esset unius sillabæ uel defectus literæ. c. fi. de fals. Bonifa. ubi supra nisi esset in loco suspecto. puta in narratione quãtitatis uel numeri. Nam tunc falsitatem inducit. Bonifa. ubi supra, ca. olim. de priuileg. Maran. fol. 105.

127 Secundum indiciũ est. Nam † si in aliquo libro reperiatur apposita charta nouiter cũ uno diuerso signo ab aliis chartis. Nam tunc indicium falsitatis iudicabitur. Paris de Put. de sindic. fol. 329. col. 1

128 Tertium est † si reperiatur illa charta nouiter incisa aut maculata. Paris ubi supra.

129 Quartum est † si charta illa fumo infecta reperiatur, & liber ille antiquus fuisset, Paris ubi supra.

130 Quintum est † si chartæ essent plures in uno quinterno quàm in alio, maximè habita fide à librario quòd solitus sit facere chartas æquales in libris suis scribendis. Barba. cons. 53. col. 2. in uol. 3.

131 Sextum † quando illa carta, in qua aliquid scriptum est, de quo dubitatur, esset longior alia charta Barb. ubi supra.

132 Septimum indicium † si aliqua apostilla reperiatur diuerso atramento confecta in parte substantiali. Puta circa appositionem nominis, quantitatis &c. hac enim diuersitate atramenti apparet, quòd dicta apostilla ex interuallo facta est: Curt. Iun. consil. 82. ad fin. Aimo consi. 134. nume. 27. Ancha. consil. 431.

133 Octauum indicium est † si quis dixerit. 5. testes fuisse præsentes alicui actui, uel 5. canonicos, quã do alicui beneficium contulerãt, & cum oppositum fuisset de falso agens tres tantum testes examinaret, & nõ alios duos, certè ex hoc magna arguitur con. partem suspicio falsitatis. Aret. consi. 13. col. 3. uers. præterea cum matrimonio. & in cons. 82. col. 3. Aimo cons. 134. num. 28.

134 Nonum indicium est, si † pars dixerit nolle uti instrumẽto ad aliquid probandum, sed testibus omnia ꝓbare intẽdit, certe hoc casu si scriptura uera esset, utiq; ab ea recedere non licuisset, cum instrumentum dicatur probatio facta.

iux, tex. l. cum precib. C. de prob. maximè cum ista probatio tutior, ac facilior sit probatione testiũ. Aimo conſ. 134. num. 30. Cur. Iu. conſ. 64. col. 3. l. ſi adulteræ. C. de fide inſtrum. not. l. ſi falſus. C. de falſ. Corn. conſi. 223. col. 2. lib. 7.

135 Decimum eſt † ſi inſtrumentum nõ eſſet antiquum, ſed paruo tempore confectum, & omnes teſtes in eo deſcripti mortui eſsent; Nam uerisimile non eſt in tam paruo tempore. Vnde in hoc iudex conſideret, an teſtes in inſtrumẽto deſcripti eſſent iuuenes, uel ſenes. Barb. in conſi. 43. col. 2. uol. 1.

136 XI. Si † probaretur, quòd teſtis, uel aliquis ipſorum eo tempore, quo confectum fuiſſet inſtrumentum, abſens erat, & in alieno loco, maximè ſi locus ille taliter diſtabat, ut uno die illuc uenire nõ potuiſſet. Barbat. ubi ſupra. Bonif. de falſ. nu. 7.

137 XII. eſt, ſi † literæ ſeu inſtrumentum eſt cõtrarium alteri prius ab eodem inducto. l. ſcripturæ. C. de fid. inſtru. c. importat. de fi. inſtr. Bonifa. de falſ. nu. 6.

138 XIII. eſt nam † literæ Papales ſũt ſuſpectæ, ſi in eis eſt mala gramatica. c. ad audientiã. de reſcr. Boni. ubi ſupra, non autẽ ex hoc uitiabitur inſtrumentum. Bonifa. nu. 7.

Item, literæ Papales ſunt ſuſpectæ, ſi fuerint impetratæ per aliquẽ non habentẽ ſpeciale mandatũ. c. nonnulli de reſcr. & c. ex parte. eod. Bonifa. ubi ſupra.

Item, ſi habeant ſigilla falſa præſumuntur falſæ. c. inter dilectos. de fid. inſtru. Bonifa. ubi ſupra.

Itẽ, ſi literæ papales uel inſtrumenta publica non habeant annũ & diẽ, quo factæ ſint, in dictionem & locum & ſimilia, ut in authẽ. ut præponatur nomen imperatoris. §. 1. & fi. Bonifa. ubi ſupra.

Item, falſæ præſumuntur literę & inſtrumenta, ſi præſumitur aliter rẽ eſſe geſtam, quàm in ipſis continetur. c. Ioannes. de fide inſtr. Bonifa. ubi ſupra. nu. 7.

Item, præſumitur falſum inſtrumentum, quãdo eſt abraſum & per manum alterius perſonæ ſcriptum, uel remiſſum, uel ſi eſt interlineatura, uel cancellatura, uel quid ſimile. Bonifa. de falſ. nu. 7.

Itẽ, ſi inſtrumẽtũ ab uno incipiatur & ab alio cõpleatur. & idẽ ſi unus ſcribat inſtrumentũ & alius apponat ſignum ſuum. Bonif. ubi ſupra

Itẽ, quãdo teſtis contradicit inſtrumento, tunc præſumitur falsũ. l. j. in fi. C. de teſta. Bonifa. ubi ſupra

Itẽ, falſum præſumit̃, ſi legitimũ numerũ teſtiũ nõ habeat. §. oportet. auth. de fid. inſtr. Bonif. ubi ſupra

Itẽ, quãdo teſtes nõ fuerũt præsẽtes negotio uel non rogati in talibus, in quib. debẽt eſſe rogati, ut in teſtamentis, & ſimul. Bonif. ubi ſup.

Item, quando inſtrumentum eſt inciſum. l. j. §. pen. ſi tabulæ teſta. nullæ extabunt. Bonifa. ubi ſupra.

Septimò principaliter quæro, quem effectum habeat falſitas.

Di-

dicas, falsitatē multos effectus opari.

139 Primus effectus. Nā† si falsanī actu causæ debet pdere causā. Et hoc, quia coniecturatur seu præsumit se fouere iniustam causam. Nā alias nō falsificasset acta. Abb. c. cum uenerabilis. de except. Bar. & gl. l. ī fraudē. §. quoties. de iure fis. Hipp. de prob. n. 186. Intellige ut infra uers. quartus est, nam &c.

140 Secūdus est. Nā† exceptio falsitatis impedit executionē īstrumēti, cū præiudicialis est ad cām ciuilē. Barb. ī d. cōs. 43. col. 3. uol. j. Gra. cōs. 134. nu. 26. Dec. cōs. 194. uersi. pterea dico. li. 2. & cōs. 28. post mediū. & cōs. 98. li. 3. Io. de Anan. cons. 49. dubiū de quo quæritur.

141 Tertius est. Nā† si notarius de falso fuerit cōdēnatus, amplius arte sua uti non pōt. Gand. de fals. nu. 30. Bonifa. de Vital. de fal. n. 325. Ang. de malef. uerbo falsario. uersic. quæro aliquis.

142 Quod† uerum est, non obstante, φ iudex in sua sententia cōdēnatoria reseruauerit sibi artem suā Nam nihilominus nō poterit ulterius uti arte sua, & instrumēta postea facta non ualebunt. Gād. ubi supra. Bonif. de fal. ubi supra. nu. 25. Ang. de malef. ubi supra.

143 Item† uerum est, si falsitas in arte notariatus commissa fuisset, secus si aliter, doct. l. et militib. C. de testam. milit. Bart. in l. non potest. de iu. Ang. de malef. uers. quęro aliquis notarius.

144 Quartus ē. Nā cōmittēs falsitatē ī cā pdit cām, φ uerū est si talis falsitas cōmissa fuisset p pricipalē, secus per procur. Io. de Ana. cōs. 12.

145 Quintus est. Nā† si in uno instrō vnū capitulū fal sum reperiatur si in parte falsū sit, licet reliqua uera sint, tamē totū instrm falsum præsumitur. Et iō si unus testis ī eo descriptus falsū dixerit, oēs alii descripti falsi p̄sumendi sunt. Barb. cons. 43. col. 3. uolu. 1. Similiter si unū capitulum falsum sit, totum ēt falsum præsumitur, licet uera sint aliqua. Gand. de fal. nu. 8.

146 Sextus effectus est. Nā† si testis ī ductus est super plurib. capitulis, & dicat falsum sup uno capitulo p̄sumitur super omnib. aliis capitulis falsum dixisse. Vnde reprobatur in omnib. tāquam falsarius. l. qui falso. de testi. l. eos. C. de test. Inno. in ca. fraternitatis de hære. Boni. de fals. nu. 22. Gād. de fal. n. 26. & ita asserit esse cōem opi. Soci. præceptor. cōs. 41. col. 2. uol. 2. Amplia ut pcedat, ēt si super uno capitulo falsum deposuisset ignoranter, Soc. pręceptor ubi supra. Nec huic āpliationi obstat, qđ uoluit Fel. ī c. fraternitatis. col. fi. uer. sed l. fallit, de hæreti. Dum uult, φ tali casu dictum testis non dicatur falsū, quādo p errorē dictum fuerit. Quia respōdetur, & hoc mō ad cōcordiam reduci pōt, v3. Aut quęrimus, an testis falsū deponēs uel piurus ignorāter posit tāquā falsarius periurus condemnari. & tu dicas φ non, & in hoc casu loquitur

Fel.

Fely.in d.c.fraternitatis. Aut quę rimus, utrum testis uerum uel falsum dixerit aut dictum eius ubi falsum cõsideretur ĩ se, & sic quo ad effectum probationis dicat testis dixisse falsum, uel etiam quis dicatur uerè perierasse, & tunc ẽt quòd quis in suo dicto errauerit, omni dolo carebit, & debet attendi ipsa ueritas, ut uidelicet uerè falsum dixerit, & tanquam falsum dictum eius in probatione debebit considerari, & similiter etiam quòd uerè dicatur periurasse, & pro periuro habebitur quoad sui effectum & in hoc casu procedit dictum Soci. supra relati d.consi. 41.colu.2.uolum.2. & hanc distinctionem fecit Ias.in l.qui iurasset uers.puto pro concordia posse dici.de iureiur. sequitur Socy. præceptor nu.8.& 9.

147 Amplia secundò † ut procedat non solum in depositione facta postquam falsum commisit, sed etiam in depositione facta antequã falsarius esset. Nam omnia dicta per ipsum testem falsa reputabuntur, & pro falsis habebuntur, unde dicta omnia per ipsum falsa sunt, uel nulla etiam ante illam falsitatem Soci. præceptor cons. 41. nu. 11.12.13.& 14. uolum.2. Et ratio erit, quia sicut deducta est falsitas in uno articulo, præsumitur in aliis articulis interuenire.

148 Nec † huic ampliationi obstat, quod notabiliter dixit Alexã. cõs. 88. quoniam omne datum. uersic. secundò respondeo. uolu. 5. Vbi uidetur dicere quòd non uidetur quòd dictum testis nitiari debeat quod in depositione prius præcesserat, sed solũ illa dicta, quæ post periurum secuta fuerũt. Et quòd illa regula, qua dicitur. Testi, qui in uno falsum dixerit, non esse in aliquo eius dicto credendum, fundatur ratione periurii ipsius testis quod commisit dicendo falsum, propter quod uidetur quòd solũ illa regula procedat in his, quæ ipse testis deposuit, postquam falsũ dixit, & sic postquã fuit periurus, non autem in his, quæ prius deposuerat, illa enim dicta cum non à periuro deposita fuerint, non uidentur reiicienda, secundum Ale. ubi supra. Quia respõdetur, & ita hæ duæ opiniones concordari possunt. Nam dictum Alex. ubi supra procedit, quãdo testis dixerat falsum super eo, & circa ea, quæ non respiciunt substantiam causæ & factum principale, prout Alexa. ait Et quando istud nõ diceret, tamẽ illud colligitur ex doctrina Bal. in rubr. de cõtrouer. inuesti. uers. 10 nota. ubi Bald. in hoc ponit exemplum, si testis interrogetur super uestibus, super nubilibate cęli & similibus, falsitas enim testis sup talibus non facit eum repelli, uel dictum eius reiici, quòd antea deposuerat super substãtialibus uel super facto principali. Et in his terminis debet intelligi, quando testes deposuerũt falsum super fa

cto

cto principaliter & in respiciẽtibus substãtiã causę, quo casu, &c.

Quam concordiam facit Soci. pręceptor ubi supra. num. 12. & Bonif. de Vital. titu. de fals. num. 22. ubi etiam dicit, qđ si tu non uis sustinere prędictam distinctionem poteris dicere, quòd opinio Soci. est magis communis, non obstan. opinione Alex.

Octauò principaliter quæro, quæ sit pœna falsi.

149 Dicas † quòd non potest dari in hoc terminata responsio, cum diuersis modis falsitas committatur, unde diuersæ pęna imponi debet. Vnde dicas quòd falsitas punitur secundũ diuersitatẽ causarũ & falsitatum. & cum uarris modis committatur, similiter uariis pœnis punire debebit. Bonifa. de vita. de fals. nu. 4.

Item, quòd pœna falsi (secundum ueteriores leges) est deportatio & bonorum publicatio in libero homine, sed in seruo est ultimum supplicium. l. 1. §. fi de fals. Bonif. de fals. nu. 3. sed de nouo iure bona amplius non publicantur. Auth. hodie. C. de bon. damn. Bonif. ubi supra.

150 Testis † si falsum testimonium dicat pęna deportationis cum publicatione omnium bonorum puniri debebit l. 1. in princip. & §. fi. de fals. Gandi. de fals. colum. 2. in princip. aut est ultimum supplicium, sed hodie de consuetudine dicta pęna non imponitur, sed pęna falsi erit secundum formam statutorum & consuetudinis, & sic si per ipsum imposita non erit stãdum erit iudicis arbitrio. Gandi. de fals. nu. 3.

Quod uerum est in causa ciuili & pecuniaria, secus in criminali, nam testis dicens falsum in causa criminali punitur. l. Cornelia de sicar. tex. est ubi Hippol. in l. 1. §. præterea. d sicar. et Hippo. l. 1. in prin. de fals. fol. 74.

151 Testis † si in causa criminali falsum dixit contra inquisitum, tũc debet puniri ea pęna, qua ille inquisitus uel accusatus puniendus uenire, si crimen illud probattũ fuisset, & si pœna ordinaria uel corporali in hoc est standum consuetudini, qui per suam testificationem ponit inquisitũ in discrimine uitæ seu amisionis bonorũ non obstante eius innocentia, secus est, si testis deponeret falsum cõtra fiscum, & sic in fauorem inquisiti. Nam tali casu non debet mori, neque pœna corporali puniri sed iudicis arbitrio, Alex. cons. 55. in fi. uo. 7. Guil. de Cun. l. presbyter. C. de epis. & cleri. Grã. uoto 5. ubi ponit rationem diuersitatis, & uult talem non posse puniri pęna ordinaria, Hippol. in l. 1. §. præterea, de sicar.

152 Si † quis literas principis falsauerit pęna capitis plectendus est, quod uerum, Dummodo falsauerit etiã sigillum, alias secus. Grã. uoto 25. num. 9. And. Isern. in cõsti.

sti. regni. qui literas. & melius c. 1. de milite uasall. qui cõtum. est ubi late.

153 Si † quis uero literas inferioris a principe falsauerit non debet ita acriter puniri, Grama. ubi supra. Abb. in capi. olim. de rescript. in uerbo nota. Feli. in c. 1. uersi. stilus curiæ. circa fin. de rescrip. Maria, Socin. in cap. ad falsariorum.

154 de crimi. falsi. secus † in mandante talem falsitatem fieri. Gram. in decis. 22. col. penul.

155 Falsificans† mensuras & pondera diuersimode puniri potest. Nã aliquãdo ad pęnam relegationis, aliquãdo ordinarie l. hodie. de extraordi. crim. l. annona. §. onera. & in l. Sardina. de pœn. Bonif. de fals. colu. 2.

Si quis sigillum mutauerit, corruperit seu confecerit puniri debet pęna l. Corneliæ de fal. Hipp. in l. j. §. qui in rationibus. de fals.

156 Testis † si falsum dixerit & propter ipsius testificationem seu depositionem aliquis fuerit suspensus, de capitatus, uel fustigatus, extũc debet eadem pœna puniri, qua ille punitus fuerit. tex. not. l. 1. C. de sicar. quẽ tex. dicit singularẽ Bald. 1. uers. Itẽ qđ fals. Bal. in l. presbyter. uers. ex qua materia. C. de epis. & cleri. glos. c. 1. 12. q. 3. Feli. in c. sicut, in 3. not. de testib. Hippol. late consi. 27. col. 12 & l. 1. §. præterea. col. 1. & 2. de sicar. Nouel. pract. fol. 59. num. 39. Bald. in cap. 1. §. iniuria. colu. ult. de pace iur. firmam.

Amplia idem esse, si reus cõtra quem testificatus est, nõ fuit suspensus, sed suspendi poterit, si crimen illud probatum fuisset. Nam similiter pęna testis falsi puniri debet. Bald. c. 1. uersi. Item quod falso. de pace tenen. Hipp. consi. 27. columna. 1.

Secundo amplia, ut procedat non solum quãdo per dictum unius aut plurium testium quis suspensus aut fastigatus fuerit, sed etiam ꝓcedit, quando propter dictũ suũ fecerit alium testem torqueri. Nã & ipse etiam torquendus est puta si duo testes interfuerunt instrumẽto, quorũ unus dicit non interfuisse, alius dicit instrumentum confectum esse ipsis pręsentibus, modo si acciderit, quod testis asserens ambos fuisse pręsentes fuerit tortus, & durans in suo dicto đbet etiã alias similiter torqueri ad hoc, ut pari passu ambulet cũ alio ieste. Hippol. late cons. 27.

157 Notarius † si falsum fecerit instrumentum puniri debet generali pœna falsi, quæ est deportatio. l. 1. §. fi. de fals. in cuius locum hodie succedit bonnum perpetum, & insuper fit infamis & officio notariatus perpetuo priuatur, neque per ipsum instrumenta confecta postquam de falso fuit condẽnatus ualebunt. Bonif. de fals. numero 8.

158 Notarius † penes quem deposita sunt iura partis, si copiam eorũ fecerit

fecerit parti aduersæ sine licentia & uoluntate ipsius partis tenetur l. Cornel. de fals. tex. in l. 1. §. ubi sup. & ibi Hip. de fals.

159 Notarius † si de examine testiũ rogatus fuerit, & ante eorum publicationem reuelauerit parti, seu alteri eorum illud, quod testes dixerunt, tenebitur pœna, de qua per Hipp. ubi sup. Hipp. l. 1. §. fi. de fals. nu. 16.

Nono principaliter quæro, An tot pœnæ imponi debeant quot falsitates quis commiserit.

160 Dicas, ꝙ † plures falsitates committens pluribus pœnis affici debet, gl. in l. nunquam plura. de priuat. delic. Quod uerum si falsitates plures quis diuersis temporibus commiserit, uel in diuersis maleficiis. Soc. cons. 62. num. 89. uol. 1. secus si ex uno actu plures falsitates quis commiserit, & omnes ad unum effectum tendant. Nam tunc una tantum puniri debet. puta, produxit quis plures testes unico acto, uel plura instrumenta, quæ falsa reputat fuerunt. Soc. latè ubi sup.

Decimò principaliter quæro, qualiter falsitas probetur.

161 Dicas, ꝙ † falsitas ex præsumptionibus & coniecturis regulariter probatur, cum sit difficilis probationis, & ex talibus ad pœnam procedi possit. Archid. in c. in memoria, 19. dist. Hippo. consil. 27. num. 8. Capic. dec. 30. Dec. consi. 39. nu. 7. uol. 2. & Bald. l. 3. C. de epil. & cle. Io. de Anan. consi. 49. ubi Bologni. in addi.

Quod intelligas uerum quoad hoc, ut quis puniatur de falsitate pecunialiter, uel ut non detur amplius fides instrumentis suis, secus si ageretur de punitione corporali, nam tunc probationes plenæ requirerentur. Io. de Anan. ubi sup. Capic. decis. 30. in fine. uide infra eod. in fi. uersi. contrarium tenet Soc. præceptor.

Vndecimò principaliter quæro, an quilibet falsum committẽs teneatur pœna falsi.

Dicas quod sic. Hippol. consilio 27. num. 17.

Quod uerum est, etiam si mulier esset nam † & ipsa falsum committens pœna falsi tenetur. Bal. in l. fi. C. si ex fals. instrum. Hipp. consil. 21. num. 17. 162

Duodecimo princip. quæro, quanto tempore duret falsi querela.

163 Dicas, quòd † usque ad 20. annos potest de falso cognosci. Ang. de malef. uerbo falsario. uers. quęro. ubi Aug. de Arimi. in addi. in l. querela. C. de fal. ubi Spec. de senten. §. fin. uers. nota quod secundum canones. capit. licet causam. de probat.

Expeditis supradictis 12. quæstionibus nota sequentia.

164 Primò enim nota, ꝙ † pœna lege Cornelię de fals. quis puniri non potest, nisi committat falsum uel speciem falsi contenta in aliquo capite l. Cornelię de fals. quæ enu-

y me-

merantur ff.& C.de falſ.Nõ enim ſufficit, quòd falſum cõmittatur ad hoc ut quis puniatur l.Cornelia de falſ.eſto ꝙ ſit in dolo uel in exceptione facta in aliquo caſuũ. Ita uoluit Bar.in l.quid ſit falſum de falſ. l.neque exemplum. C.de falſ.Pariſ.conſi.151.num.24.vol. 4.Io.de Imo. cõſ.104. in princip.

165 Secundò nota, quòd†quotieſcũque poſſunt uerba falſum importare, & non falſum, ſemper interpretandum eſt pro non falſo.gl.l. iuris gẽtium. §.quòd ferè de pac. ubi Bald.& Ang. Bald.in l.1.C.de ſacroſanc.eccle. Salic.in l.de tutela C.de integrũ reſti.mino.Ruin. conſ.14.nu.13.uol.5.Cepol.cõſ. 21.num.23. Ang.de malefi.uerbo falſario.in princip.Hippol.conſi. 2.uol.1.

166 Tertio nota, quòd†teſtis non dicitur falſum deponere, quando dictum ſuum poteſt aliqua interpretatione uerificari.Bal.conſi.323. vol.4.Gram.conſ.30.col.23.Bal. l.iurisgentiũ.l.qđ ferè ff.de pact.

167 Quartò Nota, quòd†ſi Notarius reperiatur aliquid aliter ſcripſiſſe, quàm à partibus dictum eſſet, non præſumitur falſo, & doloſe illud feciſſe ſed errore. Bar.l.quoties.uerſ.ſed ſi non in corpore.de hæred.inſti.ubi Bal.Cum.conſil. 36.Ange.de malefic.uerbo falſario.in princ.quod uerum eſt, niſi ex aliis circunſtantiis aliud appareat.Barb.ubi ſupra.

Quinto nota, quòd ſi ſtatutum diſponeret, quòd ſi notarius conficiat inſtrumentũ falſum, puniatur certa pœna, ſi accidit ꝙ notarius plura acta cauſæ falſificauerit, puniri debebit illa pęna in ſtatuto contẽ-

168 ta.Quia†appellatione inſtrumentorũ acta cõtinent.Bonif.de Vit. de falſ.n.19. Ang.de malef.uerbo falſario. uerſ.quid ſi ſtatuto.Bar. in l.in fraudẽ.§.neq;. de iure fiſc.

169 Sextò Nota, ꝙ†ſi teſtes uariant in tempore.nel alio, nõ põt ſtatim iudex unũ ex eis uel ambos de falſo ponire & condemnare, licet in ueritate unus ex eis falſum dixerit, cũ non conſtet adhuc quis eorum falſum dixiſſet, ſed debet inſtigare & poſtea illum culpabilẽ repertũ de falſo punire.Alex.cõſ. 63.nu.4.5.6.uol.2.Bal.l.teſtium. uerſ.modo hic conſurgit dubiũ, ſi unus. C.de teſtibus.

170 Septimò Nota, ꝙ† in materia falſi maximè attenditur ueriſimilitudo Ideo inſtrumentum cõtinens non neriſimile nõ probat.Bal.in l. ſcriptura.cir.med.C.de fid.inſtr. Alex.conſ.99. in fine lib.1.Curt. Iun.cõſ.17.col.2.cir.med.Aimo. Crauet.conſil.134.nu.36.& idem erit in teſtib.qui non probant ueriſimilia, nam non uerifimilia deponentes de falſo ſuſpecti ſunt. Aim.Crau.ubi ſup.

171 Octauò Nota, ꝙ†ſi ſtatutum diſponeret, ꝙ damnatus de falſitate nõ admittatur ad honores, debet intelligi de cõdẽnato de falſitate ex aliqua capite, qđ enumerãt. ff.

&

& C. de falſ. Et ideo ſi eſſet dãnatus ex aliquo ſtatuto ad reformationem inducente falſitatẽ nõ repelitur ab honorib. Ang. de maleſi. uerb. fal. uer. q̃ro quot modis.

Contraria.

Contratium tenet Pau. de Caſt. cõſ. 130. in uol. 1.

Contrarium tenet Salic. in l. 1. C. de ſepulcro uiolato.

Contrarium tenet Aug. de Arimi. in addi. ad Ange. de maleſi. uerbo falrio. uerſ. quæro in actis.

Contrariũ tenet Imol. in c. licet cau ſam de proba. Hippolit. l. 1. §. 1 ĩ princ. nu. 14. & 15. de fal.

Contrarium tenet Aug. de Arimi. in addi. ad Ang. de maleſi. uerbo falſario. uerſi. quæro ſi aduertas.

Contrariũ tenet Bonif. de fal. col. 3.

Contrarium tenet Bald. in l. fin. C. ſi ex falſ. inſtrum. tamen Bal. reprobatus eſt, ſecundum Soci. in cõſ. 104. in fi. uol. 1.

Contrariũ tenet Bart. in l. ſi quis ob repſerit. uerſ. circa hoc quero. de falſ. Ang. de maleſ. uerbo fal. uer. quæro an teſtis.

Contrarium tenet Ang. in l. quæ ueluti. C. de falſ. Ange. de male. uerbo falſario. uerſi. quæro quot modis. gloſ. Bar. Ang. l. damus. C. de falſa. tamen pro concordia uide Hippo. in l. 1. §. præterea. num. 28 & 29. de ſicar.

Contrarium tenet Soci. præceptor cõſ. 34. n. 77. uo. 3. ubi aſſerit hãc eſſe communem opionem & ueriorem. & conſ. 61. n. 8. 9. 10. uol. 1. ubi etiam refert infinitos doctores tenen. hanc opinionem & dixit communem, uidelicet an ĩ crimine falſi requirantur de neceſſitate probationes cõcludentes. Ratio quia agitur de nimis magno ꝑiudicio, quia perdit honorem, efficitur infamis, & amplius homo nõ uidetur, cũ ſine fide ſit. Socin. ubi ſupra mouetur per iura allę. per Dec. conſ. 102. & 139. uol. 1. ſequitur Hipp. in rub. de falſ. nu. 22. 23. cũ ſequẽti, uſque ad numerum. 69. Dec. conſ. 189. co. 1. Grã. conſ. 19. nu. 3. & Bal. in l. iurisgentium. §. ꝗ ferè. de pact. Ang. & Bal. in l. imperator. de ſtatu. hom. cõcordari autem poſſunt hæ duæ opiniones ſecundum Socin. præceptorem. d. conſ. 61. uidelicet, ut dicta prima opinio procedat, quãdo cõtrarium non probaretur, & imputatus de crimine tali ſe eſſe ſine culpa nõ oſtendat. Nã tũc talis ſuſpicio ſola habetur pro concludẽti. ſecũda uerò opinio huic contraria procedit, quando quis ſine culpa ſe oſtẽdere uellet & paratus eſſet. Ita uolunt oẽs relati ꝑ Soc. ubi ſup. Vel aliter cõcordari poterit, ut 1. opi. ꝓcedat, quando de falſo ciuiliter ageretur. Quia tũc in eo requirũtur illę ꝓbationes, quę in aliis omnibus requirũtur. Grã. cõſ. 30. col. 3.

Cõtrariũ tenet Aug. de Arim. in add. ad Ang. de maleſi. uerbo falſario. uer. quæro aliquis notarius.

Cõtrariũ te. Dec. cõſ. 189. co. 12. uo. 1.

Contrarium tenent quidam relati ꝑ Aug. de Arimi. in addi. ad Ang. de malefi. uerbo falsario. uersi. quid si statuto.

Regula XVI. de tortura.

SVMMARIVM.

1 *Tortus etiam confessus non potest interrogari nec torqueri super crimine non indiciato. Intellige ut infra num. 2. 3. 4.*

Tortus legitimis iudiciis præcedentibus an possit interrogari de aliis delictis, de quib. nulla extant indicia, sequẽdo dictam torturam.

1 DIcas † regulariter tortũ legitimis indiciis præcedentibus & cõfessum crimen, de ꝙ q̃rebatur, neq; ĩterrogari, neq; torqueri posse de aliis & super aliis criminibus, de quibus nulla extãt indicia. Gandi. de quæstio. & tormẽ. nu. 19. Ang. de malef. uerbo fama publica, circa fin. uer. sed aduerte. ubi Aug. de Arim. in addit. ad eum, Guid. de Suzz. de indi. & tortu. nu. 86. Fran. Brun. de indi. uers. quintò principaliter quæritur. nu. 64. Paris de Put. de indi. & tortu. c. 2. nu. 5. Mil. in prin. f. 152. nu. 29.

2 Quod † uerum est de iuris solẽnitate & subtilitate, sed de generali consuetudine Italiæ contrarium obseruatur, & maximè in furtis ob eorum maximam frequentiã. Gandi. ubi supra. Ang. de malefi. ubi supra. Guid. de Suza. Bru. ubi supra. Oldrad. tract. de quæstio. q. 11. incipit. sed quia de quæstio quotidiana. Cepol. consi. 40. Gramati. uoto 13. & decis. 47. nu. 34. & decis. 48, nu. 12. Ioan. Mil. ubi supra. & talis consuetudo iuuari potest per l. non omnes. §. à Barbaris. de re milit. & l. congruit. de officio pręsidis secundum Gand. ubi supra. Guido de Suza. ubi supra. Brun. ubi supta. Paris de Pute. ubi supra.

3 Quod † autem dictum est supra, de cõsuetudine obseruari, ut tortus legitimis indiciis præcedentibus possit interrogari de aliis criminibus, de quibus nulla extant ĩdicia, & quòd talis confessio ualida est, intellige uerum, quãdo cõtra reũ præcesserit diffamatio generalis de illo crimine, uidelicet ꝙ est magnus latro. Nam tunc laudabilis esset dicta consuetudo: Secus uerò si contra prædictum reũ nulla diffamatio præcecisfisset, nã tũc talis consuetudo non ualebit. Vnde iudex discretus aduertat ad qualisatem ꝑsonæ. Ita Bru. de indi. & tortu. uers. quintõ prĩcipaliter. nu. 65. sequitur Hipp. in l. repeti. colum. penul. de quæstio. fol. 111.

Vel

4 Vel† intelligas uerum, quãdo ille reus tortus erat homo malæ conditionis & famæ. secundũ Gram. uoto 13. Secus uerò si esset homo bonæ famæ secundum eundem. Vnde nota, quòd si iudex fuerit ceruicosus & uoluerit illum interrogare & torquere super aliis delictis, de quibus nulla extarent indicia, & ille tortus confiteretur multa alia crimina, siue in eodem genere, siue in alio, nihil sibi præiudicabit, neque talis confessio taliter facta ullum pręiudiciũ Paris de sindi. fol. 320. Hipp. d. l. repeti. col. penulti. de quæstio. & consi. 46. nu. 9. Sed debebit nouus processus inchoari secundum eosdẽ, & late per Inno. in c. 2. de confes. And. Sicul. de consti. Regn. in cap. damna clandestina.

Contraria.

Contrarium tenet Aug. de Arimi. in addi. ad Ang. de malefi. uerbo fama publica. uers. sed aduerte. ubi uult, talem consuetudinem non ualere, ubi etiam Bologninus in additio. ad Guido de Surza. de indic. & tortura. nume. 88. Sed pro concordia uide Fran. Brun. de indi. uer. 5. principaliter. nu. 64.

Regula XVII. de uulnere.

Vulnera si reperiantur ad mẽsuram gladii, uel securis inculpati, uel pila reperiatur apta ad archibugium ipsius, uel ensis repertus in loco delicti sit extractus de nagina Seii, & uagina Seii reperiatur in domo absque ense, an faciat iudicium ad torturam.

Dicas, ꝙ sic regulariter, nisi prædicta incidia elidãtur, quia inquisitus probauerit ensem præfatum alteri commodasse, Paris de Puteo de sindic. fol. 329. Carrer. in practic. fol. 109. eodem modo si inculpatus quis fuerit, ꝙ Titium occidit, & reperiatur ensis forma diuersa, & non conformis uulneribus interfecti, certè tunc erit indicium in eius fauorem, & ei multum prodesset. tex. est nota. in c. significasti. de homic. Bal. in cons. 315. uol. 5.

Regula XVIII. de confessis.

SVMMARIVM.

Confessio in tormentis sine indiciis facta non obest confitenti, etiam ratificatione secuta. Etiam milles ratificata. nu. 2.

Perseuerare quando quis dicatur, & per quantum tempus perseuerare debeat.

4 *Indicia non extare, uel extare sed*

minus

minus legitima paria sunt.

5 *Iudex habens liberum arbitrium torquere non potest sine legitimis indicijs.*

6 *Confessio etiam iurata sine indicijs nõ preiudicat. nec ea, quæ inde sequuntur. nu. 7.*

8 *Confessio extorta sub spe gratiæ legitimis indicijs non precedentibus non præiudicat.*

9 *Confessionem esse factam per dolum vel per metum paria sunt.*

10 *Tormenta & metus tormentorum æquiparantur.*

11 *Torqueri nemo potest sine indicijs, etiam in crimine læsæ maiestatis, et alijs exceptis.*

12 *Confessio in tormentis sine copia indiciorum data, nequa termino ad illa purganda assignato non valet, nec præiudicat confitenti.*

13 *Confessio facta in carceribus præcedente iniusta captura & probata est nulla, & non preiudicat confitenti.*

14 *Violentiam inferre præsumitur iudex indebitè torquens.*

15 *Confessio nulla non cõualidatur per indicia superuenientia.*

16 *Indicium confessionis extraiudicialis superueniens, præcedens confessionem aliàs inualidam reconualescere facit.*

17 *Tortura modica nõ dicitur tortura.*

18 *Ratificatio expressa cum perseueratione post confessionem præiudicat maximè cum iuramento. num. 19*

20 *Reus consecuta libertate reuerten sponte & ratificans validat confessionem, etiam nulliter emissam.*

21 *Confessio extra iudicium ante torturam, confirmat factum in tortura absque indicijs.*

22 *Cautela, quomodo succurratur curię, quando reus indebitè tortus fuit confessus, & sic nulliter.*

23 *Indici, an reo, vel notario magis creditur de tortura illata vel non.*

24 *Tortura secreta quomodo probatur.*

25 *Tortura probatur per famam.*

Confessio in tormentis facta nullis indiciis præcedentib. & quando valeat.

DIcas regulariter confessionem in tormentis factam nullis indiciis præcedentibus nullam esse neque in aliquo confitenti obesse, Gandi. de quæstio. & tormen. numero 13. Blan. l. fin. nu. 22. de quæstio. Abb. c. cum in contemplatione. de regu. iur. Guid. de Suza. de indi. & tortur. uer. quid si aliquis tortus est. Ag. de malef. uerbo fama publicauer. aduertas tamen, ubi latè Aug. de Arimi. in addi. Paris de Put. de sind. fol. 321. nume. 8. Bart. consil. 39. uolum. 5. Fulg. consi. 106. num. 4. Bertran. uolum. 3. Barto. in l. pen. de quæst. Capic. decis. 145. consil. 7. col. 12. uol. 5. Cor. cons. 134. in prin. uol. 4. Pau. de Castro cons. 273. in princ. uolum. 1. Cuma. consil. 139. Roman. sing. 131.

2 Amplia † vt procedat etiam, si millies ratificata fuisset seu perseuerata, nam nihilominus nullũ effectum operabitur, Rui. cõs. 7. vbi supra. Cuma. cõs. 139. Gui. de Suza. de indi. nu. 70. Io. de Imol. consi. 109. Fran. Bru. de indi. in 2. par. versi. 5. principaliter. nu. 42. vsq; ad 48. ubi infert & refert etiã cõtrarium tenuisse Capi. decis. 145. Corn. consi. 134. in simil. volu. 4. Pau. de Castro d. consi. 178. Aug. de Arim. in add. ad Ang. de malef. vbi supra. Gandi. de qõ. num. 26. Gram. uoto 6. nu. 12. & 13. Alex. cons. 1. nu. 5. vol. 3. Bonifa. de Vital. tit. de ind. & tortu. nu. 12. Mil. in pract. fol. 132. nu. 12. Bert. cons. 77. col. 3. vol. 3. gl. & Bar. in l. pe. de questio. Grama. cons. 15. nu. 9. & 10. & consi. 21. nu. 18. cum seq. & consi. 32. num. 6. 7. 8. & Imol. post. Ang. d. §. Celsus. in fi. de acqui. hæred. Hippol. consi. 8. num. 13. & cons. 12. nu. 39. & cons. 15. nu. 3. & consi. 29. nu. 28. & l. 1. in princ. uers. 1. de questio. num. 12. Hipp. in l. j. §. diuus Seuerus. nu. 89. de quæstio. Alex. consi. 8. uol. 1. Ang. Ioan. de Imo. Pau. de Cas. l. qui in aliena. §. Celsus. ff. de acqui. hęr. Carrer. in pract. fol. 134. Nicol. de Mil. in repertorio suo fol. 70. verbo confessio facta in tormentis. Paris de ind. fol. 340. in fin.

3 Quando autem † quis perseuerare dicatur, & infra quantum tempus perseuerare debeat. vide Hippoly. in l. 1. §. Diuus Seuerus. nu. 7. de quæstio. & Io. Mil. fol. 139. num. 39. & 40. Franc. Brun. de indic. 2. part. principali uersicu. sextò principaliter quæritur. numero 40.

4 Amplia secũdò † ut ẽt procedat, si indicia præcęssissent sed minus legitima. Nam hoc casu paria sunt non extare & esse minus legitima. Bertr. cõs. 329. col. 3. Carrer. pra. fol. 149. Paris de Puteo. de ind. fol. 320. col. 2. in fin. Hipp. l. quæstiones habendæ. nu. 30. de quæst.

5 Amplia tertiò † ut procedat, etiam si ipse iudex haberet liberum arbitrium in criminalib. nam per hoc ad torturam aliquem ponere non potest absque indiciis præcedentibus, aliàs in sindicatu teneretur. Paul. de Eleazar. c. grauis. de depos. & Alexã. l. filia, in apostill. ad Bar. de dona. Gandi. de quęstio. §. præterea ego quęro. Hipp. l. quęstioni. nu. 29. ff. de quæst.

6 Amplia † quartò ut procedat, etiã si reus vltra ratificationem ad bancum, etiam iurat confessionem suam veram esse. Nam non obstante iuramento tali adhuc confessio talis non pręiudicabit, ita Hippo. l. quęstionis. numero 60. cum multis sequen. de quęstio. Carrer. in prac. fol. 32. nu. 47. glo. d. l. penul. de quæst.

7 Amplia † quintò ut non solum cõfessio taliter extorta nulla sit, sed etiam quidquid sequeretur ex ea. Hippoly. d. l. quęstionis. num. 28.

Am-

8 Amplia † sextò ut procedat, non solum in cõfessione facta in tormentis, sed etiam in confessione per dolum extorta, puta spegratię facta, nam & ipsi non præiudicabit, si facta fuerit indiciis non pręcedentib. & absque ratione. Ioan. de Imo. consil. 109. Et hoc est, 9 † quia a pari procedunt, confessionem esse factam per dolũ uel per metum, per id quod habetur in c. cum contingat. de iureiu. & in c. quamuis. de pact. in 6. Imo. d. consil. 109.

10 Amplia † septimò, ut procedat nõ solum in confessione facta in tormentis, sed etiam in confessione facta metu tormentorum. Bal. cõ si. 479. uol. 5.

11 Amplia † octauo, ut non solũ procedat in minoribus criminibus, sed etiam in maiorib. etiam exceptis. Puta in crimine læsæ maiestatis, & aliis exceptis, in quib. quis legitimè torqueri non potest, nisi legitima præcedant indicia. Cyn. Bald. Saly. in l. si quis alicui. C. ad l. Iul. maiest. Ang. de malef. uerbo quòd tradidisti tuam patriam. in prin. Hipp. in d. l. quæstionis habendæ. numero 24. de quæstion. fol. 185.

12 Amplia † nonò ut tanto magis regula uera sit, qñ quis confessus esset in tormentis nulla indiciorũ copia data, neque termino ad illa purganda assignato. Nam tunc talis confessio nullo modo ualebit, neque in aliquo confitenti præiudicabit, etiam si legitima præcessissent indicia. Hip. consi. 95. n. 7. Vnde cum aliter factum fuerit, cum eum ad torturam ponere nõ potuerit, & si positus fuerit & cõfessus, nihil sibi præiudicare poterit. Hippol. d. consi. 98. Et rõ est, quia multa contra talem confessionem opponi possent, põt enim confessionem suam interpretari & declarare non illam reuocare. Paris de sind. uerb. potestas, folio 98. Vbi ponit multas defensiones contra confessionem.

13 Amplia † 10. ut non solum confessio nulla sit, quando facta fuit in tormentis nullis indiciis pręcedẽtib. sed etiam si facta fuerit in carceribus præcedente iniusta captura, etiam probata. Nam cum confessio nulla sit ex ea condemnari non poterit. Pet. de Anch. consil. 25. incipit in Christi nomine. uisa inquisitione. quem refert & sequitur Aug. de Arim. in addit. ad Ang. de malefi. uerbo fama publica. uers. aduertas tamen Moderni in d. l. qui in aliena. §. celsus. de acqui. hære. Rom. cons. 149. Catal. de sind. c. 212.

14 Et † intantum supradicta uera sunt, quòd si iudex aliquem ad torturam posuerit nullis indiciis præcedentibus, uel minus legitimi, ex hoc resultaret seu oriretur præsumptio uiolentiæ in iudice, adeo quod in sindicatu teneri potest. Hippo. in d. l. quæstionis. nume. 26. de quæst.

Am-

15 Amplia † ii. ut procedat, etiam si noua super uenissent indicia. nam neque etiam per illa cõualidatur confesio. gl. & Bar. in l. maritus. de quæst. Bru. de indi. 2. par. uers. 5. principaliter. num. 47. Bal. in l. fin. C. de probat. Gram. conf. 21. num. 19. & 20. & conf. 37. nume. 6. 7. 8. & in uoto 6. num. 10. 11. 13. Hippol. l. penult. numero 81. cum multis sequent. de quæstion. & in pract. §. diligenter. nume. 182. & 183. Corn. consi. 134. col. 2. uol. 4. Bald. in conf. 479. uol. 5. Rom. in sing. 15.

16 Quod uerum est, nisi † post confessionem rei sine indiciis præcedentibus extortam superueniret indicium confessionis extraiudicialis ipsius. nam tunc prima confessio illius recõualidaretur, Hippo. d. l. quæs. haberi. nu. 63. de qõ.

Prędictam autẽ regulam limita multis modis, & primò.

17 Limita non procedere, qñ † tortura fuisset modica, & tortus fuisset robustus. puta, si fuisset eleuatus per tres, uel quatuor palmos, & in continenti in terram repositus. Nam tunc si talis cõfessus fuerit, & ex legitimo temporis interuallo ratificauerit, ualebit confessio, non obstante tali modica tortura, sibi absq. indicis illata. Grama. late decis. 34. nume. 14. 55. 56. & uoto 6. col. 4. Pari. de sindi. uerbo tortura. c. an ex confessione. Pro quo adduci potest illud, qđ modice tortus non dicit tortus, secundum Gram. ubi sup. regula enim solum procedit, quando tortus non erat robustus seu debilis secundum Gram. ubi sup.

Limita secundo non procedere, qñ

18 † confessio facta non præceden. indiciis fuisset expresse ratificata non autem tacite. nam tunc tenebit talis perseueratio, & confessio præiudicabit. Gramm. decis. 34. nu. 58. & 59. & conf. 40. n. 16. Paris uerbo tortura. in fol. 4. par ui. uol. Carrer. fol. 134.

29 Quod † tanto magis procederet cum in promissis perseuerantia & ratificatione interueniret iuramentum, ut quotidie fit. Gramm. ubi supra. Nec limitatio contradicit ampliationi supradictæ, nam illa implicatio loquitur in tacita præseruatione, seu ratificatione nunc verò hic loquimur de expressa, quę multo plus operatur.

20 Limita tertio nõ procederet † quãdo reus repositus fuisset in pristinam libertatem, & postea iret ad iudicem, & ratificaret. Nam tunc ex tali ratificatione seu noua confessione obligaretur, etiam si nulla præceserint ind. Catal. de sindi. q. 212. Aug. de Arim. in addi. ad Aug. de malefi. uerbo fama publica uersicu. aduertas tamen. Math. sing. 55. Hippol. l. quæstionis habendæ. nume. 3. de quæst. fol. 134. Brun. de indi. in 2. par. uersicu. 5. principaliter.

Limita quarto non procedere, quan

21 do primo reus extra iudiciũ feci

illam talem confessionem sponte quam nunc fecit in tormentis. nã tunc propter confessionem delicti primeuam extra iudicium factam confirmatur secunda facta in tormentis absq. aliis indiciis. Hip. late in l. eos qui diuersa inter se. num. 24. de fals. q. 6. & in l. 1. §. diuus Seuerus, de queſ. Gramm. cons. 40. nu. 19. & 20.

Nota & menti tene cautelam. Nam uidimus supra, quòd confessio facta in tormentis non ualet, etiam si fuerit ratificata, & etiam si de nouo superuenirent indicia.

22 Qualiter † ergo succurretur curiæ, si aliquem punire uoluerit, si acciderit reum sine indiciis tortum fuisse.

Dicas, ꝙ cautela erit, ꝙ causa illa criminalis alteri iudici, uel iudicib. committatur de nouo, & a primo iudice auferatur, quia tunc si talis inquisitus coram secundo iudice confiteatur idem delictum uoluntariè, in suis depositionib. uel confessionib. perseuerando, tunc talis confessio secũda de nouo facta purgat omne uicium extorsionis seu cõfessionis in prin. commissum per eum, in cuius fauorem fit confessio, Gram. consi. 40. fol. 105. usque ad fin. Et ideo regula nostra procedit, qñ continuaretur coram primo iudice a torto nullis indiciis pręcedentib. nam tunc confessio talis non conualidatur si ratificata fuerit.

23 Nota secundo, ꝙ † si reus dicat confessionem factum in tormentis, uel tormentorum metu, iudex autem dicat sponte illum reum fuisse confessum, cui magis credendum.

Dicas, quod magis credendum reo quam iudici, uel notario per multas rationes, ut per Bal. cons. 479. uolu. 5. Petr. de Anch. consi. 23. Hipp. l. 1. §. Diuus Seuerus. nu. 5. de quæst.

Qualiter autem secrete data tortura probari possit.

24 Dicas, primò per assertionem rei ut dixi, secundo per solam detentionem. Nam si reus aliquib. diebus secrete detentus fuerit absq; eo, ꝙ aliter tortus probetur, per torturam confessum pręsumendũ erit, tertio, si reus occulte uocife-rari auditus fuerit, quarto, per famam. Nam † per famam tortura

25 probatur. Hipp. d. §. diuus Seue.

Nota tertio, ꝙ confessio in tormentis facta etiam legitimis indiciis præcedentibus non prę iudicat, nisi sit uerisimilis possibilis & probabilis ut late in fine reg. seq.

Reg. XIX. de confessis sponte.

SVMMARIVM.

1 *Confessio sponte facta nullis indicijs præcedentib. valet.*

2 *Confessio spontanea ratificatione non indiget.*

3 *Minor confessus etiam cum auctoritate*

tate curatoris non potest condemnari, nisi denuo ratificet.

4 *Iudex ratificata confessione debet terminum assignare reo ad faciendum suas defensiones.*

5 *Furiosi confessio ei non præiudicat indistinctè.*

6 *Iudicia uerisimilia contra confessionem spontaneam ipsam inualidant.*

7 *Reus negans confessionem spontaneam, & rogatam à notario, magis est credendum ei quàm notario.*

8 *Confessio impossibilis etiam spontanea non præiudicat confitenti. Idem in confessione non uerisimili. nu. 9.*

10 *Minor restituitur aduersus confessionem spontaneam.*

11 *Delicti corpus in primis constare debet.*

12 *Confessio incidenter facta est minoris potentiæ, quàm principaliter emissa, fallit in crimine falsi. nume. 13.*

13 *Confessio spontanea facta tempore inhabili non præiudicat.*

14 *Confessio facta coram iudice incompetente non nocet. Idem coram delegato. nu. 15. Nec in confessione facta spe gratiæ. nu. 16. Nec corã notario. nu. 17. nec nuda à causa. nu. 18.*

19 *Casus, in quibus confitens delictum non potest puniri pœna mortis.*

Confessio sponte facta nulli indiciis præcedentibus, an ualeat, & in aliquo confitenti præiudicet.

1 DIcas † quòd sic, etiã ad condemnandum sufficere. Car. in l. 1. §. Diuus. de quæstio. Bologni. ĩ addi. ad Guid. de Suza. uers. ꝓ hac cõclusione. nu. 71. Ang. de malefi. uerb. fama publi. uers. aduertas tamen, & uers. postquam. Carrer. in pract. fo. 18. nu. 23. 24 Gãdi. de quęstio. nu. 15. Ioã. Mil. in pract. fo. 83. nu. 16. Bertra. cõs. 326. uo. 2. Bal. cõs. 410. uol. 2. & cõs. 420. uo. 5. tex. est in c. i. de accus. in 6. ubi not. Guid. de indi. & tortura. nu. 44. Petrus de Anch. clem. 5. de homi. Brun. de indi. & tortura. in 2. par. uers. 6. prĩcipaliter. nu. ubi. 21. latè Azo. ĩ sũma C. de cõfes. Bal. in c. 1. de iudi. nu. 2. Rui. cons. 80. col. 1. uol. 4.

Amplia ut ꝓcedat, etiã si ratificata non fuerit. Nam † talis cõfessio
2 ratificatione non indiget. Docto. ubi supra. Ruin. ubi su. tutius tamen est, ut iudex ipsũ ratificare faciat, & in tali sua spõtanea cõfessiõe ꝑseuerare, ne aliquãdo cõtingat, uel dici posset, ꝙ confes. talis extorta fuisset in tormentis, uel tormentorũ metu. Ang. de malefi. uerb. fama publ. uers. postquã. Bonif. de Vital. tit. quæ ĩdicia debeãt ꝓcedere ad torturã. nu. 7. Par. de

Put.de ſindi.n.322.col.3.Bolog. in add.ad Guid.de Suz.n.48.Bal. de Perigli.de indi.& tortura.c.2.

Iſtud verum eſt in maiore ſpõte cõfi

3 tente ſecus in minore. Nã†quãuis ſponte & cũ curatoris auctoritate minor cõfiteatur, tñ condemnari non põt,niſi confeſsionẽ ſuã ſpõte factam denuo ratificet.Hipp.in prac.§.qm̃.nu.20.21.22.cum ſeq.

4 Auertas tamen, ꝙ† ſi reus ſponte delictũ cõfiteaẽ ſine ẽt in tormentis,non debet ſtatim condemnari, ſed iudex ratificata cõfeſsione debet terminũ aſsignare ad faciẽdũ ſuas defenſiones, inf. qm̃ ſi voluerit reus reuocare ſuã confeſsionẽ vt erroneã, & de errore demõſtrare id facere põt,aliàs fruſtra dareẽ terminus talis, tenereẽ tamen probare errorẽ.Gram.conſ.69.col.j.

5 Limita nõ ꝓcedere in cõfeſsione furioſi,licet ſpontanea.Nã furioſus dictũ ſpõte cõfitẽs puniri non põt, neq.talis ſpontanea cõfeſsio in aliquo ſibi ꝑiudicat. Bal. conſ. 347.uo.3. Limita 2.nõ ꝓcedere,

6 qñ† uериſimilia indicia probabilia vel ipſa & iuuãtia in cõtrariũ apparent.l.j.§.ſi quis vltro.de qõ.Quo caſu ſi quis reuocat & cõfeſsionẽ ſuam corã iudice appellationis detegat innocentiã ſuã, debet liberari,non obſtantẽ 1.ſua cõfeſsione. Bald.conſ.479 uol.5.Cin.l.2.C. quorum appell.non recip.

Limita tertiò non procedere,quãdo

7 † de confeſsione ſponte facta fuiſſet rogatus notarius, nã tunc ſi inquiſitus ſponte cõfeſſus negaret, cõfeſsionem ſuã talem feciſſe, potius ei crederetur quàm notario, maxime ſi allegaretur per eum, ꝙ notarius de falſo aliàs fuiſſet condemnatus. Bal.conſ.502.uol.5.

8 Limita quartò,non†procedere in cõfeſsione impoſsibile, uidelicet in illa confeſsione ſponte facta, q̃ falſa poſtea approbaẽ.puta,ſi quis confiteaẽ Titium occidiſſe,qui poſtea uiuus reperiẽ. Nam tunc condemnari non põt. Bald.in l.ſi quis in hoc genus.C.de epiſ.& cler.Signo.Homod.cõſ.155.n.29.Aug. de Arim.in add.ad Ang.de maleſ. ver.fama publ.uerſ.poſtquã.Hippol.in pract.§.poſtquam.nu.7.& in rubr.C.de prob.nu.105.& in l. 1.in prin.de quęſtio.n.61.& ideo dixit Hip.in rub.C.de probat.nu. 105.ꝙ ſi quis confiteatur aliquem mortuum eſſe ex ueneno à ſe ipſo dato,non præiudicabit ſibi, quoniam impoſsibile eſt ei hoc ſcire.

Similiter ſi cõfiteaẽ ſe fregiſſe cuidã inimico caput & oſſa,talis confeſſio ſibi non ꝑiudicat.Nã cum talis cõfeſsio ſit impoſsibilis,nõ nocet confitenti neque per conſequens facit probationẽ & de tali impoſſibilitate paret a cõiter accidentib. Quia cũ aliquis uulneratus eſt in capite laborant medici cũ candelis accenſus pluries uulnus inſpiciendo, vt cognoſcere poſsint an oſſum fractũ ſit necne, ergo eodẽ modo ipſi vulneranti impoſsibile eſt hoc ſcire Anch.c.fi.col.6.uerſ.

quæ-

quæritur de confes. Hipp. in rub. C. de proba. nu. 105. & in l. 1. in princ. nu. 62. de quæstio.

Limita quintò non procedere, quan
6 do † confessio talis uerisimilis nõ esset. puta in exemplo, quod ponit Ang. l. 1. C. de confes. de illis molẽdinariis, qui confessi sunt, se occidisse plures mercatores ꝑegrinos & proiecisse in mare eorum corpora. Nam tunc an standum sit cõfessioni, ipspiciendum est, an mare uel flumen esset ibi prope, uel non, ex istis enim comprehendit̃ uerisimilitudo, quia si erãt homines malæ uitæ, & ibi erat aqua prope, poterant cõdemnari, aliàs secus. Aug. de Arimi. in add. ad Ang. de maleficiis ubi supra. Ancha. cõsi. 24. Hippol. in pract. §. postquã. nu. 7. & in rub. C. de proba. num. 108. cum sequenti. & l. 1. in princip. de quæstio. Cald. in l. si quis ĩ hoc genus. C. de epis. & cleri. Crauet. consi. 134. nu. 34.

Limita sextò dictam regulam, ut ꝓcedat solum, quando confessio fit ante sententiam, secus si fuit facta post sententiam extra iudicium. Bald. in d. l. si quis in hoc genus. Aug. de Arim. ubi supra. Blan. l. fi. nu. 35. de quæstio.

Limita septimò non procedere quãdo † delinquens esset minor annis 25. & de delicto aliter non cõstaret, nisi per eius cõfessionem. Nã tunc talis confessio non erit sufficiens ad condemnandum, sed debet minor ĩ integrum restitui absque alia probatione. Ang. in l. certum. C. de confes. uide Aug. de Arimi. in addi. ad Ang. de malef. uerb. fama publica. uers. postquam. Io. de Venafro cons. 184. Alex. consi. 116. uol. 3. Bal. cons. 3. uol. 1.

Limita † octauò non ꝓcedere ĩ con
11 fessione non ꝓbabili. puta, si reus confiteat̃ homicidium in aliquem commisisse, & eum postea ꝓiecisse in mare. Nam tali casu talis cõfitẽs puniri non debet, si nõ cõstat de mortui corpore, salt ẽ ꝑ famam Hipp. l. 1. in princ. de quæstio. & ĩ pract. in prin. & §. postquã. nu. 6. & in rub. C. de prob. nu. 106. Bal. ĩ l. cũ probatio. C. de prob. & in addi. ad Spec. tit. de confes. co. 2. & uers. Titius cõfiteat̃. Ang. l. 1. C. de cõfes. & ideo iudex debet esse bene cautus, ne dãnet animã & corpus suum, quãdo fur cõfiteatur aurũ, & maria, & mõtes, & plura furta cõmisisse, Nam nõ debet iudex statĩ tali confessioni credere, sed det omnia facta ꝑ illum commissa uerificari facere, destinando nuntiũ ad habẽdã informationẽ de ueritate & ĩ reperiẽdo furta ꝑ eũ cõfessata, ita ꝙ appareat quod dixit quid pignorauerit, & quid penes se habeat, aliàs si hoc non faceret, ipse iudex sepe innocẽtes condẽnat, qui metu tormentorũ uel ex maximo cruciatu ipsorũ tormẽtorũ multa non uera cõfitẽtur. Hippo. in rub. C. de proba. nu. 104.

12 Limita nonò non † procedere in cõfessione facta incidenter, & nõ

principaliter. Nam talis confessio incidenter facta nõ operatur, neq. erit tãtę potẽtiæ, ꝙ confessus possit puniri saltẽ pęna ordinaria delicti. Hipp. sing. 329. & in prac. §. constante. nu. 49. & in rubr. C. de proba. nu. 88. & in pract. §. postquam. nu. 9. Imol. in c. fi. col. pen. de cõfes. Abb. in c. at si clerici. col. 2. de iudi. Cors. suo singulari uerbo confessio. fol. 146.

Quod uerum, nisi essemus in crimine falsi. Nã in eo ex confessione incidẽter facta quis condẽnari potest. Socin. præceptor cons. 39. colu. 3. col. 2. & Anchar. cons. 172. circa prin. Dec. in c. at si clerici. uersic. sed ista limita. de iudi.

Limita 10. non procedere, quando
13 † confessio spontanea esset facta tpe inhabili, Nam tunc confitenti non præiudicat. Pone exemplũ, ut per Bal. in c. fi. de off. deleg. col. penul. uers. pone ꝙ maleficium. ubi dicit, ꝙ si maleficium est notoriũ, tamen si lapsum est tempus datum ad inquirendũ ex forma statuti tãdem reus confiteẽ maleficiũ, tunc condẽnati ex tali confessione nõ poterit. Hipp. in pract. §. postquã. num. 10. & l. 1. in princ. nume. 69. de quæstio.

14 Limita 11. non † ꝑcedere in confessione facta corã iudice carente iurisdictione. Nam cõfessio corã eo facta non nocebit, saltẽ quoad plenam probationẽ. Hipp. ubi supra. nu. 12. Ias. l. magistratibus. co. 2. de iurisdi. licet alias talis cõfessio faciat indicium ad torturã, & per eã cogitur ille ꝑseuerare. secũdum Ias. in l. magistratibus. col. 2. de iurisdict. omn. iud. Quod uerũ nõ erit, si iudex ille careret iurisdictione. puta, si clericus coram laico confiteatur. Ias. ubi supra.

15 Limita 12. non procedere in cõfessione facta corã iudice delegato, quando talis delegatus non potest condemnare reum statim, stante inualiditate processus, licet ipse reus sponte delictũ cõfessus fuisset, Hippol. ubi supra. nu. 14.

16 Limita 13. non † procedere in cõfessione facta spe gratię obtinẽdę. puta, si iudex dicat reo. Dicas mihi uerũ, & ego promitto tibi parcere seu indulgere, & promitto, ꝙ nullam pęnam patieris. Nam tunc si ille reus cõfiteatur etiã sponte, ex tali confessione cõdemnari nõ poterit. Hipp. ubi supra. num. 13. Imol. cons. 109. uisa inquisitione

17 Limita 14. nõ † procedere in confessione facta coram notario, qui adhuc non haberet cõmissionem a iudice, Hip. ubi supra. nu. 17. gl. in l. iubemus. C. de lib. caus. Iaso. in l. magistratibns. col. 2. de iurisd. omn. iudi. ubi uult quòd talis confessio licet ad condemnandum non sufficiat, sufficit tamen ad torquendum.

18 Limita 15. nõ † procedere in cõfessione nuda non habente cãm. Nam sicut talis confessio in ciuilibus non præiudicat, Ita neque in criminalibus. Hipp. ubi supra. nu.

21.

21.Anchar.conf.23.uisia inquisitione formata contra Philippum.

Vltimo scias, q̃ quamuis regula sit, quòd confitens delictum sponte possit condemnari, etiam si non ratificasset talem suam spontaneã confessionem.

19 Tamẽ.no. q̃ † multi sunt casus, in quib.si quis confiteatur delictum sponte, cuius pœna mors est, ex hoc non põt puniri pœna mortis.

Primus est in eo, qui cõtra se indicia indubitata haberet. Hippo.l.repeti. nu.20.de quæst.

Secundus est, quãdo quis damnatur ex præsumptionibus & non ex ueris probationibus. Hipp.ubi sup.

Tertius est in illo, qui cõfitetur delictum incidẽter & non principaliter nã talis non poterit pœna mortis puniri. Bar. in l.si confessus.de custo.reorum.Imo.in c.fi.col.penu.de confes.Hipp.ubi supra.

Quartus est in illo, qui confitetur homicidium commisisse ad suam defensionem. Nam licet per talẽ confessionem sit fundata intentio curiæ inquirentis, secundum Bar.in l.Aurelio.§.idem quęsiit. de li.legat. & alios relatos p Hipp.sing. 185.incipit, confessio inquisiti.at tamẽ si de homicidio non cõstat aliter, nisi quia reus captus & inqsitus dixit, occidi ad meã defensionem, & suam defensionem nõ probauerit. Tamẽ per talẽ defensionẽ pęna mortis puniri non põt Ab.in c.auditis.de præscr.ubi Fely.Hipp.l.repeti.nu.20.de quęst.

Contraria.

Contrarium tenuit glos.in l.2.C.de custo.reorum.

Regula XX.de confessione sponte facta & de eius reuocatione.

1 *Confessio regulariter in criminalibus reuocari potest, vt erronee incontinenti tamen.nu.3.*

2 *Error quomodo dignoscatur.*

4 *Confessio falsa scienter facta reuocari potest.in parte & in totum. nu. 5.incontinenti & ex interuallo. nu.6.in prima & secunda instantia, cum causa tamen.nu.7. Etiam post datum terminum ad se defendendum.num.8. Idem in confessione facta spe gratiæ consequendæ, nu.6. Etiam in confessione iurata. num.10.*

11 *Defensionibus suis renunciare nem potest.*

12 *Confessio, quæ non potest reuocari an possit excusari, declarari, uel interpretari.*

13 *Pater admittitur ad reuocandam cõfessionem pro filio pro suo interesse, & quælibet alia persona.*

14 *Reo dicenti se non confessum, & alleganti notarium aliàs condemnatum de falso, magis stari quàm notario.*

15 *Confessio etiam acceptata à parte reuocari potest, Etiam post sententiã*

nu.

num. 16.

17 Minor restituitur aduersus confessionem omissam seruatis seruandis.

18 Confessio indiciata reuocari non potest. Idem in confessione ratificata. nu. 19. Idem in reuocatione calumniosa. nu. 20. Idem in confessione inducta per statutum. nu. 21.

22 Confessio non reuocatur post conclusionem in causa.

Confessio sponte facta an reuocari possit, et infra quantum tempus, intelligas tamen de reuocatione quæ fit prætextu errores & non aliter.

1 DIcas † confessionem sponte factam in criminalib. posse vt erroneam reuocari. Angel. de malef. uerbo comparent inquisiti & qualiter pro eorum defensione producunt instrumentum. Anch. consi. 24. Sign. de Homod. consi. 155. nu. 29. Ias. in l. magistratib. col. 2. de iurisd. omn. iud.

2 Erronea † autem dicitur cōfessio, si quis Titium occidisse confessus sit, qui tamen adhuc uiueret. Sig. de Homod. ubi sup.

3 Quid † maxime uerum est, si fuerit talis confessio incontinenti reuocata, antequam redacta fuerit in scripturam per notarium. glo. 32. q. 1. apud misericordem. Mill. in pract. fol. 34. numer. 37. nisi calumniose dictam confessionem reuocaret.

4 Amplia etiam † ut procedat in confessione falsa, scienter facta circa factum proprium. nam & illa etiā poterit reuocare, & non præiudicabit probato tamen contrarium aliter se habere, & hoc procedit maxime in capitalib. Ratio, quia sicut quis non pōt etiam uolendo se arctare ad pœnam capitis, l. liber homo. ff. ad l. Aquil. Ita neq. tacite cōfitendo scienter falsum. Corn. consi. 283. nu. 6. uol. 3.

5 Amplia secundo, ut † procedat nō solum quando quis partem confitetur, sed etiam si totum cōfessus fuerit. Angel. de malef. ubi supra.

6 Amplia tertio † non solum si quis incontinenti suam confessionem reuocare uoluerit, sed etiam si ex interuallo, puta in termino defensorio sibi assignato ad faciendum suas defensiones. Ang. de malefi. ubi supra. Anch. consi. 24. Signo. de Homod. consi. 155. nu. 29.

7 Amplia quartò † ut procedat non solum in prima instantia sed etiā in secunda, etiam quod in prima non reuocauerit, in secunda reuocare non prohibetur. Ang. de malef. ubi sup. gl. Bar. Ang. in l. creditor. §. 1. de appel. Bal. in l. in minoribus. C. de his qui. ut ind. Capi. decis. 28. nu. 5.

Quod uerum, dummodo reuocationis causam exprimat. Ang. de malef.

lefic. ubi fupra.

8 Amplia quinto † etiam fi inquifito datus effet terminus ad refpondendum & deliberandum. Nam nihilominus reuocare poterit. Anto. de But. c.fi. col.19. de confef. Aug. de Arimi. in addi. ad Ang. de malef. ubi fup.

Quod uerum eft, dummodo in fpecie fpecificet caufam erroneam, ita ꝙ concludat iudici, neque fufficit allegare errorem in genere. Curt. fen. confi. 55. nu.13. Bald. in l. error. col. pen. C. de iur. & fac. igno. Carrer. fol. 428.

9 Amplia fexto, ut † procedat etiam in confefsione fpe gratiæ obtinẽdæ facta, ad fugeftionem feu præces officialis promittentis fibi indulgere, nam & ipfa poterit reuocari. Paris de findicatu uer. fequitur quæftio quotidiana. fol. 41. probabiliter enim ifta talis perfuafio ex interrogatoriorum forma ex actis apparẽ & ex monitionib. fibi factis per notariũ qui debet oĩa fcribere. Paris vbi fupra.

Quod verum, nifi in ea fponte perfeuerauerit. Nam tunc perfeuerando in ea purgat vitium primum. Paris de Put. de findi. vbi fupra.

10 Limita fextò vt procedat, etiã † fi in tali confefsione iuramentũ interueniret, nã eo non obftante adhuc poterit reuocari. Paris de findi. fol. 343. col. 3. Ant. de Butr. c. frater. de cõfef. Hipp. l. 1. §. fi. nu. 40. de q̃ſt. Bal. auth. iubemus. circa med. C. de iud. & in l. 1. uerfic. fed pone minor. C. de confef. Ro. conf. 391. Bar. in l. error. de iu. & fac. ign. Gram. uot. 10. n. 33. & 34.

11 Ratio eft, quia † nemo defenfionib. fuis renuntiare poteft, Bal. authẽ. iubemus. cir. med. C. unde ui. Rom. in l. fi uero. §. de uiro. fall. 3. ff. fol. mat.

Quod uerũ, nifi hoc malitiofe fecerit Paris de find. f. 342. col. 3. & † fi

12 non poffet reuocari, an faltẽ pofsit excufari. declarari vel interpretari, uide doct. relatos per Hip. l. 1. §. fi. nu. 91. de quęſ.

13 Amplia feptimo in patre. nã † non folum ipfe princip. poterit fuam confefsionem reuocare, fed ẽt pr̃põt pro fuo intereffe. gl. in l. 1. §. fi abfens. & Bart. in l. cum filius. in prin. de uer. ob. Paris de find. fol. 344. col. 2. & fi erit cã perfonalis nõ folum pater admittitur fed ẽt quælibet cõiuncta perfona ad cõfefsionem reuocandam admittenda eft, & ad probandum contrarium pro fuo intereffe, qđ ꝓcedit ẽt in fpurio. Parif. de find. f. ubi f. & ad probandum talẽ errorem cõfitentis & confefs. reuocantis admittuntur ẽt confanguinei & amici illius confitentis. Ang. in l. fi is, cum quo. de confef. Par. ubi fup.

14 Amplia 8. vt tanto magis ꝓcedat, qñ reus inquifitus fponte confeffus allegaret notariũ fuiffe alias de falfo condemnatũ, & negaret talem confefsionẽ feciffe. nã ipfo inquifito potius crederetur quã notario, qui ad libitũ pofset talẽ

con

confesſionem reuocare. Bal. conſi. 502. uol. 5.

15 Amplia 9. † ut procedat, ẽt ſi talis cõfeſsio fuiſſet per partẽ acceptata Nam non obſtan. tali acceptatione reuocari poteſt. Paris ubi ſup.

16 Amplia 10. † ut procedat, etiã poſt ſententiam. Nam propter errorem ẽt poſt ſententiam de ſui innocẽtia docere poterit, & ſi oſtendatur, abſoluetur. Paris. fol. 320.

Quod autẽ diximus ſupra in ampliationib. de reuocatione cõfesſionis,

17 idem etiam erit dicendũ de reſtitutione in integrum concedenda minori. Nam ſi minor captus ſpõte cõfiteatur crimẽ in tortura legitimis tamen indiciis præcedentib. & dato ſibi prius curatore, & ſeruatis ſeruandis. Tamẽ ſi talis minor uideatur ex hoc ſe læſum, poterit aduerſus talem confesſionem reſtitutionem in integrum petere. text. ubi Doct. in l. certum. §. penul. de confeſ. Hipp. l. 1. §. fi. in fi. de quęſt. Specul. de iura. calum. §. reſtat. uer. ſed nunquid minor.

Quod uerum, dummodo ipſe minor probet ſe erraſſe, aliàs non. Hip. ubi ſupra.

Prædictam autẽ regulam multis modis limitꝫ, & primò.

18 Limita † non procedere in cõfesſione indiciata, i. habente indubitata indicia, quæ iuncta cum d. confesſione facerent fidem indubitatam iudici, nã tunc talis confesſio reuocari non poterit. Maran. & Bal. in l. fi. C. de prob. quod uerum eſt, niſi reuocans probaret contrarium per alia indicia contraria. Saly. in. l. fina. C. de prob.

19 Limita 2. † non procedere in criminalib. in quib. confesſio fuiſſet perſeuerata ſeu ratificata. Nã tunc reuocari non poterit. ita Spec. in tit. de confeſ. §. fi. uerſ. ſed nunquid in criminalib. quem ibi ſequitur. Io. And. & Aug. de Arimi. in addit. ad Ang. de male. ubi ſupra Par. de Pute. de ſind. uerb. ſequitur quotidiana quæſtio, fol. 345. gl. in c. ex literis. de diuort.

Limita 3. non procedere, quando talis reuocatio confesſionis calũniosè fieret. Nã tunc nõ admitteretur, ut per Bal. in l. à procedente. C. de dila. Aug. de Arim. ubi ſupr.

Limita 4. non procedere in cõfesſione facta per diſpoſitionẽ ſtatuti, quod diſpoſuit, ꝙ contumax pro cõfeſſo haberi debeat. Nã talis cõfesſio prętextu alicuius erroris reuocari non poterit, quia inepta ſic facta cõfeſſione non cadit allegatio erroris.

Quia qui nihil dicit, & nihil cõfeſſus eſt, non põt dici quod errauerit Bal. no. l. ſeruum quoq; . §. publicè intereſt. de. proc. Cy. in l. j. quorum app. non recep. C. ſed tantũ regula noſtra procedit in confesſione uera ore proprio ab inquiſito uel accuſato in iudicio facta ſponte & coram iudice. Nam tũc poterit reuocari, prætendendo per errorem illam feciſſe, ſi incontinenti probare paratus fuerit.

Limita ultimò pro complemento huius

ius materiæ multum utilis & quotidianę, & in quo refert Hipp. d. l. 1. §. fi. de quæst. multas pecunias lucratum fuisse, & sepissime habuisse ipsam in facto, uidelicet,
22 ut † regula non procedat, quando fuisset conclusum in causa, sed tantummodo ante. Nam post conclusionem in causa amplius reuocari non poterit. Ita notab. Hipp. in prac. §. seq. q. nu. 23. Bald. in l. error. C. de iur. & fac. igno.

Contraria.

Contrarium tenet Bar. in l. iusiurandum & ad pecunias. & in l. cum precum. C. de lib. caus.

Cõtrarium tenet Ang. de malef. uerbo comparent inquisiti, & quilibet eorum in terminis defensionis in prin. Sal. in l. fi. C. de prob. ubi uoluit, quod omni casu liceat reuocare.

Contrarium tenet Gramm. uot. 10. num. 33. Bal. c. fi. in col. 6. de confes. & in l. iusiurandum. de iur. iu. Rom. in l. si uero. §. de uiro. fal. 31. ff. solu. mat. & cons. 391. Paris de Put. de sind. fol. 320.

Contrarium tenet Hipp. in l. 1. §. fi. numero 93. uersiculo attamen. de quæst.

F I N I S.

INDEX REGVLARVM
Praxis Criminalis.

INDEX
RERVM OMNIVM
NOTABILIVM,

Quæ in Praxi Criminali continentur.

Ap-

C

Capi

res

rebus

N

O

P

Pater

Pręsum-

V

Verba

FINIS.

Doct. [illegible] Crim. M.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm